

ОПИСАНІЕ
ЛИТУРГИЧЕСКИХЪ РУКОПИСЕЙ,
ХРАНЯЩИХСЯ
ВЪ БИБЛИОТЕКАХЪ ПРАВОСЛАВНАГО ВОСТОКА.

ТОМЪ III
(первая половина).

Τυπικὰ.

ч. II.

Заслуженнаго Профессора
АЛЕКСѢЯ ДМИТРИЕВСКАГО.

ПЕТРОГРАДЪ.
Типографія В. Ф. Кирибаума (отдѣленіе), Новоисаакіевская, 20.
1917.

ОГЛАВЛЕНІЕ.

	СТР.
Скорбный листъ (вмѣсто предисловія)	I—VIII

ОТДѢЛЪ ПЕРВЫЙ.

Типиконъ обители пр. Саввы Освященнаго близъ Іерусалима.

а) Редакція Іерусалимская:

I. XII—XIII в. ркп. Синайской библ. № 1094 съ вариантами по ркп. той же библ. № 1096	1
II. XII в. ркп. Синайской библ. № 1096 съ полнымъ мѣсяцесловомъ	20
III. XII в. ркп. Синайской библ. № 1095.	65
IV. 1201 года ркп. библ. Саввы Освященнаго (нынѣ патріаршей библ. въ Іерусалимѣ) № 312.	68
V. XIII в. ркп. библ. Крестнаго монастыря (нынѣ патріаршей въ Іерусалимѣ) № 73	70

б) Редакція Іерусалимо-Константинопольская:

VI. 1280 ркп. библ. г. Ламбаки въ Аѳонахъ	71
VII. XIII в. ркп. библ. лавры Саввы Освященнаго (патріаршей) № 628	71
VIII. XIII в. ркп. библ. Крестнаго монастыря (патріаршей) № 106	73
IX. XIII в. ркп. библ. Кутлумушскаго монастыря на Аѳонѣ № 90	73
X. XIII в. ркп. той же библіотеки № 488.	73
XI. XIII в. ркп. библ. Пантелеимоновскаго монастыря на Аѳонѣ № 67 съ вариантами по ркп. библ. Иверскаго монастыря XV в. № 76, ркп. соборная Пантократорскаго монастыря XV в., печатнаго Типика 1577 г., ркп. XIII в. Пантократ. библ. № 50, ркп. XIII в. лавры пр. Аѳанасія Аѳонскаго № 99, ркп. 1346 г., 1438 и 1528	74

	СТР.
XII. XIII в. ркп. библ. лавры пр. Аѳанасія Аѳонскаго № 99 съ вариантами по ркп. Ватопедской библ. на Аѳонѣ № 1346, библ. лавры пр. Аѳанасія 1433, 1438, 1484 гг. и Синайской библ. № 1094, № 1098. . .	81
XIII. XIII в. ркп. той же библ. № 98 съ таблицами по ркп. 1438, 1528 гг. и съ вариантами по ркп. лавры пр. Аѳанасія XIII в. № 99.	101
XIV. XIII в. ркп. Протатской библ. на Аѳонѣ № 72. .	114
XV. XIII в. ркп. собственной библ.	116
XVI. XIII в. ркп. Парижской націон. библ. (Coislіan.) № 402.	121
XVII. XIII—XIV в. ркп. Пантократорской библ. № 50 .	127
XVIII. XIII—XIV в. ркп. Каракальской библ. на Аѳонѣ № 25.	128
XIX. XIII—XIV в. ркп. Парижск. національной библ. (Coislіan) № 361	130
XX. X'II—XIV в. ркп. Ватопедской библ. № 322 (956) съ вариантами по ркп. Костамонитской библ. № 5 (6), ркп. Синайской библ. № 1096, ркп. 1528 г. . . .	132
XXI. XIII—XIV в. ркп. библ. лавры пр. Аѳанасія на Аѳонѣ	153
XXII. 1317 г. ркп. Ватопедской библ.	156
XXIII. 1320 г. ркп. Аѳинской національной библ.	158
XXIV. 1322 г. ркп. библ. Лавры пр. Аѳанасія Аѳонскаго	158
XXV. 1336 г. ркп. библ. Лаврентіанской во Флоренціи .	159
XXVI. 1360 г. ркп. Парижской національной библ. (Coislіan.)	161
XXVII. 1364 г. ркп. Синайской библ. № 1102.	162
XXVIII. ркп. Ватопедской библ. № 101.	163
XXIX. 1374 г. ркп. Венеціанской библ. Св. Марка (Nanіan) Clas. II, cod. CXX	167
XXX. 1387 г. ркп. той же библ. Clas II, cod. CXVI. . .	169
XXXI. 1392 г. ркп. Синайск. библ. № 1098.	174
XXXII. 1392 г. ркп. національной Петроградской библ. (собранія арх. Антошина Капустина)	175
XXXIII. XIV—XV в. ркп. Синайской библ. № 1105	178
XXXIV. XIV в. ркп. Аѳинской національной библ.	178
XXXV. XIV в. ркп. патріаршей Іерусалимской библ. (бывшей Крестнаго монастыря)	180
XXXVI. XIV в. ркп. Парижской національной библ. (du Fonds) № 385.	181

III

	стр.
XXXVII. XIV в. ркп. Аѳинской національной библ. № 245.	193
XXXVIII. XIV в. ркп. Синайской библ. № 1104	194
XXXIX. XIV в. ркп. той же библ. № 1099.	196
XL. XIV в. ркп. библ. лавры пр. Аѳанасія Аѳонскаго № 96	199
XLI. XIV в. ркп. патриаршей библ. въ Іерусалимѣ № 309.	199
XLII. XIV в. ркп. Діонисіатской библ. на Аѳонѣ № 447.	203
XLIII. XIV в. ркп. Чаушской библ. въ Солуни № 54. . .	203
XLIV. XIV в. ркп. Ватиканской библ. № 205	205
XLV. XIV в. ркп. Ватопедской библ. № 326 (937). . . .	206
XLVI. XIV в. ркп. библ. пр. Аѳанасія на Аѳонѣ № 161.	207
XLVII. XIV в. ркп. Кристо-Ферратской библ. I' α' 11. .	207
XLVIII. XIV в. ркп. Парижской національной библ. (du Fonds) № 386	207
XLIX. 1425 г. ркп. библ. пр. Аѳанасія на Аѳонѣ № 93.	208
L. 1432 г. ркп. Парижской національной библиотеки (Coislian) № 38	208
LI. 1433 г. ркп. библ. лавры пр. Аѳанасія на Аѳонѣ № 95	210
LII. 1442 г. ркп. патриаршей библ. въ Каирѣ № 450 .	221
LIII. 1449 г. ркп. библ. лавры пр. Аѳанасія на Аѳонѣ . .	222
LIV. 1458 г. ркп. Дохиарской библ. на Аѳонѣ № 197.	222
LV. 1459 г. ркп. императорской Вѣнскаго библ. № 285.	223
LVI. 1461 г. ркп. библ. лавры пр. Аѳанасія № 16 . . .	224
LVII. 1464 г. ркп. Синайской библ. № 1109.	224
LVIII. 1468 г. ркп. Ватопедской библ. № 323.	241, 754
LIX. 1478 г. ркп. Синайской библ. № 1106	242
LX. 1488 г. ркп. типикарницы Іоанно-Богословскаго монастыря на Патмосѣ	243
LXI. 1498 г. ркп. Аѳоно-Кутлумушскаго монастыря . . .	246
LXII. XV в. ркп. Синайской библ. № 1108.	248
LXIII. XV в. ркп. той же библ. № 1107	251
LXIV. XV в. ркп. Аѳоно-Ксенофской библ. № 57.	252
LXV. XV в. ркп. библ. Святогробскаго метоха въ Константинополь № 59 (402) съ вариантами по ркп. 1392 и 1528 гг.	253
LXVI. XV в. ркп. той же библ. № 459.	259
LXVII. XV в. ркп. библ. Аѳоно-Иверскаго монастыря № 76 (362)	260

*

	СТР.
LXVIII. XV в. ркп. библ. лавры пр. Аѳанасія № 92 съ вариантами по ркп. Ватопедской библ. 1346 г. № 320 (931)	263
LXIX. XV в. ркп. той же библ. № 97	275
LXX. XV в. ркп. той же библ. № 85	275
LXXI. XV в. ркп. той же библ. № 89	276
LXXII. XV в. ркп. той же библ. № 90	276
LXXIII. XV в. ркп. Ватопедской библ. № 325 (936)	276
LXXIV. XV в. ркп. Костамонитской библ. на Аѳонѣ № 26 (22)	279
LXXV. XV в. ркп. библ. русскаго Андреевскаго скита на Аѳонѣ	281
LXXVI. XV в. ркп. Парижской національной библ. (du Fonds) № 387	282
LXXVII. XV в. Δημητρίου μοναχοῦ σύνταγμα, ποιηθὲν εἰς τινα ἀποροόμενα τοῦ Τολκικοῦ, по ркп. собственной библ. съ вариантами по ркп. 1528 г. той же библ.	282
LXXVIII. XV—XVI в. ркп. библ. Аѳоно-Каракальскаго монастыря № 165.	301
LXXIX. XV—XVI в. ркп. той же библ. № 172	301
LXXX. XV—XVI в. ркп. библ. лавры пр. Аѳанасія № 88	301
LXXXI. XV—XVI в. ркп. Аѳоно-Иверской библ. № 382	301
LXXXII. XV—XVI в. ркп. Аѳоно-Пантократорской типикарницы съ вариантами по ркп. библ. пр. Аѳанасія XIII в. № 99, ркп. Ватопедской 1346 г. № 320.	303
Письма типикаря этой обители монаха Агаѳона по поводу исправленія Типикона Великой Константинопольской Церкви (въ пригѣчанахъ)	313, 715
LXXXIII. 1507 г. ркп. Аѳинской національной библ. № 248	315
LXXXIV. 1515 г. ркп. Синайской библ. № 1110	316
LXXXV. 1528 г. собственной библ.	317
LXXXVI. 1538 г. ркп. Кутлумужской библ.	325
LXXXVII. 1540 г. ркп. Синайской библ. № 1100	326
LXXXVIII. 1549 г. ркп. Симоно-Петрской на Аѳонѣ библ. № 137.	327
LXXXIX. 1565 г. ркп. Аѳоно-Ксиропотамской типикарницы	331
XC. 1566 г. ркп. Симоно-Петрской библ. на Аѳонѣ № 136	332
XCI. 1572 г. ркп. патріаршей библ. въ Іерусалимѣ № 308	335
XCII. 1572 г. ркп. библ. лавры пр. Аѳанасія	339

	СТР.
XCIII. 1573 г. ркп. Парижской национальной библ. (du Fonds) № 388	341
XCIV. 1476 г. ркп. Аэоно-Филоэеевской библ. № 174	343
XCV. 1580 г. ркп. той же библ. № 509.	344
XCVI. XVI в. ркп. Парижской национальной библ. (Coislain) № 216	344
XCVII. XVI в. ркп. библ. Пантелеимоновскаго монастыря на Аэонѣ № 361 (5868 по Ламбросу)	345
XCVIII. XVI в. ркп. патриаршей библ. въ Иерусалимѣ № 311 съ вариантами по ркп. Синайск. библ. № 1094	346
XCIX. XVI в. ркп. патриаршей библ. въ Иерусалимѣ (бывшей лавры пр. Саввы Освященнаго № 635	361
C. XVI в. ркп. той же библ. № 306 (310).	375, 756
CI. XVI в. ркп. патриаршей библ. въ Каирѣ № 264.	377
CII. XVI в. ркп. Аэинской национальной библ. № 241.	377
CIII. XVI в. ркп. той же библ. № 240	377
CIV. XVI в. ркп. той же библ. № 242	378
CV. XVI в. ркп. той же библ. № 239	378
CVI. XVI в. ркп. Аэоно-Кутлумушской библ. № 359	378
CVII. XVI в. ркп. Аэоно-Филоэеевской библ. № 153	379
CVIII. XVI в. ркп. Аэоно-Ксенофской библ. № 55	381
CIX. XVI в. ркп. той же библ. № 56	381
CX. XVI в. ркп. библиотеки Святогробскаго метоха въ Константинополь № 65	381
CXI. XVI в. ркп. библ. лавры пр. Аэанасія № 86	382
CXII. XVI в. ркп. той же библ. № 87.	382
CXIII. XVI в. ркп. Симоно-Петрской библ. на Аэонѣ № 138.	382
CXIV. XVI в. ркп. той же библ. № 177	384
CXV. XVI в. ркп. Аэоно-Дохіарской библ. № 196.	390
CXVI. XVI в. ркп. патриаршей библ. въ Иерусалимѣ № 432	391
CXVII. XVI в. ркп. той же библ. № 555	392
CXVIII. XVI в. ркп. Патмосской библ. № 554	393
CXIX. XVI в. ркп. Венеціанской библ. Св. Марка (Nanian) Clas. II, cod. CXLII	393
CXX. XVI в. ркп. той же библ. Clas II, cod. IV.	393
CXXI. XVI в. ркп. Грота-Ферратской библ. В. а. XII	393

с) Редакція Синайская:

СХХІІ. 1214 г. ркп. Синайск. библ. № 1097 съ вариантами по ркп. 1311 г. той же библ. № 1101, ркп. Ватопедской библ. № 320	394
СХХІІІ. 1311 г. ркп. той же библ. № 1101	419
СХХІV. XIV в. ркп. той же библ. № 1103	419

д) Редакція Трапезунтская:

СХХV. 1346 г. ркп. Ватопедской библ. № 320 (931) съ вариантами по ркп. Ватиканской библ. cod. Palat. № 101, ркп. Ватопедской библ. № 321 и 324, ркп. Діонисіатской библ. № 448.	421
СХХVІ. 1405 г. ркп. той же библ. № 324 (935) съ вариантами по ркп. Синайской библ. № 1108	457
СХХVІІ. 1446 г. ркп. той же библ. № 321 (932)	463
СХХVІІІ. 1446 г. ркп. Аѳоно-Діонисіатской библ. № 448.	464

е) Сербо-Болгарская редакція:

СХХІХ. XIV в. ркп. Аѳоно-Хиландарской библ. № 494	464
СХХХ. XV в. ркп. Аѳоно-Зографской библ. № 197	472
СХХХІ. XV—XVI в. ркп. той же библ. № 193	473
СХХХІІ. 1656 г. ркп. Аѳоно-Хиландарской библ. № 241	475
СХХХІІІ. XVII в. ркп. Аѳоно-Зографской библ. № 105	481
СХХХІV. 1275—1320 г. ркп. Пантелеимоновской библ. на Аѳонѣ.	482
СХХХV. XIII в. ркп. Петроградской національной библ. F. n. 1 № 102	486

f) Старопечатная венеціанская редакція:

1) Типиконъ 1546 г.	495
2) " 1603 "	503
3) " 1615 "	505
4) " 1643 "	505
5) " 1685 "	506
6) " 1771 "	507
7) " 1771 "	507
8) " 1738 "	508

VII

ОТДѢЛЪ ВТОРОЙ.

Типиконы святогорскіе аеонскіе.

	СТР.
CXXXVI. XV в. ркп. Дохіарской соборной типикарницы № 395.	508
CXXXVII. 1508 г. ркп. Ватопедской соборной типикарницы.	509
CXXXVIII. XVI в. ркп. соборный Типиконъ лавры пр. Аѳанасія Аѳонскаго	512
CXXXIX. XVI в. ркп. библ. лавры пр. Аѳанасія № 94 . . .	515
CXL. XVI в. ркп. той же библ. № 11	516
CXLI. 1624 г. ркп. Типиконъ Діонисіатской библ., писанный іеромонахомъ Игнатіемъ № 449	517
CXLII. 1638 г. ркп. соборный Типиконъ Діонисіатскаго монастыря	522
CXLIII. 1798 г. ркп. соборный Типиконъ Ксенофской обители	532
CXLIV. XVII в. ркп. соборная книжица скита св. Анны на Аѳонѣ.	538
CXLV. 1813 г. ркп. соборный Типиконъ Филоѳеевскаго монастыря.	539
CXLVI. 1841 г. ркп. соборный Типиконъ Пантелеимоновскаго монастыря съ вариантами по ркп. Костамонитской библ. № 26 (22). Діонисіатской соборной ркп. и Иверской соборной ркп., ркп о іеромонаха Наѳананла	559
CXLVII. 1850 г. ркп. соборный Типиконъ Святопавловскаго монастыря.	637
CXLVIII. 1851 г. ркп. соборный Типиконъ Григоріатскаго монастыря съ вариантами по соборному Типикону Святопавловскаго монастыря	656
CXLIX. 1854 г. ркп. соборный Типиконъ Костамонитскаго монастыря съ вариантами по ркп. соборнаго Типикона Ксенофской обители.	689
CL. 1869 г. ркп. Ватопедской типикарницы, писанная старцемъ Іаковомъ	710
CLI. 1870 г. ркп. соборный Типиконъ Кутлумушской обители № 510.	716

VIII

	СТР.
СЛII. 1879 г. ркп. соборный Иверскій Типиконъ съ вариантами по Діонисіатскому соборному Типикону 1624 г. и библ. той же обители № 449, ркп. Иверской библ. XV № 76, соборному Типикону Пантелеимоновскаго монастыря	721
СЛIII. XIX в. ркп. тетрадь Аѳоно-Каракальскаго монастыря	745
СЛIV. XIX в. тетрадь лавры пр. Аѳанасія Аѳонскаго. . .	746
СLV. XIX в. тетрадь Синайской обители	748

ОТДѢЛЪ ТРЕТІЙ

(дополнительный)

Типиконъ Великой Церкви.

СЛVI. XI в. ркп. патриаршей библиотеки въ Иерусалимѣ № 40	766—768
---	---------

Скорбный листъ.

(Вмѣсто предисловія).

Съ 1886 года по 1898 годъ составителемъ настоящаго «Описанія» совершенъ былъ рядъ научныхъ путешествій на православный Востокъ и въ Западную Европу съ цѣлью въ богатѣйшихъ книгохранилищахъ изучить имѣющіеся тамъ многочисленныя литургическіе памятники. Въ его рукахъ, послѣ напряженныхъ многолѣтнихъ поисковъ, оказались весьма цѣнные въ научномъ отношеніи памятники, обнимающіе исторію православнаго богослуженія на пространствѣ съ VII в. по XVII в. Но какъ ни тяжелы были усилія многихъ лѣтъ въ дѣлѣ собранія этихъ матеріаловъ, они, однако, не могутъ быть поставлены ни въ какую параллель съ тѣми трудностями, какія неожиданно пришлось испытать ихъ собирателю и описывателю, потомъ, при ихъ изданіи въ свѣтъ. Печатаніе собранныхъ матеріаловъ длится вотъ уже свыше 25 лѣтъ, встрѣчая на своемъ пути цѣлый рядъ самыхъ неожиданныхъ и иногда невѣроятныхъ препятствій, такъ что у составителя «Описанія» появляется уже естественное опасеніе не увидать при жизни конца своего обширнаго труда.

Отсутствіе личныхъ средствъ на изданіе собранныхъ многочисленныхъ литургическихъ матеріаловъ побудило издателя ихъ, черезъ Совѣтъ Киевской Духовной Академіи, ходатайствовать предъ Св. Синодомъ о спеціальной субсидіи на это изданіе въ 3.500 руб. Составленная Совѣтомъ Академіи комиссія для оцѣнки научнаго значенія собранныхъ матеріаловъ, представленныхъ въ Совѣтъ Академіи въ томъ первоначальномъ, не вполне упорядоченномъ видѣ, въ какомъ въ большей части они нако-

шлялись у собирателя по мѣрѣ ихъ списыванія съ оригиналовъ въ различныхъ библіотекахъ, отнеслась вполнѣ благосклонно и благожелательно и дала свое заключеніе о нихъ въ положительномъ смыслѣ. Совѣтъ Академіи, не безъ опасеній въ возможность отказа со стороны Св. Синода въ удовлетвореніи своего ходатайства, въ виду значительной денежной цифры на предполагаемое изданіе, не поставилъ никакихъ препятствій, и ходатайство пошло по назначенію. Благодаря, однако, благорасположенію и сочувствію покойнаго оберъ-прокурора Св. Синода К. П. Побѣдоносцева и поддержкѣ нѣкоторыхъ членовъ Учебнаго Комитета при Св. Синодѣ, вопреки всякимъ ожиданіямъ, просимая субсидія была скоро разрѣшена, и деньги 3.500 руб. пересланы въ распоряженіе Совѣта Кіевской Академіи. (Составитель «Описанія» за свой трудъ получалъ 200 оттисковъ каждаго тома, а 200 экземпляровъ изданія Хозяйственное Управление при Св. Синодѣ потребовало себѣ въ возмѣщеніе расходовъ на изданіе).

Составлена была Совѣтомъ Академіи уже новая издательская комиссія, которая должна была заключить контрактъ съ типографіей Г. Т. Корчакъ-Новицкаго, купить потребное количество стопа бумаги, опредѣлить всякіе другіе расходы по изданію и т. д. Комиссія эта своими формальными мелочными требованіями, продиктованными ей, впрочемъ, покойнымъ ректоромъ Академіи епископомъ Сильвестромъ (Малеванскимъ), затормозила дѣло изданія литургическихъ памятниковъ въ самомъ началѣ, предъявивъ къ составителю «Описанія» цѣлый рядъ невыполнимыхъ въ эту пору требованій: опредѣлить, напр., какое количество печатныхъ листовъ войдетъ въ каждый томъ изданія, на сколько томовъ распадется все изданіе, какъ велики будутъ примѣчанія и варианты къ памятникамъ, въ какомъ объемѣ предполагаются предисловія на русскомъ языкѣ къ каждому тому и т. д. При указанномъ выше состояніи собранныхъ матеріаловъ, дать на всѣ эти запросы, быть можетъ и справедливые съ точки зрѣнія формальныхъ требованій, издателю не представля-

лось никакой возможности. Составитель «Описанія», кромѣ того, находился подъ постояннымъ опасеніемъ возможнаго обпародованія тѣмъ или инымъ изъ ученыхъ Европы или Россіи какого-либо изъ списанныхъ имъ обширныхъ памятниковъ, повтореніе коего въ предполагаемомъ изданіи онъ считалъ бы излишнею роскошью и напрасною тратою денегъ и труда. У издателя, далѣе, не прекращалась интенсивная работа по накопленію въ папкахъ его новыхъ литургическихъ матеріаловъ, которые иногда, совершенно вытѣняя прежніе матеріалы, требовали для себя предпочтительнаго вниманія по научнымъ соображеніямъ и, такимъ образомъ, раздвигали нерѣдко рамки первоначальнаго предположенія относительно количества печатныхъ листовъ и вариантовъ къ памятникамъ. Наконецъ, при копированіи памятниковъ, за недостаткомъ времени для внимательнаго ихъ сличенія на мѣстахъ, нерѣдко списывались тексты чиновъ и молитвъ сходные или имѣющіе незначительные варианты, въ томъ предположеніи, что въ спокойной кабинетной работѣ можно будетъ серьезнѣе и внимательнѣе сравнить подобные тексты и на страницы предполагаемыхъ изданій включить изъ нихъ лишь существенные и важные въ научномъ отношеніи варианты. Количество списанныхъ листовъ, такимъ образомъ, здѣсь ровно не имѣло никакого значенія. Однимъ словомъ, при изданіи литургическихъ памятниковъ, требовались довѣріе и полная свобода дѣйствій для составителя «Описанія», но ихъ-то, очевидно, и не хотѣли признать за нимъ ни формалистъ ректоръ Академіи, ни излишне ревностные исполнители его распоряженій—члены издательской комиссіи, вносяшіе на первыхъ порахъ въ живое научное дѣло мертвящій формализмъ и скрупулезный расчетъ. Благодаря всему этому, имъ удалось до пѣкоторой степени даже испортить капитальное изданіе литургическихъ памятниковъ, нерасчитанное на повтореніе, избравъ для него бумагу весьма недолговѣчной прочности... Какъ бы тамъ ни было, но препирательства между комиссіей и издателемъ, сопро

вождаемыя формальными отписками и предписаніями ректора, внесли въ дѣло изданія памятниковъ на первыхъ порахъ нежелательныя тренія и долго мѣшали начать печатаніе «Описанія».

Со времени передачи матеріаловъ въ типографію Г. Т. Корчакъ-Новицкаго появились новыя затрудненія, надъ устраненіемъ которыхъ пришлось издателю много поработать. Прежде чѣмъ двинуть въ ходъ наборъ греческихъ текстовъ въ типографіи, гдѣ не имѣлось наборщика, знающаго греческій языкъ, издателю приходилось у наборной кассы очень усердному и добросовѣстному наборщику давать продолжительные уроки греческаго алфавита, объяснять разницу въ постановкѣ удареній остраго и тяжелаго въ серединѣ словъ и предъ знаками препинанія, переносъ удареній съ энклитикъ, значеніе густого и тонкаго придыханія, отличіе колона отъ точки и т. д. На все это ушло также не мало времени. Неудивительно, поэтому, что первый томъ «Описанія литургическихъ рукописей», доставившій издателю ученую степень доктора церковной исторіи, появился въ свѣтъ лишь въ 1895 году, т. е. почти черезъ восемь лѣтъ послѣ командировки его на Востокъ въ 1887/88 учебномъ году.

Налаженное дѣло изданія литургическихъ памятниковъ дальше продолжалось нѣкоторое время спокойно и къ 1901 году заканчивался печатаніемъ II томъ «Описанія», заключающій въ себѣ греческіе Евхологіи. Но, и при окончаніи этого тома, возникли совершенно неожиданныя затрудненія со стороны новаго властнаго ректора Кіевской духовной Академіи, епископа Димитрія (Ковальницкаго), скончавшагося въ санѣ архіепископа херсонскаго. Съ приближеніемъ къ концу второго тома, вполне естественно, средства, отпущенныя Св. Синодомъ на изданіе памятниковъ, истощились. Между тѣмъ у издателя къ этому времени накопились новыя, цѣнныя научныя матеріалы, извлеченныя имъ частію изъ восточныхъ книгохранилищъ, но большею частію изъ бібліотекъ Парижской національной, Грота-Ферратской, Барбериновской,

Ватиканской, Казантенской, Туринской, Миланской, Венецианской и императорской Вѣнской. Не желая затягивать на долгое время изданіе и этихъ матеріаловъ, а въ особенности истинное сокровище литургической науки—евхологіей 1027 года Парижской національной бібліотеки (Coislain) и евхологіевъ бібліотекъ Барбериновской и Гротта-Ферратской, коими пользовался съ урѣзками и пропусками, непонятными для нашего времени, знаменитый литургистъ XVI в. Яковъ Гваръ въ своемъ пресловутомъ Евхологіонѣ, издатель рискнулъ продолжать печатаніе «Описанія» и этихъ памятниковъ въ «Прибавленіи» къ II тому «Описанія». Втайнѣ онъ лелѣялъ надежду, что путемъ новаго ходатайства Совѣта предъ Св. Синодомъ ему удастся получить дополнительно необходимыя средства на окончаніе своего капитальнаго труда, уже достаточно себя зарекомендовавшаго и въ Россіи и даже на Западѣ. Но тутъ благое и безкорыстное намѣреніе издателя встрѣтилось съ несокрушимымъ упорствомъ хотя и умнаго, но властолюбиваго начальника. Ректоръ Академіи епископъ Димитрій едва дозволилъ издателю допечатать Парижскій евхологіей 1027 года и потребовалъ немедленно заключить всякую работу по изданію литургическихъ памятниковъ. Когда же издатель возбудилъ потомъ передъ Совѣтомъ Академіи официально вопросъ о новомъ ходатайствѣ предъ Св. Синодомъ относительно ассигнованія средствъ на продолженіе «Описанія литургическихъ рукописей», то епископъ Димитрій постарался черезъ своихъ, преданныхъ ему, друзей, не тѣмъ будь помянуты, изъ среды членовъ Совѣта даже дискредитировать все изданіе и предъ Совѣтомъ Академіи, и предъ оберъ-прокуроромъ Св. Синода К. П. Побѣдоносцевымъ, который на этотъ разъ не только уже отказалъ издателю въ новой субсидіи, но и перемѣнилъ къ нему свои личныя, дотолѣ весьма благосклонныя, отношенія. Епископъ Димитрій пошелъ еще дальше въ своемъ нерасположеніи къ издателю. Узнавъ, что имъ сверхъ четырёхсотъ экземпляровъ, въ какомъ количествѣ должно

было, по опредѣленію Совѣта, печататься изданіе, второй томъ выпускается въ свѣтъ въ пятистахъ экземплярахъ, на счетъ средствъ издателя за бумагу и брошюровку за лишнюю сотню экземпляровъ, не разрѣшилъ выходъ въ свѣтъ послѣднихъ ста оттисковъ. Издатель вынужденъ былъ, спустя нѣкоторое время, пятую сотню экземпляровъ своего «Евхологія» выпустить въ свѣтъ съ новою обложкою, съ фиктивнымъ наименованіемъ: «второе изданіе» и подъ частною цензурою профессора Кіевской Духовной Академіи протоіерея І. Н. Королькова.

Для дальнѣйшаго продолженія изданія литургическихъ памятниковъ приходилось искать иныхъ путей и другихъ средствъ. Благодаря просвѣщенному содѣйствію академика Н. П. Кондакова, по его докладу во второмъ отдѣленіи Академіи Наукъ, издателю было предоставлено право въ двухъ томахъ ея «Сборника» напечатать собранные имъ греческіе и юго-славянскіе литургическіе памятники. Правомъ этимъ издатель, однако, пока не могъ воспользоваться по разнымъ причинамъ, и оно сохраняется для него свою силу доселѣ, въ ожиданіи болѣе благопріятнаго времени для подобныхъ изданій.

Благодаря просвѣщенному сочувствію Предсѣдателя Православнаго Палестинскаго Общества князя А. А. Ширинскаго-Шихматова, издателю въ это время представилась неожиданно счастливая возможность напечатать третій томъ «Описанія», заключающій въ себѣ Типиконы, связанные по своему происхожденію съ обителями пр. Саввы Освященнаго близъ Іерусалима, Синая, Св. Аѳонской Горы и св. мученика Евгенія въ Трапезунтѣ, въ одномъ изъ очередныхъ выпусковъ «Православнаго Палестинскаго Сборника». Обрадованный столь благопріятно сложившимися обстоятельствами для продолженія залежавшагося «Описанія литургическихъ рукописей» и благодарный Совѣту Православнаго Палестинскаго Общества за его благосклонное и благожелательное вниманіе къ научному труду многихъ лѣтъ, издатель въ началѣ 1915 года приступилъ къ печатанію III тома въ одной изъ лучшихъ петро-

градскихъ типографій, имѣющей у себя большое разнообразіе шрифтовъ и наборщика—грека. На сей разъ все сулило скорый успѣхъ изданію, но, къ глубокому прискорбію, и здѣсь пришлось встрѣтиться съ неодолимыми въ настоящее тревожное время препятствіями для завершенія настоящаго труда въ предположенныхъ размѣрахъ. Типографія В. О. Киршбаума, заваленная посторонними заказами по изданію въ свѣтъ греческихъ памятниковъ, не могла успѣшно вести печатаніе «Описанія литургическихъ рукописей» въ лѣтніе мѣсяцы 1915 и 1916 годовъ и затанула настоящее изданіе до 1917 года, когда немѣрно повышенныя требованія рабочихъ типографіи и дороговизна бумаги сдѣлали невозможнымъ книгоиздательство. Волею—неволею, въ чаяншіи лучшихъ дней для него, приходится на время отказаться отъ продолженія «Описанія». Но, опасаясь, что экономическія затрудненія въ типографіяхъ и въ книгоиздательствѣ вообще могутъ затянуться на очень продолжительное время, съ одной стороны, а съ другой, имѣя въ виду, что основная часть литургическихъ матеріаловъ, относящихся къ Типикону, связанному съ Иерусалимскою обителью пр. Саввы Освященнаго и др., уже отпечатана, и что назрѣ^{ла}~~вшая~~ въ нашей церковной жизни потребность, въ связи съ основными началами церковнаго устройства, пересмотрѣть и исправить, и дѣйствующій доселѣ въ нашей богослужебной практикѣ Церковный Уставъ или Типиконъ, составитель «Описанія» призналъ благовременнымъ и полезнымъ цѣнный, ученому міру въ большей части невѣдомый, литургическій матеріалъ пустить въ научное обращеніе въ своемъ не вполне законченномъ видѣ.

Весьма цѣнные новыя матеріалы для исторіи Типикона Великой константинопольской Церкви и ктиторскихъ Типиконовъ, начатыя печатаніемъ въ третьемъ отдѣлѣ настоящаго тома, вмѣстѣ съ предполагаемымъ обширнымъ предисловіемъ и необходимыми указателями къ двумъ томамъ «Τύπικόν», приходится пока отложить на

неопредѣленное и, быть можетъ, даже отдаленное время, до второго выпуска этого тома. Увидятъ-ли Божій свѣтъ, при жизни автора «Описанія», матеріалы, относящіеся къ греческому евхологію, особенно собранные въ бібліотекахъ римскихъ—Барбериновской и Грота-Ферратской, надъ которыми трудился великій литургистъ XVI в., монахъ ордена прединаторовъ Яковъ Гоаръ, посильный критическій разборъ «Евхологія» коего предполагается сдѣлать въ предисловіи къ четвертому тому «Описанія», и будутъ ли обнаружены матеріалы для юго-славянскаго евхологія, собранные въ бібліотекахъ Синая, Авона и другихъ мѣсть, изъ коихъ нѣкоторые погибли нынѣ уже въ огнѣ,—все это вѣдомо единому Богу. Составитель «Описанія», съ любовью и усердіемъ трудившійся надъ собираніемъ этихъ матеріаловъ, почитаетъ долгомъ изъ глубины благодарнаго сердца Ему первѣе всего воздать за все честь и благодареніе, а Совѣту Православнаго Палестинскаго Общества и его Предсѣдателю князю А. А. Ширинскому-Шихматову низкій поклонъ за просвѣщенное содѣйствіе въ изданіи настоящаго тома, который посвящается прабабкѣ всѣхъ Академій—трехсотлѣтней Кіевской Духовной Академіи и ея семидесятипятилѣтней внучкѣ—Казанской Духовной Академіи. Послѣдней издатель обязанъ, какъ питомецъ, и первыми шагами своей ученой дѣятельности, а первой, какъ многолѣтній соработникъ на нивѣ богословской науки и воспитанія многихъ поколѣній русскихъ богослововъ.

20 Юня 1917 года.

Петроградъ.

ΟΤΔΒΛΤ ΠΕΡΒΥΪ.

Типиконы обители преподобнаго Саввы Освященнаго
близъ Иерусалима.

α) Редакція Ιερουσαλιμская.

Ι. № 1094. Σὸν Θεῶ Τοπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας, τῆς τελουμένης ἔν τε τῇ εὐαγεῖ λαύρα τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα καὶ τοῖς κατὰ τὰ Ἱεροσόλυμα λοιποῖς μοναστηρίοις, περιέχον ἀνελλιπῶς τὴν διάταξιν τοῦ ὅλου χρόνου. Ркп. Синайскоѣ библ. въ 16-ю долю листа, писана крупнымъ разгонистымъ почеркомъ XII—XIII в., 86 листовъ.

Чина малоѣ вечерни нѣтъ.

Μετὰ τὸ δοῦναι τὸν ἥλιον μικρόν, ἀπέρχεται ὁ κανδηλάπτης, καὶ ποιήσας μετάνοιαν τῷ καθηγουμένῳ, ἀπέρχεται καὶ κρούει τὰς βαρείας ἀργά, καὶ κατελθὼν ἄπτει τὰς κανδήλας καὶ ποιήσας θυμιατόν, ἀπέρχεται καὶ σημαίνει τὸ σιδηροῦν, εἶτα τὸ μέγα, καὶ ὑποστρέψας βάλλει μετάνοιαν τῷ ὀφείλοντι ἱερεῖ τελέσαι τὴν ἀκολουθίαν. Ὁ δὲ ἱερεὺς, βαλὼν μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ ἢ εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ εὐλογηθεὶς, ὑποστρέφει καὶ ποιήσας μετανοίας γ' ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν, πάντων τῶν ἀδελφῶν καθημένων, εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον. Καὶ λαβὼν τὸ θυμιατόν, ἵσταται ἐνώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ βαλὼν θυμίαμα, λέγει καθ' ἑαυτὸν τὴν εὐχὴν τοῦ θυμιάματος. Θυμιάσας δὲ σταυροειδῶς τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ ὅλον τὸ ἅγιον θυσιαστήριον κατὰ τάξιν, ἐξέρχεται διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ ὁ κανδηλάπτης τὸ Κελεύσατε, κρατῶν τῇ χειρὶ τὴν λαμπάδα. Ὁ δὲ ἱερεὺς θυμιᾷ σταυροειδῶς ἐκ τρίτου ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ ἀπέρχεται καὶ θυμιᾷ πρῶτον τὸν ἡγούμενον, εἶτα τοὺς ἀδελ-

φούς κατὰ τάξιν, τῶν λαμπάδων αὐτοῦ προπορευομένων, καὶ ἐξελθὼν εἰς τὴν νάρθηκα, κάκεισε θυμιάσας κατὰ τάξιν, ὑποστρέφει καί, γενόμενος ἔνδον τῶν βασιλικῶν πυλῶν, χαράττει μετὰ τοῦ θυμιατοῦ σταυρὸν καὶ ἐκφωνήσας μεγάλως τὸ Κύριε, εὐλόγησον, εἰσέρχεται εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, καί, στὰς ἔμπροσθεν τοῦ ἱλαστηρίου, λέγει· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ. . . Καὶ ἀρχόμεθα τοῦ δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν Χριστῷ τῷ βασιλεῖ καὶ Θεῷ ἡμῶν. Καὶ δευτεροῦμεν αὐτό. Εἴθ' οὕτως· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ πλεῖον οὐδέν. Ἄρχεται ὁ ἐκκλησιαάρχης. . . Далѣе вырвано 6 листиковъ.

[π. 2]. Οκονчаніе статьи о чтеніи Псалтири. — Χρῆ εἰδέναι, ὅτι ἐν πάσαις ταῖς ἀγρυπνίαις οὐκ ἔστι πρὸ τῆς ἑσπέρας στιχολογία. φάλλομεν δὲ μικρὸν ἑσπερινὸν ἐν τῇ νάρθηκι καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ πάλιν μετὰ τὴν ἀγρυπνίαν ἐν τῷ λυχνικῷ οὐ στιχολογοῦμεν διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας, φάλλομεν δὲ καθ' ἑαυτὸν τὸ τοιοῦτον, καθὼς ὁ κανὼν ἡλάπτῃς.

Πῶς δεῖ σημαίνειν ἐν τοῖς ἑσπερινοῖς.

Πρὸ τοῦ λυχνικοῦ μικρὸν ταχύτερον κρούει τὸ σιδηροῦν καὶ φάλλουσιν οἱ ἀδελφοὶ ἐν τοῖς κελλίοις αὐτῶν τὴν θ' ὥραν μετὰ τοῦ μεσωρίου, εἴθ' οὕτως σημαίνει τὸ μέγα καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ εὐλόγησαντος τοῦ ἱερέως, εἰ μὲν ἔστιν Ἀλληλούια, ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου καὶ ποιοῦμεν μετανοίας γ', ἰστάμενοι ἀνά μέσον τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ τῶν ψαλμῶν στοιχιδόν, ἐν τῷ ἅμα κλίνοντες πάντες τὸ γόνυ καὶ ἀνιστάμενοι. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεύς· Ὅτι σοῦ ἔστι, καὶ ἀναποκρινόμεθα τὸ Ἀμήν, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', μετανοίας γ', καὶ ἀρχόμεθα τὸ Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ ψαλμοῦ, Ἀλληλούια, Ἀλληλούια γ', μετανοίας γ', καὶ εὐθὺς στιχολογία. Ἐν ἐκάστῳ δὲ ἀντιφώνῳ εἰς τὸ Ἀλληλούια ποιοῦμεν μετανοίας γ'. Ἀντὶ τοῦ Προκειμένου φάλλομεν Ἀλληλούια, εἰς ἧχον πλ. β', στίχους δὲ λέγομεν τῇ μὲν β' καὶ τῇ γ'. Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου, τῇ δὲ δ' καὶ τῇ παρασκευῇ· Καὶ προσκυνεῖται τῷ ὑποπόδιῳ, τῇ δὲ ε'. Καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης. Εἶτα λέγει ὁ φάλλων καθημέραν καὶ ἕτερον στίχον· Καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ οἱ ἀδελφοὶ γεγωνότερον φωνοῦσι πάλιν τὸ Ἀλληλούια, καὶ ὁ φάλλων αὐθις τὸ ἀχροτελεύτιον καὶ τελεῖον. Ποιεῖ δὲ μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ὑποστρέφας ὀπισθεν, ποιεῖ καὶ ἑτέραν μετάνοιαν τοῖς ἀδελφοῖς καὶ οὕτως ἀπέρχεται εἰς τὸ στασείδι αὐτοῦ. Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι πάντοτε εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα θυμιᾶ, κρατοῦμεν δὲ

στίχους ς' και δευτεροῦμεν τὰ τρία στιχηρὰ τοῦ Μηναίου, εἰ δὲ εἰσιν ἕξ, λέγομεν πρὸς μίαν. Ἐὰν δὲ τύχωσιν ς' ἰδιόμελα, ψάλλομεν αὐτά, εἰς τὸ Δόξα ἐνουμένων τῶν δύο χορῶν. Εἰς τὸν στίχον δὲ ψάλλομεν ἐν τῷ μέσῳ τὰ στιχηρὰ τῆς Ὀκτωήχου. Δόξα και νῦν, θεοτοκίον, εἰς τὸ Καταξίωσον μετανοίας γ'. Μετὰ τὸ Νῦν ἀπολύεις εἰς τὸ τρισσῶς μετανοίας γ', μετὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστὶ. Καὶ ἀρχόμεθα ἡμεῖς τοῦ τροπαρίου· Θεοτόκε παρθένε, μετάνοιαν α', Δόξα, Βαπτιστὰ τοῦ Χριστοῦ, μετάνοιαν α', Καὶ νῦν, Πρεσβεύσατε ὑπὲρ ἡμῶν, μετάνοιαν α', Ὑπὸ τὴν σὴν εὐσπλαγγίαν, μετάνοιαν οὐ ποιοῦμεν, Κύριε ἐλέησον μ', και ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς και ποιοῦμεν μετανοίας γ' μεγάλας και ἑτέρας β' μικράς, εἰδ' οὕτως Τρισάγιον, μετανοίας γ', τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ Κύριε ἐλέησον β', ἡ εὐχὴ και ἀπόλυσις. Αὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται ἐν τοῖς ἑσπερινοῖς τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ ὅτε ψάλλεται Ἀλληλούια.

[π. 3). Περὶ τῆς ἐωθινῆς δοξολογίας τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ, ὅτε ψάλλεται Ἀλληλούια.

[π. 5). Περὶ τῆς θείας λειτουργίας.

Εἰς δὲ τὴν λειτουργίαν τὰ Τυπικά, και εἰ μὲν ἐστὶ τινος τῶν ἐπισήμων ἀγίων, ἀντὶ τῶν μακαρισμῶν ψάλλομεν ἐκ τῶν κανόνων τῶν ἑορταζομένων ἀγίων τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ, ψδαὶ α' και ς', τῇ τρίτῃ, ψδαὶ γ' και ς' και καθ' ἑξῆς ὁμοίως, εἰ δ' οὐκ ἐστὶν ἑορτὴ, ψάλλομεν τῆς Ὀκτωήχου, τῇ δὲ κυριακῇ ἀναστάσιμον ψάλλει δὲ ὁ μνημονευθεὶς μοναχὸς και τὸ προκείμενον, λέγει και τὸν ἀπόστολον, και εἰ μὲν γινώσκει ψαλτικὰ ψάλλει και τὸ ἀλληλουάριον και ποιεῖ μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων θυρῶν, και πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἑτέρας. Εἰ δ' οὐκ ἐπίσταται τάσσει ὁ ἐκκλησιαάρχης ἕτερον και ποιοῦσιν ἀμφοτέροι τὰς β' μετανοίας.

Здѣсь же говорится о покровеніи главъ, о кажденіи священникомъ, о пѣніи непорочныхъ въ субботу, о пѣніи псалмовъ 49, 149 и 150, о благоповеденіи хоровъ, о стояніи въ нарѣкѣ ради молитвы, о начальныхъ хорахъ и о чтеніи каноновъ на полунощницѣ.

[π. 7). Περὶ τῆς μ' πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως.

Εἰδέναι δεῖ, ὅτι τῇ ἀγία μ' πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, ὅτε τύχη Ἀλληλούια, ποιοῦμεν τὰς συνήθεις μετανοίας ἐν τε τῷ ἑσπερινῷ και τῷ ὄρθρῳ κατὰ τὸν τύπον τῆς ἀγίας μ' μεγάλης, ποιοῦμεν δὲ και τὰς ἐνάτας, τὰς δὲ ὥρας ψάλλομεν ἄνευ στιχολογίας και ἀναγνώσεως.

Τῆ δὲ γ' ὥρα ἡ τάξις διατάχθη τῆ μεγάλη μ', καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι ἀπαραλλάκτως χωρὶς τῆς στιχολογίας, καὶ μετὰ τὴν ιβ' εὐχὴν, ἤγουν μετάνοιαν λέγομεν· Δέσποτα Θεὲ Πάτερ παντοκράτορ, Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', μετανοίας γ' καὶ ἀπαρχόμεθα τοῦ κθ' ψαλμοῦ, εἶθ' οὕτως τοῦ λα', ἔπειτα τοῦ ξ', μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, τροπάριον· Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, Δόξα, Οἱ μάρτυρές σου, Κύριε, Καὶ νῦν, Τεῖχος ἀκαταμάχητον, Κύριε ἐλέησον μ', καὶ λέγει στίχον, μετανοίας γ' μεγάλας, καὶ εὐθὺς συνάπτομεν καὶ τὴν ς' ὥραν. Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', μετανοίας γ' καὶ φάλλομεν αὐτήν, ὡς διατάχθη ἐν τῆ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ ἄνευ στιχολογίας, ποιῶντες καὶ τὰς συνήθειας μετανοίας. Μετὰ δὲ τὴν ιβ' μετάνοιαν πάλιν εὐχὴν· Δέσποτα Θεὲ Πάτερ παντοκράτορ, Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', μετανοίας γ' καὶ ἀρχόμεθα τοῦ νε' ψαλμοῦ, εἶθ' οὕτως τὸν νς', εἶτα τὸν ξθ', τὸ Τρισάγιον, μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν τροπάριον, Σῶσον, Κύριε, τὸν λαὸν σου, Δόξα, Τῆς ἐρήμου πολίτης, Καὶ νῦν, Τῆ πρεσβεία, Κύριε, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', μετανοίας γ', ἐπισυνάπτομεν δὲ καὶ τὴν θ' ὥραν, τρισσῶς μετανοίας γ', μετὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', μετανοίας γ' καὶ φάλλομεν αὐτήν, ὡς διαταξάμεθα τῆ μεγάλῃ μ', μετὰ τὴν ιβ' μετάνοιαν εὐχὴν· Δέσποτα Θεέ ... Ἐπισυνάπτομεν δὲ καὶ τὸ μεσώριον τῆς θ' ὥρας. Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', ψαλμὸς ρβ', ψαλμὸς ρλζ', ψαλμὸς ρλθ' καὶ μετὰ τούτους τὸν ν', Τρισάγιον, μετανοίας γ', μετὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν, τροπάριον· Ὁμματι εὐσπλαγχνίας, Κύριε, Δόξα, Ὡς ἡ πόρνη προσπίπτω σοι, Καὶ νῦν, Χαριστήριον οἶκον χρεωστικῶς, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', μετανοίας γ'. Καὶ μεθισταμένοι τῶν ψαλμῶν ἀπαρχόμεθα τῶν τυπικῶν, τοὺς μακαρισμοὺς τῆς ἡμέρας εἰς τὴν Ὀκτώηχον, πρὸς τὸν ἐνεστῶτα ἦχον, ἀναγινώσκειται ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας, καὶ πάλιν ἀπερχόμενοι ἐν τοῖς ψαλμοῖς ἡμῶν, λέγομεν τὸ Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, χύμα, μετανοίας γ', Χορὸς ὁ ἐπουράνιος, Δόξα, Χορὸς ἀγίων ἀγγέλων, Καὶ νῦν, Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, εἶτα τὸ Ἄνεσ ἄφες. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, λέγει κοντάκιον, ἦχος β'. Τὴν ἐν πρεσβείαις, Δόξα, Μετὰ τῶν ἀγίων ἀνάπαυσον, Καὶ νῦν, Προστασία τῶν χριστιανῶν, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', εἶθ' οὕτως· Εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον, ἐκ τρίτου, μετανοίας γ', εἶτα τὸν λγ' ψαλμόν. Μετὰ δὲ τὴν τούτου συμπλήρωσιν τελείαν ἀπόλυσιν. Ἀπερχομένων δὲ ἡμῶν ἐν τοῖς κελλίοις ἡμῶν καὶ μικρὸν ἀδειαζόντων, κροῦει τὸ μέγα καὶ συναγόμεθα ἐν τῆ ἐκκλησίᾳ, καὶ εἰ

μέν ἐστιν Ἀλληλούια, γίνεται ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ, ὡς προγέγραπται, εἰ δὲ Θεὸς Κύριος γίνεται ἑορτάσιμος.

О началѣ службѣ, когда поется «Богъ Господь», см. ниже въ описаніи Пантократорскаго Типикона.

Ἰστέον, ὅτι τὰ μεσώρια τῆς γ' ὥρας καὶ τῆς ς' πάντοτε ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ψάλλονται, τῆς δὲ α' ὥρας τὸ μεσώριον ἐν τοῖς κελλίοις ψάλλομεν αὐτό, τῆς δὲ θ' ὥρας, ὅταν ἔχωμεν Ἀλληλούια, ψάλλεται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὅταν δὲ Θεὸς Κύριος ψάλλομεν καὶ αὐτὸ ἐν τῷ κελλίῳ ἡμῶν. Ἡ δὲ ἀκολουθία τοῦ μεσωρίου τῆς α' ὥρας γίνεται οὕτως· Τρισάγιον, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', μετανοίας γ' καὶ ἀπαρχόμεθα τοῦ μὲ' ψαλμοῦ· Ὁ Θεὸς ἡμῶν καταφυγή, ψαλμὸς ια', ψαλμὸς ιβ', εἶτα ν' ψαλμὸς, Ἐλέησόν με ὁ Θεός, Τρισάγιον, τὸ Πάτερ ἡμῶν, τροπάριον, Ταῖς τῶν δακρύων, Δόξα, τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου Καὶ νῦν, θεοτοκίον, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ ἀπόλυσις.

Замѣчанія оуъ ексκκлесіархѣ, о чтеніи Толковаго евангелія, о литургіяхъ, о чтеніи утреннихъ евангелій, о раздачѣ воды послѣ трапезы и о пѣніи Богородичнаго канона см. Тип. XIII в. библ. лавры пр. Ἀθανασія Λεονскаго. № 98 Ω'.

[л. 10 об.) Σύναψις τῶν δώδεκα μηνῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀπὸ Σεπτεμβρίου μηνὸς μέχρι τῆς τοῦ Αὐγούστου συμπληρώσεως.

[л. 20). Κυριακῇ μετὰ τὴν ὕψωσιν ἀναγινώσκεται τὸ Συνοδικὸν τῆς ς' συνόδου καὶ μνήμη τοῦ ἁγίου Συμεῶν τοῦ κατὰ σάρκα συγγενοῦς τοῦ Κυρίου.

[л. 21). Δεῖ εἰδέναι ὅτι ἀπὸ ταύτης τῆς ἁγίας κυριακῆς μετὰ τὴν ὕψωσιν ἀρχόμεθα ψάλλειν εἰς τὸν ὄρθρον καθίσματα γ' καὶ εἰς τὸ λογικὸν τὰ Πρὸς Κύριον καὶ εἰς τὴν ἀγρυπνίαν τὸν πολυέλαιον.

Недостаеѣ листовъ, содержащихъ въ себѣ службы отъ 1 Ноябрия до 26 Декабрия и съ 7 Января по 7 Февраля. Нѣкоторыя особенності въ службѣ праздника Благовѣщенія отмѣнены нами въ примѣчаніяхъ къ Описанію Типикона XIII в. лавры пр. Ἀθανασія Λεονскаго № 98 Ω'.

5 Юля положено праздновать, вмѣстѣ съ преподобнымъ отцемъ Лампадою и матерью Симеона Столпника Марѳою, п а м я т ь Ἀθανασія Λεονскаго. Службы ему нѣтъ.

1 Августа память братьевъ Маккавеевъ. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι μετὰ τὸ πληρῶσαι τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ὄρθρου, ποιῶμεν προσκύνησιν τῶν τιμίων ξόλων κατὰ τὴν τάξιν τῆς τρίτης κυριακῆς τῶν νηστειῶν.

[**π. 64 οβ.**]). Δεῖ εἰδέναι, ὅτι παράδοσιν ἔχομεν, ἵνα κατὰ τὴν κοίμησιν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐσθίωμεν σταφυλάς· εὐλογοῦνται δὲ παρὰ τοῦ ἱερέως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ μετὰ τοῦ κατακλαστοῦ παρ' αὐτοῦ διδομένου. Ὁ δὲ γε φωραθησόμενος ἀδελφὸς πρὸ τῆς τοιαύτης ἑορτῆς σταφυλάς ἐσθίων τῆς παρακοῆς ἕξει τὸ ἐπιτίμιον, μὴ ἀπογεύσασθαι σταφυλῆς παρ' ὄλον τὸν Αὐγουστον μῆνα, ὡς τῶν ἐντολῶν τοὺς θεσμοὺς παραβάς, ὡς ἂν οὕτω μεταμάθῃ ἀσμενίζειν αὐτοῖς. Ἡ αὐτὴ δὲ παρατήρησις κρατήσῃ πάντως καὶ ἐπὶ τοῖς ἐργαζομένοις ἀδελφοῖς ἀμπελώνας, εἰ φωραθεῖεν ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ ἐντολῆ παραβαίνοντες. Σταφυλάς δὲ μετὰ τὴν ἑορτὴν τρις τῆς ἐβδομάδος ὀφείλουσι προτίθεσθαι καὶ τρίτον αὐτῶν ἐσθίειν τοὺς ἀδελφούς. Τὸ αὐτὸ γίνεσθαι καὶ ἐπὶ τῶν σύκων καὶ τῶν λοιπῶν ὀπωρῶν, κατὰ τοὺς καιροὺς δηλονότι τούτων. Ταῦτα δὲ λέγομεν ἐκτὸς τῶν ἀπὸ σικυηλάτων χορηγουμένων· ἐσθίειν γὰρ ταῦτα καθ' ἑκάστην συγχωροῦμεν τοὺς ἀδελφούς Слнч. ркп. Савв. бнбл. л. 194.

[**π. 66.**] Ἀκολουθία τῆς ἀγίας τεσσαρακοστῆς.

Δεῖ γινώσκειν, ὅτι τὴν ἐβδομάδα τῆς ἀπόκρεω, Ἀλληλοῦια οὐ φάλλομεν· ἐκκόπτομεν δὲ καὶ τὸ ἐν κάθισμα ἀπὸ τοῦ ὄρθρου, καὶ ψάλλομεν αὐτὸ εἰς τὸν ἑσπερινὸν ἀντὶ τῶν Πρὸς Κύριον. Ὡσαύτως δὲ ποιοῦμεν καὶ ἐν τῇ ἐβδομάδι τῆς τυροφάγου¹⁾. Ἰστέον, ὅτι τὴν ἀκολουθίαν τῶν λαγαρόντων ἀγίων τῷ σαββάτῳ καὶ τῇ κυριακῇ τῆς ἀπόκρεω ψάλλομεν ἐν τοῖς παρελθοῦσιν ἀποδείπνοις (**π. 67**).

Въ службѣ пятницы мясопустной поется канонъ ποιήμα τοῦ κυρίου Θεοδώρου (**π. 67**).

Ἰστέον²⁾, ὅτι ἐν Παλαιστίνῃ οὐ παρελάβομεν ὑπὸ τῶν πατέρων τῶν ἀγίων ποιεῖν τῇ τετράδι καὶ τῇ παρασκευῇ τῆς τυροφάγου λειτουργίαν τελείαν οὔτε προηγιασμένων. Ἐν δὲ ταῖς δυσὶ ταύταις ἡμέραις φάλλομεν Ἀλληλοῦια, ποιοῦντες καὶ τὰς συνήθεις μετανοίας ἐν τῷ ὄρθρῳ, εἰς τὰς ὥρας καὶ εἰς τὸν ἑσπερινόν. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν εἰσερχόμεθα ἐν τῇ τραπέζῃ καὶ ἐσθίωμεν καὶ τυρὸν καὶ ὠά, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ, μεταλαμβάνομεν δὲ καὶ οἶνον, ὡς ἔθος ἐστίν.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι τῇ τετράδι τῆς τυρινῆς εἰς τὸν ὄρθρον ἀναγινώσκομεν τὸν περὶ νηστείας λόγον τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, οὗ ἡ ἀρχὴ Πα-

¹⁾ Ркп. Синаиск. бнбл. № 1096: τῇ δὲ τετράδι καὶ παρασκευῇ ψάλλομεν ἀλληλοῦια καὶ ἐκτελοῦμεν κατὰ τὸν παρακολουθήσαντα τύπον. ²⁾ Тоже въ ркп. № 1096.

ρακαλείτε, φησίν, οἱ ἱερεῖς τὸν λαόν· ὁμοίως καὶ τῇ παρασκευῇ ἀναγι-
νώσκωμεν ἕτερον λόγον τὸν περὶ νηστείας· Σαλπίατε, φησίν, ἐν νεο-
μηνία.

Δεῖ γινώσκειν, ὅτι κατὰ παρασκευὴν εἰς τὸ λυχνικόν, ἐὰν θέλῃ
γενέσθαι προηγιασμένων, κρατοῦσι στίχους η', ἀπὸ τοῦ Ἐκ βαθέων ἐκέ-
κραξα καὶ δευτεροῦμεν τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας, εἶτα τοῦ κατὰ τὴν ἡμέ-
ραν ἁγίου τὰ γ' προσόμοια, καὶ τὰ γ' μαρτυρικά τῆς Ὀκτωήχου, Δόξα
μαρτυρικὸν τοῦ ἤχου, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α', εἴσοδος καὶ ἡ ἀκο-
λουθία τῶν προηγιασμένων. Εἰ δὲ τύχοι παρασκευὴ καὶ οὐ γίνεται
προηγιασμένων, ἰστώμεν στίχους ς' καὶ ψάλλομεν τοῦ Μηναίου τὰ γ',
καὶ γ' μαρτυρικά, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α', εἰς τὸν στίχον δευτεροῦμεν
τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας καὶ μαρτυρικὸν εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον, Δόξα, νέον
ἰδιόμελον ἐκ τοῦ κυρίου Ἰωάννου, Καὶ νῦν, θεοτοκίον. Δεῖ γινώσκειν,
ὅτι τελεῖται οὕτως ἡ ἀκολουθία τοῦ λυχνικοῦ καθ' ἐκάστην παρα-
σκευὴν ἀπὸ τῆς παρασκευῆς τῆς β' ἐβδομάδος μέχρι τῆς πέμπτης
ἐβδομάδος (λ. 68).

Ἰστέον καὶ τοῦτο, ὅτι καθ' ἐκάστην κυριακὴν, ἤγουν ἀπὸ τῆς
τυροφάγου μέχρι τῆς πέμπτης κυριακῆς τῶν νηστειῶν, ἐσπέρα εἰς
τὸ Κύριε ἐκέκραξα ψάλλομεν εἰς τὸν κατὰ τὴν ἡμέραν ἤχον,
ἰστώμεν δὲ στίχους ιβ' ἀπὸ τοῦ Πρόσχετος τὴν δέησιν, καὶ λέγομεν
κατανουκτικά δ' τῆς Ὀκτωήχου καὶ εἰς τὸ Τριώδιον τὰ προσ-
όμοια τοῦ κυρίου Ἰωσήφ τοῦ ποιητοῦ β', καὶ τοῦ κυρίου Θεοδώρου
τοῦ Σπουδίτου α', καὶ δευτεροῦμεν αὐτό, καὶ τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγί-
ου γ' καὶ δευτεροῦμεν τὸ α', Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον, εἰς τὸν στίχον
τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας καὶ δευτεροῦμεν αὐτὸ κατὰ τὸν τύπον, μαρτυ-
ρικὸν εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον. Οὕτως οὖν γίνεται
ἡ ἀκολουθία τῶν κυριακῶν, ὡς προγέγραπται (λ. 69).

Отъ недѣли сыропустной до 20 Сентября полиелей не
поется (л. 70).

О молитвѣ «Господи и Владыко живота» не говорится на
вечерни сыропустной недѣли, а лишь замѣчается, что ποιούμεν
μετανοίας γ' μεγάλας καὶ ἀπερχόμεθα, καὶ προσκυνήσας ἀσπαζόμενος
τὰς ἁγίας εἰκόνας ἄρχεται ὁ προεστὼς τὸ Δόξα σοι, ὁ Θεός, ἡ
ἐλπίς ἡμῶν δόξα σοι (л. 70 об.).

[л. 71]. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ τῆς ἁγίας ἐβδομάδος τῆς ἁγίας μ'.

Τῇ δευτέρᾳ τῆς πρώτης ἐβδομάδος εἰς τὸν ὄρθρον σημαίνει βρα-

δύτερον διὰ τὴν ἑσπερινὴν παράκλησιν καὶ κατὰ τὸν τύπον ¹⁾ συναγόμεθα πάντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, εἴθ' οὕτως ἀνίσταται ὁ ἱερεὺς ²⁾ καὶ βαλὼν τῷ προεστῶτι μετάνοιαν, εἰσέρχεται εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, καὶ λαβὼν τὸν θυμιατόν, ἵσταται κατενώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ θυμιῶν σταυροειδῶς λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν πάντοτε. Καὶ ἀποκρινομένων ἡμῶν ³⁾ τὸ Ἄμην, ψάλλεται ⁴⁾ τὸ Τρισάγιον μετάνοιαν ⁵⁾ δὲ οὐ ποιοῦμεν. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς ⁶⁾· Ὅτι σοῦ ἐστὶ. Καὶ μετὰ τὸ Ἄμην τὸ Κύριε ἐλέησον ἰβ', καὶ εὐθὺς τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶ ἄνευ μετανοιῶν, εἶτα τὸ ἐξάψαλμον ⁷⁾ μετὰ πάσης προσοχῆς καὶ φόβου ⁸⁾ Θεοῦ, ὡς αὐτῷ συλλαλοῦντες ἀοράτως καὶ δυσωποῦντες αὐτὸν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ⁹⁾. Ὁ διάκονος συναπτῆν, ὁ ἱερεὺς τὴν ἐκφώνησιν, εἶτα ψάλλει τὸ Ἀλληλούια εἰς τὸν ἦχον ὁ ταχθεὶς μοναχός, καὶ ἡμεῖς τὰ Τριαδικὰ τοῦ ἦχου ἢ τὰ γ' πρὸς μίαν ἢ τὸ ἐν τρισσῶς, ὡς δοκεῖ τῷ προεστῶτι. Κανοναρχοῦνται δὲ ἐν τῷ ἀναλογίῳ καὶ ψάλλονται μεγαλοφώνως καὶ μετὰ μέλους ἀργῶς. Εἶτα στιχολογεῖ τὸ Ἀλληλούια τοῦ ἦχου. Κατὰ δὲ τὸ ἀντίφωνον, εἰς τὸ Ἀλληλούια ποιοῦμεν γ' μετανοίας ἐξ ἰσότητος ¹⁰⁾, λέγει δὲ εἰς τὸ α' κάθισμα, καθίσματα τῆς Ὀκτωήχου ¹¹⁾ καὶ ἀναγινώσκει εἰς τὴν Κλίμακα. Εἰς δὲ τὸ β' κάθισμα ¹²⁾ τοῦ κυρίου Ἰωσήφ καὶ εἰς τὸ γ' ¹³⁾ τοῦ κυρίου Θεοδώρου, καὶ πάλιν ¹⁴⁾ ἀναγινώσκει ὁμοίως, ὁ ν', ἡ συνήθης εὐχή ¹⁵⁾, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν ἐκφώνησιν, καὶ ἀρχόμεθα· Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν εἰς τὸν ἦχον τοῦ Τριψοδίου, κρατοῦμεν δὲ στίχους ις' ¹⁶⁾ καὶ ποιοῦμεν τὰ δ' τροπάρια τοῦ κυρίου Ἰωσήφ, ς' μετὰ τοῦ εἰρμοῦ ¹⁷⁾

¹⁾ Ркп. Синайск. библи. № 1096 χθεσινῆς ἑσπέρας. ²⁾ ὁ ἐβδομαδάριος ³⁾ καὶ λέγομεν ἡμεῖς ⁴⁾ ψάλλομεν ⁵⁾ χωρὶς μετανοιῶν παρὰ τοῦ ἡγουμένου ἢ ἐκκλησιάρχου ἢ παρ' ἀμφοτέρων, ὡς δοκεῖ τῷ προεστῶτι ⁶⁾ ἀπὸ τοῦ βήματος ⁷⁾ ἀργῶς ⁸⁾ Ἐтихъ словъ до конца замѣчанія иѣтъ ⁹⁾ ὁ δὲ ἱερεὺς θυμῶ κατὰ τὸν τύπον, καὶ μετὰ τὸν μεσσαμόν ἐξάψαλμον, λέγει τὰς συνήθεις εὐχὰς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ εἰς τὴν πληρωσιν τοῦ ἐξαψάλμου τὴν συναπτῆν καὶ τὴν ἐκφώνησιν, εἶτα ὁ ταχθεὶς μοναχὸς ψάλλει τὸ Ἀλληλούια εἰς ἦχον τῆς Ὀκτωήχου, στίχοι· Ἐπὶ τῆς γῆς ἀληθείας, Πρόσθετε κατὰ τοῖς, Οὕτως ἐγενήθημεν καὶ ψάλλομεν ἐν τριαδικῶν ἐκ τρίτου, τῆ β', τῆ γ' καὶ τῆ δ'. τῆ δὲ πέμπτη καὶ παρασκευῆ ψάλλομεν, τὰ τρία πρὸς α', ἀργῶς δὲ μεγαλοφώνως καὶ μετὰ μέλους· κανοναρχοῦνται δὲ ἐν τῷ ἀναλογίῳ, ἐκεῖνος δὲ βάλλει μετάνοιαν εἶτα στιχολογοῦμεν τὸ πρῶτον Ἀλληλούια ¹⁰⁾ ἐξ ἴσου ἰστάμενοι στοιχηδόν εἰς τὸ πρῶτον ¹¹⁾ β' ἦγγον ὁ μέλλων ἀναγινώσκειν α' καὶ ἡμεῖς τὸ ἕτερον, κανοναρχοῦντος αὐτοῦ ἰσταμένου ἐν τῷ ἀναλογίῳ, Δόξα καὶ νῦν, ἐκεῖνος, ἡμεῖς θεοτοκίον, ἀνάγνωσις εἰς τὴν Κλίμακα ἢ εἰς τὸν ἅγιον Ἐφραίμ. Δεῖ γινώσκειν, ὅτι ἐν πάσῃ τῇ ἀγίᾳ μ' οὐ πλέον τῶν τριῶν φύλων ἀναγινώσκομεν ἐν τε τῷ ὄρθρῳ καὶ ταῖς ὥραις ¹²⁾ λέγει τοῦ Τριψοδίου τὸ α' τοῦ κυρίου ¹³⁾ λέγει τοῦ Τριψοδίου τὸ β' ¹⁴⁾ καὶ ἀνάγνωσις ¹⁵⁾ παρὰ τοῦ ἱερέως ¹⁶⁾ ἰστώμεν ἰδ' καὶ ψάλλομεν μετὰ προσοχῆς καὶ κατανύξεως, ποιοῦντες τὰ δ' τροπάρια ¹⁷⁾ Нѣтъ

καὶ ¹⁾ ἡ' τοῦ Θεοδώρου, ὡσαύτως χωρὶς τοῦ εἰρμού, δευτεροῦντες τὸ ἐν τροπάριον, εἶτα τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου εἰς τὸ Μηναῖον. Καὶ οὕτω ποιούμεν ὄλην τὴν ἁγίαν μ'. Ἀπὸ γ' ὠδῆς κάθισμα τοῦ Μηναίου καὶ αὐθις ἀνάγνωσμα εἰς τὴν Κλίμακα ²⁾, ἀπὸ δὲ ς' ὠδῆς κάθισμα μαρτυρικὸν τοῦ ἤχου καὶ ἀναγινώσκει τὸ Συναξάριον ³⁾, εἰς τοὺς αἶνους στιχηρὰ οὐ φάλλομεν. Μετὰ δὲ τὸ εἰπεῖν· Σοὶ δόξα πρέπει, Κύριε, ἀπερχόμεθα οἱ β' χοροὶ ἐν τῇ ψαλτίῳ καὶ ἰστάμενοι ἐν ἰσότητι, ἀρχόμεθα τοῦ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶ, πραεῖα καὶ ἴση τῇ φωνῇ, πάντες ποιῶντες καὶ μετανοίας γ'. Καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς τὰς αἰτήσεις. Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν φάλλομεν τὸ ἴδιον τῆς ἡμέρας ⁴⁾ καὶ δευτεροῦμεν αὐτό· λέγεται καὶ μαρτυρικὸν εἰς τὸν ἤχον, Δόξα ⁵⁾ καὶ νῦν, θεοτοκίον, εἶτα Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι (π. 72) ἐκ τρίτου ⁶⁾ ἄνευ μετανοίας, τὸ Τρισάγιον, μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ὅτι Σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ ἀποκρινόμεθα ⁷⁾ τὸ Ἀμήν, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Ὁ ὢν εὐλογητὸς [Θεὸς ἡμῶν, εἶτα ⁸⁾ ἰστάμεθα μικρὸν, εὐχόμενοι καθ' ἑαυτοὺς ἐν τῷ ἰδίῳ λογισμῷ τὴν εὐχὴν ταύτην ⁹⁾· Κύριε καὶ Δέσποτα, τῆς ζωῆς μου... Εἶθ' οὕτως ἐπίσης πάντες τὸ γόνυ κλίνοντες, τὴν εὐχὴν λέγομεν ἐν ταῖς γ' μεγάλαις μετανοίαις, προηγουμένου τοῦ προεστῶτος ἢ τοῦ ἐκκλησιάρχου. Μετὰ δὲ ταύτας μετανοίας ἰβ' ἀργὸς διὰ τὸ ἰσάζειν πάντας, ἐν δὲ τῇ ἰβ' λέγομεν πάλιν τὴν προγραφεῖσαν εὐχὴν κλινόμενοι ὡσαύτως καὶ ἀνιστάμενοι, εἶτα ¹⁰⁾ ἄρχεται ὁ προεστῶς· Δεῦτε προσκυνήσωμεν ἐκ γ', καὶ μετανοίας γ', καὶ φάλλομεν τὴν α' ὥραν τριψάλμον. Εἰς τὸ πλήρωμα τοῦ τριψάλμου εἰς τὸ Ἀλληλούια μετανοίας γ'. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι τὰς δευτεροπαρασκευὰς τῆς ἁγίας μ' εἰς τὴν α' ὥραν οὐ στιχολογεῖται, τὰς δὲ λοιπὰς ἡμέρας στιχολογεῖται, ψαλλομένου τοῦ Ἀλληλούια τοῦ καθίσματος εἰς ἤχον πλ. β' πρὸς τὸ Μακάριος ἀνήρ. Κατὰ δὲ τὰ ἀντίφωνα ποιούμεν μετανοίας γ'. Ὅταν δὲ πληρωθῇ τὸ κάθισμα, φάλλει ὁ ταχθεὶς μοναχὸς εἰς ἤχον πλ. β' τὸ Πρωὶ εἰσάκουσον τῆς φωνῆς μου. Καὶ ἡμῶν ἀνταποκρινόμενων, ὁ αὐτὸς ποιεῖ γονυκλισίαν ἀπὸ γῆς, ὡσαύτως

¹⁾ ε', τοῦ δὲ κυροῦ Θεοδώρου τὰ ε'. Καὶ εἶτα φάλλομεν τὸ Μηναῖον ²⁾ НѢТЬ
³⁾ εἰς τὸ Συναξάριον, ὡς ἔθος, τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου, ἐξαποστειλάριον, φωταγωγικὸν τοῦ ἤχου, οἱ αἶνοι, Δόξα ἐν ὑψίστοις, μετανοίας γ', ⁴⁾ κατὰ τὸν τύπον δις ⁵⁾ Δόξα τοῦ ἁγίου εἰς τὸν ἤχον καὶ θεοτοκίον ⁶⁾ δις ⁷⁾ Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν ⁸⁾ Μετὰ δὲ τοῦτο ⁹⁾ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἐφραίμ. ¹⁰⁾ μικρὸν ἀναπνεύσαντες λέγει ἄρξαντος τοῦ προεστῶτος ἢ τοῦ ἐκκλησιάρχου.

καὶ εἰς τοὺς β' λοιποὺς στίχους, στίχος α' Ἐὰ ῥήματά μου, στίχος β' Ὅτι πρὸς σὲ προσέξομαι, Δόξα καὶ νῦν, Τί σε καλέσωμεν, μετανοίας γ', εἶθ' οὕτως Ἐὰ διαβήματά μου τρίτον μεγαλοφώνως καὶ ἀργῶς, τὸ Πληρωθήτω γ', τὸ Τρισάγιον, μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκφωνοῦντος τοῦ ἱερέως· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, ἡμεῖς ἀνταποκρινόμεθα τὸ Ἀμήν, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', ἐπεύχεται ὁ ἱερεύς· Ὁ Θεός, οἰκτείρησον ἡμᾶς, καὶ ποιῶμεν μετανοίας γ' μεγάλας, λέγοντες καὶ τὴν εὐχὴν, καθὼς προγέγραπται. Εἶθ' οὕτως ποιῶμεν καὶ τὰς ιβ' καὶ ἐν τῇ ιβ' μετανοία, ποιῶμεν, ὡς εἴρηται, καὶ μικρὸν ἠσυχάσαντες, ἀρχόμεθα τοῦ πρώτου τοῦ Τρισαγίου, ποιῶμεν μετανοίας γ', καὶ ἀπερχόμεθα καὶ ἀσπαζόμεθα τὰς ἀγίας εἰκόνας. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', τὸ Δόξα σοι ὁ Θεός ἡ ἐλπίς ἡμῶν, εὐχὴ καὶ ἀπόλυσις. Οὗτος ὁ τύπος γίνεται κατὰ πᾶσαν τὴν μ' ἐν τῷ ὄρθρῳ καὶ τῇ α' ὥρᾳ.

Ἀκολουθία τῆς γ' ὥρας. Ὡρα γ' κρούει τὰ γ' ὁ κανδηλάπτης καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ποιῶντος καθ' ἑνὸς ἡμῶν (π. 73) ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων θυρῶν μετανοίας γ', καὶ ἀσπαζόμεθα τὰς εἰκόνας, εἶτα ἐτέραν μετάνοιαν μίαν, ὁμοίως εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν, καὶ εὐλογήσαντος τοῦ ἱερέως, ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου καὶ μετανοίας γ'. Μετὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκφωνοῦντος τοῦ ἱερέως· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, λέγει τὸ Ἀμήν, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', εἶτα Δεῦτε προσκυνήσωμεν, μετανοίας γ', καὶ φάλλομεν τὸν ἕνα φαλμὸν τὸν ν' Ἐλέησόν με, ὁ Θεός¹⁾). Οὕτως γὰρ φάλλομεν τὰς ὥρας εἰς τὴν ἀγίαν λαύραν μονόφαλμον, ὅταν στιχολογοῦμεν. Εἰς δὲ τὸ πλήρωμα τοῦ ν' Ἀλληλούια γ', καὶ μετανοίας γ', καὶ ἀρχόμεθα τῆς στιχολογίας εἰς ἧχον πλ. β', ἧχον τοῦ β' καθίσματος τὸ Ἀλληλούια. Κατὰ δὲ τὰ ἀντίφωνα μετανοίας γ', μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ καθίσματος ἄρχεται²⁾ ὁ ταχθεὶς μοναχὸς τροπάριον³⁾ εἰς πλ. β' Κύριε, ὁ τὸ πανάγιόν σου Πνεῦμα⁴⁾). Καὶ ἡμῶν ἀντιφωνούντων⁵⁾, ὁ αὐτὸς ποιεῖ μετάνοιαν ἀπὸ γῆς ὡσαύτως⁶⁾ καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς στίχους, στίχος α' Καρδίαν καθαρὰν, στίχος β' Μὴ ἀπορρίψης με, Δόξα καὶ νῦν⁷⁾, καὶ λέγει θεοτοκίον· Θεοτόκε, σὺ εἶ ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, μετανοίας γ', καὶ εὐθὺς⁸⁾ ἀναγινώσκει εἰς τὸ Πατερικόν. Μετὰ δὲ τὴν

1) ВЪ ркп. 1095 вѣѣ три псалма 2) Ркп. № 1096 φάλλει 3) Нѣтъ
4) ἀργῶς καὶ μεγαλοφώνως 5) ὁμοίως τὸ αὐτὸ 6) Нѣтъ 7) ἐκεῖνος, ἡμεῖς.
8) θεοτόκε 8) καθήμεθα καὶ γίνεται ἀνάγνωσις εἰς τὸ Πατερικόν (Замѣтка о бодипетлѣ).

ανάγνωσιν, Κύριος ὁ Θεὸς εὐλογητός ¹⁾, τὸ τρισάγιον καὶ μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Τρισάγιον ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς: "Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία ²⁾, τροπάριον, ἤχος πλ. β' Βασιλεῦ οὐράνιε, τὸ Κύριε ἐλέησον. Καὶ ἐπευχόμενου τοῦ ἱερέως, ποιούμεν ³⁾ μετανοίας ⁴⁾ γ' μεγάλας, λεγομένης καὶ τῆς προγεγραμμένης εὐχῆς, εἶτα καὶ τὰς ἐτέρας ιβ' μετανοίας ἀργῶς διὰ τὸ ἰσάζειν πάντας ⁵⁾, καί, εὐχομένων ἡμῶν μεθ' ἡσυχίας μικρόν, ἄρχεται ὁ προεστὼς τῆς εὐχῆς· Δέσποτα Θεὲ Πάτερ παντοκράτορ. Ὁ δὲ κανδηλάπτης, βαλὼν τὴν συνήθη μετάνοιαν τῷ προεστῶτι, ἀπέρχεται καὶ σημαίνει ⁶⁾ τὴν ς' καὶ εὐθὺς συνάπτομεν καὶ τὴν ς', οὐ λέγεται δὲ Τρισάγιον, ἀλλὰ Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', μετανοίας γ', ψαλλόντων ἡμῶν τὸ Ὁ κατοικῶν. Γίνονται εἰς τὸ πλήρωμα τοῦ ψαλμοῦ εἰς τὸ Ἀλληλούια μετάνοιαι γ', καὶ ἀρχόμεθα ⁷⁾ τῆς στιχολογίας εἰς ἤχον β' τοῦ α' ⁸⁾ καθίσματος τῶν ἀλληλουαρίων· ὁ δὲ ταχθεὶς μοναχὸς ψάλλει τροπάριον εἰς ἤχον β'· Ὁ ἐν ἕκτη ἡμέρᾳ ⁹⁾, στίχος α' Ἐνώτισαι, ὁ Θεός, τὴν προσευχὴν, στίχος β'· Ἐγὼ ¹⁰⁾ πρὸς τὸν Θεόν, ποιῶν καὶ τὰς μετανοίας, ὡς προγέγραπται, Δόξα καὶ νῦν, Ὅτι οὐκ ἔχομεν παρῆρσιαν γ' ¹¹⁾. Δεῖ γινώσκειν, ὅτι εἰς τὴν λαύραν τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα εἰς τὴν α' ὥραν λέγομεν προφητείαν, διὰ τὸ μὴ πάντας συνάγεσθαι εἰς τὰς γ' ἢ εἰς τὰς ς' ὥρας. Εἶτα μετὰ τὸ ψαλεῖν τὸ θεοτοκίον καὶ ποιῆσαι τὰς μετανοίας, ψάλλει τὸ τροπάριον τῆς προφητείας ὁ ταχθεὶς μοναχός, ὁ διενεργήσας τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ὄρθρου. Μετὰ τοῦτο ἡμεῖς, εἴθ' οὕτως δοξάζει, καὶ λέγει τὸ πλήρωμα τοῦ αὐτοῦ τροπάρου, καὶ πάλιν ἀρχόμενοι πληροῦμεν αὐτό, ἔπειτα τὸ ἐνόρδιον προκείμενον, εἶτα ἡ προφητεία, καὶ πάλιν προκείμενον, ἀνάγνωσις εἰς τὸ Γεροντικόν. Μετὰ ταῦτα δὲ Ταχὺ (π. 74) προκαταλαβέτωσαν, τὸ Τρισάγιον, μετανοίας γ', μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς: "Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βα-

¹⁾ δις χωρὶς μετανοιῶν ²⁾ Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, Κύριε ἐλέησον μ', καὶ ἐπευχόμενου τοῦ ἱερέως ³⁾ βάλλομεν ⁴⁾ ἀργῶς ⁵⁾ Εἶτα μικρόν ἀναπνεύσαντες ἄρχεται ὁ προεστὼς· Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', μετανοίας γ', ὁ δὲ κανδηλάπτης ⁶⁾ κρούει ς' καὶ τὸ σιδηρον καὶ ψάλλομεν Ὁ κατοικῶν ἐν βοθηταῖς, εἰς τὸ Ἀλληλούια ⁷⁾ НѢТЬ ⁸⁾ τοῦ γ' καθίσματος τὰ ἀλληλουάρια εἶτα ψάλλει ὁ ταχθεὶς μοναχὸς ἤχος β' ⁹⁾ ποιῶν τὰς μετανοίας, ὡς εἴρηται ¹⁰⁾ Στίχος β'· Ἐσπέρας καὶ πρωὶ ¹¹⁾ μετανοίας γ' καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ αὐτὸ Πατερικόν, καὶ μετὰ ταῦτα. Ταχὺ προκαταλαβέτωσαν δις χωρὶς μετανοιῶν, ἢ ἐκφώνησις, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', ἢ εὐχὴ καὶ αἱ μετάνοιαι, ὡς προγέγραπται, καὶ τὸ τελευταῖον Τρισάγιον μετὰ τῶν γ' μετανοιῶν, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ' καὶ ἀπολούμεθα. Οὕτως καὶ ὁ τύπος τάξις κ. τ. λ.

σιλεία, τροπάριον ἤχος β' Σωτηρίαν εἰργάσω, Δόξα, Τὴν ἄχραντον εἰκόνα σου, Καὶ νῦν Θεοτόκε μὴ παρίδῃς με, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', καὶ λεγομένης εὐχῆς ὑπὸ τοῦ ἱερέως βάλλομεν τὰς μεγάλας μετανοίας, εὐχόμενοι καθ' ἑαυτοὺς, καὶ ἄρχεται ὁ προεστὼς τοῦ Τρισαγίου, μετανοίας γ' καὶ ἀπερχόμεθα καὶ ἀσπαζόμεθα τὰς ἀγίας εἰκόνας. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', τὸ Δόξα σοι, ὁ Θεός, ἡ ἐλπίς, ἡμῶν ἢ εὐχή καὶ ἀπόλυσις. Οὗτος ὁ τύπος καὶ ἡ τάξις ὀφείλει γίνεσθαι κατὰ πᾶσαν τὴν ἀγίαν μ' ἐν ταῖς τριτοέκταις ¹⁾).

Ἀκολουθία τῆς θ' ὥρας ²⁾). Ὡρα θ' κρούει ὁ κανδηλάπτης τὰ θ' καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ³⁾, καὶ εὐλογήσαντος τοῦ ἱερέως, ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου, μετανοίας γ', μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκφώνησις: "Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, τὸ Ἀμήν, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', μετανοίας γ' καὶ ψάλλομεν τὸν ψαλμὸν Κλῖνον, Κύριε, τὸ οὖς σου, εἰς δὲ τὸ τέλος τοῦ ψαλμοῦ εἰς τὸ Ἀλληλούια μετανοίας γ' καὶ ἀρχόμεθα τῆς στιχολογίας εἰς ἤχον πλ. δ' καὶ λέγει τὸ Ἀλληλούια τοῦ α' καθίσματος ⁴⁾, καθ' ἕκαστον δὲ ἀντίφωνον μετανοίας γ', εἰς δὲ τὸ πλήρωμα τοῦ καθίσματος ἄρχεται ὁ ταχθεὶς μοναχὸς τροπάριον, ἤχος πλ. δ' Ὁ ἐν τῇ θ' ὥρᾳ δι' ἡμᾶς στίχος α', Ἐγγισάτω ἡ δέησίς μου, στίχος β' Εἰσέλθοι τὸ ἀξίωμα μου, ποιεῖ δὲ καὶ μετανοίας, καθὼς προγέγραπται, Δόξα καὶ νῦν, Ὁ δι' ἡμᾶς γεννηθεὶς, μετανοίας γ', ἀνάγνωσις εἰς τὸ Πατερικόν. Μετὰ δὲ ταῦτα Μὴ δὴ παρηδῶης ⁵⁾, τὸ Τρισάγιον, μετανοίας γ' ⁶⁾, τὸ Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἱερεὺς: "Ὅτι σοῦ ἐστὶν ⁷⁾, τροπάριον ἤχος πλ. δ' Βλέπων ὁ ληστής καὶ θεοτοκίον. Τὸν ἀμὸν καὶ ποιμένα, τὸ Κύριε ἐλέησον β', ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν, καὶ ποιῶμεν τὰς γ' μετανοίας τὰς μεγάλας, εὐχόμενοι καθ' ἑαυτοὺς τὴν προγεγραμμένην εὐχὴν, εἴθ' οὕτως ἰστάμεθα κατὰ τάξιν εἰς τοὺς χορούς, καὶ ἄρχεται ᾠὴ ἀρμόζει ἐνάρξασθαι εἰς ἤχον πλ. δ': Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε ⁸⁾, καὶ ψάλλομεν τοὺς μακαρισμοὺς εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον ⁹⁾, Δόξα καὶ νῦν, εἴθ' οὕτως ἐναύμενοι οἱ β' χοροὶ ¹⁰⁾

¹⁾ πλὴν τῆς ἀναγνώσεως: εἰς γὰρ τὴν πρώτην ἐβδομάδα καὶ μόνην ἀνα γινώσκομεν εἰς τὴν ε' ὥραν ²⁾ τῶν μακαρισμῶν καὶ τοῦ ψυχικοῦ ³⁾ καὶ βάλλοντος τοῦ ἱερέως κατὰ τὸν τύπον μετάνοιαν τῷ προεστῶτι καὶ εὐλογήσαντος ἀρχόμεθα ⁴⁾ τὸ τροπάριον, ἤχος πλ. δ' Ὁ ἐν τῇ ἐνάτῃ ὥρᾳ ⁵⁾ χωρὶς μετανοίας ⁶⁾ ὡς προεῖρηται ⁷⁾ Τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ λέγεται ἢ εὐχὴ ὑπὸ τοῦ ἱερέως καὶ ποιῶμεν μετανοίας γ' ἀργῶς μόνας, καὶ ἰστάμεθα κατὰ τάξιν εἰς τοὺς χορούς ἡμῶν, καὶ ἀπάρχεται ὁ ταχθεὶς εἰς ἤχον πλ. δ' Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε ⁸⁾ καὶ μεγαλοφώνως ⁹⁾ καὶ ῥυθμὸν ¹⁰⁾ ψάλλομεν.

ἐν τῷ ψαλμῷ λέγομεν γεγωνοτέρα τῇ φωνῇ τὸ Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, μετάνοιαν μίαν, Μνήσθητι ἡμῶν, ἅγιε, μετάνοιαν μίαν, Μνήσθητι ἡμῶν, Δέσποτα, μετάνοιαν μίαν, Χορὸς ἐπουράνιος ¹⁾, τὸ Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, τὸ Ἄνες, ἄφες, συγχώρησον, τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', καὶ λέγει στίχον, καὶ ποιῶμεν γ' μετανοίας μεγάλας, καὶ τὰς ιβ', εἶθ' οὕτως εὐχόμεθα ἡσύχως, καὶ ἄρχεται ὁ πρωεστὼς· Δεῦτε προσκυνήσωμεν ἐκ γ', μετανοίας γ' καὶ ψάλλομεν ²⁾ τὸν ργ' ψαλμόν.

Ἐξέρχεται ὁ κανδηλάπτης καὶ σημαίνει τὸ μέγα, ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει καθ' ἑαυτὸν τὰς εὐχὰς τοῦ λυχνικοῦ. Πληρουμένου δὲ τοῦ ψαλμοῦ, εἰς τὸ Ἀλληλούια, μετανοίας γ', καὶ στιχολογίαν τὰ Πρὸς Κύριον, (π. 75) καὶ λέγομεν τὸ Ἀλληλούια τοῦ πρώτου καθίσματος τοῦ ἑνορδίνου ἤχου· καθ' ἕκαστον δὲ ἀντίφωνον μετανοίας γ', εἶθ' οὕτως τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς τὸν ἦχον τῶν προσομοίων τοῦ Τριωδίου. Ἰστώμεν δὲ στίχους η', καὶ λέγομεν τὰ β' πρὸς μίαν τοῦ κυρίου Ἰωσήφ καὶ τοῦ κυρίου Θεοδώρου δευτεροῦμεν καὶ τοῦ Μηναίου δ', δευτεροῦντες τὸ α', Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον προσόμοιον, τὸ Φῶς ἰλαρόν, καὶ προκείμενον, εἶτα Ἡ Γέννησις, εἶθ' οὕτως προκείμενον καὶ ἡ παροιμία, τὸ Καταξίωσον, Κύριε, μετανοίας γ', καὶ ψάλλομεν τὸ ἴδιον στιχηρὸν τῆς ἡμέρας, δευτεροῦντες αὐτὸ καὶ μαρτυρικὸν εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον ⁴⁾, τὸ Νῦν ἀπολύεις, τὸ Τρισάγιον, μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ, Πάτερ ἡμῶν, λέγει ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, Θεοτόκε παρθένε ⁵⁾, καὶ μετάνοιαν α', Ὑπὸ τὴν σὴν εὐσπλαγχιάν, οὐ ποιῶμεν μετάνοιαν, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', ἡσύχῳ φωνῇ, καὶ ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Ὁ Θεὸς οἰκτιρήσον ἡμᾶς. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν ποιῶμεν μετανοίας μεγάλας γ', λέγει καὶ τὴν προγεγραμμένην εὐχήν, εἶτα τὰς ιβ', καὶ ἐν ταῖς ιβ' εὐχόμεθα τὴν συνήθη εὐχὴν ἡσύχως, καὶ ἄρχεται ὁ πρωεστὼς τοῦ Τρισαγίου, μετανοίας γ', εἶτα τὸ Πάτερ ἡμῶν, καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον, εἶθ' οὕτως· Εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον, καὶ λέγει τὸ Εὐλόγησω τὸν Κύριον, μετανοίας γ' ⁶⁾ καὶ γί-

¹⁾ στίχος· Προσέλθετε πρὸς αὐτόν, καὶ πάλιν λέγομεν· Χορὸς ὁ ἐπουράνιος, μετάνοιαν μίαν, Δόξα, Χορὸς ἁγίων ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων, μετάνοιαν μίαν, Καὶ νῦν, Πιστεύω ²⁾ ἐσπερινὸν ὁ δὲ κανδηλάπτης, μεθ' ὃ ἄψῃ τὰς κανδήλας βάλλει μετάνοιαν, καὶ ἀπέργεται καὶ σημαίνει τὸ μέγα καὶ σίδηρον κατὰ τὸν τύπον ἐσπερινοῦ. Ὁ δὲ ἱερεὺς, βάλων μετάνοιαν τῷ πρωεστῶτι, λέγει καθ' ἑαυτὸν τὰς συνήθεις εὐχὰς τοῦ ψυχικοῦ. Μετὰ δὲ τὸν ψαλμόν Ἀλληλούια μετανοίας γ' καὶ ³⁾ ὁ ἱερεὺς· Πληρώσωμεν τὴν ἐσπερινὴν ⁴⁾ καὶ μετὰ τὸ σὺνηθες πλήρωμα βάλλει ὁ κωνοάρχης μετάνοιαν α' καὶ οἱ χοροὶ ἐν τούτῳ Νῦν ἀπολύεις ⁵⁾ ἀργῶς καὶ μεγαλοφώνως ⁶⁾ καὶ λαμβάνει τὸ κατάκλαστον καὶ ἐξερχόμεθα εἰς τὴν λιτήν, καὶ τελειοθεΐσης ἐκεῖτε τῆς ἐκτενῆς κατὰ τὸν τύπον ἀπολύει.

νεται ἀπόλυσις. Αὕτη ἡ ἀκολουθία τοῦ λυχνικοῦ γίνεται, μὴ ὄντων προηγιασμένων. Οὐ γὰρ παρελάβομεν ποιεῖν προηγιασμένων τὴν πρώτην ἐβρομάδα μέχρι τῆς τετράδος διὰ τὸ νηστεύειν πᾶσαν τὴν ἀδελφότητα ἐκ παραδόσεως, οἱ δὲ δυνάμενοι καὶ μέχρι τῆς παρασκευῆς ἐν νηστεία εἰσίν.

Ὅτε δὲ προηγιασμένη γίνεται, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς ἐν ἐκάστῳ ἀντιφώνῳ μικρὰν συναπτήν, εἰς δὲ τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ἰ' ἀπὸ τοῦ Ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς εἰς τὸν ἦχον τοῦ ἰδιομέλου τῆς ἡμέρας, καὶ δευτεροῦμεν αὐτό, μαρτυρικὸν εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον, εἶτα τὸ προσόμοιον τοῦ Τριωδίου τὰ δ', καὶ δευτεροῦμεν τοῦ κυρίου Θεοδώρου καὶ τὰ γ' τοῦ Μηναίου, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον ¹⁾ προσόμοιον, εἶτα γίνεται εἰσοδος μετὰ κηροῦ καὶ θυμιαμοῦ. τὸ Φῶς ἰλαρὸν, ἀναγινώσκει, ἡ Γένεσις, τὸ προκείμενον, καὶ εὐθὺς ἀνίσταται ²⁾ ὁ ἱερεὺς καὶ λαμβάνει τὸν θυμιατὸν καὶ κηρὸν εἰς τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα καὶ ἵσταται κατενώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ λέγει, ποιῶν καὶ τὸν σταυρὸν ³⁾: Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσιν, ὁ ψάλτης· Παροιμιῶν τὸ ἀνάγνωσμα, εἶτα ⁴⁾ τὸ Κατευθυνθήτω, ὁ στίχος· Κύριε ἐκέκραξα, στίχος β'· Θεῷ, Κύριε, φυλακὴν, στίχος γ'· Μὴ ἐκκλίνης. Ὅτε δὲ ψάλλει ὁ ψάλτης, ἡμεῖς ἐπὶ γόνυ κείμεθα εὐχόμενοι, ὅτε δὲ ἡμεῖς ἀναστῶμεν, κλίνει αὐτὸς τὸ γόνυ. Πληρουμένων δὲ λέγει ὁ ἱερεὺς τὰς αἰτήσεις ⁵⁾, μετανοίας γ', εἶτα ἀκολουθία τῶν προηγουμένων (Π. 76).

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι μετὰ τὴν πρόοδον τῶν θείων δώρων, πληρουμένου τοῦ Νῦν αἱ δυνάμεις, ποιῶμεν μετανοίας γ'· λαμβάνει δὲ καὶ ὁ ἱερεὺς τὰ καλύμματα καὶ σκεπάζει τὴν ἀναφορὰν. Ὅτε δὲ πληρώσῃ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐπαίρει τὴν ἀναφορὰν καὶ ὑψοῖ τὸν ἅγιον ἄρτον, λέγων· Τὰ προηγιασμένα ἅγια τοῖς ἁγίοις ⁶⁾. Καὶ μετὰ τὸ Εἰς ἅγιος, ποιῶμεν μετανοίας γ', κοινωνικόν· Γεύσασθε καὶ ἴδετε, τὸ Πληρωθήτω, εὐ-

¹⁾ Р. П. Спн. бнбл. № 1096 ὁ δὲ ἱερεὺς μετὰ τὸ θυμιάσαι κατὰ τὸν τύπον καὶ ὑποστρέψαι οὐκ εἰσέρχεται εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, ἀλλὰ ἀπέρχεται εἰς τὸ διακονικόν καὶ θυμιά καὶ κρεμᾷ ἐκεῖσε τὸν θυμιατὸν καὶ ἀλλάσσει καὶ εὐτρεπίζει τὰ ἅγια δῶρα. Ἀρξαμένων δὲ ἡμῶν ψάλλειν τὸ θεοτοκίον εἰσοδεύει, κρατῶν τὸν θυμιατὸν, μόνον προπορευομένης τῆς λαμπάδος, ²⁾ ἀνιστάμεθα ³⁾ Σοφία, ὀρθοί ⁴⁾ καὶ μετὰ πλήρωσιν, ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη σοφία καὶ, ψάλλομεν τὸ Κατευθυνθήτω ⁵⁾ ὁ ἱερεὺς τὰς αἰτήσεις τῆς ἐκτενῆς, ἡμεῖς δὲ βάλλομεν μετανοίας γ' ⁶⁾ Ἡμεῖς ἅγιος, ὁ ἱερεὺς· Ἐπι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ μοναχοῦ πρεσβυτέρου καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ ἀδελφότητος ἡμῶν, τὸ Κύριε ἐλέησον ἰβ' καὶ μετανοίας γ', εἶθ' οὕτως κατακλᾷ τὰ ἅγια καὶ ἐνοὶ τῷ ἁγίῳ ποτηρίῳ, κοινωνικόν· Γεύσασθε. Ἐντὶ τοῦ Πληρωθήτω λέγει εὐχαριστοῦμεν σοι, Χριστέ ὁ Θεὸς καὶ Εἷη τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, οἱ δὲ μεταλαμβάνοντες διακλύονται ὕδαρ.

χὴν ὀπισθάμβωνον, Εἶη τὸ ὄνομα, τὸ Εὐλόγησω τὸν Κύριον καὶ ἀπό-
λουσις. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλουσιν εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ ἐσθί-
ομεν ξηροφαγίαν, πίνοντες καὶ θερμὸν μετὰ κυμίνου ἢ ὕδωρ. Τῆ δὲ
ε' τῆς ἐβδομάδος τράπεζαν οὐχ ἰστώμεν, ἀλλὰ νηστεύομεν μέχρι τῆς
παρασκευῆς...

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι τὰ διακονικὰ τῶν φωτιζομένων καὶ αἱ εὐχαὶ ἀπὸ
τῆς δ' τῆς μεσονηστήμου γίνεται.

Ἀκολουθία τῶν ἀποδείπνων.

Χρῆ γίνεται, ὅτι εἰς τὴν ἁγίαν λαύραν τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν
Σάββα οὐ φάλλομεν ἀπόδειπνον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' ἐν τοῖς κελλίοις
φάλλομεν αὐτό, οὕτως γὰρ παρελάβομεν εἰς δὲ τὰ κοινόβια τῆς Πα-
λαιστίνης φάλλεται τὰ ἀπόδειπνα οὕτως·

Περὶ ὦραν ι' ἀνέρχεται ὁ κανδηλάπτης, καί, βαλὼν μετάνοιαν τῷ
προεστώτῳ ἀπέρχεται καὶ σημαίνει, καὶ συναγόμεθα πάντες ἐν τῇ ἀγίᾳ τοῦ
Θεοῦ ἐκκλησίᾳ καὶ εὐλογήσαντος τοῦ ἱερέως, ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου,
μετανοίας γ', τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', με-
τανοίας γ', καὶ φάλλομεν τὸν ξθ' ψαλμόν· Ὁ Θεὸς εἰς τὴν βοήθειάν
μου, εἴθ' οὕτως ἀρχόμεθα τοῦ μεγάλου κανόνος, ποιῶντες αὐτὸν σά-
σεις δ'. Ἀπὸ δὲ ς' καθίσματα κατανοκτικά. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρω-
σιν τοῦ κανόνος, ἀρχόμεθα λέγειν· Ἐν τῷ ἐπικαλεῖσθαί με, καὶ φάλ-
λομεν τοὺς γ' ψαλμούς. Εἰς δὲ τὸ Ἀλληλούια μετανοίας γ' καὶ ἄρχε-
ται ὁ χορὸς, ὁ μέλλων ἄρξασθαι τοῦ Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός, ἀνταποκρί-
νεται δὲ ὁ ἕτερος χορὸς, καὶ φάλλομεν ὅλους τοὺς τοιοῦτους στίχους
μεγαλοφώνως καὶ μετὰ μέλους, ὁμοίως καὶ τὸ Ἡ ἀσώματος φύσις, τὸ
δὲ Πιστεύω χθαμαλωτέρα τῇ φωνῇ, εἶτα ὁ ἐναρξάμενος χορὸς· Παναγία
Δέσποινα Θεοτόκε, καὶ βάλλουσιν οἱ ἑτέρου μέρους χοροὶ μετανοίας γ'.
Ὅταν δὲ εἴπωμεν τὸ Ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, βάλλουσιν οἱ β'
χοροὶ μετανοίας γ' ἐπίσης, εἶτα τὸ Τρισάγιον χωρὶς μετανοιῶν. Μετὰ
δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, τροπάριον, ἦχος β'. Φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου,
Δόξα, Ἀντιλήπτωρ τῆς ψυχῆς μου, Καὶ νῦν, Ὅτι οὐκ ἔχομεν παρ-
ρήσιαν. Εἰσὶ δὲ καὶ ἕτερα τροπάρια φαλλόμενα ἐν τῷ ἀποδείπνῳ, ἦχος
πλ. δ'. Τῶν ἀοράτων ἐχθρῶν μου, Δόξα, Ὡς φοβερὰ ἡ κρίσις σου, Καὶ
νῦν, Τὴν (Π. 77) ἀκαταίσχυντον Θεοτόκε ἐλπίδα σε ἔχων, καὶ φάλ-
λονται ἡμέρα παρ' ἡμέραν, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς
στίχον. καὶ ἀρχόμεθα· Δέσποτα Θεὲ Πάτερ, Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ',
καὶ μετανοίας γ', καὶ φάλλομεν τὸν ν', καὶ τὸν ρα' ψαλμόν, τὸ Κύριε
παντοκράτωρ, τὸ Τρισάγιον, μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν τρο-

πάριον, ἦχος β'. Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, Δόξα, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς ἐπὶ σοί, Καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαγχνίας τὴν πόλιν, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', καὶ λέγεται στίχος, καὶ ἀρχόμεθα τοῦ ρμβ' ψαλμοῦ· Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, εἶτα τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶ, καὶ εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ Τρισάγιον καὶ μετανοίας γ'. Ἀπὸ δὲ τοῦ Πάτερ ἡμῶν, λέγει ὁ εἰς χορὸς ἀντὶ τροπαρίου, ἤγουν· Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν. Καὶ ἀποκρίνεται ὁ ἕτερος χορὸς τὸ αὐτό, Εἶθ' οὕτως λέγει ὁ ἐναρξάμενος χορὸς· Αἰνεῖτε τὸν Θεόν. Εἶτα ὁ ἕτερος χορὸς τὸ προγεγραμμένον τροπάριον, καὶ οὕτως ὁ πρῶτος χορὸς λέγει τοὺς καταλειφθέντας ἐτέρους στίχους τοῦ ρν' ψαλμοῦ, καὶ ὁ ἕτερος χορὸς ἐν ἐκάστῳ στίχῳ λέγει τὸ προγεγραμμένον τροπάριον. Μετὰ δὲ τὸν πέμπτον στίχον λέγουσιν οἱ β' χοροὶ τὸν α' στίχον· Αἰνεῖτε τὸν Θεὸν ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, Δόξα, Κύριε, εἰ μὴ τοὺς ἁγίους σου εἶχομεν, Καὶ νῦν, Πολλὰ τὰ πλήθη, καὶ τὰ ὑπόλοιπα Θεοτοκία, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς· Ὁ Θεὸς οἰκτείρησον ἡμᾶς, εἰ οὐκ ἐνδημεῖ ἐν τῇ μονῇ ὁ ἡγούμενος, εἰ δὲ ἐνδημεῖ πάντοτε τὴν εὐχὴν τῶν ἀποδείπνων αὐτὸς ποιεῖ, μετανοίας μεγάλας γ' καὶ ἐτέρας ἰβ' ἀργῶς διὰ τὸ ἰσάζειν πάντας, εἶθ' οὕτως ἡσυχάζομεν μικρὸν καὶ ἄρχεται ὁ προεστὼς τοῦ Τρισαγίου, μετανοίας γ', τὸ Κύριε ἐλέησον ἰβ', καὶ γίνεται ἀπόλυσις τελεία, εἶτα ποιεῖ ὁ προεστὼς μετάνοιαν ἀπὸ γῆς τοῖς ἀδελφοῖς, ἐπιλέγων· Εὐλογήσατε, πατέρες, συγχωρήσατέ μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, εἴ τι ἥμαρτον ἐν λόγῳ ἢ ἔργῳ ἢ ἐν ταῖς λοιπαῖς μου αἰσθήσεσι. Καὶ ἀνταποκρίνονται οἱ ἀδελφοί· Ὁ Θεὸς συγχωρήσει σε, πάτερ ἅγιε. Ἄρχονται δὲ καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ χοροῦ ὁ καθεὶς βάλ्लειν μετάνοιαν, καὶ τὸν αὐτὸν ἐπιλέγειν λόγον. ἄχρις ἂν οἱ πάντες πληρωθῶσιν. Εἶθ' οὕτως παιοῦσιν ἅπαντες τῷ πρωεστῶτι μετάνοιαν ἐν τῷ ἅμα καί, λαβόντες παράθεσιν, ἀπέρχονται ἐν ταῖς ἰδίαις κελλίοις. Αὕτη ἡ τάξις τῆς ἀκολουθίας γίνεται καθ' ὅλην τὴν ἁγίαν μ' ἐν τῷ ἀποδείπνῳ. Προσέχειν δὲ δεῖ τὸν ἐκκλησιάρχην, ἵνα ὅτε τὰ ἀπόδειπνα (Π. 78) ὑπάρχει ἀκμὴν ἡμερῶν, ἤγουν πρὸ τοῦ συνοφιασμοῦ, ἰδοῦ, ὡς προγεγράφται, μίαν ἡμέραν τῶν ἁγίων νηστειῶν ἀκριβῶς ἐξετάσαντες παρεθήκαμεν τῇ ἀγάπῃ ἡμῶν τὴν τε ποιότητα καὶ ποσότητα τῆς ψαλμωδίας, ὡσαύτως καὶ τὰς τυπωθείσας μετανοίας παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων, ἃς οὐκ ἔξεστι παραλογίζεσθαι τινα καὶ τὸν ἄγαν νωθέστατον· ποσοῦνται δὲ αἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ γινόμεναι μετάνοιαι εἰς τ'.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι παρελάβομεν ἐκ τῶν ἁγίων πατέρων ἐν Παλαιστίνῃ ψάλλειν τὸ ψαλτήριον ἐν τοῖς κελλίοις ἡμῶν, καὶ οἱ μὲν δυνά-

μενοι τελειοῦσιν αὐτὸ ἐν τῷ νυχθημέρῳ, οἱ δὲ β' τῆς ἐβδομάδος, ἕτερος δὲ τρίτον. Μετανοίας δὲ ποιούμεν ἕκαστος κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν, ὡς ὁ προεστὼς τυπώσει. Μεσονυχτικὸν δὲ ψάλλομεν τὸν Ἄμωμον.

Τῇ παρασκευῇ τῆς α' ἐβδομάδος εἰς τὸ λυχνικὸν ¹⁾ οὐ στιχολογοῦμεν, ἀλλὰ εὐθὺς τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς τὸν ἦχον τοῦ ἁγίου τῆς ἡμέρας καὶ ἰστώμεν στίχους ι' ἀπὸ τοῦ Ἐξάγαγε καὶ δευτεροῦμεν αὐτὰ καὶ μαρτυρικὸν ἐνόρδιον, ἦχος δ', εἶτα τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοὺς δ', β' τὰ ἰδιόμελα, Δόξα, ἦχος πλ. β' Ὀργάνῳ χρησάμενος ὁ δυσμενῆς, Καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ α', εἴσοδος, τὰ κατὰ συνήθειαν ἀναγνώσματα καὶ ἡ τῶν προηγουμένων λειτουργία. Διακλυόμεθα ²⁾ δὲ μετὰ τὴν ἁγίαν μετάληψιν ὕδωρ, ὡσαύτως καὶ τῇ δ', ὁμοίως καὶ καθ' ὕλην τὴν μ'. Μετὰ τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχὴν ψάλλομεν τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου εὐχαριστήριον κανόνα, καὶ διδομένου τοῦ κατακλάστου, ἀπερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν.

[π. 79) Δεῖ γινώσκειν, ὅτι τὰ σάββατα τῆς ἁγίας μ' οὐ ψάλλομεν, Θεὸς Κύριος, ἀλλὰ πάντοτε Ἀλληλουία ἦχος β', τροπάριον Ἀπόστολοι μάρτυρες καὶ προφῆται, Δόξα, Μνήσθητι Κύριε, Καὶ νῦν, Μη-τερ ἁγία, στιχολογοῦμεν καθίσματα δύο, εἰς τὸ α' κάθισμα λέγει τὰ ἀλληλουάρια τοῦ ἦχου τὰ τελευταῖα, τὸν δὲ ἄμωμον ἄνευ ἀλληλουαρίων, τροπάριον δὲ τοῦ ἀμώμου, τὰ νεκρώσιμα, κανόνες τῆς Θεοτόκου, τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου καὶ τῶν νεκρῶν, ἀπὸ δὲ ζ' ᾠδῆς καταλιμπάνεται ὁ ἀναπαύσιμος καὶ τῆς Θεοτόκου καὶ εἰσέρχονται τὰ τριψῆδια ἢ τετραψῆδια διὰ τὸ ἔχειν τροπάριον νεκρῶν, στιχολογοῦμεν δὲ τὴν ζ' ᾠδὴν, εἰς τοὺς αἴνους στιχηρὰ μαρτυρικά τὰ δ' τοῦ ἦχου καὶ εἰς τὸν στίχον νεκρώσιμον, τὰ προσόμοια. Εἰς τὴν λειτουργίαν ἀκολουθία νεκρώσιμος, ἀπόστολοι β' καὶ εὐαγγέλια β'.

[π. 80 ὁβ.) Выносъ креста въ 3 недѣлю описывається такъ: Ὅτε δὲ ἀπαρξόμεθα τῆς δοξολογίας, ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς καὶ λαμβάνει τὸν θυμιᾶν καὶ θυμιᾷ τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ τὸν τίμιον σταυρόν ³⁾, εἶθ' οὕτως λαμβάνει αὐτόν, κείμενον ἐν τῷ δίσκῳ μετὰ βλατίου, ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἐξέρχεται, προπορευομένων αὐτοῦ λαμπά-

¹⁾ Ркп. Синайск. библ. № 1096 σχολιάζουσιν αἱ μετάνοιαι ἀπ' ἀρχῆς καὶ στιχολογία διὰ τὴν ἑορτήν ²⁾ δὲ οἱ μεταλαμβάνοντες ὕδωρ ³⁾ Ркп. Синайск. библ. № 1096 ἐπικείμενον ἐν αὐτῇ ἀφ' ἐσπέρας προκομισθέντα ἀπὸ τοῦ σκευοφυλακίου· εἶθ' οὕτως ἐνάρει αὐτόν μετὰ τοῦ δίσκου καὶ ἐπιθείς αὐτόν ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ ἐξέρχεται ἀπὸ τοῦ διακονικοῦ, προπορευομένων αὐτοῦ β' λαμπάδων.

δων β' και θυμιατοῦ, και ἀπέρχεται εἰς τὰς ὡραίας πόλας. Τελεσθείσης δὲ τῆς δοξολογίας και τοῦ Τρισαγίου, λέγει ὁ ἱερεὺς· Σοφία, ὀρθοί, και ἀρχόμεθα τοῦ τροπαρίου· Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, και εἰσοδεῦει φέρων τὸν τίμιον σταυρόν, και τίθησιν αὐτὸν ἐν τετραποδίῳ ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, και εὐθὺς λέγομεν· Τὸν σταυρόν σου. Καὶ ἄρχεται ὁ προεστὼς και ὁ πρεσβύτερος ἠλλαγμένος βάλλειν μετάνοιαν ἀπὸ τῆς κατενώπιον τοῦ τιμίου σταυροῦ, εἶθ' οὕτως εἰς τοὺς χοροὺς δεξιὰ και ἀριστερά, και εἰσέρχονται οἱ ἀδελφοὶ δύο δύο προσκυνεῖν κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν, ψάλλοντες δὲ στιχηρὰ τοῦ σταυροῦ ἰδιόμελα μέχρι ἂν πληρωθῶσιν οἱ ἀδελφοὶ προσκυνοῦντες, εἶτα γίνεται ἔκτενή και ἀπόλυσις.

[π. 81) Τῆ δ' τῆς ε' ἑβδομάδος ἑσπέρας μετὰ τὴν στιχολογίαν τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς τὸν ἦχον τοῦ ἰδιομέλου στιχηροῦ, και εὐθὺς ἀπὸ τοῦ α' στίχου ἀρχόμεθα τοῦ ἰδίου στιχηροῦ, ἔπειτα λέγομεν τὰ προσόμοια τῆς ἡμέρας τοῦ Τριωδίου, εἶθ' οὕτως τὰ στιχηρὰ τοῦ μεγάλου κανόνος, ποιοῦντες καθ' ἕνα ἑκαστὸν τροπάριον μετανοίας γ', εἰς δὲ τὴν τράπεζαν πίνομεν και οἶνον ἐσθίομεν και ἔλαιον διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας.

Τῆ ε' τῆς πέμπτης ἑβδομάδος εἰς τὸν ὄρθρον Ἀλληλούια τοῦ ἦχου και οὐ στιχολογοῦμεν, ἀλλ' εὐθὺς τὸν ν'· τὸ γὰρ ἕτερον κάθισμα τῆ β' τῆς αὐτῆς ἑβδομάδος, ἑσπερινὴν στιχολογίαν και ἀρχόμεθα τοῦ μεγάλου κανόνος, καθ' ἕνα δὲ τροπάριον μετανοίας γ', ἀπὸ γ' ᾠδῆς τὰ τοῦ Τριωδίου και ἀναγινώσκουμεν τὸν βίον τῆς ὁσίας Μαρίας, ποιοῦμεν δὲ αὐτὸν εἰς δύοσεῖς β'. Ἀπὸ ς' ᾠδῆς τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν ψάλλονται οἱ μακαρισμοί, εἶτα ἡ ἑβδομάς, ψάλλεται δὲ τὰ τριώδια τῆς ἡμέρας, ἃ και προηγοῦνται ἄνευ μετανοιῶν. Συνάπτομεν δὲ και τὴν α' ὥραν μετὰ στιχολογιῶν, εἰ δὲ διὰ τὸν κόπον ἀκηδιῶσιν οἱ ἀδελφοί, στιχολογοῦν τὸ κάθισμα ἑσπέρας τῆ αὐτῆς ἡμέρας, τὸ δὲ λυχνικὸν (π. 82) σημαίνει ταχύτερον διὰ τὸν κόπον. Γίνεται ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων και μεταλαμβάνομεν ἅπαντες τῶν θείων μυστηρίων.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἐὰν φθάσῃ γενέσθαι ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆ παρούσης πέμπτη ψάλλεται ὁ μέγας κανὼν τῆ γ', ἡ δὲ ἑορτὴ εἰς τὴν τάξιν αὐτοῦ.

Τῷ σαββάτῳ τῆς ε' ἑβδομάδος εἰς τὸ λυχνικὸν μετὰ τὴν συνήθη στιχολογίαν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους η' και ψάλ-

λομεν τὸ ἴδιον τῆς ἡμέρας β', εἴθ' οὕτως στιχηρὰ προσόμοια τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἤχος πλ. β' πρὸς Ὅλην ἀποθέμενοι, Βουλὴν προαιώνιον, καὶ δευτεροῦμεν αὐτό, Δόξα, καὶ νῦν, ἴδιον, εἰς τὸ αὐτὸν ἦχον Ἀπέστειλας ¹⁾ ἐξ οὐρανοῦ. Ἡ ἀκολουθία τῶν προηγιασμένων.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι εἰς τὴν λαῦραν τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα οὐ παρελάβομεν εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἀκαθίστου ψάλλειν τοὺς κδ' οἴκους, ἀλλὰ δ' τὸν πρῶτον, τὸν δεῦτερον, τὸν τρίτον καὶ τὸν ὕστερον Ὡ πανύμνητε Μῆτερ, εἰς δὲ τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ψάλλομεν ὄλους. Ἄρτι δὲ εἰς τὸν ὄρθρον σημαίνει, ὡς καθ' ἑκάστην· εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τροπάριον, ἤχος πλ. δ' τὸ Προσταχθὲν ²⁾ μυστικῶς, ἢ συνήθης στιχολογία, τὰ β' καθίσματα, μετὰ τὰ ἀλληλουάρια καθίσματα μαρτυρικά, ὁ ν', κανόνες α' Τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ³⁾, ἰστώμεν στίχους ἠ' ⁴⁾ καὶ δευτεροῦμεν τὰ τροπάρια ἕως τῆς σ' ᾠδῆς, καὶ ἔκτοτε ἀρχεται τὰ τετραῶδια, καὶ λέγομεν πρὸς μίαν, ἀναγινώσκομεν δὲ τὸν λόγον τοῦ ἀκαθίστου, ὃν καὶ ποιῶμεν ἀναγνώσεις γ', ἀπὸ γ' καθίσμα τῆς Θεοτόκου, ἀπὸ σ' τὸ κοντάκιον, ἤχος πλ. δ' Τῆς ὑπερμάχης στρατηγῆς, ψάλλομεν δὲ καὶ οἴκους δ', ὡς προεγράπται. Εἰ δὲ θέλει ὁ προεστὼς γίνεσθαι ἀγρυπνία καὶ ψάλλονται ὄλοι καὶ εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς Θεοτόκου ψάλλονται οἱ δ', ψάλλονται δὲ οὕτως· μετὰ τὴν στιχολογίαν τὸ α' καθίσμα, ψάλλομεν τοὺς σ' οἴκους, καὶ πάλιν τὸ κοντάκιον, εἶτα τὸν ἄμωμον καὶ πάλιν σ', εἰς τὴν ζ' τοὺς ἐτέρους σ', ἑξαποστειλάριον τῆς Θεοτόκου, εἰς τοὺς αἴνους στιχηρὰ προσόμοια τῆς Θεοτόκου ⁵⁾, οἷα θέλει, Δόξα καὶ νῦν, ἰδιόμελον, ἤχος β' Εὐαγγελίζεται ὁ Γαβριήλ, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις. Εἰς τὴν λειτουργίαν ἀντὶ μακαρισμῶν ἐκ τοῦ κανόνος τῆς Θεοτόκου ᾠδὰς γ' καὶ σ', προκείμενον, ἤχος γ' Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου, στίχος· Ὅτι ἐπέβλεψεν, ὁ ἀπόστολος τῆς ἡμέρας καὶ τῆς Θεοτόκου, Εἶχεν ἡ πρώτη σκηνή, Ἀλληλουία, ἤχος πλ. δ' Ἄκουσον θύγατερ, εὐαγγέλιον ὁμοίως τῆς ἡμέρας καὶ τῆς Θεοτόκου Ἀναστᾶσα Μαριάμ, κοινωνικόν Ποτήριον.

¹⁾ Ркп., № 1096. Τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον ²⁾ Τεῖχος ἀκαταμάχητον τρίς ³⁾ Θεοφάνους μοναχοῦ ⁴⁾ καὶ τὰ τετραῶδια, εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν, προηγείται δὲ ὁ κανὼν, ἀπὸ γ' ᾠδῆς καθίσμα, ἀφ' σ' το κοντάκιον Τῆς ὑπερμάχης, οἴκους τὸ πρῶτον καὶ τὸ τελευταῖον, Ὡ πανύμνητε Μῆτερ, ἑξαποστειλάριον τῆς Θεοτόκου. ⁵⁾ ἤχος δ' πρὸς τὸ Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσι καὶ δευτεροῦμεν τὸ α', Δόξα καὶ νῦν ἰδιόμελον, ἤχος ὁ αὐτὸς Γλώσσαν ἦν οὐκ ἔγνω, δοξολογία μεγάλη, τὸ τροπάριον καὶ ἀπόλυει.

Чина омовенія ногъ и вообще литургіи великаго четверга, службъ великой пятницы и начала утрени великой сѹбботы нѣтъ. Эти листы вырваны.

Выносъ Евангелія въ великую сѹбботу описывается такъ: Δοξολογία μεγάλη, καὶ ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς ὅλην τὴν στολὴν καὶ γίνεται εἴσοδος μετὰ τοῦ εὐαγγελίου, τροπάριον εἰσοδικόν· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ. Ὁ ἱερεὺς· Πρόσχωμεν, Εἰρήνη πάσι, Σοφία, τροπάριον· Ὁ Συνέχων τὰ πέρατα и т. д.

Литургія въ сѹбботу начинается въ дѣлныхъ ризахъ. Рукопись не имѣетъ конца. Службою литургіи въ великую сѹбботу она и оканчивается.

II. № 1096. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱερουσαλόμοις εὐαγοῦς λαύρας τοῦ ὁσίου θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Ркп. той же библ. [Архимандритъ Антонинъ опредѣляетъ XII—XIII в.] въ 16 долю листа, 185 листовъ, писана четкою скорописью XII в., на пергаментѣ. Конца нѣтъ. Приписка на двухъ выходныхъ листахъ Евангелія отъ Иоанна VIII—IX в. гласитъ: Ἐποῦτο τὸ Τυπικὸν ἔνεχεν τῶν ἁγίων μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάχχου. Приписка весьма старая.

Διάταξις τῆς ἀγρυπνίας.

[Л. 1). Μετὰ τὸ δοῦναι τὸν ἥλιον ἀπέρχεται ὁ κανὸνῆλάπτης καὶ βάλλει μετάνοιαν τῷ προστώτῳ καὶ ὑπάγει καὶ κρούει τὰς βαρέας σχολαίως, εἶτα τὸ σίδηρον καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἄπτει τὰς κανὸνῆλας, καί, εὐπρεπίσας τὸν θυμιατόν, ποιεῖ μετανοίας γ' ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, εἶτα εἰς τοὺς β' χοροὺς πρὸς μίαν, καὶ ἀπέρχεται καὶ σημαίνει τὸ μέγα, καὶ ὑποστρέφας ἄπτει τὴν λαμπάδα καὶ ἴστησιν αὐτὴν ἐν τῷ τόπῳ τοῦ ἀναλογίου, καὶ ἀπέρχεται καὶ βάλλει μετάνοιαν τῷ μέλλοντι ἐβδομαρεῶσαι ἱερεῖ, ὁ δὲ ταχθεὶς ἐβδομαριεὺς ἱερεὺς, συναχθέντων τῶν ἀδελφῶν καὶ τοῦ καθηγουμένου, καὶ καθημένων ἀπάντων ἡσύχως, ἐγείρεται καὶ βάλλει μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ ἢ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, ἐὰν οὐκ ἔνδον, καὶ εὐλογηθεὶς παρ' αὐτοῦ, ποιεῖ μετανοίας γ' ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, καὶ λαβὼν τὸ θυμιατόν ἴσταται ἐνώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης, ὁ δὲ κρατῶν τὴν λαμπάδα ἴσταται ἐν τῷ τόπῳ τοῦ ἀναλογίου καὶ ἐκφωνεῖ τὸ Κελεύσατε. Καὶ εὐθὺς πάντες ἀνιστάμεθα καὶ ἰστάμεθα ἐν τοῖς στασειδίοις ἡμῶν. Ὁ δὲ ἱερεὺς θυμι-

άσας σταυροειδῶς τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ ὄλον τὸ ἅγιον βῆμα, ἐξέρχεται διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ θυμιάσας κάκεισε σταυροειδῶς ἐκ τρίτου, ἀπέρχεται καὶ θυμιᾷ πρῶτον τὸν προεστῶτα, εἶτα τοὺς χοροὺς καὶ τὸν ναὸν κατὰ τὸν τύπον, τῆς λαμπάδος αὐτοῦ προπορευομένης, καὶ ἐξεληθὼν εἰς τὸν νάρθηκα θυμιᾷ τὸ ἀριστερὸν μέρος τῆς ἁγίας μάνδρας ¹⁾ καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν θεόκτιστον ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Θεοτόκου, κάκεισε θυμιάσας, ἐξέρχεται καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸν ναὸν τοῦ Προδρόμου, καὶ ἐξεληθὼν θυμιᾷ τὸν τάφον τοῦ ἁγίου καὶ τὸ δεξιὸν μέρος τῆς ἁγίας μάνδρας, καὶ ἐλθὼν εἰς τὰς ὥραιας πύλας, ποιεῖ σταυρὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, καὶ φθάσας εἰς τὸ μέσον, ποιεῖ καὶ αὐθις σταυρὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ καὶ λέγει μεγαλοφώνως· Κύριε, εὐλόγησον, ἱσταμένων πάντων. Εἶτα θυμιᾷ πάλιν τὸν προεστῶτα ἢ τὸν τόπον αὐτοῦ καὶ ἀπέρχεται εἰς τὸ διακονικὸν καὶ ἀπ' ἐκεῖσε εἰσέρχεται εἰς τὸ μέγα βῆμα, καὶ θυμιᾷ πάλιν γύρωθεν καὶ ἵσταται ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ σφραγίζει σταυροειδῶς καὶ λέγει μεγαλοφώνως· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ἀδιαιρέτῳ Τριάδι πάντοτε. . . Καὶ μετὰ τὸ Ἄμην ἀρχόμεθα ψάλλειν μεγάλη φωνῇ καὶ μετὰ μέλους· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν Χριστῷ τῷ βασιλεῖ ἡμῶν, λέγοντες αὐτὸ ἐκ δευτέρου καὶ πάλιν· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν, ἅπαξ. Εἶτα πάλιν· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ πλεῖον οὐδέν, ἀλλ' εὐθὺς ὁ προεστὼς ἄρχεται γεγωνότερον ἢ ὁ ἐκκλησιάρχης εἰς ἦχον πλ. δ' Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου ἀργῶς καὶ μετὰ μέλους. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἐξεληθὼν τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου βάλλει μετάνοιαν μετὰ τοῦ κανδηλάπτου ἐνώπιον τῶν ἁγίων θυρῶν μίαν καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν καὶ ἀπέρχονται εἰς τὰ στασεῖδια αὐτῶν. Ὄταν δὲ φθάσωμεν εἰς τὸ Ἄνοιξαντός σου τὴν χεῖρα τὰ σύμπαντα, ποιεῖ ὁ ἐκκλησιάρχης μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ καὶ ὕψοι ἐκεῖνος τὸν στίχον, εἰ δὲ οὐκ ἔστιν ὁ ἡγούμενος, ὕψοι ὁ ἐκκλησιάρχης. Παλλομένου δὲ τοῦ ψαλμοῦ, λέγει ὁ ἱερεὺς τὰς εὐχὰς τοῦ λυχνικοῦ. Πληρωθέντος δὲ τοῦ ψαλμοῦ, γίνεται συναπτὴ μεγάλη ὑπὸ τοῦ ἱερέως. . . Καὶ εὐθὺς (т. е. послѣ возгласа прощительной ектеньи) λιτανεύομεν ἐξερχόμενοι εἰς τὸ θεόκτιστον, ψάλλοντες τὸ δ' μαρτυρικὸν τοῦ ἦχου, Δόξα καὶ νῦν, ψάλλονται τὸ β', καὶ γ' τοῦ

¹⁾ Въ ркп. XII в. № 1094 подѣ первымъ сентябрю говорится καὶ μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Συμεῶν τοῦ ἐν τῇ μάνδρᾳ, т. е. Στυλίου, по другимъ Синайскимъ рукописямъ.

ἤχου, καὶ μετὰ τοῦτο ὁ ἱερεύς· Ἔτι καὶ ἔτι. Καὶ ἀπεκεῖσε ἀπερχόμεθα εἰς τὸν ναὸν τοῦ Προδρόμου· ψάλλονται στιχηρά, πλ. β' Προφήτα κήρυξ Χριστοῦ, Δόξα, θεοτοκίον· Ἁγία παρθένε Μαρία, μείζων ἀγγέλων ἀνεδείχθης, τὸν ποιητὴν γὰρ τῶν ἀπάντων ἐβάστασας ταῖς σαῖς ἀγκάλαις. . . ψάλλονται δὲ ταῦτα ἀργῶς διὰ τὸ οἰδοσθαι ἅγιον ἔλαιον τοῖς ἀδελφοῖς ἀπὸ τῆς ἐπισκέψεως παρὰ τοῦ ἡγουμένου ἢ τοῦ ἱερέως· λαμβάνομεν δὲ τοῦτο ἐν τῇ ἀριστερᾷ παλάμῃ καὶ χριόμεθα διὰ τῆς δεξιᾶς τὸ μέτωπον καὶ τὴν καρδίαν, καὶ μετὰ τὸ λαβεῖν, πάντας λέγει ὁ ἱερεύς· Ἔτι καὶ ἔτι. Καὶ μετὰ τοῦτο ψάλλομεν τὸ στιχηρὸν τοῦ ἁγίου πρὸς τὸν ἤχον τῆς Ὀκτωήχου, ἐξερχόμεθα εἰς τὸν τάφον τοῦ ἁγίου καὶ παριστάμεθα κύκλῳ ἐν τῇ ἁγίᾳ μάνδρα, ὁ δὲ (π. 4) ἱερεύς θυμιᾷ τὸν τάφον τοῦ ἁγίου, εἶτα τὸν ἡγούμενον καὶ καθ' ἑξῆς πᾶσαν τὴν ἀδελφότητα, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους καὶ κυκλεύσας ἔρχεται ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους εἰς τὸν τάφον τοῦ ἁγίου. Πληρωθέντος δὲ τοῦ στιχηροῦ τοῦ ἁγίου λέγει· Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον τοῦ ἤχου τὸ γ', καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν λέγει ὁ ἱερεύς· Ἔτι ἐκτενωῶς τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, ἡμεῖς τὸ Κύριε ἐλέησον α', ὁ δὲ ἱερεύς· Ἔτι ὑπὲρ τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν τῶν ἡγουμένων, καθὼς ἀναγράφονται ἐν τῷ Διπτύχῳ ἀπὸ τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα μέχρι τοῦ τελευταίου, ἡμεῖς δὲ τὸ Κύριε ἐλέησον γ'. Ὁ ἱερεύς τῆς παναγίας ἀχράντου ὑπερευλογημένης Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας καὶ τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα, μετὰ πάντων τῶν ἁγίων μνημονεύσαντες. Ἡμεῖς· Σοὶ Κύριε. Ὁ δὲ ἱερεύς τὴν εὐχὴν ταύτην· Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου. . . Ἡμεῖς· τὸ Κύριε ἐλέησον δ'. Εἶτα ὁ ἱερεύς· Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ. . . μοναχοῦ καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ ἀδελφότητος ἡμῶν καὶ ὑπὲρ πάσης ψυχῆς χριστιανῶν θλιβομένων. . . Ἡμεῖς τὸ Κύριε ἐλέησον ε'. [π. 5] Εἶτα μνημονεῖ τῶν βασιλέων καὶ λέγει ἐξ ὀνόματος, οὗς ἔχει κατὰ τὸν τύπον ἐν τῷ διπτύχῳ ζῶντας καὶ τεθνεῶτας φιλοχρίστους, καὶ μετὰ ταῦτα ἐκφώνησις· Ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Θεός ὁ Σωτὴρ ἡμῶν. . . Εἰρήνη πᾶσι τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. . . Καὶ κλινόντων ἡμῶν τὸ γόνυ ἐπέυχεται μεγάλη φωνῇ· Ὁ ἱερεύς λέγει οὕτως· Δέσποτα πολυέλεε Κύριε. . . (на всѣхъ молитвахъ поминается имя Саввы) [π. 6] Μετὰ δὲ τὸ Ἀμήν ψάλλομεν τὸ ἀναστάσιμον τοῦ στίχου καὶ εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ, λέγονται δὲ στίχος α' Ἐξομολογήσομαί, σοι Κύριε, στίχος β' Ἀνάστηθι, Κύριε, ὁ Θεός μου, εἶτα τὰ στιχηρά τοῦ ἀλφαβῆ-

του, και ει μὲν λάχοι ἑορτὴ ἁγίου ἑορτασίμου ἢ δεσποτικὸν καὶ ἔχει
ιδιόμελα καὶ ἄλλον στίχον λέγει· Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν, καὶ ψάλλει
τὰ γ' στιχηρὰ τοῦ ἀλφαβήτου, εἰς δὲ τὸ Δόξα τὸ ἴδιον, Καὶ νῦν, θεοτο-
κίον πρὸς τὸν ἦχον τοῦ αὐτοῦ ἰδιομέλου, Νῦν ἀπολύεις, τὸ Τρισά-
γιον καὶ μετὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστι καὶ
εὐθὺς Θεοτόκε Παρθένε, χαῖρε, ἐκ γ'. Ὁ δὲ κανδηλάπτης προτίθησιν
ἄρτους κεκομμένους καὶ ψωμί ἀκέραιον ἐκ τῶν ἀδελφῶν μετὰ κανισκίου
ἐν τῷ ἀναλογίῳ, καὶ πληρωθείσης τῆς ἀκολουθίας ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς
καὶ λαβῶν ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ τὸ κανισκίον, σφραγίζει τῇ δεξιᾷ γ'
καὶ ἐπεύχεται εἰς ἐπήκοον πάντων τὴν εὐχὴν αὐτῆν· Κύριε Ἰησοῦ
Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐλογήσας τοὺς πέντε ἄρτους... (ИМЯ СЪВЪИ
УПОМИНАЕТСЯ). Καὶ μετὰ τὸ Ἀμὴν λέγομεν Εὐλογία τὸν Κύριον
ἔως· οὐκ ἐλαττωθήσονται παντὸς ἀγαθοῦ. Αὕτη ἡ εὐχὴ λέγεται καὶ
ἐπὶ τῆς ζύμης. Καὶ ὅταν ἐπάρουν οἱ ἀδελφοὶ τὰ ψωμῖα αὐτῶν ἐν
τῷ ἄρτοθεσίῳ, ὁ δὲ ἱερεὺς ἰστάμενος ἐνώπιον τῶν ἁγίων θυρῶν μετὰ
τὸ εἰπεῖν τὴν εὐχὴν, στραφεὶς ἐπεύχεται οὕτως· Εὐλογία Κυρίου ἐφ'
ἡμᾶς καὶ εὐθὺς [π. 7] καθήμεθα πάντες καὶ γίνεται ἀνάγνωσις εἰς
τὸν Πραξαπόστολον χύμα, εἰ δὲ ἐστι δεσποτικὴ ἑορτὴ ἢ ἁγίου, ὡς
εἴρηται, καὶ εἰσι πολλαὶ ἀνάγνωσις τίθεται ἐξ αὐτῶν.

Ἰστέον ὅτι ἀπὸ τοῦ Πάσχα καὶ μέχρι τῶν Ἀγίων πάντων εἰς τὴν
αὐτὴν ἀνάγνωσιν αἱ Πράξεις ἀναγινώσκονται, εἰς δὲ τὰς λοιπὰς κυρια-
κάς τοῦ χρόνου αἱ ζ' καθολικαὶ καὶ αἱ ἰδ' ἐπιστολαὶ τοῦ ἁγίου Παύ-
λου, καθεσθέντων δὲ ἡμῶν, ὡς εἴρηται, διαδίδωσιν ὁ κανδηλάπτης τὰ
κλάσματα τῶν ἄρτων τοῖς ἀδελφοῖς, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ καθηγουμένου,
καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι τοὺς ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἐξέρχεται εἰς τὴν
ἁγίαν μάνδραν καὶ ἐπιδίδωσι κάκεισε τοῖς εὐρισκομένοις ἅπασιν, εἶτα
τοῖς ἐν τῇ θεοκίστῳ καὶ ἐν τῇ τοῦ Προδρόμου. Εἰς δὲ τῶν παραξενο-
δύχων ὑδροφορεῖ καὶ ἐπιδίδωσι τὸ ὕδωρ μετὰ τοῦ ποτηρίου, ἀρξάμενος καὶ
αὐτὸς ἀπὸ τοῦ καθηγουμένου, καὶ μετὰ τὸ συμφθάσαι τὴν διακονίαν
αὐτῆν εἰσελθόντες ἀμφότεροι, βάλλουσι μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων
θυρῶν ἐκ γ' καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν καὶ ἐξέρχονται, τὸ δὲ
ψωμί τῶν εὐλογηθέντων παρὰ τοῦ ἱερέως λαβῶν ὁ αὐτὸς ἐβδομάριος
διακλᾷ εἰς μέρη δ' καὶ τὴν μὲν μίαν μερίδα κρατεῖ αὐτὸς, τὴν δὲ ἐτέ-
ραν λαμβάνει ὁ ὑδροφόρος, τὴν δὲ ἐτέραν ὁ τὸν Πραξαπόστολον ἀνα-
γνοὺς καὶ τὴν ἄλλην ὁ κελλαρίτης, ἣν καὶ φρύξας φυλάττει, ἥτις καὶ
ἀποστέλλεται πανταχοῦ εἰς ἴσιν ψυχικῶν παθῶν καὶ σωματικῶν, πινο-
μένη μετὰ τοῦ ὕδατος καὶ μεταλαμβάνομένη. Ἀπὸ δὲ τῆς ὥρας ἐκεί-

νης οὐκ ἔχει ἐξουσίαν πίνειν ὕδωρ ὁ τῶν ἀχράντων μυστηρίων μετασχεῖν βουλόμενος. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Πραξαποστόλου ἀρχόμεθα τοῦ· Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, ψάλλομεν κοινῶς ἐξάψαλμον, καὶ καθ' ἐξῆς γίνεται ἡ ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου, ἤγουν τὸ Θεὸς Κύριος πρὸς τὸν ἦχον τῆς Ὀκτωήχου καὶ τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ ἤχου, αἱ στιχολογίαι κατὰ τὸν τύπον.

[π. 8) "Ω ρ α. Εἰς δὲ τὴν 9' φῶδην θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς κατὰ τάξιν. Πρὸ τοῦ ἀρξασθαι δὲ τοῦ εἰρμοῦ, ἤγουν τοῦ Αἰνοῦμεν εὐλογοῦμεν, ἀπερχόμεθα καὶ ποιοῦμεν καθορδίνως πάντες μετάνοιαν ἀπὸ γῆς καὶ εὐθὺς ἀρχόμεθα τὸν εἰρμὸν τῆς 9'. Πληρωθῆσης δὲ τῆς 9' φῶδης λέγει ὁ ἱερεὺς· "Ἐτι, καὶ ψάλλει ὁ ψάλτης τὸ "Ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν πρὸς τὸν ἦχον καὶ ψάλλομεν τὸ ἐνόρδιον ἐξαποστειλάριον ἀναστάσιμον δις καὶ τὸ Θεοτόκε ἄπαξ. Εἶτα· Πᾶσα πνοὴ πρὸς τὸν ἦχον καὶ οἱ αἴνοι· ἰστώμεν στίχους ἐξ καὶ ψάλλομεν ἀναστάσιμα 8' καὶ ἀνατολικά 8', διὰ δὲ τὰ περιττὰ στιχηρὰ λέγομεν στίχους· Ἐξομολογήσομαι καὶ Ἀνάστηθι, εἰς τὸ Δόξα, ἐὰν ἢ δεσποτικὴ ἑορτὴ ἢ μνήμη ἁγίου ἑορτάσιμος, καταλιμπάνομεν τὸ ἐωθινὸν καὶ ψάλλομεν τὸ τῆς ἑορτῆς. Αὐτὸ δὲ ψάλλομεν εἰς τὸ ἅγιον σπήλαιον. Καὶ νῦν Ὑπερευλογημένη τὸ Τρισάγιον, Ἀναστάς ἐκ τοῦ μνήματος ἢ Σήμερον σωτηρία. Ὁ ἱερεὺς μετὰ τὰς ἐκτενάς ἐκφωνεῖ· "Ὅτι ἐλεήμων καὶ εἶτα· Πληρώσωμεν τὴν ἐωθινήν δέησιν, Ἀντιλαβοῦ, Τὴν ἡμέραν πᾶσαν, καὶ μετὰ τὴν τελευταίαν ἐκφώνησιν ἄρχεται ὁ ἐκκλησιάρχης, ἦχος πλ. α'. "Ὅσιε πάτερ, ἐκκλησίας ἐγένου δόξα καὶ μοναζόντων τὸ καύχημα καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ἀμέμπτως ἐπορεύθης καὶ διὰ τοῦτο χοροῖς ἁγίων συναπαύη μάκαρ. Καὶ ψαλλόντων αὐτῶν ἐξερχόμεθα εἰς τὴν νάρθηκα εἰς τὴν κοίμησιν τοῦ ἁγίου, Δόξα καὶ νῦν, Θεοτοκίον· Σὲ δυσωποῦμεν. Ὁ δὲ ἱερεὺς θυμιᾷ τὴν κοίμησιν τοῦ ἁγίου καὶ τὸν ἠγούμενον καὶ λέγει· "Ἐτι καὶ ἔτι, Ἀντιλαβοῦ, Τῆς Παναγίας, ἐκφώνησις "Ὅτι πρέπει, Εἰρήνη πᾶσι καὶ εὐθὺς ψάλλομεν τό· Πρέπει τῷ Ἰωάννῃ ἢ εὐωδία. Καὶ λεγόντων τούτων ἀπερχόμεθα εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου προφήτου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, Δόξα καὶ νῦν, Θεοτοκίον· Δέχου τὰς φωνάς. Εἶτα ποιεῖ ὁ ἱερεὺς ἐκεῖσε τὴν συναπτὴν καὶ ἐξέρχεται ἢ λιτὴ εἰς τὴν Θεόκτιστον καὶ ψάλλομεν ἐκεῖ τὸ 8' ἀναστάσιμον στιχηρὸν τὸ εἰς τοὺς αἴνους τοῦ στίχου, Δόξα καὶ νῦν, Θεοτοκίον. Εἶτα ὁ ἱερεὺς· "Ἐτι καὶ ἔτι, Ἀντιλαβοῦ, Σῶσον ὁ Θεὸς τὸν [π. 9) λαόν σου ἕως τέλους, τὸ Κύριε ἐλέησον 13'. Ὁ ἱερεὺς· "Ἐτι ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν τῶν ἐν ἀσθενείᾳ κατακειμένων ὑπὲρ ὑγείας καὶ σωτηρίας ταχείας βοη-

θείας ἐπισκέψεως καὶ ἰάσεως αὐτῶν τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, τὸ Κύριε ἐλέησον γ'. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Δέσποτα πολυέλεε Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, τῇ πρεσβείᾳ τῆς παναχράντου Σου Θεοτόκου καὶ τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Σάββα ἐπίσκεψαι αὐτοὺς ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς ἴασαι αὐτοὺς ψυχῇ καὶ σώματι, ἐλεήμων γὰρ Θεὸς ὑπάρχεις καὶ πρέπει σοι ἡ δόξα... Ὁ λαὸς τὸ Ἀμήν. Ὁ ἱερεὺς· Σοφία. Ὁ λαὸς Εὐλογεῖτε, ἅγιοι, εὐλογεῖτε. Ὁ ἱερεὺς· Ὁ ὦν εὐλογητὸς Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν πάντοτε νῦν καὶ ἀπολύει.

Ἰστέον, ὅτι ἀπὸ τῆς κυριακῆς τῆς ἀπόκρεω καὶ μέχρι τῆς βαΐ-
οφόρου τὸ ἴδιον τῆς κυριακῆς τοῦ ὄρθρου ἅπαξ φάλλεται ἐν τῇ μεγά-
λῃ ἐκκλησίᾳ καὶ ἅπαξ εἰς τὴν θεόκτιστον. Εἰς τὸ Δόξα ἤγουν μετὰ τὸ
εἰπεῖν τὸ δ', ὡς εἴρηται, στιχηρὰ ἀναστάσιμα, Καὶ νῦν θεοτοκίον.

Δεῖ δὲ τὸν ἐκκλησιάρχην ἔχειν ἀκρίβειαν εἰς τε τὴν φαλμωδίαν
καὶ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, ὅπως ἡλίου ἀνίσχοντος γίνηται ἡ ἀπόλυσις· ἀπὸ
δὲ τῆς ἀγρυπνίας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν κοιμηθῆναι πρὸ τῆς θείας λει-
τουργίας, ἔστω δὲ αὕτη ταχύτερον καὶ τὸ λυχνικὸν βραδύτερον. Ἰστέον
δὲ, ὅτι οὕτω παρέλαβον ἐν Παλαιστίνῃ ὥστε τὴν ἀγρυπνίαν μόλις ἀπο-
λύειν ἡλίου ἀνατέλλοντος, τοὺς δὲ λοιποὺς ὄρθρους τῆς ἐβδομάδος ἔτι
σκοτίας οὖσης.

Всѣхъ всенощныхъ бдѣній воскресныхъ 52. Кромѣ того, всенощное бдѣніе совершалось 8 и 14 Сентября, 21 Ноября, 5 (память Саввы) и 25 Декабря, 6 и 17 (въ память Антонія) Января, 2 и 20 Февраля (избѣіеніе отцовъ въ лаврѣ Саввы) и 25 Марта, 29 Іюня, 6, 15 и 25 Августа, на вознесеніе. Тῇ δὲ ἀγία καὶ μεγάλη κυριακῇ, ὡς βούλεται ὁ προεστώς.

[л. 10 об.) Περὶ τῆς στιχολογίας τ. е. Псалтири, [л. 11) Περὶ τῶν φαλλομένων κανόνων ἐν τοῖς ὄρθροις καὶ τῆς τούτων τάξεως.

[л. 11 об.) Περὶ τῶν ἀγίων εὐαγγελίων καὶ τῶν ἐρμηνειῶν αὐτῶν πῶς καὶ πότε ἀναγινώσκονται. [л. 12) Περὶ τῶν ἀγίων λειτουργιῶν.

Αἱ δὲ ἅγαι λειτουργίαι ἐν ταῖς κυριακαῖς τῆς μεγάλης μ' καὶ ἐν ταῖς νηστεαῖς τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν, ὅτε δηλονότι ἐστὶ τοῦ ἀγίου Βασιλείου ἡ λειτουργία, τελοῦνται ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν μνήμην αὐτοῦ, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς ἡμέραις τοῦ ἔλου χρόνου ἡ λειτουργία τελεῖται τοῦ Χρυσοστόμου, ἡ δὲ προηγιασμένη ἐν τῇ μεγάλῃ τεσσαρκοστῇ.

Περὶ τῶν ἐωθινῶν εὐαγγελίων τοῦ Πάσχα.

[л. 13) Περὶ τοῦ σημάντρου καὶ περὶ τῆς ἐσπερινῆς καὶ ὄρθρι-

νῆς ἀκολουθίας τῶν δ' ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος β', γ', δ', ε'. Подъ этою рубрикою изложены чины вечерни и утрени безъ полунощницы и безъ начальныхъ псалмовъ въ чинѣ утрени. Звонъ къ утрени описывается такъ: ἐν δὲ τοῖς ὄρθροις σημαίνει πρῶτον τὰς βαρείας σχολαιότερον, ἕως οὗ πληρώσει τὸν ἄμφωμον ἐν ἐνὶ τόπῳ ἱστάμενος καὶ τὸ σίδηρον περιερχόμενος, εἶτα ἄπτει τὰς κανδήλας καὶ ποιεῖ τὸν θυμιατὸν ἐξέρχεται καὶ σημαίνει τὸ μέγα. Шестопсалміе читаетъ игумень или еkkлiсiархъ ἢ καὶ ἀμφότεροι. ὡς ἔχει. τῶπον. Во время шестопсалмія совершается кажденіе.

[Л. 17) Περὶ τῶν παρασκευῶν καὶ σαββάτων. Ἐν δὲ ταῖς καθημεριναῖς παρασκευαῖς ὅτε ἐστὶ Θεὸς Κύριος ψάλλομεν τὸν πολυέλειον μετὰ τῶν ἀλληλουαρίων αὐτοῦ εἰς τὸν ἦχον μετὰ μέλους, εἰ δὲ τύχοι Ἀλληλουία ψάλλομεν αὐτὸν χύμα, καθὼς καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ ψάλλομεν αὐτὸν μεσεβδόμαδα μὲν χύμα ἐν δὲ ταῖς παρασκευαῖς εἰς τὴν στιχολογίαν δηλονότι τῆς γ' ὥρας μετὰ μέλους ὁμοίως καὶ τὸ Αἰνεῖτε τὸν Θεὸν ἐν τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ μεσεβδόμαδα μὲν ψάλλομεν χύμα, ἐν δὲ ταῖς παρασκευαῖς μετὰ μέλους ἤγουν ἐν τῇ σ' ὥρᾳ, τότε γὰρ στιχολογοῦμεν καθὼς καὶ ἐν ταῖς κοιναῖς παρασκευαῖς, ἐν τοῖς αὐτῶν ὄρθροις ψαλλόντων αὐτῶν μετὰ μέλους. Ὅτε ἐστὶ ὡς εἴρηται Θεὸς Κύριος λέγεται οὕτως· Αἰνεῖτε τὸν Θεὸν ἐν τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ, Δόξα τῷ Πατρὶ. Ὅτε δὲ λέγεται χύμα ψάλλομεν αὐτὸν οὕτω· Δόξα τῷ Πατρὶ· καὶ ταῦτα μὲν ἐν τοῖς ὄρθροις, ἐν δὲ τοῖς ἑσπερινοῖς τῶν παρασκευῶν σχολάζουσιν αἱ μετάνοιαι, καὶ εἴπερ ἐστὶν Ἀλληλουία ἀπαρχῆς ἐν τε ταῖς κοιναῖς ἡμέραις, καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς τεσσαρακοσταῖς πάσαις. Στιχολογοῦμεν δὲ καὶ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἱστώμεν σ' καὶ ψάλλομεν τὰ στιχηρὰ τοῦ Μηναίου ἐκ δευτέρου· εἰς τὸ Δόξα ἰδιόμελα, ἐὰν ἔχη, εἰ δ' οὐ Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον, τὸ α' τοῦ ἦχου, εἰς τὸν στίχον τὰ μαρτυρικά, καταλιμπάνεται τὸ α', διότι προφάλλεται εἰς τὸ Δόξα· εἰ οὐκ ἔχει ὡς εἴρηται, ἰδιόμελον λέγομεν τοῦ ἀγίου Σάββα πρὸς τὸν ἦχον· Καὶ νῦν θεοτοκίον, τροπάριον τοῦ ἀγίου τοῦ Μηναίου, ἐκτενήν καὶ ἀπόλυσις· Εἰς δὲ τοὺς ὄρθρους, ἤγουν τῶν σαββάτων· Θεὸς Κύριος, τὸ τροπάριον τοῦ ἀγίου τοῦ Μηναίου, ἢ συνήθης στιχολογία μετὰ τῶν ἀλληλουαρίων αὐτῶν τοῦ ἦχου, καθίσματα εἰς τὴν πρώτην στιχολογίαν, μαρτυρικὸν β', ἤγουν ὁ ταχθεὶς ἀναγινώσκειν ψάλλει ἐν τῷ ἀναλογίῳ τὸ α' καὶ ἡμεῖς τὸ ἕτερον, κανοναρχοῦντος ἐκείνου ὡς προεγράφη, Δόξα καὶ νῦν ἐκεῖνος, ἡμεῖς δὲ θεοτοκίον. Εἰς δὲ τὸ β' κάθισμα λέγεται ὁμοίως· ὁ θέλων ἀναγινώσκει τὸ γ' μαρτυρικὸν καὶ ἡμεῖς τὸ δ', Δόξα καὶ νῦν, θεοτο-

κίον. Εἶτα ὁ πεντηκοστός, οἱ κανόνες, προηγεῖται δὲ τὸ Μηναῖον, εἶτα τοῦ ἁγίου Σάββα πρὸς τὸν ἦχον τῆς Ὀκτωήχου, ὡς προεῖρηται, καὶ ὁ νεκρώσιμος. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς κάθισμα τοῦ Μηναίου, ἀπὸ σ' τὸ κονδάκιον ἐὰν ἔχη, εἰ δ' οὐ μαρτυρικὸν καὶ θεοτοκίον· καταλιμπάνομεν γὰρ τὸ α' ἐν τοῖς καθίσμασι τῆς στιχολογίας καὶ λέγει ἐν τῇ ᾠδῇ ταύτῃ ἕξαποστειλάριον τοῦ Μηναίου, ἐὰν ἔχη, εἰ δ' οὐ Ὁ οὐρανὸν τοῖς. Εἰς τοὺς αἴνους στιχηρὰ οὐ ψάλλομεν, εἰ μὴ που τύχη δεσποτικὴ ἑορτὴ ἢ ἑορτασίμου ἁγίου μνήμη. Εἰς τὸν στίχον τὰ γ' μαρτυρικά, τὸ γὰρ α' καταλιμπάνεται διὰ τὸ προφάλλεσθαι· εἰς τὸ Δόξα, εἰ μὲν ἐν ἰδιόμελα, εἰ δ' οὐ τοῦ ἁγίου Σάββα τοῦ ἦχου, Καὶ νῦν θεοτοκίον· Ἀγαθὸν τὸ ἕξιμολογεῖσθαι, δὶς, τὸ Τρισάγιον, τὸ τροπάριον τοῦ ἁγίου, ἐκτενήν καὶ ἀπόλυσις. Εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικὰ ἐν τοῖς μακαρισμοῖς καὶ νεκρώσιμα καὶ τοῦ ἁγίου τοῦ Μηναίου· εἰ ἔστιν ἑορτάσιμος, ἀπόστολον, Ἀλληλούια καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ Μηναίου, κοινωνικὸν ὁμοίως καὶ τοῦ ἁγίου καὶ νεκρώσιμον. Οὕτως τελεῖται ἡ ἀκολουθία ἐν τοῖς σάββασι, ὅτε δηλονότι ψάλλομεν Θεὸς Κύριος, εἰ δὲ τύχοι δεσποτικὴ ἑορτὴ, ψάλλομεν τὰ τῆς ἑορτῆς. Ὅτε δηλονότι ἀλληλουάριον ἀρχόμεθα ἐν τοῖς λυχνικοῖς τῶν παρασκευῶν, Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', Τρισάγιον· ἐν γὰρ τοῖς τῶν παρασκευῶν ἑσπερινοῖς οὐ λέγομέν ποτε, κἂν ἔστιν Ἀλληλούια, οὔτε μετανοίας βάλλομεν, ὡς προγέγραπται, ἀλλ' οὐδὲ ἐν τῇ μεγάλῃ μ', οὐδὲ τὸ προκείμενον, ἀλλ' οὐδὲ τῆς παρασκευῆς, ὡσπερ οὐδὲ τῆς κυριακῆς κἂν ἔστιν Ἀλληλούια, πλὴν ἐν τῇ κυριακῇ. Ἐσπέρας, ὅτε ἔστιν Ἀλληλούια ἀρχόμεθα βάλλειν μετανοίας ἀπὸ τοῦ Καταξίωσον Κύριε κατὰ τὴν τάξιν, ὡς προεῖρηται. Τέως δὲ ἐν τοῖς ἑσπερινοῖς τῶν παρασκευῶν, ὅτε οὐκ ἔστιν ἑορτὴ μετὰ τὸν ψαλμὸν ἢ στιχολογία, τὸ Κύριε ἐκέκραξα πρὸς τὸν ἦχον τοῦ Μηναίου, τὰ στιχηρὰ πρὸς ἅπαξ, εἶτα τὰ τρία μαρτυρικά τῆς Ὀκτωήχου. Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἦχου μαρτυρικόν, εἶτα τὰ β' νεκρώσιμα τοῦ Δαμασκηνοῦ, στίχος Μακάριοι, οὓς ἐξελέξω καὶ Αἱ ψυχαὶ αὐτῶν, Δόξα τοῦ ἁγίου Σάββα τοῦ ἦχου Καὶ νῦν θεοτοκίον, τροπάριον ἦχος β' Ἀπόστολοι μάρτυρες, Δόξα Μνήσθητι Κύριε, Καὶ νῦν, Μήτηρ ἁγία τοῦ ἀφράστου. Εἰς τὸν ὄρθρον Ἀλληλούια ἦχος β' αἱ τὰ αὐτοῦ τροπάρια· ἢ στιχολογία, ἦχουν τὸ α' κάθισμα μετὰ τῶν ἀλληλουαρίων τοῦ γ' ἀντιφώνου τοῦ ἦχου, κάθισμα λέγει ὁ ταχθεὶς ἀναγινώσκειν, ὡς προεῖρηται, τὸ δευτέρον μαρτυρικόν, καὶ ἡμεῖς τὸ γ', εἶτα λέγει· Θαυμαστός ὁ Θεὸς καὶ ἡμεῖς τοῦ στίχου τὸ μαρτυρικόν καὶ πάλιν ἐκεῖνος· Μακάριοι οὓς, καὶ ἡμεῖς τὸ νεκρώσιμον τοῦ αὐτοῦ ἦχου, Δόξα καὶ νῦν, θεο-

τοκίον, εἶτα ἡ ἀνάγνωσις καὶ μετὰ ταῦτα ἡ β' στιχολογία. Ἄρχεται δὲ οὕτως· Εὐλόγητός εἶ, Κύριε, δεδοξασμένος, καὶ ψάλλομεν τὸν ἄμωμον χωρὶς ἀλληλουαρίων. Ποιοῦμεν δὲ αὐτὸν στάσεις β' καὶ μετὰ τὴν πλήρωσιν ψάλλομεν τὰ νεκρώσιμα τροπάρια μετὰ τοῦ Εὐλόγητός εἶ Κύριε, ὁ δὲ ἱερεὺς ποιεῖ μικρὰν συναπτὴν, μνημονεύει τῶν κροκομηθέντων καὶ λέγει τὸ Κύριε ἐλέησον μ'. Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν κάθισμα, ἀναπαύσιμα ἤχος πλ. α' Ἀνάπαυσον. Σωτήρ ἡμῶν, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον καὶ ἀνάγνωσις, εἶτα ὁ πεντηχοστός καὶ οἱ κανόνες τοῦ Μηναίου πρῶτον, εἶτα τοῦ ἀγίου Σάββα καὶ ὁ νεκρώσιμος. Ἀπὸ γ' ὥδῃς κάθισμα τοῦ μηναίου, ἀπὸ ς' τὸ νεκρώσιμον κοντάκιον· Μετὰ τῶν ἀγίων καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ, τὸ φωταγωγικόν, ἕξαποστειλάριον τοῦ ἤχου, εἰς τοὺς αἴνους τὰ τέσσαρα μαρτυρικά, Δόξα τοῦ ἀγίου Σάββα Καὶ νῦν θεοτοκίον. Εἰς τὸν στίχον τὰ προσόμοια νεκρώσιμα τοῦ κυροῦ Θεοφάνους τοῦ ἤχου καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία καὶ ἀπόλυσις. Εἰς τὴν λειτουργίαν ἀκολουθία τῆς ἡμέρας καὶ νεκρώσιμος. Οὕτως γίνεται ἡ ἀκολουθία ἐν τοῖς σάββασιν, ὅτε δηλονότι ἐστὶν Ἀλληλοῦα.

[л. 20). Объ отсутствіи стихологіи наканунѣ воскресныхъ дней, о памятяхъ важнѣйшихъ святыхъ и великихъ праздниковъ. Каждое всенощное бдѣніе предваряется малою вечернею въ притворѣ.

[л. 20 об.). Объ опредѣленномъ чтецѣ и о томъ, какъ онъ ведетъ себя во время богослуженія, т. е. произнесенія прокимновъ, аллилуаріевъ, чтеній ветхозавѣтныхъ и апостола.

[л. 21) Объ откровеніи главъ на литургіи.

— О поведеніи хоровъ во время службы.

[л. 21 об.). О начальномъ хорѣ на вечерни и на часахъ.

[л. 22). Не поютъ на всенощныхъ «Утверди Боже».

— Никогда не поется Аллилуія наканунѣ воскресеній.

— Объ еклеціархѣ и епистимонархѣ и о будителѣ.

[л. 23).

Μ ἡ ν Σ ε π τ έ μ β ρ ι ο ς,

ἔχων ἡμέρας λ'. ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ιβ'. καὶ ἡ νύξ ὥρας ιβ'.

Ἄρχῃ τῆς ἰνδίκτου, ἥτοι τοῦ νέου ἔτους, καὶ μνήμῃ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Συμεῶν τοῦ Στυλίου.

β'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Μάμαντος καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ νηστευτοῦ, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

γ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἀνθίμου, ἐπισκόπου Νικομηδείας, καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοκτίστου, τοῦ συνάσκητοῦ τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου.

δ'. Τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου προφήτου Μωυσέως, καὶ τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Βαβύλα καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ.

Ἀκολουθία τοῦ Μηναίου καὶ τῆς Ὀκτωήχου, ἐὰν ἔχη καὶ ἀκολουθία προφήτου. Ἀναγινώσκωμεν μετὰ τὸ προκείμενον προφητείας τὸ πρῶτον τῆς Ἐξόδου· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς Μωυσῆν, καταβάς, τὸ δεύτερον τῆς Ἐξόδου· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τὸν Μωυσῆν, ἀνάβηθι πρὸς με, καὶ τὸ τρίτον τῆς Ἐξόδου· Ἐλάλησεν Κύριος πρὸς Μωσῆν, ἐνώπιον. . . [π. 25].

ε'. Τοῦ ἁγίου προφήτου Ζαχαρίου, τοῦ πατρὸς τοῦ Προδρόμου καὶ τοῦ ἁγίου Κυρίλλου, ἐπισκόπου Γορτύνης.

ς'. Ἡ μνήμη τοῦ γεγονότος θαύματος ἐν Κολοσσαῖς, ἦτοι ἐν Χώναις παρὰ τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Εὐδοξίου, τοῦ ἐν Μελετινῇ, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἀθλησάντων.

ζ'. Προεόρτιον τῆς γεννήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Σώζοντος.

η'. Τὸ γενέσιον τῆς ἁγίας Θεοτόκου (ἀγρουπνία).

θ'. Τῶν ἁγίων καὶ δικαίων, Ἰωακείμ καὶ Ἄννης.

ι'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Μηνοδώρας, Μητροδώρας καὶ Νυμφοδώρας, καὶ τοῦ ἁγίου Ἰουλιανοῦ Ἀγκύρας.

ια'. Τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Θεοδώρας τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

ιβ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Αὐτονόμου.

ιγ'. Τὰ ἐγκαίμια τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσεως καὶ τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Κορνηλίου τοῦ ἑκατοντάρχου· προεόρτια τῆς ὑψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ.

ιδ'. Ἡ ὑψωσις τοῦ τιμίου Σταυροῦ † Εἰ τύχοι ἐν Κυριακῇ ἀναστάσιμα οὐ ψάλλεται, ἢ δὲ στιχολογία γίνεται κατὰ τὸν τύπον τῆς ἀγρουπνίας.

О выносѣ креста за малою вечернею наканунѣ Воздвиженія не говорится. На утрени крестъ выносится такъ: Ψάλλοντων τῶν ἀδελφῶν τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς τὴν λευκὴν στολὴν καὶ αἶρει τὸν τίμιον σταυρὸν μετὰ τοῦ δίσκου ἐπὶ τῆς

κεφαλῆς αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ διακονικοῦ, καὶ ἐκφέρει μετὰ θυμιατοῦ καὶ λαμπάδων, καὶ τοῦ Ἱεραγίου φαλλομένου, εἰσοδεύει καὶ τίθησιν αὐτὸν ἐν τῷ τετραποδίῳ, προευτρεπισμένῳ ὄντι ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ θυμιᾷ σταυροειδῶς καὶ ψάλλομεν τὸ Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, βάλλει μετανοίας γ' καὶ λαβῶν τὸν τίμιον σταυρὸν μετὰ βασιλικῶν κλάδων ἴσταται κατὰ ἀνατολὰς καὶ ἐκφωνεῖ· Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός. . . Загѣмъ одриваеця рюкопнѣ. ἐπὶ τὸ νότιον μέρος, πρὸς δυσμὰς, ἐπὶ τὸ βόρειον μέρος и снова κατὰ ἀνατολὰς. . . πληρωθείσης δὲ ταύτης τίθησι τὸ τίμιον ξύλον ἐν τῷ δίσκῳ καὶ ψαλλόντων ἡμῶν Σῶσον, Κυριε, τὸν λαόν σου καὶ τὸν Σταυρὸν σου ὁ ἀσπασμὸς ὑπὸ πάντων τῶν ἀδελφῶν (π. 31, 22).

Ha πολὺ замѣчаниа: Ἡ κοίμησις τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ διοριζόμεθα [π. 3 οἰ.] Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ ιε' ἐκοιμήθη ὁ ὕσιος πατήρ ἡμῶν Μελέτιος καὶ κτήτωρ τῆς μονῆς τοῦ Σεργίου [π. 32 οἰ.]

ιε'. Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Νικήτα καὶ μεθεόρτια τοῦ Σταυροῦ, ἐν ἧ καὶ ἀποδίδεται ἡ ἑορτή.

ις'. Τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Εὐφημίας τῆς πανευφήμου.

ιζ'. Τῆς ἁγίας Σοφίας καὶ τῶν τέκνων αὐτῆς, Πίστειος, Ἐλπίδος καὶ Ἀγάπης. Ἔστι καὶ ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου Φιλοθέου.

ιη'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Συμεῶν τοῦ συγγενοῦς τοῦ Κυρίου καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Εὐμενίου, ἐπισκόπου Κρήτης.

ιδ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Τροφίμου, Σαββατίου καὶ Δορυμέδοντος καὶ τῆς μάρτυρος Σωσάνης.

κ'. Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Εὐσταθίου, καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ.

κα'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος καὶ ἀποστόλου Κοδράτου, τοῦ ἐν τῇ Μαγνησίᾳ, τοῦ ἁγίου προφήτου Ἰωνᾶ καὶ τοῦ ὁσίου Ἰωνᾶ τοῦ πρεσβυτέρου, πατρὸς Θεοφάνους τοῦ ποιητοῦ.

κβ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Φωκᾶ.

κγ'. Ἡ σύλληψις τοῦ ἁγίου προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου.

κδ'. Τῆς ἁγίας πρωτομάρτυρος καὶ ἱσαποστόλου Θέλης.

κε'. Τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Εὐφροσύνης τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ τῶν ἁγίων μαρτύρων Παύλου καὶ Γάσπης. Ἀλληλοῦϊα.

κς'. Ἡ μετάστασις τοῦ ἁγίου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

κζ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Καλλιστράτου καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ.
Ἄλληλούια.

κη'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ὁμολογητοῦ Χαρίτωνος.

κθ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Κυριακοῦ τοῦ ἀναχωρητοῦ.

λ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Γρηγορίου τῆς μεγάλης Ἀρ-
μενίας.

Μήν Ὀκτώμβριος,

ἔχων ἡμέρας λ'. ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ια' καὶ ἡ νύξ ιγ'.

Τῆ α'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀνανίου καὶ τοῦ ὁσίου Ῥωμανοῦ
τοῦ μελωδοῦ.

β'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Κυπριανοῦ καὶ Ἰουστίνης.

γ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Διονυσίου τοῦ Ἀρεσπαγίτου.

δ'. Τοῦ ἁγίου Ἱεροθέου. Ἄλληλούια.

ε'. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Χαριτίνης. Ἄλληλούια.

ς'. Τοῦ ἁγίου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Θωμᾶ.

ζ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάχχου.

η'. Τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Πελαγίας τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ.

θ'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἰακώβου τοῦ Ἀλφαίου.

ι'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Εὐλαμπίου καὶ Εὐλαμπίας. Ἄλληλούια.

ια'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Φιλίππου ἑνὸς τῶν ζ' διακόνων καὶ τοῦ
ἁγίου Θεοφάνους τοῦ ποιητοῦ καὶ ὁμολογητοῦ.

ιβ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων, Πρόβου, Ταράχου καὶ Ἀνδρονίκου καὶ
τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ἀρχιεπισκόπου Νικαίας Θεοφάνους, τοῦ
ποιητοῦ καὶ ἁγιοσαββαΐτου.

ιγ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Κάρπου καὶ Παπύλου. Ἄλληλούια.

ιδ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Ναζαρίου, Γερβασίου, Προτασίου καὶ
Κελσίου.

ιε'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Λουκιανοῦ, πρεσβυτέρου Ἀντιοχείας καὶ
τοῦ ἁγίου Κοσμᾶ, ποιητοῦ τοῦ ἀγιοπολίτου.

ισ'. Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Λογγίνου τοῦ ἑκατοντάρχου.

ιζ'. Τοῦ ἁγίου προφήτου Ὡσηέ. Ἄλληλούια.

ιη'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ.

ιθ'. Τοῦ ἁγίου προφήτου Ἰωὴλ καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Οὐάρου.
Ἄλληλούια.

κ'. Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Ἀρτεμίου.

κα'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰλαρίωνος τοῦ μεγάλου.

κβ'. Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀβερκίου, ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως, καὶ τῶν ἀγίων ἐπτὰ παιδῶν τῶν ἐν Ἐρέσῳ.

κγ'. Τοῦ ἀγίου ἀποστόλου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου.

κδ'. Τῶν ἀγίων μαρτύρων Ἀρέθα καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.

κε'. Τῶν ἀγίων μαρτύρων Νοταρίου, Μαρκιανοῦ καὶ Μαρτυρίου. Ἀλληλούια.

Ha πολῆ: Μηνὶ Ὀκτωβρίῳ κε' ἐκοιμήθη ὁ ὅσιος πατὴρ ἡμῶν Νεόφυτος καὶ κτήτωρ τῆς μονῆς τοῦ Σεργίου.

κς'. Τοῦ ἀγίου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου.

κζ'. Τοῦ ἀγίου μάρτυρος Νέστορος. Ἀλληλούια.

κη'. Τοῦ ἀγίου μάρτυρος Τερεντίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, καὶ τῆς ἀγίας Νεονίλλης καὶ τῶν τέκνων αὐτῆς καὶ τοῦ ὁσίου Στεφάνου, τοῦ ποιητοῦ τοῦ ἁγιοσαββαΐτου.

κθ'. Τῆς ἀγίας ὁσιομάρτυρος Ἀναστασίας τῆς Ῥωμαίας, καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀβραμίου.

λ'. Τῶν ἀγίων μαρτύρων Ζηνοβίου καὶ Ζηνοβίας καὶ τῶν ἀγίων ἀποστόλων Στάχυος, Ἀμπλίου, Οὐρβανοῦ καὶ τῶν λοιπῶν. Ἀλληλούια.

λα'. τοῦ ἀγίου Μαρκιανοῦ, ἐπισκόπου Συρακουσῶν καὶ τοῦ ἀγίου μάρτυρος Ἐπιμάχου.

Μήν Νοέμβριος,

ἔχων ἡμέρας λ'. ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ι', καὶ ἡ νύξ ὥρας ιθ'.

Τῆ α'. Τῶν ἀγίων καὶ θαυματουργῶν ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ.

β'. Τῶν ἀγίων μαρτύρων Ἀκινδόνου καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ Πηγάσιου, Ἐλπιδοφόρου καὶ Ἀνεμποδίστου.

γ'. Τῶν ἀγίων μαρτύρων Ἀεψιμᾶ, Ἰωσήφ καὶ Ἀειθαλᾶ, καὶ τὰ ἐγκαίρια τοῦ ἀγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ ἐν Λύδοις, ἦτοι ἡ κατάθεσις τοῦ ἀγίου αὐτοῦ λειψάνου.

δ'. Τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Ἰωαννικίου τοῦ μεγάλου, καὶ τῶν ἀγίων ἱερομαρτύρων Νικάνδρου, ἐπισκόπου Μύρων καὶ Ἑρμαίου πρεσβυτέρου.

ε'. Τῶν ἀγίων ὁσιομαρτύρων Γαλακτίωνος καὶ Ἐπιστήμης. Ἀλληλούια.

ς'. Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Παύλου τοῦ ὁμολογητοῦ.

ζ'. Τῶν ἁγίων λγ' μαρτύρων, τῶν ἐν Μελιτινῇ μαρτυρησάντων, καὶ Δαζάρου τοῦ ὁμολογητοῦ. Ἀλληλούϊα.

η'. Ἡ σύναξις τῶν Ἀσωμάτων.

θ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Ὀνησιφόρου, Πορφυρίου καὶ τῆς ὁσίας Ματρώνης, τῆς ὁσίας Θεοκτίστης τῆς Λεσβίας. Ἀλληλούϊα.

ι'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νείλου καὶ τοῦ ὁσίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, τῶν ἁγίων ἀποστόλων Ὀλομπᾶ, Ῥοδίωνος καὶ τῶν λοιπῶν καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ὁρέστου.

ια'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Μηνᾶ, Βίκτωρος καὶ Βικεντίου καὶ τῆς ἁγίας μάρτυρος Στεφανίτιδος.

ιβ'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ ἐλεήμονος.

ιγ'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, ἀρχιεπισκόπου Κων-
πόλεως τοῦ Χρυσοστόμου.

ιδ'. Τοῦ ἁγίου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Φιλίππου.

ιε'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων καὶ ὁμολογητῶν Γουρία, Σαμωνᾶ καὶ Ἀβίβου.

ισ'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου.

ιζ'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ.

ιη'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Πλάτωνος καὶ Ῥωμανοῦ. Ἀλληλούϊα.

ιδ'. Τοῦ ἁγίου προφήτου Αὐδίου καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Βαρ-
λάαμ. Ἀλληλούϊα.

κ'. Προεόρτια τῆς ἐν τῷ ναῷ εἰσόδου τῆς ἁγίας Θεοτόκου καὶ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Πρόκλου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου.

κα'. Ἡ ἐν τῷ ναῷ εἴσοδος τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεο-
τόκου.

κβ'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Φιλήμονος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.

κγ'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀμφιλοχίου, ἐπισκόπου Ἰκονίου, καὶ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου, ἐπισκόπου Ἀκραγαντίνων.

κδ'. Τῆς ἁγίας ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Αἰκατερίνης καὶ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Μερκουρίου.

κε'. Τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν Κλήμεντος Ῥώμης καὶ Πέτρου Ἀλεξανδρείας.

κς'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς Ἀλυπίου. Ἀλληλούϊα.

κζ'. Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Ἰακώβου τοῦ Πέρσου.

κη'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ὁσιομάρτυρος Στεφάνου τοῦ νέου καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Εἰρηναρχου.

κθ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Παραμόνου. Ἀλληλούια.

λ'. Τοῦ ἁγίου καὶ πανευφήμου καὶ πρωτοκλήτου Ἀνδρέου τοῦ ἀποστόλου.

Μήν Δεκεμβρίου,

ἔχων ἡμέρας λ'. ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας θ'. καὶ ἡ νύξ ὥρας ιε'.

α'. Τῇ πρώτῃ Δεκεμβρίου προφήτου Ναούμ. Ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας ἀρχόμεθα ψάλλειν προεορτὴν τοῦ ἁγίου Σάββα μέχρι τῆς η' καὶ αὐτῆς, ἦγουν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ψάλλομεν τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου καὶ τοῦ ἁγίου Σάββα, εἰς τὸ Δόξα ἀπὸ τῶν ἰδιόμελων τοῦ ἁγίου, καὶ μετὰ τὸ προκείμενον τῆς Ὀκτωήχου, καὶ εἰς τὸ Δόξα, ἰδιόμελον πρὸς τὸν ἦχον τῆς Ὀκτωήχου, ἀπολυτικίον, ἦχος πρῶτος· Τῆς ἐρήμου πολίτου. Εἰς τὸν ὄρθρον μετὰ τὴν συνήθη στιχολογίαν οἱ κανόνες τῆς Ὀκτωήχου ἀπὸ β' τροπαρίων καὶ τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου καὶ τοῦ ἁγίου Σάββα, καὶ τὰ καθίσματα διὰ μέσης τῆς στιχολογίας, ἦγουν εἰς τὸ β' κάθισμα τῆς Ὀκτωήχου καὶ τὸ μαρτυρικόν, εἰς δὲ τὸ γ' κάθισμα καὶ ἀπὸ γ' φῶδης τὰ καθίσματα τῶν ἁγίων, καὶ ἀφ' ἑκτης κοντάκιον τοῦ ἁγίου Σάββα. Ἀπὸ τῆς σήμερον ἀναγινώσκομεν καὶ τὸν βίον αὐτοῦ τὸ κείμενον ἑξαποστειλάριον τοῦ ἁγίου. Εἰς τοὺς αἴνους στιχηρὰ ἐκ τοῦ ἁγίου, εἰς τὸ Δόξα ἰδιόμελον, οἷον θέλει ὁ προεστώς, μετὰ τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶ τῆς Ὀκτωήχου καὶ εἰς τὸ Δόξα τοῦ ἁγίου καὶ εἰς τὴν μεθεορτὴν ὁμοίως [π. 53].

β'. Τοῦ ἁγίου προφήτου Ἀββακούμ.

γ'. Τοῦ ἁγίου προφήτου Σωφρονίου.

δ'. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Βαρβάρας καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ.

Τῇ ε' τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Ἐν τῇ ἁγίᾳ ἡμῶν λαύρα τελεῖται ἀγρυπνία μεγάλη οὕτως· Εἰ μὲν τόχοι κυριακῆ, στιχολογεῖ, εἰ δὲ οὐ τόχοι, οὐ στιχολογοῦμεν, ἀλλὰ μετὰ τὸν ψαλμὸν τὸ Κύριε ἐκέκραξα πλ. α', ἰστώμεν στίχους η' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια· Ὅσπερ πάτερ, Δόξα ἰδιόμελον πλ. β', τὸ Κατ' εἰκόνα, Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Τίς μὴ μακαρίσει σε, εἴσοδος μετὰ τοῦ θυμιατοῦ καὶ ὄσο λαμπάδων, προκείμενον τῆς ἡμέρας δίστιχον, ἀναγνώσματα ὁσιακά, Εἶτα Καταξίωσον, καὶ ἐξέρχεται ἡ λιτὴ καὶ ψάλλομεν ἰδιόμελον, ἦχος β' τῶν ὑπὲρ νοῦν ἀγαθῶν, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον, καὶ γίνεταί ἡ ἐκτενὴ ἐν τῇ θήκῃ τοῦ ἁγίου κατὰ τὴν τάξιν. Ὑποστρέφοντες δὲ ψάλλομεν στιχηρὰ πλ. α' Χαίροις ἀσκητῆς, α' στίχος· Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος, στίχος β'· Τίμιος ἐναντίον, Δόξα,

ἤχος πλ. β' "Οσιε πάτερ, Καὶ νῦν, Θεοτόκε, σὺ ἡ ἄμπελος, ἀπολυτίκιον ἤχος πλ. δ' Ταῖς τῶν δακρῶν σου, εἶτα ἡ εὐλόγησις τοῦ ἄρτου καὶ ἡ διάδοσις καὶ τοῦ ὕδατος ἢ οἴνου, ἐὰν εὐποροῦμεν, καὶ εὐθὺς τίθεται ἀνάγνωσις εἰς τὴν Μετάφρασιν ὁ βίος τοῦ ἁγίου. Καὶ μετὰ ταύτην τὸ ἐξάψαλμον, ἡ ἐξ ἔθους στιχολογία τῆς ἡμέρας καὶ ὁ πολυέλαιος, οἱ ἀναβαθμοί, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, εἰ μὴ ἐστι κυριακή, προκείμενον ἤχος δ' Τίμιος ἐναντίον, στίχος· Τί ἀνταποδώσω, τὸ Πᾶσα πνοή, εὐαγγέλιον ὀσιακόν, ὁ ν', οἱ κανόνες εἰς ἤχον πλ. δ' δευτεροῦντες δύο τροπάρια ἐκ τοῦ ἐνὸς κανόνος, ἀπὸ γ' ὧδῆς κοντάκιον, ἤχος α', ἀφ' ἑκτῆς ἕτερον κοντάκιον πλ. δ' πρὸς τὸ Ἄπ' ἀρχῆς ὡς ἀπὸ βρέφους τῷ Θεῷ, εἰς τὴν θ' ὧδῆν δίδονται τὰ φυτιλίαι, τὸ ἐξαποστειλάριον, τὸ Πᾶσα πνοή, εἰς τοὺς αἶνους στιχηρὰ προσόμοια, Δόξα πλ. δ' Τῶν μοναστῶν τά, Καὶ νῦν, θεοτοκίον ἢ ἤχος β' πρὸς τὸ Σήμερον ὁ Χριστὸς ἐν Βηθλεέμ. Σήμερον τοῦ Χριστοῦ ὁ ἀσκητῆς ἐνδόξως ἐκδημήσας, σήμερον τῶν πόνων παυσάμενος. . . . Εἶτα δοξολογία μεγάλη, τῷ ἁγίῳ ἀπολυτίκιον, ἡ ἐκτενὴ καὶ στερεοῦμεν, ὡς ἔθος, καὶ εὐθέως ἐξερχόμεθα εἰς τὴν θήκην τοῦ ἁγίου, ψάλλοντες στιχηρὰ ἤχος πλ. δ'· Τοῖς φωτοβόλοις ἐλλαμφθεῖς, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον, ἐκτενὴ καὶ τελεία ἀπόλυσις. Εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικὰ ἐκ τῶν κανόνων ὧδῆ δ', εἰς τὴν εἴσοδον τὸ ἀπολυτίκιον, Δόξα καὶ νῦν, τὸ κοντάκιον, προκείμενον, ἤχος βαρὺς· Εὐφρανθήσεται, στίχος· Εἰσάκουσον ὁ Θεός, ὁ ἀπόστολος πρὸς Γαλάτας· Ἀδελφοί, ὁ καρπὸς τοῦ πνεύματος, Ἀλληλούια, ἤχος πλ. δ' Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος, εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Εἶπεν ὁ Κύριος· πάντα μοι παρεδόθη, κοινωνικόν· Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον [π. 54—54).

ζ'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Νικολάου, ἐπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας.

ζ'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀμβροσίου, ἐπισκόπου Μεδιολάνων.

η'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Παταπίου.

θ'. Ἡ σύλληψις τῆς ἁγίας καὶ θεομήτορος Ἄννης.

ι'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Μηνᾶ, Ἑρμογένους καὶ Εὐγράφου.

ια'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Δανιήλ τοῦ στυλίτου.

ιβ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ θαυματουργοῦ Σπυριδῶνος.

ιγ'. Τῶν ἁγίων ἐνδόξων τοῦ Χριστοῦ μεγάλων μαρτύρων Εὐστρα-

τίου, Αἰξεντίου, Εὐγενίου, Μαρδάρου καὶ Ὁρέστου. Κυριακὴ τῶν ἁγίων προπατέρων.

ιδ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Θύρσου, Λευκίου, Φιλήμονος, Ἀπολλωνίου καὶ Ἀριανοῦ. Ἀλληλοῦα.

ιε'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἐλευθερίου.

ισ'. Τοῦ ἁγίου προφήτου Ἀγγαίου. Ἀλληλοῦα.

ιζ'. Τοῦ ἁγίου ἐνδόξου προφήτου Δανιὴλ καὶ τῶν ἁγίων τριῶν παίδων.

ιη'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Σεβαστιανοῦ καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ. Ἀλληλοῦα.

ιθ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Βονιφατίου. Ἀλληλοῦα.

Σάββατον πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως. Κυριακὴ τῶν ἁγίων πατέρων.

κ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἰγνατίου.

κα'. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἰουλιανῆς, τῆς ἐν Νικομηδείᾳ μαρτυρησάσης.

κβ'. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἀναστασίας.

κγ'. Τῶν ἁγίων ι' μαρτύρων τῶν ἐν Κρήτῃ.

κδ'. Τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Εὐγενίας.

Въ навечеріе Рождества Христова первый часъ съ обычными псалмами и 12 тропарями присоединялся къ утрени. Обычные псалмы на трехъ слѣдующихъ часахъ съ 12 тропарями вычитывались все вмѣстѣ. Послѣ литургіи καὶ μετὰ τὴν διάδοσιν τοῦ κατακλαστοῦ καὶ τὴν εὐχὴν, πολυχρονίζομεν κατὰ τὸν τύπον ἐν τῷ ναῷ, ἀρχόμενοι· Ἡ Παρθένος σήμερον. Καὶ μετὰ τοῦτο ἀπερχόμεθα ἐν ταῖς κελλίαις ἡμῶν καὶ ἐσθίομεν μικρόν, ὡς ὁ καθεὶς βούλεται διὰ τὴν προσδοκωμένην ἀγρυπνίαν, ἰχθύας δὲ οὐκ ἐσθίομεν.

κε'. Ἡ κατὰ σάρκα γέννησις τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Всенощное бдѣніе начинается великимъ повечеріемъ [л. 61). Послѣ утрени πολυχρονίζομεν κατὰ τὸν τύπον [л. 62), καὶ συναγόμεθα πάλιν πάντες (т. е. послѣ вечерни и утрени, если навечеріе въ недѣлю) καὶ παρακράζομεν τὸν ἡγούμενον, εἰ δὲ πολλάκις οὐκ ἐστὶν ὁ ἡγούμενος, κυκλοῦμεν τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ ψάλλομεν, ὡς προλέλεκται πρῶτον τὸ Ἡ Παρθένος σήμερον, εἶτα πολυχρονίζομεν ἐκ τρίτου καὶ ἀπολυόμεθα [л. 62 об.).

κς'. Ἡ σύναξις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου

Κυριακή μετὰ τὴν Χριστοῦ γέννησιν.

κζ'. Τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ὁμολογητοῦ Θεοδώρου, τοῦ γραπτοῦ καὶ ἁγιοσαββαίτου.

κη'. Τῶν ἁγίων δισμυρίων, τῶν ἐν Νικομηδείᾳ καέντων.

κθ'. Τῶν ἁγίων νηπίων, τῶν ἐν Βηθλεὲμ ὑπὸ Ἡρώδου ἀναιρεθέντων, χιλιάδων ὄντων ἰδ', καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μαρκέλλου, ἀρχιμανδρίτου τῆς μονῆς τῶν ἀκοιμήτων.

λ'. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἀνυσίας καὶ τοῦ ὁσίου Ζωτικῆ τοῦ ἄρφανοτρόφου.

λα'. Τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Μελάνης τῆς Ῥωμαίας.

Μὴν Ἰανουάριος,

ἔχων ἡμέρας λα'. ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ι', καὶ ἡ νύξ ὥρας ἰδ'.

Τῆ α'. Ἡ κατὰ σάρκα περιτομὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ, καὶ μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

β'. Προσεόρτια τῶν Φώτων, καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σιλβέστρου, πάπα Ῥώμης.

γ'. Προσεόρτια, καὶ τοῦ ἁγίου προφήτου Μαλαχίου.

δ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Γορδίου καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοκτίστου.

ε'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Θεοπέμπτου καὶ Θεωνᾶ, καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Παύλου τοῦ Θηβαίου.

Наканунѣ Богоявленія совершались часы и все прочее по обычаю навечерія Рождества Христова. Послѣ литургіи метὰ δὲ τὴν μετάληψιν τῶν θείων μυστηρίων κατακλαστὸν οὐ δίδεται, οὐδὲ ὁ ψαλμὸς λέγεται, ἀλλὰ δίδονται κηρία ταῖς ἀδελφοῖς, ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει· Ὁρθοὶ μεταλαβόντες, εἶτα· Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἁγιασμὸς ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς τὸ Ἄμην καὶ ψάλλομεν τροπάρια, ἦχος πλ. δ' Φωνὴ Κυρίου, ἐκ τρίτου. Καὶ τούτου ψαλλομένου, ἐξερχόμεθα εἰς τὸν φωτιστήρα и далѣе обычный чинъ водоосвященія [л. 69). Послѣ послѣдней молитвы и главопреклоненія λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸν σταυρὸν ἀπὸ τοῦ βαστάζοντος αὐτὸν καὶ εὐλογεῖ τὰ ὕδατα σταυροειδῶς, κατάγων αὐτὸν ὄρθιον ἐν τῷ ὕδατι καὶ ψάλλον ἦχος α'. Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτίζομένου. Καὶ πάντες βαπτίζομενοι ἐκ τῆς τοῦ ὕδατος ῥαντίσεως καὶ πόσεως, εἰσέρχονται ἐν τῷ ναῶ, ψάλλοντες· Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτίζομένου. Εἶτα ὁ ἱερεὺς·

Ἐν εἰρήνῃ προσέλθωμεν, τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν καὶ λέγει τὴν ὀπι-
σθάμβωνον εὐχὴν, εἶτα λέγει τὸν φαλμόν, καὶ λαμβάνομεν τὸν κατα-
κλαστὸν καὶ πολυχρονίζομεν καὶ ἀπόλουςις. Καὶ ἀπερχόμεθα ἐν ταῖς
κελλίοις ἡμῶν καὶ ἐσθίομεν μικρὸν διὰ τὴν ἀγρυπνίαν, πλὴν οὔτε τυ-
ροῦ, οὔτε ὠοῦ γεύομεθα. . . [π. 70).

Послѣ утрени: Оὐ μέντοι ποιούμεν πάλιν ἁγιασμόν,
ἀλλὰ στερεοῦμεν τοὺς βασιλεῖς καὶ παρακράτους τὸν
ἡγούμενον [π. 71 ὁβ.).

ς'. Τὰ ἅγια Θεοφάνεια τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ζ'. Ἡ σύναξις τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου.

η'. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Δομνίκης καὶ τοῦ ὁσίου Γεωργίου τοῦ
Χοζεβίτου, καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, τοῦ ἐπισκόπου καὶ
ἡσυχαστοῦ τῆς λαύρας τοῦ ἁγίου Σάββα.

θ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Πολυεύκτου.

ι'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Νύσσης καὶ Δομετια-
νοῦ, ἐπισκόπου Μελιτινῆς, καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μαρκιανοῦ, πρε-
σβυτέρου καὶ οἰκονόμου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας.

ια'. Μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοδοσίου τοῦ κοινοβι-
άρχου.

ιβ'. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Τατιανῆς.

ιγ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Ἑρμούλου καὶ Στρατονίκου.

ιδ'. Τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν, τῶν ἐν Σινᾷ καὶ
Ῥαϊθῶ ἀναιρεθέντων. Ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀποδίδεται ἡ ἑορτὴ.

ιε'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Καλυβήτου.

ισ'. Ἡ προσκύνησις τῆς τιμίας ἀλύσεως τοῦ ἁγίου καὶ πανευφή-
μου ἀποστόλου Πέτρου.

ιζ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀντωνίου τοῦ μεγάλου.

ιη'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου καὶ
Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας.

ιθ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου.

Τῆς κ' τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου τοῦ μεγάλου. Εἰ μὲν θέ-
λει ὁ προσεστώς, γίνεται ἀγρυπνία, εἰ δ' οὖν κατὰ τὴν συνήθειαν παρε-
λάβομεν γὰρ ἐν Παλαιστίνῃ συνάγεσθαι εἰς τὴν μονὴν τοῦ ἁγίου κά-
κεϊ ποιεῖν ἀγρυπνίαν καὶ ἑορτάζειν τὸν ἅγιον. Μὴ γινομένης δὲ ἀγρυ-
πνίας ἐν τῇ ἁγία ἡμῶν λαύρᾳ, ἐσπέρας οὐ στιχολογοῦμεν, ἀλλ' ἰστώ-
μεν στιχηρὰ προσόμοια ἤχος, α' . . . Служба съ поііеіеѳѳ [π. 77
ὁβ.).

κα'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μαξίμου καὶ Νεοφύτου μάρτυρος.

Ha πολὲ замѣтка. Ἐτυπώθη παρὰ ὁσιωτάτου καθηγουμένου τῆς σεβασμίας μονῆς τοῦ Σεργίου· γινέσθω κατὰ τὴν κα' τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς μνημόσυνα τῶν αἰοιδίμων καὶ ἁγίων κτιτόρων τῆς αὐτῆς μονῆς. [π. 78).

κβ'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Τιμοθέου καὶ τοῦ ἁγίου ὁσιομάρτυρος Ἀναστασίου τοῦ Πέρσου.

κγ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Κλήμεντος Ἀγκύρας καὶ Ἀγαθαγγέλου.

κδ'. Τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Ξένης.

κε'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου.

κς'. Τῶν ὁσίων θεοφόρων πατέρων ἡμῶν Ξενοφῶντος καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ. Ἀλληλούια.

κζ'. Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ τιμίου λειψάνου τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

κη'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου.

κθ'. Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ τιμίου λειψάνου Ἰγνατίου τοῦ θεοφόρου.

λ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἰππολύτου, πάπα Ῥώμης, καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Κυριακοῦ, τοῦ ἀσκητοῦ τῆς λαύρας τοῦ ἁγίου Σάβρα καὶ ὁμολογητοῦ. Ἀλληλούια.

λα'. Τῶν ἁγίων καὶ θαυματουργῶν ἀναργύρων Κύρου καὶ Ἰωάννου.

Μὴν Φεβρουάριος,

ἔχων ἡμέρας κη'. ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ια' καὶ ἡ νύξ ὥρας ιγ'.

Τῆ α'. Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Τρύφωνος καὶ προεόρτια τῆς ὑπαπαντῆς.

β'. Ἡ ὑπαπαντὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

γ'. Τοῦ ἁγίου καὶ δικαίου Συμεῶν τοῦ Θεοδόχου.

δ'. Τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου.

ε'. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἀγάθης.

ς'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Βουκόλου.

ζ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Παρθενίου, ἐπισκόπου Λαμφάλου καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Λουκά τοῦ ἐν Ἑλλάδι.

η'. Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου καὶ τοῦ ἁγίου προφήτου Ζαχαρίου.

- θ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Νικηφόρου.
ι'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Χαραλάμπους. Ἀλληλούια.
ια'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Βλασίου.
ιβ'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Μελετίου, ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας, καὶ τῶν ἁγίων χιλίων τριῶν μαρτύρων.
ιγ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μαρτινιανοῦ. Ἀλληλούια.
ιδ'. Τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Αὔξεντιου. Ἀλληλούια.
ιε'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ὀνησίμου, μαθητοῦ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Παύλου.
ισ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Παμφίλου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ. Ἀλληλούια.
ιζ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Τύρωνος καὶ τῆς ἁγίας Μαριάμνης.
ιη'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Λέοντος, πάπα Ῥώμης.
ιθ'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀρχίππου, τῶν ἁγίων Μαξίμου, Θεοδοσίου καὶ τῶν λοιπῶν.
κ'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Λέοντος Κατάνης. Ἀλληλούια.
κα'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Τιμοθέου τοῦ ἐν συμβόλοις, καὶ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Εὐσταθίου, ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας. Ἀλληλούια.
κβ'. Τῶν λειψάνων τῶν ἁγίων μαρτύρων, τῶν εὐρεθέντων ἐν τοῖς Εὐγενίου. Ἀλληλούια.
κγ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Πολυχάρπου. Ἀλληλούια.
κδ'. Ἡ εὐρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου.
κε'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ταρασίου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως. Ἀλληλούια.
κς'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Πορφυρίου Γάζης. Ἀλληλούια.
κζ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Προκοπίου ὁμολογητοῦ τοῦ Δεκαπολίτου.
κη'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ ὁμολογητοῦ καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀκακίου. Ἀλληλούια.
κθ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Κασσιανοῦ τοῦ Ῥωμαίου. Ἀλληλούια.

Μ ἢ ν Μ ἄ ρ τ ι ο ς,

ἔχων ἡμέρας λ'α', ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ιβ' καὶ ἡ νύξ ὥρας ιβ'.

- Τῆ α' τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Εὐδοκίας. Ἀλληλούια.
β'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Θεοδότου, ἐπισκόπου Κυρήνης τῆς Κύπρου.

γ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Εὐτροπίου, Κλεονίκου καὶ Βασιλίσκου.

δ'. Τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Γερασίμου, τοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ.

ε'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Κόνωνος.

ς'. Τῶν ἁγίων μβ' μαρτύρων, τῶν ἐν Συρίᾳ τελειωθέντων.

ζ'. Τῶν ἁγίων ἱερομαρτύρων, τῶν ἐν Χερσῶνι ἐπισκοπησάντων Βασιλείου, Ἐφραίμ, Εὐγενίου καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς.

η'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοφυλάκτου, ἐπισκόπου Νικομηδείας.

θ'. Τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα μαρτύρων, τῶν ἐν Σεβαστείᾳ τῇ λίμνῃ μαρτυρησάντων. Ἐνταῦθα σχολάζουσιν αἱ μετάνοιαι ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἑσπερινοῦ, πλὴν τῶν τελευταίων γ' μεγάλων μετανοιῶν. Утренняя начинается отъ «Слава въ вышнихъ Богу». Евангелія и славословія нѣтъ. Служба обычная постовая. Καταλαβούσης δὲ τῆς γ' ὥρας, κρούει ὁ κανδηλάπτης τὸ σίδηρον, καὶ συνταχθέντες πάντες, ἐξερχόμεθα εἰς τὰ προσκυνήματα λιτανεύοντες, καὶ ψάλλομεν τὰς γ' ὥρας μετὰ τῆς στιχολογίας, εἶτα διαναπαυόμεθα ὀλίγον, ἀναγινώσκομεν τὸ μαρτύριον τῶν ἁγίων, εἶτα ἀπερχόμεθα εἰς ἄλλον προσκύνημα καὶ ψάλλομεν τὴν ς' ὥραν, ὡς καὶ τὴν γ', ὁμοίως καὶ τὴν θ' ἄλλαχοῦ, καὶ μετὰ ταῦτα ὑποστρέφομεν ἐν τῷ νάρθηκι ψάλλομεν κοντάκιον καὶ στιχηρά. Καὶ μετὰ τὸ εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν γίνεται ἕκτενή, εἶτα λέγει· Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, συνήθως καὶ τὰ λοιπά, αἱ τρεῖς μετάνοιαι καὶ ἀπόλυσις. Εἰς δὲ τὰ ἑσπερινὰ οὐ στιχολογοῦμεν, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας, εἶτα τοῦ Τριωδίου καὶ τῶν ἁγίων, ἤχος β' Φέροντες τὰ παρόντα γενναίως καὶ τὰ λοιπὰ πρὸς ἅπαξ καὶ τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου, Δόξα, ἤχος πλ. α' Ἀθλοφόροι Χριστοῦ, Καὶ νῦν, θεοτοκίον. εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας, τὸ Κατευθυνθήτω, καὶ εὐθὺς ὁ ἱερεὺς· Σοφία καὶ ψάλλει τὸ προκείμενον τοῦ ἀποστόλου πλ. α' Σύ, Κύριε, φυλάξαις, στίχος· Σῶσόν με, Κύριε, ὁ ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους· Ἀδελφοί, τοιοῦτον ἔχοντες, Ἀλληλούια, ἤχος δ' Ἀλαλάξατε τῷ Κυρίῳ, στίχος β' Ὅτε ἐδοκίμασας ἡμᾶς, εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Εἶπεν ὁ Κύριος· ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, κοινωνικόν· Εἰς μνημόσυνον. Αὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται, εἰ τύχοι νηστεία, εἰ ἐν σαββάτῳ ἢ ἐν κυριακῇ γίνεται ἡ ἀκολουθία τῶν ἁγίων καὶ τῆς ἡμέρας. Εἰ δὲ τῇ γ' κυριακῇ τῆς σταυροπροσκυνήσεως τύχει, ψάλλεται ἡ ἀκολουθία πᾶσα ἀναστάσιμα τοῦ σταυροῦ καὶ τῶν ἁγίων, εἰς τὴν λειτουργίαν προκείμενον τοῦ σταυροῦ, ἀπόστολος τῆς ἡμέρας καὶ τῶν ἁγίων, Ἀλληλούια, στίχος α' τοῦ σταυροῦ καὶ β' τῶν ἁγίων, εὐαγ-

γέλια ἀμφότερα, κοινωνικόν· Ἐσημειώθη ἐφ' ἡμᾶς τὸ φῶς καὶ τὸ εἰς μνημόσυνον αἰώνιον [π. 89).

ι'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Κοδράτου καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ.

ια'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Σωφρονίου, πατριάρχου Ἱεροσολύμων.

ιβ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ὁμολογητοῦ Θεοφάνους τῆς Σεγριανῆς.

ιγ'. Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου Νικηφόρου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.

ιδ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Βενεδίκτου.

ιε'. Τῶν ἁγίων ἑπτὰ μαρτύρων, Ἀγαπίου καὶ τῶν λοιπῶν.

ις'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Σαβίνου.

ιζ'. Τοῦ ἁγίου Ἀλεξίου, τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ.

ιη'. Τοῦ ἁγίου Κυρίλλου, πατριάρχου Ἱεροσολύμων.

ιθ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Χρυσάνθου καὶ Δαρείας.

Τῇ κ' τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν, τῶν ἐν τῇ λαύρᾳ τοῦ ἁγίου Σάββα ἀναιρεθέντων ὑπὸ Περσῶν καὶ Μαύρων. Σχολάζουσιν αἱ μετανοιαὶ ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἑσπερινοῦ πλὴν τῶν τελευταίων τριῶν. Ἐν ταύτῃ τῇ ἁγίᾳ λαύρᾳ καὶ μόνῃ, ἧ ἂν ἡμέραν τύχη, ψάλλομεν Θεὸς Κύριος, ἐκτὸς τῆς μεγάλης ἐβδομάδος. Ἐὰν δὲ τότε τύχη, προψάλλομεν τὴν ἀκολουθίαν πᾶσαν μεσεβδόμαδα τοῦ ἁγίου Λαζάρου, ἧγουν τῇ δ' ὕψέ, ἀλλὰ καὶ τῷ σαββάτῳ τοῦ ἁγίου Λαζάρου ἢ τῇ κυριακῇ τῶν βαίων· εἰ τύχοι τῇ δ' ὕψέ, ποιῶμεν τὴν τοιαύτην ἀκολουθίαν διὰ τὰς μετανοίας, τελεῖται δὲ οὕτως· Ἐσπέρας εἰς τὸ λυχνικὸν στιχολογοῦμεν καὶ ἰστώμεν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἧ' καὶ ψάλλομεν τὸ ἰδιόμελον τοῦ Τριφωδίου δις καὶ τὰ προσόμοια κατὰ τὸν τύπον, εἶτα τῶν ἁγίων ἐκ δευτέρου· τὸν γὰρ ἅγιον τοῦ Μηναίου τῆς ἡμέρας, ἐν ᾗ ποιῶμεν ὀηλονότι τὴν ἀγρυπνίαν, προψάλλομεν Δόξῃ, ἰδιόμελον ἧχος πλ. δ' Ὅσοι πατέρες μελετή(σαντες), Καὶ νῦν, θεοτοκίον, ἢ εἴσοδος, τὰ ἀναγνώσματα. τὸ Κατευθυνθήτω καὶ καθεξῆς ἢ λειτουργία τῶν προηγιασμένων. Περὶ δὲ ὥραν α' τῆς νυκτὸς σημαίνει κατὰ τὸν τύπον καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ψάλλομεν τὰ ἀπόδειπνα μετὰ κατανύξεως καὶ ἡσύχως, ὃ δὲ κανδηλάπτῃς, ψαλλόντων ἡμῶν ταῦτα, ἐξέρχεται καὶ τίθησι τὸ ἀναλόγιον ἔμπροσθεν τῆς θήκης τοῦ ἁγίου μετὰ σκεπάσματος βλατίου καὶ ἐπιτίθῃσιν ἐν αὐτῷ τὸ βιβλίον τῶν κεκοιμημένων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν, ἴστησι καὶ μανουάλια β', ἄπτει καὶ κανδήλαν ἐπάνω τοῦ κοιμητηρίου, ὁμοίως τίθησι καὶ ἀρούλιον μετὰ θυμιαμάτων πολλῶν. Ἡμεῖς

δὲ τελέσαντες τὰ ἀπόδειπνα, ἐξερχόμεθα εἰς τὴν λιτήν, ὡς ἔθος, τοῦ ἱερέως προπορευομένου μετὰ θυμιατοῦ καὶ λαμπάδος· ψάλλονται ἰδιόμελα ἤχος πλ. δ' Ὅσοι πατέρες, μελετήσαντες ἡμέραν, καὶ ἀπερχόμεθα εἰς τὴν θεόκτιστον ἐκκλησίαν, εἶτα λέγει· Δόξα εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον· Τὸν ἰσάγγελον βίον, Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ἁγία Παρθένος Μαρία, καὶ ποιεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν συναπτὴν καὶ ἐξερχόμεθα εἰς τὴν θήκην τοῦ ἁγίου, ψάλλονται τοῦ ἁγίου τὸ ἰδιόμελον τοῦ ἤχου, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον, ὁ δὲ ἱερεὺς οὐκ ἀπέρχεται εἰς τὴν θήκην τοῦ ἁγίου, ὡς ἔθος ἔχει, ἀλλ' εἰς τὸ ἀναλόγιον. Καὶ πληρωθέντος τοῦ θεοτοκίου καὶ γινόμενης στιγμῆς, ἀναπτύσσει τὸ βιβλίον τῶν κεκοιμημένων, κρατῶν κηρίον πτενὸν καὶ ἄρχεται ἐκτενῆς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἡμεῖς τὸ Κύριε ἐλέησον γ'. Ὁ ἱερεὺς· Ἐτι ὑπὲρ τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν, κατὰ τὴν τάξιν τοῦ βιβλίου ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους· οὐ μέντοι λέγει καθὲν ὄνομα Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, ἀλλ' ὅσον δύναται ἀναπνεῦσαι συνάπτει τὰ ὀνόματα, ἀπαξ λέγει τὸ Ἐτι ἐκτενῆς, ὁ δὲ λαὸς ἅπας βάλλει μετανόιας ἀστάτους καὶ ἀμετρήτους· λέγει τὸ Κύριε ἐλέησον οὐ μέντοι ἴστανται εἰς τὰ στασίδια αὐτῶν, ἀλλ' ἕκαστος, ὅπου τόχη, καὶ προαιρεῖται ἐν τῇ ἁγίᾳ μάνδρα, ἀγωνιζόμενος καὶ ὑπὲρ δύναμιν εἰς τὸ γονυκλιτεῖν. Πληρωθέντος δὲ τοῦ βιβλίου, λέγει ὁ ἱερεὺς· Σῶσον ὁ Θεὸς τὸν λαόν σου, τὸ Ἀντιλαβοῦ, Τῆς παναγίας, Εἰρήνην πᾶσι καὶ λέγει τὴν εὐχὴν Δέσποτα πολυέλεε. Πληρωθείσης δὲ ταύτης, εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ, ψάλλονται προσόμοια τῶν ἁγίων, στίχος· Τίμιος ἐναντίον, στίχος β' Ἐκέκραξαν οἱ δίκαιοι, Δόξα, ἤχος πλ. δ' Μακάριοι ἔστε, ὅσοι καὶ μάρτυρες, Καὶ νῦν, θεοτοκίον. Εἶτα Τρισάγιον, τὸ ἀπολυτίκιον· Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἡ εὐλόγησις τοῦ ἄρτου καὶ τίθεται ἀνάγνωσις· ἡ ἐξήγησις τῶν πατέρων, εἶτα τὸ ἐξάψαλμον, τὸ Θεὸς Κύριος, ἡ στιχολογία κατὰ τὴν τάξιν ταύτην, τὰ καθίσματα τοῦ Τριφδίου διαμένει, οἱ ἀναβαθμοὶ ἤχος δ' Ἐκ νεότητός μου, προκείμενον· Τίμιος ἐναντίον, στίχος· Τί ἀνταποδώσω, τὸ Πᾶσα πνοή, εὐαγγέλιον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἔστη ὁ Ἰησοῦς, ὁ ν', οἱ κανόνες· πρῶτον τὰ τριφθικά εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν καὶ τῶν ἁγίων, ἤχος πλ. δ', κρατοῦμεν στίχους ς', ἀφ' ἕκτης τὸ κοντάκιον, τὸ ἐξαποστειλάριον, Πᾶσα πνοή, Οἱ αἴνοι, τὸ ἰδιόμελον τοῦ Τριφδίου καὶ προσόμοιον τῶν ἁγίων, ἤχος πλ. δ'· Τὸν ἰσάγγελον βίον, Δόξα, τὸ μαρτυρικόν, Καὶ νῦν, θεοτοκίον, δοξολογία μεγάλη, τὸ ἀπολυτίκιον, ἐκτενή, αἱ τρεῖς μετάνοιαι καὶ εὐθὺς ἡ α' ὦρα κατὰ τὴν τάξιν αὐτῆς καὶ αἱ τελευταῖαι γ' γονυκλισίαι καὶ ἀπόλυσις. Καὶ ἐξερχόμεθα εἰς τὴν λιτήν, καθὼς καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν ἁγίων μ', οὕτως

ἑορτῆς καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν τοῦ Πάσχα, ἦχος πλ. α' Πάσχα ἱερὸν καὶ τὰ λοιπά, εἶτα ὁ ἀσπασμός, ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις. Λιτὴ δὲ οὐ γίνεται. Εἰς τὴν λειτουργίαν τὰ ἀντίφωνα τοῦ Πάσχα, ἀντὶ τοῦ Τρισαγίου· "Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, προκείμενον τοῦ Πάσχα, ἀπόστολοι β', πρῶτον τοῦ Πάσχα καὶ τὰ εὐαγγέλια ὡσαύτως, καὶ καθεξῆς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου [λ. 99 οβ., 100).

Если Благовѣщеніе въ понедѣльникѣ, то служба, какъ въ Тип. XIII в. лавры пр. Аѳанасія, но съ особенностію: Καὶ εἴ ἐστιν ἀγρουπνία, γίνεται ἡ εὐλόγησις τοῦ ἄρτου καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία, εἰ δ' οὐ, λέγει Χριστὸς κατὰ τὸν τύπον καὶ ἀπόλυσις.

Изложение случаевъ оканчивается такъ: Ὁδτος ὁ τύπος γίνεται καὶ ἐν ἧ ἂν ἡμέρα ἐτέρα τόχῃ μετὰ τὸ Πάσχα ὁ Εὐαγγελισμός, ἐὰν δὲ παρέξ τούτου, ἐν ἄλλῃ κυριακῇ φθάσῃ, πρῶτον ψάλλομεν τὰ τῆς κυριακῆς εἶτα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ [λ. 101). Никакого замѣчанія нѣтъ относительно того, какъ составлены эти службы.

κε'. Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου Μαρίας.

κς'. Ἡ σύναξις τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ.

κζ'. Τῆς ἀγίας μητρὸς ἡμῶν Μαρτῶνης τῆς ἐν Θεσσαλονίκη.

κη'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Στεφάνου τοῦ θαυματουργοῦ καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰλαρίωνος τοῦ νέου. Ἀλληλοῦια.

κθ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μάρκου, ἐπισκόπου Ἀρεθουσίων, καὶ Κυρίλλου διακόνου καὶ ἐτέρων πολλῶν, τῶν ἐπὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ μισοχρίστου ἀθλησάντων.

λ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, καθηγητοῦ τοῦ ὄρους Σινᾶ, καὶ συγγραφέως τῆς Κλίμακος.

λα'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ θαυματουργοῦ Ὑπατίου, ἐπισκόπου Ἀγκύρας.

Μὴν Ἀπρίλιος,

ἔχων ἡμέρας λ', ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ιγ'· καὶ ἡ νύξ ὥρας ια'.

Τῆ α'. Τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Μαρίας τῆς Αἴγυπτίας.

На полѣ замѣчено: Μηνὶ Ἀπρίλιῳ α' ἐκοιμήθη ὁ ὅσιος πατὴρ κὸρ Νικόδημος καὶ κτίτωρ τῆς μονῆς τοῦ Σεργίου [λ. 101).

Τῆ β' τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ θαυματουργοῦ Τίτου καὶ

τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Στεφάνου τοῦ Τριχηναῖ τοῦ ἁγιοσαββαίτου (π. 101 οἰ.).

Τῆ γ' τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νικηφόρου, ἡγουμένου τοῦ Μιδικίου († 624).

Τῆ δ' τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Γεωργίου τοῦ ἐν τῷ Μαλεῶ καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωσήφ τοῦ ποιητοῦ.

Τῆ ε' τῶν ἁγίων μαρτύρων Θεοδούλου καὶ Ἀγαθοπόδου.

ς'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Εὐτυχίου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

ζ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Γεωργίου, ἐπισκόπου Μελιτινῆς.

η'. Τῶν ἁγίων ἀποστόλων Ἡρωδίωνος, Ἀγάβου, Ρούφου, Ἀσυχρίτου, Φλέγοντος, Ἑρμοῦ καὶ Ἐπαφράτου.

θ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Εὐφυχίου.

ι'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Τερεντίου, Πομπηίου καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς.

ια'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἀντίπα, ἐπισκόπου Περγάμου τῆς Ἀσίας.

ιβ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ ὁμολογητοῦ, ἐπισκόπου Παρίου.

ιγ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀρτέμωνος.

ιδ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ὁμολογητοῦ Μαρτίνου, πάπα Ῥώμης.

ιε'. Τῶν ἁγίων ἀποστόλων Ἀριστάρχου, Πούδη καὶ Τροφίμου.

ισ'. Τῶν ἁγίων παρθένων μαρτύρων Εἰρήνης, Ἀγάπης καὶ Χιονίας.

ιζ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Συμεῶν τοῦ ἐκ Περσίδος, καὶ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀκακίου Μελητινῆς.

ιη'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, μαθητοῦ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου.

ιδθ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Παλαιολαυρίτου.

κ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοδώρου τοῦ Τριχηναῖ

κα'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἰανουαρίου καὶ τῆς συνοδίας καὶ Θεοδώρου τοῦ ἐν Πέργῃ.

κβ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ θαυματουργοῦ Θεοδώρου Σικεώτου.

Τῆ κγ' τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου. Εἰ τύχοι τῆ μεγάλης ἑβδομάδι ἢ τῆ μεγάλης παρασκευῆ, ἢ τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ, ἢ τῆ ἑβδο-

μάδι τῆς διακαινησίμου προηγοῦνται τὰ τῆς ἡμέρας εἶτα τοῦ ἁγίου [π. 102 οβ.).

κδ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Σάββα τοῦ Στρατηλάτου.

κε'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Μάρκου.

κς'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Βασιλείου, ἐπισκόπου Ἀμασείας.

κζ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Συμεών, τοῦ συγγενοῦς τοῦ Κυρίου.

κη'. Τῶν ἁγίων ἀποστόλων Ἰάσωνος καὶ Σωσιπάτρου ἐκ τῶν ἐβδομήκοντα καὶ τῶν ἁγίων μαρτύρων Μαξίμου, Δάδα καὶ Κιντυλιανοῦ.

κθ'. Τῶν ἁγίων θ' μαρτύρων τῶν ἐν Κυζίκῳ καὶ τοῦ ὁσίου Μέμνονος τοῦ θαυματουργοῦ.

λ'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἰακώβου, ἀδελφοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

Μήν Μάϊος,

ἔχων ἡμέρας λα', ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ιδ', καὶ ἡ νύξ ὥρας ι'.

Τῆ α'. τοῦ ἁγίου προφήτου Ἰερεμίου.

β'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου.

γ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Τιμοθέου καὶ Μαύρας. Ἀλληλούια.

δ'. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Πελαγίας. Ἀλληλούια.

ε'. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Εἰρήνης. Ἀλληλούια.

ς'. Τοῦ ἁγίου καὶ δικαίου Ἰώβ τοῦ πολυάθλου.

Ἡ ἀνάμνησις τοῦ σημείου, τοῦ, ἐν τῷ οὐρανῷ φανέντας δι' ἀστέρος, τιμίου σταυροῦ ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει Ἱερουσαλήμ ἐν τῷ Γολγοθᾶ περὶ ὥραν γ' τῆς ἡμέρας ἐπὶ Κωνσταντίνου βασιλέως, υἱοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου. Τῆ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἡ μετάθεσις τοῦ λειψάνου τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου τοῦ μεγάλου (См. Палом. иг. Даниїла. Это писано рукою писца рукописи, но немного выше текста, слѣдовательно, праздникъ новыѣ).

η'. Τοῦ ἁγίου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀρσενίου.

θ'. Τοῦ ἁγίου προφήτου Ἠσαΐου καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Χριστοφόρου. Ἀλληλούια.

ι'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Σίμωνος τοῦ Ζηλωτοῦ.

ια'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Μωκίου.

ιβ'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Θεοφάνους, ἀρχιεπισκόπου Κόπρου, καὶ Γερμανοῦ, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.

ιγ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Μεθοδίου, ἐπισκόπου Πατάρων, καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Γλυκερίου, τοῦ ὁσίου Γεωργίου τοῦ ἐν Μαλαιῶ καὶ τῆς ὁσίας Γλυκερίας. Ἀλληλούια.

ιδ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἰσιδώρου τοῦ ἐν τῇ Χίῳ. Ἀλληλούια.

Τῇ ιε' τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Παχωμίου τοῦ μεγάλου. Τροπάριον ἤχος πλ. δ' Ταῖς τῶν δακρύων σου ῥοαῖς, φάλλομεν στιχηρὰ τοῦ ἁγίου εἰς ἕξ καὶ τὸν κανόνα ὡσαύτως, λέγομεν δὲ καὶ ἰδιόμελα ὁσιακὰ καὶ ἐν τῇ λειτουργίᾳ ὁμοίως. Καὶ μνήμη τῶν ὁσίων ἀββάδων, τῶν ἀναιρεθέντων ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τῶν Περσῶν ἐν τῇ λαύρα τοῦ ἁγίου Σάββα· ἐν ταύτῃ πάλιν τῇ ἡμέρᾳ ἀνηρέθησαν ἐν τῇ αὐτῇ ἁγίᾳ λαύρᾳ ὑπὸ τῶν Ἰσμαηλιτῶν πατέρες ιε', ὅτε δηλονότι παρεκάθηντο εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν οἱ Φράγγοι [π. 107).

Τῇ ις' τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ ἡγιασμένου, τοῦ ἁγίου Κουάρτου καὶ τοῦ ἁγίου πατρὸς Νεαδίου.

ιζ'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀνδρονίκου, ἐνὸς τῶν σ', καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.

ιη'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Πέτρου, Διονυσίου καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς.

ιθ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Πατρικίου, ἐπισκόπου Προύσης. Ἀλληλούια.

κ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Θαλελαίου. Ἀλληλούια.

κα'. Τῶν ἁγίων βασιλέων καὶ ἰσαποστόλων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης.

Относительно литургии въ день 21 Мая замѣчается: εἰς τὴν λειτουργίαν προκειμένον ἤχος γ' Ψάλλατε τῷ Θεῷ ἡμῶν, στίχος· Πάντα τὰ ἔθνη, ἀπόστολος πρὸς Γαλάτας· Ἀδελφοί, γνωρίζω ἡμῖν, τὸ εὐαγγέλιον ζήτηι κυριακῇ κ'. Εἰ δὲ ἔσω τῆς πεντηχοστῆς φθάσει, λέγεται Πράξεων· Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς τῷ Παύλῳ, Ἀλληλούια ἤχος δ' Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ Δαβίδ, εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος, ὁ μὴ εἰσερχόμενος, κοινωνικόν· Εἰς μνημόσυνον [π. 107 οῦ).

κβ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Βασιλίσκου. Ἀλληλούια.

κγ'. Τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Μιχαήλ, ἐπισκόπου Συννάδων. Ἀλληλούια.

κδ'. Τοῦ ὁσίου Συμεῶν τοῦ θαυματουργοῦ, τοῦ ἐν τῷ θαυμαστῷ ὄρει.

- κε'. Ἡ εὑρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου.
κς'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Κάρπου, ἐνὸς τῶν σ'.
- κζ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Θεράποντος καὶ τοῦ ἁγίου Ἑλλαδίου.
- κη'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νικήτα, ἐπισκόπου Χαλκηδόνος, καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Εὐψύχου. Ἀλληλούια.
- κθ'. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Θεοδοσίας. Ἀλληλούια.
- λ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰσαακίου, ἡγουμένου μονῆς τῶν Δαλματῶν, καὶ τοῦ ἁγίου Εὐτυχοῦς, μαθητοῦ τοῦ Θεολόγου. Ἀλληλούια.
- λα'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἑρμαίου. Ἀλληλούια.

Μὴν Ἰούνιος,

ἔχων ἡμέρας λ'. ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ιε', καὶ ἡ νύξ ὥρας θ'.

- Τῆ α'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἰουστίνου τοῦ φιλοσόφου. Ἀλληλούια.
- β'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Νικηφόρου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὁμολογητοῦ. Ἀλληλούια.
- γ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Λουκιανοῦ. Ἀλληλούια.
- δ'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Μητροφάνους, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως. Ἀλληλούια.
- ε'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Δωροθέου, ἐπισκόπου Τύρου, καὶ τοῦ ὁσίου Ἰλαρίωνος, ἡγουμένου τῶν Δαλματῶν τοῦ νέου Ἀλληλούια.
- ς'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Βησαρίωνος Ἀλληλούια.
- ζ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Θεοδότου Ἀγκύρας. Ἀλληλούια.
- η'. Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου.
- θ'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας καὶ Ὁρέστου καὶ Διομήδους μαρτύρων.
- ι'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Τιμοθέου, ἐπισκόπου Προύσης, καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Βενιαμίν. Ἀλληλούια.
- ια'. Τῶν ἁγίων ἀποστόλων Βαρθολομαίου καὶ Βαρνάβα.
- ιβ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ὀνουφρίου.
- ιγ'. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἀκυλίνης καὶ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Τριφυλλίου, ἐπισκόπου Λευκωσίας τῆς Κύπρου. Ἀλληλούια.
- ιδ'. Τοῦ ἁγίου προφήτου Ἐλισσαίου καὶ Μεθοδίου, ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
- ιε'. Τοῦ ἁγίου προφήτου Ἀμώς. Ἀλληλούια.

ις'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ θαυματουργοῦ Τύχωνος, ἐπισκόπου Ἀμαθούντων τῆς Κύπρου. Ἀλληλοῦια.

ιζ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Μανουήλ, Σαβὲλ καὶ Ἰσμαήλ. Ἀλληλοῦια.

ιη'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Λεοντίου. Ἀλληλοῦια.

ιθ'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἰούδα, ἀδελφοῦ τοῦ Κυρίου.

κ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Ἰνά, Ῥιμὰ καὶ Πιννά καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ζωσιμᾶ. Ἀλληλοῦια.

κα'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἰουλιανοῦ τοῦ Ταρσέως. Ἀλληλοῦια.

κβ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Εὐσεβίου, ἐπισκόπου Σαμοσατών. Ἀλληλοῦια.

κγ'. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἀγριππίνης. Ἀλληλοῦια.

κδ'. Τὸ γενέσιον τοῦ τιμίου ἐνδόξου Προδρόμου.

Въ сльзѣхъ 24 Іюня послѣ причастія сдѣлано замѣчаніе о пѣсенной къ нему прибавкѣ: **χ α χ α β ὀ α σ α** [л. 111).

κε'. Τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Φεβρωνίας. Ἀλληλοῦια.

κς'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Δαυὶδ, τοῦ ἐν Θεσσαλονίκη. Ἀλληλοῦια.

κζ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σαρφῶν τοῦ Ξενοδόχου.

κη'. Ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων Κόρου καὶ Ἰωάννου, ἱατρῶν καὶ μαρτύρων.

κθ'. Τῶν ἁγίων καὶ κορυφαίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου.

λ'. Τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμων ιβ' ἀποστόλων.

Μὴν Ἰουλίος,

ἔχων ἡμέρας λα'. ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ιθ', καὶ ἡ νύξ ὥρας ι'.

Τῆ α'. Τῶν ἁγίων καὶ θαυματουργῶν ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ μαρτυρησάντων.

β'. Τὰ καταθέσια τῆς τιμίας ἐσθῆτος, τῆς ἐν Βλαχέρναις ὑπεραγίας Θεοτόκου.

γ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἰακίνθου. Ἀλληλοῦια.

δ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀνδρέου, ἀρχιεπισκόπου Κρήτης Ἱεροσολυμίτου.

ε'. Τῆς ὁσίας Μάρθας, μητρὸς τοῦ ἁγίου ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Συμεῶν τοῦ θαυματουργοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Ἀστίου.

На полѣ два замѣчанія: Мηνὶ Ἰουλίῳ ε' ἐκοιμήθη ὁ ὁσιος

πατήρ ἡμῶν κ'ὸρ Τίτος καὶ κτήτωρ τῆς μονῆς τοῦ Σεργίου η 2) Μηνὶ Ἰουλίῳ ζ' ἐκοιμήθη ὁ ὅσιος πατήρ ἡμῶν Ἰωάννης καὶ κτήτωρ τῆς ἁγίας μονῆς ἡμῶν τοῦ Σεργίου (π. 113 ὀβ.).

ς'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σισώη τοῦ μεγάλου.

ζ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θωμᾶ, τοῦ ἐν τῷ Μαλαιῷ, καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀκακίου, τοῦ ἐν Κλίμακι. Ἀλληλούια.

η'. Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Προκοπίου.

θ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Παγκρατίου, ἐπισκόπου Ταυρομενίας

ι'. Τῶν ἁγίων με' μαρτύρων, τῶν ἐν Νικοπόλει. Ἀλληλούια.

ια'. Τῆς ἁγίας καὶ πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας ἥτοι τοῦ ὄρου τῶν πατέρων.

ιβ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Πρόκλου καὶ Ἰλαρίωνος. Ἀλληλούια.

ιγ'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀκύλα.

ιδ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωσήφ Θεσσαλονίκης. Ἀλληλούια.

ιδ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Κηρόκου καὶ Ἰουλίττης.

ισ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἀθηνογένους καὶ τῶν σὺν αὐτῷ καὶ τοῦ ἁγίου Πέτρου Κρήτης. Ἀλληλούια.

ις'. Τῆς ἁγίας Μαρίνης, μάρτυρος.

ιη'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Αἰμιλιανοῦ. Ἀλληλούια.

Τῇ ιθ' τῆς ἁγίας Μακρίνης, ἀδελφῆς τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, καὶ τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν Θεοδώρου τοῦ Ἐδεσσηνοῦ καὶ Μιχαήλ, ἀνεψιοῦ αὐτοῦ, τῶν ἀπὸ τῆς λαύρας τοῦ ἁγίου Σάββα. Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων (π. 115 ὀβ.).

κ'. Τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου προφήτου Ἡλιοῦ.

κα'. Τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν Ἰωάννου καὶ Συμεών, τοῦ διὰ Χριστὸν σαλοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου προφήτου Ἰεζεκιήλ.

κβ'. Τῆς ἁγίας μυροφόρου Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς.

κγ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Φωκᾶ καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀπολλωνίου.

κδ'. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Χριστίνης.

κε'. Ἡ κοίμησις τῆς ἁγίας Ἄννης, τῆς μητρὸς τῆς Θεοτόκου, καὶ μνήμη τῶν ἁγίων γυναικῶν Ὀλυμπιάδος καὶ Εὐπραξίας.

κς'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἐρμολάου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ καὶ Ἰωάννου παλαιολαυρίτου. Ἀλληλούια.

κζ'. Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Παντελεήμονος.

κη'. Τῶν ἁγίων ἀποστόλων Προχόρου, Νικάνορος καὶ Παρμενᾶ.

κθ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Καλλινίκου. Ἀλληλοῦα.

λ'. Τῶν ἁγίων ἀποστόλων Σίλα, Σιλβανοῦ, Κρήσκεντος, Ἐπι-
νετοῦ καὶ Ἀνδρονίκου.

λα'. Τοῦ ἁγίου καὶ δικαίου Εὐδοκίμου.

О предпразднествѣ кресту не упоминается.

Μήν Αὐγούστου,

ἔχων ἡμέρας λα', ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ιγ' καὶ ἡ νύξ ὥρας ια'.

Τῆ α'. Τῶν ἁγίων ζ' μαρτύρων Μακκαβαίων, τῆς μητρὸς καὶ τοῦ διδασκάλου αὐτῶν.

Нѣтъ замѣчаній о выносѣ креста 1-го Августа и о водо-
освященіи въ этотъ день. Служба обычная даже безъ велика-
го славословія.

β'. Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Στεφάνου, πρωτομάρτυρος καὶ ἀρ-
χιδιακόνου.

γ'. Τῶν ὁσίων Ἰσαακίου Δαλμάτου καὶ Φαύστου.

δ'. Τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Εὐδοκίας καὶ τῶν ζ' παιδῶν, τῶν ἐν
Ἐφέσῳ, καὶ Ἰωάννου παλαιολαυρίτου. Ἀλληλοῦα.

ε'. Προεόρτια τῆς Μεταμορφώσεως καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Εὐ-
σιγνίου.

ς' Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τῆ ζ' τοῦ ὁσιομάρτυρος Δομετίου. Ἡ ἀκολουθία τῆς ἑορτῆς καὶ
τοῦ ἁγίου. Εἰς τὸ λυχνικὸν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἦχος α' ἰστώμεν
ς' καὶ ψάλλομεν γ' τῆς ἑορτῆς καὶ τρία τοῦ ἁγίου, Δόξα καὶ νῦν ἦχος
πλ. β' Πρότυπον τὴν ἀνάστασιν, προκείμενον ἦχος βαρύς· Τίς Θεὸς
μέγας, καὶ οἱ στίχοι αὐτοῦ, εἰς τὸν στίχον τῆς ἑορτῆς ἦχος δ' Πρὸ τοῦ
σταυροῦ σου, Κύριε, Δόξα καὶ νῦν πλ. β' Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ
Ἰάκωβον. Εἰς τὸν ὄρθρον τὰ συνήθη, εἰς τοὺς αἵνους προσόμοια τῆς
ἑορτῆς, Καὶ νῦν ἰδιόμελον, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι οὕτως ἐστὶ τύπος τῆς ἁγίας λαύ-
ρας ἐν ταῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς· εἰς τὴν δευτέραν ἡμέραν
ἀπὸ τῆς ἑορτῆς δηλονότι ψάλλομεν, ὡς καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ, τὴν πᾶσαν
ἀκολουθίαν, ὡς εἴρηται, καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν τοπικὰ καὶ ἐκ τῶν κα-
νόνων, προκείμενον· Ὡς ἐμεγαλύνθη, στίχος· Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου, ὁ
ἀπόστολος τῶν προφητῶν Ἀδελφοί, ὑπόδειγμα λάβετε, Ἀλληλοῦα ἦχος
δ' Μωσῆς καὶ Ἀαρῶν, εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς τοῦ ὄρθρου. Εἰ δὲ

τύχοι ἐν σαββάτῳ ἢ κυριακῇ, λέγομεν τὰ τῆς ἡμέρας καὶ οὐχὶ τὰ τῆς ἑορτῆς, κοινωνικόν· Ἐν τῷ φωτὶ τῆς δόξης σου [π. 120 οδ.).

η'. Τοῦ ἁγίου Αἰμιλιανοῦ, ἐπισκόπου Κυζίκου.

θ'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ματθαίου.

ι'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος καὶ ἀρχιεπισκόπου Λαυρεντίου.

ια'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Εὐπλου.

ιβ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Φωτίου καὶ Ἀνικήτου.

ιγ'. Τοῦ ὁσίου Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ.

ιδ'. Προεόρτια τῆς κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ τοῦ προφήτου Μιχαίου.

ιε'. Ἡ κοιμήσις τῆς Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου.

На Успеніе за всенощнымъ бдѣніемъ послѣ πολυέλαιον ὁ ἄμωμος, καὶ ψάλλομεν κάθισμα ἤχος· Ἀναβόησον... Ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ τρώγομεν σταφυλάς, ἑορτάζομεν δὲ ἡμέρας θ' [π. 123).

ισ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Διομήδους. Ἡ ἀκολουθία τῆς ἑορτῆς καὶ τοῦ ἁγίου, προκείμενον τῆς ἡμέρας, εἰς τὸν στίχον τῆς ἑορτῆς προσόμοια, Δόξα καὶ νῦν, ἤχος β' Ἡ παναμώμητος νόμφη. Εἰς τὸν ὄρθρον συνήθης ἀκολουθία, οἱ κανόνες τῆς ἑορτῆς καὶ τοῦ ἁγίου καὶ τὰ λοιπὰ οὕτως· εἰς τοὺς αἴνους προσόμοια τῆς ἑορτῆς, εἰς τὸ Δόξα καὶ νῦν ἤχος β' Συντρέχει χορὸς τῶν ἀποστόλων, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλοισις. Εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικὰ καὶ ἐκ τοῦ κανόνος ὠδῆ, προκείμενον ἤχος πλ. δ' Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου, στίχος· Ὅτι ἐπέβλεψεν, ὁ ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους· Ἀδελφοί, εἶχεν ἡ πρώτη σκηνή, Ἀλληλουία πλ. δ' Ἄκουσον, θύγατερ, εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀναστᾶσα. Εἰ δὲ τύχοι σαββάτῳ, λέγει καὶ τοῦ σαββάτου, εἰ δὲ τύχοι κυριακῇ, λέγει τῆς κυριακῆς μόνης, κοινωνικόν· Ποτήριον σωτηρίου [π. 123) Праздника нерукотвореннаго образа нѣтъ.

ισ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Μύρωνος.

ιη'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Φλώρου καὶ Λαύρου.

ιθ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀνδρέου τοῦ Στρατηλάτου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ δισχιλίων φηγ'.

κ'. Τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου προφήτου Σαμουήλ.

κα'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θαδδαίου.

κβ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀγαθονίκου.

Τῇ κυριακῇ. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Εὐτυχοῦς, μαθητοῦ τοῦ Θεολόγου. Ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀποδίδεται ἡ ἑορτή, καὶ γίνεται ἡ ἀκολουθία

ἀπαρράλλακτως, ὡς καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἐν τε τῷ ἑσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ καὶ τῇ λειτουργίᾳ, προψάλλομεν δὲ καὶ τὸν ἅγιον.

κδ'. Ἡ κατάθεσις τοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Βαρθολομαίου.

κε'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Τίτου.

κς'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Ἀδριανοῦ καὶ Ναταλίας. Ἀλληλοῦα.

κζ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ποιμένος.

κη'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μωσέως τοῦ Αἰθίοπος.

κθ'. Ἡ ἀποτομή τοῦ ἁγίου ἐνδόξου προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου.

λ'. Τῶν ὁσίων πατριαρχῶν Ἀλεξάνδρου, Ἰωάννου καὶ Παύλου τοῦ νέου καὶ τοῦ ὁσίου Φύλακος.

λα'. Τὰ καταθέσια τῆς τιμίας ζώνης τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν τοῖς Χαλκοπρατείοις

[л. 126) Ἀκολουθία τοῦ νικητῆρος.

[л. 129 об.) Ἐπιστολὴ ἀδελφοῦ πρὸς γέροντα.

[л. 130 об.) Εὐσύνοπτος εἶδησις τῆς ἀποκρίσεως περὶ τῶν ἐρωτηθέντων ὑποθέσεων.

[л. 145) Τύπος καὶ παράδοσις καὶ νόμος τῆς σεβασμίας λαύρας τοῦ ἁγίου Σάββα. Напечатана эта статья А. Дмитриевскимъ въ «Описаніи литургич. ркп., хранящихся въ библіотекахъ православнаго Востока», т. I, Τοπικά стр. 222.

[л. 147) Ἀρχὴ σὺν Θεῷ τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς.

О пѣніи «Покаянія отверзи ми двери» не говорится во всѣхъ предуготовительныхъ недѣляхъ. Деѣ γνώσκειν, ὅτι τὴν ἑβδομάδα ταύτην τῆς ἀπόκρεω и т. д. см. Тип. XIII в. лавры пр. Саввы Освященнаго стр. 6 и варианты.

Въ субботу мясопустную μνήμην ἐπιτελοῦμεν πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένων ὀρθοδόξων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν. Καὶ μετὰ τὴν συνήθη στιχολογίαν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν ς' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ τοῦ Τριφδίου πλ. δ' πρὸς τὸ Ἐν Ἐδέμ. Τῶν ἀπ' αἰῶνος σήμερον, Δόξα πλ. δ' Δεῦτε ἅπαντες πιστοί, Καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ α' τῆς Ὀκτωήχου, τὸ προκειμένον, εἰς τὸν στίχον τὰ ἰδιόμελα νεκρώσιμα τοῦ ἡχου, λέγει καὶ στίχους· Μακάριοι, οὓς ἐξελέξω καὶ Αἰ ψυχὰι αὐτῶν, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον τοῦ ἡχου τὸ α' τῆς Ὀκτωήχου, ἀπολυτίκιον πλ. δ' Ὁ βυθοῖς σοφίας. Εἰς τὸν ὄρθρον Ἀλληλοῦα καὶ ἀπολυτίκιον τὸ

αὐτό, εἰς τὸ α' κάθισμα τῆς στιχολογίας λέγει τὰ τελευταῖα Ἀλληλοῦια τοῦ ἤχου καὶ ψάλλομεν κάθισμα τοῦ Τριψοῦ, εἴ ἐστὶν ἢ νεκρώσιμον τοῦ ἤχου, ἀναγινώσκομεν δὲ ἢ τοῦ Δαμασκηνοῦ περὶ τῶν κεκοιμημένων, ἢ τοῦ Χρυσοστόμου, ἢ τοῦ Κρήτης, εἶτα ψάλλομεν τὸν Ἄμωμον χωρὶς Ἀλληλοῦια, λέγονται· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε, δίδαξόν με, εἰς β' στάσεις, καὶ τὰ νεκρώσιμα τροπάρια μετὰ τὸ Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε, κατὰ τὸν τύπον καὶ τὴν στάσιν αὐτῶν· καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν ποιεῖ ὁ ἱερεὺς συναπτὴν καὶ μνημονεύει ὑπὲρ τῶν προαπελθόντων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν, κάθισμα ἤχος πλ. α' Ἀνάπαυσον Σωτὴρ ἡμῶν, εἶτα ὁ ν' καὶ ὁ κανὼν τοῦ Τριψοῦ μόνον, ἤχος πλ. δ', ἰστώμεν ἦ, ἀπὸ γ' ψδῆς κάθισμα τοῦ Τριψοῦ, ἀπὸ ς' τὸ ἀναπαύσιμον κοντάκιον, καὶ ἀναγινώσκονται καὶ ὅλοι οἱ οἴκοι, ἑξαποστειλάριον· Ὁ καὶ νεκρῶν δις καὶ τὸ θεοτοκίον· εἰς τοὺς αἴνους ἰστώμεν δ' καὶ ψάλλομεν τὰ στιχηρὰ τῆς ἐσπέρας, δευτεροῦντες τὸ α' Δόξα ὅμοιον· Δεῦτε ἅπαντες πιστοί, Καὶ νῦν θεοτοκίον, εἰς τὸν στίχον τὰ ἀναπαύσιμα τοῦ ἤχου, τὰ προσόμοια, Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι δις κατὰ τὸν τύπον, τὸ Τρισάγιον, τὸ ἀπολυτίκιον, ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις [π. 149].

Τῇ κυριακῇ τῆς ἀπόκρεω, ἤγουν τῆς φοβερᾶς καὶ δευτέρας παρουσίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Σημαίνει ἐσπέρας ἢ συνήθης ἀκολουθία τῆς ἀγρυπνίας, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν ι' καὶ ψάλλομεν ὁμοίως ἀναστάσιμα καὶ τὰ ἀνατολικά καὶ τὰ τῆς ἡμέρας κατὰ τάξιν, Δόξα ἰδιόμελον πλ. β' Ὡ ποία ὦρα τότε. Καὶ νῦν, τὸ πρῶτον θεοτοκίον τοῦ κατὰ τὸ ἴδιον ἤχου, τὸ προκείμενον καὶ ἡ λιτὴ ἰδιόμελον ἤχος βαρῦς· Τὰς τοῦ Κυρίου γνόντες ἐντολάς, Δόξα πλ. δ' Δανιὴλ προφήτης, Καὶ νῦν θεοτοκίον εἰς τὴν ὑποστροφὴν τοῦ στίχου, καὶ τὰ κατὰ ἀλφάβητον, Δόξα πλ. δ' Ὅταν τίθονται θρόνοι, Καὶ νῦν θεοτοκίον καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία. Εἰς τὸν ὄρθρον αἱ συνήθεις στιχολογίαι καὶ ὁ ἄμωμος μετὰ τοῦ πολυελαίου· ἀναγινώσκομεν δὲ καὶ τὸν περὶ φιλοπτωχίας λόγον τοῦ Θεολόγου εἰς στάσεις γ' καὶ τοῦ ἀγίου Ἐφραίμ, οἱ ἀναβαθμοί, τὸ εὐαγγέλιον, ὁ ν', οἱ β' ἀναστάσιμοι κανόνες καὶ τῆς Θεοτόκου καὶ τῆς ἡμέρας, ἀπὸ γ' ψδῆς κάθισμα τοῦ Τριψοῦ, ἀπὸ ἕκτης τὸ κοντάκιον, τὰ ἑξαποστειλάρια, εἰς τοὺς αἴνους τὰ ἀναστάσιμα προσόμοια τοῦ Τριψοῦ ἢ τὰ ἀνατολικά, εἰς τὸ Δόξα τὸ ἴδιον τῆς ἡμέρας· ψάλλομεν δὲ αὐτὸ ἅπαξ, κατὰ τὸν τύπον τῆς ἀγίας λαύρας, διὰ τὸ ψάλλεσθαι καὶ πάλιν ἐν τῇ λιτῇ ἕξω. Μετὰ τὸ ἀναστάσιμον τοῦ στίχου· τὰ γὰρ ἑωθινὰ καταλιμπάνονται καὶ τοῦτο ἀντ' αὐτῶν λογίζεται, Καὶ νῦν, Ὑπερέυλογημένη καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία καὶ

ἡ λιτή. "Ὅταν δὲ εἰσερχώμεθα εἰς τὴν θεόκτιστον ἐκκλησίαν, ψάλλομεν στιχηρὰ τοῦ στίχου, εἶτα Δόξα καὶ ψάλλομεν τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας, ὡς εἴρηται, τὸ Προκαθάρωμεν ἑαυτοὺς καὶ ἡλοιπὴ ἀκολουθία καὶ ἡ ἀπόλυσις. Εἰς τὴν λειτουργίαν τὰ τυπικά, μακαρισμοὶ ἀναστάσιμοι καὶ ἀπὸ τοῦ κανόνος τῆς ἡμέρας, προκείμενον ἦχος γ' Μέγας ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ στίχος· Αἰνεῖτε τὸν Κύριον, ὁ ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους α'. Ἀδελφοί, βρῶμα, Ἀλληλούια πλ. δ' Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα, στίχος· Προφθάσωμεν, τὸ εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Ἐἶπεν ὁ Κύριος, ὅταν ἔλθῃ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, κοινωνικόν· Αἰνεῖτε τὸν Κύριον καὶ Ἀγαλλιᾶσασθε [λ. 150).

Въ воскресенѣе сѣропугстное послѣ обычной вечерни литія. Καὶ ἐξερχόμεθα λιτανεύοντες, ὡς ἔθος, εἰς τὴν τοῦ ἁγίου θήκην. Οὗτος ὁ τύπος ὀφείλει γίνεσθαι κατὰ πᾶσαν κυριακὴν εἰς τὸ λυχνικόν μέχρι τῆς ε' κυριακῆς τῶν νηστειῶν· ὀφείλομεν δὲ ἐν τῷ τέλει τῆς ἀπολύσεως βάλλειν μετανοίας καὶ αἰτεῖσθαι παρ' ἀλλήλων συγχώρησιν [л. 153).

Чинъ утрени см. въ Тип. в. XIII библ. лавры пр. Саввы Освященнаго въ вариантахъ стр. 8, а часы первый и остальные совершаются такъ: Εἶτα μικρὸν ἀναπνεύσαντες (послѣ поклоновъ), λέγει, ἄρξαντος τοῦ προεστῶτος ἢ τοῦ ἐκκλησιάρχου· Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ' καὶ μετανοίας γ', καὶ ψάλλομεν τὴν πρώτην ὥραν τρίφαλμον, διότι οὐ στιχολογοῦμεν ὅταν δὲ στιχολογοῦμεν, ἦγουν εἰς τὰς λοιπὰς ἡμέρας καὶ ὥρας, μονόφαλμον ψάλλομεν καὶ τὴν α' ὥραν καὶ τὰς λοιπὰς. Εἰς τὴν Ἀλληλούια, μετανοίας γ' καὶ ψάλλει ὁ ταχθεὶς μοναχὸς ἦχος πλ. α' Τὸ πρωὶ εἰσάκουσον, ἀργῶς καὶ μετὰ μέλους, καὶ ἡμεῖς ὡσαύτως· ἐκεῖνος δὲ βάλλει μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, ἡμεῖς δὲ οὐ, ὁμοίως ποιεῖ καὶ εἰς τοὺς δύο λοιποὺς στίχους, στίχος α'· Τὰ βήματά μου, στίχος β'. "Ὅτι πρὸς σέ, Δόξα καὶ νῦν ἐκεῖνος καὶ μετάνοιαν, ἡμεῖς δέ· Τί σε καλέσωμεν, μετανοίας γ' κάκεινος σὺν ἡμῖν. Καὶ εὐθὺς τὸ τροπᾶριον τῆς προφητείας ὁ ψάλτης, εἶτα ἡμεῖς τὸ αὐτό, Δόξα καὶ νῦν ἐκεῖνος, καὶ ἡμεῖς πάλιν τὸ αὐτὸ τροπᾶριον ἰστάμενοι, λέγοντος τοῦ ψάλτου· Ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ α', εἶτα καθήσαντες ψάλλομεν τὸ προκείμενον τῆς προφητείας, καὶ μετὰ τὸ τέλος τὸ β' προκείμενον, εἶτα Ἐὰ διαβήματά μου γ' μεγαλοφώνως καὶ ἀργῶς χωρὶς μετανοιῶν, Λύτρωσαί με ἀπὸ συκοφαντίας, ἄπαξ, Τὸ πρόσωπόν σου ἐπίφχον, ἄπαξ, Πληρωθήτω τὸ στόμα μου γ'. Εἶτα τὸ Τρισάγιον, μετανοίας γ', μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν

ἐκφωνεῖ ὁ ἱερέως· "Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καί, μετὰ τὸ Ἄμην, Κύριε ἐλέησον μ'. Ὁ δὲ ἱερέως· Ὁ Θεὸς οἰκτειρῆσαι, καὶ εὐθὺς αἱ τρεῖς μετάνοιαι ἀργῶς καὶ αἱ ιβ', καὶ μικρὸν σταθέντες τὸ τελευταῖον Τρισάγιον, μετανοίας γ', τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ' καὶ λέγει· Δόξα Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ ἁγίῳ Πνεύματι καὶ νῦν, Κύριε εὐλόγησον καὶ εὐχή, καὶ λιτανεύοντες, ὡς ἔθος, ἐξερχόμεθα, καί, τελέσαντος τοῦ ἱερέως εἰς τὴν θήκην τοῦ ἁγίου τὴν ἐκτενὴν, ἀπολυόμεθα.

Ψάλλομεν δὲ τὰ μεσώρια ἐν τοῖς ἰδίῳις κελλίῳις καὶ τὸ Ψαλτήριον, ἄγοντες ἡσυχίαν πολλήν. Οὗτος ὁ τύπος γίνεται κατὰ πᾶσαν β' τῆς ἁγίας μ', ἐν τε τῷ ὄρθρῳ καὶ τῇ πρώτῃ ὥρᾳ [π. 156].

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι τὰς δευτέρας πάσας τῆς ἁγίας μ' εἰς τὴν α' ὥραν οὐ στιχολογοῦμεν, τὰς δὲ λοιπὰς ἡμέρας στιχολογοῦμεν, ψάλλοντες τὰ ἀλληλουάρια τοῦ α' ἀντιφώνου εἰς πλ. β' ἤχον, καὶ ὅτε στιχολογοῦμεν, ποιῶμεν καὶ κατὰ ἀντίφωνον μετανοίας γ' [π. 156 οδ.).

Ἡ ἀκολουθία τῆς γ' ὥρας καὶ τῆς ἕκτης· ἐν τούτῳ γὰρ ψάλλονται. Κατὰ τὴν γ' ὥραν κρούει ὁ κανδηλάπτης τὰς βαρέας γ', εἶτα τὸ σίδηρον πλειστάκις καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ποιῶντος ἐκάστου ἡμῶν ἐν τοῖς τετυπωμένοις ἁγίοις προσκόνημα ἀνά μετανοίας γ'. εὐλόγησαντος δὲ τοῦ ἱερέως, ψάλλομεν τὸ Τρισάγιον καὶ ποιῶμεν μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν ἐκφωνεῖ ὁ ἱερέως· "Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ εἰπόντος τὸ Ἄμην, λέγει τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', εἶτα· Δεῦτε προσκυνήσωμεν, μετανοίας γ' καὶ λέγει τὸ Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, μόνον· καὶ γὰρ μονόφαλμον ψάλλομεν τὰς ὥρας, ὡς προεῖρηται, εἰς δὲ τὸ τέλος, εἰς τὸ Ἀλληλούια μετανοίας γ' καὶ ἀρχόμεθα τῆς στιχολογίας εἰς ἤχον πλ. β' и далѣе часы см. въ ркп. XII в. № 1094 Сиб. библ. въ вариантахъ стр. 9—12. Часы съ чтеніями изъ Патерика, но безъ молитвъ въ концѣ и безъ тропарей по Отче нашъ. «Придите поклонимся» начинается всегда настоятель. Во время чтеній сидимъ. Чтеній паремій нѣтъ. Вечерня совершается обычно, лишь въ концѣ положено κατάκλαστον.

Въ чинѣ преждеосвященной литургіи описывается отлично отъ обычнаго порядка лишь конецъ литургіи послѣ возгласа: «Святая святымъ» см. Тирик. XII в. № 1094 варианты стр. 14—15.

Τὰ δὲ ἀπόδειπνα ἐξ ἀρχαίου τύπου ψάλλομεν ἐν τοῖς κελλίῳις ἡμῶν, ὧν ἡ ἀκολουθία ἐστὶν οὕτως. Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἐξαψάλμου, τοῦ Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεὸς καὶ τῶν λοιπῶν, λέγει τὴν εὐχὴν

ταύτην· Δέσποτα Θεὲ παντοκράτορ, εἶτα· Δεῦτε προσκυνήσωμεν, Ἐλέη-
σόν με, ὁ Θεός, καὶ τὸν ρά' ψαλμόν· Κύριε, εἰσάκουσον καὶ τὴν εὐχὴν
τοῦ Μανασῆ· Κύριε παντοκράτορ, τὸ Τρισάγιον, τροπάρια· Ἐλέησον
ἡμᾶς, Δόξα, Κύριε ἐλέησον, εἶτα τὸν ξθ' ψαλμόν· Ὁ Θεός εἰς τὴν βο-
ήθειάν μου πρόσχες, καὶ τὸν ρμβ'· Κύριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς,
εἶτα· Δόξα ἐν ὑψίστοις· ψάλλομεν δὲ καὶ κανόνα ἱκετήριον τῆς ὑπερ-
αγίας Θεοτόκου, τὸ Τρισάγιον, καὶ ἀντὶ τροπαρίων λέγει· Κύριε τῶν δυ-
νάμεων μεθ' ἡμῶν, εἶτα στίχος· Αἰνεῖτε τὸν Θεὸν καὶ πάλιν τὸ προ-
γεγραμμένον τροπάριον, καὶ οὕτω λέγει τοὺς λοιποὺς στίχους τοῦ ρν'
ψαλμοῦ, καὶ ἐφ' ἐνὶ ἐκάστῳ στίχῳ τὸ προγεγραμμένον τροπάριον, καὶ
μετὰ τὴν πλήρωσιν τούτων, Δόξα, Κύριε, εἰ μὴ ἁγίους σου εἶχο-
μεν, Καὶ νῦν, Πολλὰ τὰ πλήθη καὶ τὰ λοιπὰ θεοτοκία, τὸ Κύριε ἐλέη-
σον μ' καὶ ποιῶμεν στίχον, καὶ μετὰ ταῦτα ψάλλομεν καὶ τὴν λοιπὴν
ἡμῶν ἀκολουθίαν, καθὼς ἔχει τύπον ὁ καθεὶς καὶ βούλεται, ἤγγουν ἐν
τῷ ἰδίῳ κελλίῳ.

Ὁφείλουσι δὲ οἱ ἀδελφοί, ἡμέρας ἔτι οὔσης, ψάλλειν τὰ ἀποδείπνα
καθ' ὄλον τὸν ἐνιαυτόν, ἵνα, μικρόν τι διαναπαυσάμενοι, μετὰ προσοχῆς ἀνα-
στῶμεν ἐν τε τῷ μεσανυχτικῷ καὶ τῇ λοιπῇ ἀκολουθίᾳ τοῦ ὄρθρου.
Εἰ δὲ ὅπως δῆποτε ψάλλομεν κοινῶς, μετὰ συμπλήρωσιν τῆς γεγραμ-
μένης ἀκολουθίας, λέγει τὸ τελευταῖον Τρισάγιον, βάλλομεν καὶ τὰς με-
τανοίας, κατὰ τὸν τύπον, τὰς γ' μεγάλας καὶ τὰς ιβ', τὸ Κύριε ἐλέη-
σον ιβ', καὶ γίνεται τελεία ἀπόλυσις. Λέγομεν δὲ πρὸ τῆς ἀπολύσεως
καὶ τὴν εὐχὴν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου τὸ Κύριε, Κύριε, ὁ ῥυσάμενος,
εἶτα ποιεῖ ὁ προεστῶς μετάνοιαν, ἐπιλέγων· Εὐλόγησατε, πατέρες, συγ-
χωρήσατέ μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, εἴ τι ἡμαρτον ἐν λόγῳ, ἐν ἔργῳ καὶ κατὰ
διάνοιαν, καὶ ἀνταποκρίνονται οἱ ἀδελφοὶ πάντες· Ὁ Θεὸς συγχωρήσει
σοι. Καὶ ἄρχονται καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους βάλλειν ὁ κα-
θεὶς μετάνοιαν, λέγοντες τὸν αὐτὸν λόγον, ἕως οὗ πληρωθῶσι πάντες, καὶ
βάλλουσι πάντες ὁμοῦ μετάνοιαν τῷ προεστῶτι, ἐπιλέγοντες τὸ Εὐ-
λόγησον. Κάκεινος ἐκφωνεῖ· Ὁ Θεὸς συγχωρήσει πάντας. Εἶτα λέγει
κάκεινος· Συγχωρήσατε καὶ ἐμοὶ τῷ ἁμαρτωλῷ, καὶ λέγουσι πάντες
ὁμοῦ κοινῶς· Ὁ Θεὸς συγχωρήσει σοι. Καὶ ἀπερχόμεθα ἐν ταῖς κελ-
λίοις ἡμῶν, ἀγωνιζόμενος ἕκαστος κατὰ δύναμιν καὶ βουλήν, ὅπως εὐ-
ρωμεν ἔλεος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ἐν ἣ ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ
τὰ ἔργα αὐτοῦ ὁ ἐλεήμων Κριτὴς καὶ δίκαιος [π. 161].

Τροπάρια, ψαλλόμενα μετὰ τὴν πλήρωσιν τοῦ ἑξαψάλμου τῶν ἀπο-
δείπνων· ἤχος β'. Φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου, Χριστέ ὁ Θεός, Δόξα

Ἀντιλήπτωρ τῆς ψυχῆς μου, Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ὅτι οὐκ ἔχομεν παρ-
ρήσιαν. Ἄλλα τροπάρια ἤχος πλ. γ'. Τῶν ἀοράτων ἐχθρῶν μου, στί-
χος· Ἐπίβλεψον, εἰσάκουσόν μου, Ὡς φοβερὰ ἡ κρίσις σου, Δόξα, Δά-
κρυσά μοι δός, ὁ Θεός, Καὶ νῦν, Τὴν ἀκαταίσχυντον, Θεοτόκε, ἐλπίδα
σου. Φάλλονται δὲ ἡμέραν παρ' ἡμέραν. Ἴδου ἀκριβῶς ἐξετάσαν-
τες, παρεθέμεθα τῇ ἀγάπῃ ὑμῶν τὴν τε ποιότητα καὶ ποσότητα τῆς
φαλμωδίας τῆς ἁγίας μ', ὡσαύτως καὶ τὰς τυπωθείσας μετανοίας παρὰ
τῶν ἁγίων πατέρων, ἃς οὐκ ἔξεστί τινα παραλογίζεσθαι, καὶ τὸν ἄγαν
νωθέστατον· ποσοῦνται δὲ αἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ γενόμεναι μετάνοιαι τοῦ
νοχθημέρου τ' [λ. 163).

Παρελάβομεν δὲ οὕτως ἄνωθεν· οἱ μὲν δυνάμενοι τελειοῦσι τὸ
Ψαλτήριον τὸ νοχθημερινόν, οἱ δὲ δις τῆς ἐβδομάδος, οἱ δὲ τρίς μετα-
νοίας δὲ ποιούσιν ἕκαστος κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν, ἢ ὡς ὁ προεστὼς
τυπώσει· μεσονοκτικὸν δὲ φάλλομεν τὸ Ἄμωμον, λέγομεν καὶ τὰ τρο-
πάρια ταῦτα· Ἐξεγερθέντες τοῦ ὕπνου, Τῆς κλίνης καὶ τοῦ ὕπνου, στί-
χος· Ἐν ταῖς νυξίν ἐπάρατε, Δάκρυσά μοι δός, ὁ Θεός, Δόξα καὶ νῦν,
Ἴδου ὁ νομφίος ἔρχεται, τὸ Κύριε ἐλέησον γ' καὶ μετανοίας γ', εὐχὴ
Μανασῆ· Κύριε παντοκράτορ, ἡ εὐχὴ Ἐζεκίου· Ἐγὼ εἶπα ἐν τῷ ὕψει,
εἶτα ὁ πεντηκοστός, τὸ Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, Τρισάγιον, Ἐλέησον
ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς καὶ τὰ λοιπὰ, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ
ἀπόλυσις, εἶτα ὄρθρος καὶ ἡ τούτου ἀκολουθία, ὡς προγεγράφται
[λ. 163).

Въ 1 воскресеньѣ на Господи воззвахъ 12 стиховъ.

Въ субботу 2 недѣли служба заупокойная.

Κυριακῇ τρίτῃ τῶν ἁγίων νηστειῶν. Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι ἀφ' ἑσπέ-
ρας ἀπέρχεται ὁ ἐκκλησιάρχης ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ καὶ λαμβάνει τὸ
τίμιον ξύλον, καὶ εἰσφέρει αὐτὸ ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, καὶ ἄπτει δι' ὅλης
τῆς νυκτὸς κηρίον [λ. 166).

Τῇ δ' ἑσπέρας (4 недѣли) τῆς αὐτῆς ἐβδομάδος στιχολογοῦμεν
τὰ Πρὸς Κύριον, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα κρατοῦμεν τοὺς στίχους ἀπ'
ἀρχῆς διὰ τὰ τροπάρια τοῦ μεγάλου κανόνος καὶ φάλλομεν τὸ ἰδιόμε-
λον τῆς ἡμέρας δις, τὰ γ' προσόμοια τοῦ Τριφδίου, δευτεροῦντες τὸ τοῦ
Στουδίτου, κατὰ τὸν τύπον, εἶτα τὰ κδ' τροπάρια ἔνθεν κάκειθεν πρὸς
ἅπαξ, καὶ βάλλομεν καθ' ἐν ἕκαστον τροπάριον μετανοίας γ', εἰς τὸ
Δόξα τὸ μαρτυρικόν, Καὶ νῦν, θεοτοκίον, εἴσοδος, καὶ γίνεται ἡ ἀκολου-
θία τῶν προηγουμένων, ὡς εἰώθασιν.

Τῆ δὲ ε' εἰς τὸν ὄρθρον ἐγειρόμεθα ταχύτερον, εἰς τὸ Ἀλληλούια λέγομεν τὰ τριαδικὰ καὶ εὐθύς τὸν ν', καὶ φάλλομεν τὸν μέγαν κανόνα. Καθ' ἐν τροπάριον βάλλομεν οἱ χοροὶ ἔνθεν κάκειθεν ἀνά μετανοίας γ', φάλλει· λέγομεν δὲ ταῦτα πρὸς ἓνα, ἀπὸ γ' ᾠδῆς καθίσματα καὶ ἀναγινώσκομεν ἐκ τοῦ βίου τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας, στάσεις β', ἀπὸ ς' τὸ κοντάκιον τῆς ὁσίας, καὶ γίνεται ἡ β' ἀνάγνωσις, ἐν αἷς δὲ ᾠδαῖς φάλλομεν τὸ τριῳδιον, προηγεῖται χωρὶς μετανοιῶν, ἕξαποστειλάριον, τὸ φωταγωγικόν, εἰς τὸν αἶνον τὰ ἕτερα τροπάρια τοῦ μεγάλου κανόνος μετὰ μετανοιῶν καὶ αὐτά, εἰς τὸν στίχον τὸ ἰδιόμελον καὶ τὸ μαρτυρικόν, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Δέσποινα, πρόσδεξιαι· τὸ γὰρ ἰδιόμελον πλ. δ' ἐστί, συνάπτομεν καὶ τὴν α' ὥραν, στιχολογοῦμεν καὶ τὸ ἐνόρδιον καθίσμα. Τῆ δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἡ πᾶσα ἀκολουθία τελεῖται διὰ τὸν κόπον ταχύτερον. Ἐὰν δὲ φθάσῃ ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆ παρουσίᾳ ἡμέρᾳ, φάλλομεν τὸν μέγα κανόνα τῆ γ', ἡ δὲ ἑορτὴ γίνεται εἰς τὴν ἡμέραν αὐτῆς [Л. 168 об., 169).

Службѣ агаѳиста см. въ Типик. XII в. въ прим. № 1094 стр. 19.

Въ субботу пр. Лазаря пѣли «Воскресеніе Христова», но воскресныхъ тропарей «Ангельскій соборъ» нѣтъ.

Въ вербное воскресеніе пѣли поіелеей καὶ ὁ Ἄμωμος χορὸς τῶν ἀναστασίμων τροπαρίων. По 6 пѣсни канона раздавались ваіа, а на 9 пѣсни свѣчи.

О чтеніи евангелій на утрени въ первые три дня страстной седмицы не говорится.

Въ понедѣльникъ на утрени: Μετὰ δὲ τὴν α' ᾠδὴν τὸ κοντάκιον, ἕξαποστειλάριον ἤχος πλ. δ' Τὸν νομφῶνά σου βλέπω, ἐκ τρίτου φάλλεται δὲ ἐν τῷ μέσῳ, εἰς τὸν αὐτὸν στιχηρὸν ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας. Εἰδέναι δὲ δεῖ, ὅτι διὰ τὸ εἶναι τὰ στιχηρὰ πολλὰ, τὰ ἡμίση λέγει εἰς τοὺς αἶνους ἐκ δευτέρου, καὶ τὰ λοιπὰ εἰς τὸν στίχον, στιχηρὰ πρὸς ἅπαξ [Л. 172 об.).

Περὶ δὲ ὥραν γ' τῆς αὐτῆς ἀγίας β', κρούσαντος τοῦ κανδηλάπτου τὰ συνήθη γ', συναγόμεθα ἐν τῇ ἀγίᾳ ἐκκλησίᾳ καὶ φάλλομεν τὴν τρίτην ὥραν μετὰ τῆς στιχολογίας αὐτῆς, ποιῶμεν καὶ τὰς συνήθεις μετανοίας. Μετὰ δὲ τὸ προκείμενον τῆς τρίτης ὥρας καὶ τὸ Θεοτόκε, σὺ εἶ ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινὴ μόνον, προεுτρεπισθέντος τοῦ ἀναλογίου μετὰ βλατίου καὶ ἐπιτιθέντος ἐν αὐτῷ τετραευαγγελίου, καὶ πάντων ἰστα-

μένων ἀσκέπων, γίνεται ἀνάγνωσις εἰς τὸ τετραευαγγέλιον παρὰ τοῦ ἡγουμένου ἢ παρὰ ἱερέως. Ἀναγινώσκονται σύντομα, ἀπτουσῶν καὶ λαμπάδων δύο μετὰ θυμιατοῦ, εἶτα Κύριος ὁ Θεός, εὐλογητὸς καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία [π. 173).

Εἰδέναι δὲ χρή, ὅτι τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον ἀναγινώσκει τῆ γ' ὥρα καὶ τῆ σ' μέχρι τῆς ἀκολουθίας τῶν ἁγίων παθῶν, τὸ δὲ κατὰ Μάρκον τῆ θ' ὥρα τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὁμοίως μέχρι τῶν ἁγίων παθῶν [π. 173 ὀβ.). Во вторникъ εἰς δὲ τὴν τριθέκτην καὶ ἑνάτην ὥραν ἀναγινώσκωμεν τὸ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγέλιον εἰς στάσεις γ', ὁμοίως μέχρι τῶν ἁγίων παθῶν [π. 174) и въ среду ἐν δὲ ταῖς δυσι ταῦταις ὥραις ἀναγινώσκωμεν τὸ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιον ἄχρι τῆς διαθήκης [π. 174 ὀβ.).

На утрени въ великіѣй четвергѣ предѣ окончаниѣмъ ея— πρὸ τῆς ἀπολύσεως, προκείμενον ἦχος δ' Ὁ Θεός, εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες, στίχος· Αἰσχυνθήτω, προφητεία Ζαχαρίου· Τάδε λέγει Κύριος· λήψομαι τὴν ῥάβδον, προκείμενον ἦχος πλ. α' Σύ, Κύριε, φυλάξαις ἡμᾶς, στίχος· Σῶσον, Κύριε, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ ἀρχόμεθα φάλλειν τὴν πρώτην ὥραν· Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', ψάλλομεν· Δόξα, τὸ τροπάριον· Σταυρωθέντός σου, Χριστέ, Καὶ νῦν, Τί σε καλέσωμεν. Καὶ μετὰ τοῦτο τὰ στιχηρά· Σήμερον τοῦ ναοῦ, δις, στίχος· Ἴνα τί ἐφρύαξαν, στίχος β'· Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς, Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν, Δόξα, Τοῖς συλλαβοῦσι, Καὶ νῦν τὸ αὐτό, εἶτα τὰ ἀναγνώσματα, προκείμενον πλ. δ' Ἀναστάντες μοι μάρτυρες, στίχος· Δίκασον, Κύριε, τοὺς ἀδικούντας, προφητεία Ζαχαρίου· Τάδε λέγει Κύριος, καταισχυνθήτω, ὁ ἀπόστολος πρὸς Γαλάτας· Ἀδελφοί, ἐμοὶ μὴ γένοιτο, καὶ πάλιν προφητεία Ἡσαΐου· Τάδε λέγει Κύριος, οὐαὶ τῇ ψυχῇ αὐτῶν, καὶ πάλιν ἀπόστολος πρὸς Φιλιππησίους· Ἀδελφοί, τοῦτο φρονείσθω, προκείμενον ἦχος πλ. δ' Ὅτι ἐγὼ εἰς μᾶστιγας, στίχος· Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ, εἶτα εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, πρωίας γενομένης, συμβούλιον, καὶ μετὰ τοῦτο· Ἐὰ διαβήματά μου καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία καὶ ἀπόλυσις.

Περὶ δὲ ὥραν ζ' σημαίνει τὸ μικρὸν καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ψάλλομεν ἐν τῷ νάρθηκι τὴν γ' ὥραν τρίψαλμον, Δόξα, Κύριε, κατέκρινάν σε Ἰουδαῖοι θανάτῳ, Καὶ νῦν, Θεοτόκε, σὺ εἶ ἄμπελος καὶ εὐθὺς τὰ τρία τροπάρια. Μετὰ δὲ ταῦτα προκείμενον ἦχος πλ. δ' τῆς προφητείας· Ὅτι ἐγὼ εἰς μᾶστιγας, στίχος· Κύριε, ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας μου, προφητεία Ἡσαΐου· Κύριος δίδωσί μοι, ζῆτει τῇ μεγάλῃ

ε΄ ἑσπέρας, ὁ ἀπόστολος πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ἔτι Χριστός, ζήτη· κυριακῇ γ΄, μετὰ τὴν ν΄, ἑτέρα προφητεία Ἀμώς· Τάδε λέγει Κύριος· ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ δώσει ὁ ἥλιος, καὶ πάλιν ἕτερος ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, ὁ λόγος ὁ τοῦ σταυροῦ, προκείμενον ἦχος δ΄ Διμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, στίχος· Ὁ Θεός, ὁ Θεός μου, πρόσχες, εὐαγγέλιον κατὰ Μάρκον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ συμβούλιον ἐποίησαν. Εἶτα Κύριος ὁ Θεός, εὐαγγέλιον, τὸ Τρισάγιον, τὸ Κύριε ἐλέησον μ΄ καὶ μετὰ τὸν στίχον εὐδὺς ἢ ς΄ ὦρα, ὁμοίως τρίφαλμος, Δεῦτε προσκυνήσωμεν, Δόξα, τροπάριον ἦχος β΄, Σωτηρίαν εἰργάσω, Καὶ νῦν, Ὅτι οὐκ ἔχομεν παρρησίαν, καὶ ψάλλομεν τὰ ἕτερα γ΄ τροπάρια, εἶτα προκείμενον τῆς προφητείας ἦχος βαρύς· Ἔθνηκαν εἰς τὸ βρῶμά μου χολήν, στίχος· Σῶσόν με, ὁ Θεός, ὅτι εἰσήλθε, προφητεία Ἡσαίου· Ἰδοὺ συνήσει ὁ παῖς μου, ζήτη τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ ἑσπέρας, ἀνάγνωσις β΄, ὁ ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους· Ἀδελφοί, ὁ ἀγιαζῶν καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι, καὶ πάλιν προφητεία Ἡσαίου· Τάδε λέγει Κύριος· τίς ὁ παραγενόμενος, καὶ πάλιν ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους· Ἀδελφοί, Χριστός παραγενόμενος ἀρχήν, προκείμενον ἦχος δ΄ Εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι, στίχος· Ἐπί σοί, Κύριε, ἤλπισα, εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον, τέλος· συνακολουθήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, εἶτα Ταχύ προκατάλαβε καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία, καὶ εὐδὺς ἢ θ΄ ὦρα τρίφαλμος. Δεῦτε προσκυνήσωμεν, τροπάριον ἦχος πλ. δ΄ Βλέπων ὁ ληστής, Καὶ νῦν, Ὁ δ΄ ἡμᾶς γεννηθεῖς, καὶ ψάλλομεν τὰ ἐπίλοιπα τρία τροπάρια τῶν ιβ΄, εἶτα τὸ προκείμενον ἦχος δ΄ Εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ, στίχος· Οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, προφητεία Ἱερεμίου· Κύριε, γνώρισόν με, ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους· Ἀδελφοί, ἔχοντες παρρησίαν, ἑτέρα προφητεία Ζαχαρίου· Ἦξει Κύριος ὁ Θεός μου, ἕτερος ἀπόστολος πρὸς Τιμόθεον· Τέκνον Τιμόθεε, παραγγέλλω ἐνώπιον, προκείμενον ἦχος β΄ Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, στίχος· Μὴ ἀπορρίψης, τὸ εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἄγουσιν τὸν Ἰησοῦν, τέλος· ὄφονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν. Καὶ μετὰ ταῦτα· Μὴ δὴ παραδώης ἡμᾶς, τὸ Τρισάγιον, τὸ Κύριε ἐλέησον μ΄ καὶ εὐδὺς ἑσπερινόν, Δεῦτε προσκυνήσωμεν, τὸ Κύριε ἐκέκραξα κ.τ.λ. [π. 177—178).

Въ великую субботу на утрени послѣ тропарей «Ангельскій соборъ» и т. д. сейчасъ же 50 псаломъ и канонъ καὶ ὁ κανὼν Μάρκου μοναχοῦ μέχρι τῆς ε΄ ὥδης. По шестой пѣсни кондакъ и експостиларій (7, 8 и 9 пѣсней нѣтъ). Выходъ съ Евангелиемъ. Послѣ Софія ὀρθοὶ εἰσοδικὸν τροπάριον τῆς ἡμέρας

πλ. β' Ὁ συνέχων. Литургия начинается въ бѣлыхъ одеждахъ. Предъ пареміями прокимень: «Господь воцарися».

Ὁφείλει δὲ ἔχειν ἀκρίβειαν ὁ ἐκκλησιάρχης, ἵνα ὅταν ἀπολύσῃ ἡ λειτουργία, ὑπάρχῃ ὥρα δ' τῆς νυκτός, ἡμῶν δὲ διακλυομένων, ἀναγιγνώσκονται αἱ Πράξεις τῶν ἀποστόλων ἀπ' ἀρχῆς. Μετὰ δὲ ὀλίγην ἀνάπαυσιν, συμάναντος τοῦ κανδηλάπτου τὸ σίδηρον, ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου, Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ εὐθὺς τὰ ἀπόδειπνα πάντα. Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν ποιῶμεν ἀναγνώσεις διαφόρους καὶ μεγάλας μέχρι μεσονυκτίου ἀπὸ τε τοῦ κατὰ Ματθαῖον, εἰ κατελείφθη τι, ἢ ἀπὸ ἐτέρων τινῶν συγγραφέων, ἢ ἀπ' ἀρχῆς τὸ κατὰ Ἰωάννην. Εἰ δὲ κελεύει ὁ προεστῶς, ψάλλομεν μόνον τὸν ν', εἴθ' οὕτως τὸν κανόνα τοῦ μεγάλου σαββάτου· Κύματι θαλάσσης, μετὰ καὶ τοῦ κοντακίου καὶ τῶν ῥηθρισῶν ἀναγνώσεων. Ἐκτῆς δὲ ὥρας καταλαβούσης, σημαίνει τὸν ὄρθρον καὶ ἐξερχόμεθα πάντες οἱ ἀδελφοὶ εἰς τὴν ἁγίαν μάνδραν, οἱ δὲ κανδηλάπται, μόνοι ὄντες ἐν τῷ ναῷ, ἄπτουσι τὰ κηρία πάντα καὶ τὰς κανδήλας, καὶ ποιήσαντες πυρσὸν μέγαν, θέτουσιν αὐτὸν μέσον τοῦ ναοῦ, βάλλοντες θυμίαμα πολὺ, αἱ δὲ πύλαι εἰσὶ κεκλεισμέναι. Ὁ δὲ καθηγούμενος διανέμει ἔξω τοῖς ἀδελφοῖς τὰ κηρία, ὁ δὲ ἱερεὺς ἀλλάσσει ἐν τῷ διακονικῷ πᾶσαν τὴν στολὴν λευκὴν καὶ λαμπρὰν καὶ θυμιᾷ τὸ ἅγιον βῆμα, κάκεῖθεν, προπορευομένης αὐτοῦ λαμπάδος, ἐξέρχεται εἰς τὴν ἁγίαν μάνδραν, κρατῶν τῇ μιᾷ χειρὶ σταυρὸν καὶ τῇ ἐτέρᾳ τὸν θυμιατὸν καὶ θυμιᾷ τὰς ἐκκλησίας κατὰ τὸν τύπον, εἶτα τὴν θήκην τοῦ ἁγίου, τὸν τε ἡγούμενον καὶ πάντας τοὺς ἀδελφούς, ἵσταμένους μετ' εὐλαβείας κύκλῳ τῆς θήκης τοῦ ἁγίου· φθάσας δὲ εἰς τὰς ὥραιας πύλας, χαράττει σταυρὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ καὶ λέγει· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ. . . Καὶ ἡμῶν ἀποκρινομένων τὸ Ἀμήν, λέγει· Χριστὸς ἀνέστη, λέγομεν καὶ ἡμεῖς τὸ αὐτό. Καὶ πάλιν ἐκεῖνος τὸ αὐτὸ καὶ ἡμεῖς ὁμοίως ἐκ τρίτου, εἶτα ὁ ἱερεὺς· Ἀναστήτω ὁ Θεὸς ἡμῶν, - Χριστὸς ἀνέστη. Ἐκεῖνος· Ὡς ἐκλείπει καπνός, ἡμεῖς πάλιν· Χριστὸς ἀνέστη. Ἐκεῖνος· Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος καὶ ἡμεῖς πάλιν· Χριστὸς ἀνέστη. Ὁ ἱερεὺς· Δόξα καὶ νῦν, γεγωνοτέρα τῇ φωνῇ, καὶ ἡμεῖς· Χριστὸς ἀνέστη. Εἶτα πάλιν ἄρχεται ὁ ἱερεὺς· Χριστὸς ἀνέστη, γεγωνοτέρα τῇ φωνῇ, καὶ ἀνοιγομένων τῶν πυλῶν, εἰσοδεύει, προπορευομένων μὲν τῶν λαμπάδων, συνεφεπομένου δὲ τοῦ καθηγουμένου καὶ τῶν ἀδελφῶν καὶ ψαλλόντων· Καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζωὴν χαρισάμενος. Εἰσερχόμενος οὖν ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ βήματι ποιεῖ συναπτὴν, μετὰ δὲ ἐκ ψώνησιν ἄρχεται ὁ προεστῶς γεγωνοτέρα τῇ φωνῇ· Ἀναστάσεως ἡμέ-

ρα καὶ ψάλλομεν τοὺς εἰρμούς καὶ τὰ τροπάρια ἀνά δ', ὁ δὲ ἱερεὺς θυμιᾷ πάντας. Ἀπὸ γ' ὠδῆς ἢ ὑπακοῇ ἤχος δ'. Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον, ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεολόγον· Ἀναστάσεως ἡμέρα, ἀπὸ ε' τὸ κοντάκιον, ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεολόγον· Πάλιν ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου, εἰ ἔχει ἡ ὥρα. Μετὰ δὲ τὴν τοιαύτην ἀνάγνωσιν, Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι γ' καὶ αἱ λοιπαὶ ὠδαί, εἰς τὴν θ' ἄπτουσι τὰ φυτίλια, ἔξαποστειλάριον· Σαρκὶ ὑπνώσας, πεντάκις. Εἶτα Πᾶσα πνοὴ ἤχος α', ἰσθῶμεν δ' καὶ ψάλλομεν τὰ δ' ἀναστάσιμα καὶ τὰ πλ. α' τῆς ἑορτῆς· Πάσχα ἱερόν, στίχος α'. Ἀναστήτω ὁ Θεὸς καὶ στίχος β'. Ὡς ἐκλείπει καπνός, στίχος γ'. Αὕτη ἡ ἡμέρα, Δόξα καὶ νῦν, Ἀναστάσεως ἡμέρα, Χριστὸς ἀνέστη, καὶ γίνεται ὁ ἀσπασμὸς οὕτως· Λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, εἰ δὲ καὶ ἕτεροι ἱερεῖς ἀλλάσσουσι καὶ αὐτοὶ καὶ κρατοῦσι σταυροὺς καὶ εἰκόνας, καὶ ἴστανται ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ἀσπάζεται ὁ προεστὼς τὰ ἅγια καὶ τοὺς ἱερεῖς, καὶ ἴστανται ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, καὶ μετὰ τοῦτο ἀσπάζονται καὶ οἱ ἀδελφοὶ κατὰ τάξιν, καὶ μετὰ τὸ πληρωθῆναι τὸν ἀσπασμὸν ἀναγινώσκειται ὁ λόγος τοῦ Χρυσοστόμου παρὰ τοῦ ἡγουμένου, οὗ ἡ ἀρχή· Εἴ τις εὐσεβής, οὐ καθεζόμεθα δὲ εἰς τὴν τοιαύτην ἀνάγνωσιν. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν γίνεται ἔκτενῆ καὶ τελεία ἀπόλυσις (л. 180, 181, 182).

Въ понедѣльникъ священникъ начиналъ утреню въ епитрахили и фелони. О канонѣ замѣчено: Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ἀρχόμεθα τοῦ κανόνος ἐκ δευτέρου, τοὺς εἰρμούς καὶ τὰ τροπάρια, ψάλλομεν δὲ καὶ ἕτερον κανόνα εἰς ἤχον δεύτερον τοῦ Πάσχα [л. 183].

Начало всенощнаго бдѣнія въ недѣлю Θомину: Θυμιάσαντος τοῦ ἱερέως κατὰ τὸν τύπον καὶ εἰπόντος τὴν ἐκφώνησιν, λέγομεν ἡμεῖς τὸ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ τρίτου ἡρεμαίᾳ φωνῇ καὶ οὐχὶ μεγάλη φωνῇ, εἶτα τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν μεγαλοφώνως καὶ μετὰ μέλους, κατὰ τὸν τύπον. Καὶ οὕτως ποιοῦμεν ἐν ταῖς ἀρχαῖς τῶν ἑσπερινῶν καὶ τῶν ὄρθρων μέχρι τῆς Ἀναλήψεως [л. 184 об). Поется ὁ ἄμωμος χωρὶς τῶν ἀναστασίμων τροπαρίων.

На литургіи поются антифоны: «Благо есть исповѣдаться», «Господь воцарися» и «Приидите возрадуемся Господеви».

Здѣсь Тинниконъ и обрывается.

III. № 1095. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας, ἦτοι τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα τοῦ ἱεροσολυμίτου. Рукопись той же библ. въ 16 долю листа, писана весьма чоткимъ и крупнымъ почеркомъ XII в. на пергаменѣ, 146 листовъ. Изъ приписки

сокъ на первомъ листѣ имѣется слѣдующая: Τὸ παρὸν Τυπικὸν ὑπάρχει τοῦ ἁγίου ὄρους Σινᾶ, καὶ ὁ ξενώσας αὐτὸ νὰ ἔχη τὰς ἀρὰς τῶν τιγ' (πατέρων) τῶν ἐν Νικαίᾳ.

[Л. 1) Прὸ τοῦ δῶναι τὸ ἥλιον, ἤγουν περὶ ἰ΄ ὥρας τῆς ἡμέρας ἀνέρχεται ὁ κανδηλάπτης. . . Чинъ малоѣ вечерни.

(Л. 1 об.) Μετὰ τὸ δῶναι τὸν ἥλιον, μικρὸν ἀνέρχεται ὁ κανδηλάπτης καὶ ποιεῖ τῷ προεστῶτι μετάνοιαν (Чинъ великоѣ вечерни или всенощнаго ὀдѣнія. Изложение его весьма немногимъ различается отъ нынѣшняго Типикона), καὶ ἀπερχόμενος κρούει τὰς βαρείας σχολαίως, ψάλλον τὸν ἄμωμον. Μετὰ δὲ τὸ πλήρωμα τῶν βαρέων ἀπέρχεται καὶ ἄπτει τὰς κανδήλας, καὶ εὐτρεπίσας τὸν θυμιατόν, τίθησι λαμπάδα μετὰ κηρομανουαλίου εἰς τὸ μέσον τῆς ἐκκλησίας, ἔπειτα ἐξερχόμενος σημαίνει τὸ σιδηροῦν, εἶτα τὸ μέγα, καὶ ὑποστρέψας ἵσταται κατενώπιον τῶν ἁγίων πυλῶν. . . Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα ἵσταται ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ ποιῶν σταυροὺς τρεῖς μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, ἐκφωνεῖ· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ, Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν τῷ βασιλεῖ ἡμῶν Θεῷ, μαλθακῇ καὶ ἡσύχῳ φωνῇ, εἴθ' οὕτως δεύτερον, ἀνώτερον πρὸς ὀλίγον· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν Χριστῷ βασιλεῖ καὶ Θεῷ ἡμῶν, καὶ πάλιν γ' γεγωνοτέρᾳ φωνῇ· Δεῦτε προσκυνήσωμεν αὐτῷ Χριστῷ τῷ βασιλεῖ καὶ Θεῷ ἡμῶν, εἴθ' οὕτως ὀξύτερον· Δεῦτε προσκυνήσωμεν μόνον. . . На литіи «Господи помилуй» поюгъ, 40, 40 и 50 разъ. Другихъ проше- ній нѣтъ. Молитва: «Владыко многомилостиве» читается съ преклоненіемъ колѣнъ. Ὁ δὲ κελλαρίτης προτίθησιν ἐν τῷ ναῷ ἄρτους γ', ἐξ ὧν ἐσθίομεν ἐν τῇ τραπέζῃ, ὡσαύτως καὶ στάμνον, μεστὸν οἴνου τοῦ καλλίστου, καὶ αἶτον ἐκ τοῦ ὀρίου. Ὁ δὲ ἱερεὺς, λαβὼν ἄρτον ἓνα καὶ τὸν σταυρόν, ἐπεύχεται τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐλογήσας τοὺς πέντε ἄρτους. . . Ἰστέον δέ, ὅτι ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ Πάσχα μέχρι τῶν Ἁγίων Πάντων εἰς τὴν τοιαύτην ἀνάγνωσιν τοῦ μεγάλου ἐσπερινοῦ αἱ Πράξεις τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἀναγινώσκονται, εἰς δὲ τὰς λοιπὰς κυριακὰς τοῦ Χρυσοστόμου ὅλου αἱ ἑπτὰ καθολικαὶ τῶν ἀποστόλων καὶ αἱ ἑπτὰ ἐπιστολαὶ τοῦ ἁγίου Παύλου καὶ ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Θεολόγου. . . Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Πραξαποστόλου, εὐλογήσαντος τοῦ ἱερέως, ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς τοῦ ἐξαφάλμου, καὶ ὁ κανδηλάπτης, ἐτοιμάσας τὸ θυμιατόν, ἐξέρχεται καὶ σημαίνει τὸ μέγα, ὁ δὲ ἱερεὺς θυμιᾷ. Ὅταν οὖν ἄρξῃται ὁ προεστῶς τὸν ρβ' ψαλμόν, τὸ Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον. . . λέγει ὁ ἱερεὺς τὰς εὐχὰς τοῦ ὄρθρου.

[л. 8) *Εἶδησις τῶν ἀγρουπνιῶν τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ*. 52 всенощных бдѣнія.

[л. 8 об.) *Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολόμοις ἀγίων μοναστηρίων*. Сначала здѣсь имѣется замѣчаніе о чтеніи Псалтири, а далѣе подробное изложеніе суточной службы, при чемъ службы описываются безъ раздѣленія на киновіальныя и келліотскія. Утренняя начинается съ полунощницы и совершается съ такою полнотою, какъ и въ памятникахъ XIV—XV вв.

[л. 20) Въ Синаксарѣ отмѣтимъ слѣдующія любопытныя подробности:

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ (т. е. 13 Сентября), μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ μικροῦ ἐσπερινοῦ, ἀπέρχονται ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ ἐκκλησιάρχης σὺν τῷ κανδηλάπτῃ ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ μετὰ λαμπάδων καὶ θυμιατῶν καὶ λαμβάνουσι τὸ τίμιον ξύλον, φάλλοντες καὶ τροπάριον· Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, καὶ φέρουσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπιτιθέασιν αὐτὸ ἐπάνω τῆς ἀγίας τραπέζης, καὶ ἄπει κηρὸς ἔμπροσθεν δι' ὅλης τῆς νυκτός. Выносъ креста и его воздвиженіе описываются, какъ и въ памятникахъ позднѣйшаго времени [лл. 27—28).

Часы наканунѣ Рождества [л. 57) и Богоявленія [л. 65) излагаются, какъ и въ рукописи № 322. Ватоп. библ. Положено два водоосвященія: одно наканунѣ ἐν τῷ λουτρῷ, послѣ заамвонной молитвы, и другое, послѣ конца утрени: *εἰς τὴν βρύσιν τῶν ὑδάτων*.

Въ службѣ Срѣтенія нѣтъ случая, если праздникъ этотъ придется въ недѣлю крестопоклонную.

Изложеніе службъ для праздниковъ Благовѣщенія и 9 Марта во многомъ сходно съ изложеніемъ ихъ въ Типиконахъ XIII в., хотя въ текстѣ и имѣются небольшія разности. (См. разности въ пасхальной службѣ ркп. лавры пр. Аѳанасія XIII в. Галис. см. ниже стр. 90—92). Замѣчанія, на основаніи чего изложенъ порядокъ службъ для Благовѣщенія, нѣтъ.

Выносъ креста наканунѣ Августа описывается такъ, какъ и въ Типиконѣ XII—XIII в. № 1094 см. стр. 5, но выносъ его на утрени имѣетъ особенность. *Δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις, καὶ ἐξέρχεται ὁ ἱερεὺς μετὰ τοῦ τιμίου σταυροῦ, προπορευομένων τῶν λαμπάδων, καὶ ἵσταται κατέναντι τῶν βασιλικῶν πυλῶν, εἶθ' οὕτως ἐκφωνοῦν καὶ οἱ ἀδελφοί· Σῶσον, Κύριε, καὶ ἐναποτιθεμένου ὁ σταυρὸς (τοῦ σταυροῦ), θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς,*

ἔπειτα προκειμένου τοῦ ὕδατος ἐν τῷ φυαλίῳ, φάλλονται τοῦ ἁγιασμοῦ στιχηρά, καὶ μετὰ τὸ ἁγιασθῆναι τὸ ὕδωρ καὶ τὴν προσκύνησιν τοῦ τιμίου σταυροῦ, ὡς ἐν τάξει πάντα τῆς Ὑψώσεως, μεταλαμβάνομεν πάντες ἐκ τοῦ ἁγιάσματος καὶ ῥαντίζομεν, εἶτα ὁ ἱερεὺς· Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός, καὶ πληρουμένης τῆς αἰτήσεως, γίνεται ἀπόλυσις. Ἐξέρχεται ὁ τίμιος σταυρὸς μετὰ τοῦ ἱερέως ἐνηλλαγμένου καὶ τῶν ἀδελφῶν ψαλλόντων καὶ περιέρχεται τὰ ἐν τῇ μονῇ ἅπαντα, καὶ ἀποκομίζεται τὸ τίμιον ξύλον ἐν τοῖς σκευοφυλακίοις διὰ τοῦ ἱερέως (л. 102 об., 103).

Нѣтъ праздника Спаса нерукотвореннаго образа и памяти пр. Аѳанасія Аѳонскаго.

[л. 107). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

Изложение службъ на постъ и пятидесятницу во многомъ сходно съ Типикономъ XII—XIII в. библ. лавры пр. Саввы Освященнаго стр. 9—14, хотя текстъ этихъ службъ проще и короче. О практикѣ Саввинской обители здѣсь нѣтъ замѣчаній. Какъ особенность, можно отмѣтить часы въ великую пятницу съ особыми псалмами. На первомъ часѣ помѣщены псалмы: Τὰ ῥήματά μου, Ἐξελοῦ με ἐκ τῶν ἐχθρῶν и Μακάριος ὁ συνίων ἐπὶ πτωχῶν, на 3 часѣ псалмы 1, 34 и 50, на 6 часѣ псалмы 51, 139 и 99, на девятомъ 21, 68 и 85. Остальной порядокъ, ектеньи, возгласы и стихиры, какъ и въ рождественскихъ часахъ.

Въ концѣ Типикона слово I. Златоуста на Пасху и прокимны.

IV. № 312. Τυπικόν, ркп. лавры св. Саввы Освященнаго (нынѣ патриаршей) (безъ начала), въ 16 долю, 138 листовъ, писана на пергаменѣ почеркомъ 1201 года, какъ видно изъ приписки на л. 125 (См. у Папад.-Кераμέως. Ἱεροσολυμιτικὴ βιβλιοθήκη τ. β', σελ. 442). Типиконъ начинается чиномъ всеобщаго бдѣнія и слѣдующими словами: πληρουμένου δὲ τοῦ ψαλμοῦ, ὁ διάκονος . . . ὁ δὲ ἱερεὺς τὴν ἐκφώνησιν, εἶτα στιχολογοῦμεν . . . Вся первая часть безъ раздѣленія на главы.

[л. 12). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμοφδίας τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ Σεπτεμβρίου μηνός. Отсутствуютъ нѣкоторые листы.

Подъ 20 Марта стоитъ память: τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν, τῶν ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Σάββα ἀναιρεθέντων ὑπὸ τῶν Μαύρων.

Замѣчаніе о службѣ Благовѣщенія изъ Олимпійскаго Типикона см. у Папад.-Кераμ. τ. β', σελ. 442—444.

Предпразднество креста положено 31 Июля.

[Л. 84). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

Служба великой субботы вечеромъ излагается такъ: Περὶ ὧραν ἰ σημαίνει τὸ λυχνικὸν καί, συναγόμενοι οἱ ἀδελφοὶ πάντες, προσμένουσιν ἐν τῷ νάρθηκι, ὁ δὲ ἐκκλησιάρχης εἰσερχόμενος ἐν τῷ ναῷ, ἀποκλείει πάσας τὰς πύλας, εἶτα ὁ τὴν ἐφημερίαν ἔχων ἱερεὺς, ἀλλάσσει τὴν ἱερατικὴν στολήν, στιχάριον μὲν φορεῖ ἄσπρον, φελώνιον δὲ μαῦρον, θυμιᾷ τὸν ναὸν ὅλον καὶ αὐτὸ τὸ διακονικόν, δι' οὗ ἐξερχόμενος εἰς τὸν νάρθηκα, λαμπάδων προπορευομένων αὐτοῦ, θυμιᾷ τὸν προεστῶτα καὶ τοὺς β' χορούς, καὶ μετὰ τὸ θυμιᾶσαι πάντας, ἵσταται ἔμπροσθεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν καὶ ποιεῖ σταυρόν, καὶ εὐθὺς ἀνοίγονται μὲν αἱ πύλαι, τῶν δὲ ἀδελφῶν εἰσερχομένων εἰς τὸν ναόν, γίνεται ἔναρξίς παρὰ τοῦ τοιούτου ἱερέως, λέγοντος οὕτως· Εὐλόγημένη ἡ βασιλεία. Καὶ φάλλομεν τὸν προοιμιακὸν ψαλμόν, εἶτα συναπτῆ, τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἦχος α'. Οἱ δὲ λοιποὶ ἱερεῖς καὶ διάκονοι ἅπαντες, καταλαμβάνοντες τοῦ στιχοῦ τοῦ λέγοντος· Πησοῦνται ἐν ἀμφιβλήστροις, βάλλουσι μετάνοιαν, ἀπέρχονται καὶ ἀλλάσσουν καὶ οὗτοι στολὰς μαύρας, καὶ ποιῶσι προσκομιδὴν . . . [Л. 113 об.). Ἰστέον δέ, ὅτι μέλλοντος τοῦ φάλτου ἄρξασθαι τοῦ Ἀνάστα ὁ Θεός, ἀνιστάμενοι οἱ ἱερεῖς ἀποδύονται τὰ μαῦρα φελώνια καὶ περιβάλλονται ἀντὶ αὐτῶν λευκά... Καὶ δίδωσιν ἐκάστῳ τῶν ἀδελφῶν ἀνὰ κλάσματα ἄρτου καὶ ἰσχάδων καὶ φοινίκων καὶ ἀνὰ κρασοβόλιον οἶνον, ὧν καὶ μεταλαμβάνομεν ἐν ταῖς καθέδραις ἡμῶν καθήμενοι . . . [Л. 114) На Пасху: Ὁ δὲ ἱερεὺς ἀλλάσσει ἐν τῷ διακονικῷ ἅπασαν τὴν λευκὴν στολήν καὶ ἐξέρχεται εἰς τὸν νάρθηκα διὰ τοῦ τοιούτου διακονικοῦ, καὶ θυμιᾷ προηγουμένων αὐτοῦ καὶ λαμπάδων δύο. Ὁ μέντοι ἐκκλησιάρχης διανέμει τοὺς κηρούς ἀπὸ τοῦ προεστῶτος ἄχρι τοῦ ἐσχάτου, ἡμεῖς δὲ ἄπτοντες αὐτὰ ἱστάμεθα μετὰ προσοχῆς καὶ καθ' ἑαυτοὺς εὐχόμενοι. Μετὰ γούν τὸ θυμιᾶσαι τοὺς ἀδελφοὺς, ὡς σύνηθες, ἵσταται ὁ ἱερεὺς ἔμπροσθεν τῆς βασιλικῆς πύλης καὶ θυμιᾷ σταυροειδῶς ἐκ γ', λέγων· Δόξα τῇ ἁγίᾳ, καὶ ἡμῶν ἀποκρινομένων τὸ Ἀμήν, ἄρχεται ὁ ἱερεὺς τροπάριον, ἦχος πλ. α' Χριστὸς ἀνέστη. Τὸ αὐτὸ καὶ οἱ ἀδελφοί, καὶ λέγεται γ' (об.) παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ παρὰ μοναχῶν, εἶθ' οὕτως στίχος α'· Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ, καὶ ἡμεῖς τὸ Χριστὸς ἀνέστη, στίχος β'· Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν, καὶ ἡμεῖς τὸ Χριστὸς ἀνέστη, στίχος γ'· Συστήσαθε ἑορτήν, καὶ ἡμεῖς τὸ Χριστὸς ἀνέστη, Δόξα, Χριστὸς ἀνέστη, Καὶ νῦν, Χριστὸς ἀνέστη. Εἶτα πάλιν ἄρχεται ὁ ἱερεὺς γεγονωτέρᾳ φωνῇ· Χριστὸς ἀνέστη, καὶ ἀνοιγομένων τῶν πυλῶν, εἰσοδεύει, προπορευομένων τῶν

λαμπάδων, συνεφεπομένου δὲ τοῦ προσετώτος καὶ τῶν ἀδελφῶν καὶ ψαλλόντων· Καὶ τοῖς ἐν τοῖς. Εἰσερχόμενος δὲ ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ βήματι ποιεῖ συναπτὴν. Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν ἄρχεται ὁ προσετώς· Ἀναστάσεως ἡμέρα, καὶ δευτεροῦμεν τοὺς εἰρμούς· ἐν δὲ τοῖς τροπαρίοις ἰστώμεν στίχους ιβ', Ὁ δὲ ἱερεὺς θυμιᾷ. Τὴν μέντοι ἑναρξίαν τοῦ κανόνος ὁ προσετώς ὀφείλει ποιεῖν κατὰ ταύτην τὴν ἁγίαν ἡμέραν, κἂν τῷ ἀριστερῷ μέρει ἐπιλαγχάνῃ. Τοῦτο δὲ γίνεται ἐν μόνῃ τῇ α' ψδῆ· τῆς γὰρ τρίτης ψδῆς ἡ ἑναρξίς, εἴ γε τῷ ἀριστερῷ ἐκλαγχάνει μέρει, πάλιν γίνεται παρ' αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἰσάζουσιν οἱ χοροί. Ἐν ἐκάστη δὲ ψδῆ γίνεται παρὰ τοῦ ἱερέως συναπτὴ μικρὰ ἔσωθεν τοῦ βήματος.

Въ 50-цу на литургији поюгъ ἀντὶ δὲ τοῦ Τρισαγίου, Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε [л. 122).

[л. 125). Замѣчаніе о соблюденіи Типикона.

[л. 126) Κοντάκια, νεκρώσιμα καὶ οἴκοι, οἵτινες λέγονται ἐπὶ κηδεῖα ἀδελφοῦ ἢ ἀδελφῆς, ἐν δὲ τῇ ἐκκλησίᾳ κατὰ τὸ σάββατον τῆς ἀποκρεω καὶ τὸ σάββατον τῆς ἁγίας πεντηκοστῆς· Μετὰ τῶν ἁγίων ἀνάπαυσον, Χριστέ. Οἱ οἴκοι, ὧν ἡ ἀκροστιχὶς αὕτη· Ἀναστασίου ταπεινοῦ νοσηέας (sic)· Αὐτὸς μόνος ὑπάρχεις ἀθάνατος, Νουνεχῶς δυσωπῶ ὑπαικούσατε. Конецъ рукописи нѣтъ.

V. № 73. Τοπικόν, ркп. изъ собранія Κρεσтнаго монастыря, въ 16 долю, 288 листовъ, писана частію на бумагѣ, и частію на пергаменѣ XIII в. Типиконъ не имѣетъ первой части, а начинается Синаксаремъ. Листы перемѣшаны отъ начала до конца. 1 Августа εἰς τὴν λειτουργίαν ἀγιαζει ὕδωρ μετὰ τοῦ τιμίου σταυροῦ ὁ ἱερεὺς καὶ μεταλαμβάνουσιν ἐξ αὐτοῦ πάντες. Въ чинѣ водоосвященія Богоявленскаго, при погруженіи креста въ воду, положено было произносить: «Во имя Отца и Сына и Св. Духа», но потомъ это зачеркнуто и позднѣйшею рукою написано: Φῶς ὁ Πατήρ, Φῶς ὁ Υἱός, Φῶς καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα [л. 52). По своимъ особенностямъ Типикъ напоминаетъ Типик. № 312 изъ лавры пр. Саввы. Главы Марковы присоединены на бумагѣ и писаны рукою. XVI в. Надписываются онѣ такъ: Μάρκω, ἀρχιεπισκόπω Ὑδροῦντος τῷ σοφωτάτῳ καὶ λογικωτάτῳ. Тою же рукою далѣе онѣ надписываются: Μάρκω, ἀμαρτωλῷ ἱερομονάχῳ σύνταγμα πονηρὸν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τοπικοῦ. Главъ 85.

б) Редакція Іерусалиμο-Константинопольская.

VI. Τοπικόν (заглавіе обычное), рукопись 1280 г. въ 16 долю листа на пергаменѣ, принадлежала нѣкогда извѣстному греческому археологу и создателю Лѳинскаго Церковно-археологическаго музея Георгію Ламбаки († 1914 г.). Въ рукописи имѣется слѣдующая приписка: Ἐπληρώθη τὸ παρὸν Τοπικὸν διὰ χειρὸς ἀμαρτωλοῦ Ἰακώβου καὶ ἱερομονάχου ἐν ἔτει ςψπη', ἰνδ. γ', ἡμέρᾳ κυριακῇ. Типиконъ этотъ, слѣдуетъ думать, передалъ нынѣ въ Церковно-археологическій музей, который г. Ламбаки сдѣлалъ національнымъ достояніемъ.

Начальныхъ листовъ рукописи не сохранилось. Въ концѣ Типикона имѣется Ирмологій.

По составу статей и по тексту ихъ изложенія этотъ Типиконъ ничѣмъ не выдается изъ ряда своихъ современниковъ. Интересъ къ данной рукописи возбуждается главнымъ образомъ ея датой, которая въ литургическихъ памятникахъ этого вѣка—явленіе, повторяющееся не часто. Мы познакомились съ рукописью бѣгло и совершенно случайно.

VII. № 628. Τοπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίαις μοναῖς. Рукопись лавры пр. Саввы Освящ. (патріаршей библіотеки) въ 16 долю, 184 листа, писана на пергаменѣ весьма сжатою неотчетливою скорописью XIII в.

[л. 1) Εἰδήσις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ.

[л. 1 об.) Περὶ τῆς ἀγρυπνίας διατάξεις.

[л. 8) Εἰδήσις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

[л. 9) Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μοναστηρίων.

[л. 12) Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς συνάξεως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

[л. 115 об.) Ἀκολουθία τῆς ἀγίας μεγάλης τεσσαρακοστῆς ἢ πενήτης.

[л. 174 об.) Περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμῖαν.

[л. 176 об.) Τὰ ἀναστάσιμα προκείμενα τοῦ ἀποστόλου τῶν ὀκτῶ ἡγῶν ἢτοι τὰ ἄμνημα.

Ἀναστάσιμα ἀλληλουάρια τῶν ὀκτῶ ἡγῶν, τὰ λεγόμενα ἄμνημα.

[Π. 177) Τὰ ἐν τῇ ἐβδομάδι φαλλόμενα ἀλληλουάρια, προκείμενα καὶ κοινωνικά, ὅτε οὐκ ἐστὶν ἑορτάσιμος ἅγιος, εἰσὶ ταῦτα.

[Π. 177 οβ.) Προκείμενα ἀναστάσιμα τῶν ὀκτῶ ἡχων, ἃ λέγονται ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ ὁρθρου.

[Π. 178 οβ.) Τὰ φωταγωγικά τῶν ὀκτῶ ἡχων.

[Π. 179) Περὶ τῆς τῶν Ἀρμενίων νηστείας.

[Π. 179 οβ.) Διάταξις τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ.

Ἀπὸ τῆ λαμπρᾶ κυριακῆ τοῦ Πάσχα ἕως τῆ τοῦ Θωμᾶ κυριακῆ καταλύειν ἐν παντὶ βρώματι, εἶτα φυλάσσειν ἐν ταῖς τετραδοπαρασκευαῖς τὸ κρέας καὶ τὸ τυρίον, καὶ λύειν οἱ μὲν κοσμικοὶ εἰς ἰχθύας, οἱ δὲ μοναχοὶ εἰς ἔλαιον μέχρι τῶν Ἀγίων Πάντων, ἐν δὲ τῇ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐβδομάδι οὕτω διάγειν, ὡς ἐν τῇ νέᾳ ἐβδομάδι. Ἀπὸ δὲ τῆ δευτέρα, τῇ μετὰ τῶν Ἀγίων Πάντων ἀρχόμεθα τὴν τῶν ἁγίων ἀποστόλων νηστείαν, νηστεύοντες ἅπαντες τὰς τετραδοπαρασκευὰς καὶ ἔλαιον καὶ ἰχθύας, ἐν δὲ τοῖς σάββασι καὶ ταῖς κυριακαῖς ἰχθυοφαγοῦσιν οἱ μοναχοί. Τῇ δὲ τρίτῃ καὶ πέμπτῃ ἔλαιον καὶ οἶνον, ἀλλὰ καὶ ἡ δευτέρα ὡς ἡ δ' τιμάσθω παρὰ τοῖς μοναχοῖς, οἱ δὲ κοσμικοὶ ἰχθυοφαγοῦσιν ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ τῇ πέμπτῃ· οὕτως γὰρ διάγομεν καὶ ἐν τῇ τοῦ ἀγούστου νηστείᾳ καὶ ἐν τῇ τῶν Χριστοῦ γεννῶν, ἐν δὲ τῇ τῶν κορυφαίων ἀποστόλων μνήμῃ, εἰ τόχοι ἐν δ' ἢ ε', οὔτε ἔλαιον ἐσθίομεν, οὔτε ἰχθύας, ἀλλ' οὐδὲ ἐν τῇ μνήμῃ τῶν ιβ' ἀποστόλων, τῆ μεγάλου ἁγίου μνήμῃ, εἰ μὴ ἐν ταῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς λύομεν καὶ ἔλαιον καὶ οἶνον, ἐν αἷς ἡμέραις τύχωσιν. Εἰ δὲ τύχωσιν αἱ παραμοναὶ τῶν Χριστοῦ γεννῶν καὶ τῶν Φώτων ἐν δ' καὶ ε', μετὰ τὴν λειτουργίαν καὶ τὴν τοῦ ἑσπερινοῦ ἀπόλυσιν εἰς οἶνον μόνον καταλύομεν. Εἰ τύχωσιν αἱ παραμοναὶ ἐν σαββάτῳ ἢ κυριακῇ, μετὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ Χρυσοστόμου, ἐσθίομεν κατακλαστὰ καὶ τὸ νάμα, καρτεροῦντες τὴν τῶν ἑσπερινῶν ἀπόλυσιν, ἐσθίομεν καὶ ἔλαιον· καταλύομεν δὲ κατὰ τὸ δωδεκάημερον καὶ τὴν τῆς προαποκρέω ἐβδομάδα ἐν ἐκάστη ἡμέρᾳ ἰχθύας καὶ ἔλαιον. Ὅμοίως καὶ ἐν τῇ ἐβδομάδι τῆς τυρινῆς, ἐν ἣ ἐσθίουσι καὶ μετὰ τὴν ἐνάτην τυρὸν διὰ τοὺς ἐξ αἱρέσεων, ἵνα μὴ καὶ τις ὑποψία ἀναφαίνεται καὶ πρόφασις. Ἐν δὲ τῇ μεγάλῃ μ' ἑηροφαγοῦμεν πάσας τὰς ἡμέρας τῶν ὄλων ἐβδομάδων αὐτῆς· σαββάτῳ δὲ καὶ κυριακῇ ἐσθίομεν οἱ μὲν μοναχοὶ ἔλαιον, οἱ δὲ ἀνιέροι ἰχθύας· οἱ γὰρ μοναχοὶ καὶ ἱερωμένοι καὶ οἱ διάκονοι ἐν τῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἡμέρᾳ μόνον, ἐν δὲ τῇ τοῦ μεγάλου σαββάτου, τῆς λειτουργίας τελεωθείσης, ἐστιασθέντες πίνομεν καὶ οἶνον καὶ πλεῖον οὐδέν.

[л. 181) Τὰ ἀντίφωνα τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν εἰς τὴν Ὑψωσιν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιῦ Σταυροῦ.

[л. 182) Εἰς τὴν γέννησιν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

[л. 183) Εἰς τὰ ἅγια Θεοφάνεια τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

[л. 184) Τῇ κυριακῇ τῶν Βαΐων ἀντίφωνα.

По тексту и даже почти по составу настоящей Типиконъ до буквальнойности сходенъ съ Типикономъ XIII в. (Галисийскимъ) лавры пр. Аѳанасія Аѳонскаго № 99 А. Какъ особенность настоящаго Типикона, можно отмѣтить замѣчанія объ отличіяхъ въ богослуженіи по другимъ Типикамъ, написанныя большею частію параллельно съ текстомъ самаго Типикона. Что же касается этихъ замѣчаній, то, за весьма немногими исключеніями, всѣ они имѣются и въ Типиконѣ библи. Аѳанасіевскоѣ лавры.

Особенное замѣчаніе: Οὐχ ὡς ὁ βίος, ἀλλ' ὁ εἰς τὴν Ἀνακομιδὴν ἴδιος λόγος τοῦ Μεταφραστοῦ· ὁ γὰρ βίος μέγιστος ὧν ἀναγινώσκεται τῇ ἡ' Νοεμβρίου εἰς τὴν ἀγρυπνίαν. Καὶ σημείωσαι· Ἔστι δὲ καὶ ἕτερος λόγος Κοσμᾶ Βεστήτορος εἰς τὴν αὐτὴν ἀνακομιδὴν (Этотъ рѣчь идетъ о службѣ 27 Января св. Іоанну Златоусту).

VIII. № 106. Τυπικόν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μονῶν. Ркп. изъ собранія Крестнаго монастыря, въ 32 долю листа, 206 листовъ, писана на пергаменѣ мелкимъ чоткимъ почеркомъ XIII в. Составъ обычный этого времени настоящихъ памятниковъ. Листы въ концѣ рукописи перепутаны.

IX. № 90. Τυπικόν (безъ начала), рукопись библи. Кутлумушскаго монастыря на Аѳонѣ, на пергаменѣ, 195 листовъ, въ 24 долю (15 сант. высота, 10 сант. ширина), писана чоткимъ почеркомъ XIII в. По тексту, Типиконъ этотъ имѣеть сходство съ лаврескимъ пр. Аѳанасія Аѳонскаго XIII в. (Галисийскимъ), № 99 А, но безъ особенностей, составляющихъ отличіе лаврескаго Типикона. Вводной всей части (до Синаксаря) и заключительной нѣтъ.

X. № 488. Τυπικόν, рукопись Кутлумушскоѣ библи. на бомбицинѣ, въ 24 долю (13 сант. +9), 193 листа, писана мелкою

скорописью XIII в. Начала и конца рукописи нѣтъ. Составъ его тотъ же, что и въ обычныхъ Типиконахъ XIII в. Отличіе его отъ предыдущаго лишь то, что синаксарныя службы изложены нѣсколько подробнѣе¹⁾, чѣмъ въ другихъ Типиконахъ этого времени.

Х. № 67. *Τοπικόν*, рукопись библиотекы Пантелеимоновскаго монастыря, въ 16 долю листа, 162 листа, писана на пергаменѣ мелкою скорописью XIII столѣтія. Рукопись не имѣетъ ни начала, ни конца, а открывается прямо концемъ службы на 14 сентября и именно окончаніемъ литургіи.

[л. 1—98). Службы по Синаксарю.

[л. 98—132). Службы по Тріоди постной.

[л. 132—162). Службы по Тріоди цвѣтной.

Настоящая рукопись оканчивается службою въ пятницу недѣли Өоминой. Едвали службы пятидесятницы не составляли и окончанія настоящей рукописи. Во всякомъ случаѣ, трудно предполагать въ этомъ Типиконѣ присутствіе Марковскихъ главъ, которыя для важнѣйшихъ службъ изложены въ самомъ Мѣсяцесловѣ. Службы въ Мѣсяцесловѣ описываются сравнительно съ другими Типиконами очень кратко и далеко не всѣ. Такъ, напр., въ мѣсяцѣ Апрѣлѣ находимъ только двѣ памяти: великомученика Георгія и апостола и евангелиста Марка, при чемъ о послѣдней памяти дѣлается такая короткая замѣтка: *Τὸ ἅγιον ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Μάρκου. Ἡ ἀκολουθία πᾶσα κατὰ τὸν τόπον* (л. 81). Подобныхъ замѣчаній относительно службъ разсѣяно по всей рукописи весьма много. Кромѣ этого, и въ самомъ изложеніи порядка службъ на дни особенно важныхъ святыхъ и въ дванадцатые праздники мы замѣчаемъ ту же краткость, которая не исчезаетъ даже и въ службахъ тріодныхъ. Для примѣра здѣсь мы сдѣлаемъ параллельныя сопоставленія однѣхъ и тѣхъ же службъ въ томъ и другомъ отдѣлахъ Типикона, при чемъ для большей выразительности тексты нами берутся изъ рукописей разныхъ вѣковъ и даже изъ первопечатнаго Типикона 1577 года.

¹⁾ Есть большое замѣчаніе о службѣ Златоусту съ Воздвиженіемъ и другое замѣчаніе о службѣ обновленія храма, какъ она попала на страницы Типикона.

Рукопись XIII в.

Τὰ καταθέσια τῆς τιμίας ἐσθῆ-
τος τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς
ἐν Βλαχέρναις.

Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα στι-
χηρὰ προσόμοια ἤχος δ' Πρὸς
Ἐδωκας σημείωσιν, Δόξα καὶ
νῦν, ἤχος β' 1). Ὡς στέφανον
ὑπέρλαμπρον. Ζήτει ἀγούστωφ
λα'. Τροπάριον Θεοτόκε ἀει-
πάρθενε. Εἰς τὸν ὄρθρον ἡ
συνήθης στιχολογία.

Ркп. Ивино-Аѳон. м.
XV в. № 76.

Τὰ καταθέσια τῆς τιμίας ἐσθῆ-
τος τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης
ἡμῶν Θεοτόκου ἐν Βλαχέρναις

Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα στιχη-
ρὰ προσόμοια ἤχος δ' Πρὸς
Ἐδωκας σημείωσιν, Δόξα καὶ
νῦν, ἤχος β' Φρένα καθάραντες.
Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ τῆς
Ὁκτωήχου, Δόξα καὶ νῦν ἤχος
β'. Ὡς στέφανον ὑπέρλαμπρον.
Ζήτει ἀγούστωφ λα', τροπάριον δὲ
ἤχος πλ. δ' Θεοτόκε ἀειπάρθενε.

Εἰς τὸν ὄρθρον ἡ 2) συνήθης στι-
χολογία καὶ ἀνάγνωσις περὶ τῆς

Типиконъ соборный Пан-
токр. мон. XV в.

Τὰ καταθέσια τῆς τιμίας
ἐσθῆτος τῆς ὑπεραγίας Δεσποί-
νης ἡμῶν Θεοτόκου τῆς ἐν ταῖς
Βλαχέρναις.

Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα στι-
χηρὰ προσόμοια ἤχος δ'. Πρὸς
τὸ Ἐδωκας σημείωσιν 3), εἰς ε',
Δόξα καὶ νῦν, ἤχος β'. Φρένα
καθάραντες καὶ νοῦν. Εἰς τὸν
στίχον 4) Ὁκτωήχου, Δόξα καὶ
νῦν, ἤχος β'. Ὡς στέφανον
ὑπέρλαμπρον. Ζήτει 5) τοῦτο ἀγ-
ούστωφ λα'. Τροπάριον ἤχος πλ.
δ' Θεοτόκε ἀειπάρθενε.

Εἰς τὸν ὄρθρον ἡ συνήθης
στιχολογία καὶ ἀνάγνωσις περὶ

Печатный Типиконъ
1577 г.

Ἡ κατάθεσις τῆς τιμίας ἐσθῆ-
τος τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης
ἡμῶν Θεοτόκου ἐν Βλαχέρναις.

Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα στι-
χηρὰ προσόμοια ἤχος δ'. Πρὸς
Ἐδωκας σημείωσιν. Πόλιν τὴν
τιμῶσάν σε, Δόξα καὶ νῦν, ἤχος
β'. Φρένα καθάραντες καὶ νοῦν
Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ τῆς
Ὁκτωήχου, Δόξα καὶ νῦν, ἤχος
β'. Ὡς στέφανον ὑπέρλαμπρον.
Ζήτει ἀγούστωφ λα'. Τροπάριον
ἤχος πλ. δ' Θεοτόκε ἀειπάρ-
θενε (весь тропарь).

Εἰς τὸν ὄρθρον ἡ συνήθης
στιχολογία καὶ ἀνάγνωσις περὶ

1) Ркп. XIII—XIV в. Пантокр. ѿβл. № 50: Φρένα καθάραντες, ἤχος πλ. δ'. Θεοτόκε ἀειπάρθενε. Εἰς τὸν ὄρθρον ἡ συνήθης στιχολογία καὶ ἀνά-
γνωσις περὶ τῆς ἐσθῆτος. Ὁ κανὼν τῆς ἐορτῆς εἰς ε' καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία, ὡς κατ' ἔθος. Εἰς τὴν λειτουργίαν οἱ μακαρισμοὶ τοῦ ἤχου εἰς ε' καὶ τῆς ἐορ-
τῆς, ἡ τρίτη ψδὴ εἰς δ'. Προκειμένον, какъ ркп. XVI в. Конецъ: Ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ λύσις ἐλαίου καὶ οἴνου. 2) На полѣ, въ
качествѣ интерполяцій ркп. XIII в. лавры пр. Аѳан. Аѳон. № 99 А (Галис.): ὁ κανὼν τῆς ἐορτῆς εἰς ε'. 3) Тип. ркп. 1346 г. ποιоу-
мен аутѣ 4) στιχηρὰ τῆς 5) τροпάριον. Замѣчанія, гдѣ искать его, нѣтъ.

καταθέσεως τῆς ἐσθῆτος καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία, ὡς καθ' ἐκάστην. Εἰς ¹⁾ τὴν λειτουργίαν προκείμενον ᾠδὴ τῆς Θεοτόκου· Μεγαλόνει ἡ ψυχὴ μου, "Ὅτι ἐπέβλεψεν, ὁ ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους· Ἀδελφοί, εἶχεν ἡ πρώτη σκηνή, Ἀλληλουάριον ἤχος πλ. δ', Ἀνάστηθι, Κύριε, εἰς τὴν ἀνάπαυσιν, εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν· Ἀναστᾶσα Μαριάμ. Κοινωνικόν· Ποτήριον σωτηρίου.

τῆς τιμίας ἐσθῆτος ²⁾). Οἱ δύο κανόνες τῆς Ὀκτωήχου καὶ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου εἰς ε'. Ἀφ' ἕκτης κοντάκιον ἤχος δ' Πρὸς τὸ Ὁ ὕψωθείς ἐν τῷ. Περιβολὴν πᾶσι πιστοῖς ἀφθαρσίας ἐχαρίσω. Ἐξαποστευλάριον. Εἰς τὸν στίχον τῆς Ὀκτωήχου, Δόξα καὶ νῦν, ἤχος β'. Φρένα καθάραντες. Εἰς τὴν λειτουργίαν См. ркп. XVI в.

τῆς ἐσθῆτος. Ὁ κανὼν τῆς Θεοτόκου εἰς ε', καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία, ὡς καθ' ἐκάστην, κοντάκιον ἤχος δ', Πρὸς· Ὁ ὕψωθείς ἐν τῷ σταυρῷ. Περιβολὴν πᾶσι πιστοῖς ἐδωρήσω (вещь). Εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικά, καὶ ἐκ τοῦ κανόνος ᾠδὴ γ'. Προκείμενον τῆς Θεοτόκου· Μεγαλόνει ἡ ψυχὴ μου, στίχος· "Ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπεινώσιν, ὁ ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς· Ἀδελφοί, εἶχεν ἡ πρώτη σκηνή. Ἀλληλούια, Ἀνάστηθι, Κύριε, εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου. Εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν· Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀναστᾶσα. Κοινωνικόν· Ποτήριον σωτηρίου λήψομαι.

¹⁾ Ркп. 1346 г. Οἱ μακαρισμοὶ τοῦ ἤχου εἰς ε' καὶ τῆς ἐορτῆς ἡ γ' ᾠδὴ εἰς δ'. ²⁾ Тамъ же. Ркп. 1346 г. Κανόνες τῆς Ὀκτωήχου β' καὶ τοῦ Μηναίου εἰς ε', κοντάκιον ἤχος δ' Περιβολὴν πᾶσι πιστοῖς ἐδωρήσω . . . ἡ δὲ λοιπὴ ἀκολουθία, ὡς καθ' ἐκάστην. Εἰς τὴν λειτουργίαν μακαρισμοὶ τοῦ ἤχου καὶ ἐκ τοῦ κανόνος τῆς Θεοτόκου ᾠδὴ γ', προκείμενον и далѣе, какъ въ Тип. 1577 г.

ΧΙΙΙ β. Изъ службы
по Триоди.

Μετὰ τὴν ὀπισθάμβωνον εὐ-
χὴν ἐξερχόμεθα ἐν τῷ νάρ-
θηκι καὶ ψάλλομεν τοῦ ἁγίου
μεγάλου μάρτυρος Θεοδώρου
κανόνα εὐχαριστήριον τὸν εἰς
τὰ κόλυβα. Εἶτα διδομένου τοῦ
κατακλαστοῦ, εἰσερχόμεθα εἰς
τὴν τράπεζαν, μεταλαμβάνοντες
οἴνου ¹⁾ διὰ τὸν ἅγιον· τοῦτο γὰρ
παρελάβομεν ἀπὸ τῆς λαύρας
τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα
καὶ τοῦ κοινοβίου τοῦ ὁσίου πα-
τρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου μεγάλου.

Пант. Окр. ркп. № 50
[л. 197]. XIII—XIV в.

Μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸν ψαλ-
μόν· Εὐλογήσω τὸν Κύριον.
Ὁ ἱερεὺς· Εὐλογία Κυρίου ἐφ'
ἡμᾶς. Εἶτα τὸν Εὐλογητόν, καὶ
ἡμεῖς τὸ Κύριε, εἰσάκουσον, τὸ
Θεὸς Κύριος, τροπάριον τοῦ ἁγί-
ου, ὁ ν' καὶ κανὼν τοῦ ἁγίου
εἰς δ' καὶ τὰ λοιπά.

1346 г. Ркп. [л. 231].

Μετὰ δὲ τὴν ὀπισθάμβωνον
εὐχὴν ψάλλομεν τὸ Κύριε,
εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου,
τὸ Θεὸς Κύριος εἰς ἤχον β'
μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ, τρο-
πάριον· Μεγάλα τὰ τῆς πίστεως
δὶς, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον εἰς
τὸν αὐτὸν ἤχον, ὁ ν' καὶ εὐ-
θέως ψάλλομεν κανόνα εὐχα-
ριστήριον τοῦ ἁγίου Θεοδώρου
εἰς δ', δίγα τῶν εἰρμῶν ἤχος πλ.
δ'. Πρὸς Ἰγρὰν διοδεύσας· Τὸν
θεῖον ἀγῶνα, μάρτυς Χριστοῦ·
ποίημα τοῦ κυρίου Θεοφάνους¹⁾.
Προτίθεται δὲ ἔμπροσθεν τῆς
εἰκόνας τοῦ ἁγίου καὶ κόλυβα
μετὰ διαφόρων ὀπωρῶν. Μετὰ
τὴν ε' φδὴν τοῦ κανόνος, κον-
τάκιον τοῦ ἁγίου ἤχος πλ. δ'.
Πίστιν Χριστοῦ ὡσεὶ θώρακα,
εἶτα αἱ λοιπαὶ γ' φδαί, λέγο-

Ркп. XV в. Пантокр. мон.
соборн. Λ.

Μετὰ δὲ τὴν ὀπισθάμβωνον
εὐχὴν τὸ Κύριε, εἰσάκουσον
τῆς προσευχῆς μου, εἶτα Θε-
ὸς Κύριος, ἤχος β', τροπάριον·
Μεγάλα τὰ τῆς πίστεως, δὶς τὸ
αὐτό, Δόξα καὶ νῦν, Πάντα ὑπὲρ
ἔννοιαν. Τὰ αὐτὰ καὶ εἰς τὸ
Θεὸς Κύριος καὶ εἰς τὸ τέλος
τοῦ ὄρθρου. Εἶτα τὸν ν', καὶ
ψάλλομεν τὸν κανόνα τοῦ ἁγί-
ου μεγάλου μάρτυρος Θεοδώ-
ρου, προτιθέντες καὶ κόλυβα.
Καὶ μετὰ τὴν κανόνος ἐκπλήρω-
σιν ποιῶμεν Τρισάγιον καὶ ψάλ-
λομεν τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ ἁγίου
καὶ τὸ κοντάκιον, Δόξα καὶ νῦν. Ὁ
ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τῶν κολύβων,
καὶ εὐθὺς· Εἶη τὸ ὄνομα Κυ-
ρίου εὐλογημένον, καὶ τὸν λγ'
ψαλμόν. Τοῦτου δὲ ψαλλομένου,
δίδεται ἡμῖν τὸ κατακλαστὸν

¹⁾ 1446 г. Ἰωάννου μοναχοῦ.

μεν δὲ μόνον τῆς η' καὶ θ' φθῆς τοὺς εἰρμούς, ὡς ἐστὶ συνήθως ἐν ταῖς παννουχίαι. Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ κανόνος, εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου, εὐλόγησον, καὶ μετάνοιαι γ', τὸν ψαλμὸν εὐλόγησω τὸν Κύριον καὶ δίδεται τὸ κατακλαστόν. Εἶτα ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τῶν κολύβων, γίνεται ἀπόλυσις καὶ ἀπερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, ἐσθίοντες ἔλαιον¹⁾, πίνοντες καὶ οἶνον διὰ τὸν ἅγιον. Οὕτω γὰρ παρελάβομεν ἀπὸ τῆς λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα καὶ τοῦ κοινοβίου τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου.

παρὰ τοῦ ἱερέως, διαλύομεν δὲ οἱ μεταλαμβάνοντες ὕδατι, ὡς καὶ ἐν τῇ δ'. Εἴθ' οὕτως ἀπερχόμεθα ἐν τῇ τράπεζῃ, ἐσθίομεν ξηροφαγίας, πίνοντες ζωμὸν μετὰ μέλιτος, ὡς προέγραπται ἐν τῇ δ'.

<p>РКП. 1438 г. [Л. 175].</p>	<p>Μετὰ δὲ τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχὴν ἐξερχόμεθα ἐν τῷ νάρθηκι καὶ ψάλλομεν τὸν εὐχαριστήριον κανόνα τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, προστιθέντες καὶ κόλυβα, καὶ μετὰ τὴν τοῦ κανόνος ἐκπλήρωσιν, λέγομεν Τρισάγιον, καὶ ψάλλομεν τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ ἁγίου καὶ τὸ κοντάκιον, Δόξα καὶ νῦν ὁ κοντάκιος, καὶ εὐχὴν τῶν κολύβων καὶ εὐθὺς· Εἴη τὸ ὄνομα, καὶ τὸν λόγόν σου, δίδοται τὸ λεγόμενον ἡμῖν, δίδοται τὸ κατακλαστόν σου, δίδοται τὸ ἱερώς σου. Εἴη οὕτως ἀπερχόμεθα ἐν τῇ τραπεζῇ, μεταλαμβάνοντες οἶνον καὶ ελαίου, διὰ τὸν ἅγιον Θεόδωρον τοῦτο γὰρ παρελάβομεν ἀπὸ τὴν πατρὸς ἡμῶν Σάββα, καὶ τοῦ κοινοβίου τοῦ</p>	<p>РКП. Ивер. библ. № 76 XV в. [Л. 105]. Сн. ркп. Пантел, м. XIII в. № 67.</p>	<p>Μετὰ δὲ τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχὴν ἐξερχόμεθα ἐν τῷ νάρθηκι καὶ ψάλλομεν τοῦτο καὶ τ. διὰ τοῦ κοнца, какъ 1) въ рукописи XIII в.</p>	<p>Топикόν. РКП. 1528 г.</p>	<p>Μετὰ δὲ τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχὴν ἐξερχόμεθα ἐν τῷ νάρθηκι καὶ ψάλλομεν τὸν εὐχαριστήριον κανόνα τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου, προστιθέντες καὶ κόλυβα. Καὶ μετὰ τὴν τοῦ κανόνος συμπλήρωσιν, παύομεν Τρισάγιον καὶ ψάλλομεν τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ ἁγίου, τὸ κοντάκιον, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον, ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τῶν κολύβων, καὶ εὐθὺς Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον καὶ τὸ Εὐλόγησον τὸν Κύριον. Τοῦτο δὲ ψαλλομένου, δίδοται ἡμῖν τὸ κατακλαστόν σου, δίδοται τὸ ἱερώς σου, δίδοται τὸ εὐλογημένον σου, δίδοται τὸ εὐχόμενον σου, δίδοται τὸν ἅγιον Θεόδωρον τοῦτο γὰρ παρελάβομεν ἀπὸ τῆς λαύρας τοῦ οἴου σου πα-</p>	<p>Типик. печатн. 1577 г.</p>	<p>Μετὰ δὲ τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχὴν, ψάλλομεν τὸν ἱκετήριον κανόνα τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, προστιθέντες δὲ καὶ κόλυβα. Λέγομεν τὸ Κύριε, ἐσάκουσον, εἶπα τα τὸ Θεὸς Κύριος, καὶ εὐθὺς τὸ τροπάριον ἤχος β'. Μεγάλα τὰ τῆς πίστεως κατορθώματα, Δόξα τὸ αὐτό, Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Πάντα ὑπὲρ ἔννοιαν, καὶ εὐθὺς ὁ ν', εἶπα ὁ κανὼν ἤχος πλ. δ', Πρὸς Ἰγρὰν διόδεύσας ὡσεὶ ξηράν· Θεὸς σε, Θεόδωρε, ἐράστην. Ἄφ' ἑκτερός, κοντάκιον ἤχος πλ. δ'. Πίστιν Χριστοῦ. Δόξα, τὸ κοντάκιον· Πίστιν ὡσεὶ θώρακα, Καὶ νῦν, θεοτοκίον ἤχος ὁ αὐτός· Ὡς προστασίαν ἀπαντες, καὶ γίνεσθε τὴν εὐλόγησιν τῶν κολύβων. Εἶπα Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου. καὶ τὸ Εὐλόγησον τὸν Κύριον,</p>
				4			
				<p>1) На поляхъ рукописи замѣчено: Тούτο νῦν οὐ γίνεται, ἢ τοῦ ελαίου ὑπερβολή καταλύεις, τοῦ οἴου δὲ . . .</p>			

μεγάλου Εὐθυμίου. Ἄρτι δὲ
τοῦτο οὐ γίνεται, διὰ τὸ τῆς
ἡμέρας αἰδέσιμον, τοῦ ἐλαίου
κατάλυσις, ἀλλὰ τοῦ οἴνου καὶ
μόνον διὰ τὴν τιμὴν τοῦ
ἁγίου.

τρός ἡμῶν Σάββα καὶ τοῦ κοι-
νοβίου τοῦ ὁσίου καὶ μεγάλου
Εὐθυμίου, ἀλλ' οὐ γίνεται νῦν
διὰ τὸ τῆς ἡμέρας αἰδέσιμον,
ἐπεὶ καὶ οἶνος ἀρκετός εἰς διά-
κρισιν διὰ τὴν εἰς τὸν ἅγιον
τιμὴν.

καὶ δίδεται τὸ κατακλαστὸν παρὰ
τοῦ ἱερέως καὶ ἀπόλυσις, καὶ
εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν,
μεταλαμβάνοντες οἴνου καὶ ἐλαί-
ου διὰ τὸν ἅγιον. Τοῦτο γὰρ
παρελάβομεν ἀπὸ τὴν λαύραν
τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα,
καὶ τοῦ κοινοβίου τοῦ ὁσίου καὶ
μεγάλου Εὐθυμίου, ἀλλ' οὐ
ποιοῦμεν αὐτὸ νῦν διὰ τὸ
τῆς ἡμέρας αἰδέσιμον.

ΧΠ. № 99 Δ. Τοπικόν, рукопись библ. лавры преп. Λωνασία Αθονскаго на пергаменѣ, въ 16 долию листа (15 сант. длина и 10 ширина, а текстъ 10 шир. и 7 длина), 198 листовъ, писана мелкою чоткою скорописью XIII вѣка. Мѣсто написанія Типикона можно видѣть изъ слѣдующаго замѣчанія въ этомъ же Типиконѣ подъ 7 Ноября. Здѣсь говорится: Τῶν ἁγίων λγ' μαρτύρων τῶν ἐν Παλαιστίνῃ. Τὸ μαρτύριον αὐτῶν ὁσεῖς β', Ἀλληλοῦια. (Σημεῖωσαι)· Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ θαυματουργοῦ Δαζάρου τοῦ νέου, τοῦ ἐν τῷ Γαλησίῳ ὄρει ἀσκήσαντος καὶ τὴν ἐν τούτῳ σὺν ταῖς λοιπαῖς συστησαμένου μεγίστην μονὴν τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσεως, ἐν ἧ καὶ σὺν Θεῷ τὸ παρὸν γέγραπται Τοπικόν. Ἐπιτελεῖται ἀγρυπνία Χριστοῦ τῇ χάριτι καὶ φάλλεται ἡ ἀκολουθία τοῦ ἁγίου πᾶσα, ὡς καὶ ἐν ταῖς μνήμαῖς τῶν λοιπῶν μεγάλων ὁσίων (л. 55). Въ концѣ рукописи имѣются приписки: α) Καὶ τότε τῆς μεγίστης λαύρας τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, οὗτινος τὴν κατάραν ἐχέτω ὁ τοῦτο ἀποξενώσας, ἔτι δὲ καὶ ὁ ξύσας τὰ γράμματα, ἅπερ ἦσαν ἐνταῦθα и β) Τὸ παρὸν Τοπικόν ὑπάρχει τοῦ ἀμαρτωλοῦ κῆρ Γεωργίου καὶ πρωτοφάλτου Χριστοῦ, καὶ ὅποιος βουληθῆ ἀποξενῶσαι αὐτό, ἐχέτω τὰς ἀρὰς τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων καὶ πάντων τῶν ἁγίων.

[л. 1) взятъ случайно изъ другой рукописи.

[л. 2). Τοπικόν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μονῶν. Διάταξις τῆς ἀγρυπνίας.

Ἄρχῃ τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ.

[л. 1 об.). Ἄρχῃ τῆς ἀκολουθίας τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ.

[л. 9 об.). Αἱ ἀγρυπνίαι τοῦ ὅλου ἑνιαυτοῦ.

[л. 10). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μοναστηρίων.

Δεῖ γινώσκειν, ὅπως ὀφείλει στιχολογεῖσθαι τὸ Ψαλτήριον τὸν ὅλον ἑνιαυτόν.

Правило относительно того же на великіѣ постѣ.

Δεῖ γινώσκειν καὶ πῶς χρῆ σημαίνειν καθ' ἐκάστην ἡμέραν. Здѣсь изложено порядоκъ вседневной вечерни, когда поется Псалтыря.

[л. 11 об.). Ἀρχὴ τοῦ μεσονυκτικοῦ.

[л. 12). Ἀρχὴ τοῦ ὄρθρου.

л. 14). Ἰστέον δέ, ὅτι ὁ ταχθεὶς μοναχὸς ψάλλει τὸ προκείμενον, ὁ αὐτὸς λέγει καὶ τὴν προφητείαν, ὁμοίως καὶ τὸν Πραξαπόστολον ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ, καὶ τὸ Πᾶσα πνοὴ εἰς τὸ εὐαγγέλιον καὶ τὸ κοντάκιον, ὡς προεῖρηται, καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν τὴν ἀπόστολον σὺν τῷ ἀλληλουαρίῳ, εἰ τύχοι ἐπιστάμενος αὐτό, εἰ δ' οὐ, τάσσει ὁ ἐκκλησιάρχης ἕτερον ἀδελφὸν εἰδὸτα ψάλλειν, κάκεινος ψάλλει τὸ ἀλληλουάριον. Καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι βάλλουσι μετάνοιαν οἱ δύο ὁμοῦ, ὅ τε λέγων τὸν ἀπόστολον καὶ ὁ ψάλτης· ἀναγινώσκει δὲ καὶ εἰς τὴν τράπεζαν ὁ ψάλλων τὸ προκείμενον, τὸ Θεὸς Κύριος, καὶ τὰ λοιπὰ.

[л. 14 об.). Χρῆ γινώσκειν, ὅτι μετὰ τὴν θ' ᾠδὴν ὁ ἱερεὺς λέγει τὸ Ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ τὴν ἔναρξιν τοῦ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ ἐν ταῖς μεγάλαις δοξολογίαις.

— Δεῖ εἰδέναι, ὅτι εἰς τὸν ὄρθρον τὸ Θεὸς Κύριος ἱστάμενοι ψάλλομεν, ὡσαύτως καὶ τὸ Ἀλληλούια, καὶ ἐν τῇ λειτουργίᾳ εἰς τὸν ἀπόστολον· ἀποσκευαζόμεθα δὲ εἰς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, εἰς τὸν χειρουβικὸν ὕμνον, εἰς τὸ Πάτερ ἡμῶν, ὃ καὶ ποιούμεν στάσεις ζ', καὶ εἰς τὸ Πληρωθῆτω.

— Замѣчаніе о количествѣ стихиръ на обычной вечерни.

— О кажденіи священникомъ. См. ниже Церк. Пантокр. Типиконъ.

— О вечерни въ дни пятидесятницы.

(л. 15). Χρῆ¹⁾ γινώσκειν, ὅτι ἐν ταῖς²⁾ παρασκευαῖς, ὅτε τύχη Θεὸς Κύριος, ψάλλομεν τὸν πολυέλαιον μετὰ τοῦ ἀλληλουαρίου αὐτοῦ ἀπαραλλάκτως εἰς τὸν ἦχον τῆς ἡμέρας, εἰ δὲ τύχοι Ἀλληλούια, ψάλλεται χύμα.

Замѣчаніе о пѣніи псалмовъ 49, 149 и 150.

— Ὁφειλόμενόν ἐστι καὶ τοῦτο γινώσκειν τοὺς ἀδελφούς τοῦ μὴ ποιεῖν συντυχίας τοὺς ἱσταμένους εἰς τοὺς χορούς τῆς ἐκκλησίας, ἀλλὰ μὴδὲ ἐξέρχεσθαι τινα ἢ εἰσέρχεσθαι ἄχρις ἂν προτεθῇ ἀνάγνωσις· οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ εἰσέρχεσθαι, ψάλλοντος τοῦ χοροῦ, ἐν ᾧ³⁾ ἱσταται δηλονότι, ἀλλὰ τοῦ ἐτέρου ἀρχομένου χοροῦ ψάλλειν εἰσέρχεσθαι εἰς τὸ στασείδιον αὐτοῦ, ποιῶν μετάνοιαν τοῖς ἀδελφοῖς⁴⁾

¹⁾ Ркп. Ват. библ. XV в. 1346. Δεῖ αὐτοῦ ²⁾ πάσαι ³⁾ ἐν ᾧ ἐστι τὸ στασείδιον αὐτοῦ ⁴⁾ τοῦ αὐτοῦ.

— Δεῖ δὲ καὶ τὸν ἐκκλησιάρχην περὶ τούτου πάντοτε φρονι-
ζειν ¹⁾ καὶ παραγγέλλειν τοῖς ἐν τῷ νάρθηκι ἵσταμένοις ἀδελφοῖς, ἵνα
μὴ ἐῷσι τοὺς εἰσερχομένους εὐχῆς χάριν μοναχούς, εἴτε κοσμικούς,
εἰσέρχεσθαι ἐν τῷ ναῷ φαλλούσης ²⁾ τῆς ἐκκλησίας, ὅπερ ἐστὶ σημεῖ-
ον ἀταξίας, ἀλλ' ὀφείλουσι προσκαρτερεῖν ἐν τῷ νάρθηκι ἄχρι τῆς ἀπο-
λύσεως.

[π. 16). Χρὴ εἰδέναι, ὅτι ὁ χορὸς ὁ ἐναρξάμενος εἰς τὸ λυχνι-
κὸν τῆς στιχολογίας, ὁ τοιοῦτος ἀπάρχεται πάλιν αὐτῆς καὶ εἰς τὸν
ὄρθρον, ὁ αὐτὸς ποιεῖ καὶ τὴν ἐναρξιν τῶν ᾠδῶν, ἐξ αὐτοῦ ἐστὶ καὶ ὁ
φάλλον τὸ προκείμενον, τὸ Θεὸς Κύριος, ὁμοίως καὶ τὸ ἐξαποστειλά-
ριον, καὶ ἐν τῇ λειτουργίᾳ τὰ τυπικά, ἐν τε τοῖς ἀποδείπνοις τὸ Μεθ'
ἡμῶν ὁ Θεός, καὶ τὸ Παναγία Δέσποινα Θεοτόκε, καὶ τὸ Κύριε τῶν
δυνάμεων, πρὸς δὲ καὶ οἱ ὀφείλοντες ποιεῖν τὰς ἀναγνώσεις τοῦ ὄρθρου.
Ἄλλα καὶ ἐν τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλη μ' αἰ ὦραι οὐ στιχολογοῦνται. Ὁ
ἐναρξάμενος χορὸς εἰς τὸν ὄρθρον τὸ Δίνεῖτε τὸν Κύριον, ὁ αὐτὸς
ἀπάρχεται καὶ τῆς στιχολογίας τῆς πρώτης ὥρας τὸ ἀλληλουάριον τοῦ
πλ. β' ἤχου. Εἰς δὲ τὴν γ' ὥραν ἄρχεται ὁ ἕτερος χορὸς τὰ ἀλλη-
λουάρια τοῦ β' καθίσματος εἰς ἤχον πλ. β'. Εἰς δὲ τὴν ἕκτην ὥραν ὁ
ἕτερος χορὸς ἀλληλουάριον τοῦ βαρέος ³⁾ ἤχου. Ὁ δὲ τὴν ἀκολουθίαν
ἐναρξάμενος ποιεῖν μοναχὸς φάλλει τὸ προκείμενον τῆς προφητείας,
ἀναγινώσκει τὴν προφητείαν, ποιεῖ δὲ καὶ τὴν ἀνάγνωσιν εἰς τὴν Κλί-
μακα, εἰς δὲ τὴν δ' ὥραν ἀπάρχεται ὁ ἕτερος χορὸς τὸ α' ἀλληλουά-
ριον τοῦ πλ. α' ἤχου. Ὁ αὐτὸς χορὸς ποιεῖ καὶ τὴν κάταρξιν τῶν
μακαρισμῶν, ἀπὸ δὲ τοῦ λυχνικοῦ πάλιν γίνεται ἀλλαγὴ ⁴⁾).

[π. 16 οβ.). Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἐν τῇ ἀγίᾳ μ' τῶν Χριστουγέννων
καὶ τῶν ἀγίων ἀποστόλων, ὅτε τύχη Ἀλληλούια ποιῶμεν τὰς συνή-
θεις μετανοίας κατὰ τὸν τύπον τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης μ', ἐκτελοῦντες
καὶ ἐννάτας κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τοῦ Ἀλληλούια.

— Замѣчаніе о послѣдованіи часовъ и почасіи и самое изло-
женіе порядка ихъ. Здѣсь въ почасіи третяго часа находимъ
слѣдующее любопытное замѣчаніе о тропаряхъ: Ἐν ἄλλοις οὕτως
εὐρήσεις· Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, καὶ Δόξα τοῦ κατὰ τὴν μονὴν
ἀγίου, Καὶ νῦν, Τῇ πρεσβείᾳ, Κύριε, πάντων τῶν ἀγίων (обычно же
читались такіе тропари: Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, Δόξα, Οἱ μάρ-
τυρές σου, Κύριε, Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Τεῖχος ἀκαταμάχητον), ὅπερ

¹⁾ περὶ τούτου ²⁾ φαλλόντων ἀδελφῶν, ὅπερ ³⁾ β' ἤχου ⁴⁾ ἐναλλαγῆ.

εὐρήσεις ἀληθέστερον σχεδὸν ἐν πᾶσι κρατοῦν. Ἐν οἷς
δε οὐκ ἔστιν ἴδιος ἅγιος, ἀλλὰ Χριστὸς τύχη ἢ Θεοτόκος ἢ Ἁγία
Τριάς, λέγει· Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, Δόξα, Τὰς ἀγγελόνας τῶν
ἀγίων, Καὶ νῦν, Τῇ πρεσβείᾳ, Κύριε [л. 17).

[л. 18). Замѣчаніе о послѣдованіи всеневномъ, когда
поется «Богъ Господь» (См. эту статью въ соборномъ Пантокр.
Типиконѣ), и о почасіи перваго часа, который поется всегда
въ келліяхъ.

[л. 18 об.). Замѣчаніе объ еkkлiсiархѣ, епистимонархѣ и
будителѣ. См. статью въ Пантокр. соборн. Типиконѣ.

[л. 19). Замѣчаніе о пѣніи канона на цѣлую недѣлю.

— Ἡ ἀκολουθία τῶν σαββάτων τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἐν οἷς ὑπάρ-
χει μνήμη ἀγίου μεγάλου, γίνεται οὕτως.

[л. 20 об.). Послѣдованіе субботней службы вечеромъ и
утромъ, если поется «Аллилуія». См. въ Пантокр. Тип. въ при-
мѣч. изложеніе вечерней службы.

[л. 21 об.). Χρῆ γινώσκειν, πῶς ἀναγινώσκονται τὰ εὐαγγέλια
καὶ αἱ τούτων ἐρμηνεῖαι. См. ниже въ параллели съ Пантокр.
Уставомъ.

[л. 22). Замѣчаніе о литургіяхъ въ великій постъ.

— О чтеніи утреннихъ евангелій.

[л. 22 об.). Χρῆ εἰδέναι, ὅτι παρελάβομεν παρὰ τῶν ἀγίων πα-
τέρων ἀναγινώσκειν εἰς τὴν τράπεζαν, ὅτε ἐσθίουσιν οἱ ἀδελφοί, καὶ οὐκ
ἔχει τις ἄδειαν βῆξαι ἢ πτύσαι, ἢ συντοχεῖν ἄνευ μεγάλης ἀνάγκης.
Μετὰ δὲ τὸ ἀναστῆναι τῆς τραπέζης μὴ πίνειν ὕδωρ μέχρι τῆς ἀπο-
λύσεως τοῦ ἐσπερινοῦ.

— Замѣчаніе о пѣніи Богородичнаго канона вечеромъ, о
раздачѣ воды кандилаптомъ и др.

[л. 23). Συναξάριον σὺν Θεῷ τῶν δώδεκα μηνῶν, ἀρχόμενον ἀπὸ
Σεπτεμβρίου μηνὸς μέχρις Αὐγούστου συμπληρώσεως.

Марковыхъ главъ нѣтъ, а вмѣсто нихъ подъ 2 числомъ
Февраля, 25 Марта и др. находятся замѣчанія (σημειώσεις), изъ
которыхъ нѣкоторыя мы и приведемъ здѣсь: Εἰ δὲ φθάσοι ἐν
τῇ μ' (праздникъ Срѣтенія) ἐπιτελοῦμεν τὴν ἀκολουθίαν οὕτως·
ἐσπέρας ἐν τῇ παραμονῇ λέγομεν πρῶτον τὰ στιχηρὰ τοῦ Τριωδίου
ἔπειτα τῆς ἑορτῆς, ὁμοίως καὶ τὰ ἀναγνώσματα καὶ καθεξῆς ἢ λει-

τουργία τῶν προηγιασμένων, καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν. Ὡρα δὲ πρώτη τῆς νυκτὸς κρούει τὰς βαρέας, τὸ σιδηροῦν καὶ τὸ μέγα, καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ψάλλομεν τὰ ἀπόδειπνα. Μετὰ δὲ τὴν τούτων ἐκπλήρωσιν, ποιῶμεν τὴν λιτὴν, ψάλλοντες στιχηρὰ ἰδιόμελα τῆς ἑορτῆς, καὶ γίνονται αἱ συνήθεις εὐχαὶ καὶ ἡ ἀπόλυσις, καὶ δίδοται τὸ κατακλαστόν, γινομένης ἀναγνώσεως μεγάλης, καὶ καθεξῆς ἡ ἀκολουθία τῆς ἀγρυπνίας. Ἡ δὲ γ' ὥρα καὶ ἕκτη γίνονται οὕτως· Σημαίνει ὥρας γ' καὶ ψάλλομεν τὰς ὥρας ἄνευ μετανοιῶν, στιχολογοῦντες καὶ καθίσματα αὐτῶν, καὶ μετὰ τὴν τούτων ἀπόλυσιν σημαίνει καὶ τὴν θ' ὥραν, καὶ ψάλλομεν αὐτὴν μετὰ καὶ τῆς στιχολογίας αὐτῆς. Εἴθ' οὕτως λέγομεν τοὺς μακαρισμοὺς χύμα, καὶ καθεξῆς τὸν ἑσπερινόν. Προηγοῦνται δὲ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα τὰ στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς, ἔπειτα τοῦ Τριωδίου, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ Φῶς ἰλαρόν, τὰ ἀναγνώσματα πρῶτον τῆς ἑορτῆς ἔπειτα τῆς ἡμέρας καὶ τὸ Κατευθυντήριο, μετὰ δὲ τοῦτο συναπτὴ τοῦ Τρισαγίου, προκείμενον, ἀπόστολος, ἀλληλουάριον, εὐαγγέλιον καὶ καθεξῆς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἐὰν τύχη ἐν μ' ἑορτάζομεν τὴν ἑορτὴν ἡμέραν α' εἰ δ' οὐ, ἡμέρας η', εἰ δὲ τῇ ἑβδομάδι τῆς τυρινῆς ἡμέρας δ' (λ. 96).

Порядокъ литургiи на этогъ праздникъ 1).

[л. 101). Подъ 9 Марта, послѣ изложенiя службѣ 40 мучениковъ, замѣчаетъ Типиконъ: Аὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται εἰ τύχοι νηστεία, εἰ δὲ τύχοι ἐν σαββάτῳ καὶ κυριακῇ γίνεται ἡ ἀκολουθία τῶν ἁγίων καὶ τῆς ἡμέρας. Εἰ δὲ τύχοι τῇ κυριακῇ τῆς Σταυροπροσκυνήσεως ψάλλεται ἡ ἀκολουθία πᾶσα, ἀναστάσιμα τοῦ σταυροῦ καὶ τῶν ἁγίων, ἀπόστολος τῆς ἡμέρας καὶ τῶν ἁγίων, ἀλληλουάριον, στίχος α' τοῦ σταυροῦ καὶ β' τῶν ἁγίων, εὐαγγέλια τὰ ἀμφότερα, κωνωνικόν· Ἐσημειώθη ἐφ' ἡμᾶς καὶ τῶν ἁγίων.

[л. 103 об.). Χρὴ γινώσκειν, ὅτι ἐὰν γίνεται ὁ Εὐαγγελισμὸς ἐν σαββάτῳ, εἰς τὸ λυχνικόν τῆς παρασκευῆς ἀναγιώσκονται α' τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας, εἴτα τῆς ἑορτῆς, καὶ ἡ ἀκολουθία τῆς ἑορτῆς γίνεται ὡς προδεδήλωται 2)· οὔτε γὰρ τὰ Τριώδια ψάλλομεν, οὔτε τι ἄλλο τοῦ σαββάτου, ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς ἑορτῆς ἅπαντα

1) Въ Типиконѣ лавры 1484 г. нѣтъ этого примѣчанiя. 2) Тип. св. лавры 1484 г. Ὁμοίως καὶ εἰς τὸν ὄρθρον πᾶσα ἡ ἀκολουθία τῆς ἑορτῆς γίνεται.

λέγονται, τῶν ἄλλων ἀργούντων. Πρὸ δὲ τῆς λειτουργίας, περὶ ὥραν β', ἐξέρχεται ἡ λιτή καὶ ἡνίκα ὑποστρέψῃ ἄρχεται ἡ λειτουργία, ψάλλομεν δὲ τυπικὰ καὶ ἐν τοῖς μακαρισμοῖς ὡδὴ γ' καὶ ς'.

Εἰ δὲ τύχοι ἐν κυριακῇ ὁ Εὐαγγελισμός, τῷ σαββάτῳ ἐσπέρας εἰς τὴν ἀγρυπνίαν ¹⁾ ψάλλονται πρῶτον τὰ ἀναστάσιμα ²⁾ εἶτα τῆς ἐορτῆς ³⁾, ὡς προγέγραπται, ἡ ἀκολουθία, ἀναγνώσματα δὲ λέγονται τὰ β' τῆς ἐορτῆς καὶ ἀπὸ τῶν συνήθως λεγομένων τὸ ἐν Ἰεζεκιήλ, εὐαγγέλιον ἐωθινὸν ἀναστάσιμον οὐ λέγομεν, ἀλλὰ τῆς ἐορτῆς, κανόνας τῆς Ὁκτωήχου, ἀναστάσιμον τῆς ἐορτῆς καὶ καθεξῆς ἡ ἀκολουθία τῆς ἀγρυπνίας.

Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν περὶ ὥραν β' σημαίνει καὶ ἐξερχόμεθα μετὰ τῆς λιτῆς, καὶ μετὰ τὸ ὑποστρέψαι ἄρχεται ἡ λειτουργία, καὶ ψάλλομεν τυπικὰ, εἰσοδικόν· Εὐαγγελίσεσθε ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, Δόξα καὶ νῦν, τὸ κοντάκιον, τὸ Τρισάγιον, ὁ ἀπόστολος τῆς ἐορτῆς, εἶτα τῆς κυριακῆς, ὁμοίως καὶ τὰ εὐαγγέλια, προκείμενα καὶ ἀλληλουάρια τῆς ἐορτῆς.

Дальнѣйшее изложение случаевъ идетъ на субботу Лазарева, на вербное воскресенье ⁴⁾, на всю страстную седмицу и на первый и второй день Пасхи.

[π. 105). Ἐὰν δὲ φθάσῃ γενέσθαι ὁ Εὐαγγελισμός τῇ μεγάλῃ β', ἤχουν τῇ κυριακῇ τῶν Βαΐων ἐσπέρας ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ στιχολογοῦμεν τὸ πρῶτον ἀντίφωνον, τὸ Μακάριος ἀνὴρ ἤχος πλ. δ', εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα στιχηρὰ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, προσόμοια ἤχος πλ. β', δευτεροῦντες αὐτὰ, εἶτα τὰ γ' ἰδιόμελα τῶν Βαΐων τοῦ πλ. δ' καὶ δευροῦμεν τὸ α', Δόξα, τῶν Βαΐων πλ. β'. Ὁ ἔχων θρόνον οὐρανόν, Καὶ νῦν, Ἀναστήτω, εἰσοδος, προκείμενον τῆς ἡμέρας, ἀναγνώσματα τῆς

¹⁾ Тамъ же. Μετὰ τὴν στιχολογίαν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ²⁾ Ὁκτωήχου γ' καὶ ἀνατολικόν α' ³⁾ εἰς ς', Δόξα ἤχος πλ' β'. Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, Καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ α τοῦ ἤχου, εἰσοδος, τῇ κυριακῇ τὰ ἀναγνώσματα μετὰ τῆς ἐορτῆς τὰ β' καὶ ἀπὸ τῶν συνήθως λεγομένων τὸ ἐν Ἰεζεκιήλ, ἡ λιτή καὶ τὰ ἰδιόμελα τῆς ἐορτῆς τὰ προγραφέντα. Αἱ συνήθεις εὐχαί, τὸ ἀναστάσιμον τοῦ στίχου, εἶθ' οὕτως τὰ κατὰ ἀλφάβητον, Δόξα καὶ νῦν, Σήμερον χαρᾶς, τὸ Τρισάγιον, τὸ ἀπολυτικίον τῆς ἐορτῆς ἐκ γ'. Εἰς τὸν ὄρθρον ἡ συνήθης στιχολογία καὶ ὁ πολυέλαιος, οἱ ἀναβαθμοὶ τοῦ ἤχου, προκείμενον καὶ εὐαγγέλιον τῆς Θεοτόκου, ἀναστάσιμον οὐ λέγομεν, οἱ κανόνες, ὁ ἀναστάσιμος σὺν τῇ Θεοτόκῳ εἰς ς' καὶ τῆς ἐορτῆς ἡ ἐσχάτως λέγομεν τοὺς εἰρμούς τῆς ἐορτῆς, τὸ ἐξαποστειλάριον ἐωθινόν καὶ τῆς ἐορτῆς, εἰς τοὺς αἶνους· Πᾶσα πνοή, ἀναστάσιμα δ' καὶ τῆς ἐορτῆς προσόμοια δ', ἰστώμεν στίχους ἡ', Δόξα ἤχος πλ. δ' Εὐφραίνεσθωσαν, Καὶ νῦν Ἰπερευλογημένη, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις. Δίδονται καὶ ἅγιον ἔλαιον τοῖς ἀδελφοῖς, ψάλλονται τὰ ἰδιόμελα, Δόξα, τὸ ἐωθινόν, Καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς. ⁴⁾ Ἐσπέρας ὡς σαββάτον τοῦ Λαζάρου, μετὰ τὴν συνήθη ἀκολουθίαν τὸ Κύριε, ἐκέ-

έορτῆς τὰ γ', εἰς τὴν λιτὴν ἰδιόμελα τῆς έορτῆς, ἃ προεγράφησαν. Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ ἰδιόμελα τῆς ἡμέρας, ὁ δεύτερος, ὁ τρίτος καὶ ὁ βαρῦς, Δόξα, τὸ α'. Ἐκ βαΐων καὶ κλάδων, Καὶ νῦν τῆς έορτῆς ἦχος ὁ αὐτός, τὸ Ἄπ' αἰῶνος μυστήριον, ἀπολυτίκιον τῆς έορτῆς καὶ ἀκολουθία τῆς ἀγρουπνίας· στιχολογοῦμεν δὲ καθίσματα γ' καὶ τὸν πολυέλαιον, καὶ ἀναγινώσκομεν πρῶτον τῆς έορτῆς ἔπειτα τῆς ἡμέρας, οἱ ἀναβαθμοί, προκείμενον τῆς έορτῆς, Πᾶσα πνοή, εὐαγγέλιον τῆς έορτῆς, ὁ ν', ὁ κανὼν τῆς έορτῆς, τὸ τριψῆδιον τῆς ἡμέρας τοῦ κυροῦ Κοσμά. Ἄπο γ' κοντάκιον τῆς ἡμέρας, ἀφ' ε' τῆς έορτῆς, εἰς τοὺς αἶνους στιχηρὰ τῆς έορτῆς, εἰς τὸν στίχον ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας, τὸν α' καὶ τοὺς τέσσαρας πλ. α', Δόξα πλ. δ', Δευτέραν Εὐαν, Καὶ νῦν ὁ αὐτός τῆς έορτῆς· Εὐφραινέσθω, ἔκτενῆ καὶ ἀπόλυσις. Συνάπτομεν καὶ τὴν α' ὥραν, σχολάζουσι δὲ καὶ αἱ μετάνοιαι καθόλου ἄνευ τῶν μεγάλων. Περὶ δὲ ὥραν γ' τῆς ἡμέρας γίνεται ἡ λιτὴ, καὶ ὑποστρέφοντες ἀπαρχόμεθα τῆς τριθέκτης κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν ἀναγινώσκεται δὲ καὶ τὸ τετραευαγγέλιον. Καὶ περὶ ε' σημαίνει ε' καὶ θ' καὶ γίνεται ἡ ἀκολουθία ὡς σύνθητες, τὰ τυπικὰ χύμα καὶ ἀρχόμεθα τοῦ λυχνικοῦ χωρὶς στιχολογίας. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ τῆς ἡμέρας τὰ δ' ἰδιόμελα τοῦ πλ. α', εἶτα τῆς έορτῆς ἦχος δ'. Τῷ ἕκτῳ μηνὶ καὶ ἔτερα β' καὶ τοῦ ἀρχαγγέλου προσόμοια γ', Δόξα πλ. δ', Τῆς ξηρανθήσης, Καὶ νῦν πλ. β', τῆς έορτῆς· Ἄπεστάλη, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ Φῶς ἰλαρόν,

κραξα ἦχος πλ. β', ἰστώμεν στίχους ι', στιχηρὰ τῆς έορτῆς πρός· Ὅλην ἀποθέμενοι, τὰ γ' ἀναδευτεροῦνται, ἔπειτα τῶν Βαΐων δ' ἰδιόμελα, εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον, Δόξα ὁ αὐτός· Σήμερον ἡ χάρις, Καὶ νῦν Ἄπεστάλη, εἴσοδος, προκείμενον· Κύριος ἐβασίλευσεν, ἀναγνώσματα ε' τῆς έορτῆς, ἔπειτα τῶν Βαΐων. Εἰς τὸν στίχον τὰ ἰδιόμελα τῶν Βαΐων ἦχος πλ. δ', Χαίρε καὶ εὐφραίνου, Δόξα ἦχος πλ. β'. Σήμερον ἡ χάρις, Καὶ νῦν, Τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον, ἀπολυτίκιον τῶν Βαΐων Ἐὴν κοινὴν ἀνάστασιν, ἄπαξ. Εἰς τὸ Θεὸς Κύριος ὁμοίως, ἡ συνήθη· στιχολογία καὶ ὁ πολυέλαιος, τὸ προκείμενον τῶν Βαΐων· Ἐκ στόματος νηπίων, στίχος· Κύριε, ὁ Κύριος ἡμῶν, τὸ Πᾶσα πνοή, εὐαγγέλιον τῶν Βαΐων, ὁ ν' καὶ οἱ κανόνες πρῶτον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἔπειτα τῶν Βαΐων. Ἄπο γ' κοντάκιον τῶν Βαΐων, ἀφ' ἕκτης τῆς Θεοτόκου. Εἰς τοὺς αἶνους στιχηρὰ τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν Βαΐων ἰδιόμελα, Δόξα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τῶν Βαΐων, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις. Εἶτα ἐξέρχεται ἡ λιτὴ καὶ ὑποστρέφουσι, γίνεται τέλος τῆς ἀπολύσεως. Εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικὰ καὶ ἕκ τοῦ κανόνος τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ὧδὴ γ' καὶ ἕκ τῶν Βαΐων ε', εἰσοδικόν· Εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν, Σήμερον τῆς σωτηρίας, Δόξα, Ἐὴν κοινὴν ἀνάστασιν, Καὶ νῦν, Τῇ ὑπερμάχῳ, τὸ Τρισάγιον, προκείμενον τῶν Βαΐων, ὁ ἀπόστολος προηγείται τῆς Θεοτόκου, ἀλληλουάριον τῆς Θεοτόκου λέγεται καὶ στίχος τῶν Βαΐων, καὶ καθεξῆς ἡ λειτουργία Χρυσοστόμου.

προκείμενον τῆς προφητείας, τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας, ἔπειτα τῆς ἑορτῆς τὰ β', τὸ Κατευθυνθήτω, συναπτὴ τοῦ Τρισαγίου, προκείμενον, ἀπόστολος, ἀλληλουάριον τῆς ἑορτῆς, εὐαγγέλιον ὁμοίως, εἶτα τῆς ἡμέρας καὶ καθεξῆς ἢ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου.

Также совершается служба этого праздника во вторникъ и среду страстной седмицы. Для четверга сдѣлано особое подробное изложение настоящей службы.

[**π. 105** об.). Ἐὰν δὲ γίνεται ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ εἰς τὴν παραμονήν, ἤγουν τῇ μεγάλῃ ε' ἑσπέρας, προηγούνται ὁμοίως ¹⁾, ἤγουν τὰ στιχηρὰ καὶ τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας καὶ ²⁾ τῆς ἑορτῆς· τῇ ἐπαύριον δὲ ἤγουν τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ δευτέρου, Δόξα καὶ νῦν, "Ὅτε οἱ ἔνδοξοι μαθηταί, ἢ ἀκολουθία τῶν ἁγίων παθῶν, κατὰ τὴν τάξιν αὐτῆς. Μετὰ δὲ συμπλήρωσιν τῶν ἀντίφωνων εὐθὺς ³⁾ τὸ κοντάκιον τῶν ἁγίων παθῶν, εἶτα τὸ εὐαγγέλιον καὶ μακαρισμοὶ τῶν ἁγίων παθῶν, προκείμενον· Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια, στίχος· Μακάριος συνίων, εὐαγγέλιον καὶ εὐθὺς οἱ ἀναβαθμοί, τὸ πρῶτον ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον τῆς ἑορτῆς, Πᾶσα πνοή, εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς· Ἀναστάσα Μαριάμ, καὶ τὸ ἐνὸρδινον ⁴⁾ εὐαγγέλιον τῶν ἁγίων παθῶν, εἶτα ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς καὶ τὸ τριώδιον ⁵⁾ κατὰ τὴν τάξιν. Τὰ δὲ ἐπίλοιπα εὐαγγέλια τῶν ἁγίων παθῶν ὁμοίως κατὰ τὴν τάξιν ⁶⁾ αὐτῶν ἀναγινώσκονται ⁷⁾. Εἰς τοὺς αἶνους στιχηρὰ ἰδιόμελα τῶν ἁγίων παθῶν ἤχος α'· Πᾶσα ἢ κτίσις ⁸⁾ καὶ τοὺς γ' δεύτερον, Δόξα πλ. δ' Ἦδη βάπτεται, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτός· Εὐφραινέσθωσαν. Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς, Δόξα πλ. β'· Ἐξέδυσάν με, Καὶ νῦν ἤχος δ' Γλῶσσαν, ἣν οὐκ ἔγνω. Ἡ δὲ α' ὥρα γίνεται, καθὰ διατέτακται ἐν τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ.

¹⁾ Синайск. ркп. № 1094 XII—XIII в. нѣтъ словъ ὁμοίως ἤγουν ²⁾ οὕτως ³⁾ нѣтъ εὐθὺς, вмѣсто котораго: λέγει ⁴⁾ нѣтъ ⁵⁾ τῆς ἡμέρας ⁶⁾ καὶ τὴν ἀκολουθίαν ⁷⁾ нѣтъ ⁸⁾ ἄλλο ἤχος β'· Λαὸς δυσσεβῆς, ἕτερον πλ. δ'· Ἦδη βάπτεται κάλαμος, Δόξα καὶ νῦν, ἰδιόμελον, οἷον θέλει, καὶ ποιῶμεν δοξολογίαν μεγάλην. "Ὁρας δὲ οὐ ψάλλομεν, ἀλλὰ καὶ τὰ εὐαγγέλια τῶν ὁρῶν καταλιμπάνομεν διὰ τὸ σεβασμιον τῆς ἑορτῆς. Ἐξερχόμεθα δὲ καὶ ποιῶμεν λιτήν, καὶ ὑποστρέφοντες, πρὸ ὥρας ἢ ἀπαρχόμεθα τῆς λειτουργίας· προηγείται δὲ τὰ στιχηρὰ καὶ τὰ ἀναστάσιμα τῆς ἡμέρας, καὶ οὕτως τῆς ἑορτῆς, καὶ γίνεται ἢ ἀκολουθία τῆς λειτουργίας τοῦ Χρυσοστόμου.

Περὶ δὲ ὥραν εἴ χροῦει τὸ σιδηροῦν καὶ ποιῶμεν τὴν λιτὴν καὶ ὑποστρέφοντες, φάλλομεν τὰς γ' ὥρας μετὰ τῶν τροπαρίων καὶ τῶν ἀκολουθιῶν αὐτῶν. Καὶ περὶ ὥραν ἡ σημαίνει καὶ ἀπαρχόμεθα τοῦ λυχνικοῦ· προηγῶνται δὲ τὰ δύο ἀναγνώσματα καὶ τὰ στιχηρὰ τῆς ἡμέρας καὶ οὕτως τῆς ἑορτῆς· ὁ μόντοι ἀπόστολος καὶ τὸ εὐαγγέλιον προηγείται τῆς ἑορτῆς, καὶ γίνεται ἡ τελεία λειτουργία.

[Л. 106). Ἐὰν δὲ φθάσῃ γενέσθαι ὁ Εὐαγγελισμὸς τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ, τελεῖται πᾶσα ἡ ἀκολουθία κατὰ τὸν προγεγραμμένον τύπον ἐν τῇ μεγάλῃ εἴ ἄνευ τοῦ νιπτῆρος. Ἀντὶ δὲ τοῦ Τρισαγίου, "Ὅσοι εἰς Χριστόν ¹⁾, προκείμενον τῆς ἡμέρας, ἀπόστολοι β', ἀντὶ δὲ τοῦ ἀλληλουαρίου· Ἀνάστα ὁ Θεὸς ἦχος βαρὺς μετὰ τοῦ στίχου αὐτοῦ, εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ἑορτῆς.

— Ἰστέον δέ, ὅτι ἐν ἧ ἂν ἡμέρᾳ τῆς ἐβδομάδος γένηται ὁ Εὐαγγελισμὸς, ἐπιτελεῖται ἀγρυπνία μετὰ τῶν ἀποδείπνων καὶ ἐν τῇ τραπέζῃ ἐσθίωμεν ὀψάρια, πίνομεν καὶ οἶνον διὰ τὴν δόξαν καὶ ἀντίληψιν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου (прибавляется въ ркп. Аѳоно—Ватопед. библ. № 101 χωρὶς τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ).

Въ службѣ на Пасху съ праздникомъ Благовѣщенія весьма любопытно описывается начало утрени. Мы для большей наглядности въ разницѣ древнѣйшихъ богослужебныхъ порядковъ студійскихъ и позднѣйшихъ іерусалимскихъ, изложенныхъ въ одномъ и томъ же Типиконѣ, сдѣлаемъ здѣсь сравненіе того и другого описанія, дополнивъ это сравненіе изъ Типикона обители пр. Саввы Освященнаго (нынѣ библ. патріаршей въ Іерусалимѣ) по рукописи Синайской библ. XII—XIII в. № 1094.

¹⁾ Здѣсь прекращается изложеніе службы въ субботу въ Синайской рукописи № 1094.

Εἰς τὸν ὄρθρον τῆ μεγάλης κυριακῆ, περι ὄραν η' τῆς νυκτὸς ἐξερχόμεθα ἐκ τοῦ ναοῦ ἐν τῷ νάρθηκι, καί, κλεισθεισῶν τῶν πολῶν, ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς ἅπασαν τὴν λευκὴν στολὴν καὶ ¹⁾ θυμιᾶ ἅπαντας, ὡς ἔθος ἐστίν. Ὁ δὲ ἐκκλησιάρχης ²⁾ ἢ ὁ ἡγούμενος διανέμει τὰ κηρία, καὶ ἄπτομεν αὐτά ³⁾. Μετὰ δὲ τὸ θυμιᾶσαι πάντας, τὸν ⁴⁾ ἱερέα (;) ἵσταται ἔμπροσθεν τῶν βασιλικῶν πολῶν, κεκλεισμένων οὐσῶν, καὶ θυμιῶν σταυροειδῶς λέγει ⁵⁾: Δόξα τῇ ἀγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ ⁶⁾. Ἄρχεται ὁ ἱερεὺς τροπάριον ἤχου πλ. α'. Χριστὸς ἀνέστη. Ὁμοίως καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ λέγεται γ' παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ γ' παρὰ τῶν ἀδελφῶν. Ὁ δὲ ἱερεὺς στίχος α'. Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ, ὅτι ἀγαθός, στίχος β'. Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος, στίχος γ'. Συστήσασθε ἐορτὴν ἐν τοῖς πυκάζουσιν. Καὶ εἰς τὸν καθέκαστον στίχον λέγει ὁ λαὸς

Τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῆ εἰς τὸν ὄρθρον ἐξερχόμεθα ⁷⁾ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν, ἐναπομείνας δὲ ἐν τῷ ναῷ ὁ κανδηλάπτης μόνος, ἄπτει τὰ κηρία πάντα, ὁμοίως ⁸⁾ καὶ τὰς κανδήλας, καὶ ποιήσας πυρεῖτον μέγα ⁹⁾ τίθησιν αὐτὸ μέσον τοῦ ναοῦ, ὁμοίως καὶ ἕτερον πυρεῖτον ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, κρεμᾶ καὶ θυμιατὸν εἰς τὸ ¹⁰⁾ βῆμα καί, βαλὼν θυμίαμα πολὺ εἰς πάντα, θυμιᾶ, κεκλεισμένων ¹¹⁾ τῶν πολῶν. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἐν τῷ διακονικῷ ἀλλάσσει ἅπασαν τὴν λευκὴν στολὴν καὶ ἐξέρχεται ἐν τῷ νάρθηκι διὰ τοῦ βορείου μέρους, θυμιῶν, προηγουμένων αὐτῷ καὶ λαμπάδων β'. Ὁ δὲ καθηγούμενος διανέμει τὰ κηρία ἢ ὁ ἐκκλησιάρχης, καὶ ἄπτομεν αὐτά πάντες. Μετὰ δὲ τὸ θυμιᾶσαι πάντας, ὁ ἱερεὺς ἵσταται κατ' ἐνώπιον τῶν βασιλικῶν πολῶν καὶ ποιεῖ σταυρὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ ¹²⁾, λέγων· Δόξα

Εἰς δὲ τὸν ὄρθρον τῆ μεγάλης κυριακῆ, περι δὲ ὄραν β' τῆς νυκτὸς ἐξερχόμεθα ἐκ τοῦ ναοῦ ἐν τῷ νάρθηκι καί, κλεισθεισῶν τῶν πολῶν, ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς ἅπασαν τὴν λευκὴν στολὴν καὶ θυμιᾶ ἅπαντας, ὡς ἔθος ἐστίν. Ὁ δὲ ἡγούμενος διανέμει τὰ κηρία τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ ἵσταται ὁ ἱερεὺς ἔμπροσθεν τῶν βασιλικῶν πολῶν, καὶ θυμιῶν σταυροειδῶς, λέγει· Δόξα τῇ ἀγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ. . . . Καί, ἡμῶν ἀποκρινομένων τὸ Ἄμην, ἄρχεται ὁ ἱερεὺς τὸ Χριστὸς ἀνέστη εἰς ἤχον πλ. α', ὁμοίως καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ ἀκολουθία ὁμοίως. Μετὰ δὲ τὸ εἰσελθεῖν εἰς τὸ ἱερατεῖον, Δόξα, ὁ ἱερεὺς εἰς ἤχον δ' καὶ λέγει· Σήμερον τῆς σωτηρίας, Καὶ νῦν, πάλιν τὸ αὐτό, εἶθ' οὕτως συναπτῆ. Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν ἄρχεται ὁ προσετός· Ἀναστάσεως ἡμέρα, καὶ ψάλλομεν κατὰ τὴν τάξιν

¹⁾ Ркп. Син. библ. № 1094 καὶ ἄρχεται θυμιῶν ²⁾ καθηγούμενος ³⁾ ἅπαντες ⁴⁾ ὁ ἱερεὺς ⁵⁾ εἰς ἐπήχον πάντων ⁶⁾ καὶ ἀποκρινόμεθα πάντες τὸ Ἄμην καὶ ⁷⁾ πάντες ἐν τῷ νάρθηκι ἐναπομείνας ⁸⁾ нѣтъ: ὁμοίως καὶ τὰς κανδήλας ⁹⁾ ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, κρεμᾶ δὲ θυμιατὸν ¹⁰⁾ ἅγιον ¹¹⁾ τῶν ¹²⁾ прѣдвлено: ποιήσας.

τῷ Χριστῷ ἀνέστη ¹⁾). Ἐπι δὲ μεγάλη φωνῇ λέγει ὁ ἱερεὺς τὸ Χριστὸς ἀνέστη. Καί, ἀνοιγομένων τῶν πολῶν, εἰσοδεύει, προπορευομένων τῶν λαμπάδων καὶ συνεφεπομένου τοῦ προεστῶτος καὶ τῶν ἀδελφῶν, ψαλλόντων· Καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι. Μετὰ δὲ τὸ εἰσελθεῖν εἰς τὸ ἱερατεῖον δοξάζει ὁ ἱερεὺς ἤχος δ' καὶ λέγει ²⁾. Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν, Καὶ νῦν τὸ αὐτό, εἶθ' οὕτως συναπτῇ ³⁾. Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν ἄρχεται ⁴⁾ ἀναστάσιμον κανόνα καὶ ψάλλομεν τὸν κανόνα τοῦ Πάσχα, κατὰ τὴν τάξιν αὐτοῦ, εἶτα τὸν κανόνα τῆς Θεοτόκου ⁵⁾. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς, Κοντάκιον τοῦ Πάσχα ⁶⁾ καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεολόγον τὸ Ἐπὶ τῆς θείας φυλακῆς, ἀφ' ἕκτης τὸ κοντάκιον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ ἀνάγνωσις· Ἀναστάσεως ἡμέρα ⁷⁾, προκείμενον ἤχος δ'· Εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν, στίχος· Ἄσατε τῷ Κυρίῳ, Πᾶσα πνοή, εὐαγγέλιον τῆς Θεοτόκου· Ἀναστᾶσα Μαριάμ, εἶτα τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ ἐκ γ' ἄνευ τοῦ ν', ἑξαποστειλᾶριον· Σαρκί ὑπνώσας ⁸⁾ καὶ τῆς Θεοτόκου δις ⁹⁾. Εἰς τοὺς αἶνους· Πᾶσα

τῇ ἀγία. . . Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν ἄρχεται ὁ ἱερεὺς τροπάριον ἤχος πλ. α'· Χριστὸς ἀνέστη. Ὁμοίως καὶ οἱ ἀδελφοὶ τὸ αὐτό, καὶ λέγεται τρίτον ὑπὸ τοῦ ἱερέως καὶ τρίτον ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν. Εἶθ' οὕτως στίχος α'· Ἀναστήτω ὁ Θεός. Καὶ ἡμεῖς ¹⁰⁾ τὸ Χριστὸς ἀνέστη, στίχος β'· Ὡς ἐκλείπει καπνός, στίχος γ'· Οὕτως ἀπολοῦνται, Δόξα, Χριστὸς ἀνέστη. Εἶτα πάλιν γεγωνοτέρα φωνῇ ὁ ἱερεὺς· Χριστὸς ἀνέστη. Καί, ἀνοιγομένων τῶν πολῶν, εἰσοδεύει, προπορευομένων τῶν λαμπάδων, συνεφεπομένου τοῦ καθηγουμένου καὶ τῶν ἀδελφῶν, ψαλλόντων· Καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι. Εἰσερχομένου δὲ τοῦ ἱερέως ἐν τῷ βήματι, ποιεῖ συναπτὴν ¹¹⁾. Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ἄρχεται ὁ προεστῶς· Ἀναστάσεως ἡμέρα ¹²⁾, τοὺς εἰρμούς ἀνά δ' καὶ τὰ τροπάρια ἀνά ς'. Ἐν οἷφ δ' ἂν τύχη χορῶ ἢ ἑναρξίς, ὁ προεστῶς ἄρχεται τοῦ κανόνος, ἐκ τοῦ αὐτοῦ μέρους ἤχουν τοῦ δεξιοῦ. Εἰς δὲ τρίτην ᾠδὴν πάλιν ἰσάζουσιν οἱ χοροὶ κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν. Κατὰ δὲ ᾠδὴν γίνεται συναπτὴ μικρὰ ἔσωθεν

αὐτοῦ, εἶτα τὸν κανόνα τῆς Θεοτόκου. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς κοντάκιον τοῦ Πάσχα καὶ ἀνάγνωσμα εἰς τὸν Θεολόγον τὸ Ἐπὶ τῆς φυλακῆς στήσσαι, ἀφ' ς' τὸ κοντάκιον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ ἀνάγνωσις, τὸ Ἀναστάσεως ἡμέρα, προκείμενον τὸ Εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν, στίχος· Ἄσατε τῷ Κυρίῳ, Πᾶσα πνοή, εὐαγγέλιον τῆς Θεοτόκου· Ἀναστᾶσα Μαριάμ, εἶτα τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ ἄνευ τοῦ ν', ἑξαποστειλᾶριον· Σαρκί καὶ τῆς Θεοτόκου, εἰς τοὺς αἶνους· Πᾶσα πνοή, ἤχος α' στιχηρὰ ἀναστάσιμα καὶ ἐκ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον προσόμοιον καὶ δευτεροῦμεν τὸ α', εἶτα ὁ ἀσπασμὸς καὶ ἡ κατήχησις τοῦ Χρισσοτόμου.

¹⁾ Въ Типиконѣ лавры пр. Аѳанасія XV вѣка замѣчено: Ἰστέον δε, ὅτι οἱ τοιοῦτοι στίχοι διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ λέγονται.
²⁾ λέγομεν ³⁾ μεγάλη ⁴⁾ προεστῶς ⁵⁾ Ἀναστάσεως ἡμέρα ⁶⁾ τῆς ἑορτῆς Εὐαγγελισμοῦ. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν λέγει ⁷⁾ ἐκ δευτέρου
⁸⁾ нѣтъ этого, а прямо второй стихъ ⁹⁾ τὸ αὐτό ¹⁰⁾ μεγάλῃ ¹¹⁾ Ἰωάννου μοναχοῦ ποίημα ἤχος α'.

πνοή ἤχος α' ¹⁾), στιχηρὰ ἀναστάσιμα ²⁾ καὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον προσόμοιον, καὶ δευτεροῦμεν τὸ α', εἶτα ὁ ἀσπασμὸς τοῦ Πάσχα, ἡ κατήχησις τοῦ Χρυσοστόμου καὶ ἀπόλυσις. Λιτή δὲ οὐ γίνεται.

Σημεῖωσαι. Δεῖ γινώσκειν, ὅτι εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς μεγάλης κυριακῆς, εἰ μὲν ἔστιν εὐκτήριος τῆς Θεοτόκου, ἐν αὐτῷ τελεῖται ἡ θεία λειτουργία, εἰ δὲ οὐκ ἔστιν, ὅπερ ἀδύνατον, γίνεται ἡ ἀκολουθία, ἡνωμένη μετὰ τῆς ἀκολουθίας τῆς μεγάλης κυριακῆς, ὡς ὑποτέτακται.

Εἰς τὴν λειτουργίαν τὰ ἀντίφωνα τοῦ Πάσχα. Μετὰ δὲ τὴν εἴσοδον, Δόξα, Σήμερον τῆς σωτηρίας Καὶ νῦν, Εἰ καὶ ἐν τάφῳ, ἀντὶ τοῦ Τρισαγίου, Ὅσοι εἰς Χριστόν, προκείμενον τοῦ Πάσχα, εἶτα τῆς Θεοτόκου καὶ τὰ εὐαγγέλια ὁμοίως, καὶ καθ' ἑξῆς ἡ λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου.

τοῦ βήματος ἐν τῇ ἀγίᾳ ταύτῃ ἡμέρᾳ. Ὁ δὲ ἱερεὺς θυμᾶ εἰς τὴν ἐναρξίν τοῦ κανόνος. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς ἡ ὑπακοή· Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεολόγον· Ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου στήσομαι. Ἀφ' ε' κοντάκιον· Εἰ καὶ ἐν τάφῳ, καὶ ἀνάγνωσις· Ἀναστάσεως ἡμέρα. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι γ' καὶ ἀπαρχόμεθα τῆς ε' ᾠδῆς. Μετὰ δὲ τὴν θ' ἐξαποστειλάριον· Σαρχὶ ὑπνώσας ἐκ γ'. Εἶτα τὸ Πᾶσα πνοή ἤχος α' ³⁾ ἰστώμεν στίχους δ', στιχηρὰ ἀναστάσιμα τῆς Ὀκτωῆχος δ', εἶτα τῆς ἑορτῆς ἤχος πλ. α' ⁴⁾, Πάσχα ἱερὸν καὶ τὰ ἕτερα β'. Στιχηρὰ δὲ λέγομεν Ἀναστήτω ⁵⁾ ὁ Θεὸς καὶ τοὺς ἑξῆς, Δόξα, Πάσχα τὸ τερπνόν, Καὶ νῦν, Ἀναστάσεως ἡμέρα. Εἰς δὲ τὸ Χριστὸς ἀνέστη γίνεται ὁ ἀσπασμὸς οὕτως· λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον καὶ ἴσταται πρὸ τῶν θυρῶν τοῦ ἀγίου βήματος, καὶ ἀσπάζεται ὁ προσεστὼς τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, εἶτα τὸν ἱερέα, εἶθ' οὕτως ⁶⁾ λαμβάνει τὸ ⁷⁾ Εὐαγγέλιον ὁ προσεστὼς ⁸⁾ καὶ ἴσταται ἐκ δεξιῶν τοῦ ἱερέως, καὶ ἀσπάζονται οἱ ἀδελφοὶ κατὰ τάξιν αὐτῶν.

¹⁾ Тип. св. лавры пр. Афан. 1433 г. καὶ ψάλλομεν ²⁾ εἶτα τῆς ἑορτῆς προσόμοια γ'. Εἶθ' οὕτως, ἐνοουμένων τῶν δύο χορῶν, λέγομεν Ἀναστήτω ὁ Θεός, καὶ ψάλλομεν τὰ ἀναστάσιμα τροπάρια ἤχος πλ. α'. Πάσχα ἱερὸν ἡμῖν σήμερον, Δόξα, τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, Καὶ νῦν, Ἀναστάσεως ἡμέρα, εἶτα ὁ ἀσπασμὸς τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἡ κατήχησις τοῦ Χρυσοστόμου· Εἰ τις εὐσεβῆς καὶ εὐθέως τελεία ἀπόλυσις. Λιτήν δὲ οὐ ποιοῦμεν (π. 122 ὀβ.). ³⁾ Αἰνεῖτε τὸν Κύριον ἐκ τῶν οὐρανῶν ⁴⁾ Ἀναστήτω ὁ Θεός ⁵⁾ στίχος Ὡς ἐκλείπει καπνός, καὶ ἕτεροι δύο ⁶⁾ нѣтъ: καὶ λαβὼν ⁷⁾ ἅγιον ⁸⁾ ὁ προσεστὼς καὶ ἴσταται—нѣтъ.

Μετά δὲ τὸ πληρωθῆναι τὸν ἀσπασμὸν ἀναγινώσκεται λόγος τοῦ Χρυσοστόμου παρὰ τοῦ προεστῶτος, οὗ ἡ ἀρχή· Εἴ τις εὐσεβής. Οὐ καθήμεθα δὲ εἰς τὴν τοιαύτην ἀνάγνωσιν, ἀλλ' ἰστάμενοι ἐπακροώμεθα πάντες. Μετὰ δὲ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἀναγνώσεως γίνεται ὑπὸ τοῦ ἱερέως ἐκτενὴ καὶ τελεία ἀπόλυσις.

[π. 107). Ἐὰν φθάσῃ ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ β' τῆς Διακαινησίμου, ἐσπέρας τῇ μεγάλῃ κυριακῇ στιχηρὰ πρῶτον τὰ ἀναστάσιμα, εἶτα τῆς Θεοτόκου, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ Φῶς ἰλαρόν, προκείμενον· Τίς Θεὸς μέγας, εἶτα τὰ ἀναγνώσματα τῆς Θεοτόκου, τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας· Οὕσης ὀψίας, ἐκτενὴ, τὸ Καταξίωσον καὶ τὰς αἰτήσεις, στιχηρὰ τοῦ Πάσχα ¹⁾, Δόξα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, Καὶ νῦν, Ἀναστάσεως ἡμέρα, τὸ Χριστὸς ἀνέστη, ἐκ γ', καὶ ἀπόλυσις. Καὶ οὐ ποιουμέν ἄγρουπνίαν. Εἰς τὸν ὄρθρον δὲ τῆς δευτέρας, μετὰ τὸ Χριστὸς ἀνέστη, Δόξα, τροπάριον τῆς Θεοτόκου, Καὶ νῦν τὸ αὐτό. Ἡ δὲ λοιπὴ ἀκολουθία ὡς ἐν τῇ μεγάλῃ κυριακῇ, χωρὶς τοῦ ἀσπασμοῦ· γίνεται δὲ καὶ λιτή. Εἰ δὲ ποιεῖς ἄγρουπνίαν, ἢ ἀκολουθία, ὡς ἐν τῇ μεγάλῃ κυριακῇ διατέτακται γινέσθω, χωρὶς τοῦ ἀσπασμοῦ· γίνεται δὲ καὶ λιτή.

Ὁ αὐτὸς ²⁾ τύπος γίνεται, εἰ τόχοι ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ γ' τῆς Διακαινησίμου, ἢ τῇ δ', ἢ ἡ ἂν ἡμέρα μετὰ τὸ Πάσχα τόχη.

[π. 107 ὀβ.). Σημειῶσαι. Ἰστέον, ὅτι οὐκ ἀπὸ ἰδίου σκοποῦ ³⁾ τό ⁴⁾, πῶς δεῖ ψάλλεσθαι τὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἀκολουθίαν ἐν τε ταῖς τῆς τεσσαρακοστῆς ἡμέραις καὶ τῆς μεγάλῃς ἐβδομάδος καὶ τοῦ Πάσχα ἡμῖν πεπόνηται καὶ γὰρ τῷ Τυπικῷ τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας ἀκολουθήσαντες καὶ ἀκριβέσι ⁵⁾ Συναξαρίοις ἐντυχόντες τῆς τε ἀοιδίμου μονῆς τοῦ Στουδίτου καὶ τῶν λοιπῶν ⁶⁾, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ ⁷⁾ καὶ τῶν Ἱεροσολύμων, ταῦτα ⁸⁾ ἐντετάχαμεν ⁹⁾.

¹⁾ ВЪ Типик. лавр. XIII в. (1424). Καὶ εἰ μὲν ποιεῖς ἄγρουπνίαν, ἢ δὲ μὴ Χριστὸς ἀνέστη καὶ ἀπόλυσις ²⁾ Этого замѣчанія нѣтъ. Ркп. XII в. Снн. библ. № 1094: καὶ εἰ μὲν οὐ ποιουμέν ἄγρουπνίαν, Χριστὸς ἀνέστη μόνον καὶ ἀπόλυσις, εἰ δὲ γίνεται ἄγρουπνία· Χριστὸς ἀνέστη καὶ πᾶσα ἡ ἀκολουθία, ὡς ἐν τῇ μεγάλῃ κυριακῇ, ἐκτὸς τοῦ ἀσπασμοῦ ³⁾ Ркп. 1346, περὶ τοῦ πῶς ⁴⁾ Ркп. Снн. библ. № 1094 τὰ περὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τὸ πῶς δεῖ ψάλλεσθαι ἢ ἀκολουθία ἐν τε τῇ μ' καὶ τῇ μεγάλῃ ἐβδομάδι ἡμῖν πεπόνηται ⁵⁾ нѣтъ ⁶⁾ нѣтъ ⁷⁾ τούτως ἐντετυχάμεν ⁸⁾ καὶ τοῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ⁹⁾ συνεταξάμεθα.

Μηδείς οὖν ἐπαπορεύω τῇ ἐναλλαγῇ ἐντυγχάνων τῶν τε στιχηρῶν καὶ τῶν κανόνων καὶ τῶν ἀναγνωσμάτων, ὅπερ ¹⁾ διώριται, ἀλλὰ τὴν ἡμέραν σκοπεῖτω, ὅτε ἡ παραμονὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ γίνεται εἴτα αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς, ὅποια ἐστί, καὶ εὐρήσεις, ὅτι ²⁾, εἰ νηστεία τύχοι ἢ παραμονή, διὰ τὸ σεβάσιμον τῆς τεσσαρακοστῆς, φάλλομεν πρῶτον τὰ στιχηρὰ τῆς ἡμέρας καί, οἶονεὶ πέρας διδόντες τῇ νηστεία, εἴτα τὰ στιχηρὰ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τὴν τῶν προηγιασμένων λειτουργίαν, ἐξ ἐκείνης δέ, ἃ τε ἀρχὴν τῆς ἑορτῆς λαβούσης, πάντα τὰ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ προηγούνται. Τοῦ δὲ σαββάτου τοῦ Δαζάρου καὶ τῆς κυριακῆς τῶν Βαΐων προετάξαμεν τὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἀκολουθίαν, διὰ τὸ πρὸ ³⁾ τοῦ πάθους τοῦ Χριστοῦ γενέσθαι ταύτας τὰς ἑορτὰς καὶ διὰ τὸ μὴ εἶναι νηστείαν ἐν αὐταῖς. Πάλιν δὲ ἐν ταῖς τῆς μεγάλης ἐβδομάδος ἡμέραις προεκρίναμεν, εἰ τύχοι ἐν αὐταῖς ἢ παραμονὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, προηγεῖσθαι τῆς ἡμέρας τὰ στιχηρὰ εἰς τὸ λυχνικόν, εἴτα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ διὰ τὴν νηστείαν, ὡς ἤδη φθάσαντες εἴπομεν ⁴⁾ καὶ τὸ τῶν ἡμερῶν περιδοξόν ⁵⁾. Γίνεσθαι δὲ τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ καὶ προσκομιδῇ, εἰ τύχοι ἐν ταύτῃ ὁ Εὐαγγελισμός, κἄν γὰρ οἱ κανόνες ἄλλως διαγορεύουσιν, ἀλλὰ ⁶⁾ οὖν εὐρομεν ἐν τῷ Συναξαρίῳ τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας ⁷⁾ εἰς τοὺς εὐκτηρίους οἴκους ⁸⁾ τῆς Θεοτόκου γίνεσθαι προσκομιδῇ καὶ τελείαν λειτουργίαν ⁹⁾.

[Л. 109) На день великомученика Георгія, 23 Апрелья, не только не положено особых замѣчаній на случай, если эта память придется на Пасху или въ другіе дни, но даже не указано всеобщаго ѳдѣнія, о которомъ на полѣ рукописи

¹⁾ Ркп. лавры Аѳан. 1346 г. ὅπως ²⁾ ὅτι ὅτε ἐν νηστεία τύχη ³⁾ πρότερον εἶναι τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῶν τοιοῦτων ἑορτῶν καὶ διὰ τὸ μὴ εἶναι ἐν αὐταῖς νηστείαν. Πάλιν δὲ ⁴⁾ ἐδηλώσθη ⁵⁾ ἐν δὲ ταῖς ἀναστασίμοις αὐτῆς ἡμέραις προηγεῖσθαι ἀεὶ τὰ ἀναστάσιμα διεκρίναμεν διὰ τὸ πανυπέρλαμπρον τῆς ἀναστάσεως ⁶⁾ ἐπεὶ δὲ εὐρομεν καὶ ἐν ⁷⁾ διατεταγμένον ⁸⁾ μονάς ⁹⁾ Ἄλλ' ἐπειδὴ πλείους σχεδὸν τῶν εὐκτηρίων οἰκῶν τῆς Θεοτόκου εἰσὶν καὶ τοῦ πλεονάζοντος ἐπικρατήσας καὶ εἰς πάντας καὶ παρ' ἡμῶν διατάχθη. Ркп. XII в. № 1094, Син. ѳпбл. Εἰ δὲ οὐκ ἔστιν εὐκτήριος οἶκος τῆς Θεοτόκου, προσκομιδῇ οὐ γίνεται, οὔτε ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, οὔτε ἐν ἄλλῃ τῆς μ', ἀλλ' ἢ τῶν προηγιασμένων τελεῖται λειτουργία, πλὴν τῆς μεγάλης πέμπτης. Въ Типиконахъ XV вѣка здѣсь находимъ дополненіе: Χρυσοστόμου. Ркп. лавры (л. 123) пр. Аѳан. № 99. Λ. Εἰ δὲ οὐκ ἔστιν εὐκτήριος οἶκος τῆς Θεοτόκου, προσκομιδῇ οὐ γίνεται. Οὕτως ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ οὔτε ἐν ἄλλῃ τῆς τεσσαρακοστῆς, ἀλλὰ τῆς προηγιασμένης τελεῖται λειτουργία, πλὴν τῆς μεγάλης πέμπτης. Ἄλλος ὁ προῤῥηθεὶς τύπος γίνεται νῦν οὕτως γὰρ πάντως ἐξηκολούθησαν, ἐπεὶ πρῶτον παρὰ τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας δέδοται καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς εὐκτηρίοις προσκομιδῇ γίνεται καὶ τελεία λειτουργία.

внизу рукою писца замѣчено: «Ἐνταῦθα γέγραπται ἕν τισιν, ὅτι, εἰ θέλει ὁ προεστώς, ποιεῖ ἀγρυπνίαν».

[л. 119). По поводу тропаря на день Иоанна Богослова дѣлается такое замѣчаніе: Μὴ θαυμάσης ¹⁾, εἰ πάλιν εἶπε τὸν υἱὸν τῆς βροντῆς· καὶ γὰρ ἐν ἄλλοις οὕτως εὔρηται, οἶμαι δέ, διὰ τὸ ἐξαίρετον τοῦ τοιούτου στιχηροῦ, σὺ οὖν, εἰ οὐ βούλεις τοῦτο εἶπεῖν, δόξασον εἰς ἦχον δ' Ἀναπεσῶν ἐν τῷ στήθει τοῦ διδασκάλου. Καὶ γίνεται ἀνάγνωσις εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν· εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἀναγνώσεις τίθενται αἱ Περίοδοι, ἃς συνεγράψατο ὁ Πρόχορος.

[л. 119). Ἰστέον, ὅτι ἡ ἂν ἡμέρα τύχη ἢ μνήμη τοῦ ἀγίου Ἀποστόλου μετὰ τὸ Πάσχα, κἂν τῆς μεσοπεντηχοστῆς, κἂν τῆς Ἀναλήψεως οὐ παραλιμπάνεται, ἀλλὰ ψάλλεται μετὰ τῆς ἑορτῆς καὶ τῆς ἀκολουθίας τῆς ἡμέρας ²⁾.

[л. 123 об.). 2 Июля службѣ положенія одежды Пресвятыя Богородицы во Влахернахъ. См. выше стр. 77, столб. 3.

[л. 124). Подъ 5 Июля Тῆς ὁσίας Μάρθας, τῆς μητρὸς τοῦ ἀγίου Συμεῶν τοῦ θαυματουργοῦ. Памяти св. Аѳанасія Λεονскаго не положено, посему древнѣйшимъ почеркомъ киноварью замѣчено на полѣ внизу: Τοῦ ἀγίου Ἀθανασίου εἰς τὰς ε' τοῦδε τοῦ μηνὸς ψάλλεται διὸ καὶ προσεχτέον.

[л. 129). 1 Августа. Τῶν ἀγίων ἑπτὰ Μακκαβαίων μαρτύρων καὶ τοῦ αὐτῶν διδασκάλου Ἐλεαζάρου καὶ τῆς μητρὸς αὐτῶν Σολομονῆς.

Прὸ τοῦ σημᾶναι μετακομίζεται τὸ τίμιον ξύλον ἀπὸ τοῦ σκευοφυλακίου, καθὼς ἐν τῇ ιδ' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς ἀναγέγραπται.

Положено на утрени великое славословіе, но безъ выноса креста. Вмѣсто же сего мы находимъ здѣсь замѣчаніе: Ἐν ἐτέρῳ Τοπικῷ ³⁾ δοξολογία οὐ γέγραπται, ἀλλ' ἡ ὅτι εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ τῆς Ὀκτωήγου, Δόξα καὶ νῦν τὰ αὐτά. Δεῖ, εἰδέναι, ὅτι μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ὄρθρου ποιῶμεν τὴν προσκύνησιν. См. Ивер.-Λεон. библи. Тип. рукопись XV—XVI в. № 76.

¹⁾ Типик. 1484 г. Этого замѣчанія нѣтъ, но чтеніе указано изъ Апокалипсиса съ прибавкою: Εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἀναγνώσεις τίθενται αἱ Περίοδοι αὐτοῦ, ἃς συνεγράψατο Πρόχορος. Ркп. лавры 1346 г. Этого примѣчанія нѣтъ ²⁾ τοῦ ἀποστόλου ³⁾ Этого замѣчанія нѣтъ, а прямо послѣ великаго словословія: Δεῖ εἰδέναι

[л. 134). Ο πρᾶξνκηκῆς Нерукотвореннаго οὐραза замѣчае-
тсѧ. Ἰστέον¹⁾, ὅτι τῆ αὐτῆ ις' ἐστὶν ἡ ἐξ Ἐδέσσης ἀνακομιδὴ τῆς
ἀχειροποιήτου μορφῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἦτοι τοῦ ἀγίου
Μανδηλίου, καὶ εἰ ἔστιν ἀκολουθία συμψάλλεται μετὰ τῆς ἐορτῆς, τρο-
πάριον ἦχος β'. Τὴν ἄχραντον εἰκόνα σου προσκυνοῦμεν.

[л. 136 οὐ.). Συναξάριον σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης
μ', ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου καὶ
λῆγον τῆ κυριακῆ τῶν Ἀγίων Πάντων.

[л. 137 οὐ.). Δεῖ γινώσκειν, ὅτι²⁾ τῆ ἐβδομάδι τῆς ἀπόκρεω³⁾
Ἀλληλούια οὐ ψάλλομεν, ἐκκόπτομεν δὲ καὶ τὸ ἐν κἀθισμα⁴⁾ ἀπὸ τοῦ
Ψαλτηρίου εἰς τὸν ὄρθρον καὶ ψάλλομεν⁵⁾ αὐτὸ εἰς τὸ λυχνικόν⁶⁾,
ὡσαύτως ποιοῦμεν καὶ τῆ ἐβδομάδι τῆς τυρινῆς⁷⁾ ἄνευ τῆς δ' καὶ
τῆς παρασκευῆς· ἐν γὰρ ταύταις ψάλλομεν Ἀλληλούια, ποιοῦμεν⁸⁾
μετανοίας καὶ τὴν νηστείαν ἐκτελοῦμεν⁹⁾ κατὰ τὸν παρακολουθήσαντα
τύπον, εἰ μὴ ἔστιν¹⁰⁾ αὕτη ἡ κυρία ἡμέρα τῆς Ἰπαπαντῆς. Μετὰ δὲ
τὸν ἐσπερινόν¹¹⁾ ἐν ταῖς δυοῖς ταύταις ἡμέραις ἐσθίομεν τυρὸν καὶ ὠά,
τηροῦντες τὸν κανόνα τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Νικηφόρου, πατριάρ-
χου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ ὁμολογητοῦ, τὸν λέγοντα, ὅτι δεῖ νηστεύ-
ειν τοὺς μοναχοὺς τῆς δ' καὶ τῆ παρασκευῆς τῆς τυροφάγου καὶ μετὰ
τὴν¹²⁾ τῶν προηγιασμένων ἀπόλυσιν ἐσθίειν τυρὸν καὶ ὠά,
ὅπου ἂν εὐρεθῶσιν, ἀνατρέποντες¹³⁾ τὸ δόγμα τῶν Ἰακωβιτῶν καὶ τὴν
τῶν τετραδιτῶν αἴρεσιν.

Ἰστέον, ὅτι τὴν ἀκολουθίαν τῶν ἀγίων τῶν λαγχανόντων τῷ σαβ-

1) Въ Тип. 1484 г. нѣтъ этого замѣчанія. Здѣсь такъ читается: Τοῦ ἀγίου
μάρτυρος Διομήδους ἐσπέρας οὐ στιχολογοῦμεν. Γίνεται ἡ ἀκολουθία τῆς ἐορτῆς καὶ τοῦ ἀγί-
ου²⁾ Тип. 1346 г. κατὰ ταύτην τὴν ἐβδομάδα³⁾ Тип. 1438 и 1346 г. библ. св.
павр. Аѳанасія τῆς ἀπόκρεω Ἀλληλούια οὐ ψάλλομεν — нѣтъ⁴⁾ 1438 г. τοῦ Ψάλ-
τηρίου εἰς τὸν ὄρθρον καὶ στιχολογοῦμεν⁵⁾ 1346 г. λέγομεν⁶⁾ 1346 и 1484 гг. Πρὸς
τὸν Κύριον Σχολάζουσι δὲ καὶ οἱ παρακλητικοὶ κανόνες τῆς Θεοτόκου, οἱ ἐν τοῖς ἀποδείπνοις
ψάλλομεν⁷⁾ τυροφάγου⁸⁾ 1346 г. Ἐν δὲ ταῖς δυοῖς ἡμέραις τῆς αὐτῆς ἐβδομάδος τῆς τυρινῆς
τῆ τετραδὶ καὶ τῆ παρασκευῆς ψάλλομεν Ἀλληλούια, ἐκτελοῦντες καὶ ἐνάτας σὺν μετανοίαις,
κατὰ τὸν παρακολουθήσαντα τύπον τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης μ', εἰ μήπω τόχοι αὐτῆ ἡ κυρία
ἡμέρα τῆς Ἰπαπαντῆς καὶ ἡ τοῦ Προδρόμου μνήμη· τότε γὰρ αἱ μετάνοιαι μὲν ἀργοῦσιν, ἡ
δὲ νηστεία καταλύεται. Μετὰ δὲ τὸν ἐσπερινόν,⁹⁾ ркп. 1346 г. ποιῶντες καὶ ἢ κατὰ τὸν προ-
ακολουθήσαντα¹⁰⁾ Εἰ μήπως τόχοι¹¹⁾ καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν¹²⁾ 1346 г. καὶ μετὰ
τῆν τοῦ ἐσπερινοῦ ἀπόλυσιν, ἐσθίειν τυρὸν καὶ ὠά, ὅπου ἂν εὐρεθῶσιν. Ἀνατρέπει δὲ οὗτος
ὁ κανὼν τὸ δόγμα τῶν Ἰακωβιτῶν καὶ τὴν τῶν τετραδιτῶν αἴρεσιν.¹³⁾ ὁ τοιοῦτος κανὼν.

βάτω και τῇ κυριακῇ ¹⁾ τῆς ἀπόκρουψις ψάλλομεν ἐν τοῖς παρελθούσιν ἀποδείπνοις, εἰ μὴπω τύχοι μεγάλου ἁγίου ἡμέρα.

[π. 140]. Ἰστέον ²⁾, ὅτι ἐν Παλαιστίνῃ οὐ παρελάβομεν ἀπὸ τῶν ἁγίων πατέρων ³⁾ ποιεῖν τῇ δ' καὶ τῇ παρασκευῇ τῆς τυροφάγου ⁴⁾ λειτουργίαν, οὔτε δὲ προηγιασμένων ⁵⁾. ἐν ⁶⁾ δὲ ταῖς δυσὶ ταύταις ἡμέραις ψάλλομεν Ἀλληλοῦτα, οἷου ἂν τύχη ἁγίου μνήμη ἐκτὸς τῆς Ὑπαπαντῆς καὶ τοῦ Προδρόμου, ποιοῦντες καὶ τὰς συνήθειαις μετανοίας ἐν τε τῷ ἑσπερινῷ, τῷ ὄρθρῳ καὶ ταῖς ὥραις ⁷⁾. Μετὰ δὲ τὴν τοῦ ἑσπερινοῦ ἀπόλυσιν εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, ἀπαξ δηλονότι ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις, καὶ ἐσθίομεν ⁸⁾ τυρόν καὶ ὠά, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ, μεταλαμβάνοντες καὶ οἶνον.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι τῇ δ' τῆς τυρινῆς τὴν προφητείαν ⁹⁾ μετὰ τοῦ τροπαρίου λέγομεν ἐν τῇ ε' ὥρᾳ, ὁμοίως καὶ τὴν ἑτέραν ἐν τῷ ἑσπερινῷ, ψάλλοντες ¹⁰⁾ καὶ τὸ Ἐλπισάτω Ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν Κύριον, μετὰ μέλους εἰς ἦχον πλ. β' ¹¹⁾, στίχος· Ὁ ποιμαίνων τὸν Ἰσραὴλ. Τὸ αὐτὸ ποιοῦμεν καὶ τῇ παρασκευῇ. Εἰς τὸν ὄρθρον τῆς δ' ἀναγινώσκομεν

¹⁾ Тпн. св. лавры 1438 г. ἐν τοῖς ἀνελθούσιν ἀποδείπνοις ²⁾ Тпн. 1346 г. παρελάβομεν δὲ ἀπὸ τοῦ ἐν Παλαιστίνῃ ³⁾ ἐν ταῖς δυσὶ ταύταις ἡμέραις (т. е. среды и пятницы) μὴ ποιεῖν μίτε λειτουργίαν τελείαν, μίτε προηγιασμένων, ἐκτὸς εἰ μὴ τύχοι ἡ κυρία ἡμέρα τῆς ἑορτῆς τῆς Ὑπαπαντῆς, ἀλλὰ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ὥρων ἅμα δὲ καὶ τῶν τυρικών συνάπτειν τὸ λειτουργικόν, μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν εἰσερχεσθαι εἰς τὴν τράπεζαν, ἀπαξ δηλονότι τῆς ἡμέρας καὶ ἐσθίειν τυρόν καὶ ὠά, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ. Εἰδέναι δὲ χρὴ καὶ τοῦτο, ὅτι τὴν προφητείαν μετὰ τοῦ τροπαρίου αὐτῆς καὶ τοῦ προκειμένου λέγομεν ἐν τῇ ε' ὥρᾳ τῶν δύο τούτων ἡμερῶν ⁴⁾ ркп. 1438 г. приδавлено: τελείαν ⁵⁾ ἀλλὰ ψάλλομεν ⁶⁾ ποιεῖν δὲ καὶ θ' καὶ τὰς συνήθειαις μετανοίας ⁷⁾ εἰ μὴ ἡ τύχοι καὶ ἁγίου μνήμη τὸ αὐτὸ ποιοῦμεν, ἐκτὸς, λέγω, τῆς σεβασμίας Ὑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου καὶ τῆς εὐρέσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου ⁸⁾ καὶ ἐσθίομεν ⁹⁾ β' καὶ ὀφείλει ἀναγινώσκεσθαι οὕτως μετὰ τὸ τέλος τῆς ε' ὥρας καὶ τὰ συνήθη τροπάρια τῆς Θεοτόκου· Ὅτι οὐκ ἔχομεν παρόρσιαν. Λέγομεν τὸ τροπάριον τῆς προφητείας εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον ἀπαξ, εἶτα λέγει ὁ κανονάρχης, Καὶ νῦν, καὶ ἡμεῖς πάλιν τὸ τροπάριον, εἶτα προκειμένου τῆς προφητείας καὶ ταύτης ἀνάγνωσις. Μετὰ δὲ τὸ τέλος ταύτης Ταχὺ προκαταλαβέτωσαν ἡμᾶς καὶ τὰ λοιπὰ ἕως τέλους. Τὴν δὲ ἑτέραν προφητείαν λέγομεν εἰς τὸν ἑσπερινόν, ψάλλεται καὶ τὸ Ἐλπισάτω Ἰσραὴλ. ¹⁰⁾ Ркп. 1346 г. καὶ τὸ ὕστερον ταύτης προκειμένου, ἤχομεν τὸ Ἐλπισάτω εἰς ἦχον πλ. α'. Ἐν δὲ τοῖς ὄρθροις τῶν ε' ἡμερῶν τῆς αὐτῆς ἑβδομάδος, ψάλλομεν τοὺς κανόνες τῆς Ὀκτωήχου συνήθως καὶ τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου, ἐν αἷς δὲ ὠδαῖς λαγγάνει ἡ ὠδή τοῦ Τριψοδίου, καταλιμπάνομεν τὴν ὠδὴν τοῦ β' κανόνος τῆς Ὀκτωήχου καὶ ψάλλομεν ἀντὶ ταύτης τὴν τοῦ Τριψοδίου ὠδὴν. Εἰ δὲ εἰσὶ δύο ἅγιοι, ψάλλεται μὲν ὁ εἰς κανὼν τῆς Ὀκτωήχου καὶ τῶν ἁγίων δύο, ὅτε δὲ ἐπιλαγγάνει ἡ τοῦ Τριψοδίου ὠδή, καταλιμπάνεται ἀντὶ ταύτης ἡ τῆς Ὀκτωήχου ὠδή. Ἐν δὲ ταῖς στιχολογίαις, εἰς μὲν τὸ πρῶτον κάθισμα, καθίσματα τῆς Ὀκτωήχου λέγονται, εἰς δὲ τὸ β' κάθισμα τοῦ Τριψοδίου, Δόξα καὶ νῦν θ' προσόμοιον, τῆς ἡμέρας. Δεῖ γινώσκειν, ὅτι τῷ σαββάτῳ καὶ τῇ κυριακῇ τῆς τυρινῆς Μεγαλίου οὐ ψάλλομεν τὴν γὰρ ἀκολουθίαν τῶν ἐπιλαγγανόντων ἐν αὐταῖς ἁγίων ψάλλομεν ἐν τοῖς ἀποδείπνοις, ὅτε θέλει ὁ ἐκκλησιάρχης [π. 218].

¹¹⁾ Ркп. 1438 г. οὕτω γὰρ ποιοῦμεν καὶ τῇ παρασκευῇ τῆς αὐτῆς ἑβδομάδος

τὸν περὶ νηστείας λόγον τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, οὗ ἡ ἀρχή· Παρακα-
λεῖτε, φησίν, οἱ ἱερεῖς τὸν λαόν. Τῇ δὲ εἴ ἀναγινώσκωμεν τοῦ ἁγίου
Ἀναστασίου τοῦ Σιναΐτου λόγον εἰς τὸν σ΄ ψαλμόν, ὁμοίως ¹⁾ καὶ τῇ
παρασκευῇ τὸν ἕτερον λόγον τοῦ Μεγάλου Βασιλείου τὸν περὶ νηστείας,
οὗ ἡ ἀρχή· Σαλπείσατε, φησίν, ἐν νουμηνία. Ζήτει αὐτοὺς εἰς τὰ Ἡδι-
κά. Εἰς δὲ τὴν τράπεζαν ἀναγινώσκειται ὁ περὶ νηστείας λόγος τοῦ
Δωροθέου ²⁾).

(π. 140 οἰ.). Δεῖ γινώσκειν, ὅτι ἐν πάσῃ ³⁾ τῇ μ΄ εἰς τὸ λυχνικὸν
τῇ παρασκευῇ, εἰ μέλλει γενέσθαι προηγιασμένων, ἰστώμεν στιχηρὰ ἰ΄
ἀπὸ τοῦ Ἐξάγαγε, ψάλλοντες τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας ⁴⁾ δ΄, λέγομεν
καὶ δ΄ μαρτυρικά τοῦ ἤχου καὶ τοῦ Μηναίου, δευτεροῦντες οὖν τὸ ἐν,
Δόξα, νεκρώσιμον κὺρ Ἰωάννου ⁵⁾ τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἤχου, Καὶ νῦν, θεο-
τοκίον α΄, εἴσοδος, ὡσαύτως καὶ ἡ ἀκολουθία τῶν προηγιασμένων. Εἰ
δ΄ οὐ γίνεται προηγιασμένη ⁶⁾, λέγομεν τὸ Κύριε ἐκέκραξα ⁷⁾ εἰς τὸν
ἤχον, καὶ ἰστώμεν στιχηρὰ σ΄ καὶ ψάλλομεν μαρτυρικά καὶ τὸ Μηναῖον,
Δόξα τοῦ ἤχου, Καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ α΄, εἰς τοὺς στίχους δευ-
τεροῦμεν τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας καὶ μαρτυρικὸν εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον,
Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον. Δεῖ γινώσκειν, ὅτι οὕτως τελεῖται ἡ ἀκολου-
θία τοῦ λυχνικοῦ ⁸⁾ κατὰ πᾶσαν παρασκευὴν ἀπὸ τῆς παρασκευῆς τῆς
δευτέρας ἐβδομάδος μέχρι τῆς παρασκευῆς τῆς πέμπτης ἐβδομάδος ⁹⁾).

(π. 151). Ὡρα ἀκριβῶς. Ἰδοὺ οὖν, ὡς προγέγραπται, μίαν ἡμέ-
ραν ¹⁰⁾ τῶν ἁγίων νηστειῶν ἀκριβῶς ἐξετάσαντες, παρεθήκαμεν ¹¹⁾ τῇ
ἀγάπῃ ὑμῶν τὴν τε ποιότητα καὶ ποσότητα τῆς ψαλμωδίας, ὡσαύτως
καὶ τὰς τυπωθείσας μετανοίας παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων, ἃς οὐκ ἔξε-
στι παραλογίζεσθαι ¹²⁾ καὶ τὸν ἄγαν νωθέστατον ποιῶνται δὲ αἱ ἐν
τῇ ἐκκλησίᾳ γινόμεναι μετάνοιαι τοῦ νυχθημέρου εἰς τ΄ ¹³⁾. Παρελάβομεν δὲ

1) Τινὰ δὲ τῶν τυπικῶν τὸν τοιοῦτον λόγον ὀρίζουσιν ἀναγινώσκεισθαι τῇ παρασκευῇ,
καὶ εἰ βούλεται ὁ προεστώς, καὶ τῇ παρασκευῇ ἀναγινώσκωμεν τὸν ἕτερον λόγον τοῦ Μεγάλου
2) Ζήτει λόγος ιε΄ 3) Тип. лавры 1438 г. πάσαις ταῖς παρασκευαῖς τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης
4) ἐκ β΄, εἶτα τὰ δ΄ μαρτυρικά τοῦ ἐνορδίνου, εἰδ' οὕτως τοῦ Μηναίου, δευτεροῦντες τὸ ἐν 5) τοῦ
Δαμασκηνοῦ τοῦ ἐνορδίνου ἤχου, Καὶ νῦν, 11' τὸ πρῶτον τοῦ ἐνορδίνου ἤχου, εἴσοδος μετὰ τοῦ θυ-
μιατοῦ, τὸ Φῶς ἱλαρὸν, τὰ ἀναγνώσματα τῶν προφητειῶν, τὸ Κατευθυνθήτω καὶ ἡ λοιπὴ ἀκο-
λουθία 6) ὕπερ οὐ δύναται 7) ἰστώμεν στίχους σ΄ καὶ ψάλλομεν τὰ γ΄ μαρτυρικά τοῦ
ἐνορδίνου ἤχου καὶ τοῦ Μηναίου γ΄, Δόξα, ἡμέρας τοῦ ἤχου, Καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ α΄, ὡς εἴ-
ρηται. Εἰς δὲ τὸν στίχον τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας ἐκ β΄, εἶτα τὰ μαρτυρικά κατὰ τὸν ἤχον τοῦ
ἰδιομέλου, Δόξα καὶ νῦν, 11', ἀπολυτικὸν ἤχος α΄. Ἀπόστολοι μάρτυρες, Δόξα, Μνήσθητι. Κύριε,
Καὶ νῦν, Μήτηρ ἁγία. Τὰ αὐτὰ καὶ τῷ σαββάτῳ εἰς τὸ Ἀλληλούια. Οὕτως γὰρ 8) ἐσπε-
ρινοῦ 9) прибавлено: ἐπιτελουμένων προηγιασμένων, εἴτε καὶ μὴ τελουμένων 10) ὅλαις
11) οἱ μαί 12) ἢ καταφρονεῖν, ποσοῦνται δὲ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ γινόμεναι μετάνοιαι 13) ἀνευ
τοῦ μεσονυχτικοῦ.

ἐν τῇ Παλαιστίνῃ ἐν τοῖς ἰδίοις κελλίοις ψάλλειν τὸ Ψαλτήριον, καὶ οἱ μὲν δυνάμενοι τελειοῦσιν ¹⁾ αὐτὸ τὸ νυχθήμερον ²⁾, οἱ δὲ τρίτον τῆς ἑβδομάδος, οἱ δὲ δις, μετανοίας δὲ ποιεῖν ὅσας ἐκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν ὁ προεστὼς τυπώσει· μεσονυχτικὸν δὲ ψάλλομεν τὸν Ἄμωμον ³⁾.

[Л. 151 οβ.). Μετὰ ⁴⁾ δὲ τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχὴν (г. е. на литургіи пятницы первой недѣли) ἐξερχόμεθα ἐν τῷ νάρθηκι, ψάλλοντες τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τὸν εὐχαριστήριον κανόνα, εἶτα, διδομένου κατακλαστοῦ, ἀπερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, μεταλαμβάνοντες ἔλαιον καὶ οἶνον διὰ τὸν ἄριον. Τοῦτο γὰρ παρελάβομεν ἀπὸ τῆς λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα καὶ τοῦ κοινοβίου τοῦ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου. См. выше стр. 77, столб. 1.

[Л. 152). Σάββατον πρῶτον τῶν νηστειῶν· μνήμην⁵⁾ ἐπιτελοῦμεν τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος.

[Л. 152 οβ.). Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἐφ' ὅλην τὴν ἁγίαν τεσσαρακοστήν δις παρελάβομεν ἐσθίειν ὀψάριον· κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τῇ κυριακῇ τῶν Βαῖων.

[Л. 153). Въ первое воскресенье на всенощномъ: Εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον ἀναστάσιμον τοῦ ἡχοῦ, Δόξα, ἦχος β'. Τὴν ἄχραντον εἰκόνα, Καὶ νῦν, θεοτοκίον εἰς τὸν αὐτὸν ἡχον τὸ α'. Ἄλλοι λέγουσιν ⁶⁾ εἰς τὸν αὐτὸν ἡχον θεοτοκίον· Τὸν λόγον τοῦ Πατρὸς, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν, διὰ τὸ εἶναι προσαρμόζον τοῦτο τῇ ἑορτῇ, ἔννοι δὲ καὶ αὐτὸ ἀπὸ Τυπικοῦ.

[Л. 159). О средѣ замѣчено: Εἰς δὲ τὴν τράπεζαν ἐσθίομεν ἔλαιον, πίνομεν καὶ οἶνον διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας ⁷⁾. Τὰ δὲ ἀπόδειπνα ψάλλομεν ἐν τοῖς κελλίοις ἡμῶν. По этому поводу внизу замѣчено позднѣйшею рукою: Σφάλμα μέγα, ἐπειδὴ σήμερον ἔλαιον καὶ οἶνον καὶ αὔριον νὰ κοινωνήσωμεν, καθὼς γράφεις, οὐ γίνεται· λοιπὸν ἐπὶ τὴν αὔριον πρέπει νὰ γράψης τὸ ἔλαιον καὶ οἶνον.

¹⁾ τελειοῦσιν ²⁾ οἱ δὲ δις τῆς ἑβδομάδος, ἄλλοι δὲ τρίτον ³⁾ ὡς ἔθος ἐνιαυτοῦ.
⁴⁾ Это замѣчание наложено въ Типиконѣ 1438 г. иначе (см. выше стр. 79)
⁵⁾ нѣтъ этого замѣчания, но за то имѣется замѣчание въ службѣ: Ἐν ἄλλοις δὲ Τυπικοῖς γέγραπται εἰς τοὺς αἶνους τὰ δ' μαρτορικὰ τοῦ ἡχοῦ, и положены стихиры и святого изъ Минен (л. 175 οβ.) ⁶⁾ Нѣтъ и этого замѣчания, а сказано: εἰ δὲ βούλει καὶ τὸ Χορὸς τῶν προφητῶν ⁷⁾ Прибавлено: εἰ δὲ δοξει τῷ προεστῶτι κατάλυσιν τοῦ ἔλαιου οὐ ποιούμεν τῇ δ' ἐσπέρας

[л. 157 об.). Τῇ δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ (т. е. въ четвергъ пятой недѣли) ἡ πᾶσα ἀκολουθία ἐκτελεῖται ταχύτερον διὰ τὸν κόπον ¹⁾ τῆς ἀγροπνίας· τελεῖται ²⁾ δὲ καὶ προηγιασμένη, ἐν ᾗ μεταλαμβάνομεν τῶν ἁγίων τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων.

(л. 169). Известное и помѣщаемое въ нашемъ нынѣшнемъ Типиконѣ правило о несовершеніи въ великѣю пятницу литургіи оканчивается такъ: Καὶ τοῦτο εὐρήσεις εἰς τὰς ἀποστολικὰς διατάξεις ἐπισκευμένως διεξελθών.

[л. 171). Τῇ ἁγία καὶ μεγάλη κυριακῇ εἰς τὸν ὄρθρον см. выше стр. 90—91, столб. 1—2.

[л. 187 об.). Σημεῖωσαι. Δεῖ γινώσκειν, ὅτι εἰ τύχοι ἡ ἑορτὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου κατὰ αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς δεσποικῆς Ἀναλήψεως, γίνεται ἡ ἀκολουθία τοῦ ἁγίου μετὰ τῆς ἑορτῆς ³⁾. Ψάλλομεν δὲ τὴν ἀκολουθίαν τῆς Ἀναλήψεως ἐν τῇ παρουσίᾳ ἑβδομάδι μέχρι τῆς παρασκευῆς. Στίχους δὲ λέγομεν ἐν τοῖς στιχηροῖς ⁴⁾. Πάντα τὰ ἔθνη καὶ Ἀνέβη ὁ Θεός, οὓς λέγομεν καὶ εἰς τὸν ὄρθρον, ἡ δὲ Ὀκτώηχος σχολάζει ⁵⁾.

[л. 191 об.). Порядокъ суточной службѣы въ постѣ святыхъ Апостоловъ.

[л. 193). Замѣчанія, какъ должны кадить священникъ и диаконъ и о времени закрытія и открытія царскихъ дверей.

[л. 195]. Δεῖ τοίνυν τὸν προεστῶτα πᾶσαν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν. См. въ Святогроб. ркп. Тип. № 59, но окончивается такъ: κυροῦ Εὐθυμίου τοῦ μεγάλου, Σάββα τοῦ ἡγιασμένου, Θεοδοσίου τοῦ κοινοβιάρχου, Γερασίμου ἐν τῷ Ἰορδάνῃ, ᾧ δεδούλευκεν ὁ θῆρ, καὶ Κυριακοῦ τοῦ ἀναχωρητοῦ, καὶ μὴν καὶ ὁ μέγας ἐν πατριάρχεις Σωφρόνιος ἐγγράφως παρέδωκε τοῖς μετέπειτα, ὡς δ' ἐκεῖνο πυρὸς τοῖς βαρβάρους παρανάλωμα γέγονε, ὁ πάνυ σοφὸς Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ὡς φίλεργος μέλισσα, τοῖς μετέπειτα παραδούς μέχρι καὶ νῦν διασώζεται.

¹⁾ τῆς ἐκκλησίας ἕως ²⁾ Γίνεται δὲ καὶ τῶν προηγιασμένων θεία λειτουργία καὶ μεταλαμβάνομεν καὶ ἐκ τῶν φρικτῶν τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων ³⁾ Ркп. 1438 г. Ὁμοίως καὶ ἐν τῇ παρουσίᾳ κυριακῇ γίνεται ἡ ἀκολουθία τούτου μετὰ τῆς κυριακῆς· ψάλλεται δὲ ἡ ἀκολουθία τῆς Ἀναλήψεως ἐν τῇ παρουσίᾳ ἑβδομάδι κτλ. ⁴⁾ Нѣтъ ⁵⁾ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς Ἀναλήψεως, ἔχουν τὸ καθ' ἡμέραν.

[л. 195 об.). Προκείμενα ἀναστάσιμα τῶν ὀκτῶ ἡχῶν, ἦτοι τὰ ἄμνημα τοῦ ἀποστόλου.

— Τὰ ἀναστάσιμα ἀλληλουάρια τῶν ὀκτῶ ἡχῶν, ἦτοι τὰ ἄμνημα.

[л. 196). Τὰ ἐν τῇ ἐβδομάδι ψαλλόμενα ἀλληλουάρια, προκείμενα καὶ κοινωνικά, ὅτε οὐκ ἔστιν ἑορτάσιμος ἅγιος.

[л. 197). Ἄτερα προκείμενα ἀναστάσιμα τῶν ὀκτῶ ἡχῶν, ἀ λέγονται ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ ὄρθρου.

— Τὰ φωταγωγικά τῶν ὀκτῶ ἡχῶν.

XIII. № 98 A. Τυπικόν, рукопись на пергаменѣ той же библи. въ четвертку у писана крупною и чоткою скорописью XIII столѣтія, 185 листовъ. Правда, этотъ Типиконъ имѣеть и положительную дату, которая гласить слѣдующее: Ἐγράφη διὰ χειρὸς ἐμοῦ Γεωργίου ἱερέως τοῦ Ταβαλᾶ ἐν μηνί Ἰουνίῳ κζ' σαββάτῳ τῆς ἰνδικτιῶνος ζ' τοῦ ςϠϞζ' (6997—1489 г.) ἔτους, но эта приписка можетъ относиться лишь къ заключительной части Типикона, писанной на бумагѣ. Что же касается другой половины большей, то она писана на пергаменѣ и несомнѣнно рукою древнѣйшаго времени. Рукопись не имѣеть начала. Начинается всеошнымъ бдѣніемъ и именно приходомъ очередного священника въ церковь.

[л. 9 об.). Замѣчаніе о количествѣ всеошныхъ бдѣній въ теченіе всего года.

[л. 10). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μοναστηρίων.

О каѳизмахъ въ теченіе года и о повседневной службѣ. Чтобы читатели наши могли имѣть передъ глазами примѣръ постепеннаго осложненія чиновъ повседневной службы, мы предлагаемъ здѣсь въ сравнительной таблицѣ чинъ повседневной утрени по рукописямъ съ XIII—XVI в.в., помѣщая въ вариантахъ особенности этихъ чиновъ по другимъ рукописямъ того же времени.

Εἰς δὲ τὸν ὄρθρον κρούει ὁ κανδηλάπτης πρῶτον τὰς βαρέας σχολαιότερον ἄχρι τῶν πενήκοντα, καὶ ψάλλουσιν οἱ ἀδελφοὶ ἐν τοῖς κελλίοις αὐτῶν τὸ μεσονυχτικὸν τὸν Ἄμωμον. Μετὰ δὲ τῆντων βαρέων συμπλήρῳσιν κατέρχεται καὶ ἄπει τὰς κανδήλας καί, ἐτοιμάσας τὸν θυμιατόν, ἐξέρχεται καὶ σημαίνει τὸ σίδηρον. Εἰσελθόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ πάντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ποιήσαντες τὰς συνήθεις μετανοίας ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ἀσπασάμενοι τὰς ἁγίας εἰκόνας, καὶ προσκυνήσαντες ἔνθεν κάκειθεν εἰς τοὺς χοροὺς, ἀπερχόμενοι καὶ καθίζονται εἰς τοὺς ἑαυτῶν τόπους. Τοῦ οὖν εἰρημένου κανδηλάπτου βαλόντος τὴν ἐξ ἔθους μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ, ἀπερχομένου σημαίνει τὸ μέγα σημαντρον ¹⁾. Ἀνίσταται δὲ ὁ τὴν ἐφημερίαν ἔχων ἱερεὺς καί, ποιήσας καὶ αὐτὸς τὴν συνήθη μετάνοιαν τῷ προσεστῶτι, εἰσέρχεται ἐν τῷ ἱερατεῖῳ καί, λαβὼν θυμιατόν, τίθει θυμιάμα, λέγων τὴν εὐχὴν τοῦ θυμιάματος. Ἰσταται οὖν περιμένων τὴν πλή-

Текстъ сходенъ съ основнымъ, за исключеніемъ разностей, указанныхъ въ вариантахъ.

Διάταξις μεσονυχτικοῦ καθημερινοῦ. Εἰς δὲ τὸν ὄρθρον κρούει ὁ κανδηλάπτης πρῶτον τὰς βαρέας σχολαιότερον ἄχρι τοῦ ν', καὶ ψάλλουσιν οἱ ἀδελφοὶ ἐν τοῖς κελλίοις αὐτῶν τὸ μεσονυχτικόν, εἴπερ ἔστιν ἡ μονὴ κελλιωτικὴ. Μετὰ δὲ τὰς βαρέας κατέρχεται ὁ κανδηλάπτης καὶ ἄπει τὰς κανδήλας καὶ ἐτοιμάσας θυμιατόν, ἐξέρχεται καὶ κρούει τὸ σιδηροῦν, καὶ εἰσέρχονται οἱ ἀδελφοὶ πάντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καί, προσκυνήσαντες συνήθως, ἀσπάζονται τὰς ἁγίας εἰκόνας, καὶ ποιήσαντες ἔνθεν κάκειθεν μετάνοιαν εἰς τοὺς β' χοροὺς καθέζουσιν εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν. Εἰ δὲ ἔστιν κοινόβιον, κρούει τὸ μικρὸν ὁ κανδηλάπτης ἐπὶ πολὺ καὶ συναγόμεθα ἐν τῷ νάρθηκι, καὶ ἄφαντος τοῦ κανδηλάπτου τὸν φανόν, οὐκ εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ, ἀλλὰ κλείσαντες τὰς πύλας, ψάλλομεν τὸ μεσονυχτικόν, εἴαν ἔστι Θεὸς Κύριος, ἐν τῷ νάρθηκι, εἰ δὲ εἰσὶ μετάνοιαι, ἐντὸς τοῦ ναοῦ οὐ ψάλλομεν τοῦτο. Εἴτε οὖν ἐντός, εἴ τε ἐκτός,

¹⁾ Ркп. XIII в. № 99 А лавры пр. Аванасія. Еѣта τὸ σίδηρον.

ρωσιν τοῦ σημάντρου καὶ παυσαμένου αὐτοῦ, ἀπάρχεται 1) ὁ ἱερεὺς· Εὐλόγητός ὁ Θεός, καὶ ἡμῶν ἀποκρινομένων τὸ Ἄμην, οὗτος θυμῶν τὴν ἀγίαν τράπεζαν σταυροειδῶς, ὡσαύτως καὶ τὸ ἱλαστήριον ἅπαν, κἀκεῖθεν ἐξέρχεται διὰ τοῦ βορείου κλείτους εἰς τὸν ναόν, καὶ εἰ μὲν ἐστὶν Ἀλληλοῦια, ἀρχόμεθα τοῦ Τρισάγιου 2) ἄνευ 3) μετανοιῶν. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς, χαράττων σταυρὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ κατεναντίον τῶν ἀγίων θυρῶν, λέγων· Ὅτι σοῦ ἐστι. Καὶ μετὰ τὸ Ἄμην, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', καὶ λέγομεν ψαλμὸν ιθ' Ἐπακούσαι σου Κύριε, ἕως οὗ θυμιάσῃ ὁ ἱερεὺς. Εἶτα Δόξα καὶ νῦν, Τρισάγιον, τὸ Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστὶν, οἱ ἀδελφοὶ τὰ τροπάρια· Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, Δόξα, Ὁ ὑψωθεὶς ἐν τῷ σταυρῷ, Καὶ νῦν, Προστασία φοβερὰ, καὶ ὁ ἱερεὺς εἰσερχόμενος ἐκ τοῦ νόρθηκος ἐν τῷ ναῷ, χαράττων τὸν σταυρὸν ἐν τῷ μέσῳ, ὡς σύνηθες, καὶ τὸν προ-

καὶ εἰσερχόμεθα ἐνδον τοῦ ναοῦ, τοῦ δὲ ἱερέως ποιήσαντος τὴν συνήθη μετάνοιαν τῷ προστώτῃ καὶ εἰσελθόντος ἐντὸς τοῦ θυσιαστηρίου καὶ λαβόντος τὸν θυμιατὸν ἀνά χειράς, σταθέντος τε καὶ ἔμπροσθεν τῆς ἀγίας τραπέζης καὶ τὸ Εὐλόγητόν ἐκφωνήσαντος, ἀρχόμεθα τοῦ ὄρθρου· Τρισάγιον ἄνευ μετανοιῶν καὶ τὰ λοιπά. Ὁ δὲ ἱερεὺς, θυμιάσας τὴν τε ἀγίαν τράπεζαν σταυροειδῶς καὶ ἅπαν τὸ ἱλαστήριον, ἐξέρχεται διὰ τοῦ βορείου κλείτους εἰς τὸν ναόν καὶ, θυμῶν τὰς ἀγίας εἰκόνας, ἔρχεται ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων θυρῶν καὶ ἐκφωνεῖ ἔμπροσθεν αὐτῶν, πληρωθέντος δηλονότι τοῦ Πάτερ ἡμῶν· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ μετὰ τὸ Ἄμην τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν χωρὶς μετανοιῶν καὶ τοὺς ψαλμούς· Ἐπακούσαι σου Κύριε, Κύριε ἐν τῇ δυνάμει σου, Δόξα καὶ νῦν, Τρισάγιον ἄνευ μετανοιῶν. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν ἐκφωνεῖ ὁ

εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς, καὶ ἡμεῖς λέγομεν· Βασιλεῦ οὐράνιε, εἶτα, εἴ ἐστὶν Ἀλληλοῦια, Τρισάγιον, μετανοίας γ', τὸ Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ μετανοίας γ', εἴθ' οὕτως Ἐλέησον με, ὁ Θεός, καὶ ψάλλομεν τὸν Ἄμωμον, ἐν ἑκάστη δὲ ἀντιφώνῳ μετὰ τὸ τέλος Δόξα καὶ νῦν, Ἀλληλοῦια γ', μετάνοιαι γ', Κύριε ἐλέησον γ'. Εἰς δὲ γ' ἀντίφωνον λέγομεν Τρισάγιον, μετάνοιαι γ', τὸ Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ ἡμεῖς τροπάρια· Ἰδοὺ ὁ νομφίος, Δόξα, Τὴν ἡμέραν ἐκείνην, Καὶ νῦν, Σὲ τὸ ἀπόρθητον τεῖχος, Κύριε ἐλέησον μ' καὶ τὴν εὐχὴν· Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ, Κύριε ἐλέησον γ', Ἐν ὀνόματι Κυρίου εὐλόγησον, ὁ ἱερεὺς· Ὁ Θεός οἰκτιρήσαι ἡμᾶς, καὶ οὕτω ποιῶμεν τὰς συνήθεις μετανοίας ιε'. Εἶτα ὁ προσεστώς· Δέσποτα Θεέ, παντοκράτορ, Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', μετάνοιαι γ' καὶ ψάλλομεν· Ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου, Ἰδοὺ δὴ

1) ἀπάρχεται. 1438 γ. λέγει. 2) 1438 γ. Тип. приобщено: εἶτε Θεός Κύριος ἀγία, καὶ ἀρχεται ὁ ταχθεὶς μοναχός· Δόξα ἐν ὑψίστοις.

3) Ркп. XIII в. № 99 А Καὶ εὐθέως ὁ ἱερεὺς· Δόξα τῇ

εστῶτα θυμιῶν, λέγει μεγαλοφώνως· Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός. . . Ἐτι δεόμεθα . . . Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ ἐπισκόπου . . . Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ δούλου . . . ἐκφώνησις· Ὅτι ἐλεήμων. Εἶτα χαράττει σταυρὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ καὶ λέγει· Δόξα τῇ ἁγίᾳ, καὶ ἄρχεται ὁ προεστῶς ¹⁾ σὺν τῷ ἐκκλησιαρχῇ τοῦ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶν, λέγοντες αὐτὸ ἐκ τρίτου, Κύριε, τὰ χεῖλη μου ἐκ β'. Καὶ ²⁾ ψάλλουσιν ἀμφότεροι τὸ ἐξάψαλμον ἡσυχφ φωνῇ καὶ ἄργά εἰς ἐπήκοον πάντων τῶν ἀδελφῶν. Ὁ δὲ ἱερεὺς, τοῦτου ψαλλομένου, θυμιᾷ τὸν ναὸν καὶ τοὺς μοναχοὺς ³⁾ κατὰ τὴν τάξιν. Μετὰ δὲ τὴν πλήρωσιν τοῦ θυμιᾶν, βαλὼν μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ εἰς τοὺς χορούς, ὡς σὺνήθες, ἀνέρχεται ἐν τῷ στασιδίῳ αὐτοῦ. Εἰς δὲ τὴν ἑναρξίν τοῦ ρβ' ψαλμοῦ, ἄπτων ⁴⁾ κηρὸν, λέγει τὰς ἐωθινὰς εὐ-

ιερεύς· Ὅτι σοῦ ἐστιν. Ὁφείλει γὰρ ἔχειν ἀκρίβειαν, ὡς ἂν, μετὰ τὸ θυμιάσαι ἐντὸς τοῦ ναοῦ καὶ ἐκτὸς εἰς τὸν νάρθηκα, εἶτα ὑποστρέψας εὐρεθῇ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, ὅτε τὸ Πάτερ ἡμῶν πληρωθῇ παρ' ἡμῶν. Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν τροπάριον· Σῶσον, Κύριε τὸν λαόν σου, Δόξα, Ὁ ὑψωθεὶς ἐν τῷ σταυρῷ, Καὶ νῦν, Προστασία φοβερά. Ὁ ἱερεὺς ποιεῖ ἐκτενήν μικρὰν περὶ τῶν βασιλέων, καὶ ἐκφώνησις· Ὅτι ἐλεήμων. . . Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, θυμιῶν σταυροειδῶς τὴν ἁγίαν τράπεζαν, ἐκφωνεῖ· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ. Καὶ εὐθὺς ὁ ταχθεὶς μοναχός, καὶ εἰπὼν ἄφ' ἐσπέρας ἐν τῷ λυχνικῷ τὸν προοιμιακὸν ψαλμὸν, λέγει καὶ τὸν ἐξάψαλμον, ἀρχόμενος τοῦ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶν γ', Κύριε τὰ χεῖλη μου, καὶ τοὺς ψαλμούς. Εἰς δὲ τὴν ἑναρξίν τοῦ πζ' ψαλμοῦ, ἤγγου τοῦ Κύριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας μου, ἀπελθὼν ὁ ἱε-

εὐλογεῖτε τὸν Κύριον, εἶτα Τρισάγιον, μετάνοιαι γ' καὶ τὰ ἐξῆς. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία, καὶ ἡμεῖς τὰ τροπάρια· Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθός, Ὁ βάθει σοφίας, Δόξα καὶ νῦν Μακαρίζομέν σε, Κύριε ἐλέησον ἡμᾶς καὶ ἡ εὐχή· Μνήσθητι, Κύριε, ἐπ' ἐλπίδι. Ὁ προεστῶς· Δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι, καὶ ἀπόλουςις. Ἡ δὲ συγχώρησις γίνεται οὕτως· κλίνας εἰς τὴν γῆν τὸ γόνυ ὁ προεστῶς καὶ τὸ μέτωπον προσεγγίσας αὐτῇ, λέγει εἰς ἐπήκοον πάντων· Εὐλογήσατε, πατέρες ἅγιοι, συγχωρήσατέ μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, εἴτε ἡμαρτον δι' ὅλης μου τῆς ζωῆς μέγρι τῆς ὥρας ταύτης ἐν ἔργῳ ἢ ἐν λόγῳ καὶ κατὰ διάνοιαν. Καὶ οἱ λοιποὶ ἀποκρίνονται· Ὁ Θεὸς συγχωρήσαι σε, πάτερ ἅγιε. Καὶ ἀνισταμένου, ποιεῖ καὶ λέγει καὶ ὁ ἐκκλησιαρχὴς ὁμοίως, καὶ οὕτω καθεξῆς ποιεῖ

¹⁾ καὶ ἄρχεται ὁ προεστῶς ἢ ὁ ἐκκλησιαρχὴς· Δόξα ἐν ὑψίστοις γ', καὶ τὸ Κύριε, τὰ χεῖλη μου, ἐκ β'. Καὶ λέγεται τὸ ἐξάψαλμον ἡσυχφ φωνῇ καὶ ἄργως εἰς ἐπήκοον πάντων τῶν ἀδελφῶν. Ὁ δὲ ἱερεὺς, βαλὼν τὴν συνήθη μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν, ἀπέρχεται εἰς τὸ στασιδίον αὐτοῦ. Ἰστέον δέ, ὅτι, εἰ ὁ ναὸς μέγιστος καὶ οἱ ἀδελφοὶ πλεῖστοι, λέγεται ὁ ῥηθεὶς ψαλμός, εἰ δ' οὐ, τὰ τροπάρια, ὡς γεγραπταί· εἰς δὲ τὴν ἑναρξίν τοῦ ρβ' ψαλμοῦ ἄπτει κηρὸν, λέγει τὰς ἐωθινὰς εὐχὰς ²⁾ За́мѣча́нїя: καὶ ψάλλουσιν ἀμφότεροι τὸ ἐξάψαλμον—НѢТЬ, а прѣмо: ἡσυχφ φωνῇ καὶ ἄργά ³⁾ ἀδελφούς ⁴⁾ ἄπτει.

χάς, ιστάμενος άσκεπής ένώπιον τοῦ αγίου θυσιαστηρίου. Μετά δέ τήν συμπλήρωσιν τοῦ έξαψάλμου ποιεῖ συναπτήν καί έκφωνεῖ. Βῆξαι δέ ἡ πτῦσαι οὐκ ἔχει τῆς άδειας μέχρις αν τελεσθῆ τὸ έξάψαλμον. Εἶθ' οὕτως ὁ ταχθεῖς ¹⁾ μοναχός έν τῷ έσπερινῷ βαλὼν τήν συνήθη μετάνοιαν τῷ προσεσῶτι, ψάλλει τὸ Ἄλληλοῦια, εἰς τὸν τῆς έβδομάδος ἤχον, επιλέγων καί τοὺς στίχους, στίχος α'. Ἐπί τῆς γῆς ἀλήθειαν, στίχος. Καί νῦν πῦρ τοὺς ὑπεναντίους, στίχος. Πρόσθεσ αὐτοῖς κακά, στίχος. Οὕτως έγεννήθη. Εἰ δέ τύχοι Θεός Κύριος, Τρισάγιον εἰς τήν άρχήν τοῦ έξαψάλμου οὐ λέγομεν, ἀλλά ²⁾ τὸ Δόξα έν ὑψίστοις Θεῶ, ψάλλει οὖν, ὡς εἴρηται, ὁ αὐτός μοναχός τὸ Θεός Κύριος εἰς τὸν ἤχον τοῦ τροπαρίου τοῦ κατά τήν ἡμέραν αγίου ³⁾, εἶτα άρχόμεθα τῆς στιχολογίας. Μετά δέ τήν στιχολογίαν τοῦ πρώτου καθίσματος, ψάλλει ὁ αὐτός ψάλτης τὸ ένόρδιον κάθισμα τῆς Ὁκτωῆγου έν τῷ ἀναλογίῳ, ποιῶν καί τήν πρώτην ἀνάγνωσιν. Συμπληρουμένης ταύτης, ποιεῖ μετά-

ρεὺς λέγει τὰς έωθινὰς εὐχὰς ἔμπροσθεν τῶν αγίων θυρῶν, ιστάμενος άσκεπής. Μετά δέ τήν συμπλήρωσιν τοῦ έξαψάλμου εἰς τὸ Ἄλληλοῦια, Ἄλληλοῦια μετανοίας γ'. Ὁ δέ ἱερεὺς ποιεῖ συναπτήν μεγάλην καί έκφωνεῖ. Βῆξαι δέ ἡ πτῦσαι οὐκ ἔχει τις άδειαν ἄχρις αν πληρωθῆ τὸ έξάψαλμον. Ὁ δέ ἱερεὺς μετά τὸ έκφωνῆσαι άρχεται τοῦ Ἄλληλοῦια εἰς τὸν ἤχον τῆς Ὁκτωῆγου, καί ψάλλομεν καί ἡμεῖς αὐτό. Ὁ δέ λέγει καθ' ἕκαστον τοὺς στίχους τούτους· στίχος α'. Ἐπί τῆς γῆς . . . κτλ. Καί εὐθὺς τὰ τριαδικά τοῦ ἤχου. Ὁ δέ ἱερεὺς λέγει εἰς μὲν τὸ β' Δόξα, εἰς δέ γ' Καί νῦν. Εἶτα στιχολογοῦμεν τὰ συνήθη καθίσματα τοῦ Ψαλτηρίου, ποιῶντες κατά αντίφωνα εἰς τὸ Ἄλληλοῦια, Ἄλληλοῦια, δόξα σοι ὁ Θεός, μετανοίας τρεῖς. Μετά δέ τήν πρώτην στιχολογίαν λέγομεν καθίσματα τῆς Ὁκτωῆγου τῆ μὲν β' καί γ' κατανοκτικά, τῆ δέ δ' καί παρασκευῆ σταυρώσιμα, τῆ δέ ε' ἀποστολικά, Δόξα καί νῦν, θεοτοκίον τῆς ἡμέρας καί ἀνάγνωσις. Μετά δέ τήν α' στιχολογίαν

ἕκαστος ἄχρι τοῦ οἰκονόμου. Οὕτω γάρ γίνεται έν τῷ θυμιᾷ τὸν ἱερέα, ὡς ἀπὸ τοῦ ἡγουμένου άρχεσθαι καί εἰς τὸν οἰκονόμον καταστᾶν, ὡς ἀπ' άρχῆς εἰς τήν άρχήν τοῦ κύκλου λέγοντος, τῆς οὖν συγχωρήσεως οὕτω πέρας λαβούσης, λέγει ὁ ἱερεὺς· Εὐξόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβῶν καί θεοφυλάκτων καί αὐθέντων καί βασιλέων ὀρθοδόξων. Καί ἡμεῖς· Ὁ Θεός διαφυλάξει τὸ κράτος τῆς βασιλείας αὐτῶν. Ὁ ἱερεὺς· Ὑπὲρ τοῦ φιλοχρίστου στρατοῦ αὐτοῦ. Καί ἡμεῖς· Ὁ Θεός κατευοδοῖ αὐτοῦ. Ὁ ἱερεὺς· Ὑπὲρ τοῦ πατρὸς ἡμῶν καί πάσης τῆς έν Χριστῷ, ἀδελφότητος. Καί ἡμεῖς· Ὁ Θεός συγχωρήσει αὐτοῖς. Ὁ ἱερεὺς· Ὑπὲρ τῶν ἀπολειφθέντων πατέρων καί ἀδελφῶν ἡμῶν. Ὑπὲρ τῶν διακονούντων καί διακονησάντων έν τῇ αγία μονῇ ταύτῃ. Ὑπὲρ τῶν μισούντων καί ἀδικούντων ἡμᾶς. Ὑπὲρ τῶν έντειλαμένων ἡμῖν τοῖς ἀναξιῶς εὐχεσθαι. . . Ὑπὲρ τῆς ἀναβήσεως τῶν αἰχμαλώτων. Ὑπὲρ τῶν έν θαλάσση πλεόντων. Ὑπὲρ τῶν έν ἀσθενείαις κατακειμένων. Ὑπὲρ κοιμήσεως, άνέσεως

¹⁾ μοναχός ²⁾ εὐθὺς ³⁾ τοῦ Μηναίου καί άρχόμεθα τῆς στιχολογίας

νοϊαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν, ψάλλει τοίνυν καὶ τὸ κοντάκιον τοῦ ἁγίου ἀφ' εἰς, εἴπερ ἔχει ἡ ἡμέρα, ἤγουν ὅταν ἐστὶ Θεὸς Κύριος, ὡσαύτως καὶ τὸ φωταγωγικόν, ὅτε ὑπάρχει Ἀλληλούϊα. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἄ' ὥραν· Τὸ πρῶτ' εἰσάκουσον ¹⁾ τῆς φωνῆς μου, ποιῶν καὶ ἐν τούτῳ καθένα ²⁾ μετάνοϊαν μίαν, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Τί σε καλέσωμεν. Εἶθ' οὕτως βάλλει μετάνοϊαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ ὀπίσθεν τοῖς ἀδελφοῖς.

Ἔτερον· Ἡμεῖς δὲ εἰς πλήρωσιν τῶν αἰῶν, ἤτοι εἰς τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶ, ποιῶμεν μετανοίας γ', εἶτα ψάλλομεν τὰ στιχηρὰ τῆς Ὀκτωήχου, ἀπὸ δὲ τῶν στιχηρῶν Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ Κυρίῳ, εἰς τὸ Τρισάγιον ³⁾ μετανοίας γ', τὸ Κύριε ἐλέησον μ', καὶ ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς λέγων· Ὁ ὢν εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν πάντοτε, μετανοίας μεγάλας ⁴⁾ γ' καὶ ἰβ' μι-

ἔτερα καθίσματα τῆς ἡμέρας β' καὶ θεοτοκίον. Εἶτα ἀνάγνωσις, καὶ εὐθὺς ὁ ν' καὶ ἀρχόμεθα τῶν κανόνων. Στιχολογοῦμεν δὲ τὰς ᾠδὰς, λέγοντες· Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν, καὶ κρατοῦντες τοὺς στίχους ἰδ', καὶ λέγομεν ἀπὸ τούτων τοὺς μὲν εἰς τὸν κανόνα τῆς Ὀκτωήχου, τοὺς δὲ δ' εἰς τὸν β', τοὺς δὲ λοιποὺς δ' εἰς τὸν κανόνα τοῦ Μηναίου. Εἰ δὲ ἔχει τὸ Μηναῖον κανόνας β', καταλιμπάναται ὁ δεῦτερος κανὼν τῆς Ὀκτωήχου, λέγομεν δὲ κανόνας τῆς Ὀκτωήχου, τῇ μὲν β' κατανυκτικὸν καὶ τῶν Ἀσωμάτων, τῇ δὲ γ' κατανυκτικὸν καὶ τοῦ Προδρόμου, τῇ δὲ δ' καὶ τῇ παρασκευῇ σταυρώσιμον καὶ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, τῇ δὲ ε' τῶν ἀποστόλων καὶ τοῦ ἁγίου Νικολάου. Μετὰ δὲ τὴν γ' ᾠδὴν τὸν εἰρμὸν τοῦ κανόνος τοῦ Μηναίου, εἶτα κάθισμα τοῦ Μηναίου, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον, μετὰ τὴν ε' ᾠδὴν, ὁ εἰρμὸς ὡσαύτως τοῦ Μηναίου, εἶτα κάθισμα μαρτυρικὸν τῇ β' τὸ α', τῇ γ' τὸ β', τῇ

μακαρίας. Καὶ ἡμεῖς· Ὁ Θεὸς μακαρίσει καὶ ἀναπαύσει αὐτούς. Εἶτα ὁ προεστὼς ποιεῖ σταυρὸν ἔμπροσθεν αὐτοῦ καὶ λέγει εἰς ἐπίκον πάντων· Ὁ Θεὸς δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν ἐλεήσει καὶ σώσει ἡμᾶς ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος. Οὕτως ὀφείλει ψάλλεσθαι ἐν ὅλῳ τῷ ἐνιαυτῷ μεσονυκτικόν, εἴπερ ἐστὶν Ἀλληλούϊα, ἄνευ σαββάτου· τότε γὰρ ἀντὶ τοῦ Ἀμώμου ψάλλομεν τὸ Σοὶ πρέπει ὕμνος, ὃ καὶ ποιῶμεν στάσεις γ', καὶ ἀντὶ τῶν συνήθων τροπαρίων τῆς τρίτης στάσεως ψάλλομεν τριαδικά, ἤγουν τὸ Ἄκτιστε φύσις, τὸ Τῆς κλίτης καὶ τὸ Τὰς ἄνω δυνάμεις. Μετὰ δὲ τὴν τοῦ μεσονυκτικοῦ πλήρωσιν, ψάλλομεν αὐτὸ ἐν τῷ νάρθηκι, εἰσελθόντες ἐνδον τοῦ ναοῦ καὶ στὰς ἕκαστος ἐν τῷ στασιδίῳ αὐτοῦ κατὰ τάξιν, καὶ προσκυνήσεις γ' κατενώπιον τοῦ ἱλαστηρίου ποιήσας, καὶ τὸν ἐν τῷ στήθει αὐτοῦ ἀπχωρημένον σταυρὸν ἀσπασάμενος, ἐνθεν ἀκχεῖθεν τοὺς χοροὺς

¹⁾ στίχος· Τὰ ῥήματά μου. Ποιῶν καὶ ἐν τούτῳ εἰς καθένα στίχον μετάνοϊαν α' ²⁾ καθεκάστην ³⁾ καὶ μετάνοϊαι γ' εἰς τὸ Τρισάγιον, ἀπολυτικίον δὲ οὐ λέγομεν, οὔτε Ἀλληλούϊα, ἀλλ' εὐθὺς τὸ Κύριε ἐλέησον μ' ⁴⁾ καὶ ποιῶμεν τρεῖς μετανοίας μεγάλας, λέγοντες καὶ τὴν εὐχὴν· Κύριε καὶ Δέσποτα, εἶτα μικρὰς ἰβ', καὶ πάλιν μετάνοϊαν μεγάλην, εἶτα Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', καὶ ἀρχόμεθα τὴν πρώτην ὥραν τριψάλμον, Δόξα καὶ νῦν, Ἀλληλούϊα γ' καὶ

κράς, τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ' καὶ μετανοίας γ'. Εἶτα ψάλλομεν τὴν πρώτην ὄραν τρίψαλμον, εἰς τὸ Ἄλληλοῦια μετανοίας γ', εἰς τὸ Τί σε καλέσωμεν μετανοίας γ', Τὰ διαβήματα ἡμῶν χῶμα καὶ χωρὶς μετανοιῶν, Τρισάγιον καὶ μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, λέγει ὁ ἱερεὺς: "Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' ¹). Καὶ λέγομεν εὐχὴν: Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ. Εἶθ' οὕτως ὁ ἱερεὺς πάλιν: Ὁ Θεὸς οἰκτιρήσαι ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς τὰς μεγάλας τρεῖς μετανοίας, λέγοντες καθ' ἑκάστην μετάνοιαν τὴν εὐχὴν ταύτην καθ' ἑαυτούς: Κύριε καὶ Δέσποτα τῆς ζωῆς μου. Ὡσαύτως καὶ τὰς ἑβ' μικράς, λέγοντες ἐν ταύταις τὸ Ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μοι. Εἶτα Τρισάγιον καὶ μετανοίας γ', τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ Κύριε ἐλέησον ἑβ' καὶ ἀπόλυσις. Ἡ συ-

δ' τὸ γ', τῆ ε' τὸ δ', τῆ παρασκευῆ πάλιν τὸ α', Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ Συναξάριον τοῦ ἁγίου τῆς ἡμέρας. Μετὰ τὴν ἡ' ὠδὴν τὸν εἰρμὸν τοῦ Μηναίου, εἶτα στιχολογοῦμεν τὴν τιμωτέραν. Μετὰ τὴν θ' ὠδὴν ὁ εἰρμὸς τοῦ Μηναίου, εἶτα Ἀξιόν ἐστιν, ὡς ἀληθῶς εἰς ἤχον πλ. α' καὶ τὴν τιμωτέραν ἄπαξ. Εἰ βούλει, καὶ ἕτερον τῆς ἡμέρας ὁμοίως, ἤγουν τῆ β' τῶν Ἀσωμάτων, τῆ γ' τοῦ Προδρόμου, τῷ δ' καὶ τῆ παρασκευῆ σταυρώσιμον, τῆ ε' τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ, εἰ βούλει, τοῦ ἁγίου Νικολάου. Μετὰ δὲ τὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἑκάστην καὶ τοῦ ἁγίου τῆς ἡμέρας καὶ ἕτερον θεοτοκίον ὅμοιον, εἶτα τὸ φωταγωγικὸν τοῦ ἤχου ἐκ τρίτου. Ἀρχεται δὲ τούτου ὁ ἱερεὺς, καὶ λέγομεν εἰς μὲν τὸ α', τῆ β' Προστασίας τῶν Ἀσωμάτων, τῆ γ' Πρασβεί-

προσκυνήσας εὐτάκτως, καθήμεθα πάντες ἐν τοῖς στα(σι)δίοις ἡμῶν, μικρὸν ἠσυχάζοντες. Ὁ δὲ κανὼν λάπτῃς, εὐτρεπίσας τὸν θυμιατόν, ἐξέρχεται καί, βαλὼν μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ, σημαίνει τὸ μέγα, εἶτα καταβάς σημαίνει τὸ σιδηροῦν. Τούτου δὲ γενομένου, ὁ ἱερεὺς, ἀναστὰς καὶ βαλὼν μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ, εἰσέρχεται ἐν τῷ ἱερατείῳ καὶ βαλὼν τὸν θυμιατόν, τίθησι θυμίαμα, λέγων τὴν εὐχὴν τοῦ θυμιάματος, καὶ στὰς ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ πάντας σταυροειδῶς θυμιάσας.

Διάταξις ὁρθροῦ καθημερινοῦ. Εὐλόγητός ὁ Θεός, καὶ ἡμῶν τὸ Ἄμην ἀποκρινομένων, θυμιατῶν τῷ ἁγίῳ τραπέζῃ καὶ πᾶν τὸ ἱλαστήριον, κάκειθεν ἐξέρχεται διὰ τοῦ βορείου μέρους εἰς τὸν ναόν. Ἡμεῖς δὲ ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου ἄνευ

μετανοίας γ', Τί σε καλέσωμεν καὶ μετανοίας γ', Τὰ διαβήματά μου καὶ χωρὶς μετανοιῶν. Τρισάγιον καὶ μετανοίας γ', μετὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς: "Ὅτι σοῦ ἐστὶ, καὶ κοντάκιον οὐ λέγομεν, ἀλλ' εὐθὺς τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ ἡ εὐχὴ: Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ. Εἶθ' οὕτως ὁ ἱερεὺς πάλιν: Ὁ Θεὸς οἰκτιρήσαι, καὶ ἡμεῖς τὰς μεγάλας γ' μετανοίας, λέγοντες καὶ τὴν εἰρημένην εὐχὴν εἰς τὴν καθεμίαν λέγομεν δὲ αὐτὴν μυστικῶς ὁ καθείς, ὡσαύτως καὶ τὰς μικρὰς α' καὶ πάλιν τὴν εὐχὴν καὶ μετάνοιαν α' μεγάλην. Λέγομεν δὲ εἰς τὰς μικρὰς μετανοίας καθ' ἑαυτόν: Ὁ Θεὸς ἰλάσθητί ἡμῖν, εἶτα Τρισάγιον καὶ μετανοίας γ', τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ "Ὅτι σοῦ ἐστὶ καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον ἑβ' καὶ ἡ εὐχὴ: Χριστέ, τὸ φῶς. Ἡ συνήθης λιτὴ ἐν τῷ νάρθηκι καὶ τελεία ἀπόλυσις. ¹ Σημείωσαι, ὅτι οὐ λέγομεν τροπάρια.

νήθης λιτή ἐν τῷ νάρθηκι καὶ τελεία ἀπό-
λυσις.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι τῇ κυριακῇ ὁψέ, εἰ τύχοι
τῇ β' Ἀλληλούια, οὐδέποτε λέγομεν Ἀλ-
ληλούια ἀντὶ τοῦ προκειμένου, ἀλλὰ τὸ τῆς
ἡμέρας προκείμενον τὸ Ἰδοὺ δὴ εὐλογεῖτε
τὸν Κύριον. Ὡσαύτως καὶ τῇ παρασκευῇ
ἐσπέρας τὸ Ὁ Θεὸς ἀντιλήπτωρ μου.

αἰς τοῦ Προδρόμου, τῇ δ' καὶ παρασκευῇ
Δυνάμει τοῦ σταυροῦ σου, τῇ ε' Πρεσβεί-
αις τῶν ἀποστόλων. Εἰς δὲ τὸ β' καθ' ἑκά-
στην Πρεσβείαις τῶν ἁγίων, εἰς δ' τὸ γ'
Πρεσβείαις, τῆς Θεοτόκου. Ἔπειτα στιχολο-
γοῦμεν τοὺς αἶνους εἰς τὸν ἦχον τῆς Ὀκτω-
ήχου καὶ ψάλλονται ὅλοι οἱ στίχοι μετὰ
μέλους ἄχρι τέλους, καὶ αὐτὸ τὸ Δόξα καὶ
νῦν, οὐ μέντοι λέγονται στιχηρά. Ἔπειτα ὁ
ταχθεὶς μοναχὸς· Σοὶ δόξα πρέπει, Κύριε.
καὶ τὰ λοιπὰ τῆς δοξολογίας. Ἡμεῖς δὲ ποι-
οῦμεν μετανοίας γ', ἀρχομένου τοῦ Δόξα ἐν
ὑψίστοις Θεῷ. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς δοξο-
λογίας ὁ ἱερεὺς, ἀπελθὼν ἔμπροσθεν τῶν
ἁγίων θυρῶν, λέγει· Πληρώσωμεν τὴν ἐνωθινῇν.
Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν, ἐνούμενοι οἱ δύο
χοροὶ, ψάλλομεν τὰ τοῦ στίχου στιχηρά,
ἤρουν τὰ τῆς Ὀκτωήχου. Λέγομεν δὲ τῇ
μέν β' κατανοκτικὰ β' καὶ μαρτυρικὸν τὸ
α' τῶν εἰς τοὺς αἶνους, τῇ γ' κατανοκτικὰ
β' καὶ μαρτυρικὸν τὸ β', τῇ δ' σταυρώσιμα
β' καὶ μαρτυρικὸν τὸ γ', τῇ ε' ἀποστολικὰ
β' καὶ μαρτυρικὸν τὸ δ', τῇ παρασκευῇ
σταυρώσιμα β' καὶ μαρτυρικὸν πάλιν τὸ α',

μετανοιωῶν, εἴτε Ἀλληλούια, εἴτε Θεὸς Κύριος
εἴτα τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, οὐ
πληρωθέντος ὁ ἱερεὺς, χαράττων τὸν σταυρὸν
μετὰ τοῦ θυμιατοῦ ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν,
ἐκφωνεῖ· Ὅτι σοῦ ἐστι, καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν,
τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', τὸ Δεῦτε προσκυνή-
σωμεν γ' καὶ λέγομεν ψαλμὸν ιθ'. Ἐπα-
κούσαι σου Κύριος καὶ τὸν κ', ὡσαύτως
ἕως οὗ θυμιάσας ὁ ἱερεὺς ὑποστρέψει, εἴτα
Δόξα καὶ νῦν, Τρισάγιον, καὶ μετὰ τὸ Πά-
τερ ἡμῶν, ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ· Ὅτι σοῦ ἐστὶν
καὶ οἱ ἀδελφοί· Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου,
Δόξα, Ὁ ὑψωθείς ἐν τῷ σταυρῷ, Καὶ νῦν,
Προστασία φοβερὰ. Ὁ δὲ ἱερεὺς, εἰσελθὼν
εἰς τὸ θυαστήριον, λέγει· Ἐλέησον ἡμᾶς.
Ἐπι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ
φιλοχρίστων βασιλέων. Καὶ μετὰ τὸ πλη-
ρῶσαι τὰς ὑπὲρ τῶν βασιλέων αἰτήσεις· ἄλ-
λος γὰρ ἐν τῷ τοιοῦτῳ Τρισαγίῳ οὐ μνημο-
νεύεται οὔτε ἱερεῖς, οὔτε ἡγούμενος, χαράτ-
των ὁ ἱερεὺς σταυρὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ,
ἐκφωνεῖ· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ. Καὶ
ὁ ταχθεὶς μοναχὸς ἄρχεται τοῦ ἐξαψάλμου,
λέγων τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, γ', Κύριε,

στίχους δὲ λέγομεν· Ἐνεπλήσθημεν τὸ πρῶτ',
στίχος β'. Καὶ ἔστω ἡ λαμπρότης, Δόξα καὶ
νῦν, θεοτοκίον τῆς ἡμέρας. Ἐἵτα Ἀγαθὸν
τὸ ἐξομολογεῖσθαι, Τρισάγιον, μετανοίας γ',
μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκφωναῖ ὁ ἱερεὺς·
"Ὅτι σοῦ ἔστιν, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ
ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς, λέγων· Ὁ ὦν εὐλογητὸς
Θεὸς ἡμῶν, μετανοίας μεγάλας γ' καὶ μι-
κρὰς ιβ', τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ' καὶ με-
τανοίας γ', καὶ λέγομεν τὴν α' ὥραν.

τὰ χεῖλη μου, β', ἡσύχῃ καὶ ἡρεμαίᾳ φωνῇ
ἀργῶς καὶ εἰς ἐπήκοον πάντων, ἐτέρου τι-
νὸς ὅπως μὴ λαλοῦντος, οὔτε μὴν πτυσαι ἢ
βῆξαι ἄδειαν ἔχοντος.

Ἰστέον δέ, ὅτι ἐν τισι τῶν Τυπικῶν τὸν
ἐκκλησιαάρχην ἢ τὸν καθηγούμενον τὸν ἐξά-
ψαλμον λέγειν εὐρίσκεται, ἐν ψ' καὶ τὸν
ἱερέα φησὶ θυμιᾶν, εἰ καὶ νῦν τοῦτο
οὐ γίνεται. Ὁ δὲ ἱερεὺς μετὰ τὸ εἰ-
πεῖν τὰς ὑπὲρ τῶν βασιλέων αἰτήσεις, βα-
λῶν μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν
καὶ εἰς τοὺς β' χοροὺς πρὸς μίαν, ἀπέρχεται
εἰς τὸ στασίδιον αὐτοῦ. Ὄταν δὲ φθάσῃ ὁ
ψάλλον μοναχὸς τὸν ἐξάψαλμον εἰς τὸ Κύ-
ριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας μου, ἄψαυτος κηρὸν
ὁ κανδηλάπτης πῆγνυσιν αὐτὸν εἰς τὸ διά-
στολον τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ἀπελθὼν ὁ
ἱερεὺς ἵσταται ἔμπροσθεν τούτων ἀσκεπῆς
μετὰ καὶ ἐπιτραχηλίου, καὶ λέγει μυστικῶς
τὰς ἐωθινὰς εὐχὰς, ὥστε τελειώσῃ ταύτας μέ-
χρις οὗ πληρωθῇ ὁ ἐξάψαλμος¹⁾. Καὶ μετὰ

¹⁾ Окончание чина по рукописи 1528 г. см. на стр. 110—112.

τὴν πλήρωσιν ποιεῖ συναπτὴν, εἴθ' οὕτως ὁ κανονάρχης, βαλὼν μετάνοιαν συνήθως τῷ ἡγουμένῳ, ἴσταται ἐνώπιον τῶν ἀγίων θυρῶν, καὶ ἀπάρχεται τοῦ Ἀλληλοῦ εἰς τὸν ἦχον τῆς Ὀκτωήχου, στίχος α'. Ἐπὶ τῆς γῆς, στίχος β'. Καὶ νῦν πῦρ τοὺς ὑπεναντίους ἔδεται, στίχος γ' (Πρόσθεσ αὐτοῖς κακά), στίχος δ'. Οὕτως ἐγενήθημεν τῷ ἀγαπητῷ σου, καὶ ψάλλομεν τὰ τριψῶδικά τοῦ ἦχου τῆς Ὀκτωήχου. Εἰ δὲ ἔστι Θεὸς Κύριος, ψάλλει ὁ αὐτὸς μοναχὸς εἰς τὸν ἦχον τοῦ τροπαρίου τοῦ ἀγίου, καὶ εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον θεοτοκίον, Κύριε ἐλέησον γ', Δόξα καὶ νῦν, καὶ ἀρχόμεθα τῆς στιχολογίας, μετὰ δὲ ταῦτα ψάλλει ὁ κανονάρχης τὸ κάθισμα τῆς Ὀκτωήχου καὶ θεοτοκίον, ποιῶν καὶ τὴν πρώτην ἀνάγνωσιν. Τοῦτο δὲ νῦν οὐ γίνεται ἐν Ἱεροσολύμοις· οὔτε γὰρ Θεὸς Κύριος ψάλλεται παρὰ ἱερέως, οὔτε κάθισμα ψάλλεται παρ' αὐτοῦ, ἀλλὰ παρὰ τοῦ ἐπιλαγχάνοντος εἰς τὸ ἄρχειν (εἰς τὴν ἀρχὴν) χοροῦ.

Μετὰ δὲ τὴν τῆς α' ἀναγνώσεως συμπλήρωσιν, ποιεῖ μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων θυρῶν καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν καὶ ἀρχόμεθα τῆς στιχολογίας τοῦ β' καθίσματος, μεθ' ὃ τὸ δεύτερον ἐνὸρδινον κάθισμα τῆς Ὀκτωήχου ἢ ἐκ τῶν τῆς ἡμέρας προσομοίων, ἅπερ εἰσίν. Εἰ δὲ ἔχει κοντάκιον ὁ ἅγιος τῆς ἡμέρας, οὐδὲ ἐν ἐκ τῶν καθισμάτων ψάλλομεν, ἀλλὰ τὸ μαρτυρικὸν τῆς Ὀκτωήχου τὸ ἐνὸρδινον. Καὶ μετὰ τοῦτο, εἰ ἔχει ὥρα, ποιῶμεν ἀνάγνωσιν, καὶ μετ' αὐτῆν, εἰπόντος τοῦ ἡγουμένου ἢ τοῦ ἐκκλησιάρχου τὸ Κύριε ἐλέησον γ', Δόξα καὶ νῦν μετὰ πραότητος, ἀνιστάμεθα πάντες καὶ οὕτως ἀρχόμεθα τοῦ ν', οὗ πληρωθέντος, ἀρχόμεθα τῶν κανόνων.

Οὕτω γίνεται ἀπὸ τῶν Ἀγίων Πάντων μέχρι τῆς κ' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός, ἀπὸ δὲ ταύτης ποιῶμεν εἰς τὴν στιχολογίαν καθίσματα γ' καὶ ψάλλομεν τὰ προσόμοια τῆς Ὀκτωήχου ἢ τὸ μαρτυρικόν, εἰ ἔχει κοντάκιον, ὡς εἵπομεν, ὁ ἅγιος. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τῆς γ' ψῶδης, κάθισμα τοῦ Μηναίου, καὶ εἰ ἔχει ἡ ὥρα, τίθεται ἀνάγνωσις, μεθ' ἣν ἀρχόμεθα τῆς ἐτέρας στάσεως τῶν ψῶδων. Μετὰ δὲ τὴν ε' ψῶδην τὸ κοντάκιον, εἴπερ ἔχει ὁ ἅγιος, εἰ δ' οὐκ τὸ μαρτυρικὸν τῆς Ὀκτωήχου, εἶτα ἀναγινώσκει ὁ κανονάρχης τὸ Συναξάριον, μεθ' ὃ ἀρχόμεθα ὁμοίως τῶν ἐτέρων ψῶδων. Τοῦ δὲ ἱερέως, μετὰ τὸ τέλος τῆς ὀγδόης εἰσερχόμεθα (μένου) εἰς τὸ ἱλαστήριον, καὶ θυμιῶντος τὴν ἀγίαν τράπεζαν καὶ ἐκφωνοῦντος εἰς ἦχον πλ. β'. Τὴν Θεοτόκον (καὶ Μητέρα) ἐν ὕμνοις μεγαλύνομεν. Στιχολογοῦμεν τὴν ψῶδην τῆς Θεο-

τόκου, λέγοντες μεγαλοφώνως εἰς ἦχον πλ. β', ψάλλοντες μεθ' ὑψηλοτέρας φωνῆς· Τὴν τιμιωτέραν, ποιῶντες καὶ μετάνοιαν, ἕως τῆς γῆς. Μετὰ δὲ τοῦτο λέγομεν τὸ Κύριε, σῶσον τοὺς βασιλεῖς, Σὲ τὸ ἀπόρητον τεῖχος, καὶ οὕτως ψάλλομεν τὸ ἐξαποστειλάριον τοῦ ἁγίου, εἰ ἔχει, εἰ δ' οὐκ ἔστιν Ὁ οὐρανὸν ἐν τοῖς ἄστροις καὶ Ὁ γλυκασμὸς τῶν ἀγγέλων. Εἰ δὲ ἔστιν Ἀλληλοῦια, ὁ κανονάρχης τὸ φωταγωγικὸν κατὰ τὸν τῆς ἡμέρας ἦχον, καὶ ἡμεῖς ὁμοίως αὐτό, εἶτα πάλιν ὁ κανονάρχης τὸ τοῦ φωταγωγικοῦ τέλος, καὶ ἡμεῖς τὸ ὄλον, καὶ αὐθις ὁ κανονάρχης· Πρεσβεῖαις τῆς Θεοτόκου, καὶ ἡμεῖς τὸ ὄλον, εἶτα τὴν τούτων ἀρχὴν ὁ κανονάρχης, καὶ ἡμεῖς· Πρεσβεῖαις τῆς Θεοτόκου, καὶ αὐθις αὐτός· Πρεσβεῖαις τῆς Θεοτόκου, καὶ οὕτως ὁ ταχθεὶς μοναχὸς τοὺς αἰνίτας, εἶτα τὸ Δόξα τῷ δεῖξαντι τὸ φῶς καὶ τὰ ἐξῆς, καὶ ποιῶμεν καὶ μετανοίας γ'. Εἴθ' οὕτως γίνεται καὶ συναπτὴ παρὰ τοῦ ἱερέως, καὶ πληρουμένης αὐτῆς, ἐνοούμενοι οἱ δύο χοροί, ψάλλομεν εἰς τὸν στίχον τὰ τῆς ἡμέρας στιχηρά εἰς τὴν Ὀκτώηχον, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον, καὶ αὐθις ὁ ταχθεὶς μοναχός· Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ Κυρίῳ καὶ τὰ λοιπά, στίχους δὲ λέγομεν εἰς τὸν στίχον· Ἐνεπλήσθημεν τὸ πρωῖ, καὶ τὸ Καὶ ἔστω ἡ λαμπρότης. Εἰ δὲ ἔστι Θεὸς Κύριος, ἔχει δὲ καὶ ὁ τῆς ἡμέρας ἅγιος στιχηρά, ἢ προσόμοια, ἢ ἰδιόμελα, κρατοῦμεν στιχηρά δ', εἶτα, Αἰνεῖτε, καὶ μετὰ τὸ ψάλλειν ταῦτα, γίνεται ὡς προεῖρηται, καὶ ψάλλομεν τὰ τοῦ στίχου καὶ ἀπολύει. Οὐ μέντοι τελείαν ἀπόλυσιν, ἀλλὰ μετὰ τὸ στερεῶσαι τοὺς βασιλεῖς λέγει ὁ ἡγούμενος ἢ ὁ ἐκκλησιάρχης· Δεῦτε προσκυνήσωμεν, καὶ ψάλλομεν τὴν πρώτην ὥραν τριψαλμοί, ποιῶντες καὶ μετανοίας γ', ὡσαύτως καὶ εἰς τὸ Ἀλληλοῦια προκείμενον λιτῶς, τὸ Πρωῖ εἰσάκουσον, στίχος· Τὰ ῥήματατά μου, στίχος· Ὅτι πρὸς σέ προσεύξομαι. Δόξα καὶ νῦν, Τί σε καλέσωμεν καὶ μετάνοιαι γ', Τὰ διαβήματά μου, χῦμα καὶ χωρὶς μετανοιῶν, Τρισάγιον καὶ μετάνοιαι γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν λέγει ὁ ἱερεύς· Ὅτι σοῦ ἔστιν, καὶ ἡμεῖς· Ταχὺ προκατάλαβε, Κύριε ἐλέησον, μ' καὶ τὴν εὐχὴν· Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ, Κύριε ἐλέησον γ', Δόξα καὶ νῦν, Τὴν τιμιωτέραν, Ἐν ὀνόματι Κυρίου εὐλόγησον, ὁ ἱερεύς· Ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς τὰς ιε' μετανοίας, ὡς προεῖρηται. Εἶτα ὁ καθηγούμενος ἄρχεται τοῦ τελευταίου Τρισαγίου ἢ ὁ ἐκκλησιάρχης (sic), καὶ μετὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν, Κύριε ἐλέησον ιβ' καὶ τὴν εὐχὴν· Χριστέ, τὸ φῶς, καὶ ἀπόλυσις, ὡς συνήθως λιτὴ ἐν τῷ νάρθηκι καὶ τελεία ἀπόλυσις.

Αὕτη ἀκολουθία τῆς α' ὥρας, εἰ ἔστιν Ἀλληλοῦια, εἰ δὲ Θεὸς

Κύριος, μετὰ τοὺς γ' ψαλμοὺς τὸ Ἀλληλούια, λέγομεν τροπάριον τοῦ τῆς ἡμέρας ἀγίου, Δόξα καὶ νῦν, Τί σε καλέσωμεν, λέγοντες καὶ τὴν ἐτέραν ἀκολουθίαν, καθὼς ἀνωτέρω ἐδηλώθη, χωρὶς μετανοιῶν, καὶ ἀπολύομεν, μηδὲ τὸ ὕστερον ποιοῦντες Τρισάγιον).

Дальнѣйшее изложение описываемой рукописи сходно съ Галисійскимъ Типикономъ, № 99 А библ. лавры пр. Аѳанасія, за немногими исключениями. Порядокъ статей тотъ же, но текстъ нѣсколько иной, болѣе краткій, какъ напр., въ статьѣ о чтеніи евангелій и толкованій на нихъ въ теченіе всего года. Статья о часахъ и почасіяхъ изложена кратко и не имѣетъ любопытнаго замѣчанія въ почасіи третьяго часа. Причина подобной краткости объясняется въ Уставѣ тѣмъ обстоятельствомъ, что болѣе подробное изложение часовъ находится въ постовой службѣ. Наконецъ, здѣсь недостаетъ предпоследняго замѣчанія о поведеніи братій во время стола, когда предлагается чтеніе.

[л. 24). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας καὶ συνάξεως τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Δεγούστου.

[л. 34 об.—35). Примѣчаніе о службѣ св. Іоанна Златоуста, находящееся обыкновенно въ другихъ Типиконахъ въ текстѣ, здѣсь помѣщено на поляхъ и написано древнѣйшею рукою, хотя и не тою, которая писала Типиконъ. Ἰστέον, ὡς ἡ τοῦ Χρυσοστόμου ἀκολουθία ἐν ταύτῃ τῇ ὑπερλάμπρῳ ἡμέρᾳ παρὰ τοῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ παρὰ πᾶσι σχεδὸν οὐ ψάλλεται διὰ τὸ ὕψος τῆς δεσποτικῆς ἐορτῆς, καὶ ἵνα μείνη τὰ τῆς ἀκολουθίας πάντα ἀκολόβωτα καὶ ἀμείωτα, τούτου χάριν μετετέθη εἰς τὴν ιγ' Νοεμβρίου μηνός, ὡς ἐν ταῖς Συναξαρίοις προσχῶν εὐρήσεις· εἰ γὰρ ἦν εἰκὸς ψάλλεσθαι ταύτην σὺν τῇ ἐορτῇ τίνος χάριν καὶ μετετίθετο, διὰ δὲ τὸ ψάλλεσθαι παρὰ τοῖς Ἱεροσολυμίταις καὶ ἐν τῷ Ἑυτικῷ αὐτὴν ἀναγράφεσθαι ἀφείθη καὶ παρ' ἡμῶν ἐνταῦθα, ἵνα μὴ τι ἐντεῦθεν παρασπᾶσωμεν, καὶ εἰ μὲν βουλητὸν τῷ προεστῶτι ψάλλειν καὶ τὸν ἅγιον σὺν τῇ ἐορτῇ. Ἰδοὺ καὶ τῆς κοινῆς ἀκολουθίας δῆλωσις, εἰ δ' οὖν ψαλλέσθω μόνῃ ἡ ἐορτῇ· δῆλον δὲ, ὅτι τὸ πρῶτον ἀντίφωνον, τὸ Μακάριος ἀνὴρ, ἐὰν μὴ ψάλληται καὶ τοῦ ἀγίου ἡ ἀκολουθία, ἀφεθήσεται, ὡς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δεσποτικαῖς ἐορταῖς, καὶ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ὁκτώ.

[л. 42). Въ службѣ зачатію Предтечи по поводу великаго славословія на полѣ тою же рукою замѣчено: Ἐκ τοῦ παρόντος σημείωσαι, ὅτι ἕξεσσι καὶ τῆς Ὀκτωήχου φαλλομένης καὶ τοῦ Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν λεγομένου, γίνεσθαι μεγάλη δοξολογία (sic) καὶ ἔστω ἐν ταῖς λοιπαῖς (ἀκολουθίαις) ἀνευδοιάστως.

[л. 43 об.). На полѣ противъ службы 26 Сентября замѣчено: Ἐν ἄλλοις Τοπικοῖς ἀγρουπνίαν ἐνταῦθα οὐχ εὐρήσεις, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν Ὀκτωήχον φαλλομένην ἐν τῷ ἐσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ, ὡς γούν τῷ προεστῶτι δόξει γινέσθω.

[л. 92). На полѣ рукою писца замѣчено: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοφυλάκτου, τοῦ ἐν τῷ Κουζήνου ὄρει ¹⁾.

Изложеніе службъ по Мѣсяцеслову во многомъ сходится съ изложеннымъ въ Галисійскомъ Типиконѣ. Разница только въ незначительныхъ особенностяхъ текста, что и указано нами въ примѣчаніяхъ къ упомянутому Типикону, и въ отсутствіи нѣкоторыхъ памятей. Также слѣдуетъ отмѣтить и то, что нѣкоторые дни не имѣютъ вовсе изложенія службы. Марковыхъ главъ въ собственномъ смыслѣ нѣтъ, но есть замѣчанія относительно тѣхъ или другихъ случаевъ въ празднованіи праздниковъ и важнѣйшихъ памятей святыхъ. Всѣ эти замѣчанія по своему изложенію весьма немногимъ разнятся отъ Галисійскаго Типикона № 99 А.

[л. 120). Ἀκολουθία τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

[л. 135 об.). Τὴν δὲ ἀκολουθίαν τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τῆς κλίμακος καὶ τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας, εἰ λάχοι ἔσωθεν τῶν ἡμερῶν τούτων, καταλιμπάνομεν αὐτὰς καὶ ψάλλομεν τοῦ μὲν ὁσίου τῆ δ' κυριακῆ, τῆς δὲ ὁσίας τῆ ε' κυριακῆ.

[л. 144). Начинается изложеніе службъ на бумагѣ другою рукою и продолжается до конца рукописи. Началомъ служить литургія въ великій четвертокъ. Всѣ службы постной Тріоди по изложенію разнятся очень немногими и при томъ мелкими особенностями отъ службъ въ Типиконѣ Галисійскомъ. Но иное совершенно изложеніе службъ начинается съ литургіи четверга. Здѣсь

¹⁾ Пыль эта гора носитъ названіе «Βουφαβέντον» (Buffavent) и монастырь св. Христофора считается метохомъ іерусалимскаго патріархата. Φραγκοῦδη Κοπρίς, σελ. 426, Ἀθῆν. 1860.

уже встрѣчаемъ такія особенности, какихъ нѣтъ не только въ Галисійскомъ Типиконѣ, но даже и въ другихъ современныхъ ему и позднѣйшихъ, напр., замѣчанія о пурпурныхъ одеждахъ священника въ началѣ литургіи въ великую субботу и о перемѣнѣ ихъ во время пѣнія «Елицы во Христа» на бѣлыя [л. 152), объ облаченіи священника въ понедѣльникъ свѣтлой недѣли на утрени: Τῆ β' τῆς Διακαινησίμου εἰς τὸν ὄρθρον, λαβὼν ὁ ἱερεὺς θυμιατόν, φορῶν καὶ τὸ ἐπιτραχήλιον αὐτοῦ, ἴσταται ἐνώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης, ἄνευ ¹⁾ μέντοι τῆς ἱερατικῆς στολῆς, καὶ εὐλογήσας ἄρχεται τοῦ τροπαρίου· Χριστὸς ἀνέστη, καὶ ψάλλομεν μετὰ τῶν στίχων, ὡς ἐδηλώθη τῆ κυριακῇ ἑσπέρας [л. 159). Служба на первый день Пасхи изложена съ небольшими отличіями въ текстѣ (см. варианты къ Галисійскому Типикону, стр. 91—92, столб. 1—2). Замѣчаніе о службѣ св. Іоанна Богослова измѣнено, такъ какъ эта служба находится послѣ недѣли отцевъ и примѣнена къ службѣ этого воскресенія [л. 176. См. тамъ же).

[л. 182—185). Порядокъ суточной службы въ постъ св. Апостоловъ.

XIV. № 72. Τοπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς εὐαγγελιοῦς λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς μοναστηρίοις τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ πάντων τῶν βουλομένων. Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως. Рукопись Аѳоно-Протатской библіотеки въ 16 долѣ листа, 157 листовъ, писана мелкимъ почеркомъ XIII вѣка. На рукописи имѣются надписи: Για книга Νεοφίτου и другая: И сѣа книга Νεοφίτου ὦ κελίε ὧ σκитῶ да се паки взвратить [л. 3).

Σύνοψις τῶν δώδεκα μηνῶν ἐνιαυτοῦ τοῦ ὅλου, ἀρχομένου ἀπὸ Σεπτεμβρίου μέχρι τοῦ Αὐγούστου [л. 24). Особеннаго въ себѣ ничего не имѣеть.

Δεῖ γινώσκειν, ὅτι οὕτως ὀφείλει στιχολογεῖσθαι τὸ Ψαλτήριον τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

¹⁾ Въ ркп. XIV в. той же библи. имѣются только подчеркнутыя слова.

Ἀκολουθία τοῦ λυχνικοῦ, ὅταν ἐστὶν Ἀλληλοῦα. (Замѣчено: ἰστάμεθα δὲ ἀναμέσον τῆς ἐκκλησίας στιχάδες ἐπὶ τῶν ψαθίων ἐνορδίνως πάντες [π. 4]).

Ἰστέον, ὅτι ὁ ταχθεὶς μοναχὸς παρὰ τοῦ ἐκκλησιάρχου ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ εἰπεῖν τὸ προκείμενον.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι εἰς τὸν ἑσπερινὸν εἴς ἰστώμεν στίχους.

Εἰδέναι δεῖ, ὅτι θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ λυχνικῷ.

Ἰστέον, ὅτι κτὸ τῆς κυριακῆς τοῦ Ἀντίπασχα μέχρι τῆς Πεντηκοστῆς προηγοῦνται εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα τῶν δεσποτικῶν κυριακῶν.

Ὁφείλομεν καὶ τοῦτο γινώσκειν τοῖς ἀδελφοῖς, τὸ μὴ ποιεῖν συντυχίας τοὺς ἰσταμένους εἰς τοὺς χοροὺς.

Δεῖ δὲ τὸν ἐκκλησιάρχην περὶ πάντων τούτων φροντίζειν, ὀφείλει δὲ ποιεῖν παραγγελίαν.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι εἰς τὸ λυχνικὸν ὁ χορὸς, ὁ ἐναρξάμενος τῆς στιχολογίας, οὗτος ἄρχεται καὶ εἰς τὸν ὄρθρον.

Ἰστέον, ὅτι ἐν τῇ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ αἱ ὥραι οὕτω στιχολογοῦνται.

Δεῖ γινώσκειν, ὅτι τῇ κυριακῇ ψάλλομεν κανόνας ἀναστασίμους β'.

Ἀκολουθία τῶν μεσωρίων.

Ἰστέον, ὅτι ἡ ἀγία μ' τῶν Χριστουγέννων ἔχει Ἀλληλοῦα ιε'.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι τὰ δύο μεσῶρια τῆς γ', τῆς ς' πάντοτε ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ψάλλονται.

Ἰστέον, ὅτι τὸν δεξιὸν χορὸν ὁ ἐπιστημονάρχης ἄρχεται. . .

Περὶ τῶν εὐαγγελίων τῆς λειτουργίας.

Περὶ τῶν εὐαγγελίων τῶν ἑωθινῶν.

Παρελάβομεν δὲ τὸν ὄλον ἐνιαυτὸν, μετὰ τὸ ἀριστῆσαι ἐν τῇ τραπέζῃ, μὴ πίνειν ὕδωρ μέχρι τῆς ἀπολύσεως τοῦ ἑσπερινοῦ.

Ὅτι ὁ κανοάρχης ἀδελφὸς εἰς τὸν ὄρθρον, ὁ αὐτὸς ποιεῖ καὶ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς τραπέζης.

Παρελάβομεν ἐν τοῖς ἀποδείπνοις ψάλλειν καὶ κανόνα τῆς Θεοτόκου.

Παρεδόθη δὲ καὶ τοῦτο ὑπὸ τῶν θείων πατέρων, ὥστε μὴ ἔχειν τινὰ ἄδειαν ἐν τῇ τραπέζῃ βῦξαι ἢ πτῦσαι ἢ συντυχεῖν ἄνευ μεγάλης ἀνάγκης.

*

Περὶ τῶν σαββάτων τοῦ ἐνιαυτοῦ ὅλου.

Δεῖ γινώσκειν, πῶς ὀφείλει γίνεσθαι ἡ ἀκολουθία τῆς ἀγρουπνίας.
Начинается малою вечернею.

Σύνοψις τῶν ἀγρουπνιῶν.

Въ Синаксарѣ и въ службахъ по Трїодямъ этотъ Типиконъ сходенъ въ изложенїи съ современными ему.

XV. Τοπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς εὐαγοῦς λαύρας τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν καὶ θεοφόρου Σάββα, συγγραφὴν ὑπὸ τοῦ ἐν ἀγίοις πατριάρχου Ἱεροσολύμων Σωφρονίου. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται ἐν τοῖς λοιποῖς τῶν Ἱεροσολύμων μοναστηρίοις. Рукопись моей библиотекы въ 32 долю листа, 165 листовъ, писана на пергаментѣ мелкою разгонистою скорописью XIII в. На об. перваго выходного листа имѣется слѣдующая позднѣйшая приписка: Τοπικὸν τοῦ ἀγίου Στεφάνου, καὶ εἴ τις ἀποξενώση νὰ ἔχη τὰς ἀρὰς τῶν τμη'

Въ рукописи пришито 4 листа бумажныхъ въ началѣ ея и 54 л. въ концѣ, писанныхъ весьма безграмотнымъ и трудно разбираемымъ почеркомъ XVIII—XIX в. на простонародномъ греческомъ языкѣ. Статьи апокрифическаго и календарнаго содержания: 1) л. 1—25. Разговоръ діавола съ пр. Антонїемъ великимъ о томъ, какъ пали ангелы, и какъ демоны соблазняютъ людей. Въ концѣ разговора имѣется молитва св. Антонїя и явленіе архангела Рафаила ему съ повелѣніемъ записать этотъ разговоръ съ діаволомъ въ назиданіе людей; 2) л. 25—29. Врачебные совѣты для устраненія всякаго рода болѣзней; 3) л. 30—31. Катавасія на Рождество Христово; 4) л. 32—35 разныя наказанія за проступки нравственнаго характера; 5) л. 37—47. Замѣтки бытового характера священника Пароенїя, проживавшаго въ Нигритѣ въ Македонїи и, слѣдуетъ думать, написавшаго всю эту дополнительную часть къ Типикону и 6) л. 48—54. Наказанія за нравственные проступки и совѣты духовнымъ дѣтямъ.

Въ рукописи имѣются кинноварныя несложныя заставки въ началѣ статей.

[л. 1). Вводная часть безъ раздѣленія на главы. Каждая статья начинается замѣчанїями: Ἰστέον δέ, ὅτι или Δεῖ γινώσκειν.

[л. 17). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ συνάξεως τοῦ ὅλου χρόνου, ἀρχομένου ἀπὸ Σεπτεμβρίου μηνὸς μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

Синаксарь краткій. Нѣкоторыхъ памятей нѣтъ. Нѣтъ и праздника нерукотвореннаго Образа.

Марковыхъ главъ нѣтъ. Подъ каждымъ праздникомъ дѣлаются замѣчанія о службахъ на эти дни, если онѣ совпадаютъ съ знаменательными днями круга годичнаго.

[л. 113). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ σεβασμιάς μεγάλης μ'.

[л. 142). Службы пятидесятницы.

[л. 159). Стаття о кажденіи храма священникомъ или діаконѣмъ.

[л. 160). Προκίμνη и аллилуаріи 8 гласовъ.

[л. 161). Διάταξις τῆς θείας λειτουργίας.

Ποιεῖ ὁ ἱερεὺς κατέμπροσθεν τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου μετανοίας γ' καὶ εὐχεται καθ' ἑαυτὸν τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε ὁ Θεός μου, ἐξ-ἀποστείλόν μοι βοήθειαν ἐξ ἁγίου κατοικητηρίου σου καὶ ἐνίσχυσόν με εἰς τὴν προκειμένην διακονίαν σου, ἵνα ἀκατακρίτως παρασταθῶ τῷ φοβερῷ καὶ φρικτῷ σου βήματι, καὶ τὴν ἀναίμακτον ἱερουργίαν ἐπιτελέσαι. Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δόξα. Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον, λαβὼν τὸ στιχάριον ἐπὶ χεῖρας, ποιεῖ προσκυνήσεις γ' καὶ, ἐνδύμενος αὐτό, λέγει· Ἀγαλλιάσθω ἡ ψυχὴ μου ἐπὶ τῷ Κυρίῳ· ἐνέδυσσε γάρ με ἱμάτιον σωτηρίου καὶ χιτῶνα εὐφροσύνης περιέδηκέ μοι. Εἰς τὸ ἐπιτραχήλιον λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ ἐκχέων τὴν χάριν αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς ἱερεῖς, ὡς μῦρον ἐπὶ κεφαλῆς, τὸ καταβαῖνον ἐπὶ πώγωνα . . . τὸ καταβαῖνον ἐπὶ τὴν ὄψαν τοῦ ἐνδύματος. Καὶ εἰς τὴν ζώνην λέγει· Εὐγητὸς ὁ Θεός, ὁ περιζωνύων με δύναμιν καὶ ἔθετο ἄμωμον τὴν ὁδόν μου. Καὶ εἰς τὸ δεξιὸν ἐπιμανίκιον· Δεξιὰ Κυρίου ἐποίησε δύναμιν. Εἰς δὲ τὸ ἀριστερόν, λέγει· Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με καὶ ἔπλασάν με. Καὶ ἐνδύμενος τὸ φελώνιον λέγει· Οἱ ἱερεῖς σου, Κύριε, ἐνδύσονται δικαιοσύνην καὶ οἱ ὕσιοί σου ἀγαλλιάσονται. Μετὰ δὲ τὸ ἐνδύσασθαι τὴν ἱερατικὴν στολὴν τὸν ἱερέα, ἀπέρχεται ἐν τῇ προθέσει καὶ νίπτει τὰς χεῖρας αὐτοῦ, λέγων· Νίψομαι ἐν ἀθώοις τὰς χεῖράς μου, καὶ κυκλώσω τὸ θυσιαστήριόν σου, Κύριε. Καὶ λέγει ἕως τέλους, εἴθ' οὕτως ποιεῖ τὴν πρόθεσιν, λαβὼν τὴν προσφορὰν καὶ τὴν λόγχην ἐν ταῖς χερσὶ, βλέπων κατὰ ἀνατολάς, εὐχεται καθ'

ἑαυτόν· Ἵπὲρ τοῦ εὐδοκῆθῆναι αὐτὸν ἀμέμπτως ἐκτελέσαι τὴν θεῖαν ἱερουργίαν. Εἶθ' οὕτως λαβὼν ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ τὴν λόγχην, εὐλογήσας τὸν Θεόν, ποιεῖ σταυρὸν μετὰ τῆς λόγχης ἄνωθεν τῆς προσφορᾶς, λέγων· Τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, γ'. Καὶ ἀρχόμενος σφραγίζει, λέγων· Ὡς πρᾶβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτόν, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. Ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη, τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται. Εἶτα εἰσάγει τὴν λόγχην ἀπὸ τοῦ πλαγίου μέρους, καὶ οὕτως ἐκβάλλει τὸν ἄρτον, λέγων· Ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. Εἶτα θείσ τὸν ἄρτον ἐν τῷ δίσκῳ ὑπτίον, χαράττει αὐτοῦ σταυρὸν μετὰ τῆς λόγχης, λέγων· Εἰς δὲ τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἐνούξεν. Εἶτα λαμβάνει τὸν οἶνον καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ βάλλει εἰς τὸ ἅγιον ποτήριον, λέγων· Καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ· καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ ἐστὶν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ. Εἶτα λαμβάνει ἐτέραν προσφορὰν, καὶ λέγει· Πρεσβείαις, Κύριε, τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας πρόσδεξαι τὴν θυσίαν ταύτην καὶ μνήσθητι. Εἰς δὲ τὴν γ' προσφορὰν λέγει· Εἰς τὰς εὐπροσδέκτους πρεσβείας τῶν τιμίων ἀσωμάτων καὶ ἐπουρανίων δυνάμεων, τοῦ τιμίου προφήτου, προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων τῶν ιβ' καὶ τῶν σ', τῶν ἁγίων προφητῶν δικαίων· τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσόστομου, Νικολάου τοῦ θαυματουργοῦ, Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου, Πέτρου Ἀλεξανδρείας καὶ Ἰωάννου τοῦ ἐλεήμονος, Γρηγορίου τοῦ Νύσσης καὶ Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ, Ἀνδρέου Κρήτης καὶ Ἀμφιλοχίου Ἰκονίου, Μελετίου Ἀντιοχείας καὶ Σωφρονίου Ἱεροσολύμων, Κυρίλλου Ἱεροσολύμων καὶ πάντων τῶν ὁμολογητῶν Μητροφάνους Κωνσταντινουπόλεως καὶ Λέοντος, πάπα Ῥώμης, Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου, Διονυσίου, Ἱεροθέου, Κλήμεντος Ῥώμης καὶ Κλήμεντος Ἀγκύρας, Τιμοθέου καὶ Τίτου, Ἰγνατίου τοῦ θεοφόρου, τοῦ δικαίου Λαζάρου, Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος, καὶ Ῥωμανοῦ τοῦ μελωδοῦ καὶ ἀρχidiaκόνου, καὶ πάντων τῶν ἱεραρχῶν· τῶν ἁγίων μεγάλων μαρτύρων Γεωργίου, Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος, Θεοδώρου τοῦ στρατηλάτου, Δημητρίου, Νέστορος, Προκοπίου, Ἀρτεμίου, Μερκουρίου, Εὐσταθίου, Εὐστρατίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ τῶν ἁγίων ὁμολογητῶν, τῶν ἁγίων καὶ θαυματουργῶν ἀναργύρων, Κοσμά καὶ Δαμιανοῦ, Παντελεήμονος καὶ Ἐρμολάου, Κύρου καὶ Ἰωάννου, τῶν ἁγίων μ' μαρτύρων καὶ πάντων τῶν

ἀγίων μαρτύρων· τῶν ἀγίων ὁσίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν Παύλου τοῦ Θηβαίου, Ἀντωνίου τοῦ μεγάλου, Εὐθυμίου, Θεοκτίστου, Σάββα, Χαρίτωνος, Κυριακοῦ, Γερασίμου, Θεοδοσίου, Ἀρσενίου, Παχωμίου, Ὀνουφρίου, Ἐφραίμ, Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, Κοσμᾶ τοῦ ποιητοῦ καὶ Ἰωσήφ, Θεοφάνους καὶ Θεοδώρου τῶν γραπτῶν, Στεφάνου τοῦ νέου, Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ, Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου, Ἰλαρίωνος, Ἰωαννικίου, Παύλου τοῦ ἐν τῷ Λάτρῳ, Λουκᾶ καὶ Γερασίμου καὶ πάντων τῶν ὁσίων. Τῶν ἀγίων ἐνδόξων γυναικῶν Θέκλης τῆς πρωτομάρτυρος, Βαρβάρας, Εὐφημίας, Αἰκατερίνης, Μαρίνης, Ἀναστασίας, Ἀνυσίας, Ἰουλιανῆς, Εὐγενίας, Ματρώνης, Θεοκτίστης, Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας, Χρηστίνης, Μελάνης, Ξένης τῆς θαυμαστῆς, Θεοώρας, Κυριακῆς, Παρασκευῆς, Εἰρήνης, Μαρίας, Ἄννης τῆς θαυματουργοῦ καὶ πασῶν τῶν ἀγίων γυναικῶν, καὶ τοῦ ἀγίου τοῦδε, οὗ καὶ τὴν μνήμην ἐπιτελοῦμεν, καὶ πάντων σου τῶν ἀγίων, ὧν ταῖς ἰκεσίαις ἐπίσκεψαι ἡμᾶς ὁ Θεός. Καὶ μνησθητι τῶν βασιλέων ἡμῶν, τοῦ στρατοῦ αὐτῶν, καὶ πάντος ἱερατικοῦ τάγματος, πάσης ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξων, παντός τοῦ πρεσβυτερίου τῶν συλλειτουργ(γῶν) (листь оборванъ пополамъ). Εἰς ἀντίφωνον α', ἤχος β'· Ἀγαθὸν . . . ψάλλειν τῷ ὀνόματί σου ὕ . . . (ψα)λλειν τὸ πρωῒ τὸ ἔλεός σου, καὶ τὴν . . . Ὅτι εὐθὺς Κύριος ὁ Θεός ἡμῶν. Ταῖς πρεσβείαις. Δόξα καὶ νῦν . . . β' Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν εὐπρέπειαν ἐνεδύ(σατο) . . . ἡμᾶς Κύριε· καὶ γὰρ ἐστερέωσας . . . Πρεσβείαις τῶν ἀγίων σου. . . τὰ μαρτύριά σου ἐπιστώθησαν σφόδρα. Τῷ οἴκῳ σου πρέπει ἀγίασμα, Κύριε, εἰς μακρότητα ἡμερῶν. Πρεσβείαις τῶν ἀγίων, Δόξα καὶ νῦν, ἤχος πλ. β'· Ὁ μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος. Ἀντίφωνον γ', ἤχος β'· Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ. Σῶσον ἡμᾶς, Υἱὲ Θεοῦ, ὁ ἐν ἀγίοις θαυμαστός. Προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει, καὶ ἐν ψαλμοῖς ἀλαλάξωμεν αὐτῷ. Σῶσον ἡμᾶς. Ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς, καὶ τὰ ὕψη τῶν ὀρέων αὐτοῦ εἰσίν. Σῶσον ἡμᾶς. Ὅτι αὐτοῦ ἐστὶν ἡ θάλασσα, καὶ αὐτὸς ἐποίησεν αὐτὴν καὶ τὴν ξηρὰν αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπλασαν. Ψαλλομένων δὲ τούτων, ὁ ἱερεὺς προσκυνεῖ, καὶ λαβὼν τὸ Εὐαγγέλιον εἰσοδεύει, προπορευομένου μανουαλίου μετὰ κηροῦ ἀπτομένου. Ἰσταμένων δὲ αὐτῶν ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ, λέγει καθ' ἑαυτὸν τὴν εὐχὴν τῆς εἰσόδου· εἶθ' οὕτως· Σοφία ὀρθοί. Εἰσοδικόν· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν Χριστῷ, σῶσον ἡμᾶς. Τὸ προκείμενον τοῦ ἀποστόλου, ὁ ἀπόστολος, τὸ Ἀλληλούια. Ὁ ἱερεὺς, ἐξαναστὰς τῆς καθέδρας, θυμιᾷ τὴν ἁγίαν τράπεζαν σταυροειδῶς γύρω-

θεν· ὡσαύτως καὶ τὰ ἅγια ἐν τῇ προθέσει καὶ ὄλον τὸ ἱερατεῖον, σφραγίζει δὲ τὸν λαὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ κρεμάσας τὸν θυμιατόν, κλινόμενος ἐπεύχεται· Ἐλλαμψον ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, Χριστέ. Εἶθ' οὕτως ἐκφωνεῖ τὸ εὐαγγέλιον, ἐκτενῆς καὶ τὰ λοιπά. Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν· Ὅπως ὑπὸ τοῦ κράτους, ἀναγινώσκει τὴν εὐχὴν τοῦ χερουβικοῦ μυστικῶς, εἶθ' οὕτως λαβὼν τὸν θυμιατόν, θυμιᾷ τὴν ἁγίαν τράπεζαν, λέγων καθ' ἑαυτὸν τὸ Χερουβικόν, καὶ τὸ Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ, ἕως τὸ Ἄρατε πύλας. Καὶ ποιήσας σταυρὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ ἄνωθεν τῶν ἁγίων, λέγει· Ἐπαρον, Δέσποτα. Ἐπάρατε τὰς χεῖρας ὑμῶν εἰς τὰ ἅγια καὶ εὐλογεῖτε τὸν Κύριον. Καὶ ἄρας τὰ ἅγια μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, εἰσοδεύει καὶ μνημονεύει καθ' ἑαυτὸν· Ὑπὲρ τῆς ἁγίας μονῆς ταύτης καὶ πάσης χώρας, τοῦ βασιλέως, τοῦ πατριάρχου, καὶ πάντων (τῶν) χριστιανῶν. Ὅταν δὲ φθάσῃ ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, λέγει· Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ εἰσελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. Κύριος τῶν δυνάμεων αὐτὸς ἐστὶν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. Καὶ εἰσελθὼν τίθησι τὰ ἅγια ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ καὶ θυμιάσας τὸν ἀέρα, καλύπτει αὐτόν, λέγων· Τότε ἀνοίσουσιν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν σου μόσχους. Καὶ ποιήσας σταυρὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ καὶ κρεμάσας αὐτόν, λέγει· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν καὶ τὰ λοιπά...¹⁾ Μετὰ δὲ τὸ ὑψῶσαι, μελίζει τὸν ἄρτον οὕτως· κόπτει αὐτόν μέσον καὶ τίθησι τὸ ἥμισυ ἐν τῷ δίσκῳ, τὸ δὲ ἕτερον κόψας εἰς δύο μερίδας, τίθησι τὴν μίαν μερίδα ἄνωθεν τοῦ δίσκου, τὴν δὲ ἑτέραν κάτω· εἶτα λαβὼν καὶ τὸ ἕτερον ἥμισυ, κόπτει καὶ αὐτὸ μέσον, καὶ τίθησι τὰς δύο μερίδας ἀπὸ τῶν πλαγίων μερῶν, καὶ ἀποτελεῖ σταυρὸν· ἐπαίρει δὲ τὴν ἄνωθεν μερίδα, καὶ ποιήσας μετ' αὐτῆς εἰς τὸ ἅγιον ποτήριον ἄνωθεν σταυρὸν, βάλλει ταύτην εἰς τὸ ἅγιον ποτήριον, λέγων· Πλήρωμα Πνεύματος ἁγίου. Ἀμήν. Εἶτα εἰσφέρεται τὸ ζέον εὐλογεῖ αὐτὸ ὁ ἱερεὺς ἐν τῇ χειρὶ τοῦ κατέχοντος, καὶ αἶρει αὐτὸ καὶ βάλλει εἰς τὸ ἅγιον ποτήριον τὸ ἀρχοῦν, λέγων· Ζέσις Πνεύματος ἁγίου. Ἀμήν. Καὶ ἔκτοτε μεταλαμβάνει ἀπὸ τῶν τριῶν μερίδων, οἷας βούλεται, λέγων τὸ τροπάριον· Τοῦ δεῖπνου σου τοῦ μυστικοῦ, καὶ τὸ Μὴ μοι, Δέσποτα, τὰ ἅγια ταῦτα δῶρα εἰς κρίμα, ἢ εἰς κατάκριμα εἶη, ἀλλ' εἰς καθαρισμόν ψυχῆς καὶ σώματος, καὶ εἰς ἀρραβῶνα τῆς μελλούσης ζωῆς καὶ βασιλείας, καὶ εἰς εὐπρόσδεκτον ἀπολογίαὶν τὴν

¹⁾ Здѣсь и ниже слова вытерты до невозможности прочесть ихъ.

ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ βήματός σου. Ὄταν δὲ μεταλάβῃ, λέγει· Τὸ τίμιον καὶ ἅγιον καὶ ἄχραντον σῶμα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεταλαμβάνει ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα ἱερομόναχος, ἢ ἱερεὺς, ἢ διάκονος εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον. Ἀμήν. Τὸ αὐτὸ λέγει καὶ ἐν τῷ ποτηρίῳ· Τὸ τίμιον αἷμα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ μετὰ τὸ μεταλαβεῖν τὸν ἱερέα, ἐνοῦνται παρ' αὐτοῦ τὰ ἅγια μετὰ πάσης προσοχῆς καὶ ἀσφαλείας ἐν τῷ ἁγίῳ ποτηρίῳ, ὃ καὶ καλυφθέν, πρότερον τῆς ἁγίας λαβίδος βληθείσης ἐν αὐτῷ, λαμβάνει αὐτό, λέγων ἠσυχῶς· Μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ πίστεως. Καὶ στραφείς πρὸς τὸν (λαόν), ἐκφωνεῖ· Προσέλθετε. Καὶ εἰ εἰσὶ τινες οἱ μέλλοντες (μετα)λαμβάνειν, μεταδίδωσιν αὐτοῖς λέγων· Εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν σου. Ὁ λαός· Ἀμήν. Εἴθ' οὕτως σφραγίσας τὸν (λαόν), λέγει· Σῶσον (ὁ Θεός) τὸν λαόν σου, καὶ τίθησιν αὐτὰ ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, καὶ εἰπὼν τὴν (εὐχὴν), θυμᾶ, λέγων· (Ἐψώ)θητι ἐ(πὶ) (τοὺς οὐραν)οὺς ὁ Θεός καὶ (ἐπὶ πᾶσ(αν) τὴν (γῆν ἢ δόξα σου) Πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ. Στραφείς δὲ . . . τῆς ἁγίας) τραπέζης) . . . τὸ εἰλητὸν τίθησιν ἄνω τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ ἐξέρχεται . . . ὀπισθάμβωνον εὐχὴν . . . ὁ δὲ ἱερεὺς, ἐλθὼν καὶ εἰπὼν τὴν εὐχὴν . . . (ἐξ)έρχεται καὶ διαδίδει τὸ κατακλαστὸν καί, πληρωθέντος τοῦ ψαλμοῦ, εὐλογεῖ τὸν λαόν, λέγων ὁ ἱερεὺς· Εὐλογία Κυρίου ἔλθῃ ἐφ' ἡμᾶς, πάντοτε νῦν καὶ αἰεὶ· καὶ εἶτα εἰ . . . ἐκεῖ καὶ συστέλλει τὰ ἅγια μετὰ νήψεως καὶ προσοχῆς . . . конца нѣтъ.

XVI. № 402. Τοπικόν, (безъ начала) рукопись XIII в. (у Омона Invaint. Sommair. de manuscript. du supplem. graec. de la biblioth. national., t. III, pag. 189, XIV в.) на домѣцинѣ, 279 листовъ, писана разгонистымъ почеркомъ.

[л. 1). Вводная статья безъ раздѣленія на главы съ замѣчаніями: Ἰστέον, χρὴ εἰδέναι κτλ.

[л. 10). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τοῦ ὄλου ἐν-αυτοῦ, ἀρχομένου ἀπὸ Σεπτεμβρίου.

Подъ 9 Декабря [л. 56) записано: Σύλληψις τῆς ἁγίας καὶ θεομήτορος Ἄννης καὶ τὰ ἐγκαίρια τοῦ θείου ναοῦ, τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου, τοῦ ἰδρουθέντος ἐν Κύπρῳ κατὰ τὸ ὄρος τοῦ Κουτζουβίντι ἐν ἔτει ρσφιδ'· οὕτως ἐν τῷ θρονιασμῷ κατετέθη τὰ λείψανα τοῦ ἁγίου μάρτυρος Προκοπίου καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυ-

ρος Ἰακώβου τοῦ Πέρσου καὶ τῆς ἁγίας μάρτυρος Μαρίνης. Служба торже-
ственнаѣ. Пареміи обновленію. Εἰς τὴν λειτουργίαν [π. 58] συναγό-
μεθα ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Τριάδος καὶ ἐκεῖσε συνήθως ψάλλομεν τὰς
ῥάσας, εἶθ' οὕτως ἀλλάσσομεν οἱ ἱερεῖς, οἱ μέλλοντες ἱερουργῆσαι, καὶ
ποιοῦσι προσκομιδὰς δύο· μίαν μὲν ἐν τῷ μεγάλῳ ναῷ, ἐτέραν δὲ ἐν
τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Τριάδος. Καὶ ἀπάρχεται ὁ ἱερεύς, ὁ μέλλων ἱερουρ-
γῆσαι ἐν τῷ τοιοῦτῳ ναῷ τῆς θείας λειτουργίας, ἡμεῖς δὲ ψάλλομεν
τὰ τυπικὰ μετὰ τῶν μακαρισμῶν, ἐν οἷς καὶ λέγομεν ἐκ τοῦ κανόνος
τῆς ἁγίας Ἄννης ῥῥὰς γ' καὶ ς'. Ἐν δὲ τῇ εἰσόδῳ ἐξέρχονται ἅπαν-
τες οἱ ἱερεῖς μετὰ δύο Εὐαγγελίων, τοῦ σταυροῦ καὶ θυμιατοῦ β', καὶ
μετὰ τὸ εἰπεῖν Σοφία ὀρθοί, εἰσέρχεται ὁ ἱερεύς, ὁ μέλλων ἐκπληρῶ-
σαι τὴν θεῖαν λειτουργίαν ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Τριάδος, ἐν τῷ βή-
ματι μετὰ τοῦ ἐνὸς Εὐαγγελίου καὶ τοῦ θυμιατοῦ καὶ ποιεῖ τὴν
ἀκολουθίαν, ἐν ἣ ἡ λειτουργεῖται πάντα (это плочо читаеться
Слова вытерты) τῆς ἁγίας Ἄννης . . . καταλιμπάνονται δὲ μετὰ τοῦ
ιερέως ἀδελφὸς εἷς ἢ δύο, οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἐξερχόμεθα μετὰ τῶν
ιερέων, τοῦ σταυροῦ, τοῦ Εὐαγγελίου, τοῦ θυμιατοῦ καὶ κηρῶν δύο εἰς
τὸν νάρθηκα τῆς ἁγίας Τριάδος, ψάλλοντες τροπάριον· Ὡς τοῦ ἄνω
στερεώματος, καὶ λιτανεύομεν, κρατοῦντες τὸ νότιον μέρος τοῦ
μεγάλου ναοῦ, καὶ ἀναγυρεύομεν βαδίζοντες σχολαιότερον· ψάλλομεν δὲ
στιχηρά· Δόξα σοι, Χριστέ ὁ Θεός, ἀποστόλων, ἤχος βαρῦς, στίχος
α'· Ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι ἐν Κυρίῳ, Ἄλλο· Ἄγιοι μάρτυρες, οἱ καλῶς
ἀθλήσαντες . . . καὶ τὸ ἰδιόμελον τῶν ἐγκαινίων ἤχος πλ. β' . . .
(нельзя разобратъ) καὶ καταντῶμεν εἰς τὴν βορεινὴν πύλην τῆς
ἁγίας Τριάδος τοῦ νάρθηκος, καὶ δι' αὐτῆς εἰσερχόμεθα ἐν τῷ
νάρθηκι τοῦ μεγάλου ναοῦ, κάκεισε ψάλλομεν τὰ ῥηθέντα τροπάρια
ἅπαντες μετὰ μέλους, οἱ δὲ κανὼνλάπτει, ἡμῶν λιτανεύόντων καὶ τοῦ
ναοῦ κεκλεισμένου ὄντος, ἄπτουσι ἀπάσας τὰς κανδήλας καὶ τὰ κηρία·
προτιθέασι δὲ καὶ κηρία γ', ἐν μὲν ἐν τῷ βήματι, δύο δὲ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ
ναοῦ καὶ ἕτερον ἐν τῷ νάρθηκι, βάλλοντες θυμίαμα περισσότερον, καὶ
μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν τροπαρίων, ἴστανται οἱ ἱερεῖς κατεναντίον
τῶν βασιλικῶν πυλῶν, προηγούμενων τῶν λαμπάδων, τοῦ σταυροῦ καὶ
τοῦ θυμιατοῦ, ἡμεῖς δὲ ἀρχόμεθα λέγειν μετὰ μέλους τούσδε τοὺς στί-
χους· Ἄρατε πύλας. . . Ἐνδοθεν δὲ τοῦ ναοῦ δύο ὄντες ἀδελφοί, ἢ
καὶ τρεῖς ἀποκρίνονται· Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. Καὶ πάλιν
ἡμεῖς ἀντιφωνοῦμεν· Κύριος τῶν δυνάμεων. Καὶ λέγονται οἱ τοιοῦ-
τοι στίχοι τρεῖς ὑπὸ τῶν ἔσω καὶ γ' ὑπὸ τῶν ἔξω, εἶθ' οὕτως λέγει ὁ

ιερεὺς· Σοφία ὀρθοί. Καὶ ἀνοιγομένων τῶν πυλῶν, γίνεται εἴσοδος, φαλλόντων ἡμῶν· Ἄρατε πύλας, καὶ λεγόντων αὐτῶν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ μετὰ μέλους, εἶτα τροπάριον· Ὡς τοῦ ἄνω στερεώματος, Δόξα καὶ νῦν, τὸ κοντάκιον, καὶ γίνεται παρὰ τοῦ ἱερέως συναπτὴ μεγάλη καὶ ἐκφώνησις τοῦ Τρισαγίου. Причастенъ, апостолъ и евангеліе обновленію.

На водоосвященіе (5 января) выходили въ притворъ храма св. Троицы [л. 87) послѣ утрени и великаго славословія. Еἶτα τοῦ ἱερέως τὴν ἱερατικὴν στολὴν ἐνδουσαμένου πᾶσαν, ἐπιφερομένου τε καὶ τὸ τίμιον ξύλον ἀνὰ χεῖρας, καὶ προπορευομένων τῶν λαμπάδων καὶ τοῦ θυμιατοῦ, καὶ τῶν ἀδελφῶν πάντων φῶτα βασταζόντων, ἐξερχόμεθα τοῦ ναοῦ καὶ ἀπερχόμεθα ἐν τῇ βρύσει τοῦ ὕδατος [л. 91).

19 Января. Ἰστέον, ὅτι κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν ἐπιτελοῦμεν μνημόσυνα τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν κὺρ Κοσμᾶ τοῦ Χρυσοστόματος, ὡσαύτως καὶ τὰ μνημόσυνα τοῦ πρεσβυτέρου καὶ καθηγουμένου κὺρ Νικηφόρου [л. 101).

26. Замѣчено о службѣ Златоуста: ψάλλομεν δὲ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἀγίου μέχρι τῆς λ' τοῦ μηνός [л. 107).

На Благовѣщеніе литанія совершалась въ храмѣ Богородицы и тамъ правилась служба [л. 125).

О 23 Апрѣля замѣчено: Ψάλλομεν δὲ καὶ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἀγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου. Ἰστέον, ὅτι καὶ ταύτην τὴν ἡμέραν τελοῦμεν τὰ μνημόσυνα τοῦ ἀγίου πατρὸς ἡμῶν καὶ δεσπότη τοῦ κυροῦ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, τοῦ γενομένου πατριάρχου Ἰεροσολύμων (sic) [л. 145).

26 Апрѣля. Ἰστέον, ὅτι κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν ἐπιτελοῦμεν τὰ μνημόσυνα τοῦ ἀγίου πατρὸς ἡμῶν καὶ καθηγητοῦ ἡγουμένου Γεωργίου, τοῦ κτήτορος τῆς ἐν Κύπρῳ ἀγίας μονῆς τοῦ Χρυσοστόμου.

13 Юня. Τῆς ἀγίας μάρτυρος Ἀκηλίνης καὶ τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Τριφυλλίου, ἐπισκόπου Λευκοῦ τῆς ἐν τῇ Κύπρῳ [л. 157 об.).

11 Юля. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ Ἀρσενίου, πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, ἡ σφαγὴ [л. 166).

31 Юля. Προεόρτια τοῦ τιμίου Σταυροῦ.

1 АВГУСТА. Εἰς δὲ τὴν λειτουργίαν ἀγιάζεται ὕδωρ μετὰ τοῦ τιμίου σταυροῦ καὶ μεταλαμβάνουσιν ἐξ αὐτοῦ [Л. 173]. Вечеромъ крестъ убирается священникомъ.

4 АВГ. Προεόρτια τῆς δεσποτικῆς ἑορτῆς τῆς Μεταμορφώσεως [Л. 174].

13 АВГ. Ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀποδίδεται ἡ ἑορτή, καὶ γίνεται ἡ ἀκολουθία ἀπαρallάκτως, ὡσπερ καὶ ἐν τῇ Μεταμορφώσει, ἐκτὸς τῶν ἀναγνωσμάτων τῆς ἑορτῆς τοῦ ἑσπερινοῦ [Л. 178 об.).

14. Προεόρτια τῆς Κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου [Л. 178].

15. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἡ τοιαύτη ἀγρυπνία ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ κοιμητηρίου γίνεται [Л. 181].

23. Ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀποδίδεται ἡ ἑορτή, καὶ γίνεται ἡ ἀκολουθία τῆς ἑορτῆς ἀπαρallάκτως, ὡς καὶ ἐν τῇ Κοιμήσει [Л. 183 об.).

[Л. 187]. Ἀκολουθία τῆς ἁγίας, μεγάλης καὶ πεφωτισμένης καὶ Θεοδότου τεσσαρακοστῆς.

Въ недѣлю Ваіѣ γίνεται λιτή ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεοτόκου ἐν τῷ κοιμητηρίῳ [Л. 331].

О чтеніи евангелія въ понедѣльникъ говорится: ἀναγινώσεται δὲ τὸ τετραεὺς ἀγγέλιον παρὰ τοῦ ἱερέως, τούτων δὲ μὴ ἐξαρκούντων, ἀναγινώσεται καὶ παρὰ μεγαλοσχήμων ἐκκλησιαστικῶν ἀδελφῶν [Л. 233 об.).

Περὶ ὥραν ς', κρουομένου τοῦ συμβόλου, συναγόμεθα εἰς τὸν νάρθηκα, φάλλομεν τὰς γ' ὥρας μετὰ τῶν τυπικῶν, καὶ μετὰ τὴν τούτου συμπλήρωσιν καὶ τὴν συνήθη εὐχὴν, εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ, καὶ γινομένου Τρισαγίου, εἰσέρχεται ὁ προεστώς, οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ ἐκκλησιάρχης ἐν τῷ βήματι καὶ αἶρουσι τὴν ἐνδοτὴν τῆς ἁγίας τραπέζης, ὡσαύτως καὶ τὰ λοιπὰ ἔπιπλα, τὰ ἐπικείμενα εἰς αὐτὴν καὶ αὐτὸ τὸ κατὰ σάρκα καὶ ὑπογυμνοῦσιν αὐτὴν παντελῶς, καὶ πρῶτον μὲν σαίρουσιν αὐτὴν διὰ μούσης καθαρωτάτης, εἶθ' οὕτως ἀποπλύνουσιν αὐτὴν μετὰ χλιαροῦ ὕδατος, μεμιγμένου ῥοδοστάγματος καὶ οἰνάνθου, καὶ μετὰ τὴν ἐκπλυσιν, τὸ μὲν ὕδωρ συναγούσιν εἰς ἀγγεῖον, ἀνιμώμενοι τοῦτο σπόγγοις καινοῖς, καὶ μετὰ τοῦτο πάλιν ἀμφιάζουσι τὴν ἁγίαν τράπεζαν, ἀλλάσσοντες τὸ κατὰ σάρκα καὶ τὸ ὑποκάτω τούτου ἀντιμίνσιον καὶ τεθιθέντες ἀντὶ τούτων ἕτερα· καὶ τούτων οὕτω τελεσθέντων, ἴσταται ὁ προεστώς ἔμπροσθεν τοῦ ἁγίου βήματος καὶ χρίει πάντας τοὺς ἀδελφούς, καὶ γινομένης εὐχῆς, ἀπερχόμεθα ἐν τοῖς κελλίοις ἡμῶν [Л. 240—241].

Въ великую пятницу часы съ обычными псалмами и съ пѣніемъ тропарей [л. 248 об., 249). Часы безъ молитвъ.

Вся служба великой пятницы совершалась въ храмѣ св. Троицы [л. 252).

Τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ ἑσπέρας περὶ ὥρας ε', σημαίνει τὸ λυχνικὸν καὶ συναγόμενοι οἱ ἀδελφοὶ πάντες προσμένουσι ἐν τῷ νάρθηκι, ὁ δὲ ἐκκλησιάρχης, εἰσερχόμενος ἐν τῷ ναῶ, ἀποκλείει πάσας τὰς θύρας, εἶτα ὁ τὴν ἐφημερίαν ἔχων ἱερεύς, ἀλλάσσει τὴν ἱερατικὴν στολήν, θυμιᾷ τὸν ναὸν ἅπαντα καὶ αὐτὸ τὸ διακονικόν, δι' οὗ ἐξερχόμενος εἰς τὸν νάρθηκα, λαμπάδων προπορευομένων αὐτοῦ, θυμιᾷ τὸν προεστῶτα καὶ τοὺς χορούς, καὶ μετὰ τὸ θυμιᾶσαι πάντας, ἵσταται ἔμπροσθεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν καὶ ποιεῖ σταυρόν, καὶ εὐθὺς ἀνοίγονται αἱ πύλαι. Τῶν δὲ ἀδελφῶν εἰσερχομένων ἐν τῷ ναῶ, γίνεται ἔναρξις παρὰ τοῦ ἱερέως, λέγοντος οὕτως· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία, καὶ ψάλλομεν τὸν προοιμιακὸν ψαλμόν, καὶ μετὰ τὴν τούτου συμπλήρωσιν γίνεται συναπτὴ, τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἦχος α'. Οἱ δὲ τῆς μονῆς ἱερεῖς καὶ διάκονοι ἅπαντες, καταλαμβάνοντες τοῦ στίχου, τοῦ λέγοντος· Πεσοῦνται ἐν ἀμφιβλήστροις, βάλλοντες μετανόιας, ἀπέρχονται καὶ ἀλλάσσουν καὶ αὐτοὶ στολὰς μαύρας καὶ ποιοῦσι προσκομιδὴν [л. 254 об. 255). Μέλλοντος δὲ τοῦ ψάλτου ἄρξασθαι τοῦ στίχου· Ἀνάστα ὁ Θεός, ἀνιστάμενοι οἱ ἱερεῖς ἀποδύονται τὰ μαῦρα φαινώλια καὶ περιβάλλονται ἀντὶ αὐτῶν ἄσπρα [л. 255 об.). См. выше стр. 69.

На Пасху въ началѣ утрени стихи говорились слѣдующіе: 1) Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ, 2) Αὕτη ἡ ἡμέρα, 3) Συστήσαθε ἑορτήν, Δόξα καὶ νῦν [л. 258). Ἐν δὲ ἐκάστη ψῆθῃ γίνεται παρὰ τοῦ ἱερέως συναπτὴ μικρὰ ἔσω τοῦ ἁγίου βήματος [л. 259 об.).

Ἡ δὲ τῆς λειτουργίας ἀκολουθία γίνεται οὕτω· κρουομένου τοῦ συμβόλου ταχύτερον διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας, συναγόμεθα ἐν τῷ νάρθηκι, καὶ λεγομένης εὐχῆς παρὰ τοῦ ἱερέως, ψάλλομεν Χριστὸς ἀνέστη γ'. Οἱ δὲ ἱερεῖς σὺν τῷ κανδηλάπτῃ, βαλόντες μετάνοιαν τῷ προεστῶτι, ὁ μὲν ἀνέρχεται καὶ σημαίνει τὸ μέγα, οἱ δὲ ἐν τῷ διακονικῷ εἰσερχόμενοι, ἀλλάσσουν πάντες στολὰς λευκάς καὶ ποιοῦσι προσκομιδὴν, ἡμεῖς δὲ μετὰ τὸ Χριστὸς ἀνέστη, λέγομεν τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι κτλ., τὸ Κύριε ἐλέησον λ', καὶ λέγεται στίχος. Δισσεύεται δὲ ἡ τοιαύτη ἀκολουθία. Μετὰ δὲ τοῦτο λέγομεν τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ', καὶ ἀπαρχόμεθα τοῦ κανόνος τῆς ἑορτῆς, ψάλλοντες τοὺς εἰρμούς καὶ τὰ τροπάρια χύμα, μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τῆς

γ' ᾠδῆς τὴν ὑπακοήν· Προλαβοῦσαι, καὶ πάλιν ψάλλομεν τὰς λοιπὰς γ' ᾠδὰς, εἶτα τὸ κοντάκιον· Εἰ καὶ ἐν τάφῳ, καὶ λέγονται τὸ Ἀναστασιν Χριστοῦ ἐκ γ', τὸ Κύριε ἐλέησον λ', καὶ εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ, καὶ τοῦ ἱερέως ἐπιλέγοντος· Ὁ Θεὸς οἰκτηρήσαι, ποιοῦμεν τὰς γ' προσκυνήσεις, κατὰ τὸ σὺνήθες, ἀσπαζόμεθα καὶ τὰς ἀγίας εἰκόνας. Καὶ γινομένης εὐχῆς τέλους, εὐθὺς ἄρχεται ἡ θεία λειτουργία. Οὕτως ἀπαραλλάκτως γίνεται ἡ τῶν ὡρῶν ἀκολουθία καθ' ὅλην τὴν ἑβδομάδα τῆς διακαινησίμου ἄχρι δηλονότι τοῦ σαββάτου τῶν ἀρτοκλασιῶν [Л. 262 об. 261).

Τῇ ἀγία καὶ μεγάλη κυριακῇ ἑσπέρας εἰς τὸ λυχνικόν, ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς πᾶσαν τὴν στολὴν αὐτοῦ καί, στὰς κατεναντίον τοῦ ἱλαστηρίου, σφραγίζει σταυροειδῶς, λέγων· Εὐλόγητός ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ἡμῶν ἀποκρινομένων τὸ Ἀμήν, ἄρχεται ὁ ἱερεὺς τροπάριον ἤχος πλ. β'. Χριστὸς ἀνέστη, καὶ ἡμῶν ἀποκρινομένων τὸ αὐτό, λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἀναστήτω ὁ Θεός. . . Στίχος β'. Ὡς ἐκλείπει. . . Στίχος γ'. Οὕτως ἀπολοῦνται, Δόξα, Χριστὸς ἀνέστη. . . Καὶ νῦν, Χριστὸς ἀνέστη, εἶθ' οὕτως συναπτή. Ἰστέον δέ, ὅτι ἐν τῷ ὄρθρῳ ἀπὸ ριζ' ψαλμοῦ οἱ προγραφέντες τρεῖς στίχοι λέγονται παρὰ τοῦ ἱερέως δι' ὅλης τῆς ἑβδομάδος, ἐν δὲ τῷ ἑσπερινῷ ἀπὸ τοῦ ξζ', ἤγουν οἱ νῦν προγεγραμμένοι [Л. 262) Конецъ вечерни: Χριστὸς ἀνέστη, ἄπαξ, καί, τοῦ ἱερέως λέγοντος· Σοφία, ἡμεῖς ἀποκρινόμεθα τὸ Εὐλόγησω τὸν Κύριον, καὶ τούτου ἐπευξαμένου· Ὁ ὧν εὐλογητός, ἀπολυόμεθα [Л. 263).

Τῇ β' τῆς διακαινησίμου εἰς τὸν ὄρθρον, πρὸ μὲν τῆς ἐνάρξεως ἄπτονται παρὰ τοῦ κανδηλάπτου αἱ συνήθεις κανδηλαὶ καὶ οἱ κηροὶ τῶν β' προσκυνημάτων τοῦ βήματος καὶ τὰ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ ἐξάφωτα, ὁ δὲ ἱερεὺς ἄνευ τῆς ἱερατικῆς στολῆς καὶ ἄρχεται λέγων τὸ Χριστὸς ἀνέστη [Л. 263 об.).

Ποιοῦμεν δὲ λιτὴν ἕξω τῆς μονῆς, ἀπερχόμενοι εἰς τὸν ἐν τῷ κοιμητηρίῳ ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, κάκεισε γινομένης ἐκτενοῦς, ἀνερχόμεθα εἰς τὸν ναὸν καὶ ποιοῦμεν ἀπόλυσιν [Л. 264 об.).

О канонѣ понедѣльника замѣчено: ψάλλομεν δὲ τοὺς εἰρμούς ἀνά β', ἐν δὲ τοῖς τροπαρίοις ἰστώμεν στίχους ι', εἰς δὲ τὸ Δόξα καὶ νῦν, λέγομεν τὰ β' θεοτοκία τοῦ κυροῦ Θεοφάνους καὶ τοῦ κυροῦ Ἰωσήφ, καθ' ἑκάστην ᾠδὴν εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον καὶ τὸν αὐτὸν εἰρμόν [Л. 264).

Въ средѣ послѣ утрени ἡ λιτὴ ἕξω τοῦ μοναστηρίου [Л. 266).

Въ пятницу тоже [Л. 267).

Въ сѹбботу εἰς τὴν τράπεζαν ὁ κελλαρίτης, ἅμα τῷ καθῆσαι τοὺς ἀδελφούς, κατακλῶν τὸν ἄρτον, διαδίδωσιν αὐτοῖς, τὸ δὲ Χριστὸς ἀνέστη ἐκφωνεῖται κατὰ τὸ τέλος ἐν ταῖς τραπέζαις ἄχρι τῆς Ἀναληψίμου [л. 267 об.).

Рукопись безъ конца. Обрывается отданіемъ праздника Пасхи.

XVII. № 50. Τυπικόν, рукопись Пантократорской библиотеки, въ четвертку, на тонкомъ чистомъ пергаментѣ, писана скорописью весьма чоткою, хоть и мелкою XIII—XIV в. Рукопись не имѣеть ни начала, ни конца. Первый листъ открывается изложеніемъ чина всеобщаго бдѣнія.

[л. 9). Εἶδησις τῶν ἀγρουπιῶν τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ.

[л. 10). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μοναστηρίων. Статьи очень многія тѣ же, что и въ Галисійскомъ № 99 А Типиконѣ и также безъ раздѣленія на главы или отдѣлы.

[л. 27). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ συνάξεως τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

[л. 176 об.). Ἀκολουθία τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης μ'.

[л. 211). Службы по Тріоди цвѣтной.

Въ концѣ есть нѣсколько разныхъ замѣчаній. Марковыя главы находятся лишь въ постовой службѣ и при томъ на ряду. Всегда обозначаются онѣ на поляхъ словомъ: «Μάρκος». Въ Мѣсяцесловѣ нѣтъ Марковыхъ главъ и имѣются лишь замѣчанія относительно того, какъ совершать службу на тотъ или иной Господскій или Богородичный праздникъ или въ память особенно чтимаго святого, если эти дни приходятся въ воскресенье. Очевидно, что извѣстные нынѣ подъ именемъ «Марковыхъ главъ» статьи ему не принадлежатъ въ цѣломъ видѣ, а связаны съ именемъ Марка, грѣшнаго іеромонаха, или даже Марка, епископа индрускаго, лишь потому, что онъ рѣшалъ вопросы о совершеніи службъ въ честь Благовѣщенія, св. Георгія великомученика, Обрѣзанія Господня и Обрѣтенія главы Іоанна Предтечи и на другіе случаи.

XVIII. № 25. Τοπιζόν, рукопись (заглавіе выцвѣло (Аѳоно-Каракальської бібліотеки въ 8 долю листа, 240 листовъ, писана довольно чоткою скорописью на пергаменѣ XIII—XIV в.

Вводная часть сходна съ Типиконами XIII в. библи. лавры пр. Аѳанасія № 99 А и по изложенію и содержанію.

Въ Мѣсяцесловѣ подѣ 21 Января изложена торжественная служба трапезундскимъ мученикамъ. Μνήμην ἐπιτελοῦμεν τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων μεγαλομαρτύρων Εὐγενίου, Κανηδίου, Οὐλεριανοῦ καὶ Ἀζόλα, τῶν ἐν τῇ πόλει Τραπεζουντίων μαρτυρησάντων [л. 100]. Служба съ всеоцнымъ бдѣніемъ и съ указаніемъ, что если случится этотъ праздникъ въ воскресенье, то служба правится какъ 26 Сентября. Ἐορτάζεται δὲ ἡ ἑορτὴ αὕτη ἡμέρας ε'.

24 Июня. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τελεῖται καὶ ἡ γέννησις τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου καὶ μεγαλομάρτυρος Εὐγενίου· τὸ πονηθὲν παρὰ Γρηγορίου πρεσβυτέρου τοῦ Χιονιάδου, συμπάλλεται καὶ ἡ ἀκολουθία αὕτη μετὰ τοῦ τιμίου Προδρόμου [л. 123 об.].

Въ самомъ Синаксарѣ имѣются и особенности службъ Марка, при чемъ имя его на поляхъ обозначается просто въ сокращеніи: «Μάρκος» (См. фото-типическій снимокъ). По преимуществу службы «Марка» излагаются для дней воскресныхъ вмѣстѣ съ праздниками, но для службъ праздничныхъ съ днями великаго поста особаго изложенія ихъ нѣтъ въ Синаксарѣ. Ссылки дѣлаются на самые дни поста и пятидесятницы: «Ὡς ἐδηλώθη ἐν ἐκάστῃ ἡμέρᾳ καὶ διατάξει, ποιήσον». По этому, само собою понятно, что отъ перенесенія туда «Марковыхъ главъ», которыя излагаются довольно пространно и на такіе случаи, какихъ въ Типиконахъ XIII в. не было, эта часть описываемаго Типикона весьма разрослась. Имя Марка обозначается также сокращенно на поляхъ: (Μάρκος).

Въ Трїодной части имѣются нѣкоторыя мелкія особенности. Въ великій четвертокъ, напр., положены особые часы. На первомъ часѣ псалмы 5, 2 и 13, тропарь: Ἐν τῇ ἀλήθῃ . . . съ припѣвами (см. ркп. № 84 Кутлум. Трїодъ), Δόξα καὶ νῦν, Τί σε καλέσωμεν, εἶτα τὴν προφητείαν, Τὰ διαβήματά μου, τὸ Τρισάγιον, τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας καὶ ἡ εὐχή. Περί δὲ ὥραν σ', κρουομέ-

νου τοῦ συμβόλου, συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὡς συνήθως, καὶ ψάλλομεν τὰς γ' ὥρας μετὰ τῶν τυπικῶν. "Ὡρα γ' псалмы 7, 14 и 50, тропарь: Σήμερον ὁ βασιλεύς, прииѣвы (см. тамъ же), Δόξα καὶ νῦν, Θεοτόκε, σὺ εἶ ἄμπελος καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ὥρας. "Ὡρα ς' ψαλμοὶ ις', κε' и η, τροπάριον ἦχος γ'. 'Ὁ ῥαπισθεὶς ὑπὲρ γένους ἀνθρώπων καὶ μὴ ὀργισθεὶς . . . στίχος: Φησὶν ὁ παράνομος, στίχος: Τὰ ῥήματα τοῦ στόματος, Δόξα καὶ νῦν, "Ὅτι οὐκ ἔχομεν κτλ. "Ὡρα θ', ψαλμοὶ λδ', λε', μέ', τροπάριον ἦχος πλ. δ'. 'Ὁ ἀπαθὴς μὲν τῇ θεότητι ὑπὲρ ἡμῶν, στίχος: Μακάριος ὁ συνίων, στίχος: 'Ὁ ἐσθίων ἄρτους μου, Δόξα καὶ νῦν, 'Ὁ δι' ἡμᾶς, οἱ μακαρισμοὶ ἄνευ μέλους, τὸ "Αφες, ἄνες, Πάτερ ἡμῶν, κοντάκιον τῆς ἡμέρας, Κύριε ἐλέησον μ' [л. 193].

Εἶτα εἰσέρχονται ἐν τῷ ἀγίῳ βήματι καὶ αἵρουσι τὴν ἐνδοτὴν τῆς ἀγίας τραπέζης, ὡσαύτως καὶ τὰ ἐπιπλα, τὰ ἐπικείμενα ἐν αὐτῇ, καὶ αὐτὸ τὸ κατὰ σάρκα, καὶ ἀπογυμνοῦσιν αὐτὴν παντελῶς, καὶ πρῶτον σαροῦμεν αὐτὴν διὰ μούσης καθαρωτάτης, καί, εὐθὺς βαλὼν ὁ ἱερεὺς ἐπιτραχήλιον, λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην: Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ ζωοποιῷ σου θανάτῳ τὸν θάνατον νεκρώσας Gοar. Εὐχολ. pag. 498. Εἶδ' οὕτως ἀποπλύνομεν αὐτὴν μετὰ χλιαροῦ ὕδατος, μεμιγμένου ῥοδοστάγματι καὶ ἀνανθίῳ. Καὶ μετὰ τὴν ἐκπλυσιν λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην: 'Ὁ ἐλεήμων καὶ οἰκτιρῶν Θεός, ὁ δι' ἄφατον ἀγαθότητα πρὸς λειτουργίαν τοῦ παναγίου καὶ ἀχράντου σου θυσιαστηρίου. . . Ibid. Τὸ δὲ ὕδωρ συναγόμενον εἰς ἀγγεῖον. . . [л. 194]. По поводу сего чина на полѣ замѣчено: Ἰστέον, ὅτι αὕτη ἀκολουθία τῆς καταλύσεως ἐν ταῖς καθολικαῖς ἐκκλησίαις τελεῖται, αἱ δὲ λαῶραι καὶ ἐν τοῖς κοινοβίοις ὁ νιπτῆρ μὴ τελεῖται [л. 193 об.).

Въ чинѣ вечерни описывается, какъ должно гадить священнику съ діакономъ. Это замѣчаніе составило самостоятельную статью: Перὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιαῖν. Здѣсь же говорится и о перемѣнѣ хоровъ [л. 195).

Послѣ литургии ἐξέρχεται ὁ ἱερεὺς, καθὼς ἐστὶν ἠλλαγμένος, μετὰ λαμπάδων καὶ θυμιατοῦ ἔξω τῶν μεγάλων πυλῶν τοῦ ναοῦ, τῆς λεκάνης τοῦ νιπτῆρος προευτρεπισθείσης παρὰ τοῦ ἐκκλησιάρχου, ψάλλομεν τὸν ν', καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν λέγομεν ε' ὠδὴν ἐκ τοῦ κανόνος [л. 197).

Въ пятницу часы: 1) псалмы 2, 5 и 40, 3) 16, 34 и 50, 6) 51, 68, 90 и 9) 21, 108 и 85 [л. 202 об.— 203).

Въ субботу на вечерни, во время пѣнія «Господи воззвахъ», οί δὲ τῆς μονῆς ἱερεῖς ἅπαντες καὶ οἱ διάκονοι, καταλαβόντες τὸν στίχον, τὸν λέγοντα· Πεσοῦνται ἐν ἀμφιβλήστροις, βάλλοντες καὶ οὗτοι μετάνοιαν, ἀπέρχονται καὶ ἀλλάσσουσι στολὰς λευκάς καὶ ποιοῦσι τὴν προσκομιδὴν [л. 208 об.).

XIX. № 361. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα, συντεθὲν καὶ συγγραφὲν παρὰ τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου (Coisl. Bibl. Paris. 1775 an., pag. 161: πατρὸς καὶ ἱερομονάχου) Ἱεροσολύμων κυροῦ Σωφρονίου. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν Ἱεροσολύμων. Ркп. Парижской национальной библиотекѣ (Coisl.ian.) въ 16 долю, 229 листовъ, писана на тонкомъ пергаментѣ скорописью XIII—XIV в. Есть приписка позднѣйшая: Ἀνεκαινίσθη τὸ παρὸν Τυπικὸν τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου διὰ χειρὸς ἐμοῦ Νικοδήμου ἱερομονάχου καὶ Φιλοθέου ἱεροδιακόνου καὶ εὐχέσθε ἡμῶν, πατέρες ἅγιοι, ἔτους ζνα', μηνὶ Ἰουνίῳ = 1543 г.

[л. 1). Διατάξεις (= Bibl. Coisl.iana: Αί με ταξὶ) τοῦ μικροῦ ἐσπερινοῦ, и великой вечерни съ замѣчаніемъ, сколько въ году всеобщныхъ ѡдѣній. О благословенныхъ хлѣбахъ говорится: Ὁ δὲ κελλαρίτης προτίθησιν ἐν τῷ ἀναλογίῳ ἄρτους ε', ἐξ ὧν ἐσθίουσιν οἱ ἀδελφοί, εἰς κανίσκιον καὶ μεστὸν οἴνου τοῦ καλλίστου καὶ ἔλαιον ἐν καμψακίῳ καὶ σῖτον ἐν τῷ δίσκῳ [л. 6).

[л. 10). Ἐκφρασις ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ διατάξει τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μονῶν. Статья эта безъ всякаго дѣленія на главы.

[л. 25 об.). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς φαλμωδίας τε καὶ συντάξεως τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

6 Декабря εἰς τὸν ὄρθρον, ἡ συνήθης στιχολογία καὶ ὁ πολυέλαιος εἰς ἤχον πλ. β', ἀντὶ δὲ τοῦ Ἐπὶ τῶν ποταμῶν Βαβυλῶνος, φάλλομεν ρα', ςβ' καὶ μβ' [л. 70 об.).

9 Декабря. Зачатіе пр. Анною Богоматери καὶ τοῦ ἐγκαινισμοῦ τοῦ ἁγίου ναοῦ [л. 70 об.) и объясненіе, что здѣсь разумѣется обновленіе храма монастыря св. Саввы [л. 71).

16 Декабря. Тῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Παύλου, τοῦ ἐν τῷ ὄρει τοῦ θείου Λάτρου [л. 73 об.).

Наканунѣ Рождества и Богоявленія совершаются часы съ обычными псалмами, но съ пѣніемъ 12 тропарей. Послѣ часовъ ἀπερχόμεθα οὖν ἐν τοῖς ἰδίοις κελλίοις καὶ ἡσυχάζομεν, ὁ μὲν εἰς προσευχήν, ὁ δὲ εἰς ἐργόχειρον, ἄλλος περὶ μελέτην θανάτου φιλοσοφῆτου, ἕτερος μιμνησκόμενος τὰς πολλὰς κηλίδας τῶν σφαλμάτων αὐτοῦ δακρυρρόων στενάζει, καὶ μίαν ὥραν δύναται πολλὰ ἀπαλλάξαι δάκρυα [л. 77 об.).

3 Января. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ θαυματουργοῦ Ἀκακίου, τοῦ ἐν τῷ Λάτρῳ ἀσκήσαντος καὶ τὴν ἐν τούτῳ σὺν τοῖς λοιποῖς συστησαμένου μεγίστην λαύραν τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου τῆς τοῦ Μυρσινῶνος [л. 88).

Подъ 4 Июля записано: Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐκοιμήθη ὁ φωσφόρος ἥλιος Ἀθηνῶν κὺρ Μιχαὴλ ὁ Χωνιάτης [л. 137).

17 Июля. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Λαζάρου, τοῦ ἐν τῷ Γαλησίῳ [л. 139).

О первомъ числѣ Августа замѣчено: Εἰς δὲ τὴν τράπεζαν ἰχθύας οὐκ ἐσθίομεν, ἀλλ' ἔλαιον μόνον, πίνοντες καὶ οἶνον, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ, οὐτε μὴν σταφυλάς, ἀλλὰ σῦκα καὶ πέπονας· ἐν γὰρ τῇ ἑορτῇ τοῦ Σταυροῦ μέλλομεν καταλύσαι ἰχθύας, ὅτι χαρμόσυνος ἑορτὴ καὶ πανάγαστος [л. 143).

[л. 152 об.). Ἀκολουθία τῆς μεγάλης ἀγίας μ'.

О тропаряхъ третьяго часа замѣчено такъ: Ἐν δὲ τῇ τοῦ Θεοφόρου ἀγίου Παύλου, μονῆ, λέγονται ταῦτα· Εὐλογητὸς εἶ, Χριστέ, Δόξα, Ταχεῖαν καὶ σταθεράν, Καὶ νῦν, Ἡ ἐλπίς καὶ προστασία καὶ καταφυγή [л. 165).

О пѣніи «Съ нами Богъ» на великомъ повечеріи замѣчено: Καὶ ἀρχεται ὁ χορὸς, ὁ μέλλων ἐνάρξασθαι τοῦ Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός, καὶ ἀνταποκρίνεται ὁ ἕτερος χορὸς καὶ ψάλλομεν ὅλους τοὺς τοιοῦτους στίχους μεγαλοφώνως καὶ μετὰ μέλους [л. 171).

Εὔρομεν δὲ ἐν τῇ τάξει τοῦ ἀγίου ὄρους καὶ τοῖς ἐν Βυζαντίῳ τῇ πόλει μοναστηρίοις, ὅτι, μετὰ τοῦ τελευταίου Τρισαγίου καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', τὴν εὐχὴν ταύτην λέγεσθαι τὸ Καὶ δὸς ἡμῖν Δέσποτα πρὸς ὑπνον ἀπιούσιν καὶ τὸ Ἄσπιτε, ἀμόλυντε, εἶτα Τὴν τιμιωτέραν καὶ οὕτως ἡ τελεία ἀπόλυσις. Загѣмъ прощєніє и ектєнѣя, какъ нынѣ [л. 173).

О полунощницѣ замѣчено: καὶ πληρουμένου τούτου (т. е. обычное начало), τὸν Ἄρωμον συνοπτικῶς, εἶτα τὸ Πιστεύω εἰς ἓνα

Θεόν, πλὴν ἐν τῇ λαύρα τοῦ Θεοφόρου πατρὸς καὶ τοῖς κοινοβίοις τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ τῇ μονῇ τῶν Ἀχοιμήτων τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ἡγιασμένου κυροῦ Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου οὕτω γέγραπται, ὃ καὶ ὀφείλει σκουεῖσθαι τὸν προεστῶτα, ἀλλὰ δὴ καὶ τὸν ἐκκλησιάρχην, ὅτε πληρουμένου τοῦ Ἀμώμου, λέγεται Τρισάγιον, ὃ καὶ στερηταῖον (sic), εἶτα μετὰ τοῦ Τρισαγίου τροπάριον ἦχος πλ. δ'. Ἰδοὺ ὁ νομφίος ἔρχεται ἐν τῷ μέσῳ κτλ. [л. 174).

Субботняя и воскресная полунощницы. Въ субботней полунощницѣ читается Εὐχὴ Εὐστρατίου μάρτυρος· Μεγάλων, μεγάλων σε, Κύριε [л. 175 об.).

Въ великую пятницу Ἀκολουθία τῶν ὥρων τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ, ποίημα Κυρίλλου, ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας. Часы съ особыми псалмами [л. 195).

Въ Пятидесятницу ἀντὶ τοῦ Τρισαγίου, "Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε [л. 221 об.).

О пницѣ въ постѣ св. Апостоловъ говорится такъ: "Ἔστι δὲ ἡ βρωῶσις πάντων αὐτῆ· λάχανα μετὰ ἐλαίου καὶ ὄσπρια ἐκζεστὰ καὶ φάβα μετὰ τριπτῶν καρύων τῶν ἐλαιῶν· τὰ γὰρ κρείττονα φυλάσσομεν εἰς τὰ πουγγία τοῦ πάσχοντος, ὁμοίως καὶ ἰχθύας ἔχει παράθεσιν τὸ δοχεῖον· τὰ γὰρ ἀτωκορυλάκια τῶν συκηλάτων ἐν τοῖς ἰδίοις καιροῖς ἐτάξαντο ταῦτα ἐσθίειν ἀκωλότως. Οὕτω γὰρ διορίζεται ἐν τῇ τοῦ Θεοφόρου μονῇ τῶν Στουδίων [л. 227).

[л. 227 об.). Περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιάν.

1 Август. Ἐν δὲ τῇ λιτῇ ἀγιάζεται τὸ ὕδωρ, καὶ μεταλαμβάνουσιν ἐξ αὐτοῦ πάντες διὰ τὸ ὑγιές καὶ εὐκρατον τοῦ καιροῦ [л. 143 об.).

XX. № 322 (956). Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ Θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται (καὶ) ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μονῶν. Рукопись Авоно - Ватопедской библиотеки, въ полулистѣ, 248 листовъ, писана на бомбицинѣ мелкою размашистою скорописью. Время происхожденія этой рукописи, повидимому, опредѣляется слѣдующею записью на выходномъ конечномъ листѣ: Ἐχοιμήθη ὁ τιμιώτατος ἐν μοναχοῖς κύριος Διονύσιος, ὃ μετονομασθεὶς Δανιὴλ μοναχός,

ἐν ἔτει ςϞϞς' (1478 г.), ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ, ἡμέρα τρίτη, ὥρα τῆς ἡμέρας δ', καὶ μὰ τὴν ἀλήθειαν οὐκ εἶδον ἄνθρωπον εἰρηνικώτερον καὶ γλυκύτερον ἐν ταῖς ἡμέραις μου ἔχει καὶ προκομμένον εἰς μάθημα καὶ εἰς γράψιμον ὡς οὐδεὶς ἕτερος. Ὁ γράψας ταῦτα, τοῦ αὐτοῦ μαθητῆς καὶ υἱὸς κατὰ Κύριον, καὶ οἱ ἐντυγχάνοντες ταῦτα αὐτὸν εὐχέσθε. Конечно, если бы подъ писавшимъ это разумѣть писца рукописи, тогда можно бы точно указать годъ написанія ея, но эти слова безспорно относятся къ самой замѣткѣ на рукописи, а не къ цѣлой рукописи. За это говорить и почеркъ замѣтки, отличный отъ почерка рукописи, и слѣдующая за приведенною сейчасъ замѣткою другая замѣтка, сдѣланная уже въ XVI столѣтїи: Ἐκοιμήθη ὁ αὐτὸς μαθητῆς τοῦ πατρὸς κὺρ Λαυρεντίου ἐν ἔτει ςϞϞε' (1487 г.), ἐν μηνὶ Νοεμβρίῳ καὶ ὄντως καὶ ὁ γραφεὺς καὶ τίμιος ἱερεὺς, εἰ καὶ τις ἅγιος. Поэтому на основанїи приписокъ нельзя опредѣлить время происхожденія рукописи: для сего нужно обратиться къ палеографическимъ признакамъ, которые указываютъ на XIII—XIV вѣкъ¹⁾ происхожденія этой рукописи. За последнее, между прочимъ, говорить и составъ рукописи, который во многомъ напоминаетъ рукопись № 456 М. Синодальной библіотеки, хотя имѣетъ и свои особенности. О дальнѣйшей судьбѣ Типика, нами описываемаго, говорить приписка позднѣйшаго времени: Τὸ παρὸν Τυπικὸν εὐθρον σεσαθρωμένον καὶ εἰς τὸ παντελὲς διεβήρημένον ὁ εὐτελής Παχώμιος τάχα, ὁ καὶ ἠγούμενος τῆς τοιαύτης βασιλικῆς μονῆς, καὶ ἕτερα πλείστα ἀνεκαίνισα καὶ ἔγραψα διὰ συνδρομῆς καὶ λόγου καὶ κόπου, καὶ εὐχέσθε κάμοῦ διὰ τοῦ Κυρίου . . . ἐν ἀμαρτίαις θαψιλῶς καὶ πᾶν ἕτερον οὐκ ἴδιον . . . καλῆς πρόποτε ἐποίησεν ἐπὶ ἔτους ςϞη'.

Есть на рукописи и другія надписи, но онѣ особеннаго интереса не представляютъ.

Составъ Типикона почти во всемъ повторяетъ Типиконъ М. Синод. библ. № 456 (см. Мансветовъ. Церк. Уставъ, прилож. стр. 410—411), который едва ли не списокъ съ настоящаго Типи-

¹⁾ По каталогу Ватопедской библіотеки, эта рукопись значитъ XIII вѣка, но эту дату едва ли можно оправдать. Присутствіе Марковыхъ главъ въ Типиконѣ, какъ особой самостоятельной главы, мѣшаетъ намъ принять эту дату. Къ тому же и вообще ватопедское опредѣленіе рукописей страдаетъ весьма большими погрѣшностями.

кона. Разница заключается въ слѣдующемъ. Въ описываемомъ Типиконѣ нѣтъ прибавочной тетради, изъ-за которой идетъ споръ въ литературѣ по вопросу о времени написанія рукописи Синодальной библіотеки. Настоящая рукопись прямо начинается выше приведеннымъ заглавіемъ и чиномъ малой вечерни. Ὑποτόπῳσις Θεοδора Студита здѣсь приведенъ въ цѣломъ видѣ [л. 131 об.—139]. Изданъ нами въ I т. «Описание литургическихъ рукописей, хранящихся въ библіотекахъ православнаго Востока». Кіев. 1895, стр. 224—238. Незаписаннымъ остается одинъ 152 листъ, а оборотъ 151 содержитъ въ себѣ порядокъ гласовъ и ихъ чередованіе съ слѣдующимъ замѣчаніемъ: Γίνωσκε, ὅτι ὁ ψῆφος οὗτος ἀπὸ τῆς κυριακῆ τῶν Ἀγίων Πάντων ἀρχεται καὶ τελεῖται οὕτως ἕως τῆς κυριακῆ τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου. Марковья главы въ количествѣ 95. 5 глава озаглавливается: Περὶ τῆς τεσσαρακοστῆς τῶν Χριστουγέννων, εἰ τύχοι Ἀλληλουία ἐν δευτέρᾳ, ἢ τετράδι, ἢ παρασκευῇ [л. 160 об.]. Послѣ кондаковъ имѣется между витіеватыми киноварными линіями приписка писца: Δόξα σοι ὁ Θεός, δόξα σοι πάντων ἐνεκεν, δόξα σοι. Непосредственно за этою припискою [л. 228 об.] слѣдуетъ статья: Ἀκολουθία τῶν ὠρῶν καὶ τῶν τροπαρίων, καθ' ἕτερον τύπον γινομένη τῆ παραμονῆ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως.

Ἦρα πρώτη. Περὶ ὥραν τρίτην τῆς ἡμέρας σημαίνει τὸ μικρὸν καὶ συναγόμεθα πάντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ διάκονος, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητός ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ἀρχόμεθα τὸ Τρισάγιον, τὸ Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ εὐθὺς· Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', καὶ ψάλλομεν τὴν πρώτην ὥραν τρίψαλμον, ἀλλ' οὐ τοὺς συνήθεις ψαλμούς, ἀλλὰ τοὺς ῥηθισομένους ἐνταῦθα· ψαλμὸς ε' Τὰ ῥήματά μου, ψαλμὸς μδ' Ἐξηρεύσατο, ψαλμὸς με' Ὁ Θεὸς ἡμῶν καταφυγή, Δόξα καὶ νῦν, καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν ψαλμῶν τροπάριον· Ἀπεγράφετο ποτέ, καὶ τὸ θεοτακίον· Τί σε καλέσωμεν, καὶ εὐθὺς ὁ διάκονος ποιεῖ συναπτὴν μεγάλην, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ ἱερέως ψάλλομεν τροπάριον ἐκ τῶν ιβ', γ', ἤγουν οἱ δύο χοροὶ πρὸς μίαν ἀρχεται δὲ ὁ χορὸς ὁ ἐναρξάμενος, εἶτα καὶ ὁ ἕτερος τὸ αὐτὸ στιχηρὸν ἄνευ στίχων· Βηθλεὲμ ἐτοιμάζου, εἰς δὲ τὸ β' στιχηρὸν λέγει στίχον· Ὁ Θεὸς ἀπὸ Θεμᾶν ἤξει, στίχος· Κύριε εἰσακήκοα, τροπάριον ἤχος πλ. δ'. Τάδε λέγει Ἰωσήφ,

Δόξα, τὸ γ' στιχηρὸν ἦχος γ'. Νῦν προφητικῆ, Καὶ νῦν τὸ αὐτό. Οὕτω ποιούμεν καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ὥραις ¹⁾, καὶ εὐθὺς προκείμενον ἦχος δ'. Κύριος εἶπε πρὸς με, στίχος· Αἴτησαι παρ' ἐμοῦ, προφητεία Μιχαίου· Τάδε λέγει Κύριος· καὶ σὺ Βηθλεέμ, ἀναγνώσεις γ' τῆς παραμονῆς ἀπὸ τὸ μέσον, ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους· Πολυμερῶς, ζήτη σαββάτω α' τῶν νηστειῶν, εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέννησις, ζήτη εἰς τὸν ὄρθρον τῆς ἑορτῆς. Εἶθ' οὕτως ὁ διάκονος· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν, καὶ τὰς λοιπὰς αἰτήσεις. Ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ, ἡμεῖς· Τὰ διαβήματά μου, τὸ Τρισάγιον, τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ κοντάκιον, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', ὁ ἱερεὺς ποιεῖ στίχον, μικρὸν καθ' ἑαυτοὺς ἡμῶν εὐχομένων, ἐπισυνάπτεται καὶ ἡ γ' ὥρα. На третѣмъ часѣ псалмы 63, 86 и 50, а по окончанія часа ἀπόλυσις. Περὶ δὲ ὥραν ἕκτην σημαίνει τὸ μικρὸν συναχθέντων ἡμῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ψάλλομεν τὴν ἕκτην καὶ τὴν ἐνάτην συνημμένως, ἀρχόμεθα τὸ Τρισάγιον. Псалмы 71, 131 и 90, на девятомъ часѣ псалмы 109, 84 и 85. Послѣ 40 разъ «Господи помилуй» στίχοι μακαρισμοὶ χόμα, τὸ Πιστεῶ εἰς ἕνα Θεόν, Ἄνεσ, ἄφες, Πάτερ ἡμῶν, τὸ κοντάκιον, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', Ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς, εἰ δὲ θέλει ὁ διάκονος, λέγει· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν ἡμῶν τῷ Κυρίῳ, Σοφία, καὶ ὁ ἱερεὺς ἀπόλυσιν.

(Л. 229 об.). Ἀκολουθία τῶν Φώτων. Τῇ παραμονῇ τῶν Φώτων, ὥραν γ' κρούει τὸ ξύλον, καὶ συναγόμεθα πάντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ψάλλομεν τὴν πρώτην ὥραν τρίψαλμον μετὰ τὸ Τρισάγιον. Часы во всемъ подобны Рождественскимъ. Псалмы на первомъ часѣ 5, 12 и 26, на третѣмъ—28, 41 и 50, на шестомъ 73, 76 и 79 и на девятомъ 92, 113 и 85 Κλίνον τὸ οὖς σου.

(Л. 230 об.). Ἐπιστολὴ ἀδελφῶν ²⁾ προσεστῶτος πρὸς γέροντα τέλειον καὶ κατὰκριτον ³⁾ καὶ σοφόν, ζητοῦσα περὶ δηλώσεως καὶ λύσεως ζητημάτων ἀναγκαίων εἰς ἀγωγὴν μοναχῶν καὶ κατάστασιν.

«Πάτερ ἅγιε, παρακαλῶ τὴν ἐν Κυρίῳ ἀγάπην σου, ὅπως δηλοποιήσης ἡμῖν ἐγγράφως καὶ ὑποδείξης τὸ βέβαιον περὶ νηστειῶν καὶ καταλύσεων τῶν τε δεσποτικῶν ἑορτῶν καὶ τῶν ἀρμοζόντων ἀγίων ἐν καταλύσει τὴν διαφρορὰν· πολλὰ γὰρ ἀκούομεν λεγόμενα παρὰ πολλῶν καὶ μὴ

¹⁾ Пропущена здѣсь, но имѣется въ третѣмъ и другихъ часахъ званіиъ μικρά. ²⁾ Изъ Кастамонитской библ. ркп. № 5 (6) варианты: ἀδελφῶν—нѣтъ № 1096 Синайск. библ. ἀδελφοῦ πρὸς γέροντα. Остальныхъ словъ нѣтъ ³⁾ Ркп. № 5 διακριτικόν

συμφωνοῦντα· τινές ¹⁾ γὰρ λέγουσιν, ὅτι δεῖ πείθεσθαι τοῖς κατὰ τὴν ἡμέραν ἡγουμένοις, ἄλλοι δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλὰ τὴν τῶν κανόνων ἀκριβειαν δεόν ²⁾ τηρεῖν. Λέγουσι· δεῖξον οὖν ἡμῖν καὶ εἰ ἔξεστι καταλύειν τὴν τῆς τετραβδος καὶ παρασκευῆς νηστείαν τῇ ἐβδομάδι τῆς πρωταπόκρεω καὶ τῆς τυρινῆς κατὰ τοὺς πολλούς, ὡσαύτως καὶ εἰς τὰς μεθεόρτους ἡμέρας τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν, καὶ εἰ καλῶς ποιῶσιν οἱ νηστεύοντες τὴν ἡμέραν τῆς Ὑψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ἢ καὶ τὴν πρὸ ταύτης, καὶ εἰ δεῖ καταλύειν εἰς ὀψάριον τῇ παραμονῇ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως καὶ τῶν Φώτων, καὶ εἰ ἔξεστι τοῖς τὸ πλεῖον κοπιῶσιν ἀδελφοῖς ³⁾ διακονηταῖς καὶ πλεῖον φιλοτιμεῖσθαι καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς νηστεαῖς, καὶ εἰ ἐνδέχεται ἐπίσης καταλύειν ἐν ταῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς καὶ ἐν ταῖς τῶν μεγάλων ἀγίων μνήμαις, καὶ εἰ δεῖ τοῖς Ὑπικαῖς συναξαρίοις ἀκολουθεῖν⁴⁾ μᾶλλον ἐν ταῖς καταλύσεσι τῶν νηστειῶν, ἢ τοῖς ἀρχαιότεροις ἔπεσθαι διατάγμασι, λέγω δὴ τοῖς ἀποστολικοῖς καὶ πατρικοῖς, καὶ εἰ καλὸν ἐστὶ τινα, ἐν κοινοβίῳ ὄντα, νηστεύειν, ὡς βούλεται, καὶ εἰ δεῖ τῷ καθηγουμένῳ ἐξαγγέλλειν τὰς προτέρας πράξεις, ἢ καὶ τοὺς καθημερινοὺς λογισμοὺς, ἢ ᾧ τινι βούλεται, καὶ εἰ ἐπίσης ὀφείλουσι διαιτᾶσθαι οἱ ἐν ἐπιτιμίοις ὄντες καὶ κατηχούμενοι, καὶ οἱ ταῦτα πεπληρωκότες, ἢ καὶ μηδὲν ὑποπεσόντες ἐπιτιμίοις ἐν νηστεία δηλαδὴ καὶ γονυκλισίαις καὶ τοῖς λοιποῖς, καὶ εἰ ἔξόν ⁵⁾, τοὺς καθ' ἑαυτοὺς ζῶντας ἐπίσης καταλύειν ἐν τοῖς κοινοβίοις ἐν ταῖς νηστεαῖς, ταῦτα πάντα καὶ ὅσα τούτοις ὅμοια, καθὼς παράσχη σοὶ ὁ Θεός, δηλοποιήσον ⁶⁾ ἡμῖν, τιμιώτατε πάτερ, καὶ μὴ κατοκνήσης πρὸς τὸ ὠφελῆσαι ἡμᾶς, μηδὲ ἀγροικίαν καὶ ἰδιωτεῖαν προφασίσῃ· πιστεύομεν γὰρ τῷ Θεῷ δοῦναί σοι, διὰ τὴν ἡμῶν ὠφέλειαν, λόγον πλείονα, παρ' ὃν ἔχεις, ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός σου».

[π. 231 οβ.). Εὐσύννοπτος εἰδησις καὶ ἀπόκρισις ⁷⁾ περὶ τῶν ἐρωτηθειςῶν ὑποθέσεων.

«Προσῆκει παντὶ χριστιανῷ τηρεῖν καὶ φυλάττειν τοὺς ἐγγράφως παρὰ τῶν θεοκηρύκων ἀποστόλων παραδεδομένους νόμους, ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ τοὺς τῶν ἀγίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν καὶ ἱεραρχῶν κανόνας καὶ ὅρους πνευματικούς, τῶν τε ἀρχαίων καὶ τῶν μεταγενεστέρων, τῶν τε περὶ πίστεως φημί καὶ τῶν ἄλλων θεί-

¹⁾ μὲν ²⁾ нѣтъ ³⁾ Костомон. ркп. № 5 ἀδελφοῖς καὶ πλείονα διδόναι τὴν τροφήν ἐν αὐταῖς ταῖς νηστεαῖς Ркп. № 1095 нѣтъ ἀδελφοῖς διακονηταῖς ⁴⁾ ὑπακολουθεῖν ⁵⁾ εἰξείν ⁶⁾ δηλοποιήσαι ⁷⁾ τῆς ἀποκρίσεως

ων δογμάτων, οὐχ ἤττον δὲ καὶ τοὺς περὶ βρώσεως καὶ πόσεως νηστείας αὐτῶν καὶ καταλύσεως, περὶ ὧν καὶ ὁ λόγος σοὶ νῦν ἀναγκαῖος δοκεῖ, ἀδελφέ. Ἡμεῖς τοίνυν, οἱ τῶν τοῦ κόσμου πραγμάτων κεχωρισμένοι, πολλῶν μὲν καὶ ἄλλων ἁγίων πατέρων τύπους καὶ ὀρισμοὺς ἐδεξάμεθα ¹⁾, πρὸ πάντων δὲ τοῦ μεγάλου ἐν ἱεράρχαις καὶ θεοφόρῳ πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου, ἐξ οὗ καὶ μεταγενέστεροι τὰς ἀφορμὰς ἐξελάβοντο. Οὗτος γὰρ ὁ θεῖος καὶ μέγας πατήρ ἡμῶν, τοῖς μὲν κατὰ μόνας καὶ καθ' ἑαυτοὺς ζῶσι πολλὰς καταστάσεις καὶ διαφόρους τύπους πνευματικῆς ἐργασίας ἐξείλετο, τοῖς δὲ ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνηγμένοι καὶ ὑφ' ἐνὶ ²⁾ πατρὶ καὶ ποιμένι ὁδηγουμένοις οὐδὲν ἕτερον διωρίσατο, ἢ πεῖθεσθαι τοῖς τῶν προεστώτων προστάγμασιν, ὡς λόγον πάντως μελλόντων ἀποδοῦναι ὑπὲρ αὐτῶν τῷ Θεῷ· ἐν γὰρ τῇ ἀσκητικῇ αὐτοῦ ³⁾ βίβλῳ τάδε φησίν· ὅτι κἂν ποτε νηστείαν κωλύση ὁ διδάσκαλος, ἢ μετάληψιν τῆς ἀναληπτικῆς τροφῆς συμβουλευσῆ, ἢ ἄλλο τι τῶν εἰς ἄνεσιν φερόντων ὑφηγήσῃται τοῖς ὑπ' αὐτῶν πάντα τὰ ὁμοίως ἐπιτελεῖσθαι πεπεισμένοις, ὅτι τὸ παρ' ἐκεῖνου λεγόμενον νόμος ἐστί. Καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ ἐρευνῶν τις εὐρήσει τοιοῦτοτρόπως παρ' αὐτοῦ ἐκτεθέντα ⁴⁾ ἐν τῶν ἀσκητικῶν κεφαλαίων σεβασμίῳ βίβῳ. Ὅθεν ἀναγκαῖόν ἐστι τοὺς μέλλοντας εἰς τὴν τῶν ψυχῶν φροντίδα ἀναβιβάζεσθαι τοιοῦτους εἶναι, οἷους ὁ πνευματικὸς λόγος ζητεῖ ⁵⁾. τοῦ ἔχειν γινῶσιν θεῶν καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων καὶ εἰδέναι διακρίνειν κινήσεις δυνάμεων ψυχικῶν τε καὶ σωματικῶν καὶ τᾶλλα δὲ κεκτῆσθαι τὰ τούτων ἀκόλουθα. Καὶ ἡμᾶς δὲ προσήκει τοιοῦτους ἐπιζητεῖν καὶ τοιοῦτοις ὑπεῖκειν καὶ ὑποτάσσεσθαι, καὶ μὴ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας ἡμῶν ἐπιτρέπειν ἑαυτοῖς διδασκάλους, μήπως καὶ ἐφ' ἡμῶν πληρωθῆ ὁ τοῦ Χριστοῦ θεῖος λόγος, ὅτι «τυφλὸς τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῆ ἄμφοτεροὶ εἰς βόθυνον ἐμπεσοῦνται». Ἄπερ καλῶς ἐπιγινόντες οἱ μεταγενέστεροι πατέρες, οἱ ὄντως ἐκ τῆς ἁνωθεν χάριτος προχειρισθέντες, οἱ μεγάλων μοναστηρίων ἄρξαντες καὶ πολλῶν ψυχῶν, λέγω δ' ὁ ὁμολογητῆς καὶ ἅγιος πατήρ ἡμῶν Θεόδωρος ὁ τῶν Στουδιῶν ⁶⁾ καὶ οἱ τῆνικαῦτα διαλάμπαντες καὶ πρὸ τούτου καὶ μετ' αὐτὸν ἅγιοι πατέρες καὶ μοναστηρίων οἰκισταί ⁷⁾, ὧν εἷς ἐστί καὶ ὁ ὕσιος πατήρ ἡμῶν Ἀθανάσιος ὁ τοῦ Ἄθω ὄρους, οὐ μόνον ἔπραξαν, ἀλλὰ καὶ

¹⁾ ἐξαιρέτως τῶν μεγάλων φημί πατέρων Παχωμίου, Εὐθυμίου, Σάββα, Χαρίτωνος, Γερασίμου, Θεοδοσίου ²⁾ НБТЪ ³⁾ αὐτοῦ—НБТЪ ⁴⁾ Ркп. № 1096 ἐν τῇ τῶν ἀσκητικῶν κεφαλαίων σεβασμίῳ βίβλῳ ⁵⁾ ζητεῖ ὥστε ἔχειν ⁶⁾ Στουδιτῶν ⁷⁾ οἱ κτίτορες.

ἐγγράφως τοῖς μετέπειτα κατέλιπον, ἐξ ὧν καὶ ἡμεῖς φωτιζόμενοι οὐ πλανώμεθα τῆς εὐθείας ὁδοῦ· οὗτοι γὰρ οἱ μακάριοι τὰ δυσχερέστερα τοῦ πνευματικοῦ νόμου καταλείψαντες, διὰ τὴν πολλὴν τῆς καθ' ἡμᾶς γενεᾶς ψυχικὴν ἀσθένειαν, καὶ εὖ μάλα διακρίναντες τὰ εὐχερέστερα, ἐγγράφως ἡμῖν παρέδωκαν, θεῖω κινούμενοι Πνεύματι, ἵνα καὶ ἡμεῖς, τὴν μικρὰν ταύτην ¹⁾ ὑποτύπωσιν φυλάξαντες, εἰς μέτρον ²⁾ τῆς πνευματικῆς ἡλικίας καταστήσωμεν Θεοῦ χάριτι. Προτεθείκαμεν δὲ τὴν περὶ διαίτης αὐτῶν ὑποτύπωσιν, ἣν καὶ πρώτην ἐζήτησας, ἀδελφεῖ τιμώτατε, λέγουσι γὰρ οὕτως·

Ἄπο τῆς πασχαλίας μέχρι τῶν Ἁγίων Πάντων τὰ λάχανα καὶ τὰ ὄσπρια μετὰ ἐλαίου ἐσθίωμεν, πίνωμεν δὲ καὶ οἶνον καθεκάστην κρασοβόλια, εἰ μὴ τις προσθήκη γένηται κατ' ἐπιταγὴν τοῦ προεστῶτος. Μέτρον δὲ τῶν κρασοβολίων ἐστὶν ὁ παραδεδομένος τύπος ἐκάστη μονῆ· ἄλλως γὰρ διοικεῖται αὕτη ³⁾ καὶ ἄλλως ἑτέρα, καὶ τῇ μὲν Διακαινησίμῳ ἐβδομάδι ἀπολελυμένοι ἐσμέν εἰς πᾶν βρῶμα, ὡσαύτως καὶ τῇ μετὰ τὴν πεντηκοστὴν, ὡς τινι τῶν πατέρων δοκεῖ. Ἄπο δὲ τοῦ Ἀντίπασχα καὶ ἕως τῆς κυριακῆς τῆς Πεντηκοστῆς, δευτέραν μὲν καὶ τρίτην καὶ πέμπτην ἐσθίωμεν τυρὸν καὶ ἰχθύας, τετράδα καὶ παρασκευὴν ἄνευ τυροῦ καὶ γάλακτος καὶ ὠοῦ ⁴⁾· παρ' ἐνίων δὲ οὐδὲν τι βρῶμα κεκώλυται πάσῃ τῇ πεντηκοστῇ, ἀλλ' εἰς τὴν ἐκάστου προαίρεσιν τὴν ἀποχὴν ἢ τὴν μετάληψιν κατέλειψαν. Τῇ δὲ νηστεία, φασί ⁵⁾, τῶν ἁγίων ἀποστόλων, δευτέρα μὲν καὶ τετράδι καὶ παρασκευῇ οὔτε ἔλαιον ἐσθίωμεν, οὔτε οἶνον πίνωμεν, τρίτη δὲ καὶ πέμπτη τούτων μεταλαμβάνοντες, ἰχθύων ἀπεχόμεθα ⁶⁾. Ἐν ταῖς τρισὶ δὲ ταύταις ἡμέραις, ἐὰν ἐπιστῇ μνήμη ἁγίου τῶν πάνυ μεγάλων καὶ ἐπισήμων, χρώμεθα ἐλαίῳ καὶ οἴνῳ, οὐ μέντοι καὶ ἰχθύσιν, εἰ δὲ ἐν τρίτῃ ἢ πέμπτῃ τύχοι, καταλύομεν καὶ εἰς ὀψάριον. Τοῦτο δὲ ποιῶμεν ἐπὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ὧν αἱ μνήμαι ἀργίαν τῶν ἔργων προξενοῦσι ⁷⁾· καὶ γὰρ εἰς πολλοὺς ἁγίους ἔχομεν Θεὸς Κύριος καὶ τροπάριον καὶ ἀργίαν ἄγομεν τῆς στιχολογίας τῶν ὠρῶν ἐν ταῖς συντάξεσιν καὶ ἄνεσιν τῶν μετανοῶν, ἀλλ' οὐκ ἐξὸν καταλύειν τὴν νηστείαν, εἰ μὴ, ὡς εἴρηται, εἰς τοὺς πάνυ μεγάλους. Οἶον ἐν τῇ νηστεία ταύτῃ, προηγουμένως μὲν ἐστὶ τὸ γενέσιον τοῦ Προδρόμου, πολλὰκις δὲ τυγχάνει καὶ τῶν ἁγίων ἀπο-

¹⁾ τούτων ²⁾ αὐξήσιν ³⁾ ἄλλη ⁴⁾ καὶ ὠοῦ διαιτώμεθα ⁵⁾ НѢТЬ. ⁶⁾ Ркп. № 5 ἀπεχόμεθα. Εἰ δὲ ἐπιστῇ τότε μνήμη τινὸς ἁγίου τῶν πάνυ μεγάλων καὶ ἐπισήμων, εἰ μὲν ἐν μιᾷ τῶν εἰρημένων ἡμερῶν, χρώμεθα οἴνῳ ⁷⁾ προστάσσοι.

στόλων Βαρθολομαίου καὶ Βαρνάβα, καὶ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ στρατηλάτου. Τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ παντὸς τοῦ ἐνιαυτοῦ τηρητέον· δεύτερον δὲ τῆς ἡμέρας ἐσθίωμεν ἐν τῇ νηστείᾳ τῶν ἁγίων ἀποστόλων. Ἀπὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἄχρι τοῦ ἁγίου Φιλίππου, τετράδι μὲν καὶ παρασκευῆ ἀπεχόμεθα ἐλαίου καὶ οἴνου, πλὴν τῶν ἀσθενούντων ¹⁾, ἐσθίωμεν δὲ καὶ μαγειρίαν χωρὶς ἐλαίου ²⁾. Ἐν ταύταις ³⁾ δὲ ταῖς ὁυσίν, ἐὰν ἐπιστῆ ἑορτὴ δεσποτικῆ, ἢ τῆς Θεομήτορος, ἐσθίωμεν καὶ τυρὸν καὶ ὠόν ⁴⁾. Εἰ δὲ τύχοι μνήμη τῶν πάνυ ἐπισήμων ἁγίου τινός, οἷου ὁ λόγος ὀπισθεν ἐδείξεν, εἰς οἶνον καὶ ἔλαιον μόνον καταλύομεν, εἰ μὴ τί γέ ἐστι ναὸς ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου τιμώμενος· οἱ γὰρ ἐκεῖσε παρόντες καὶ τὸν τοῦ ναοῦ ἅγιον ἐορτάζοντες καταλύουσιν εἰς πάντα, ἐπίσης ταῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς, εἰς δὲ τῶν λοιπῶν ἁγίων τὰς μνήμας, τῶν ἐχόντων Θεὸς Κύριος καὶ ἀρχίαν τῶν στιχολογιῶν ἐν ταῖς ὥραις, κατὰ τὴν εἶδησιν τῶν Συναξαρίων ποιήσομεν, ὡς ⁵⁾ ἔφημεν. Ὁμοίως οἱ τὴν κατάλυσιν τῆς νηστείας ὀφείλοντες ⁶⁾ ἔχειν ἅγιοι, τεθήσονται ἔμπροσθεν πρὸς σαφεστέραν διάγνωσιν. Τῇ δὲ ἀγία τεσσαρακοστῇ τῶν Χριστουγέννων, ἀπαξ μὲν τῆς ἡμέρας ἐσθίωμεν ἀπὸ τοῦ λυχνικοῦ ⁷⁾, τὴν αὐτὴν δὲ δίαιταν ⁸⁾, ἣν καὶ ἐν τῇ νηστείᾳ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ ἐν ταύτῃ γάρ, εἰ τύχοι μνήμη ⁹⁾ τινός ἁγίου τῶν μεγάλων ἐν δευτέρᾳ ἢ τετραδοπαρασκευῇ, ὅτις τῆς ἡμέρας παρατίθεται ἢ τράπεζα καὶ ἐσθίωμεν ἔλαιον καὶ πίνομεν οἶνον. Εἰ δὲ ἐν τρίτῃ καὶ ε', ἐσθίωμεν καὶ ἰχθύν· ἁγίων δὲ μνήμας ἔχομεν ἐν ταύτῃ τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου τοῦ ἀποστόλου ¹⁰⁾, τοῦ ἁγίου Νικολάου ¹¹⁾, τῆς ἀγίας Ἄννης τὴν σύλληψιν, τοῦ ἁγίου Εὐστρατίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, τὴν δὲ ἑορτὴν τῶν Εἰσοδίων ¹²⁾ δύο ἡμέρας ἐορτάζομεν καὶ δεύτερον τῆς ἡμέρας ἐσθίωμεν, τῇ μὲν κυρίᾳ ὀψάριον, τῇ δὲ μεθεόρτῳ ἔλαιον· τὸ μέτρον δὲ τῶν κρασοβολίων ἐκάστου καιροῦ καὶ ἡμέρας οἱ μὲν πατέρες ἐδήλωσαν, ἡμεῖς δὲ κατελείψαμεν τοῦτο δι' αἰτίαν, ἣν ἔμπροσθεν εἰρήκαμεν. Ὁ τοίνυν βουλόμενος ἐρευνήσει τὰ διὰ πλάτους ταύτων τυπικὰ καὶ εὐρήσει πάντα ἐκεῖσε δηλούμενα.

Τῇ δὲ παραμονῇ τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν Φώτων, κἂν τε νηστεία τύχη, κἂν τε σαββάτῳ, ἢ κυριακῇ, ὀψάριον οὐκ ἐσθίωμεν, ἀλλ'

1) πλὴν τῶν ἀσθενούντων.—НѢТЬ 2) χωρὶς ἐλαίου—НѢТЬ 3) Εἰ δὲ ἐν ταύταις ταῖς ὁυσίν ἐπιστῆ δεσποτικὴ ἑορτὴ, ἢ τῆς Θεομήτορος, ἐσθίωμεν καὶ ἰχθύν. Εἰ δὲ τύχοι μνήμη 4) Прибавлено: καὶ ἰχθῶας 5) φυλάττομεν τὴν νηστείαν ἡμῶν 6) ἀρμόζοντες 7) μετὰ τὸν λυχνικὸν δηλονότι 8) δίαιταν τηροῦμεν, ἣν καὶ 9) ἅγιος τῶν μεγάλων 10) Прибавлено: Ἀνδρέου τοῦ ἀποστόλου, τοῦ ἁγίου Νικολάου, τῆς συλλήψεως τῆς ἀγίας Ἄννης, τοῦ ἁγίου Εὐστρατίου 11) Прибавлено: Τοῦ ἁγίου Σάββα, τοῦ ἁγίου Νικολάου 12) Εἰσόδων.

έλαιον καὶ οἶνον μόνον, καὶ ἅπαξ τῆς ἡμέρας. Τῷ δὲ δωδεκαήμερῳ, οὕτω διαιτώμεθα κατὰ τὸν τύπον τῆς ν'. Ἐκτοτε δὲ καὶ μέχρι τῆς ἀπόκρεω, ὁμοίως ταῖς ἀπὸ τῶν ἀγίων ἀποστόλων ἡμέραις ἕως τοῦ ἀγίου Φιλίππου, ἡ δὲ ἑβδομάς τῆς ἀποτυρώσεως πᾶσα ἀπολύτως ἐκρίθη εἶναι ἐν τῇ διαίτῃ παρὰ τῶν πατέρων δι' αἰτίαν, ἣν ἐκεῖνοι ἤδεισαν, τὴν δὲ κατάλυσιν τῆς πρωταπόκρεω ἐγγράφως μὲν οὐ παρελάβομεν, ἀλλὰ κατὰ παράδουσιν, διὰ νηστείαν δὲ ἔθνους, ὧς φασί τινες, τότε τελουμένην, καταλύομεν ¹⁾ ἡμεῖς. Τὰς δὲ τετραδοπαρασκευὰς τῶν μεθεόρτων ἡμερῶν τῶν δεσποτικῶν ἐορτῶν καταλύομεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον, ἐκτὸς μέντοι τῶν Ἐπιφανείων· περὶ τούτων γὰρ ῥηθήσεται ἐν τοῖς ἐφεξῆς, καθὼς καὶ ἐν τοῖς φθάσασιν εἴρηται. Ὅτι δὲ νηστεύουσί τινες τὴν ἡμέραν τῆς Ὑψώσεως τοῦ τιμίου σταυροῦ, ἡ καὶ τὴν πρὸ ταύτης, πρόδηλον, ὅτι ἐξ οἰκείας γνώμης τοῦτο ποιῶσι, τυπικῶς γὰρ τοῦτο οὐ παρελάβομεν. Ὅμως ἐπειδὴ ἡ εἰς τιμὴν τοῦ Ζωοποιῦ Εὐλοῦ τοῦτο ποιῶσιν, ἡ δι' ἀρρώστιας ἀπαλλαγὴν, ἡ δι' ἄλλο τι καλόν, κωλύειν τούτους, ὡς οἶμαι, οὐκ ἔξεστι· πᾶν γὰρ τὸ κατὰ Κύριον καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν γινόμενον οὐκ ἀπόβλητον. Τῇ δὲ μεγάλῃ καὶ πανσέπτῳ τεσσαρακοστῇ μονοσιτοῦμεν, πλὴν σαββάτου καὶ κυριακῆς· τὴν μέντοι α' ἑβδομάδα, τινὲς μὲν τῶν πατέρων προσέταξαν τῇ δευτέρᾳ καὶ τῇ τετραδί ασιτίαν, ἐκτὸς τῶν ἀρρώστούντων, γ' καὶ ε' εἰσιέναι ἐν τῇ τραπέζῃ καὶ ἐσθίειν ἄρτον καὶ πίνειν εὐκρατον καὶ πλεῖον οὐδέν, οὔτε γὰρ λειτουργῶσι προηγιασμένα ²⁾ τῇ δ', ἄλλοι δὲ δευτέρᾳ εἶπον ασιτεῖν, τρίτῃ δὲ εἰσιέναι ἐν τῇ τραπέζῃ ἀπὸ τοῦ παραθύρου τοὺς βουλομένους καὶ ἐσθίειν ἄρτον ³⁾ καὶ πίνειν εὐκρατον, τῇ δὲ δ' λειτουργεῖν καὶ ἀνοίγειν τὴν τράπεζαν καὶ ἐσθίειν κόκκους ἐφθούς καὶ ἄρτον καὶ πίνειν εὐκρατον, τῇ δὲ ε' ποιεῖν τοὺς βουλομένους, ὡς καὶ τῇ γ', τῇ δὲ παρασκευῇ λειτουργεῖν προστάσσουσι καὶ ἀμφοτέροι καὶ ἀνοίγειν τράπεζαν καὶ ἐσθίειν κοκκία ἐφθά, ἡ ὀπωρικά μαγειρευτὰ καὶ ἀλμέαν χωρὶς ἐλαίου, καὶ πίνειν εὐκρατον. Καὶ ταῦτα μὲν παρ' ἀμφοτέροις ὀρισθέντα περὶ τῆς α' ἑβδομάδος, ἐξῆς δὲ προστάσσουσιν, οὕτω λέγοντες· ἀπὸ τῆς β' τῆς δευτέρας ἑβδομάδος καθ' ἑκάστην ἐσθίομεν, δευτέραν μὲν καὶ τετραδοπαρασκευῆν κοκκία ἐξεστά καὶ λάχανα ὡμὰ ἢ ἐλαίας, τρίτῃ δὲ καὶ ε' ὕσπριον ἢ λάχανον μαγειρίαν, χωρὶς ἐλαίου, καὶ οὕτω διαιτώμεθα δι' ὅλης τῆς ἀγίας μ' μέχρι τῆς παρασκευῆς τοῦ Λαζάρου· πᾶ-

¹⁾ НѢТЬ ²⁾ НѢТЬ ³⁾ κόκκους ἐφθούς καὶ ἄρτον, εὐκρατον, τῇ δὲ ε' ποιεῖν τοὺς βουλομένους ὡς καὶ τῇ τρίτῃ.

σαν γὰρ τεσσαρακοστήν οὔτε ἔλαιον ἐσθίομεν, οὔτε οἶνον πίνομεν, ἄνευ σαββάτου καὶ κυριακῆς καὶ τινων ὠρισμένων ἡμερῶν, λέγω δὲ τῆς Εὐρέσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου, τῆ μνήμη τῶν ἁγίων μ', τῆ δ' τῆς μεσονηστήμου, τῆ ε' τοῦ μεγάλου κανόνος, καὶ ὅτε φάλλεται ἢ ἀκάθιστος. Ἰχθὺν δὲ ἐν ὕλῃ τῆ μ' οὐκ ἐσθίομεν, πλὴν τῆς ἐορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ μόνον. Τῆ δὲ ἁγία καὶ μεγάλη ἐβδομάδι ξηροφαγοῦμεν ¹⁾. Τῷ δὲ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ, μετὰ δ' ὥραν τῆς νυκτὸς καὶ τὴν τῆς ἀκολουθίας συμπλήρωσιν ἐσθίομεν ἄρτον καὶ οἶνον πρὸς βραχὺ διὰ τὸ μὴ καταβαρῆναι τὴν διάνοιαν· καὶ οὕτω μὲν ὁ παραδοθεὶς τύπος τῷ κοινῷ καὶ τῆ τραπέζῃ τῶν ἀδελφῶν διὰ παντὸς τοῦ ἐνιαυτοῦ.

Περὶ δὲ συμμετρίας καὶ φιλοτιμίας τῶν τὸ πλεῖον κοπιώντων, ἄκουσον τί λέγουσιν, ἀδελφέ. Ἀπὸ τῆ β' τῆς β' ἐβδομάδος τῆς μεγάλης μ' μετὰ τὸ σήμεντρον, τὴν πρώτην ὥραν ἀπέρχονται οἱ τεταγμένοι εἰς τὰς ἐξωδουλείας ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν διακονίαν, καὶ οἱ μὲν πλησίον τῆς μονῆς κάμνοντες ἀθροίζονται ἐν τῇ δοξολογίᾳ τοῦ λυχνικοῦ καὶ εἰσέρχονται εἰς τὴν τράπεζαν, οἱ δὲ μήκοθεν ἀπερχόμενοι λαμβάνουσιν ἄρτον καὶ ἐσθίουσιν αὐτὸν ἀπὸ ἕκτης ὥρας μετὰ ὕδατος ποτοῦ, τῆ δὲ ἐσπέρα παραγενομένοις παριτίθεται αὐτοῖς, εἴ τι κατὰ τὸ ἄριστον ἐβρώθη ἐν τῇ τραπέζῃ, τοῖς δὲ χαλκεῦσι καὶ βορδοναρίοις, ναυπηγοῖς τε καὶ ξυλουργοῖς, ἐὰν κάμνωσιν, δίδεται ἀπὸ ε' ὥρας ἄρτος καὶ οἶνος ἀνά κράσεων ²⁾ δύο, τῆ γ' καὶ τῆ ε', τῆ γὰρ β' καὶ τῆ τετραδοπαρασκευῆ οὐδενὶ δίδεται οἶνος, πλὴν τῶν ἀσθενούντων. Μετὰ δὲ τὸ παρελθεῖν τὴν ἁγίαν μ' λαμβάνουσιν οἱ προδεδηλωμένοι διακονηταὶ πρὸ τοῦ ἀρίστου ἄρτον καὶ πρὸς ἕν κρασοβόλιον, ὡσαύτως καὶ οἱ ἀμπελουργοὶ ὅτε κλαδεύουσι καὶ κατὰ τὸν βλαστολογητὸν καὶ οἱ ἐν τῷ μαγκανίῳ, ὅτε ἔχουσι ζύμην, τὸ αὐτὸ λαμβάνουσιν ἐν κρασοβόλιον. Ἐν δὲ τῆ μ' τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν Χριστουγέννων, οὐδεὶς λαμβάνει τῆ δ' καὶ παρασκευῆ οἶνον, πλὴν τῶν ἀσθενούντων καὶ περὶ ὧν ὁ ἡγούμενος οἰκονομήσει. Καὶ τῆ μὲν νηστεία τῶν ἁγίων ἀποστόλων, δις ἐσθίομεν τῆς ἡμέρας καὶ δίδεται τοῖς διακονηταῖς τῆ β' καὶ τῆ γ' καὶ τῆ ε' πρὸς ἕν κρασοβόλιον, τῆ δὲ μ' τῶν Χριστουγέννων, τῆ μὲν δ' καὶ παρασκευῆ, ὡς εἴρηται, οὐ λαμβάνουσι, ταῖς δὲ λοιπαῖς τρισὶν ἡμέραις, ὅτε

¹⁾ ἐκτὸς τῆς μεγάλης πέμπτης. Ἐν ταύτῃ καταλύομεν εἰς οἶνον καὶ ἔλαιον ²⁾ κρασοβολίων.

μὲν μονοσιτοῦμεν, δίδονται τοῖς προειρημένοις διακονηταῖς χαλκεῦσι καὶ βορδοναρίοις, ξυλουργοῖς τε καὶ ναυπηγοῖς ἀνά κρασίων δύο. "Ὅτε δὲ ἐπιστῆ μνήμη ἁγίων, ὧν τὰς καταλύσεις ἐγγράφως ἐθέμεθα καὶ παρατίθεται δις ἡ τράπεζα, τηνικαῦτα πρὸς ἓν κρασοβόλιον λαμβάνουσι ¹⁾ πρὸ τοῦ γεύματος, ἐν ὧν δὲ τῷ χρόνῳ, ὅτε οὐκ ἔχουσι κάματον, ἀρκείσθωσαν εἰς τὴν κοινὴν δίαίταν τῆς ἀδελφότητος. Οὕτω τοίνυν παρέδωκαν ἡμῖν οἱ πατέρες κατὰ τὴν ἡδὴ ρηθεῖσαν διάταξιν, ἀδελφέ, καὶ οὕτω παρελάβομεν ἡμεῖς, οἱ ἀσθενεῖς, δυνατοὶ δὲ δυνατῶς ἐτασθήσονται.

Καὶ μὴ τις ταῦτα καταμεμφέσθω, ὡς τῆς ἀποστολικῆς ἀκριβείας καθυστερίζονται καὶ ἀποδέονται, ἀλλ' ἐκεῖνο σκοπεῖτω, ὅτι πρῶτον μὲν διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς καθ' ἡμᾶς γενεᾶς τοῦ δικαίου μικρὸν ὑπεχάλασαν, δεύτερον δὲ, ὅτι τὸ πλεῖον ἄνωθεν ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τῶν ἡγουμένων κεῖται, πλὴν ὅτι καὶ πρὸς τοὺς θεῖους κανόνας κατηκολούθησαν, ἐξ ὧν καὶ τὰς ἀφορμὰς ἐξελάβοντο, δῆλον ἐντεῦθεν. Οἱ γὰρ θεῖοι μαθηταὶ καὶ ἀπόστολοι ἐν τῷ περὶ διδασκαλίας αὐτῶν λόγῳ τάδε διετάξαντο, λέγοντες· ἔνοχος ἀμαρτίας ἐστὶν ὁ τὴν κυριακὴν νηστεύων, ἡμέραν ἀναστάσεως οὔσαν, ἢ τὴν πεντηκοστὴν, ἢ ὅλως ἡμέραν ἑορτῆς κατηφεῖν· ὅτι δὲ καὶ αὐτοὶ οὗτοι οἱ θεοκήρυκες τὰς τῶν ἁγίων μνήμας ἐπίσης ταῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς τιμᾶσθαι προστάσσουσι, πρόδηλον· ἐν γὰρ τῷ περὶ ἀργίας λόγῳ, ἀρξάμενοι καὶ ἀριθμήσαντες τὰς δεσποτικὰς ἑορτάς, λέγω δὴ τὴν τῶν Γενεθλίων, τὴν τῶν Φώτων, τὴν ἐβδομάδα τοῦ σωτηρίου πάθους τοῦ Χριστοῦ, τὴν Ἀνάληψιν καὶ τὴν Πεντηκοστὴν, εὐθέως εἰσάγουσι καὶ τὰς τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ μαρτύρων μνήμας, τὴν τε τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου καὶ τῶν λοιπῶν. Καὶ πάλιν εἰς κτ' κανόνα ὀρίζουσι· μὴ νηστεύειν ἐν ἑορτῇ, εἰ μὴ δι' ἄσκησιν, ὡσαύτως ἢ ἐν Γάγγρα ἁγία σύνοδος καταμέμφεται τοὺς μὴ πρσιεμένους τὰς τῶν ἁγίων συναξεῖς καὶ τὰς δι' αὐτοὺς γινομένας ἀγάπας καὶ λειτουργίας· συναξεῖς δὲ ἁγίου οὐκ ἂν ποτε γένηται, εἰ μὴ κατάλυσις νηστείας διὰ Κύριον ἐπακολουθήσει· ἐνθεν δείκνυται, ὡς οὐχ ἀπλῶς καὶ ἀσκόπως ἔγραψαν οἱ μεταγενέστεροι πατέρες. Εἰ τοίνυν πιστεύομεν, ὅτι Πνεύματι θείῳ κινούμενος ἔγραψεν ὁ Στουδίτης καὶ οἱ κατ' αὐτόν, ἀνεξετάστως τὰ παρ' αὐτῶν παραδεδόμενα παραδεχόμεθα, εἰ γὰρ καὶ οἱ προγενέστεροι τούτων οὐδὲν ἐξηγήσαντο, θαυμαστὸν οὐδέν. Ὁφείλει

¹⁾ ἂν κάμνουσι λόγῳ καὶ πλεῖον οὐδέν. Ἀπὸ δὲ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως ἕως τυρινῆς τὸ αὐτὸ ἐν κρασοβόλιον λαμβάνουσιν.

τοίνυν ἕκαστος τῶν ἐν κοινοβίοις οὕτω φρονεῖν καὶ ποιεῖν, καὶ εἰ μὲν ἄνωθεν ὅλως κέκτηται ἢ μονὴ παρὰ τῶν κτιτόρων τύπον ἔγγραφον. ἔπεσθαι δεῖ τούτῳ, εἰ δὲ μὴ, ἔστω ὁ ἡγούμενος τύπος, εἰ ὅλως ἔχει φρόνημα κατὰ Κύριον· οὐ γὰρ ἀφ' ἑαυτοῦ τι πάντως λαλήσει, ἀλλ' ἢ ἀπὸ τῶν θείων κανόνων, ἀπείη γὰρ τῷ τοιούτῳ, εἰ δὲ κατεγνωσμένῳ λέγειν καὶ τυπεῖν καὶ πράττειν, οὐ γὰρ δίκαιον πείθεσθαι τῷ τοιούτῳ· εἰ δὲ μὴ οὕτω βουλόμεθα πράττειν, τίς ἡμῖν χρεῖα (εἰς) κοινόβιον εἰσιέναι καὶ ὑπὸ χεῖρα τελεῖν καὶ συνθήκας περὶ τούτου διδόναι ὑπὸ μάρτυρι τῷ Θεῷ καὶ τοῖς ἐκλεκτοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ, εἴ γε μέλλοιμεν ὕστερον ἰδίας νηστείας καὶ καταλύσεις ἐφευρίσκειν καὶ ταραχὰς φέρειν ἐν τῷ κοινοβίῳ· μεῖζον γὰρ τοῦ κατορθώματος τὸ πλημμελούμενον ἔξομεν, ὡς ὁ Μέγας ἔφη Βασίλειος¹⁾, εἰ μὴ τι γε τῇ συμβουλῇ τοῦ προεστῶτος γένηται· ἀνάγκη γὰρ ἐστὶν εἶναι μονὴν τινα καὶ ἡγουμενεῖον καὶ φυλάττειν τὰς ἄνωθεν πατρικὰς παραδόσεις τὰς τε περὶ νηστείας καὶ πάσης ἄλλης πνευματικῆς καταστάσεως, εἰ δὲ μὴ οὕτως, οὐ καλεῖται μοναστήριον, ἀλλ' ἄλλο τι. Τὰ δὲ περὶ τῆς ἐξαγορίας, πάλαι ὑπὸ τῶν πατέρων παρεδόθη, ἵνα πάντες οἱ ἐν ἐνὶ μοναστηρίῳ ὄντες τῷ ἡγουμένῳ ἐξαγγέλωσι τοὺς ἰδίους λογισμοὺς καὶ τὰς πράξεις. Εἰ δὲ τυχὸν ὁ ἡγούμενος διὰ τινα αἰτίαν οὐ βούλεται, παραπέμπει τούτους εἰς ἕτερον, κατὰ δευτέρον λόγον, ὃν ἂν καὶ βούλεται, εἴτε ἔσωθεν τῆς μονῆς αὐτοῦ, εἴτε καὶ ἔξωθεν προσκαθήμενον. Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν χρόνον ἔστι τις ἐν ἐπιτιμίοις, ἐνηλλαγμένος πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀδελφοὺς διαιτηθήσεται ²⁾ ἐν τε βρώσει καὶ πόσει πολὺ ἢ ὀλίγον παρὰ τοὺς ἄλλους, τῇ εἰδήσει μέντοι τοῦ ἡγουμένου· ἄλλη γὰρ φησὶν, ἢ τοῖς ἀνευθύνοις, καὶ ἄλλη ἢ τοῖς ὑπευθύνοις ἀρμόζουσα ἐγκράτεια, πληρώσας δὲ τὸν χρόνον τῆς ἐπιτιμήσεως αὐτοῦ, ἔφηται καὶ αὐτὸς καὶ ἀρκεσθήσεται τῷ τύπῳ καὶ διαίτῃ τῆς μονῆς, ἵνα ᾧσι πάντες τὸ ἐν φρονούντες καὶ πράττοντες καὶ μὴ λέγοντες Παύλῳ καὶ Ἀπολλῶ, ἀλλὰ τοῦ ἐνὸς ποιμένος καὶ ὁδηγοῦ, τοῦ ἐντάλματα τοῦ θείου νόμου ἐν στόματι φέροντος καὶ ψυχῆ. Οἱ δὲ ὑπὸ χεῖρα μὴ ὄντες ἡγουμένου, μηδὲ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ζῶντες, ἀλλὰ καθ' ἑαυτοὺς, ἄδειαν ἔχουσιν ἀνατίθεσθαι τοὺς ἑαυτῶν λογισμοὺς πρὸς ὄντινα βούλονται, οἵτινες καὶ μᾶλλον ἀκριβεστέρως ὀφείλουσι ζῆν καὶ μὴ ἐρευνᾶν ἀγίων μνήμας καὶ πανηγύρεις καὶ καταλύσεις, ἀλλὰ

¹⁾ Ὁ τῆς Κλίμακος καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος ²⁾ τίς τῶν ἀδελφῶν ἐνηλλαγμένος διαιτηθήσεται.

τάς ἀκριβεστέρας πατρικὰς ¹⁾ διατάξεις καὶ κατ' ἐκείνας, ὅση δύναμις, ἄνευ ἀσθενείας πολιτεύεσθαι.

Τοῖς γὰρ ὑποτασσομένοις ὁ ἡγούμενος ἀρκέσει εἰς κανόνα διαίτης καὶ ἐργασίας ἄλλης πνευματικῆς, ὅτι τὸ δεσμεῖν καὶ λύειν, ὅπερ τοῖς ἀποστόλοις παρὰ Χριστοῦ, καὶ τῷ τοιοῦτῳ ἐπίσης δίδεται, εἴπερ ἔστιν ἡγούμενος καὶ μὴ τὸ ἐναντίον ἀγόμενος, ὡς λόγον μέλλων ὑφέξειν ὑπὲρ αὐτῶν ἐν καιρῷ δικαιοκρισίας τῷ Θεῷ, εἰ καὶ αὐτοὶ καλῶς καὶ ἀνοθεύτως ὑποτάσσονται καὶ τὴν ὑπακοὴν καὶ πίστιν, ὡς δεῖ συνεισφέρειν· καθ' ὅσον γὰρ, φησί, τὸ πρόβατον τῷ ποιμένι ἀκολουθεῖ κατὰ τοσοῦτον ὑπὲρ αὐτοῦ τῷ οἰκοδεσπότῃ ἀπολογήσεται. Καὶ τοῦτο δὲ ὀφείλομεν πάντες τηρεῖν, ὡς μήτε ἀκριβεῖς τηρηταὶ φαίνεσθαι τῶν κανονικῶν διατάξεων, μήτε πάλιν ἀκαίρως συγκαταβαίνειν καὶ ἀσκόπως προστάσσειν τοῖς ὑφ' ἡμᾶς καταλύειν. Πρὸς τούτοις ²⁾ δὲ καὶ ἐκεῖνο σκοπεῖν ³⁾ ὀφείλομεν ⁴⁾, ὅτι πάντας ἐπίσης διαιτᾶσθαι ἀδύνατον· τοῦτο γὰρ σαφῶς ὑπέδειξεν ὁ κατὰ τὸν μέγαν Παχώμιον ἄγγελος καὶ οἱ θεοὶ πατέρες, διὰ τε ἡλικίαν καὶ ἀνατροφὴν καὶ ἔξιν σώματος (τοιάνδε ἢ τοιάνδε) καὶ κόπον καὶ ὁδοιπορίαν καὶ ἥθος, ἔν' οὕτως εἶπω· καθὼς γὰρ φησιν ὁ μέγας Βασίλειος, σωμάτων πρὸς σώματα τοσαύτην ἂν τις εὔροι τὴν διαφορὰν, ὅσον χαλκοῦ καὶ σιδήρου πρὸς τὰ φρυγανώδη τῶν ξύλων, καὶ αὐτὸς φησὶν, ἐνὶ μὲν κανόνι τῆς τροφῆς περιλαμβάνεσθαι πάντας ἀδύνατον, τὴν δὲ κρίσιν τούτων ἀφίεμεν τοῖς τὴν οἰκονομίαν τεταγμένοις. Καὶ οἱ πλείονες δὲ τῶν πατέρων τὴν συγκατάβασιν εἰς τοὺς ἀσθενεῖς τῇ ψυχῇ ἐνεδείξαντο. Λέγει γὰρ τις τῶν δοκιμωτάτων σκητιωτῶν γερόντων, ὅτι εἰς τοσαύτην χλιαρότητα θεωροῦμεν καταπεπτωκότας τινάς, ὥστε τοὺς πατέρας παρακαλεῖν αὐτοὺς πραῦτέροις ὑπομνήσεσιν, ἀντὶ μεγάλων κατορθωμάτων ἡγεῖσθαι ⁵⁾ τὸ μὴ καταλιμπάνειν τὰ μοναστήρια καὶ ὀπωσδήποτε ⁶⁾ μόνον καθέζεσθαι, ἵνα μὴ περιερχόμενοι καὶ βρεμβόμενοι εἰς ταχύτερα καὶ ὀλεθριώτερα ἐλαττώματα κατασυρῶσι, μέγα δὲ αὐτοῖς ὑπάρχειν κατόρθωμα οἱ γέροντες ἡγοῦνται, εἰ μόνον μετὰ οἰασδήποτε χαυνότητος καὶ ἀδρανείας καρτερῶσιν ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ τοῖς μοναστηρίοις· καὶ ταῦτα μὲν οἱ γέροντες. Πρόσχωμεν δὲ καὶ ἡμεῖς οἱ τινῶν ἄρχοντες καὶ διδάσκοντες, μήπως ἐκ τῆς ἡμῶν ἀκαιροδικαιοσύνης πλεονεκτηθῆ Ἐθεὸς καὶ ζημιωθῆ τὸ κεφάλαιον αὐτὸ τοῦτο· τὴν σωτηρίαν τῶν ἐπιστρεφόντων· οὐ γὰρ δεῖ ἡμᾶς

¹⁾ πνευματικὰς ²⁾ нѣтъ πρὸς τούτοις δὲ καὶ ³⁾ σκοπεῖσθαι ⁴⁾ нѣтъ
⁵⁾ нѣтъ ⁶⁾ нѣтъ.

πολυπραγμονεῖν, ὡς ἔφθην εἰπὼν, τὰς δοκούσας εἶναι οἰκονομικὰς συγκαταβάσεις τῶν πατέρων, μήπως καὶ ἐπιτιμίοις ὑποπεσοῦμεθα· οἱ γὰρ ταύταις ἀπειθοῦντες οὐ μόνον ἐπιτιμίοις, ἀλλὰ καὶ ἀναθέματι καθυποβάλλονται, καὶ ὅτι τοῦτό ἐστιν ἀληθές, ἐρευνήσει ὁ βουλόμενος τί γέγονεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Στουδίτου καὶ τοῦ τηρικαῦτα βασιλεύοντος Κωνσταντίνου καὶ τῶν τότε ἁγίων ἱεραρχῶν καὶ εὐρήσει με ἀληθεύοντα.

Περὶ δὲ τῶν ἐν μετανοίᾳ, μερικῶς ἐν τοῖς φθάσασιν ὑπομνήσαντες, νῦν διεξοδικώτερον λέγομεν οὐχ ὀριστικῶς, ἀλλὰ γνωμικῶς καὶ συμβουλευτικῶς· οὗτοι γὰρ, ὡς εἶμαι, ἐφ' ὅσον χρόνον ἐν τοῖς βαθμοῖς τῶν ἐπιτιμιῶν εἰσὶν, ὀφείλουσι νηστεύειν καὶ τὴν δευτέραν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος· δι' αὐτοὺς γὰρ παρεδόθη ἡ τοιαύτη νηστεία, καθὼς τὸ τῶν Ἱεροσολύμων Ὑπικὸν διαγορεύει, καὶ μήτε πᾶσαν τὴν πεντηκοστὴν καταλύειν, μήτε τὰς γονυκλισίας ἀθετεῖν, ὡς οἱ τῶν ἐπιτιμιῶν ἐλεύθεροι, ἀλλ' ἀρκέσει τούτοις εἰς κατάλυσιν ἢ τῆς Διακαινησίμου ἐβδομάδος καὶ χί διὰ τοῦ ἐνιαυτοῦ Δεσποτικαὶ ἑορταί. Ταῦτα μὲν ὡς ἤτήσω, πνευματικῆ ἀδελφῆ, κατὰ τὸ ἐν ἡμῖν πεποιθήκαμεν, ἐξακολουθήσαντες τοῖς τυπικοῖς τῶν πατέρων καὶ ἄλλαις θείαις γραφαῖς καὶ ἐκεῖθεν τὰς ἀφορμὰς ἐναρξάμενοι. Εἰ δὲ παρὰ ταῦτα σαφέστερόν τι καὶ πιθανώτερον τῷ ἐρευνηῶντι ποιηθήσεται, μυσταγωγῆσεις ἡμῖν τοῦτο διὰ γραφῆς καὶ δεξόμεθα καὶ ἀποδεξόμεθα τοῦτο, εὐσεβῶς νοούμενον καὶ λεγόμενον. Γέγραφα δέ σοι καὶ περὶ τῶν διὰ τοῦ ἐνιαυτοῦ παντὸς Δεσποτικῶν ἑορτῶν καὶ τῆς Θεομήτορος, ὡσαύτως περὶ ἐπισήμων ἁγίων, τὰς ἡμέρας ἐκάστου μηνός, ἐν αἷς αἱ διάφοροι καταλύσεις τῶν νηστειῶν γίνονται καὶ ἀργίαι τῶν ὥρων καὶ τῶν γονυκλισιῶν. Εἰσὶ δὲ ἕτεροι ἑορταζόμενοι ἅγιοι ἐν τοῖς συναξαρίοις, ὡς ἄνωθεν ἔφημεν, ἀλλ' οὗτοι μόνον ἐξελέγησαν ἔχειν ἀργίαν τῶν ἔργων καὶ κατάλυσιν τῆς νηστείας εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον. Ἐν τούτοις τοῖς ἁγίοις εἰσὶ καὶ τινες ἔχοντες ἀργίας πανδήμους καὶ περιεκτικὰς ἐπίσης ταῖς Δεσποτικαῖς ἑορταῖς, ἀλλὰ διὰ τὸ καὶ τοὺς μεσίτας ἀργεῖν ἐν ταύταις ἐτέθησαν καὶ οὐ διὰ τὸ καταλύειν τὴν νηστείαν εἰς ὄψαριον· ἔλαιον γὰρ καὶ οἶνον ἐν τούτοις φαγόμεθα καὶ πιόμεθα, ὡς καὶ ἐν τοῖς μεγάλοις ἁγίοις. Περὶ δὲ γονυκλισιῶν δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἐν μὲν ταῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς καὶ τῆς Θεομήτορος καὶ δι' ὅλης τῆς πεντηκοστῆς οὔτε κοινῶς, οὔτε ἰδίᾳ τελοῦνται, ἐν δὲ ταῖς μεθεόρτοις ἡμέραις τῶν ἑορτῶν ¹⁾ τελοῦνται ἐν τοῖς κελλίοις καὶ ἐν τοῖς Θεοφανείοις, ὡσαύ-

¹⁾ Καὶ εἰς τὰ Θεοφάνεια καὶ εἰς τὴν μνήμην ὑποτεταγμένων ἁγίων, ἐν τῷ κοινῷ μὲν τελοῦνται, ἰδίᾳ δὲ ποιεῖται.

τως καὶ ἐν ταῖς μνήμασι τῶν ὑποτεταγμένων ἁγίων, ἐν τῷ κοινῷ μὲν οὐ τελοῦνται, ἰδία δὲ ποιούμεν ἕκαστος.

[**λ. 237**]. Μὴν Σεπτέμβριος ¹⁾ ἔχει ἡμέρας λ', ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ιβ' καὶ ἡ νύξ ὥρας ιβ'.

Ἀρχὴ τῆς ἰνδικτου καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Συμεῶν· ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον ²⁾.

6. Τὸ θαῦμα τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ· ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου ³⁾.

8. Ἡ γέννησις τῆς Θεοτόκου· ἀργία πάντων καὶ κατάλυσις εἰς πάντα καί, ἕως οὗ ἀποδοθῆ ἡ ἑορτή, καταλύομεν τὴν νηστείαν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον, σχολὴν ⁴⁾ δὲ τῶν ἔργων οὐκ ἔχομεν.

13. Ἡ μνήμη τῶν ἐγκαινίων· ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου ⁵⁾.

14. Ἡ ὕψωσις τοῦ τιμίου Σταυροῦ· ἀργία πάντων καὶ κατάλυσις εἰς πάντα καὶ ἕως οὗ ἀποδοθῆ ἡ ἑορτή, καταλύομεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον, σχολὴν δὲ τῶν ἔργων οὐκ ἔχομεν, εἰ μὴ συμβῆ ⁶⁾ διὰ μέσου ἐγγράφως ἀργία.

20. Τοῦ ἁγίου Εὐσταθίου· ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου.

23 ⁷⁾. Ἡ σύλληψις τοῦ Προδρόμου· ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου.

24. Τῆς ἁγίας πρωτομάρτυρος Θέκλης· ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου.

26. Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου· ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου.

Μὴν Ὀκτώβριος ⁸⁾ ἔχει ἡμέρας λα', ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ια' καὶ ἡ νύξ ὥρας ιγ'.

6. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ· ὁμοίως ⁹⁾.

18 ¹⁰⁾. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ· ὁμοίως.

23. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου· ἀργία καὶ κατάλυσις ὁμοίως.

¹⁾ Варианты по Типик. ркп. моей библи. 1528 года. О количествѣ дней каждаго мѣсяца и количествѣ часовъ каждаго дня и каждаго ночи въ этомъ Типиконѣ не говорится ²⁾ прибавлено: ἀπὸ τὸ ἡμισυ τῆς ἡμέρας ³⁾ прибавлено: ἕως τοῦ ἀρίστου ⁴⁾ ἀργίαν—слово, замѣняющее почти вездѣ: σχολὴν ⁵⁾ καὶ κατάλυσις ὁμοῦ ⁶⁾ конца нѣтъ ⁷⁾ нѣтъ чиселъ 23, 24, 26 ⁸⁾ нѣтъ указанія на количество часовъ дня и ночи ⁹⁾ ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις ὁμοῦ ¹⁰⁾ нѣтъ 18 и 23 чиселъ.

26. Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου· ἀργία πάντων καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου.

Μὴν Νοέμβριος ἔχει ἡμέρας λ', ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ι' καὶ ἡ νύξ ὥρας ιδ' ¹⁾.

8. Ἡ Σύναξις τῶν ἀσωμάτων· ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου.

13. Τοῦ Χρυσοστόμου· ἀργία ²⁾ ὡσαύτως.

14. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Φιλίππου· ἀργία πάντων καὶ κατάλυσις εἰς πάντα ³⁾.

16. Τοῦ ⁴⁾ ἁγίου ἀποστόλου Ματθαίου· ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου.

21. Ἡ ἐν τῷ ναῷ εἴσοδος τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου· ἀργία πάντων καὶ κατάλυσις εἰς ὄψαριον. Αὕτη ἡ ἡμέρα ἔχει μεθέορτον, καὶ ὁ βουλόμενος καταλύει εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον.

λ'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀνδρέου· ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου.

Μὴν Δεκέμβριος ⁵⁾ ἔχει ἡμέρας λα', ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας θ' καὶ ἡ νύξ ὥρας ιε'.

6. Τοῦ ὁσίου ⁶⁾ πατρὸς ἡμῶν Νικολάου· ἀργία πάντων καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου.

9. Ὅτε ⁷⁾ συνελήφθη ἡ ὑπεραγία Θεοτόκος· ἀργία καὶ κατάλυσις ὁμοίως.

13. Τοῦ ἁγίου Εὐστρατίου· ὡσαύτως ⁸⁾.

17. Τῶν ⁹⁾ ἁγίων τριῶν παιδῶν· ὁμοίως.

20. Τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου· ἀργία καὶ κατάλυσις ὁμοίως.

24. Τῇ παραμονῇ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως ¹⁰⁾· εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον, μονόσιτον δὲ κἂν σάββατον κἂν κυριακήν.

25. Ἡ γέννησις τοῦ Κυρίου ¹¹⁾ καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἀργία πάντων καὶ κατάλυσις εἰς πάντα.

26. Τῇ ἐπαύριον ὡσαύτως ¹²⁾. Ἀπὸ δὲ τῆς κς'· ἕως οὗ ἀποδοθῆ

¹⁾ Нѣтъ этого замѣчания и памяти 8 числа ²⁾ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου· ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου ³⁾ ὁμοῦ ⁴⁾ нѣтъ этой памяти ⁵⁾ нѣтъ указанія на часы ночи и дня, но есть прибавка: «τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα· καταλύομεν ὁμοῦ ⁶⁾ τοῦ ἁγίου Νικολάου ⁷⁾ Ἡ σύλληψις τῆς ἁγίας Ἀννης· ἀργία τῶν μοναχῶν, κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου ⁸⁾ ἀργία καὶ λύσις ὁμοῦ ⁹⁾ нѣтъ 17 и 20 чиселъ ¹⁰⁾ τῶν Χριστουγέννων· ἀργία καὶ λύσις ¹¹⁾ τὰ Χριστούγεννα ¹²⁾ τῶν Χριστουγέννων· ὁμοίως.

ἡ ἑορτὴ τῶν Φώτων, καταλύομεν, καθὼς προαιρεῖται τις· ἐν γὰρ τῇ ἐκάστου γνώμῃ ἐστὶ τὸ ἀπέχεσθαι τυροῦ καὶ ὠοῦ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν Ἐπιφανείων, ὡσπερ καὶ ἐν ταῖς τῆς πεντηχοστῆς ἡμέραις, ὡς ἔφημεν· σχολάζομεν δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἔργων, ὅτε τύχη ἡμέρα ἀργίας ἐγγράφως ¹⁾).

Μῆν Ἰαννουάριος ἔχει ²⁾ ἡμέρας λα', ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ι' καὶ ἡ νύξ ὥρας ιδ'.

1. Ἡ περιτομὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ ἀγίου καὶ μεγάλου Βασιλείου· ἀργία καὶ κατάλυσις πάντων.

5. Τῆ παραμονῇ τῶν Φώτων· ἀργία ³⁾ τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου.

6. Ἡ ἑορτὴ τῶν Φώτων· ἀργία καὶ κατάλυσις πάντων.

7. Ἡ σὺνάξις τοῦ Προδρόμου· ὁμοίως ⁴⁾).

16. Τῆς τιμίας ἀλύσεως ⁵⁾ τοῦ ἀγίου ἀποστόλου Πέτρου· ἀργία τῶν μοναχῶν ἕως ἀρίστου καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου.

17. Τοῦ ἀγίου Ἀντωνίου· ὁμοίως ⁶⁾).

18. Τῶν ⁷⁾ ἀγίων Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου· ὡσαύτως.

21. Τοῦ ἀγίου Εὐθυμίου· ὁμοίως ⁸⁾).

25. Τοῦ ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου· ὡσαύτως ⁹⁾).

27. Τοῦ Χρυσοστόμου· ὁμοίως ¹⁰⁾).

Μῆν Φεβρουάριος ἔχει ¹¹⁾ ἡμέρας κη', ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ια', ἡ νύξ ὥρας ιγ'.

2. Ἡ Ἰπαπαντὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἀργία πάντων καὶ κατάλυσις πάντων. Αὕτη, εἰ τύχοι ἔξωθεν τῆς μ', ἔχει καὶ μεθ'ἑορτον ἡμέραν καὶ κατάλυσις ἐπίσης δεσποτικαῖς ¹²⁾ ἑορταῖς, ἔσωθεν δὲ αὐτῆς ἡ ἡμέρα ἑορτάζεται.

3. Τοῦ ἀγίου Συμεὼν τοῦ Θεοδόχου· ἀργία ¹³⁾ τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου.

8. Τοῦ ἀγίου Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος ¹⁴⁾· ὁμοίως.

24. Εἰς τὴν εὐρεσιν τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου· ὡσαύτως ¹⁵⁾).

1) Прибавлено: Τοῦ ἀγίου Στεφάνου· ἀργία καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου 2) Нѣтъ указанія на число дней и часовъ дня и ночи. 3) ἀργία καὶ κατάλυσις ἐλαίου, μονασιτοῦμεν 4) ἀργία πάντων καὶ κατάλυσις εἰς πάντα 5) ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις ἐλαίου 6) ἀργία καὶ λύσις ἐλαίου ἕως ἀρίστου 7) Нѣтъ эпитихъ памяти 8) ἀργία καὶ λύσις ἐλαίου 9) тоже 10) τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου· ἀργία καὶ κατάλυσις ὁμοίως 11) Нѣтъ 12) τῶν ἄλλων 13) ἀργία καὶ κατάλυσις ἐλαίου 14) τοῦ Στρατηλάτου· ἀργία ὁμοίως 15) ἀργία καὶ κατάλυσις ἐλαίου

Μὴν Μάρτιος ἔχει ἡμέρας ¹⁾ λα', ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ιβ' καὶ ἡ νύξ ὥρας ιβ'.

25²⁾. Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου ἀργία πάντων καὶ κατάλυσις εἰς ἰχθύας ³⁾.

Μὴν Ἀπρίλιος ἔχει ἡμέρας ⁴⁾ λ', ἡ ἡμέρα ἔχει ιγ' ὥρας καὶ ἡ νύξ ὥρας ια'.

23. Τοῦ ἀγίου ⁵⁾ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου· ἀργία πάντων καὶ κατάλυσις πάντων, ἐπειδὴ ν' καὶ ἐν τῇ ἐκάστου γνώμη κεῖται.

25. Τοῦ ἀγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Μάρκου· ὁμοίως ⁶⁾.

30. Τοῦ ἀγίου ἀποστόλου Ἰακώβου· ὁμοίως ⁷⁾.

Μὴν Μάϊος, ἔχει ⁸⁾ ἡμέρας λα', ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ιδ', ἡ δὲ νύξ ὥρας ι'.

2. Τοῦ ἀγίου Ἀθανασίου ⁹⁾ τοῦ μεγάλου· ἀργία καὶ κατάλυσις ¹⁰⁾.

8. Τοῦ ἀγίου ¹¹⁾ ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ παρθένου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου· ὁμοίως.

10. Τοῦ ἀγίου ἀποστόλου Σίμωνος, ἐνὸς τῶν ιβ' ¹²⁾· ὁμοίως.

21. Τῶν ἀγίων βασιλέων ¹³⁾ Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης· ὁμοίως.

24. Τοῦ ἀγίου Συμεὼν τοῦ θαυμαστορεῖτου ¹⁴⁾· ὁμοίως.

Μὴν Ἰούνιος ἔχει ἡμέρας λ' ¹⁵⁾, ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ιε', ἡ δὲ νύξ ὥρας θ'.

8. Τοῦ ἀγίου Θεοδώρου τοῦ στρατηλάτου ¹⁶⁾· ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον, εἰ τύχοι τῇ μ' τῶν ἀγίων ἀποστόλων.

11. Τῶν ἀγίων ἀποστόλων Βαρθολομαίου καὶ Βαρνάβα· ὁμοίως ¹⁷⁾.

24. Τὸ γενέσιον τοῦ Προδρόμου· ὁμοίως ¹⁸⁾.

29. Τῶν ἀγίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου ¹⁹⁾· κατάλυσις πάντων καὶ ἀργία.

30. Τῶν ἀγίων ιβ' ἀποστόλων· κατάλυσις εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον καὶ ἀργία τῶν μοναχῶν ²⁰⁾.

¹⁾ нѣтъ ²⁾ Прибавлено: Τῶν ἀγίων μ' ἀργία καὶ κατάλυσις ὁμοίως ³⁾ καὶ ἐλαίου καὶ οἴνου ⁴⁾ нѣтъ ⁵⁾ Τοῦ ἀγίου Γεωργίου· ἀργία καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου ⁶⁾ ἀργία καὶ κατάλυσις ὁμοίως ⁷⁾ ὁμοίως—нѣтъ ⁸⁾ нѣтъ ⁹⁾ Ἀθανασίου Ἀλεξανδρείας· ἀργία ὁμοίως ¹⁰⁾ Прибавлено: ε'. Τῆς ἀγίας μάρτυρος Εἰρήνης· ἀργία ὁμοίως· τῆς ἀγίας μάρτυρος Φωτεινῆς· ὁμοίως, ὡς βούλει ¹¹⁾ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου· ἀργία πάντων καὶ λύσις, ὡς βούλει ¹²⁾ ἀργία καὶ λύσις ἐλαίου καὶ οἴνου ¹³⁾ ἀποστόλων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης· ἀργία ὁμοίως ¹⁴⁾ ἐν τῷ θαυμαστῷ ὄρει ¹⁵⁾ нѣтъ ¹⁶⁾ ὁμοίως, а прочихъ словъ нѣтъ ¹⁷⁾ ἀργία ὁμοίως ¹⁸⁾ ἀργία πάντων ὁμοίως ¹⁹⁾ ἀργία ὁμοίως ²⁰⁾ нѣтъ: τῶν μοναχῶν

Μὴν Ἰούλιος ἔχει ἡμέρας λα', ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ιδ', ἡ δὲ νύξ ὥρας ι'.

1. Τῶν ἁγίων ἀναργύρων ¹⁾ Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ· ὁμοίως ²⁾.

8. Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Προκοπίου· ὁμοίως.

15. Τοῦ ἁγίου ³⁾ Κηρύκου καὶ Ἰουλίττης· ὁμοίως.

20. Τοῦ ἁγίου Ἡλιοῦ τοῦ προφήτου· ὁμοίως ⁴⁾.

27. Τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος· ἀργία ὁμοίως.

Μὴν Αὐγούστος ἔχει ⁵⁾ ἡμέρας λα', ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ιγ' καὶ ἡ νύξ ὥρας ια'.

6. Ἡ Μεταμόρφωσις ⁶⁾ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὁμοίως ταῖς ἄλλαις Δεσποτικαῖς ἑορταῖς.

15. Ἡ Κοίμησις τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου· ὁμοίως ἀργία πάντων καὶ κατάλυσις εἰς πάντα.

29. Ἡ ἀποτομή τοῦ Προδρόμου· ἀργία πάντων καὶ κατάλυσις εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον ⁷⁾.

31. Τῆς τιμίας ζώνης τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ⁸⁾· ὁμοίως.

Ταῦτα μὲν περὶ παντὸς τοῦ ἐνιαυτοῦ. Ἀρχὴ τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς ⁹⁾.

Τῷ σαββάτῳ τῆς τυρινῆς· ἀργία πάντων.

Τῇ δὲ ἁγία καὶ μεγάλη μ' ἄγομεν ἀργίαν· ἐν ταύταις ἡ γ' τῆ πρώτῃ ἑβδομάδι ¹⁰⁾. Τῷ πρώτῳ σαββάτῳ τῶν νηστειῶν· ὁμοίως ¹¹⁾. Τῇ δ' ¹²⁾ τῆς μεσσηνητίμου· ἀργία πάντων. Τῇ ε' τοῦ μεγάλου κανόνος· ἀργία καὶ κατάλυσις ¹³⁾. Τῷ ἀκαθίστῳ· ὁμοίως ¹⁴⁾. Τῇ ἁγία μεγάλη ε'· ἀργία ¹⁵⁾. Τῇ ε' τῆς Ἀναλήψεως· ἀργία πάντων καὶ κατάλυσις πάντων.

Τοῦτο δὲ δεῖ εἰδέναι, ὅτι τὰς καταλύσεις τῆς νηστείας, τὰς ἐν ταῖς τῶν ἁγίων μνήμαις δηλουμένας, οἱ ἐν τοῖς κοινοβίοις παρατηροῦνται καὶ καταλύουσιν. Αἱ δὲ λαῦραι καὶ πάντες οἱ καθ' ἑαυτοὺς ζῶντες

¹⁾ ἀργία ὁμοίως. По имени святые не называются ²⁾ Прибавлено: β'. Τῆς τιμίας ἐσθῆτος τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου· ἀργία μόνον. ε' τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Ἀθωνίου· ὁμοίως ³⁾ τῶν ἁγίων μαρτύρων Κηρύκου καὶ Ἰουλίττης· ἀργία ὁμοῦ ⁴⁾ ἀργία καὶ λύσις ἐλαίου καὶ οἴνου ⁵⁾ НѢТЬ ⁶⁾ Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος· ἀργία καὶ κατάλυσις ὁμοίως καὶ ἕως οὗ ἀποδοθῆ ἡ ἑορτὴ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου, ἀργίαν δὲ τῶν ἔργων οὐκ ἔχομεν ⁷⁾ καὶ οἶνον—НѢТЬ ⁸⁾ ἀργία πάντων ὁμοίως ⁹⁾ Заглавіе отсутствует ¹⁰⁾ НѢТЬ п общаго замѣчанія, а прямо говорится о суботѣ первой недѣли ¹¹⁾ ἀργία πάντων ¹²⁾ НѢТЬ этого дня ¹³⁾ ἐλαίου καὶ οἴνου, εἰ βούλει ¹⁴⁾ Τῇ παρασκευῇ τῆς ἀκαθίστου· ἀργία καὶ κατάλυσις οἴνου ¹⁵⁾ ἀργία καὶ λύσις τῆς νηστείας εἰς οἶνον. На этомъ оканчивается текстъ рукописи 1528 года.

φυλάττειν καὶ νηστεύειν ὀφείλουσι καὶ ἐν μόναις ταῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς καταλύειν, ἴσως δέ, εἰ βούλονται, καὶ τῇ ν' καὶ τῷ δωδεκαημέρῳ εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον μόνον ¹⁾).

Ταῦτα πάντα, ἀδελφέ, οὐχ ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν ἐτέθησαν παρ' ἡμῶν, ὡς ἂν τις οἰηθῆι, ἀλλὰ διαφόροις τυπικοῖς ἐντυχόντες τὴν πραγματείαν τοῦ λόγου διὰ τὴν ὑπακοὴν ἐποιήσαμεν, σὺ δὲ τὰς συνήθειαις εὐχὰς τῷ Θεῷ ὑπὲρ ἡμῶν προσάγων, μὴ διαλίπῃς. Οὐχ ἀμάρτυρον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν θείων γραφῶν· ὅσαι γὰρ περιεκτικὰς συνάξεις ἔχουσι τοῦ λαοῦ καὶ ἀναγνώσματα ἀφ' ἑσπέρας καὶ πάλιν ταχύ, Πᾶσα πνοὴ καὶ εὐαγγέλιον, εἰς τάξιν τῶν δεσποτικῶν κεῖνται ἑορτῶν μεγάλων. Τὴν δὲ μεγάλην τάξιν καὶ μικρὰν διδασκόμεθα ἐκ τοῦ τυπικοῦ τῶν Σπουδιτῶν καὶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους, πῶς διαφορὰς ἔχει εἰς τε τὰς ὥρας καὶ τὰς μετανοίας καὶ τὸν κάματον. Περὶ τῶν ἑορτῶν, ἐν αἷς φάλλεται τὸ Θεὸς Κύριος, εἰδέναι χρή, ὅτι εἰς τρεῖς τάξεις ἐτέθησαν αἱ ἐνταῦθα ἑορταὶ εἰς μεγάλας, εἰς μέσας καὶ εἰς μικράς.

[π. 239]. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ τῶν εἰκονισμάτων τοῦ ὅλου χρόνου.

Μὴν Σεπτέμβριος, εἰς τὴν α' τοῦ ἁγίου Συμεῶν εἰκόνα, εἰς τὴν ε' εἰκόνα τοῦ ταξιάρχου Μιχαήλ, εἰς τὴν η' εἰκόνα τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, εἰς τὰς ιθ' τὸν τίμιον Σταυρόν, εἰς τὰς ις' εἰκόνα τῆς ἁγίας Εὐφημίας, εἰς τὰς κ' εἰκόνα τοῦ ἁγίου Εὐσταθίου, εἰς τὰς κγ' τοῦ τιμίου Προδρόμου, εἰς τὰς κδ' εἰκόνα τῆς ἁγίας Θέκλης, εἰς τὰς κς' εἰκόνα τοῦ ἀποστόλου, εἰς τὰς κη' εἰκόνα τοῦ ἁγίου Χαρίτωνος, εἰς τὰς κθ' τοῦ ἁγίου Κυριακοῦ, εἰς τὰς λ' εἰκόνα τοῦ ἁγίου Γρηγορίου.

Въ октябрѣ полагаются иконы: 2 священномученика Киприана, 3 св. Діонисія, 6 апостола Θомы, 7 св. Сергія и Βακχα, Семь вселенскихъ соборовъ, 18 апостола Луки, 20 пр. Артемія, 21 пр. Иларіона, 23 ап. Іакова, 24 ап. Арѣбы и 26 муч. Димитрія; въ ноябрѣ 1 святыхъ безсребренниковъ, 3 Георгія, 4 Іоанникія, 6 Павла исповѣдника, 8 соборъ безплот-

¹⁾ Тип. Спн. библ. № 1096, προστάσσει δὲ τὰ τυπικά, ἵνα ἐν τῇ νηστείᾳ τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν Χριστουγέννων γίνηται κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου, τῇ δὲ γ' ἡμέρᾳ καὶ τῇ ε', ὡς ἤδη προειρήκαμεν, σὺ μὲν τοι καὶ ἴγθῃς, εἰ μὴ τύχοι ἐν ταύταις ταῖς δυαὶ μνήμῃ ἁγίων τῶν πάντων μεγάλων καὶ ἐπισήμων· δεῖ οὖν καὶ τοῦτο ἐν τῷ κοινῷ γίνεσθαι, ἐν δὲ τοῖς καθεζομένοις ἰδίᾳ οὐχὶ ἔλαιον καὶ οἶνον, τῇ γ' καὶ ε' οὐ βρωθήσεται παρ' αὐτοῖς, εἰ μὴ τί γε ἐν ταύταις ἐπιστῇ μνήμῃ ἁγίου τῶν μεγάλων ἢ ἀποστόλου, ἢ τυχόν δι' ἀσθένειαν καὶ γῆρας καὶ ἀδυναμίαν, ταῦτα πάντα ἀδελφοί οὐχ ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν ἐτέθησαν παρ' ἡμῶν, ὡς ἂν τις οἰηθῆι, ἀλλὰ διάφορα τυπικὰ ἐντυχόντες, τὴν πραγματείαν τοῦ λόγου διὰ τὴν ὑπακοὴν ἐποιήσαμεν, σὺ δὲ τὰς συνήθειαις εὐχὰς τῷ Θεῷ ὑπὲρ ἡμῶν προσάγων μὴ διαλίπῃς.

ныхъ, 11 Минны и Θεодора, 12 Иоанна Милостиваго и Нила, 13 Иоанна Златоуста, 14 ап. Филиппа, 16 Матѳея, 17 Григорія, 21 Богородицы, 25 Климента и Петра, 28 Стефана новаго, 30 Андрея; въ декабрѣ: 4 Варвары и Иоанна Дамаскина, 5 пр. Саввы, 6 Николая чудотворца, 9 Зачатія св. Анны, 13 Евстратія, 20 Игнатія, 25 Рождества Христова, 27 архид. Стефана, 29 святыхъ младенцевъ; въ январѣ: 1 икона арх. Василия, 6 Богоявленія, 7 Предтечи, 10 Григорія Нискаго, 11 Θεодосія, 15 Иоанна и Павла, 16 ап. Петра, 17 пр. Антонія, 18 Аѳанасія и Кирилла, 20 Евѳимія, 21 Максима, 25 Григорія Богослова, 27 Златоуста, 28 Ефрема, 30 3-хъ іерарховъ и 31 безсребренниковъ Кира и Иоанна; въ февралѣ: 2 икона Срѣтенія Господня, 8 Θεодора Тирона, 9 Никифора, если иѣтъ четыредесятницы, 17 Θεодора, 28 икона Предтечи; въ мартѣ: 9 40 мучениковъ и 25 Благовѣщенія; въ апрѣлѣ: 23 великомучен. Георгія, 25 апостола Марка и ап. Іакова; въ маѣ: 2 икона Аѳанасія, 8 еванг. Иоанна Богослова и Арсенія, 17 Пахомія, 21 Константина и Елены, 24 Симеона и 25 Предтечи; въ іюнѣ: 8 икона Θεодора Стратилата, 9 св. Кирилла, 11 ап. Варѳоломея и Варнавы, 12 Онуфрія и Петра Аѳонскаго, 24 Предтечи, 26 Давида, 29 ап. Петра и Павла и 30 12 апостоловъ; въ іюлѣ: 1 икона безсребренниковъ Космы и Даміана, 2 Богородицы, 4 Андрея Критскаго, 5 Аѳанасія Аѳонскаго, 8 Проконія, 11 Евѳиміи, 13 чиновачальника Гавриила, 15 Кирика и Іулиты, 20 пророка Иліи, 22 Маріи Магдалины, икона св. соборовъ, 25 св. Анны и 27 Пантелеимона; въ августѣ: 1 честный крестъ и икона святыхъ Макавеевъ, 2 архид. Стефана, 6 Преображенія, 15 Успенія, 25 ап. Тита, 29 Предтечи, и 31 икона Богородицы.

[л. 240 об.). Ἀρχὴ τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς.

Икона въ недѣлю мясопустную, въ недѣлю сырную-святыхъ отецъ, въ первую субботу—великомученика Θεодора, въ недѣлю православія, въ четвертую и пятую недѣли, въ субботу акаѳиста, въ субботу Лазаря, въ недѣлю вайи, въ великій четвертокъ—икона умовенія ногъ Спасителемъ ученикамъ, вечеромъ въ четвергъ—икона Спасителя, въ субботу Спасителя, на Пасху—Воскресенія, въ Ѳомину недѣлю—икона Ѳомы, въ недѣлю

мвроносиць — Владыки, въ недѣлю разслабленнаго, въ недѣли самаряныни и слѣпотого—икона воспоминаемыхъ событій, въ отданіе — Воскресенія и слѣпотого, на Вознесеніе — Вознесенія, въ недѣлю отцевъ—икона отцевъ, въ Пятидесятницу—икона Пятидесятницы и въ недѣлю всѣхъ святыхъ—икона всѣхъ святыхъ.

XXI. № 19 Г. Τυπικόν, рукопись общ. лавры пр. Аѳанасія Аѳонскаго въ 16 долю листа, 179 листовъ, писана скорописью весьма разгонистою XIII—XIV вѣка. О судьбѣ и списателѣ этой рукописи можно получить нѣкоторыя свѣдѣнія изъ послѣсловія, написаннаго стихами:

Τῷ συντελεστῇ τῶν καλῶν Θεῷ χάρις,
 Ἴδοὺ καλῶς σοι τέθεικα τὸ τέλος τὸ τῆς βίβλου,
 τῆς μῆρας δώδεκα σαφῶς, Σωφρόνιε, φερούσης.
 Ὅσπερ λειμῶνα κάλλιστον, παμπούκιλον, ὠραῖον,
 ἄγγισας πάντας στιχηθὸν χοροὺς τοὺς τῶν ἁγίων
 Σὺν τούτοις καὶ τὴν σύνταξιν πάσης ἀκολουθίας,
 Ἄμα τῆς τεσσαρακοστῆς, πεντηκοστῆς ἁγίας,
 Ἦν καὶ κατέχων ἀσφαλῶς καὶ πᾶς ἄλλος ὀθνεῖος,
 πρᾶσβείαν ποιεῖ ἐκτενῆ ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ τάλα,
 Φιλευσεβῶς πονήσαντος ταύτῃ τῷ κτίστῃ πάντων,
 ὡς ἂν, φθαρτῶν ἀπαλλαγίς, ἀφθάρτων ἐπιτύχω
 Ἀμήν, γένοιτο . . . [л. 160 об.).

Рукопись не имѣетъ первой вводной части. Начинается Синаксаремъ: Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμοδίας καὶ συνάξεως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου. По составу своему настоящая рукопись сходна съ предыдущими. Текстъ ея въ Синаксарѣ приближается къ Типикону Галисійскому № 99 А.

Типиконъ этотъ имѣетъ весьма много недостатковъ. Кромѣ отсутствія вводной части, въ немъ очень много вырванныхъ листовъ въ Синаксарѣ и Триодяхъ. Какъ на особенность его нужно указать на множество интерполяцій. Боковыя и нижнія поля рукописи весьма часто наполнены типикарными замѣчаніями, при чемъ одни изъ нихъ современны самому происхожденію рукописи, но, будучи написаны киноварью, стерлись и неудо-

бoчиτaемы въ нaстoящee вpeмя въ бoльшинствѣ случaeвѣ, другія принадлежатъ позднѣйшему времени, третьи, наконецъ, той самой рукѣ, которая испещрила своими замѣчаниями и нѣкоторыя другія Типиконы той же лаврской библиотеки. Для образца мы укажемъ нѣсколько примѣчаний:

а) Τῆς ἁγίας Θεοκτίστης ἀκολουθία ψάλλεται ἐν τοῖς ἀποδείπνοις [л. 27]. Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν οὐ λέγεται, ἀλλ' εὐθὺς τὸν εἰρμὸν ψάλλομεν καὶ τὴν Τιμιωτέραν, замѣчается о службѣ ап. Андрея, 30 Ноября [л. 33 об.]. Εἰς τὴν θ' ὥδην· Μεγάλονον, ψυχὴ μου, τὸν ἐκ τῆς Παρθένου въ службѣ Рождества Христова [л. 44 об.]. Ἐν часамъ этого праздника: τροπάριον τῆς ἑορτῆς, Δόξα καὶ νῦν, τὸ κοντάκιον. Ἡ φήμη τῶν βασιλέων, τοῦ ἀρχιερέως, καὶ πολυχρονίζοντες καὶ τὸν προεστῶτα. [л. 52 об.]. Ἐνταῦθα ἔλαιον καταλύουσι καὶ οἶνον, ἰχθύας δὲ οὐχί [л. 53], замѣчается о предпразднествѣ Рождества. О тропаряхъ на постовыхъ часахъ: Ἰστέον, ὅτι ἐν τούτοις τοῖς τροπαρίοις τῶν ὥρων εὐρήσεις ἰσότερον· λέγουσι γὰρ ἕκαστος, οἷα βούλεται, καὶ διὰ τοῦτο γίνεται σύγχυσις, ἐν ταῖς μεταγραφαῖς ἑκάστου τὸ οἰκεῖον τιθέντος [л. 112 об.] и др. Есть прямая расширениа текста Типика, такъ напр., въ службѣ Иоанну Крестителю 7 Января: τῆς ἑορτῆς ὁ πρῶτος (κανὼν) μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ς', ὁ ἕτερος μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς δ' καὶ τοῦ Προδρόμου εἰς δ' [л. 112 об.], въ службѣ Иоанну Богослову 8 Мая: εἰς τὴν στιχολογίαν κάθισμα τοῦ ἁγίου, ὁ κανὼν τῆς ἡμέρας μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ς', καὶ τοῦ ἀποστόλου τὰ τροπάρια ε', καὶ τοῦ ὁσίου β', καὶ τὸ θεοτοκίον [л. 86 об.].

б) Въ службѣ 6 Сентября: Εἰς τὴν στιχολογίαν, κάθισμα τῆς ἑορτῆς, ὡς ἐδηλώθη εἰ τὴν πρώτην τοῦ μηνός [л. 5 об.]. Τοῦ ἁγίου Σεβηριανοῦ ἡ ἀκολουθία ψάλλεται ἐν τοῖς ἀποδείπνοις [л. 6 об.], въ службѣ 13 Сентября: εἰς τὴν στιχολογίαν, κάθισμα τῶν ἐγκαινίων, ὡς ἐδηλώθη εἰς τὴν πρώτην τοῦ μηνός, ὁ κανὼν τοῦ σταυροῦ μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ς', τῶν ἐγκαινίων εἰς δ' καὶ τοῦ ἁγίου εἰς δ'. Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν οὐ ψάλλομεν, ἀλλ' εὐθὺς τὸν εἰρμὸν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν θ' στιχολογοῦμεν, ἀλλ' εὐθὺς τὸν εἰρμὸν [л. 7 об.]. Противъ 6 Декабрия замѣчено: Τινὲς δὲ ἑορτάζουσι τὸν ἅγιον τοῦτον καὶ ψάλλουσι Μακάριος ἀνὴρ, καὶ πολυέλαιον καὶ τὰ ἕξαποστειλάρια, εἰ θέλεις, καὶ σὺ ποιήσον οὕτως [л. 35]. Въ постовой суточной службѣ: Εἰς τὸ α' κάθισμα τοῦ Ψαλτηρίου, κάθισμα β' τῆς Ὀκτωήχου, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον τῆς ἡμέρας, εἰς τὸ β' κάθισμα τοῦ Τριψοδίου, Δόξα τὸ τέ-

λος καὶ πάλιν τὸ ὄλον, Καὶ νῦν, θεοτοκίον τῆς ἡμέρας, ὡσαύτως καὶ εἰς τὸ γ', ὑπερ ὀφείλει ποιεῖν ἐν πάσῃ τῇ τεσσαρακοστῇ [л. 109 об.).

с) Противъ 10 Сентября: Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐκοιμήθη ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Μακάριος ὁ Γαράρης [л. 6 об.). По поводу великаго славословія 23 Сентября: Ἐκ τοῦ παρόντος σημείωσαι, ὅτι ἔξεστι, καὶ τῆς Ὀκτώηχου ψαλλομένης καὶ τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν λεγομένου, γίνεσθαι μεγάλη δόξολογία καὶ ἔσο καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἀνευδοίαστος [л. 14), противъ 26 числа: Ἐν ἄλλοις Τυπικοῖς ἀγρυπνίαν ἐνταῦθα οὐχ εὐρήσεις, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ τὴν Ὀκτώηχον ψαλλομένην ἐν τε τῷ ἐσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ. ὡς γοῦν τῷ προεστῶτι δόξει, γινέσθω [л. 14 об.). Противъ 23 Апрѣля: Καὶ ἐνταῦθα γέγραπται ἐν τισι, ὅτι, εἰ θέλει ὁ προεστῶς, ποιεῖ ἀγρυπνίαν [л 83) и др.

Въ рукописи имѣются замѣчанія и другихъ рукъ, но небольшія и они не имѣютъ особенно важнаго значенія.

Въ концѣ Пентикостарія находится изложение сѣточной службы въ постъ святыхъ Апостоловъ, а далѣе слѣдуютъ статьи:

[л. 157). Περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιαῖν.

[л. 158 об.). Τὰ ἀναστάσιμα προκείμενα τοῦ ἀποστόλου τῶν ὀκτῶ ἤχων, ἦτοι τὰ ἄμνημα.

— Τὰ ἀναστάσιμα ἀλληλουάρια τῶν ὀκτῶ ἤχων, τὰ λεγόμενα ἄμνημα.

[л. 159). Τὰ ἐν τῇ ἐβδομάδι ψαλλόμενα ἀλληλουάρια, προκείμενα καὶ κοινωνικά, ὅτε οὐκ ἔστιν ἑορτάσιμος ἅγιος.

[л. 159). Προκείμενα τῶν ὀκτῶ ἤχων, ἃ λέγονται ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ ὄρθρου.

[л. 160). Τὰ φωταγωγικά τῶν ὀκτῶ ἤχων.

[л. 161). Ἀντίφωνα τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν: Воздвиженія Креста Господня, Рождества, Богоявленія, Входа во Иерусалимъ, Пасхи и Пятидесятницы. Эта и другія статьи писаны иною рукою того же времени. Почеркъ письма крупный, чоткій и весьма красивый.

[л. 165). Κοντάκια τοῦ ὄλου χρόνου τῶν ἐπισήμων ἑορτῶν καὶ τῶν μεγάλων ἁγίων, ἀλλὰ δὴ καὶ τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς μέχρι τῶν Ἀγίων Πάντων.

[л. 176). Στιχηροκαθίσματα τῶν ὀκτῶ ἤχων, θεοτοκία καὶ προσόμοια. Обрываются на пятницѣ второго гласа.

Далѣе идетъ напечатанная выше статья (стр. 135—151):
Ἐπιστολὴ πρὸς ἐστῶτος πρὸς γέροντα τέλειον καὶ κατάκριτον καὶ σοφόν,
ζητοῦσα περὶ δηλώσεως καὶ λύσεως ζητημάτων ἀναγκαίων εἰς ἀγω-
γὴν μοναχῶν καὶ κατάστασιν.

XIV ВѢКЪ.

XXII. № 784. Τοπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῆς μον-
νῆς τῶν Ἱεροσολύμων ἀγίων μονῶν (sic) τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα
Рукопись Ватиканской библиотеки въ 24 долю листа, 161
листь, писана на бумагѣ чоткою скорописью 1317 года, какъ
это видно изъ слѣдующей приписки въ концѣ рукописи: Ἀπὸ
τοῦ πρωτοπλάστου Ἀδὰμ μέχρι τοῦ κατακλισμοῦ ἔτη βσμβ', ἀπὸ δὲ
τοῦ κατακλισμοῦ ἕως τῆς πυργοποιίας ἔτη φνε', ἀπὸ δὲ τῆς πυργοποιίας
ἕως τοῦ χοροῦ Ἀβραὰμ ἔτη φλ', ἀπὸ δὲ τοῦ κῆρ Ἀβραὰμ ἕως τῆς
ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου ἔτη υν', ἀπὸ δὲ τῆς ἐξόδου τῶν
υἱῶν Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου ἕως τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ Σολομῶντος
ἔτη ψσε', ἀπὸ δὲ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ Σολομῶντος ἕως τῆς βασι-
λείας Μακεδόνας τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔτη χμγ', ἀπὸ δὲ τῆς βασιλείας
Μακεδόνας τοῦ Ἀλεξάνδρου ἕως τῆς ἐν σαρκὶ οἰκονομίας τοῦ Χριστοῦ
τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἔτη τ', ὁμοῦ ἔτη ρφ', ἀπὸ δὲ τῆς ἐν σαρκὶ οἰκονομίας
τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν μέχρι κτίσεως τῆς βασιλείδος Κωνσταν-
τινουπόλεως, νέας Ῥώμης, ἔτη τλς', ὁμοῦ ἕως τοῦ νῦν ἀπὸ τοῦ
πρωτοπλάστου Ἀδὰμ ἔτη ρωκε' = 1317 г. [л. 167 об.].
Кромѣ приведенной приписки, въ рукописи имѣется и другая,
помѣщенная за первую ниже и писанная другою позднѣйшею
рукою (иной почеркъ, отличный отъ почерка писца рукописи,
и даже инныя чернила). Читается эта приписка такъ: Ἀπὸ δὲ
τῆς κτίσεως τῆς βασιλίδος Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τοῦ νῦν ἔτη
αρχά', ἀπὸ δὲ τοῦ πρωτοπλάστου Ἀδὰμ μέχρι τοῦ νῦν ἔτη. . .
Переpletчикъ рукописи обрѣзалъ цифру, которую, однако же,
не трудно возстановить при помощи первой приписки, прибавивъ
къ указанной цифрѣ—1121 г. дату основанія Константино-
поля—335 годъ. Получается, такимъ образомъ, дата: 1456 годъ,
когда была написана писцемъ эта вторая приписка. Приписка
эта нисколько не колеблетъ первоначальную дату написа-
нiя рукописи, какъ этого опасался покойный профессоръ
Н. Θ. Красносельцевъ (Свѣдѣнiя о нѣкоторыхъ литургиче-

скихъ рукописяхъ Ватиканской библіотеки. Казань 1885, стр. 21), и, принятая итальянскимъ ученымъ Θ. Тоскани въ его изслѣдованіи: «Ad Turica Graecorum animadversiones. Roma 1864 an., pag. 7», дата: 1317 годъ сохраняетъ полную свою несомнѣнную силу. Послѣ приведенныхъ приписокъ въ рукописи читаемъ далѣе приписку писца: χεῖρ ἁμαρτωλοῦ γραφέως Νείλου, τάχα ἱερομονάχου, γραφεῖσα ἐν τῇ πόλει, λεγομένη Τηφέρει, ἐξ ἐπιτροπῆς καὶ μόχθου Θωμᾶ τοῦ Συριανοῦ, καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες καὶ ἐντυχόντες αὐτῆς εὖξασθε τῷ γράψαντι σὺν τῷ κεκτημένῳ αὐτῇ, καὶ ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος σώσει ἡμᾶς καὶ ὑμᾶς. Τῷ Θεῷ δόξα, τῷ δεῖξαντι τὸ τέλος. Ἀμήν. Ἐγράφη ἐν τῇ χώρᾳ Ἑρσσίας πόλει, λεγομένη Τηφέρει, ἐν τῇ μονῇ τῶν ἁγίων μεγαλομαρτύρων Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος καὶ Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου, ἡ πρεσβεῖα αὐτῶν σώσει ἡμᾶς καὶ ὑμᾶς πάντας. Ἀμήν [л. 161].
Всѣ сужденія по поводу этой приписки, за исключеніемъ ошибки въ имени писца, каковымъ былъ іеромонахъ Ниль, а не заказчикъ рукописи и нѣкоторое время несомнѣнно владѣлецъ ея Θома сиріецъ, о чемъ свидѣтельствуяютъ и приписки на арабскомъ языкѣ на выходномъ листѣ описываемой рукописи, а такъ же и соображенія относительно мѣста написанія данной рукописи см. у Н. Θ. Красносельцева въ названномъ описаніи Ватиканскихъ рукописей стр. 22—23.

[л. 1). Вводная часть безъ всякихъ дѣленій на главы или отдѣлы.

[л. 16). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας καὶ συνάξεως τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου. Ничего любопытнаго въ этой части не имѣется.

[л. 87). Ἡ ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

[л. 117). Службы всей пятидесятницы.

[л. 134). Ἀρχὴ τῶν προκειμένων καὶ ἀλληλουαρίων.

[л. 135). Ἡ ἀκολουθία τῶν ὥρων τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου σαββάτου.

Часы эти совершались съ особыми псалмами въ наречіи. Псалмы читались на первомъ часѣ 111, 15, и 5, на третьемъ часѣ псалмы 23, 29 и 50, на шестомъ псалмы 70, 81 и 90 и на девятомъ часѣ псалмы 92, 87 и 85. Въ концѣ каждаго часа, кромѣ девятого, положено читать молитву:

«Владыко Боже и Отче Вседержителю». 9 часъ заключается послѣдованіемъ изобразительныхъ.

[л. 131). Ἀκολουθία τῆς παρακλήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου.

[л. 139). Κανὼν παρακλητικός, ψαλλόμενος εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον.

[л. 144—148 и 149—155). Νομοκάνων καὶ Τυπικὸν λεπτόν τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Νικολάου, ἀρχιεπισκόπου τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁφείλετε, ὦ θεοσεβέστατοι, ὑμεῖς τὸ τοῦ Χριστοῦ ἔθνος ἅγιον, παρασκευάζειν ἑαυτὸν εἰς τὰς συνάξεις τῆς ἁγίας ἐκκλησίας. Статья эта прерывается на л. 149 послѣдованіемъ: Ἀκολουθία εἰς τὸν ἁγιασμόν πάντων τῶν μηνῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, которое въ свою очередь прерывается дальнѣйшимъ изложеніемъ статей патріарха Николая. Чинъ малаго водоосвященія оканчивается уже ниже на л. л. 156—160.

XXIII. № 244. Τυπικόν, рукопись Аѳинской національной библіотеки (Метеорскихъ монастырей) въ 24 долю листа, 179 листовъ, писана мелкою скорописью 1320—21 г., какъ это видно изъ слѣдующей приписки въ концѣ: Τέλος ἔτους ςωκθ' . . . Ἰνδικτιῶνας δ'. Типиконъ состоитъ изъ вводной части, Синаксаря и службъ по Трїодямъ постной и цвѣтной. Къ нимъ прибавлены статьи о кажденїи, объ аллилуарїяхъ, прокимнахъ и причастныхъ. Изложеніе во всѣхъ частяхъ отличается простою, безъ ссылокъ на другую практику. Синаксарь большинства службъ не имѣеть.

XXIV. № 91. Α Τυπικόν, рукопись библ. лавры пр. Аѳанасїя въ 4 долю листа, 311 листовъ, писана чоткимъ почеркомъ 1322 года, какъ видно изъ приписки: Ἐπληρώθη σὺν Θεῷ ἁγίῳ τὸ παρὸν Τυπικὸν ἐν ἔτει, ἰσταμένῳ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ςωλ', Ἰνδικτιῶνος πέμπτῃς. Αὕτη ἡ βίβλος ἀνετέθη καὶ ἐπεδόθη ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Ἀντωνίου τοῦ μεγάλου, τοῦ ἐν τῷ Ἀγίῳ Ὁρει μετοχίου τῆς ἁγίας λαύρας, παρ' ἐμοῦ Ἰωσήφ μοναχοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ· ὅστις δὲ ἂν ἦ ἰδιοποιηθῆ αὐτήν, ἢ ἐκκόψῃ ταύτην τὴν ἰδιόχειρόν μου ἐπιγραφῆν, ἵνα σχῆ τὰς ἀράς πάντων τῶν ἁγίων, γὰ εὖρη καὶ τὸν μέγαν Ἀντώνιον ἀντίδικον ἐν τῇ μελλούσῃ κρίσει. Почти въ тѣхъ же выраженїяхъ повторена эта приписка и нѣсколько выше. Заглавіе

обычное. Первая часть раздѣлена на главы съ слѣдующими заглавіями: α) *Περὶ τοῦ πότε δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα*, β) *Περὶ ὠρῶν τῶν β' τεσσαρακοστῶν τῶν τε Χριστουγέννων*, γ) *Περὶ τῆς ἀναγνώσεως τῶν εὐαγγελίων* и т. д. Болѣе мелкія дѣленія не сдѣланы. Излагаются эти статьи, какъ и въ древнѣйшихъ Типиконахъ, начинаясь такъ: *Δεῖ εἰδέναι, Ἰστέον*. Ссылокъ на иные Типиконы весьма много. Въ Мѣсяцесловѣ подѣ 16 Октябрю положена память преподобнаго отца Евѳимія Новаго. Святого Георгія память можетъ праздноваться отъ великой пятницы до кануна Вознесенія. Служба Леонасію аѳонскому изложена подробно съ малою и великою вечернями. Освященіе плодовъ положено 15 Августа. Въ Тріоди, кромѣ обычныхъ прибавленій, есть изложеніе часовъ въ кануны Рождества и Богоявленія. Марковыхъ главъ 93. Въ концѣ прибавлены чинъ освященія тѣста, воскресные тропари, богородичны, и ипакои, «Ангельскій соборъ удивися» и «Святыхъ лики обрѣте источникъ», статья: [л. 283) *Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου, ἀρχιεπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας τοῦ Μεγάλου, ἱστορία ἐκκλησιαστικὴ καὶ μυσταγωγική*. Статья отличается отъ напечатанной Меназіемъ и проф. Н. Θ. Красносельцевымъ: «Свѣдѣнія о нѣкоторыхъ литургическихъ рукописяхъ Ватиканской библіотеки», стр. 321—375. Не сходна эта статья и съ славянскимъ текстомъ, напечатаннымъ тамъ же. Далѣе слѣдуютъ статьи о крещеніи, о постахъ изъ Постановленій апостольскихъ, о томъ же *ἐκ τοῦ συντάγματος τοῦ μακαρίου Ἀθανασίου* и изъ другихъ отцевъ и соборныхъ постановленій, и стихиры въ недѣлю мытаря и фарисея.

XXV. Lut. 10. Cod. XV. *Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα*. Аὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις μοναστηρίοις τῶν Ἱεροσολύμων. Ркп. библіотеки Лаврентіанской во Флоренціи въ 16 долю, 183 листовъ, на пергаменѣ писана скорописью 1336 года, какъ это видно изъ слѣдующей приписки: *Ὡσπερ ξένοι χαίρουσιν ἰδεῖν πατρίδα καὶ θαλαττεύοντες εὐρεῖν λιμένα, οὕτω καὶ γράφοντες βιβλίου τέλος, Ἐγράφη τὸ παρὸν Τυπικὸν διὰ χειρὸς ἐμοῦ Ἰωάννου, ἀναγνώστου τοῦ Σταβαλέρη ἐκ χώρας Σαραγούσας, καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες αὐτὸ εὐχέσθαι μοι διὰ τὸν Κύριον, ὅτι καὶ ὁ γράφων παραγράφει, ὅτι οἱ μὴ πταίοντες ἢ ἐν λόγῳ, ἢ ἐν ἔργῳ, ἐκεῖνος ἐστὶν ἀνὴρ τέλειος. Ἀμήν,*

ἀμήν, Χριστέ μου, γένοιτο. Ἔτους ρωμδ', ἰνδ. δ'. Писецъ безграмотный. Рукопись по мѣстамъ палимпсестъ.

[л. 1). Διάταξις τῆς ἀγρουπνίας. Чина малої вечерни нѣтъ. Въ чинѣ всенощнаго бдѣнія литію съ пѣніемъ стихирѣ св. Саввѣ совершали на гробѣ его; καὶ ἀρχόμεθα στιχηρὰ ἰδιόμελα τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἤχου τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα καὶ λιτανεύοντες ἀπερχόμεθα ἐν τῇ θήκῃ αὐτοῦ, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον, καί, ψαλλόντων δὲ αὐτῶν ἡμῶν τὰ στιχηρὰ, δίδει ὁ ἱερεὺς ἅγιον ἔλαιον ἐκ τῆς κανδήλας εἰς πάντας τοὺς ἀδελφούς, θυμιᾷ δὲ πάντας, προπορευομένης λαμπάδος. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τῶν στιχηρῶν, ἐκφωνεῖ εἰς ἐπήκοον πάντων ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν: Σῶσον, ὁ Θεὸς [л. 2 об.). Въ молитвѣ поминается св. Савва. Λεγομένων δὲ αὐτῶν ἐκ γ', ὁ κελαρίτης φέρει ἄρτον καὶ λαμβάνει αὐτὸν ὁ κανδηλάπτης καὶ τίθησιν αὐτὸν εἰς κανίσκιον καὶ προσφορὰν μίαν ἐπάνω καὶ τίθει αὐτὸν ἐπάνω τῆς βιβλιοθήκης, ἃν ἔστι, καὶ οἴνου, εἰ δὲ ἢ μὴ οὐδέν. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἀπέρχεται τῷ αὐτῷ ἀναλογίῳ καί, λαβὼν τὸ κανίσκιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν ἀριστεράν, τυπώσας ἐν αὐτῷ σταυρόν, ἐπεύχεται οὕτως: Δέσποτα πολυέλεε [л. 4 об.) Чтение Дѣяній и Апокалипсиса. Ὁ δὲ κελαρίτης βάλλει γ' μετανοίας εἰς τὰ ἅγια θυρία, ἐπιδίδωσιν ὕδωρ τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ εἰ μὲν ὁ κατὰ τὴν ἡμέραν ἡγούμενος τυπώσει δίδοσθαι ποτήριον οἴνου τοῖς ἀδελφοῖς διὰ τὸν κόπον, ἐνδεχόμενόν ἐστιν, εἰ δ' οὐκ, ἐπιδίδεται ὕδωρ μόνον, καὶ ποιήσαντες οἱ διακονίσαντες ἀδελφοὶ τὴν συνήθη μετανοίαν, ἐξέρχονται [л. 5 об.). Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ποιούμεν πάλιν λιτὴν ἐν τῇ θήκῃ τοῦ ἁγίου μετὰ θυμιατοῦ καὶ τῆς λαμπάδος, ψάλλοντες τοῦ ἁγίου στιχηρὰ. Δόξα καὶ νῦν и прочее, какъ выше [л. 7).

Вся первая часть по изложению сходна съ Типиконами чистой Иерусалимской редакціи, которыхъ намъ извѣстно не много. Кроме суточной службы, здѣсь имѣются замѣчанія о поведеніи канонарха, еккліасіарха, объ откровеніи главъ, о стихирахъ въ различное время года, о непомнновеніи царей на повседневной полунощницѣ, о постовой службѣ, о канонѣ въ воскресной службѣ, о поклонахъ, о перемѣнѣ хоровъ, о чтеніяхъ на утрени. о порядкѣ чтенія евангелій, о водѣ послѣ трапезы и т. д.

[л. 19). Σύνοψις τῶν ἱβ' μηνῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι Αὐγούστου.

Выносъ креста совершался прямо изъ скерофилакии. Священникъ ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς ὄλην τὴν λευκὴν στολὴν.

На утрени въ Благовѣщеніе поются три псалма послѣ каѳизмъ: 71, 95 и 131 и поліелей, а равно и во всѣ остальные дванадесятые праздники, за немногими исключеніями, положены тоже псалмы.

Виноградъ освящается 15 Августа.

Мѣсяцесловъ отличается полнотою, хотя службы положены лишь на важнѣйшіе праздники и памяти главныхъ святыхъ. Часовъ подъ Р. и Крещеніе нѣтъ, а поются тропари. Есть замѣчанія о совпадении службъ только для Благовѣщенія съ обычною ссылкою на Синаксари Великой Церкви, Студійскаго монастыря и Иерусалимскій уставъ. Въ концѣ перечислены 14 Господскихъ праздниковъ: Благовѣщеніе, Рождество, Обрѣзаніе, Срѣтеніе, Крещеніе, воскресеніе Лазаря, недѣля ваий, Преображеніе, Тайная вечеря, Распятіе, Воскресеніе, новая недѣля, Вознесеніе и Пятидесятница и затѣмъ: ὁ ἐκκλησιαστικὸς βαθμὸς: πρῶτος πωλωρός, δεύτερος ἀναγνώστης, τρίτος ἐφοριστής, τέταρτος ὑπηρέτης, πέμπτος ὑποδιάκονος, τρίτος (?) διάκονος, πρεσβύτερος [л. 117 об.).

[л. 118). Ἡ ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς. Ἀρχὴ ἀπὸ τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου. Здѣсь подъ этою рубрикою изложены службы и Пятидесятницы.

По особенностямъ эта рукопись ближе къ типу Иерусалимскихъ Типиконовъ древнѣйшаго состава, даже чисто Палестинской редакціи (въ первой части), но есть нѣсколько чертъ, напоминающихъ и западные Типиконы, а именно: на всѣ Господскіе праздники положены особые антифонные псалмы, тогда какъ Богородичные праздники не всѣ это имѣютъ.

[л. 169). Κεφάλαια ἐνεπιτόμως, δηλοῦντα τὴν συνήθειαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως τοῦ Ἁγίου Ὁρους.

[л. 178). Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὸ Πάσχα.

[л. 180 об.). Διάταξις, ὅταν ποιῶμεν τρίτην καὶ ἐνάτην καὶ τεσσαράκοντα καὶ χρονίαν.

[л. 181). Εὐχὴ εἰς ἀδελφοποίησιν.

XXVI. № 215. Τοπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις καθάραις τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα.

Τοπικά, ч. II, т. 3.

Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μονῶν. Ручопись Парижской національной библиотекы (Coisliau.) въ 16 долю. 215 листовъ, писанъ въ 1360 г., какъ говорить слѣдующая приписка: Ἐτελειώθη τὸ παρὸν Τυπικὸν διὰ χειρὸς τοῦ ἀμαρτωλοῦ Ἰωάννου ἱερέως τοῦ Ἀλήκη, διὰ ἐξόδου συνδρομῆς κῦρ παπᾶ Δητζάρδου· ἔνε δὲ καὶ παρὸν Τυπικὸν τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα ἐν ἔτει ρωξή' = 1360, ἰνδ. γγ', Ἰουνίῳ ιε' [л. 177).

[л. 1). Вводная часть, начиная съ малою вечерни, безъ раздѣленія на главы. Каждое замѣчаніе начинается: Δεῖ εἰδέναι, Χρὴ γινώσκειν и т. д.

[л. 20 об.). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ συναξέως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

Подъ 24 Июлемъ стоитъ: Τῆς ἀγίας μάρτυρος Χριστίνης. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐορτάζουν τὴν ἀγίαν Παρασκευὴν τινες [л. 107 об.).

[л. 116). Службы по Трїоди постной и цвѣтной.

О выходѣ съ Евангеліемъ въ великую сѹбботу говорится: Ὁ δὲ ἱερεὺς, ἀπελθὼν, ἀλλάσσει ἅπασαν τὴν στολὴν καὶ γίνεται εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου· κρατῶν γὰρ τὸ Εὐαγγέλιον ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τοῦ στήθους αὐτοῦ εἰς τὴν εἴσοδον ἕως τῶν βασιλικῶν πυλῶν, ἔπειτα αἶρει τοῦτο ἐπὶ τοῦ ὄμου αὐτοῦ ἕως τῆς ἀγίας τραπέζης, κακεῖσε ἐπιτίθησιν αὐτὸ, ψαλλόντων ἡμῶν τὸ Τρισάγιον, τούτου δὲ τελεσθέντος, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς: Σοφία, ὀρθοί, καὶ ἡμεῖς τὸ τροπάριον τῆς προφητείας· Ὁ συνέχων τὰ πέρατα [л. 141 об., 152).

[л. 177). Κεφάλαια, ἤγουν εἰς τὰ ἀπόρρητα. Οглавления.

[л. 179). Μάρκου, ἀμαρτωλοῦ ἱεραμονάχου, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. 95 главъ.

XXVII. № 1102. Τυπικόν, рукопись Синайской библ. въ 16 долю, 115 листовъ, писана на бумагѣ, мелкою и дурною скорописью въ 6872 (1364 г.). Приписка о времени написанія Типикона затерта и съ трудомъ прочитана проф. Гардгаузеномъ въ Catal., codicum graecorum Sinaiticorum. Oхon. 1886 an. p. 224. По расположенію своихъ частей Типиконъ не лишенъ интереса.

[л. 1). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας καὶ σὺν αὐτῷ τοῦ Ἰλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ Σεπτεμβρίου μηνὸς μέχρι Αὐγούστου.

[л. 61 об.). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς.

[л. 92). Златоустово слово на Пасху.

[л. 94). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως τοῦ χρόνου т. е., обычная вводная часть.

[л. 107). Εἰς τὰς καθ' Αὐγούστου ἡ ἀποτομή (τῆς κεφαλῆς) τοῦ Προδρόμου. Рассказъ объ этомъ событіи.

Кромѣ распорядка составныхъ своихъ частей, Типиконъ этотъ не содержитъ въ себѣ ничего особеннаго сравнительно съ другими Саввинскими Типиконами этого времени, подвергшимися вліянію константинопольской практики. Изъ особенностей его слѣдуетъ отмѣтить лишь совершеніе часовъ наканунѣ Рождества и Богоявленія. Наканунѣ Рождества на первомъ часѣ читаютъ псалмы 5, 24, и 45, на третьемъ 66, 86, и 50, на шестомъ 71, 131, и 90 и на девятомъ 109, 110, и 84. Послѣ псалмовъ великая ектенья, тропари, малая ектенья, чтенія изъ пророковъ, апостола и евангелія, просительная ектенья, кондакъ, 30 разъ Господи помилуй, но безъ молитвъ. Наканунѣ Богоявленія на первомъ часѣ положены псалмы 5, 22 и 26, на третьемъ 28, 41, и 50, на шестомъ 73, 76, и 90 и на девятомъ 102, 113, и 85. Въ великую пятницу на первомъ часѣ псалмы 5, 58 и 40, на третьемъ 10, 34 и 50, на шестомъ 51, 139 и 90, и на девятомъ 21, 68 и 85.

XXVIII. № 101. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ. ἁγίῳ Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα τοῦ θεοφόρου. Рукопись Ватиканской библіотеки (Cod. Palatin.) въ 24 долю, 194 листа, писана на бумагѣ весьма слитнымъ, но четкимъ почеркомъ 1373 года. Для опредѣленія времени написанія ея данныя содержатся въ слѣдующей припискѣ въ концѣ рукописи: Ἐτελειώθη τὸ παρὸν Τυπικὸν διὰ χειρὸς κάμοῦ τοῦ ταπεινοῦ καὶ ἁμαρτωλοῦ Γεωργίου τοῦ Πουλπόδου, μετεπονομασθέντος δὲ Τριποκαρίδους, καὶ, ὅσοι τοῦτο διέλθετε, μὴ μεμέψεσθαι διὰ τῶν πολλῶν μοι σφαλμάτων, ἀλλ' εὐχεσθαι μοι διὰ

τὸν Κύριον. Ἐτελειώθη δὲ ἐν ἔτει ,ποπα', ἰνδικτιῶνος ια'. Надписи на выходныхъ листахъ не имѣютъ особенно важнаго значенія.

[л. 1). Εἰδήσις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ. За этимъ безъ заглавія стоитъ чинъ всеобщаго бѣднія. Изложеніе его, за немногими исключеніями, сходно съ Типик. Ватоп. библ. 1346 г. № 320 (931).

[л. 6). Σύνοψις τῶν ἀγρουπνιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

[л. 6 об.). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν Ἱεροσολύμων ἀγίων μοναστηρίων. Суточная служба.

[л. 9). Πῶς δεῖ ψάλλειν τὸν ἑσπερινόν.

[л. 9 об.). Πῶς δεῖ ψάλλειν ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ Πάσχα μέχρι τῆς Πεντηκοστῆς ἢ въ теченіе цѣлаго года.

Служба въ пятницу и субботу и порядокъ ея.

[л. 10). Περὶ τῆς μ' τῶν Χριστουγέννων.

— Περὶ τῶν μεσωρίων.

[л. 12). Πῶς δεῖ ψάλλειν τῷ σαββάτῳ ἑσπερινόν καὶ ὄρθρον.

[л. 13). Εἰ τύχοι ἐν σαββάτῳ Ἀλληλούια, πῶς δεῖ ποιεῖν.

Другихъ рубрикъ нѣтъ, но имѣются всѣ статьи, которыя указаны болѣе подробно въ ркп. № 59 Свято-гробск. библ. и въ ркп. Ватоп. библ. № 320.

[л. 15). Διατάξεις ἐτέρα περὶ τῶν ἑορτῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ποιηθὲν (sic) παρὰ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μάρκου, τοῦ ἐν τῇ ἀγίᾳ λαύρᾳ τοῦ Ἄθωνος.

Марковья главы: 1) О Богородичныхъ праздникахъ въ недѣлю, 2) о праздникахъ Господскихъ въ недѣлю, 3) объ отданіи этихъ праздниковъ, 4) объ отданіи этихъ праздниковъ въ недѣлю, 5) объ отданіи Богородичныхъ праздниковъ, 6) объ отданіи этихъ праздниковъ въ недѣлю, 7) περὶ προεορτίων καὶ μεθεόρτων κοντακίων, λεγομένων ἐν κυριακῇ ἀντὶ τῆς ὑπακοῆς, 8) περὶ προεορτῶν καὶ μεθεόρτων κανόνων τοῦ ἀγίου τῆς ἡμέρας, 9) περὶ ἀγίων δύο, ἐχόντων κανόνας, πῶς ὀφείλουσι ψάλλεσθαι, εἰ τύχῃσι μετὰ προεορτίων ἢ μεθεόρτων κοντακίων, 10) περὶ προεορτίων καὶ μεθεόρτων, εἰ τύχῃσιν ἐν κυριακῇ μετὰ δύο ἀγίων, 11) περὶ προεορτίων καὶ μεθεορτίων, εἰ τύ-

χωσι μετὰ ἁγίου, λειτουργίαν ἔχοντας ἐν σαββάτῳ, 12) περὶ τῆς λειτουργίας τοῦ σαββάτου, 13) περὶ τοῦ πότε οὐ στιχολογοῦμεν Τῷ Κυρίῳ ᾄσωμεν, 14) περὶ τοῦ πότε οὐ ψάλλεται: Ἡ τιμιώτερα, 15) περὶ προεορτίων καὶ μεθεόρτων τροπαρίων καὶ τῶν ἁγίων, πῶς λέγονται καθ' ἡμέραν, 16) περὶ δύο ἁγίων, ἔχόντων τροπάρια δύο, πῶς λέγονται, εἰ τύχωσιν ἐν ἑορτῇ, εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, 17) περὶ προεορτίων καὶ μεθεορτίων τροπαρίων, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ μετὰ ἁγίου, ἔχοντας τροπάριον, 18) περὶ ἁγίου, ἔχοντας τὴν ἀγρυπνίαν, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ, 19) περὶ ἁγίου, ἔχοντας πολυέλαιον, ἑορταζομένου εἰς ς', εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ, 20) περὶ ἁγίου, ἑορταζομένου εἰς ς', εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ, 21) περὶ τοῦ πῶς ψάλλονται οἱ νεκρώσιμοι κανόνες ἐν τῇ παννυχίδι, 22) περὶ τροπαρίων τῶν ἀποδείπνων, τῶν προεορτίων, τῶν μεθεορτίων καὶ τῶν ἁγίων ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος, 23) περὶ τροπαρίων δεσποτικῶν, εἰ τύχωσιν ὁμοῦ ἐν κυριακῇ, 24) περὶ τροπαρίων τῶν ἁγίων καὶ τῶν πρώτων θεοτοκίων, πῶς λέγονται ἐσπέρας τῇ παρασκευῇ, σαββάτῳ καὶ κυριακῇ, 25) περὶ ἁγίου, ἑορτασίμου εἰς ὀκτώ, 26) περὶ ἁγίου, ἔχοντας εἰσοδόν, καὶ τῶν πρώτων θεοτοκίων στιχηρῶν, 27) περὶ τοῦ πότε στιχολογεῖται Ἡ τιμιώτερα, 28) περὶ ἁγίου, ἔχοντας εὐαγγέλιον, 29) περὶ τοῦ πότε γίνεται λιτὴ καὶ πότε οὐ γίνεται, 30) περὶ προεορτίων δεσποτικῶν ἑορτῶν, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ, 31) περὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος, πῶς ψάλλονται οἱ κανόνες αὐτῶν μετὰ τοῦ Μηναίου.

Τέλος τῆς διατάξεως τοῦ Τοπικοῦ τῆς λαύρας τοῦ ἁγίου Σάββα καὶ τῆς λαύρας τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Ἁθωνοῦ [л. 24).

[л. 24). Μὴν Σεπτέμβριος. Мѣсяцесловъ, при чемъ въ соотвѣтствующиѣхъ числахъ изложены и Марковия главы съ такимъ надписаниемъ: Εἰδησις τοῦ Ἁθωνοῦ [л. 25 об., 32 об., 57 об., 75, 96, 108) и т. д. Ὑπόθεσις τοῦ Ἁθωνοῦ [л. 91, 120 об.).

Въ Синаксарѣ есть нѣсколько новыхъ святыхъ, не встречающихся въ другихъ Типиконахъ. Такъ, напр. подъ 1 Сентября положено совершать мнѣμη τῶν ἁγίων μαρτύρων Καλλιόστου, Εὐδοκίου καὶ Ἑρμογένους, τῶν ἀδελφῶν, καὶ мнѣμη Ἰησοῦ τοῦ Ναβῆ καὶ ἀνάμνησις τοῦ μεγάλου ἐμπρησμοῦ καὶ ἀνάβλεψις Παύλου τοῦ ἀποστόλου [л. 24); 13 Предпразднество кресту; 22, кроме

св. Фоки, празднуется память пророка Ионы και τοῦ ὁσίου Ἰωνᾶ, πα-
τρὸς τοῦ ἁγίου Θεοφάνους τοῦ ποιητοῦ [л. 38]; 20 марта τῶν ὁσίων
πατέρων ἡμῶν, ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Σάββα ἀναιρεθέντων ὑπὸ τῶν
βαρβάρων, και τῆς ἁγίας μάρτυρος και ἱσαποστόλου Φωτεινῆς τῆς ἀπὸ
Σαμαρειτῶν [л. 101 об.]. Память святого Аѳанасія Аѳонскаго
записана, но безъ службѣ, одинъ только тропарь [л. 139].
Обхожденіе съ крестомъ перваго числа Августа всѣхъ мѣсть
монастыря [л. 143 об.]. Разрѣшеніе на виноградъ положено
6 числа Августа [л. 145 об.].

Для образа изложенія главъ Аѳонскаго Типикона беремъ
службу Благовѣщенія на Пасху.

Εἰς τὴν παννυχίδα τοῦ μεγάλου σαββάτου, ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς
μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ς' και τῆς ἡμέρας μετὰ τῶν εἰρμῶν, εἰς ἕκαστον
τὸν εἰρμὸν τῆς ἡμέρας ὁμοῦ οἱ δύο χοροί· ἀπὸ γ' ὠδῆς, κοντάκιον τῆς
ἑορτῆς και ὁ οἶκος, εἶτα κάθισμα τῆς ἡμέρας, Δόξα και νῦν τῆς ἑορτῆς,
και ἀνάγνωσις· Πάλιν χαρᾶς εὐαγγέλιον, ἀφ' ς', κοντάκιον τῆς ἡμέρας
και ὁ οἶκος και ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας, ἐν τῇ θ' ὠδῇ Ἡ τιμιωτέρα
οὐ στιχολογεῖται, μετὰ τὴν θ' Τρισάγιον, τροπάριον· "Ὅτε κατῆλθες,
Δόξα και νῦν τῆς ἑορτῆς, ἐκτενή, ἀπόλυσις και ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας.
Εἶτα ἡ ὥρα, ἐν ἣ ὁ ἐκκλησιάρχης διανέμει τὰ κηρία, ὁ δὲ κανὼν λά-
πτῆς σημαίνει τὸ μέγα και τὸ σιδηροῦν, και μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἐξερ-
χόμεθα πάντες ἐν τῷ νάρθηκι, προπορευομένου τοῦ ἱερέως μετὰ τῶν
λαμπάδων και, κλεισθεισῶν τῶν πυλῶν, θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ νάρθηκι
ἅπαντας, ὡς ἔθος ἐστίν, εἶτα ἵσταται ἔμπροσθεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν
και θυμιᾷ σταυροειδῶς κατὰ ἀνατολάς, ἐκ γ', και λέγει· Δόξα τῇ ἁγία και
ὁμοουσίῳ και ζωοποιῷ. . . Καὶ ἡμῶν ἀποκρινομένων τὸ Ἀμήν, ἄρχε-
ται ὁ ἱερεὺς τροπάριον ἦχος πλ. α'. Χριστὸς ἀνέστη, ὁμοίως και οἱ
ἀδελφοί, λέγεται δὲ ἐκ γ' παρὰ τοῦ ἱερέως και γ' παρὰ τῶν ἀδελφῶν,
εἶτα ὁ ἱερεὺς στίχος α'. Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ . . . στίχος β'.
Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἦν . . ., στίχος γ'. Συστήσαθε ἑορτὴν . . ., Δόξα
και νῦν, και λέγει ὁ λαὸς καθ' ἕκαστον στίχον τὸ Χριστὸς ἀνέστη, και,
ἀνοιγομένων τῶν πυλῶν, εἰσοδεύει, προπορευομένων λαμπάδων και τοῦ
προεστῶτος συνεφεπομένου και τῶν ἀδελφῶν ψαλλόντων τὸ Καὶ τοῖς
ἐν τοῖς . . . Μετὰ δὲ τὸ εἰσελθεῖν τὸν ἱερέα εἰς τὸ ἱερατεῖον, Δόξα
ἦχος δ' και λέγομεν· Σήμερον τῆς σωτηρίας, Καὶ νῦν τὸ αὐτό. Εἴθ'
οὕτω συναπτὴ και μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ἄρχεται ὁ προεστῶς· Ἀνα-
στάσεως ἡμέρα [л. 118 об., 119 сн. л. 106 об.].

Изложение той же службы по обычному уставу см. выше стр. 90—92. Особенности весьма мало, и онѣ касаются главнымъ образомъ текста, а не существа дѣла.

[л. 150]. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ τῆς κυριακῆς τοῦ τελῶνου καὶ τοῦ φαρισαίου, ἐν ἧ ἀναγινώσκεται τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον τῆς παραβολῆς τοῦ τελῶνου καὶ τοῦ φαρισαίου.

Изложение службъ, какъ и въ другихъ іерусалимскихъ Типиконахъ. Часы въ великую пятницу съ особыми псалмами: на 1 часѣ 5, 53 и 40, на 3 ч. 10, 34 и 50, на шестомъ, который вмѣстѣ съ девятымъ часомъ совершались отдѣльно, псалмы 51, 139 и 90 и на девятомъ 21, 68 и 85.

Въ великую субботу непорочны съ аллилуаріями. Канонъ «τοῦ κυρίου Μάρκου Ὑδροῦντος ἀπὸ τὴν πρώτην ψῆδὴν ἕως τὴν ς', ὁ δὲ Κοσμάς ἀπὸ ς' ψῆδὴν ἕως ὅ' [л. 175 об.]. О выносѣ Евангелія говорится такъ: Δοξολογία μεγάλη μετὰ μέλους, καί, ταύτης λεγομένης, ὁ ἱερεὺς ἀλλάσσει ὅλην τὴν ἱερατικὴν (Ркп. Ватик. № 785 приδавлено λευκὴν) καὶ εἰσοδεύει μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τίθησιν αὐτὸ ἄνω τῆς κεφαλῆς. Ὅταν δὲ ἔλθῃ εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ, τίθησιν πάλιν ἐν τῷ δεξιῷ ὄμῳ, καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦ Τρισαγίου, λέγει: Σοφία, ὀρθοί, εἰσοδικόν, τροπάριον ἦχος β'. Ὁ συνεχῶν τὰ πέρατα, προκειμενον τῆς προφητείας καὶ ἡ προφητεία [л. 175]. Слич. выш. стр. 162.

Въ пятницу на Пасхѣ литія совершалась въ кимитиріи.

3 воскресенье посвящено памяти муриносицъ и праведному Іосифу.

Служба Вознесения [л. 186 об.—187] Сп. Ватик. библ. № 785 [л. 160] (Toscani. Ad Turica graecorum, p. 67).

На Пятидесятницу два канона: Космы и тоῦ κυρίου Ἰωάννου τοῦ Ἀρχλα [л. 189]. Въ ркп. Ватик. библ. ркп. № 715 л. 162: Ἰωάννου τοῦ μοναχοῦ.

Рукопись оканчивается изложениемъ суточной службы въ постъ св. Апостоловъ и статьей о кажденіи.

XXIX. Clas. II Cod. CXX (Nanian. 176). Τοπικόν (безъ начала), рукопись Венеціанской библ. св. Марка въ 16 долю листа, 145 листовъ, на бѣломъ писанъ почеркомъ вязанымъ 1374 года. Время написанія рукописи опредѣляется слѣ-

дующею весьма любопытною припискою въ концѣ ея: Ἐτελειώθη τὸ παρὸν Τοπικὸν τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μάρκου, τοῦ ἐν τῇ ἀγίᾳ λαύρᾳ τοῦ Ἁθωνοῦ. Ἐτελειώθη μηνὶ Ἰαννουαρίῳ ιθ', ἔτους δὲ τρέχοντος ςωπβ' = 1374, καὶ, ὅποιος τὸ διέλθετε, εὐχεσθὲ μου διὰ τὸν Κύριον. Ἀμήν. Такъ какъ приписка съ датою написана вязью, то Mingarelli ее не прочелъ и не привелъ въ своемъ описаніи: «Graeci codices». Рукопись начинается Синаксаремъ и именно службою на 13 Сентября—обновленію храма Воскресенія. Здѣсь же на первомъ листѣ мы имѣемъ подробное изложеніе службы этого дня на тотъ случай, если 13 число придется въ воскресенье. Глава эта, какъ и многія другія, подобныя ей, надписывается такъ: Εἰδήσις τοῦ Ἁθων, каковое надписаніе нерѣдко замѣняется другимъ: Ὑπόθεσις τοῦ Ἁθων. Глава эта буквально сходна съ подобною главою въ Марковыхъ главахъ (Слич. Тип. рки. Cl. II, cod. CXVII той же библи.), съ прибавкою лишь двухъ причастныхъ на литургіи, при чемъ самая прибавка сдѣлана весьма неудачно. Въ обычныхъ рукописяхъ говорится: καὶ κοινωνικὸν πρῶτον τῆς ἡμέρας, εἶτα τῶν ἐγκαινίων, здѣсь же прибавлено къ этимъ словамъ: κοινωνικὸν δὲ Αἰνεῖτε τὸν Κύριον, ἕτερον· Κύριε, ἠγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου σου [л. 2]. Напрасная тавтологія. И всѣ прочія главы, называемыя въ этой рукописи: Εἰδήσις или Ὑπόθεσις τοῦ Ἁθων, суть не болѣе не менѣе какъ буквальные извлеченія изъ главъ Марка монаха или іеромонаха, но поставлены лишь подъ тѣми числами или днями, къ которымъ онѣ относятся. Такія Εἰδήσις мы находимъ подъ 21 Ноября, подъ 14 Ноября въ началѣ Рождественскаго поста, подъ 2 и 24 Февраля, 9 и 25 Марта, подъ 8 Мая, при чемъ въ заключеніи даже прибавлено: Τέλος τῆς ὑποθέσεως τοῦ Ἁθων, и подъ 16 Іюля. Нельзя сказать, чтобы это размѣщеніе Марковыхъ главъ было удачно, потому что противорѣчивыя указанія древняго изложенія службъ на нѣкоторые дни, какъ напр., на Срѣтеніе и Благовѣщеніе, съ новыми въ Марковыхъ главахъ чрезъ такое соседство еще болѣе дѣлаются очевидными. Однимъ словомъ, интересъ настоящей рукописи заключается для насъ въ томъ, что здѣсь мы видимъ одну изъ многочисленныхъ, но вмѣстѣ съ тѣмъ и неудачныхъ попытокъ уяснить личность Марка, составителя

главъ на недоумѣнные случаи церковно-богослужебной практики. Рукопись эта даетъ намъ довольно ранній примѣръ рѣшенія этого весьма любопытнаго вопроса, надъ которымъ потрудились немало лицъ и позднѣйшаго времени. Что же касается самаго текста Типикона, то онъ не представляетъ никакого особеннаго интереса ни въ первой части Синаксарной, ни во второй-Триодной. Изложеніе службъ отличается, какъ и въ другихъ подобныхъ рукописяхъ этого времени, краткостію и простотою. Указаній на иную практику и объясненій литургическихъ терминовъ здѣсь нѣтъ. Во второй части не достаетъ многихъ листовъ. Нѣтъ изложенія службъ съ великаго пятка по первый день Пасхи и нѣсколькихъ другихъ листовъ. Оканчивается рукопись изложеніемъ службы на постъ св. Апостоловъ и тѣми обычными замѣчаніями, которыя входятъ въ главу: Τῆ μ' μετὰ τὴν μνήμην τῶν Ἁγίων Πάντων ἀρχόμεθα τῆς σεβασμίας μ' τῶν ἁγίων καὶ πανευφύμων Ἀποστόλων.

XXX. Clas. II, cod. CXVII (Nanian. 173). Τοπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μονῶν. Рукопись той же библ. въ 8 долю листа, 320 листовъ, писана на хорошемъ пергаменѣ весьма чоткимъ красивымъ почеркомъ 1387 года. Mingarelli. Graeci codices manuscripti apud Nanianos patricios venetos asservati. Bononiae 1784 an. p. 392. опредѣляетъ этотъ кодексъ XIII в. Основаніемъ для нашего точнаго датированія служить помѣщенная въ концѣ рукописи насхалія, начинающаяся 6895 годомъ, т. е. 1387 г. и оканчивающаяся 6975 г., т. е. 1467 г. Дату начальную, т. е. 1387 г. мы и принимаемъ за годъ написанія рукописи. Быть можетъ эта дата и содержится въ той самой арабской припискѣ писца, которая находится въ концѣ рукописи и о которой Мингарелли не упоминаетъ, но которую, къ сожалѣнію, прочесть мы не въ состояніи. Рукопись эта переполнена всевозможнаго рода историческими и литургическими приписками, но Мингарелли отмѣтилъ лишь двѣ и опустилъ весьма небезынтересную слѣдующую приписку: ἀρχμ'. Διερχόμενος τὸ παρὸν τοῦτο Τοπικὸν ἐνθάδε τῆ σεβασμίας μονῆ τῆς ἁγίας ἐνδόξου με-

γαλομάρτυρος παρθένου καὶ πανσόφου Αἰκατερίνης Γρηγόριος ἱερομόναχος ὁ Κρής. Отсюда мы видимъ, что еще во второй половинѣ XVII в. эта рукопись составляла достояніе Синайской обители. Что же касается многочисленныхъ приписокъ литургическаго характера, то онѣ все касаются лишь особенностей службъ на различные дни года, при различнаго рода столновеніяхъ въ церковныхъ торжествахъ и памятяхъ. Достойныхъ особеннаго замѣчанія примѣчаній нѣтъ.

[л. 1). Εἰδήσεις τοῦ μικροῦ ἑσπερινῶ. За этимъ надписаніемъ слѣдуетъ изложеніе чиновъ всеобщаго ὀдѣнія, суточной службы и другія статьи, входящія въ первую часть Типикона. Начинаются статьи всегда такъ: Ἰστέον, ὅτι, Δεῖ εἰδέναι, Χρὴ γινώσκειν и т. д. Въ изложеніи онѣ отличаются замѣчательною полнотою, частыми ссылками на практику другихъ Типиконовъ и даже вѣтвями изъ другихъ уставовъ. О малой вечерни замѣчено: Ἰστέον, ὅτι ἀρτίως οὐκ εἶδαμεν ψάλλεσθαι ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ ¹⁾ ἐν τισι τῶν μονῶν τὸ Εὐλόγει ἢ ψυχὴ μου παρὰ τοῦ ἐκκλησιάρχου, ἀλλὰ παρὰ πάντων λιτῶς [л. 1). О шестопсалμῳ замѣчено: Ἰστέον, ὅτι ἐν τισι τῶν ἀντιγράφων οὐ δηλοῖ εὐλογεῖν τὸν ἱερέα εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἑξαψάλμου, ἀλλὰ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ μεγάλου σημαντήρος ποιεῖν τὸν προεστῶτα, ἢ τὸν ἐκκλησιάρχην τὴν ἀρχὴν τοῦ ἑξαψάλμου, μὴ εὐλογοῦντος τοῦ ἱερέως, ὅπερ οὐ, δοκεῖ μοι, εἶναι παράδοσιν πατρικὴν, ἀλλ' ὁ κν ηρίας δεῖγμα σαφές. "Όταν δὲ ἄρξῃται ὁ προεστῶς τοῦ ρβ' ψαλμοῦ τοῦ Εὐλόγει ἢ ψυχὴ μου τὸν Κύριον, λέγει ὁ ἱερεὺς τὰς εὐχὰς τοῦ ὄρθρου, ἰστάμενος ἀσκεπῆς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν (л. 6 об.) . . . Δεῖ δὲ γινώσκειν καὶ τοῦτο, ὅτι πάντοτε εἰς τὸ τέλος τῆς η' ὥδης, μέλλοντες τῆς θ' ὥδης ἄρχεσθαι, ποιοῦμεν κοινῇ πάντες ὁμοθυμαδὸν σιγῶντες μετάνοιαν ἐδαφιαίαν, λέγοντες καθ' ἑαυτούς: Αἰνοῦμεν, εὐλογοῦμεν, ὑπερυψοῦμεν τὸ ὄνομά σου, Χριστέ: σὺ γὰρ βασιλεύεις εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. Ὡσαύτως καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς θ' ὥδης μετάνοιαν ἐδαφιαίαν [л. 8). О коницѣ утренн: Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν, ποιοῦμεν λιτὴν ἐν τῷ νάρθηκι, ψάλλοντες τὸ τοῦ

¹⁾ Замѣчается о началѣ великой вечерни: Καὶ ἄρχεται ὁ προεστῶς, ἢ ὁ ἐκκλησιάρχης: Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν τῷ Βασιλεῖ ἡμῶν Θεῷ, μαθητικῇ καὶ ἡσυχῇ φωνῇ, εἰθ' οὕτως τὸ δεύτερον, ἀνώτερον πρὸς ὀλίγον: Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν Χριστῷ τῷ Βασιλεῖ ἡμῶν Θεῷ. Πάλιν τὸ γ', γεγονωτέρα τῇ φωνῇ: Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ Χριστῷ τῷ Βασιλεῖ καὶ Θεῷ ἡμῶν. Εἰθ' οὕτως ἐξώτερον: Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ μόνον.

ἀγίου στιχηρόν. Τοῦτο νῦν οὐ γίνεται, ἀλλὰ περὶ μὲν τινῶν οὐδὲ ἄλλως γίνεται λιτή [л. 8 об.]. Ἰστέον, ὅτι γέγραπται ἐν τῷ παλαιῷ Τυπικῷ, τῷ γραφέντι ἐν Ἱεροσολύμοις, οὕτω· Χρῆ εἰδέναι, ὅτι ἐν πάσαις ταῖς κυριακαῖς, ἤγουν τῷ σαββάτῳ ἑσπέρας, οὐ ψάλλομεν τὸν ἑσπερινὸν ἔνδον εἰς τὸν ναόν, ἢ μεγαλοφώνως, οὔτε μὴν στιχολογοῦμεν, ὡσαύτως καὶ ἐν ταῖς Δεσποτικαῖς ἑορταῖς καὶ ταῖς τῶν ἁγίων μνήμαις, ἐν αἷς γίνονται ἀγρουπνίαι, ἀλλὰ ψάλλομεν μικρὸν ἑσπερινὸν ἐν τῷ νάρθηκι χύμα καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν [л. 9 об.]. О началѣ утренней обычной замѣчено: Πληρουμένης δὲ τῆς φωνῆς τοῦ χαλκοῦ, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς Εὐλόγητόν, καὶ εἰ μὲν ἔστιν Ἀλληλούια, ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου, ποιῶντες καὶ τρεῖς μετανοίας, ἱστάμενοι ἐν τοῖς στασιδίοις ἡμῶν ἐπὶ ψαθίων ἐνορδίνως, πάντων ἐν τῷ ἅμα κλινάντων τὸ γόνυ καὶ ἀνισταμένων ἐξ ἴσου μετὰ προσοχῆς διὰ τὸ εὐτακτον. Ἰστέον, ὅτι ἐν τοῖς πλείοσι τῶν Τυπικῶν ἀναμέσον τῆς ἐκκλησίας λέγεται ἱστασθαι καὶ προσκυνεῖν, ἡμεῖς δὲ διὰ τὸ μὴ γίνεσθαι ἀρτιούσθω τοῦτο, ὡς ἄλλως δοκοῦν ἄτακτον, παρελείψαμεν τοῦτο [л. 11]. Еще о шестопсалми: Ἰστέον, ὅτι ἐν τισι τῶν Τυπικῶν τὸν ἐκκλησιάρχην σὺν τῷ καθηγουμένῳ τὸ ἐξάψαλμον ψάλλειν εὐρίσκεται, ἐν ᾧ καὶ τὸν ἱερέα, φησί, θυμιᾶν, εἰ καὶ παρ' ἡμῶν τοῦτο νῦν γίνεται [л. 16 об.]. Въ этомъ родѣ и другія выдержки и замѣчания.

[л. 28). Мѣсяцесловъ отличается полнотою. Въ службахъ мы встрѣчаемъ всѣ тѣ замѣчания, какія находятся и въ нашихъ Типиконахъ XV—XVI вѣковъ. О праздникѣ Рождества Богородицы замѣчено: Ἰστέον, ὅτι, διὰ τὸ ἀγιάζειν τὴν τῆς Ὑψώσεως ἑορτήν, ἑορτάζομεν ταύτην τὴν ἑορτὴν ἡμέρας ε' [л. 35 об.]. Выносъ креста совершается послѣ вечерни изъ скевофилакίи [л. 37 об.]. Замѣчание о переносѣ службы Златоуста на 13 Ноября съ заключеніемъ: διὰ δὲ τὸ ψάλλεσθαι παρὰ τοῖς Ἱεροσολυμίταις καὶ ἐν τῷ Τυπικῷ αὐτῶν διαγράφεσθαι, ἀφέθη παρ' ἡμῶν ἐνταῦθα, ἵνα μή τι ἐντεῦθεν παραποσπάσωμεν. Εἰ μὲν οὖν βούλοι τῷ προεστῶτι ψάλλειν καὶ τὸν ἅγιον σὺν τῇ ἑορτῇ, ἰδοὺ ἡ τῆς κοινῆς ἀκολουθίας δήλωσις [л. 38 об., 39) Сн. стр. 112 и 173. Часы на сочельникѣ Р. X. и Богоявленія съ особыми псалмами, съ ектенъею просительною послѣ евангелія и съ многогѣтствованіемъ царей [л. 83). О многогѣт-

сѣвобаніи замѣчено: Ἐν τισι δὲ τῶν Ἑτυπικῶν οὐχ ὀριστικῶς γέγραπται ἐσθίειν ἡμᾶς ἔλαιον, ἀλλ' ἀπὸ συνηθείας, ἀλλ' οὐδὲ περὶ τῆς εἰς τὸ κελλίον τοῦ προεστῶτος ἰδίας πολυχρονίσεως δεδήλωται, αἶμαι, μηδὲ τούτου τότε γινομένου· ὡς γὰρ κολακεύειν οἰκεῖον τοῖς μοναχοῖς καὶ τὸ ἀπὸ τῆς τραπέζης εἰς ἄλλην καταντᾶν παράκλησιν, γλυκασμάτων καὶ οἰνοποσίας ἀφορμὴν γὰρ οἱ διαφοροῦντες λαμβάνοντες, εἰς ἀκόρεστον ἐμπίπτουσιν ὄρεξιν, τέως δὲ διὰ τὴν συνήθειαν τὸ γινόμενον, εἰ καὶ ἀνάρμοστον, ἤδη δηλώσωμεν. Μετὰ γὰρ τὴν ἀπὸ τῆς τραπέζης μετάνοιαν, προευτρεπισθέντων σκάμνων εἰς τὸ ἡγουμενεῖον οἴνου τε καὶ γλυκίσματος, ἀπέρχεται ὁ καθηγούμενος εἰς τὸ ἡγουμενεῖον, κλείων τὴν θύραν. Ὁ δὲ οἰκονόμος μετὰ τοῦ ἐκκλησιάρχου καὶ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν ἀπέρχεται εἰς τὸ ἡγουμενεῖον καὶ ψάλλουσιν ἐκφωνητικῶς· Ἡ γέννησις σου, Χριστέ ὁ Θεός, εἶτα τὸ κοντάκιον καὶ τὸ Σῶσον, ὁ Θεός, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ οὕτω τοῦ ἡγουμένου ἐξεληθόντος καὶ διὰ μετάνοιαν αὐτὸν προσαγορεύσαντος, πάντων καθεσθέντων, γλυκίσμασι καὶ ἀνά ποτήριον ἐνὸς οἴνου δεξιούται αὐτοὺς καὶ οὕτως ἄρχεται ὁ κανονάρχης κρούειν τὸν σημαντῆρα. Βλέπε δέ, ὡς πάντη ἀνοίκεια μοναχοῖς τὰ ταῦτα [л. 86 об., 87]. Наканунѣ Богоявленія освященіе воды совершалось послѣ заамвонной молитвы (л. 98) и вторично послѣ великаго славословія на утрени въ самый праздникъ (л. 101) ¹⁾. Виноградъ освящается на Преображеніе. Σικυήλατα λέγεται τετράγγουρα, πέπωνες, κολακῦνθαι κτλ.

[л. 163). Ἀκολουθία τοῦ Τριωδίου.

Молитва св. Ефрема читается καθ' ἑαυτοῦς [л. 174 об.). Μετὰ δὲ τὰς τρεῖς μεγάλας μετανοίας, ποιῶμεν ἑτέρας μετανοίας ἐβ' ἀργῶς διὰ τὸ ἰσάζειν πάντας [л. 175), καὶ ἀσπαζόμεθα ἕκαστος τὸν ἐν τῷ στήθει σταυρόν, ἢ τὰς ἐν τοῖς στασιδίοις ἡμῶν ἀγίας εἰκόνας [л. 176, 178 об.). О преждеосвященной литургіи говорится: Ὁ δὲ ἱερεὺς αἶρει τὰ καλύμματα ἀπὸ τῶν ἀγίων καὶ σκεπάζει αὐτὰ τὴν ἀναφοράν, ἢ τὸν ἀέρα· οὕτω γὰρ καλεῖν εἰώθασιν αὐτὸν ἐν τοῖς τῶν Ἱεροσολύμων μέρεσιν. Ὅταν δὲ μέλλῃ ὑψῶσαι τὸν ἄμιον ἄρτον, ἐκφωνεῖ· Τὰ προηγιασμένα· οὐ μὲν ἀνακαλύπτων αὐτὰ, ἀλλὰ κεκαλυμ-

¹⁾ 1 Августа, послѣ выноса креста, «εἵπειτα, προκειμένου τοῦ ὕδατος ἐν τῇ φιαλῇ, ψάλλομεν τὰ τοῦ ἁγίσματος στιχηρὰ καὶ μετὰ τὸ ἁγιασθῆναι τὸ ὕδωρ, γίνεται προσκύνησις τοῦ τιμίου σταυροῦ» (л. 154).

μένων ὄντων τῶν ἁγίων, εἰσάγει τὰς χεῖρας αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς δέει πολλῶ καί, ἀπτόμενος τοῦ ἁγίου ἄρτου, ἐκφωνεῖ, εἴθ' οὕτως ἀνακαλύπτει αὐτά, πληρῶν τὴν συνήθη τάξιν [π. 181]. Частыя ссылки на практическую лавры св. Саввы: Χρῆ γινώσκειν, ὅτι ἐν τῇ λαύρα τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα οὐ φάλλουσι τὰ ἀπόδειπνα ἐν τῇ ἐκκλησία, ἀλλ' ἐν τοῖς κελλίοις ἕκαστος· οὕτω γὰρ παρελάβομεν, εἰς δὲ τὰ καινόβια τῆς Παλαιστίνης φάλλονται οὕτως [π. 181 οἰ.]. Ничего не говорится о псалмах великаго пятка, но только о пѣніи 12 тропарей. Замѣчено: Ἰστέον δέ, ὅτι ὄραι τῆς αὐτῆς ἡμέρας εὐχὰς οὐκ ἔχουσιν, στίχος παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ εὐθέως συνάπτεται καὶ ἡ σ' ὄρα συνήθως [π. 209]. Въ субботу великую фалломем δὲ καὶ τὰ ἐπιτάφια μεγαλονάρια μετ' αὐτοῦ εἰς στάσεις γ' καὶ εὐθέως ἀναστάσιμα τροπάρια [π. 213]. Священникъ облачается въ ѳблыя одежды при самомъ началѣ литургіи. Благословеніе хлѣбѡвъ, послѣ котораго, каθεζομένων ἐν τοῖς τόποις ἡμῶν εὐτάκτως, ἐπιδίδωσιν ὁ κελλαρίτης ἕκαστῳ τῶν ἀδελφῶν ἀνά κλάσματος ἄρτου καὶ ἀνά ἑνὸς κρασοβολίου οἴνου καί, εἰ εὐρεθῶσιν, ἰσχάδας, ἢ καὶ τεθλασμένα κάρυα, ἢ ἀμύγδαλα, ὧν καὶ μεταλαμβάνομεν, ἐν τοῖς τόποις ἡμῶν καθεζόμενοι [π. 218].

[π. 218). Службы по Тріодн цвѣтної.

Ὁ δὲ ἱερεὺς, ἀλλάξας τὴν ἱερατικὴν στολὴν ἅπασαν, ἐξέρχεται διὰ τοῦ βορείου μέρους ἐν τῷ νάρθηκι, προπορευομένων δύο λαμπάδων, καὶ θυμιᾷ ἅπαντας τοὺς ἀδελφοὺς κατὰ τάξιν. Ὁ δὲ γε ἐκκλησιάρχης διανέμει τὰ κηρία τοῖς ἀδελφοῖς, ἄψαντες τοῖνον ταῦτα ἰστάμεθα καθ' ἑαυτοὺς προσευχόμενοι καὶ εὐχαριστοῦντες τῷ ὑπὲρ ἡμῶν παιθόντι καὶ ἀναστάντι Χριστῷ τῷ Θεῷ, ὁ δὲ ἱερεὺς στάς κατενώπιον τῶν βασιλικῶν πολῶν, τῶν λαμπάδων ἕνθεν καθεῖθεν ἰσταμένων, θυμιῶν τὰς πύλας κεκλεισμένας σταυροειδῶς, ἐκφωνεῖ· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ [π. 218 οἰ., 219]. Ἰστέον δέ, ὅτι, καὶ τοῦ δεξιοῦ χοροῦ μὴ ἐναρχομένου ἐν ταῖς ἐπισήμοις τῶν ἑορτῶν, παρὰ τοῦ προεστῶτος ἡ ἑναρξίς γίνεται, φαλλομένης δὲ τῆς α' ᾠδῆς τοῦ κανόνος, θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς, ὡς αὐτῶς καὶ ἐν τῇ θ' ᾠδῇ. Ἐν ἑκάστη δὲ ᾠδῇ τοῦ κανόνος γίνεται παρὰ τοῦ ἱερέως ἔσωθεν τοῦ βήματος συναπτὴ μικρὰ [π. 219 οἰ.]. Καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεολόγον· Ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου, σβέσαντες δὲ τοὺς κηρὸς ἡμῶν, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν αὐθις ἀπτομεν αὐτούς [π. 220).

[π. 250 οἰ.]. Διάταξις περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν.

[л. 256 об.). Προκείμενα καὶ ἀλληλουάρια.

[л. 259). Статья о разрѣшеніи поста на разные дни года см. выше стр. 135—151.

[л. 264 об.). Πίναξ τοῦ παρόντος βιβλίου.

[л. 267). Μάρκω, ἀμαρτωλῶ ἱερομονάχω, σύνταγμα, ποιηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τοπικῶ. 95 главъ.

[л. 323 об.). Пасхалия съ 6895 и по 6975 г.

XXXI. № 1098. Τοπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ταῖς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίαις μοναῖς. Ркп. Синайской библіотеки въ 8 долю писана въ 1392 году, какъ это видно изъ слѣдующей краткой приписки послѣдняго листа (ἔτος ςϠ': т. е. 6900. Листовъ въ рукописи 284.

По составу и расположенію статей Типиконъ сходенъ съ Типикономъ нашей библ. 1528 года. Въ первой вводной части заглавія написаны большею частию на поляхъ. Въ Мѣсяцесловѣ тѣ же особенности, то же изложеніе службъ на Богоявление и Р. Христово (съ величаніемъ игумена) и съ ссылками на другіе Типиконы, что и въ указанной рукописи. Тріодъ особенностей не даетъ. О субботахъ великой замѣчено: Εἶθ' οὕτως ἀρχόμεθα τοῦ Ἀρώμου, ψάλλομεν δὲ καὶ τὰ ἐπιτάφια μεγαλονάρια μετ' αὐτοῦ εἰς στάσεις γ'. Послѣ статьи о точномъ соблюденіи Устава слѣдуютъ прокимны, аллилуаріи 8 гласовъ, указанія апостольскихъ и евангельскихъ чтеній. Оглавленіе Марковыхъ главъ (85): Μάρκου μοναχοῦ εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τοπικῶ. Раздѣленій на главы нѣтъ. Сначала изложеніе главъ сходно съ Типикономъ той же библ. № 1099, но обилуетъ схоліями или добавленіями къ основному изложенію случаевъ, которые въ Типиконѣ № 1099 обозначены примѣчаніями. Послѣ статьи о службѣ въ постъ св. Апостоловъ вставлена статья о службѣ 16 Июля или отцевъ 6 вселенскаго собора. Послѣ статьи о предпразднествѣ и попразднествѣ Господскихъ праздниковъ въ недѣлю слѣдуютъ статьи: а) о предпразднественныхъ и попразднественныхъ кондакахъ въ недѣлю, б) о канонахъ предпразднеству и попразднеству съ канономъ Минен, в) о двухъ святыхъ съ кондаками и о предпразднествахъ и попразднествахъ съ кондаками, д) о предпразднествахъ и попразднествахъ съ

двумя святыми въ недѣлю, е) о предпразднествахъ и попразднествахъ съ святымъ, имѣющимъ литургію въ субботу, і) о томъ же, если святой не имѣетъ литургіи, г) о томъ, когда не поется «Господевн поемъ», h) когда не стихословится «Честнѣйшую», і) о тропаряхъ предпразднества и попразднества съ тропаремъ дневного святого, к) о святыхъ двухъ съ тропарями въ воскресенье, л) о тропаряхъ предпразднества и попразднества въ воскресенье съ святымъ, имѣющимъ тропарь, m) о святомъ съ бдѣніемъ въ недѣлю, n) о святомъ съ поліелеемъ, празднуемомъ на 6 въ недѣлю, о) о святомъ, празднуемомъ на 6 въ недѣлю, p) о заупокойныхъ канонахъ, q) о тропаряхъ на повечеріяхъ предпразднествъ, попразднествъ, святыхъ и дней недѣли, r) о тропаряхъ двухъ господскихъ праздниковъ въ недѣлю, s) о тропаряхъ святыхъ и первобогородичныхъ въ пятницу вечеромъ, въ субботу и воскресенье, t) о святыхъ, празднуемыхъ на 8, если случатся въ среду и пятницу, то какіе поются богородичны, u) о томъ же, если празднуется святой на 6 съ поліелеемъ, w) о первобогородичныхъ въ субботу и воскресенье, x) о святомъ, имѣющемъ входъ и первобогородиченъ въ стихирахъ, y) когда стихословится «Честнѣйшую», z) о святомъ съ евангеліемъ и отсутствіемъ «Поимъ Господевн», а) когда бываетъ литія и когда не бываетъ, b) о предпразднествахъ Господскихъ праздниковъ въ воскресенье, c) о святомъ съ поліелеемъ и празднуемомъ на восемь въ субботу, d) если случится въ субботу «Аллилуія» и e) о канонахъ всей недѣли.

Главы соглашены съ Синаксаремъ и не содержатъ въ себѣ никакихъ противорѣчій, хотя мы и видимъ здѣсь изложеніе службъ на одинъ и тотъ же случай въ двухъ различныхъ мѣстахъ.

XXXII. № 565. Τοπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται ἐν ταῖς λοιπαῖς ταῖς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίαις μονααῖς. Ркп. арх. Антонина Канустина (нынѣ Петроградской Императорской публичной библіотеки) въ 16 долю листа, 294 листа, писана скорописью 1392 года (ἔτους ςϞϞ', Ἰνδικτιῶνος ιε', μὴν Μάϊος χδ').

Первая часть безъ раздѣленія на главы. Каждая статья начинается: *Χρῆ εἰδέναι, Ἰστέον ὅτι, Χρῆ γινώσκειν* и т. д. Впрочемъ, на поляхъ имѣются киноварныя оглавленія содержанія этихъ статей: напр., *Διάταξις τοῦ ἑσπερινοῦ καθημερινοῦ, Διάταξις ἀκολουθίας ἀπὸ τοῦ Πάσχα μέχρι τῆς Πεντηκοστῆς, Ἀκολουθία σαββάτου, ἔχοντας μνήμην μεγάλου ἀγίου* и т. д.

[л. 32). Синаксарь обилуетъ памятьми праздуемыхъ святыхъ и въ изложеніи торжественныхъ службъ содержитъ любопытныя подробности, рѣдко встрѣчающіяся въ другихъ Типиконахъ.

[л. 43). О приготовленіи креста въ канунъ 14 Сентября говорится: *Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ, ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ ἐκκλησιάρχης σὺν τῷ κανδηλάπτῃ ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ μετὰ μοναχίου καὶ τοῦ θυμιατοῦ, καὶ λαμβάνουσι τὸ τίμιον ξύλον, ψάλλοντες καὶ τροπάριον· Σῶσον, Κύριε, καὶ φέρουσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἀποτιθέασιν αὐτὸ ἐπάνω τῆς ἀγίας τραπέζης, καὶ ἄπτει κηρὸν ἔμπροσθεν αὐτοῦ δι' ὅλης τῆς νυκτός.*

[л. 44). *Ἰστέον, ὅτι ἐν τῇ τριαύτῃ παγκοσμίῳ ἑορτῇ τῆς Ὑψώσεως ἐγένετο ἡ κοίμησις τοῦ ἀγίου Ἰωάννου Χρυσσοστόμου· ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ καὶ παρὰ πᾶσι σχεδὸν οὐ ψάλλεται διὰ τὸ ὕψος τῆς Δεσποτικῆς ἑορτῆς, καὶ ἵνα μείνη ταύτης ἀκολουθίας πάντα ἀκολόβωτα καὶ ἀμειώτα, τούτου χάριν μετετέθη εἰς τὴν ιγ' τοῦ νοεμβρίου μηνός. Εἰ γὰρ ἦν εἰκὸς ψάλλεσθαι καὶ τὴν ἀκολουθίαν αὐτοῦ σὺν τῇ ἑορτῇ, οὐκ ἂν μετετίθετο. Сн. выше стр. 112.*

На утрени, при описаніи выноса креста послѣ великаго словословія, замѣчается, что возгласъ: «Премудрость прости» въ царскихъ дверяхъ произносилъ діаконы: *εἰ δέ ἐστι διάκονος, λέγει τοῦτο ἐκεῖνος* [л. 45).

Въ службѣ 16 Сентября дѣлается замѣтка по поводу пѣнія тронарей: *Ἰστέον, ὅτι οὐδὲ τοῦτο εὔρομεν συνήθως, ἀλλ' ἵνα μὴ λευτεροῦμεν τὸ Δεσποτικὸν τροπάριον, ἔγρου τῆς ἑορτῆς, ἢ λέγωμεν εἰς τὸ Καὶ νῦν, ἕτερον θεοτοκίον, λέγομεν ἀπολυτίκιον, πρῶτον τοῦ ἀγίου, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, πλὴν ἐν τῷ ἑσπερινῷ μόνον, εἰς δὲ τὸν ὄρθρον ψάλλομεν εἰς τὸ Θεὸς Κύριος πρῶτον τῆς ἑορτῆς, εἶτα τοῦ ἀγίου, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, εἰς δὲ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ὄρθρου. ὡς ἐν τῷ ἑσπερινῷ* [л. 48).

Ο помазанίη елеємъ на всенощномъ бдѣніи 26 Сентября говорится такъ: Μετά δὲ τὴν ἀπόλυσιν (бдѣнія), ψάλλομεν ἰδιόμελα τοῦ ἁγίου, ὁ δὲ ἱερεὺς, προπορευομένης αὐτοῦ λαμπάδος, ἀπέρχεται καὶ θυμᾶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου, εἶθ' οὕτως ἐπιδίδωσιν ἅγιον ἔλαιον ἐκ τῆς κανδήλης τοῦ ἁγίου τοῖς ἀδελφοῖς. Εἰ δὲ ὁ προσεστώς ἐστὶν ἡξιωμένος ἱερωσύνης, αὐτὸς χρίει τοὺς ἀδελφούς, ἐμβάπτων τοὺς ἑαυτοῦ δύο δακτύλους εἰς τὸ ἔλαιον, οὐχὶ τὸν ἕνα. Καὶ μετὰ τὸ δοθῆναι τὸ ἅγιον ἔλαιον, γίνεται τελεία ἀπόλυσις. Οὕτως ἐορτάζομεν πάσας τὰς ἐορτὰς τῶν ἁγίων, ἐν αἷς γίνονται ἀγρυπνίαι [л. 55). ЭТОТЪ ОБЫЧАЙ ДЕРЖАЛСЯ И ВЪ ДРУГИХЪ СЛУЧАЯХЪ, КОГДА ПОЛАГАЛОСЬ ПОМАЗАНІЕ ЕЛЕЕМЪ [л. 74 и 84).

Подъ 3 Ноября. Τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου μεγάλου Γεωργίου τοῦ ἐν Λυδία, ἧτις ἡ κατάθεσις τοῦ ἁγίου σώματος [л. 68).

20 Ноября. Προεόρτια τῆς ἐν τῷ ναῷ εἰσόδου τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου [л. 77 об.).

Ο κονδακῆ: «Дѣва днесъ» въ службѣ кануна Рождества Христова замѣчено: Κοντάκιον προεόρτιον· Ἡ Παρθένος σήμερον· τοῦτο γὰρ ψάλλεται ἀπὸ τῆς κ' μηνός ἐν τε τῷ ὄρθρῳ καὶ ταῖς ὥραις ἄχρι τῆς ἐορτῆς. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ὄρθρου ἐπισυνάπτομεν, ὡς ἔθος, τὴν α' ὥραν, ἐν ἧ μετὰ τὸ τροπάριον καὶ τὸ Τί σε καλέσωμεν, ψάλλομεν τροπάρια γ' ἀπὸ τῶν ιβ', ἐνουμένων τῶν δύο χορῶν, καὶ δευτεροῦμεν αὐτά, καὶ τὸ μὲν πρῶτον ψάλλεται ἄνευ στίχου κτλ. По этому поводу говорится въ ТИПИКОНѢ: Деї εἰδέναι, ὅτι οὐχ' εὔρομεν τὴν συνήθειαν τοιαύτην, ὥστε ψάλλειν τὰ τοιαῦτα τροπάρια, ἐνουμένων τῶν δύο χορῶν, ἀλλὰ τὰ μὲν δύο τροπάρια ψάλλονται εἰς τοὺς χορούς ἐν ἐκάστῳ κατὰ τὴν συνήθειαν, εἰς δὲ τὸ τρίτον ἐνοῦσθαι τοὺς δύο χορούς καὶ ψάλλειν τὸ Δόξα καὶ νῦν [л. 94).

31 Юня. Предпразднество креста [л. 169).

5 Юля. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ ἐν τῷ Ἄθῳ. Ἡ ἀκολουθία ὁσιακῆ [л. 162).

[л. 179). Ἀκολουθία τοῦ Τριφδίου.

Въ службѣ великосубботней нѣкоторыхъ листовъ нѣтъ.

[л. 232). Службы по Трїоди цвѣтної.

[л. 265). Διάταξις περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμᾶν.

[л. 267 об.). *Περὶ τοῦ πάσῃ σπουδῇ φυλάττειν τὸν προεστῶτα μὴ παρορᾶσθαι ἐν τῷ Τυπικῷ πάντα καὶ περὶ τοῦ μὴ διατρίβειν τοῦτον ἔξω τῆς μονῆς καὶ ἀμελεῖν τῶν πιστευθέντων αὐτῷ ψυχῶν ἄνευ μεγάλης ἀνάγκης.* Напечатана эта статья по этой рукописи еп. Порфиріемъ Успенскимъ въ его «Исторіи Аѳона» ч. III, стр. 992—993, СПб. 1892.

[л. 271 об.). Прокимны, аллилуаріи 8 гласовъ.

[л. 272). Прокимны и аллилуаріи недѣли.

[л. 274 об.). Πίναξ τοῦ παρόντος βιβλίου. 91 глава.

[л. 277). *Μάρκου, ἁμαρτωλοῦ ἱερομονάχου, σύνταγμα, πονηρὸν εἰς τὰ ἀπορούμενα.* Обрывается 41 главою, при чемъ въ текстѣ отсутствуютъ очень многіе листы.

[л. 304 об.). *Ἑρμηνεία τῶν στιχολογιῶν τῶν ἐπισήμων ἁγίων καὶ τῶν ἑορτῶν τοῦ ὅλου χρόνου.*

XXXIII. № 1105. *Τυπικόν*, безъ начала, рукопись Синайской библіотеки на бомбицинѣ въ 16 долю листа, 229 листовъ, писана двумя почерками. Начало рукописи до службъ мѣсяца Февраля писано прекраснымъ почеркомъ XIV в., а далѣе до конца почеркомъ сжатымъ, напоминающимъ почеркъ XV в. По составу своихъ частей, по ихъ расположенію Типиконъ этотъ сходенъ съ Типикономъ библиотечной лавры Аѳанасія XIII в. № 99 А. Въ рукописи этой мы находимъ частыя ссылки и на другіе Типиконы. *Βορίσκονται ἐν τισιν*, говорится въ службѣ Срѣтенія, *εἰς τὸν βαρὸν ἔγχεον στιχηρὰ πλείονα καὶ μέχρι τῶν ἔξ, διὰ καὶ λέγουσι καὶ τὰ μᾶλλον οὐ πολλοὶ(?) εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα* [л. 122 об.). Въ какой бы день страстной недѣли ни случился праздникъ Благовѣщенія, разрѣшается на рыбу. [л. 138 об.). Въ Пасху на утрени пгумень или егклисиархъ *διανέμει τὰ κηρία τοῖς ἱεροῖς καὶ τοῖς ὀφφικιάλοις καὶ ἄπτομεν αὐτά* [л. 139). О первомъ числѣ Августа замѣчено: *Ἐν ἐτέρῳ δὲ Τυπικῷ δοξολογία οὐκ ἐγγέγραπται, ἀλλ' ἦ ὅτι εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ τῆς Ὁκτωήχου, Δόξα καὶ νῦν, τὰ αὐτά.* Послѣ утрени поклоненіе св. кресту и обходъ келлій съ крестомъ [л. 159).

XXXIV. № 198. *Τυπικόν*, рукопись Лопской національной библіотеки (Метеорскихъ монастырей), обычное заглавіе, ркн.

въ 16 долю листа, 277 листовъ, писана на пергаменѣ (палimpseстѣ) мелкимъ чоткимъ почеркомъ XIV в.

[л. 1). Вводная часть обычная.

[л. 19). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ τάξεως τοῦ ἁγίου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

[л. 116). Περί τῶν ἑορτῶν, ἐν αἷς ψάλλεται τὸ Θεὸς Κύριος, καὶ περὶ μεγάλων ἑορτῶν καὶ μέσων καὶ μικρῶν.

[л. 118). Службы по Тріоди ностной и цвѣтной.

[л. 174 об.). Περί τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα.

[л. 177 об.). Прокимны, аллилуаріи и причастны всѣхъ гласовъ, а также прокимны и указанія апостольскихъ и евангельскихъ чтеній общимъ святымъ и свѣтильны всѣхъ гласовъ.

[л. 180). Ἀκολουθία τῶν ὠρῶν, τῶν τροπαρίων, καθ' ἕτερον τύπον γινομένη τῆ παραμονῇ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως. (Псалмы: α) 5, 44, 45, γ) 66, 86 и 50 ς) 71 и 90, и θ) 109, 84 и 85, и съ ектеньями великою и просительною).

[л. 118). Τῆ παραμονῇ τῶν Φώτων ἀκολουθία τῶν ὠρῶν. Часы съ псалмами: 1) 5, 12, 26, 3) 28, 41, 51) 6) 73, 76 и 90 и 9) 92, 113 и 85.

[л. 182 об.). Μάρτυρ, ἁμαρτωλῶ ἱερομονάχῳ, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τοπικοῦ

[л. 223 об.). Περί τῆς εὐλογήσεως τῆς ζύμης.

[л. 224). Τὰ ἀναστάσιμα ἀπολυτίκια τῶν θεοτοκίων καὶ ὑπακοῶν.

Вводная часть безъ раздѣленій на главы и въ изложеніи сходна съ древнѣйшими Типиконами. Отличается она отъ остальныхъ лишь небольшою вставкою въ концѣ: Ἀκολουθία εἰς μάρτυρας καὶ εἰς ὁσίους.

Въ текстѣ встрѣчаются весьма рѣдко ссылки на практику другихъ монастырей и Типиконовъ. Синаксарь ничего особеннаго не представляетъ. Службы по Тріодимъ отличаются болѣею полнотою и обстоятельностью въ изложеніи. Здѣсь уже нерѣдко встрѣчаются ссылки на другіе Типиконы и на практику иныхъ монастырей. Обычай лавры пр. Саввы пред-

ставляютъ нѣчто совершенно отличное отъ подобныхъ обычаевъ другихъ іерусалимскихъ монастырей и обителей другихъ патріархатовъ. Личное мнѣніе составителя Типикона видимо сказывается на каждомъ шагѣ.

Марковья главы безъ обозначенія содержанія ихъ и не представляютъ противорѣчій съ Синаксаремъ, въ которомъ излагается недостающее въ нихъ.

XXXV. № 52. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐκκλησίαις τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μονῶν. Рукопись Святогробскої патріаршей бібліотеки изъ собранія Крестнаго монастыря въ Іерусалимѣ писана на бомбичинѣ чоткимъ почеркомъ XIV в., 223 листа.

[л. 1). Εἵδησις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ.

[л. 1 об.). Περὶ τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ.

[л. 6 об.). Εἵδησις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἑναυτοῦ.

[л. 7). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μοναστηρίων.

[л. 16 об.). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας καὶ συνάξεως τοῦ ὅλου ἑναυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

[л. 95). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης ρ' καὶ ν'.

[л. 149). Περὶ τοῦ πῶς θυμιᾶν.

[л. 151). Οглавление Марковыхъ главъ.

[л. 154). Μάρκω, ἁμαρτωλῶ ἱερομονάχω, σύνταγμα, ποιηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. Главъ 94.

[л. 221—223). Προκίμνυ, κиноники и аллилуаріи.

[л. 224). Ακαθίστη Богоматери XVI в.

По характеру изложенія этотъ Типиконъ напоминаетъ намъ списки XIII—XIV в. Вводная часть безъ раздѣленій и изложена, какъ въ Типиконѣ XIII в. № 99А. Синаксарь простъ и содержитъ въ себѣ службу лишь на важные дни. Тоже слѣдуетъ сказать и о Тріоди. Марковья главы стоятъ въ противорѣчій съ замѣчаніями Синаксаря.

XXXVI. № 385. Рукопись Париж. нац. библ. (du Fonds) въ 16 долю листа, 316 листовъ, писана чоткою скорописью XIV в. (По каталогу Бандини даже XIII в.). Въ концѣ приписка иноѣ руки: Αὐτὴ ἡ βίβλος τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου. Тою же рукою приписано въ началѣ рукописи: Οὐτε αὐτὴ ἡ βίβλος ὑπάρχει εἰς τὴν μονὴν Κωνσταννουεΐτου.

[л. 1). Πίναξ ἄριστος τῆς παρούσης πυξίδος.

[л. 9). Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὐτὴ δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μονῶν. Чинъ малоѣ и великоѣ вечерни и глава о количествѣ агрипнѣй.

[л. 16). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μοναστηρίων. Порядокъ сѣточной службы.

Περὶ τοῦ προκειμένου, καὶ τοῦ ἀλληλουαρίου, καὶ τοῦ ἀποστόλου, καὶ τῆς ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ καὶ τῇ τραπέζῃ ἀναγνώσεως παρὰ τίνος τελεῖσθαι ὀφείλει.

Εἰδῆσις μερικὴ περὶ τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ, πῶς ὀφείλει ψάλλεσθαι παρ' ὄλην τὴν ἑβδομάδα, ὅτε μὴ ἐστὶν ἑορταζόμενος ἅγιος.

Περὶ τοῦ πῶς δεῖ τὸν κανονάρχην ποιεῖν τὴν μετάνοιαν, καὶ ὅτε χρὴ τοὺς δύο χοροὺς ἄμφω συνάγεσθαι μέσον καὶ ἐξ ἴσου ποιεῖν ὁμοῦ τὴν μετάνοιαν.

Περὶ τοῦ πότε δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα.

Περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα, ἢ τὸν διάκονον.

Περὶ τοῦ πῶς δεῖ ψάλλειν τὴν ἀκολουθίαν ἀπὸ τῆς νέας κυριακῆς ἄχρι καὶ τῆς ν' ἐν τε τῷ ἑσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ.

Περὶ τοῦ εἰς ποῖον ἦχον ψάλλειν χρὴ τὸ κάθισμα τῆς παρασκευῆς, ἦτοι τὸν πολυέλεον, ἐὰν τύχη Ἀλληλούια, ἢ Θεὸς Κύριος.

Имѣются приписки съ доку: (Μάρκου).

Περὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἑβδομάδος, πῶς ψάλλονται οἱ ἐν τῇ Ὀκτωήγῳ κανόνες αὐτῶν μετὰ τοῦ Μηναίου.

Περὶ τῆς ἀκολουθίας τοῦ σαββάτου ἐν τε τῷ ἑσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ καὶ τῇ λειτουργίᾳ, ὅπότεν ψάλλωμεν Θεὸς Κύριος.

(Съ доку приписка: Μάρκου). Περὶ ἁγίου, ἔχοντος πολυέλεον καὶ ἑορταζομένου εἰς η', εἰ τύχοι ἐν σαββάτῳ.

ιδ'. Περὶ τῆς ἀκολουθίας τοῦ σαββάτου, ὅτε τύχη Ἀλληλοῦσια.

(Μάρκου). Περὶ προεορτίων καὶ μεθεόρτων, εἰ τύχῃσι μετὰ ἁγίου, ἔχοντος λειτουργίαν ἐν σαββάτῳ.

(Μάρκου). Περὶ τῆς λειτουργίας τοῦ σαββάτου, ὅτε ἐστὶν Ἀλληλοῦσια.

ιε'. Περὶ τοῦ μὴ ποιεῖν συντυχίας τοὺς ἱσταμένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀδελφούς, μήτε μὴν συνεχῶς ἐξέρχεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἔξωθεν ἱσταμένους μετὰ φόβου καὶ σιωπῆς ἱστασθαι παραγγέλλειν, καὶ μὴ ἔαν τοὺς βουλομένους εὐχῆς χάριν εἰσέρχεσθαι ἐν τῷ ναῷ, φαλλόντων τῶν ἀδελφῶν, ἀλλ' ἔξω κατέχειν αὐτοὺς ἄχρι τῆς ἀπολύσεως.

ις'. Περὶ τοῦ πῶς ὀφείλουσιν οἱ χοροὶ κατὰ τάξιν ἀμείβεσθαι καὶ οὕτω τῆς ἀκολουθίας κατάρχειν ἕκαστον αὐτῶν.

ιζ'. Περὶ τῆς ἁγίας μ' τῶν Χριστουγέννων, τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. Полныйй порядокъ съточныхъ слугѣѡъ.

(Μάρκου). Περὶ τῆς πρώτης ἡμέρας, ἧτοι τῆς ἀρχῆς τῆς τῶν Χριστουγέννων νηστείας.

ιη'. (Μάρκου). Περὶ τροπαρίων τῶν ἀποδείπνων, τῶν προεορτίων, τῶν μεθεόρτων, καὶ τῶν ἁγίων καὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος.

ιθ'. Περὶ τοῦ πῶς ἀναγινώσκονται τὰ εὐαγγέλια καὶ αἱ τούτων ἐρμηνεῖαι ἐν ὄλῳ τῷ ἐνιαυτῷ, ὡσαύτως καὶ περὶ τῶν λοιπῶν τοῦ ὄρθρου ἀναγνώσεων.

κ'. Περὶ τοῦ πότε χρῆ τὴν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου λειτουργίαν τελεῖσθαι.

κα'. Περὶ τοῦ πῶς ὀφείλουσιν ἀναγινώσκεσθαι τὰ ἐωθινὰ εὐαγγέλια ἀπὸ τῆς μεγάλης κυριακῆς ἄχρι τῆς ἁγίας ν'.

κβ'. Ὅτι χρῆ τάσσειν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐξυπνιστήν.

κγ'. Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ ψάλλειν καθ' ἑκάστην ἐν τοῖς ἀποδείπνοις παρακλητικὸν κανόνα τῆς Θεοτόκου, καὶ περὶ τοῦ ποίαν ὥραν ταῦτα ἀπόλυσιν ὀφείλει, καὶ ὅτι μετὰ τὴν τούτων ἀπόλυσιν οὐ χρῆ συντυχίας πρὸς ἀλλήλους ποιεῖσθαι τοὺς μοιχαλούς, ἀλλ' ἐν τοῖς ἰδίῳις κελίοις ἀπέργεσθαι.

κε'. Ἐκ τῶν κεφαλαίων μοναχοῦ Μάρκου περὶ τῶν ἀμφιβαλλομένων ἐν τοῖς Τοπικοῖς. Записъ о Богородичныхъ праздникахъ въ воскресенье, объ отданіи ихъ, о Господскихъ праздникахъ въ недѣлю, объ отданіи ихъ, въ недѣлю, о предпразднествахъ и попразд-

нествахъ Господскихъ праздниковъ въ недѣлю, о кондакахъ предпразднествъ и попразднествъ въ воскресенье, о двухъ святыхъ съ тропарями въ недѣлю, о тропаряхъ предпразднеству и попразднеству въ недѣлю съ святымъ, имѣющимъ тропарь и другія подобныя главы.

(Νικηφόρου). Περί τοῦ πῶς δεῖ γίνεσθαι τῇ παρασκευῇ ἑσπέρα τὴν ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων ἀκολουθίαν. Замѣчено: Ἰστέον, ὅτι τὸ παρὸν κεφάλαιον, καὶ μετ' αὐτὸ ἕτερα δύο οὐκ εἰσὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κεφαλαίων, ὡς ἐν τῷ Τυπικῷ δεδήλωται, ἀλλ' ἰδίως εἰσὶν ἔχοντα σημεῖον τοιόνδε: Νικηφόρου.

(Νικηφόρου). Περί τῆς ἀνάψεως τῶν κηρίων τῶν τε ἑορτῶν καὶ τῶν καθ' ἡμέραν ἢ на праздниκι.

(Νικηφόρου). Περί διαίτης, ἧτοι περὶ νηστείας καὶ καταλύσεως τοῦ ὄλου χρόνου.

Вся эта первая часть, какъ и послѣдующія части неперены множествомъ замѣчаній, которыя вошли въ позднѣйшее время въ самый Типиконъ. Одно изъ этихъ замѣчаній любопытно и гласитъ слѣдующее: Ἐν πολλοῖς μοναστηρίοις, καὶ μάλιστα ἐν τῇ εὐαγεστάτῃ μονῇ τοῦ Στουδίτου, ἐώρακα νῦν καλλίστην τελουμένην συνήθειαν· ἐν ἐκάστῃ γὰρ ἀγρυπνίᾳ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ἀπέρχονται μετὰ λιτῆς εἰς τὸ ὠρεῖον, ψάλλοντες τὸ ἰδιόμελον τοῦ κατὰ τὴν μονὴν ἁγίου καὶ τοῦ ἑορταζομένου ἁγίου ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ (μνήμη), εἴπερ ἔστι τῶν μεγάλων ἁγίων, καὶ λέγουσιν ἐν τῷ ὠρείῳ τὴν εὐχὴν, ἧγουν· Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ εὐλογήσας τοὺς πέντε ἄρτους, καὶ εὐλογοῦσι τὸν ἐν τῷ ὠρείῳ σῖτον, ἐπιρραίνοντος τοῦ ἱερέως καὶ τὸν εὐλογηθέντα σῖτον ἐν τῇ μεγάλῃ ἑσπέρᾳ [л. 15).

[л. 50 об.). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ συνάξεως τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

Марковья главы размѣщены подъ числами Синаксаря съ надписью на полѣ: Μάρκος. Имѣются главы Марка и на праздникъ Трехъ Святителей, если онъ приходится въ недѣлю предуготовительныя къ посту [л. 130).

Κεφ. ριδ'. Περί τῆς τιμίας ζώνης τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἧτις ποτὲ μὲν ἐν τοῖς Χαλκοπρατείοις ἐωρτάζετο, νῦν δὲ ἐν Βλαχέρναις.

Ἰστέον, ὅτι τοιαύτη ἑορτὴ καὶ μάλιστα ἡ τῆς τιμίας ἐσθῆτος, ἧτις ἐν τῇ β' τοῦ Ἰουλίου μηνὸς ἐορτάζεται μεγαλοπρεπῶς, τελεῖται

ἐν Βλαχέρναις, ἀγρυπνίας τελουμένης, ὡσπερ ἔθιμον, ἐν ᾗ καὶ τὰ τῶν ἑορτῶν ἀναγινώσκονται ὑπομνήματα καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τῆς Θεοτόκου [λ. 199 ὀβ.).

Ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς. Ничего особенаго нѣтъ въ службахъ по Трїодямъ постной и цвѣтной.

[λ. 262). Περὶ τῆς ἀκολουθίας καὶ τῆς διαίτης τῆς ἁγίας μ' τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

[λ. 264). Εἰδήσις τῶν ἐαθέντων ἀποστολοευαγγελίων τῶν μὴ ἑορταζομένων ἁγίων.

[λ. 265 ὀβ.). Ὑποτύπωσις σύντομος περὶ τῆς παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων παραδοθείσης ἀκολουθίας τοῦ νυχθημέρου μετὰ τινων ἐπιστάσεων μερικῶν. Полная сѣточная служба.

[λ. 280). Ἰλαστήρια, λεγόμενα ἐπὶ τέλους ἐν ταῖς μετανοίαις.

«Κύριε, ἐν μετανοίᾳ με παράλαβε, Κύριε, μὴ κατάλιπέ με, Κύριε, μὴ εἰσενέγκῃς με εἰς πειρασμόν».

— Ἔτερα κεφάλαια ἀναγκαῖα ἐκκλησιαστικά. Ἀκολουθία εἰς ρεῦσιν ἐνουπνίου.

[λ. 280 ὀβ.). Ἑρμηνεία περὶ τοῦ κύκλου τῆς σελήνης.

[λ. 284). Προκίμναι, ἀλλήλαριον καὶ причастны.

[λ. 286). Διάταξις ἀκριβεστάτη τῆς ἀναιμάκτου καὶ θείας λειτουργίας. Περὶ τοῦ πῶς δεῖ φοραίνειν τὸν ἱερέα καὶ τὸν διάκονον.

Ὅπταν ὁ ἱερεὺς μέλλει τῷ ἁγίῳ παρίστασθαι βήματι τοῦ τὴν ἀναίμακτον ἐκτελέσαι θυσίαν, ὀφείλει μετανοίας ποιεῖν γ' ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ ἐπιλέγειν εὐχὴν, εἶθ' οὕτως ἐνδύεσθαι τὴν ἱερατικὴν, λέγων ἐν μὲν τῷ στιχάριῳ· Ἀγαλλιάσεται ἡ ψυχὴ μου· ἐν δὲ τῷ ἐπιτραχήλῳ· Εὐλόγητός ὁ Θεός, ἐκχέων τὴν χάριν· ἐν δὲ τῇ ζώνῃ· Εὐλόγητός ὁ Θεός, ὁ περιζωννύων· ἐν δὲ τῷ δεξιῷ ἐπιμανικίῳ· Δεξιὰ Κυρίου· ἐν δὲ τῷ ἀριστερῷ· Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με· ἐν δὲ τῷ φελωνίῳ· Οἱ ἱερεῖς σου. Εἰ μὲν οὖν μόνος λειτουργῆσαι μέλλει ὁ ἱερεὺς, ἀπέρχεται καὶ ποιεῖ τὴν προσκομιδὴν, καθὼς δηλωθήσεται, εἰ δὲ καὶ διάκονος μετ' αὐτοῦ, ἀπέρχεται πρὸς αὐτὸν τὸν ἱερέα, δηλαδὴ ὁ διάκονος, κρατῶν ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ χεῖρι τὸ στιχάριον, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ τὸ ὠράριον, καὶ φησὶν· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὸ στιχάριον σὺν τῷ ὠραρίῳ, καὶ ὁ ἱερεὺς· Εὐλόγητός ὁ Θεός ἡμῶν πάντοτε. Εἶτα ἀπέρχονται εἰς τὴν ἁγίαν πρόθεσιν καί, ποιήσας Εὐλόγητόν ὁ ἱερεὺς, εἶτα καὶ ἀνὰ χεῖρας λαβὼν προσφορὰν καὶ σφραγίζων αὐτὴν σταυρο-

ειδῶς μετὰ τῆς λόγχης, λέγει ἐκ γ'. Εἰς ἀνάμνησιν τοῦ Κυρίου, εἶτα, βαλὼν τὴν λόγχην, ἐν μὲν τῷ πρώτῳ μέρει, λέγει· Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγῆν, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ· Καὶ ὡς ἀμνός, ἐν δὲ τῷ τρίτῳ· Οὕτως οὐκ ἀνοίγει, ἐν δὲ τῷ δ'. Τὴν δὲ γενεάν αὐτοῦ. Λαβὼν δὲ τὸ σῶμα καὶ θειὸς ἐν τῷ δίσκῳ, λέγει· Ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς. Εἶτα θύων σταυροειδῶς, λέγει· Θύεται ὁ ἀμνός τοῦ Θεοῦ ὁ Υἱὸς τοῦ Πατρὸς (на полѣ тою же рѣкою писца приобавлено: ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας). Καὶ εὐθὺς λαβὼν τὸ νάμα καὶ τὸ ὕδωρ καί, ἐνώσας ἐν τῷ ἀγίῳ ποτηρίῳ, λέγει· Καὶ εἰς τῶν στρατιωτῶν . . . καὶ ὁ ἑωρακῶς μεμαρτύρηκε (на полѣ приобавлено: Ὅποταν λέγη· Καὶ εἰς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ ἔνουξεν, ὀφείλει πρότερον κεντᾶν τὸν ἄρτον μετὰ τῆς λόγχης ἐν τῷ δεξιῷ τῆς πλευρᾶς μέρει, καὶ οὕτω λέγει· Καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ). Εἶθ' οὕτω λαβὼν τὴν β' προσφορὰν, λέγει· Πρόσδεξαι, Κύριε, τὴν θυσίαν ταύτην διὰ πρεσβειῶν τῆς ὑπερευλογημένης. Εἰς δὲ τὴν γ' λέγει· Δυνάμει τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ . . . προστασίαις τῶν τιμίων ἐπουρανίων . . . τοῦ Προδρόμου . . . τῶν ἀποστόλων . . . καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων πάντων. . . Ὀνομαστί μὲν τῶν μεγάλων, κοινῶς δὲ ὑστερον πάντων, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου (приписана на полѣ: Σημεῖωσαι. Εἰ ἐορτάζεται ὁ ἅγιος, εἰδικὴν ὀφείλει προσφορὰν ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ προσκομίζεῖν· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐὰν ὑπὲρ τινος ἢ ζῶντος, ἢ τεθνηκότος ἢ λειτουργία τελῆται, εἰδικὴν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ προσφορὰν προσκομίζεῖν). Εἰς δὲ τὴν δ' μνημονεύει τῶν βασιλέων, τοῦ πατριάρχου καὶ ἐτέρων, ὧν βούλεται, καὶ πάντων τῶν χριστιανῶν. Εἰς δὲ τὴν ε' μνειᾶν ποιεῖται τῶν κεκοιμημένων ἀπάντων ὀνομαστί καὶ ἀνωνύμων (на полѣ: Εἰ λειτουργεῖ διάκονος, ὀφείλει καὶ αὐτός, ὑπὲρ ὧν βούλεται, μίαν προσφορὰν προσκομίζεῖν). Εἶτα λαμβάνει ὁ διάκονος τὸν θυμιατόν, ὡσαύτως δὲ καὶ θυμιάμα καὶ φησὶ πρὸς τὸν ἱερέα· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὴν εὐχὴν τοῦ θυμιάματος. Καὶ ὁ ἱερεύς· Θυμιάμά σοι προσφέρομεν. Καὶ θυμιῶν τὸν ἀστερίσκον, τίθησιν ἐπάνω τοῦ ἄρτου, λέγων· Τῷ λόγῳ Κυρίου οἱ οὐρανοί. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ ποτηροκαλύμματα θυμιῶν, καλύπτει ἐν μὲν τῷ ἐνὶ τὸν δίσκον, λέγων· Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν εὐπρέπειαν, ἕως τέλους, ἐν δὲ τῷ ἐτέρῳ τὸ ποτήριον, λέγων· Ἐκάλυψεν οὐρανοὺς ἡ ἀρετή, ἐν δὲ τῷ ἐτέρῳ, ὃ δὴ καὶ ἀέρα καλεῖν εἰώθαμεν, ὅφ' οὗ καὶ τὰ ἀμφότερα καλύπτονται, λέγει· Σκέπασσον ἡμᾶς, Υἱὲ Θεοῦ. Εἶτα τοῦ δακόνου εἰπόντος· Ἐπὶ τῇ ἀγίᾳ προδέσει ταύτη τῶν δώρων τοῦ Κυρίου

δηθῶμεν, ὁ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν τῆς προθέσεως· Ὁ Θεὸς, ὁ Θεὸς ἡμῶν . . . καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν, ὁ διάκονος θυμιᾷ τὴν τε πρόθεσιν καὶ τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ ὄλον τὸ ἅγιον θυσιαστήριον.

Послѣ входа и пѣнія тропарей и догородична: Εἶθ' οὕτω κρατῶν ὁ διάκονος τοῖς δυοῖ δακτύλοις τὸ ὠράριον αὐτοῦ καὶ κεκυφώς λέγει τῷ ἱερεῖ· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὸν Τρισάγιον ὕμνον. Καὶ στραφεὶς ὁ ἱερεὺς, εὐλογεῖ τὸν λαόν, λέγων· Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, νεύοντος τοῦ διακόνου πρὸς τὸν λαόν τὸ ὠράριον αὐτοῦ. Τοῦ δὲ λαοῦ ψάλλοντος τὸν Τρισάγιον ὕμνον, ὁ ἱερεὺς λέγων καθ' ἑαυτὸν τὴν εὐχὴν τοῦ Τρισαγίου· Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ ἐν ἁγίοις, εἶτα καὶ ὁ ἱερεὺς μετὰ τοῦ διακόνου ἡσύχως πῶς καὶ πραέως τὸν αὐτὸν ἄδουσιν ὕμνον. Τοῦτου δὲ πληρωθέντος, νεύει ὁ διάκονος πρὸς τὴν καθέδραν μετὰ τοῦ οὐραρίου αὐτοῦ, λέγων· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὴν ἁγίαν καθέδραν, καὶ ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς εἶ, ὁ βλέπων ἀβύσσους, εἶθ' οὕτω λέγει ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν κτλ. Τοῦ δὲ ἀλληλουαρίου ψαλλομένου, λαβῶν ὁ διάκονος τὸν θυμιατὸν καὶ βαλὼν θυμίαμα, ἀπέρχεται πρὸς τὸν ἱερέα καὶ φησὶν· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὴν εὐχὴν τοῦ θυμιάματος, καὶ ὁ ἱερεὺς ἐπιλέγει, ὡς ἔθος, τὴν εὐχὴν, καὶ θυμιᾷ ὁ διάκονος τὴν ἁγίαν τράπεζαν σταυροειδῶς καὶ τὸν ἱερέα, εἶτα προσκυνήσας καὶ ἀσπασάμενος τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, ἔρχεται πρὸς τὸν ἱερέα καί, κλίνας τὴν κεφαλὴν, λέγει· Εὐλόγησον, δέσποτα, εὐαγγελιζόμενον τὸν εὐαγγελιστὴν τόνδε. Καὶ ὁ ἱερεὺς· Ὁ Θεὸς διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ. . . Καὶ λαβῶν ὁ διάκονος τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, ἐξέρχεται καὶ ἀναγνώσει εἰς τὸν ἄμβωνα, ἢ εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ. . . (Ὁ συγκυοῖ ἐκτενῆς замѣнено на полѣ: ἐνταῦθα μνημονεύει τῶν συνήθων). Τοῦ δὲ χειρουβικοῦ ἀδομένου, ὁ μὲν ἱερεὺς λέγει καθ' ἑαυτὸν τὴν εὐχὴν· Οὐδεὶς ἄξιος, ὁ δὲ διάκονος, εἰσελθὼν ἔνδον τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου καὶ λαβῶν τὸν θυμιατὸν, καὶ ἀπελθὼν πρὸς τὸν ἱερέα καὶ αἰτήσας καὶ λαβῶν τὴν συνήθη εὐχὴν, σταυροειδῶς θυμιᾷ τὴν ἁγίαν τράπεζαν, ψάλλον καθ' ἑαυτὸν τὸν ν'. Εἶθ' οὕτως ἀπέρχονται ὁμοῦ, ὅ τε ἱερεὺς καὶ ὁ διάκονος, εἰς τὴν πρόθεσιν καί, εὐξάμενοι ὑπὲρ τε ἑαυτῶν καὶ ἀπάντων, λέγει ὁ διάκονος τῷ ἱερεῖ· Ἐπάρον, δέσποτα, εἰς τὰ ἅγια καὶ εὐλόγησον τὸν Θεόν (на полѣ замѣчено: Εἰ δὲ πλείονες εἰσὶν οἱ ἱερεῖς· Ἐπάρατε τὰς χεῖρας ὑμῶν, φησὶν, εἰς τὰ ἅγια). Καὶ ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν. Καὶ λαβόντες ὁ μὲν διάκονος τὸν δίσκον, ὁ δὲ ἱερεὺς τὸ ἅγιον ποτήριον, εἰσοδεύουσι τὴν μεγάλην εἴσοδον, προπορευομένου τοῦ διακόνου, καὶ πρὸς

τὸν λαὸν ἐκβοῶντος· Πάντων ὕμῶν μνησθεῖη ὁ Θεός, ὡσαύτως δὲ καὶ τοῦ ἱερέως, συνεπομένου αὐτῷ, καὶ τὰ αὐτὰ λέγοντος. Ἀποτιθεμένων δὲ τῶν ἁγίων δώρων ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, στραφεὶς ὁ διάκονος θυμιᾷ τὸν ἱερέα, λέγων· Μνήσθητι, δέσποτα, ὑπὲρ ἐμοῦ. Καὶ ὁ ἱερεύς· Μνησθεῖη σου Κύριος. Εἶτα καὶ ὁ ἱερεὺς ὁμοίως λέγει τῷ διάκονῳ· Εὐξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, διάκονε. Καὶ ὁ διάκονος· Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται. Καὶ εἰσέρχεται ὁ ἱερεὺς, λέγων· Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες καὶ τὸ Εὐλογητὸς ὁ ἐρχόμενος, καὶ ἄλλα (ἢα πολῆ: Ἐνταῦθα λέγει· Βασιλεῦ οὐράνιε, ἢ Ἐπουράνιε βασιλεῦ, τοὺς πιστοὺς βασιλεῖς. Μετὰ δὲ τὸ καλοῦσαι τὸν ἱερέα τὰ ἅγια, προσπίπτει αὐτῷ ὁ διάκονος, λέγων· Εὐξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, δέσποτα. Καὶ ὁ ἱερεύς· Μνησθεῖη ἡμῶν καὶ ὕμῶν Κύριος. Καὶ εὐθὺς ἐξέρχεται ὁ διάκονος καὶ, σταθεὶς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, λέγει· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν. . . Καὶ μετὰ τὸ δοθῆναι τὴν ἀγάπην (ἢα πολῆ: ἐνταῦθα γίνεται ὁ ἀσπασμός) λέγει ὁ διάκονος· Τὰς θύρας. Ὁ λαός· Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν. Ὁ διάκονος· Στῶμεν καλῶς. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ· Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ. Ἄνω σχῶμεν τὰς καρδίας. Εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ, Κλινομένου τοῦ ἱερέως καὶ ἐπευχομένου μυστικῶς τὴν εὐχὴν· Ἄξιον καὶ δίκαιον, εἰσέρχεται ὁ διάκονος ἔνδον τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου καὶ, κρατῶν ῥιπίδιον, νεύει αὐτὸ πρὸς τὴν ἁγίαν τραπέζαν, στρέφων συνεχῶς. Ὅταν δὲ εἰπῇ ὁ ἱερεύς· Τὸν ἐπινίκιον ὕμνον, λαμβάνει ὁ διάκονος τὸν ἀστερίσκον καὶ τρεῖς αὐτὸν εἰς τὸν δίσκον κρουσθεὶς, εἶτα δὲ ἀσπασάμενος, τίθησιν ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ. Ὁ λαός· Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος. Ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται· Μετὰ τούτων καὶ ἡμεῖς. Εἶτα ἐκφωνεῖ· Λάβετε, φάγετε. Ὁ λαός· Ἀμήν. Ὁ ἱερεύς· Ὁμοίως καὶ τὸ ποτήριον. Εἶτα καὶ αὐθις ἐκφωνεῖ· Πίετε ἐξ αὐτοῦ. Ὁ λαός· Ἀμήν. Ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται· Μεμνημένοι τοίνυν τῆς. Εἶτα ἐκφωνεῖ· Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν. Καὶ αὐθις ἐπεύχεται· Ἔτι προσφέρωμέν σοι. Ὅταν δὲ ἔλθῃ· Καὶ ἐπὶ τὰ προκείμενα ταῦτα δῶρα, ἀνίσταται καὶ, σφραγίζων τὰ ἅγια δῶρα, λέγει· Καὶ ποιήσον τὸν μὲν ἄρτον τοῦτον τίμιον σῶμα τοῦ Χριστοῦ σου. Ὁ διάκονος· Ἀμήν. Ὁ ἱερεύς, εὐλογῶν ὁμοίως τὸ ποτήριον, λέγει· Τὸν δὲ ἐν τῷ ποτηρίῳ τούτῳ τίμιον αἷμα τοῦ Χριστοῦ σου. Ὁ διάκονος· Ἀμήν. Ὁ ἱερεύς· Μεταβαλὼν τῷ Πνεύματι . . . (ἢα πολῆ: Ἐν τῇ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου λειτουργίᾳ προστίθεται ἐνταῦθα· Τὸ ἐκχυθὲν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς). Ὁ διάκονος ἐκ γ' τὸ Ἀμήν. Ὁ ἱερεὺς αὐθις ἐπεύχεται· Ὡστε γενέσθαι τοῖς, εἶτα ἐκφωνεῖ· Ἐξαιρέτως τῆς Παναγίας. Ἐνταῦθα ὁ μὲν ἱερεὺς ἐπεύχεται τὴν εὐχὴν, ἧς ἡ ἀρχή· Τοῦ ἁγίου

Ἰωάννου τοῦ προφήτου, ὁ δὲ διάκονος μνημονεύει τὰ δίπτυχα τῶν κεκοιμημένων, λέγων καὶ μεγαλοφώνως· Καὶ ὧν ἕκαστος. Τοῦ δὲ ἱερέως ἐκφωνοῦντος· Ἐν πρώτοις μνήσθητι, εἶτα καὶ τὴν εὐχὴν καθ' ἑαυτὸν ποιούμενου· Μνήσθητι, Κύριε, τῆς πόλεως. . . ὁ διάκονος λέγει μεγαλοφώνως· Τοῦ ἀγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ὡσαύτως καὶ τῶν λοιπῶν πατριαρχῶν τὰ ὀνόματα, τοῦ Ἀντιοχείας, τοῦ Ἀλεξανδρείας, τοῦ Ἱεροσολύμων, καὶ ὑπὲρ τοῦ προσκομίζοντος τὰ ἅγια δῶρα Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν, τοῦ δεῖνος εὐλαβεστάτου ἱερέως, καὶ ὑπὲρ τῶν βασιλέων (на полѣ: ὀνομαστὶ μνημονεύειν ἐνταῦθα χρῆ τῶν βασιλέων), ὑπὲρ τοῦ στρατοῦ, ὑπὲρ τοῦ περιεστῶτος λαοῦ, καὶ πάντων καὶ πασῶν . . . Ὁ μὲν ἱερεὺς προσεύχεται . . . ὡς εἶκός (т. е. читаетъ молитву: Πρόσχες, Κύριε), ὁ δὲ διάκονος, ἔξω ἰστάμενος, προσμένει μετριῶς πῶς συντηρῶν, ἕως ἂν λάβῃ ὁ ἱερεὺς τὸν ἄρτον ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τοῦ ὑψῶσαι αὐτόν, καὶ τότε λέγει μεγάλη τῇ φωνῇ· Πρόσχωμεν. Καὶ ὁ ἱερεὺς· Τὰ ἅγια ταῖς ἀγίοις. Εἰσέρχεται δὲ εὐθέως ὁ διάκονος καὶ λέγει τῷ ἱερεῖ· Μέλισσον, δέσποτα, τὸν θεῖον ἄρτον. Καὶ ὁ ἱερεὺς, μελίζων τὸν ἄρτον, λέγει· Μελίζεται ὁ ἄμνος τοῦ Θεοῦ, εἶτα πάλιν ὁ διάκονος· Πλήρωσον, δέσποτα, τὸ ἅγιον ποτήριον. Καὶ ὁ ἱερεὺς, βαλὼν μερίδα μίαν εἰς τὸ ἅγιον ποτήριον καὶ εὐλογήσας αὐτό, λέγει· Πλήρωμα Πνεύματος ἁγίου. Ἀμήν. Καὶ ὁ διάκονος, κρατῶν τὸ ζέον ὕδωρ, λέγει· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὴν ζέσιν. Καὶ τοῦ ἱερέως εὐλογήσαντος αὐτό, ὡς ἔθος, βάλλει ὁ διάκονος, συγκιρῶν τὸ ἅγιον ποτήριον καὶ καθ' ἑαυτὸν ἐπιλέγων· Θεορρότῳ αἵματι. Καὶ μεταλαμβάνει ὁ ἱερεὺς τῶν ἀχράντων μυστηρίων (на полѣ: Ὀφείλει λαμβάνειν ὁ ἱερεὺς ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν θεῖον ἄρτον καὶ κύπτειν χαμαὶ καὶ λέγειν ἡσύχως· Τοῦ δείπνου σου τοῦ μυστικοῦ, εἶτα ἐσθίειν αὐτόν, καὶ οὕτω μετὰ φόβου καὶ κατανύξεως καὶ συντριβῆς καρδίας καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου μεταλαμβάνειν). Τοῦ δὲ διακόνου τὸ ὠράριον αὐτοῦ περιζωσαμένου, φησὶ πρὸς αὐτόν ὁ ἱερεὺς· Διάκονε, πρόσελθε τῷ Βασιλεῖ τῆς δυνάμεως. Τοῦ δὲ προσερχομένου καὶ λέγοντος· Εὐλογητὸς ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ἐπιδίδωσιν αὐτῷ ὁ ἱερεὺς μερίδα μίαν ἐκ τοῦ ἁγίου σώματος, ἣν καὶ λαβὼν καὶ ἀσπασάμενος τὴν τε χεῖρα καὶ τὴν μορφὴν τοῦ ἱερέως, ἀπέρχεται, καί, κύπτων χαμαί, λέγει καθ' ἑαυτόν· Τοῦ δείπνου σου τοῦ μυστικοῦ, εἶτα μεταδίδωσιν ὁ ἱερεὺς καὶ τοῦ ἁγίου αἵματος (на полѣ: Εἰ οὐκ ἔστι διάκονος, ἐνταῦθα ὀφείλει λέγειν ὁ ἱερεὺς καθ' ἑαυτόν τὴν εὐχὴν· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Δέσποτα). Τῆς δὲ ἁγίας μεταλήψεως τελεθείσης, λαμβάνει ὁ διάκονος ἐν ταῖς χερσὶν αὐ-

τοῦ τὸ ἅγιον ποτήριον καὶ στραφεῖς πρὸς τὸν λαόν, λέγει· Προσέλθετε. Ὁ λαός· Ἀμήν. Εὐλογητός. Ὁ δὲ ἱερεὺς εὐλογεῖ τὸν λαόν, λέγων ἡσύχως· Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου, κρατοῦντος τοῦ διακόνου τῆ ἀριστερᾶ χειρὶ τὸ ἑαυτοῦ, ὡς ἔθος, ὠράριον. Εἶθ' οὕτω, τίθησι μὲν ὁ διάκονος τὰ ἅγια δῶρα ἐν τῇ θείᾳ τραπέζῃ, λαβὼν δὲ θυμιατόν, θυμιᾷ ταῦτα σταυροειδῶς, λέγων ἐκ γ' Ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς. Εἶτα εὐθύς, λαβόντες τὰ ἅγια, ἀπέρχονται ἄμφω εἰς τὴν πρόθεσιν, τοῦ ἱερέως καθ' αὐτὸν μὲν λέγοντος· Εὐλογητός ὁ Θεός ἡμῶν, μεγαλοφώνως δέ· Πάντοτε νῦν. Ὁ λαός· Ἀμήν. Πληρωθήτω. . . Ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ προσέλθωμεν. . . Καὶ εἰσελθόντες ἐν τῷ ἁγίῳ βήματι, ὅτε ἱερεὺς καὶ ὁ διάκονος, ἀπαμφιέννυνται τὴν ἱερατικὴν στολήν, ψάλλοντες Τρισάγιον καὶ τὰ τῆς ἡμέρας τροπάρια καὶ θεοδοκίον, εἶτα, ποιήσαντες καθ' ἑαυτοὺς ἀπόλυσιν, ἐξέρχονται.

[π. 293). Ἀκολουθία καὶ διατάξεις τῆς προηγουμένης.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι ἐν τῇ ἁγίᾳ μ' προσκομιδῇ οὐ γίνεται, πλήν σαββάτου καὶ κυριακῆς. Τῇ γοῦν κυριακῇ ποιεῖ ὁ ἱερεὺς παρακαταθήκην, ἣν δὴ καὶ προηγουμένην καλοῦμεν, ἧς ἡ ἀκολουθία ἐστὶν αὕτη. Ψαλλόντων τῶν ἀδελφῶν τὴν θ' ὥραν μετὰ τοὺς μακαρισμοὺς καὶ τὸ Πιστεύω, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς μετάνοιαν καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ ἅγιον βῆμα καί, φορέσας τὴν ἱερατικὴν στολήν ἅπασαν, ἀπέρχεται ἐν τῇ προθέσει καί, λαβὼν τὸν ἄρτον, τίθησιν ἐν τῷ δίσκῳ, εἶτα καὶ ἐν τῷ ποτηρίῳ ἔνωσιν ποιήσας, καλύπτει ταῦτα, ὡς εἴθισται, εἶθ' οὕτω τὴν τῆς προθέσεως εὐχὴν ἐπειπών· Κύριε, ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ ὑποδείξας, ποιεῖ εὐλογητόν, λέγων· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ ψάλλουσι τὸ λυχνικόν, ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει καθ' ἑαυτὸν ἐν τῷ ἁγίῳ βήματι τὰς εὐχὰς τοῦ λυχνικοῦ· Κύριε, οἰκτίρμον καὶ ἐλεῆμον· Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου· Κύριε, ὁ Θεός ἡμῶν, μνήσθητι ἡμῶν. Μετὰ δὲ τὴν πλήρωσιν τοῦ λυχνικοῦ, ποιεῖ τὴν μεγάλην συναπτὴν, μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν στιχολογοῦσι τὸ κάθισμα. Ἐν ἐκάστῳ δὲ ἀντιφώνῳ ποιεῖ ὁ ἱερεὺς μικρὰν συναπτὴν, εἶτα τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἐν ᾧ θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς, εἰς δὲ τὸ Δόξα καὶ νῦν γίνεται εἴσοδος μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, εὐχὴ τῆς εἰσόδου· Ἐσπέρας καὶ πρωί, εἶτα ὁ ἱερεὺς· Σοφία, ὀρθοί, ὁ ψάλτης· Φῶς ἱλαρόν, εἶτα ἀναγνώσματα, πρῶτον ἡ Γένεσις, εἶθ' οὕτω μετὰ τὸ προκειμένον, κρατῶν ὁ ἱερεὺς ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ χειρὶ τὸν θυμιατόν, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ μετὰ κηροῦ μανουάλιον, λέγει· Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσι, καὶ εὐθύς ἡ παροιμία, εἶτα τὸ Κατευθυνθήτω, ὁ ἱερεὺς· Εἴπωμεν πάντες καὶ τὰς λοιπὰς ἱεσείας, μνημονεύων τῶν συνήθων.

[**π. 293** οβ.). Διάταξις περι τῆς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως γινομένης ἀγρυπνίας καὶ παρακλήσεως.

Служится вечерня обычно. Τῇ δὲ α' ὥρᾳ τῆς νυκτός σημαίνει τὰς βαρέας τὸ μέγα καὶ τὸ σιδηροῦν καὶ ψάλλομεν τὰ ἀπόδειπνα, μετὰ δὲ τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶ, ψάλλομεν κανόνας δύο, εἰς μὲν τὸν ἕνα δευτεροῦντες τοὺς εἰρμούς καὶ τὰ τροπάρια ποιῶντες ς', εἰς δὲ τὸν ἕτερον τὰ τροπάρια δ', ἀντὶ δὲ τῶν συνήθων στίχων λέγομεν· Κύριε, σῶσον τὸν βασιλέα καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν, ἐν ᾗ ἂν ἡμέρα ἐπικαλεσώμεθά σε. По 3 пѣсни ектечня, что на литіи, съ поминovenіемъ имени царя, послѣ 6 пѣсни прокиментъ, евангеліе отъ Луки. «Спаси Боже», по 9 пѣсни ектечня и отпущь.

[**π. 295**). Ἀκολουθία τῆς κοινῆς παρακλήσεως.

[**π. 296**). Ἀκολουθία ἀγιασμοῦ.

Τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἱερεὺς· "Οτι σοῦ ἐστίν, καὶ εὐθὺς Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς, Ἀλληλοῦβία ἄχος πλ. β'. Στίχος· Ἐκ νυκτός ὀρθρίζει. Στίχος β'· Ἀρθήτω ὁ ἀσεβής. Στίχος γ'· Ζήλος λήφεται. Τροπάρια· Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε ἐλέησον, Δόξα, Κύριε ἐλέησον, Καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαγχνίας, ὁ ν' καὶ εὐθὺς τὰ κδ' τροπάρια τῆς Θεοτόκου· Ἡ τὸ χαῖρε δι' ἀγγέλου κτλ., ὡσαύτως καὶ ταῦτα· Νῦν ἐπέστη ὁ καιρὸς κτλ. Πρόσχωμεν. Εἰρήνη πᾶσιν. Σοφία. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ. Προκείμενον· Ἐγὼ εἶπα, Κύριε, ἐλέησόν με. Στίχος· Μακάριος ὁ συνιών, ὁ ἀπόστολος καθολικῆς ἐπιστολῆς Ἰακώβου· Ἀδελφοί, ὑπόδειγμα λάβετε. Ἀλληλουάριον. Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ διήρχετο ὁ Ἰησοῦς τὴν Ἱερικὴν καὶ εὐθὺς· Ἐν εἰρήνῃ, καὶ τὰς λοιπὰς συνήθειαις αἰτήσεις. Εὐλογῶν δὲ τὸ ἐν τῇ λεκάνῃ ὕδωρ, λέγει· Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸ ὕδωρ τοῦτο τῇ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ καὶ ἐπιφανείᾳ. . . и т. д. Послѣ молитвы καὶ εὐθὺς λαμβάνει τὸν σταυρὸν ὁ ἱερεὺς καὶ ἐμβάπτων αὐτὸν ἐν τοῖς ὕδασι, λέγει καθ' ἑαυτόν· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς (На полѣ рукою пища рукоиши· Ἐν ἄλλοις· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ καὶ ἀδιαιρέτῳ Τριάδι εὐρον), εἶτα ἐκφωνεῖ· Τῶν σῶν δωρεῶν ἀξίους, ἐκ γ' σταυροτύπως βάπτων τὸν σταυρὸν ἐν τῷ ὕδατι, καὶ ἡμεῖς αὐθις τὸ αὐτό, ὁ δὲ ἱερεὺς βαντίζει τὸν λαὸν ἅπαντα ἐκ τοῦ ἀγιάσματος καὶ τὸν οἶκον, ψαλλόντων ἡμῶν· Πηγήν ἡλιμάτων. Ἀτελεύτητος ὑπάρχεις. Μεταβα-

λή τῶν θλιβομένων. Οὐδεὶς προστρέχων. Εἶτα ἐκτενή και ἀπόλυσις. См. т. II Εὐχολόγια ч. I, стр. 375.

[л. 296). Διάταξις περὶ τοῦ βαπτίσματος.

Вопросы написаны такъ: Καὶ ἐρωτᾷ αὐτῷ οὕτως· Ἀποτάσῃ τῷ σατανᾷ; Καὶ ἀποκρίνεται ὁ βαπτιζόμενος, ἢ ἀνάδοχος αὐτοῦ, λέγων· Ἀποτάσσομαι τῷ σατανᾷ. Καὶ αὐθις ἐρωτᾷ αὐτῷ· Καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ; Καὶ ἀποκρίνεται· Καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. Καὶ αὐθις ἐρωτᾷ· Καὶ πάσῃ τῇ λατρείᾳ αὐτοῦ; Καὶ ἀποκρίνεται· Καὶ πάσῃ τῇ λατρείᾳ αὐτοῦ. Καὶ πάλιν· Καὶ πᾶσι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ; Καὶ ἀποκρίνεται· Καὶ πᾶσι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Καὶ πάλιν ἐρωτᾷ· Καὶ πάσῃ τῇ πομπῇ αὐτοῦ; Καὶ ἀποκρίνεται· Καὶ πάσῃ τῇ πομπῇ αὐτοῦ. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐρωτᾷ πάλιν ὁ ἱερεὺς γ'· Ἀπετάξασθε τῷ σατανᾷ; Καὶ ἀποκρίνεται· Ἀπετάξάμεθα. Καὶ ὅτε εἴπωσι τοῦτο γ', λέγει ὁ ἱερεὺς· Καὶ ἐμπύσαστε αὐτῷ. Καὶ μετὰ τὸ ἐμπύσαι γ', στρέφει αὐτὸν κατὰ ἀνατολὰς ὁ ἱερεὺς, κάτω τὰς χεῖρας ἔχοντα (л. 297). После мнро-помазанія поется 3-жкды: Μακάριοι, ὧν ἀφείθησαν αἱ ὀνομίαι, και γίνεται εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, και τελεῖται ἀκολούθως πᾶσα ἡ θεία λειτουργία, ἐν ἣ ἂντι τοῦ Τρισαγίου ψάλλονμεν· Ὅσοι εἰς Χριστόν. Εἰ δὲ οὐκ ἔστι λειτουργία, μετὰ τὸ χρῆσθῆναι μύρω τὸν βαπτισθέντα, ὡς δεδήλωται, εἴσοδεύει ὁ ἱερεὺς, κυκλῶν ἢ τὸν θεῖον λουτήρα, ἢ τὸν ναὸν ἐκ γ' μετὰ τοῦ διακόνου και τοῦ ἀναδόχου, και ψάλλον σὺν τῷ λαῷ· Ὅσοι εἰς Χριστόν ἐβαπτίσθητε, εἴθ' οὕτω ποιεῖ ἐκτενήν ὁ διάκονος, μνημονεύων τοῦ τε νεοφωτίστου και τοῦ ἀναδόχου αὐτοῦ και τοῦ περιεστῶτος λαοῦ, και οὕτω γίνεται ἀπόλυσις. См. тамъ же стр. 373—374.

[л. 299). Εἰδησις περὶ τοῦ πῶς δεῖ ἀπολοῦειν τὸν νεοφώτιστον. Здѣсь же пѣложено и построженіе власовъ новопроевѣщеннаго.

[л. 299 об.). Περὶ τοῦ πῶς δεῖ ῥασσοφόρον ποιῆσαι τὸν μέλλοντα εἰσιέναι ἐν μοναστηρίῳ τοῦ λαβεῖν τὸ μοναχικὸν και ἅγιον σχῆμα.

Ὁ μέλλων εἰσιέναι ἐν μοναστηρίῳ τοῦ λαβεῖν τὸ μοναχικὸν σχῆμα, ὀφείλει προσέρχεσθαι τῷ ἁγίῳ ναῷ και ποιῆσαι μετανοίας γ' ἐμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, ἢ τῆς ἁγίας εἰκόνας, ἔπειτα τῷ καθηγουμένῳ και τοῖς ἀδελφοῖς, εἴθ' οὕτω, τοῦ ἱερέως Εὐλογητὸν ποιήσαντος, και γινομένου Τρισαγίου παρὰ τῶν ἀδελφῶν, ψάλλονται τροπάρια ταῦτα, ἦχος πλ. β'. Ἐλέησον ἡμᾶς, Δόξα, Κύριε ἐλέησον, Καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαγχνίας, εἶτα εὐθὺς ἐνόθεσθαι.

[л. 299 об.). Ἀκολουθία εἰς τὸ ποιῆσαι μικρόσχημον.

Τῆς ἱερᾶς ἀρχομένης λειτουργίας, ἵσταται ὁ μέλλων ἀποκαρῆναι ἀδελφὸς μετὰ ῥάσου, ἱματίου, ἀσκεπῆς ἔμπροσθεν τῶν ὠραίων πυλῶν, θεόμενος τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἀφέσεως τῶν ἀμυρτιῶν αὐτοῦ. Τῶν δὲ ἀντιφώνων τῆς θείας λειτουργίας ψαλλομένων, ἢ τῶν τυπικῶν, δίδεται παρὰ τοῦ ἐκκλησιάρχου κηρία τοῖς μοναχοῖς, καὶ μετὰ τὴν εἴσοδον ψάλλεται τὸ ἀπολυτίκιον καὶ τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας, εἶθ' οὕτως ἀπέρχεται ὁ ἐκκλησιάρχης μεθ' ἑτέρου ἀδελφοῦ καί, κρατοῦντες ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τὸν τὸ σχῆμα μέλλοντα λαμβάνειν, εἰσάγουσιν ἐν τῷ ναῷ, ψάλλοντες γεγονωτέρᾳ τῇ φωνῇ τὸ Ἀγκάλας πατρικᾶς. Τούτου δὲ ψαλλομένου, ποιεῖ αὐτὸς μετανοίας γ' ἔσωθεν τῶν ὠραίων πυλῶν, ὡσαύτως καὶ εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ μετανοίας γ', καὶ τῶν θυρῶν ἔμπροσθεν ἑτέρας μετανοίας γ', τῶν μοναχῶν τὸ δηλωθὲν ψαλλόντων ἐκ γ' τροπάριον, ποιεῖ δὲ καὶ τῶν καθηγουμένων μετάνοιαν καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, εἶτα ἐγείρει αὐτὸν ὁ ἡγούμενος καὶ ἐπερωτᾷ οὕτως: Τί προσῆλθες; Καὶ τὰς λοιπὰς ἐρωτήσεις, ἐν αἷς ὀφείλει ὁ λαμβάνων τὸ σχῆμα ἀποκρίνεσθαι νουνεχῶς τὸ Ναί, τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος, τίμιε πάτερ. . . Далѣе порядоку обычный. Ἐπὶ δὲ τῶν μοναζουσῶν προστίθεται καὶ αὕτη ἢ εὐχή· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν παρθενίαν οὕτως ἀγαπήσας τ. ε. послѣ молитвы главопреклоненія: Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ ἐλπίς καὶ καταφυγή τῶν ἐλπίζομένων. Оуб̄ облаченіи замѣчено: Καὶ εἰ ἔστι κοσμικός, ἐν πρώτοις μὲν φοραίνει αὐτὸν καμηλαύκη ἔπειτα καὶ ῥάσον, ἱμάτιον καὶ τὸ παλίον, ἕστερον δὲ καὶ τὸν μανδύαν. Послѣ постриженія слѣдуетъ ектения. Εἶτα τὸ Τρισάγιον καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τῆς λειτουργίας, ὁ δὲ νεοκουρίτης, εἰσελθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἵσταται, ἔνθα ἂν προσταχθῇ, μέχρι τῆς ἀπολύσεως· ὀφικεῖ δὲ καὶ τὰ ἅγια μετὰ τῆς λαμπάδος αὐτοῦ, καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ἀπερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν μετὰ τοῦ νεοκούρου, ψάλλοντες τὸ Ἐπιγνώμεν ἀδελφοί.

[Л. 301). Διάταξις τῆς ἀκολουθίας τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος. См. т. II Εὐχολόγια ч. I, стр. 1028—1035.

[Л. 304 об.). Ἀκολουθία εἰς κηδεῖαν μοναχοῦ. Тамъ же, стр. 770.

[Л. 306 об.). Ἀκολουθία εἰς κηδεῖαν κοσμικοῦ.

Εἰς δὲ κοσμικὸν οὐχ οὕτως (т. е. какъ надѣ монахами), οὐδὲ γὰρ εἰς δύο διαιρεῖται ὁ Ἄμωμος, ἀλλὰ κατὰ στάσιν γίνεται ἐκτενὴν καὶ μνημονεύεται ὁ θανών. Μετὰ δὲ τὸ ψαλλθῆναι τὸν Ἄμωμον καὶ τὰ τούτου τροπάρια, γίνεται καὶ αὐθις ἐκτενὴ καὶ εὐθὺς ἀρχόμεθα ψάλλειν τὰ κατ' ἦχον νεκρώσιμα τῆς Ὀκτωήχου τροπάρια, ἦχος α'. Ποία τοῦ βίου. Ἐργῶ Σωτήρ μου, ἦχος β'. Ὡς ἄνθος μαραίνεται. Οἶμοι,

οἶον ἀγῶνα ἔχει, ἦχος γ'. Πάντα ματαιότης. Ἄνθρωποι, τί μάτην, ἦχος δ'. Μετὰ πνευμάτων δικαίων. Εἰς τὴν κατάπαυσιν Κύριε, ἦχος πλ. α'. Ἐμνήσθη τῷ προφῆτῳ. Σὺ ἔπλασάς με, ἦχος πλ. β'. Ἀρχὴ μοι καὶ ὑπόστασις. Ἐτίμησας εἰκόνι σου, ἦχος βαρύς. Κατ' εἰκόνα σὴν. Ἀνάπαυσον Σωτὴρ ἡμῶν, ἦχος πλ. δ'. Ὁ θάνατός σου, Κύριε. Θρη- νῶ καὶ ὀδύρομαι, Δόξα καὶ νῦν, Δέσποινα πρόσδεξαι, εἶτα εὐθὺς μακα- ρισμούς, μετὰ δὲ τούτους προκείμενον Ἡ φυγὴ αὐτοῦ. Στίχος. Πρὸς σέ, Κύριε, ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον, εἶθ' οὕτω Δόξα, ἦχος πλ. β'. Ὅρῶντές με ἄφωνον, Καὶ νῦν, Θεὸν ἐκ σοῦ σαρκωθέντα. Τούτων δὲ ψαλλομένων, γίνεται ὁ ἀσπασμός, προστιθεμένων καὶ τῶν προδηλωθέν- των στιχηρῶν, πρὸς Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου. Δεῦτε τελευταῖον. Μετὰ δὲ ταῦτα Τρισάγιον, Μετὰ τῶν δικαίων, καὶ τὰ λοιπὰ, ἐκτενὴ καὶ ἀπό- λυσις.

[л. 306 об.). Διάταξις ἐπὶ χειροτονία, ἦτοι σφραγίδι ἀναγνώστου καὶ ψάλτου.

[л. 367). Διάταξις χειροτονίας ὑποδιακόνου.

— Διάταξις ἐπὶ χειροτονία διακόνου.

[л. 307 об.). Διάταξις ἐπὶ χειροτονία ἱερέως.

[л. 309). Διάταξις ἐπὶ χειροτονία ἐπισκόπου.

[л. 310). Διάταξις ἐπὶ καθιερώσει ναοῦ.

[л. 315). Διάταξις ἐπὶ σαλευθείσης ἀγίας τραπέζης.

[л. 316). Διάταξις ἑτέρα ἐπὶ σαλευθείσης τραπέζης.

XXXVII. № 245. Τοπικόν, рукопись Лёнинской национальной библиотеки на бомбицинѣ, въ 24 долю листа писана мелкою вѣгиватою скорописью XIV в. Листовъ 302.

Составъ Типикона и оглавление обычные для древнѣй- шихъ Типиконовъ. Надписаніе также обычное. Вводная часть безъ раздѣленій на главы. Синаксарь отличается краткостію и переполненъ по полямъ киноварными схоліями (Σχόλιον) изъ другихъ Типиконовъ иной практики. Ссылки на Марковья главы имѣются вездѣ, но въ Благовѣщенскихъ главахъ сохра- нены и древнѣйшія указанія съ замѣчаніемъ, что онѣ взяты изъ Синаксарей Студійскаго и Иерусалимскаго и др. Марко- выхъ главъ 95 (Μάρκω, ἀμαρτωλῶ ἱερομονάχω, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τοπικοῦ). Въ концѣ прибавлены тропари и кондаки на важнѣйшіе дни Синаксаря и Τριόδει постной и

цвѣтной и статьи: *Περὶ τοῦ κύκλου τῆς σελήνης* и *Περὶ τῆς ἡμέρας τοῦ νομικοῦ Πάσχα*.

XXXVIII. № 1104. *Τυπικόν* (безъ начала), рукопись Синайской библиотеки, въ 16 долю, на бомбицинѣ, писана мелкимъ почеркомъ XIV вѣка, 182 листа. Типиконъ обрывается статьею о кажденіи священника.

Типиконъ начинается: λέγει τῇ μεγάλῃ φωνῇ· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ. . . οἱ ἀδελφοὶ τὸ Ἄμην, καὶ εὐθὺς ἄρχονται ψάλλειν τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν τῷ βασιλεῖ ἡμῶν Θεῷ· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν Χριστῷ τῷ βασιλεῖ καὶ Θεῷ ἡμῶν. Ἐἶτα λέγει γεγωντέρα φωνῇ· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ Χριστῷ τῷ βασιλεῖ καὶ Θεῷ ἡμῶν. Излагается чинъ всемогнутаго ѡдѣвнiя [л. 7 об.]. Χρῆ δὲ γινώσκειν, ὅτι, ὁπότε μέλλει γενέσθαι ἀγρυπνία, ἔτσι σαββάτῳ κατὰ τὸ ψάλλειν τὴν θ' ὥραν, ψάλλομεν ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ ναοῦ μικρὸν ἑσπερινόν. Порядокъ вечерни, ужины и повечерiе. Недостаетъ нѣкоторыхъ листовъ.

[л. 8). Чинъ вседневной вечерни, полунощницы, утрени и перваго часа. Здѣсь же замѣчанiе о поведенiи капонарха, объ откровенiи главъ, о кажденiи iереемъ, о службахъ отъ Антипасхи до Пятидесятницы, замѣчанiе—не пѣть «Утверди Боже», когда положено только великое славословiе, о пѣнiи полиелея въ пятницу, если полагается «Богъ Госнодь», о псалмахъ, неизмѣнно поемыхъ (на Богъ Госнодь, на хвалитѣхъ и т. д.). о поведенiи монаховъ въ церкви и о наблюденiи за ними со стороны еклесиарха, о начальныхъ хорахъ, о пѣнiи каноновъ въ воскресенье и во всю седмицу, служба въ четьредесятницу Рождества Христова, замѣчанiя объ еклесиархѣ и епистимонархѣ, о чтенiи Евангелiя и толкованiй его, о совершенiи литургiи Василия Великаго и др., о чтенiи утреннихъ евангелiй, запрещенiе пить воду послѣ вечерней трапезы, о томъ, что чтецомъ на трапезѣ долженъ быть капонархъ, о каповѣ на повечерiяхъ, о раздачѣ воды послѣ трапезы и замѣчанiе о количествѣ всемогнутахъ бдѣнiй въ теченiе цѣлаго года.

[л. 16 об.). *Τυπικόν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς σεβαστίας λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα*. Синаксарныя службы.

14 Сентября вынось креста, какъ въ іерусалимскомъ Типиконѣ XVI в. св. Троицы. См. ниже.

28 Октября воспоминаются Стефанъ Саввантъ и Іоаннъ Хозевитъ.

Ἐτέρα ἐρμηνεία περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Εὐρέθη ἐν τοῖς κατὰ τὸν Ὀλυμπον (Ὀλυμπων στοитъ) τυπικοῖς γινομένη, ἔχει δὲ οὕτως· Εἰ φθάσῃ γενέσθαι ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἢ τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ ἑσπέρας, εἰς τὰ ἅγια πάθη δηλονότι, ἢ τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ ἑσπέρας, ἔγγουν ἐπιφωσκούσης τῆς μεγάλῃς κυριακῆς, ὅ ἐστι Κύριον Πάσχα, εἰς μὲν τὸν εἴ ἑσπερινὸν ψαλλέσθωσαν ἀμφότεραι αἱ ἑορταί, ὡς εἴρηται, εἰς δὲ τὸν ὄρθρον. ἐπεὶ ἀγρυπνία ἐστὶ, καταλιπὼν τὴν συνήθη παννουχίδα, ἄρξει ἀφ' ἑσπέρας τοῦ ἐξαψάλμου καὶ ποιήσων πᾶσαν ἀκολουθίαν μόνον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, καὶ στιχολόγησων τὸν πολυέλεον, καθίσματα λέγομεν, καὶ ἀναγινώσκωμεν μετὰ τῶν κανόνων τὰ στιχηρὰ καὶ πάντα ὁμοίως μόνον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Καὶ μετὰ τὴν τελείαν ¹⁾ τῆς ἀκολουθίας ἐκπλήρωσιν, πρόσθε ἀνάγνωσιν, ὡς συνήθως, εἰς τὸν Πραξαπόστολον, καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀναγνώσεως, κρουομένου τοῦ ξύλου, εἰ μὲν ἔστι παρασκευή, ἄρξει πάλιν ἑτέρου ἐξαψάλμου καὶ γενέσθω ἢ ἀκολουθία τῶν ἁγίων παιθῶν. Εἰ ²⁾ δὲ μεγάλη κυριακή ἐστὶ, ποιήσων, καθὼς ἐν τῷ Συναξαρίῳ τῆς μεγάλῃς κυριακῆς διήλειπται τελεῖσθαι πᾶσαν τὴν τῆς ἡμέρας αὐτῆς μόνῃς ἀκολουθίαν, ψάλλον ἄχρι πρωΐας αὐτῆς καὶ μηδὲν μηδὲως τῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἀκολουθίας τῇ τοῦ Πάσχα συνεισενέγκῃς, ἢ τῇ ἀκολουθίᾳ τῆς μεγάλῃς παρασκευῆς, καὶ γενήσεται ἢ ἀκολουθία ἀτάραχη καὶ ἀπαράλλακτη, κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν. Ὅμοίως καὶ ἐν τῇ λειτουργίᾳ, εἰ ἐστὶν εὐκτῆριον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ³⁾, τελεῖται ⁴⁾ ἢ προσκομιδῇ καὶ πᾶσα ἢ ἀκολουθία ⁵⁾ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. [л. 88 об.) (Сн. выше стр. 68.

[л. 115). Службы четыредесятницы.

¹⁾ Варианты Типика т. 1: τὴν τελείωσιν τῆς τοῦ ὄρθρου πάσης ἀκολουθίας ἀπολεί καὶ προτίθεται ἢ ἐν τοῖς Πραξαποστόλοις ἀνάγνωσις καὶ, πληρωθείσης αὐτῆς, ἄρξει πάλιν ἕτερον ἐξαψάλμον ²⁾ ἢ ἐὰν ἐστὶ μεγάλη κυριακή τοῦ Χριστοῦ ἀνέστη, καὶ ἀρξάμενος μέχρι πρωΐας πλήρωσων πάλιν τὴν ἀκολουθίαν μόνῃς τῆς ἡμέρας, μηδενὸς μηδὲως τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῇ τῆς ἡμέρας αἱ ἀκολουθίαι (sic) συνεισφερομένου, καὶ γενήσονται αἱ δύο ἀκολουθίαι ἀτάραχος καὶ ἀπαρλείπτως κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν ³⁾ НВТБ ⁴⁾ τελεσθήτω ⁵⁾ τῆς Θεοτόκου ὡς ἐν τάξει προλειτουργίας. Ἐν δὲ τῷ μέσῳ τελεσθήτω μόνῃ ἢ ἀκολουθίᾳ τῆς ἡμέρας ἀκολούτως. Ὁ κρατῶν καὶ τοῦτοις ἐντυγγάνων, ἦν θέλει ἀκολουθίαν εἰλοῦ.

Евангеліе въ первые три дня страстной седмицы читается: Ἀναγινώσκειται δὲ τὸ τετραευαγγέλιον παρὰ τοῦ ἱερέως οὕτω, μὴ ἔξαρκούντων, ἀναγινώσκειται καὶ παρὰ μεγολοσχίμων, ἧ ἐκκλησιαστικῶν ἀδελφῶν.

О перемѣнѣ индиктій въ великій четвертокъ и о началѣ литургіи въ субботу см. Тип. Савв. библ. XV в. № 305. Начало утрени въ первый день Пасхи, а равно и вся служба по Трїодямъ постной и цвѣтной изложена, какъ въ Типиконѣ св. Троицы (XVI в. библ. Савв.),

Типиконъ обрывается службою въ недѣлю всѣхъ святыхъ.

XXXIX. № 1099. Τοπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς εὐ-αγοῦς λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα τοῦ ἡγιασμένου. Ркп. Синайской библіотеки въ 16 долю, 235 листовъ, на ѡмбѡцинѣ, писана прекраснымъ мелкимъ почеркомъ XIV вѣка. Въ концѣ имѣется слѣдующая приписка: Τὸ παρὸν Τοπικὸν ἐγράφη εἰς τὴν μονὴν τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, ἧτις διάκειται πλησίον τοῦ ἐν ποταμοῖς ἁγιωτάτου Ἰορδάνου, διὰ χειρὸς ἐμοῦ Διονυσίου, ἁμαρτωλοῦ τάχα ἱερομονάχου, ἡγουμενεύοντος τοῦ μακαριωτάτου Γρηγορίου ἱερομονάχου, χάριν ἀφέσεως τῶν πολλῶν μου σφαλμάτων· εἴ τις δὲ βουλευθῆ ἀποξενῶσαι τοῦτο τῆς τοιαύτης μονῆς, ἵνα κληρονομήσῃ τὰς ἀράς τῶν τῆς θεοφόρων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ καὶ ἡ μερὶς αὐτοῦ μετὰ τοῦ Ἰούδα τοῦ προδότου. Ἄμην.

[л. 1). Διάταξις σὺν Θεῷ καὶ ὑποτύπωσις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ.

[л. 1 об.). Διάταξις τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ.

[л. 7 об.). Περὶ τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ.

[л. 8). Διάταξις σὺν Θεῷ καὶ ὑποτύπωσις ἐν ἀκριβεῖα πάσης τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας.

[л. 20). Σύνοψις σὺν Θεῷ καὶ ἀκριβῆς ὑποτύπωσις τῆς ἀκολουθίας τῶν ἑβ' μηνῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

[л. 126). Σύνοψις ἀκριβεστάτη τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης καὶ ψυχωφελοῦς τεσσαρακοστῆς.

[л. 186). Ἀκολουθία τοῦ νιπτῆρος.

[л. 189). Μάρκου μοναχοῦ σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀποροῦμενα τοῦ Τοπικοῦ.

Здѣсь статьи не раздѣлены на главы, какъ въ Типико-нахъ позднѣйшаго времени. Сюда входятъ слѣдующія статьи: 1) Περὶ τῆς ἑορτῆς καὶ τοῦ ὁσίου Σομεῶν τοῦ στολίτου въ воскресенье. 2) Обновленіе храма въ воскресенье. 3) О памяти 7 вселенскаго собора. 4) О службѣ суточной въ постъ Рождества. 5) Объ отданіи праздника Введенія во храмъ въ воскресенье. 6) О предпразднествѣ Р. Христова. 7) О недѣлѣ предъ Р. Христовымъ. 8) О недѣлѣ по Р. Христовѣ 26 Декабря. 9) Объ отданіи Р. Христова. 10) О службѣ Обрѣзанія и Василія Великаго въ недѣлю. 11) О предпразднествѣ Богоявленія. 12) О Срѣтеніи въ одну изъ предуготовительныхъ недѣль. 13) Объ отданіи праздника въ эти недѣли. 14) О Срѣтеніи въ субботу мясоедную. 15) О Срѣтеніи въ понедѣльникъ сырной недѣли. 16) О поспразднествѣ этого праздника. 17) О Срѣтеніи, если оно придется въ субботу сырную. 18) Объ отданіи этого праздника въ недѣлю сырную. 19) Объ отданіи его въ субботу сырную. 20) Обрѣтеніе главы Іоанна Предтечи въ одну изъ предуготовительныхъ недѣль. 21) Если Обрѣтеніе случится въ одинъ изъ дней сырной недѣли. 22) Если случится въ субботу задушную. 23) Если случится въ субботу сырную. 24) Если случится въ одинъ изъ первыхъ дней первой недѣли. 25) Если случится въ субботу первой недѣли. 26) Въ первую недѣлю поста и въ 3 недѣлю поста. 27) О службѣ 40 мучениковъ въ субботу или воскресенье первой недѣли и въ воскресенье третьей недѣли. 28) Въ субботу акаѣста. 29) О праздникѣ Благовѣщенія, если онъ случится въ недѣлю крестопоклонную. 30) Въ субботу акаѣста. 31) Въ 5 недѣлю поста. 32) Въ субботу пр. Лазаря. 33) Въ недѣлю ваіи. 34) Въ понедѣльникъ страстной седмицы. 35) Во вторникъ. 36) Въ среду. 37) Въ четвергъ. 38) Въ великую пятницу. 39) Въ великую субботу. 40) Въ Пасху. 41) Въ понедѣльникъ Пасхи. 42) О праздникѣ св. великомученика Георгія въ недѣлю Пасхи. 43) Въ недѣлю Оомы. 44) Въ недѣлю муриносиць. 45) Въ преполовеніе пятидесятницы. 46) Въ недѣлю самарянина. 47) О праздникѣ Іоанна Богослова въ одну изъ послѣпасхальныхъ недѣль (какъ св. Георгію). 48) Въ преполовеніе пятидесятницы. 49) Въ недѣлю самарянина. 50) Въ недѣлю св. Отець. 51) Въ празд-

никъ отданія Пасхи. 52) Въ самый праздникъ Вознесенія. 53) О постѣ святыхъ апостоловъ. 54) О Богородичныхъ праздникахъ въ недѣлю. 55) О Господскихъ праздникахъ въ недѣлю. 56) Объ отданіи Господскихъ праздниковъ (въ числѣ ихъ Срѣтеніе и Успеніе). 57) Объ отданіи ихъ въ недѣлю. 58) Объ отданіи Богородичныхъ праздниковъ. 59) О предпразднествахъ и попразднествахъ Господскихъ праздниковъ въ недѣлю. 60) О предпразднествахъ и попразднествахъ ихъ съ двумя святыми. 61) О томъ же въ недѣлю. 62) О предпразднествахъ и попразднествахъ и о памяти двухъ святыхъ съ двумя кондаками. 63) О предпразднествахъ Господскихъ праздниковъ и попразднествахъ ихъ съ поіелеемъ. 64) О стихословіи «Честнѣйшую.» 65) О тропаряхъ праздниковъ и случившихся святыхъ. 66) О тропаряхъ святыхъ въ недѣлю. 67) О предпразднествахъ, попразднествахъ и о святомъ съ тропаремъ въ недѣлю. 68) О святомъ съ бдѣніемъ въ недѣлю. 69) О канонахъ за упокой. 70) О тропаряхъ на повечеріяхъ. 71) О тропаряхъ двухъ Господскихъ праздниковъ въ недѣлю. 72) О Богородичныхъ въ субботу и недѣлю. 73) О святомъ въ среду и пятницу, имѣющемъ стихиры на 8 и поіелей. 74) О святомъ въ тѣ же дни съ стихирами на 6, съ «Блаженъ мужъ» и поіелеемъ. 75) О святомъ, имѣющемъ входъ. 76) О святомъ, имѣющемъ евангеліе на утрени, «Господеви поемъ» не поемъ. 77) О литіяхъ на цѣлый годъ утромъ и вечеромъ. 78) О святомъ съ поіелеемъ и стихирами на 8-мъ въ субботу. 79) О канонахъ въ недѣлю и другіе дни седмицы.

Два листа въ началѣ рукописи и два въ концѣ содержатъ въ себѣ отрывки изъ Марковыхъ главъ, писанные тѣмъ же писцомъ.

Первая часть Типикона безъ раздѣленій на части и ничего особеннаго не заключаетъ. Вторая синаксарная тоже самое, если не считать нѣкоторыхъ указаній на обычаи другихъ уставовъ. Трїодныя службы тоже обычны, но здѣсь есть и нѣсколько интересныхъ замѣчаній: *Ἰστέον δέ, ὅτι ἐν τοῦτοις τοῖς τροπαρίοις τῶν ὄρῳν εὐρήσεις ἰσότητα· λέγουσι γὰρ ἕκαστος ἢ βούλεται, καὶ διὰ τοῦτο γέγονε σύγχυσις ἐν ταῖς μεταγραφαῖς, ἑκάστου τὸ οἰκεῖον τιθέντος.* — На преждеосвященной литургіи *αἶρει δὲ τὰ καλύμματα ὁ ἱερεὺς*

ἐκ τῶν ἁγίων, ἵται τὸν ἀέρα· οὕτω γὰρ ὀνομάζεται ἐν τοῖς τῶν Ἱεροσολύμων μέρεσι, καὶ σκεπάζει τὴν ἀναφοράν.—Παρελάβομεν ἐν τῇ Παλαιστίνῃ ἐν τοῖς ἰδίῳις κελλίοις ψάλλειν τὸ Ψαλτήριον... Въ пятидесятницѣ на первомъ чтеніи читали только Дѣянія. Καὶ ὅταν πληρωθῶσι, πάλιν ἀρχόμεθα αὐτῶν. Что касается Марковыхъ замѣчаній, то они здѣсь не подраздѣлены на главы, согласены съ Синаксаремъ и по составу во многомъ разнятся отъ позднѣйшихъ главъ, такъ какъ ближе стоятъ къ замѣчаніямъ въ Синаксарѣ. Такъ, напр., излагается въ Марковыхъ главахъ начало утрени на Пасху въ Благовѣщеніе. Послѣ полунощницы καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας καὶ ἐρμηνεία, καθὼς διαλαμβάνει τὸ Τυπικόν. Μετὰ τὸ τελεσθῆναι ἅπασαν τὴν ἀκολουθίαν ἔξω τοῦ νάρθηκος, καὶ τῶν πυλῶν ἀνοιγομένων, τῶν λαμπάδων προπορευομένων καὶ ἀδελφῶν ψαλλόντων τὸ Καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζωὴν χαρισάμενος, τοῦ ἱερέως εἰσελθόντος ἐν τῷ ἱερατείῳ, δοξάζομεν εἰς ἦχον δ' καὶ λέγομεν τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς, ἦχος δ' Σήμερον σωτηρίας, Καὶ νῦν, τὸ αὐτό, εἶθ' οὕτω συναπτὴ [л. 222]. О службѣ св. Георгію великомученику здѣсь замѣчено, что ἐνταῦθα γέγραπται ἔν τισιν, ὅτι, εἰ θέλει ὁ προεστῶς, ποιεῖ ἀγρυπνίαν, а изложеніе случаевъ для нея начинается съ предѣли насхальной. Что касается другихъ главъ, напр., службы Благовѣщенія въ предѣлю ваіи и въ другіе дни, то Маркъ почти дословно повторяетъ особенности Синаксаря въ своихъ главахъ.

XL. № 96. А. Τυπικόν (заглавіе обычное), ркп. библ. лавры пр. Аѳанасія Аѳонскаго въ 4 долю листа писана мелкимъ почеркомъ XIV в. Въ рукописи есть нѣсколько замѣтокъ владѣльцевъ рукописи о кончинѣ и о постриженіи монаховъ. Самое раннее замѣчаніе относится къ ςϠβ' = 1349. Составъ обычный. Первая часть безъ раздѣленій на главы. Марковыя главы. Имѣется 264 листа во всей рукописи.

XLI. № 309. Рукопись безъ начала патріаршей библіотеки въ Іерусалимѣ въ 16 долю листа, 221 листъ, писана на бѣломъ почеркомъ XIV вѣка. Начинается рукопись словами: Ὁ δὲ ἱερεὺς μετὰ τοῦ κανδηλάπτου, ἐξελθὼν τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου καὶ ποιήσας μετάνοιαν κατέναντι τῶν ἁγίων

θυρῶν . . . т. е. чиномъ всеобщаго ѡдѣнія. Вся первая часть подѣлена на обычные главы, при чемъ въ изложеніи ихъ сдѣлано по догакамъ рукописи немало замѣчаній, выписанныхъ изъ разныхъ Типиконовъ. Такъ, напр., на [л. 8.): Ἐν τῷ τοῦ Ἰγνατίου καὶ τῆς Περιβλέπτου οὕτως· Ἰστέον, ὅτι ὁ ταχθεὶς μοναχός, ψάλλον τὸ προκείμενον, ὁ αὐτὸς ἀναγινώσκει καὶ τὰς προφητείας καὶ τὰ ἐξῆς [л. 8 об.). Ἐν τῷ τοῦ Ἰγνατίου καὶ τῆς Περιβλέπτου, ὁ ψάλλον τὸ προκείμενον, τὸ Θεὸς Κύριος καὶ τὰ λοιπὰ, ἀναγινώσκει καὶ ἐν τῇ τραπέζῃ. Тамъ же. Ἰστέον καὶ τοῦτο, ὅτι τινὰ τῶν ἀντιγράφων ἐν τῇ τελευταίᾳ εὐχῇ τῆς ἀπολύσεως ἀσκεπεῖς ἡμᾶς ἵστασθαι λέγουσιν. [л. 10 об.). Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἐν τισὶ τῶν μοναστηρίων, ὅτε ἔστι Θεὸς Κύριος, οὐ ψάλλονται ἐν τῇ συνάξει τὰ μεσώρια, ἐπεὶ οὔτε τὰ συνήθη προκείμενα λέγομεν, οὔτε μετανοίας ποιῶμεν, ἀλλὰ χωρὶς μετανοίας ψάλλομεν τὰς ὥρας, λέγοντες καὶ τὸ τροπάριον τοῦ ἑορταζομένου ἁγίου. Οὕτω δὴ γίνεσθαι ὀφείλει ἐν πάσαις ταῖς δευτέραις, ταῖς τετράσι τε καὶ ταῖς παρασκευαῖς τοῦ ὅλου χρόνου. Τὸ μετὰ τῶν μακαρισμῶν, οὔτε ἐν τῷ τοῦ Ἰγνατίου, οὔτε ἐν τῷ τῆς Περιβλέπτου εὔρον. Ἐν ταῖς αὐτοῖς Τυπικοῖς εὔρηται· καὶ πάλιν ἀπερχόμεθα ἐν ταῖς ψαλμοῖς καὶ ἱστάμεθα κατὰ τὴν προτέραν τάξιν, λέγοντες τὸ Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε [л. 12 об.). Ἐν τῷ τοῦ Ἰγνατίου καὶ τῆς Περιβλέπτου, ἐν τῷ ὀρθρῷ συνήθως ὁ ἐξάψαλμος χωρὶς τοῦ Τρισαγίου κτλ. См. у Керам.-Пападо. Ἱεροσολυμ. βιβλιοθ. т. β', σελ. 437—438.

[л. 14). Ἡ ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς συνάξεως καὶ ψαλμωδίας τοῦ ὅλου ἑναυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου καὶ καταλήγουσα εἰς τὸν αὐτὸν Σεπτέμβριον.

Здѣсь имѣются такія же замѣчанія, какъ и въ первой части: [л. 16) Ἐν μόνῳ τῷ τοῦ Φωτίου τὰ τυπικά καὶ ἐκ τῶν κανόνων τῶν ἁγίων ἡ γ' καὶ ἡ σ' ὡδή. — Ἐν μόνῳ τῷ τοῦ Ἰγνατίου καὶ ὁσιακῶν εὔρηται εὐαγγέλιον. — [л. 21). Ἰστέον, ὡς ὁ Πετρινὸς ἐν τῇ παννουχίδι ψάλλει τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Χρυσοστόμου, ὥστε, ὅταν ὀύξη ψάλλειν τὴν τοιαύτην παννουχίδα εἰς τιμὴν τοῦ ἁγίου κατὰ τὴν 13 Σεπτεμβρίου μηνὸς ἀντὶ τοῦ μεσονυκτικοῦ, οὐκ ἀπὸ σκοποῦ γενήσεται ἡ διάκρισις. [л. 22). Δεῖ γινώσκειν, ὅτι τὸ Κύριε ἐλέησον ἐν ταῖς κατὰ πόλιν (Солунѣ) ἐκκλησίαις καὶ ἐν ταῖς μοναστηρίοις πεντακόσια ψάλλεται (на пятомъ воздвиженіи креста), ἐν δὲ τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ ἐν Θεσσαλονίκῃ χίλια διακόσια ἐβδομήκοντα ἐν. [л. 26). Ἰστέον, ὅτι ψαλλόμενα θεοτακία (26 Сентября) πρὸς τὴν τάξιν τῆς Ὀκτωή-

χου εἰσί· δύο γὰρ εἰσὶ τὰ παρ' αὐτοῦ τοῦ Δαμασκηνοῦ ποιηθέντα καὶ δογματικόν, ἃ καὶ φάλειν, δοκεῖ μοι καλόν, τὸ μὲν ἐν ἐν τῷ μικρῷ ἐσπερινῷ, τὸ δὲ ἕτερον ἐν τῇ λιτῇ· οὐδὲ γὰρ ἐᾶσθαι ταῦτα τῶν ἐνδεχομένων ἐστίν, ἢ ὡς ἐν παραβύστῳ ἐν ἄλλαις ἡμέραις ψάλλεσθαι, πῶς δὲ παρηκολούθησε τὸ τρίτον ἀντὶ τοῦ πρώτου ψάλλεσθαι καὶ ἐν τῷ μεγάλῳ ἐσπερινῷ ὡς πρῶτον ψάλλεσθαι, οὐκ οἶδα· νομίζω δὲ ὅμως, ὅτι διὰ τὸ ὑπεραῖσον ἐν τούτῳ τῶν δογμάτων οὐ συναριθμεῖσθαι ταῖς ἄλλοις θεοτοκίαις ὁ τυπικάρχης ἠβουλήθη, ἐπεὶ ὁ Εὐεργετινὸς καὶ ὁ Πετρινὸς ἐν τῷ ἐσπερινῷ ἐν ἓκ τῶν δύο ψάλλουσι, καὶ τοῦτο λέγουσι πρῶτον. — [л. 36). Подъ 8 Ноября Тὸ πολυέλεον ἐν μόνῳ τῷ τοῦ Ἰσαὰκ εὖρον καὶ τοὺς ἀναβαθμοὺς καὶ εὐαγγέλιον.

Въ Юлѣ мѣсяцѣ имѣется предпразднество и попразднество памяти св. Аѳанасія Аѳонскаго (л. 89 об.—91). Замѣчаніе: Тῇ αὐτῇ θ' (Юля) μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Φωτίου, τοῦ κτίτορος τῆς μονῆς τοῦ Ἀκαπνίου [л. 91).

[л. 101 об.). Περὶ τῶν ἑορτῶν, ἐν αἷς ψάλλεται τὸ Θεὸς Κύριος, καὶ περὶ μεγάλων ἑορτῶν καὶ μέσων καὶ μικρῶν.

Есть замѣчаніе по поводу совершенія чина водоосвященія въ праздникѣ Богоявленія. Χρῆ καὶ τοῦτο γινώσκειν ἡμᾶς, ὅτι τὸ Τυπικὸν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἅπαξ προτρέπει φωτίζειν ἐν τῷ ἐσπερινῷ καὶ μόνῳ, καὶ τὰ Τυπικά δὲ ὁμοίως τῶν εὐαγῶν μονῶν, ἤγουν τοῦ Στουδίου καὶ τῶν ἐν ταῖς Ἱερασολύμοις, ἐσπέρας, καὶ μόνον, προτρέπει, νῦν δὲ ὀρθῶμεν τινὰς καὶ ἐσπέρας καὶ πρωτὶ τοῦτο ποιοῦντας ἄνευ γραφικῆς μαρτυρίας, οὐκ ὀρθῶς δηλονότι· ὁ Χριστὸς γὰρ ἅπαξ καὶ οὐχὶ δις ἐβαπτίσθη [л. 103 об.).

[л. 103). Ἡ ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς. Эта часть также съ извлеченіями изъ Типиконавъ по полямъ. Ο nedѣлѣ мытаря и фарисея замѣчено: ἐν μόνῳ τῷ τοῦ Ἰσαὰκ τὸ πολυέλεον εὖρηται [л. 103 об.).

Ἐν τισὶ δὲ τῶν Τυπικῶν εὐρίσκομεν γίνεσθαι καὶ προηρισμένην ἐν ταῖς τοιαύταις ἡμέραις, εἶπερ ἐν μιᾷ τούτων τύχοι γενέσθαι τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Γρύφωνος, καί, οὐκ οἶδα, εἰ γίνεται [л. 104 об.).

Χρῆ γινώσκειν, ὅτι διὰ πάσης τεσσαρακοστῆς οὐκ ἀσπάζεται, ὡς κατὰ συνήθειαν, ἐν τῷ κοινωνεῖν ὁ ἱερεὺς εἰς τὸ πρόσωπον, ἀλλ' εἰς τὴν χεῖρα καὶ τὸν ὄμον, πλήν σαββάτου καὶ κυριακῆς. Ἐν δὲ τῇ ἐνώσει τῶν ἁγίων ποτηρίων βάλλεται καὶ ὕδωρ καὶ θερμόν. Μετὰ δὲ τὴν

ἀπόλυσιν τῶν προηγιασμένων, εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, ἕγγουν τῆς δ', καὶ ἐσθίωμεν ξηροφαγίαν, πίνοντες καὶ ζωμὸν σὺν μέλιτος [λ. 116 οβ.).

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἐφ' ὅλην τὴν ἀγίαν τεσσαρακοστὴν ἅπαξ παρελάβομεν ἰχθύας ἐσθίειν τῇ ἑορτῇ μονῆ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τινὰ δὲ τῶν Τυπικῶν ὀρίζουσι τοῦτο καὶ ἐν τῇ τῶν Βαΐων, οὐχ εὐρίσκεται δὲ ἐν τοῖς κανόσιν· εἰ γὰρ καὶ τῆς κατὰ τοῦ αἵλου νίκης σύμβολον ἢ τῶν Βαΐων φέρει ἑορτῇ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀγίων τοῦ Σωτῆρος παιθῶν προσόρτιον ἔχει τὴν δόλωσιν, διὸ καὶ οὐδὲ παρὰ τῶν κανόνων λυομένην τὴν ἰχθυοφαγίαν εὐρίσκομεν τῇ τοιαύτῃ ἡμέρᾳ, ἀλλ' ἢ μόνον ἐν ἑορτῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ [λ. 119 οβ.).

[λ. 166 οβ.). Μάρκῳ ἱερομονάχῳ σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορρόμενα τοῦ Τυπικοῦ. 95 главъ. Съ доку также имѣются краткія замѣчанія изъ Тиниконовъ Игнатія, Φοτῖα, Перивлепта и Исаака.

[λ. 208). Εὐχή, ἣν εὐχεται ὁ πνευματικὸς πατήρ ὑπὲρ πνευματικοῦ αὐτοῦ παιδός, ἐξομολογηθέντος αὐτῷ τὰ ἴδια ἀμαρτήματα· Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ, Υἱὲ καὶ Λόγε τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ποιμὴν καὶ ἀμνέ, ὁ αἴρων τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου. Соар. Εὐχολογ. pag. 536.

[λ. 209—210). Ἡ ἀκολουθία τῆς ἀγίας μεταλήψεως· Βασιλεῦ οὐράνιε, τὸ Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Κύριε ἐλέησον, δωδεκάκις, Δεῦτε προσκυνήσωμεν, τρίς, ὁ ν'. Ἐλέησόν με ὁ Θεός, Πιστεῶ εἰς ἕνα Θεόν, Τοῦ δεῖπνου σου τοῦ μυστικοῦ, Κύριε ἐλέησον, τεσσαρακοντάκις, μετάνοιαι ιε' καὶ ἡ παροῦσα εὐχὴ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου· Δέσποτα Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀθανασίας, ὁ πάσης ὀρατῆς καὶ ἀοράτου κτίσεως δημιουργός, ὁ τοῦ ἀνάρχου πατρὸς συναΐδιος Υἱὸς καὶ συνάναρχος, ὁ δι' ὑπερβολὴν ἀγαθότητος ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων σάρκα φορέσας, καὶ σταυρωθεὶς καὶ τυθεὶς ὑπὲρ τῶν ἀχαρίστων ἡμῶν, καὶ τῷ οἰκείῳ σου αἵματι ἀναπλάσας τὴν φθαρῆσαν ὑπὸ τῆς ἀμαρτίας φύσιν ἡμῶν, αὐτός, φιλόανθρωπε βασιλεῦ, πρόσδεξαι κάμου τοῦ ἀμαρτωλοῦ τὴν μετάνοιαν . . . Τοῦ Χρυσσοστόμου· Κύριε, οἶδα, ὅτι οὐκ εἰμὶ ἄξιος οὐδὲ ἱκανός, ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς τοῦ οἴκου τῆς ψυχῆς, διότι ὅλη ἔρημος καὶ καταπεσοῦσά ἐστι, καὶ οὐκ ἔχεις παρ' ἐμοὶ τόπον ἄξιον τοῦ κλῖναι τὴν κεφαλὴν. . . Ἀπερχόμενος δὲ μεταλαβεῖν λέγε οὕτω· Δέσποτα φιλόανθρωπε, μὴ εἰς κρῖμά μοι γένοιτο τὰ ἅγια ταῦτα, ἀλλ' εἰς κάθαρσιν καὶ ἁγιασμὸν ψυχῆς τε καὶ σώμα-

τος... Εὐχὴ μετὰ τὴν ἀγίαν μετέληψιν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου· Εὐχαριστῶ σοι, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ Θεοῦ, ὅτι οὐκ ἀπόσω με τὸν ἀμαρτωλόν, ἀλλὰ κοινωνόν γενέσθαι με τῶν ἀγιασμάτων σου καταξιώσας. . . Χρυσοστόμου· Εὐχαριστῶ σοι, φιλόνηρωπε, ὅτι διὰ τὴν πολλήν σου ἀγαθότητα ἠνέσχου κοινωνόν με γενέσθαι τοῦ ἀχράντου σώματος καὶ τοῦ τιμίου αἵματος, καὶ οὐκ ἐβδελύξω ὡς μεμολυσμένον, οὐδὲ ὡς τῆς ὑποδοχῆς τοῦ ἀγιασμοῦ ἀνάξιον ἀοράτῳ σου καὶ θεία δύναμει ἀπόσω. . . Τοῦ αὐτοῦ· Τοῦ ἀχράντου σώματος καὶ τοῦ τιμίου αἵματός σου μυστικῶς ἀξιωθεὶς γενέσθαι συμμετοχός, εὐχαριστῶ, ἀνυμνῶ, προσκυνῶ, δοξάζω, μεγαλόνων τὰς σωτηρίας σου, Κύριε, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Κύριε ἐλέησον γ'. Δι' εὐχῶν τῶν ἀγίων πατέρων ἡμῶν. . . ἐλέησαν ἡμᾶς.

[л. 211). Отрывки словъ аскетическаго содержания неизвестныхъ авторовъ. Письмо XIII вѣка.

[л. 214 об.). Τοῦ ἀγίου Μαξίμου λόγος ἀσκητικὸς κατὰ πεῦσιν καὶ ἀπόκρισιν.

XLII. № 447. Τυπικόν, (безъ начала), ркп. Λεона-Διονисијатској библиотеки въ 4 долю, 270 листовъ, писана скорописью XIV в. на бомбичиѣ. Первой части нѣтъ. Мѣсяцесловъ начинается 24 числомъ Сентября. Есть ссылки на Типиконъ Петры. Говорится о поздравленіи игумена братією обители на канунѣ Рождества Христова и Богоявленія, о предпразднествѣ и попразднествѣ Аванасію Λεονскому, на самый праздникъ коего положено совершать бдѣніе. Въ Тріоди особеннаго ничего нѣтъ. Марковыя главы обрываются на 65 главѣ. Коица Типикона не имѣется. Въ Типиконѣ записаны панихиды по ктиторахъ (позднѣйшею рукою) тѣ самыя, которыя отмѣчены нами въ соборномъ, нынѣ практикуемомъ въ Λεονο-Διονисијатској обители Типиконѣ. (См. ниже).

XLIII. № 54. Τυπικόν (начала нѣтъ), рукопись библи. Чаушскаго монастыря въ Солунѣ въ 16 долю листа, 161 листъ, писана на тонкомъ пергаменѣ мелкимъ чоткимъ почеркомъ XIV вѣка. Типиконъ не имѣетъ первой вводной части и изъ Мѣсяцеслова не достаетъ службъ съ 1-го Сентября до праздника Рождества Христова, т. е. до 25 Декабря. Въ наличной части Синаксаря ничего нѣтъ особеннаго.

Составъ службъ по Трїодямъ постной и цвѣтної обычный. Въ Пентикостарїи вставлено нѣсколько листовъ, писанныхъ рукою XVI в. Статьи: Μάρκω, ἀμαρτωλῶ ἱερομονάχῳ, σύνταγμα, ποιηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Ἑυπικῶ, состоитъ изъ 94 главъ. Въ заключенїи имѣются статьи: а) Περὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος, πῶς ψάλλονται οἱ κανόνες αὐτῶν μετὰ τῶν θεοτοκίων, б) εὐχή, λεγομένη ἐπὶ πάσας ὥρας, в) Ἀκολουθία τῆς ζύμης η δ. Ἀπολυτίκια διάφορα τῶν ἁγίων μαρτύρων.

Настоящїй Тинниконъ замѣчательнъ, во-первыхъ, тѣмъ, что перѣдко въ немъ дѣлаются указанїя на особенности практики лавры Преподобнаго Саввы Освященнаго, а, во-вторыхъ, на поляхъ его разсѣяно весьма много замѣчанїй, выбранныхъ писцомъ рукописи изъ другихъ Тинниконовъ, а также замѣчанїй, имѣющихъ личный характеръ. Вотъ эти замѣчанїя для примѣра: Ἰστέον, ὅτι εὐρίσκεται ἐν τῷ Ἑυπικῷ τῆς Πέτρας περὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. (См. ркп. 1528 г. моеї оубл.).

Χρῆ γινώσκειν, ὅτι, εἰ συμβῆ τῷ σαββάτῳ τῆς ἀκαθίστου μετὰ τὰ ἀπόδειπνα, δοκεῖ μοι, εἶναι μᾶλλον ψάλλεσθαι τὸν κανόνα τῆς ἀκαθίστου μετὰ τοῦ τετραψοδίου τοῦ σαββάτου καὶ οὕτω γίνεσθαι τὴν λιτὴν καὶ τὴν ἄλλην πᾶσαν ἀκολουθίαν τῆς ἀγρυπνίας τῆς ἑορτῆς, ἂν καὶ οὐχ ὀρίζει. Εἰ σαββάτῳ τύχοι, μὴ ψάλλειν η τ. д.

ἽΟρα ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ πῶς οὐχ ὀρίζει ἀγρυπνίαν, διὰ τὴν ἀγρυπνίαν, οἶμαι, τῆς κυριακῆς τῶν βαΐων· ταύτην γὰρ νωχελῶς γενέσθαι ἀδύνατον.

Οἶμαι, ὅτι, καὶ ὁ ναὸς εἰ ἔστιν εἰς ὄνομα τῆς Θεοτόκου, οὐ μὴ γένηται ἀγρυπνία· ἀδιάκριτον γὰρ αἰ β' ἀγρυπνίαὶ κατὰ διαδοχὴν· τῷ δὲ μεγάλῳ σαββάτῳ μὴ γενέσθαι ἀγρυπνίαν, ἐπιφωσκούσης τῆς μεγάλης κυριακῆς, ἀδύνατον καὶ ἐν ταύτῃ πάλιν τῇ μεγάλῃ κυριακῇ ἀγρυπνίαν, βαρὺ καὶ παντελῶς ἀδιάκριτον, καὶ ταῦτα μεσοῦσης μεγάλης παρακλησεως ἀπὸ μειζοτέρας νηστείας.

Ἐν τισι τῶν Ἑυπικῶν εὐρίσκεται γίνεσθαι καὶ προηγιασμένας ταῖς τοιαύταις ἡμέραις, εἴπερ ἐν μιᾷ τούτων τύχοι γίνεσθαι τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Τρόφωνος, οὐκ οἶδα δέ, εἰ γίνεται.

Εἰς τὴν λάβραν τοῦ Σάββα μόνον τὸν τρίψαλμον σὺν τῇ γ' ὥρα ὁμοίως καὶ τὰς λοιπὰς ὥρας μετὰ ἐνὸς ψαλμοῦ, ὅταν στιχολογοῦσιν.

Δεῖ γινώσκειν, ὅτι εἰς τὴν λαύραν τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα

εἰς τὴν πρώτην ὥραν λέγομεν τὴν προφητείαν, διὰ τὸ μὴ πάντας συνάγεσθαι εἰς τὰς λοιπὰς ὥρας.

Τινὰ τῶν Ἑτυπικῶν, μετὰ τὰς γ' μετανοίας, ὀρίζουσι λέγεσθαι τὴν εὐχὴν τὴν Δέσποτα Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ, εἰ καὶ πρὸ τούτων εὐχὴν τὴν Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ, οὐ δηλοῦσιν, οὐκ οἶδα πῶς.

Ἰστέον, ὅτι τὸ Κελεύσατε, οὐχ ὀρώμεν γινόμενον πάντοτε, οὔτε περὶ τοῦ κανδηλάπτου, οὔτε περὶ τοῦ διακόνου, ὡς ἐν τισὶ δηλούμενον εὐρίσκομεν, τινὰ δὲ τῶν Ἑτυπικῶν λέγουσι γίνεσθαι περὶ τοῦ διακόνου ἕξω τοῦ βήματος, ὑπερ οὐ δοκεῖ μοι ἐνδεχόμενον, ὄντος ἱερέως, ἐκφωνεῖν τὸν διάκονον.

Ἰστέον, ὡς ἐν τισὶ τῶν Ἑτυπικῶν, ἰδίως τὴν σήμερον, οἱ πρόσφοροι τῇ ἡμέρᾳ ἐν ταῖς ὥραις ψαλμοί, ἐν δὲ τοῖς ἀκριβεστέροις τῶν Ἑτυπικῶν οὐ δηλοῦται τοῦτο, ὅτε οἱ συνήθεις ψαλμοὶ ἀναγκαιότεροι τῶν ἰδιορρόθιμων δοξάντων τισίν.

Ἐν δὲ τισὶ τῶν μονῶν οὐδὲ ψάλλονται αἱ ὥραι εἰς τὸν μέσον πρὸ τῆς λειτουργίας, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς λειτουργίας, εἰ γένηται τὴν τάξιν αὐτῶν.

XLIV. № 785. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ. Ἑτυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως καὶ ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα τοῦ ἡγιασμένου. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμων ἀγίων μονῶν. Руконисъ Ватиканской библіотеки въ 24 доли, 142 листа, писана на пергаментѣ скорописью XIV вѣка (Toscani. Ad Turisca graecorum, pag. 7 относитъ эту руконисъ къ XV или XVI в.) Писецъ рукониса назвалъ свое имя въ слѣдующей припискѣ: Πόνος Μανουήλ, ἀλιτροῦ Κεραμέους, δούλου ταπεινοῦ τῆς ψυχῆν εὐγενίας [л. 169].

Составъ рукониса:

[л. 1). Τοῦ ἀγίου Βασιλείου ἐπιτίμια μοναζουσῶν 18.

[л. 3). Εἰδήσεις τοῦ μικροῦ ἐσπερινοῦ.

[л. 3 об.). Διάταξις τῆς ἀγρουπνίας.

[л. 9). Εἰδήσεις τῶν ἀγρουπνιῶν τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ.

[л. 9 об.). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μοναστηρίων.

Эта часть вводная безъ раздѣленія на главы. Новыя статьи начинаются: Δεῖ γινώσκειν, Χρὴ εἰδέναι, Ἰστέον η τ. д.

[л. 19). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμοφῳδίας τε καὶ τάξεως τοῦ ἔθλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

15 Декабря. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ θαυματουργοῦ Παύλου ἐν τῷ Λάτρῳ.

Часы подь Рождество, Крещеніе и въ великую пятницу съ обычными псалмами.

Упоминается служба трехъ святителей, приписываемая Иоанну Евхантаскому.

[л. 95 об.). Ἀκολουθία τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς. Изложение обычное, но есть особенность въ великой еυδοѣ. Выходъ съ Евангелиемъ дѣлаетъ священникъ въ бѣлыхъ одеждахъ, и послѣ входа поютъ псалмъ «Благообразный Иосифъ», или «Содержаи концы».

[л. 140). Воскресные прокимны предъ апостоломъ 8 гласовъ, аллилуаріи, недѣльные аллилуаріи, прокимны и причастны, прокимны воскресные предъ евангелиемъ и свѣтильны восьми гласовъ.

[л. 139). Περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν.

XLV. № 326 (937). Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία καὶ ἐν τοῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μονῶν. Рукопись Леоно-Ватопедской библи. въ 16 долю, 135 листовъ, писана плохою скорописью XIV—XV вѣка. На рукописи есть подпись Арсенія Суханова.

[л. 1). Εἶδησις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ.

— Περὶ τῆς ἀγρυπνίας διατάξεις, πῶς ἀφείλει τοῦ ἔθλου ἐνιαυτοῦ ψάλλειν.

[л. 8). Εἶδησις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ἔθλου χρόνου.

[л. 9). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μοναστηρίων.

[л. 19 об.). Αὕτη ἡ ἀκολουθία ψάλλεται ἐν τοῖς σάββασι, ἐν οἷς γίνεται Ἀλληλοῦα

[л. 20 об.) Службы по Мѣсяцеслову.

[л. 88). Ἀκολουθία τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

[л. 134). Εἶδησις περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα.

[л. 135). Ἀλληλουάρια τὰ ἄμνημα.

— Ἔτερα ἀλληλουάρια τὰ ἄμνημα.

Въ первой части дѣленій на главы нѣтъ. Текстъ сходенъ съ Галисійскимъ Типикономъ, но безъ всякихъ замѣчаній и ссылокъ на практику другихъ монастырей. Мѣсяцесловъ большею частію состоитъ изъ однихъ именъ съ «Аллилуія». Службы положены на праздники и на дни важнѣйшихъ святыхъ. Текстъ тріодныхъ службъ сходенъ съ Галисійскимъ Типикономъ лавры пр. Аѳанасія № 99 А.

XLVI. № 161. Α Τυπικόν, ркп. библ. лавры пр. Аѳанасія Аѳонскаго въ 16 долю листа, 209 листовъ, писана мелкою скорописью XIV—XV в. Начала нѣтъ. Начинается 17 числомъ Января. Особеннаго ничего не заключаетъ въ себѣ эта рукопись. Въ Синаксарѣ имѣются ссылки на Типиконъ Петра Марковыхъ главъ 95. Въ прибавленіи находятся тропари, кондаки, богородичны и т. п.

XLVII. Γ. α. 11. Τυπικόν, рукопись Крнито-Феррарской близъ Рима библіотеки (0,15 × 0,11) писана па бомбицинѣ небрежною скорописью XIV—XV в. Листовъ въ рукописи, во многихъ мѣстахъ дефектной, нынѣ считается 149. Поля ихъ испещрены нерѣдко замѣчаніями иной практики, хотя эти примѣчанія можно читать съ большими успѣхами. Конца въ рукописи не имѣется, и Типиконъ оканчивается службою въ постъ св. Апостоловъ. Въ составныхъ своихъ главныхъ частяхъ этотъ Типиконъ ничего достойнаго замѣчанія не содержитъ, хотя и былъ предметомъ вниманія ученаго аббата Теодора Тоскани въ его трудѣ: «Animadversiones ad Typica graeca». Roma 1864 an.

XLVIII. № 386. Τυπικόν τῆς εὐαγεστάτης μονῆς τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα, περιέχον πᾶσαν ἀκολουθίαν καὶ διάταξιν ἐκκλησιαστικὴν τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις σεβασμίων μονῶν. Αὕτη ἡ διάταξις καὶ ἡ ἀκολουθία γίνεται (καὶ) τῶν λοιπῶν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ὄντων μοναστηρίων. Рукопись Парижской національной библіотеки (du Fonds) въ 16 долю листа, 278 листовъ, писана на бумагѣ скорописью XIV—XV в. На рукописи имѣются позднѣйшія приписки историческаго характера: 1) Τὸ Τυπικὸν τοῦτο τὸ προσκλονῶ εἰς ἁγίαν Ἀνάστασιν ἐγὼ Θωμὰς ἱερεὺς καὶ μέγας αἰκονόμος τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀγίας τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ εἴ τις ἀποξενώση

αὐτὸ ἐκεῖθεν, (ἐκεῖνος) νὰ εἶναι ἀφοριζόμενος; 2) ἔτους ςϞξη' ἔπεραν οἱ ἄθιοι ἀγαριανοὶ τὰ νησιά Σαμοθράκι καὶ τὴν Ἰάσσον [л. 55] и 3) ςϞξα' ἰνδικτιῶνος α' Θεοδοσίας, ἔπειραν ἡ πόλις οἱ ἄθιοι ἀγαριανοί. (Очевидно, разумѣется городъ Солунъ).

Вводная первая часть безъ раздѣленія на главы и по изложенію сходна съ Типиконами XIII и XIV вѣковъ. Имѣются ссылки и на практику другихъ Типиконовъ.

[л. 29 об.). Μῆсяцесловъ и службы на цѣлый годъ.

[л. 143). Службы по Тріодямъ постной и цвѣтной.

[л. 221). Μάρκω ἀμαρτωλῶ σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τοπικοῦ.

XV ВѢКЪ.

XLIX. № 93. Δ Τοπικόν (заглавіе вытерто), ркп. библ. лавры пр. Аванасія Аѳонскаго въ 4 долю листа, 338 листовъ, писано скорописью 1425 г., какъ видно изъ приписки: Ἐπληρωθή ἡ παροῦσα δέλτος ςϞλγ', μηνὶ Ὀκτωβρίῳ, ἰνδ. γ'. Первая часть съ раздѣленіями на главы: Δήλωσις и Εἰδήσις. Марковыхъ главъ 86.

L. № 38. Рукопись (Пандекты) Парижской національной библиотекы (Coislian) въ большой александрійскій листъ, 402 листа, писаны чоткимъ почеркомъ 1432 года, какъ значитъ въ припискѣ этой рукописи въ концѣ: Ἐπὶ τῆς βασιλείας τῶν πανευσεβεστάτων βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων Ῥωμαίων Ἰωάννου καὶ Μαρίας τῶν Παλαιολόγων ἐγγράφη ἡ παροῦσα βιβλος διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ ἀμαρτωλοῦ καὶ εὐτελοῦς Διονυσίου ἱεροδιακόνου δι' ἐξόδου καὶ σπουδῆς τοῦ ὀσιωτάτου ἐν μοναχοῖς κὺρ Μελετίου ἐν ἔτει ςϞμ=1432, μηνὶ Νοεμβρίῳ ι', καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες καὶ ψάλλοντες ἐν αὐτῇ εὐχεσθε ὑπὲρ ἐμοῦ, δίδοντες συγγνώμην τοῖς πολλοῖς μοι σφάλμασιν, ὅτι ἐν τισὶ μὲν ἐσφάλην ἐκ ῥαθυμίας, ἐν τισὶ δὲ ἐξ ἀπροσεξίας, τὰ πλείω ἐξ ἀμαθίας, ὁ δὲ τὰ πάντα πληρῶν Θεὸς γένοιτο ἴλεως κάμοι καὶ ὑμῖν, ἀλλὰ δὴ καὶ τοῦ εἰς τοῦτο θεμένου τὴν ἀρχὴν τῆς σπουδῆς, ἐν τῇ φοβερᾷ καὶ ἐνδόξῳ αὐτοῦ δευτέρῳ παρουσίᾳ, αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Δόξα τῷ ἁγίῳ Θεῷ, τῷ δόντι ἀρχὴν καὶ τέλος. Ἐγγράφη ἐν τῇ ἐμῇ μονῇ τῇ μεγάλῃ λαύρᾳ, τῇ συγκειμένῃ τῷ τοῦ Ἁθωνος ὄρει. [л. 402 об.). Какъ на выходныхъ листахъ, такъ и внутри рукописи сдѣлано

весьма много приписокъ позднѣйшихъ рукъ, удостоверяющихъ принадлежность данной рукописи Аѳонской лаврѣ и закливающихъ ея переносъ въ другое мѣсто. Рукопись заключаетъ въ себѣ выдержки изъ Типикона и полныя Трїоди постную и цвѣтную.

[л. 1). Τροπικὸν τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς (Мон-факонъ pag. 112 читаетъ: μὸν ἡς), ἀρχόμενον τῇ κυριακῇ τοῦ τελώ-νου καὶ τοῦ φαρισαίου ἄχρι τῶν Ἀγίων Πάντων.

Въ недѣлю мытаря и фарисея о пѣнія стихиры: «Покая- нїя отверзи ми двери» не говорится, но μετὰ τὸν ν', ἀντὶ τοῦ Ἀνα-στάς ὁ Ἰησοῦς ψάλλομεν, στιχηρὰ ἰδιόμελα ἦχος πλ. β'. Τὰ πλήθη τῶν πεπραγμένων μοι [л. 1). Въ недѣлю блуднаго въ тоже время положено: στιχηρὸν ἰδιόμελον εἰς ἦχον πλ. δ'. Τῆς μετανοίας ἀνοι-ξὸν μοι πόλας. Χρῆ γινώσκειν, ὅτι ταῦτα τὰ δύο ἰδιόμελα, τὸ προ-γραφὲν ἐν τῇ κυριακῇ τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου καὶ τὸ νῦν, ψάλλονται ἐν παρ' ἐν καθ' ἑκάστην κυριακὴν μετὰ τὸν ν', ἀντὶ τοῦ Ἀνα-στάς ὁ Ἰησοῦς, μέχρι καὶ τῆς πέμπτης κυριακῆς τῶν ἁγίων νηστειῶν [л. 1 об.). Монахи цѣлуютъ иконы въ своихъ стаσιдіяхъ [л. 5). О будителѣ говорится въ службѣ поста [л. 5). Ἐσθίωμεν ἔηροφαγίαν, πίνοντες καὶ ζωμὸν μετὰ μέλιτος [л. 6). Дїаконъ говоритъ: «Свѣтъ Христовъ». Εἰ δὲ Ἰσως ἐστὶ καὶ διάκονος, συλλειτουργῶν μετὰ τοῦ ἱερέως, αὐτὸς χαράττει τὸν σταυρὸν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν μετὰ τοῦ манουαλίου καὶ θυριατοῦ καὶ ἐκφωνεῖ τὸ Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσι [л. 6). Канонъ великій на повечерїи начинался послѣ псал-мовъ 69 и 73 [л. 6 об.). Поминается на повечерїи преподоб-ный Аѳанасїй [л. 6 об.). Въ пятницу коливо въ честь муч. Θεοδора [л. 7 об.). Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἐφ' ὅλην τὴν ἁγίαν μ' ἀπαξ παρελάβομεν ἐσθίειν τὸ ὄψάριον, ἦγουν ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ [л. 7 об.). Δεῖ γινώσκειν, ὅτι ἐντὸς τοῦ βήματος ἀναγινώσκονται οἱ οἴκοι αὐτοὶ καὶ τὸ κοντάκιον παρὰ τοῦ ἱερέως, ἐνδεδομένου φελώνιον [л. 10 об.), замѣ-чается объ акаѳистѣ. Въ сѹбботу Лазаря въ утрени пѣли тро-парїи воскресныя: Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος καὶ τὰ ἕτερα [л. 11 об.). Въ недѣлю ваїй ἐν τῇ τραπέζῃ γίνετα: παράκλησις τοῖς ἀδελφοῖς, οὐ μέντοι ἐσθίωμεν ἰχθύν, εἰ καὶ ποῦ γέγραπται [л. 12 об.). Съ поне-дѣльника чтеніе Евангелїя [л. 13). Часы въ великую пятницу съ обычными псалмами, но съ пѣніемъ 12 тропарей [л. 15—16). Выходъ въ сѹбботу на утрени съ Евангелїемъ [л. 17). О ка-

νοντῆ на Пасху замѣчено: Ἰστέον, ὅτι εἰς τὸν παρόντα κανόνα οὔτε στίχους λέγομεν, οὔτε μὴν Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν δόξα σοι, ὡς πολλάκις εἶπθε γίνεσθαι, ἀλλὰ μόνον τοὺς εἰρημοὺς ἀπλῶς καὶ τὰ τροπάρια ὁμοίως· ἔσχατον γὰρ μόνον λέγομεν· Δόξα, ὁ εἰς χόρος, Καὶ νῦν, ὁ ἕτερος [л. 17 об.).

[л. 26). Ὡδαὶ τοῦ Ψαλτῆρος.

[л. 32). Διάταξις εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τοπικοῦ τῆς ἀγίας τσασαρακοστῆς ἄχρι τῆς Πεντηκοστῆς. Выборки изъ Марковскихъ главъ.

[лл. 41—45). Чистые.

[л. 46). Τριώδιον, ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου καὶ καταλήγον ἄχρι τῆς κυριακῆς τῶν Ἀγίων Πάντων, ἔχον τὴν Ὀκτώηχον, τοὺς ἀποστόλους, τὰ εὐαγγέλια, τὸν Ξανθόπουλον. Но Октоиха, апостола и евангелія, Ксантопула нѣтъ, если не считать, что все это размѣщено по недѣлямъ и днямъ четырехдесятницы и пятидесятницы.

LI. № 95. Λ Τοπικόν, ρκп. библ. лавры пр. Аѳанасія Αѳонскаго въ 4 долю листа, 277 листовъ, писана почеркомъ. 1433 года. Крпптографическая приписка читается такъ: Ἐτελειώθη τὸ παρὸν Τοπικὸν διὰ μνήμης καὶ ἐξόδου τοῦ τιμιωτάτου ἐν μοναχοῖς κυροῦ Ἀχακίου, ἔτει ςΠμα', ἰνδ. α' = 1433. Въ первой части нѣтъ дѣлений. Τριῶδι и Μῆсяцесловъ обычные. Въ прибавленіи много статей кононико-литургическихъ.

[л. 160). Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Θεολόγου, λόγος εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα καὶ εἰς τὴν βραδύτητα Ἀναστάσεως ἡμέρα, καὶ ἡ ἀρχὴ δεξιὰ καὶ λαμπρυνθῶμεν τῇ πανηγύρει καὶ ἀλλήλους περιπτωξώμεθα.

[л. 163). Τάξις ἀρίστη τῶν ἐξαγορευόντων.

Χρὴ τὸν ἐξαγορευῶσαι μέλλοντα ἐν ἐκκλησίᾳ εἶναι, ἢ ἀνακεχωρισμένῳ τόπῳ καὶ συνεύχεσθαι αὐτῷ τὸν τὰς ἐξομολογήσεις δεχόμενον, δηλονότι ὄντος αὐτοῦ ἱερέως· τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις μόνοις δωδῶρηται παρὰ Χριστοῦ τὸ δεσμεῖν καὶ λύειν καὶ ἀφιέναι τοῖς ἀνθρώποις τὰ ἁμαρτήματα· τοῖς μὲν γὰρ καὶ χειροτονεῖν ἔξεστι. τοῖς δὲ καὶ χειροθετεῖν, ὃ δὲ οὐ δωδῶρηται αὐτῷ ἀπὸ Πνεύματος ἀγαθότητος καὶ θείας δωρεᾶς τοῦτο ποιεῖν, ἀδύνατόν ἐστι πάντη καὶ μάταιον καὶ ἀνένδεκτον καταλλαγὴν διδόναι τοῖς ἁμαρτάνουσιν. Χρὴ οὖν τὴν ἱερατικὴν περιβεβληθῆσθαι τὸν ἀνάδοχον καὶ θυμιᾶν, πρότερον ἄψας καὶ

κηρούς, εἴθ' οὕτως εὐλογεῖν καὶ ὑμνεῖν τὸ Τρισάγιον, τὸ Πάτερ ἡμῶν καὶ τὸ Πιστεῖω εἰς ἓνα Θεόν, Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με, μηδὲ τῇ ὀργῇ σου, Μακάριοι, ὧν ἀφείθησαν αἱ ἀνομίαι· Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, Ἀγκάλας πατρικῆς, Ὡς ὁ περιπεσὼν εἰς τοὺς ληστές, Δάκρῳά μοι δός, ὁ Θεός, Ἐγώ, Παρθένε ἁγία Θεοτόκε, Κύριε παντοκράτωρ, ὁ Θεός τῶν πατέρων ἡμῶν τοῦ Ἀβραάμ. Μετὰ δὲ τὸ πληρῶσαι τὴν εὐχὴν, εὔχεται καὶ καθ' ἑαυτοῦ ὁ ἱερεὺς, ὁ ἀνάδοχος, οὕτως· Ὁ εὐσπλαγγνος καὶ ἐλεήμων Θεός, ὁ ἐτάζων καρδιάς καὶ νεφρούς, ὁ τὰ κρύφια τῶν ἀνθρώπων ἐπιστάμενος· οὗ γάρ ἐστι πρᾶγμα ἀφανές ἐνώπιόν σου, ἀλλὰ πάντα γυμνά καὶ τετραχλησιμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς σου, ὁ γινώσκων καὶ τὰ κατ' ἐμὲ μὴ βδελύξῃ με, μηδὲ τὸ πρόσωπόν σου ἀποστρέψῃς ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλὰ πάριδέ μου τὰ παραπτώματα ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ, ὁ παρορῶν ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτήματα εἰς μετάνοιαν, καὶ ἀπόπλυνόν μου τὸν ῥύπον τοῦ σώματος καὶ τὸν τῆς ψυχῆς, καὶ ὄλον με ἁγίασον ὀλοτελῶς τῇ ἁοράτῳ σου καὶ πνευματικῇ δεξιᾷ, ἵνα μὴ, ἐλευθερίαν ἄλλοις ἐπαγγειλάμενος, καὶ ταύτην παρέχων τῆς σῆς ἀπάτου φιλανθρωπίας, αὐτός, ὡς δούλος ἀδόκιμος ἁμαρτίας, γένωμαι· μὴ, Δέσποτα, ὁ μόνος ἀγαθός καὶ φιλόανθρωπος, μὴ ἀποστραφείην ταπεινωμένος, ἀλλ' ἑξαπόστειλόν μοι δύναμιν ἐξ ὕψους ἁγίου σου, λόγον σοφίας, νοῦν γνώσεως, χάριν διακρίσεως τῶν πνευματικῶν. Καὶ ἐνίσχυσόν με πρὸς τὴν διακονίαν τοῦ προκειμένου ἐνδόξου μυστηρίου τοῦ μεγάλου καὶ ἐπουρανίου, καὶ μόρφωσόν μου τὸν Χριστόν ἐν τοῖς μέλεσί μου. Καὶ τὸν μέλλοντα δούλον ἀναγεννάσθαι, διὰ τῆς ἐμῆς ἐλεεινότητος, τῇ τῆς μετανοίας καὶ ἑξαγορεύσεως μετανοήσει, οἰκοδόμησον ἐν τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν. Καὶ μὴ καθέλης, ἀλλὰ φύτευσον αὐτὸν φύτευμα ἀληθείας ἐν τῇ ἁγίᾳ σου καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ, στήριξον τὴν εἰς ἐμὲ αὐτοῦ πίστιν καὶ ἀνυπόκριτον ταύτην τοῦτον φυλάξαι ἐνίσχυσον. Ἄνοιξον αὐτοῦ τὰ ὄτια τοῦ εὐμενῶς ἀκούειν ταῖς ὑφ' ἡμῶν αὐτῷ ῥηθήσεσθαι μελλούσαις ἀληθείαις, σύζευξον λόγους αὐτοῦ, κατάνοιξον αὐτοῦ τὴν καρδίαν καὶ τὴν ψυχὴν, ἵνα μετὰ πάσης πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ ἀληθείας ἐκπομπεύσῃ τὴν ἀνομίαν αὐτοῦ, ὡς ἄξιαν ὑβρεως· ἄφες αὐτῷ πάντα τὰ κακῶς πεπραγμένα, καὶ ἐνίσχυσον αὐτὸν ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ λατρεύειν σοι πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ὅπως, προκόπτοντος αὐτοῦ, δοξάζῃ διὰ παντός τὸ πανάγιον ὄνομά σου τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Εἶτα μετανοίας ἀμφοτέροι ἰβ'. Καὶ

ὁ μετανοῶν εἰς ὕψος τὰς χεῖρας διάρας, λεγέτω δωδεκάκις τὸ Ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, καὶ πάλιν, πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν, λεγέτω ἐκ τρίτου· Ἐξομολογοῦμαι σοι, Κύριε ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, πάντα τὰ κρύφια τῆς καρδίας μου. Καὶ ὁ ἀνάδοχος εὐχεταὶ οὕτως· Ὁ ὦν, Δέσποτα Κύριε, ὁ ποιήσας τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν καὶ δοὺς αὐτῷ ἐξουσίαν ζωῆς αἰωνίου, εἶτα, ἐκπεσόντα διὰ τῆς ἁμαρτίας, μὴ παριδὼν, ἀλλ' οἰκονομήσας διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ σου τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου. Αὐτὸς καὶ τὸν δοῦλόν σου τοῦτον, λυτρωσάμενος ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἐχθροῦ, πρόσδεξαι εἰς τὴν εὐθεΐαν ὁδὸν τῶν ἐντολῶν σου, διάνοιξον αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸ ὁπτάζεσθαι τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου σου, σύζευξον τὴν ζωὴν αὐτοῦ ἄγγελον φωτεινόν, ῥυόμενον αὐτὸν ἀπὸ πάσης ἐπιβουλῆς τοῦ ἀντικειμένου, ἀπὸ συναντήματος πονηροῦ, ἀπὸ φαντασμάτων πονηρῶν καὶ ἀπὸ δαιμονίου μεσημβρινοῦ, ἐξέλασον ἀπ' αὐτοῦ πᾶν πονηρὸν καὶ ἀκάθαρτον πνεῦμα, κεκρυμμένον καὶ ἐμφωλεῦον τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· πνεῦμα πλάνης, πνεῦμα πονηρίας, πνεῦμα εἰδωλολατρείας, πνεῦμα πλεονεξίας, πνεῦμα ψεύδους καὶ ἀκαθαρσίας, πνεῦμα πορνείας καὶ πάσης αἰσχουργίας, τῆς ἐνεργουμένης κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ διαβόλου, καὶ ποιήσον αὐτὸν πρόβατον λογικὸν τῆς ἁγίας ποιμένης τοῦ Χριστοῦ σου, μέλος τίμιον τῆς ἐκκλησίας σου, σκεῦος ἡγιασμένον, υἷον φωτὸς καὶ κληρονόμον τῆς βασιλείας σου, ἵνα κατὰ τὰς ἐντολάς σου πολιτευσάμενος, καὶ φυλάξας τὴν σφραγίδα τῆς μετανοίας ἄθραυστον, καὶ διατηρήσας τὸν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ χιτῶνα ἀμόλυντον, τύχη τῆς μακαριότητος τῶν ἐκλεκτῶν σου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπία τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῦ παναγίου καὶ ἀγαθοῦ καὶ ζωοποιοῦ σου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Εἶτα ἐπερωτᾷ αὐτὸν μετὰ πάσης ἰλαρότητος καὶ χαρᾶς πνευματικῆς, προσμειδιῶν οὕτως·

Πῶς, κύριε, ἡ ἀδελφέ, ἡ τέκνον, ἡ κυρία ἀδελφή, ἐν πρώτοις ἐφθάρη ἢ παρθενία σου; διὰ πορνείας, ἢ διὰ νομίμου γάμου, διὰ μαλακίας, ἢ τῶν παρὰ φύσιν τινός; Πάλιν ἐρωτᾷν εἰς πόσας ἐμολύνθης γυναῖκας πρὸ τοῦ νόμιμον σχεῖν, καὶ εἰς πόσας μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν νόμιμον, ἢ μετὰ τὸ χηρεῦσαι, καὶ εἰ ἄρα ἦσαν ἐξ αὐτῶν δοῦλοι, πόσαι χῆραι, καὶ πόσαι ὑπανδραιοὶ, καὶ πόσαι πόρνοι, πόσαι μονάζουσαι, πόσαι μικρόσχημαι, καὶ πόσαι μεγαλόσχημαι, πόσαι ἱερωμέναι, ἢ γοῦν διακόνισσαι, ἢ πρεσβύτεραι; Καὶ μετὰ ταῦτα ἐρωτᾷν

καὶ περὶ ἀρσενικοιτιῶν τρεῖς, παθεῖν παρ' ἄλλου, καὶ κουφότερον τοῦ ποιῆσαι, ὃ καὶ βαρύτερον. Εἶτα πάλιν πόσον ἐν ταῖς γυναῖξι κατὰ φύσιν μολυνόμενος χρόνον διήνυσε, καὶ πόσας ὁμοῦ περιέπεσεν· ὁ γὰρ ἀριθμὸς ὑπὲρ πάντων ζητεῖται, καὶ τῶν προσώπων διαφορά· δοῦλαι, πόρνοι, χῆραι, ὑπανδρῶν, μονάζουσαι καὶ ἱερωμέναι. Καὶ πάλιν ζητεῖν, εἰ, γυναῖκα ἔχων, εἰς τὰ παρὰ φύσιν ἐξέπεσε, καὶ εἰ πρὸ τοῦ εἰκοστοῦ πέμπτου χρόνου τῆς αὐτοῦ ἡλικίας, ἢ μετὰ τοῦτο, καὶ εἰ ἅπαξ τοῦτο συνέβη, ἢ καὶ πολλάκις. Καὶ μετὰ τούτων ἐρωτάσθω περὶ μαστροποιίας, καὶ εἰ εἰς κτήνός ποτε ἐξεπόρνευσε, πάντα δὲ τὰ κτηνώδη μίαν κέκτηνται τὴν διαφοράν. Καὶ περὶ μαλακίας ἐρωτάσθω· ἢ δὲ μαλακία δύο κέκτηται τὰς διαφοράς· διὰ τῆς οἰκείας χειρός, καὶ τὸ δι' ἄλλου προστρέβεισθαι. Εἶτα ἐρωτάσθω καὶ περὶ τῆς πολυπλόκου αἰμοξίας, πολλαὶ δὲ καὶ ποικίλαι ταύτης αἱ διαφοραί. Ἄλλο γὰρ τὸ εἰς δύο ἀδελφάς περιπεσεῖν ἐκ πατρὸς καὶ μητρός, καὶ ἕτερον τὸ εἰς ἄλλου πατρὸς καὶ εἰς ἄλλης μητρός, ἄλλο τὸ εἰς δύο ἑξαδέλφους, καὶ ἄλλο τὸ εἰς νόμφην, γυναῖκα ἀδελφοῦ, ἢ υἱοῦ γνησίου, ἄλλο τὸ εἰς πενθεράν, καὶ ἕτερον εἰς μητέρα, ἢ εἰς πρόγονήν, ἢ εἰς παλακὴν πατρὸς, ἢ ἀδελφοῦ, ἢ ἑξαδέλφου. Σφάλλονται δὲ τινες καὶ εἰς τὰς ἰδίας αὐτῶν μητέρας καὶ ἀδελφάς· ἄλλο πάλιν τὸ εἰς τὴν ἰδίαν σύντεκνον, καὶ ἄλλο τὸ εἰς ἣν ἐδέξατο ἀπὸ τοῦ ἀγίου βαπτίσματος· ἄλλο τὸ εἰς ἰδίαν θυγατέρα, ἢ ἑξαδέλφην, ἕτερον τὸ εἰς θείαν, ἢ γυναικοθεΐαν, μέγα τὸ εἰς τὸν ἴδιον ἀδελφὸν πεσεῖν, μείζον δὲ τὸ παθεῖν ἐξ αὐτοῦ καὶ ποιῆσαι εἰς αὐτόν, τὸ δὲ παθεῖν τὸ δεύτερον παρὰ τοῦ πρώτου, καὶ εἰς τὸ τρίτον ποιῆσαι, ὅμοιον τοῦ προτέρου ἐστίν. Φηθάνουσι δὲ τινες καὶ εἰς γυναῖκας ἀνδρομανοῦσας. Εἶτα ἐρωτάσθω καὶ περὶ φόνου, καὶ κλοπῆς· ἄλλο δὲ τὸ μετὰ μελέτης ἄνθρωπον ἀποκτεῖναι καὶ ἄλλο τὸ συμβῆναι ἐκ συμπλοκῆς, ἄλλο τὸ διὰ φαρμάκου, καὶ ἕτερον τὸ διὰ μαχαίρας, ἢ καὶ ἀγχόνης τοῦτο ἐργάσασθαι· ἄλλο τὸ συναιεσεῖ καὶ ἀφορμὰς ἄλλῃ παρασχεῖν εἰς τὸ ἐκτελέσαι τὸν φόνον. Ἐρωτάσθω πρὸς τούτοις καὶ περὶ ἱεροσυλίας, καὶ τυμβωρυχίας, καὶ ἀρνήσεως τῆς πρὸς τὸν Χριστόν. Καὶ εἰ ἐπωδός καὶ γόης ἦν, ἢ μάντευσιν ἐπηκολούθησε, καὶ εἰ αἰρετικοῖς, ἢ Ἰουδαίοις ἐν ταῖς εὐχαῖς ἐκοινώνησεν, ἢ ἐν βρώμασιν, ἢ συνελοῦσατο τούτοις καὶ δῶρα, ἢ γουον βρώματα, εἴληφεν ἐξ αὐτῶν, ἢ περὶ ἄσματα καὶ ἐπάσματα θεραπευτικά, ἢ ποτὰ ἐδέξατο ἐξ αὐτῶν. Ἐρωτάσθω περὶ ὄρκου, ἐπιορκίας, εὐορκίας, καὶ περὶ ὄρκων ἐλληνικῶν. Εἰ γυναῖκί συνελοῦσατο, ἢ χιτῶνας αὐτῶν ἐνδυσάμενος, ἢ μετὰ σκηρικῶν καὶ μίμων ἐλάλησεν, ἢ ὠρχήσατο. Ἐρωτάσθω

περί κυβίας, καὶ μέθης, καὶ εἰ, μεταλαβὼν τῶν ἀχράντων μυστηρίων, ἐξέμεσεν. Καὶ εἰ, ἀφορισθεὶς τοῦ μὴ κοινωνεῖν, ἐκοινωνήσεν, ἢ βρώσεως μετέλαβεν, ἢ ἀπόσεως δεσμῶν ἀπὸ ἱερέα δεξάμενος, ἐξ ἑτέρου δῆθεν συγχωρηθεὶς παρὰ γνώμην τοῦ ἀφορίσαντος. Καὶ εἰ βέβρωκεν εἰδωλόθυτα, ἢ θνησιμαῖα, ἢ κρέα ἐν αἵματι, ἢ πνικτόν, ἢ θηριάλωτον φαγόν, ἢ σαρκικῶς μολυνθεὶς ἐκοινωνήσεν, ἢ κοινωνήσας γυναικὶ ἐνεφθάρη. Καὶ εἰ ἐν ἐκκλησίᾳ ἐπόρνευσεν, ἢ ἐν ἑορτῇ, ἢ ἐν τῇ ἀγίᾳ τεσσαρακοστῇ, καὶ εἰ, τοῦτο πράξας, ἐκοινωνήσεν, καταφρονῶν τοῦ Θεοῦ. Ἐρωτάσθω καὶ περὶ τῶν ψυχικῶν παθῶν, ἧγουν θυμοῦ καὶ ὀργῆς, καὶ φθόνου καὶ ζήλου, ἔριδος καὶ μνησικακίας, καταλαλιᾶς, δόλου καὶ ψεύδους, κενοδοξίας, ὑπερηφανίας, βλασφημίας, φιλαργυρίας, ἀσπλαγχνίας, φειδωλείας, ἀσυμπαθείας, ἀδικίας, πλεονεξίας, καὶ εἰ χήραν ἔθλιψεν, ἢ ὀρφανόν, ἢ τοὺς ἰδίους οἰκέτας λιμῶ ἑκακοπάθησε καὶ πληγαῖς ἐβάσανισεν, εἰ μοναχόν, ἢ τινα τῶν ἱερωμένων ὕβρισεν, ἢ ἔτυψεν. Ἐρωτάσθω καὶ περὶ πλαστογραφίας καὶ ψευδοῦς μαρτυρίας, καὶ περὶ συνωμοσίας, καὶ φατρίας, καὶ περὶ τόκου, γαστριμαργίας, καὶ λαθροφαγίας, καὶ ὀκνηρίας, καὶ εἰ μὴ τὰς εὐχὰς ἐποιεῖτο ἐν ἐσπέρᾳ καὶ πρωτῇ καὶ μεσημβρίᾳ, καὶ τοῦτο πρὸ πάντων διδασκῆτω ἐργάζεσθαι. Ταῦτα μὲν κοινὰ καὶ πάντες περὶ αὐτῶν ἐρωτάσθωσαν. Τοὺς δὲ ἐπίσκοπους καὶ πρεσβυτέρους καὶ διακόνους καὶ ἀναγνώστας οὐκ ὀφείλει δεχεσθῆαι τις εἰς ἐξομολόγησιν, πρὶν ἂν συνθήκας ἐγγράφως ποιήσαντας· οἱ μὲν ἱερεῖς τοῦ μηκέτι ἱερατεῦειν, εἴ γε ἀνάξιοι εὐρεθῆσονται ἐρευνόμενοι, οἱ δὲ ἀναγνώσται καὶ ψάλται τοῦ μὴ δεξασθῆαι ψαλμῶν ἱερατικόν. Ἐξεταζέσθωσαν ἀκριβῶς οἱ ἐπίσκοποι, οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ διάκονοι, εἰ κατὰ τὸν νεομισμένον χρόνον τὰς χειροτονίας ἐδέξαντο, καὶ εἰ δῶρα παρέσχον τοῖς ψηφισαμένοις, ἢ τοῖς χειροτονήσασιν, ἢ χρήματα λαβὼν ἐχειροτόνησεν ἐπίσκοπος, ἢ ὑποκείμενος ἁμαρτήμασι τὴν χειροτονίαν ἐδέξατο, ἢ ἀπαιτητῆς δημοσίων τελῶν, ἢ μισθωτῆς, ἢ κτίσεως ἀλλοτριῶν κουράτωρ, ἢ οἴκου, ἢ ἐντολεὺς δίκης, ἢ ἐγγυητῆς μετὰ τὴν χειροτονίαν ἐγένετο, ἢ παρανόμως γαμοῦντας ἐχειροθέτησεν, ἢ ἐξεβλήθη, ἢ ἀπὸ κοινωνίας ἐγένετο, καὶ εἰ ἀδίκως δεσμῶ τινὰ περιέβαλεν, ἢ ὡς κοσμικὸς μετὰ τὴν χειροτονίαν ἐπολιτεύσατο ἀξίωμα, ἢ στρατείαν ἀναλαβόμενος. Ἐρωτάσθω καὶ εἰ ἐν καπηλείῳ, ἢ πανδοχείῳ μετέσχε τροφῆς, ἢ συνηπίστατο ἁμαρτάνοντας καὶ οὐκ ἤλεγχεν, ἢ ἔλαιον, ἢ κηρὸν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας εἴληφεν, ἢ τὸν ἀποστρέφοντα ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας οὐκ ἐδέξατο. Ἐρωτάσθω, εἰ ἔσχεν, ἢ καὶ ἀέγνω βιβλία αἰρετικῶν, καὶ εἰ θυσίαν παρήγαγε παρὰ τοῦ αἰρετικοῦ, ἢ ὑαιμονῶντας

ἐβάπτισεν, ἢ προσφορὰν ὑπὲρ τοῦ ἑαυτὸν ἀνελόντος προσήγαγεν, ἢ ὄνειρευθεῖς καὶ μολυνθεῖς ἐτόλμησε βάπτισμα, ἢ θυσίαν, ἢ χειροθεσίαν ἐπιτελέσαι· εἰ καρποφορὰς ἀπὸ μοιχῶν, καὶ πορνῶν, καὶ πανδοχέων, καὶ ἐκθλιβόντων χήραν καὶ ὄρφανά, καὶ τοὺς ἑαυτῶν οἰκέτας λιμῶ καὶ πληγαῖς πιεζόντων ἐδέξατο, ἢ πόρνῳ καὶ μοιχῶ συνελειτούργησε, καὶ εἰ καθηρημένοις ὡς κληρικῶ, ἢ ἀκοινωνήτῳ συνηύξατο, ἢ ἔτυψε πιστοὺς ἀμαρτάνοντας, ἢ ἀπίστους ἀδικήσαντας. Καὶ εἰ, δικαίως καθαιρεθεῖς καὶ ἐπ' ἐγκλήμασι φανεροῖς, ἐτόλμησεν αὐθις τῆς λειτουργίας ἐφάψασθαι, καὶ εἰ ἔξω τῶν ἑαυτοῦ ὄρων χειροτονίας ἐποίησεν. Οἱ δὲ πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι, εἰ ἄνευ γνώμης τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου θυσιαστήρια ἐπήξαντο, καὶ εἰ, ταῖς ἰδίαις συζεύξαντες γυναῖξί, τὴν μυστικὴν ἐτόλμησαν προσενεγκεῖν θυσίαν, ἢ ὅλως ἄψασθαι σκεύους τινὸς ἱεροῦ. Ἐρωτάσθωσαν ἅπαντες, εἰ χολόν, ἢ τυφλόν, ἢ κωφόν, ἢ τὰς βάσεις πεπληγμένον ἐχλεύασαν, ἢ σκεῦος ἁγιασθὲν εἰς οἰκίαν φύσιν ἐσφετερίσαντο. Ἐρωτάσθωσαν οἱ τοῦ βήματος, εἰ ἐκ σωματικῆς ἀσθενείας τὴν ἀγίαν τεσσαρακοστὴν τοῦ Πάσχα, ἢ τετράδα καὶ παρασκευὴν οὐ νηστεύοντες διετέλουν, ἢ σαρκικῶς τολμήσαντες ἐμολύνθησαν. Ταῦτα καὶ τὰ ἤδη προεκτιθέντα πάντες ἱερωμένοι ἐρωτάσθωσαν καὶ εἰ χήραν, ἢ ἐκβεβλημένην, ἢ ἑταίραν, ἢ οἰκέτην, ἢ τὸν ἐπὶ σκηνῆς πρὸς ἑαυτοὺς ἔλαβον, ἢ ἐμοιχεύθησαν αἱ γυναῖκες αὐτῶν οὐδεὶς γὰρ ἐκ τούτων εἶναι ἐπίσκοπος δύναται, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὅλως τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου συνάρθριμος. Ὅτι καὶ οἱ μοναχοὶ ἐρωτάσθωσαν πρὸς τούτοις καὶ περὶ τῶν τῆς ψυχῆς κινήματων, τοῦ τε λογικοῦ, καὶ ἐπιθυμητικοῦ, καὶ θυμοειδοῦς. Κακία δὲ τοῦ λογικοῦ τῆς ψυχῆς ἐστὶν ἢ πρὸς τὸ θεῖον ἀσέβεια καὶ ἡ ἀκρασία περὶ τῶν ὄντως καλῶν καὶ ἡ ἐσφαλμένη περὶ τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν ὑπόληψις, ὥστε τιθέναι τὸ φῶς σκότος, καὶ τὸ σκότος φῶς. Τοῦ δὲ ἐπιθυμητικοῦ τῆς ψυχῆς μέρους παρατροπὴ καὶ ἁμαρτία ἐστὶ τοῦ μετᾶγειν τὴν ἐπιθυμίαν περὶ τὴν ἀνυπόστατον πλεονεξίαν, ἢ καὶ πρὸς τὸ ἐπικεχρωσμένον τοῖς σώμασιν ἄνθος· ὅθεν γίνεται ἡ φιλοχρηματία καὶ ἡ φιλοδοξία καὶ πάντα, ὅσα τοῦ τοιοῦτου ἤρτηνται τῆς κακίας γένους. Ἀποπτώματα δὲ τοῦ μέρους τῆς θυμοειδοῦς διαθέσεώς εἰσιν φθόνος, μῖσος, λοιδορία, φιλονεικία τε καὶ ἀμυντικὴ διάθεσις, αἱ μέχρι πολλοῦ παρατείνουσαι τὴν μνησικαλίαν, εἰς φόνους καὶ αἵματα καταλήγουσαι. Λοιπὸν ἀκριβῶς καὶ ἐπεσκεμμένως μᾶλλον οἱ μοναχοὶ καὶ αἱ μονάζουσαι περὶ τῶν ὀκτῶ τῆς κακίας παθῶν ἐρωτάσθωσαν, ἥγουν γαστριμαργίας, ἀκολασίας, φιλαργυρίας, ὀργῆς, λύπης, ἀκηδίας, κακοδοξίας καὶ ὑπερηφανίας. Εἶτα πάλιν ἐρωτᾷ καὶ ἐξετάζει περὶ τῆς ἐν τῷ

κόσμῳ σχέσεως, περὶ τῆς τῶν ὕλικῶν προσπαθείας, περὶ ἀνυποταξίας, περὶ ἀφοβίας θανάτου, περὶ σκληρότητος καρδίας, περὶ τῆς τοῦ πλησίον κατακρίσεως, περὶ πολυλογίας, περὶ γέλωτος ἀκρατοῦς, περὶ ἀναισθησίας, περὶ ἀμελείας καὶ ὕπνου ἀμετρήτου, περὶ δειλίας καὶ βλασφημίας, περὶ πορνείας καὶ ὑποκρίσεως, εἶτα περὶ κλοπῆς καὶ αἰχμαλωσίας τῶν λογισμῶν. Ἐρωτάσθωσαν περὶ προσβολῆς καὶ συνδυασμοῦ καὶ συγκαταθέσεως, περὶ ἁμαρτίας, ἀργίας, ἀμελείας, πάθους καὶ πτώματος, πλὴν προσεκτέον, ὅτι οὐ τοῖς αὐτοῖς οἱ νέοι καὶ γέροντες πολεμοῦνται πάθεισιν, ἀλλ' ἐναντίας εἰς ἅπαντας νόσους κέκτηνται, διὸ καὶ πολλὴ χρεία τῆς νήψεως εἰς τὸ ἀμφοτέροις πρόσφορα προσφέρειν τὰ φάρμακα. Ἄμαρτία λέγεται ἡ πάσης θείας ἐντολῆς παράβασις, ἀργία δὲ τὸ μὴ πονεῖν καὶ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ. Ἀμέλεια δὲ, τὸ ἄρξασθαι μὲν ῥάθυμοι δὲ, οἷον ἀρξάμενοι, χαυνωθῆναι, πάθος δὲ, ἡ πεπηγυῖα καὶ δυσέπνηκτος καὶ μόνιμος ἐπὶ τὰ βραχέα τῆς διανοίας ῥοπή, πῶμα δὲ, τὸ ἐξ ὕψους τῆς ἀρετῆς κατενεχθῆναι εἰς ἀπιστίαν, ἢ εἰς τι τῶν σωματικῶν παθῶν ὀλισθῆσαι. Δοιπὸν οἱ μονάζοντες ἐν λεπτῶ καὶ περὶ τούτων καὶ περὶ τῆς τῶν λεπτοτάτων λογισμῶν κινήσεως καὶ ῥοπῆς καὶ τροπῆς ἀκριβῶς ἐξετάζεσθωσαν, καὶ τὰς ἐπιτιμήσεις δὲ δικαίας παναντιρρήτους δεχέσθωσαν, ἔπει καὶ δυνατοὶ δυνατῶς ἐξετάσθωσονται. Ἦδη δὲ καὶ περὶ τῶν εὐνούχων ἐρῶ ἐν συντόμῳ, πλὴν δὲ ἐν ἀκατασχέτῳ φόβῳ καὶ τρόμῳ περιῶν. Εἰ μὴ μοι ἀνάγκη ὑπέκειτο κατὰ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν προτιμᾶν, οὐκ ἂν τὴν χεῖρα ἐξέτεινον γραφῆ παραδοῦναι τὰ κατ' αὐτῶν, ἀλλὰ ναρκῶς ἔπεισον ἄν. Ὁ εἰς ἐξαγόρευσιν προσδεχόμενος τοὺς ἀνδρογύνους, τὴν αἰτίαν πρότερον τῆς τῶν γεννητικῶν μορίων ἐκτομῆς προσήκει τοῦ ἐξετάζειν, καὶ εἰ ἐξ ἐπιρρείας ἀνθρώπων, ἢ ἐν διωγμῶ ἀφηρέθη τὰ ἀνδρῶς, ἢ οὕτως ἔφη, ἢ δι' ἀσθένειαν ὑπὸ ἰατρῶν ἐχειρουργήθη, συγγνώσεται τὸ θεῖον αὐτόν. Εἰ δὲ ἑαυτὸν ἐξέτεμεν, ἢ ὑπὸ τῶν αὐτοῦ φυτοσπόρων, ἢ συγγενῶν διὰ βλακίαν ἀπρόσκοπος γέγονεν, δυσχερῆς αὐτῷ ἢ μετάνοια, καὶ τῷ χειρουργήσαντι καὶ τοῖς συναιέσασιν· οὗτοι γάρ, ὡς οἱ φωστῆρες τῆς ἐκκλησίας καὶ μάλιστα ὁ Μέγας Βασίλειος διηγόρευσε, καὶ ἐν γυναίξιν τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἐν ἀνδράσιν τὰ τῶν γυναικῶν ἐκπληροῦσιν. Εὐνοῦχος τοῖνον ἀπὸ τὰ ἕξ καὶ δέκα ἔτη γυναῖκα συμπίπτων, εἰς ἱερωσύνην μὴ ἐρχέσθω τὸ σύνολον. Εἰ δὲ καὶ ἀνδρὶ συμμιγῆ καὶ διὰ τῆς ἑδρας αὐτοῦ πάθῃ, μήτε οὗτος τολμήσει ποτὲ εἰς ἱερωσύνην ἐλθεῖν, εἰ καὶ λίαν ἐνάρετος γένηται καὶ ἀγωνιστῆς εἰς τοσοῦτον, ὥστε καὶ νεκροῦς ἐγείρει ἐκ μνημάτων, κἂν ἅπαξ, κἂν δις, κἂν διὰ νηπιότητα, ἢ πτω-

χείαν, ἢ ἐξουσίαν τοῦτο πέπονθεν. Ἐρωτάσθω οὖν ἀκριβῶς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἅπασι προλελεγμένοις. Γυνή δὲ ἢ μετὰ εὐνούχου ἐνουμένη φαίνεται κατὰ τὸ Πρόχειρον, ὅτι τὰς συλλήψεις τῆς τεχνολογίας ἐκφεύγουσα, καὶ μάλιστα αἱ χῆραι καὶ παρθένοι καὶ μονάζουσαι, ὡς δὲ ἢ ἀλήθεια καὶ ἢ φύσις ἔχει τοῦ πράγματος, διὰ τὸ ταύτας ἀκορέστως ἔχειν πρὸς τὰς μίξεις καὶ τοὺς εὐνούχους βραδυρευστήν, τούτου ἕνεκα τοῖς εὐνούχοις συμφιέρονται, αἱ καὶ τῶν ἀσώτων καὶ τῶν προῖσταμένων χειρὸν κρίνονται καὶ πλεῖον ἐπιτιμάσθωσαν αὐταί, εἰ τύχοιεν μᾶλλον καὶ οὐχ ἅπαξ, ἢ δὲ, ἀλλὰ καταγρηστικῶς καὶ τὸ πλεῖστον εὐνούχῳ συναμαρτάνειν, ἴσον μοιχείας τοῦτό ἐστιν. Τὰς δὲ τῶν ἱερέων γυναῖκας τότε δέχεσθαι χρή εἰς ἐξομολόγησιν, ὅταν τοὺς ἰδίους ἀνδρας αὐτῶν ἐπερωτήσωσιν. Τὰς δὲ γυναῖκας, μὴ ὡς ἔτυχε δέχεσθαι τις εἰς ἐξαγόρευσιν, εἰ μὴ τοῦτο λίαν ἐμπειρότατό ἐστι καὶ πρὸς ἀπάθειαν ἐφθακότα (sic), μακρὰν δὲ τὸν νοῦν ἔχων ἀπὸ τῆν γῆν. Καὶ ὄλο: ὄλω Θεῷ προσκείμενος, εἰ μὴ τι ἂν πρὸς θάνατον εἶεν, ἢ προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς· πολλή γάρ καὶ μακρὰ αὐτῶν ἢ κακία· διὸ ἐνδέχεται τινα βεβουλισμένον ὄντα ταῖς ἀμαρτίαις καὶ μηδὲν ἐπὶ Κύριον ἔχοντα ἀγαθόν, σοφῶς δὲ καὶ ἐπισταμένως αὐτὰς μετερχόμενον, καὶ μετὰ τῶν χερουβιμ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ εὐρεθῆναι, ἢ πάλιν, ἄγιον ὄντα καὶ τοῖς ἀγγέλοις συναμιλλόμενον, κατενεχθῆναι ἀπὸ τῶν οὐρανῶν καὶ μετὰ τῶν δαιμόνων γενέσθαι, διὸ καὶ πλείονα τῶν γραφέντων δῆλωσιν ἐξετάζεσθαι· φθάνουσι γὰρ καὶ ἕως φαρμακειῶν καὶ παντοίων γοητειῶν, περὶ ὧν οὐδὲ γραφῆ παραδοῦναι δυνατόν, καὶ φόνων δὲ διαφόρων, ἐν τε ταῖς συλλήψεσι, καὶ ἐν τοῖς τοκετοῖς, καὶ πολλὰ δὲ αὐτῶν καὶ κατὰ μῆνα ἡμερῶν φόνον ποιοῦσι διὰ βοτάνων τινων. Ἐρευνάσθω οὖν τὰς γυναῖκας, ὡς εἶπον, περὶ πάντα μετὰ πάσης τῆς ἀκριβείας, ὅσα ἐν τοῖς ἀνδράσιν ἐγγέγραπται, καὶ πόσα παιδιά ἐφόνευσαν, μάλιστα αἱ χῆραι καὶ μονάζουσαι, ἢ καὶ τὸ δοκεῖν παρθενεύουσαι, καὶ διὰ ποίων καὶ πόσων τρόπων· ἄλλο γὰρ τὸ ποιεῖν φάρμακον καὶ μηκέτι ἐν γαστρὶ δέξασθαι, ὃ καὶ πάντων ἐπιβαρύτερον, οὐκ οἶδα γὰρ πόσα παιδιά ἡμέλλον ἄρα ποιῆσαι, καὶ ἄλλο τὸ διὰ τριμμάτων, καὶ ἕτερον τὸ διὰ βοτάνης ἐμβρυον ἀποκτείνειν καθ' ἕκαστον χρόνον, ὃ τῶν ἄλλων ἐστὶν ὠμότερον καὶ ὀλεθριώτερον. Ἐρωτάσθωσαν καὶ εἰ ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἀκαθαρσίας αὐτῶν, ἢ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἰσελθεῖν κατετόλμησαν, ἢ εἰκόνων ἤψαντο καὶ σκεύους τινὸς ἱεροῦ, ἢ μετέλαβον τῶν ἀχράντων μυστηρίων, ἢ ἀγιάσματος, ἢ ἀνδράσιν οὕτως ἔχουσαι, ἢ ἐν τῷ καιρῷ τῆς λογείας αὐτῶν συνεγίνοντο, ἢ παρὰ τῆς

ἔδρας ἔπαθον, ἢ μετὰ τῆς ἰδίας χειρός, ἢ τοῦ ποδός, ἢ ἐτέρου τινός ὄργανου οἰστρούμεναι ἑαυτὰς ἐμαλάκισαν, ἢ ἐβιάσθησαν ὑπὸ κτήνους, ἢ πρὸς ἀλλήλας μαινόμεναι ἐμολύνοντο, ἢ ὑπὸ παιδῶν ἔτι ἀφηλίκων, ἢ εὐνούχων, τῷ ἀτοκίῳ θαρροῦσαι, κατεβύπουντο, ἢ τῶν ἀκαθάρτων αὐτῶν αἱμάτων, ἢ τριχῶν κόνιν, ἢ τὸν ῥύπον τῶν ἀγκαλῶν καὶ τῶν ἀκαθάρτων μορίων αὐτῶν, ἢ τὰ οὖρα, ἢ τὴν κόπρον ἀνδράσιν εἰς πόσιν μεταδεδώκασιν. Ἐρωτάσθησαν αὐτὰ μᾶλλον περὶ οἰωνισμῶν, καὶ κληθῶνισμῶν, καὶ παρατηρήσεως, καὶ πάντων ἀπαξαπλῶς τῶν τῇ τοῦ Θεοῦ προνοίᾳ ἀνθεστηκότων.

Καὶ ὅταν ταῦτα καλῶς ἐρωτήσῃ καὶ ἐρευνήσῃ, κακεῖνος εἶπη τινα ἐξ αὐτῶν, ἢ ἓν, ἢ δύο, ἢ τὰ ἡμισυ, ἢ καὶ τὰ ὅλα εὕρισκεσθαι, τότε ῥίπτειν αὐτὸν τὸν ἐξομολογούμενον ἔμπροσθεν τοῦ θειαστηρίου, καί, κειμένου αὐτοῦ, ἐπεύχεται ὁ ἀνάδοχος αὐτοῦ οὕτως· Ὁ ἐλεήμων Θεὸς καὶ φιλόανθρωπος, ὁ συγχωρήσας διὰ τοῦ προφήτου αὐτοῦ Νάθαν τῷ πραοτάτῳ Δαβὶδ τὰ ἴδια ἐξομολογησαμένῳ πταίσματα καὶ τῷ κορυφαίῳ Πέτρῳ... Καὶ μετὰ τοῦτο ἐγερεῖ αὐτόν, καὶ ποιεῖ σκεπάζεσθαι καὶ συγκαθίζεσθαι μετ' αὐτοῦ καὶ ἐρωτᾷ αὐτόν, τίνα ἰσχύει φυλάξαι ἐντολήν· οὐ γὰρ ὁ θέλει ὀφείλει διδόναι ὁ ἐπιτιμῶν τὸ ἐπιτίμιον, οὐδὲ ὁ πρέπει καὶ ἀπαιτεῖ, ἀλλ' ὁ φυλάξαι προαιρεῖται ὁ ἐπιτιμώμενος. Ὅτι οὐ πρὸς τὴν ἀναλογίαν τῶν ἀμαρτημάτων παρὰ τοῖς χριστοσπλάγχθοις καὶ καλῶς διακρίνειν δυναμένοις πρόσωπά τε καὶ φύσιν, καὶ ὄραν, καὶ τόπον, καὶ γνώσιν, καὶ ἄνοιαν, καὶ νεότητα, καὶ γῆρας, διδόναι τὰ ἐπιτίμια, ἀλλὰ πρὸς τὴν οἴαν, ὡς εἶπον, σύγκρισιν καὶ διάκρισιν καὶ τοῦ διακρίναι ὀφείλοντος ἀναλόγως τὸν ἐξομολογούμενον. Ἐνδέχεται γὰρ τὸν ὀλιγομάρτητον καὶ πρόθυμον μέγα λαβεῖν ἐπιτίμιον, ὅπως μὴ μόνον ἄφασιν κακῶν, ἀλλὰ καὶ στέφανον κομίσηται, τὸν δὲ πολυμαρτητον καὶ ῥάθυμον ὀλίγον, ἵνα μὴ καταποθῆ ὑπὸ τοῦ βάρους, καὶ ἀθυμήσας πάντα ἀφήσῃ· οὐ γὰρ προσετάγγμεν ἐπιβαρύνειν καὶ βάρη ἐπιτιθέναί. Χρηστὸς ὁ τοῦ Κυρίου ζυγὸς καὶ τὸ φορτίον ἐλαφρόν· δεῦτε γάρ, φησι, πρὸς με καὶ ἀναπάσω ὑμᾶς. Καὶ ἐνδέχεται πάλιν τὸν εἰς μικρὰ ἀμαρτήματα ἐμπεσόντα, ἢ καὶ εἰς πολλά, ἐλάττονα δέ, ἀπολαύσαντα δὲ ἐν ἔτεσι πλείστοις τῶν ἐπιθυμιῶν αὐτοῦ, πλείονα λαβεῖν ἐπιτίμησιν τοῦ εἰς μέγала καὶ βαρέα πεσόντος, τάχιον δὲ διὰ τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἀποκόψαντος· οὐ γὰρ χρόνῳ κρίνεται μετάνοια, ἀλλὰ διαθέσει ψυχῆς, ὡς φησιν ὁ θεὸς Χρυσόστομος, καὶ πάλιν ὁ Μέγας Βασίλειος· ὅτι οὐ χρόνῳ κρίνομεν τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ τῷ τρόπῳ τῆς μετανοίας προσέχομεν. Καὶ

ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ ἐμπιστευθεὶς παρὰ τῆς τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας ψυχῆν, εἰ φιλανθρωπότερον ὡς ἡμεῖς κελεύσει τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐγράψαμεν, εἰς τὸ ἐλαττώσαι τὸν χρόνον τῶν ἐπιτιμιῶν. Οὐκ ἔστι γὰρ καταγνώσεως ἄξιος, ὡς φησι καὶ ὁ θεολόγος Γρηγόριος, ὅτι μὴ ἀπαξιώσεως ἐξαγορευσαί σου τὴν ἁμαρτίαν, εἰδὼς ὅπως Ἰωάννης ἐβάπτισε μέρος γὰρ καὶ τοῦτο κολάσεως. Ὡ τοῦ θαύματος, ὦ πόσην ἐρμηνεῖαν μᾶλλον δὲ παραμυθίαν, ἵνα μὴ εἴπω εὐελπιστίαν, ἔχει τὸ ρῆμα τοῦτο. Καὶ ὁ Χρυσόστομος πάλιν «ὅτι Νινευίται οὐ πολλῶν ἐδεήθησαν ἡμερῶν, ἀλλὰ τριῶν μόνον». Καὶ ὁ ληστής δέ, οὐδὲ τρεῖς, ἢ μίαν ἡμέραν, ἀλλ' ὅσην ἂν τις ὥραν ἀναλώσῃ ἐν ῥῆμα φθεγγόμενος, τὴν τοῦ παραδείσου ἵκνοιξεν εἴσοδον. Ταῦτα δὲ παρεξήλθον διὰ τοὺς βαρύνοντας τὰ ἐπιτίμια, καὶ εἰς ἅπαντας κατὰ τὸν ὅρισμὸν τῶν θείων κανόνων ἐκλαμβάνοντας, οὐ καλῶς, οὐδὲ ὀρθῶς, οὐδὲ δικαίως, ἀλλ' ἀπανθρώπως, καὶ ἀσυγγνώστως τοῦτο ποιοῦντας. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐρεύνης καὶ ἐξομολογήσεως διαφορᾶς, καὶ πῶς δεῖ ἐξομολογεῖσθαι. Αἱ δὲ ἐπιτιμήσεις καὶ αἱ διαφοραὶ τῶν ἐπιτιμήσεων, αὗται ἔσονται ἐγένοντο πρὸ ἐτῶν 30, ἐν τε ἀνδράσι καὶ γυναιξίν, εὐγνωστα καὶ ταχυσυγχώρητα ἔστωσαν· οἷα κἂν εἰσιν, ὡς τε καὶ ἕως τριῶν ἐτῶν, ἢ δύο ἔχει τὴν ἐπιτίμησιν, ἐὰν οὐκ ἔστι φόνος οἰοσδῆποτε, οὔτε μεγάλη αἰμομιξία, ἂν δὲ μετὰ τριάκοντα ἔτη γεγόνασιν, καὶ ἕως τρία ἢ καὶ τέσσαρα, ὅπου δὲ ἐστὶ φόμος, ἢ φόνοι, ἢ ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν αἰμομιξιῶν, ἤγουν περὶ γνησίας ἀδελφῆς, ἢ καὶ ἐκ πατρὸς καὶ μητρὸς, ἢ υἱοῦ γυναικὸς, καὶ τέσσαρα καὶ πέντε. Ἐὰν δὲ τύχη συντέκνου, ἢ θυγατρὸς, ἢν ἐδέξατο, καὶ μητρὸς, ἕως πέντε καὶ ἕξ. Ἐὰν δὲ κατὰ φύσιν τις ἡμαρτε μόνον, οὐ περιέπεσε δὲ εἰς τὰ παρὰ φύσιν, οὔτε εἰς αἰμομιξίαν, οἷαι κἂν εἰσὶ καὶ ὅσαι, καὶ εἰς δύο ἔτη ἐπιτιμᾶσθαι μόνον. Καὶ ταῦτα δέ, ὅσα καταχρηστικῶς ἐπράχθησαν καὶ ἐχρόνισαν, πολλάκις δὲ καὶ ἕως γήρωος· ὅσα δὲ ἅπαξ, ἢ δεύτερον, ἢ τρίτον γεγόνασιν καὶ ἐξεκόπησαν, οἷα κἂν εἰσὶ καὶ ἕως χρόνου, ἢ καὶ ἡμισυ ἐπιτιμᾶσθωσαν. Ἐὰν δὲ ἐπὶ γυναικῶν φόνοι καὶ μαγεῖαι ἐπράχθησαν, ἢ καὶ ἕως τοῦ παρὰ φύσιν καὶ ἕως ὀκτώ καὶ δέκα ἐπιτιμᾶσθαι ἑναιαυτῶν. Ταύτας δὲ τὰς διαφορὰς καὶ τὰς ἐπιτιμήσεις περὶ τῆς κοινωνίας ὀρίζομεν. Πάντων γὰρ βαρύτερον ἁμάρτημα τὸ ἀνάξίως κοινωνεῖν, ὃ καὶ διέλαθεν ἡμᾶς ἐρωτᾶσθαι τοῖς ἐξομολογουμένοις μετὰ τὴν ἅπασαν τῶν ἁμαρτημάτων ἐξομολόγησιν, τὸ εἰ ἄρα τὰ προεξομολογηθέντα ἕκαστος τούτων ποιῶν ἐκινῶναι, ἕπερ ἐὰν εἴπῃ ναί, καὶ μάλιστα ἔξω τοῦ Πάσχα, τοῦτο πάντων χεῖρον, ὅλον ἂν ἔστι τὸ ἐλάχιστον ἁμάρτημα, καὶ πλείονα μᾶλλον ποιεῖσθαι ἀποχῆν τῆς ἀγίας κοινωνίας.

Περὶ δὲ βρώσεως καὶ πόσεως, ὡς ἡ ἐκάστου δύναται φύσις καὶ γνώμη, ἢ προαίρεσις, ἢ ἰσχύς, ἢ διάθεσις. Ἡμεῖς δὲ τέως δύο διαφορὰς ἔχομεν, ἐξ ὧν καὶ ποιούμεν καὶ διδάσκουμεν τοῖς ἡμῖν ἐξομολογουμένοις, οἷα κἂν ὧσι τὰ ἀμαρτήματα, καὶ ἐν τοῖς μεγάλοις, ἢ καὶ μικροῖς ἡμαρτηκόσι· προείπομεν γάρ, ὅτι ἐν τοῖς ἐξομολογουμένοις ἐστὶ καὶ ἐν τοῖς τούτους ἀναδεχομένοις, ἢ ἐλαφρὰ καὶ βαρεῖα τῶν ἐπιτιμιῶν δόσις. Ἡ γὰρ τοῦ ἐξομολογουμένου ἀδίστακτος πίστις καὶ ἐξ ὧν ἔχει μετὰδοσις, ἣν ὁ μακάριος ἀποστολος καρπὸν πίστεως ὀνομάζει, καὶ ἡ τοῦ ἀναδεχομένου τὸν ἐξομολογούμενον εὐσύγκριτος σύγκρισις καὶ γνώσις καὶ συμπαθητικὴ συγκατάβασις, πάντα ἐλαφρὰ ποιεῖν οἶδε, καὶ τὰ περὶ βρώσεως καὶ πόσεως, καὶ εὐχῆς καὶ κοινωνίας. Μάλιστα εἰ τύχη ὁ ἐξομολογούμενος, πρὸ τοῦ ἐξομολογήσασθαι, ἀποκόψας τὸ ἀμαρτάνειν, ἢ ὁμολογεῖν, κἂν μετὰ τὴν ἐξομολόγησιν ἀποκόπτειν· πολλοὶ γάρ εἰσιν οἱ ἐξομολογούμενοι καὶ λυπούμενοι, ἀλλ' ὅμως πάλιν ἀμαρτάνοντες, ἢ φύσει, ἢ κακογνωμίᾳ, ἢ καὶ πονηρᾷ συνηθείᾳ· οἱ οὖν τοιοῦτοι, ἵνα πάντοτε ἐξομολογοῦνται, ὁσάκις πέσωσιν. Εἰ δὲ καὶ τὰ ἐπιτίμια αὐτῶν ἐπλήρωσαν καὶ μέλλουσι κοινωνεῖν, μηδὲ τότε, εἰ ὅλως αὐτοὺς ἐλεῶσι, κοινωνήσουσιν, ἀλλὰ παραφουλαττέσθωσαν τὴν ἄχραντον κοινωνίαν ἕως ἂν ἀποκόψωσιν, ἐλέους γὰρ καὶ τούτου ἕνεκα μόνου ἐν τῇ κρίσει ἀξιοθήσονται. Ἐπειδὴ δὲ εἰσὶ τινες βία πονηρᾶς ἕξεως, μηδὲ ἐν τῇ μεγάλῃ καὶ ἀγίᾳ τεσσαρακοστῇ ἑαυτοὺς κρατῆσαι ἀπὸ ἀμαρτιῶν ἰσχύοντες, καὶ αὐτοὶ δὲ πολλάκις οἱ γυναῖκας ἔχοντες, χρῆ καὶ τούτους μετὰ τὸ πληρῶσαι τὰ ἑαυτῶν ἐπιτίμια καὶ διέλθωσι χρόνοι πολλοί, καὶ οὐκ ἔχωσι πῶς κοινωνῆσαι, διὰ τὸ αὐτοὺς αἰεὶ περιπίπτειν, κρατήτωσαν κἂν τὴν ἀγίαν τεσσαρακοστὴν πᾶσαν τὸ μὴ ἀμαρτῆσαι, καὶ οὕτω μετὰ φόβου καὶ τρόμου, τὰς τρεῖς τοῦ Πάσχα κοινωνήτωσαν ἡμέρας, τοῦτο δὲ κατὰ ἀπορίαν λέγομεν, τὸ μηδέποτε ἑαυτοὺς ἀπὸ σαρκικῶν μολυσμῶν κρατῆσαι δύνασθαι, καὶ οὐ κατ' ἄλλην γίνεσθαι διαφορὰν. Ἐὰν δὲ καὶ εἰς μαλακίαν ἐμπέσωσιν ἐν σαρακοστῇ, μηδὲ οὕτω κοινωνήτωσαν, ἐὰν ἔχωσιν τινες μοναχοὶ καὶ ἅγιοι εἶναι. Τὸ γὰρ ἐλεεινὸν τοῦτο καὶ παντοκράτιστον καὶ δυσαπόστατον πάθος εἶναι καὶ μόνως τεσσαράκοντα ἡμέρας παρὰ τῶν ἁγίων ἡμῶν κεκανόνισται πατέρων τοῦ μὴ κοινωνεῖν τοὺς ἐν τούτῳ παραπίπτοντας, ἀλλ' ὅμως τὰς ἄλλας τοῦ ἐνιαυτοῦ, οὐχὶ δὲ τῆς ἀγίας τεσσαρακοστῆς ὄρισται ἡμέρας.

[π. 171]. Ἐβλογὴ ἐπιτιμιῶν πάντων τῶν πατέρων.

[π. 173]. Παρασημειώσεις τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων. Раз-

ныя каноническія статьи, акаѳистъ, канонъ на исходъ души, крестобогородичны на нотахъ и безъ оныхъ.

ЛП. № 450. Τοπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μονῶν. Ркп. Александрійской патриаршей библиотеки въ Каирѣ, въ 16 долю листа, 295 листовъ, писана мелкимъ чоткимъ почеркомъ 1442 года. Годъ написанія рукописи мы опредѣляемъ началомъ пасхалии съ 6950 года. На выходныхъ листахъ есть нѣсколько замѣтокъ 1524 и 1523 и др. годовъ и подпись: Τοπικὸν τῆς Ἀλεξανδρείας ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Σάββα, ὑπάρχει ἐδικό μου Ἰωακείμ, πατριάρχου Ἀλεξανδρείας.

[л. 1). Вводная часть безъ раздѣленія на отдѣльныя статьи съ особыми заглавіями. Каждая статья начинается: Χρὴ γινώσκειν, Δεῖ εἰδέναι κтл. Въ статьяхъ нерѣдко дѣлаются ссылки на иную практику.

[л. 21 об.). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας καὶ συναξέως τοῦ Ἰησοῦ ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου ἕως μηνὸς Αὐγούστου.

Ничего особеннаго въ Мѣсяцесловѣ нѣтъ.

[л. 133 об.). Ἀρχὴ τῆς πεφωτισμένης μ', ἀρχομένης ἀπὸ τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου.

[л. 205 об.). Ἀρχὴ τῆς μ' τῶν ἁγίων ἀποστόλων.

[л. 208). Προκείμενα καὶ ἀλληλουάρια τῶν ὀκτῶ ἡχῶν ἀναστάσιμα, ἤγουν ἄμνημα εἰς τὴν λειτουργίαν.

[л. 211 об.). Оглавленіе Марковыхъ 95 главъ.

[л. 213). Μάρκω, ἀμαρτωλῶ ἱερομονάχω, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀποροῦμενα τοῦ Τοπικοῦ.

[л. 264). Πασχάλιον.

Типиконъ принадлежитъ къ обычному типу церковнаго Устава. Его особенность заключается лишь въ относительномъ согласіи Марковыхъ главъ въ Синаксарѣ съ Марковыми самостоятельными главами и въ существованіи въ Тріоди цвѣтной замѣчаній нѣкоего Нила. Замѣчанія эти въ родѣ слѣдующихъ: Ἰστέον, ὅτι οὐ σχολάζουσιν οἱ στίχοι, οὐδὲ ψάλλομεν τῇ κυριακῇ, πώ-

ποτε, πλὴν τῆ μεγάλης κυριακῆ καὶ πάσῃ τῆ Διακαινησίμῳ ἐβδομάδι. Τοῦτο δέ, ὃ λέγει, ὅτι τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν οὐ λέγομεν, μόνον ἐν ὄλῃ τῆ ν' οὐ ψάλλομεν αὐτό, ἀλλ' οὐδ' ἐν μιᾷ ἐτέρῃ Δεσποτικῇ ἑορτῇ, ἢ ἁγίου μεγάλου μνήμῃ, ὁπόταν δηλονότι οὐ ψάλλομεν τὴν Ὀκτώηχον. 2) Ἰστέον, ὅτι μετὰ τὸν Ἀπρίλιον μῆνα καὶ ἡ εὐλόγησις γίνεται τῶν ἄρτων, ἀλλ' οὐ κλῶμεν αὐτούς, οὔτε ἐσθίομεν, διὰ τὸ σμικρυνθῆναι τὴν νόκτα, ἀλλὰ τὸ πρῶτ' ἐσθίομεν αὐτούς μετὰ τὴν διάδοσιν τοῦ πρώτου. Нужно, однако, замѣтить, что такихъ замѣчаній немного.

LIII. № 100. Α. Τοπικόν, рукопись библиотеки лавры пр. Аѳанасія Аѳонскаго въ 4 долю листа, 282 листа, писана въ 1449 году, какъ видно изъ приписки: Ἐτελειώθη δὲ τὸ παρὸν Τοπικόν διὰ χειρὸς καὶ ἐξόδου ἐμοῦ, τοῦ ἁμαρτωλοῦ Ἰωσήφ ἱερομονάχου, εἰς ἰδίαν περιποίησιν ἐν τῇ τοῦ Ἁθῶ λαύρα, καὶ μετὰ τὸν θάνατόν μου εὐχεσθε οἱ κεκτημένοι τοῦτο, ἔτους ςϞνζ', ἰνδ. ιβ'. Начала въ рукописи не достаетъ. Начинается чиномъ утрени въ обычные дни. Первая часть не имѣетъ раздѣлений на главы, а каждая статья начинается: Δεῖ γινώσκειν. Марковья главы ничего не представляютъ особеннаго. Въ при-
бавленіи прокимны, ипакои и т. п. статьи.

LIV. № 197. Τοπικόν, рукопись въ Аѳоно-Дохіарской библи. 16 долю, 178 листовъ, писана весьма мелкою скорописью 1458 года, какъ это видно изъ слѣдующей приписки въ концѣ: Ἐγράφη τὸ παρὸν βιβλίον διὰ χειρὸς κάμοῦ τοῦ ταπεινοῦ ἐπισκόπου κυροῦ Ἰωακείμ, ἐν ἔτει ςϞξς' 1458, ἐν μηνί Μαρτίῳ κ'.

[л. 1—39). Слова и житія разныхъ отцевъ.

[л. 39). Ἀρχὴ σὺν Θεῷ. Τοπικόν τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, περιέχον ἅπασαν τὴν ἀκολουθίαν τῆς τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα μονῆς τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις.

[л. 39). Εἰδήσις τοῦ μικροῦ ἐσπερινοῦ.

[л. 39 об.). Εἰδήσις τοῦ μικροῦ ἐσπερινοῦ.

[л. 16 об.). Εἰδήσις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ ὅλου.

[л. 47). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως περὶ τοῦ πῶς δεῖ στιχολογεῖσθαι τὸ Ψαλτήριον τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ. Статья эта безъ всякихъ раздѣлений и самой простой древнѣйшей редакціи Типиконовъ XIII в.

[л. 56 об.). Ἀρχὴ τῆς ἰνδίκτου, ἧτοι τοῦ νέου ἔτους.

[л. 126). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης μ'.

[л. 156]. Службы по Трїоди цвѣтної.

[л. 176 об.). Ἰστέον, ὅτι οὕτω δεῖ θυμιᾶν ὁ ἱερεύς, ἧ ὁ διάκονος.

[л. 152 об.). Εἰδήσεις τῶν ἡμερινῶν παθῶν τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης παρασκευῆς, ποίημα Κυρίλλου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως (sic).

LV. № 285. Τοπικόν, рукопись Императорской Вѣнской библиотеки, въ 16 долю листа, 304 листа, писана почеркомъ 1459 года, какъ о томъ свидѣтельствуесть слѣдующая приписка: Θεοῦ τὸ δῶρον, Ἀθανασίου ἱερομονάχου πόνος, ἔτους ςΠϛζζ' Ἰουλίου ιε', ἰνδικτιῶνος ζ'.

Вводная часть безъ раздѣленія на главы.

[л. 19). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως, φαλμοφδίας τε καὶ συνάξεως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

[л. 138 об.). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

[л. 200). Службы на постъ рождественскїй.

[л. 203). Прокимны, аллилуарїи 8 гласовъ, прокимны воскресные и свѣтильничные на 8 гласовъ.

[л. 206). Εὐχὴ, ἐπιλεγομένη εἰς πάσας τὰς ὁπώρας μετὰ τὸ τελεῖσαι τὴν θεϊαν μυσταγωγίαν τὸν ἱερέα καὶ τὴν τοῦ ἀντιδώρου διάδοσιν.

[л. 207). Μάρκω, ἁμαρτωλῷ ἱερομονάχῳ, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τοπικοῦ. 95 главъ.

[л. 246). Ἀρχὴ σὺν Θεῷ. Οἱ εἰρμοί. Ирмосы Октоиха всѣхъ 8 гласовъ, ирмосы на Рождество Христово, Успеніе Богоматери, въ недѣлю Θомину и т. д. Подъ этимъ заглавіемъ помѣщенъ весь Ирмологїй, за исключеніемъ прибавочныхъ къ нему статей. Конецъ этой статьи такой: Τέλος τοῦ Εἰρμολογίου.

Настоящїй Типиконъ подробно описывается въ «Catalogus sive recensio specialis omnium codicum manuscriptorum graecorum bibliothecae Caesariae Vindobon. D. de Nessel Vindob. et Norimb. 1690 an. pag. 390 и 391 и болѣе подробно P. Lambecii Hamburgens. Commentar. de augustissima bibliotheca caesarea Vindobonens. ed Vindobon. 1778 an. lib. V, pag. 602. Этимъ Типикономъ пользовался и Левъ Алляцій въ своемъ извѣстномъ сочи-

неніи: «De libris et rebus ecclesiasticis Graecorum». Paris. 1646 an., pag. 4—16.

LVI. № 16. В. Типиконъ библ. лавры пр. Аѳанасія Аѳонскаго, рукопись, 9 сантиметровъ длины и 7 ширины (7 и 4 текстъ), писана скорописью чрезвычайно мелкою на пергаменѣ. Время происхожденія этой рукописи можно видѣть изъ пасхалии въ концѣ рукописи. Здѣсь начальный годъ пасхалии ϚϠοα' (1461 г.) и конечный ϚϠϚϠ. Всѣхъ листовъ 242. Рукопись не имѣетъ начала. Начинается: Ἡ σύναξις τῶν ὀ ἀποστόλων καὶ μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοκτίστου τοῦ ἐν Κουκουόμῃ τῆς Σικελίας т. е., 4 Января мѣсяца. Въ этомъ Типиконѣ нѣтъ никакихъ замѣчаній относительно праздника Срѣтенія Господня, нѣтъ указанія на перемѣну одеждъ багряныхъ на бѣлыя во время литургіи въ великую субботу, а говорится, что священникъ одѣтъ въ бѣлыя одежды при самомъ началѣ ея [л. 112 об.]. Имѣются и нѣкоторыя другія весьма незначительныя особенности въ текстѣ. Послѣ замѣчаній о службѣ въ постѣ святыхъ Апостоловъ [л. 142 об.—143] и [л. 144] Ἀντίφωνα τῆς Μεταμορφώσεως, [л. 146—182] слѣдуетъ замѣчаніе о кажденіи священникомъ и диакономъ, [л. 142 об.—143] чистые, [л. 182 об.] Блаженны 8 гласа, апостоль и евангеліе, [лл. 186—194 чистые, [л. 197 об.] Στιχηρὰ παρακλητικὰ εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, [л. 197 об.] Ἐν τῷ ὄρθρῳ κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, [л. 204 об.] Ἔτερος κανὼν, [л. 207—210] чистые, [л. 211] Пасхалия, [л. 223 об.] Προσόμοια τῆς Θεοτόκου, [л. 226] Κανὼν παρακλητικὸς, [л. 235] Ἔτερα πρόσομοια εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν καὶ εἰς τὴν τοῦτου Μητέρα καὶ Θεοτόκον.

LVII. № 1109. Τοπικόν, ркп. Синайск. библ. въ 8 долю листа, 260 листовъ, писана чоткою скорописью 1464 г. Время написанія рукописи опредѣляется слѣдующею припискою: Ἐτελειώθη τὸ παρὸν Τοπικὸν διὰ χειρὸς ἐμοῦ ἐλαχίστου ἱερέως Γεωργίου τοῦ Τζεγγαροπούλου, οἰκέτου τῆς ἀγίας ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος καὶ πανσόφου Αἰκατερίνης, διὰ ἐξόδου τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἀγιωτάτου ἡμῶν πατρὸς καὶ οἰκονόμου τῆς αὐτῆς ἀγίας κυρ Ἀθανασίου μοναχοῦ ἐν τῇ Κρήτῃ, εἰς αὐξὸν, εἰς τὸν μῆνα τὸν Νοέμβριον εἰς τὴν γ' αὐτοῦ, εἰς ϚϠογ' ἔτος.

Ἐν ταύτῃ δὲ τῇ ἡμέρᾳ, ἦλθεν ὁ αὐθέντης ὁ μισερ Ἰάκωβος, λόρδης ὁ καπιτάνιος τετζενεράλ εἰς τὸ μοναστήριον, ἐρχόμενος ἀφ' ἐσπερίας μὲ λη' κάτεργα λιγνά καὶ χοντρά, ὅς ἐστι περκουραδόρος τοῦ μοναστηρίου, καὶ ἐδέχθηκεν αὐτὸν ὁ εἰρημένος ἀγιώτατος οἰκονόμος, ὡς ἔπρεπε, καὶ ἐξοδίασε πολλὰ καὶ ἠὺχαρίστησεν αὐτῷ ὁ εἰρημένος ἐνδοξώτατος ἄρχων· ἐξ οὗ γὰρ καὶ οὐκ ἔλαβεν ἐφ' ὅλην τὴν χώραν οὐδὲν δωρεάν, εἰ μὴ μόνον εἰς τὸ μοναστήριον ἔλαβεν· εἴ τι ἄρα ἔδωκεν ὁ εἰρημένος οἰκονόμος, μετὰ μεγάλην χαρὰν καὶ ἠὺχαρίστησεν. Ἐγραψα δὲ αὐτὸ ἐγὼ ὁ διὰ ἓνα μῆνα καὶ ἔγραψα καὶ ἄλλα τινά, ὃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ, καὶ δέομαι ὑμῶν, πατέρες, τοῦ μέμνησθαι κάμοῦ τοῦ ἀμαρτωλοῦ. Ἀμήν. Ἐστὶ καὶ другія приписки: ἀχιθ', Ἰουλίῳ 27, εὐγήχαν τὸν Κεαφὲρ πασά καὶ ἔκαμεν εἰς τὸ σκαμνὶ μῆνας 6 καὶ β) Ἐτεῖ ἀπὸ Χριστοῦ 1799, ἐν μηνὶ Μαΐῳ 7, ἡμέρᾳ σαββάτῳ, ὥρα τετάρτῃ σεισμὸς γέγονε κατὰ τὸ μέρος τοῦ ἀγίου ὄρους Σινᾶ καὶ εἰς τὸ μοναστήριον, ὅτε καὶ οἱ σκλάβοι ἐπάτησαν τὸ περιβόλιον.

[л. 1). Πίναξ ἄριστος τῆς παρούσης πυξίδος.

[л. 6). Μάρκου, ἀμαρτωλοῦ ἱερομονάχου, σύνταγμα, ποιηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τοπικοῦ. Всѣхъ главъ 100. Образовались онѣ такимъ образомъ. Статьи Марка разбиты на болѣе мелкія части, или, вѣрнѣе, мелкимъ частямъ придано названіе главъ, и внесены нѣкоторыя новыя главы. Такъ, напр., изъ двухъ статей, о службѣ въ постѣ Р. Христова образовались главы: 4) Общее замѣчаніе объ этомъ постѣ и о чинѣ вечерни, 5) О повечеріи, 6) О первомъ днѣ поста, 7) Объ утрени, канонахъ и часахъ, 8) О службѣ съ Аллилуія въ понедѣльникъ, среду и пятницу, 9) О повечеріи, 10) О полунощницѣ и утрени и о постѣ св. Апостоловъ. Прибавлены 21 глава: О Срѣтеніи въ субботу сырную, 37) Если Благовѣщеніе случится въ субботу и 38) если оно же падаетъ на воскресенье. Постѣ главы 75 о предпразднественныхъ и попразднественныхъ канонахъ съ двумя святыми Миней слѣдуютъ главы: 76) О двухъ святыхъ, имѣющихъ два тропаря въ воскресенье, 77) О предпразднественныхъ и попразднественныхъ тропаряхъ съ святымъ, имѣющимъ тропарь, 78) О тропаряхъ Господскихъ праздниковъ въ воскресенье, 79) О тропаряхъ предпразднествъ и попразднествъ и každодневныхъ святыхъ, 80) О святыхъ двухъ, имѣющихъ кондаки съ предпразднествомъ и попраздне-

ствомъ, 81) О предпразднествахъ и попразднествахъ съ двумя святыми въ воскресенье, 81) О святомъ, имѣющемъ всенощное бдѣніе въ воскресенье, 83) О святомъ, имѣющемъ поліелей и празднуемомъ на 6 въ воскресенье, 84) О святомъ, празднуемомъ на 6 безъ поліелея, въ воскресенье, 85) О предпразднествахъ Господскихъ праздниковъ въ воскресенье, 86) О святомъ, имѣющемъ поліелей и празднуемомъ на 8, въ субботу, 87) О предпразднествахъ и попразднествахъ съ святымъ, имѣющимъ литургію въ субботу, 88) О литургіи въ субботу, когда есть Аллилуія, 89) О тропаряхъ святымъ и первобогородичныхъ въ пятницу вечеромъ, въ субботу и въ воскресенье, 90) О святомъ, празднуемомъ на 8, имѣющемъ «Блаженъ мужъ» и поліелей, если случится въ среду или пятницу, то какіе богородичны поются, 91) О томъ же, если празднуется святой на 6, 92) О первобогородичныхъ въ субботу и въ воскресенье, 93) О святомъ, имѣющемъ входъ и первобогородиченъ въ стихирахъ, 94) Когда не поемъ «Господеви поемъ», 95) Когда поется «Честнѣйшую» и когда не поется, 96) Когда бываетъ литія и когда не бываетъ, 97) О тропаряхъ повечерій предпразднествъ, святыхъ и дней недѣли, 98) О пѣніи заупокойныхъ каноновъ, 99) О послѣдованіи въ субботу, когда случится Аллилуія съ памятью святаго и 100) О канонахъ въ теченіе всей недѣли съ Минеею.

Къ этимъ главамъ есть слѣдующія добавленія съ именемъ на полѣ: Νικηφόρος: а) *Περὶ τοῦ πῶς δεῖ γίνεσθαι τῇ παρασκευῇ ἑσπέρα ἢ ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων ἀκολουθία* и б) *Περὶ τῆς ἀνάψεως τῶν κηρίων τῶν τῆς ἑορτῆς καὶ τῶν καθημερινῶν* на всѣхъ службахъ круга суточного и въ теченіе цѣлаго года.

[Л. 43 об.). *Τυπικόν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς τῶν Ἱεροσολύμων ἀγίων μονῶν καὶ πάσαις ταῖς ἐν ταῖς λοιπαῖς ἀγίαις ἐκκλησίαις.*

— Кεφ. α'. *Εἰδήσις τοῦ μεγάλου (sic) ἑσπερινοῦ.*

— Кεφ. β'. *Περὶ τῆς ἀγρυπνίας διατάξεις, ἧται περὶ τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ καὶ περὶ (τοῦ) τῆς κυριακῆς ὄρθρου.*

[π. 48 οβ.). Κεφ. γ'. Εἰδήσεις καὶ ὑποτύψεις τῶν ἀγρουπνῶν τοῦ ὀλουένιαυτοῦ.

[π. 49). Κεφ. δ'. Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μοναστηρίων. Περὶ τοῦ πῶς δεῖ στιχολογεῖσθαι τὸ Ψαλτήριον ἐν ὄλω τῷ ἐνιαυτῷ.

[π. 49 οβ.). Κεφ. ε'. Εἰδήσεις τοῦ σημάντρου. Περὶ τοῦ πῶς δεῖ σημαίνειν καθ' ἐκάστην ἡμέραν, ἐν ᾧ καὶ διατάξεις τῆς ἀκολουθίας τοῦ ἑσπερινοῦ, τοῦ μεσονυχτικοῦ καὶ τοῦ ὄρθρου τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος, ἐν αἷς ψάλλομεν Ἀλληλούια, καὶ περὶ τῆς πρώτης ὥρας.

[π. 51 οβ.). Κεφ. ς'. Περὶ τοῦ προκειμένου καὶ τοῦ ἀλληλουαρίου, καὶ τοῦ ἀποστόλου, καὶ τῆς ἐν τῇ ἀγρουπνίᾳ καὶ τῇ τραπέζῃ ἀναγνώσεως, παρὰ τίνος τελεῖσθαι ὀφείλουσιν. Здѣсь и о покровеніи главъ.

— Κεφ. ζ'. Εἰδήσεις μερικὴ περὶ τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ, πῶς ὀφείλει ψάλλεσθαι παρ' ὅλην τὴν ἐβδομάδα, ὅτε μὴ ἔστιν ἑορταζόμενος ἅγιος. Здѣсь же и о каждении священникомъ.

[π. 55). Κεφ. η'. Περὶ τοῦ πῶς δεῖ ψάλλειν τὴν ἀκολουθίαν ἀπὸ τῆς νέας κυριακῆς ἄχρι καὶ τῆς Πεντηκοστῆς, ἐν τε τῷ ἑσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ.

— Κεφ. θ'. Περὶ τοῦ εἰς ποῖον ἦχον ψάλλειν χρὴ τὸ κάθισμα τῆς παρασκευῆς, ἦτοι τὸν πολυέλεον, ἐὰν τύχη Ἀλληλούια, ἢ Θεὸς Κύριος.

[π. 55 οβ.). Κεφ. ι'. Περὶ τοῦ μὴ ποιεῖν συντυχίας τοὺς ἱσταμένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀδελφούς, μήτε μὴν συνεχῶς ἐξερχόμεθα, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἕξω ἱσταμένους μετὰ φόβου καὶ σιωπῆς ἱστασθαι παραγγελεῖν, καὶ μὴ ἐὰν τοὺς βουλομένους εὐχῆς χάριν εἰσέρχεσθαι ἐν τῷ ναῷ, ψαλλόντων τῶν ἀδελφῶν, ἀλλ' ἕξω κατέχειν αὐτοὺς ἄχρι τῆς ἀπολύσεως.

— Κεφ. ια'. Περὶ τοῦ πῶς ὀφείλουσιν οἱ χοροὶ κατὰ τάξιν ἀμείβεσθαι καὶ οὕτω τῆς ἀκολουθίας κατάρχειν ἕκαστον αὐτῶν.

[π. 57). Κεφ. ιβ'. Περὶ τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἐν ᾧ διατάξεις περὶ τῶν μεσωρίων τῆς γ' ὥρας ὁμοῦ ἕκτης τε καὶ θ' καὶ τῶν τυπικῶν, ἀλλὰ δὴ καὶ περὶ τοῦ μεσωρίου τῆς πρώτης ὥρας.

[π. 57 οβ.). Κεφ. ιγ'. Περὶ τῆς ἀκολουθίας τοῦ σαββάτου, ἐν τε τῷ ἑσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ καὶ τῇ λειτουργίᾳ, ὁπότε ψάλλομεν Θεὸς Κύριος.

[л. 58). Κεφ. ιδ'. Περὶ ἁγίου, ἔχοντος πολυέλεον καὶ ἑορταζομένου εἰς η', εἰ τύχοι ἐν σαββάτῳ.

[л. 59 об.). Κεφ. ιε'. Περὶ τῆς ἀκολουθίας τοῦ σαββάτου, ὅτε τύχη Ἀλληλοῦα.

[л. 59). Κεφ. ις'. Ὅτι χρὴ τάσσειν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐξουπνιστήν.

— Κεφ. ιζ'. Περὶ τοῦ πῶς ἀναγινώσκονται τὰ εὐαγγέλια καὶ αἱ τούτων ἐρμηνεῖαι ἐν ὄλῳ τῷ ἐνιαυτῷ, ὡσαύτως καὶ περὶ τῶν λοιπῶν τοῦ ὁρθροῦ ἀναγνώσεων.

[л. 59 об.). Κεφ. ιη'. Περὶ τοῦ πότε χρὴ τὴν τοῦ μεγάλου κανόνος λειτουργίαν τελεῖσθαι. Вообще о литургіяхъ.

— Κεφ. ιθ'. Περὶ τοῦ πῶς ὀφείλουσιν ἀναγινώσκεσθαι τὰ ἐωθινὰ εὐαγγέλια ἀπὸ τῆς μεγάλης κυριακῆς ἄχρι καὶ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς.

[л. 60). Κεφ. κ'. Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ ψάλλειν καθεκάστην ἐν τοῖς ἀποδείπνοις παρακλητικοῖς κανόνες τῆς Θεοτόκου, καὶ περὶ τοῦ ποίαν ὥραν ταῦτα ἀπολύειν ὀφείλεσθαι, καὶ ὅτι, μετὰ τὴν τούτων ἀπόλυσιν, οὐ χρὴ συντυχίας πρὸς ἀλλήλους ποιεῖσθαι τοὺς μοναχοὺς, ἀλλ' ἐν τοῖς ἰδίοις ἀπέρχεσθαι τόποις.

[л. 60 об.). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ συντάξεως τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

Мѣсяцесловъ содержитъ въ себѣ весьма много замѣчательнѣй изъ практики другихъ уставовъ и монастырей: Ἰστέον, ὅτι ἐν ταῖς μοναῖς, ἐν αἷς τιμᾶται ὁ Ἀρχιστράτηγος (6 Сентября Михаилъ въ Колоссахъ), λέγονται καὶ ἀναγνώσματα ταῦτα: τὸ πρῶτον Ἰη σοῦ τοῦ Ναβῆ· Ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, τὸ β' Κριτῶν τὸ ἀνάγνωσμα· Ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ κατίσχυσε, τὸ γ' Δανιὴλ τὸ ἀνάγνωσμα· Ἐν ἔτει τρίτῳ, Κύρος, βασιλεὺς τῶν Περσῶν

[л. 64). Ἰστέον δέ, ὅτι εἰς τὰς Δεσποτικὰς ἑορτὰς εἰς στίχους ις' ψάλλομεν, ὡς φαίνεται ἐκ τούτου, οὐκ οἶδα δὲ πῶς, οὐ γίνεται τοῦτο ἀρτίως· ἐν πάσαις γὰρ σχεδὸν ταῖς μοναῖς πάντοτε εἰς ιδ' ψάλλουσιν. Εὐρηται δὲ ἐν τισι τῶν Τοπικῶν ψάλλειν τοὺς εἰρμούς τῶν κανόνων ἐκ δευτέρου, ἤγουν εἰς δ' καὶ τοῦ Δαμασκηνοῦ εἰς ς' καὶ τοῦ κῆρ Ἀνδρέου εἰς δ', ὡς γίνεσθαι σὺν τοῖς εἰρμοῖς ιδ', ὅπερ οὐ μοι δοκεῖ εὐλογον. Οἶδαμεν γὰρ, ὅτι ὁ κῆρ Ἀνδρέας ἐν τοῖς πλείοσι τῶν κανόνων αὐτοῦ καὶ πλείω τῶν ἕξ τροπαρίων τίθησι, πῶς γοῦν εἰσὶν ἀτιμίαν

δῆθεν τοῦ μέλλοντος τολμῆσαι καταλιπεῖν κἄν ἐν τροπάριον [л. 65]. Подъ 14 Сентября имѣется замѣчаніе о службѣ Златоуста (л. 68 слнч. Тип. Симон.-Петр. библ. № 177 все замѣч.). Ἰστέον, ὅτι ὡς ὁ Πετρινὸς εἰς τὴν πανυχίδα ψάλλει τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Χρυσοστόμου, ὥστε, ὅτε δόξη ψάλλειν τὴν τοιαύτην ἀκολουθίαν εἰς τιμὴν τοῦ ἁγίου κατὰ τὴν ἰγ' τοῦ μηνὸς ἀντὶ μεσουκτιχοῦ, οὐκ ἀπὸ σκοποῦ γένηται ἢ διάκρισις [л. 69 об.]. Ἰστέον δέ, ὅτι ἐν τισι Τοπικοῖς οὐχ εὐρίσκομεν τὰ ἀντίφωνα διὰ τριῶν, ἢ δ' στίχων εἰς τὴν λειτουργίαν, ἀλλὰ δι' ἑνός, οὐκ οἶδα δέ, εἰ δι' ὀκνείαν τοῦ γραφέως, ἢ κολόβωσιν καὶ συντομίαν τῆς ἀκολουθίας· πρὸς γὰρ τὸ ὑπέρτατον τῆς ἑορτῆς ἀρμοδιότεροι οἱ γ' ἢ καὶ δ' στίχοι, ἐπεὶ καὶ οἱ ψαλμοὶ ἀρμόζουσι τῇ ἑορτῇ καὶ οὕτως ἐστὶ πρέπον [л. 71 об.]. Ἰστέον, ὅτι οὐδὲ τοῦτο εὔρομεν συνήθως (на вечерни 15 Сентября тропарь святаго и Спаси, Господи), ἀλλ' ἵνα μὴ δευτεροῦμεν τὸ δεσποτικὸν τροπάριον, ἤγουν τῆς ἑορτῆς [л. 72]. Подъ 16 числомъ: Прόσχε· εἰ ταυτολογεῖν ὀφείλεται τὸ ἄνωθεν προσόμοιον καθ' ἡμέραν πῶς, καὶ γὰρ εὔρηται ἀλλάσσεσθαι τὰ τῆς ἑορτῆς προσόμοια, διὰ τοῦτο ἐν τοῖς πλείοσι τῶν μονῶν τὰ τοῖς ἁγίοις προσόμοια δευτεροῦσι, λέγοντες εἰς τὸ Δόξα, τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν, τῆς ἑορτῆς· εἰ δέ γε εὐρίσκεται μεθεόρτον προσόμοιον, γίνεται, ὡς διατετόπωται, ὅπερ δὴ καὶ ἀρμοδιότερον φαίνεται καὶ μάλιστα, εἰ ὁ ψαλλόμενος ἅγιος τῶν ἑορταζομένων εἰς ἐστὶ τοῦτο δὲ φυλαχθήσεται καὶ ἐν τοῖς μεθεόρτοις πασῶν τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν· οὐ γὰρ εὔρομεν συνήθως εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ψάλλειν ποτὲ μεθεόρτα, ἀλλὰ μετὰ τὸ Καταξίωσον, λέγοντες καὶ τοὺς στίχους τῆς ἑορτῆς. Ἰστέον, ὅτι οὐδὲ τοῦτο εὔρομεν συνήθως, ἀλλ' ἵνα μὴ δευτεροῦμεν τὸ δεσποτικὸν τροπάριον, ἢ λέγωμεν εἰς τὸ Καὶ νῦν, θεοτοκίον, λέγομεν πρῶτον τοῦ ἁγίου Δόξα, Καὶ νῦν, τῆς ἑορτῆς, πλὴν ἐν τῇ ἐσπέρᾳ μόνον [л. 73]. Εἰ ἐστὶ ναός, εἰς ὄνομα τοῦ τιμίου Προδρόμου τιμώμενος, καὶ βούλεται ὁ προεστὼς ἑορτάσαι, ὥσπερ δὴ καὶ πρέπον ἐστίν [л. 75]. Въ службѣ 26 Сентября см. № 177 Сим.-Петр. библ. Деѣ εἰδέναи περὶ τῶν β' δακτύλων τίς ἢ ἀκρίβεια, καὶ ταῦτα τὸ εὐσχημον τῆς τάξεως μὴ ἐχούσης· παπύριον γὰρ εὔρομεν συνήθως ἐμβάπτειν τὸν ἱερέα τῇ τοῦ ἁγίου κανθῆλῃ καὶ οὕτως ἐπιχρίειν τοὺς ἀδελφούς, ὅπερ δοκεῖ καὶ εὐσχημον. [л. 77 об.]. Замѣчаніе о службѣ Харитона см. № 177. Тамъ же и 4 Октября и 5 Декабря. 9 Декабря: Ἡ σύλληψις τῆς ἁγίας θεομήτορος Ἀννης εὔρηται ποῦ ἐν τοῖς συναξαρίοις συμπάλλεσθαι καὶ τὴν

ἀκολουθίαν τῶν ἐγκαινίων. И далѣе замѣчается: Ἀπορεῖται μοι, τίνας χάριν ταῦτα τῶν ἐγκαινίων ἀκολουθία ἔγκειται, μήποτε οὖν ἔτυχε γενέσθαι τὰ ἐγκαινία τοῦ ναοῦ ἐκείνου, τῆς μονῆς δηλαδὴ τοῦ ἁγίου Σάββα, καὶ ἔκτοτε ἐτυπώθη ψάλλεσθαι κατ' ἐνιαυτόν, ἥτοι αὕτη ἡ ἀκολουθία, καί, εἰ τοῦτο οὐκ ἐπάναγκες, τελέεσθαι ταῦτα παρ' ἡμῶν [л. 101]. О службѣ св. Праотецѣ. См. ркп. Симон.-Петр. библ. № 177. Часы накануне Рождества съ обычными псалмами и 12 тропарями. Первый часъ присоединялся къ утрени. Славленіе у игумена, какъ въ ркп. 1528 г. Ἰστέον, ὅτι ἐν τισι τῶν μονῶν, μᾶλλον δὲ ἐν πάσαις, τὰ τοιαῦτα προεόρτια κοντάκια (т. е. Τὸν δι' ἡμᾶς βαπτισθέντα δεῦτε πάντες ὑμνήσωμεν) ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῶν προεορτίων ψάλλονται καὶ ἐν τοῖς (τῶν) Χριστουγέννων καὶ ἐν τοῖς τῶν Φώτων, πῶς δὲ οὐ δηλοῦται καὶ ὧδε οὕτως, οὐκ οἶδα, δεόν οὖν ποιεῖν τὸ ἐκ συνηθείας καὶ ἀορίστως (л. 116). Въ чинѣ освященія воды въ навечеріе Богоявленія громко читали: Δοξάζομέν σε, Δέσποτα παντοκράτωρ. Εἰ οὐκ ἔχεις τὴν εὐχὴν ταύτην, ἄρχεται Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ θαυμασὰ τὰ ἔργα σου [л. 117 об.]. Часы и многолѣтствованіе, какъ накануне Рождества. Утромъ, послѣ великаго славословія, ἀπέρχομεθα ἐν τῇ βρύσει τοῦ ὕδατος. — Χρῆ δὲ καὶ τοῦτο γινώσκειν ἡμᾶς περὶ τῶν ἁγίων Θεοφανείων, ὅτι τὸ Τυπικὸν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας μίαν προτρέπεται φωτίζειν ἀφ' ἑσπέρας μόνον (См. Тип. 1528 прип.) (л. 119). Замѣчаніе о службѣ 3-хъ святителейъ въ воскресенья предуготовительныхъ недѣль. 22 Февраля Обрѣтеніе мощей св. мучениковъ, избіенныхъ въ Евгеніи, и исповѣдника Аθανасія ἐν τῷ παλαιῷ Πετρίῳ. 16 Марта τῶν ἁγίων μαρτύρων Σαβίνου καὶ πάντα καὶ τῶν ἁγίων μαρτύρων, τῶν ἐν Βουλγαρίᾳ τελειωθέντων· Βαρδάνου, Ἰωάννου, Δαβίδ, Κωνσταντίνου καὶ Νικηφόρου. О Типиконѣ Петры для праздника Благовѣщенія см. ркп. № 177. Тамъ же и другія замѣчанія о настоящемъ праздникѣ. Обычные стихи въ началѣ утрени на Пасху говорятъ διὰ τὴν εορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Замѣчаніе о тропарѣ Георгію См. Сим.-Петр. библ. № 177. Ἰστέον, ὅτι ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας, ἤγουν τῆς α' τοῦ Αὐγούστου ἄχρι τῆς ιε' αὐτοῦ ἁγιαζόμεθα, νηστεύοντες, ὡς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τεσσαρακοσταῖς, τῶν Χριστουγέννων δηλονότι καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, διὰ τε τὴν προσκύνησιν τῶν τιμίων ξύλων καὶ διὰ τὴν τιμὴν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, καὶ διὰ τὰς ἐπεμβαίνουσας ἀσθε-

νείας· ἅπαντες μὲν οὖν ἐν αὐτῷ ἀπέχονται τυροῦ καὶ ὠῶν, ἄλλοι δὲ καὶ ἰχθύος καὶ ἐλαίου, πλὴν τῆς ἑορτῆς τῆς Μεταμορφώσεως [л. 167 об.). Περὶ τῆς μεταλήψεως τοῦ ἁγιασθέντος ὕδατος οὐκ οἶδα τοῦτο γινόμενον, ἐπεὶ ἡ λειτουργία μέλλει γενέσθαι, ἢ νηστεία προηγεῖσθαι διὰ τὸ αἰδέσιμον τῆς βολῆς ταύτης [л. 168 об.). Молитва надъ виноградомъ въ Преображеніе: Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πρὶν μὲν τὴν γῆν τοῖς ἄνθεσι καλλωπίσας. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι παράδοσιν ἔχομεν ἐκ τῶν ἁγίων πατέρων, ἵνα κατὰ ταύτην τὴν σωτήριον ἑορτὴν τῆς Μεταμορφώσεως ἐσθίωμεν σταφυλάς, ἡμεῖς δὲ τιθέαμεν τὴν τοιαύτην παράδοσιν ἕως τῆς Κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου· τότε γὰρ εὐλόγουνται παρὰ τοῦ ἱερέως αἱ σταφυλαὶ καὶ ἐσθίωμεν ταύτας. Εὐρήσεις τὸ λοιπὸν τῆς ἐνταῦθα παραδόσεως ἐν τῇ ἰε' τοῦ μηνός, ὡς εἰρήκαμεν, τὴν δὲ εὐλογίαν λαμβάνομεν πρότερον παρὰ τοῦ ἱερέως, λαμβανούσας ἐντῇ ἐκκλησίᾳ καὶ μετὰ τὸ κατακλαστὸν παρ' αὐτοῦ δεδουμένας. (л. 171 об.). После молитвы излагается канонъ о томъ, если бы кто вкусилъ стафиль раньше этого времени и о томъ, когда предлагается виноградъ братіямъ. То же самое наставленіе мы встрѣчаемъ и подъ 15 Августа. Молитва читается уже другая: 'Ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ εὐδοκήσας ἄμπελον κλεισθῆναι, τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν καὶ Θεόν, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν [л. 173).

[л. 176 об.). Περὶ τῶν ἑορτῶν, ἐν αἷς ψάλλεται Θεὸς Κύριος, καὶ περὶ μεγάλων ἑορτῶν καὶ μεσαίων καὶ μικρῶν.

[л. 177 об.). О постахъ въ предуготовительныя недѣли и о разрѣшеніяхъ въ нихъ.

[л. 178). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης μ'.

Есть замѣчаніе о пѣніи «Покаянія» въ службѣ мытаря и фарисея и другое замѣчаніе: Ἰστέον, ὅτι τὰ πλείω τῶν Τυπικῶν εἰς τοὺς αἴνους τοὺς β' πρώτους καὶ τοὺς δύο γ' λέγουσιν ψάλλεσθαι, εἰ δὲ ἔστιν ἑορταζόμενος ἅγιος, λέγομεν καὶ ἕτερα συνήθη στιχηρὰ καὶ ψάλλομεν κάκεινα, εἴτε ἰδιόμελα, εἴτε προσόμοια, κατὰ τὴν τοῦ Τυπικοῦ τάξιν [л. 178 об.). Ἰστέον, ὅτι τινὰ τῶν Τυπικῶν ἀπὸ γ' ψδῆς (въ сѣботу сырную) ψάλλειν ὀρίζουσιν, ἀντὶ καθισμάτων τῶν ἁγίων τοῦ τῆς μονῆς, ἁγίου καθίσματα, καὶ ἀφ' ε', (εἰ) οὐκ ἐν κοντάκιον τοῖς ἁγίοις, ψάλλειν τὸν νεκρώσιμον, οἶμαι δὲ οὐ καλῶς ὀρίζεσθαι τοῦτο· τῆς γὰρ ἀκολουθίας οὐ ψαλλομένης, πάντως οὐδὲ τὸ κοντάκιον [л. 181 об.). Въ понедѣльникъ служба начинается по обычаю древнему, т. е. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεύς: "Ὅτι σοῦ ἐστίν, τὸ

Κύριε ἐλέησον εἰς καὶ εὐθὺς τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις, ἄνευ μετανοιῶν, τὰ συνήθη τροπάρια καὶ ἡ ὑπὲρ τῶν βασιλέων συναπτή. Ἰστέον, ὅτι κατὰ τὴν νῦν ἐπικρατοῦσαν ἐν πάσαις ταῖς μοναῖς συνήθειαν δηλοῦται τὸ ὑπὲρ τῶν βασιλέων Τρισάγιον, ἐπεὶ τὰ Τυπικὰ οὐχ οὕτως ὀρίζουσιν, ἀλλ' οὕτως· ἀπλῶς Τρισάγιον, χωρὶς μετανοίας καὶ μετὰ, τούτων ψαλλομένων, θυμιᾶ ὁ ἱερεὺς τὸ ἅγιον βῆμα καὶ ἅπαντα τὸν λαὸν συνήθως, εἶτα λέγων· Δόξα τῇ ἀγία, καὶ ὁ ταχθεὶς μοναχὸς τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις, ἄνευ μετανοιῶν [π. 183]. Ἀπερχόμεθα ἐν τοῖς ψαλμοῖς οἱ δύο χοροὶ καί, ἰστάμενοι ἐν ἰσότητι, ἀρχόμεθα τοῦ Δόξα ἐν ὑψίστοις, πράξις καὶ ἴση φωνῇ πάντες (π. 183 об.). Замѣчаніе, что въ лаврѣ пр. Саввы читали пророчество на первомъ часѣ (п. 185). О вечерни постовой: Πρόσχες, ὅτι εἰς τὸ Καὶ νῦν, θεοτοκίον λέγομεν οὐκ ἐκ τοῦ Δαμασκηνοῦ, ἀλλὰ προσόμοια ἀναλόγως τοῖς τοῦ Μηναίου προσομοίαις· οὕτω γὰρ παρελάβομεν ποιεῖν, ὅτι οὐκ ἔχει ὁ ἅγιος ὁ κατὰ τὴν ἡμέραν ἰδιόμελον εἰς τὸ Δόξα· τότε γὰρ λάβωμεν θεοτοκίον εἰς τὸ Καὶ νῦν, πρὸς τὸν ἦχον τοῦ ἰδιομέλου ἀπὸ τῶν τῆς Ὀκτωήχου (π. 186). О преждеосвященной литургіи послѣ первой пареміи: Εἶτα αὐθις τὸ προκείμενον τῆς Παροιμίας, προευτρεπισμένου δὲ καὶ τοῦ κηροῦ, μανουαλίου, ἰσταμένου ἔσωθεν τοῦ βήματος, καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Γενέσεως, ἐκφωνεῖ ὁ κανδηλάπτης· Κελεύσατε. Ἰστέον, ὅτι τὸ Κελεύσατε οὐχ ὀρῶμεν πούποτε γινόμενον οὔτε παρὰ τοῦ κανδηλάπτου, οὔτε παρὰ τοῦ διακόνου, ὡς ἐν τισὶ δηλούμενον εὐρίσκαμεν, τινὰ δὲ τῶν Τυπικῶν λέγουσι γίνεσθαι παρὰ τοῦ διακόνου ἔσωθεν τοῦ βήματος, ὅπερ οὐ δοκεῖ μοι ἐνδεχόμενον, ὄντος ἱερέως ἐκφωνεῖν τὸν διάκονον τοῦτο, λαβὼν δὲ ὁ ἱερεὺς τὸν θυμιατὸν εἰς τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα, ἰσταται ἐνώπιον τῆς ἀγίας τραπέζης ἔσωθεν τοῦ βήματος ἐκφωνῶν· Σοφία, ὀρθοί. Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσι, καὶ εὐθὺς ὁ ἀναγνώστης λέγει· Παροιμιῶν τὸ ἀνάγνωσμα (π. 186 об.). «Вкусите и видите» пѣли дважды, а «Благословлю Господа» однажды. Ἰστέον, ὅτι, ὅταν μέλλῃ ὑψῶσαι τὸν ἄρτον, οὐκ ἀνακαλύπτει αὐτόν, ἀλλὰ, κεκαλυμμένων ὄντων τῶν ἀγίων, εἰσάγει τὰς χεῖρας αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς δέει πολλῶν καί, ἀπτόμενος τοῦ ἄρτου τοῦ ἀγίου, ἐκφωνεῖ· Πρόσχωμεν. Τὰ προηγιασμένα ἅγια, εἶθ' οὕτως ἀνακαλύπτει αὐτά. . . (π. 187). Замѣчаніе, что ектенія о просвѣщенныхъ говорится и на литургіяхъ Василія Великаго и Златоуста, и что въ лаврѣ не поютъ повечерія. Тινὰ δὲ τῶν Τυπικῶν ὀρίζουσιν, ὅτι μετὰ τὸ θ' καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον στίχος μόνον λέγεσθαι παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ παρ' ἡμῶν εὐθὺς τὴν εὐ-

χὴν· Δέσποτα Θεέ, Πάτερ, ὅπερ οὐχ ἀρμόζει, δοκεῖ μοι, καταλιμπάνεσθαι, ἐν μὲν τῇ τοιαύτῃ στάσει τὸ Κύριε, Κύριε, ὁ ῥυσάμενος, ἐν δὲ τῇ τελευταίᾳ τὸ Δέσποτα Θεέ, Πάτερ (л. 188). В пятницу, по Уставу Саввы, разрѣшалось на елей. Τινὰ δὲ τῶν Τυπικῶν ἔλαιον ὀρίζουσι παρατίθεσθαι ἡμῖν, ἀλλ' οὐ γίνεται διὰ τὸ τῆς ἡμέρας αἰδέσιμον, ἐπεὶ καὶ ὁ οἶνος ἀρκετὸς ἐστὶν εἰς διάκρισιν διὰ τὴν ἀγίαν τεσσαρακοστήν. Δεῖ γινώσκειν, ὅτε εἰς τὴν παννυχίδα τοῦ ἀγίου, ἤγουν ὀφέ, φάλλομεν τὸν προῤῥηθέντα κανόνα, προτιθέαμεν καὶ κόλυβα (л. 189). О двукратномъ разрѣшеніи на рыбѹ постомъ: Τινὰ δὲ ὀρίζουσι μόνον ἐσθίειν αὐτὸ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ (τῇ) τῶν Βαΐων κυριακῆ, οὐχ εὐρίσκομεν δὲ τοῦτο εἰς κανόνας εὐδηλον· εἰ γὰρ καὶ τῆς κατὰ τοῦ Ἄδου νίκης σύμβολον ἢ τῶν βαΐων ἑορτή, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀγίων τοῦ Σωτῆρος παθῶν προεόρτιον ἔχει τὴν δήλωσιν, διὸ καὶ οὐ παρὰ τῶν κανόνων λυομένην τὴν ἰχθυοφαγίαν εὐρίσκομεν τῇ τοιαύτῃ ἡμέρᾳ, ἀλλ' ἢ μόνον τῇ ἑορτῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ (л. 190). Во второе воскресенье празднуется память Григорія Паламы, 4 недѣлю Іоанна лѣствичника, 5 недѣлю Маріи египетскої. Πρόσχες, ὡς ἐν τῷ ὄρθρω τοῦ παρελθόντος σαββάτου δηλοῦται, εἰς τὰς μεγάλας ἑορτὰς καὶ πολλῶν πλέον ὅτε καταβασία λέγεται, οὐ στιχολογεῖται ἢ διὰ τὸ αἰδέσιμον, οἶμαι, τοῦ εἰρμοῦ καὶ ἔγκριτον καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ποιητοῦ, οἶμαι, καὶ διὰ τὸ ἐξόχως ἐν τοῖς τοιοῦτοις εἰρμοῖς συναινέσθαι τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον (л. 197). На вербное воскресенье γίνεται δὲ παράκλησις τοῖς ἀδελφοῖς, ἐν ἧ μεταλαμβάνομεν ἰχθύων· πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις εἴρηται, ὠρισταὶ καὶ εἰς ἰχθύας (sic), οὐκ οἶδα δὲ τοῦτο γενόμενον ἐν οὐδεμιᾷ τῶν ἀκριβῶς τὰ τοῦ Ἱεροσολύμων φυλασσόντων (sic) μονῶν, δηλονότι οὐδ' ἐγράφη ἀρχῆθεν, παρὰ γὰρ τοὺς κανόνας ὄν, παρορᾶται, ὡς μὴ ἀρχῆθεν γραφέν· ὅπου γὰρ οὐχ ἀκολουθήσεται Τυπικὸν τοῖς κανόνσιν οὐδὲ φυλλάσσεται· οἱ γὰρ κανόνες ἄνευ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἐν οὐδεμιᾷ τῶν τῆς μ' ἡμερῶν ὀρίζουσι κατάλειν ἰχθύας πλατότερον (л. 197 об.). В среду на послѣднемъ Трисвятомъ дѣлалось прощение. О великомъ четвергѣ говорится: Ἰστέον, ὅτι τινὰ τῶν Τυπικῶν λέγουσιν ἐσθίειν καὶ ἰχθύας, οὐκ ὀφείλει δὲ τοῦτο γενέσθαι ἔξω πάντων τῶν κανόνων· φεῦ, τῆς τοιαύτης ἰχθυοφαγίας, ἐπεὶ περ οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ κανόνες τοῦτο οὐχ ὀρίζουσιν, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ κολάζουσιν. Τὰ δὲ ἀπόδειπνα φάλλομεν ἐν τοῖς κελλίοις ἡμῶν κατὰ τὸ σῶνηδες (л. 202 об.). В великую пятницу часы съ особыми псалмами: на первомъ 5, 56 и 40, на третьемъ 10, 34 и 50, на шестомъ 139, 54 и 90, и на девя-

τομῆ 21, 68 и 85. Εκτενιῆ ηῤῥῆ. Τροпарι пророчествῶ, чте-
 нiя и т. п. Ἰστέον, ὡς ἐν τισι τῶν Τυπικῶν ἰδίως λέγονται τὴν σή-
 μερον οἱ πρόσφοροι τὴν ἡμέραν ψάλλομεν ἐν ταῖς ὥραις, ἐν δὲ τοῖς
 ἀκριβεστέροις τῶν Τυπικῶν οὐ δηλοῦται τοῦτο, ὥστε οἱ συνήθεις ψαλ-
 μοὶ ἀναγκαιότεροι τῶν ἰδιοῤῥύθμως δοξάντων τισίν [л. 203]. Ἰστέον, ὅτι
 αἱ ὥραι τῆς αὐτῆς ἡμέρας εὐχὰς οὐκ ἔχουσι καὶ εὐθὺς συνάπτεται ἡ
 ς' ὥρα [л. 204]. Въ сѹбботѹ на утрени εἶθ' οὕτως ἀρχόμεθα
 τοῦ Ἀμώμου ἤχος πλ. α' μετὰ τῶν ἀλληλουαρίων αὐτῶν εἰς στά-
 σεις γ' [л. 205]. Послѣ благословенiя клѣбовъ въ сѹбботѹ каθε-
 ζόμεθα ἡσύχως μετ' εὐταξίας ἐν τοῖς τόποις ἡμῶν καὶ εἰσελθόντος τοῦ
 κελλαρῖτου, δίδει ἐκάστῳ τῶν ἀδελφῶν ἀνά κλάσματα ἄρτου καὶ κρασο-
 βουλίου οἴνου καὶ ἀνά εἴς ἰσχάδων, ἡ φοινίκων καὶ σταφίδων, ἡ κεκλα-
 σμένα κάρυα, ἡ ἀμύγδαλα. Τοῦτο δέ, ὡς σύγγχυσιν ἐμποιοῦν ἔστιν ὅτε
 καὶ ἀσπασίαν ἐν τῷ ναῷ, οὐ γίνεται ἐν ταῖς μεγάλαις μοναῖς διὰ τὸν
 λαόν, τυχόν καὶ οἱ ἀπὸ κόσμου ταῦτα δουλεύοντες, ἡ καὶ τῶν εὐλαβε-
 στέρων συνήθεις, ἡ γνώριμοι τινὲς καὶ μᾶλλον ἐν τῷ κατὰ τὰς πόλεις
 διὰ τὴν ἀγρυπνίαν καὶ τὸ τῆς ἀκολουθίας εὐρυθμον ἐπιχωριάζειν ταύ-
 τας εἰώθασι, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐντὸς γίνεται τοῦ ναοῦ, ἀλλ' ἐκτὸς διὰ
 τὸ εὐρωχωρότερον καὶ τὴν ἄλλην αἰτίαν, καὶ οὐδὲ κλάσμα ἄρτου, ἀλλὰ
 τὸ ἱκανὸν ἐπὶ δυσὶν ἡμέραις τῇ νηστείᾳ ἀκολουθοῦντες, ποῦ γὰρ καὶ
 ἀρμόδια τὸ κλάσμα ἄρτου μετὰ κρασοβολίου οἴνου [л. 206]. Предъ
 началомъ утрени на Пасху одинъ изъ кандилаптовъ приго-
 товляетъ горшки для ѳимiама, а другоiй, получивъ благословенiе,
 звонитъ. О стихѣ: «Сей день, его же сотвори Господь» замѣ-
 чено: Οὗτος ὁ στίχος οὐχ ὀρίζεται ἐν τοῖς Τυπικοῖς [л. 207]. Ἰστέ-
 ον, ὡς καὶ τοῦ δεξιῦ χοροῦ μὴ ἐναρξαμένου ἐν τοῖς ἐπισήμοις τῶν
 ἡμερῶν, παρὰ τοῦ προεστῶτος ἡ ἔναρξις γίνεται, διὸ κἀνταῦθα δηλοῦ-
 ται καὶ αὐτὸ τὸ δεξιὸν μέρος· ἐκ γὰρ ταύτης τῆς ἡμέρας ἡ ἀρχὴ τοῦ
 μερισμοῦ τῆς τῶν δύο χορῶν ἐναρξέως γίνεται, ὅθεν καὶ ποιεῖ τὴν
 ἔναρξιν ὁ τοῦ δεξιῦ μέροςος χορός, ὡς ἐν τοῖς τοῦ Στουδίτου, κἀν ἄλ-
 λως οὕτως τοῦτο ποιεῖ. Τοῦτο δὲ γίνεται ἐν τῇ α' ᾠδῇ, εἰς δὲ τὴν
 γ' ᾠδὴν πάλιν ἰσάζουσι οἱ χοροὶ κατὰ τάξιν αὐτῶν· ἐν ἐκάστῃ δὲ
 ᾠδῇ γίνεται παρὰ τοῦ ἱερέως ἔσωθεν τοῦ βήματος συναπτὴ μικρὰ ἐν
 τῇ ἀγίᾳ ταύτῃ ἡμέρᾳ [л. 207 об.) Возгласы: 1) "Οτι ἀγαθὸς καὶ
 φιλόανθρωπος, 3) "Οτι ἀγαθός, 4) "Οτι σὺ εἶ ὁ θεὸς ἡμῶν, 5) "Οτι
 εὐλόγηται, 6) Σὺ γὰρ εἶ ὁ Βασιλεὺς, 7) "Οτι ἡγίασται, 8) "Οτι εὐ-
 λόγηται σου τὸ ὄνομα, 9) "Οτι σὲ αἰνοῦσι πᾶσαι. Γνωστόον ἡμῖν καὶ

τοῦτο, ὅτι ἐν πάσαις ταῖς δ' καὶ ταῖς παρασκευαῖς προηγοῦνται τὰ σταυρώσιμα στιχηρά, ὁμοίως καὶ τὰ καθίσματα, διότι πρῶτον ἐσταυρώθη ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, εἶθ' οὕτως ἀνέστη [λ. 213 ὀβ.]. 4 воскресеньє по Пасхѣ εἰς τὸν ἐν τῇ προβατικῇ κολουμβήθρᾳ παράλυτον. Вѣ 6 воскресеньє Τινὰ δὲ τῶν Τυπικῶν, καὶ μάλιστα τῶν ἐν μοναῖς, ἐν αἷς εἰς ὄνομα τῆς Θεοτόκου ὁ ναὸς τετίμηται, ἀντὶ τοῦ Νεῦσον παρακλήσεσι (т. е. богородична на литіи) εἰς τὸ Καὶ νῦν ψάλλοντες· Τὴν πάνσεπτόν σου γέννησιν, διορίζονται ὡσπερ δὴ κἄν ταῖς ἄλλαις λιταῖς τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ τῶν ἀγρυπνιῶν, τιμῶντες τὴν τῆς ἁγίας μονῆς ἑορτὴν ἕκαστον, ἐπεὶ καὶ τοῦτο κἀκεῖνο εἰς τὴν τιμὴν τῆς Θεοτόκου ἐγράψαμεν [λ. 216 ὀβ.]. Объ отдаіи Пасхи: Τινὲς δὲ λαβόντες ἀφορμὴν τῆς μεγάλης παραδόσεως, ἐσθίειν οὐ φείδονται τυρὸν καὶ ὠὰ ἐν ταύτῃ τῇ δ', ὅπερ οὐ δοκεῖ μοι εὐλογον· ἄνευ γὰρ Διακαινισίμου καὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ θέον φυλάττεσθαι καὶ τὸ τοῦ κανόνος αἰδέσιμον, ὃς πᾶσαν λέγει δ' καὶ παρασκευὴν ἀδιορίστως φυλλάττεσθαι καὶ τὸ τοῦ κανόνος αἰδέσιμον καὶ διὰ τοῦ τὴν μνήμην τοῦ τινὸς ἁγίου, ἢ τὴν Δεσποτικὴν ἑορτὴν· ἢ γὰρ διψαγία, τὸ ἔλαιον καὶ ἰχθυοφαγία, ἀρκεῖ εἰς τιμὴν τῆς Δεσποτικῆς ἑορτῆς τοῦ μεγάλου ἁγίου, ὁ δὲ τυρὸς καὶ τὰ ὠὰ οὐδὲν ἄλλο ἐμφαίνουσιν, ἢ λαιμαργίας ὄρεξιν· εἰ γὰρ καὶ τὸ ὠθεκαήμερον τοῦτο γίνεται, ἀλλὰ δι' αἵρεσιν, ὅθεν καὶ τινες τῶν εὐλαβῶν τῇ μερικῇ ἀπογεύσει μόνον ἀποπληροῦσι τὴν κατάλυσιν καὶ μάλιστα καὶ ὑποψία παρουσίας ἐξ αἰρετικῶν τινῶν φαίνεται.

[λ. 217 ὀβ.]. Вѣ Пятидесятницѣ два причастна· Τὸ Πνεῦμα σου τὸ ἀγαθόν, ἄλλοι δὲ λέγουσι· Τὸ Πνεῦμα σου τὸ ἅγιον μὴ ἀνανέλης ἀφ' ἡμῶν.

[λ. 222 ὀβ.]. Служба въ постѣ Апостоловъ.

[λ. 224]. Περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα, ἢ τὸν διάκονον.

[λ. 225]. Περὶ τοῦ πάσῃ σπουδῇ φυλάττειν τὸν προεστῶτα μὴ παρορᾶσθαι τὰ ἐν τῷ Τυπικῷ ἅπαντα, καὶ περὶ τοῦ μὴ διατρέβειν τοῦτον ἔξω τῆς μονῆς καὶ ἀμελεῖν τῶν πιστευθέντων αὐτῷ ψυχῶν ἄνευ μεγάλης ἀνάγκης.

[λ. 227]. Περὶ τῆς εὐλογήσεως τῆς ζύμης, τῆς γινομένης ἐν τῇ μονῇ.

— Εἶδησις τῶν μὴ ἐαθέντων ἀποστολοευαγγελίων τῶν μὴ ἑορταζομένων ἁγίων.

[λ. 228) Ἐτέρα ἀκολουθία τῆς ὕλης ἐβδομάδος τῶν ἀλλήλουα-

ρίων, προκειμένων καὶ κοινωνικῶν, λεγομένων ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ, ὅτε οὐκ ἔστιν ἑορταζόμενος ἅγιος.

[Л. 229 об.). Ἀκολουθία τῶν ὠρῶν, τῶν τροπαρίων, καθ' ἕτερον τύπον γινομένη τῇ παραμονῇ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως.

Псалмы на первомъ часѣ 5, 44 и 45 см. выше стр. 134—135.

[Л. 231) Ὑποτύπωσις σύντομος περὶ τῆς παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων παραδοθείσης ἀκολουθίας τοῦ νυχθημερινοῦ μετὰ τινων ἐπιστάσεων μερικῶν. Здѣсь и троичны.

[Л. 235). Τὰ φωταγωγικά τῶν ὀκτώ ἤχων.

[Л. 235). Προκείμενα τῆς ὄλης ἐβδομάδος или аллилуарин.

— Ἀκολουθία τῆς κοινῆς παρακλήσεως.

[Л. 236). Ἐτέρα ἀκολουθία ἀναγκαία εἰς ρεῦσιν ἐνουπίου.

[Л. 236 об.). Διάταξις διὰ τῆς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως γινομένης ἀγρυπνίας καὶ παρακλήσεως См. Ват. ркп. № 324 (938) въ вариантахъ и выше стр. 190.

[Л. 237). Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ. См. Еὐχολόγια т. II, ч. I, стр. 375.

[Л. 238). Διάταξις περὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος. Тамъ же стр. 373.

[Л. 239). Εἴδησις περὶ τοῦ πῶς δεῖ ἀπολύειν εἰς τὸν νεοφώτιστον. Тамъ же

— Ἀκολουθία τῆς ἁγίας μεταλήψεως. См. выше стр. 202.

[Л. 239 об.). Προκείμενα ἀναστάσιμα τῶν ὀκτώ ἤχων, ἃ λέγονται ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ ὄρθρου.

— Τὰ ἀναστάσιμα προκείμενα καὶ ἀλληλουάρια τῶν ὀκτώ ἤχων, ἦτοι τὰ ἄμνημα.

[Л. 240). Τὰ ἐν τῇ ἐβδομάδι ψαλλόμενα ἀλληλουάρια, προκείμενα, κοινωνικά, ὅτε οὐκ ἔστιν ἑορταζόμενος ἅγιος.

[Л. 240 об.). Τὰ ἀναστάσιμα ἀπολυτικά τῶν ὀκτώ ἤχων σὺν τοῖς θεοτοκίαις καὶ ὑπακοαῖς αὐτῶν.

[Л. 242). Ἐτερα τροπάρια ἀναστάσιμα, ψαλλόμενα μετὰ τὸ στιχολογῆσαι τὸν ἄμωμον ἦχος πλ.

[Л. 242 об.). Ἐτερα τροπάρια νεκρώσιμα.

[Л. 243—244). Лунникъ.

[Л. 244 об.). Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Θεοδώρου τοῦ Στου-

δίτου καὶ διδασκαλία χρονική τῆς μονῆς τῶν Στουδίων. Πολλὰ γὰρ κατηχήσεις εἰσὶ τοῦ Στουδίτου, ἀλλὰ αὐτὴ λέγεται κατήχησις χρονική.

[Л. 247). Εἶς ἄλλο. Περὶ τοῦ καταλύειν εἰς τὴν δ' τῆς μεσο-πεντηκοστῆς.

[Л. 248). Ἐτέρα διδασκαλία χρονική τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀναστασίου, ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ ὄρους. Ο ποствахъ.

[Л. 249 об.). Εἶς ἄλλο. Περὶ τῶν ἡμερῶν τῶν ἁγίων Φώτων.

— Γρηγορίου, πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, ἐπιστολὴ διὰ στίχων ἱαμβικῶν πρὸς Θεόδωρον, ἐπίσκοπον Μεσοποταμίας τῆς Συρίας διὰ τὸ λύειν αὐτὸς ὄλου τοῦ χρόνου τὰς ἑορτὰς τοῦ Χριστοῦ, τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τοῦ Προδρόμου καὶ ἐσθίειν κρέας, ἡνίκα ἐτύγγανον δ' ἢ ς' αἱ ἑορταὶ αὗται, καὶ ὁ αὐτοῦ κληρὸς ἀνευδοιάστως, διὸ ἔγραψε πρὸς αὐτὸν ἐν συνόψει οὕτως.

[Л. 251). Ἐκ τῶν ἀποστολικῶν Διατάξεων τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου. Ο средѣ и пятницѣ, о средѣ преполовенія и днѣ св. Богоявленія, о св. чотыредесятницѣ, обѣ успенскомѣ постѣ.

[Л. 251). Ἐτερον ἐκ τῶν κεφαλαίων τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου περὶ τῆς Γεννήσεως καὶ τῶν Φώτων.

[Л. 252). Ἐκ τῶν ἐρωτήσεων Νικηφόρου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

— Ἐρώτησις πρὸς τὸν ὀσιώτατον πατέρα ἡμῶν Ἀναστάσιον τοῦ ἁγίου Σινᾶ ὄρους, διατὶ τιμᾶται δ' καὶ παρασκευή.

[Л. 252 об.). Περὶ τοῦ ποίαν ἡμέραν ἐγένετο καὶ εὐρέθη ὁ τίμιος καὶ ζωοποιὸς Σταυρὸς καὶ ἐν ποίᾳ ἡμέρᾳ ἀνελήφθη ὁ Κύριος.

[Л. 253). Νικηφόρου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ ὁμολογητοῦ, κεφάλαια περὶ διαφόρων ὑποθέσεων. Διατὶ ὁ ἁγιασμὸς ἐδόθη γίνεσθαι τὰς νεομηρίας. Субботы и новомѣсячія оὐ τηρεῖται.

— Περὶ τοῦ πῶς ἀναγινώσκεται τὸ εὐαγγέλιον τοῦ ὄρθρου καὶ τῆς λειτουργίας.

На утрени читаетъ священникъ, потому что Христосъ первый возвѣстилъ женщинамъ о воскресеніи, а потомъ о томъ же возвѣстили и ангелы.

— Περὶ τῆς τάξεως τῆς θείας λειτουργίας πότε τελεῖται.

Ἰστέον, ὅτι Νικηφόρος καὶ Ταράσιος, οἱ ἀοίδιμοι πατριάρχαι, σὺν τῇ ἁγίᾳ λοιπῇ συνόδῳ ἐν τάξει τὰς λειτουργίας συνέθηκαν, κοινήν δὲ πάντοτε τὴν τοῦ Χρυσσοστόμου, τοῦ δὲ Μεγάλου Βασιλείου ἕνδεκα τοῦ ἐνιαυτοῦ, οἷαί εἰσιν· τῇ ἰδ' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς εἰς τὴν Ἰψωσιν τοῦ.

τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, ἐν ᾗ γὰρ καὶ πᾶς τοῦ Κυρίου χριστώ-
νομος λαὸς νηστείαν ἐπιτελοῦσι, τῇ παραμονῇ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως
καὶ ἐν τῇ μνήμῃ τοῦ εἰρημένου τούτου πατρὸς, ἤγουν Ἰαννουαρίῳ εἰς
τὴν α', ὁμοίως καὶ ἐν τῇ παραμονῇ τῶν Φώτων καὶ ἐν ταῖς κυρια-
καῖς τῆς μεγάλης μ', χωρὶς τῶν Βαΐων κυριακῆς, καὶ ἐν τῇ ἀγία καὶ
μεγάλῃ ε' καὶ τῷ ἀγίῳ σαββάτῳ. Ἐκτὸς δὲ τῶν τοιούτων ἡμερῶν ἢ
τοῦ Μεγάλου Βασιλείου λειτουργία οὐχὶ λειτουργεῖται. Ὁ δὲ Ταράσιος
ἐν τούτῳ εἶπεν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τιμιώτατε πάτερ, οὐδὲν ἦν τὸ κωλύον
ἡμᾶς ἱερουργεῖν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου λειτουργίαν καὶ ἐν τῇ ἀγία
ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς, καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς Μεταμορφώσεως, καὶ ἐν
τῇ τῆς Ὑπαπαντῆς ἑορτῇ. Πρὸς τούτοις Νικηφόρος εἶπε· τὸ κωλύον
οὐδὲν, τιμιώτατε πάτερ, ἐστίν, ἀλλ' οὐδὲν διὰ τὰς χαρμοσύνους ἡμέ-
ρας οὐ δεῖ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. Περὶ δὲ τῆς προηγιασμένης λειτουρ-
γίας, ἣ περ ἐστὶ Γρηγορίου, τοῦ τιμιωτάτου ἡμῶν πατρὸς, πάπα Ῥώμης
τοῦ Διαλόγου, τρεῖς καθ' ἑκάστην ἑβδομάδα τῆς ἀγίας μ' περὶ ταύτης
ὀρίζομεν. Αὕτη ἐστὶν ἡ τελουμένη παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἀενάως.

Ἰστέον δέ, ὅτι πρὶν τοῦ εἰρημένου τούτου πατρὸς αἱ ῥηθεῖσαι
ἱερουργίαι ἀεὶ ὅλον τὸν ἑνιαυτὸν ἐπιτελοῦντο, ἤτοι καθ' ἑκάστην κυρια-
κὴν τοῦ ἑνιαυτοῦ ἢ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, τῷ σαββάτῳ καὶ δευτέρα
καὶ τρίτῃ καὶ πέμπτῃ ἢ τοῦ Μεγάλου Χρυσοστόμου, τὰς δὲ τετράδας
καὶ παρασκευὰς ἢ προηγιασμένη, ἀλλ' οὗτος ὁ ἀγιώτατος σὺν ἑτέροις
ρο' ἀγίοις πατράσιν οὕτω διαμερίσας, ὡς εἶπομεν, καθὼς ἀπεκαλύφθη ὑπὸ
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐν τῇ ἰδ' τοῦ Σεπτεμβρίου
μηνὸς προηγιασμένης γινομένης ἐν τῷ μεγάλῳ ναῷ.

[π. 253 οβ.). Τοῦ ἀγίου Νικηφόρου, πατριάρχου Κωνσταντινου-
πόλεως, περὶ (τοῦ) ὅτι οὐ χρὴ τὸν ἱερέα ἱερουργεῖν καθ' ἑκάστην.

— Περὶ τοῦ πότε χρὴ τοὺς ἄνδρας ἀπέχεσθαι τὰς γυναῖκας
αὐτῶν.

— Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ περὶ τῆς
θείας λειτουργίας, πῶς διὰ ε' εὐλογιῶν τελεῖται.

[π. 254). Ὅτι οὐ δεῖ ἐσθίειν ἔξω τοῦ ναοῦ τὰς προσκομιθεῖ-
σας προσφοράς.

— Νικηφόρου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, περὶ τοκιστῶν.

[π. 255). Περὶ Φράγγων καὶ τῶν αὐτῶν φυλῶν.

[π. 255 οβ.). Λόγος συνοπτικὸς περὶ ἀζύμων.

[π. 256 οβ.). Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Νηστευ-
τοῦ, ἐρμηνεία περὶ τῆς θείας ἐκκλησίας καὶ περὶ ἄλλων ἀναγκαίων

τινῶν ὑποθέσεων. Pitra. Special. Solesm. t. IV, p. 440—442. Послѣ этой статьи непосредственно слѣдуетъ: Ἰστέον τοῦτο, ὅτι πρῶτος ἱεράρχης γερονῶς Ἰάκωβος ἦν ὁ ἀδελφόθεος, ὅστις καὶ ἐποίησε τὰς αἰτήσεις τῆς θείας ἱερουργίας ἕως τὸν καιρὸν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, τότε δὲ κοινῇ τῶν τότε πατέρων διὰ τὸ μεγάλην εἶναι αὐτὴν ἐάσαντες ταύτην, μόνον δὲ τὰς αἰτήσεις εἴληφον ἐξ αὐτῆς καὶ τὴν πρώτην εὐχὴν τῆς προθέσεως, ἤγουν· Ὁ Θεὸς, ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ τὴν τῆς εἰσόδου εὐχὴν, τὸ Οὐδεὶς ἄξιος, καὶ τὴν τῆς μεταλήψεως, τὸ Πρόσχες, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ. Μόλαις δὲ ταύταις ταῖς γ' εὐχαῖς καὶ τὰς αἰτήσεις εἶπον, ὡς θεμέλιον εἶναι. Ἦν ἡ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου ἱερουργία· ἐλθὼν δὲ πάλιν ὁ μέγας Ἰωάννης Χρυσόστομος καὶ διὰ τὸ εἶναι καὶ αὐτὴν ἐποίησε καὶ αὐτὸς τοιοῦτω τρόπῳ. Ὁμοίως καὶ Γρηγόριος ὁ Διάλογος, ὃς ἦν πάπας Ῥώμης, ἐποίησε καὶ αὐτὸς τοιοῦτω τρόπῳ καὶ ἐτάχθη ὑπὸ τῶν πατέρων ἐν τῇ θείᾳ τεσσαρακοστῇ.

[л. 257). Περὶ τὴν τάξιν τῶν ὀφρικών τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως.

[л. 257 об.). Περὶ τῆς θείας λειτουργίας. О количествѣ лицъ служащихъ при литургіи съ патриархомъ, митрополитомъ и епископомъ.

[л. 258). Νικηφόρου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, κεφάλαιον τῶν λεγόντων, ὅτι γρηὶ καὶ μετὰ θάνατον εὐχέλαιον ποιεῖν νεκρώσιμον καὶ μόνοι τινὲς ὄραν τοῦτο καὶ τελειωμένον σῶον, ὡς παρόντων καὶ τῶν ἑπτὰ ἱερέων.

[л. 259). Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, ποίημα κῆρ Θεοφάνους· Πολλοῖς συνεχόμενος πειρασμοῖς, πρὸς σὲ καταφεύγω σωτηρίαν ἐπιζητῶν.

Настоящій Типиконъ представляетъ въ области церковно-богослужебной практики итогъ всего литургическаго матеріала, входившаго въ составъ этой книги. Типиконъ этотъ помѣстилъ на свои страницы все известныя ему обычаи разныхъ Уставовъ. Стремленіе это у составителя до того сильно, что онъ на одинъ и тотъ же случай излагаетъ двѣ совершенно различныя и даже противорѣчающія другъ другу практики (напр., вкушать плоды 6 Августа и 15-го), разные молитвы и даже одни и тѣ же руководящія правила въ различныхъ мѣстахъ, пересыпаетъ разнаго рода замѣчаніями и выдерж-

ками изъ другихъ Типиконовъ безъ всякаго соглашенія ихъ (служба на Пасху въ Благовѣщеніе въ Синаксарѣ и въ Марковыхъ главахъ), или же съ объясненіемъ лишь на полѣ рукописи (относительно вкушенія рыбы на Благовѣщеніе въ страстную седмицу) въ родѣ слѣдующаго: Τοῦτο τὸ κεφάλαιον πολλοὶ τῶν πατέρων οὐ στέργουσιν [л. 27], или прямо повторяетъ два раза одно и тоже, оговариваясь: ἐστὶ γεγραμμένον τοῦτο κεφάλαιον καὶ ἐν τῇ ἑξακαιδεκάτῃ τοῦ Ἰουλίου μηνός, ἤγουν ἐν τῷ Μηνολογίῳ [л. 34]. Впрочемъ, разница въ Марковыхъ главахъ съ Синаксаремъ существуетъ только относительно Благовѣщенской службы, въ остальныхъ же случаяхъ сдѣланы ссылки въ Синаксарѣ прямо на главы. Какъ въ Тріоди и Синаксарѣ, такъ и въ вводной части Типикона дѣлаются ссылки на практику другихъ монастырей: Ἰστέον, ὅτι ἐν τισὶ τῶν ἀντιγράφων οὐ δηλοῦται εὐλογεῖν τὸν ἱερέα εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἑξαψάλμου, ἀλλὰ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ σημάντρου ποιεῖν τὸν προεστῶτα, ἢ τὸν ἐκκλησιάρχην τοῦ ἑξαψάλμου, ὅπερ οὐ δοκεῖ μοι πατρικὴν παράδοσιν, ἀλλ' ὀκνηρίας δεῖγμα σαφές, καὶ, εὐλογοῦντος τοῦ ἱερέως, ἄρχεται ὁ προεστῶς, ἢ ὁ ἐκκλησιάρχης τοῦ ἑξαψάλμου. Ὅταν δὲ ἄρξηται ὁ προεστῶς τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, λέγει ὁ ἱερεὺς τὰς εὐχὰς τοῦ ὄρθρου, ἰστάμενος ἀσκεπῆς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν [л. 47]. Ἰστέον, ὅτι ἐν τισὶ τῶν Τυπικῶν τὸν ἐκκλησιάρχην σὺν τῷ καθηγουμένῳ εὐρίσκεται δηλονότι ψάλλεσθαι τὸν ἑξαψάλμον καὶ ἀρχόμεθα τῆς στιχολογίας. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι νῦν οὐ γίνεται οὐδὲ ἐν ἐνὶ τῶν Ἱεροσολύμων μοναστηρίων, οὔτε γὰρ τὸ Θεὸς Κύριος λέγεται παρὰ τοῦ κανοάρχου, εἰ μὴ παρὰ τοῦ ἱερέως, οὔτε τὸ κάθισμα ψάλλεται παρὰ τοῦ κανοάρχου, ἀλλὰ τοῦ ἐπιλαγγάνοντος εἰς τὸ ἀρχεῖν τοῦ χοροῦ [л. 54]. Ἰστέον, ὅτι ἐν τοῖς πλείοσι τῶν Τυπικῶν οὐ διαλαμβάνεται ἢ ἄνωθεν εὐχὴ αὕτη (Δέσποτα, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς на 9 часѣ), τινὲς δὲ ἀγράφως ἀπὸ συνήθειαν λέγουσι καὶ τὰς ἐτέρας δύο εὐχὰς εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν, ἤγουν ἐν μὲν τῷ μεσσηρίῳ τῆς γ' ὥρας μετὰ γ' τὰς μετανοίας [л. 56 об.).

По своимъ замѣчаніямъ особенно въ Синаксарѣ и отчасти въ Тріоди Типиконъ этотъ сходень съ Симоно-Петрскимъ рпг. Типикономъ № 177, но вводная часть по изложенію отлична отъ всѣхъ извѣстныхъ намъ Типиконовъ, благодаря своей полнотѣ и обстоятельности.

LVIII. № 323. Τυπικόν (обычное заглавие), рукопись Λεονο-
 Βατοп. библиотеки въ четвертку, 301 листъ, писана чоткою
 скорописью 1468 года. Годъ написанія рукописи мы видимъ
 въ начальномъ годѣ пасхалии, которая начинается съ ϚϠϣϛ и
 оканчивается ϚϠϣϛ. Писцомъ рукописи, по всему вѣроятію,
 былъ Θεοδόσιος ἱερομόναχος ὁ Κουδούνη [л. 273 об.]. Ему,
 кажется, принадлежитъ и слѣдующая приписка: Κύριε, σύγγνωθί
 μοι τῶ ἁμαρτωλῶ, εἴ τι ἐξήμαρτον εἰς τὴν ζωὴν καὶ ψυχὴν τῶν γο-
 νέων μου καὶ φίλων, καὶ συγγενῶν, καὶ πολιτῶν ἐν εἰδήσει ἢ ἐν ἀγνοίᾳ,
 ὁ Θεός, ἢ ἅγια τῶν ἰδιωμάτων Τριάς, ἰλάσθητί μοι τῶ παρὰ πάντας
 ἀνθρώπους ἁμαρτωλῶ, τῶ ἀξιωθέντι παρὰ σοῦ πολλῶν δωρεῶν καὶ οὐ-
 δεμιᾶ χρησαμένῳ εἰς οὐδέν, ἀλλὰ διὰ πασῶν παροξύναντά σε σὺν
 ἀφροσύνῃ πολλῇ. На рукописи есть еще надписи съ именами:
 α) Τὸ παρὸν Τυπικὸν ἕνεκά μου Ἀντωνίου, ἱερέως τοῦ Νικολάου, τάχα
 καὶ σακελλαρίου. β) Τὸ παρὸν Τυπικὸν ἐπούλησε ὁ ἄνωθεν κύρ Ἀν-
 τώνιος κάμοῦ Μακαρίου, ἱερομονάχου τάχα καὶ μεγάλου πρωτοσυγγέλου
 γ) τοῦ γενομένου μητροπολίτου Κορινθίου εἶτα Θεσσαλονίκης [л. 10]
 δ) Γρηγορίου τοῦ φιλοσόφου, λεγομένου Τζένηκια, εἰς τὴν προσκομιδὴν
 ὑστερον ἁγίων μερίδων и др.

[л. 1]. Ὁ μέγας χαιρετισμὸς τῆς Θεοτόκου, ποίημα Ἰωάννου
 Δαμασκηνοῦ: «Ψάλλω, ἀγνή παρθένε Θεοτόκε, ὦ Μῆτερ πανυπέρανε
 Θεογεννήτωρ κόρη, ὦ γέφυρα, μετάγουσα τοὺς γηγενεῖς ἐν πολλῶ...»

[л. 9 об.]. Запись о томъ, что Флорентійскій соборъ былъ въ
 6947 году Юля 6 дня, въ понедѣльникъ, а императоръ Іоаннъ
 Палеологъ пришелъ на соборъ въ 6946 году. Въ Ноябрь 6957
 императоръ Іоаннъ Палеологъ скончался, а его мѣсто занялъ
 Константинъ Палеологъ, братъ его, прозванный Порфиророднымъ.
 При немъ въ среду 29 Мая 6961 года взялъ Константинополь
 Султанъ Махметъ. Γινώσκειν καὶ τοῦτο, ὅτι ὁ αἰδιμος βασιλεὺς
 κύρ Μανουήλ . . . μετὰ τὴν κυρίαν Ἐλένην τὴν αὐγούσταν, πρῶτος ὁ
 κύρ Ἰωάννης . . ., ὁ κύρ Θεόδωρος, ὁ δεσπότης τῆς Ἀδριανουπόλε-
 ως . . ., Ἀνδρόνικος, ὁ δεσπότης τῆς Θεσσαλονίκης, ὅστις γέγονε μο-
 ναχὸς ἐν τῶ Ἀγίῳ Ὄρει εἰς τὴν μεγάλην μονὴν τοῦ Βατοπεδίου, με-
 τονομασθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος κύρ Ἀκάκιος. Τέταρτος κύρ
 Κωνσταντῖνος, ὁ δεσπότης τοῦ Μυζιθρᾶ τῆς Λακεδαιμονίας, ὃς ἐγένε-
 το καὶ βασιλεὺς ὑστερος, πέμπτος ὁ κύρ Δημήτριος, ὁ δεσπότης τοῦ
 Μυζιθρᾶ, ἕκτος κύρ Θωμᾶς, ὁ δεσπότης τῶν Παλαιῶν Πατρῶν, ὃς,

ἔξορισθεῖς ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ἀπέθανε ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ. Οὕτοι πάντες ὑπῆρχον ὀρθοδοξώτεροι.

Составъ Типикона, что въ рукописи XV в. Святогроб. метоха въ Константинополѣ № 459 (См. ниже).

Послѣ Марковыхъ главъ [л. 225) τροπάρια ἀναστάσιμα.

[л. 227 об.). Κοντάκια, θεοτοκία προσόμοια κατ' ἦχον.

LIX. № 1106. Сборникъ, ркп. Синайск. библ. въ 8 долю листа, 194 листа, писана красивымъ почеркомъ 1478 года, какъ говорится въ слѣдующей припискѣ: Οἱ δέλτον ἔξειν τήνδε μέλλοντες πόθῳ ταύτῃ μέλλειν τὸν πανέτιον λόγον σὺν τῷ ἐπιτάξαντι καὶ μετὰ τοῦ γραφέως Διονυσίου, τάχα ῥακενδύτου, ἐπίκλην Μάϊδος Πελοποννήσιος, ἐκ κάστρου Κορίνθου, καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες εὐχεσθὲ μοι διὰ τὸν Κύριον, ὅτι ἀμαθῆς εἰμὶ τῆς μαθήσεως. Ἐτελειώθη τὸ παρὸν Μηνολόγιον ἐν ἔτει ςϞϞς, — 1478, μηνὶ Αὐγούστῳ ζ'. Затѣмъ слѣдуетъ криптографическая приписка См. Gardhaus. p. 225. Такимъ образомъ, самъ писецъ прямо называетъ свою книгу Μηνολόγιον и не претендуетъ на названіе, которое усвоятъ ей архимандритъ Антонинъ, а съ его словъ и проф. Гардгаузенъ. Составъ рукописи:

[л. 1). Окончаніе порядка обычной полунощницы, въ которой, между прочимъ, имѣется молитва: Δέσποτα, Πάτερ παντοκράτωρ, надписываемая такъ: τὴν εὐχὴν τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου.

[л. 1 об.). Ἀκολουθία τοῦ μεσονυκτικοῦ τοῦ σαββάτου.

[л. 2 об.). Ἀρχὴ τοῦ ὄρθρου.

[л. 8). Утренняя въ субботу и воскресенье.

[л. 11). Ексапостиларіи на цѣлую недѣлю.

[л. 15). Порядокъ часовъ перваго, третьяго и шестого.

[л. 17). Ἀρχὴ τῶν τοπικῶν.

[л. 20). Ἀρχὴ τῆς 3' ὥρας.

[л. 21). Ἀρχὴ τοῦ ἑσπερινοῦ.

[л. 24). Πίναξ ἄριστος ποιίδος.

[л. 28). Μάρκου, ἀμαρτωλοῦ ἱερομονάχου, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀποροόμενα Τοπικοῦ.

88 главъ, которыя образовались изъ статей: 86) о субботнемъ послѣдованіи съ Аллилуйя, 87) изъ статьи о постѣ армянъ

и 88) изъ начала тріодныхъ службъ, т. е. изъ службы въ недѣлю мытаря и фарисея. Очень многія статьи, входящія обыкновенно въ Марковья главы, выпущены. Произволь писца полный.

[л. 91). Тропари и кондаки на цѣлый годъ Мѣсяцеслова.

[л. 176 об.) Тропари и кондаки на Тріоди постную и цвѣтную.

LX. Τοπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Рукопись Типикарницы Иоанно-Богословскаго монастыря на Патмосѣ въ четвертую долю листа, 212 листовъ, писана чоткою красивою скорописью 1488 года¹⁾, какъ это видно изъ слѣдующей приписки въ концѣ рукописи: Ἐτελειώθη ἡ παρούσα δέλτος ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ λα', ἐπὶ ἔτει ς'Π'Ϛ', οἱ ἀναγινώσκοντες εὐχεσθέ μοι καὶ μὴ καταρᾶσθε, ὅτι ἀμαθὴς τυγχάνω τῆς αὐτῆς τέχνης. Судьба рукописи объясняется въ другой припискѣ: Τὸ παρὸν βιβλίον, ἀποκτηθὲν πρὸς ὠφέλειαν τῶν διέρχεσθαι τοῦτο βουλομένων ἱερομονάχων καὶ μοναχῶν, διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου τοῦ ὁσιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις καὶ πνευματικῷ κυρῷ Θεοδούλου καὶ καθηγουμένου Πάτρου, ἀνετέθη τῷς λοιποῖς ἱεροῖς ἀναθέμασι τοῦ ταύτης σεβασμίου ναοῦ, ὃς καὶ διορίζεται, ὡς εἶ τις τῶν μεθ' ἡμῶν βουλευθῆ ἴσως, ἐν ὧν δὴποτε χρόνῳ καθ' οἰονδήποτε τρόπον τὸ τοιοῦτον ἢ ἐκποιήσασθαι, ἢ χαρῖσαι, ἢ ἀνταλλάξαι, ἢ ἐτέρῳ ὅπως δὴποτε ἀποξενῶσα τῶν λοιπῶν ἀναθεμάτων, ἕξει τὴν ἀρὰν τῶν τιμῶν θεοφόρων ἁγίων πατέρων, καὶ ἡ μερὶς αὐτοῦ ἐστὶ μετὰ τῶν εἰπόντων· ἄρον, ἄρον, σταύρωσον τὸν Κύριον, καὶ ἕξει τὴν λέπραν τοῦ Γιεζῆ.

Въ первой, ввводной части настоящаго Типикона, кромѣ порядка суточной службы и послѣдованія всенощнаго бдѣнія, имѣется еще статья съ заглавiемъ: Εἴδησις τοῦ Ἄθων, ἡγίου τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Μάρκου μοναχοῦ σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τοπικοῦ. Въ статьѣ съ указаннымъ заглавiемъ находятся слѣдующія замѣчанiя: а) о праздникахъ Богородицы въ недѣлю, б) о Господскихъ праздникахъ въ недѣлю, с) какъ отдаются Господ-

¹⁾ Съ Типикона 1488 г. имѣется въ той же Типикарницѣ копия, рукопись въ 4 долю листа, 396 листовъ, написанная въ 1640 году, какъ значитса въ припискѣ: «Ἐτελειώθη τὸ παρὸν Τοπικὸν ὑπὸ χειρὸς ἐμοῦ Ἰακώβου, τοῦ καὶ ἀναξίου υἱοῦ τοῦ πατρὸς Ἀδάμ, ἐν κόπῳ καὶ πολλῷ πόνῳ, διὰ δὲ ἐξόδου Σάββα, ἱερομονάχου καὶ καθηγουμένου τῆς ἱερᾶς καὶ βασιλικῆς μονῆς Πάτρου, τοῦπίκην Καλογεράς, καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες εὐχεσθε ἡμῶν διὰ τὸν Κύριον, ἔτος ἀπὸ κτίσεως κόσμου ς'ρμη', ἀπὸ δὲ Χριστοῦ καταβάσεως ς'μ'.

скіе праздники, д) какъ отдаются тѣ же праздники въ недѣлю, е) объ отданіи Богородичныхъ праздниковъ, ж) о предпразднествахъ и попразднествахъ Господскихъ праздниковъ въ недѣлю и многія другія статьи, входящія обыкновенно въ составъ, такъ называемыхъ, «Марковыхъ главъ».

Синаксарная вторая часть Типикона отличается обиліемъ именъ святыхъ. Здѣсь въ началѣ имѣются три статьи: а) если 1 Сентября придется въ воскресенье, б) если праздникъ Рождества Богородицы случится въ недѣлю и с) если праздникъ Обновленія храма совпадаетъ съ недѣлею. Статьи надписываются такъ: *Εἰδησις τοῦ Ἁθῶν*. Подобныя статьи другихъ праздниковъ этого надписанія не имѣютъ и ограничиваются ссылкой на соответствующія главы іеромонаха Марка. Отсюда въ этой части мы не видимъ изложенія порядка службъ на 2 Февраля, 9 и 25 Марта, 23 Апрѣля и т. д. при различныхъ совпаденіяхъ этихъ памятей съ службами круга седмичнаго и тріоднаго. Такъ какъ настоящій Типиконъ списанъ съ Типикона аеонскаго, то въ Синаксарѣ подъ 5 Юля мы видимъ подробное изложеніе праздничной службы въ честь преподобнаго Аѳанасія Аеонскаго и службы предпразднества и попразднества сему преподобному.

Въ службахъ по Тріодямъ постной и цвѣтной и въ Марковыхъ главахъ, которыхъ здѣсь 86, ничего нѣтъ особеннаго.

По составу и характеру изложенія настоящая рукопись сходна съ выше описанными рукописями Венеціанской бібліотеки № 139 (176) и № 117 (173) и отчасти съ рукописью Ватиканской бібл. № 101 (см. выше стр. 163—174).

Въ концѣ рукописи позднѣйшею рукою написана статья съ заглавіемъ: *Ἀρχὴ τῶν ἀναγνώσεων ἐν διαφόροις*¹⁾. Въ этой статьѣ содержатся указанія относительно того, изъ какихъ книгъ

¹⁾ Въ концѣ Типикона 1640 г. имѣются также указанія на уставныя чтенія, написанныя 19 Ноября 1649 года. Такъ какъ данный Типиконъ списанъ былъ уже въ обители Св. Іоанна Богослова, то въ немъ сдѣланы были нѣкоторыя опущенія противъ оригинала, какъ не имѣющія практическаго приложенія въ богослужебной практикѣ этого монастыря. Такъ, напр., въ данномъ Типиконѣ нѣтъ изложенія службъ предпразднества и попразднества въ честь преподобнаго Аѳанасія Аеонскаго и имѣются нѣкоторыя другія несущественныя опущенія.

въ течение цѣлаго года берутся чтенія въ Патмосской обители. Такъ какъ чтенія эти заимствовались изъ рукописей, то въ статьѣ этой называются слѣдующіе сборники: 1) Πανηγυρικόν, 2) Χρυσοκέφαλον, 3) Μαργαρίτης, 4) Εἰς ἐδικόν του χαρτί (т. е. преподобнаго Христодула, создателя Патмосской Богословской обители), 5) Εἰς τὸν Λεόντιον, 6) Εἰς τὰ Ἠθικά, 7) Εἰς τὸ Παχύ, 8) Εἰς τὰς Περιόδους (т. е. Хождение св. Иоанна Богослова), 9) Εἰς τὸν Θεολόγον, 10) Εἰς τὴν καλοκαιρινήν, 11) Εἰς τὸ κόκκινον χαρτί, 12) Εἰς τὸ φθινὸ εἰς τὸν Ἐφραίμ, 13) Εἰς τὴν Ἀλεξανδρινήν. Въ другомъ спискѣ подобныхъ чтеній той же рукописи дѣлаются такія указанія: 1) Εἰς Ἐφραίμ, 2) Εἰς Νέον θησαυρόν, 3) Εἰς Δαμασκηνόν, 4) Ἐκλόγιον, 5) Καλοκαιρινήν и т. д.¹⁾

LXI. № 346. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μονῶν. Рукопись Аѳоно-Кутлумушскаго монастыря, въ 16 долию листа, писана чоткымъ почеркомъ 1498 года. Это видно изъ слѣдующей приписки: Γόνυ συζεύξας, ὑποκλίνας δὲ κάραν, χεῖρας ἐκτείνας πρὸς τὰς θείας τετράδας, ἐκπεπλήρωκα τὴν θεόδοτον βίβλον, ἄγοντος ἡμῖν Ἀπριλίου ς', κα', κζ', καὶ δόξα σοι νῦν τῷ Θεῷ πᾶσα χάρις, σπουδὴν πᾶσιν ἄγοντι πρὸς καλὸν πέρας.— Ἐτελειώθη τὸ παρὸν Τυπικὸν ἔτει ςς', ἰνδικτιῶνος α', κύκλ. ς', κύκλος σελήνης ιδ', θεμέλιον σελήνης ζ', γραφὴν διὰ χειρὸς ἀναξίου Μανουήλ καὶ ἱερέως ἐν Ῥόδῳ, καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες ἀδελφοὶ πρεσβύτεροι καὶ ἐπιστάμενοι τὰ πλήθη τῶν ἀμέτρων σφαλμάτων μὴ με ὑπὸ ἀρᾶς μέμνησθε διὰ τὸν Κύριον, ὅτι ἀμαθῆς τῶν ἀντιστοίχων καὶ πάσης ἀγαθοεργίας ὑπάρχω καὶ μέμνησθέ μου θύτου παρὰ τῆς θείας ὑμῶν ἱερουργίας, τοῦ εὑρεῖν ἀμπλακημάτων λύσιν.

[Л. 1). Πίναξ ἄριστος τῆς παρούσης πυξίδος.

[Л. 7). Εἴδησις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ.

[Л. 7 об.). Διάταξις τῆς ἀγρυπνίας.

[Л. 14). Εἴδησις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

¹⁾ Всѣ эти сборники и книжицы для богослужебныхъ чтеній составляютъ и доселѣ содержаніе Патмосской Типикарницы и описаны нами въ книгѣ: «Патмосскіе очерки. Изъ поѣздки на островъ Патмосъ лѣтомъ 1891 года». Кіев. 1899 стр. 223—244.

[π. 15]. Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μοναστηρίων, περὶ τοῦ ὅπως δεῖ στιχολογεῖσθαι τὸ Ψαλτήριον ἐν ὄλῳ τῷ ἑναυτῷ.

[π. 15 οβ.]. Περί τοῦ πῶς σημαίνει καθ' ἑκάστην.

[π. 18]. Περί τοῦ προκειμένου καὶ τοῦ ἀλληλουαρίου, καὶ τοῦ ἀποστόλου, καὶ τῆς ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ καὶ τῇ τραπέζῃ ἀναγνώσεως, καὶ περὶ ἐτέρων, παρὰ τίνος τελεῖσθαι ὀφείλουσιν.

— Περί τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ, ὅπως ὀφείλει ψάλλεσθαι παρ' ὅλην τὴν ἐβδομάδα, ὅτε μὴ ἔστιν ἑορταζόμενος ἅγιος.

[π. 18]. Περί τοῦ πότε καὶ πῶς δεῖ τὸν κανονάρχην ποιεῖν τὴν μετάνοιαν, καὶ ὅτι χρῆ τὸς β' χοροὺς ἄμφω συναγεσθαι μέσω καὶ ἐξίσου ποιεῖν τὴν μετάνοιαν.

[π. 19]. Περί τοῦ πότε δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα.

— Περί τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα, ἢ τὸν διάκονον.

[π. 20]. Περί τοῦ πῶς δεῖ ψάλλειν τὴν ἀκολουθίαν ἀπὸ τῆς νέας κυριακῆς ἄχρι καὶ τῆς ν', ἐν τε τῷ ἑσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ.

[π. 20 οβ.]. Περί τοῦ εἰς ποῖον ἦγον ψάλλειν χρῆ τὸ κάθισμα τῆς παρασκευῆς, ἥτοι τὸν πολυέλεον, ἐὰν τύχη Ἀλληλούια, ἢ Θεὸς Κύριος.

[π. 21]. Περί τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος, πῶς ψάλλονται οἱ ἐν τῇ Ὀκτωήκῳ κανόνες αὐτῶν μετὰ τοῦ Μηναίου.

[π. 22]. Περί τῆς ἀκολουθίας τοῦ σαββάτου ἐν τε τῷ ἑσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ καὶ τῇ λειτουργίᾳ, ὅποτε ψάλλομεν Θεὸς Κύριος.

[π. 22 οβ.]. Περί ἁγίου, ἔχοντος τὸ πολυέλεον καὶ ἑορταζομένου εἰς ἡ', εἰ τύχοι ἐν σαββάτῳ.

— Περί τῆς ἀκολουθίας τοῦ σαββάτου, ὅτε τύχη Ἀλληλούια.

[π. 24]. Περί προεορτίων καὶ μεθεορτίων, εἰ τύχωσι μετὰ ἁγίου, ἔχοντος λειτουργίαν ἐν σαββάτῳ.

— Περί τῆς αὐτῆς λειτουργίας, ὅτε ἔστιν Ἀλληλούια.

[π. 24 οβ.]. Περί τοῦ μὴ ποιεῖν συντυχίας τοὺς ἱσταμένους ἐν ἐκκλησίᾳ ἀδελφοὺς, μήτε μὴν συνεχῶς ἐξέρχεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἕξωθεν ἱσταμένους μετὰ φόβου καὶ σιωπῆς ἵστασθαι παραγγελεῖν, καὶ μὴ εἶναι τοὺς βουλομένους εὐχῆς χάριν εἰσερχεσθαι ἐν τῷ ναῷ, ψαλλόντων τῶν ἀδελφῶν, ἀλλ' ἕξω κατέχειν αὐτοὺς μέχρι τῆς ἀπολύσεως.

— Περί τοῦ πῶς ὀφείλουσιν οἱ χοροὶ κατὰ τάξιν ἀμείβεσθαι καὶ οὕτω τῆς ἀκολουθίας κατάρχειν ἕκαστον αὐτῶν, ις'.

[Л. 25). Περὶ τῆς ἀγίας μ' τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων, ἐν ᾧ καὶ διατάξεις τῆς ἀκολουθίας τοῦ τε μεσονυχτικοῦ καὶ τοῦ ὄρθρου, καὶ τῶν μεσωρίων τῶν ὡρῶν τῆς α' καὶ γ', ε' τε καὶ θ', καὶ τῶν τυπικῶν, ἀλλὰ δὴ καὶ περὶ τοῦ ἑσπερινοῦ καὶ τῶν ἀποδείπνων.

[Л. 25 об.). Περὶ τῆς α' ἡμέρας, ἥτοι τῆς ἀρχῆς τῆς τῶν Χριστουγέννων νηστείας. Вся суточная служба.

[Л. 29). Περὶ τροπαρίων τῶν ἀποδείπνων, τῶν προεορτίων, τῶν μειδόρτων καὶ τῶν ἀγίων καὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος, ιθ'.

[Л. 29 об.). Περὶ τοῦ πῶς ἀναγινώσκονται τὰ εὐαγγέλια καὶ αἱ τούτων ἐρμηνεῖαι ἐν ὅλῳ τῷ ἑνιαυτῷ, ὡσαύτως καὶ περὶ τῶν λοιπῶν τοῦ ὄρθρου ἀναγνώσεων.

[Л. 30). Περὶ τοῦ πότε χρῆ τὴν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου λειτουργίαν τελεῖσθαι.

— Περὶ τοῦ πῶς ὀφείλουσιν ἀναγινώσκεισθαι τὰ ια' εὐαγγέλια τὰ ἑωθινὰ ἀπὸ τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης κυριακῆς τοῦ Πάσχα ἄχρι τῶν Ἀγίων Πάντων, κβ'.

[Л. 30). Ὅτι χρῆ τάσσειν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐξυπνιστήν.

[Л. 31). Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ ψάλλεσθαι καθ' ἑκάστην ἐν τοῖς ἀποδείπνοις κανόνες παρακλητικοὶ τῆς Θεοτόκου, καὶ περὶ τοῦ ποίαν ὥραν ἀπολύειν ταῦτα ὀφείλει, καὶ ὅτι μετὰ τὴν τούτων ἀπόλυσιν οὐ χρῆ συντυχίας πρὸς ἀλλήλους τοὺς μοναχοὺς ποιεῖσθαι, ἀλλ' ἐν τοῖς ἰδίοις κελίοις ἀπέρχεσθαι, κδ'.

— Ἐκ τῶν κεφαλαίων τοῦ μοναχοῦ Μάρκου περὶ τῶν ἀμφιβαλλομένων ἐν τοῖς Τυπικοῖς, περὶ τῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Γεννήσεως, τῆς Εἰσόδου, τῆς Ἰπαπαντῆς, τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τῆς Κοιμήσεως, εἰ τόχωσιν ἐν κυριακῇ, κε'.

Далѣе идутъ главы тѣ же, что и въ реч. Саввинской библ. № 305 (310) (см. ниже) XVI в., но въ нѣсколько лишь иномъ порядкѣ.

[Л. 39 об.). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῆς ψαλμῳδίας καὶ συνάξεως τοῦ ὄλου ἑνιαυτοῦ. Марковья главы въ текстѣ. Есть глава Марка и на память трехъ Святителей въ воскресенія предуготовительныя къ посту.

[Л. 193 об.). Ἀκολουθία τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοτῆς μέχρι τῆς πεντηκοστῆς.

Въ недѣлю мытаря и фарисея послѣ 50 псалма поютъ: Τὰ πλήθη τῶν πεπραγμένων μοι δεινῶν. . . "Ἐτερον ἦχος πλ. δ'. Τῆς μετανοίας ἀνοιξόν μοι πύλας, Ζωοδότα. . . Τὰ τοιαῦτα β' τροπάρια λέγονται κατὰ κυριακὴν, ἃ παρὰ ἃ ἄχρι τῆς ε' κυριακῆς τῶν νηστειῶν [л. 193 об.).

О чтеніи четырехъ евангелистовъ то же, что въ Савв. Типик. № 305. Нѣтъ только указанія на схимниковъ [л. 221).

О повечеріи въ великую пятницу [л. 228), о пѣніи непорочныхъ [л. 228 об.) и о выходѣ съ Евангелиемъ въ сabbоту [л. 229) то же, что въ Савв. Типиконѣ № 305, но здѣсь есть прибавка: 'Ἐν ἄλλῳ οὕτως ἔχει· μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸν ἱερέα· Σοφία, ὀρθοί, τροπάριον τῆς προφητείας· 'Ο συνέχων τὰ πέρατα, εἶτα τὸ προκείμενον τῆς προφητείας. Οἶμαι ἐντός κρεῖττον εἶναι, διὸ καὶ ἐπεκράτησε παρὰ τοῖς πλείστοις καὶ εὐθὺς τροπάριον ἦχος β'. 'Ο εὐσχήμων 'Ιωσήφ и т. д.

На Пасху: Εἰσελθὼν δὲ ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ βήματι, ποιεῖ συναπτὴν μεγάλην καὶ ἐκφώνησιν· "Οτι πρέπει σοι. . . Συναπτὴ μικρὰ ἔσωθεν τοῦ βήματος κατὰ ταύτην τὴν λαμπροφόρον ἡμέραν. Возгласы: 1 "Οτι σὸν τὸ κράτος ... 3 "Οτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος ... 4 "Οτι ἠυλόγηται σου τὸ ὄνομα... 5 "Οτι ἡγίασται καὶ δεδόξασται... 6 Σὺ γὰρ ὁ βασιλεὺς τῆς εἰρήνης. . . 7 Σὸν γὰρ ἐστὶ τὸ ἐλεεῖν... 8 "Οτι ἅγιος εἶ ὁ Θεός. . . 9 "Οτι σὲ αἰνοῦσιν. . . [л. 232).

[л. 250). Περὶ τῆς ἀκολουθίας καὶ διαίτης μετὰ τὴν ν' ἐβδομάδα.

[л. 251). Περὶ τῆς ἀκολουθίας καὶ διαίτης τῆς νηστείας τῶν ἁγίων 'Αποστόλων.

[л. 252). Εἶδησις τῶν ἐαθέντων ἀποστόλων, εὐαγγελίων τῶν μὴ ἐορταζομένων ἁγίων.

[л. 253). "Ἦμνοι τριαδικοί.

[л. 255). Φωταγωγικά, προκείμενα и т. д.

LXII. № 1108. Τυπικόν, ркп. Синайск. библи. въ 4 доли листа, 246 листовъ, писана прекраснымъ чоткимъ почеркомъ XV в. Въ началѣ рукописи есть приписки позднѣйшей руки: а) Τυπικόν τοῦ ἁγίου ὄρους Σινᾶ, καὶ εἴτις στερήσει αὐτὸ ἐκ τῶν χορῶν τοῦ καθολικοῦ, γὰ ἔχη τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ καὶ πάντων τῶν ἁγίων. 'Αμήν и б) "Ἐστонтас καὶ γὰ ἦτον πολὺ διεφθαρμένον ἐμεταστά-

χωσα τὸ παρὸν μὲ πολὺν κόπον, ἐγὼ ὁ ἐλάχιστος Λεόντιος, ἱερομόναχος, τάχα καὶ δικαῖος τοῦνομα, ἀλλ' οὐχὶ τὸν τρόπον, ἀποδημῶντος τοῦ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου κυρίου Ἀνανίου εἰς τὴν Μοσχοβίαν. ὃν ὁ Κύριος ὤκιστα νὰ τὸν ἐμποδιάσῃ μεγίστην πρὸς τιμὴν, ἵνα λάβωμεν χάριν ἀντὶ χάριτος. Κατὰ τὸ ζρογ', μηνὶ Νοεμβρίῳ λ'. Ὅποιος τὰ στερήσει, εἶη τὸ ἀνάθεμα.

По составу и порядку своихъ частей настоящей Типиконъ напоминаетъ ркп. 1478 г. № 1106 и № 1107, но имѣеть и нѣсколько отличій внѣшнихъ и испещренъ замѣчаніями на поляхъ.

[л. 1—43]. Количество Марковыхъ главъ и ихъ распорядокъ тѣ же, что и въ названныхъ Типикахъ.

[л. 44]. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μονῶν. Нѣтъ окончанія. Главъ здѣсь 20.

[л. 60]. Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ τάξεως τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι Αὐγούστου.

Все поле Синаксаря испещрено интерполяціями, которыя частію дополняютъ Типиконъ, а частію повторяютъ, что уже есть въ текстѣ, и иногда по содержанию совершенно противоположнаго характера. Для примѣра укажемъ на многолѣтствоваіе игумена въ канунахъ Рождества и Богоявленія, записанное здѣсь по полямъ согласно съ Типиконами № 1106 и № 1107, и на замѣчаніе о томъ же въ самомъ текстѣ Типиконовъ: Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν (т. е. литургии въ навечеріе Р. Хр.) φάλλομεν τὸ τῆς ἑορτῆς κοντάκιον· Ἡ Παρθένος σήμερον, εἶτα πολυχρονοῦμεν τὸν προεστῶτα συνήθως καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν. Ὅρα περὶ τοῦ πολυχρονίσματος, πῶς οὐ δηλοῦται ἡ φήμη τῶν βασιλέων· οἶμαι γὰρ ὡς κοσμικώτερον μὴ γίνεσθαι τοῦτο ἐν ταῖς κατὰ τὴν ἔρημόν ποτε μοναῖς, ὡς μὴ γνωσκομένων ἀκμὴν ὑπὸ τῶν βασιλέων, μηδὲ μεγαλοδωρεῖν, ἢ εὐεργετῆσθαι ταύτας ῥᾶον, ἀλλὰ καὶ τὸ πολυχρονίζειν τὸν προεστῶτα πάντως ἀνοίκειον, διὸ καὶ ἐν ταῖς εὐλαβεστέραις μοναῖς, ἴσται μὲν εἰς τὸ μέσον εἰς μοναχός, ἢ ὁ διάκονος ἠλλαγμένος, καὶ μετὰ τὸ κοντάκιον εὐφημίζει συνήθως τοὺς βασιλεῖς καὶ τὸν ἀρχιερέα, οὔτινος ἡ μονή. Εἰς δὲ τὸν προεστῶτα λέγει· Σώσαι, ὁ Θεός, καὶ συγχωρήσαι τὸν πανοσιώτατον πατέρα

ἡμῶν καὶ καθηγούμενον σὺν πάσῃ τῇ ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότητι ἕως γ', καὶ οὕτω πληροῦται ἡ φήμη [л. 105]. Такимъ же образомъ изложены и два водоосвященія на Богоявленіе: одно утромъ слѣдуетъ непосредственно послѣ великаго славословія (на полѣ), а другое въ текстѣ, послѣ окончанія литургіи [л. 113 об.], и двукратное освященіе плодовъ: на Преображеніе и въ Успеніе, съ пропускомъ (на полѣ написано) замѣчанія о перенесеніи обычая на другой день—въ праздникъ Успенія и правила о неяденіи плодовъ до этого времени, записаннаго также на полѣ [л. 165 и 167 об.]. Весьма часто встрѣчаются на поляхъ замѣтки: «Μάροκος», что означаетъ, что здѣсь идетъ дѣло объ изложеніи особенностей службъ на разные дни изъ его главъ.

[л. 171). Περὶ τῶν ἑορτῶν, ἐν αἷς ψάλλεται Θεὸς Κύριος καὶ περὶ μεγάλων ἑορτῶν καὶ μεσαίων καὶ μικρῶν.

[л. 172). Ο σταχὲς въ предуготовительныя недѣли.

[л. 173). Ἀκολουθία τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

Въ службѣ часовъ постовыхъ выписаны замѣчанія изъ Типикона лавры св. Саввы [л. 180 об. 181]. На полѣ замѣчено: Ψάλλεται ἡ ἀκολουθία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου, ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης τοῦ θαυματουργοῦ, ποίημα τοῦ Νεστέγοντος (sic) [л. 187 об.]. О Пасхѣ замѣчено: Εἶτα μεγάλη συναπτὴ (т. е. послѣ послѣдняго «Христосъ воскресъ») καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν εὐθὺς λέγει τὸν κανόνα τὸ Ἀναστάσεως ἡμέρα, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, μηδὲν εἰπὼν, ἕπερ τινὲς ἀμαθεῖς λέγουσι τὸ Ἄρατε πόλας καὶ ἀποκρίνεται καὶ ἕτερος· Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης· ταῦτα γὰρ ἀνοίκεια τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι διδάμεν τῷ διαβόλῳ ἄδειαν καὶ δύνανιν, ὅτι ἀνθίστατο καὶ ἀντέλεγε τῷ Θεῷ, δημιουργῶ πάντων τῶν ὄντων καὶ τῶν αὐτῶν δαιμόνων [л. 204 об.].

Остальные статьи до рубрики: Τὰ ἀναστάσιμα ἀπολυτίκια τῶν ὁκτῶ ἡχῶν σὺν τοῖς θεοτοκίαις καὶ ὑπακοαῖς αὐτῶν включительно содержатся и въ этомъ Типиконѣ, но далѣе слѣдуютъ:

[л. 242). Ἑρμηνεία περὶ τοῦ κύκλου τῆς σελήνης.

[л. 244). Πάσχα τετράγωνον τοῦ Δαμασκηνοῦ. Οἱ κύκλοι τοῦ ἡλίου.

[л. 244 об.). Ἐτερον Πάσχα σόντομον τοῦ κυροῦ Νικηφόρου τοῦ Ξανθοπούλου.

[л. 245). *Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, ποίημα κυροῦ Θεοφάνους.*

[л. 246 об.). *Περὶ τῆς μνήμης τῶν ἁγίων μ', εἰ τίχοι τῆ β' κυριακῆ τῶν νηστειῶν, ἢ ἄλλῃ.*

Такимъ образомъ, настоящій Типиконъ нельзя считать спискомъ съ Типикона № 1109 въ буквальномъ смыслѣ слова (такъ думаетъ Гардгаузенъ). Онъ во многомъ повторяетъ этотъ Типиконъ, но въ своемъ стремленіи объять обычаи всѣхъ извѣстныхъ писцу монастырей и Типиконовъ онъ ушелъ значительно дальше перваго. Здѣсь мы видимъ всѣ поля испещренными замѣчаніями о разностяхъ службъ, и составитель не беретъ на себя даже труда свести ихъ къ единству, согласить. Онъ въ собственномъ смыслѣ копировщикъ, почему здѣсь противорѣчія на каждомъ шагу. Кромѣ главъ Марка монаха, имѣются и другія изложенія тѣхъ же службъ въ Синаксарѣ съ монограммою на полѣ: «*Μάρκος*». Въ силу этого описываемый Типиконъ расходится иногда даже въ текстѣ съ Типикономъ № 1109, включая на свои страницы новыя статьи, не бывшія въ Типиконахъ № 1106 и № 1107 (замѣчаніе о многолѣтствованіи царя), или же исключая прежнія (напр., тропари «Ангельскій соборъ» пѣть и въ чинѣ погребенія умершихъ).

LXIII. № 1107. *Τυπικόν* (обычное заглавіе), рукопись Синайск. библ. въ 8 долю листа, 222 листа, писана мелкою скорописью XV вѣка (Гардгаузенъ и этотъ Типиконъ считаетъ подобнымъ Типиконамъ № 1108, № 1109 и № 1110). По составу Типиконъ отличается отъ подобныхъ Типиконовъ XV и XIV вв. лишь тѣмъ, что въ самомъ началѣ имѣетъ *Μάρκος, ἀμαρτωλῶ ἱερομονάχῳ, σύνταγμα, ποιηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ*. Затѣмъ слѣдуютъ, по обычаю, вводная часть, Синаксарь, Тріоди постная и цвѣтная. Типиконъ оканчивается статьями о кажденіи, о соблюденіи Устава, прокимнами, аллилуаріями и свѣтильнями. Марковыя главы безъ раздѣленія на главы и въ изложеніи сходны съ Типикономъ 1892 г. № 1098, хотя и не дословно и не во всѣхъ частяхъ. Соглашенія этихъ главъ съ Синаксаремъ нѣтъ. Что же касается осталь-

ных частей Типикона, то онѣ не представляютъ ничего особеннаго, обычны. Въ водной и въ другихъ частяхъ Типикона дѣлаются ссылки на практику другихъ монастырей. Первая часть Типика безъ раздѣленія на главы или отдѣлы.

LXIV. № 57. Τυπικόν, рукопись Аеоно-Ксенофской библиотечки въ 8 долю листа, 264 листа, писана на тонкой бумагѣ прекраснымъ почеркомъ XV в. По заглавію, расположенію статей, по тексту ихъ и даже почти по составу самихъ статей Типиконъ сходенъ съ соборнымъ Пантократорскимъ Типикономъ XV—XVI в. Отсутствуютъ въ послѣдней части самыя незначительныя статьи, какъ напр., молитвы ангелу хранителю. Упоминается здѣсь о Типиконѣ Петры въ службахъ Благовѣщенія. Есть предпразднество, праздникъ и попразднество св. Аѳанасію Аѳонскому. Съ этой стороны настоящей Типиконъ особенной важности сравнительно съ другими не представляетъ, но интересъ его заключается во многочисленныхъ замѣчаніяхъ на поляхъ, писанныхъ мелкимъ почеркомъ XVII в. и указывающихъ на практику Ксенофскаго монастыря въ прежнее время. Эти замѣчанія, иногда очень обширныя, за немногими исключеніями, и легли въ основу нынѣшняго церковнаго Типикона въ этомъ монастырѣ. Многія Благовѣщенскія главы прямо были выписаны въ церковный Типиконъ изъ этой рукописи (см. ниже).

Въ этомъ Типиконѣ есть интересныя примѣчанія, не встрѣчающіяся въ другихъ Типиконахъ. Такъ, напр., о службѣ пр. Саввы и св. Николая замѣчается: Ἰστέον, ὅτι τὸν ἕνα χρόνον ποιῶμεν τὸν ἅγιον Σάββα ἀγρουπνίαν, τὸν δὲ ἕτερον χρόνον τὸν ἅγιον Νικόλαον.

Ἐπειδὴ δὲ ἔχομεν ἡμεῖς τὴν δεξιάν (иараклисъ) τῆς ἁγίας Μαρίνης (τοῦ ἁγίου τῆς μνήμης αὐτῆς ἐν τῇ κυριακῇ τῶν Πατέρων) ποιῶμεν οὕτως ἀγρουπνίαν. (Эта глава попала въ церковный Типиконъ съ незначительными измѣненіями).

Μετὰ τὴν πρώτην ὥραν τῆς ἡμέρας τῆς μεγάλης πέμπτης, γίνεται τὸ εὐχέλαιον τῶν Χριστουγέννων τῶν ἀδελφῶν, ψάλλουσιν οἱ δομῆστικοι: Τὴν παγκόσμιον δόξαν καὶ τὰ λοιπὰ θεοτοκία τῆς Ὁκτωήχου. Гίνεται δὲ οὕτω τὸ εὐχέλαιον (чинъ обычный).

Μετὰ τὸ Θεὸς Κύριος, νὰ βάλλεται ἀνάγνωσις ἕως τῆς ἐτοιμασίας τοῦ ἐπιταφίου, καὶ νὰ αἶρηται ἡ καθήλωσις τότε, καὶ νὰ βάλληται ὁ ἐπιτάφιος, μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν ἀρχόμεθα τῶν μεγαλυναρίων.

Ὅταν ἄρξηται τῆς μεγάλης δοξολογίας, ἐξέρχεται ὁ ἐπιτάφιος ἀπὸ τῶν ἁγίων θυρῶν, προπορευομένων ἕξ μανουαλίων, προπορεύονται δὲ καὶ οἱ διάκονοι μετὰ θυμιατῶν καὶ κανιστριῶν, οἱ δὲ δομέστικοι ψάλλουσι τὸ "Ἄγιος ὁ Θεός, καὶ οἱ ἱερεῖς ἅπαξ ἀργῶς· ἐξέρχεται δὲ διὰ τῶν βασιλικῶν πυλῶν καὶ περιέρχονται τὴν ἐκκλησίαν λιτανεύοντες, καὶ εἰσελθόντες ἐνδὸν τοῦ ναοῦ, ἔρχονται εἰς τὸ πορφυροῦν, καὶ ἵσταται ὁ διάκονος ἔμπροσθεν τοῦ ἐπιταφίου καὶ ποιεῖ σταυρὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, λέγουν ὄλοι· Σοφία, ὀρθοί. Καὶ οἱ ἱερεῖς· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ ἕως τοῦ Κηδεύσας ἀπέθετο. Ἔτι, λεγομένου τούτου, εἰσέρχονται ὄλοι εἰς τὸ βῆμα διὰ τῶν ἁγίων θυρίων καὶ τιθέασι τὸ ἐπιτάφιον ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ εὐθὺς τὴν προφητεῖαν.

LXV. № 59 (402). Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μονῶν. Рукопись библи. Святогроб. метоха въ Константинополѣ въ четвѣртку, 316 листовъ, писана скорописью весьма мелкою и со множествомъ словосокращеній XV в. Рукопись въ началѣ и концѣ имѣетъ нѣсколько прибавочныхъ статей. Въ концѣ одной изъ нихъ, въ началѣ рукописи, можно видѣть слѣдующую приписку: 1674, Ἰουνίῳ μηνί. Ἐλάβομεν τὸ παρὸν ἀπὸ τῆς παρὰ τὸ Μελένικον μονῆς τοῦ Ῥοζινοῦ νὰ εἶναι εἰς τὴν περιήγησιν ἡμῶν καὶ τῶν μεθ' ἡμᾶς πατριαρχῶν Ἱεροσολύμων.

† Ὁ Ἱεροσολύμων Δοσίθεος.

[л. 1). Θεοδοκία, κατ' ἥχον ψαλλόμενα κατ' ἐκάστην ἡμέραν σὺν τοῖς τροπαρίοις τῶν ἐπιλανθανόντων ἁγίων, εἰ οὐχ ἑορτάζονται.

[л. 5—7). Разные тропари и стихиры.

[л. 8). Εἰδήσις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ. Чинъ малой вечерни и начало великой.

[л. 10). Εἰδήσις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ. Чинъ малой вечерни и полный чинъ всенощнаго бдѣнія.

[л. 16 об.). Εἰδήσις τῶν ἀγρουπνιῶν τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ.

[л. 17). Περί τοῦ Ψαλτηρίου, πῶς στιχολογεῖται.

[л. 17 об.). Εἶδησις τοῦ σημαντῆρος, τὸ πότε σημαίνει. Содержится въ этой главѣ порядокъ и подробное изложение седмичной вечерни и утрени съ первымъ часомъ.

[л. 22). Περὶ τὸν κανονάρχην.

[л. 22 об.). Πότε ἀποσκεπαζόμεθα.

— Πῶς ψάλλειν τὸν ἑσπερινόν.

— Πότε δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα.

— Πῶς ψάλλονται τὰ τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν στιχηρὰ ἐν ὅλῃ τῇ ἰνδίκῃ.

[л. 23). Πῶς ψάλλειν τὰς παρασκευὰς ἐν ὅλῃ τῇ ἰνδίκῃ ἑσπερινόν.

— Πῶς ψάλλειν τὸν πολυέλεον ἐν ταῖς παρασκευαῖς.

— Περὶ συντυχίας.

— Παραγγελία τοῖς ἐν τῷ νάρθηκι ἀδελφοῖς.

[л. 23 об.). Περὶ τοῦ ἐναρξαμένου χοροῦ.

— Περὶ κατὰ τίνα αἰτίαν.

— Περὶ τῆς μ' τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ὅτε τύχη Ἀλληλοῦα.

[л. 24). Δήλωσις τῶν μεσωρίων.

[л. 25). Πότε ψάλλειν τοὺς τυχόντας Ἀλληλοῦα.

— Πότε γίνονται αἱ μετάνοιαι.

— Τὰ μεσώρια τῆς α' ὥρας.

[л. 25 об.). Τίς τάσσει ἐν τοῖς χοροῖς.

— Πῶς ψάλλονται οἱ κανόνες.

— Πρὸ τοῦ σημαίνει τὸν ἑσπερινόν, τί δὲ ποιεῖ τῇ παρασκευῇ ἑσπερινόν. Здѣсь изложеноъ порядокъ службъ субботнихъ.

[л. 27 об.). Χρῆ γινώσκειν, πῶς ἀναγινώσκεται τὰ εὐαγγέλια καὶ αἱ αὐτῶν ἐρμηνεῖαι.

— О литургіяхъ.

[л. 28). О чтеніи воскресныхъ утреннихъ евангелій.

[л. 28 об.). Перечисленіе дванадесятихъ и важнѣйшихъ праздникоуъ.

[л. 29). Μάρκῳ, ἁμαρτωλῷ ἱερομονάχῳ, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. Главъ 36, и онѣ не содержатъ въ себѣ того, что извѣстно въ нашемъ Типиконѣ съ этимъ именемъ. У насъ излагаются особенности въ службахъ праздникоуъ Господскихъ, Богородичныхъ и важнѣйшихъ святыхъ, а здѣсь

только особенности общія на цѣлый годъ, безъ указаній на ту или другую праздничную службу въ частности. Особенности же службъ круга годичнаго изложены въ Мѣсяцесловѣ непосредственно послѣ самыхъ праздниковъ.

[л. 46). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς φαλμωδίας τε καὶ συναξεως τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου ἕως μηνὸς Αὐγούστου.

[л. 225). Ἀρχὴ τῆς πεφωτισμένης ἀγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς, ἀρχομένης ἀπὸ τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου.

[л. 269). Службы Троици цвѣтной, начиная отъ Пасхи.

[л. 291). Ἀρχὴ τεσσαρακοστῆς τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων.

[л. 293). Περὶ τῶν ἀποδείπνων.

[л. 294). Περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα.

[л. 294 об.). О времени открытія и закрытія царскихъ вратъ.

[л. 295). Περὶ τοῦ πάσῃ σπουδῇ φυλάττειν τὸν προεστώτα καὶ μὴ παρορᾶσθαι τὰ ἐν τῷ τυπικῷ ἅπαντα καὶ περὶ τοῦ μὴ διατρέβειν τούτον ἕξω τῆς μονῆς καὶ ἀμελεῖν τῶν πιστευθέντων αὐτῷ ψυχῶν ἄνευ μεγάλης ἀνάγκης.

Δεῖ τοίνυν τὸν προεστώτα πᾶσαν ἐνδείκνυσθαι σπουδῆν, ἵνα μή τι μετὰ τῶν ἐν τῷ παρόντι τυπικῷ μικρὸν ἢ μείζον, κατὰ τίνα αἰτίαν παροραθῆ, ἀλλὰ φυλάττηται ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀκολουθία, τάξεις τε καὶ κατάστασις ἅπαντα ¹⁾ ἀπαράθραυστος καὶ ἀμεταποίητος, καθὼς παρὰ τῶν πρὸ ἡμῶν πατέρων παρεδόθη ἡμῖν, καὶ ἐν ταῖς ἀγίαις αὐτῶν μοναῖς τε καὶ λαύραις νενομοθέτηται. Ἴγουν Εὐθυμίου τοῦ μεγάλου, Σάββα τοῦ ἡγιασμένου, Θεοδοσίου τοῦ κοινοβιάρχου, Γερασίμου τοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ, ᾧ δεδούλευκεν ὁ θῆρ, Χαρίτωνος τοῦ ὁμολογητοῦ καὶ Κυριακοῦ τοῦ ἀναχωρητοῦ, οἵτινες ἀλληλοπαρόχως, ὡς περὶ τίνα κληῖρον, ταύτην ἀπὸ τῶν παρόντων οἱ μετὰ ταῦτα διαδεξάμενοι δηλαδὴ, ὡς παρὰ πατέρων υἱοί, ἵνα μήπως τῇ ἀγράφῳ ἐκδόσει καὶ χρονίᾳ παραδρομῇ λήθης βυθοῖς ἐμπεσοῦσα ἀμαυρωθῆι, ζήλω θείῳ κινηθεῖς ὁ ἐν πατριάρχαις μέγας Ἱεροσολύμων Σωφρόνιος, ἐγγράφως ταύτην τοῖς εἰς μετέπειτα παρέδωκεν ²⁾, ὡς δὲ λόγος, ὅτι τὴν ἀγίαν λαύραν τοῦ μεγάλου Σάββα οἱ βάρβαροι ἐνεπύρισαν, καὶ τὸ πονηθὲν σύγγραμμα τῷ μακαρίτῃ Σωφρονίῳ πυρὸς παρανάλωμα γέγονε. Καὶ ὁ τὰ θεῖα σοφὸς

¹⁾ Варианты по ркп. 1392 и 1528 гг. п̄са

²⁾ παραδεδωκεν

Ἰωάννης ὁ πᾶν, ὁ Δαμασκηνός τὸ ἐπώνυμον, καὶ ὡς φιλεργός μέλισσα τὰς γλυκυτέρας κηρίου καὶ μέλιτος ἱεράς πατρικᾶς παραδόσεις συλλεξάμενος, ἔκτοτε καὶ μέχρι νῦν ἐκάστη γενεᾷ διασώζονται. Τοῖνον καὶ ἔτι στερεωθῆναι τὴν ἀκολουθίαν ταύτην γλιχόμενοι καὶ ἡμεῖς εἰς ἀνάμνησιν¹⁾ τε τῶν βημάτων τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν, τῶν ταύτην ἐκδεδωκότων, καὶ ἐξίλασμον τῶν ἡμετέρων ἀμαρτημάτων ἐγγράφως ταύτην διαλαμβάνομεν, δεδοικότες μήπως ἐκ τοῦ μὴ λεπτολογεῖσθαι τὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας καταστάσεως τε καὶ τάξεως ἀφανισθῆι, παραρρήντα καὶ κατὰ μικρὸν εἰς τὸ μῆδὲν καταντήσαντα²⁾, ὅπου γε καὶ τὰ ἐγγράφως τυπωθέντα ὀρώμεν ὁσημέραι κατ' ὀλίγον διαφθειρόμενα καὶ ἀφανιζόμενα καὶ εἰς τὸ μὴ ὂν³⁾ καταλήγοντα. Αὐτὸς δὲ οὗτος ὁ προεστὼς οὐχ ἔξει ἄδειαν ἐν ταῖς τρισὶ ταύταις ἁγίαις τεσσαρακοσταῖς, τῇ μεγάλῃ φημί καὶ τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, τῆς μονῆς ὅλως ἐξέρχεσθαι καὶ ἀλλοχόσε διαίγειν, ἀλλ' οὐδὲ τὸν ὅλον σχεδὸν ἑναιαυτὸν, εἰ μήπω μεγάλη τίς καὶ ἀναγκαῖα χρεῖα τῆς μονῆς εἶη κατεπείγουσα⁴⁾ αὐτόν, ἣν ἐκπληρώσας τάχιον, ὑποστρέψει πρὸς τὴν μονὴν καὶ τῶν αὐτῷ ἀνηκόντων πάλιν ἐφάψηται· προτιμητέα γὰρ ἔστι πασῶν δουλειῶν ἢ τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν ἐπιμέλεια, καὶ οὐ μόνον αὐτὸς οὐκ ἐξελεύσεται τῆς μονῆς, ἀλλ' οὐδ' ἑτέρῳ τινὶ παραχωρήσει τῶν ἀδελφῶν κατὰ ταύτας δηλαδὴ⁵⁾ τὰς ἁγίας τεσσαρακοστάς τῆς μονῆς ὅλως ἐξέρχεσθαι, πάρεξ τῶν διακονητῶν καὶ μόνον. Ἰμεῖς δὲ πατέρες καὶ ἀδελφοὶ ἅπαντες, οἱ τῇ μοναδικῇ πολιτείᾳ προσελθόντες καὶ τὴν⁶⁾ τῶν οὐρανῶν βασιλείαν ἀντὶ τῶν μικρῶν τούτων καὶ οὐδαμινῶν κόπων ἀπεκδεχόμενοι, ὁρᾶτε μὴ καταφρονητικῶς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ μετέρχησθε⁷⁾, ἵνα μὴ ἀντὶ μισθῶν⁸⁾ κατάραν ἑαυτοῖς ἐπισπάσθητε⁹⁾, ἐπικατάρατος γὰρ φημί¹⁰⁾ πᾶς ὁ τὸ ἔργον Κυρίου ποιῶν ἀμελῶς, μὴ οὖν ἀμελῶς καὶ ραθυμῶς, μὴ ἐκ βίας ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἰλαρὸν γὰρ φησὶ¹¹⁾ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός, εἰ δὲ καὶ ἑαυτοὺς βιάσωμεν, ἀντὶ τῆς μικρᾶς ταύτης βίας τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν ἑαυτοῖς ἀνταλλαξόμεθα· βιαστή γὰρ ἔστιν αὕτη καὶ βιασταὶ ἀρπάζουσιν αὐτήν, ὡς τὸ ἱερὸν¹²⁾ ἡμᾶς διδάσκει¹³⁾ εὐαγγέλιον· καὶ γὰρ ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ὁ σπεῖρει ἕκαστος, τοῦτο καὶ θερίσει¹⁴⁾. Καὶ πάντα μὲν τὰ ἐν τῷ κοινοβίῳ εὐσχημόνως καὶ κατὰ

¹⁾ εἰς μνήμην. ²⁾ καταλήγοντα ³⁾ Вмѣсто μὴ ὂν σΠΟΗΓ: μῆδὲν ⁴⁾ χρεῖα κατεπείγη αὐτόν ⁵⁾ Вмѣсто сего: κατὰ ταύτας δὴ τὰς ἁγίας ⁶⁾ καὶ τὴν σωτηρίαν ὑμῶν ἐπιζητοῦντες καὶ τὴν τῶν οὐρανῶν ⁷⁾ μετερχόμενοι ⁸⁾ μισθοῦ ⁹⁾ προξενήσητε ¹⁰⁾ φησί ¹¹⁾ εΠΟΓΟ СЛОВА НБТЬ ¹²⁾ τὰ ἱερά εὐαγγέλια ¹³⁾ διδάσκουσιν ἡμᾶς ¹⁴⁾ θερίσει καὶ τοῦ ἰδίου κόπου λήψεται τὸ γεώργιον.

τάξιν γινέσθω, ἔξαιρέτως δὲ τὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας καὶ τάξεως ὁμοῦ καὶ τῆς στάσεως· εἰ γὰρ ὁ ἐπιγεῖω βασιλεῖ παριστάμενος οὐ μικρὰς δίδωσι δίκας, εἰ φανείη καταπεφρονήμενην ποιῶν τὴν παράστασιν, τί ἄρα πείσεται ὁ τῷ φοβερῷ καὶ ταῖς ἄνω δυνάμεσι παντοδύναμῃ Θεῷ παριστάμενος καὶ τὸν νοῦν πρὸς ἃ μὴ δεῖ βρεμβόμενον καὶ περιπλανώμενον ἔχων; Κἂν γὰρ τὸ σῶμα ἴσως τὴν οἰκείαν δοκῆ συντηρεῖν ἔξωθεν εὐσχημοσύνην τε καὶ κατάστασιν, οὐδὲν ἐκ τούτου ὄφελος, τοῦ νοὸς οὕτω διακειμένου. Καὶ μετὰ τοιαύτης περιπλανήσεως καὶ καταστάσεως ¹⁾, ὦ ἀδελφοί, καὶ τῆς ἔσωθεν ἐπιμελήσωμεν ²⁾ ἐργασίας, βιασώμεθα ἑαυτοὺς εἰς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, τὸν μισθὸν ἀπεκδεχόμενοι τοῦ κόπου, ἀγωνισώμεθα δὲ πρωτοτύπως, καὶ μάλιστα οἱ μὴ ἔν τισι διακονίαις ἀσχολούμενοι, ἅμα τῇ τοῦ σημαντήρος ἀποδόσει ³⁾ προθύμως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀπαντᾶν καὶ τῇ ἐνάρξει ἐκεῖσε εὐρίσκεισθαι καὶ τὸν νοῦν ὅλον ἐπισυνάγειν ἐν αἰσθήσει ⁴⁾ καρδίας καὶ μᾶλλον ἐν τῇ τῶν θείων ὕμνων πρωτολογία, ἥως ⁵⁾ τῷ ἀμώμῳ, ὅπως μὴ, τῆς ἀρχῆς ἀδοκίμου εὐρίσκομένης, καὶ τὸ πᾶν φανείη ἀπόβλητον. Μετὰ οὖν τὴν τῶν προοιμιακῶν ὕμνων ἀκολουθίαν τοῦ ὀρθρου, ψαλλέτω ὁ ἐκκλησιάρχης, ἢ ὁ ταχθεὶς, ὡς ἔθος, ἐπὶ τὸ ἐξάψαλμον ἀργῶς καὶ μεθ' ὅσης ἂν εἴποις συντριβῆς τε καὶ προσοχῆς, ὁμοίως καὶ πάντες καθ' ἑαυτοὺς, ὡς αὐτῷ τῷ Θεῷ προσλαλοῦντες καὶ ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἐξιλεούμενοι ἁμαρτιῶν. Ὅφειλε δὲ ψάλλειν πραεῖα καὶ ἡσύχῃ φωνῇ εἰς ἐπήκοον πάντων, βῆξαι δὲ ἢ πτύσαι, ἢ ὅλως τοῦ ἰδίου τόπου σκυλλῆναι, ἢ μετακινήθῃναι, ἢ ἀπὸ τοῦ ἔξω νάρθηκος ἐν τῷ θείῳ ναῷ εἰσελθεῖν, ἐν τῷ ψάλλεσθαι τὸν ἐξάψαλμον, ἐξουσίαν οὐδεὶς ἔχει· ἀφοβίας γὰρ τοῦτο καὶ ἀκαταστασίας σημεῖόν ἐστιν. Εἰ δὲ τις ἴσως τῷ γήρατι ⁶⁾ καμπτόμενος, ἢ ἀσθενὴς τετραχωμένος οὐ πρὸς ἰσχύος ἔχει φυλάττειν ἑαυτὸν ἄσκυλον ⁷⁾, ὡς ἐγράψαμεν, μενέτω ἐν τῷ προνάμῳ, ἄχρι τῆς τοῦ ἐξαψάλμου συμπληρώσεως, καὶ τότε εἰσερχέσθω. Εἴτε Θεὸς Κύριος ψάλλεται, εἴτε Ἀλληλούια, σχολιότερον ψαλλέσθω καὶ μᾶλλον οἱ τριαδικοί ὕμνοι πάντων προσεκτικῶς καὶ ἀργῶς. Ὅμοίως καὶ ἡ τοῦ Ψαλτηρίου στιχολογία πραεῖα ἔστω καὶ ἴση καὶ γαληνῇ τῇ φωνῇ, ὡσαύτως καὶ ἡ λοιπὴ ἅπασα ἀκολουθία ἐξ ἰσότητος· ἀπρόσεκτον ⁸⁾ γὰρ καὶ ἀπαίδευτον ἐστὶ τὸ ἐπιτεταμμένως

¹⁾ τοῖνον μετὰ τῆς ἔξωθεν σεμνοπρεπείας τε καὶ καταστάσεως, ὦ ἀδελφοί ²⁾ ἐπιμελησώμεθα ἑαυτοὺς εἰς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ ³⁾ ἀπηχῆσει ⁴⁾ συναισθήσει καρδίας ⁵⁾ ἤγουν ⁶⁾ γήρα κατακαμπτόμενος ⁷⁾ ἄσκυλον, ὡς προέφημεν ⁸⁾ ἀπροσέκτων γὰρ καὶ ἀπαίδεωτων

ψάλλειν καὶ ἀνίσως. Ὑμεῖς δέ, ὦ πατέρες καὶ ἀδελφοί, σπεύσατε, ὅση δύναμις, μὴ τῆς παρούσης ἀκολουθίας καθυστερεῖσθαι τὸ σύνολον τοῦτο, καλῶς εἰδότες, ὡς εἰ ταῦτα ἐπιμόνως διατηρήσητε τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας οὐκ ἀστοχήσητε, τῇ τοῦ ἐλεήμονος Θεοῦ φιλανθρωπία καὶ χάριτι, πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας ¹⁾ Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων. Ἀμήν.

[л. 297). Ἀκολουθία τῆς ὅλης ἐβδομάδος τῶν προκειμένων καὶ ἀλληλουαρίων καὶ κοινωνικῶν τῆς θείας λειτουργίας, ὅτε οὐκ ἔστιν ἑορταζόμενος ἅγιος.

[л. 298). Ἀκολουθία ἕτεραι. Тоже самое, но общимъ святымъ.

[л. 299). Ἀρχὴ τῶν ἀποκρίσεων τῆς θείας λειτουργίας.

[л. 300). Χερουβικὸν τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης μ', ψαλλόμενον εἰς τὴν λειτουργίαν τῶν προηγιασμένων.

[л. 300 об.). Τροπάρια θεοτοκία, ψαλλόμενα εἰς τὴν θείαν λειτουργίαν πρὸ τοῦ Τρισαγίου, μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸ ἀπολυτίκιον καὶ τὸ κοντάκιον τοῦ ἁγίου, ἧ τῆς ἡμέρας.

[л. 301]. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς θείας λειτουργίας καὶ τὴν διάδοσιν τοῦ κατακλαστοῦ, εἴπέρ ἔστιν ἑορταζόμενος ἅγιος, ἔχων κόλυβα· Ὁ πάντα τελεσφορήσας τῷ λόγῳ σου, Κύριε, καὶ κελεύσας τῇ γῆ παντοδαπὸς ἐκφύειν καρπὸς εἰς ἀπόλαυσιν. Goar. pag. 524.

[л. 301 об.). Τῇ κυριακῇ. Изложенъ общій порядокъ воскресной утрени, начиная съ тропарей послѣ непорочныхъ.

[л. 302). Правила о постѣ неизвѣстнаго лица, о постѣ наканунѣ Богоявленія Θεοφιλα Александρίйскаго, Ιοανна Китрскаго, Νίλα, о яденіи сыра и яицъ въ среду и пятницу на масляницѣ Китрскаго и Никифора, константинопольскаго исповѣдника и Ἐπιστολὴ τοῦ μητροπολίτου Σταυροπόλεως καὶ προέδρου Κρήτης Προχόρου.

Τῷ τιμιωτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις κυρίῳ Νείλῳ καὶ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ υἱῷ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος, χάρις εἴη σοι ἀπὸ Θεοῦ. Ἡ γραφὴ σου ἐδίδαξεν ἡμᾶς τὴν ἐνοῦσάν σοι εὐλάβειαν καὶ ἀρετὴν, ὅτι ζητεῖς διάκρισιν τοῦ καλοῦ τε καὶ πονηροῦ. Ἴσθι μὲν οὖν, ἂν ἡ γυνὴ παρθένος, ὁ δ' ἀνὴρ τρίγαμος καὶ λήφεται ὁ τρίγαμος τὴν παρθένον, τετραγαμία λογίζεται καὶ ἐνὶ τῶν ἀπηγορευμένων καὶ ἀφορισμῶ καὶ

¹⁾ τῆς ὑπεραγίου Θεομήτορος. Ἀμήν.

ἀναθέματι ὑπόκειται, καὶ ὁ λαβὼν τοῦ ἀδελφοποιητοῦ τὴν γυναῖκα, τὴν νόμφην αὐτοῦ ἔλαβε καὶ ἔστιν ἐκκήρυκτος τῆς μερίδος τῶν χριστιανῶν, καὶ οὗτος καὶ οἱ ταῦτα ποιῶντες ἱερεῖς καθηρημένοι καὶ ἀπογεγυμνωμένοι πάσης ἱερατικῆς τιμῆς εἰσίν· ὁ γὰρ στεφανώσας, εἶτα λαβὼν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ (;) μενέτω τὸ συνοικέσιον ἄλυτον, ποιησάτωσαν δὲ ἐλευθερίαν αἰχμαλώτου καὶ οὕτως ἔστωσαν συγχωρημένοι· ἢ ἀπὸ τοῦ ἁγίου μύρου συντεκνία ἀπαραίτητον ἔχει τὴν εὐθύνην. Περὶ δὲ τῶν ἀναξίως χειροτονηθέντων μηδένα δέξασθε, ποῖα κάθαρσις ἢ τοῦ βεβήλου, ἢ ποῖος ἁγιασμός ἔσεται ὑμῖν ἐκ τοῦ μισροῦ; Περὶ δὲ τοῦ πυροῦς ἔχοντος τοὺς ὀφθαλμοὺς ἴσθι οὖν, ὅτι σωματικὴν λώβην οὐ ζητοῦμεν, ἀλλὰ ψυχικὴν, εἴπερ οὖν ὑγιαίνει κατὰ ψυχὴν οὐδὲν κωλύει ἢ τῶν ὀφθαλμῶν πῆρωσις. Ταῦτά σοι ἐγράφησαν διὰ τὴν ζήτησιν ὑμῶν, οἶμαι δ' οὐκ ἀγνοεῖν σε τὸ θέον, καὶ ὡς τοῦ Πνεύματος τὰ τοῦ Πνεύματος ἐργάζου, διαπτύων τὰ πονηρά.

[л. 304 об.). Αἱ ἀπολύσεις τῶν ἡμερῶν.

[л. 305). Περὶ τῶν ἀπολύσεων τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν.

[л. 306). Εὐχὴ εἰς τὸ εὐλογῆσαι τυρὸν καὶ ὠά καὶ κρέας τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης κυριακῆς τοῦ Πάσχα·

«Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταξιώσας ἡμᾶς εἰς τὴν ἁγίαν σου τριήμερον καταντῆσαι ἀνάστασιν καὶ προσκυνῆσαι καὶ δοξᾶσαι τὴν σὴν ἀνείκαστον ἀγαθότητα . . .

Въ концѣ рукописи разнаго рода замѣчанія, изъ которыхъ заслуживаетъ вниманія способъ отыскивать мясопустъ (ὅπως εὐρίσκεται ἢ ἀπόκρεως). Здѣсь приложено и нѣсколько изображеній рукъ для этого вычисленія.

LXVI. № 459. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Рукопись той же библи. въ четверку, 302 листа, написана чоткою скорописью XV столѣтїя. На выходномъ листѣ въ началѣ рукописи имѣется позднѣйшая приписка таково содержанія: Τὸ παρὸν Τυπικὸν ὑπάρχει κάμοῦ Γερασίου, ἱερομονάχου ἀμαρτωλοῦ, τείνει 1702.

[л. 1). Εἶδησις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ.

[л. 1 об.). Περὶ τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ.

[л. 9 об.). Εἶδησις τῶν ἀγρουπνιῶν τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ.

*

[л. 10). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μοναστηρίων. Подъ этой рубрикою изложена порядкомъ сѣточной службы съ замѣчаніями относительно канонаρχа, еκκλѣσιάρха, еπιστιμονарха, чтенія евангеліѣ и проч.

[л. 24). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ συνάξεως τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

[л. 145). Ἀκολουθία τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

[л. 199). Службы по Тріоди цвѣтної.

[л. 215). Περὶ τοῦ πῶς θυμιᾶν.

[л. 216). Τὰ ἀναστάσιμα προκείμενα τῶν ὀκτῶ ἡχων, ἦτοι τὰ ἄμνημα.

[л. 216 об.). Τὰ ἀναστάσιμα ἀλληλουάρια τῶν ὀκτῶ ἡχων τὰ ἄμνημα.

[л. 217). Τὰ ἐν τῇ ἐβδομάδι ψαλλόμενα ἀλληλουάρια, τροπάρια καὶ κοινωνικά, ὅτε οὐκ ἔστιν ἐορτάσιμος ἅγιος.

[л. 217 об.). Προκείμενα ἀναστάσιμα, ἃ λέγονται ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ ὄρθρου.

[л. 218). Τὰ φωταγωγικά τῶν ὀκτῶ ἡχων.

[л. 218 об.). Προκείμενα τῇ μεγάλῃ μ', ψαλλόμενα τῇ κυριακῇ ἑσπέρα.

[л. 219). Πίναξ τῶν ἀπορρήτων κυροῦ Μάρκου.

[л. 224). Μάρκω, ἁμαρτωλῷ ἱερομονάχῳ, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τοπικοῦ. Число главъ 95. Число и ихъ расположение, какъ въ № 487 М. Синодал. библи. См. у Мансветога Церковн. Уставъ, Прилож. стр. 411.

LXVII. № 76 (362). Τοπικόν, рукопись Аѳоно-Иверск. библи. въ четвертку, 179 листовъ, писана чоткою скорописью XV столѣтія¹⁾. Послѣ вводной статьи имѣется слѣдующая приписка:

¹⁾ Въ Каталогѣ библиотеки Типиконъ этотъ отнесенъ къ XIV столѣтію. На выходномъ листѣ написано: «Τοπικόν 14-ου αἰῶνος 76», но это опредѣленіе, намъ думается, невѣрно сдѣлано. Почеркъ письма, а главное полнота Марковъхъ главъ, приписки на поляхъ—все это говорить за болѣе позднее его написаніе. Проф. С. С. Ламбрось въ своемъ Каталогѣ аѳонскихъ рукописей (Catal. of the

Καὶ τότε σὺν τοῖς ἄλλοις τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου τῶν Ἰβήρων, φερμένο(ν) ἀπὸ τὸ μετόχι μας Γομάτη. Въ концѣ рукописи читаемъ: Παμμεδέοντι Πατρὶ σὺν Υἱῷ καὶ Πνεύματι δόξα, μηνὶ Μαΐω θ' ἡμέρα. Προστασίαις, Κύριε, τῶν Ἀσωμάτων κατάπεμψον ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ φῶς σου τὸ αἰδιον.

Χεῖρας μὲν αὐτὸς εἰς περάτωσιν ἔχει
Ἔργων ἀεικῶν εὐκινήτους καὶ λίαν,
Ὅ γράφας ἄρτι τὴν παροῦσαν πυξίδα,
Πρὸς δ' αὖ γε καλῶν χρησίμων καὶ βελτίων
Ἔργων ἀγαθῶν καὶ Θεῷ φιλουμένων
Καὶ χεῖρας ἅμα καὶ ψυχὴν αὐτὴν φέρει
Λίαν ραθύμους καὶ κατησθενημένας.
Πόθον δὲ πλουτεῖ καὶ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ
Πρὸς εὐτρεπισμὸν τῆς παρούσης πυξίδος,
Ἦνπερ προηγόρευσαν οἱ θεηγόροι
Στάθμην ἀκλινη τῶν ἔρων Ἐκκλησίας.
Καὶ Κροίσου τυχεῖν καὶ Μίδου τῶν χρυσίων,
Εἰ γοῦν Θεοῦ πέφυκε τοῦτο καὶ μόνου,
Ὅρα ἄν λογισμοὺς καὶ διαθέσεις βλέπειν,
Πολλῷ δὲ μᾶλλον καὶ σκοπὸν τῆς καρδίας,
Ποθεῖν χρυσίων ἀντὶ μυρίων ὄσων.
Καὶ σύ, παναμώμητε Μήτηρ Κυρίου,
Ψυχῶν ἰατήριον καὶ σωτηρία,
Ἄγνισμα, καλλώπισμα τῆς οἰκονομίας,
Ψυχῆς ἐποπτάουσα τὴν προθυμίαν,
Δέχου προσηνῶς τὴν παροῦσαν πυξίδα,
Ἦν δουλικῶς ἔγραψε, σῆ δὲ δαπάνη,
Ἐμὴ ῥυπαρὰ δεξιᾶ, καθὼς ἔφη,
Δίδου δὲ λύτρα τῶν ἐμῶν ἁμαρτάδων.

Въ концѣ рукописи есть еще нѣсколько приписокъ, но онѣ читаются плохо, а посему здѣсь мы и не отмѣчаемъ ихъ.

По составу своему рукопись эта напоминаетъ Типиконъ того же времени въ Руссиковской библиотекѣ. Здѣсь не достаесть лишь молитвы на благословеніе винограда, но зато въ концѣ рукописи имѣются каноны, писанные другою рукою. Пер-

Greek manuscript on mont Athos. Sembr. 1900, t. II, p. 366) принимаетъ ту же дату—XIV в.

вый канонъ озаглавивается: Прѳс τὸ Ἡθελον δάκρυσιν ἐξαλείψαι, а второй: «κανὼν εἰς τὴν θεῖαν μετάληψιν, ἤχος β'. Кроме этого, въ концѣ рукописи находится весьма испорченная статья о способѣ отыскиванія утреннихъ евангельскихъ чтеній и о чтеніи изъ Апостола въ теченіи года. Что же касается текста самаго Типикона и его интерполяцій, то мы видимъ здѣсь нѣкоторую особенность. Для примѣра мы возьмемъ тѣ же замѣчанія, на которыя мы обратили вниманіе въ русииковскомъ Типиконѣ.

Выносъ креста 1 Августа:

Типиконъ.

Δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλο-
σις. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι μετὰ τὴν
συμπλήρωσιν τοῦ ὄρθρου, ποιου-
μεν τὴν προσκύνησιν τοῦ τιμίου
σταυροῦ κατὰ τάξιν τῆς γ' κυρι-
ακῆς τῶν νηστειῶν. Μετὰ δὲ τὴν
ἀπόλυσιν διέρχεται ὁ τίμιος
σταυρὸς μετὰ λιτῆς ἐντὸς τοῦ
μοναστηρίου, ἤγουν εἰς τὸ ἡγου-
μενεῖον, εἰς τὴν τράπεζαν, εἰς τὸ
κελλάριον, εἰς τὸ ὠρεῖον, εἰς τὸ
οἰνοχεῖον, καὶ ἐν πάσαις ταῖς κελ-
λίαις τῶν ἀδελφῶν, καὶ, ὑποστρε-
φόντων ἡμῶν, γίνεται τελεία ἀπό-
λυσις. Ἐν δὲ τῇ λιτῇ ἀγιάζεται
ὔδωρ καὶ μεταλαμβάνουσιν ἐξ αὐ-
τοῦ πάντες. Μετὰ δὲ τὴν ἀπό-
λυσιν τοῦ ἑσπερινοῦ, ἀποχομίζε-
ται τὸ τίμιον ξύλον πάλιν ἐν τῷ
σκευοφυλακίῳ διὰ τοῦ ἱερέως
καὶ τῶν λοιπῶν, ὡς προδεδή-
λωται.

Поле его.

Εἰς τὸ Τρισάγιον ὕμνον εἰσο-
δεῖται ὁ ἱερεὺς καὶ μετὰ τὴν συμ-
πλήρωσιν αὐτοῦ· Σοφία ὀρθοί. Ὁ
λαός· Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου
ἐκ τρίτου. Εἶτα Τὸν σταυρόν σου
προσκυνοῦμεν, καὶ στιχηρὰ· Δεῦτε,
πιστοί, καὶ πάλιν· Τὸν σταυρόν
σου προσκυνοῦμεν, ἐκ τρίτου, καὶ
στιχηρὰ· Σὺ μου σκέπη, καὶ πά-
λιν· Τὸν σταυρόν σου προσκυνοῦ-
μεν, ἐκ τρίτου, Δόξα καὶ νῦν,
Σταυρὲ τοῦ Χριστοῦ, χριστιανῶν.

Выносъ креста на Воздвиженіе:

[л. 23 об.]. Δοξολογία μεγάλη. Καὶ φαλλόντων δὲ τῶν μο-
ναχῶν, ἀλλάσσει πᾶσαν τὴν ἱερατικὴν στολὴν ὁ ἱερεὺς, καὶ εἰσέρ-

χεται μετὰ τοῦ θυμιατοῦ καὶ λαμπάδων ἐν τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ καὶ αἶρει τὸν τίμιον σταυρὸν μετὰ τοῦ δίσκου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ φέρει αὐτὸν μέχρι τῶν βασιλικῶν πυλῶν τοῦ ναοῦ, κάκεισε ἀφίσταται, καί, πληρουμένης τῆς δοξολογίας σὺν τῷ Τρισαγίῳ¹⁾, λέγει· Σοφία, ὀρθοί. Καὶ ἀρχόμεθα τοῦ τροπαρίου· Σῶσον, Κύριε, καὶ οὕτως εἰσοδεύει ὁ ἱερεὺς μετὰ τοῦ τιμίου σταυροῦ. Καὶ ὄντος εὐτρεπισμένου τετραποδίου, τίθεται ὁ δίσκος ἐπάνω αὐτοῦ, καὶ θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς σταυροειδῶς. Εἶθ' οὕτω, βαλὼν μετάνοιαν γ', κἂν σάββατόν ἐστι, καὶ λαβὼν ἐπὶ χειρᾶς τὸν τίμιον σταυρὸν μετὰ βασιλικῶν κλάδων, ἵσταται ἔμπροσθεν τοῦ τετραποδίου, βλέπων κατ' ἀνατολὰς καὶ λέγει εἰς ἐπήκοον πάντων· Ἐλέησον ἡμᾶς.

LXVIII. № 92. Α. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις εὐαγγελιστῆς λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Рукопись библи. лавры пр. Афанасія Аѳонскаго въ 16 долю листа писана мелкимъ почеркомъ XV столѣтія. Въ концѣ рукописи имѣется приписка: Αὐτοῦ βασιλεύοντος ἔλαττον σμικρὸν ὀλίγον τότε ξανθὸν γένος ἅμα μετὰ τῶν πρακτόρων ὄλον Ἰσμαήλ τροπώσας τὴν ἐπτάλοφον ἐπαροῦν μετὰ καὶ τῶν προνομίῳ τότε πόλεμον συνάψας ἐκ φυλῆς ἀνδριωμένης μέχρι τῆς πέμπτης ὥρας καὶ φωνῇ βοήσει τρίτον σιγιστὴν μετὰ φόβου· σπεύσατε πολλὰ σπουδαίως εἰς τὰ δεξιὰ τὰ μέρη, ἄνδρα εἴρετε γενναῖον, θαυμαστὸν καὶ ῥωμαλέον, τοῦτον ἔξετε δεσπότην· φίλος γὰρ ἐμὸς ὑπάρχει καὶ αὐτὸν παραλαβόντες θέλημα ἐμὸν πληροῦτε. Замѣчено: "Ора, ὅτι πρωτίστην ἀρετὴν οἶμαι τὸ γλῶτταν ἐπισχεῖν. Всѣхъ листовъ въ рукописи 285.

[Л. 1) Εἶδησις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ, ὅταν μέλλῃ ψάλλεσθαι ἀγρυπνία.

[Л. 1 об.). Εἶδησις κατὰ τάξιν τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ.

[Л. 8 об.). Εἶδησις τῶν ὄλων ἀγρυπνιῶν τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ.

[Л. 9 об.). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μοναστηρίων. Статья, какъ и въ Типиконахъ XIII и XIV вѣковъ, не раздѣлена на части, а изложена вся слитно. Противъ каждаго новаго отдѣла замѣчено на поляхъ: Χρὴ εἰδέναι, Δεῖ γινώσκειν, Ἰστέον и т. д. и биноварью замѣчено: σημείωσαι, а иногда: σημείωσαι ὄρα.

¹⁾ На полѣ: Εἰς τὸ Τρισάγιον εἰσοδεύει ὁ ἱερεὺς, προπορευομένων τῶν λαμπάδων, καὶ ὁ διάκονος μετὰ τοῦ θυμιατοῦ.

Текстъ и порядокъ по изложенію въ большинствѣ случаевъ не разнится отъ статей Типиконовъ XIII—XIV в. Изъ новыхъ статей мы отмѣтили здѣсь лишь краткое замѣчаніе: Ἰστέον, ὅτι τοὺς κατὰ τινα αἰτίαν, ἢ διακονίαν, ἢ ἀσθένειαν παραλείψαντας τῆς συνάξεως οὐκ ὀφείλει ὁ ἐκκλησιάρχης ἐνόρδιον κρατεῖν, ἀλλὰ παραλείψωσιν, ὅτε φθάσει ἐλθεῖν, χρὴ δίδόναι τούτους ἀναγινώσκειν. Нельзя, однако, сказать, чтобы текстъ суточныхъ службъ остался безъ измѣненія. Правда, эти измѣненія незначительны, но они все таки отдѣляютъ Типиконы этого времени отъ Типиконовъ древнѣйшей эпохи. Для примѣра въ сравнительномъ столбцѣ мы имѣемъ изложеніе утрени (см. выше стр. 107—109). Кромѣ того, въ службѣ суточной явилось немало замѣчаній въ родѣ слѣдующихъ: Τὸ Κόριε ἐλέησον λ', говорится о почасіи 3 часа и прибавляется: Ἐν τισι δὲ τῶν Τοπικῶν εὐρήσεις μ' [л. 15 об.]. О молитвѣ девятаго часа: Δέσποτα, Κόριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν замѣчается: Ἰστέον δέ, ὅτι ἐν τοῖς πλείοσι τῶν Τοπικῶν οὐ διαλαμβάνεται ἡ εὐχὴ αὐτή, ἤγουν οὐδὲν ὀρίζεται λέγειν, τινὲς δὲ ἀγράφως ἀπὸ συνηθείας λέγουσι καὶ τὰς ἐτέρας εὐχὰς εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν, ἤγουν ἐν μὲν τῷ μεσῳρίῳ τῆς τρίτης ὥρας [л. 16 об.], въ почасіи перваго часа о 92 псалмѣ τινὲς δὲ λέγουσι καὶ ν' (50) и о молитвѣ—«Ὅταν ἕκαστος βούλεται ἢ Χριστέ, τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ἢ Ὁ ἀποστέλλων τὸ φῶς [л. 17 об.] и др.

[л. 23]. Изложеніе службъ тоже немногимъ разнится отъ текста въ Типиконахъ древнѣйшаго времени. Изъ этихъ разностей можно указать на замѣчаніе относительно литургии въ день Благовѣщенія въ великую пятницу [л. 124] въ храмовыхъ церквахъ, несуществовавшее въ древнѣйшихъ рукописяхъ (см. выше примѣч.), но замѣчаніе о тропарѣ Иоанна Богослова читается: Καὶ γὰρ ἐν ἄλλοις οὕτως εὑρηται, οἶμαι, διὰ τὸ ἐξαίρετον τοῦ ταιούτου ἰδιομέλου, εἰ σὺ οὖν, πῶς βούλεσαι (sic) τοῦτο εἰπεῖν, δόξασον. [л. 128] на то, что обрядъ выноса креста описывается безъ всякихъ оговорокъ: Γίνεται μεγάλη δοξολογία ἀργῶς καὶ μετὰ μέλους καὶ ἐξέρχεται ὁ ἱερεὺς μετὰ τοῦ τιμίου σταυροῦ [л. 146], съ прибавленіемъ, однако, и практики предшествующаго времени. Καὶ ἐξέρχεται ὁ σταυρὸς μετὰ τοῦ ἀγιάσματος, говорится въ Типиконѣ, послѣ краткаго описанія обряда водоосвященія, τοῦ ἱερέως ἐνηλ-

λαγμένου καὶ τῶν αὐτῶν ψαλλόντων καὶ περιέρχεται ἐντὸς τῆς μονῆς, ἥως ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ἡγουμενείου εἰς τὴν τράπεζαν καὶ εἰς τὸ οἶνοχεῖον καὶ πᾶσι τοῖς ἐνδοθέοις τοῦ μοναστηρίου καὶ τοῖς κελλί-οις τῶν ἀδελφῶν καὶ, ὑποστρεψάντων ἡμῶν, ψάλλομεν τὴν α' ὥραν [л. 126), на большое количество памятей, такъ напр., подѣ 5 Юля здѣсь находится память св. Аѳанасія Аѳонскаго и есть тропарь съ кондакомъ [л. 109), на то, что здѣсь нѣкоторымъ святымъ сдѣланы краткія замѣчанія о службѣ, тогда какъ прежде указывалось только Ἀλληλοῦια и нѣкоторыя другія незначительныя особенности.

Подѣ 2 Февраля нѣтъ указаній на особенность службъ на праздникъ Срѣтєнія, всѣ же другія замѣчанія, какъ то: относительно праздника Благовѣщенія, сорока мучениковъ и Иоанна Богослова налицо, не смотря на то, что въ концѣ Типикона имѣется особый отдѣлъ и статья Марковыхъ главъ на тѣже случаи, при чемъ только подѣ 23 Апрѣля дѣлается ссылка на эти главы: *Εἰ τὸχος ἡ μνήμη τοῦ αὐτοῦ ἀγίου ἐν τῇ Διακαιησίμφ καὶ ἐξῆς ταῖς τῆς πεντηκοστῆς ἡμέραις, ζῆται εἰς τὴν ἐρμηνείαν ἔμπροσθεν κεφάλιον μζ'* [л. 25 об.). Въ силу сего обстоятельства настоящій Типиконъ весьма нерѣдко преподноситъ несходныя указанія для одного и того же случая, а иногда даже прямо противорѣчивыя. Укажемъ примѣры того и другого.

[л. 119).

Τῇ κυριακῇ τῶν Βαῖων ἐσπέρας ἐν τῇ ἀγρουπνία, στιχολογοῦμεν τὸ α' ἀντίφωνον, τὸ Μακάριος ἀνὴρ, εἰς ἦχον πλ. δ'. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, στιχηρὰ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ προσόμοια ἦχος πλ. β' ἀνά β', εἶτα τὰ γ' ἰδιό-

[л. 250).

Τῇ κυριακῇ τῶν Βαῖων ἐσπέρας, ἐν τῷ μικρῷ ἐσπερινῷ ¹⁾ στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς, ὡσαύτως καὶ ἀπολυτίκιον. Ἐν τῷ μεγάλῳ ἐσπερινῷ, στιχολογοῦμεν τὸ α' ἀντίφωνον, τὸ Μακάριος ἀνὴρ. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ²⁾, στιχηρὰ

¹⁾ Ркп. Аѳоно-Ватоп. библ. 1346 г. № 320 (931) л. 161—162; тоѣ же библ. № 321 (932) л. 152—153: Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, στιχηρὰ προσόμοια τῆς ἑορτῆς ἦχος δ' πρὸς: Ὁ ἐξ ὕψιστου κληθεῖς, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς οἶον βοῦλει. Εἰς τὸν στίχον, στιχηρὰ ἰδιόμελα τῆς ἑορτῆς τοὺς γ', δευτεροῦντας μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα καὶ νῦν, ἦχος δ' αὐτός, Σήμερον χαρὰς, тропариον τῆς ἑορτῆς, αἱ μεγάλα γ' μετάνοια καὶ ἀπόλυσις. ²⁾ ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια τῆς ἑορτῆς, ἦχος πλ. β' εἰς ε', καὶ γ' ἰδιό-

μελα τῶν Βαίων, τοὺς πλ. δ', δευτεροῦμεν τὸ α', Δόξα, ἦχος πλ. α', τῶν Βαίων· Ὁ ἔχων θρόνον οὐρανόν, Καὶ νῦν, Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, εἰσοδος, προκείμενον τῆς ἡμέρας, ἀναγνώσματα τῆς ἑορτῆς τὰ γ'. Εἰς τὴν λιτήν, ἰδιόμελα τῆς ἑορτῆς τὰ προγραφέντα, εἰς τοὺς στίχους τῆς ἡμέρας ἰδιόμελα, ὁ ἦχος β' καὶ ἦχος γ' καὶ ἦχος βαρῦς, Δόξα τὸ α'. Ἐκ βαίων καὶ κλάδων, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς· Τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον. Ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς καὶ ἡ ἀκολουθία τῆς ἀγρυπνίας, στιχολογοῦμεν δὲ τὰ γ' καθίσματα καὶ τὸν πολυέλεον καὶ ἀναγνώσκομεν πρῶτον τῆς ἑορτῆς, ἔπειτα τῆς ἡμέρας. Οἱ ἀναβαθμοί, προκείμενον τῆς ἡμέρας, ὁ κανὼν τοῦ κυρ Κοσμᾶ. Ἀπὸ γ' ῥόδης, κοντάκιον τῆς ἡμέρας, ἀφ' ἑκτῆς τῆς ἑορτῆς. Εἰς τοὺς Αἴνους στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὸν στίχον, στιχηρὰ τῆς ἡμέρας ἰδιόμελα, τὸν ἦχον α', καὶ τοὺς τέσσαρας, ἦχος πλ. α'. Δευτέραν Εὐᾶν τὴν Αἰγυπτίαν, Καὶ νῦν, ὁ αὐτὸς τῆς ἑορτῆς· Εὐφραίνεσθωσαν οἱ οὐρανοί, ἔκτενῆ καὶ ἀπόλυσις. Συνάπτομεν δὲ καὶ τὴν α' ὥραν,

τῆς ἑορτῆς προσόμοια ἦχος πλ. β'. Βουλὴν προαιώνιον, εἰς ἕξ, καὶ τὰ γ' ἰδιόμελα τῶν Βαίων, ἦχος πλ. δ'. Χαῖρε καὶ εὐφραίνου, δευτεροῦντες τὸ α', Δόξα, τῶν Βαίων· Ὁ ἔχων θρόνον οὐρανόν, Καὶ νῦν, ἦχος ὁ αὐτός· Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, ἀναγνώσματα τῆς ἑορτῆς τὰ γ', εἰς τὴν λιτήν τῆς ἑορτῆς ἰδιόμελα τὰ πρῶτα, Δόξα καὶ νῦν ἦχος β'. Εὐαγγελίζεται ὁ Γαβριήλ. Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ τῆς ἡμέρας ἰδιόμελα, ὁ β', ὁ γ' καὶ ὁ βαρῦς μετὰ ¹⁾ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα, τὸ πρῶτον ἦχος β'. Ἐκ βαίων καὶ κλάδων, Καὶ νῦν, τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτός· Τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον. Εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ἄρτων, τροπάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ γ' καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἑορτῆς, εἰς ²⁾ τὰ καθίσματα τῆς στιχολογίας, τὰ β' καθίσματα τῆς ἡμέρας καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας, εἰς δὲ τὸ γ' κάθισμα καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἑορτῆς, ὁ πολυέλεος καὶ κάθισμα τῆς ἑορτῆς, ὡσαύτως καὶ ἀνάγνωσις, οἱ ἀναβαθμοί, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἦχου, προκείμενον, Πᾶσα πνοὴ καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς, ὁ ν', καὶ στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς ³⁾, ὁ κα-

όμελα τῶν Βαίων, ἦχος πλ. δ'. Χαῖρε καὶ εὐφραίνου, δευτεροῦντες τὸ α', Δόξα τῶν Βαίων πλ. β'. Ὁ ἔχων θρόνον, Καὶ νῦν, τῆς ἑορτῆς ἦχος πλ. β'. Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, εἰσοδος, προκείμενον τῆς ἡμέρας.

¹⁾ НѢТЬ μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν ²⁾ Ἐν τῷ ὄρθρῳ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ γ', στιχολογοῦμεν καθίσματα γ' καὶ τὸ πολυέλεον καὶ λέγομεν μετὰ τὸ α' καὶ β' κάθισμα, καθίσματα τῆς ἡμέρας καὶ ἀνάγνωσις αὐτῆς. Μετὰ δὲ τὸ γ' κάθισμα καὶ τὸ πολυέλεον καθίσματα τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσις αὐτῆς ³⁾ ἦχος πλ. β'

σχολάζουσι δὲ καὶ αἱ μετάνοιαι καθόλου, ἄνευ τῶν τριῶν μεγάλων μετανοιῶν. Περὶ δὲ ὥραν γ' ἡμέρας γίνεται ἡ λιτή καὶ, ὑποστρεφούσης, ἀρχόμεθα τῆς τριθέκτης κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν, ἀναγινώσκεται δὲ καὶ τὸ εὐαγγέλιον. Περὶ δὲ ὥραν ἕκτην σημαίνει τὴν θ' καὶ γίνεται ἡ ἀκολουθία, ὡς συνήθως, τὰ τυπικὰ χόμα καὶ ἀρχόμεθα τοῦ λυχνικοῦ χωρὶς στιχολογίας. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους 1' καὶ φάλλομεν στιχηρὰ τῆς ἡμέρας ἰδιόμελα τοὺς δ' πλ. α', εἶτα τῆς ἑορτῆς ἰδιόμελον, ἦχος δ'. Τῷ ἕκτῳ μηνί, καὶ τὰ ἕτερα β', καὶ τοῦ ἀρχαγγέλου προσόμοια γ', Δόξα, ἦχος πλ. δ'. Τῆς ξηρανθείσης συκῆς, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἦχος πλ. β'. Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ Γαβριὴλ ὁ ἀρχάγγελος, εἰσδοὺς μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ Φῶς ἰλαρόν, προκείμενον τῆς ἑορτῆς, τὰ β', τὸ Κατευθυνθήτω, εἶτα συναπτὴ τοῦ Τρισαγίου, προκείμενον, ὁ ἀπόστολος, Ἀλλη-

νῶν τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ἐξ 1) καὶ ἡ ψδὴ τοῦ Τριωδίου 2) εἰς η', καταβασία τὸν εἰρμόν τοῦ Τριωδίου ὁμοῦ οἱ δύο χοροί 3), ἔνθα δὲ οὐκ ἔστιν ψδὴ τοῦ Τριωδίου, ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς 1δ' καὶ τὴν καταβασίαν τῶν εἰρμῶν ὁμοῦ οἱ δύο χοροί, ἀπὸ γ' ψδῆς, κοντάκιον τῆς ἡμέρας καὶ ἀνάγνωσις. Πάλιν χαρᾶς εὐαγγέλια, ἀφ' ἑ' κοντάκιον τῆς ἑορτῆς. Ἐν 4) τῇ θ' ψδῇ Ἡ τιμιώτερα οὐ στιχολογεῖται, ἐξαποστειλάριον τῆς ἑορτῆς δὶς. Εἰς τοὺς αἶνους, στιχηρὰ προσόμοια τῆς ἑορτῆς ἦχος α' εἰς δ', Δόξα, τῆς ἑορτῆς ἦχος β'. Τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον, Καὶ νῦν, τῆς ἡμέρας πλ. δ'. Τῆς ξηρανθείσης συκῆς. Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ τούτων Ἐνεπλήθηνμεν τὸ πρῶτ' τοῦ ἐλέου σου, Κύριε, καὶ τοὺς ἐτέρους, Δόξα τῆς ἡμέρας, ἦχος πλ. δ'. Δευτέραν Εὐὰν τὴν Αἰγυπτίαν, Καὶ νῦν ὁ αὐτὸς τῆς ἑορτῆς. Εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοί, τροπάριον τῆς ἑορτῆς, ἐκτε-

1) εἰς η' 2) μετὰ τῶν εἰρμῶν ὁμοίως εἰς η' 3) Ἀπὸ γ' ψδῆς, κοντάκιον τῆς ἡμέρας καὶ τὸν οἶκον. Εἶτα κάθισμα τῆς ἡμέρας, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσις αὐτῆς. Πάλιν χαρᾶς 4) Μετὰ τὴν θ' ἐξαποστειλάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ τρίτου. Εἰς τοὺς αἶνους, στιχηρὰ προσόμοια τῆς ἑορτῆς ἦχος α' πρὸς τῶν οὐρανίων ταγμάτων γ' καὶ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας ἦχος αὐτὸς, Δόξα τῆς ἡμέρας, ἦχος πλ. δ'. Τῆς ξηρανθείσης συκῆς, Καὶ νῦν ὁ αὐτὸς. Δευτέραν Εὐὰν. Εἰς τὸν στίχον, στιχηρὰ ἰδιόμελα τῆς ἡμέρας, τοὺς δ' πλ. α' μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν. Εἰς δὲ ὕστερον αὐτῶν λέγομεν Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτὸς. Εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοί τροπάριον τῆς ἑορτῆς, Κύριε ἐλέησον μ', αἱ γ' μεγάλα μετάνοιαι καὶ ἡ α' ὥρα, ἐν ἣ λέγομεν τροπάριον καὶ κοντάκιον τῆς ἑορτῆς. Μετὰ τὸ θ', ἦγον τὸ Τί σε καλέσωμεν, τὸ εὐαγγέλιον τοῦ ὁρθροῦ τῆς ἡμέρας. [π. 162]. Ἐν τῷ τέλει αἱ γ' μεγάλα μετάνοιαι, ἡ εὐχή, ἡ κατήχησις καὶ ἀπόλυσις. Περὶ δὲ ὥραν γ' σημαίνει τὸ μικρὸν καὶ γίνεται λιτή ἔξω τῆς μονῆς.

λούια τῆς ἑορτῆς, εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς, εἶτα τῆς ἡμέρας, καὶ καθ' ἑξῆς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου.

νή, καὶ αἱ μεγάλαι τρεῖς μετάνοιαι. Ἐἶτα Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ' καὶ ἡ πρώτη ὥρα, ἐν τῷ τέλει αὐτῆς αἱ μεγάλαι γ' μετάνοιαι, ἡ εὐχή, ἡ κατήχησις καὶ ἀπολύει. Ἡ συνήθης λιτὴ ἐν τῷ νάρθηκι. Περὶ ὥραν γ' σημαίνει τὸ μικρὸν καὶ γίνεται ἡ λιτὴ ἕξω τῆς μονῆς, τελειωθείσης δὲ αὐτῆς, ψάλλονται αἱ ὥραι μετὰ τῆς στιχολογίας αὐτῶν καὶ τῶν ἀναγνώσεων τοῦ Τετραευαγγελίου, λέγεται δὲ ἐν αὐταῖς τροπάριον καὶ κοντάκιον τῆς ἑορτῆς, ὡσαύτως καὶ ἐν τῇ ἑνάτῃ¹⁾, μεθ' ἣν ψάλλομεν τὰ τυπικά, ἥως τὸ Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, καὶ τοὺς μακαρισμοὺς ἄνευ μέλους καὶ τὰ λοιπά, τὸ κοντάκιον τῆς ἑορτῆς, τὸ Κύριε ἐλέησον μ'. αἱ μεγάλαι τρεῖς μετάνοιαι καὶ εὐθύς· Δεῦτε προσκυνήσωμεν, καὶ ἀρχόμεθα τοῦ λυχνικοῦ ἄνευ μετανοίας καὶ στιχολογίας. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, στιχηρὰ ἰδιόμελα τῆς ἡμέρας τοὺς δ' πλ. α', καὶ τῆς ἑορτῆς ἰδιόμελα γ' τοὺς τετάρτους, καὶ τοῦ ἀρχαγγέλου προσόμοια γ', Δόξα, ἦχος πλ. δ'. Τῆς ξηρανθείσης συκῆς, Καὶ νῦν, πλ. β'. Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ Φῶς ἰλαρόν, προκείμενον τῆς προφητείας, τὰ

¹⁾ ὥρα, ἣν καὶ συνάπτομεν ἄνευ στιχολογίας, μεθ' ἣν οἱ μακαρισμοὶ χόμα καὶ τὰ λοιπά.

ἀναγνώσματα μετὰ τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ἑορτῆς τὰ δύο, τὸ Κατευθυνθῆτω, αἱ τρεῖς μετάνοιαι, ἡ συναπτὴ, Τρισάγιον, προκείμενον, ἀπόστολος, ἀλληλοἰάριον τῆς ἑορτῆς, εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς καὶ τῆς ἡμέρας καὶ καθ' ἑξῆς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου, κοινωνικὸν τῆς ἑορτῆς. Ἐν τῇ τραπέζῃ καταλύομεν ἔλαιον καὶ οἶνον. Εἰς τὰ ἀπόδειπνα οὐ ποιοῦμεν μετανοίας, εἰ μὴ μετὰ τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶ, εἰς τὸ Τρισάγιον μετανοίας γ', καὶ ὕστερον τὰς τρεῖς μεγάλας καὶ τὰς ἑβ' μικράς καὶ εἰς τὸ Τρισάγιον τὰς γ', ψάλλομεν ἐν αὐτοῖς καὶ τὸ Τριψύδιον τοῦ κυροῦ Ἀνδρέου.

Иногда имѣются прямо противорѣчивыя указанія на одинъ и тотъ же день и для одного и того же случая.

[л. 111 об.).

Σημεῖωσαι. Ἐὰν δὲ τῇ κυριακῇ τοῦ Πάσχα, ὃ ἐστὶ κύριον Πάσχα, τύχη γενέσθαι ἡ ἑορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἐσπέρας τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, προηγούνται τὰ στιχηρὰ τῆς ἡμέρας, εἶτα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Μετὰ δὲ τὴν εἴσοδον καὶ τὸ Φῶς ἱλαρόν, λέγει Σοφία, ὀρθαί, καὶ ἀναγινώσκεται τὸ πρῶτον ἀνάγνωσμα τῆς ἡμέρας, ἦως Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεός, εἶτα τὰ γ' ἀναγνώσματα μετὰ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἶθ' οὕτω τὰ ἐπιλοιπα ἀναγνώσματα, ὅλα τοῦ Πάσχα, κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν, καὶ καθ' ἑξῆς ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου,

[л. 258 об.).

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι, ἐὰν τύχη ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ Πάσχα, ἐσπέρας τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ ¹⁾ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ²⁾ ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα τρία ἤχος α', καὶ τοῦ μεγάλου σαββάτου ἰδιόμελα γ', πλ. δ', καὶ τῆς ἑορτῆς ἰδιόμελα τοὺς δ', Δόξα, ἤχος πλ. β'. Τὴν σήμερον μυστικῶς, Καὶ νῦν, Ἀπεστάλη, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ Φῶς ἱλαρόν, προκείμενον δὲ οὐ λέγεται, ἀλλ' εὐθὺς ὁ ἱερεύς. Σοφία, καὶ ἀναγινώσκεται τὸ πρῶτον ἀνάγνωσμα τῆς ἡμέρας τὸ Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεός, εἶτα τὰ ε' ἀναγνώσματα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τὰ

¹⁾ 1346 г. Типик. Ват. библи. ἐν τῷ λοχνικῷ - ²⁾ τὰ στιχηρὰ, ὡς ἐδηλώθη. Μετὰ τὸ Φῶς ἱλαρόν, ὁ ἱερεύς Σοφία, καὶ λέγεται.

εἶθ' οὕτω ποιῶμεν, καθὼς ἐν τῷ Συναξαρίῳ τοῦ μεγάλου σαββάτου διείληπται, προστιθέντες εἰς τὴν παννουχίδα τὸν κανόνα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ εἰς δ', εἰς δὲ τὸν ὄρθρον τῆ μεγάλης κυριακῆς.

ἐπίλοιπα ἀναγνώσματα τοῦ Πάσχα κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου ¹⁾. Εἰς τὴν παννουχίδα τοῦ μεγάλου σαββάτου, ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς ²⁾ μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ς' καὶ τῆς ἡμέρας μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς η', καταβασίαν τὸν εἰρμὸν τῆς ἡμέρας ὁμοῦ οἱ δύο χοροί, ἀπὸ γ' ᾠδῆς κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ ὁ οἶκος, εἶτα κάθισμα τῆς ἡμέρας, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, καὶ ἀνάγνωσις· Πάλιν χαρὰς εὐαγγέλια, ἀφ' ς', κοντάκιον τῆς ἡμέρας καὶ ὁ οἶκος καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας, ἐν ³⁾ τῇ ἐνάτῃ ᾠδῇ ἢ Τιμιωτέρα οὐ στιχολογεῖται, μετὰ τὴν ἐνάτην, Τρισάγιον, τροπάριον· "Ὅτε κατήλθες, Δόξα καὶ νῦν, τῆς ἑορτῆς, ἢ ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις ⁴⁾ καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας, εἰ ἔχῃ ὥρα, ἐν ᾗ ὁ ἐκκλησιάρχης διανέμει τὰ κηρία, ὁ δὲ κανδηλάπτης σημαίνει τὸ μέγα καὶ τὸ σιδηροῦν, καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἐξερχόμεθα πάντες ἐν τῷ νάρθηκι, προπορευομένου τοῦ ἱερέως μετὰ λαμπάδων, καί, κλεισθεισῶν τῶν πυλῶν, θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ νάρθηκι ἅπαντας, ὡς

¹⁾ σαββάτω ²⁾ ἤχος πλ. β' μετὰ τῶν εἰρμῶν ³⁾ Μετὰ τὴν θ' ᾠδὴν Τρισάγιον ⁴⁾ Εἶθ' οὕτω τίθεται ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας, ἐν ᾗ διανέμει ὁ ἐκκλησιάρχης τοῖς ἀδελφοῖς κηρία. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀρμοζούσης ὥρας, τοῦ ὄρθρου φθάσαντος, οἱ κανδηλάπται ἀνέρχονται καὶ σημαίνουσιν, ὡς συνήθως, καὶ ἐξερχόμεθα πάντες ἐν τῷ νάρθηκι, προπορευομένου τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ διακόνου μετὰ λαμπάδων καὶ θυμιατῶν, καὶ κλεισθεισῶν τῶν πυλῶν.

ἔθος ἐστίν, εἶτα ἵσταται ¹⁾ ἔμπροσθεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν καὶ θυμᾶ σταυροειδῶς κατὰ ἀνατολὰς ²⁾ ἐκ γ', λέγων· Δόξα τῇ ἀγίᾳ, καὶ, ἡμῶν ἀποκρινομένων τὸ Ἀμήν, ἄρχεται ὁ ἱερεὺς τροπάριον ἤχος πλ. α'· Χριστὸς ἀνέστη ³⁾, ὁμοίως καὶ οἱ ἀδελφοὶ ⁴⁾· λέγεται δὲ τρίτον παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ τρεῖς παρὰ τῶν ἀδελφῶν, εἶτα ὁ ἱερεὺς στίχον πρῶτον· Ἀναστήτω ὁ Θεός, στίχ. β'· Ὡς ἐκλείπει καπνός . . ., στίχ. γ'· Οὕτως ἀπολοῦνται οἱ ἁμαρτωλοὶ, στίχ. δ'· Αὕτη ἡ ἡμέρα. Λέγει ⁵⁾ δὲ ὁ λαὸς καθ' ἕκαστον στίχον τὸ Χριστὸς ἀνέστη ⁶⁾, καὶ εὐθὺς ὁ ἱερεὺς λέγει μεγαλοφώνως· Χριστὸς ἀνέστη, καὶ, ἀνοιγομένων τῶν πυλῶν, εἰσοδεύει, προπορευομένων τῶν λαμπάδων καὶ τοῦ ⁷⁾ προεστῶτος συνεφεπομένου, καὶ τῶν ἀδελφῶν ψαλλόντων τὸ Καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζῶν ἡμῶν χαρισάμενος. Μετὰ δὲ τὸ εἰσελθεῖν τὸν ἱερέα εἰς τὸ ἱερατεῖον, Δόξα ἤχος δ' καὶ λέγομεν· Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν, Καὶ νῦν τὸ αὐτό. Εἴθ' οὕτως ἢ σύναπτή ⁸⁾ καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ἄρχεται ὁ προεστῶς· Ἀναστάσεως ἡμέρα ⁹⁾, καὶ ψάλλομεν τὸν κανόνα τοῦ Πάσχα μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς η' καὶ τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς η', καταβασίας τοὺς εἰρμούς τῶν δύο κανόνων ἀνὰ μέρος οἱ δύο χοροί, ἀπὸ γ' ψῆς κοντάκιον τοῦ Πάσχα ¹⁰⁾ καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεολόγον· Ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου, ἀφ' ε', κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσις· Ἀναστάσεως ἡμέρα, καὶ εἶτα προκείμενον τῆς ἑορτῆς· Εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν ἕξ ἡμέρας, στίχ. Ἄσατε τῷ Κυρίῳ, Πᾶσα πνοή, εὐαγγέλιον τῆς Θεοτόκου, κατὰ Λουκᾶν· Ἀναστᾶσα Μαριάμ, εἶτα τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι ἐκ γ' ἄνευ τοῦ πεντηχοστοῦ ¹¹⁾, εἴθ' οὕτως ἢ ἐβδόμη ψῆδῃ, ἐν τῇ ἐνάτῃ Τιμιωτέρα οὐ στιχολογεῖται, ἕξαποστειλάριον· Σαρκὶ ὑπνώσας, ἄπαξ, καὶ τῆς ἑορτῆς δις. Εἰς τοὺς αἶνους, Πᾶσα πνοή, ἱστῶμεν στίχους ε', στιχηρὰ ἀναστάσιμα ἤχος α' τέσσαρα καὶ τῆς

¹⁾ σταθεῖς ²⁾ НѢТЬ ³⁾ Καὶ λέγεται τρεῖς παρ' αὐτοῦ, συμπάλλοντος αὐτῷ καὶ τοῦ διακόνου ⁴⁾ τὸ αὐτὸ ἐκ τρίτου. Εἶτα ὁ ἱερεὺς στίχος α'· Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ, στίχος β'· Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος, στίχος γ'· Συστήσαθε ἑορτὴν ⁵⁾ Λέγουσι δὲ οἱ ἀδελφοὶ ⁶⁾ καὶ ἀνοιγομένων τῶν πυλῶν ⁷⁾ ἡγουμένου ἐφεπομένου ἅμα τοῖς ἀδελφοῖς. Εἰσελθὼν δὲ ὁ ἱερεὺς εἰς τὸ ἱερατεῖον λέγει· Δόξα, ἤχος δ' καὶ ἡμεῖς τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς, Καὶ νῦν τὸ αὐτό ⁸⁾ μεγάλη παρὰ τοῦ ἱερέως ⁹⁾ τοὺς εἰρμούς ἀνὰ δ', τὰ δὲ τροπάρια εἰς ε' ἄνευ στίχων, τοῦ δὲ κανόνος τῆς ἑορτῆς τοὺς εἰρμούς δευτεροῦμεν, ἐν δὲ τοῖς τροπαρίοις ἱστῶμεν στίχους ε', ἡγουν ἀπὸ τοῦ ἕως ἂν παρέλθῃ, καταβασία τοὺς εἰρμούς τῶν δύο κανόνων ἀνὰ μέρος οἱ δύο χοροί, πρότερον δὲ λέγομεν τῆς ἑορτῆς. εἶτα τοῦ Πάσχα. Ἀπὸ γ' ψῆδῃ ¹⁰⁾ τὸν οἶκον ἢ γὰρ ὑπακοὴ ἐνταῦθα οὐ λέγεται, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεολόγον ¹¹⁾ ὁμοίως καὶ τὸ στιχηρὸν ἐκ τρίτου· Ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς, ἕξαποστειλάριον· Σαρκὶ ὑπνώσας, ἐκ δευτέρου, καὶ τῆς ἑορτῆς ἄπαξ. Εἰς τοὺς αἶνους.

έορτῆς εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον προσόμοια ¹⁾ καὶ δευτεροῦμεν τὸ α' μετὰ τῶν στίχων· Εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν· στίχ. Ἄσατε τῷ Κυρίῳ, ἔπειτα· Ἀναστήτω ὁ Θεός, καὶ εὐθὺς σιχηρὰ τοῦ Πάσχα μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα τῆς έορτῆς, πλ. δ'· Εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοί, Καὶ νῦν, πλ. α'· Ἀναστάσεως ἡμέρα, Χριστὸς ἀνέστη, ὁ ἀσπασμὸς τοῦ Εὐαγγελίου, ἡ κατήχησις τοῦ Χρυσοστόμου, ἡ έκτενής παρα τοῦ ἱερέως καὶ ἀπόλους. Διτῆ δὲ οὐ γίνεται.

И такъ, по одной статьѣ три чтенія праздника, а по другой пять, по одной стихи произносятся: «Да воскреснетъ Богъ» и др., а по другой: «Исповѣдайтеся Господеви» и т. д. Въ одномъ мѣстѣ говорится относительно праздника Благовѣщенія въ страстную недѣлю: Ἰστέον δέ, ὅτι, ἐν ἣ ἂν ἡμέρα τῆς ἐβδομάδος τόχη ὁ Εὐαγγελισμός, ἐν ταύτῃ τελεῖται ἡ ἀγρυπνία μετὰ τῶν ἀποδείπνων, καὶ ἐν τῇ τραπέζῃ ἐσθίομεν ὀψάριον, πίνοντες καὶ οἶνον διὰ τὴν ἀντίληψιν καὶ δόξαν τῆς ὀπεραγίας Θεοτόκου [л. 221 об.), въ другомъ: καταλόομεν ἔλαιον καὶ οἶνον [л. 225), а въ пятницы: ἐσθίομεν ξηροφαγίαν καὶ πίνομεν καὶ οἶνον [л. 256 об.). О службѣ: великомуч. Георгію замѣчается въ одномъ мѣстѣ: εἰ δόξῃ τῷ προεστῶτι, ποιоῦμεν ἀγρυπνίαν [л. 124 об.), а въ другомъ подробно предусматриваются все случаи, могущіе быть при столкновении этой службы съ другими празднествами года [л. 261 — 264) и т. д. и т. д.

[л. 156). Службы по Τρίοδι постной и цвѣтной.

[л. 221 об.). Περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα.

[л. 222). Πίναξ τῶν κεφαλαίων τὰ ἀπορούμενα.

Τὰς δυσχερείας τῆς Τυπικοῦ πυξίδος.

Πολλοὺς πρὸς διάγνωσιν λύει.

[л. 225). Μάρκῳ, ἁμαρτωλῷ ἱερομονάχῳ, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ.

Τέλος, τῶν καλῶν Θεῷ χάρις, μετὰ Θεὸν τέλος τε τῶν γεγραμμένων ἐτελειώθη τὸ παρὸν Τυπικὸν με πόθου καὶ ἐξόδου καὶ διὰ χειρὸς Γεωργίου ἱερέως τοῦ Μαδκ ἐπὶ ἔτους ςϞϞς, ἰνδ. α', εὐρισκομένου ἐν τῇ μόνῃ τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης μάρτυρος Μαρίας.

¹⁾ ἤχος ὁ αὐτός, λέγοντες καὶ στίχους τῆς έορτῆς, ἔπειτα Ἀναστήτω ὁ Θεός.

[л. 249). Ὑπόθεσις κανονική περὶ τοῦ πῶς καταλόμεν τὸ δω-
δεκαήμερον.

[л. 282). Воскресные прокимны.

[л. 284). Τὰ ἐν τῇ ἐβδομάδι ψαλλόμενα πρὸς κανόνα ἀλληλου-
άρια καὶ κοινωνικά, ὅτε οὐκ ἔστιν ἑορτάσιμος ἅγιος, εἰσι ταῦτα.

[л. 284 об.). Τὰ φωταγωγικά τῶν ὀκτὼ ἤχων.

Текстъ триодныхъ службъ и особенно Триоди постной подвергся значительнымъ измѣненіямъ и дополненіямъ (См. примѣръ выше). Кромѣ этого, въ службѣ стали появляться замѣчанія о порядкахъ въ другихъ уставахъ чаще, чѣмъ это было прежде, о большемъ просторѣ дѣйствию настоятеля и канонарха, напр.: «Χρὴ γινώσκειν, ὅτι ἐν τῇ λαύρα τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα οὐ ψάλλει τὰ ἀποδείπνα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' ἐν τοῖς ἰδίοις κελλίαις ἕκαστος. Οὕτω γὰρ παρελάβομεν, εἰς τὰ κοινόβια τῆς Παλαιστίνης ψάλλονται οὕτως (л. 171 об.). Ἰστέον, ὅτι εὗρομεν ἔν τισιν, ἵνα κατὰ τὴν τετάρτην ταύτην κυριακὴν ψάλληται ἡ ἀκολουθία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τῆς κλίμακος ἔν τε τῷ ἑσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ, ἀλλὰ δὴ καὶ ἐν τῇ λειτουργίᾳ λέγεται ὁ τῆς ἡμέρας ἀπόστολος καὶ ὁσιακός, ὡσαύτως καὶ εὐαγγέλιον. Κατὰ δὲ τὴν ε' κυριακὴν ψάλλεται ἡ ἀκολουθία τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας ὁμοίως, τῶν δὲ ἐπιλαχόντων ἁγίων αἱ ἀκολουθίαι ψάλλονται ἐν τοῖς ἀποδείπνοις, ἢ ὅτε ὁ ἐκκλησιάρχης διακρίνει [л. 181). Ὁ δὲ γε ἐβδομαδάριος ἱερεὺς ἀπέρχεται (въ пятницу 5 недѣли) ἐν τῷ κοιμητηρίῳ καὶ ψάλλομεν τὸν νεκρώσιμον κανόνα τοῦ ἤχου, καί, εἰ βούλη τῷ προεστῶτι, ψάλλομεν καὶ τὸ τετραψῆδιον τοῦ σαββάτου, εἰ δ' οὖν ψάλλεται εἰς τὸν ὄρθρον τοῦ αὐτοῦ σαββάτου κατὰ τὴν τάξιν αὐτοῦ [л. 183). Ἰστέον δέ, ὅτι τινὰ τῶν Τοπικῶν ὀρίζουσι (дѣло идетъ о канонѣ въ сѹбботу акаѳиста) ψάλλεσθαι καὶ τὰ τετραψῆδια σὺν τῷ κανόνι τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου καὶ τῆς ἀκαθίστου, εἰ δὲ βούλει, καταλιμπάνεται ὁ κανὼν τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς καὶ ἀπλῶς οὕτω ποιήσει ἀνενοχλήτως [л. 183 об.). Въ службѣ сѹбботы Лазаря, μετὰ δὲ τὴν δευτέραν ἀνάγνωσιν ἀναβαθμοὺς οὐ λέγομεν, ἀλλ' οὐδ' εὐαγγέλιον, εἰ μὴ εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Λαζάρου, ἀλλ' εὐθύς Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι... [л. 184 об.). Τῷ δὲ μεγάλῳ σαββάτῳ ψάλλομεν τὸν Ἄμωμον [л. 186 об.), а ниже объяснено прямо, что разумѣтъ подѣ этими непорочными: «εἴθ' οὕτως ἄρχομεν τὸ Ἄμωμον εἰς ἤχον πλ. α', ἥως τὸ ἐπιτάφιον εἰς στάσεις γ' (л. 196). Ψαλλόντων ἡμῶν τὸ Τρισάγιον, замѣчаетъ

Уставъ въ службѣ великой субботы на утрени, τούτου δὲ τελεσθέντος, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Σοφία, ὀρθοί, εἰσοδικὸν τροπάριον ὀρίζουσι τινὰ τῶν Τυπικῶν· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, καὶ ἄλλα παρευθὸς τὸ τροπάριον τῆς προφητείας [л. 195 об.]. Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ἐν πάσαις ταῖς δευτέραις καὶ ταῖς τετάρταις καὶ ταῖς παρασκευαῖς τῆς ἁγίας πεντηκοστῆς, ἄνευ δὲ τῆς διακαινησίμου ἑβδομάδος καὶ τῆς ἐσχάτης ἑβδομάδος τοῦ ἁγίου Πνεύματος, οὔτε τυρὸν ἐσθίμεν, οὔτε ὄνον, εἰ μὴ μόνον οἴνου καὶ ἐλαίου δις τὴν ἡμέραν [л. 206 об.]. и др.

Марковья главы въ количествѣ 95. Первые до 59 тѣ же, что у Мансвет. Церк. Уставъ стр. 411. 60) О праздниѣхъ отцевъ 6 вселенскаго собора 16 Июля. 61) О предпразднествахъ праздниковъ Богородичныхъ: Рождества, Входа, Срѣтенія, Благовѣщенія и Успенія въ воскресенье. 62) О Господскихъ праздникахъ—Воздвиженія, Рождества, Богоявленія, Пятидесятницы и Преображенія въ воскресенье. 63) Объ отданіи Господскихъ праздниковъ. 64) Объ отданіи Господскихъ праздниковъ въ воскресенье. 65) Объ отданіи Богородичныхъ праздниковъ. 66) Объ отданіи ихъ въ воскресенье. 67) О предпразднественныхъ тропаряхъ и кондакахъ въ воскресенье вмѣсто ипакои гласа. 68) О предпразднественныхъ и попразднественныхъ канонахъ съ Минеею святыхъ. 69) О предпразднественныхъ и попразднественныхъ кондакахъ съ двумя святыми, имѣющими кондаки. 70) О предпразднествахъ и попразднествахъ въ воскресенье съ двумя святыми. 71) О предпразднествахъ и попразднествахъ съ святымъ, имѣющимъ литургію въ субботу. 72) О литургіи въ субботу. 73) Когда не стихословится «Господеви поемъ». 74) Когда не стихословится «Честнѣйшую». 75) О предпразднествахъ и попразднествахъ и святыхъ, ежедневно празднуемыхъ. 76) О двухъ святыхъ съ тропарями въ воскресенье. 77) О предпразднественныхъ и попразднественныхъ тропаряхъ въ воскресенье съ тропаремъ святого. 78) О святомъ, имѣющемъ бдѣніе въ воскресенье. 79) О святомъ, имѣющемъ поліелей и празднуемомъ на 6, если случится въ воскресенье. 80) О святомъ на 6 въ воскресенье. 81) О пѣніи каноновъ умершихъ на панихидѣ. 82) О тропаряхъ повечерій предпразднествъ, попразднествъ и святыхъ ежедневныхъ. 83) О тропаряхъ Господскихъ праздниковъ, если случатся вмѣстѣ съ воскресеньемъ. 84) О тропаряхъ святыхъ

и первобогородичныхъ, какъ говорить ихъ въ пятницу вечеромъ, въ субботу и въ воскресенье. 85) О святыхъ на 8, если случатся въ среду и пятницу, какъ говорить богородичны. 86) Какіе говорятся богородичны, если празднуется святой на 6 и имѣеть поліелей. 87) О первобогородичныхъ въ субботу и воскресенье. 88) О святомъ, имѣющемъ входъ и первобогородиченъ въ стихирахъ. 89) Когда стихословится «Честнѣйшую». 90) О святомъ, имѣющемъ евангеліе, когда «Господеві поемъ» не стихословится. 91) О литіи, когда бываетъ и когда не бываетъ. 92) О предпразднествахъ Господскихъ праздниковъ въ воскресенье 93) О святомъ, имѣющемъ поліелей и празднуемомъ на 8, если случится въ субботу Аллилуія. 95) О дняхъ недѣли, какъ поются каноны ихъ съ Минеею.

Текстъ Марковыхъ главъ исправленъ и согласованъ съ особенностями службъ въ Трїоди постной и цвѣтной, но синаксарныя службы почему-то не были приняты во вниманіе составителемъ. Въ Синаксарѣ, какъ мы уже сказали, остались изложенія службъ на важнѣйшіе праздники безъ измѣненія и стали прямымъ противорѣчіемъ тому, что говорится о нихъ въ Марковыхъ главахъ.

LXIX. № 97. А. Τοπικόν ркп. той же библ. въ 4 долю листа, 243 листа, писана почеркомъ XV в. Начинается рукопись 4 числомъ Сентября мѣсяца. Въ Трїоди нѣсколько сводныхъ мѣстъ. Часы великой пятницы не только обычные, но и Кирилла Александрійскаго. Слово Златоуста на Пасху предваряется такъ: Εἰ Παύλου στόμα τοῦ Χρυσοστόμου στόμα, Χριστοῦ δὲ στόμα τοῦ Παύλου πέλει στόμα, τοῦ Χρυσοστόμου Χριστοῦ καὶ Παύλου [л. 158]. Марковыхъ главахъ 95. Подъ 5 Июля память Аванасія Аонскаго и его учениковъ приписана внизу.

LXX. № 85. А. Τοπικόν (обычное заглавіе), рукопись той же библ., въ 16 долю листа, 263 листа, писана почеркомъ XV в. Первая часть безъ раздѣленій. Марковыхъ главъ 95. Ничего особеннаго въ Типиконѣ нѣтъ. Наканунѣ Рождества положено привѣтствіе игумена. Подъ 6 Января находимъ замѣчаніе, почему дважды совершается водоосвященіе. Приба-

вочная часть обычная. Въ началѣ рукописи читаемъ: Βιβλίον τῶν κατηγομένων τῆς ἁγίας λαύρας τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ ἐν τῷ Ἄθῳ καὶ ἐδόθη πρὸς τὸν ἐνδοξώτατον ἀρχ. κὸρ Γεώργιον, καὶ ἄγγελον τὸν κατάκαλον ἕως τῆς αὐτοῦ ζωῆς τοῦ ϛ' ἔτους, μηνὶ ε' ἰουν.

LXXI. № 89. Α. Τυπικόν (обычное заглавіе), ркп. той же библ. въ 16 долю листа писана почеркомъ XV столѣтія рукою грѣшнаго іеромонаха Геннадія, какъ гласитъ слѣдующая приписка: Μέννησθε τοῦ ἁμαρτωλοῦ Γενναδίου, іερομονάχου τοῦ συγγραφέως, διὰ τὸν Κύριον οἱ χρώμενοι τῷ παρόντι Τυπικῷ. Первая часть со многими вставочными листами изъ другой рукописи и изложена безъ раздѣленій. Въ Мѣсяцесловѣ и въ Тріодіи ничего нѣтъ замѣчательнаго. Марковья главы полныя. Въ прибавочныхъ статьяхъ, кромѣ обычныхъ, находятся огласительныя поученія Θεοδора Студита, Ἀκολουθία τῶν ἐγκαινίων и Τάξις, γινομένη ἐπὶ καθιερώσει ναοῦ καὶ ἰδρώσει τῆς αὐτοῦ ἁγίας τραπέζης. Всего въ рукописи 206 листовъ.

LXXII. № 90. Α. Τυπικόν (безъ начала), рукопись той же библ. въ 16 долю листа, 237 листовъ, писана на бумагѣ рукою XV столѣтія. Первая часть безъ раздѣленій. Марковьяхъ главъ 86. Въ прибавленіи ἀπολυτίκια, κοντάκια.

LXXIII. № 325. (936). Τυπικόν и т. д., рукопись Аѳоно-Ватоп. библ. въ 16 долю, 262 листа, писана мелкою скорописью XV вѣка.

[л. 1). Εἰδήσις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ.

[л. 1 об.). Περὶ τῆς ἀγρυπνίας.

[л. 7 об.). Εἰδήσις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ.

[л. 8). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μοναστηρίων.

[л. 19). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ συνάξεως τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι Αὐγούστου.

[л. 114). Τῇ κυριακῇ, ἐν ἣ ἀναγινώσκεται τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου, ἦτοι ἡ ἑναρξίς τῆς τεσσαρακοστῆς.

[л. 172). Περὶ τῆς νηστείας τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. Служба.

[л. 174). Περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμᾶν.

[Л. 175). Τὰ ἀναστάσιμα προκείμενα τῶν ὀκτώ ἡχων, ἦτοι ἄμνημα.

[Л. 175 об.). Τὰ ἀναστάσιμα ἀλληλουάρια τῶν ὀκτώ ἡχων, ἦτοι τὰ ἄμνημα τοῦ ἀποστόλου.

— Τὰ ἐν τῇ ἐβδομάδι ψαλλόμενα ἀλληλουάρια, προκείμενα καὶ κοινωνικά, ὅτε οὐκ ἔστιν ἑορτάσιμος ἄγιος.

[Л. 176). Προκείμενα ἀναστάσιμα τῶν ὀκτώ ἡχων, ἃ λέγονται ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ ὀρθρου.

[Л. 176 об.). Τὰ φωταγωγικά τῶν ὀκτώ ἡχων.

[Л. 176). Антифоны на Воздвиженіе.

[Л. 178). Ὑποτόπωσις σὺν Θεῷ καταστάσεως τῆς εὐαγεστάτης μονῆς τοῦ Στουδίου. См. Типικά, т. 1, стр. 224—238.

[Л. 186). Περὶ τοῦ κύκλου τῆς σελήνης.

[Л. 188 об.). Оглавление Марковых главъ.

[Л. 191). Μάρκω, ἀμαρτωλῷ ἱερομονάχῳ, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. Глава 95.

[Л. 249). Τὰ ἀναστάσιμα ἀπολυτικά τῶν ὀκτώ ἡχων καὶ αἱ ὑπακοαί.

[Л. 262). Ὁ Θεός, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ εὐδοκήσας ἄμπελον κλεισθῆναι τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν καὶ Θεὸν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ δι' αὐτοῦ καρπὸν ἀθανασίας ἡμῖν χαρισάμενος. Goir. pag.

— Εὐχὴ ἐπὶ δώρων.

Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ πρὶν μὲν τὴν γῆν τοῖς ἀνθεσι καλλωπίσας καὶ καρποφόροις φυτοῖς ἅπαν τὸ πρόσωπον ὠραίσας.

Въ описываемомъ Типиконѣ части вводная, синаксарная и триодная стоятъ весьма близко къ Типикону XIII в. Галисийскому № 99 А. Разница самая ничтожная и заключается лишь въ опущеніи нѣкоторыхъ небольшихъ замѣчаній, въ выносѣ ихъ на поле и въ замѣнѣ нѣкоторыхъ словъ. Изъ замѣчаній приведемъ нѣкоторые: Ἰστέον, ὅτι τὰ δογματικά θεοτοκία τοῦ Δαμασκηνοῦ κατ' ἡχον τρία εἰσίν, ἡμεῖς δὲ τὰ δύο πρῶτα καταλιμπάνοντες, τὸ τρίτον ἐλάβομεν συνήθως ψάλλειν, ἐπεὶ δὲ οὐ συναριθμοῦνται τοῖς ἄλλοις θεοτοκίαις, καλὸν μοι δοκεῖ ψάλλεσθαι καὶ τὰ ἕτερα δύο, ἐν μὲν ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ, τὸ δὲ ἕτερον ἐν τῇ λιτῇ· οὐδὲ γὰρ ἐᾶσθαι ταῦτα τῶν ἐνδεχομένων ἐστίν, ἢ ἐν ἄλλαις ἡμέραις, ὡς ἐν παραβύστῳ, ψάλλεσθαι, ὅμως ἐν ἄλλοις

καὶ τέσσαρα εὐρηγται. [Л. 2 об.) Εἰ καὶ παρά τισιν εὐρηγται γινομένη λιτή, αἱ δύο μόναι εὐχαὶ ἐνταῦθα λέγονται· ἡ Σῶσον, ὁ Θεός, τὸ λαόν σου, καὶ ἡ Δέσποτα, πολυέλεε [Л. 7). Полный чинъ полунощницы [Л. 10 об.), Ἰστέον, ὅτι, ἐν αἷς ἡμέραις γίνεται ἀγρυπνία, ἐσπέρας τῇ μετὰ τὴν ἀγρυπνίαν ἡμέρᾳ καταλιμπάνομεν τὴν μετὰ τὸ ἐσπερινὸν λιτήν, ὡσαύτω· καὶ τὸν ἐν τοῖς ἀποδείπνοις κανόνα τῆς Θεοτόκου, ποιοῦμεν καὶ τὸν μετὰ τὴν ἀγρυπνίαν ὄρθρον ὀψιαίτερον διὰ τὸν προηγησάμενον κόπον τῆς ἀγρυπνίας. [Л. 11 об.) Ἰστέον, ὅτι τοὺς κατὰ τινα αἰτίαν, ἢ διακονίαν, ἢ ἀσθένειαν παραλείψαντας τῆς συνάξεως καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀναγνώσεως, ὀφείλει ὁ ἐκκλησιάρχης, ὅτε φθάσωσιν ἐλθεῖν διδοὺς αὐτοῖς ἀναγῶναι, ἐπεὶ πολλοῖς τοῦτο σκανδάλου πρόξενον γέγονε παρορώμενον. [Л. 13 об.) Τὸ μεσονυκτικὸν τοῦ σαββάτου ἀντὶ τοῦ ἀμώμου λέγομεν τὸ Σοὶ πρέπει ἕμνος, ὅλον τὸ κάθισμα καὶ τροπάριον εἰς τὸν πρῶτον Τρισάγιον, Ἄχτιστε φύσις ἢ, Δόξα, Τὰς ἄνω δυνάμεις, Νῦν, Τῆς κλίνης καὶ τὰ ἐξῆς, ὡς συνήθως.

Иногда здѣсь на поляхъ сдѣланы указанія на практику другихъ мѣсть или другихъ уставовъ: Пері τούτου (т. е. о яденіи благословенныхъ хлѣбовъ и о приготовленіи ихъ на аналогіѣ), τὰ Τοπικά οὐκ ἰσάζουσιν, ἀλλὰ τὸ μὲν λέγει ἄλλως, τὸ δὲ ἑτέρως, σφαλερὸν δὲ οὐδὲν [Л. 4 об.). Οὐδὲ τοῦτο (ο каждениі во время шестоисалмія) ἀρτίως ἐλάβομεν συνήθως ποιεῖν [Л. 5 об.). Οὐδὲ τοῦτο (ο каждениі на непорочныхъ) ὀρώμεν γινόμενον [Л. 6). Τοῦτο (т. е. ввенощнаго бдѣнія на 25 Сентября, ἐν πᾶσιν οὐχ εὐρήσεις [Л. 7 об.). Οὐδὲ τοῦτο (это противъ замѣтки: ἰστάμεθα δὲ ἀναμέσον τῆς ἐκκλησίας στοιχηδὸν ἐπὶ ψιαθίοις ἐνορδίνως, πάντων ἐν τῷ ἅμα κλινόντων τὸ γόνυ καὶ ἀνισταμένων предъ вечернею) ὀρώμεν γινόμενον, ἀλλ' ἐν τοῖς στασιδίοις ἰστάμενοι ψάλλομεν καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον δωδεκάκις λέγομεν [Л. 9). Ἐν ἄλλοις οὕτως εὐρηγται· Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, Δόξα, τοῦ κατὰ τὴν μονὴν ἁγίου, Καὶ νῦν, Τῇ πρεσβείᾳ, Κύριε, ὅπερ καὶ εὐρήσεις, ὡς ἀληθέστερον, σχεδὸν ἐν πᾶσι κρατοῦν, ἐν οἷς δὲ οὐκ ἴδιος ἅγιος, ἀλλὰ Χριστὸς τυχών, ἢ Θεοτόκος, ἢ ἅγία Τριάς, πάντων λέγεται πρῶτον Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, Δόξα, Τὰς ἀλγυθόνας, Καὶ νῦν, Τῇ πρεσβείᾳ, Κύριε [Л. 14 об.).

Есть и поясненія текста, напр.: τοῦ ἁγίου τοῦδε пояснено: ἦγουν τοῦ κατὰ τὴν μονήν, слово: доѡлон въ ектеньѣ на литіи— ἦτοι τοῦ ἡγουμένου [Л. 3 об.) и др.

Всѣ эти замѣчанія, однако, нисколько не помѣшали писцу списать въ текстѣ и многія другія замѣчанія относительно иныхъ порядковъ. Напр., *Σημείωσαι, ὅτι εὐρηται ἔν τισι τῶν παλαιῶν ἀντιγράφων, ὡς εἴ ἐστιν ἡ μονὴ κελλιωτικὴ, ψάλλουσιν οἱ ἀδελφοὶ ἐν τοῖς κελλίοις αὐτῶν τὴν θ' μετὰ τοῦ μεσσηρίου αὐτῆς κ. τ. λ. [л. 9).*

Въ Мѣсяцесловѣ тоже есть замѣчанія на поляхъ: *Εἰ τόχοι ἐν κυριακῇ (т. е. 26 Сентября), ζήτει εἰς τὴν ἐρμηνείαν κεφαλῆ 78. Ἐν ἄλλοις Τυπικοῖς ἀγρυπνίαν ἐνταῦθα οὐχ εὐρήσεις, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ τὴν Ὀκτώηχον ψαλλομένην ἔν τε τῷ ἑσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ, ὡς γούν τῷ προεστῶτι δόξῃ γινέσθω [л. 52 об.). Ἐκ τούτου (т. е. обѣ обычаѣ помазывать елеемъ братію) σημείωσαι καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις ἑορταῖς τῶν ἁγίων, ἐν αἷς δίδοται ἅγιον ἔλαιον [л. 37 об.). Οὐχ ὀριστικῶς, οἶμαι, καλὸν εἰπεῖν τὰ γ' ἀναστάσιμα εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, εἰς δὲ τὸν στίχον προεόρτια μετὰ τῶν ἰδίων στίχων [л. 56 об.). Ο часахъ замѣчено: ζήτει τὴν ἀκολουθίαν τῶν ὥρων εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου (но не записаны эти часы) [л. 66 об.). Τινὲς δὲ ἑορτάζουσι τὸν ἅγιον (т. е. Григоріа Богослова 24 Января) καὶ ψάλλουσι: Μακάριος ἀνὴρ καὶ πολυέλεον καὶ τὰ στιχηρὰ αὐτοῦ εἰς η', ὁμοίως καὶ εἰς τὸν κανόνα, εἰ θέλεις οὖν καὶ σύ, ποιήσον οὕτως. [л. 76) Εὐρίσκονται (на праздникъ Срѣтєнія) ἔν τισιν εἰς τὸν βαρὺν ἦχον στιχηρὰ πλείονα καὶ μέχρι τῶν ζ', διὸ καὶ λέγουσι ταῦτα μᾶλλον οἱ πολλοὶ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα [л. 79). Въ службѣ на праздникъ Срѣтєнія сдѣланы ссылки на главы Марка [л. 79 об.), а равно и на Благовѣщеніе, несмотря на то, что здѣсь въ Синаксарѣ имѣется изложе- ніе всѣхъ случаевъ на эти праздники въ древнѣйшей редакціи [л. 86). Ὅρα, πῶς ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ (т. е. если Благовѣщеніе бываетъ въ субботу Лазаря) οὐχ ὀρίζει ἀγρυπνίαν διὰ τὴν ἀγρυπνίαν, οἶμαι, τῆς κυριακῆς τῶν Βαίων, οὐ δὲ, εἰ βούλει, ποιῆσαι ἀγρυπνίαν, ζήτει εἰς τὴν ἐρμηνείαν κεφ. λζ' [л. 88).*

Марковія главы, какъ въ рукописи 1438 г. библиотекы лавры св. Аѳанасія. Главъ 95.

LXXIV. № 26 (22). Τυπικὸν ἀκριβὲς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας ἀπὸ τε τοῦ Τυπικοῦ τοῦ ἁγίου Σάββα καὶ ἐτέρων ἀθροισθὲν διαφορῶν, ἔχον καὶ τὰ κεφάλαια τοῦ μοναχοῦ κδρ Μάρκου, ἐν οἷς ἕκαστον αὐτῶν ζητεῖται χωρίοις, μεθ' ἐτέρων τινῶν ἀναγκαίων σημειώσεων.

Рукопись Аеоно-Костамонитской библиотеки въ 16 долю листа, 287 листовъ, писана прекрасною скорописью начала XV столѣтїя.

Въ началѣ рукописи помѣщается Часословъ, писанный рукою XVI столѣтїя. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ. Ὁρολόγιον, περιέχον τὴν ἀκολουθίαν τῆς ἐκκλησίας, ἣτις ψάλλεται διὰ παντὸς καθ' ἑκάστην ἐν ὄλῳ τῷ νυχθημέρῳ, ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ μεσονυχτικοῦ συνήθως. Ἐκ τοῦ ὑπνου σὺν Θεῷ ἀνιστάμενος, ἔχεις διὰ στόματός σου [лл. 1—107].

[л. 108). Πίναξ τῶν τοῦ βιβλίου κεφαλαίων. Всѣхъ главъ 149.

[л. 112). Начинается самый Типиконъ, который по составу и расположенію сходенъ съ Руссиковскимъ (Пантелеим. библи. XVI в.). Разница заключается лишь въ томъ, что многія примѣчанія въ этомъ Типиконѣ на поляхъ, въ Руссиковскомъ внесены въ самый текстъ и оскоблены. Здѣсь отсутствуютъ совершенно ссылки на Типиконъ Діонисіатскій. Типиконъ оканчивается службой пятой недѣли по Пасхѣ.

До 25 главы излагаются замѣчанія общей службы или вводная часть, а съ 25 гл., такъ называемыя, Μάρκου μοναχοῦ τὰ ἐξῆς πάντα κεφάλαια, съ 41 гл. Διάγνωσις τῶν ἀμφιβαλλομένων ἐν τῷ Μηναλογίῳ и съ 114 главы Εἰδησις περὶ τῶν ἀμφιβαλλομένων ἐν ὄλῳ τῷ Τριψίδιῳ. Последнею 149 главою должна бы быть, по оглавленію, Τὰ ἐν τῇ ἑβδομάδι ψαλλόμενα προκείμενα, ἀλλουάρια καὶ κοινωνικά, ὅτε οὐκ ἔστιν ἑορταζόμενος ἅγιος, но этой главы налицо нѣтъ.

Подъ 28 Сентября внизу замѣчено: Ὁ μακαρίτης πατριάρχης ἐκεῖνος κὺρ Φιλόθεος ἔλεγε, δεῖν ἐν ταῖς τοιαύταις ἑορταῖς, ἐν αἷς ἐν ταῖς ὄρθροις ψάλλεται κανὼν τῆς Θεοτόκου, καὶ ἐν ταῖς λειτουργίαις, λέγεσθαι ἀποστολοευαγγέλιον τῆς Θεοτόκου πρὸ τοῦ ἁγίου. Τοῦτο γοῦν καὶ ἐν αἷς ἔτυχεν ἐκεῖνον παραλαβεῖν μοναῖς ἐν τῇ λειτουργίᾳ ἐν τοιαύταις δηλονότι ἡμέραις ἐγένετο [л. 153].

О службѣ великомученика Георгія на Пасху: Λεγόντων ἦκουσα τῶν μακαρίων, ὡς δεῖ καταλιμπάνειν αὐτὸ ἐν ταῖς τοιαύταις ἡμέραις, ὡσπερ δὴ καὶ τῇ λαμπρᾷ κυριακῇ καὶ ψάλλειν αὐτὴν ὁμοίως τῇ β' τῆς Διακαινησίμου, ὡς ἐνταῦθα διατέτακται, καὶ τοῦτο πολλοῖς καὶ πιθανοῖς λόγοις ὡς πρέπει ἐπιδεικνῶναι [л. 216].

Ἐνταῦθα (на память Іоанна Богослова 8 Мая) πάντα τὰ

Τυπικά α' ἀνάγνωσιν εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν λέγουσιν, ὅτι δὲ νῦν οὐκ ἀναγνώσκειται εἰάθη καὶ παρ' ἡμῶν [л. 220 об.).

Память Аθανасія Αθονскаго не записана въ Типиконѣ, а на полѣ: Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ ἐν Ἄθῳ [л. 232 об.).

Ἰστέον, ὡς τὴν ἑορτὴν ταύτην τῆς Κοιμήσεως οἱ μὲν ἀποδιόασιν κατὰ τὴν κγ' τοῦτου μηνός, οἱ δὲ κατὰ τὴν κη', δ γοῦν θέλεις ποιέ, σφαλερὸν οὐδέν (л. 24).

Замѣчаніе о службѣ въ постъ Богоматери есть и здѣсь [л. 243).

LXXV. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μονῶν. Р.к.п. библиотеки русскаго Андреевскаго скита на Аθонѣ, въ 16 долию листа, 204 листа, писана четкою скорописью XV вѣка.

[л. 1). Εἰδήσις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ. Изложенъ чинъ сyточнаго богослуженія.

[л. 15). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ συνάξεως τοῦ ὄλου ἐναυτοῦ. ἀρχομένη ἀπὸ μηνός Σεπτεμβρίου μέχρι μηνός Αὐγούστου.

Наканунѣ Богоявленія послѣ заамвонной молитвы ἐξερχόμεθα πάντες ἐν τῷ λουτήρι, προπορευομένου τοῦ ἱερέως μετὰ τῶν λαμπάδων καὶ τοῦ θυμιατοῦ, ἡμεῖς δὲ ψάλλομεν τροπάριον, ἦχος πλ. δ'. Φωνὴ Κυρίου. . . Καὶ μετὰ τὸ τρισσεῦσαι αὐτό, ψάλλομεν τροπάρια γ' ἀπὸ τῶν ιβ' [л. 50 об.). Въ день праздника на утрени: δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλισις. Εἶτα, τοῦ ἱερέως τὴν ἱερατικὴν στολὴν ἐνδεδυμένου καὶ ἐπιφερομένου τὸ τίμιον ξύλον ἀνά χεῖρας, προπορευομένου τε τοῦ θυμιατοῦ καὶ τῶν λαμπάδων, ἐξερχόμεθα τοῦ ναοῦ καὶ ἀπερχόμεθα ἐν τῇ βρῦσει τοῦ ὕδατος [л. 52).

Мѣсяцесловъ ничего особеннаго не содержитъ

[л. 88). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης μ'. Службы поста и пятидесятницы ничего особеннаго въ себѣ не заключаютъ.

[л. 137 об.). Περί τοῦ πῶς δεῖ θυμῖαν τὸν ἱερέα, ἢ τὸν διάκονον.

[л. 139). Прокимны и аллилуаріи.

[л. 144). Μάρκω, ἀμαρτωλῶ ἱερομονάχῳ, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. 95 главъ.

[л. 200). Εὐχὴ τῆς μεταλήψεως σταφυλῆς. Двѣ молитвы.

[л. 201 об.). Περί τοῦ κύκλου τῆς σελήνης.

[л. 203 об.). Приписка: Ἐνταῦθα τέρμα τῆς παρούσης πυξίδος, πᾶς ὁ ἀναγινώσκων εὐχέσθω μοι τῷ γράψαντι· πέπραχα γάρ ἔργα παράνομα καὶ πάσης βδελυρίας ἀνάπλεα καὶ οὐδὲ ἀκοῆ ἀνεκτά, οἱ γοῦν τὴν ἐκ τούτου θαυμαστὴν ὠφέλειαν λαμβάνοντες εὕξασθε κάμοι, τῷ δεομένῳ (πρὸς) Κύριον ἁγίων ὑμῶν εὐχῶν, ὡς τὸ σῶμα τροφῆς.

LXXXVI. № 387. Τυπικόν (заглавіе обычное) рукопись Парижской національной библиотеки (du Fonds) въ 16 долю листа, 172 листа, писана почеркомъ XV в.

[л. 1). Первая обычная вводная часть Типикона безъ подраздѣленія на главы или статьи.

[л. 21). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ συνάξεως τοῦ ὄλου ἑνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

[л. 113) Ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς ¹⁾ καὶ ν'.

[л. 167). Περί τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα.

[л. 170). Προκимвны, аллилуаріи и т. п. весьма гласовъ.

[л. 168). Περί τοῦ πῶς πάσῃ σπουδῇ φυλάττειν τὸν προεστῶτα μὴ παρορᾶσθαι τὰ ἐν τῷ Τυπικῷ ἅπαντα.

LXXVII. Отрывокъ изъ Типикона, рукопись моей библиотеки въ 16 долю листа, 12 листовъ, писана витіеватою скорописью XV столѣтія.

Δημητρίου μοναχοῦ σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τινὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ.

[л. 1). Δεῖ γινώσκειν, ὅτι ἡ κυριακὴ τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου ἀναβαίνει ἕως τῆς ιε' Φεβρουαρίου καὶ καταβαίνει ἕως τῆς ια' Ἰανουαρίου. Ἐὰν γοῦν τύχη τῆς ια' τοῦ Ἰανουρίου τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν.

¹⁾ Въ великую субботу предъ литургією часы и молитвы не читаются. [л. 143 об.).

Θεοδοσίου ἢ κυριακῆ τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου, ὀφείλομεν ψάλλειν καὶ τὸν ὄσιον μετὰ διακρίσεως οὕτως· Τῷ σαββάτῳ ἑσπέρας ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ, τὰ συνήθη τῆς Ὀκτωήχου, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἀπόστιχα τοῦ ὁσίου, ἅπερ εἰσὶν ἐν τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ, ἀπόστιχα μετὰ τῶν ἰδίων στίχων, Δόξα τοῦ ὁσίου τὸ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, τροπάριον ἀναστάσιμον καὶ τῆς ἑορτῆς καὶ ἀπόλυσις.

Ἐν τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ε' καὶ ψάλλομεν γ' ἀναστάσιμα, γ' τοῦ Τριφθίου καὶ δ' τοῦ ὁσίου, Δόξα τοῦ Τριφθίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἤχου, εἰσοδος, τὸ προκειμένον καὶ τὰ ἀναγνώσματα τοῦ ὁσίου. Εἰς τὴν λιτὴν τῆς ἑορτῆς, Δόξα τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, Καὶ νῦν τοῦ Τριφθίου τὸ ἀπὸ στίχου. Ἀπὸ στίχου στιχηρὰ τὰ ἀναστάσιμα τοῦ ἤχου καὶ τὰ κατὰ ἀλφάβητον, Δόξα τοῦ ὁσίου, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ἄρτων τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς ἅπαξ, τοῦ ὁσίου ἅπαξ καὶ τὸ Θεοτόκε Παρθένε ἅπαξ.

Εἰς τὸν ὄρθρον, εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον δις, Δόξα τοῦ ὁσίου, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὴν α' στιχολογίαν, καθίσματα ἀναστάσιμα τὰ β' καὶ τὸ α' θεοτοκίον τοῦ ἤχου, εἰς τὴν β' στιχολογίαν τοῦ ὁσίου καὶ τῆς ἑορτῆς. Μετὰ τὸν πολυέλεον τὰ εὐλογητάρια, ἡ ὑπακοή καὶ τὰ καθίσματα τοῦ ὁσίου καὶ τῆς ἑορτῆς, προκειμένον, εὐαγγέλιον ἀναστάσιμον, μετὰ τὸν ν', Τὰ πλήθη. Οἱ κανόνες, τὸν εἰρμὸν τοῦ ἀναστασίμου κανόνος καὶ τροπάριον ἐν, δ' τοῦ Τριφθίου, δ' τοῦ ὁσίου καὶ δ' τῆς ἑορτῆς. Καὶ ἄλλως· καταλείπομεν τὸν κανόνα τῆς ἑορτῆς καὶ ψάλλομεν δ' ἀναστάσιμα καὶ δ' τοῦ Τριφθίου καὶ ε' τοῦ ἁγίου. Καταβασίας τοὺς εἰρμούς τῆς ἑορτῆς καὶ ἀρκεῖ. Ἀπὸ γ' ψδῆς [π. 1 ὀβ.] κοντάκιον τοῦ Τριφθίου καὶ τὸν οἶκον, εἶτα κάθισμα τοῦ Τριφθίου, Δόξα τοῦ ὁσίου, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Ἀφ' ἕκτης κοντάκιον τοῦ ὁσίου. Εἰ βούλει, εἰπὲ τὸ κοντάκιον τοῦ ὁσίου ἀπὸ γ' ψδῆς καὶ τοῦ Τριφθίου ἀφ' ἕκτης. Ἐξαποστειλάριον ἐωθινὸν καὶ τοῦ ὁσίου καὶ τοῦ Τριφθίου. Εἰς τοὺς αἴνους ἀναστάσιμα β', γ' τοῦ Τριφθίου καὶ γ' τοῦ ὁσίου μετὰ τῶν ἰδίων στίχων, Δόξα τοῦ Τριφθίου, Καὶ νῦν Ὑπερευλογημένη, εἶτα τὰ συνήθη καὶ ἀπόλυσις, εἶτα τὸ ἐωθινὸν καὶ ἡ α' ὥρα. Εἰς τὴν λειτουργίαν, ἐν τοῖς μακαρισμοῖς ἰστώμεν στίχους ιβ' καὶ ψάλλομεν δ' μακαρισμούς, δ' τοῦ Τριφθίου καὶ δ' τοῦ ὁσίου, τροπάριον ἀναστάσιμον, Δόξα κοντάκιον τοῦ ὁσίου, Καὶ νῦν τοῦ Τριφθίου. Προκειμένον,

ἀπόστολος, ἀλληλουάριον, εὐαγγέλιον καὶ κοινωνικὸν τῆς ἡμέρας καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία.

Εἰ δὲ τόχοι τῆ εἰς τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου ἡ κυριακὴ τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου, οὕτω φάλλομεν· ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ, τὰ συνήθη τῆς Ὀκτωήχου, ἀπόστιχα τοῦ ὁσίου τὰ ἐν τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ, ἡγουν τὰ ἀπὸ στίχου, Δόξα τοῦ ὁσίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον. Ἐν τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ, γ' ἀναστάσιμα, γ' τοῦ Τριωδίου καὶ δ' τοῦ ὁσίου, Δόξα τοῦ Τριωδίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἡχου, τὰ ἀναγνώσματα τοῦ ὁσίου. Εἰς τὴν λιτὴν τοῦ ὁσίου, Δόξα τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, Καὶ νῦν τοῦ ναοῦ. Ἀπόστιχα τὰ ἀναστάσιμα, Δόξα τοῦ ὁσίου, Καὶ νῦν τοῦ Τριωδίου. Εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ἄρτων τὸ τροπάριον τοῦ ὁσίου δις καὶ τὸ Θεοτόκε Παρθένε ἅπαξ.

Ἐν τῷ ὄρθρῳ τροπάριον ἀναστάσιμον δις, Δόξα τοῦ ὁσίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον τοῦ αὐτοῦ. Εἰς τὴν α' στιχολογίαν τὰ β' καθίσματα τὰ ἀναστάσιμα καὶ τὸ θεοτοκίον τοῦ ἡχου. Εἰς τὴν β' στιχολογίαν τοῦ ὁσίου καὶ ἀπὸ τὸν πολυέλεον τὰ εὐλογητάρια, ἡ ὑπακοὴ καὶ κάθισμα τοῦ ὁσίου, προκείμενον, εὐαγγέλιον ἀναστάσιμον. Μετὰ τὸν γ' τὸ τοῦ Τριωδίου, ἢ τὰ πλήθη, ἐὰν ἐνι τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου, ἢ τῆς μετανοίας, ἐὰν ἐνι τοῦ ἀσώτου. Οἱ κανόνες, ὁ ἀναστάσιμος εἰς δ', τοῦ Τριωδίου εἰς δ' καὶ τοῦ ἁγίου εἰς ζ', καταβασίαι· Χέρσον ἀβυσσοτόκον. Ἀπὸ γ' ῥόδης κοντάκιον τοῦ ὁσίου καὶ τὸν οἶκον, εἶτα κάθισμα τοῦ Τριωδίου καὶ τοῦ ὁσίου καὶ θεοτοκίον. Ἀφ' ἑκτης ῥόδης κοντάκιον τοῦ Τριωδίου καὶ τὸν οἶκον. Ἐξαποστειλάριον τὸ ἐωθινόν, τοῦ ὁσίου καὶ τοῦ Τριωδίου. Στιχηρὰ ἀναστάσιμα β', γ' τοῦ Τριωδίου καὶ γ' τοῦ ὁσίου, Δόξα τοῦ Τριωδίου, Καὶ νῦν Ὑπερευλογημένη καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τῆς κυριακῆς.

[π. 2). Εἰς τὴν λειτουργίαν ἐν τοῖς μακαρισμοῖς ἰστώμεν στίχους εἰς καὶ φάλλομεν δ' μακαρισμούς, δ' τοῦ Τριωδίου καὶ δ' τοῦ ὁσίου, τροπάριον ἀναστάσιμον, Δόξα κοντάκιον τοῦ ὁσίου, Καὶ νῦν τοῦ Τριωδίου. Προκείμενον, ἀπόστολος, ἀλληλουάριον, εὐαγγέλιον καὶ κοινωνικὸν τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ ὁσίου καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία.

Οὕτω ποιῶμεν καὶ τῆ κ' τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου, ἐνθα ἄρχεται καὶ ἡ κυριακὴ τοῦ ἀσώτου, καὶ τῆ κε', καὶ τῆ κζ', καὶ τῆ λ', ἄλλος δέ τις τῶν ἁγίων, ἐὰν τύχη ἐν ταύταις ταῖς δυοῖς κυριακαῖς, οὐ συμφάλλεται, ἀλλ' ἢ προφάλλεται, ἢ μετὰ ταύτην, ἢ ἐν τοῖς ἀποδείπνοις. Οἱ ἅγιοι μόνον συμφάλλονται μετὰ τῶν τοιούτων κυριακῶν, τοῦ φαρισαίου καὶ τελώνου, καὶ τοῦ ἀσώτου, καὶ τῆς ἀπόκρεω, ἐπειδὴ ἡ τῆς τυρινῆς οὕτω τυγχάνει.

Οἱ ἔχοντες ἀναγνώσματα ἀφ' ἑσπέρας καὶ πολυέλεον εἰς τὸν ὄρθρον, ἦγουν ὁ μέγας Θεοδόσιος, ὁ μέγας Ἀντώνιος, ὁ μέγας Εὐθύμιος, ὁ μέγας Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ὁ μέγας Χρυσόστομος καὶ οἱ γ' διδάσκαλοι τῆς οἰκουμένης, ἄλλος δὲ οὐδεὶς· ὥστε, εἰ καὶ προεόρτια τῆς Ὑπαπαντῆς ἐὰν τύχῃ, οὐ συμφάλλονται κἂν ὄλως.

Ἡ Ὑπαπαντὴ ἀνέρχεται ἕως τῆ α' ἑβδομάδι καὶ κατέρχεται ἕως τῆ ἑβδομάδι τοῦ Ζαχαρίου. Εἰ δὲ τύχοι ἡ ἑορτὴ τῆς Ὑπαπαντῆς ἢ τῆ κυριακῆ τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου, ἢ τοῦ ἀσώτου, ἢ τῆς ἀπόκρεω, ἢ τῆς τυρινῆς, ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ τὰ συνήθη τῆς Ὀκτωήχου, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Ἀπόστιχα τὸ στιχηρὸν τοῦ στίχου, εἶτα τῆς ἑορτῆς ἦχος βαρύς, κατακοσμοῦντες μετὰ τῶν ἰδίων στίχων, Δόξα καὶ νῦν ¹⁾ τὸ γ'. Ἐν τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἀναστάσιμα γ', τοῦ Τριωδίου γ' καὶ τῆς ἑορτῆς δ', Δόξα τοῦ Τριωδίου, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, εἵσοδος, προκείμενον, τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὴν λιτὴν ²⁾ τῆς ἑορτῆς καὶ τοῦ Τριωδίου τὰ εἰς τοὺς αἶνους. Ἀπόστιχα τὰ κατὰ ἀλφάβητον, Δόξα τοῦ Τριωδίου, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ἄρτων τῆς ἑορτῆς τὸ τροπάριον ἐκ γ' ³⁾.

Ἐν τῷ ὄρθρῳ, εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τὸ ἀναστάσιμον τροπάριον ἄπαξ ⁴⁾ καὶ τῆς ἑορτῆς δις. Εἰς τὴν α' στιχολογίαν τὰ καθίσματα τῆς Ὀκτωήχου καὶ θεοτοκίον, εἰς τὴν β' στιχολογίαν τῆς ἑορτῆς καὶ ἀπὸ τὸν πολυέλεον καὶ τοῦ ἀντιφώνου, τὰ εὐλογητάρια, εἶτα ἡ ὑπακοὴ καὶ τὰ καθίσματα τῆς ἑορτῆς ⁵⁾. Προκείμενον, εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς ⁶⁾, μετὰ τὸν ν' στιχηρὸν ἰδιόμελον τῆς ἑορτῆς. Οἱ κανόνες, ὁ εἰρμὸς τοῦ ἀναστασίμου κανόνος καὶ τροπάριον ἕν, τοῦ Τριωδίου δ' [π. 2 ὀβ.] καὶ τῆς ἑορτῆς ⁷⁾ η'. Εἰ δ' οὖν τετάρτη καὶ παρασκευή, καὶ τὸν εἰρμὸν ὑστερον ὁμοῦ. Ἀπὸ γ' ψδῆς κιντάκιον τοῦ Τριωδίου καὶ τὸν οἶκον, εἶτα κάθισμα τοῦ Τριωδίου καὶ τῆς ἑορτῆς. Ἀφ' ἕκτης τῆς ἑορτῆς· ἐν τῇ θ' ψδῆ ἡ Τιμιωτέρα, ἑξαποστειλάριον τὸ

¹⁾ Сопоставляемъ изложение тѣхъ же случаевъ въ Марковыхъ главахъ по рукописи 1528 года. У Марка кеп. ιγ'. Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον

²⁾ Τοὺς γ' δευτέρους τῆς ἑορτῆς, Δόξα, τῆς ἡμέρας τὸ εἰς αἶνους, Καὶ νῦν, τῆς ἑορτῆς

³⁾ У Марка прибавлено: ἀνάγνωσις εἰς τὰς ἐπιστολάς, αἱ δὲ ἕτεραι ἀναγνώσεις τῆς ἑορτῆς, ἢ ἐκ τοῦ ἁγίου Λουκᾶ ⁴⁾ Τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον δις, Δόξα καὶ νῦν, τῆς ἑορτῆς. ⁵⁾ Прибавлено: οἱ ἀναβαθμοὶ τοῦ ἤχου, Πᾶσα πνοὴ ⁶⁾ Прибавлено: τὸ

Ἀνάστασιν, χόμα ⁷⁾ εἰς ζ', καταβασίαι τῆς ἑορτῆς ὁμοῦ οἱ δύο χοροὶ.

ἑωθινόν, τοῦ Τριωδίου καὶ τῆς ἑορτῆς. Εἰς τοὺς αἶνους στιχηρὰ ἀναστάσιμα θ' καὶ δ' τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν ἰδίων στίχων, εἰ δ' ἐν κυριακῇ τῆς ἀπόκρεω, ἕτερον στιχηρόν, τὸ Ἀνάστηθι, Κύριε, καὶ τὸ ἰδιόμερον τοῦ Τριωδίου, Δόξα τὸ αὐτό, Καὶ νῦν Ὑπερευλογημένη ¹⁾:

Εἰς τὴν λειτουργίαν, ἐν τοῖς μακαρισμοῖς φθὴ γ' τοῦ Τριωδίου καὶ ς' τῆς ἑορτῆς, εἰ βούλει, καὶ μακαρισμούς. Τροπάριον ἀναστάσιμον, Δόξα κοντάκιον τοῦ Τριωδίου, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Προκείμενον, ἀπόστολος, ἀλληλουάριον, εὐαγγέλιον καὶ κοινωνικόν, πρῶτον τῆς ἡμέρας ἔπειτα τὸ τῆς ἑορτῆς.

Ἡ κυριακὴ τῆς ἀπόκρεω ἀνέρχεται ἕως τῆς κη' Φεβρουαρίου καὶ κατέρχεται ἕως τῆς κ' τοῦ Ἰανουαρίου, τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, ὃς καὶ συμπάλλεται μετὰ τῆς κυριακῆς τῆς ἀποκρέω, ὡς προεῖρηται τῇ κυριακῇ τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου, ἀνευ τὰ στιχηρὰ (sic) τῆς ἀπόκρεω τὰ εἰς τοὺς αἶνους· τότε γὰρ δ' ἀναστάσιμα φάλλομεν καὶ δ' τῆς ἀποκρέω μετὰ τῶν ἰδίων στίχων, ἕγουν τοῦ Ἐξομολογήσομαι καὶ τοῦ Εὐφρανθήσομαι. Ἀλλὰ καὶ τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν ἐὰν τύχη, ψαλλέσθωσαν καὶ οὗτοι ὁμοίως.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι ἐὰν τύχη ἡ Ὑπαπαντὴ τῷ σαββάτῳ τῶν ψυχῶν, ψάλλεται ἐν τῷ κοιμητηρίῳ ἢ ἀκολουθία τῶν ψυχῶν, ἢ τῷ σαββάτῳ τοῦ ἀσώτου, καὶ μεθέορτα καὶ ἀπόδοσις ἐὰν τύχη, οὕτω γινέσθω. Εἰ δὲ γένηται τῷ σαββάτῳ τῆς τυρινῆς ²⁾, ἐν τῷ μικρῷ ἔσπερινῷ στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἢ προφητεία τῆς ἡμέρας καὶ τὸ προκείμενον τὸ Ἐλπισάτω μετὰ μέλους. Ἀπόστιχα τῆς ἑορτῆς, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς καὶ ἀπερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν. Ἐν δὲ τῷ μεγάλῳ ἔσπερινῷ τὸ Μακάριος, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ε' καὶ φάλλομεν ς' τῆς ἑορτῆς καὶ δ' τῶν ἁγίων, Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, προκείμενον τῆς ἡμέρας καὶ τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὴν λιτὴν στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς καὶ ἀπὸ στίχου, Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ἄρτων τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς δις καὶ τῶν ἁγίων ἅπαξ.

¹⁾ Прибавлено: Δοξολογία μεγάλη, μετὰ τὸ Τρισάγιον τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον, ἢ ἐκτενὴ, ἢ κατήχησις καὶ ἀπόδοσις. Ἡ συνήθης λιτὴ, Δόξα καὶ νῦν τὸ ἑωθινόν καὶ ἡ α' ὥρα ἐν τῷ νάρθηκι. Ἐν ταῖς ὥραις τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον, Δόξα τῆς ἑορτῆς, Καὶ νῦν θεοτικόν τῆς ὥρας. ²⁾ У Марка κεф. ις' ψάλλεται ἡ ἀκολουθία τῶν ἁγίων Πατέρων μετὰ τῆς ἑορτῆς.

[π. 3). Ἐν τῷ ὄρθρῳ, εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς καὶ τῶν ἁγίων, εἰς τὴν α' στιχολογίαν τῆς ἑορτῆς, εἰς τὴν β' τῶν ἁγίων καὶ τὰ β', Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, μετὰ τὸν πολυέλεον τῆς ἑορτῆς, προκείμενον, εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς. Μετὰ τὸν ν στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς, οἱ κανόνες τῆς ἑορτῆς εἰς η' καὶ τῶν ἁγίων εἰς ζ', εἶτα τὸν εἰρμὸν τῆς ἑορτῆς ὁμοῦ. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς κοντάκιον τῶν ἁγίων καὶ κάθισμα, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον τῆς ἑορτῆς, ἑξαποστειλάριον τῆς ἑορτῆς καὶ τῶν ἁγίων, πρῶτον τῶν ἁγίων. Εἰς τοὺς αἶνους ἰστώμεν στίχους ζ' (sic) καὶ ψάλλομεν δ' τῆς ἑορτῆς καὶ δ' τῶν ἁγίων μετὰ τῶν ἰδίων στίχων, Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, καὶ τὰ λοιπά. Εἰς τὴν λειτουργίαν ᾠδὴ γ' τῆς ἑορτῆς καὶ ζ' τῶν ἁγίων, προκείμενον, ἀπόστολος, ἀλληλουάριον, εὐαγγέλιον καὶ κοινωνικὸν τῆς ἑορτῆς καὶ τῶν ἁγίων καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία.

Ἴσθι, ὅτι, ἐὰν γένηται ἡ ἑορτὴ τῆς Ὑπαπαντῆς τῇ κυριακῇ τοῦ ἀσώτου, ἢ τῇ δευτέρᾳ τῆς ἀπόκρεω, ἢ τῇ τρίτῃ, ἀποδίδεται τῇ παρασκευῇ τῆς ἀπόκρεω, εἰ δὲ τῇ τετάρτῃ τύχοι, ἢ τῇ πέμπτῃ, ἢ τῇ παρασκευῇ, ἢ τῷ σαββάτῳ, ἀποδίδεται τῇ τρίτῃ τῆς τυρινῆς. Εἰ δὲ τύχοι τῇ κυριακῇ τῆς ἀπόκρεω, ἢ τῇ δευτέρᾳ τῆς τυρινῆς, ἀποδίδεται τῷ σαββάτῳ ¹⁾ τῆς αὐτῆς ἑβδομάδος ²⁾, εἰ δὲ τύχοι τῇ πέμπτῃ, ἢ τῇ παρασκευῇ ³⁾, ἀποδίδεται τῇ κυριακῇ. Εἰ οὖν τύχοι μιᾶ τῶν ἡμερῶν τῆς τυρινῆς ἢ ἀπόδοσις, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς ζ' τῆς ἑορτῆς, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἀπὸ στίχου τοῦ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας καὶ τὸ μαρτυρικόν, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ⁴⁾. Οἱ κανόνες τῆς ἑορτῆς εἰς ιδ', ὅτε δὲ ἔχει ᾠδὴν τὸ τριώδιον, ἰ' τῆς ἑορτῆς καὶ δ' τοῦ Τριωδίου ⁵⁾. Εἰς τοὺς αἶνους στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὸν στίχον τὸ ἰδιόμελον τοῦ Τριωδίου καὶ τὸ μαρτυρικόν, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ⁶⁾.

¹⁾ У Марка κεφ. ιε' τῇ πέμπτῃ. ²⁾ Здѣсь прибавлено: εἰ δὲ τύχοι τῇ τρίτῃ, ἢ τῇ τετάρτῃ τῆς τυροφάγου, ἀποδίδεται τῷ σαββάτῳ τῆς αὐτῆς ἑβδομάδος. ³⁾ Прибавлено: ἢ τῷ σαββάτῳ. ⁴⁾ У Марка κεφ. κ' прибавлено: τροπάριον τῆς ἑορτῆς, μετὰ τὴν ἑκτενή, εἰ ἔστι τετάρτη, ἢ παρασκευή, αἱ μεγάλαι γ' μετάνοιαι μόναι καὶ ἀπόλοις ὡσαύτως καὶ εἰς τὰ ἀπόδειπνα καὶ εἰς τὸ μεσονυκτικόν, ἐν τῷ τέλει τούτων σί γ' μεγάλαι μετάνοιαι μόναι. Ἐν τῷ ὄρθρῳ, εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τροπάριον τῆς ἑορτῆς, εἰς τὸ κάθισμα τῆς στιχολογίας καθίσματα τῆς ἑορτῆς. ⁵⁾ У Марка прибавлено: Ἀπὸ γ' ᾠδῆς κάθισμα τοῦ Τριωδίου, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἀφ' ἑκτῆς τὸ κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ τὸν οἶκον. Ἐν τῇ θ' ᾠδῇ στιχολογεῖται ἡ Τιμιωτέρα, ἑξαποστειλάριον τῆς ἑορτῆς δις. ⁶⁾ У Марка здѣсь прибавлено: τροπάριον τῆς ἑορτῆς, ἢ ἑκτενή, εἰ ἔστι τετάρτη, ἢ παρασκευή, αἱ τρεῖς μεγάλαι μετάνοιαι, ἢ α' ὥρα, καὶ ἐν αὐταῖς αἱ τρεῖς μετάνοιαι, ὡσαύ-

Εἰ δὲ τύχοι ἡ κυρία ἡμέρα τῆς Ὑπαπαντῆς ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τῆς τυρινῆς, τὸ ἰδιόμελον τοῦ Τριψιδίου ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἡμέρας, ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῷ ὄρθρῳ Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Οὔτε τριψιδιον ψάλλομεν ἐν ταύτῃ τῇ ἐβδομάδι, ὅτε τύχη ἡ Ὑπαπαντή, οὔτ' ἄλλο τι τῆς ἀκολουθίας τῆς τυρινῆς ¹⁾, εἰ μὴ τοὶ τύχοι τῇ τετάρτῃ καὶ τῇ παρασκευῇ· τότε γὰρ λέγομεν ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ τὴν προφητείαν τῆς ἡμέρας καὶ τὸ προκείμενον τὸ Ἐλπισάτω Ἰσραὴλ, μετὰ μέλους, ἔχοντες καὶ θεοτοκίον. Εἶτα μετὰ τὸν μικρὸν ἑσπερινὸν εἰσερχόμεθα ἐν τῇ τραπέζῃ. Τοῦτο γίνεται [π. 3 об.], ἐὰν τύχη ἡ ἑορτὴ τῇ τετάρτῃ ἑσπέρας, ἢ τῇ παρασκευῇ. Εἰ δὲ τύχοι τῇ πέμπτῃ ἑσπέρας, ἢ τῇ τρίτῃ ἑσπέρας, ἐπιτελεῖται ἡ λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου τῇ τετάρτῃ καὶ παρασκευῇ εἰς τὸν καιρὸν αὐτῆς. Εἶτα μετὰ τὴν λειτουργίαν διακλυώμεθα ἀντιδώρου καὶ πρὸς ἐν ποτήριον οἴνου. Ἐπειτα πρὸς ὥραν σημαίνει τὴν θ', συνάπτοντες καὶ τὸν ἑσπερινὸν καὶ τὴν προφητείαν, ὡς εἴπομεν, καὶ τὸ ἰδιόμελον Δόξα, εἶτα εἰσερχόμεθα ἐν τῇ τραπέζῃ, ἀλλὰ καὶ μετανοίας ποιῶμεν τὰς γ' μεγάλας.

Εἰ δὲ τύχοι ἡ Ὑπαντὴ τῇ α' δευτέρᾳ τῆς μ', ἕως ταύτης καὶ ἀνέρχεται καὶ πλέον οὐδέν, εἰ καὶ τῷ κυρίῳ Μάρκῳ οὐ δοκεῖ ἀνέρχασθαι ἡ Ὑπαπαντὴ πώποτε τῇ μ', ἐπεὶ οὐ διετάξατο περὶ τούτου, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλὰ παράλογα λέγεται, ἅπερ νοθεύει τὸ Ἱεροσολυμιτικὸν Ἑτυπικόν· λέγει γὰρ, ὅτι τοῦ Προδρόμου ἡ εὔρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς αὐτοῦ, ἐὰν τύχη τῇ κυριακῇ τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου, ἢ τοῦ ἀσώτου, ψάλλομεν τὰ καὶ τὰ, ὅπερ οὐχ εὐρηται πώποτε ἀπὸ τῶν ἀρχῶν, ἀλλ' ἀνέρχεται ἐν τῇ τρίτῃ τῆς δ' ἐβδομάδος καὶ κατέρχεται ἐν τῇ τετάρτῃ τῆς ἀπόκρεω ἐβδομάδος, ἀλλὰ καὶ στιχολογεῖσθαι ἢ Τιμιωτέρα ἐν ταῖς ἑορταῖς διατάσσεται, ὅπερ ἀνάρμοστον τῷ Ἑτυπικῷ ὑπάρχει, εἰ μὴ που κυριακῇ τύχοι ἡ ἑορτὴ· τότε γὰρ στιχολογεῖται ἢ Τιμιωτέρα ἄνευ τῶν ἑορτῶν, ὧν οὐ ψάλλεται ἢ Ὀκτώηχος.

Ἐὰν δὲ τύχη ἡ Ὑπαπαντὴ, ὡς εἴπομεν, τῇ δευτέρᾳ τῆς α' ἐβδομάδος, τῇ κυριακῇ τῆς τυρινῆς ἑσπέρας ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ

τως καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ὥραις. Εἰς τὴν λειτουργίαν τὰ τυπικά καὶ ἐν τοῖς μακαρισμοῖς ἡ θ' φθὴ τῆς ἑορτῆς, προκείμενον καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἑορτῆς καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας ¹⁾ Ὑ Марка κεφ. ιγ' прибавлено: ἄνευ τῆς κυριακῆς, εἰ μὴ μόνον τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας· εἶται γὰρ ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ, ὡς προεγράφη, καὶ εἰς τοὺς αἶνους.

εις τὸ Κύριε ἐκέκραξα, τὰ δ' κατανοκτικὰ τοῦ ἤχου, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἀπὸ στίχου τῆς ἑορτῆς. Ἐν τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ τὸ Μακάριος ἀνὴρ, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ι' καὶ φάλλομεν τὰ γ' προσόμοια τοῦ Τριψδίου καὶ ζ' τῆς ἑορτῆς, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, προκείμενον τὸ μέγα, τὸ Μὴ ἀποστρέψης, καὶ τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὴν λιτὴν τῆς ἑορτῆς, ἀπὸ στίχου τῆς ἑορτῆς. Ἐν τῷ ὄρθρῳ, εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τροπάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ γ'. Εἰς τὴν α' στιχολογίαν τὰ β' καθίσματα τοῦ Τριψδίου, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, εἰς δὲ τὴν β' καὶ τὴν γ' στιχολογίαν τῆς ἑορτῆς. Οὐ μὴν δὲ φάλλομεν πολυέλεον [π. 4] διὰ τὸ τῆς ἡμέρας αἰδέσιμον, ἀλλὰ τὸ ἀντίφωνον α' τοῦ ἤχου δ', ἤγουν ἀναβαθμοί, προκείμενον, εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς. Ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς εἰς ιδ', ἐν αἷς δὲ ψδαῖς ἔχει τὸ τριψδίου, ζ' τῆς ἑορτῆς καὶ η' τὰ τριψδία, ὕστερον δὲ τὸν εἰρμὸν τοῦ Τριψδίου πρὸς τὰ συνήθη. Ἀπὸ γ' ψδῆς καθίσμα τῆς ἑορτῆς, ἀφ' ἕκτης τὸ κοντάκιον· στιχολογεῖται ἡ Τιμιωτέρα, ψδῆ δὲ μόνον στιχολογεῖται οὔσης ἑορτῆς, ἑξαποστειλάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ γ'. Εἰς τοὺς αἶνους οὐ λέγομεν Πᾶσα πνοή, ἀλλ' Αἰνεῖτε τὸν Κύριον εἰς τὸν ἤχον τῶν στιχηρῶν τῆς ἑορτῆς, ἰστώμεν στίχους δ', Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Ἀπὸ στίχου τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας καὶ τὸ μαρτυρικόν, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ποιῶμεν δὲ καὶ γ' μεγάλας μετανοίας, κατ' ἀκολουθίαν καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τῆς μ', λέγοντες τὸ τροπάριον καὶ τὸ κοντάκιον ἐν ταῖς ὥραις. Ὡρα δὲ γ' σημαίνει, καὶ ἐξέρχεται ἡ λιτὴ ἐκτὸς τοῦ μοναστηρίου, καὶ φάλλομεν τὴν γ' ὥραν, αὐθις καὶ τὴν ζ', εἶτα πρὸς ὥραν σημαίνει τὴν θ', συνάπτεται δὲ καὶ τὸ ἑσπερινόν, ὡς συνήθως, μετὰ προηγιασμένης λειτουργίας. Ἐν τισιν εὔρηται λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου καὶ προηγεῖσθαι καὶ τὰ στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς, ἀλλ' οὐκ οἶδασι, ὅτι ἕως τῆ α' δευτέρα ἀνέρχεται καὶ πλέον οὐδέν· ὅμως, εἰ βούλει, ποίησον οὕτως· φάλλονται τὸ ἰδιόμελον δις καὶ τὸ μαρτυρικόν, τὰ γ' προσόμοια τοῦ Τριψδίου καὶ δ' τῆς ἑορτῆς, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας καὶ τὸ Κατευθυνήτω, εἶτα συναπτὴ μικρὰ καὶ τὸ Τρισάγιον, προκείμενον, ἀπόστολος, ἀλληλουάριον, εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας, ἢ καὶ τῆς ἑορτῆς, κοινωνικόν καὶ ἀποδίδοται ἡ ἑορτὴ. Εἰσερχόμεθα ἐν τῇ τραπέζῃ, ἐσθίοντες ξηροφαγίαν μεθ' ὕδατος.

Ὡρα, ὅτι τοῦ Προδρόμου ἡ ἑορτὴ ἀναβαίνει ἕως τῆ τρίτῃ τῆς δ' ἑβδομάδος τῆς μ' καὶ καταβάνει ἕως τῆ τετάρτῃ τῆς ἀπόκρεω. Ἐὰν γοῦν

τόχη τῷ σαββάτῳ τῆς ἀπόκρεω, ψάλλομεν αὐτὸν τῇ πέμπτῃ ἢ τῇ παρασκευῇ. Εἰ δὲ τόχοι τῇ κυριακῇ τῆς ἀποκρέω, ἐν τῷ μικρῷ ἔσπερινῷ τῆς Ὀκτωίχου, ὡς σὺνηθες, ἀπὸ στίχου τοῦ Προδρόμου, ἅπερ εἰσὶν ἐν τῷ στίχῳ τοῦ μεγάλου ἔσπερινου, Δόξα τοῦ Προδρόμου, Καὶ νῦν θεοτοκίον. Ἐν τῷ μεγάλῳ ἔσπερινῷ, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους 1' καὶ ψάλλομεν δ' ἀναστάσιμα, [Π. 4 οἰ.), γ' τοῦ Τριωδίου καὶ γ' τοῦ Προδρόμου, Δόξα τοῦ Τριωδίου, Καὶ νῦν τὸ α' θεοτοκίον τοῦ ἡχου, τὰ ἀναγνώσματα τοῦ Προδρόμου. Εἰς τὴν λιτὴν 1) τὰ συνήθη, Δόξα τοῦ Προδρόμου, τὸ εἰς τοὺς αἶνους, Καὶ νῦν τοῦ Τριωδίου. Ἀπὸ στίχου τὰ ἀναστάσιμα, Δόξα τοῦ Προδρόμου, Καὶ νῦν τοῦ Τριωδίου. Εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ἄρτων τὸ Θεοτόκε παρθένε δις 2) καὶ τοῦ Προδρόμου ἅπαξ.

Ἐν τῷ ὄρθρῳ. Ἐν τῷ ὄρθρῳ τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον δις, Δόξα τοῦ Προδρόμου, Καὶ νῦν θεοτοκίον. Εἰς τὴν α' στιχολογίαν καθίσματα ἀναστάσιμα, εἰς τὴν β' τοῦ Προδρόμου καὶ ἀπὸ τὸν πολυέλεον. Καὶ εἰ μὲν ψάλλομεν τὸν πολυέλεον διὰ τὸν Προδρόμον, εἰπέ ἀντίφωνον, τὸ ἀρμόζον τῷ Προδρόμῳ, εἰ δὲ διὰ τὴν ἀπόκρεω, ψάλλει τὸ Ἐπὶ τὸν ποταμόν, εἶτα τὰ εὐλογητάρια, ὡς σὺνηθες, τὴν ὑπακοὴν καὶ τὸ καθίσμα τοῦ Προδρόμου, οἱ ἀναβαθμοὶ καὶ εὐαγγέλιον ἀναστάσιμον, ἀπὸ τὸν ν', Τὰ πλήθη, εἰ δὲ τυρινὴ ὑπάρχει, Τῆς μετανοίας, Οἱ κανόνες· ὁ ἀναστάσιμος εἰς δ' 3), τοῦ Τριωδίου ς' καὶ τοῦ Προδρόμου δ', καταψαλμία τὸν εἰρμὸν τοῦ Τριωδίου. Ἀπὸ γ' ὠδῆς, κοντάκιον τοῦ Προδρόμου, καθίσμα τοῦ Τριωδίου, τοῦ Προδρόμου καὶ θεοτοκίον, ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον τοῦ Τριωδίου. Ἐξαποστειλάριον ἐωθινόν, τοῦ Προδρόμου καὶ τοῦ Τριωδίου. Εἰς τοὺς αἶνους ἀναστάσιμα β' 4), τοῦ Τριωδίου γ' καὶ τοῦ ἁγίου γ' μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ, εἶτα στίχον τὸ Ἀνάστηθι, Κύριε, καὶ τὸ ἰδιόμελον τοῦ Τριωδίου, Δόξα τὸ αὐτό, Καὶ νῦν Ὑπερευλογημένη καὶ τὰ λοιπά, τὸ ἐωθινὸν καὶ ἡ α' ὥρα καὶ ἡ κατήχησις. Εἰς τὴν λειτουργίαν, ὠδὴ γ' τοῦ Τριωδίου εἰς ς' καὶ ς' τοῦ Προδρόμου εἰς δ', προκείμενον, ἀλληλουάριον, ἀπόστολος, εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ Προδρόμου.

1) У Марка (κεφ. κβ'): τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς καὶ τὰ ἰδιόμελα τοῦ Τριωδίου τὰ εἰς τοὺς αἶνους. 2) Ἐκ γ' и прибавлено: ἀνάγνωσις εἰς τὰς ἐπιστολάς, αἱ δὲ λοιπαὶ ἀναγνώσεις ἐκ τοῦ Χρυσοστόμου καὶ τὸ ὑπόμνημα τοῦ ἁγίου. 3) τῆς Θεοτόκου δύο, τοῦ Τριωδίου εἰς δ' 4) στιχηρὰ ἀναστάσιμα δ', τοῦ ἁγίου προσόμοια γ' καὶ ἰδιόμελον ἡχος π' β': Τὴν πανσεβάσμιον κέραν.

Τὴν αὐτὴν ἀκολουθίαν ψάλλομεν καὶ τῇ κυριακῇ τῆς τυρινῆς, ὅτε τύχη τοῦ Προδρόμου ἀπαραλλάκτως. Εἰ δὲ τύχοι μίαν τῶν ἡμερῶν τῆς τυρινῆς τοῦ Προδρόμου, ἐν τῷ ἑσπερινῷ τὸ Μακάριος ἀνὴρ, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα στιχηρὰ τοῦ Προδρόμου εἰς σ', Δόξα τοῦ Προδρόμου, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α', προκείμενον καὶ τὰ ἀναγνώσματα τοῦ Προδρόμου· ἐὰν δὲ τετάρτη ἢ παρασκευὴ ὑπάρχη, καὶ τὴν προφητείαν τῆς ἡμέρας καὶ τὸ προκείμενον τὸ Ἐλπισάτω Ἰσραήλ. Ἀπὸ στίχου τοῦ Προδρόμου, Δόξα τοῦ αὐτοῦ, Καὶ νῦν τὸ ἰδιόμελον [π. 5]. Εἰδ' οὖν τὸ ἰδιόμελον δις καὶ τὸ μαρτυρικόν, Δόξα τοῦ Προδρόμου, Καὶ νῦν θεοτοκίον ¹⁾).

Ἐν τῷ ὄρθρῳ τὸ τροπάριον τοῦ Προδρόμου ²⁾, εἰς τὰς στιχολογίας καθίσματα τοῦ Προδρόμου καὶ ἀπὸ τὸν πολυέλεον προκείμενον καὶ εὐαγγέλιον τοῦ Προδρόμου ³⁾. Οἱ κανόνες ⁴⁾ τῆς Θεοτόκου εἰς σ' καὶ τοῦ ἁγίου εἰς η', ὅτε δὲ ἔχη τριψῆδιον, καταλιμπάνεται ἢ ῥῶδῃ τῆς Θεοτόκου. Οὕτω ποιούμεν καὶ τῇ τετάρτῃ καὶ τῇ παρασκευῇ, τοὺς δὲ κανόνας τούτων τῶν ἡμερῶν ἐν τοῖς ἀποδείπνοις. Ἀπὸ γ' ῥῶδης ⁵⁾, καθίσματα τοῦ Τριψιδίου καὶ τοῦ Προδρόμου, ἀφ' ἑκτῆς δὲ κοντάκιον τοῦ Προδρόμου, ἕξαποστειλάριον τοῦ Προδρόμου καὶ θεοτοκίον. Εἰς τοὺς αἶνους ⁶⁾ τὸ ἰδιόμελον τοῦ Τριψιδίου δις καὶ τοῦ Προδρόμου δ', Δόξα τοῦ Προδρόμου, Καὶ νῦν θεοτοκίον. Δοξολογία μεγάλη καὶ τὰς γ' μεγάλας μετανόιας, εἰ ἔστι τετάρτη καὶ παρασκευὴ ⁷⁾, τροπάριον τοῦ Προδρόμου καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἀκολουθίας. Εἰς τὴν λειτουργίαν ⁸⁾ ὅλα τοῦ Προδρόμου· εἰ δὲ γένηται τετάρτη καὶ παρασκευὴ, ἐπιτελοῦμεν θ', λειτουργεῖ εἰς τὴν ὥραν Χρυσοστόμου, εἶτα προσμένομεν ἕως καιροῦ, πληροῦντες τὴν θ'.

Πρόσθετος. Εἰ δὲ τύχοι τῷ σαββάτῳ τῆς τυρινῆς, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα στιχηρὰ ⁹⁾ τοῦ Προδρόμου δ' καὶ τῶν ἁγίων δ', Δόξα τοῦ Προ-

¹⁾ У Марка (κεφ. κγ') прибавлено: εἰ ἔστι τετάρτη ἢ παρασκευὴ, αἱ μεγάλαί γ' μετανόια καὶ ἀπόλυσις. Ἡ συνήθης λιτὴ ἐν τῷ νάρθηκι, ὡσαύτως εἰς τὰ ἀπόδειπνα καὶ εἰς τὸ μεσονυκτικὸν γίνονται αἱ τρεῖς μεγάλα μετανόια ἐν τῷ τέλει αὐτῶν ²⁾ Τροπάριον τοῦ ἁγίου δις, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τῆς ἡμέρας ³⁾ У Марка прибавлено: Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν οὐ στιχολογεῖται ⁴⁾ τῆς Ὀκτωήχου καὶ τοῦ Προδρόμου εἰς σ', ἐνθα δὲ τύχη ἢ ῥῶδῃ τοῦ Τριψιδίου, καταλιμπάνεται ὁ β' κανὼν τῆς Ὀκτωήχου καὶ ψάλλεται ὁ α' μετὰ τοῦ εἰμοῦ εἰς δ'. καὶ τοῦ Τριψιδίου εἰς δ' καὶ τοῦ ἁγίου εἰς σ' ⁵⁾ Κάθισμα τοῦ ἁγίου, Δόξα καὶ νῦν τοῦ Τριψιδίου ⁶⁾ Στιχηρὰ προσόμοια τοῦ Προδρόμου εἰς δ' ⁷⁾ У Марка прибавлено: εἶτα τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ ἡ α' ὥρα, ἐν ᾗ λέγεται τροπάριον τοῦ ἁγίου καὶ τὸ κοντάκιον, ὡσαύτως καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ὥραις, καὶ εἰς τὴν σ' ἢ προφητεία τῆς ἡμέρας ⁸⁾ У Марка прибавлено: τυπικά, οἱ μακαρισμοὶ τῆς ἡμέρας εἰς σ' καὶ ἡ γ' ῥῶδῃ τοῦ ἁγίου εἰς δ', προκείμενον, ἀλληλουάριον, κοινωνικὸν τοῦ ἁγίου, ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ ἁγίου ⁹⁾ У Марка (κεφ. κε'): τοῦ Προδρόμου γ' καὶ τῶν ἁγίων γ'.

δρόμου, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α'. Τὰ ἀναγνώσματα τοῦ Προδρόμου, εἶτα τῆς ἡμέρας καὶ τὸ προκείμενον, τὸ Ἐλπισάτω Ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν Κύριον, μετὰ μέλους. Ἀπὸ στίχου τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας δις¹⁾, εἶτα στίχος Δίκαιος, ὡς φοῖνιξ, καὶ τὸ ἰδιόμελον τοῦ Προδρόμου, Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον²⁾. Εἰς τὴν στιχολογίαν³⁾ τοῦ Προδρόμου καὶ τῶν ἁγίων. Ἀπὸ τὸν πολυέλεον τοῦ Προδρόμου, προκείμενον καὶ εὐαγγέλιον τοῦ Προδρόμου⁴⁾. Οἱ κανόνες τοῦ Προδρόμου εἰς ς' καὶ τῶν ἁγίων η', καταβάσα τὴν συνήθη. Ἀπὸ γ' ὠδῆς κοντάκιον τῶν ἁγίων καὶ ἀφ' ἕκτης κοντάκιον τοῦ Προδρόμου, ἐξαποστειλάριον τοῦ Προδρόμου καὶ τῶν ἁγίων⁵⁾. Εἰς τοὺς αἴνους⁶⁾ στιχηρὰ τοῦ Προδρόμου καὶ τῶν ἁγίων, εἶτα στίχος τὸ Θαυμαστός ὁ Θεός, καὶ τὸ στιχηρὸν τῶν ἁγίων καὶ αὐθις Δόξα τοῦ Προδρόμου, Καὶ νῦν θεοτοκίον. Εἰς τὴν λειτουργίαν⁷⁾ τοῦ Προδρόμου καὶ τῶν ἁγίων καὶ τὰ λοιπά.

Εἰ δὲ τόχοι τῆ α', β', ἢ τῆ γ' τῆς μ', ψάλλομεν αὐτὸν τῆ κυριακῆ τῆς τυρινῆς· οὐ μὴν ποιούμεν λειτουργίαν τῆ τρίτῃ ἑσπέρας, εἰ δὲ τῆ τετάρτῃ, ἢ τῆ πέμπτῃ, ἢ τῆ παρασκευῆ τόχοι, ψάλλομεν αὐτὸν ὡς ἐν τῷ Τυπικῷ κεῖται ἀπαρραλλάκτως [π. 5 οὐ.] ἐν τε τῷ ἑσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ.

Εἰ δὲ τόχοι τῷ σαββάτῳ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Προδρόμου, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα τὸ ἰδιόμελον δις καὶ τὸ μαρτυρικὸν δ', τοῦ ἁγίου γ' καὶ γ' τοῦ Προδρόμου, καὶ στίχος τὸ Δίκαιος, ὡς φοῖνιξ, καὶ τὸ ἰδιόμελον τὸ εἰς τὸ Δόξα τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ αὐτό⁸⁾,

¹⁾ У Марка прибавлено: καὶ τὸ μαρτυρικόν, στίχος· Εὐφρανθήσεται δίκαιος
²⁾ прибавлено: τροπάριον τοῦ Προδρόμου, Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον τοῦ αὐτοῦ ἤχου τὸ α'. Μετὰ τὸν ἑσπερινὸν νεκρώσιμον κανόνα ἐν τῷ νάρθηκι, ἢ εἰς τὰ ἀπόδειπνα. Εἰς τὸν ὄρθρον, εἰς τὸ Θεός Κύριος τροπάριον τοῦ Προδρόμου δις, Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον τοῦ αὐτοῦ ἤχου
³⁾ У Марка: καθίσματα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' καὶ ἀναγνώσεις τοῦ Προδρόμου καὶ τῶν ἁγίων οἱ ἀναβαθμοί, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον, Πᾶσα πνοή
⁴⁾ прибавлено: Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν οὐ στιχολεῖται.
⁵⁾ прибавлено: Καὶ νῦν θεοτοκίον
⁶⁾ У Марка такъ: ἰστώμεν στίχους ς' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ τοῦ Προδρόμου γ' καὶ τῶν ἁγίων προσόμοια γ', Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον, и дальше прибавлено: ἢ ἕκτενῆ, ἢ κατήχησις καὶ ἀπόλυσις. Ἡ συνήθης λιτὴ ἐν τῷ νάρθηκι καὶ ἢ α' ὦρα. Ἐν ταῖς ὥραις τροπάριον τοῦ Προδρόμου, Δόξα τῶν ἁγίων καὶ θεοτοκίον τῶν ὡρῶν, κοντάκιον τοῦ Προδρόμου ἐν πάσαις γὰρ ταῖς ὥραις λέγονται τὰ τροπάρια οὕτω, τὰ δὲ κοντάκια ἐναλλάσσονται· λέγεται γὰρ ἐν μὲν τῇ μιᾷ τοῦ Προδρόμου, ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ τῶν ἁγίων
⁷⁾ У Марка: Τυπικά καὶ ἐκ τοῦ κανόνος τοῦ Προδρόμου ἢ γ' ὠδὴ εἰς δ', καὶ τῶν ἁγίων ἢ ς' εἰς δ', τροπάριον τοῦ Προδρόμου καὶ τῶν ἁγίων, Δόξα κοντάκιον τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον, προκείμενον καὶ τὰ λοιπά, πρῶτον τοῦ Προδρόμου εἶτα τῶν ἁγίων
⁸⁾ У Марка (кеф. κ') прибавлено: ἢ λειτουργία τῶν προηγιασμένων μετὰ τῶν συνήθων μετανοῶν αὐτῶν. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ὁ κανὼν τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, ὡς σύνηθες. Εἰς τὰ ἀπόδειπνα τροπάρια τῶν ἀμφοτέρων, κοντάκιον τοῦ Προδρόμου.

εἴσοδος, τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ Προδρόμου καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία.

Ἐν τῷ ὄρθρῳ, εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τοῦ Προδρόμου δις, Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α'. Εἰς τὰς στιχολογίας καθίσματα ¹⁾ τοῦ Προδρόμου, εἶτα τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον, εὐαγγέλιον τοῦ Προδρόμου ²⁾, οἱ κανόνες ³⁾ τοῦ Προδρόμου εἰς ζ' καὶ τοῦ ἁγίου εἰς ζ'. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς ⁴⁾ κοντάκιον τοῦ ἁγίου, κἀθισμα τοῦ Προδρόμου καὶ τοῦ ἁγίου, ἀφ' ἑκτης κοντάκιον ⁵⁾ τοῦ Προδρόμου, ἕξαποστειλάριον τοῦ Προδρόμου καὶ τοῦ ἁγίου καὶ θεοτοκίον. Εἰς τοὺς αἶνους ἱπῶμεν στίχους ζ' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια ⁶⁾ τοῦ Προδρόμου δ' καὶ τοῦ ἁγίου β' μετὰ τῶν ἰδίων στίχων τὸ Θαυμαστός ὁ Θεός, καὶ Τοῖς ἁγίοις τοῖς ἐν τῇ γῆ, καὶ τὸ Πολλὰ αἰ θλίψεις, Δόξα ⁷⁾ τοῦ Προδρόμου, Καὶ νῦν θεοτοκίον, Δοξολογία μεγάλη, τροπάριον τοῦ Προδρόμου, τοῦ ἁγίου καὶ τὸ θεοτοκίον ⁸⁾. Εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ Προδρόμου, τοῦ ἁγίου καὶ θεοτοκίον ⁹⁾.

Σκόπει. Εἰ δὲ τύχοι τοῦ Προδρόμου τῆ α' κυριακῆ, ἐν τῷ μικρῷ ἔσπερινῷ τὰ συνήθη ἀναστάσιμα, εἰς τὸν στίχον τοῦ Προδρόμου, τὰ ἀπὸ στίχου τοῦ μεγάλου ἔσπερινοῦ, Δόξα τοῦ Προδρόμου, τὸ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα τοῦ μεγάλου ἔσπερινοῦ, τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον, τοῦ Προδρόμου καὶ τὸ Τὴν ἄχραντον εἰκόνα σου. Ἐν τῷ μεγάλῳ ἔσπερινῷ ἀναστάσιμα γ', τοῦ Προδρόμου γ' καὶ τῆς ἡμέρας δ', Δόξα τῆς ἡμέρας, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α', τὰ ἀναγνώσματα τοῦ Προδρόμου. Εἰς τὴν λιτὴν τὰ συνήθη, Δόξα τοῦ Προδρόμου, τὰ εἰς τὸν ὄρθρον, Καὶ νῦν τῆς ἡμέρας, ἀπὸ στίχου τὰ ἀναστάσιμα, Δόξα τοῦ Προδρόμου, Καὶ νῦν τῆς ἡμέρας. Εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ἄρτων Τὴν ἄχραντον εἰκόνα σου ἅπαξ, τοῦ Προδρόμου ἅπαξ καὶ τὸ Θεοτόκε Παρθένη ἅπαξ. Ἐν τῷ ὄρθρῳ, εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τροπάριον τὸ ἀνα-

¹⁾ Καθίσματα μαρτυρικὰ καὶ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, οἱ ἀναβαθμοὶ ²⁾ Прибавлено: ὁ ν', τὸ στιχηρὸν τοῦ Προδρόμου, Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν οὐ στιχολογοῦμεν ³⁾ Τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς μετὰ τοῦ εἰρμοῦ εἰς δ' καὶ τοῦ ἁγίου εἰς ζ' καὶ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου εἰς δ' ⁴⁾ Κοντάκιον καὶ κἀθισμα τοῦ Προδρόμου, Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον ⁵⁾ Τοῦ ἁγίου ⁶⁾ Τοῦ Προδρόμου γ' καὶ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου προσόμοια γ' ⁷⁾ Τοῦ ἁγίου ⁸⁾ Прибавлено: ἡ ἐκτενή, ἡ κατήχησις καὶ ἀπόλυσις, ἡ συνήθης λιτὴ καὶ ἡ α' ᾠρα ἐν τῷ νάρθηκι. Ἐν ταῖς ᾠραῖς τροπάριον τοῦ Προδρόμου, Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον τῶν ᾠρῶν, κοντάκιον τοῦ Προδρόμου ⁹⁾ У Маркі прибавлено: τυπικὰ καὶ ἐκ τοῦ κανόνος τοῦ Προδρόμου ᾠδὴ γ' εἰς δ' καὶ τοῦ ἁγίου ἡ ζ' εἰς δ', τροπάριον τοῦ Προδρόμου καὶ τοῦ ἁγίου ἐν, ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον πρῶτον τοῦ σαββάτου ἡγουν τῆς ἡμέρας, εἶτα τοῦ Προδρόμου

στάσιμον ἄπαξ, Δόξα τοῦ Προδρόμου, Καί νῦν, Τὴν ἄχραντον εἰκόνα σου. Εἰς τὰς στιχολογίας τὴν ἀκολουθίαν τῆς κυριακῆς, ὡς σύνηθες, μετὰ τὸν Ἄμωμον τὴν ὑπακοήν, εἶτα τὰ καθίσματα τοῦ Προδρόμου, εὐαγγέλιον ἀναστάσιμον [π. 6]. Οἱ κανόνες, ὁ ἀναστάσιμος εἰς δ', τῆς Θεοτόκου καὶ τῆς ἡμέρας δ' καὶ τοῦ Προδρόμου δ'. Ἀπὸ γ' φῶδης κοντάκιον τοῦ Προδρόμου καὶ κάθισμα τοῦ αὐτοῦ καὶ τῆς ἡμέρας, ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον τῆς ἡμέρας, ἕξαποστειλάριον ἐωθινόν, τοῦ Προδρόμου καὶ τῆς ἡμέρας. Εἰς τοὺς αἶνους β' ἀναστάσιμα, γ' τοῦ Προδρόμου καὶ β' τῆς ἡμέρας μετὰ τῶν ἰδίων στίχων, τοῦ Ἐξομολογήσομαι, τοῦ Εὐφρανθήσομαι, εἶτα Ἀνάστηθι, Κύριε, καὶ τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας, Δόξα τὸ αὐτό, Καί νῦν, Ὑπερευλογημένη καὶ τὰ συνήθη. Εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ Προδρόμου καὶ τῆς ἡμέρας.

Πρόσχεσ. Εἰ δὲ τῇ γ' κυριακῇ τύχοι, ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ, ὡς ἐν τῇ προγραφείσῃ κυριακῇ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μεγάλῳ (ἑσπερινῷ) καὶ ἐν τῷ ὄρθρῳ ἀπαραλλάκτως. Ὅρα, ὅτι ὁ κανὼν τοῦ Σταυροῦ ἔχει τροπάριον ἕν, ἀναστάσιμον τὸ α' καί, εἰ βούλει, κατάλιπε τῆς Ὀκτωήχου καὶ λέγε τὸν εἰρμὸν πρῶτον καὶ τὸ τροπάριον β', ὡς γίνεσθαι ἡ' καὶ τοῦ Προδρόμου ζ', καταβασία πάλιν τὸν εἰρμὸν τοῦ Τριφθίου. Καὶ ἄλλως οἱ κανόνες, ὁ ἀναστάσιμος δ', τοῦ Προδρόμου δ', καὶ τοῦ σταυροῦ ζ' ¹⁾, καταβασία, τὰ πρὸς εἰρμὸν καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία, ὡς προσέπομεν ἄνωθεν. Στίχους δὲ λέγομεν εἰς τοὺς αἶνους· Μνήσθητι τῆς συναγωγῆς σου καὶ τὸ Ὁ δὲ Θεὸς βασιλεὺς ἡμῶν, εἶτα τὸ Ἀνάστηθι, Κύριε καὶ τὸ ἰδιόμελον, Δόξα τὸ αὐτό καὶ τὰ συνήθη τῆς κυριακῆς ²⁾ καὶ τῆς προσκυνήσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ εἰκὼν μετὰ τοῦ Σταυροῦ προσκυνεῖσθω καὶ ἰδιόμελον ψαλλέσθω τοῦ Προδρόμου, Δόξα, εἰς τὴν προσκύνησιν τοῦ τιμίου Σταυροῦ· Διὰ τὴν τιμὴν τοῦ

¹⁾ У Марка (кеф. 28) приобавлено: καταβασίαι· Ὁ θεϊότατος προετύπως, ὁμοῦ οἱ δύο χοροί. Ἀπὸ γ' φῶδης κοντάκιον τοῦ Προδρόμου καὶ κάθισμα, Δόξα καὶ νῦν τοῦ Σταυροῦ ἤχος πλ. β'. Σήμερον τὸ προφητικόν, ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον τοῦ Σταυροῦ· ἐν τῇ θ' φῶδῃ στιχολογεῖται ἡ Τιμιωτέρα, ἕξαποστειλάριον το ἀναστάσιμον καὶ τοῦ Προδρόμου καὶ τοῦ Σταυροῦ. Εἰς τοὺς αἶνους Πᾶσα πνοή, στιχηρὰ ἀναστάσιμα ὕ, προσόμοια τοῦ Σταυροῦ δ' μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν ²⁾ У Марка: δοξολογία μεγάλη, μετὰ τὸ Τρισάγιον εἰσόδος, τροπάριον Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, καὶ ἡ προσκύνησις τοῦ Σταυροῦ, ἡ κατήχησις τοῦ Στουδίτου καὶ ἀπόλυσις. Ἡ συνήθης λιτῆ, Δόξα καὶ νῦν, τὸ ἐωθινὸν καὶ ἡ α' ὥρα ἐν τῷ νάρθηκι. Ἐν ταῖς ὥραις τροπάριον, ἐν μὲν τῇ μιᾷ τὸ ἀναστάσιμον, Δόξα τοῦ Σταυροῦ, Καί νῦν τῶν ὡρῶν, κοντάκιον τοῦ Σταυροῦ, ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον, Δόξα τοῦ ἀγίου, Καί νῦν θεοτοκίον τῶν ὡρῶν, κοντάκιον τοῦ Σταυροῦ.

βαπτίσαντος, τὸν ἐν αὐτῷ προσπαγέντα. Εἰς τὴν λειτουργίαν ¹⁾ τοῦ Σταυροῦ καὶ τοῦ Προδρόμου.

Σημεΐωσαι. Ὅρα. Ἰστέον, ὅτι τῶν ἁγίων μ' ἡ μνήμη ἀναβαίνει ἕως τῆ δευτέρας τῆς ε' ἐβδομάδος τῆς μ' καὶ καταβαίνει ἕως τῆ δευτέρας τῆς α' ἐβδομάδος. Χρὴ εἰδέναι, ὅτι, ἐὰν τύχη τῆ α' δευτέρα ἢ τῆ τρίτη, ψάλλομεν αὐτὴν τῆ κυριακῆ τῆς τυρινῆς, ἢ τῆ τετάρτη τῆς α' ἐβδομάδος, ἢ τῷ σαββάτῳ, ψάλλομεν δὲ αὐτὴν, ὡς συντέτακται τῆ ἀκολουθία τοῦ Προδρόμου, ἀλλὰ καὶ τῷ α' σαββάτῳ, ἐὰν τύχῃ, καὶ τῆ α' κυριακῆ καὶ τῆ γ' κυριακῆ, ὡς τοῦ Προδρόμου ἀπαραλλάκτως. Εἰ δὲ τύχοι γίνεσθαι τῆ δ' κυριακῆ, ψάλλομεν τὸν ὅσιον τῆ β' κυριακῆ, ἢ τῷ δ' σαββάτῳ, εἰ δὲ τύχοι γίνεσθαι τῆ πέμπτη τῆς ε' ἐβδομάδος, εἰ βούλει, [π. 6 ὀβ.), ψάλλε τὸν μέγαν κανόνα τῆ πέμπτη τῆς δ' ἐβδομάδος. Ἐπεὶ γοῦν οὐ μετατίθενται οἱ ἅγιοι, ἐὰν τύχῃ τῷ σαββάτῳ τῆς ἀκαθίστου, οὐδὲ τῆ πέμπτη τοῦ μεγάλου κανόνος, ἄξιόν ἐστι μετατεθῆναι, ἀλλὰ τὸν μέγαν κανόνα πρέπει ψάλλεσθαι ἐν ἑτέρῃ ἡμέρᾳ. Τῆ α' δευτέρα μόνῃ μετατίθεται καὶ τῆ α' τρίτη διὰ τὴν ἀρχὴν τῆς μ'. Καὶ μὴ εἶναι τράπεζα ἐν αὐταῖς, ἄλλην δὲ ἡμέραν ἐὰν τύχη τῆς μ', ἐν ταύτῃ ψάλλονται, εἰδ' οὖν ἀπέμεινεν εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ προεστῶτος. Ἐὰν γοῦν τύχη τῶν ἁγίων μ' τῆς ἀκαθίστου, ἢ ἀκολουθία τῆς ἀκαθίστου καὶ τῶν ἁγίων ψάλλεται οὕτως· ἑσπέρας μετὰ τὴν συνήθη στιχολογίαν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας δις, τῆς ἑορτῆς ²⁾ δ', πλ. β' καὶ τῶν ἁγίων δ' ἦχος β', Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας καὶ τῶν ἁγίων καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τῶν προηγησμένων ³⁾. Ἐν τῷ ὄρθρῳ τὸ τροπαριον τῆς ἑορτῆς ⁴⁾ καὶ τῶν ἁγίων. Εἰς τὴν α' στιχολογίαν τὸ κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ οἴκους ε' καὶ πάλιν δὲ τὸ κοντάκιον, εἶτα κάθισμα τῶν ἁγίων καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὴν β' στιχολογίαν τὸ κοντάκιον καὶ οἴκους ε', εἶτα κάθισμα τῶν ἁγίων καὶ ἀνάγνωσις τῶν τοιούτων. Ὁ ν', οἱ κανόνες τῆς ἑορτῆς εἰς η' καὶ τῶν ἁγίων εἰς ε', καταβασία τῆς ἑορτῆς ⁵⁾. Ἀπὸ γ' φῶδης κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ

¹⁾ Οἱ μακαρισμοὶ τοῦ ἤχου, ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ ἢ γ' φῶδης εἰς δ' καὶ τοῦ Σταυροῦ καὶ τοῦ ἁγίου, Δόξα κοντάκιον τοῦ Σταυροῦ, προκείμενον καὶ τὰ λοιπὰ, πρῶτον τοῦ Σταυροῦ, εἶτα τοῦ Προδρόμου. ²⁾ У Марка (κεφ. λα') εἰς ε'. ³⁾ прибавлено: ψάλλομεν δὲ τὰ τριψῆδια τῆς ἡμέρας ἐν τῷ νάρθηκι ἀντὶ τοῦ νεκρωσίμου κανόνος μετὰ τῶν νεκρωσίμων ἐκτενῶν, ὅποτε δόξη τῷ προεστῶτι, εἴτε πρὸ τῆς τραπέζης, εἴτε μετὰ τὴν τράπεζαν. ⁴⁾ δις, Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. ⁵⁾ прибавлено: εἰ ἔστιν ὁ κανὼν τῶν ἁγίων ἦχος δ', λέγομεν ὑστερον καταβασίας τὸν εἰρμὸν τῆς ἑορτῆς ὁμοῦ οἱ δύο χοροὶ

οἴκους ς', εἶτα πάλιν τὸ κοντάκιον τῶν ἁγίων καὶ τὸν οἶκον, εἰδ' οὐ-
τω καθίσματα τῶν ἁγίων καὶ ἀνάγνωσις ¹⁾. Ἐφ' ἕκτης κοντάκιον τῆς
ἐορτῆς καὶ οἴκους ς, καὶ πάλιν τὸ κοντάκιον καὶ τὸν οἶκον, ἐν ᾧ καὶ
καθήμεθα, εἶτα, ἐὰν ἔχη ἡ ὥρα, ἀνάγνωσις ἀπὸ τῶν ἁγίων. Ἐν τῇ
θ' φθῆ οὐ στιχολογεῖται ²⁾ ἢ Τιμιωτέρα, ἑξαποστειλάριον τῶν ἁγίων
καὶ τῆς ἐορτῆς. Εἰς τοὺς αἴνους Πᾶσα πνοή, ἰστώμεν στίχους ς' καὶ
ψάλλομεν στιχηρὰ τῆς ἐορτῆς γ' πρὸς τῶν οὐρανίων ταγμάτων, καὶ
τῶν ἁγίων γ', Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς ³⁾. Εἰς τὴν λει-
τουργίαν ⁴⁾ τῆς ἐορτῆς καὶ τῶν ἁγίων.

Εἰ δὲ τύχοι τῇ ε' κυριακῇ, τὴν ὁσίαν ψάλλομεν τῇ δ' κυριακῇ
μετὰ τοῦ ὁσίου. Ἐσπέρας δ', γ' καὶ γ'. Ἐν τῷ ὄρθρῳ δ' ἀνα-
στάσιμα δ' καὶ δ'.

Ἴσθι, ὅτι, εἰ τύχοι τῶν ἁγίων μ' ἢ τῇ β' κυριακῇ, ἢ τῇ δ', ἢ
τῇ ε', ψάλλομεν [Π. 7) πολυέλεον διὰ τὴν τιμὴν τῶν ἁγίων καὶ τοῦ
ἁγίου πατρὸς, τοῦ κτίσαντος τὸν ἐνδοξὸν ναὸν αὐτῶν.

Σημεῖωσαι. Χρὴ εἰδέναι, ὅτι ὁ Εὐαγγελισμὸς ἀναβαίνει
ἕως τῇ τετάρτῃ τῆς Διακαινησίμου καὶ καταβαίνει ἕως τῇ πέμπτῃ
τῆς γ' ἐβδομάδος τῆς μ'. Ὅρα. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι, εἰ τύχοι ἢ
ἐορτῆ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῇ γ' κυριακῇ τῶν νηστειῶν, ἐν τῷ μι-
κρῷ ἑσπερινῷ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα στιχηρὰ ἀναστάσιμα δ', Δόξα
καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς, ἀπὸ στίχου τὰ ἀναστάσιμα στιχηρὰ καὶ τῆς
ἐορτῆς τοὺς δ', Δόξα καὶ νῦν τὸ γ' τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον καὶ
τῆς ἐορτῆς. Ἐν τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα
ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν ἀναστάσιμα γ', τοῦ Σταυροῦ γ',
καὶ τῆς ἐορτῆς δ'. Βουλὴν προαιώνιον, Δόξα τοῦ Σταυροῦ, Καὶ νῦν
τῆς ἐορτῆς, ἀναγνώσματα τῆς ἐορτῆς τὰ ε'. Εἰς τὴν λιτὴν τῆς ἐορτῆς,
Δόξα τῆς ἐορτῆς, Καὶ νῦν τοῦ Σταυροῦ. Πάλιν ὀρθῶσά σε. Εἰς τὸν στίχον,
τοῦ στίχου καὶ τὰ κατὰ ἀλφάβητων, Δόξα τοῦ Σταυροῦ, Καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς.
Εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ἄρτων, τὸ τροπάριον τῆς ἐορτῆς δις καὶ τοῦ Σταυροῦ
ἅπασι ⁵⁾. Εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τὸ τροπάριον τῆς ἐορτῆς δις, Δόξα καὶ νῦν
τοῦ Σταυροῦ. Εἰς τὴν α' στιχολογίαν καθίσματα ἀναστάσιμα β' καὶ

¹⁾ Прибавлено: τὸ ἐγκώμιον τῶν ἁγίων ²⁾ У Марка: στιχολογεῖται ³⁾
Прибавлено: δοξολογία μεγάλη, μετὰ τὸ Τρισάγιον τροπάριον τῶν ἁγίων, Δόξα καὶ νῦν τῆς
ἐορτῆς, ἢ κατήχησις τῶν ἁγίων καὶ ἀπόλυσις. Ἡ συνήθης λιτὴ καὶ ἡ α' ὥρα ἐν τῷ νάρθηκι
⁴⁾ ἢ γ' φθῆ τῆς ἐορτῆς εἰς δ' καὶ ἢ ς' τῶν ἁγίων εἰς δ', τροπάριον τῆς ἐορτῆς καὶ τῶν ἁγί-
ων, Δόξα τὸ κοντάκιον τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς, προκείμενον καὶ τὰ λοιπὰ, πρῶτον
τῆς ἐορτῆς, εἶτα τῶν ἁγίων ⁵⁾ У Марка κεφ. λβ' прибавлено: ἀνάγνωσις εἰς τὰς ἐπι-
στολάς, αἱ δὲ ἕτεραι ἀναγνώσεις τῆς ἐορτῆς.

θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἤχου, Δόξα καὶ νῦν, ἐν τῇ β' στιχολογίᾳ τῆς ἑορτῆς, ἀπὸ τὸν πολυέλεον καὶ ἀντίφωνα τῆς ἑορτῆς, εἶτα τὰ εὐλογητάρια, τὴν ὑπακοὴν καὶ τὰ καθίσματα τῆς ἑορτῆς, οἱ ἀναβαθμοὶ τοῦ ἤχου, προκείμενον, εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς, Ἀνάστασιν Χριστοῦ καὶ ἀπὸ τὸν γ' στιχηρὸν τῆς ἑορτῆς. Οἱ κανόνες, ὁ ἀναστάσιμος δ', τοῦ Σταυροῦ δ' καὶ τῆς ἑορτῆς ζ', καταβασία¹⁾ τῆς ἑορτῆς. Εἰ δὲ ἔχει ὁ κανὼν τοῦ Σταυροῦ κατὰ ᾠδὴν τροπάριον ἀναστάσιμον ἔν, καταλιμπάνεται ὁ ἀναστάσιμος κανὼν καὶ λέγεται ὁ εἰρμὸς τοῦ κανόνος τοῦ Σταυροῦ δις, καὶ τὸ τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον δις, καὶ τὰ ἕτερα δ' τροπάρια ἄνευ τοῦ θεοτοκίου, εἰ δὲ ψάλλει καὶ τὸ θεοτοκίον, τὸν εἰρμὸν α', τὸ ἀναστάσιμον τροπάριον δις καὶ τὰ ἕτερα ε' τοσαῦτα γάρ εἰσι, καὶ τῆς ἑορτῆς ζ' ²⁾. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς κοντάκιον τοῦ Σταυροῦ, εἶτα καὶ κάθισμα τοῦ αὐτοῦ καὶ τῆς ἑορτῆς ³⁾. Ἀφ' ἑκτης [π. 7 οἰ.] τὸ κοντάκιον τῆς ἑορτῆς. Στιχολογεῖται καὶ ἡ Τιμιωτέρα, ἑξαποστειλάριον τὸ ἀναστάσιμον καὶ τῆς ἑορτῆς καὶ τοῦ Σταυροῦ. Εἰς τοὺς αἶνους ⁴⁾ β' ἀναστάσιμα, τοῦ Σταυροῦ γ' καὶ τῆς ἑορτῆς γ' μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν. Εἶτα στίχοι: Ἀνάστηθι, Κύριε, καὶ τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας, Δόξα τὸ αὐτό, Καὶ νῦν, Ὑπερευλογημένη, καὶ ἡ ἀκολουθία τοῦ Σταυροῦ, συμπροσκυνουμένης καὶ τῆς ἀγίας εἰκόνης τῆς Θεομήτορος, ψάλλομεν τῶν στιχηρῶν, Δόξα τοῦ Σταυροῦ, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτός, εἶτα ἔκτενή, ἡ κατήχησις καὶ ἀπόλυσις, καὶ ἡ λιτὴ ἔξω τῆς μονῆς. Εἶτα τὸ ἐωθινὸν καὶ ἡ α' ὥρα ⁵⁾. Εἰς τὴν λειτουργίαν, εἰ βούλει, μακαρισμοὺς δ', τοῦ Σταυροῦ δ' καὶ τῆς ἑορτῆς δ', εἰδ' οὖν γ' ᾠδὴ τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς ἑορτῆς ζ', προκείμενον, ἀπόστολος, εὐαγγέλιον, πρῶτον τῆς ἑορτῆς, εἶτα τοῦ Σταυροῦ.

Πρόσχεε. Εἰ τύχοι τῇ τετάρτῃ τῆς μεγάλης ἐβδομάδος, καταλιμπάνεται ὁ κανὼν τοῦ Σταυροῦ καὶ ψάλλεται τῇ β', ἢ τῇ ζ'.

Οὕτω γινέσθω καὶ τοῦ Προδρόμου, ἐὰν τύχη καὶ τῶν ἀγίων μ'.

Σκόπει. Εἰ δὲ τύχοι τῇ πέμπτῃ τοῦ μεγάλου κανόνος ὁ Εὐαγγελισμὸς, ψάλλεται ὁ μέγας κανὼν τῇ τρίτῃ τῆς αὐτῆς ἐβδομάδος, ἢ τῇ πέμπτῃ τῆς

¹⁾ У Марка прибавлено: Καταβασία: Ἀνοίξω τὰ στόμα μου, ὁμῶς οἱ δύο χοροὶ
²⁾ прибавлено: καταβασίαι τῆς ἑορτῆς ³⁾ прибавлено: καὶ ἀνάγνωσις: Πάλιν χαρὰς εὐαγγέλια ⁴⁾ У Марка: στιχηρὰ ἀναστάσιμα δ', καὶ τῆς ἑορτῆς προσόμοια γ' ἤχος α', καὶ ἰδιόμελον ἤχος β'. Τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστηριον, μετὰ τῶν στίχων: Εὐαγγελίεσθαι ἡμέραν ἐξ ἡμέρας: Ἄσατε τῷ Κυρίῳ ⁵⁾ У Марка: ἐν ταῖς ὥραις, ἐν μὲν τῇ μιᾷ τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον, Δόξα τῆς ἑορτῆς, Καὶ νῦν θεοτοκίον τῆς ὥρας, κοντάκιον τῆς ἑορτῆς, ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον, Δόξα τοῦ Σταυροῦ, Καὶ νῦν θεοτοκίον τῆς ὥρας.

δ' ἐβδομάδος, ὡς ἐν τισιν εὔρηται. Σημείωσαι. Ἐάν τύχη τὰ προεόρτια τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἐν σαββάτῳ, τῇ παρασκευῇ ἑσπέρας, ὡς σύνηθες, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Ἐν τῷ ὄρθρῳ, εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τροπάριον· Τὸ προσταχθέν, καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία. Σημείωσαι. Ἀλλὰ καὶ οἶαν κυριακὴν τύχη τὰ προεόρτια, συμψάλλονται τῇ β' κυριακῇ, ἢ τῇ δ' μετὰ τοῦ ὁσίου καὶ τῇ ε' μετὰ τῆς ὁσίας, ἄνευ τῆς γ' κυριακῆς, τότε γὰρ οὐ συμψάλλονται μετὰ τοῦ Σταυροῦ, ἀλλὰ τῷ σαββάτῳ, ἀλλ' οὐδὲ τῇ πέμπτῃ τοῦ μεγάλου κανόνος.

Χρῆ εἰδέναι, ὅτι, εἰ τύχοι ὁ Εὐαγγελισμὸς τῷ σαββάτῳ τῆς ἀκαθίστου, τῇ παρασκευῇ ἑσπέρας ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας δις καὶ τῆς ἑορτῆς η', τὸ Βουλὴν προαιώνιον, Δόξα καὶ νῦν ὁ αὐτός, εἴσοδος, τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ἑορτῆς τὰ ε', ποιῶμεν καὶ τὰς συνήθεις μετανοίας ¹⁾ καὶ ἡ λειτουργία τῶν προηγουμένων.

Περὶ δὲ ὧραν α' τῆς νυκτὸς σημαίνει τὰς βαρέας, τὸ μέγα καὶ τὸ σίδηρον. Ἴδε, ὅτι [π. 8] τὸ σίδηρον ὀρίζουσι σημαίνει τὰ Τυπικά μετὰ τοῦ μεγάλου σημάντρου, οὐ μὴν τὰς καμπάνας, ὅτε δέον ἐστὶ σημαίνει καὶ τὸ σίδηρον μετὰ τὰς καμπάνας. Οὕτω γίνεται καὶ ἐν πάσαις ταῖς μοναῖς τῆς τε Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν ἐτέρων. Ἀλλὰ καὶ ὅτε λέγεται τὸ εὐαγγέλιον εἰς τὴν μέσσην ἐν ταῖς ὧραις λέγειν, χωρὶς τῆς λειτουργίας, σημαίνει τὸ σίδηρον, καθὼς ἐν τοῖς ἀποδείπνοις καὶ ἐν τοῖς ὄρθροις, καὶ ψάλλομεν τὰ ἀπόδειπνα πρὸς τὴν συνήθειαν καὶ μετὰ τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, τὴν λιτήν, ὡς σύνηθες, ψάλλονται στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς. Ἐῖτα, εἰσερχόμενοι ἐν τῷ ναῷ, ψάλλομεν τοὺς τετάρτους μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὴν ἐυλόγησιν τῶν ἄρτων τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ γ', ὁμοίως καὶ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος. Ἐῖτα αἱ στιχολογίαι. Εἰς τὴν α' στιχολογίαν τὸ κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ οἶκους ε' καὶ πάλιν τὸ κοντάκιον. Ὅλα δὲ συγκαταβαστικά, ἢ καὶ διαβαστά, ἐὰν βούλη, ὅπως ψαλλεσθαι καὶ ὁ πολυέλεος μετὰ τὰς β' στιχολογίας καὶ τοὺς ιβ' οἶκους διὰ τὴν δόξαν καὶ τιμὴν τῆς πανυμνήτου Θεοτόκου. Ἐῖτα καθίσματα τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσις, οἱ ἀναβαθμοί, τὸ ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον, Πᾶσα πνοή, καὶ τὸ εὐαγγέλιον

¹⁾ У Марка (гл. 12) здесь прибавлено: ὁμοίως καὶ εἰς τὸ Νῦν αἱ δυνάμεις καὶ εἰς τὸ Εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου.

τῆς ἑορτῆς. Οἱ κανόνες τῆς ἑορτῆς ¹⁾ εἰς ἡ' καὶ τῆς ἀκαθίστου εἰς ς', καταβασία τῆς ἑορτῆς. Ἄπο γ' ψδῆς τὸ κοντάκιον καὶ οἶκος ς' ²⁾ εἶτα πάλιν τὸ κοντάκιον καὶ ὄν α' οἶκον, ἐν ᾧ καὶ καθήμεθα. Ὡς οὐ στιχολογεῖται ἡ Τιμιωτέρα. Ἐξαποστειλάριον τῆς ἑορτῆς δις. Εἰς τοὺς αἶνους Πᾶσα πνοή, στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς πρὸς τῶν οὐρανίων ³⁾, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ⁴⁾, καὶ τὰ συνήθη. Ἡ λιτή ἔξω τοῦ μοναστηρίου. Εἰς τὴν λειτουργίαν ἅπαντα τῆς ἑορτῆς, τὸν δὲ ἀπόστολον καὶ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ σαββάτου. Ἐν τῷ σαββάτῳ τῆς δ' ἑβδομάδος μετὰ τοῦ ἐτέρου τῆς ἡμέρας, ἡγουν τοῦ δ' σαββάτου.

Εἰ τόχοι ἢ ἀπόδοσις τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῇ γ' κυριακῇ, συμπάλλεται μετὰ τῆς κυριακῆς καὶ ἡ ἀπόδοσις ἐν τε τῷ ἑσπερινῷ, τῷ ὄρθρῳ καὶ τῇ λειτουργίᾳ, ἢ δὲ τοῦ Ἀγγέλου ἀκολουθία τῇ β' κυριακῇ εἰς ς', εἰ δὲ τόχοι τῇ δ' κυριακῇ, ἢ τῇ ε' κυριακῇ, ἢ ἀπόδοσις [II. 8 οβ.) ψάλλεται οὕτως· Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἀναστάσιμα γ' καὶ ἀνατολικὸν ἐν, γ' τῆς ἑορτῆς, τὰ πρὸς Ὁλην ἀποθέμενοι, καὶ τοῦ Ἀρχαγγέλου γ', Δόξα τῆς ἑορτῆς, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α'. Εἰς τὴν λιτήν, εἰ ἐν ἀγρυπνίᾳ, τῆς ἑορτῆς καὶ τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς. Ἄπο στίχου τῆς Ὀκτωήγου, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ἄρτων τὸ Θεοτόκε Παρθένε δις ⁵⁾ καὶ τῆς ἑορτῆς ἅπαξ· εἶδ' οὖν, τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον καὶ τῆς ἑορτῆς. Τὰ αὐτὰ καὶ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τῆς κυριακῆς. Μετὰ τὸν Ἄρωμον, τὴν ὑπακοὴν καὶ κάθισμα τῆς ἑορτῆς, εὐαγγέλιον ἀναστάσιμον. Οἱ κανόνες· ὁ ἀναστάσιμος δ', τῆς ἑορτῆς ς' καὶ τοῦ Ἀρχαγγέλου δ' ⁶⁾. Ἄπο γ' ψδῆς κάθισμα τοῦ Ἀρχαγγέλου καὶ τῆς ἑορτῆς· ἄψ' ἕκτης κοντάκιον τῆς ἑορτῆς ⁷⁾, ἕξαποστειλάριον τὸ ἀναστάσιμον καὶ τῆς ἑορτῆς. Εἰς τοὺς αἶνους, ἀναστάσιμα δ', καὶ τῆς ἑορτῆς δ' μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, εἶτα στίχος· Ἀνάστηθι, Κύριε, καὶ τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας, Δόξα τὸ αὐτό, Καὶ νῦν, Ὑπερευλογημένη ⁸⁾, καὶ τὰ συνήθη. Εἰς τὴν λειτουργίαν ⁹⁾ τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ἑορτῆς.

¹⁾ У Марка: εἰς ς' . . . τὰ γὰρ τετραψῆδια ἐνταῦθα οὐ ψάλλονται ²⁾ Здѣсь у Марка приδавлено: καὶ αὐθις τὸ κοντάκιον καὶ ἀνάγνωσιν τῆς ἑορτῆς· Πάλιν χάρις εὐαγγελία ἄψ' ἕκτης τὸ κοντάκιον καὶ οἶκος ς' ³⁾ δευτεροῦντες τὸ α' ⁴⁾ Здѣсь у Марка придавлено: δοξολογία μεγάλη, τροπάριον τῆς ἑορτῆς, ἢ ἕκτενῆ, ἢ κατήχησις τοῦ Στουδίτου καὶ ἀπόδοσις, διδοται καὶ ἅγιον ἔλαιον ⁵⁾ У Марка (кеф. лс'): τὸ Θεοτόκε Παρθένε, ἐκ τρίτου καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὰς ἐπιστολάς ⁶⁾ приδавлено: καταβασίαι τῆς ἑορτῆς ⁷⁾ придавлено: καὶ τὸν οἶκον. Ἐν τῇ θ' ψδῇ στιχολογεῖται ἡ Τιμιωτέρα ⁸⁾ у Марка: δοξολογία μεγάλη, τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον μόνον, ἢ ἕκτενῆ, ἢ κατήχησις τοῦ Στουδίτου καὶ ἀπόδοσις. Ἡ συνήθης λιτή, Δόξα καὶ νῦν τὸ εὐθιγόν καὶ ἡ α' ὥρα ἐν τῷ νάρθηγι. Ἐν ταῖς ὥραις τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον, Δόξα τῆς ἑορτῆς, Καὶ νῦν θεοτοκίον τῶν ὡρῶν. Μετὰ τὸ Τρισάγιον κοντάκιον τῆς ἑορτῆς. ⁹⁾ У Марка: Τυπικά, οἱ μα-

[π. 8 οβ.). Ἐτέρα μέθοδος.

Δεῖ γινώσκειν καὶ τοῦτο, ὅτι πάντα τὰ σάββατα ἔλα τῶν τριῶν μ', ὅταν ἔχωμεν μνημόσυνα, οὐ λέγομεν ἀλληλουάριον τῇ παρασκευῇ ἐσπέρας, ἀλλὰ τὸ προκείμενον τῆς ἡμέρας, ἄνευ τῶν β' σαββάτων τῆς ἀποκρέω καὶ τῆς τυρινῆς, ἐν αὐτῷ ἀλληλουάρια ψάλλομεν εἰς ἦχον πλ. δ', πρὸς τὸ Ὁ βυθῷ σοφίας, ψάλλομεν δὲ τὸ κοντάκιον εἰς τὰς ὥρας, τὸ Μετὰ τῶν ἁγίων· τὰ δ' ἄλλα σάββατα τὸ προκείμενον, ὡς προεῖπομεν, καὶ τὰ ἀπολυτίκια, τὸ Ἀπόστολοι, μάρτυρες, Δόξα, Μνήσθητι, Κύριε, Καὶ νῦν, Μῆτερ ἁγία, καὶ εἰς τὰς ὥρας· Ὡς ἀπαρχάς. Ψάλλομεν δὲ τὰ μνημόσυνα τῶν β' σαββάτων οὕτως· τῇ παρασκευῇ τῆς ἀποκρέω, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ἐσπερινοῦ, ποιεῖ εὐλογητὸν καὶ ἀρχόμεθα τοῦ ψαλμοῦ τοῦ Ὁ κατοικῶν, εἶτα, πληρουμένον τούτου, τὸ ἀλληλουάριον ἦχος πλ. δ'. Στίχους δὲ λέγει ὁ ψάλλον· Μακάριοι, οὐς. Στίχος· Αἱ ψυχαὶ αὐτῶν, τροπάριον Ὁ βυθῷ σοφίας δῖς, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον· Σὲ [π. 9] καὶ τεῖχος. Εἶτα τὰ εὐλογητάρια καὶ τὸ Ἀνάπαυσον, Σωτήρ ἡμῶν, Δόξα καὶ νῦν, Ὁ ἐκ Παρθένου ἀνατείλας, τὸν ν' καὶ τὸν νεκρώσιμον κανόνα τοῦ πλ. β', ἢ τοῦ πλ. δ'. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς τὸ Ἀληθῶς ματαιότης, Δόξα καὶ νῦν, τὸ Παναγία Θεοτόκε. Ἀφ' ἕκτης τὸ κοντάκιον καὶ τὸν οἶκον, πάλιν τὸ κοντάκιον, μετὰ τὸ τέλος τὸ κοντάκιον (τοῦ κοντακίου), Τρισάγιον καὶ τὰ τροπάρια· Μετὰ πνευμάτων δικαίων, καὶ ἀπόλυσις.

Δεῖ γινώσκειν καὶ τοῦτο, ὅτι, ὅτε τύχη τοῦ Εὐαγγελισμοῦ νηστεῖαν καὶ ψάλλομεν τριώδιον, οὐ ψάλλομεν αὐτὰ εἰς τὴν μέσην, ὡς συνήθεις, ἀλλὰ καὶ τὰ τριαδικὰ καὶ ὕστερον τὸ τροπάριον εἰς τοὺς χορούς, ψάλλομεν διὰ τὸ ὕψος τῆς ἑορτῆς καὶ τὴν δόξαν καὶ τιμὴν τῆς Θεομήτορος, ὡς ἐν τισιν εὐρηται, εἰδ' οὖν ψαλλέσθω, ὡς τῷ προεστῶτι δόξει.

[π. 9). Ἀπολυτίκια καὶ ὑπακοαὶ τῶν ὀκτώ ἡχῶν.

[π. 11 οβ.). Ἰουρίου ιβ'. Τροπάριον καὶ κοντάκιον τοῦ ἁγίου Πέτρου τοῦ ἐν τῷ Ἄθῳ.

[π. 12). Τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ. Μεγαλουάρια εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. 3 статьи.

καρισμοὶ τοῦ ἦχου εἰς σ' καὶ τῆς ἑορτῆς ἢ δ' ᾠδῆ εἰς δ', τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον καὶ τῆς ἑορτῆς, Δόξα καὶ νῦν, κοντάκιον τῆς ἑορτῆς, ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας, κοινῶν νικῶν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ἑορτῆς.

LXXVIII. № 165. Τυπικὸν σὺν Θεῷ τῶν ἐν Ἱεροσολόμοις ἁγίων μοναστηρίων τοῦ τε τῆς λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ ἁγίου μεγάλου Σάββα. Рукопись Аеоно-Каракальскаго монастыря въ 16 долю листа, 174 листа, писана скорописью XV—XVI в. На выходномъ листѣ этой рукописи имѣется надпись: *Καρακάλλου πέφυκεν αὕτη ἡ βίβλος μονῆς τῶν ἁγίων μου καὶ πανευφήμων ἀποστόλων Πέτρου τε ἅμα καὶ Παύλου.*

Типиконъ по составу и тексту совершенно сходенъ съ Типикономъ XIII в. лавры пр. Аѳанасія № 99 А.

LXXIX. № 172. Τυπικὸν (безъ начала), рукопись Аеоно-Ксиропотамской библиотекы въ 16 долю листа, 252 листа, писана скорописью XV—XVI в. Состоитъ изъ трехъ частей: вводной безъ раздѣлений, Синаксаря весьма простого и службъ по Трїоди постной и цвѣтной съ статьями о кажденїи и сохраненїи Типикона. Въ прибавленїи главы іеромонаха Марка.

LXXX. № 88. А. Τυπικὸν (заглавіе обычное), рукопись Аѳанасія Аѳонск. лавры въ 16 долю листовъ, 246 листа, писана скорописью XV—XVI в. Первая часть безъ раздѣленїя на главы. Не мало въ ней имѣется выписокъ на поляхъ изъ другихъ Типиконовъ. Послѣ трїодныхъ службъ и обычныхъ статей о кажденїи и сохраненїи Типикона слѣдуютъ Ὑποτύπωσις σὺν Θεῷ καταστάσεως τῆς εὐαγεστάτης μονῆς τοῦ Στουδίου, лунникъ и 95 главъ Μάρκου, ἁμαρτωλοῦ іеромονάχου, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ.

LXXXI. № 382. Τυπικὸν ἀκριβὲς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας ἀπὸ τε τοῦ Τυπικοῦ τοῦ ἁγίου Σάββα καὶ ἐτέρων ἀθροισθὲν διαφορῶν, ἔχον καὶ τὰ κεφάλαια τοῦ ἐν іеромονάχοις κῆρ Μάρκου εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ κεφαλαίου. Рукопись-сборникъ Аеоно-Иверской библиотекы, въ 8 долю листа (см. его описанїе у проф. Ламброна т. II стр. 109—118), писана мелкою скорописью XV—XVI в.

[Л. 542 об.). Μηρολόγιον σὺν Θεῷ ἁγίῳ, περιέχον τὰ ἀπολυτίκια καὶ κοντάκια τοῦ ἔλου ἐνιαυτοῦ. Минологїи кратокъ по содержанию и состоитъ изъ именъ святыхъ и ихъ тропарей и кондаковъ.

[Л. 566). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

Изложение службъ краткое, но съ любопытными замѣчаніями. О службахъ пятницы и среды сырной недѣли замѣчено: *Παρελάβομεν δε ὑπὸ τῶν ἐν Παλαιστίνῃ ἁγίων πατέρων ἐν ταῖς δυοῖς ταύταις ἡμέραις μὴ ποιεῖν λειτουργίαν* [л. 567). *Παρ' ὄλην γὰρ τὴν ἁγίαν μ' στολήν πορφυράν περιβάλλεται ὁ ἱερεύς, πάρεξ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τῶν Βαΐων* [л. 567). О литургіи преждеосвященной замѣчено: *Ἐἵτα τὸ β' προκείμενον, καὶ ἐν τῷ τελευταίῳ στίχῳ ἐκφωνεῖ ὁ διάκονος, εἴπερ ἔστι· Κελεύσατε. Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεύς ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ χειρὶ τὸν θυμιατόν, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ κηρὸν ἡμμένον, ἴσταται ἐνώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ, χαράττων ταῖς χερσὶν ἀμφοτέραις σταυρόν, ἐκφωνεῖ· Σοφία, ὀρθοί. Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσιν, ἦ, ὅπερ ἐν πολλοῖς ἐπεκράτησε, ποιεῖ τοῦτο καὶ ὁ διάκονος ἔξωθεν τοῦ βήματος πρὸ τῶν ἁγίων θυρῶν* [л. 570 об.). Въ сѹбботу первой недѣли, метὰ δὲ τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχὴν συνερχόμεθα πάντες ἅμα τῷ προστώτῳ ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνας τοῦ ἁγίου καὶ φάλλομεν τὸ Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς. . . προτίθενται δὲ ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνας τοῦ ἁγίου καὶ κόλυβα μετὰ διαφορῶν ὀπωρῶν. . . Καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, ἐσθίοντες ἔλαιον, πίνοντες καὶ οἶνον διὰ τὸν ἅγιον. Οὕτω γὰρ παρελάβομεν ἀπὸ τῆς λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα καὶ τοῦ κοινοβίου τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου [л. 572). Звонъ въ первый день Пасхи: *Οἱ μέντοι παρεκκλησιάρχαι ἅπαντες ἀπέρχονται καὶ σημαίνουσιν ἐνταῦθα ὅλα τὰ σήμαντρα διὰ τὸ περιφανὲς τῆς ἑορτῆς, ἤγουν τὸ μικρὸν, τὸ μέγα, τὸ σιδηροῦν καὶ τοὺς κώδωνας, ὃ καὶ διατηρεῖται μέχρι τῆς ἑσπέρας τοῦ σαββάτου τῆς Διακαινησίμου* [л. 575 об.). На Пасху за заутренею *κατ' ὄδην* γίνεται συναπτὴ μικρὰ παρὰ τοῦ ἱερέως, ἢ τοῦ διακόνου κατὰ ταύτην μόνον τὴν λαμπροφόρον ἡμέραν, οἱ δὲ ἱερεῖς θυμιῶσι μετὰ τῶν διακόνων κατὰ τάξιν, ἤγουν κατ' ὄδην εἰς ἱερεύς, ἀπὸ δὲ τῆς ζ' ὥδῆς οἱ κανδηλάπται [л. 576). Чтенія на Пасху два: *Θ. Студита и Златοуста. Τί τοῦτο, φιλέορται καὶ φιλόχριστοι* [л. 576 об.).

[л. 580 об.). *Τυπικόν, Μάρκω, ἁμαρτωλῶ ἱερομονάχῳ, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπαρούμενα τοῦ Τυπικοῦ, ἔχον καὶ τὴν εἶδησιν τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ καὶ τῶν ἀγρουπνιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ. Въ силу этого главъ здѣсь 109. Въ эти главы входятъ замѣчанія о кажденіи іерея, о томъ, что отъ Антипасхи до Вознесенія ставятся на Господи воззвахъ стихиры праздничныя, о пѣніи поііелея въ пятницу, о чтеніи толковаго Евангелія, о дняхъ*

литургии В. Великаго и проч. Въ 109 главѣ говорится о постѣ Успенскомъ: Ἰστέον, ὅτι ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τοῦ Αὐγούστου μηνὸς ἄχρι τῆς ιε' αὐτοῦ ἀγωνιζόμεθα νηστεύοντες, ὡς· κὰν ταῖς λοιπαῖς μ', τῶν Χριστουγέννων δηλονότι καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων διὰ τε τὴν προσκύνησιν τῶν τιμίων ξύλων καὶ διὰ τὴν τιμὴν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἔτι δὲ καὶ διὰ τὰς ἐπισυμβαινούσας ἀσθενείας· ἅπαντες μὲν οὖν ἐν αὐτῇ ἀπέχονται τυροῦ καὶ ὠῶν, ἄλλοι δὲ καὶ ἰχθύος· καὶ ἐλαίου, πλὴν ἐν μόνῃ τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς τῆς Μεταμορφώσεως τὴν νηστείαν εἰς ἰχθῦας λύομεν [л. 609 об.).

LXXXII. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς (διατάξεως) τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη ἢ διάταξις καὶ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις οὐσῶν ἁγίων μονῶν. Рукопись Пантократорскаго монастыря на Леоноѣ (соборный Типикъ), въ четверку, 599 страницъ, писана скорописью XV—XVI вѣка. Въ концѣ рукописи имѣется слѣдующая древнѣйшая приписка: Τυπικὸν μονῆς τοῦ Παντοκράτορος καὶ Σωτῆρος Χριστοῦ, τῆς ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει τοῦ Ἁθωνος.

[л. 1]. Τῷ σαββάτῳ ἑσπέρας εἶδησις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ πῶς ψάλλεται.

— Διάταξις τῆς ἀγρυπνίας.

[л. 6]. Εἶδησις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ.

[л. 6 об.). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μοναστηρίων, πῶς στιχολογεῖν τὸ Ψαλτήριον.

[л. 7]. Εἶδησις περὶ τοῦ ἑσπερινοῦ τῶν δύο τεσσαρακοστῶν, ἧτοι τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, πῶς ψάλλεται, ὅτε ἐστὶν Ἀλληλούια, ἢ Θεὸς Κύριος.

Πρὸ τοῦ λογινοῦ, εἴ ἐστὶν ἡ μονὴ κελλιωτικὴ, μικρὸν ταχύτερον κρούει ὁ κανδηλάπτης τὸ μικρὸν καὶ ψάλλουσιν οἱ ἀδελφοὶ ἐν τοῖς κελλίοις τὴν θ' ὥραν μετὰ τοῦ μεσωρίου αὐτῆς, κὰν καὶ Θεὸς Κύριος εἶναι τύχη, ἕνα, κοινοβιοτικῆς μὴ οὔσης τῆς μονῆς, ἢ ἡ συνήθης· οὕτω γίνεσθαι. Εἰ δὲ κοινόβιον ἐστὶ, μετὰ τὸ μικρὸν σήμαντρον συναγόμεθα ἐν τῷ νάρθηκι καὶ ψάλλομεν τὴν θ' χωρὶς μεσωρίου, εἴπερ ἐστὶ Θεὸς Κύριος· ὁ δὲ κανδηλάπτης, εἰσελθὼν ἐν τῷ ναῷ, ἀπτεῖ τὰς κανδήλας, εἰδ' οὕτω ποιεῖ μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ, καὶ ἀπελθὼν σημαίνει τὸ μέγα.

εἶτα τὸ σιδήρον, πληρουμένης δὲ τῆς φωνῆς τοῦ σιδήρου, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς Εὐλογητόν, καὶ εἰ μὲν Ἀλληλούια, ποιεῖ τὸν Εὐλογητόν ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ στασιδίῳ αὐτοῦ. Καὶ ἡμεῖς ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου, ποιοῦντες καὶ μετανοίας τρεῖς, ἱσταμένων ἐν τοῖς στασιδίοις ἡμῶν ἐπὶ ψαθίων ἐνωρδίνως, πάντων ἐν τῷ ἅμα κλινόντων τὸ γόνυ, ὅτε τὰς μετανοίας ποιῶμεν, καὶ ἀνισταμένων ἐξ Ἰσου μετὰ προσοχῆς διὰ τὸ εὐτακτον... Дальнѣйшіи порядокъ обычный. Καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Ὁ δὲ παραεκκλησιάρχης, προευτρεπίσας τὸν θυμιατὸν καὶ ἐξ ἐτοίμου ἔχων, δίδωσι τῷ ἱερεῖ, οὗτος δὲ προπορεύεται μετὰ λαμπάδων. Καὶ ἡμεῖς, ψάλλοντες τὸ ἰδιόμελον τοῦ τῆς μονῆς ἁγίου, ἐξερχόμεθα εἰς τὸν νάρθηκα, καὶ μετὰ τὸ ἰδιόμελον λέγει ὁ ἱερεὺς: Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός. Καὶ ποιεῖ ἀνάμνησιν τῶν κτιτόρων καὶ τῶν προαπελθόντων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν, καὶ γίνεται τελεία ἀπόλυσις, καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν ἐσθίωμεν ξηροφαγοῦντες καὶ ὕδροποτοῦντες. Οὕτω γὰρ εἰώθαμεν ποιεῖν ἐν ταύταις ταῖς ὁσὶ τεσσαρακοσταῖς ἐν ταῖς ἡμέραις, ἐν αἷς ψάλλομεν τὸ Ἀλληλούια, μετὰ τὰς ὥρας ἐν τῷ προσήκοντι καιρῷ ψάλλοντες τὸ ἔσπερινόν.

[π. 9). Δήλωσις περὶ τοῦ μεσονυκτικοῦ τῶν δύο τούτων μ', ἐν αἷς ἡμέραις ἔστιν Ἀλληλούια, ἡ Θεὸς Κύριος.

[π. 10). Δήλωσις περὶ τοῦ ὄρθρου τῶν δύο τούτων τεσσαρακοστῶν, ἐν αἷς ἡμέραις ἔστιν Ἀλληλούια, ἡ Θεὸς Κύριος.

[π. 15). Δήλωσις (περὶ) τῶν ὥρων καὶ τῶν μεσῶριων τῶν δύο τούτων τεσσαρακοστῶν πῶς ψάλλονται, ὅτε ἔστιν Ἀλληλούια.

[π. 14 ὀβ.). Ἐτέρα δήλωσις, πῶς ψάλλονται, ὅτε ἔστι Θεὸς Κύριος.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἐν τισι τῶν μοναστηρίων, ὅτε ἔστι Θεὸς Κύριος, οὐ ψάλλονται εἰς τὴν σύναξιν τὰ μεσῶρια, ἐπεὶ οὔτε τὰ συνήθη προκείμενα λέγονται, οὔτε μετανοίας ποιῶμεν, ἀλλὰ χωρὶς μετανοιῶν ψάλλομεν αὐτάς, λέγοντες καὶ τὸ τροπάριον τοῦ ἑορταζομένου ἁγίου.

Δεῖ ¹⁾ εἰδέναι καὶ τοῦτο, ὅτι, ὅτε ἔστι Θεὸς Κύριος, μετάνοιαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ οὐ ποιῶμεν, εἰ μὴ πρὸ τῆς ἐνάρξεως κατεναντίον ²⁾ τοῦ βήματος τὰς γ' συνήθεις, καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν. Εἰς δὲ τὴν ἀπόλυσιν προσκυνήματα μεγάλα γ' μόνον ³⁾. Ἐν δὲ τοῖς κελλίοις γίνεται ⁴⁾, ὡς ὁ Θεὸς παρέχει ἰσχὺν ἐκάστῳ καὶ ὡς ὁ προεστώς δια-

¹⁾ Эта статья имѣется въ Типикѣ XIII в. библ. лавры пр. Аѳанасія Διονск. (Галлиційскомъ) № 99 А ²⁾ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος δ' ³⁾ Нѣтъ ⁴⁾ γίνονται

κρίνει. Αί δὲ ¹⁾ μετόνοιοι σχολάζουσι μετὰ τὴν θ' τῆς παρασκευῆς μέχρι κυριακῆς ἑσπέρας, ὡσαύτως καὶ ἐν ταῖς Δεσποτικαῖς ἑορταῖς. Αὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται ἀπαραλλάκτως καὶ ἐν τῇ νηστείᾳ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων . . .

[π. 15). Περὶ ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας.

— Δήλωσις καὶ περὶ τοῦ ἀποδείπνου τῶν δύο τούτων μ', πῶς ψάλλεται, ὅτε ἔστιν Ἀλληλοῦια, ἢ Θεὸς Κύριος.

[π. 15 ὀβ.). Δήλωσις περὶ τοῦ ἑσπερινοῦ, τοῦ ὄρθρου καὶ τῆς λειτουργίας τῶν σαββάτων τῶν δύο τούτων τεσσαρακοστῶν, πῶς ψάλλεται, ὅτε ἔστι Θεὸς Κύριος.

[π. 16 ὀβ.). Εἰδήσις περὶ τῶν προκειμένων τῇ κυριακῇ καὶ τῇ παρασκευῇ ἑσπέρας.

— Ἐτέρα δήλωσις περὶ τοῦ ἑσπερινοῦ, τοῦ ὄρθρου καὶ τῆς λειτουργίας τῶν σαββάτων τῶν δύο τούτων μ', ὅτε τόχη Ἀλληλοῦια.

Ἰστέον ²⁾, ὅτι καὶ ἐν τῷ σαββάτῳ, εἰ τόχοι Ἀλληλοῦια, εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς παρασκευῆς Τρισάγιον οὐ λέγομεν ³⁾, ἀλλ' ἀρχόμεθα Δεῦτε προσκυνήσωμεν ⁴⁾, ἐκ τρίτου, καὶ ⁵⁾ λέγομεν τὸν προοιμακὸν ψαλμόν, στιχολογοῦντες ⁶⁾ καὶ τὰ Πρὸς Κύριον. Εἰς δὲ τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν ⁷⁾ στίχους ⁸⁾ ς' καὶ λέγομεν τῆς Ὀκτωήχου τὰ γ' μαρτυρικά τὸ α', τὸ β', τὸ γ', ἔπειτα λέγομεν καὶ τοῦ Μηναίου προσόμοια γ', Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἤχου. Μετὰ δὲ τὸ προκειμένον τοῦ στίχου, τὸ μαρτυρικὸν καὶ νεκρώσιμα δύο τοῦ ἀγίου ⁹⁾, τοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ· τὰ γὰρ προσόμοια τοῦ ἀγίου ¹⁰⁾ Θεοφάνους, εἰς τὸν ὄρθρον ἀπὸ στίχων ¹¹⁾ ψάλλοντα· Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον ¹²⁾, Τρισάγιον, ἀπολυτικίον ἤχος β'. Ἀπόστολοι, μάρτυρες, Δόξα, Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθός, Καὶ νῦν, Μητὲρ ἀγία, ἡ τοῦ ἀφράστου ¹³⁾, καὶ ἀπόλυσις. Καὶ ἡ λιτὴ ἐν τῷ νάρθηκι.

— Δήλωσις περὶ τοῦ ὄρθρου τοῦ σαββάτου τῶν δύο τούτων τεσσαρακοστῶν, ὅτε τόχη Ἀλληλοῦια.

[π. 17 ὀβ.). Εἰδήσις περὶ τοῦ κανονάρχου.

— Εἰδήσις περὶ τοῦ καθημερινοῦ ἑσπερινοῦ.

[π. 18). Εἰδήσις περὶ τοῦ καθημερινοῦ ἀποδείπνου.

¹⁾ Замѣчанія о поклонахъ нѣтъ ²⁾ Тип. XIII в. Аван. лавры (Галиц.) № 99 А. Εἰ δὲ ἐν σαββάτῳ τόχοι Ἀλληλοῦια εἰς τὴν ἀρχὴν ³⁾ ψάλλομεν ⁴⁾ λέγοντες αὐτὸ γ' ⁵⁾ Εἶτα τὸν προοιμακὸν ⁶⁾ στιχολογοῦμεν ⁷⁾ Нѣтъ ⁸⁾ στιχῶν τοῦ Μηναίου προσόμοια γ' πρὸς μίαν, μαρτυρικά τῆς Ὀκτωήχου τὸ α', τὸ β' καὶ τὸ γ', Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ α'. Ἀπὸ τοῦ προκειμένου τὸ μαρτυρικὸν τοῦ στίχου ⁹⁾ κυροῦ ¹⁰⁾ τοῦ κυροῦ ¹¹⁾ Нѣтъ ¹²⁾ Μετὰ δὲ τὸ Τρισάγιον ¹³⁾ ἐκτενῆ

Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι παρελάβομεν καθ' ἑκάστην ἐν τοῖς ἀποδείπνοις ψάλλειν κανόνα τῆς Θεοτόκου, καὶ εἰς τὴν θ' φθῆν ποιεῖν μετάνοιαν πάντοτε ἀπὸ γῆς. Ὁ δὲ κανδηλάπτης ἐπιδίδωσιν ὕδωρ τοῖς ἀδελφοῖς εἰς τὸ ἀπόδειπνον, ἀρχομένου τοῦ πεντηκостоῦ. Τὰ δὲ ἀπόδειπνα, ἡμέρας οὐσης, ἀπολύομεν καθ' ὅλον τὸν ἑνιαυτόν, ἤγουν πρὸ τοῦ συνοφιασμοῦ. Μετὰ δὲ τὴν τούτων ἀπόλυσιν οὐ δεῖ τοὺς ἀδελφούς συντυχίας ποιεῖν πρὸς ἀλλήλους, ἀλλ' ἐν τοῖς ἰδίοις ἀπέρχεσθαι κελλίοις καὶ σχολάζειν εἰς τὸ μικρὸν Τρισάγιον, ὃ παρελάβον, καὶ ἀναπαύεσθαι, ὅπως μετὰ προσοχῆς ἀναστῶσιν ἐν τῷ μεσονυκτικῷ καὶ τῇ λοιπῇ συνάξει τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας.

Χρὴ γινώσκειν, ὅτι καθ' ἕκαστον ἑσπέρας ἐν τοῖς ἀποδείπνοις ψάλλομεν κανόνα παρακλητικὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, εἰς δὲ τὸν ν' ἐπιδίδωσιν ὁ κανδηλάπτης ὕδωρ τοῖς ἀδελφοῖς, τὰ δὲ ἀπόδειπνα, ἡμέρας ἔτι οὐσης, ἀπολύομεν καθ' ὅλου τοῦ ἑνιαυτοῦ. Μετὰ δὲ τὴν τούτων ἀπόλυσιν οὐ δεῖ τοὺς μοναχοὺς ποιεῖν συντυχίας πρὸς ἀλλήλους, ἀλλ' ἐν τοῖς ἰδίοις ἀπέρχεσθαι κελλίοις καὶ σχολάζειν εἰς τὸ μικρὸν Τρισάγιον, ὃ παρελάβομεν, καὶ εἰς ἀνάγνωσιν, καὶ ἀναπαύεσθαι, ὅπως μετὰ προσοχῆς ἀναστῶσιν ἐν τῷ μεσονυκτικῷ καὶ τῇ λοιπῇ ἀκολουθίᾳ καὶ συνάξει τῆς ἐκκλησίας.

— Εἰδησις περὶ τοῦ ἑσπερινοῦ τῶν ἡμερῶν τῆς ν', πῶς ψάλλεται.

Ἰστέον, ὅτι ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ ἀντίπασχα μέχρι τῆς Πεντηκостῆς ¹⁾, εἰ μὴ τύχοι ἑορταζόμενος ἅγιος, καθ' ἑκάστην εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα τὰ τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν προηγούνται, ἢ προσόμοια, ἢ ἰδιόμελα γ' ²⁾, εἴθ' οὕτως τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου, ψάλλοντες αὐτὰ πρὸς μίαν, Δόξα ἰδιόμελον τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, εἰ δ' οὐ, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, εἰς δὲ τὸν στίχον τῆς Ὀκτωήχου. Τῇ κυριακῇ ἑσπέρας ἀναστάσιμα, κατανοκτικὸν καὶ μαρτυρικὸν ³⁾, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Τῇ β' ἑσπέρας ὁμοίως ⁴⁾. Τῇ γ' ἑσπέρας καὶ τῇ ε' σταυρώσιμον, ἀναστάσιμον καὶ μαρτυρικὸν προηγούνται ⁵⁾ γὰρ τὰ σταυρώσιμα διὰ τὸ πρῶτον εἶναι τὴν σταύρωσιν καὶ αἰτίαν τῆς ἀναστάσεως. Τῇ δ' ἑσπέρας ἀναστάσιμον, ἀποστολικὸν καὶ μαρτυρικὸν. Τῇ

¹⁾ Аван. лавр. (Галисийск.) № 99 А προηγούνται εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἐν ταῖς κυριακαῖς στιχηρὰ τῶν Δεσποτικῶν ²⁾ καὶ οὐ μόνον ἐν ταῖς κυριακαῖς, ἀλλὰ καὶ καθ' ἑκάστην, εἰ μὴ ἔστιν ἑορταζόμενος ἅγιος, εἴθ' οὕτως τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου, πρὸς μίαν, Δόξα καὶ νῦν, ἰδιόμελον τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὸν στίχον τῆς Ὀκτωήχου ³⁾ μαρτυρικόν, а остальныхъ словъ нѣтъ ⁴⁾ ὡσαύτως ἀναστάσιμον, κατανοκτικὸν καὶ μαρτυρικόν. Οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ ὄρθρῳ, εἰς τοὺς αἶνους γ', εἰς τὸν στίχον τὰ τῆς ἑορτῆς λέγονται, εἰ μὴ ἄρα σπάνις ἐστὶ στιχηρῶν. ⁵⁾ Этого замѣчания до конца нѣтъ.

παρασκευῆ ἐσπέρας μετὰ τὸ λυχνικὸν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰδιόμελα¹⁾ τῆς ἑορτῆς γ', α' καὶ ²⁾ ἐν τῇ παρεκδήσει ³⁾ ε' ψάλλομεν. Τῇ κυριακῇ εἰς τὸν τῆς ἀγρουπνίας ἐσπερινὸν, λέγομεν δὲ καὶ τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου γ', Δόξα ἰδιόμελον τῆς ἑορτῆς, Καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἐνορδίνου ἤχου. Μετὰ τὸ προκείμενον, εἰς τὸν στίχον, λέγομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα δ', τοῦ ἤχου γ' δηλονότι καὶ τοῦ στίχου τὸ ἔν. Στίχους δὲ λέγομεν τότε οὐ ⁴⁾ τῆς ἑορτῆς, ἀλλὰ τὸ Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν. στίχος β'. Καὶ γὰρ ἐστερέωσε, στίχος γ'. Τῷ οἴκῳ σου, Δόξα⁵⁾ καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Τῷ σαββάτῳ εἰς τὸν ὄρθρον, εἰς τοὺς αἶνους στιχηρὰ ἀναστάσιμα ⁶⁾ δ', Δόξα καὶ νῦν, τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς η' ⁷⁾, προσόμοιά ἢ ἰδιόμελα, Δόξα καὶ νῦν, τῆς ἑορτῆς.

[π. 18 ὀβ.). Δήλωσις περὶ τοῦ πότε δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα.

Ὁ ἱερεὺς θυμιᾷ⁸⁾ ἐν τῷ ἐσπερινῷ, ψαλλομένου τοῦ Κύριε ἐκέκραξα, εἰς τὸν ὄρθρον, ψαλλομένων τῶν ψαλμῶν καὶ τοῦ Τρισαγίου ὑπὲρ τῶν βασιλέων καὶ εἰς τὴν θ' φώδην, ὅτε στιχολογοῦμεν τὴν Τιμιωτέραν, καὶ μὴ στιχολογομένης τῆς Τιμιωτέρας, θυμιᾷ δηλονότι καὶ τῇ κυριακῇ εἰς τὴν ἑναρξιν τῶν κανόνων.

Изъ Типик. XIII в. № 99 А.

[π. 14 ὀβ.). Θυμιᾷ δὲ ὁ ἱερεὺς εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἐν τῷ ὄρθρῳ εἰς τὸν ἐξάψαλμον καὶ εἰς τὴν θ' φώδην, ἐν ᾗ καὶ ποιοῦμεν μετάνοιαν ἀπὸ γῆς πάντοτε, θυμιᾷ δὲ ἐκφωνουμένου τοῦ Ἀμώμου κατὰ τε σάββατον καὶ κυριακὴν.

— Δήλωσις περὶ τῶν κυριακῶν, πῶς ψάλλονται ἐν τῷ ὄρθρῳ οἱ ἀναστάσιμοι κανόνες μετὰ τοῦ Μηναίου.

[π. 19). Δήλωσις περὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος, πῶς ψάλλονται ἐν τῇ ὄρθρῳ οἱ κανόνες αὐτῶν μετὰ τοῦ Μηναίου.

[π. 19 ὀβ.). Δήλωσις περὶ τοῦ πότε τελεῖται ἡ λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Здѣсь же содержится правило и относительно времени покровенія и откровенія главъ монастырствующихъ.

[π. 20). Δήλωσις περὶ τοῦ πῶς ἀναγινώσκονται τὰ εὐαγγέλια τῶν λειτουργιῶν δι' ὅλου τοῦ χρόνου.

¹⁾ Нѣтъ ²⁾ λέγονται ³⁾ ἀγρουπνία τῆς κυριακῆς τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου γ', Δόξα, ἰδιόμελον τῆς ἑορτῆς, Καὶ νῦν θεοτοκίον κτλ. ⁴⁾ οὐ τῆς ἑορτῆς, ἀλλὰ τὸ — нѣтъ.

⁵⁾ Нѣтъ Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ⁶⁾ Нѣтъ ⁷⁾ εἴτε ἰδιόμελα, εἴτε προσόμοια ⁸⁾ Тип. 1346 г. Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ὄρθρου, εἰς τὴν ἑναρξιν τῶν κανόνων, ὅτε εἶπη εὐαγγέλιον, καὶ εἰς τὴν θ' φώδην, θυμιᾷ δὲ καὶ ἐν τῷ ὄρθρῳ τοῦ σαββάτου εἰς τὸν Ἀμώμον, ὅτε δὲ Ἀλληλούια.

[л. 20 об.). Εἶδησις καὶ περὶ τοῦ πῶς ἀναγινώσκονται εἰς τοὺς ὄρθρους αἱ ἐρμηνεῖαι τούτων, ἧτοι τῶν Εὐαγγελίων, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἀναγνώσεων τοῦ ὅλου χρόνου.

Типикъ Пантократорскій
XV—XVI в.

Изъ Тип. лавры XIII в. (Галис).
№ 99 А.

Тип. Ватоп. № 320 1346 г.

Εἶδέναι δὲ χρῆ; ὅτι ἀπὸ τῆς δευτέρας τῆς Διακαινησίμου εἰς τοὺς ὄρθρους ἀναγινώσκονται αἱ ἐρμηνεῖαι τοῦ κατὰ Ἰωάννην ἁγίου Εὐαγγελίου, μέχρις ἂν πληρωθῶσιν, ἃς εἰρμήνευσεν ὁ μέγας Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Ἀπὸ δὲ τῆς κυριακῆς τῶν Ἁγίων Πάντων μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός εἰς τοὺς ὄρθρους ἀναγινώσκονται αἱ ἐρμηνεῖαι τοῦ κατὰ Ματθαῖον ἁγίου Εὐαγγελίου, ἃς εἰρμήνευσεν ὁ αὐτὸς μέγας Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἀρχόμεναι ἀπὸ τοῦ γ' λόγου εἰς τὸ α' βιβλίον· οἱ γὰρ ὀπισθεν λόγοι ἀναγινώσκονται (κατὰ) τὸ δωδεκάημερον. Ὅτε πληρωθῇ τὸ τοιοῦτόν α' βιβλίον, ἀρχόμεθα τοῦ δευτέρου καὶ ἀπλῶς πληροῦμεν ταῦτα τὰ δύο βιβλία ἐν ταῖς ἀναγνώσεσι τῶν ὀρθρῶν δι' ὅλου τοῦ Αὐγούστου μηνός, ἄνευ τῶν τῆς μεγάλης ἐβδομάδος λόγων, τῶν ἁγίων δηλονότι Παθῶν καὶ τῶν λοιπῶν.

Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ Πάσχα ἄρχεται τὸ κατὰ Ἰωάννην, ἄχρι τῆς ν', καὶ ἀναγινώσκεται εἰς τοὺς ὄρθρους ἡ τοῦτου ἐρμηνεία, ἧγουν ἡ τοῦ Χρυσοστόμου. Ἀπὸ δὲ τῆς κυριακῆς τῶν Ἁγίων Πάντων μέχρι Σεπτεμβρίου μηνός τὸ κατὰ Ματθαῖον ἁγιον Εὐαγγέλιον, εἰς δὲ τοὺς ὄρθρους ἡ τοῦτου ἐρμηνεία, ἧγουν ¹⁾ ἡ ἐκδοθεῖσα παρὰ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου· εἰσὶ δὲ τὰ βιβλία δ' κατὰ Ἰωάννην πρῶτον καὶ δεύτερον, κατὰ Ματθαῖον πρῶτον καὶ δεύτερον, ἃ καὶ τελοῦμεν εἰς τὴν συμπλήρωσιν τοῦ αὐτοῦ μηνός. Ἀπὸ δὲ τοῦ Νέου ἔτους, ἧγουν κυριακῇ μετὰ τὴν Ὑψωσιν, μέχρι τῆς τυροφάγου, τὸ κατὰ Λουκᾶν ἁγιον Εὐαγγέλιον, εἰς δὲ τοὺς ὄρθρους ἀναγινώσκωμεν ²⁾ Μαργαρίτην τοῦ Χρυσοστόμου, τὰ δύο βιβλία καὶ τὰς ἐρμηνείας τῶν

Начало то же, что въ ркп. XIII в.

ἢ παρὰ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ποιηθεῖσα, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς β' τῆς Διακαινησίμου ἄχρι τοῦ σαββάτου, ἐν ᾧ ἀποδίδεται ἡ εὐραχὴ τῆς Πεντηκοστῆς. Ἐν δὲ τῇ τραπέζῃ ἀναγινώσκεται ἡ τοῦτου ἐρμηνεία. Ἀπὸ δὲ τῆς β' τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἄχρι τῆς μετὰ τὴν Ὑψωσιν κυριακῆς ἀναγινώσκεται τὸ κατὰ Ματθαῖον ἁγιον Εὐαγγέλιον, ἡ δὲ τοῦτου ἐρμηνεία εἰς τὸν ὄρθρον, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς κυριακῆς τῶν Ἁγίων Πάντων, ἄχρι συμπλήρωσεως τοῦ αὐτοῦ μηνός. Ἀπὸ δὲ τοῦ Νέου ἔτους, ἧτοι ἀπὸ τῆς μετὰ τὴν Ὑψωσιν β' ἄχρι τῆς τυροφάγου, τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον. Εἰς δὲ τοὺς ὄρθρους ἀπ' ἀρχῆς τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός, αἱ Μεταφράσεις

¹⁾ Всего этого примѣчанія или объясненія нѣтъ въ рукописи 1489 г. ²⁾ Κοντάκιον, αἱ Μεταφράσεις τοῦ Λογοθέτου καὶ αἱ ἐρμηνεῖαι τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἁγίου Παύλου τοῦ ἀποστόλου, αἱ ἐρμηνευθεῖσαι ὑπὸ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

Ὅτε δὲ τὴν πολλὰκις καὶ βίος ἁγίου, ἀναγινώσκειται οὗτος καὶ ἀφίεται ἢ εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον ἀνάγνωσις. Ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς εἰς τοὺς ὄρθρους ἀναγινώσκονται αἱ Μεταφράσεις τοῦ λογοθέτου κὺρ Συμεών, καὶ οἱ Μαργαρίται τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου, καὶ αἱ ἐρμηνεῖαι τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἁγίου μεγάλου ἀποστόλου Παύλου, αἱ παρὰ τοῦ Χρυσσοστόμου ἐρμηνευθεῖσαι. Ἀπὸ δὲ τῆς ἁ' ἐβδομάδος τῆς ἁγίας μεγάλης μ', ἐν τοῖς σάββασι καὶ ταῖς κυριακαῖς ἀναγινώσκειται εἰς τοὺς ὄρθρους ἢ Ἑξαήμερος τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου. Τὰς δὲ λοιπὰς ἡμέρας τῆς ἁγίας μεγάλης μ', καθ' ἕναστον ὄρθρον ἀναγνώσεις ποιῶμεν εἰς τὸ Λαυσαϊκὸν καὶ εἰς τὸν ἅγιον Ἐφραίμ. Εἰς τὰς ὥρας ἀναγινώσκειται ὁ τῆς Κλίμακος. Ἀπ' αὐτῆς δὲ τῆς λαμπροφόρου ἡμέρας ἀρχόμεθα ἀναγινώσκειν ἐν τῇ τραπέζῃ, μέχρι τῶν Ἁγίων Πάντων, τὴν εἰς τὰς Πράξεις ἐρμηνεῖαν τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου. Εἰς δὲ τὸν ὅλον χρόνον ἐν τῇ τραπέζῃ ἀναγινώσκειται τὰ Πατερικά.

ἐπιστολῶν τοῦ ἁγίου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Παύλου καὶ τὰς Μεταφράσεις τοῦ κυροῦ Συμεών τοῦ λογοθέτου. Ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης ἐβδομάδος τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης μ' μέχρι τῆς ε' ἀναγινώσκειται ἐν τοῖς σάββασι καὶ ταῖς κυριακαῖς τὸ κατὰ Μάρκον ἅγιον Εὐαγγέλιον, εἰς δὲ τοὺς ὄρθρους ἢ Ἑξαήμερος τοῦ Χρυσσοστόμου, τὰς ἁγίας μ' καθ' ἕναστον ὄρθρον ἀναγνώσεις δύο εἰς τὸν ἅγιον Ἐφραίμ καὶ εἰς τὸ Λαυσαϊκὸν δύο, καὶ εἰς τὰς ὥρας τὴν Κλίμακα. Εἰς δὲ τὴν τράπεζαν ὅλον τὸν χρόνον τὰ Πατερικά.

τοῦ λογοθέτου κὺρ Συμεών καὶ αἱ ἐρμηνεῖαι τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἁγίου Παύλου, αἱ παρὰ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου γεγενοῦνται, ἢ οἱ Μαργαρίται αὐτοῦ. Ἐν δὲ τοῖς σάββασι καὶ κυριακαῖς τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης μ' ἄχρι τῆς ε' κυριακῆς τὸ κατὰ Μάρκον ἅγιον Εὐαγγέλιον. Εἰς δὲ τοὺς ὄρθρους τῶν αὐτῶν σαββατοκυριακῶν ἀναγινώσκειται ἢ Ἑξαήμερος τοῦ Χρυσσοστόμου, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς κυριακῆς τῆς τυροφάγου. Τὰς δὲ λοιπὰς ἡμέρας τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης μ', παρέξ τῆς μεγάλης ἐβδομάδος, καθ' ἕναστον ὄρθρον δ' ἀναγνώσεις γίνονται δύο εἰς τὸν ἅγιον Ἐφραίμ καὶ δύο εἰς τὸ Λαυσαϊκόν. Εἰς δὲ τὰς ὥρας ἀναγινώσκειται ὁ τῆς Κλίμακος. Καθ' ὅλον δὲ τὸν χρόνον ἐν τῇ τραπέζῃ, ἄνευ τῆς ν', ὡς εἴρηται, ἀναγινώσκονται τὰ Πατερικά καὶ ἀπὸ τῶν βίων τῶν ἁγίων τὰ περισεύοντα.

[**π. 21**). Χρῆ γινώσκειν¹⁾, ὅτι τῇ ἀγία καὶ μεγάλη μ' σφραγί-
ζει ὁ προεστῶς ἐξυπνιστὴν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὅς ἐν ἐκάστη ἀναγνώ-
σει μετὰ τὸ ἀναγῶναι μικρόν²⁾, ἀνίσταται τοῦ ἰδίου τόπου καὶ
ποιεῖ γ' μετανοίας εἰς τὸ μέσον εἴτα ἔρχεται τοὺς τόπους τῶν ἀδελ-
φῶν ἡσύχως, καὶ ὄν ἂν εὖρη καθεύδοντα, νόσσει αὐτὸν ἡρεμαίως· ὁ
δὲ ἀναστάς, ἔρχεται εἰς τὸ μέσον, καὶ ποιεῖ γονυκλισίας γ' καὶ εἰς τοὺς
χοροὺς πρὸς μίαν· καὶ ἀπελθὼν καθίζει εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. Ὁ δὲ
τοιούτος ἐξυπνιστὴς καὶ ὅλον τὸν χρόνον ἐπισυνάγει τοὺς ἀδελφοὺς ἐν
τῇ ἐκκλησίᾳ, μετὰ τὸ κρουσθῆναι τὸ τοῦ ὄρθρου σήμαντρον.

Ἰστέον, ὅτι ἀπὸ τῆς νέας κυριακῆς μέχρι τῆς α' τοῦ Σεπτεμβρίου
μηνὸς ποιούμεν δι' ὅλης τῆς ἐβδομάδος καθ' ἐκάστην ἐν τῷ ὄρθρῳ
ἀναγνώσεις δύο, εἰς δὲ τὴν ἀγρουπνίαν, ἐκτὸς τοῦ κανονάρχου, ποιούμεν
γ' καὶ τὸ Συναξάριον, ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης τοῦ Σεπτεμβρίου ποιούμεν καθ'
ἐκάστην ἐν τῷ ὄρθρῳ ἀναγνώσεις γ' καὶ τὸ Συναξάριον. Εἰς δὲ τὴν
ἀγρουπνίαν, ἐκτὸς τοῦ κανονάρχου, ποιούμεν δ' καὶ τὸ Συναξάριον.

[**π. 21**). Εἰδήσεις περὶ τῶν ἐωθινῶν εὐαγγελίων, πῶς ἀναγιώ-
σκαται ἀπὸ τῆ ἀγία καὶ μεγάλη κυριακῆ μέχρι τῶν Ἁγίων Πάντων.

[**π. 21**). Εἰδήσεις περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα.

Ἰστέον, ὅτι οὕτω δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα, ἢ τὸν διάκονον· ἐν πρώ-
τοις ἴστασθαι ἔμπροσθεν τῆς ἀγίας τραπέζης...

[**π. 22**). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ συνά-
ξεως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μη-
νὸς Αὐγούστου.

[**π. 163**). Ἀκολουθία τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

[**π. 191**). Службы по Трїоди цвѣтної.

[**π. 237**). Περὶ τοῦ πάσῃ σπουδῇ φυλάττειν τὸν προεστῶτα μὴ
παρορᾶσθαι τὰ ἐν τῷ Τοπικῷ ἅπαντα καὶ περὶ τοῦ μὴ διατρέβειν τοῦ-
τον ἔξω τῆς μονῆς καὶ ἀμελεῖν τῶν πιστευθέντων αὐτῷ ψυχῶν, ἄνευ
μεγάλης ἀνάγκης. См. выше стр. 255—258.

[**π. 239** об.). Τὰ ἀναστάσιμα προκείμενα.

— Τὰ ἀλληλουάρια.

— Προκείμενα ἀναστάσιμα ἐωθινά, λεγόμενα ἐν τῷ ὄρθρῳ τοῦ
εὐαγγελίου τῶν κυριακῶν.

¹⁾ Тип. XIII в. лавры (Галис.) 99 А Тῇ δὲ μεγάλῃ μ' 1346 г. р.кн. Ἰστέον δὲ καὶ
τοῦτο ²⁾ διέρχεται ἡσύχως καὶ ἐπιβλέπων πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ ὄν εὖροι καθεύδοντα
νόσσει αὐτὸν ἡρεμαίως

[л. 240). Ἀκολουθία τῆς ὅλης ἐβδομάδος τῶν προκειμένων τοῦ ἀποστόλου, τῶν ἀλληλουαρίων, τῶν εὐαγγελίων, τῶν κοινωνικῶν, τῶν ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ τελουμένων, ὅτε οὐκ ἔστιν ἑορταζόμενος ἅγιος. Здѣсь и на различные случаи прокимны и аллилуаріи.

[л. 244 об.). Τὰ προκείμενα τῆς ὅλης ἐβδομάδος, ἅπερ λέγονται ἐν τῷ ἐσπερινῷ.

— Στίχοι εἰς τὸ Θεὸς Κύριος.

— Τὰ φωταγωγικά τῶν ὀκτῶ ἤχων, φαλλόμενα τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ μ' καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις τεσσαρακοσταῖς, ὅτε ἔστιν Ἀλληλούια.

[л. 245). Εὐχή, λεγομένη κατὰ πᾶσαν ὁπώραν. Ὁ ἱερεὺς τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, καὶ ἡμεῖς τὸ Κύριε ἐλέησον. Ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πρὶν μὲν τὴν γῆν τοῖς ἄνθεσι καλλωπίσας καὶ καρποφόροις φυτοῖς ἅπαν τὸ ταύτης πρόσωπον ὠραΐσας . . .

[л. 246). Μάρτυρι ἱερομονάχου σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τοπικοῦ. Всѣхъ главъ 86. Первые 57 главъ содержать въ себѣ то же, что и у проф. Мансветова «Церковный Уставъ (Типикъ), его образование и судьба въ греческой и русской церкви» М. 1885 стр. 411, а далѣе 58) глава говоритъ о постѣ святыхъ апостоловъ, 59) О предпраздествѣ Господскихъ праздникоу въ воскресенье, 60) О праздникахъ главнѣйшихъ въ честь Богородицы, если они приходятся въ воскресенье, 61) О праздникахъ Воздвиженія, Рождества Христова, Богоявленія и Преображенія, если они приходятся въ воскресенье, 62) Объ отданіи Господскихъ праздникоу, 63) О попразднествахъ Господскихъ праздникоу, если они бываютъ въ воскресенье съ празднуемымъ святымъ, 64) О предпразднествахъ и попразднествахъ, если случатся съ двумя святыми въ воскресенье, 65) Объ отданіи Господскихъ праздникоу, если они приходятся въ воскресенье, 66) Объ отданіи Богородичныхъ праздникоу, 67) О предпраздничныхъ и попраздничныхъ канонахъ съ Минеею святыхъ, 68) О предпраздничныхъ и попраздничныхъ тропаряхъ и кондакахъ святымъ ежедневнымъ, 69) О святыхъ съ двумя кондаками вмѣстѣ съ кондаками предпразднества или попразднества, 70) О предпразднествахъ и попразднествахъ въ субботу со святымъ, имѣющимъ литургію, 71) О предпразднествахъ и попразднествахъ въ воскре-

сенье и со святымъ, имѣющимъ тропарь, 72) О литургіи суб-
боты, если нѣтъ празднуемаго святого, 73) Когда не стихосло-
вится «Господеви поемъ», 74) О святомъ, имѣющемъ бдѣніе
въ воскресенье, 75) О святомъ, празднуемомъ на 6, если онъ
случится въ воскресенье, 76) О пѣніи заупокойныхъ кано-
новъ на панихидѣ, 77) О тропаряхъ на повечеріяхъ въ по-
празднество со святымъ празднуемымъ и дневнымъ тропаремъ,
78) О тропаряхъ святыхъ и перво-богородичныхъ, какъ гово-
рить ихъ въ пятницу вечеромъ, въ субботу и воскресенье,
79) О святомъ, празднуемомъ на 8 или на 6 и имѣющемъ «Бла-
женъ мужъ» и поліелей, если случится въ среду или пятницу,
какіе говорятся богородичны, 80) Когда поется «Честнѣйшую»,
81) О святомъ, имѣющемъ входъ и перво-богородичны въ сти-
хиряхъ, 82) О святомъ, имѣющемъ утреннія евангелія, 83) О
томъ, когда бываетъ литія и когда не бываетъ, 84) О свя-
томъ, имѣющемъ поліелей и празднуемомъ на 8, если слу-
чится въ субботу, 85) О воскресеньяхъ, какъ поются каноны
ихъ съ Минеєю, 86) О канонахъ повседневныхъ, какъ они
поются съ канонами изъ Минеи. Въ первой части не достаетъ
главы объ отданіи Рождества Христова, если оно случится
въ недѣлю. Глава эта приписана на поляхъ [л. 253 об.).

[л. 291 об.). *Τροπάριον, ψαλλόμενον εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ
γέννησιν, ἐν τῷ ὄρθρῳ μετὰ τὸν ν', ἀντὶ τοῦ Ταῖς τῶν ἀποστόλων
πρεσβείαις.*

[л. 292). *Ἀκολουθία τῆς ζύμης.*

[л. 292 об.). *Τὰ ἀναστάσιμα ἀπολυτικά τῶν ὁκτώ ἡγῶν σὺν τοῖς
θεοτοκίαις καὶ ὑπακοαῖς.*

— *Κάθισμα εἰς τὸν ἅγιον ἄγγελον, τὸν φύλακα τῆς ψυχῆς.*

[л. 293). Молитва ангелу хранителю.

— *Τροπάρια, θεοτοκία καὶ σταυροθεοτοκία, κατ' ἡγῶν λεγόμενα
μετὰ τῶν τροπαρίων τῶν καθ' ἑκάστην ἁγίων ἐν τῷ Μηναίῳ, εἰς τὸ
τέλος τοῦ ἑσπερινοῦ καὶ εἰς τὸν ὄρθρον μετὰ τὸ Θεὸς Κύριος καὶ
εἰς τὸ τέλος τοῦ ὄρθρου.*

[л. 295). *Κοντάκια, θεοτοκία.*

[л. 296). *Κοντάκια διάφορα.*

[л. 297). *Τροпάρια εὐλογητάρια τοῦ σαββάτου.*

[л. 298). *Εὐλογητάρια τῆς κυριακῆς.*

[л. 298 об.). *Στιχηρὰ ἰδιόμελα, ψαλλόμενα ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου ἀπὸ τὸν ν', ἀντὶ τοῦ Ἀναστάς ὁ Ἰησοῦς.*

— Тропари послѣ великаго славословія въ дни воскресные.

— Тропари на повечеріи въ дни св. сорокадесятицы.

[л. 299 об.). Сѣдальны всеѣмъ святымъ. Отпустительный тропарь на 26 Ноября въ честь Никона Македонскаго.

[л. 300). Правила митрополита Диррахійскаго Кавасилы о постѣ.

Этотъ Типиконъ, какъ сообщалъ намъ о. Агаѳонъ, еклисиархъ Великой Церкви и типикарь Пантократорскаго монастыря, сдѣлался извѣстенъ вселенскому патріарху. Съ него была снята копія для патріарха Іоакима Ш, когда этотъ послѣдній приступилъ, въ первое свое патріаршество, съ 1878—1894 г., къ исправленію Типикона Великой Церкви. Описываемый Типиконъ, конечно, никоимъ образомъ нельзя считать тѣмъ, чѣмъ его считают пантократорцы, т. е. прототипомъ іерусалимскаго Типикона. Онъ принадлежитъ къ обычному типу этого рода рукописей и при томъ даже не древнѣйшей редакціи. Но, внѣ всякаго сомнѣнія,—это любопытный списокъ іерусалимскаго Типикона. Въ немъ необыкновенно обширна вводная часть сравнительно съ другими списками этого Типикона. Марковья главы въ количествѣ 86, и въ нихъ, особенно во второй части, весьма много новыхъ статей, хотя и нѣтъ тѣхъ, которыя имѣются въ другихъ подобныхъ спискахъ. Кромѣ всего этого, данный Типикъ интересенъ и выше указанною судьбою ¹⁾, оказавъ значительное вліяніе на со-

¹⁾ Благодаря любезности о. Агаѳона, мы получили отъ него въ подлинникахъ переписку патріарха Іоакима Ш съ нимъ, по поводу о снятіи копіи съ Типикона Пантократорской обители для подготовительныхъ работъ въ Константинополь по исправленію дѣйствующаго нынѣ на Востокъ Типикона, и признаемъ эти документы весьма полезными для полной исторіи настоящей важнѣйшей церковно-богослужебной книги. Вотъ эти патріаршія грамоты къ о. Агаѳону: 1) № 5346. *Ἐπιτάφια ἐν μοναχοῖς κὺρ Ἀγαθῶν, τυπικάρη τῆς ἐν τῷ ἁγίῳ Ὁρει ἱερᾶς μονῆς τοῦ Παντοκράτορος, τέκνον ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητόν, χάρις εἰς τῆ σῆ σαιότητι καὶ εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ. Ἐπειδὴ ἀναθεωρεῖται ἤδη τὸ Τυπικόν τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, πρόκειται δὲ ὅπως γένωνται ἐν αὐτῷ συμπληρώσεις οὐσιωδῶν τιμῶν ἐλλείψεων καὶ ἄλλαι ἀπαιτούμεναι διαρρυθμίσεις πρὸς πληρετέραν διευκρίνησιν διατοπώσεών τιμῶν αὐτοῦ, ἐθεωρήσαμεν κατάλληλον καὶ ἀναγκαῖον, ἵνα ἐν τῇ ἐργασίᾳ ταύτῃ ὑπάρχη ὑπ' ὄψιν,*

держаніе нынѣ принятаго на всемъ православномъ Востокѣ, новонисправленнаго Типикона: «Τυπικόν κατά τήν τάξιν τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, δις ἐκδοθέν ὑπό Κωνσταντίνου πρω-

ῶς βοήθημα, τὸ αὐτόθι ἐν χρήσει ὑπάρχον Τυπικόν, ἐφ' ᾧ καὶ γράφοντες πρὸς τὴν ὁσιότητά σου, ἐντελλόμεθά σοι πατρικῶς, ἵνα πέμψῃς ἡμῖν, ὅσον τάχιον, ἀντίγραφον τοῦ αὐτόθι ἐν χρήσει πληρεστέρου Τυπικοῦ, ὡς καὶ εἶπαι ἕτερον ὡς συμπλήρωμα τυχόν αὐτοῦ ἔχεις, προσαποκλήσας ἐκ τῆς μακρᾶς περὶ τὰς τυπικὰς τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν διατάξεις πείρας καὶ μελέτης. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἶη μετὰ σοῦ. ἁωπ', Ὀκτωβρίου ιε'.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

2) № 6212. Ὁσιώτατε γέρον Ἀγάθων Παντοκρητορινέ, τέκνον ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητόν, χάρις εἶη τῇ σῇ ὁσιότητι καὶ εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ. Ἐγὼ βεβαίως καὶ ἡ σῇ ὁσιότητι, ὅτι ἡ Ἐκκλησία, ποθοῦσα τὴν προσήκουσαν ἠθικὴν μόρφωσιν τοῦ ὑπ' αὐτὴν ἐνοριακοῦ κλήρου καὶ ἐπομένως τὴν ἀνούψωσιν αὐτοῦ εἰς τὴν προσήκουσαν παρὰ τῇ κοινωσίᾳ θέσιν, προέβη προῦνδος καὶ ἐπέκεινα ἤδη ἔτους εἰς σύστασιν κατὰ τὴν νῆσον Χάλκην κεντρικῆς ἱερατικῆς σχολῆς πρὸς ὑποστήριξιν δ' αὐτῆς ἔτυχε προθύμου, κατὰ τὸ ἐνόν, ὀλικῆς ἀρωγῆς παρὰ τῶν μεγαθύμων καὶ εὐσεβῶν ὁμογενῶν, πρὸς οὓς ἀπετάθη. Τοιοῦτου δὲ ὄντος τοῦ σκοποῦ τοῦ ἔργου τούτου, ἡ Ἐκκλησία ἡγεῖται τοῦτο ἄξιον τοῦ κοινου τῶν ὀρθοδόξων ἐνδιαφέροντος καὶ φρονεῖ, ὅτι καὶ ὁ ἱερός κλήρος ὀφείλει, ὡς πάντες οἱ λοιποί, συνδραμεῖν εἰς τὴν πρόδον καὶ παγίωσιν τοῦ ἔργου, ὡς ἀμέσως καὶ πρωτίστα τὴν μόρφωσιν καὶ ἠθικὴν αὐτοῦ ἀνούψωσιν ἀφορῶντος. Ὅθεν ἐγνωμεν σὺν τοῖς ἄλλοις αἰτήσασθαι ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τὴν προαιρετικὴν βοήθειαν τῶν αὐτόθι εὐαγῶν σκηνομάτων, ὡσπερ καὶ ἐκάστου ἰδία τῶν ἐν αὐτοῖς ἀσχοουμένων πατέρων. Ἐπὶ δὲ τῷ σκοπῷ τούτῳ, καθὰ καὶ πρὸς τὴν αὐτόθι κοινότητα ἀναγγέλλομεν, ἤδη ἀνατιθέμεθα τῇ σῇ ὁσιότητι ἅμα δὲ καὶ τῷ ὁσιωτάτῳ γέροντι Βαρθολομαίῳ Βατοπαιδινῷ τὴν ἐντολήν, ἵνα, περιελθόντες ἁμοῦ ἀπάσας τὰς ἱεράς σκήτας καὶ τὰ κελλία ἐξαιτήρησθε, ὡς ἐκ προσώπου τῆς Ἐκκλησίας, τὴν συνδρομὴν τοῦ τε κοινου ἐκάστης τούτων καὶ ἐκάστου τῶν ἐν αὐτοῖς εὐπορούντων προισταμένων καὶ λοιπῶν πατέρων, ἐφ' ᾧ καὶ προτρέπομεν πατρικῶς τὴν σὴν περιπόθητον ἡμῖν ὁσιότητα, ὅπως ἐν τῷ ἐγνωσμένῳ ἡμῖν περὶ τὰ καλὰ καὶ θεοφιλῆ ζήλω σου προθυμῆς εἰς τὴν ἀποδοχὴν καὶ ἐκτέλεσιν τῆς εἰρημένης ἐντολῆς, συνεννοούμενος μετὰ τοῦ διαλγηθέντος ὁσιωτάτου γέροντος Βαρθολομαίου Βατοπαιδινου, καὶ βέβαιος ὢν, ὅτι συντελεῖς καὶ ἔργον λίαν ἐπωφελές καὶ θεάρεστον, ἀνθ' οὗ πρὸς τῇ ἀνωθεν ἀμοιβῇ λήψῃ καὶ θερμὰς εὐχαριστίας παρὰ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἶη μετὰ σοῦ. ἁωπ', Δεκεμβρίου α'.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

3) № 93. Ὁσιώτατε γέρον κύρ Ἀγάθων Παντοκρατορινέ, τέκνον ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητόν, χάρις εἶη τῇ ὁσιότητι σου καὶ εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ. Τὸ ἀπὸ τῆς κδ' τοῦ παρελθόντος Δεκεμβρίου ἐφετὸν ἡμῖν οὐκ ἰσχυρὸν γράμμα σου ἀσμένως δεξάμενοι, εἶδομεν τὴν ἐν οὐκ ἰσχυρῇ προθυμίᾳ ἀποδοχῆν τῆς ἀνοτεθείσης τῇ σῇ ὁσιότητι καὶ τῷ ἀρχιμανθρίτῳ Βαρθολομαίῳ Βατοπαιδινῷ ἐντολῆς περὶ σολλογῆς συνδρομῶν αὐτόθεν ὑπὲρ τῆς ἐν Χάλκῃ ἀρτισυστάτου ἱερατικῆς σχολῆς, τὴν χορηγηθεῖσάν σοι πρὸς τοῦτο συγκατάθεσιν τῆς ἱερᾶς Μετανοίας σου καὶ τοὺς λόγους, δι' οὓς ἐκ συνεννοήσεως μετὰ τοῦ εἰρημένου συναδέλφου σου ζητεῖς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἄδειαν τοῦ βαλεῖν εἰς ἔργον τὴν ἐντολήν κατὰ τὸ προσεχές ἔαρ. Ὅθεν εἰς ἀπάντησιν παρεχόμενοι τὴν ἄδειαν ταύτην ἐπ' ἐλπίδι μείζονος ὠφελείας, ἀναγγέλλομεν αὐτὸ τοῦτο ἀποκριτικῶς καὶ πρὸς τὸν κύρ Βαρθολομαῖον, ἀπεκδεχόμενοι ἐν καιρῷ τὸ ἀποτελεσμα τῶν θεοφιλῶν ὑμῶν προσπαθειῶν, ἵνα καταστέψωμεν ὑμᾶς πρὸς τοῖς δικαίοις ἐπαίνοις καὶ διὰ τῶν εὐλογιῶν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἶη μετὰ τῆς ὁσιότητός σου. ἁωπα' Ἰανουαρίου ι'.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

τοψάλτου, διασκευασθὲν δὲ καὶ πολλαῖς προσθήκαις καὶ ἐπιδιορθώσεσι συμπληρωθὲν ὑπὸ τοῦ νῦν πρωτοψάλτου Γεωργίου Βιολάκη, ἐν Κωνσταντινουπόλει 1888 ἔτ.».

XVI вѣкъ.

LXXXIII. № 248. Рукопись Аѳинск. націон. библи. смѣшаннаго содержанія, 425 листовъ, писана мелкимъ почеркомъ 1507 года, какъ это можно заключать на основаніи пасхалии, начинающейся, съ 7015 года. Кромѣ чиновъ постриженія въ монахи и погребеній, имѣются разныя Службы на дни важнѣйшихъ праздниковъ, Псалтирь, Часословъ, Октоихъ, службы общимъ святымъ, каноны Иисусу Сладчайшему и Топикὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τοῦ ὅλου χρόνου τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου Θεοφύρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Ἡ ἀκολουθία γίνεται ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μονῶν. Вводная часть обычная и сходная съ древнѣйшими Типиконами. За нею слѣдуетъ изложение службъ предуготовительныхъ, недѣль и первыхъ дней поста,

4) № 2344. Ὁσιώτατε τοπικάρη κύρ Ἀγάθων Παντοκρατορινέ, τέκνον ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητόν, χάρις εἴη τῇ ὁσιότητι σου καὶ εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ. Ἀφικόμενος ἐνταῦθα ὁ συγγενής καὶ ὑποτακτικός σου Ἀρσένιος μοναχὸς ἐπέδωκεν ἡμῖν τὸ τῆς κ' τοῦ παρελθόντος Ἀπριλίου γράμμα σου, ἅμα δὲ καὶ τὸ Τοπικόν, οὗ τὴν ἀντιγραφὴν ἐξεπόνθησεν ὁ ἴδιος ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῆς σῆς ὁσιότητος. Ὅθεν ἐπιθαφιλεύσαντες αὐτῷ ἐγκαρδίους ἡμῶν εὐχὰς καὶ πατρικὰς εὐλογίας, δι' οὓς κατέβαλε κόπους, ὡς καὶ τῇ ὁσιότητι σου διὰ τὴν ἐπιτήρησιν καὶ τὰς ἐν εἰδῆ παρασημάτου ἰδιαιτέρας παρατηρήσεις σου, ἐπιδοκιμασθείσας καὶ παρ' ἡμῶν, ὡς προῖόν οὖσας πολυχρονίου πείρας, εἰς ἀπάντησιν ἐκφράζομέν σοι τὴν ἄκραν ἡμῶν εὐαρέσκειαν καὶ τὰ προσήκοντα εὐχριστήρια ἀπονέμομεν, εὐχόμενοι εἰς Θεόν, ὅπως ἐνισχύῃ σε, τὸν καλὸν ἀγῶνα ἀγωνιζόμενον, ἐπιθαφιλεύων σοι ἅμα τὴν θείαν χάριν καὶ τὸ ἄπειρον αὐτοῦ ἔλεος. .αωπα', Μαΐου ιθ'.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

5) № 2304. Ὁσιώτατε ἐν μοναχοῖς κύρ Ἀγάθων Παντοκρατορινέ τοπικάρη, τέκνον ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητόν, χάρις εἴη τῇ ὁσιότητι σου καὶ εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ. Διὰ πολλῆς ἔχοντες εὐνοίας καὶ ὑπολήψεως τὸ σεβάσιμον πρόσωπον τῆς ὁσιότητός σου, ἔγνωμεν ἐξ οἰκείας πατριαρχικῆς φιλοτιμίας μάλᾳ δικαίως καὶ ἀξίως εἰς ἐνδειξιν μὲν τῆς πρὸς σὲ τιμῆς καὶ πατρικῆς ἡμῶν εὐνοίας, εἰς ἔπαινον δὲ τῆς κατακοσμούσης σε παντοίας ἀρετῆς ἐπιβραβεῦσαι σοι τὸ ἐκκλησιαστικὸν ὀφφίκιον τοῦ «Μεγάλου ἐκκλησιαρχου», ὃ καὶ ἐπιστέλλοντες τῇ ὁσιότητι σου μετὰ τοῦ προσήκοντος ἰδιαιτέρου ἡμῶν εὐεργετηρίου γράμματος, πρόσφορόν ἄλλως καὶ τῇ ἀναθεθεμένῃ σοι ὑπὸ τῆς μονῆς ἱερᾶ διακονία, ἀποστέλλομεν πρὸς τούτῳ τῇ ὁσιότητι σου καὶ ἐπικαλύμαυχον ἡμῶν, ἐπευχόμενοι σοι τὰ κρεῖττω παρὰ Θεοῦ, Οὐ ἢ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ σοῦ. .αωπβ', Μαΐου ιγ'.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

т. е. суточной постовой службы. Оглавление Марковых главъ, которыхъ здѣсь находится лишь 92. За оглавленіемъ слѣдуютъ и самыя главы. Синаксарь содержитъ главнымъ образомъ тропари и кондаки на дни года и изрѣдка краткія замѣчанія о службахъ. То же самое и въ Триодяхъ. Въ концѣ прибавлены антифоны, а также прокимны, аллилуаріи. Есть одна приписка: Τὸ βιβλίον ὑπάρχει τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ μνήμῃ γενομένου ἀειμνήστου δούλου τοῦ Θεοῦ Βησσαρίωνος ἀρχιερέως καὶ ἀφιέρωσεν αὐτὸ ἐν τῇ μονῇ τοῦ μεγάλου Σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ εἴ τις τὸ ἀποξενώσει ἀπὸ τὴν μονήν, ἐχέτω τὰς ἀράς τῶν τιγ' καὶ τὴν κατάραν τοῦ αὐτοῦ ἀρχιερέως καὶ κτήτορος. Ἐκοιμήθη ὁ αὐτὸς ἀρχιερεὺς καὶ πανιερώτατος μητροπολίτης τῆς Λαρίσης κὺρ Βησσαρίων, ὑπέρτιμος καὶ ἑξάρχος δευτέρως Θεσσαλίας καὶ πάσης Ἑλλάδος καὶ τοῦ τόπου ἐπέχοντος τοῦ Ἐφέσου, ἐν μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, εἰς τὰς δέκα τρεῖς, ἡμέρᾳ δευτέρᾳ, ἐν τῷ ζμδ' (1541 г.), Ἰνδικτ. ιδ', καὶ εἴ τις τὸ κόψει τὸ φύλλον, ἢ τὸ σβύσει, ἔστω καὶ αὐτὸς ἀφωρισμένος παρὰ τῆς ἁγίας Τριάδος.

LXXXIV. № 1110. Τυπικόν, ркп. Синайск. библи. 1515 г. въ 4 долю листа, 252 листа, писана чоткою скорописью. Время написанія Типикона опредѣляется слѣдующею припискою писца: Ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕως τῆς ζ' συνόδου ἔτη στμη', καὶ ἀπὸ τῆς συνόδου ἕως τοῦ νῦν ἔτη χοδ', γίνονται ὅλα ὁμοῦ ἕως τοῦ νῦν ζ' (затерто) καὶ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ἔτη 'αριε'. (Гардгаузенъ р. 226 считаетъ XV в.). Приписка: Ἐπροσηλώθη τὸ παρὸν Τυπικόν ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει Σινᾶ, καὶ εἴ τις τὸ ὑστερήσῃ ἐκ τῆς αὐτῆς μονῆς νὰ ἔχῃ τὰς ἀράς τῶν ἁγίων πατέρων, ἢ κόψῃ ἐτούτα γράμματα, ἢ βάνῃ ἄλλον καὶ κόψει το, νὰ ἔχῃ καὶ αὐτὸς ὁμοίως τὰ ἐπιτίμια. Ἔτος ἐν μηνὶ Μαΐῳ κδ', ἀνήμερον τὴν Πεντηκοστή. Ὁ γράψας, Ἰωακείμ πατριάρχης (τῆς Ἀλεξανδρείας), (Собственноручная подпись).

Типиконъ этотъ представляетъ дословный списокъ съ Типикона № 1109. Разница въ томъ, что въ началѣ Типикона написана статья: Περὶ ἑορτῶν μεγάλων καὶ μικρῶν καὶ μεσαίων, ἐν αἷς δεῖ τὸν μοναχὸν ἀργεῖν ἐκ τοῦ ἐργοχειροῦ καὶ τὴν νηστείαν εἰς βρώσιν τε καὶ πόσιν, которая повторяется потомъ въ срединѣ Типикона, послѣ Синаксаря. и въ отсутствіи дополнительныхъ статей въ концѣ, начиная съ статьи: Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου διδασκαλία χρονικῇ τῆς μονῆς τῶν Στουδίων.

LXXV. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίαις μοναῖς. Рукопись моеѣ библи. въ 16 доли, на 284 листахъ, писана скорописѣю довольно чоткою 1528. года, какъ говорится въ послѣсловіи къ этой рукописи: Ἐτελειώθη τὸ παρὸν Τυπικὸν διὰ ἐξόδου τοῦ παπᾶ κὴρ Κωνσταντίνου Λούκαρι καὶ διὰ χειρὸς ἐγράφη κάμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἱερέως Κωνσταντίνου Πολίτου εἰς τὸν ἅγιον προφήτην Ἥλιαν. Εὔχεσθε κάμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ διὰ λάθη τοῦ παρόντος Τυπικοῦ. 1528, Αὐγούστου 28 ἐτελειώθη. На выходныхъ листахъ этого Типика имѣются позднѣйшаго времени приписки, въ болшей части съ трудомъ разбираемыя: 1) Γερμανὸς ἱερομόναχος καὶ πνευματικὸς πατήρ ὑπάρχει κάμοῦ τὸ βιβλίον τοῦτο. . . 2) Ἰωάννης ἱερεὺς καὶ οἰκονόμος ὑπάρχει κάμοῦ τὸ βιβλίον τοῦτο, 3) Ἰωάννης ἱερεὺς καὶ σκευοφύλαξ, ὑπάρχει ἐτοῦτο βιβλίον ἐπὶ ἥρα το ἀπὸ παπᾶ Γερμανόν, 4) Ἐτοῦτο τὸ παρὸν Τυπικὸν ὑπάρχει τῆς (τοῦ) Σίμωνος Πέτρας καὶ ὅποιος τὸ σχίσει νὰ ἔχη τὰς ἀράς. Имѣются и другія приписки, особеннаго значенія не имѣющія. На выходномъ листѣ штрихами сдѣлано изображеніе св. Іоанна Дамаскина. Рукопись въ старомъ переплетѣ съ жуками.

[л. 1) Εἶδησις τοῦ μικροῦ ἐσπερινοῦ.

[л. 1 об.). Διάταξις τῶ σαββάτῳ ἐσπέρας, εἶδησις τοῦ μεγάλου ἐσπερινοῦ.

[л. 5 об.). Διάταξις τοῦ ὄρθρου τῆς κυριακῆς.

[л. 7 об.). Εἶδησις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ἔλου ἐνιαυτοῦ.

[л. 8 об.). Ὁμοῦ τοῦ ἔλου χρόνου ἀγρυπνίαι 68 ἀνεῦ τῶν κυριακῶν, εἰσι δὲ καὶ ἕτεραι γινόμεναι, εἴπερ θέλει ὁ προεστώς (13 Ноября Златоуста, 20 Января Евѣимія великаго и на память святаго, въ честь коего монастырь).

— Εἶδησις τῆς στιχολογίας τοῦ Ψαλτηρίου.

[л. 9). Περί τοῦ σημαντήρος.

Δεῖ δὲ εἰδέναι καὶ ὅπως χρῆ σημαίνειν καθ' ἐκάστην ἡμέραν. Πρὸ τοῦ λοχνικοῦ, εἰ ἔστι μόνῃ κελλιωτικῇ, μικρὸν ταχύτερον κρούει ὁ κανδηλάπτης τὸ σιδηροῦν, ἢ τὸ μικρὸν καὶ ψάλλουσιν οἱ ἀδελφοὶ ἐν τοῖς κελλίαις αὐτῶν τὴν 9' μετὰ τοῦ μεσωρίου αὐτῆς, κἄν Θεὸς Κύριός ἐστιν. Εἰ δὲ ἔστι κοινόβιον, μετὰ τὸ μικρὸν σήμαντρον συναγά-

μεῖθα ἐν τῷ νάρθηκι καὶ φάλλομεν τὴν θ' χωρὶς μεσωρίου, εἴπερ ἔστι Θεὸς Κύριος, ὁ δὲ παρεκκλησιάρχης, εἰσελθὼν ἐν τῷ ναῷ, ἄπτει τὰς κανοῦλας. Εἴθ' οὕτω ποιεῖ μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ καὶ ἐλθὼν σημαίνει τὸ μέγα, εἶτα τὸ χαλκοῦν. Πληρουμένης δὲ τῆς φωνῆς τοῦ χαλκοῦ, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς Εὐλογητόν, καὶ εἴ μὲν ἔστιν Ἀλληλούια, ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου, ποιῶντες καὶ τρεῖς μετανοίας, ἱστάμενοι ἐν τοῖς στασιδίῳις ἡμῶν ἐπὶ ψαθίων ἐνορδίνως, πάντων ἐν τῷ ἅμα κλινόντων τὸ γόνυ, καὶ ἀνιστάμεθα ἐξίσου μετὰ προσευχῆς διὰ τὸ εὐτακτον, μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἔστιν ἡ βασιλεία καὶ λέγομεν ἡμεῖς τὸ Ἀμήν, εἶτα τὸ Κύριε ἐλέησον β'.

[Π. 9 ὀβ.). Διάταξις ἐσπερινοῦ καθημερινῷ.

Καὶ μετὰ τοῦτο τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', καὶ μετανοίας γ', ἡγουν ἐν ἐκάστῳ Δεῦτε προσκυνήσωμεν μετάνοιαν μίαν, καὶ ἄρχεται ὁ μοναχός, ὁ ταχθεὶς εἰς τὸν προοιμιακὸν ψαλμόν, καὶ λέγει τὸ Εὐλόγει, ἡ ψυχὴ μου, τὸν Κύριον, καὶ μετὰ τοῦτο Ἀλληλούια τρεῖς καὶ μετανοίας γ'. Εἴθ' οὕτω γίνεται συναπτὴ παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ μετὰ ταῦτα στιχολογοῦμεν κάθισμα ἐν τοῦ ὀρδίνου, ποιῶντες ἐν ἐκάστῳ ἀντιφώνῳ εἰς τὸ Ἀλληλούια μετανοίας γ', ἔπειτα τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς τὸν ἦχον τοῦ Μηναίου τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου, ἐν ᾧ καὶ θυμῷ ὁ ἱερεὺς, ἱστώμεν δὲ στίχους ς' καὶ δευτεροῦμεν αὐτά, εἰς δὲ τὸν τελευταῖον στίχον, τὸ Ὅτι ἐκραταιώθη, ἱσταται ὁ κανοῦλαρχος ἀσκηπῆς μέσῳ τοῦ καοῦ εἰς τὸν ὀμφαλόν, καὶ οἱ δύο χοροὶ κατὰ τάξιν συναγόμεθα, ἔνθεν ἀκείθεν ἱστανται στοιχηδόν, καὶ, ποιῶντος μετάνοιαν τοῦ κανοῦλαρχου, ποιῶσι καὶ οἱ χοροὶ ὁμοίως, οὐ γόνυ κλίνοντες, ἀλλὰ τράχηλον μετ' εὐταξίας, καὶ ἀναρῶσόντες τὴν φωνὴν, φάλλομεν, ὡς προεἰληπται, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον, τὸ ἰσάζον τοῖς τοῦ Μηναίου προσομοίῳις, εἶτα τὸ Φῶς ἰλαρόν, μετὰ δὲ τοῦτο ἀντὶ τοῦ προκειμένου Ἀλληλούια ἦχος πλ. β' λέγομεν δὲ τούσδε τοὺς στίχους· τῇ δευτέρῃ ἐσπέρας· Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξης με, τῇ γ' ἐσπέρας καὶ τῇ ε'. Καὶ προσκυνεῖτε τῷ ὑποποδίῳ τῶν ποδῶν αὐτοῦ, τῇ δ' ἐσπέρας· Καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης. Εἴθ' οὕτως ὁ ψάλτης γεγονωτέρῃ τῇ φωνῇ· Καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ οἱ ἀδελφοὶ ὁμοίως εἰς τὴν αὐτὴν φωνὴν τὸ Ἀλληλούια καὶ ὁ ψάλτης τὸ ἀκροτελεύτατον τὸ Ἀλληλούια καί, ποιήσας μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ ὀπισθεν τοῖς ἀδελφοῖς, ἀπέρχεται εἰς τὸ στασιδίον αὐτοῦ, καὶ ὁ ταχθεὶς μοναχός εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα τὸ Καταξίωσον, Κύριε, ἐν ᾧ καὶ ποι-

οὔμεν μετανοίας γ' οἱ δύο χοροὶ ὁμοῦ. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι πάντοτε εἰς τὰς μετανοίας ἀκολουθεῖν ὀφείλουσι πάντες τῷ ἡγουμένῳ καί, ἀπόντος αὐτοῦ, τῷ ἐκκλησιάρχῃ· οὗτοι γὰρ εἰσὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως ἑνοχοὶ καὶ ὀφείλουσιν ἔπεσθαι πάντως ἐνί, καὶ τῶν εἰδημόνων καὶ πολυϊστούρων εἰσὶ τινὲς τῶν ἀδελφῶν. Μετὰ δὲ τὸ Καταζήωσον, τῆς συνήθους συναπτῆς γενομένης, μετὰ τὴν ἐκφώνησιν, πάλιν ὁμοίως συναχθέντες ἐν τῷ μέσῳ οἱ δύο χοροί, ψάλλομεν τὰ στιχηρὰ τῆς Ὁκτωήχου, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον καί, ποιήσαντες τὴν πρὸς ἀλλήλους προσκύνησιν, ἀπερχόμεθα εἰς τὰ στασίδια ἡμῶν, ψάλλοντος τοῦ ταχθέντος μοναχοῦ τὸ Νῦν ἀπολύεις, εἶτα Τρισάγιον μετὰ τῶν μετανοιῶν, τὸ Πάτερ ἡμῶν, καὶ ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ ψάλλομεν τροπάριον· Θεοτόκε Παρθένε καὶ μετάνοιαν α', Δόξα, Βαπτιστὰ τοῦ Χριστοῦ, μετάνοιαν α', Πρεσβεύσατε ὑπὲρ ἡμῶν, μετάνοιαν α', Ὑπὸ τὴν σὴν εὐσπλαγχτίαν, χωρὶς μετανοίας, τὸ Κύριε ἐλέησον μί πρᾶξι φωνῇ καὶ μετὰ ἰσότητος, ὕστερον δὲ Δόξα καὶ νῦν, Ἐν ὀνόματι Κυρίου εὐλόγησον, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς· Ὁ ὢν εὐλογητός, καὶ ἡμεῖς· Ἐπουράνιε βασιλεῦ, τοὺς πιστοὺς βασιλεῖς ἡμῶν στερέωσον, τὴν πίστιν στήριξον, τὰ ἔθνη πράυνον, τὸν κόσμον εἰρήνευσον, τὴν ἁγίαν μονὴν ταύτην διαφύλαξον, τοὺς προαπελθόντας πατέρας καὶ ἀδελφοὺς ἡμῶν ἐν σκηναῖς δικαίων ἀνάπαυσον, καὶ ἡμᾶς ἐλέησον ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος. Εἶτα ποιῶμεν μετανοίας μεγάλας γ', λέγοντες καθ' ἑαυτοὺς ἕκαστος καὶ τὴν εὐχὴν τὸ Κύριε καὶ Δέσποτα τῆς ζωῆς μου, καὶ μικρὰς μετανοίας ιβ', ὡς συνήθως, λέγοντες καθ' ἑαυτοὺς ἕκαστος· Ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. Εἶτα μετάνοιαν μίαν μεγάλην τῆς εὐχῆς, καὶ ἄρχεται ὁ προεστώς, ἢ ὁ ἐκκλησιάρχης τὸ τελευταῖον Τρισάγιον, ποιῶμεν δὲ καὶ ἐν τούτῳ μετανοίας γ', τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', ὁ ἡγούμενος, ἢ ὁ ἱερεὺς· Δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Ὁ δὲ ἐκκλησιάρχης, προευντρεπίσας τὸν θυμιατὸν καὶ ἔχων ἐξ ἐτοίμου, δίδωσι τῷ ἱερεῖ καὶ οὕτω πορεύεται μετὰ τῆς λαμπάδος, καὶ ἡμεῖς ψάλλομεν τὸ ἰδιόμελον τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς καὶ ἐξερχόμεθα εἰς τὸν νάρθηκα, καὶ μετὰ τὸ ἰδιόμελον λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, καὶ μνημονεύει τοὺς κτίτορας καὶ τοὺς προαπελθόντας πατέρας καὶ ἀδελφοὺς ἡμῶν, καὶ οὕτω γίνεται τελεία ἀπόλυσις καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν. Οὕτως οὖν ποιῶμεν ὅλον τὸν ἐνιαυτὸν εἰς τὸ λυχνικόν, ὅτε ψάλλομεν Ἀλληλοῦια, μετὰ δὲ τὰς ὥρας, ἐν τῷ προσήκοντι καιρῷ, ψάλλομεν τὸν ἑσπερινόν.

[л. 11). Διάταξις μεσονυχτικοῦ καθημερινοῦ. См. выше стр. 102—107.

[л. 13). Διάταξις ὄρθρου καθημερινοῦ. См. выше стр. 107—112.

[л. 16 об.). Διάταξις τῆς ἀκολουθίας ἀπὸ τοῦ Πάσχα μέχρι τῆς Πεντηκοστῆς. Замѣчания относительно повѣденія хоровъ, предстоящихъ въ церкви и др.

[л. 18). Διάταξις περὶ τῶν μεσωρίων.

[л. 20). Ἀκολουθία σαββάτου, ἔχοντος μνήμην μεγάλου ἁγίου.

[л. 23). Διάταξις περὶ τῶν δ' εὐαγγελιστῶν.

[л. 23 об.). Διάταξις περὶ τῶν ἐωθινῶν εὐαγγελίων.

[л. 24 об.). Мѣсяцесловъ.

Здѣсь описанъ обрядъ величанія царей и игумена въ навечеріе Рождества Христова: Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν, εἴτε λειτουργία γένηται εἴτε οὐ, ἄψαντες μανουάλια ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ καὶ στάντες στοιχηθὸν οἱ ἀδελφοὶ ψάλλουσι τὸ τῆς ἑορτῆς ἀπολυτίκιον καὶ τὸ κοντάκιον ¹⁾, ἔπειτα ἵσταται τις μοναχὸς ²⁾ εἰς τὸ μέσον, ἧ ὁ διάκονος ³⁾ ἠλλαγμένος καὶ μετὰ τὸ κοντάκιον φημίξει ⁴⁾ τοὺς βασιλεῖς καὶ τὸν ἀρχιερέα τῆς ἐνορίας ⁵⁾ τῆς μονῆς. Εἰς δὲ τὸν προεστῶτα λέγει· Σώσαι ὁ Θεὸς καὶ συγχωρήσαι τὸν πανοσιώτατον πατέρα ἡμῶν καὶ καθηγούμενον σὺν πᾶσι τῆς ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότητος, ἕως τρίτου, καὶ οὕτω πληροῦται ὁ πολυχρονισμός, καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, ἐσθίοντες ἔλαιον, πίνοντες καὶ οἶνον εἰς δόξαν Θεοῦ, ἵχθῶν δὲ οὐκ ἐσθίομεν. Ἐν τισὶ δὲ τῶν Τυπικῶν οὐχ ὀριστικῶς γέγραπται ἐσθίειν ἡμᾶς ἔλαιον, ἀλλ' ἀπὸ συνηθείας.

Ἄλλ' οὐδὲ περὶ τῆς εἰς τὸ κελλίον τοῦ προεστῶτος ἰδίας πολυχρονίσεως δεδήλωται, οἶμαι, ὡς μηδὲ τοῦτου τότε γινομένου· ποῦ γὰρ τὸ κολακεύειν οἰκεῖον τοῖς μοναχοῖς καὶ τὸ ἀπὸ τῆς τραπέζης εἰς ἄλλην καταπᾶν παράκλησιν· γλυκισμάτων καὶ οἰνοποσίας ἀφορμὴν γὰρ οἱ διαφοροῦντες λαμβάνοντες, εἰς ἀκόρεστον ἐμπίπτουσιν ὄρεξιν, τέως δὲ διὰ τὴν συνηθειαν τὸ γινόμενον, εἰ καὶ ἀνάρμοστον, ἤδη δηλώσωμεν. Μετὰ γὰρ τὴν ἀπὸ τῆς τραπέζης μετάνοιαν, προευτρεπισθέντων σκά-

¹⁾ Ркп. Савв. библ. № 306, τὸ Ἦ Παρθένος σήμερον τὸν ὑπερούσιον τίθει ²⁾ ὁ δομέστικος ³⁾ нѣтъ ⁴⁾ πολυχρονίζει ⁵⁾ οὕτινος ἢ μονῆ, ἔπειτα λέγομεν.

μῶν εἰς τὸ ἡγουμενεῖον οἴνου τε καὶ γλυκύσματος, ἀπέρχεται ὁ καθη-
γούμενος εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ, κλείων τὴν θύραν. Ὁ δὲ οἰκονόμος
μετὰ τοῦ ἐκκλησιάρχου καὶ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν ἀπέρχεται εἰς τὸ
ἡγουμενεῖον καὶ ψάλλουσιν ἐκφωνητικῶς τὸ Ἦ γέννησίς σου Χριστέ ὁ
Θεός, εἶτα τὸ κοντάκιον καὶ τὸ Σῶσον, ὁ Θεός, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐκκλη-
σίᾳ. Καὶ οὕτω τοῦ ἡγουμένου ἐξελθόντος, πάντων καθεσθέντων, γλυ-
κίσμασι καὶ ἀνά ποτηρίου ἐνὸς οἴνου δεξιούται αὐτούς, καὶ οὕτως ἄρ-
χεται ὁ κανονάρχης κρούειν τὸν σημαντήρα. Βλέπε δέ, ὡς πάντῃ ἀνοί-
κεια μοναχοῖς τὰ τοιαῦτα [л. 72 об.—73]. Сопф. Мансветовъ
Церковн. Уставъ стр. 431).

На освященіи воды въ канунъ Богоявленія всѣ стояли
со свѣчами (δίδονται τὰ κηρία τοῖς ἀδελφοῖς). По прочтеніи молитвъ,
священникъ λαβὼν τὸν σταυρὸν ἀπὸ τῆς κορυφῆς μετὰ τῶν δύο χει-
ρῶν αὐτοῦ, εὐλογεῖ τὰ ὕδατα σταυροειδῶς μετὰ τοῦ σταυροῦ, κατάγων
αὐτὸν ὄρθριον ἐν τῷ ὕδατι, καὶ λέγων: Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου
σου. . . Ψάλλουσι δὲ τοῦτο καὶ πάντες οἱ ἀδελφοί. Καὶ μετὰ τὸ πλη-
ρωθῆναι τὸ τροπάριον, ἀνάγει αὐθις ἀπὸ τῶν ὑδάτων τὸν σταυρὸν καὶ
πάλιν εὐλογεῖ αὐτὰ μετὰ τοῦ σταυροῦ, ὡς καὶ τὸ πρῶτον, κατάγων
αὐτὸν ὄρθριον ἐν τῷ ὕδατι [л. 83],

[л. 148 об.). Ἀκολουθία τοῦ Τριφθίου. Службы по Тріоди
постной. и цвѣтної.

[л. 226 об.). Замѣчанія о томъ, въ честь какого святого
совершается литургія въ дни седмичные, о повечеріи и о про-
щеніи игумена съ братією послѣ него.

[л. 227). Διάταξις περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιάν.

[л. 229). Περὶ τοῦ πάσῃ σπουδῇ φυλάττειν τὸν προεστῶτα μὴ
παρορᾶσθαι τὰ ἐν τῷ Τυπικῷ πάντα καὶ περὶ τοῦ μὴ διατρέβειν τοῦ-
τον ἔξω τῆς μονῆς καὶ ἀμελεῖν τῶν πιστευθέντων αὐτῷ ψυχῶν ἄνευ
μεγάλῃς ἀνάγκης. См. выше стр. 255—258 и варианты.

[л. 232). Πίναξ τοῦ παρόντος βιβλίου.

[л. 235). Μάρκου, ἁμαρτωλοῦ μοναχοῦ, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ
ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. 81 глава.

[л. 276). Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ α', ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυ-
σις τῆς νηστείας εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον ἀπὸ τοῦ ἡμισι τῆς ἡμέρας.
См. выше стр. 146—151.

[л. 278). Προστάσσοι δὲ τὰ Τυπικά, ἵνα ἐν τῇ νηστεία τῶν ἁγίων Ἀπο-
στόλων καὶ τῶν Χριστουγέννων γίνηται κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου

τῆ γ' ἡμέρα καὶ τῆ ε', ὡς ἦδη προειρήκαμεν, οὐ μέντοι καὶ εἰς ἰχθύ-
ας, εἰ μὴ τύχοι ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἡμέραις μνημαὶ ἁγίων τῶν πάνυ
μεγάλων καὶ ἐπισήμων. Δεῖ οὖν καὶ τούτων ἐν τῷ κοινῷ γίνεσθαι, ἐν
δὲ τοῖς καθεζομένοις ἰδίᾳ, οὐχί· ἔλαιον γὰρ καὶ οἶνον τῆ γ' καὶ τῆ
ε' οὐ βρωθήσεται παρ' αὐτοῖς. Εἰ μὴ τοι γε ἐν ταύταις ἐπιστῆ μνήμη
ἁγίου τῶν μεγάλων, ἢ ἀποστόλων, ἢ τυχὸν δι' ἀσθενείαν, ἢ γήρους, ἢ
ἀδυναμίαν. Ταῦτα πάντα, ἀδελφοί, οὐχ' ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν ἐτέθη-
σαν παρ' ἡμῶν, ὡς ἂν τις οἰηθῆ, ἀλλὰ διάφορα τυπικὰ ἐντυχόντες,
τὴν πραγματείαν τοῦ λόγου διὰ τὴν ὑπακοὴν ἐποίησαμεν, σὺ δὲ τὰς
συνήθεις εὐχὰς τῷ Θεῷ ὑπὲρ ἡμῶν προσάγων μὴ διαλείπης, σωθει-
μεν πάντες. Ἀμήν.

[π. 278 ὀβ.). Κεφάλαια κανονικά. (Κεφ. α'). Κανονικῶν ἀποστο-
λικῶν διδασκάλων, ἐκλεγείσα παρὰ πατρὸς πνευματικοῦ, πρὸς τοὺς θέ-
λοντας θεαρέστως ζῆν, ἄνευ ἀσθενείας σωματικῆς καὶ κατεπειγούσης
βίας.

(Κεφ. β'). Ἀπὸ μὲν τῆς λαμπρᾶς καὶ ἁγίας κυριακῆς τοῦ Πάσχα
μέχρι τῆς κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ καταλύειν ἐκάστη ἡμέρα, οἱ μὲν κοσμι-
κοὶ κρέας, οἱ δὲ μοναχοὶ εἰς τυρόν.

(Κεφ. γ'). Ἀπὸ δὲ τὴν δευτέραν τὴν μετὰ τὴν κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ
σὺν τῇ δ' τῆς μεσοπεντήκοστῆς οὐκ ἐσθίομεν ἐν ταῖς τετραδοπαρα-
σκευαῖς, οὔτε κρέα, οὔτε τυρόν, ἀλλὰ μόνον ἔλαιον οἱ μοναχοὶ καὶ
οἱ λαϊκοὶ ἰχθύας.

(Κεφ. δ'). Τὴν δὲ ἅπασαν ἐβδομάδα τοῦ ἁγίου Πνεύματος κατα-
λύομεν ἅπαντες ἐν παντὶ βρώματι καὶ πόματι, καθὼς καὶ τῆ Δια-
καινησίμῳ διεταξάμεθα.

(Κεφ. ε'). Ἀπὸ δὲ τῆ β' μετὰ τὴν κυριακὴν τῶν Ἀγίων Πάν-
των, ἐν ἧ καὶ ἀρχόμεθα τῆς νηστείας τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, διαφυ-
λάττομεν ἐν πάσαις ταῖς τετραδοπαρασκευαῖς σὺν τῇ β' τό τε ἔλαιον
καὶ τὸ ὀψάριον, ἄνευ ἀσθενείας.

(Κεφ. ς'). Εἰ δὴσως (sic) τύχωσιν ἐν δ' ἢ παρασκευῇ αἱ μνημαὶ
τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἢ καὶ τῶν ιβ', ἢ ἐτέρων ἁγίων μεγάλων, οὐ
καταλύομεν οὔτε ἔλαιον, οὔτε ἰχθύν. Ἐν μόναις δὲ ταῖς Δεσποτικαῖς
ἑορταῖς καταλύομεν ἔλαιον καὶ ἰχθύν, εἰ τύχωσιν ἐν δ', ἢ παρασκευῇ.

(Κεφ. ζ'). Ὡς γὰρ διεταξάμεθα τὴν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων νηστείαν,
οὕτω γράφομεν καὶ περὶ ἐτέρων νηστειῶν, τῆς τοῦ Αὐγούστου, φημί, καὶ
τῶν Χριστουγένων ἄλλ' οὐδ' εἰ τύχωσιν αἱ παραμοναὶ τῶν ἁγίων Θεο-
φανείων ἐν δ' καὶ παρασκευῇ, οὐ καταλύομεν εἰς ἔλαιον, ἢ εἰς ἰχθύας,

ἀλλ' ἢ μόνον εἰς οἶνον. Εἰ δέ γε τύχῳσιν ἐν σαββάτῳ, ἢ ἐν κυριακῇ μετὰ τὴν τοῦ Χρυσοστόμου λειτουργίαν, ὥραν γ' τελεσθεῖσαν, ἐσθίομεν τὸ κατακλαστόν καὶ πίνομεν καὶ οἶνον ἀφ' ἐνὸς ποτηρίου καὶ ὀπωρικῶν, καρτεροῦντες τὴν τῶν ἐσπερινῶν ἀπόλυσιν· καὶ οὕτως ἐσθίομεν τὰ μαγνηρευτὰ μετ' ἐλαίου μόνον, οὐχὶ δὲ ἰχθύας, καταλύομεν δὲ καὶ τὸ ἕλον δωδεκαήμερον εἰς ἰχθύας. Ὁμοίως δὲ καὶ τῇ ἐβδομάδι τῆς πρωταποκρέου καὶ κρέα, τυρόν, ἐξαιρέτως οἱ ὀρμώμενοι ἐκ τῆς φυλακῆς καὶ συρᾶς τῶν Ἀρμενίων. Ὁμοίως δὲ καταλύουσι τινὲς εἰς τυρόν ἐν τῇ δ' καὶ παρασκευῇ τῆς τυροφάγου.

(Κεφ. η'). Ἐν δὲ τῇ μ', ἐν ἑκάστη ἡμέρᾳ ἐσθίομεν ἄρτον καὶ ὄσπρια ἄνευ ἐλαίου. Ἐν μόνοις δὲ τοῖς σάββασιν καὶ ταῖς κυριακαῖς ἐσθίομεν ἔλαιον, πίνοντες καὶ οἶνον, ἀλλ' οὐδὲ τῇ δ' τῆς μεσσησιτίμου, ἢ ἐν τῇ μεγάλῃ ε' ἐσθίομεν ἔλαιον.

(Κεφ. θ'). Τὸ δὲ γε ὀψάριον ἐσθίομεν ἅπαντες κατ' αὐτὴν καὶ μόνην τὴν ἡμέραν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Οὐδ' εὐρηται ἐν τοῖς κανόσι καταλύειν οἱ κοσμικοὶ ἐν τῷ τοῖς σάββασιν, εἰ καὶ νῦν τοῦτο βλέπομεν.

(Κεφ. ι'). Βλέπομεν δὲ, ὅτι, εἰ φθάσει ὁ Εὐαγγελισμὸς ἐν τῇ μεγάλῃ ἐβδομάδι, οὐκ ἐσθίομεν ὀψάριον, κἂν καὶ ὁ κανὼν λέγει, ὅτι, ὅτε τύχοι, καταλύομεν. Ἄλλ' οὐδὲ τοῦ Λαζάρου, ἢ τῇ βαισιφόρῳ ὀρίζει καταλύειν τοὺς πιστοὺς ὀψάριον ὁ κανὼν· οὐδὲ τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ ἐσθίομεν ἔλαιον ἢ ἰχθύας, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς λειτουργίας ἐσθίομεν ἄρτον, ὀπώρας τε καὶ οἶνον καὶ πλεον οὐδέν.

Κεφ. ια'. Φησὶ γὰρ ὁ μέγας Ἀθανάσιος, μὴ καταλύειν νηστείαν Κυρίου ἐν ἰχθύσι τε καὶ ἐλαίῳ, εἰ μὴ γε ἐπὶ νόσῳ βεβάρησαι, ἢ γούον τῇ δ' καὶ τῇ παρασκευῇ. Ὁ γὰρ καταλύει(ων) ταύτας συνσταυροῖ τὸν Χριστόν, ὡσπερ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι· ἐν γὰρ τῇ δ' παρεδόθη καὶ ἐν τῇ ε' ἐσταυρώθη. Εἰ μὴ ἐν μόναις ταῖς τῶν Ἐπιφανείων καὶ ταῖς ἐν τῇ Πεντηκοστῇ ταύταις γὰρ ὁ καταλύων ἀνεύθυνος ἔστω.

Κεφ. ιβ'. Ὅτι δεῖ ἐν ταῖς μνήμαις τῶν ἁγίων καὶ ταῖς λοιπαῖς Δεσποτικαῖς ἑορταῖς οὐ δεῖ καταλύειν ἡμᾶς τῆς νηστείας τῇ δ' καὶ τῇ παρασκευῇ, διότι διδάσκει ἡμᾶς ὁ ἐν θεολόγοις Γρηγόριος ἐν τῷ λόγῳ τῷ εἰς Χριστοῦ γέννησιν, ἀποφανόμενος ἑλληνικὰς εἶναι τὰς μετὰ τρυφῆς καὶ αἰνοποσίας ἑορτάς, καὶ ὁ μέγας δὲ πατὴρ ὁ τῆς Κλίμακος εἰς τὸν περὶ νηστείας λόγον παραινεῖ λέγων· «Μὴ πρόφασιν γαστριμαργίας ποιῆσθαι τὰς ἑορτάς».

Κεφ. ιγ'. Ἄλλ' οὐδὲ κατὰ ταύτην τὴν μνήμην τῶν ἁγίων Ἀπο-

στόλων, τῇ δ' καὶ τῇ παρασκευῇ λύειν ἡμᾶς χρεῶν καὶ διαφορεῖν. Οἱ γὰρ αὐτοὶ νενομοθετήκασι τὴν τῶν τοιούτων ἡμερῶν νηστείαν καὶ ὁ τιμῆσαι θέλων αὐτοὺς νηστεύει πάντως καὶ οὐ καταλύει τῶν τοιούτων ἡμερῶν νηστείαν [λ. 278).

[λ. 281 ὀβ.). Ἑρμηνεία τῶν στιχολογιῶν τῶν ἐπισήμων ἁγίων καὶ ἑορτῶν τοῦ ἔλου χρόνου.

— Προκείμενα καὶ ἀλληλουάρια κατὰ κυριακὴν τῶν ὀκτώ ἡχῶν εἰς τὸν ἀπόστολον.

[λ. 282 ὀβ.). Ἀπόστολοι καὶ εὐαγγέλια τῶν ἡμερῶν τῆς ἑβδομάδος.

[λ. 283 ὀβ.). Φωταγωγικά τῆς ἑβδομάδος.

[λ. 284). Χρὴ εἰδέναι περὶ τῶν ἁγίων Θεοφανείων, ὅτι τὸ Τυπικὸν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας μίαν προτρέπει φωτίζειν ἀφ' ἑσπέρας καὶ μόνον ἀπὸ τῶν ἁγίων πατέρων παραδοθέντας, ὁμοίως καὶ τὰ Συναξάρια καὶ αὐτὰ ὁμοίως τὰ θεῖα Εὐαγγέλια καὶ ὁ Ἀπόστολος καὶ τὰ ἀναγνώσματα τῶν προφητῶν καὶ εἰς τὸ κοινὸν παραδοθέντα, ὁμοίως καὶ εἰς μοναχοὺς τὰ Τυπικά τῶν τῆς εὐαγοῦς μονῆς τῶν Στουδίων καὶ τῶν Ἱεροσολύμων ἀφ' ἑσπέρας καὶ μόνον προτρέπει, πλεῖον οὐδέν. Ἄρτι δὲ ὀρωμέν τινας ἀφ' ἑσπέρας καὶ πρωΐ, καὶ ἐν τούτῳ οὐκ ἐνέτυχον γραφικὴν μαρτυρίαν, ἐὰν δέ τις τῶν φιλοπόνων γραφικὴν ἐνθεσμον μαρτυρίαν περὶ τούτου ἐνέτυχε, φωτισάτω ἡμᾶς, ὅτι τὸ μιμεῖσθαι δίχα γραφῆς θείας πολὺν κίνδυνον ἐπιφέρει, μᾶλλον δὲ καὶ ἄρτι, ὅτι διὰ τὸ μὴ ἀκολουθεῖν τὰς θείας γραφὰς παρεδόθημεν τοῖς ἔθνεσιν, ἐὰν δὲ ἔχη ἢ ἐνθεὸς γνώσις, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μίαν ἐβαπτίσθη καὶ οὐχὶ δεύτερον, ὅμως, οὐκ οἶδα, ὁ ἐνθεὸν γνώσιν ἔχων φωτισάτω ἡμᾶς. Эта статья написана другимъ почеркомъ, хотя рукою того же времени.

Типиконъ принадлежить по составу къ Типиконамъ уже вполнѣ образовавшимся. Въ немъ нерѣдко дѣлается попытка указать на разности въ другихъ подобныхъ Типиконахъ, при чемъ эти замѣчания идутъ отъ перваго лица. Для примѣра сдѣлаемъ выдержку: Ἰστέον δέ, ὅτι τὸ Πᾶσα πνοή (предъ евангелиемъ) οὐ παρελάβομεν ἐν Παλαιστίνῃ ψάλλειν κατ' ἡχον, ἀλλ' εἰς ἡχον πλ. β' πάντοτε [λ. 6). Ἰστέον δέ, ὅτι τινὰ τῶν ἀντιγράφων λέγουσιν, ὅτι, καὶ τοῦ ἱερέως μὴ εὐλογοῦντος, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ μετὰ τὸ σημεῖναι τὸ μέγα, ἄρχεται ὁ προεστώς, ἢ ὁ ἐκκλησιάρχης τὸν

ἐξάφαλμον [л. 5 об.). Ἰστέον, ὅτι ἐν τοῖς πλείοσι τῶν Τυπικῶν οὐ διαλαμβάνεται ἡ εὐχὴ αὕτη (т. е. «Владыко Господи Исусе Христе»), τινὲς δὲ ἀγράφως ἀπὸ συνηθείας λέγουσι καὶ τὰς ἐτέρας δύο εὐχὰς εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν, ἤγουν ἐν μὲν τῷ μεσωρίῳ τῆς γ' ὥρας [л. 18]. Ἰστέον δέ, ὅτι τινὰ τῶν Τυπικῶν ὀρίζουσι τὸν κανόνα τοῦ μῆνος, τῆς Θεοτόκου καὶ τὸν νεκρώσιμον, ἀνάρμοστον δὲ τοῦτο πάντη, τὰ γὰρ νεκρώσιμα εἰς τὰ μέσον καταλιμπάνονται ὀλοτελῶς [л. 21]. Πρόσχευς, ὃ ἱερεῦ, ἐὰν τὸ ῥηθὲν εὐαγγέλιον τύχη κυριακῆν ἐτέραν πρὸ ταύτης τῆς κυριακῆς τῶν Προπατόρων, ἵνα φυλάσσης αὐτὸ διὰ ταύτην τὴν κυριακῆν καὶ τότε λέγε ἀπ' αὐτοῦ ἕτερον, τὸ κείμενον παρέμπροσθεν. Ἰστέον, ὅτι ἐὰν τύχη τινὸς ἄλλου ἁγίου μνήμη τῇ κυριακῇ ταύτῃ τῶν Προπατόρων πάντων, ὀφείλει, καθὼς ὀρίζει τὸ Τυπικόν, ψάλλεσθαι τὸν τοιοῦτον ἅγιον ἐν τοῖς ἀποδείπνοις τῆς παρασκευῆς. Ἐἰ δὲ τύχοι τῶν ἁγίων τριῶν παιδῶν καὶ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, πῶς ὀφείλουσιν οὗτοι μεῖναι ἀνεόρταστοι καὶ ὡς ἐν παραβύστω γενέσθαι τὴν ἀκολουθίαν αὐτῶν. Πάλιν δὲ ψάλλεσθαι τὸν ἀναστάσιμον κανόνα μετὰ τῶν δύο κανόνων, τῶν τε ἁγίων παιδῶν καὶ τοῦ προφήτου καὶ τῶν Προπατόρων, καὶ ἐμβαίνειν ἐπέκεινα τῶν ἰβ' στίχων, τοῦ το οὐχ εὐρίσκεται ἐν τοῖς ἐν Ἱεροσολύμοις Τυπικοῖς, δοκεῖ οὖν μοι, εἰ δόξη τῷ προσεστώτι, ἢ τῷ ἐκκλησιάρχῃ, καταλείψαι τὸν εἰρμὸν τοῦ ἀναστασίμου κανόνος καὶ τὸ θεοτοκίον καὶ ψάλλειν τὰ β' ἀναστάσιμα μόνον τῆς ψδῆς. Ἐἴθ' οὕτω λέγει τῶν Προπατόρων κανόνα καὶ τοὺς ἐτέρους β' τὸν τε γ' παιδῶν καὶ τῶν κανόνων καὶ τοὺς ἐτέρους β' τοῦ προφήτου Δανιὴλ, εἰ δ' οὖν, ὡς βούλει [л. 67 об.).

Изложение службъ по Мѣсяцеслову и по главамъ Марка соглашено. Поэтому подъ праздниками Срѣтенія Господня, 40 мучениковъ и др. нѣтъ изложения всѣхъ случаевъ, а подъ праздникомъ Благовѣщенія, хотя и сохранены службы, но начинаются онѣ съ субботы Лазаря. Въ Марковыхъ главахъ доведены случаи до этого дня, а далѣе сдѣлано такое замѣчаніе: Пері τῶν ἀπορουμένων τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ζητεῖ εἰς τὰς κε' Μαρτίου [л. 257). Поэтому главъ Марковыхъ здѣсь 81, и текстъ службъ изложенъ въ редакціи переходного времени. (См. Тиник. Ватоп. библ. 1346 г.).

ΕΧΧΧVI. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ. Τυπικὸν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἔχον τὴν ἅπασαν ἀκολουθίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ

ἡ ἀκολουθία γίνεται ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μονῶν. Рукопись Аѳоно-Кутлумушск. библ. въ 16 долю листа, 321 листъ, на бумагѣ писана почеркомъ 1538 года, какъ ἔστο видно изъ слѣдующей приписки: Ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον διὰ χειρὸς καὶ κόπου ἐμοῦ, ἀναξίου δούλου Θεοῦ Γεωργίου, τάχα καὶ γραμματικοῦ, εὐχεσθε καὶ μὴ καταρᾶσθε διὰ τὸν Κύριον καὶ ὑπερ παρασεφάλημεν, ἄνθρωποι, μὴ κρίνεσθε, βροτὸς γὰρ ὁ δὲ καὶ σφαλμάτων πέπλησμαι, ἀλλ' εὐχεσθε ὑπὲρ ἀμφοτέρων, ἵνα θεῖον ἔλεος εὐρωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως· ἔτους ζμς' νια'.

По составу Типиконъ сходенъ съ № 346 той же библиотеки. Есть небольшія разности въ текстѣ и прибавлены слѣдующія статьи:

[л. 308). Ἀποκρίσεις κανονικαὶ τοῦ ἀγιοτάτου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας Τιμοθέου, ἐνὸς τῶν ρν' ἀγίων πατέρων τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, πρὸς τὰς ἐπενεχθείσας αὐτῷ ἐρωτήσεις παρὰ τινῶν ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν.

[л. 311). Περὶ τῶν παρ' αἰρετικῶν καὶ χειροτονημένων ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ἱστορίας συλλογὴ μερικὴ.

Замѣчаніе о пасхалии, грамота духовному отцу и о чинахъ Великой Церкви.

LXXXVII. № 1100. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιποῖς τῶν Ἱεροσολύμων ἀγίων μοναστηρίων. Рукопись Синайск. библ. на бумагѣ въ 8 долю листа, 198 листовъ, писана скорописью 1540 года, какъ это видно изъ слѣдующихъ приписокъ: αφμ', μηνι Ἰουλίῳ κη', ὥρας δ', ἡμέρας β'. Χεῖρ μὲν ἡ γράψασα σήπεται τάφῳ, ἡ δὲ γραφή μένεται εἰς ἀδελικῶν τοὺς κύκλους [л. 139 об.) и Ἀγοράσθη τὸ παρὸν Τυπικὸν διὰ ἐξόδου καὶ συνδρομῆς τοῦ κῆρ Κώνστα Καβαλλάβου κρητικοῦ, καὶ ἔδωσεν αὐτὸ τοῦ πνευματικοῦ Μακαρίου τὰς χεῖρας, ἵνα ἔχη αὐτὸ ἐν ὅλῃ τῇ ζωῇ αὐτοῦ, ἵνα μνημονεύηται ὁ ἄνωθεν κῆρ Κώνστας, καὶ ὁ πνευματικὸς πατήρ ἐν τῷ τέλει αὐτοῦ νὰ τὸ ἀφιερῶσιν ἐν μοναστηρίῳ, ἵν' ὅπως μνημονεύεται ὁ ἄνωθεν κῆρ Κώνστας. Ἐν ἔτει αφμβ', ἰνδικτιῶνος ιε', ἡλίου κύκλος χβ', σελήνης κύκλος α', μηνὸς Δεκεμβρίου ια' [л. 14 об.). Въ концѣ есть приписка: Τὰ δυσχερῆ πῶς τῆς Τυπικοῦ πυξίδος.

Πολλοὶς ὁ πολὺς πρὸς διάγνωσιν λύει.

Составъ Типикона обычный. Вводная часть безъ раздѣлений даже и въ тѣхъ мѣстахъ, гдѣ говорится о количествѣ всенощныхъ, о чтеніи Псалтири и о суточномъ богослуженіи. Ясно, что оригиналомъ служилъ Типиконъ болѣе ранняго времени. Въ Синаксарѣ и Трїодяхъ особеннаго ничего нѣтъ. Часы наканунѣ Рождества, Богоявленія и въ великую пятницу съ особыми псалмами и ектеньями. Наканунѣ Рождества на первомъ часѣ псалмы: 5, 44 и 45, на третьемъ 66, 86 и 50, на шестомъ 71, 131 и 99 и на девятомъ 109, 84 и 85. Наканунѣ Богоявленія на первомъ часѣ псалмы: 5, 22 и 26, на третьемъ 28, 41 и 59, на шестомъ 73, 76 и 90 и на девятомъ 92, 113 и 85. Въ великую пятницу на первомъ часѣ: пс. 5, 58 и 40, на третьемъ 10, 34 и 50, на шестомъ 57, 139 и 90 и на девятомъ 21, 68 и 85. За Трїодью, послѣ статьи о кажденіи, прокимнахъ и аллилуаріяхъ, стоитъ статья: Μάρκου, ἀμαρτωλοῦ ἱερομονάχου, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τοπικοῦ, 93 главы. Статьи тѣ же и въ томъ же порядкѣ, что и въ Типиконѣ № 1098, безъ раздѣлений. Противорѣчій въ этихъ главахъ съ Синаксаремъ нѣтъ, хотя изложенія ихъ и разнятся.

LXXXVШ. № 137. Τοπικόν κτλ., рукопись Симоно-Петрской Аѳонск. библ.¹⁾ въ 16 долю листа, на 302 листахъ, писана скорописью довольно плохую въ 1549 году, какъ видно изъ приписки: Ἔτει τῷ ἀπὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως χιλιοστῷ πεντακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ θ', μηνὸς Ἰουλίου λα' [л. 288).

[л. 1). Εἶδησις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ.

— Εἶδησις τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ.

[л. 7). Εἶδησις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

[л. 8). Εἶδησις τοῦ σημαντήρος, τὸ πότε δεῖ σημαίνειν.

[л. 13). Περὶ τοῦ πότε ἀποσκεπαζόμεθα.

[л. 13 об.). Πῶς ψάλλονται τὰ τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν στιχηρά ἐν ὅλῃ τῇ ν'.

— Πῶς ψάλλομεν τὰς παρασκευὰς ἐν ὅλῃ τῇ ν' ἑσπερινόν.

¹⁾ Рукопись эта погибла въ пожарѣ 1890 года, когда сгорѣлъ Симоно-Петрскій на Аѳонѣ монастырь почти до основаній.

[л. 14). Πῶς ψάλλεται τὸν πολυέλεον ἐν ταῖς παρασκευαῖς.

— Περὶ συντυχίας.

— Παραγγελία τοῖς ἐν τῷ νάρθηκι ἀδελφοῖς.

[л. 14 об.). Περὶ τοῦ ἐναρξαιμένου χοροῦ.

— Περὶ τοῦ κατὰ τίνα αἰτίαν (упраздняется еκκλησιάρχῃ).

[л. 15). Περὶ τῆς μ' τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ὅτε τόχῃ Ἀλληλούια.

— Δήλωσις τῶν μεσωρίων.

[л. 16). Πότε γίνονται αἱ μετάνοιαι.

[л. 17). Τίς δὲ τάσσει ἐν τοῖς χοροῖς.

— Πῶς ψάλλονται κανόνες.

— Πρὸ τοῦ σηῶσαι τὸν ἐσπερινόν, τί δεῖ ποιεῖν τῇ παρασκευῇ ἐσπέρα.

[л. 19). Χρῆ γινώσκειν, πῶς ἀναγινώσκονται τὰ εὐαγγέλια καὶ αἱ τούτων ἐρμηνεῖαι.

[л. 20). Μάρκου, ἁμαρτωλοῦ μοναχοῦ, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα.

Всѣхъ главъ 36: 1) О праздникахъ Богородичныхъ въ недѣлю, 2) О Господскихъ праздникахъ въ недѣлю, 3) Объ отданіи Господскихъ праздниковъ, 4) О томъ же въ воскресенье, 5) Объ отданіи Богородичныхъ праздниковъ, 6) О предпразднествахъ и попразднествахъ Господскихъ праздниковъ, если случатся въ воскресенье, 7) О канонахъ предпразднеству и попразднеству въ воскресенье, 8) О предпразднествахъ и попразднествахъ, какъ они поются съ Минеею, 9) О кондакахъ и тропаряхъ двумъ святымъ съ предпразднествомъ и попразднествомъ, 10) О предпразднествахъ и попразднествахъ съ двумя святыми въ недѣлю, 11) О предпразднествахъ и попразднествахъ съ святымъ, имѣющимъ литургію въ сѹбботу, 12) О литургіи въ сѹбботу, когда поется Аллилуія, 13) О томъ, когда не стихословится «Господевѣ поемъ», 14) Когда стихословится «Честнѣйшую», 15) О тропаряхъ предпразднеству и попразднеству и ежедневнаго святого, 16) О тропаряхъ двухъ святыхъ въ недѣлю, 17) О тропаряхъ предпразднества и попразднества, если случатся въ воскресенье съ святымъ, имѣющимъ тропарь, 18) О святомъ съ бдѣніемъ въ недѣлю, 19) О святомъ, имѣющемъ поміелей въ недѣлю, 20) О святомъ на 6 въ недѣлю, 21) О пѣніи

каноновъ за усопшихъ на панихидахъ, 22) о тропаряхъ повечерій предпразднествъ и попразднествъ и святыхъ дневныхъ въ недѣли, 23) о тропаряхъ Господскихъ праздниковъ въ недѣлю, 24) о тропаряхъ святыхъ и первобогородичныхъ, какіе говорятся въ пятницу вечеромъ, въ субботу и въ воскресенье, 25) о святомъ на 8, если приходится въ среду и пятницу, какіе говорятся богородичны, 26) о святомъ на 6 и имѣющемъ поліелей, какіе богородичны говорятся, 27) о первобогородичныхъ, какъ говорятся въ субботу и въ воскресенье, 28) о святомъ, имѣющемъ входъ на первобогородичныхъ, 29) когда говорится «Честнѣйшую» въ воскресенье, 30) о святомъ, имѣющемъ евангеліе, когда не говорится «Господеви поемъ», 31) о литіи, когда бываетъ и когда не бываетъ, 32) о предпразднествахъ Господскихъ праздниковъ, если случатся въ воскресенье, 33) о святомъ на 8 съ поліелеемъ въ субботу, 34) если случится въ субботу Аллилуія, 35) о постѣ св. апостоловъ и 36) объ ирмосахъ недѣли, какъ поются каноны ихъ съ Минеєю въ недѣлю.

[л. 30). Ἀρχὴ τῆς πεφωτισμένης ἀγίας καὶ μεγάλης μ', ἀρχομένης ἀπὸ τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου. Службы Тріоди постной и цвѣтной, о постѣ апостоловъ и о повечеріяхъ.

[л. 97 об.). Περί τοῦ πῶς δεῖ θυμιάν. Здѣсь же статья о времени открытія царскихъ дверей.

[л. 99). Περί τοῦ πάσῃ σπουδῇ φυλάττειν τὸν προεστῶτα καὶ μὴ παραρᾶσθαι τὰ ἐν τῷ τυπικῷ ἅπαντα καὶ περὶ τοῦ μὴ διατρέχειν τοῦτον ἔξω τῆς μονῆς καὶ ἀμελεῖν τῶν πιστευθέντων αὐτῷ ψυχῶν ἄνευ μεγάλης ἀνάγκης.

[л. 101 об.). Ἀκολουθία τῆς ὅλης ἑβδομάδος τῶν προκειμένων καὶ ἀλληλουσιῶν καὶ κοινωνικῶν τῆς θείας λειτουργίας, ὅτε οὐκ ἔστιν ἐορταζόμενος ἅγιος.

[л. 102). Службы общимъ святымъ.

[л. 103). Ἀρχὴ τῶν ἀποκρίσεων τῆς θείας λειτουργίας. Литургическая схема безъ молитвъ и описанія обрядовыхъ дѣйствій.

[л. 104 об.). Тропάρια θεοτοκία, ψαλλόμενα εἰς τὴν ἁγίαν λειτουργίαν.

[л. 105). Молитва надъ коливомъ.

— Порядокъ воскресной утрени, начиная съ непорочныхъ.

[л. 106). Правила о постѣ разныхъ отцевъ.

[л. 108 об.). Отпусты.

[л. 109). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας καὶ συνάξεως τῶν ἑορτῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ τὰ ἀναγκαιότερα, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου καὶ ἕως Αὐγούστου μηνός.

Поэтому и службы здѣсь изложены не всѣ, но только на нѣкоторые дни. Въ мѣсяцѣ Сентябрѣ на 1, 8, 13, 14, 23, 26 и 28 (Харитона), въ Октябрѣ 1, 6 и 11 (безъ службы), служба седьмого вселенскаго собора и 26, въ Ноябрѣ 12 (Іоанна Милостиваго), 13, 14, 21 и 30, въ Декабрѣ 5, 6, недѣля отцевъ, 15, 17, недѣля праотцевъ, 24 (предпразднества), 20, 25, 26, 27 и 31, въ Январѣ, 1, 2, 5, 6, 11, 16, 17, 18, 20, 25, 27 и 30, въ Февралѣ 2 и 24, въ Мартѣ, 9, 24 и 25, въ Апрѣлѣ 23 и 25, въ Маѣ 1, 2, 8, 21 и 25, въ Іюнѣ 8, 14, 24, 29 и 30, въ Іюлѣ 1, 2, 8 (Прокопія) 15, 16, 20, 22, 25, 27 и 31 и въ Августѣ 1, 2, 6, 7, 13, 14, 15, 23 (отданіе праздника Успенія), 29 и 31. Марковыя главы безъ указанія автора на своихъ мѣстахъ подъ самыми праздниками. Есть особенная глава относительно службы трехъ святителей. Заканчивается эта часть припискою: Ἐτελειώθη τὸ παρὸν Τυπικὸν ἐν μηνὶ Ἰανουαρίῳ εἰς τὰς 25, τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, τὸ πέραс εὐρῶν τῆς ποικίδος ὕμνησαι τὴν πανσθενουργόφωτον ἀπλήν Τριάδα. Ἀμήν [л. 214).

[л. 214). Μηνολόγιον σὺν Θεῷ τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἔχον τὰ τροπάρια καὶ κοντάκια τῶν ἁγίων, χωρὶς τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν καὶ τῶν μεγάλων ἁγίων. Ταῦτα δὲ ἐγράφησαν ὀπισθεν εἰς τὸ Τυπικὸν καθ' ἕν εἰς ὀρδίνιον του.

[л. 252 об.). Ἀπολυτίκια ἀναστάσιμα.

[л. 254 об.). Богородичны Октоиха.

[л. 256). Тропάρια, ψαλλόμενα μετὰ τὸν Ἀμωμον ἐν ταῖς κυριακαῖς τοῦ ὅλου χρόνου.

[л. 256 об.). Тропάρια νεκρώσιμα: «Святыхъ ликъ».

[л. 257). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας μεταλήψεως. Канонъ предъ причащеніемъ и молитвы.

[л. 273). Τὴν εὐχαριστήριον ταύτην εὐχὴν. Благодарственныя молитвы.

[л. 276). Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου, ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, λόγος περὶ ἐξόδου ψυχῆς καὶ ἐπὶ τῆς δευτέρας κρίσεως.

[л. 288 об.). Κανών, ψαλλόμενος ἐπὶ ἐξόδου ψυχῆς.

[л. 291). "Ἐτερος κανὼν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου.

[л. 294 об.). "Ἐτερος κανὼν παρακλητικὸς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου.

[л. 296 об.). Ἐξαποστειλάρια τῆς ὅλης ἐβδομάδος.

[л. 299). Περὶ τοῦ ὅταν ὁ ἱερεὺς πέσῃ νύκτα, ὀφείλει ἐν γρηγορώτατῳ ἐγερθῆναι τοῦ ποιεῖν οὕτως.

[л. 300 об.). Отпущены Господскихъ праздникоуѣ.

[л. 301). Εὐχὴ τοῦ οἴνου.

Δέσποτα ἀγαθέ, φιλόνθρωπε, ἔπιθε ἐφ' ἡμᾶς, ἐπὶ τὸν νέον οἶνον καὶ εὐλόγησον αὐτόν, ὡς εὐλόγησας τὸ φρέαρ τοῦ Ἰακώβ.

— Молитва Богородицѣ въ келліи: «Пресвятая, Госпоже Богородице, отжени отъ насъ всякаго лукаваго», отъ сна «Отъ сна воставъ благодаримъ Пресвятую Троицу» и лунникъ.

Типиконъ весьма сходенъ съ Типикономъ Свят.-гроб. библ. № 57, но лишь въ первой части, а далѣе представляетъ разницу. Текстъ службъ переходного времени. Противорѣчій нѣтъ.

LXXXIX. Τοπικὸν Αεοно-Ксиропотамскій соборный «ктиторскій», рукопись въ 16 долю листа, 392 листа, писана скорописью 1565 года, какъ это видно изъ приписки: Ἐγράφη ἐπὶ ἔτους ζογ', Ἰνδικτ. η'.

По составу и тексту Типиконъ сходенъ съ Кутлум. № 509. Можно указать на его сходство и съ Типик. Пантократора, но лишь до Марковыхъ главъ. Въ настоящемъ Типиконѣ есть и прибавки въ концѣ: о соблюденіи праздникоуѣ и о таинствахъ и т. п.

Изъ достопримѣчательностей отмѣтимъ позднѣйшую прибавку подъ 28 Июля: Πρόσχεσ ἐσὸ, ὁ τὴν ἐπιστάσιαν ἔχων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ταύτης ἀκολουθίας, ὅτι κατὰ τὴν κη' τοῦ παρόντος μηνὸς ψάλλομεν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Παύλου, τοῦ συστησαμένου τὴν καθ' ἡμᾶς ἱεράν μονήν, τὴν ἐπονομαζομένην τοῦ Ἐηροποτάμου. Αὕτη δὲ συντεθεῖσα ἐν ὑστέροις καιροῖς παρὰ

τοῦ ἔλλογιμωτάτου ἐν ἱεροδιδασκάλοις καὶ ῥήτορος κυροῦ Ἀθανασίου Γρηγορίου [л. 243 об.).

Въ пасхальной службѣ слово Златоуста имѣетъ прологъ Θ. Студита: Τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου προοίμιον εἰς τὸν ῥηθέντα κατηχητικὸν λόγον τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου и т. д. [л. 282). Внизу и по полямъ есть ссылки и на иную практику.

XD. № 136. Τοπικόν, безъ начала, рукопись Аеоно-Симоно-Петр. библи., въ 16 долю листа, 450 листовъ, писана красивымъ мелкимъ почеркомъ со множествомъ словосокращеній. Годъ этой рукописи 1566 опредѣляется слѣдующею припискою: Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐνεκα πάντων δόξα. Θεοδώρου τὸ δῶρον καὶ Ἰωὴλ πάνας. Χριστέ, δίδου τῷ πονήσαντι τὴν πολύολβον ἀρωγὴν. Γήθει μὲν λιμένα πλωτῆρ πολυβενθέα μάρων τῇ (;) γήθει δ' αὐτὸ γραφεὺς στίχον ὕστατον ἐκτολυπέων. Ἐν ἔτει ζος', ἰνδικτ. ια', Μαρτίου η'. [л. 415). Кромѣ этой приписки, отъ лица списателя есть другая приписка: Χριστός, ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, ταῖς πρεσβείαις τῆς παναχράντου αὐτοῦ Μητρὸς καὶ πάντων τῶν ἁγίων τοῖς κοπιῶσι πατρᾶσι καὶ ἀδελφοῖς ἡμῶν μισθὸν οὐράνιον παράσχοι καὶ ἡμᾶς ἐλεῆσαι, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος. Ἀμήν [л. 378).

Рукопись эта, по своему составу и расположению входящихъ въ нее статей, сходна съ церковнымъ Типикономъ Пантократорскаго монастыря. Въ вводной части нѣтъ лишь нѣсколькихъ (не болѣе трехъ) небольшихъ статей, которыя опущены. Въ Синаксарѣ весьма подробно изложена слѣдующая служба 8 Ноября въ честь собора Михаила Архангела и прочихъ безплотныхъ силъ:

Ἡ σὺναξις τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ καὶ τῶν λοιπῶν ἀσωμάτων δυνάμεων. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἱστῶμεν στίχους ς', ἦχος δ', στιχηρὰ προσόμοια Ὡς γενναῖον, Τρισηλίου θεότητος, καὶ ἕτερα, δευτεροῦντες αὐτά, Δόξα, ἦχος πλ. β'. Συγχαρήτε ἡμῖν ἅπασαι, Καὶ νῦν θεοτακίον, εἰσόδος, τὸ προκείμενον τῆς ἡμέρας καὶ τὰ ἀναγνώσματα τὸ α' Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ Ἐγένετο ὡς ἦν Ἰησοῦς ἐν Ἱεριχῶ, τέλος Ὁ γὰρ τόπος, ἐφ' ὃν σὺ ἔστηκας, τόπος ἅγιός ἐστιν. Τὸ δεύτερον Ἠσαίου Ἐπεὶ λέγει Κύριος· πᾶσα ἡ γῆ βοᾷ μετ' εὐφροσύνης,

1) Рукопись погибла въ пожарѣ 1890 г.

τέλος· Καὶ τὸν λαόν μου ἀπέκτεινας. Τὸ γ' *Ζαχαρίου*· Τάδε λέγει Κύριος· Εὐλαβεῖσθω πᾶσα σὰρξ ἀπὸ προσώπου Κυρίου, τέλος· Ἄλλ' ἢ ἐν Πνεύματί μου, λέγει Κύριος παντοκράτωρ. Εἰς τὸν στίχον ἰδιόμελον ἤχος α'. Τῶν νοερῶν δυνάμεων ἀρχιστράτηγοι, στίχος· Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα· Ὁ ταξιάρχης τῶν ἄνω δυνάμεων. Ἔτερον, ἤχος β', στίχος· Αἰνεῖτε τὸν Κύριον πάντες οἱ ἄγγελοι· Τῆς αἰθλοῦ οὐσίας. Εἰ οὐκ ἔστι κυριακή, Δόξα καὶ νῦν, ἤχος πλ. δ'. Ὡς ταξιάρχης καὶ πρόμαχος. Τροπᾶριον ἤχος δ'. Τῶν οὐρανίων στρατιῶν ἀρχιστράτηγοι, δυσωποῦμεν ὑμᾶς οἱ ἀνάξιοι, ἵνα ταῖς ὑμῶν δεήσεσι τειχίσητε ἡμᾶς, σκέπη τῶν περὺγων τῆς αἰθλοῦ ὑμῶν δόξης, φρουροῦντες ἡμᾶς, προσπίπτοντας ἐκτενῶς καὶ βοῶντας, ἐκ τῶν κυνδύων λυτρώσασθε ἡμᾶς, ὡς ταξιάρχαι τῶν ἄνω δυνάμεων. Εἰς τὸν ὄρθρον ἢ συνήθης στιχολογία· ἀνάγνωσιν δὲ ποιῶμεν τὸ ἐγκώμιον Παντολέοντος, διακόνου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ ἕτερον λόγον τοῦ ἀγιωτάτου μητροπολίτου Εὐχαΐτων Ἰωάννου. Εἶτα ὁ πολυέλεος ¹⁾, μετὰ δὲ τὸν πολυέλεον ἀντίφωνον τῆς ἐκλογῆς· ψαλμὸς ργ'. Εὐλόγει, ἡ ψυχὴ μου, τὸν Κύριον, Κύριε ὁ Θεός μου· φάλλομεν δὲ εἰς τὴν ἐκλογὴν καὶ τὰ ἐγκώμια τὰ τριαδικά, ἅπερ εἰσὶ ταῦτα ὕμνοι εἰς ἀντίφωνα τῶν Ἀσωμάτων· Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις, δὶς. Ἄγιος, ἅγιος, ἅγιος εἶ ὁ Θεός παντοκράτωρ, δὶς. Ἄγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος Σαβαώθ, πλήρης ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς δόξης αὐτοῦ, δὶς (ἅπερ λέγονται ἐκ δευτέρου). Δεῦτε πάντες ἄσμα μέλψομεν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν. Ἀλληλούια. Σοὶ τῷ πάντων ποιητῇ πρέπει αἶνος, ὕμνος πρέπει, δόξα καὶ μεγαλωσύνη εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. Σοὶ τῇ τριφύτῳ Τριάδι πρέπει Τρισάγιος ὕμνος. Ἄγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος Σαβαώθ, πλήρης ὁ οἶκος τῆς δόξης σου, Κύριε. Ἄγγελοι ἀνύμνου τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις, ἡμεῖς δὲ σοὶ βοῶμεν· δόξα σοι, Χριστέ, ἡ σωτηρία πάντων, δόξα σοι. Ἀρχάγγελοι, ἄγγελοι, θρόνοι, κυριότητες, τὰ χερουβὶμ καὶ σεραφίμ, δοξάσατε τὸν Κύριον, λέγοντες· Ἀλληλούια. Δόξα, Αἰνεσὶν Τρισάγιον ἢ φύσις τῶν ἀνθρώπων, Χριστέ Σωτήρ, βοῶσα· δόξα σοι Χριστέ, ἡ σωτηρία πάντων, δόξα σοι. Καὶ (νῦν), Δεῦτε τῇ Πανάγνῳ βοήσωμεν συμζώνως φωνὴν τὴν τοῦ ἀγγέλου· Χαῖρε, εὐλογημένη καὶ μόνη χαῖρε, χαρὰς ἢ πρόξενος. Πληρουμένων δὲ τῶν ἀντιφώνων, κάθισμα καὶ ἀνάγνωσις. Εἶτα οἱ ἀναβαθμοί, τὸ ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον ἤχος δ'. Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους, στίχος· Εὐλόγει,

¹⁾ ΡκΠ. 1528 γ. Ἐν τισὶ δὲ τῶν Τοπικῶν εὑρηται ψάλλεσθαι καὶ τὸν πολυέλεον.

ἡ ψυχὴ μου, τὸν Κύριον, εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον, κεφάλ. οε'. Εἶπεν ὁ Κύριος· ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἐνὸς τῶν μικρῶν τούτων. Μετὰ τὸν ν' ἰδιόμελον ἤχος πλ. β'. Οἱ ἄγγελοί σου, Χριστέ, κανὼν τῆς Θεοτόκου, ἤχος β'. Ἄτρεπτος, ἀσινῆς, αὔλος πάλαι κλίμαξ, μετὰ τοῦ εἰρμοῦ εἰς ζ' καὶ τῶν Ἄσωμάτων κανόνες δύο εἰς η'· ὁ μὲν εἰς τοῦ ἀγίου Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ ἤχος πλ. δ'. Ἄσμα ἀναπέμπομεν· ἕτερος δὲ τοῦ κατ' Ἰωσήφ, ἤχος ὁ αὐτός· Τῷ ἐκτινάξαντι. Καταβασία· Ἀνοιξω τὸ στόμα μου. Ἀπὸ γ' ῥόδης κάθισμα καὶ ἀνάγνωσις, τὸν λόγον τοῦ Χρυσσοστόμου εἰς τὰ Σεραφίμ, οὗ ἡ ἀρχή· Μὴ τις ποτὲ (τὸ κατὰ τὸν Ὁζῖαν). Ἀφ' ζ', κοντάκιον ἤχος β'. Ἀρχιστράτηγοι Θεοῦ, λειτουργοὶ θείας δόξης, τῶν ἀγγέλων ὁδηγοὶ καὶ ἀρχηγοὶ ἄσωμάτων, τὸ συμφέρον ἡμῶν πρεσβεύσατε καὶ τὸ μέγα ἔλεος, ὡς τῶν ἄσωμάτων ἀρχιστράτηγοι. Μετὰ τὴν θ' τὸ ἐξαποστειλάριον. Εἰς τοὺς αἶνους, τὸ Πᾶσα πνοὴ ἤχος β', ἰστώμεν στίχους δ' καὶ ψάλλομεν ἰδιόμελα ἤχος β'. Τῷ ἀδύφ θρόνῳ. Ὁ αὐτός· Ἄσωμάτοις χεῖλεσιν, ἕτερον ἤχος δ'. Τῆς ἡλιακῆς ἀκτίνος (τῷ θεῷ φωτὶ). Ὁ αὐτός· Πυρίνοις χεῖλεσι. Δόξα ἤχος πλ. α'. Ὅπου ἐπισκιάσῃ ἡ (χάρις σου), Καὶ νῦν θεοτοκίον. Δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις. Εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικὰ καὶ ἐκ τῶν κανόνων τῶν Ἄσωμάτων φδὴ γ' καὶ ζ'. Προκείμενον, ἤχος δ'. Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ. Στίχος· Εὐλόγει, ἡ ψυχὴ μου, τὸν Κύριον. Ὁ ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους, κεφ. γ'. Ἀδελφοί, εἰ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς. Ἀλληλούια. Αἰνεῖτε τὸν Κύριον πάντες οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην, κεφ. να'. Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· ὁ ἀκούων ἐμέ. Καιωνικόν· Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους (л. 71 об.—73 об.). Сн. ркп. той же библ. № 138 [л. 60 об.—62) и библ. патриаршей въ Иерусалимѣ № 306 [л. 56).

Количество Марковыхъ главъ, какъ въ Пантократорскомъ Типикѣ, но нѣкоторыхъ изъ нихъ не достаетъ, по отсутствію нѣсколькихъ листовъ, перепутанныхъ въ распорядкѣ. Текстъ рукописи буквально сходенъ съ Пантократорскою рукописью. Указанное сходство оканчивается чиномъ благословенія тѣста: «Ἀκολουθία τῆς ζύμης», а далѣе настоящая рукопись имѣетъ и отличающія ея слѣдующія составныя части:

[л. 479). Ἐρμηνεία περὶ τοῦ πῶς δεῖ ἀναγινώσκειν τοὺς βίους καὶ τὰ μαρτύρια τῶν ἁγίων καὶ τοὺς λοιποὺς λόγους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ

на весь годъ и на каждый день. Часто указываются чтенія даже и на трапезѣ.

[л. 417). Пасхалия.

[л. 435). Столбъ чтеній изъ Евангелія и Апостола на утрени и на литургіи на цѣлый годъ.

[л. 438). Тропари (ὅλων τῶν ἁγίων).

[л. 439). Τὰς ἡμέρας τῶν ἑορτῶν φυλάσσετε, ἀδελφοί, καὶ πρώτην γὰρ τὴν γενέθλιον, ἥτις ἡμῶν ἐπιτελεῖσθω ἑκάστη πέμπτη τοῦ ἐννάτου μηνός.

XDI. № 308. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μονῶν. Рукопись Саввы Осв. библ. (патр. въ Иерусалимѣ), въ 16 долю листа, 355 листовъ, писана на бумагѣ рукою 1572 г., какъ гласятъ объ этомъ многочисленныя приписки писца рукописи. Изъ этихъ приписокъ мы приведемъ лишь болѣе интересныя: Γραφὲν διὰ χειρὸς Ἰωὴλ μοναχοῦ, υἱοῦ κατὰ σάρκα Ἀντωνίου, οὗ τὸ ἐπίκλιον Χρυσίνου τοῦ ἀπὸ Θηβῶν, τῆς ἐπταπόλου τῆς Βοιωτίας, τοῦ ζπ' (1572) ἔτους, Ἰνδικτιῶνος ιε', κατὰ μῆνα Ἰούλιον κθ', ἡμέρα γ', ἐν κελλίοις τοῦ μεγάλου μάρτυρος Δημητρίου ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει Ἱερουσαλήμ [л. 282), и еще: Γραφὲν διὰ χειρὸς Ἰωὴλ μοναχοῦ, υἱοῦ κατὰ σάρκα Ἀντωνίου Χρυσίνου τινός, ἐπὶ κόμης τινός, λεγομένης Ρεώπου, τῆς πόλεως Θηβῶν, ἐπισκοπῆς τῆς Βοιωτίας [л. 346). Многія другія датированныя приписки въ этомъ Типиконѣ приведены у Аѳ. Пападопуло-Керамевса въ его Ἱεροσολυμιτικὴ βιβλιοθήκη, т. β' σελ. 432—433.

[л. 1—5). Отрывокъ на толкованіе изъ Псалтири.

[л. 6). Тропари, икосы и кондаки Ὀλομπίου τοῦ Κωνήτου (26 Ноября).

[л. 7). Εἴδησις μικροῦ ἑσπερινοῦ.

О чтеніи предначинательнаго псалма замѣчено: Ἰστέον, ὅτι ἀρτίως οὐκ οἶδα μὲν ψάλλεσθαι ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ ἐν τισὶ τῶν μονῶν τὸ Εὐλόγει, ἡ ψυχὴ μου, παρὰ τοῦ ἐκκλησιάρχου, ἀλλὰ παρὰ πάντων λιτώς.

[л. 8). Εἴδησις τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ.

О началѣ шестопсалмія: Ἰστέον, ὅτι ἐν τισὶ τῶν ἀντιγράφων οὐ δηλοῖ εὐλογεῖν τὸν ἱερέα εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἑξαψάλμου, ἀλλὰ μετὰ

τὴν συμπλήρωσιν τοῦ μεγάλου σημαντήρος ποιεῖν τὸν προεστῶτα, ἢ τὸν ἐκκλησιάρχην τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐξαψάλμου, μὴ εὐλογοῦντος τοῦ ἱερέως, ὅπερ οὐ, δοκεῖ μοι, εἶναι παράδοσιν πατρικὴν, ἀλλ' ὀκνηρίας δεῖγμα σαφές [λ. 14 ὀβ.]. Ἰστέον δέ, ὅτι τὸ Πᾶσα πνοὴ οὐ παρελάβομεν εἰς Παλαιστίνην ψάλλειν αὐτὸ κατ' ἤχον, ἀλλ' εἰς ἤχον πλ. β' πάντοτε [λ. 15 ὀβ.]. Δεῖ δὲ γινώσκειν καὶ τοῦτο, ὅτι πάντοτε εἰς τὸ τέλος τῆς η' ᾠδῆς, μέλλοντες τῆς θ' ᾠδῆς ἀρχεσθαι, ποιοῦμεν κοινῇ πάντες ὁμοθυμαδὸν σιγῶντες μετάνοιαν ἐδαφιαίαν, λέγοντες καθ' ἑαυτόν· Αἰνοῦμεν, εὐλογοῦμεν, ὑπερυψοῦμεν τὸ ὄνομά σου, Χριστέ· σὺ γὰρ Βασιλεῦεις εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. Ὡσαύτως καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς θ' ᾠδῆς μετάνοιαν ἐτέραν ἐδαφιαίαν, οὐχὶ δὲ καὶ ἐν ἐκάστῳ στίχῳ· τοῦτο γὰρ, ὡς σύγχυσις ποιῶν, οὐ γίνεται, εἰ καὶ παρὰ τισιν ὁρῶμεν γινόμενον νῦν [λ. 16 ὀβ.].

[λ. 18). Εἰδήσεις τῶν ἀγρουπνιῶν τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ.

[λ. 19). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς στιχολογίας τοῦ Ψαλτηρίου τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ.

Въ этой главѣ изложенъ весь порядокъ суточной службы. По изложенію статей настоящая глава имѣеть весьма не мало отличій отъ подобной же статьи въ Пантократорскомъ Типикѣ, но она имѣеть весьма не мало также и сходствъ. Въ настоящемъ Типиконѣ всѣ части этой главы не отдѣлены одна отъ другой и не имѣють надъ собою особыхъ заглавій. Кромѣ небольшихъ текстуральныхъ особенностей, здѣсь есть также не мало примѣчаній въ текстѣ, не встрѣчавшихся въ другихъ Типиконахъ: Ἰστέον, ὅτι γέγραπται ἐν τῷ παλαιῷ Τυπικῷ, γραφέντι ἐν Ἱεροσολύμοις, οὕτως· Χρὴ εἰδέναι, ὅτι ἐν πάσαις ταῖς κυριακαῖς, ἤγουν τῷ σαββάτῳ ἐσπέρας, οὐ ψάλλομεν τὸν ἐσπερινὸν ἔνδον εἰς τὸν ναόν, ἢ μεγαλοφώνως, οὔτε μὴν στιχολογοῦμεν. Ὡσαύτως καὶ ἐν ταῖς Δεσποτικαῖς ἑορταῖς καὶ ταῖς τῶν ἁγίων μνήμαις, ἐν αἷς γίνονται ἀγρουπνίαι, ἀλλὰ ψάλλομεν μικρὸν ἐσπερινὸν ἐν τῷ νάρθηκι χόμα καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν [λ. 20 ὀβ.]. О поклонахъ: Ἰστέον, ὅτι ἐν ταῖς πλείοσι τῶν Τυπικῶν ἀνά μέσον τῆς ἐκκλησίας λέγεται Ἰστασθαι καὶ προσκυνεῖν, ἡμεῖς δὲ διὰ τὸ μὴ γίνεσθαι ἀρτίως τοῦτο, ὡς ἄλλως δοκοῦν ἄτακτον, παρελείψαμεν τοῦτο [λ. 21 ὀβ.]. О первомъ чтеніи послѣ первой каѳизмы говорится: Τοῦτο νῦν οὐ γίνεται οὐδὲ ἐν ἐνὶ τῶν Ἱεροσολύμων μοναστηρίων· οὔτε γὰρ τὸ Θεὸς Κύριος λέγεται παρὰ τοῦ κανονάρχου, εἰμὴ παρὰ τοῦ ἱερέως, οὔτε τὸ κάθισ-

μα φάλλεται παρ' αὐτοῦ, ἀλλὰ παρὰ τοῦ ἐπιλαγχάνοντος εἰς τὸ ἄρχειν τοῦ χοροῦ. Μετὰ δὲ τὴν τῆς α' ἀναγνώσεως συμπλήρωσιν ποιεῖ μετανοίαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν [π. 28].

Τῇ δὲ μεγάλη μ' σφραγίζει ὁ προεστὼς ἐξυπνιστὴν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὃς ἐν ἐκάστη ἀναγνώσει μετὰ τὸ ἀναγῶναι μικρὸν ἀνίσταται τοῦ ἰδίου τόπου καὶ ποιεῖ τρεῖς μετανοίας εἰς τὸ μέσον, εἶτα διέρχεται τοὺς τόπους τῶν ἀδελφῶν ἡσυχῇ καί, ὃν ἂν εὐρη καθεύδοντα, νύσσει αὐτὸν ἡρεμαίως, ὁ δὲ ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὸ μέσον καὶ ποιεῖ γόνυκλισίας γ' καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν καὶ ἀνελθὼν κάθηται εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. Τοῦτο νῦν οὐ γίνεται, ἀλλ' οὐδὲ ἐν τοῖς πλείοσι τῶν ἀντιγράφων εὐρίσκεται, οἶμαι δὲ διὰ τὸ εἰς ῥαθυμίαν ἐπιῤῥεπές ἡμῶν καὶ τὸ μὴ φέρειν ἠδέως τοὺς ἐλέγχους παρεσιώπηται· παρὰ τινων δὲ τοιοῦτος ἐξυπνιστὴς τὸν ὅλον χρόνον ἐπισυνάγει τοὺς ἀδελφούς εἰς τὴν ἐκκλησίαν [π. 39 ὀβ.].
СН. ВЪШНЕ СТР. 311.

[π. 41 ὀβ.]. Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ συνάξεως τοῦ ὅλου ἑναυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

Ἰστέον, ὅτι τῇ γ' ἡμέρᾳ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς ἐκοιμήθη ὁ κτήτωρ τῆς σεβασμίας μονῆς ἡμῶν τῆς Δοβροσῶντος, ὁ χρηματίσας οἰκουμηνικός πατριάρχης κύριος Νήφων καὶ ἔταξεν ἐγγράφως καθ' ἕκαστον ἔτος κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἐκτελεῖσθαι μνημόσυνον αὐτοῦ παρ' ἡμῶν, διδοῦσθαι δὲ καὶ τοῖς κατὰ Θεὸν ἡμῶν ἀδελφοῖς τοῖς πένησιν ἄρτον καὶ οἶνον, ὅσον παρὰ παντός τοῦ κοινοβίου καθ' ὅλην τὴν ἐβδομάδα ἐκδπανᾶται; ὅθεν καὶ ὀφείλει γίνεσθαι ἀπαραλείπτως [π. 52].

Ἰστέον, ὅτι οὐδὲ τοῦτο εὐρομεν συνήθως, замѣчають Типиконѣ о службѣ 15 Сентября, ἀλλ' ἵνα μὴ δευτεροῦμεν τὸ Δεσποτικὸν τροπάριον, ἤγρου τῆς ἑορτῆς, ἢ λέγωμεν εἰς τὸ Καὶ νῦν θεοτοκίον, λέγομεν πρῶτον τοῦ ἁγίου, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, πλὴν ἐν τῷ ἑσπερινῷ μόνον, εἰς δὲ τὸν ἄρθρον ψάλλομεν πρῶτον εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τὸ τῆς ἑορτῆς, εἶτα τοῦ ἁγίου, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, εἰς δὲ τὴν ἀπόλοσιν τούτου, ὡς ἐν τῷ ἑσπερινῷ [π. 60].

Σημεῖώσαι, ὅτι εἰς τὴν καθολικὴν διάταξιν ἀπὸ τῆς κ' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς δηλοῦται τὰ γ' καθίσματα, ὧδε δὲ ἀπὸ τῆς μετὰ τὴν Ὑψωσιν κυριακῆς, ὅπερ καὶ φαίνεται ἀρμόδιον διὰ τὸ ἀπὸ κυριακῆς λαμβάνειν ἀρχὴν τὸ Ψαλτήριον, εἶτε γοῦν πρὸ τῶν κ', εἶτε

μετά τὰς κ' φθάσῃ ἡ κυριακή, ἀπὸ τῆς β' ὀφείλει ἄρχεσθαι τὰ γ' καθίσματα [λ. 62 ὀβ.).

Σημείωσαι οὖν, ὅτι εὐρομεν ἐν τισι Τυπικοῖς τῶν νεωτέρων, ὅτι ἐν τισι τῶν πόλεων τῆς ἁγίας μάρτυρος Αἰκατερίνης, ἐν τῇ κε' τοῦ μηνός, ἐν ἣ καὶ ἀποδίδεται ἡ ἑορτή, ἐν ἑτέροις δὲ ἐν τῇ κε' ψάλλομεν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἐν ἁγίοις Κλήμεντος, πάπα Ῥώμης. Ἐν Τυπικοῖς παλαιότεροις εὐρομεν αὐτὴν ἑορτάζεσθαι ἐν τῇ κδ' τοῦ αὐτοῦ μηνός. . . καὶ Πέτρου Ἀλεξανδρείας, ἐν ἣ καὶ ἀποδίδεται ἡ ἑορτὴ τῶν Εἰσοδίων [λ. 90 ὀβ.).

Δεῖ εἰδέναι, ὡς οὐχ εὐρομεν τὴν συνήθειαν ταύτην, ὥστε ψάλλειν τὰ τοιαῦτα τροπάρια, ἐνουμένων τῶν δύο χορῶν (это о. часахъ на-канунѣ Рождества), ἀλλὰ τὰ μὲν β' τροπάρια ψάλλειν εἰς τοὺς χοροὺς ἐν ἑκάστῳ, κατὰ τὴν συνήθειαν, εἰς δὲ τὸ γ' ἐνοῦσθαι καὶ λέγειν τοὺς δύο χοροὺς τὸ Δόξα, εἶτα Καὶ νῦν [λ. 104).

Статья о славленіи у игумена [л. 72—73]. См. выше стр. 319—320, 340.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ (т. е. 11 Февраля) τοῦ ἁγίου Βλασίου ἐγεννήθη ὁ κτήτωρ τῆς ἁγίας μονῆς ταύτης καὶ ἐτάχθη παρὰ τοῦ πατρός μου τοῦ ἡγουμένου νὰ ποιῶν κόλυβα τοῦ ἁγίου διὰ τὴν χαρὰν καὶ νὰ δίδουν καὶ εὐλογίαν, ἐστᾶ (ὥστε;) νὰ συνίστηται ἡ μονή [λ. 139 ὀβ.).

[λ. 190). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

Χρὴ γινώσκειν, ὅτι ἐν τῇ λαύρᾳ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα οὐ ψάλλουσι τὰ ἀπόδειπνα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' ἐν τοῖς κελλίοις ἑκαστος· οὕτω γὰρ παρελάβομεν, εἰς τὰ κοινάβια τῆς Παλαιστίνης ψάλλον-ται οὕτως [λ. 209).

О благословеніи хлѣбовъ и о раздачѣ ихъ народу въ великую субботу послѣ литургіи замѣчаніе то же, что и выше стр. 234, но съ небольшою прибавкою: Καὶ μετὰ τὸ Ἄμην (т. е. послѣ освященія хлѣбовъ) καθεζόμεθα ἐν τοῖς τόποις ἡμῶν ἠρόχως καὶ εὐτάκτως, εὐθέως δὲ εἰσέρχεται ὁ κελλαρίτης καὶ ἐπιδίδωσιν ἑκάστῳ τῶν ἀδελφῶν ἀνά κλάσματος ἄρτου καὶ κρασοβολίου οἴνου καί, ἐὰν εὐρεθῶσι, καὶ ἰσχάδες, ἢ καὶ τεθλασμένα κάρυα, ἢ ἀμύγδαλα, ὧν καὶ μεταλαμβάνομεν, ἐν τοῖς τόποις ἡμῶν καθεζόμενοι. Πρόσγες. Τοῦτο, ὡς σύγγουσι ἐμποιοῦν ἔστιν ὅτε καὶ ἀστασίαν ἐν τῷ ναῷ, οὐ γίνεται ἐν ταῖς μεγάλαις τῶν μονῶν διὰ τὸν λαόν, ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ ναοῦ διὰ τὸ εὐρυχωρότερον καὶ τὴν ἄλλην αἰτίαν, καὶ οὐδὲ κλάσμα ἄρτου, ἀλλὰ τὸ ἱκανοῦν, ἐπεὶ καὶ δυσὶν ἡμέραις ἡ νηστεία ἠκολούθησε, παῦ

γάρ ἀρμύδιον τὸ κλάσμα τοῦ ἄρτου μετὰ τοῦ κρασοβολίου οἴνου. Ἡμῶν δὲ διακλυομένων, γίνεται ἀνάγνωσις εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ βιβλίου [л. 243 об.).

Ἰστέον, ὅτι, ἐν τισι τῶν Τυπικῶν τυπικὰ δηλοῦται ψάλλεσθαι ἐν τῇ λειτουργίᾳ τῆς παρούσης ἑορτῆς, ἐν δὲ ταῖς μακαρισμοῖς ὧδαί γ' καὶ ς' ἐκ τῶν τῆς ἑορτῆς κανόνων [л. 265 об.).

Δεῖ γινώσκειν, ὅτι, εἰ τύχοι ἡ ἑορτὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς Δεσποτικῆς Ἀναλήψεως, γίνεται ἡ ἀκολουθία τοῦ ἁγίου μετὰ τῆς ἑορτῆς, ἡ δὲ τοῦ ὁσίου ἀκολουθία ψάλλεται ἐν ἄλλῃ ἡμέρᾳ. Ὅμοίως δὲ εἰ τύχοι καὶ ἐν τῇ παρούσῃ κυριακῇ [л. 267 об.).

[л. 276 об.). Περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν ὁ ἱερεὺς.

[л. 278). Περὶ τοῦ πάσῃ σπουδῇ φυλάττειν τὸν προεστῶτα μὴ παρορᾶσθαι τὰ ἐν τῷ Τυπικῷ ἅπαντα καὶ περὶ τοῦ μὴ διατρίβειν τοῦτον ἔξω τῆς μονῆς καὶ ἀμελεῖν τῶν πιστευθέντων αὐτῷ ψυχῶν ἄνευ μεγάλης ἀνάγκης.

[л. 281). Προκείμενα ἀναστάσιμα τοῦ ὄρθρου τῶν ὀκτῶ ἤχων, ἦτοι τὰ ἄμνημα.

[л. 281 об.). Προκείμενα, ἀλληλουάρια ἀναστάσιμα τῶν ὀκτῶ ἤχων τῆς λειτουργίας, ἦτοι τὰ ἄμνημα.

[л. 282 об.). Προκείμενα καὶ ἀλληλουάρια τῆς ὅλης ἐβδομάδος.

[л. 283). Ἐτέρα ἀκολουθία εἰς διαφόρους ἁγίους.

[л. 284). Φωταγωγικά τῶν ὀκτῶ ἤχων.

[л. 284). Τριαδικὰ τῶν ὀκτῶ ἤχων.

[л. 285). Ὕμνοι τριαδικοί.

[л. 286 об.). Ἀκολουθία τῆς ζύμης.

[л. 287 об.). Μάρκου ἱερομονάχου σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. Всѣхъ главъ 86.

[л. 350 об.). Τροπάρια, ψαλλόμενα εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν ἐν τῷ ὄρθρῳ μετὰ τὸν ν' ἀντί Ταῖς τῶν ἀποστόλων πρεσβείαις.

— Молитва на благословеніе хлѣбовъ [л. 351). Толкованіе на 18 псаломъ.

XДII. Сборникъ Марковыхъ главъ, рукопись библи. лавры пр. Аѳанасія на Аѳонѣ, на бумагѣ въ 16 долю листа (вѣрнѣе около 14 или 13 сантиметровъ), 178 листовъ, писана чоткою и разборчивою скорописью 1572 года. Время написа-

νία рукописи указано въ припискѣ писца въ концѣ рукописи: Φθίνοντος τοῦ τέρμα ἐν ἔτει ζπ', ἰνδικτιώνος ιε', θαρρηλιώνος ἱσταμένου. На передней сторонѣ: Ἰησοῦ, προηγού τῶν ἐμῶν πονημάτων. Рукопись разбита. Недостаётъ нѣсколькихъ листовъ въ ея оглавленіи. Заглавіе рукописи такое: Μάρκω, ἀμαρτωλῶ ἱερομονάχω, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τοπικοῦ. Заглавіе это вполне опредѣляетъ содержаніе рукописи, въ которой, кромѣ Марковыхъ главъ, находятся замѣчанія: а) Δεῖ γινώσκειν, ὅτι ὀφθεῖται ἡ Παναγία καθ' ὅλης τῆς ἐβδομάδος τῆς Διακαινησίμου. б) Τέλος σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῶν ἀπορήτων τοῦ Τοπικοῦ.

Τῷ σαββάτῳ τῆς ἀπόκρεω ἀργία καὶ λύσις πάντων.

Τῷ σαββάτῳ τῆς τυρινῆς ἀργία καὶ κατάλυσις πάντων.

Τῷ σαββάτῳ πρώτῳ τῶν νηστειῶν ἀργία πάντων καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.

Τῇ πέμπτῃ τοῦ μεγάλου κανόνος κατάλυσις τῆς νηστείας.

Τῇ παρασκευῇ τῆς ἀκαθίστου κατάλυσις ὁμοίως.

Τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ λύσις τῆς νηστείας.

с) Приписка на полѣ рукописи подѣ службою Благовѣщенія въ великій четвертокъ: Ἰστέον, ὅτι οἶαν ἡμέραν τύχη ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ μεγάλῃ ἐβδομάδι, ἐσθίομεν ἰχθύας εἰς δόξαν καὶ ἀντίληψιν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, καθὼς ἐν τῷ νόμῳ τοῦ Ἀρμενοπούλου γέγραπται. Ὅμοίως γράφει καὶ ὁ Νικηφόρος, ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ὅτι ἡ καὶ ἂν ἡμέρα τύχη, ἐσθίομεν ἰχθὺν ἀκωλότως [л. 93].

Всѣхъ главъ 100. Текстъ и порядокъ ихъ ничѣмъ не разнятся отъ подобныхъ же главъ, напечатанныхъ въ Типиконѣ 1545 года. Первые главы изложены въ порядкѣ Мѣсяцеслова и заключаютъ въ себѣ указанія относительно слѣдующихъ случаевъ: 1) Если праздникъ индикта и память Симеона столпника приходятся въ воскресенье, 2) тоже относительно праздника обновленія храма и 3) недѣли отцевъ седьмого вселенскаго собора, 4) о началѣ поста Рождества Христова, 5) о постѣ Рождества Христова, когда поется Аллилуія, 6) объ отданіи праздника Введенія пресвятой Богородицы въ воскресенье, 7) о тропаряхъ и кондакахъ предпразднества Рождества Христова, 8) о праздникѣ Рождества Христова, если онъ приходится въ 24 Декабря мѣсяца, 9) о праздникѣ Рождества въ

воскресенье и о недѣлѣ по Рождествѣ, если она приходится 26 Декабря, 10) объ отданіи этого праздника въ воскресенье, 11) о праздникѣ Обрѣзанія въ воскресенье. Здѣсь и отвѣтъ Нила о предпразднествѣ Богоявленія, если оно приходится въ субботу или воскресенье.

ΧDIII. № 388 Τυπικόν (заглавіе обычное), ркп. Парижской національной библиотеки (du Fonds) въ 16 долю листа, 502 листа, писана въ 1573 году, какъ видно изъ слѣдующей приписки: Ἐτους ζπα', ἰνδικτ. α', ἐν μηνὶ Ἀπριλίῳ ιζ' [л. 502].

[л. 1). Вводная часть раздѣлена на главы съ заглавіями: Δήλωσις и Εἰδήσις.

[л. 46 об.). Ἀκολουθία σὺν Θεῷ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ συνάξεως τοῦ ὄλου ἑαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

О тропарѣ 16 Августа замѣчено: Ἰστέον, ὅτι οὐχ εὔρομεν συνήθως τοῦ λέγειν τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ ἁγίου ἔμπροσθεν, οἱ νῦν δὲ νέοι ποιηταί, ἕνα μὴ δευτερώσι τὸ Δεσποτικὸν τροπάριον, ἢ λέγωσιν εἰς τὸ Καὶ νῦν θεοτοκίον, διὰ τοῦτο λέγουσι πρῶτον τὸ τοῦ ἁγίου, εἶτα Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, πλὴν ἐν τῷ ἑσπερινῷ μόνον γίνεται [л. 71 об.).

Ἰστέον, ὅτι τῇ αὐτῇ κυριακῇ, ἕως μετὰ τὴν Ἰψωσιν, ἀναγινώσκειται τὸ Συνοδικὸν τῆς ζ' συνόδου ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ [л. 73].

На Михаила архангела 8 Ноября положены полиелей и антифωνα τῆς ἐκλογῆς ψαλμὸς ργ'. Εὐλόγει, ἢ ψυχὴ μου. Ψάλλομεν δὲ εἰς τὴν ἐκλογὴν καὶ τὰ ἐγκώμια, τὰ τριαδικά, ἅπερ εἰσὶ ταῦτα ὕμνοι εἰς ἀντίφωνα τῶν Ἀσωμάτων. Δόξα ἐν ὑψίστοις. Ἄγιος, ἅγιος, ἅγιος εἶ, Θεὲ Παντοκράτωρ, δὶς. Ἄγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος Σαβαώθ, πλήρης ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς δόξης αὐτοῦ, δὶς. Ἔτερα, ἅπερ λέγεται ἐκ δευτέρου. Δεῦτε πάντες ᾄσμα μέλψομεν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν, Ἀλληλοῦα. Σοὶ τῷ πάντων ποιητῇ πρέπει αἶνος, ὕμνος κτλ. [л. 108 об.). См. выше всю эту службу стр. 332—333.

Предъ Рождествомъ часы съ обычными псалмами, но съ пѣніемъ 12 тропарей [л. 145 об.). Ἐν δὲ τῇ ἐνάτῃ μετὰ τὴν πλήρωσιν τοῦ δευτέρου τροπαρίου, σταθεὶς ἐν τῷ μέσῳ ὁ κανονάρχης ἀναγινώσκει τὸ Σήμερον γεννᾶται, μεγαλοφώνως, εἶτα πολυχρονεῖ τοὺς βασιλεῖς ἐκ γ', λέγων οὕτως: Πολυχρόνιον ποιήσαι ὁ Θεὸς τὴν κρα-

ταιάν και άγιάν βασιλείαν αὐτῶν, και τὸν ἡγούμενον, ἀπαξ· Σώσαι Χριστός ὁ Θεός τὸν πανοσιώτατον πατέρα ἡμῶν και καθηγούμενον σὺν πάσῃ τῇ ἐν Χριστῷ ἀδελφότητι εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἐἴτα δοξάζει ὁ δομέστικος τοῦ πρώτου χοροῦ εἰς ἦχον πλ. β', Καὶ νῦν ὁ ἕτερος, ἐντεῦθεν ἠχίζει ὁ πρῶτος και ψάλλομεν στάσιν μίαν, ἠχίζει και ὁ δεύτερος πάλιν τὸ αὐτό, δηλονότι δευτεροῦμεν ἕλον τὸ στιχηρὸν κατὰ στάσιν, τὸ δὲ τέλος τοῦ στιχηροῦ ἐκ γ'. Καὶ ὁ κανονάρχης, ὅτε ἀναγιώσκει τοῦτο και ἡμεῖς [λ. 146].

Многолѣтствованіе царей, епископа и игумена было и послѣ литургіи [л. 151).

Ο разрѣшеніи въ теченіе всѣхъ святокъ. Μητροπολίτου Δυρράχίου τοῦ Καβασίλου ἐκ τῶν κανονικῶν διατάξεων, τῶν ἐρμηνευθεισῶν παρ' αὐτοῦ ἐν ἰδίῳ Συντάγματι περὶ τῆς καταλύσεως τοῦ δωδεκαήμερου. Τὸ δωδεκαήμερον νηστείας ἔχει τῶν Ἀρμενίων· οὗτοι γὰρ τὰς τρεῖς ἑορτάς, ἥως τὸν Εὐαγγελισμόν, τὴν Γέννησιν και τὰ ἅγια Θεοφάνεια συναπτῶς ἐκτελοῦσι κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῶν ἁγίων Θεοφανείων, ἀκολουθοῦντες ἄλλοις τε αἰρετικοῖς και τῷ ἀρχηγῷ αὐτῶν Μαντακουρῆ, ὃς και Ἐχένιος ὀνομάζεται, διὰ τοῦτο και πρὸ τῶν Θεοφανείων δώδεκα ἡμέρας νηστεύουσιν, ἡμεῖς δέ, ἵνα μὴ συμπίπτωμεν ταῖς τῶν αἰρετικῶν τούτων νηστείαις, ἀντιβρόπως ἐκείνοις τὰς ἐν ταῖς εἰρημέναις ἑβδομάσι νηστήμους ἐκείνων ἡμέρας, ἥως τοῦ δωδεκαήμερου και τῆς προφωνησίμου τὰς τετράδας και παρασκευάς, ταῖς ἀνσιμίαις ἐξισοῦντες, ταῖς αὐτοῖς και ἐν ταύταις κεχρήμεθα βρώμασιν [λ. 155).

Выходъ для вторичнаго водоосвященія въ Богоявленіе положенъ на утрени, послѣ великаго славословія и ектеніи: και ἀπερχόμεθα ἐν τῇ βρύσει τοῦ ὕδατος, ἣ ἐνθα κάλλιστός ἐστι τόπος τοῦ γενέσθαι τὸν ἁγιασμόν [л. 177).

Ἰστέον, ὅτι εὔρισκεται ἐν τῷ Τοπικῷ τῆς Πέτρας περὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὡς, ἐὰν ἐπιστῇ ἡ τοιαύτη ἑορτὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ μεγάλου κανόνος, τὸν μὲν τοιοῦτον μέγαν κανόνα ψάλλομεν τῇ δ' ἑσπέρᾳ τῆς δ' ἑβδομάδος, τὴν δὲ ἑορτὴν ἐν τῇ λαχούσῃ ἡμέρᾳ, ἥως τῇ αὐτῇ ε', ὕπερ, αἶμαι, εὐλογον· οὕτω γὰρ ἀπαράλειπτον και αἰ τῶν δύο ἀγρυπνῶν ἀκολουθία ἔξουσι και τὸ ἀσύγχυτον [л. 217).

[л. 288). Ο ποкаяніи.

[л. 288). Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ ἀκολουθία τῆς ἁγίας και μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

Въ сырную недѣлю не постились въ отраженіе ереси яковитовъ и тетрадитовъ [л. 297].

Ектенія за оглашенныхъ на всѣхъ литургіяхъ великаго поста [л. 312), ἐκτὸς τῷ σαββάτῳ τοῦ Λαζάρου καὶ τῇ κυριακῇ τῶν Βαίων.

[л. 328). Акаѳистъ читается въ алтарѣ [л. 332).

[л. 406). Περὶ τοῦ πάσης σπουδῆ φυλάττειν τὸν προσετώτα τὰ ἐν τῷ Τοπικῷ ἅπαντα.

[л. 410). Ἀναστάσιμα προκείμενα 8 гласовъ, аллилуаріи и прокимны воскресные утренніе.

[л. 411 об.). Ἀκολουθία τῆς ὅλης ἑβδομάδος τῶν προκειμένων ἀποστόλου, τῶν ἀλληλουαρίων, τῶν εὐαγγελίων, τῶν κοινωνικῶν, τῶν ἐν τῇ θεῖα λειτουργίᾳ τελουμένων, ὅτε οὐκ ἔστιν ἑορταζόμενος ἅγιος.

[л. 412 об.). То же самое въ честь общихъ святыхъ и по разнымъ случаямъ.

[л. 420). Εὐχὴ, λεγομένη ἐπὶ πᾶσαν ὥραν.

[л. 420 об.). Μάρκου ἱερομονάχου σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τοπικοῦ. 86 главъ.

[л. 500). Ἀκολουθία τῆς ζόμης.

XDIV. № 174. Τοπικόν, рукопись Аѳоно-Филоѳеевской библи., въ 16 долю листа, 407 листовъ, писанъ въ 1576 году, какъ это видно изъ слѣдующей приписки: Ἐγγράφη τὸ παρὸν Τοπικὸν ἐν τῇ σεβασμίᾳ καὶ ἱερᾷ μονῇ τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, τῇ ἐπιτεκνημένῃ τοῦ Φιλοθέου, χειρὶ μὲν τοῦ εὐτελοῦς καὶ ἀλιτήμονος Γαβριὴλ τοῦ ἐκ Καλλιουπόλεως, προστάξει δὲ καὶ συνεργείᾳ τοῦ δαιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις καὶ πνευματικοῖς πατρᾷσι τοῦ Καλλινίκου, προηγουμένου αὐτῆς μονῆς καὶ πρώην πρώτου τοῦ ἀγιωνόμου Ὁρους. Ὁ δὲ τολμήσας ἀποξενῶσαι τοῦτο τῆς τριαύτης μονῆς ἐχέτω τὴν Δέσποιναν ἡμῶν Θεοτόκον ἀντίδικον ἐπὶ ζωῆς καὶ θανάτου αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ φρικτῇ καὶ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. Εἴληφε δὲ πέρας ἐπὶ ἔτους ζπδ', ἰνδικτ. δ'.

По составу и особенностямъ Типиконъ этотъ сходенъ съ Кутлумушскимъ № 509. Статьи о благословеніи тѣста нѣтъ. Праздникъ Благовѣщенія имѣетъ статьи изъ Петрскаго Типикона. Память царей Константина и Елены указываетъ

службу имъ и на Вознесеніе. Предпразднество и попразднество св. Аѳанасію Аѳонскому говорить о святогорскомъ происхожденіи этого Типикона.

XDV. № 509. Τυπικόν, рукопись Аѳоно-Филоѳ. библи. въ 16 долю листа, 419 листовъ, писана въ 1580 году, какъ это видно изъ подписи: Ἐγγραφα ἐπὶ ἔτους ζωή, ἰνδικτ. η' [л. 419].

По составу, заглавію и расположенію статей этотъ Типиконъ сходенъ съ Ватопедскою рукописью № 345. Но здѣсь послѣднею статьею стоитъ «Ἀκολουθία τῆς ζώμης», а остального прибавленія нѣтъ. Далѣе въ этомъ Типиконѣ также положены предпразднество и попразднество св. Аѳанасію Аѳонскому и самая служба изложена весьма пространно на подобіе великихъ праздниковъ [л. 202], хотя и замѣчается, что «οὐ ψάλλονται παρ' ἡμῖν τὰ προεόρτια τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, ἀλλὰ μόνον ἐν τῇ αὐτοῦ ἁγίᾳ λαύρᾳ».

XDVI. № 216. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη ἡ διατάξις καὶ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις οὐσῶν ἁγίων μονῶν. Ркп. Парижск. нац. библи. (Coislian.) въ 16 долю листа, 206 листовъ писана почеркомъ XVI в. Приписка писца: Εἶχου μοι ἀξιῶ ἱετικῶς τῷ σῷ κατὰ πάντα ἐλαχίστῳ, γραφεῖ δὲ τούτων Δανιήλ τῷ ἐξ Ἰουδαίων. Типиконъ принадлежалъ нѣкогда Τυπικὸν τοῦ Ἀρμαρίου τῆς λαύρας, какъ гласитъ приписка на выходномъ листѣ. Листы въ рукописи перепутаны.

[л. 1]. Вводная часть съ раздѣленіями на главы и съ заглавіями: Εἰδήσις, Δήλωσις и т. д.

[л. 15 об.]. Въ Синаксарѣ недостаетъ нѣсколькихъ листовъ.

[л. 64]. Службы Трїоди постной и цвѣтной.

[л. 121 об.]. Μάρκῳ ἱερομονάχῳ σύνταγμα, ποιηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. 94 главы.

[л. 159 об.]. Прибавочныя статьи: прокимны, аллилуаріи, воскресныя и отпустительныя тропари.

[л. 202). Τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, πῶς δεῖ εἶναι τὸν μονάχον.

[л. 203 об.). Ἀκολουθία τῆς ζύμης.

[л. 204). Εὐλογητάρια сυδδοτῶν и воскресений и богородичны.

[л. 206). Ἀντίφωνα τῆς λειτουργίας.

XDVII. № 361 (по Ламбросу № 5868). Τοπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μονῶν. Рукопись Руссиковской (русского Пантелеимоновскаго монастыря на Афонѣ) библиотеки въ четвертку, 189 листовъ, писана мелкою скорописью XVI вѣка.

[л. 1). Εἶδησις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ.

[л. 1 об.). Περί τῆς ἀγρυπνίας διατάξεις. Великая вечерня.

[л. 7). Εἶδησις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἑνιαυτοῦ. Указание на цѣлый годъ о количествѣ всенощныхъ бдѣній.

[л. 8). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μονῶν. Въ этой главѣ изложенъ порядокъ суточной службы.

[л. 16 об.). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τε καὶ ψαλμωδίας τοῦ ὅλου ἑνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

[л. 92 об.). Ἀρχὴ τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς.

[л. 113). Службы по Трїоди цвѣтной

[л. 138). Антифоны Пасхи, Пятидесятницы, Вознесения, Рождества Христова, Крещения и недѣли Ваий.

[л. 142). Μάρκω, ἁμαρτωλῷ ἱερομονάχω, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τοπικοῦ. Всѣхъ главъ 95.

[л. 187). Περί τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν.

[л. 188). Τὰ ἀναστάσιμα προκείμενα предъ апостоломъ.

— Τὰ ἀναστάσιμα ἀλληλουάρια,

[л. 188 об.). Προκίμны суточные.

— Προκίμны предъ евангелиемъ.

[л. 189). Προκίμны на вечерняхъ въ велиκῇ постъ.

— Φωταγωγικά τῶν ὀκτώ ἡχῶν.

[л. 189 об.) Εὐχὴ εἰς τὸ εὐλογῆσαι σταφυλάς· Εὐλόγησον, Κύριε, τὸν καρπὸν τοῦτον τὸν νέον τῆς ἀμπέλου . . . А. Дмитриевскій,

Ἐὐχολόγια т. II, стр. 47. Молитва не окончена, по недостатку листовъ въ рукописи.

Настоящая рукопись, помимо того, что имѣетъ весьма близкое отношеніе къ первопечатному Типикону, важна въ томъ отношеніи, что отъ начала до конца она интерполирована. Въ всякаго сомнѣнія, переписчикъ, послѣ окончанія своего труда, провѣрялъ его снова, по другой рукописи, и дополнялъ новыми вставками, которыя, къ глубокому сожалѣнію, будучи писаны киноварью, въ большинствѣ случаевъ выцвѣли въ настоящее время. Интерполяціи, иногда во все поле листа (л. 26, 63 об., 116 и др.), интересны въ томъ отношеніи, что онѣ сразу знакомятъ читателей съ обычаями древне-церковной и новѣйшей практикѣ. Для примѣра мы укажемъ здѣсь (см. выше стр. 262) на обрядъ выноса креста въ 1 день Августа мѣсяца. Въ рукописи между интерполяціями есть не мало такихъ, которыя интересны и для исторіи того или другого церковнаго обряда, того или иного обычая. Такъ, напр., л. 8 об. мы находимъ слѣдующее замѣчаніе относительно литіи послѣ вечерни, несуществующее въ нынѣшнихъ Типиконахъ: *Ὅλα ἦν τότε συνήθεια*. О стихирахъ на «Господи воззвахъ» отъ Антипасхи до Пятидесятницы замѣчено: *Ὁὐ μόνον ἐν ταῖς κυριακαῖς, ἀλλὰ καὶ καθ' ἐκάστας, εἰ μὴ ἐστὶν ἑορταζόμενος ἅγιος, οὕτως ἐν τῷ ὄρθρῳ εἰς τοὺς ἄλλους· εἰς γὰρ στιχηρὰ τὰ τῆς ἑορτῆς λέγονται, εἰ μὴ ἄρα σπάνις ἐστὶ στιχηρῶν* (л. 10 об.). Относительно употребленія елея въ пятницу первой недѣли: *Τοῦτο οὖν οὐ γίνεται, ἢ τοῦ ἐλαίου δηλαδὴ κατάλυσις, τοῦ οἴνου δὲ* [л. 106] κ. τ. λ. Сравн. выше стр. 80.

XDVIII. № 311. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τοῦ Τυπικοῦ, περιέχοντος τὴν ἅπασαν ἀκολουθίαν καὶ διάταξιν τῆς ἐκκλησίας, γενομένην ὑπὸ τοῦ δόσιου πατρὸς ἡμῶν Σάββα, τοῦ καθηγητοῦ τῆς ἐρήμου καὶ ἡγιασμένου. Рукопись патр.-Иерус. библ. въ 16 долю листа, 230 (нынѣ 227) листовъ, писана скорописью XVI вѣка.

[л. 1). *Διάταξις τῆς ἀγρυπνίας*. Чина малой вечерни нѣтъ.

Μετὰ τὸ δοῦναι τὸν ἥλιον μικρόν, ἀπέρχεται ¹⁾ *εἰς τῶν κανδηλα-*

¹⁾ Ркп. Син. библ. № 1094 ὁ κανδηλάπτης καὶ ποιήσας

πτῶν καὶ ποιεῖ μετάνοιαν τῷ καθηγουμένῳ, εἶτα ἀνέρχεται κρούει τὰς βαρέας ἀργά, ψάλλων ἐν ταύτῳ καὶ τὸν Ἄμωμον καὶ πληρῶν αὐτόν, ὁ δὲ ἕτερος ἄπει τὰς κανδήλας καί, ποιήσας τὸν θυμιατόν, ἐξέρχεται καὶ σημαίνει τὸ σίδηρον εἶτα τὸ μέγα καί, ὑποστρέψας, ποιεῖ μετάνοιαν τῷ ἱερεῖ, τῷ ὀφείλοντι ποιῆσαι τὴν ἀκολουθίαν. Ὁ δὲ ἱερεὺς, ἀναστάς, ἀπέρχεται καὶ ποιεῖ μετάνοιαν τῷ καθηγουμένῳ, ἢ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, μὴ ἐνδημοῦντος, καὶ εὐλογηθεὶς παρ' αὐτοῦ ὑποστρέφει καὶ ποιεῖ μετανοίας γ' ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ εἰς τοὺς β' χοροὺς πρὸς μίαν, πάντων τῶν ἀδελφῶν καθημένων. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸ ἅγιον βῆμα καὶ λαβὼν τὸν θυμιατόν ἵσταται ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης καί, λαβὼν θυμιάμα, λέγει τὴν τοῦ θυμιάματος εὐχὴν καθ' ἑαυτόν, ὁ δὲ κανδηλάπτης ἐκφωνεῖ τὸ Κελεύσατε, γεγονωτέρᾳ φωνῇ, κρατῶν τὴν λαμπάδα ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Θυμιάσας δὲ ὁ ἱερεὺς σταυροειδῶς τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ ὄλον τὸ θυσιαστήριον, ἐξέρχεται διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν καί, ποιήσας σταυρὸν κατέναντι τοῦ θυσιαστηρίου, ἀπέρχεται καὶ θυμιᾷ τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, εἶτα τὸν καθηγούμενον καὶ εἰς τοὺς δύο χοροὺς κατὰ τάξιν, τῆς λαμπάδος δηλονότι προπορευομένης ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Ἐξελθὼν δὲ εἰς τὸν νάρθηκα καὶ θυμιάσας καὶ ἐκεῖ τοὺς ἀδελφοὺς κατὰ τάξιν, ὑποστρέφει καί, εἰσελθὼν ἔσωθεν τῆς βασιλικῆς πύλης, χαράττει μετὰ τοῦ θυμιατοῦ σταυρὸν καὶ ἐκφωνεῖ μεγαλοφώνως· Κύριε, εὐλόγησον, καὶ θυμιᾷ αὐθις τὸν προεστῶτα, ἢ τὸν τόπον αὐτοῦ, εἶτα τὸν τῆς μονῆς ἅγιον καί, εἰσελθὼν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, ἵσταται ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης καί, ποιήσας σταυροὺς τρεῖς μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, τελευταῖον ἐκφωνεῖ οὕτως· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ. . . Οἱ ἀδελφοὶ τὸ Ἄμην καὶ ἄρχεται ὁ προεστῶς, ἢ ὁ ἐκκλησιαάρχης· Δεῦτε προσκυνήσωμεν τῷ βασιλεῖ ἡμῶν Θεῷ, πρᾶεῖα καὶ ἡσύχῳ φωνῇ. Εἴθ' οὕτω τὸ δευτέρον ἄνω πρὸς ὀλίγον· Δεῦτε προσκυνήσωμεν Χριστῷ, τῷ βασιλεῖ ἡμῶν Θεῷ. Πάλιν τὸ τρίτον γεγονωτέρᾳ φωνῇ· Δεῦτε προσκυνήσωμεν αὐτῷ Χριστῷ, τῷ βασιλεῖ ἡμῶν, λέγοντες δὲ αὐτὸ ἐκ δευτέρου μεγαλοφώνως καὶ μετὰ μέλους· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ Χριστῷ, τῷ Θεῷ ἡμῶν, ἄπαξ. Εἴθ' οὕτως πάλιν· Δεῦτε προσκυνήσωμεν μόνον. Καὶ εὐθὺς γεγονοῖα τῇ φωνῇ ἄρχεται ὁ προεστῶς, ἢ ὁ ἐκκλησιαάρχης εἰς ἧχον πλ. δ'. Εὐλόγει, ἢ ψυχὴ μου, τὸν Κύριον, ἀργῶς συνήθως καὶ μετὰ μέλους. Καὶ ἡμῶν δὲ οὕτω φαλλόντων, ὁ ἱερεὺς, ἐξελθὼν τοῦ θυσιαστηρίου, θυμιᾷ ἐν τῷ εὐρίῳ [εὐκτηρίῳ] τοῦ ἁγίου Ἀδελφοθέου Ἰακώβου, ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Τριάδος, καὶ μετὰ τὸ θυμιᾶσαι ποιεῖ μετὰ τοῦ κανδηλάπτου μετάνοιαν ἐνώπιον τῶν ἁγίων

θυρῶν καὶ εἰς τοὺς χοροὺς ἀνά μίαν. Ὅτε δὲ φθάσωμεν εἰς τὸ Ἄνοι-
 ξαντός σου τὴν χεῖρα, ποιεῖ ὁ ἐκκλησιάρχης τῷ ἡγουμένῳ μετάνοιαν
 καὶ ἀναρῶρει ἐκεῖνος τὸν στίχον ὑψηλότερον. Εἰ δὲ οὐκ ἔστιν ἡγούμε-
 νος, ὑψοῖ αὐτόν. Πληρουμένου δὲ τοῦ ψαλμοῦ, γίνεται συναπτὴ μεγάλη
 ὑπὸ τοῦ ἱερέως καὶ ἐκφωνεῖ· Ὅτι πρέπει. Εἶτα στιχολογοῦμεν μετὰ
 ἰδίου μέλους· Μακάριος ἀνὴρ. Εἰς δὲ τὸν τρίτον ψαλμόν, ὑψοῦμεν μι-
 κρὸν τὸ δεύτερον καὶ τρίτον ἀντίφωνον εἰς τὸν ἦχον τῆς ἡμέρας, ἐν
 ἑκάστῳ δὲ ἀντιφώνῳ λέγει ὁ ἱερεύς· Ἔτι καὶ ἔτι. . . Ἀντιλαβοῦ,
 σῶσον. . . Μετὰ δὲ τὸ τρίτον ἀντίφωνον ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς καὶ βα-
 λὼν μετάνοιαν τῷ προστώτῳ, ὡς ἔθος ἐστίν, καὶ λέγομεν τὸ Κύριε ἐκέ-
 κραξα εἰς τὸν ἦχον, καὶ ἰστώμεν στιχηρὰ ἰδιόμελα, ψάλλομεν στιχηρὰ
 ἀναστάσιμα τοῦ ἦχου γ' καὶ ἀνατολικά δ' καὶ τοῦ Μηναίου τρία. Εἰς
 δὲ τὸ Ὅτι ἐπραταῖώθη, ποιεῖ μετάνοιαν τῷ προσεστώτῳ ὁ ἱερεὺς καί,
 ἀπελθὼν ἐν τῷ διακονικῷ, ἀλλάσσει καὶ ἐξέρχεται ἐν τῷ ναῷ, προπο-
 ρευομένων τῶν λαμπάδων, καὶ ἀποσκηπάζονται πάντες, ἐνούμενοι οἱ δύο
 χοροὶ ... Лптія. Καὶ ἀρχόμεθα στιχηρὰ ἰδιόμελα τοῦ ἁγίου τούτου κατὰ
 τὴν ἡμέραν καὶ ἀπερχόμεθα λιτανεύοντες ἐν τῷ εὐκτηρίῳ αὐτοῦ, τοῦ
 ἱερέως θυμιῶντος καὶ λαμπάδων προπορευομένων. Μετὰ δὲ τὴν πλή-
 ρωσιν τοῦ στιχηροῦ, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς εἰς ἐπήκοον πάντων· Σῶσον, ὁ
 Θεός, τὸν λαόν σου. . . (помпнаюцца Συμεὼν τοῦ θαυματουργοῦ καὶ
 τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου) τὸ Κύριε ἐλέησον με'.
 Εἶθ' οὕτως ἀρχόμεθα στιχηρὰ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Συμεὼν καὶ
 ἀπερχόμεθα ἐν τῷ εὐκτηρίῳ αὐτοῦ. Καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦ αὐτοῦ στι-
 χηροῦ, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς εἰς ἐπήκοον· Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβε-
 στάτων καὶ θεοφυλάκτων ἡμῶν βασιλέων. . . Τὸ Κύριε ἐλέησον με'.
 Εἶτα στιχηρὰ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς καὶ εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ τῆς
 ἁγίας Τριάδος, κάκεισε, τοῦτου πληρουμένου, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς εἰς ἐπή-
 κοον· Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ (τοῦ δεῖνα), ὑγείας καὶ
 σωτηρίας. . . Τὸ Κύριε ἐλέησον ιε', καὶ ἀνερχόμεθα ἐν τῷ μεγάλῳ
 νάρθηκι, ψάλλοντες στιχηρὰ ἰδιόμελα εἰς τὸν ἐνόρδινον, ὁ δὲ ἱερεὺς
 ἐν τῷ νάρθηκι θυμιᾷ, ὡς ἔθος, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον. Καὶ μετὰ
 ταῦτο ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεύς, λέγων· Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους, ὑγείας καὶ
 ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ. . . τὸ Κύριε ἐλέησον
 με'. Εἶτα μνημονεύει, οὗς ἔχει τύπον, ζῶντας καὶ τεθνεώτας. Μετὰ
 δὲ τοῦτο ἐκφωνεῖ· Ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Θεός. . . Εἰρήνη πάσι, Τὰς
 κεφαλὰς ὑμῶν. Καὶ κλινόντων ἡμῶν τὸ γόνυ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐπεύχεται μεγα-
 λοφώνως ὁ ἱερεὺς καὶ λέγει· Δέσποτα, πολυέλεε, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ..

Ἀρχόμεθα στιχηρὰ ἀναστάσιμα τοῦ στίχου καὶ εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ, λέγομεν δὲ στίχους· Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν. . . Προστίθῃσιν ἄρτους ἐξ ἑξ ὧν ἐσθίωμεν εἰς τὴν τράπεζαν, εἰς τὸ ἀναλόγιον καὶ οἶνον. Ὁ δὲ ἱερεὺς, λαβὼν ἕνα ἄρτον ἐπὶ χειρᾶς καὶ τυπώσας ἐν αὐτῷ σταυρόν, διεπεύχεται· Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἐδλογήσας τοὺς πέντε ἄρτους... Послѣ «Благословлю Господа» садятся всѣ за столъ и вкушаютъ хлѣбъ и по чашѣ вина. Ποιήσαντες δὲ οἱ διακονήσαντες ἀδελφοὶ τὴν συνήθη μετόνοιαν ἔμπροσθεν τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου καὶ εἰς τοὺς χοροὺς ἀνά μίαν, ἐξέρχονται. Ἀπὸ δὲ τῆς ὥρας ἐκείνης οὐκ ἔχει τις τὴν ἐξουσίαν πίνειν ὕδωρ διὰ τὴν ἁγίαν μετάληψιν τῶν ἀχράντων τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων. Во время шестопсалмия кандиламтъ звонилъ, а священникъ совершалъ каждение . . . Οἱ ἀναβαθμοὶ τοῦ ἤχου, καὶ εὐθὺς ὁ μὲν κανδηλάπτῃς ἀπέρχεται καὶ σημαίνει τὸ σιδηροῦν, ὁ δὲ ἱερεὺς, τοῦ τρίτου ἀντιφώνου ψαλλομένου, βαλὼν μετόνοιαν τῷ προσετώτι, εἰσέρχεται ἐν τῷ εὐκτηρίῳ καὶ ἀλλάσσει καί, μετὰ τὸ τοῦ ἤχου προκείμενον, λέγει· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἐκφωνήσις· Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ σοὶ... τὸ Πᾶσα πνοὴ καὶ ποιεῖ ὁ ἱερεὺς συναπτὴν μυστικῶς· Τῆς Παναγίας ἀχράντου, καὶ ἐκφωνεῖ· Ὅτι σὺ εἶ ὁ φωτισμὸς καὶ ὁ ἁγιασμὸς, εἶθ' οὕτω λέγει· Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι ἡμᾶς. . . Σοφία, ὀρθοί, ἀκούσωμεν τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου, Εἰρήνη πᾶσι, τὸ εὐαγγέλιον, Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, καὶ ὁ ν' ψαλμὸς. Καὶ ἀσπαζόμεθα κατὰ τὴν τάξιν ἀσκεπῶς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον. Ὁ δὲ ἱερεὺς θυμιᾷ μετὰ τὸν τοῦ εὐαγγελίου ἀσπασμόν, εἶθ' οὕτω λέγει εἰς ἐπήκοον πάντων· Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου, τὸ Κύριε ἐλέησον ἐγώ, ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ· Ἐλέει καὶ φιλανθρωπία, Εἰρήνη πᾶσι, εἶτα ὁ κανὼν ἀναστάσιμος, τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ Μηναίου. Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν οὐ λέγομεν, ἀλλ' ἀρχόμεθα τοῦ εἰρμοῦ. . . Послѣ утрени литія. Ἐξερχόμεθα ἐν τῷ νάρθηκι, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον, ὁ δὲ ἱερεὺς θυμιᾷ τοὺς ἀδελφούς καὶ λέγει τὴν μεγάλην αἴτησιν, τὸ Κύριε ἐλέησον λ' καὶ τὰς συνήθεις αἰτήσεις, καὶ ἀναγινώσκειται τοῦ Στουδίτου ἢ κατήχησις τῆς ἡμέρας. Μετὰ δὲ τὴν πλήρωσιν ταύτης, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ἐπάκουσον ἡμῶν... Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Κλινάντων δὲ ἡμῶν τὸ γόνυ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Δέσποτα, πολυέλεε, καὶ ἀπολούμεθα, εἶτα ὁ προσετώς ποιεῖ μετόνοιαν, λέγων· Εὐξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ, ἐν Κυρίῳ πατέρες καὶ ἀδελφοί, ἵνα ῥυσθῶ ἐκ τῶν παθῶν καὶ σκανδάλων τοῦ πονηροῦ. Οἱ δὲ ἀδελφοί, ἐπὶ γόνυ κείμενοι, ἀντιφθέγγονται· Ὁ Θεὸς σῶσαι καὶ συγχωρῆσαι σοι, τίμιε πάτερ, εὐ-

ξαι καὶ ὑπὲρ ἡμῶν, πάτερ ἅγιε, ἵνα ῥυσθῶμεν ἐκ τῶν παθῶν καὶ τῶν σκανδάλων τοῦ πονηροῦ. Καὶ τοῦ προεστῶτος λέγοντος· Ὁ Θεὸς δι' εὐχῶν τῶν πατέρων ἡμῶν συγχωρήσαι καὶ σώσαι καὶ διαφυλάξαι ἡμᾶς, λέγουσιν οἱ ἀδελφοὶ τὸ Ἀμήν. Καὶ ἀνιστάμενοι ἀπερχόμεθα ἐν τοῖς κελλίοις ἡμῶν καὶ ἀναπαυόμεθα.

[**λ. 9**]. Εὐδήσις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἐν:αυτοῦ. 52 воскресенья, 8 и 14 Сентября, 13 и 21 Ноября, 25 Декабря, 6, 17 и 27 Января, 2 Февраля, 25 Марта, 23 Апрѣля, 24 и 29 Июня, 6, 15 и 29 Августа и на Вознесение. Всего 69.

[**λ. 10**]. Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις μοναστηρίων τοῦ ἁγίου Σάββα.

О чтении Псалтири.

Чинъ малої вечерни. Ὁ δὲ κανδηλάπτης κρούει τὸ μικρὸν σύμβολον βραδύτερον καὶ συναγόμεθα ἐν τῷ νάρθηκι, ψάλλομεν τὸ μικρὸν ἑσπερινὸν καί, μετὰ τὴν τούτου συμπλήρωσιν, εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν.

Вечерня начиналась въ притворѣ, когда положено пѣтъ Аллилуїя. Ἰστάμεθα ἀναμέσον τῆς ἐκκλησίας στοιχθδὸν ἐπὶ τῶν ψαλθίων, πάντες ἐν τῷ ἅμα κλίνοντες τὸ γόνυ, καὶ ἀνιστάμενος [**λ. 11**].

Εἰς δὲ τὸν ὄρθρον κρούει ὁ εἰς κανδηλάπτης πρῶτον τὰς βαρείας σχολαιότερον καὶ ψάλλουσιν οἱ ἀδελφοὶ ἐν τοῖς κελλίοις ἡμῶν μεσονυκτικόν, τὸν Ἄμφων. Ὁμοίως καὶ αὐτός, ὁ τὰς βαρεάς κρούων, ὁ δὲ ἕτερος ἄπτει τὰς κανδήλας καί, ποιήσας τὸν θυμιατόν, ἐξέρχεται καὶ κρούει τὸ σιδηροῦν, καὶ εἰσελθόντες οἱ ἀδελφοὶ πάντες εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ποιήσαντες τὰς συνήθεις μετανοίας, ἴστανται εἰς τὰ ἑαυτῶν στασίδια. Ἐξερχόμενου δὲ τοῦ κανδηλάπτου σημαίνειν τὸ μέγα, βαλὼν ὁ ἱερεὺς τὴν συνήθη μετάνοιαν τῷ προεστῶτι, εἰσερχεται καί, λαβὼν τὸν θυμιατόν, ἴσταται κατενώπιον τοῦ ἰλαστηρίου καί, τελειώσαντος τοῦ κανδηλάπτου τὸ σήμαντρον, ἀπάρχεται ὁ ἱερεὺς, λέγων· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ καὶ ἀδιαιρέτῳ Τριάδι, πάντοτε νῦν. Ἡμῶν δὲ ἀποκρηνομένων Ἀμήν, εἴ μεν ἔστιν Ἀλληλοῖα, ἀρχόμεθα ἀπὸ τοῦ Τρισαγίου ἄνευ μετάνοίας, μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν ἐκφώνησις· Ὅτι σοῦ ἔστι. Καὶ χαράττων σταυρὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ λεγόντων τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', ἄρχεται ὁ προεστῶς, ἧ ὁ ἐκκλησιάρχης· Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ ἐκ γ', Κύριε τὰ χεῖλη μου, ἐκ β'. Καὶ θυμιῶντος τοῦ ἱερέως, ψάλλουσι τὸν ἐξάψαλμον ἡσύχῳ φωνῇ καὶ ἀργῷ

εις ἐπήκοον πάντων, ἐτέρου δὲ μὴ ἐκφωνοῦντος, βῆξαι δὲ ἢ πτύσαι οὐκ ἔχει τις τῶν ἀδελφῶν ἀδειαν μέχρι συμπληρώσεως τοῦ ἑξαψάλμου. Ὁ δὲ ἱερεὺς μετὰ τὸ θυμιάσαι πάντας καὶ συμφθᾶσαι, βαλὼν μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ εἰς τοὺς χοροὺς ἀνά μίαν, ἀπέρχεται ἐν τῇ στάσει αὐτοῦ. Εἰ δὲ τύχοι Θεὸς Κύριος, οὐκ ἀρχόμεθα ἀπὸ τοῦ Τρισαγίου, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶ. Ὁ δὲ ἱερεὺς εἰς τὴν ἑναρξιν τοῦ ρμβ' ψαλμοῦ· Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς, ἁπτῶν κηρίον, λέγει τὰς ἐωθινὰς εὐχὰς μυστικῶς ἀσκεπῆς. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἑξαψάλμου ποιεῖ συναπτὴν, εἴθ' οὕτως ὁ ταχθεὶς μοναχὸς ἐν τῷ ἑσπερινῷ ψάλλει τὸ προκείμενον, βαλὼν τὴν συνήθη μετάνοιαν, ἀπάρχεται τοῦ ἀλληλουαρίου. . . Ὁ δὲ ἱερεὺς μετὰ τὴν ὕψι δὴν λέγει τὸ Ἅγιος Κύριος, καὶ τὴν ἑναρξιν τοῦ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶ, ψάλλει δὲ ὁ προμνημονευθεὶς μοναχός. Слич. выше стр. 102—107.

Объ откровеніи главъ.

Чинъ вечерни.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι οὐ παρελάβομεν στερεοῦν τοὺς βασιλεῖς, εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀγρουπνίαις.

Χρῆ γινώσκειν, ὅτι ἐν ταῖς παρασκευαῖς, ὅτε τύχη Θεὸς Κύριος, ψάλλομεν τὸν πολυέλεον μετὰ τοῦ ἀλληλουαρίου αὐτοῦ ἀπαρᾶλλᾶκτως εἰς τὸν ἦχον, εἰ δὲ τύχοι Ἄλληλοῦα, ψάλλομεν αὐτὸν χύμα.

Ἰστέον δέ, ὅτι πάντοτε τὸν ρμ' ψαλμόν· Θεὸς Θεῶν ἐλάλησε, εἰς ἦχον πλ. β' ψάλλομεν, ὡσαύτως καὶ τὸ ὕστατον τοῦ Ψαλτηρίου ἀντίφωνον, τὸν ρη' ψαλμόν· Αἰνεῖτε τὸν Κύριον, εἰ δὲ τύχοι Θεὸς Κύριος εἰς τὸν ρμβ' ψαλμόν· Ἄσατε τῷ Κυρίῳ, εἰ δὲ ἔστιν Ἄλληλοῦα, τελειοῦμεν, καθὼς ἀπηρξάμεθα ὁμοίως καὶ τὸν ρν'. Αἰνεῖτε τὸν Θεὸν ἐν τοῖς ἁγίοις, εἴ μὲν ἔστι Θεὸς Κύριος, λέγομεν οὕτω· Δόξα τῷ Πατρὶ καὶ Υἱῷ, μετὰ μέλους, εἰ δὲ Ἄλληλοῦα, χύμα Δόξα τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ.

Замѣчанія о канонархѣ или еkkлiсiархѣ, о хорахъ, о службѣ въ постѣ Рождества Христова и Апостоловъ, о томъ, что на часахъ нѣтъ молитвы: «Иже на всякое время», и часы оканчиваются чтеніемъ Господи помилуй 30 разъ, о канонахъ Богородицѣ и святому, о службѣ въ субботу съ важнымъ святымъ, если не случится въ субботу памяти апостола или великаго святого, о послѣдованіи въ субботу, когда положено

пѣтъ «Богъ Господь», то же самое, когда поется «Аллилуйя», о предпочтеніи канонѣвъ того или другого отца, о чтеніи толковаго Евангелія на цѣлый годъ и всѣхъ другихъ твореній свято-отеческихъ, о литургіяхъ, о чтеніи утреннихъ евангелій, не пить воды послѣ трапезы, о благочиніи во время трапезы, краткое замѣчаніе о погребеніи братчика.

[Л. 21). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου.

Мѣсяцесловъ довольно кратокъ. Большая часть дней года имѣеть лишь одни имена святыхъ. О малыхъ вечерняхъ не говорится совершенно.

На Воздвиженіе малой вечерни нѣтъ, поэтому вынось креста положенъ на утрени: Ψαλλόντων δὲ τῶν μοναχῶν τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις, ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς τὴν ἅπασαν στολήν λευκὴν καὶ ἀπέρχεται μετὰ θυμιατοῦ καὶ ¹⁾ λαμπάδων ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ ²⁾ καὶ φέρει αὐτὸν μέχρι τῶν βασιλικῶν πυλῶν τοῦ ναοῦ ³⁾, καὶ ⁴⁾ ἵσταται καί, πληρουμένης τῆς δοξολογίας συνήθως καὶ τοῦ Τρισαγίου ⁵⁾, ἐκφωνεῖ: Σοφία, ὀρθοί, καὶ ἀρχόμεθα τοῦ τροπαρίου: Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου. Καὶ οὕτως εἰσοδεύει ὁ ἱερεὺς μετὰ τοῦ τιμίου ξύλου, καὶ τοῦ τετραποδίου ἠύτρεπισμένου ὄντος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, τίθεται ὁ δίσκος μετὰ τῆς θήκης, καὶ θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς σταυροειδῶς, εἰς ὅτω βαλῶν ⁶⁾ μετανοίας γ' ἐπ' ἐδάφους, κἄν τε σάββατόν ἐστι, κἄν τε κυριακή, καὶ λαβῶν τὸν τίμιον σταυρὸν ⁷⁾ μετὰ βασιλικῶν κλάδων, ἱστάμενος ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν κατὰ ἀνατολάς, λέγει: Ἐλέησον ἡμᾶς. . . . Καὶ πληρωθείσης τῆς ὑψώσεως, τίθησιν ὁ ἱερεὺς ⁸⁾ τὸ τίμιον ξύλον ⁹⁾ ἐν τῷ δίσκῳ, τῶν μοναχῶν ψαλλόντων κοντάκιον: Ὁ ὑψωθεὶς ἐν τῷ σταυρῷ ¹⁰⁾ καὶ στιχηρὰ ἰδιόμελα τῆς ἑορτῆς, ἕως οὗ προσκυνήσωσιν

¹⁾ Ркп. Син. библ. № 1094 προηγούμενων τῶν ²⁾ καὶ τίθησι τὸν τίμιον σταυρὸν ἐν τῷ δίσκῳ καὶ φέρουσιν αὐτὸν μέχρι τῶν ³⁾ Нѣтъ ⁴⁾ κακεῖ ἵστανται ⁵⁾ ἀρχόμεθα τοῦ τροπαρίου ⁶⁾ βάλλει μετανοίας γ' ἀπὸ γῆς ⁷⁾ γυμνόν ⁸⁾ Нѣтъ ⁹⁾ σταυρὸν ¹⁰⁾ καὶ ἀσπασάμενος ὁ ἱερεὺς τὸν τίμιον σταυρὸν, εἰσέρχεται τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου ἕσωθεν. Μετὰ δὲ τὸ κοντάκιον ἀρχεται ὁ λαὸς ψάλλειν: Τὸν σταυρὸν σου προσκυνούμεν, ἐκ γ', εἶτα τροπάριον: Μόνον ἐπάγη τὸ ξύλον. Καὶ πάλιν: Τὸν σταυρὸν σου προσκυνούμεν. Τούτων δὲ, ὡς εἴρηται, ψαλλομένων, ἀπέρχεται πρῶτον ὁ καθηγούμενος καὶ προσκυνεῖ, εἶτα καθεξῆς πάντες δύο δύο, ποιῶντες ἴσως καὶ εὐτάκτως ἔμπροσθεν τοῦ τιμίου ξύλου ἀνὰ γ' μετανοίας. Συνάγονται δὲ οἱ ψάλλοντες μοναχοὶ εἰς τὸ δεξιὸν μέρος πλησίον τοῦ σταυροῦ καὶ ἀρχονται ψάλλειν, προσκυνούντων τῶν ἀδελφῶν, στιχηρὰ ἰδιόμελα ἄχος πλ. β': Σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ, χριστιανῶν καὶ ἕτερα β' στιχηρὰ ἄχος β': Δεῦτε πιστοὶ τὸ ζωοποιόν, Δόξα καὶ νῦν: Σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ. καὶ εὐθὺς: Τὸν σταυρὸν σου προσκυνούμεν, ἐκ γ', εἶτα ἔκτενῆ καὶ ἀπόλυσις, προκειμένου ἐκεῖσε τοῦ τιμίου σταυροῦ μετὰ κηρῶν β' μέχρι τῆς λειτουργίας.

πάντες οἱ ἀδελφοί. Πληρωθέντος δὲ τοῦ ἀσπασμοῦ, αἶρει ὁ ἱερεὺς τὸ τίμιον ξύλον καὶ ἀποτίθῃσιν ἐν τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ, καὶ γίνεται ἑκτενή καὶ ἀπόλυσις [π. 37—38].

Ψάλλομεν δὲ ἐν τῇ πρώτῃ ὥρᾳ τὰ τρία τροπάρια τῶν Χριστουγέννων μέσον οἱ δύο χοροὶ καὶ δευτεροῦμεν αὐτά, λαμπάδος ἀπτοῦσης μέσον τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ ἱερέως θυμιῶντος, καὶ μετὰ τὴν τοῦ Τρισαγίου συμπλήρωσιν γίνεται ἀπόλυσις [π. 73 ὁβ.).

Δεῖ γινώσκειν, ὡς, εἰ τόχοι ἡ παραμονὴ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως ἐν σαββάτῳ, ἢ ἐν κυριακῇ, οὐ ψάλλομεν ἐνταῦθα τροπάρια, ἀλλὰ τῇ παραμονῇ ποιούμεν θ', ἐν αὐτῇ τὴν ἀκολουθίαν τῶν τροπαρίων ποιούμεν, οὔτε δὲ νηστεία γίνεται, ἀλλ' ἡ συνήθης λειτουργία. Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν αὐτῆς ἐσθίομεν ἐν τῷ νάρθηκι ἄρτον καὶ πίνομεν πρὸς ἑνὸς ποτηρίου, καὶ περὶ ὥραν ι' σημαίνει καὶ ἀρχόμεθα τοῦ λυχνικοῦ καὶ ποιούμεν τὴν προγεγραμμένην ἀκολουθίαν κατὰ τάξιν. Ἰστέον ὅτι, ἐὰν τόχη ἡ παραμονὴ ἐν σαββάτῳ, ἐν τῇ στιχολογίᾳ λέγομεν τὸ πρῶτον κάθισμα ὅλον, εἰ δὲ ἐν κυριακῇ, τὸ πρῶτον ἀντίφωνον, εἰ δὲ ἐστὶ νηστεία, ἐν τῇ παραμονῇ εἰς τὸ λυχνικὸν στιχολογία οὐ γίνεται. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ψάλλομεν τὸ τῆς ἑορτῆς κοντάκιον, οἱ δύο χοροὶ γ' ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ. Ἡ Παρθένος σήμερον, εἶτα πολυχρονίζομεν τὸν προσετώτα συνήθως καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, οὐκ ἐσθίομεν οὔτε τυρόν, ἢ ὄν, οὔτε ἰχθύν [π. 74].

О сплжѣѣ 1 Января замѣчено: Εἰς τὸν ὄρθρον ἡ συνήθης στιχολογία καὶ ὁ πολυέλεος, ποιούμεν δὲ τὴν ἐπιταφήν (;) τὸ Ἥμελλεν ἄραι, ἀνάγνωσις δ'. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν ἀναβαθμὸν τὸ α' ἀντιφώνου τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον ἤχος δ'. Τὸ στόμα μου λαλήσει... Δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις καὶ δίδεται ἅγιον ἔλαιον παρὰ τοῦ καθηγουμένου κατὰ τὸν τύπον τοῖς ἀδελφοῖς, ψαλλομένων στιχηρῶν ἰδιομέλων τοῦ ἀγίου. Δεῖ εἰδέναι, ὡς, εἰ τόχοι ἐν κυριακῇ, ποιούμεν τὴν ἀγρυπνίαν καὶ προηγούνται πάντα τὰ ἀναστάσιμα, εἰ δὲ ἐν ἄλλῃ ἡμέρᾳ, ἀγρυπνία οὐ γίνεται [π. 82].

Μετὰ δὲ τὴν ἀκολουθίαν (5 Января) τοῦ ὄρθρου, εἰς τὴν α' ὥραν, ψάλλομεν τὰ τρία τροπάρια, θυμιῶντος τοῦ ἱερέως, ἐκ τῶν ιβ' τῆς ἑορτῆς ἐνταῦθα οἱ δύο χοροὶ, δευτεροῦντες αὐτά. Περὶ δὲ ἕκτην ὥραν σημαίνει καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ψάλλομεν τὰς ὥρας γ' ψαλμοῦς καὶ τὰ καταλειφθέντα θ' τροπάρια κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν, ὡς εἴρηται, θυμιῶντος ἐκάστη ὥρᾳ τοῦ ἱερέως. Μετὰ δὲ τὴν θ' τὰ τυπικά χύμα καὶ ἀπόλυσις [π. 84].

Ἄμα δὲ τὸ εἰπεῖν τὸν ἱερέα τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχὴν, ἐξερχόμεθα πάντες τῷ λουτρῷ μετὰ τῶν λαμπάδων καὶ τοῦ θυμιατοῦ, ἐνός μὲν ἱερέως ἐπιφερομένου τὸ τίμιον ξύλον, ἐτέρου δὲ τὸ Εὐαγγέλιον, ψάλλοντες τὰ τροπάρια... Καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς ἢ ὁ διάκονος, εἴ ἔστι, τὰ διακονικὰ τοῦ ἀγιάσματος καί, τούτων λεγομένων, δίδεται τὰ κηρία τοῖς ἀδελφοῖς [π. 85].

Εἶτα (т. е. послѣ отпуста утреня), τοῦ ἱερέως τὴν ἱερατικὴν στολὴν ἐνδύσασμένου πᾶσαν, ἐπιφερομένου τε τὸ τίμιον Κυρίου ἀνά χεῖρας, καὶ προπορευομένων λαμπάδων καὶ τοῦ θυμιάματος, ἐξερχόμεθα τοῦ ναοῦ καὶ ἀπερχόμεθα ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ τοῦ ὕδατος [π. 88].

Δεῖ ἐξακριβοῦν πότε ἔστιν ἀπόκρεως, κακεῖθεν ἀναποδίξειν κατὰ κυριακὴν εἰς τὰς πόσας τοῦ μηνὸς εἶναι κυριακὴ τῆς ἀπόκρεως, κυριακὴ τοῦ ἀσώτου, κυριακὴ τοῦ φαρισαίου, κυριακὴ τοῦ Ζαχαρίου, κυριακὴ τῆς Χαναναίας καὶ ἄλλαι, ὅσαι ἂν εἰσιν ἡμῖν, καὶ ἔρχεσθαι μέχρι τῆς ἐνισταμένης κυριακῆς κακείνης τὸ εὐαγγέλιον ἀναγιώσκειν νήστιμον καὶ τὸν ἀπόστολον [π. 90 ὀβ.).

13 Января. Τῶν μαρτύρων Ἑρμούλου καὶ Στρατονίκου. Ἡ ἀκολουθία τῆς ἑορτῆς καὶ τῶν ἁγίων, ψάλλομεν δὲ καὶ τὴν ἀκολουθίαν τῶν ἁγίων ἀββάδων διὰ τὸ εἰς τὴν ἰδ' ἀποδίδοσθαι τὴν ἑορτὴν καὶ μόνην ψάλλειν τὴν ἀκολουθίαν αὐτοῦ.

14. Γίνεται ἡ ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ ὄρθρου καὶ τῆς λειτουργίας ἀπαραλλάκτως, καθὼς καὶ εἰς τὴν ἑορτὴν [π. 92 ὀβ.).

21. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου τοῦ μεγάλου· εἰ μὲν θέλει ὁ προσεστὴς, ποιεῖ ἀγρυπνίαν, εἰ δ' οὐκ, κατὰ τὴν συνήθειαν. Παρελάβομεν γάρ, ἵνα συναγώμεθα εἰς τὴν μονὴν τοῦ ἁγίου, ὄντες ἐν Παλαιστίνῃ, κακεῖ ποιῶμεν τὴν ἀγρυπνίαν [π. 95 ὀβ.).

21. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ καὶ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Εὐγενίου Τραπεζουντίου καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ Κανιδίου, Ἀκύλα καὶ Οὐαλεριανοῦ (π. 96 ὀβ.).

26. Τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν καὶ τῆς συνόδου.

Ἡ ἀκολουθία τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ τιμίου Χρυσοστόμου προεορτή, [π. 98] τροπάριον ἦχος δ' Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ τοῦ Χρυσοστόμου· Ἡ τοῦ στόματος.

27. Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ τιμίου λειψάνου τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Ἐσπέρας ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ στιχολογοῦμεν τὸ Μακάριος, ὡς συνήθως [π. 98], εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στι-

χηρὰ ἢ καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια ἤχος δ', πρὸς Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσιν, Τὴν χρυσήλατον σάλπιγγα, καὶ δευτεροῦμεν καὶ πάλιν τὰ β' καὶ πρὸς μίαν, Δόξα δ'. Οὐκ ἔδει σε, Χρυσόστομε, Καὶ νῦν θ'. Ὁ διὰ σέ θεοπάτωρ, εἴσοδος, προκείμενον, τὰ . . . Ψάλλομεν δὲ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἁγίου μέχρι τῆς λ' τοῦ παρόντος μηνός [π. 99].

29. Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ τιμίου λειψάνου τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου τοῦ θεοφόρου. Ζήτει τὴν ἀκολουθίαν Δεκεμβρίου εἰς τὰς κ'. Εἰς τὸν ὄρθρον ἀνάγνωσις ἀπὸ τοῦ βίου τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, δύοσις δ', ψάλλομεν δὲ καὶ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ τιμίου Χρυσοστόμου [π. 99 οβ.).

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι, εἰ τόχοι ἢ ἑορτὴ τῆς Ὑπαπαντῆς κυριακῆ τοῦ φαρισαίου, ἢ τοῦ ἀσώτου, ἢ τῆς ἀπόκρεω, αἱ ἀκολουθίαι τῶν τοιούτων κυριακῶν γίνονται ἐν ταῖς παρασκευαῖς, ἐν αἷς ἀναγινώσκονται ὁ ἀπόστολος καὶ τὸ εὐαγγέλιον ἐν ταῖς λειτουργίαις, ἢ δὲ ἀκολουθία τῆς ἑορτῆς ἐκτελεῖται. Ἐὰν δὲ τόχη κυριακῆ, προηγουμένως ταῖς ἀναστάσιμα, εἰς δὲ τὸν ὄρθρον ἀναγινώσκεται εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς [π. 101 οβ.).

Εἰ δὲ φθάσῃ ἐν τῇ μ' ἢ ἑορτῇ, ἐπιτελοῦμεν τὴν ἀκολουθίαν οὕτως· Ἐσπέρας εἰς τὴν παραμονὴν λέγομεν πρῶτον στιχηρὰ τοῦ Τριφυδίου, ἔπειτα τῆς ἑορτῆς, ὁμοίως τὰ ἀναγνώσματα καὶ καθεξῆς ἢ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων, καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν. Ὡρα δὲ α' τῆς νυκτὸς κρούει τὰς βαρέας, τὸ σιδηροῦν καὶ τὸ μέγα καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ψάλλομεν τὰ ἀπόδειπνα. Μετὰ δὲ τὴν τούτων συμπλήρωσιν ποιῶμεν τὰς λιτάς, ψάλλομεν στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς καὶ γίνονται αἱ συνήθεις εὐχαὶ καὶ ἀπόλυσις, καὶ δίδονται τὸ κατακλαστόν, γινομένης ἀναγνώσεως μεγάλης, καὶ καθεξῆς ἢ ἀκολουθία τῆς ἀγρυπνίας. Ἐν δὲ ὦρα γ' καὶ δ' γίνεται οὕτως· σημαίνει ὦρα γ' καὶ ψάλλομεν ὦρας ἄνευ μετανοιῶν, μόνως ποιῶντες τὰς τρεῖς μεγάλας ἐν ἐκάστη ὦρα, στιχολογοῦμεν καθίσματα αὐτῶν. Μετὰ δὲ τὴν τούτων ἀπόλυσιν σημαίνει καὶ τὴν θ' ὦραν καὶ ψάλλομεν καὶ ταύτην, ὡς ἔθος, τρίψαλμον, στιχολογοῦντες καὶ τὸ κάθισμα, εἴθ' οὕτω λέγομεν τοὺς μακαρισμοὺς χόμα καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Εἴθ' οὕτως ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς τὴν ἅπασαν στολήν, ποιεῖ ἔναρξιν τῆς λιτῆς καὶ, λιτανεύοντες, κατερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεοτόκου, κάκεισε, γινομένης ἐνάρξεως, ἀρχόμεθα τοῦ ἑσπερινοῦ. Εἰ δὲ ἔξω τῆς ἁγίας μ' τόχοι ἢ ἑορτῇ, ὡσπερ εἴρηται, μετὰ λιτῆς κατερχόμενοι ἐν τῷ ναῷ τῆς

Θεοτόκου, τὴν λειτουργίαν ἐκεῖσε ποιούμεν· προηγούνται δὲ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα τὰ στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς, εἶτα τοῦ Τριφιδίου. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι, εἰ τόχοι ἐν μ', ἑορτάζομεν τὴν ἑορτὴν ἡμέραν μίαν, εἰ δ' οὖν ἡμέρας ἡ', εἰ δὲ τῇ ἐβδομάδι τῆς τυρινῆς, ἡμέρας γ' [π. 103].

Первое и второе обрѣтеніе главы I. Предтечи имѣетъ изложение службы простой и постовой. То же самое и 9 Марта. Здѣсь, кромѣ того, замѣчено: Εἰ δὲ ἐν σαββάτῳ, ἢ κυριακῇ, γίνεται ἡ ἀκολουθία τῶν ἁγίων καὶ τῆς ἡμέρας [π. 109 οβ.].

Ο Βλαговѣщеніи: Ἐὰν ἐστὶ νηστεία, σημαίνει ὥρας γ' καὶ ψάλλομεν ε' μετὰ στιχολογίαν, ποιούντες ἐν ἐκάστη ὥρᾳ καὶ τὰς τρεῖς μεγάλας μετανόιας, ἀναγινώσκομεν δὲ τοῦ Χρυσοστόμου λόγον· Πάλιν χαρᾶς εὐαγγέλια, εἰς δύοσις β', καὶ συνάπτομεν τὴν ἑσπέραν μετὰ στιχολογίας αὐτῆς, ἐν ἣ ἀναγινώσκομεν τὴν κατήχησιν τοῦ Στουδίτου. Εἰς τὴν αὐτὴν οἱ ἀδελφοὶ οὐ κάθηται, εἶθ' ὀφθως εἰς τὸ τέλος αἱ τρεῖς μεγάλαι μετάνοιαι καὶ εὐθὺς οἱ μακαρισμοὶ ἄνευ μέλους, τὸ Μνήσθητι ἡμῶν ἐκ γ', Χορὸς ὁ ἐπουράνιος καὶ ἀπὸ ὁμοίως καὶ λέγομεν τὸ ἅγιον σύμβολον, ἧτοι τὸ Πιστεύω. Ὁ δὲ κανὼν ἀπὸ μετὰ τοῦ ἱερέως, βαλόντες μετάνοιαν τῷ προεστώτι, ὁ μὲν εἰσελθὼν ἀλλάσσει τὴν ἱερατικὴν στολὴν ἅπασαν, ὁ δὲ ἀνελθὼν σημαίνει ἰσημαντρον. Τὸ Ἄνευ, ἄφευ, τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς· Σήμερον τῆς σωτηρίας, Δόξα καὶ νῦν τὸ κοντάκιον· Ἐγὼ ὑπερμάχῳ, τὸ Κύριε ἐλέησον, τρεῖς μεγάλας μετάνοιας καὶ ἀπεύχεται ὁ ἱερεὺς καὶ γίνεται ἀπόλυσις, εἶθ' οὕτω, λιτανεύοντες, κατερχόμεθα ἐν τῷ γαῶ τῆς Θεοτόκου, ἀκεῖσε γίνεται ἑναρξίς παρὰ τοῦ ἱερέως, ἐπιλέγοντος οὕτως· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία, καὶ ἀπαρχόμεθα [π. 112] τοῦ λυχνικοῦ

О томъ, на основаніи чего составлены службы Благовѣщенія на различные случаи, говорится: ἐντυγχάνοντες τῆς τε αἰοιδίμου μονῆς τῶν Στουδιτῶν, οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ τῶν Ἱεροσολύμων ταῦτα ἐντετύχαμεν, ἀλλ' οὖν καὶ τῆς μονῆς τοῦ Ὀλύμπου· μηδεὶς οὖν ἐπαπορεῖτω, τῇ ἐναλλαγῇ ἐντυγχάνων [π. 121 οβ.].

Ἰστέον μέντοι, ὅτι ἢ ἂν ἡμέρα τύχη ἢ μνήμη τοῦ Θεολόγου μετὰ τὸ Πάσχα, κἂν τῇ μεσοπεντηχοστῇ, κἂν τε τῆς Ἀναληψίμου οὐ καταλιμπάνεται, ἀλλὰ ψάλλεται μετὰ τῆς ἀκολουθίας τῆς ἡμέρας [π. 128].

31 Июля Прѣд тоῦ σημαίνει μετακομίζεται τὸ τίμιον καὶ ἅγιον ξόλον ἀπὸ τοῦ σκευοφυλακίου, καθὼς ἐν τῇ ιδ' Σεπτεμβρίου μηνὸς ἀναγέγραπται.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ὄρθρου ποιούμεν τὴν προσκύνησιν τοῦ τιμίου ξύλου κατὰ τὴν τάξιν τῆς γ' κυριακῆς τῶν νηστειῶν. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν ἐξέρχεται ὁ τίμιος Σταυρὸς μετὰ λιτῆς τὰ ἐντὸς τῆς μονῆς, ἢ εἰς τὸ ἡγουμενεῖον, εἰς τὴν τράπεζαν, τὸ κελλάριον, τὸ ὠρεῖον καὶ οἰνοχοεῖον καὶ ἐν πᾶσι τοῖς κελλίοις τῶν ἀδελφῶν, καί, ὑποστρεφόντων ἡμῶν, γίνεται ἀπόλυσις. Εἰς δὲ τὴν λειτουργίαν ἀγιάζεται ὕδωρ μετὰ τοῦ τιμίου Σταυροῦ [л. 143].

14. Προεόρτιον τῆς Κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ μνήμη τοῦ ἁγίου προφήτου Μιχαίου.

[л. 152). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας μεγάλης πεφωτισμένης καὶ θεοσδότου τεσσαρακοστῆς.

Въ недѣлю мытаря и фарисея всенощное бдѣніе совершается обычно. Τοῦ δὲ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου ἀκολουθίαν ὀφείλει φάλλεσθαι τῇ παρασκευῇ ἐν τοῖς ἀποδείπνοις, εἰ μὴ που τύχη μεγάλου ἁγίου μνήμη ἐορτάσιμος [л. 152 об.).

Ἰστέον, ὅτι τὴν ἀκολουθίαν τῶν ἁγίων, τῶν λαγγανόντων τῷ σαββάτῳ καὶ τῇ κυριακῇ τῆς ἀπόκρεω, ψάλλομεν ἐν τοῖς παρελθοῦσιν ἀποδείπνοις, τὸ αὐτὸ ποιούμεν καὶ τῇ τυρινῇ.

О чтеніяхъ на утрени говорится: Καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν ἅγιον Ἐφραίμ. Δεῖ δὲ γινώσκειν, ὅτι πάση τῇ ἁγίᾳ μ' οὐ πλέον τῶν τριῶν φύλλων ἀναγινώσκομεν [л. 166).

Ἰστέον δέ, ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς σάββασιν, ἐν οἷς ψάλλεται τὸ Ἀλληλουῖα, μνημονεύει ὁ ἱερεὺς τῶν προκοιμηθέντων πατέρων [л. 179).

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἑσπερινοῦ ἀπέρχονται, ὃ τε ἱερεὺς καὶ ὁ ἐκκλησιάρχης μετὰ τοῦ κανδηλάπτου ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ καὶ λαμβάνουσι τὸ τίμιον ξύλον μετὰ λαμπάδος καὶ θυμιατοῦ, ψάλλοντες τὸ Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, καὶ εἰσφέρουσιν αὐτὸ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐπιτιθέασιν ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ καὶ ἄπτει δι' ὄλης τῆς νυκτὸς κηρούς [л. 197 об.).

О перемѣнѣ индитіи въ великій четвертокъ [л. 193 об.). См. ниже стр. 369.

Δεῖ εἰδέναι καὶ τοῦτο, ὅτι τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς μεγάλης παρασκευῆς καὶ τοῦ ὄρθρου τοῦ μεγάλου σαββάτου ἐν τῷ ναῷ ποιούμεν τῆς ἁγίας Τριάδος.

Начало великой сѣботной службы [л. 203) см. выше стр. 125; см. стр. 69.

Ἰστέον, ὅτι, μέλλοντος τοῦ ψάλτου ἄρξασθαι τοῦ στίχου τούτου

Ἄναστα ὁ Θεός, ἀνιστάμενοι οἱ ἱερεῖς ἀποδύονται τὰ μαῦρα φελώνια καὶ περιβάλλονται ἀντ' αὐτῶν ἄσπρα [π. 203 ὀβ.).

Μεθ' ἣν (τ. ε. ἀπόλυσιν) ἀναγινώσκωμεν τὰ καταλειφθέντα τῶν Πράξεων, οἱ δὲ κανδηλάπται ἄπτουσι τὰ κηρία πάντα ὁμοίως καὶ τὰς κανδήλας καὶ ποιοῦσι πυρεῖα μεγάλα β', ὧν τὸ μὲν ἐκτιθεῖσι μέσον τοῦ ναοῦ, τὸ δὲ ἕτερον ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν τοῦ ἁγίου βήματος, ἐν ᾧ ἀπαίρουσι καὶ θυμιατὸν καὶ βάλλονται ἐν τούτῳ θυμίαμα τὸ ἀρχοῦν καὶ θυμιῶσι, κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, καὶ εὐθὺς, ἐξελθὼν τούτων εἷς καὶ βαλὼν μετάνοιαν τῷ προεστῶτι, ἀπέρχεται καὶ σημαίνει τὸ μέγα. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἀλλάσσει ἐν τῷ διακονικῷ ἅπασαν τὴν λευκὴν στολὴν καὶ ἐξέρχεται εἰς τὸν νάρθηκα διὰ τοῦ τοιούτου διακονικοῦ καὶ θυμιᾶ, προηγουμένων αὐτοῦ καὶ λαμπάδων δύο. Ὁ μέντοι ἐκκλησιάρχης διανέμει τοὺς κηροὺς ἀπὸ τοῦ προεστῶτος μέχρι τοῦ ἐσχάτου, ἡμεῖς δὲ ἄπτοντες αὐτὰ ἰστάμεθα μετὰ προσοχῆς καὶ καθ' ἑαυτὸν εὐχόμεθα. Μετὰ οὖν τὸ θυμιάσαι τοὺς ἀδελφούς, ὡς συνήθως, ἵσταται ὁ ἱερεὺς ἔμπροσθεν τῆς βασιλικῆς πόλης καὶ θυμιᾶ σταυροειδῶς ἐκ γ', λέγων· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ. Καὶ ἡμῶν ἀποκρινόμενων τὸ Ἄμην, ἄρχεται ὁ ἱερεὺς τροπάριον ἦχος πλ. α'. Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν. Ὁμοίως καὶ οἱ ἀδελφοὶ τὸ αὐτό, καὶ λέγεται γ' παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ γ' παρὰ τῶν μοναχῶν. Εἶθ' οὕτως στίχος α'. Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ. Καὶ ἡμεῖς ἀποκρινόμεθα· Χριστὸς ἀνέστη. Στίχος β'. Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος. Καὶ ἡμεῖς· Χριστὸς ἀνέστη. Στίχος γ'. Συστήσασθε ἑορτὴν ἐν τοῖς, καὶ ἡμεῖς τὸ Χριστὸς ἀνέστη, Δόξα, Χριστὸς ἀνέστη, Καὶ νῦν, Χριστὸς ἀνέστη. Εἶτα πάλιν ἄρχεται ὁ ἱερεὺς· Χριστὸς ἀνέστη, γεγονωτέρα τῇ φωνῇ, ἄρχεται δὲ ὁ προεστῶς καὶ κρούει γ', τῶν πυλῶν ἀσφαλιζομένων, καὶ λέγων· Ἄρατε πόλας οἱ ἄρχοντες. Ὁ δὲ κανδηλάπτης ἔσωθεν τῆς ἐκκλησίας ἐγγὺς τοῦ πυλῶνος ἀνταποκρίνεται καὶ λέγει· Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης; ἐκ β'. Ὁ δὲ προεστῶς πάλιν· Κύριος τῶν δυνάμεων, αὐτὸς ἐστὶν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης, καὶ εὐθὺς ἀνοίγεται. Καὶ ἀνοιγομένων τῶν πυλῶν, εἰσοδεύει, προπορευομένων τῶν λαμπάδων, συνεφεπομένου δὲ τοῦ καθηγουμένου καὶ τῶν ἀδελφῶν, καὶ ψάλλονται· Καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι. Εἰσερχόμενος οὖν ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ βήματι, ποιεῖ συναπτὴν. Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν ἄρχεται ὁ προεστῶς· Ἀναστάσεως ἡμέρα. Καὶ λέγομεν ἀνά β' τοὺς εἰρμούς, ἐν δὲ τοῖς τροπαρίοις ἰστῶμεν στίχους ἰδ', ὁ δὲ ἱερεὺς θυμιᾶ, τὴν μέντοι ἐναρξίν τοῦ κανόνος ὁ προεστῶς ὀφείλει ποιεῖν κατὰ ταύτην τὴν ἁγίαν ἡμέραν, κἂν τῷ ἀριστερῷ ἴσως μέρει

ἐπιλαγχάνη. Τοῦτο δὲ γίνεται ἐν μόνῃ τῇ πρώτῃ ψῆδῃ, τῆς γὰρ τριωδίου ἢ ἑναρξίς, εἴ γε τῷ ἐπιλαγχάνοντι μέρει πάλιν γίνεται παρ' αὐτοῦ καὶ οὕτως ἰσάζουσιν οἱ χοροί, ἐν ἐκάστῃ δὲ ψῆδῃ γίνεται παρὰ τοῦ ἱερέως συναπτὴ μικρὰ ἔσωθεν τοῦ ἀγίου βήματος. Ἀπὸ γ' ψῆδης ἡ ὑπακοὴ ἦχος δ'. Προλαβοῦσαι, σβεννύομεν τοὺς κατεχομένους ἐν χερσὶ κηρούς, ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεολόγον· Ἐπὶ τῆς φυλακῆς, μεθ' ἣν πάλιν ἄπτομεν τοὺς κηρούς [π. 205—206].

Ἡ δὲ τῆς λειτουργίας ἀκολουθία γίνεται οὕτως· Κρουομένου τοῦ συμβόλου ταχύτερον διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας, συναγόμεθα ἐν τῷ νάρθηκι καί, λεγομένης εὐχῆς ὑπὸ τοῦ ἱερέως, ψάλλομεν· Χριστὸς ἀνέστη γ'. Ὁ δὲ ἱερεὺς σὺν τῷ κανδηλάπτῃ βάλλοντες τῷ προσετώπῳ μετόνοιαν, ὁ μὲν ἀπέρχεται καὶ σημαίνει τὸ μέγα, οἱ δὲ ἐν τῷ διακονικῷ εἰσερχόμενοι, ἀλλάσσοσι πάντες στολὰς λευκάς καὶ ποιοῦσι τὴν προσκομιδὴν, ἡμεῖς δὲ μετὰ τὸ Χριστὸς ἀνέστη, λέγομεν τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι π. д. обидные часы, τὸ Κύριε ἐλέησον λ'. Τρισεύεται δὲ ἡ τοιαύτη ἀκολουθία. Μετὰ τοῦτο πάλιν· Χριστὸς ἀνέστη ἐκ γ' καὶ ἀπαρχόμεθα τοῦ κανόνος τῆς ἑορτῆς, ψάλλοντες τοὺς εἰρμούς καὶ τὰ τροπάρια χόμα. Μετὰ δὲ τὴν ἀκολουθίας συμπλήρωσιν τῆς ψῆδης τὴν ὑπακοήν· Προλαβοῦσαι, καὶ πάλιν ψάλλομεν τὰς λοιπὰς γ' ψῆδας, μεθ' ἃς τὸ Χριστὸς ἀνέστη, εἶτα τὸ κοντάκιον· Εἰ καὶ ἐν τάφῳ σώματι, καὶ λέγομεν τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι ἐκ γ'. Αὐθις ψάλλομεν καὶ τὰς λοιπὰς γ' ψῆδας, μεθ' ἃς τὸ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ γ', τὸ Κύριε ἐλέησον λ'. Καὶ εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ, καὶ τοῦ ἱερέως ἐπιλέγοντος· Ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς, ποιοῦμεν τὰς γ' συνήθεις προσκονήσεις, ἀσπάζόμεθα τὰς ἁγίας εἰκόνας καί, γινομένης εὐχῆς, εὐθὺς ἄρχεται ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου. Οὕτως οὖν ἀπαραλλάκτως γίνεται ἡ ἀκολουθία τῶν ὥρων καθ' ἑλλην τὴν ἐβδομάδα τῆς Διακαινησίμου ἄχρι δηλοντι καὶ αὐτοῦ τοῦ σαββάτου ἀρτοκλασιῶν [π. 207].

Τῇ μεγάλῃ κυριακῇ ἐσπέρας εἰς τὸ λυχνικὸν ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς πᾶσαν τὴν στολήν αὐτοῦ καὶ στάς κατεναντίον τοῦ ἱλαστηρίου καὶ σφραγίζει σταυροειδῶς μετὰ τοῦ θυμιατοῦ γ', λέγων· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν. Καὶ ἀποκρινομένων τὸ Ἀμήν, ἄρχεται ὁ ἱερεὺς τοῦ τροπαρίου ἦχος πλ. α'. Χριστὸς ἀνέστη. Καὶ ἡμῶν τὸ αὐτὸ ἀνταποκρινομένων, λέγει ὁ ἱερεὺς τοὺς στίχους· στίχος α' Ἀναστήτω ὁ Θεός, στίχος β' Ὡς ἐκλείπει καπνός, στίχος γ' Οὕτως ἀπολοῦνται, Δόξα, Χριστὸς ἀνέστη, Καὶ νῦν, Χριστὸς ἀνέστη. Εἴθ' οὕτως συναπτὴ. Ἰστέον δέ, ὅτι ἐν μὲν τῷ ὄρθρῳ ἀπὸ τοῦ

ριζ' ψαλμοῦ οἱ προγραφέντες γ' στίχοι λέγονται παρὰ τοῦ ἱερέως δι' ἑλλης τῆς ἐβδομάδος, ἐν δὲ τῷ ἐσπερινῷ ἀπὸ τοῦ ρζ', ἤγουν οἱ νῦν γεγραμμένοι [π. 208] Ασπαζόμεθα τὰς ἁγίας καὶ σεπτὰς εἰκόνας, κατὰ τὰ συνήθη [π. 209],
но о выносѣ креста на отпустѣ не говорится.

Τῇ β' τῆς Διακαινησίμου εἰς τὸν ὄρθρον, πρὸ μὲν τὴν ἐνάρεως ἄπτονται παρὰ τοῦ κανδηλάπτου αἱ συνήθεις κανδηλαὶ καὶ τὰ κηρία τῶν δύο προσκυνήσεων τοῦ βήματος¹ καὶ τὰ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ ἱστάμενα ἐξαφώτια, εὐλογεῖ δὲ ὁ ἱερεὺς ἄνευ τῆς ἱερατικῆς στολῆς καὶ ἄρχεται· Χριστὸς ἀνέστη. Καὶ ἀποκρινόμενων ἡμῶν τὸ αὐτό, λέγει τοὺς προγεγραμμένους στίχους τοῦ ὄρθρου τῆς μεγάλης κυριακῆς, ὁ αὐτὸς καὶ ἡμεῖς· Χριστὸς ἀνέστη . . . [π. 209], εἶτα συναπτῆ, μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν ἀρχόμεθα τοῦ κανόνος. Δεῖ γινώσκειν, ὅτι, ὅτε τὴν ἔναρξιν μέλλει ποιῆσαι ὁ ἱερεὺς, ἵσταται κατεναντίον τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ θυμιᾷ αὐτοῦ καὶ τὸ ἱερατεῖον, μέχρις οὗ ἀρξόμεθα τοῦ κανόνος. Εἴθ' οὕτως ἐξελθὼν, θυμιᾷ τὸν ναὸν καὶ τοὺς χορούς, ὡς συνήθως. Ψάλλομεν δὲ τοὺς εἰρμούς β', ἐν δὲ τοῖς τροπαρίοις ἱστώμεν στίχους δ', εἰς δὲ τὸ Δόξα καὶ νῦν λέγομεν τὰ β' θεοτοκία τοῦ κυροῦ Θεοφάνους καὶ τὰ τοῦ κυροῦ Ἰωσήφ . . . Ποιοῦμεν δὲ λιτὴν ἕξω τῆς μονῆς, ἀπερχόμενοι εἰς τὸν ἐν τῷ κοιμητηρίῳ ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, κάκεισε, γινομένης ἐκτενῆς, ἀπερχόμεθα εἰς τὴν μονὴν καὶ ποιοῦμεν ἀπόλυσιν ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Τριάδος. Δεῖ γινώσκειν, ὅτι οὕτω γίνεται ἡ ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου κατὰ πᾶσαν τὴν ἐβδομάδα τῆς Διακαινησίμου [π. 209].

Τῇ δ' τῆς Διακαινησίμου εἰς τὸν ὄρθρον ἡ ἀκολουθία πᾶσα, ὡς προγέγραπται, καὶ μετὰ τὴν κατήχησιν ἀπόλυσις καὶ εὐθὺς λιτὴν ἕξω τοῦ μοναστηρίου, καὶ ἀπερχόμεθα ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου μεγάλου Γεωργίου, κάκεισε, τελουμένης τῆς θείας λειτουργίας, ἀριστούμεθα καὶ πάλιν μετὰ τῆς λιτῆς κατερχόμεθα ἐν τῇ μονῇ καὶ, ποιοῦντες ἀπόλυσιν ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ μεγάλου ναοῦ, ἀνερχόμεθα ἐν τοῖς κελλίοις ἡμῶν [π. 215 ὀβ.).

Ἰστέον, ὅτι τὰς δ' καὶ τὰς παρασκευὰς (Θομμηοῖ) προηγούνται τὰ σταυρώσιμα στιχηρὰ τῆς Ὀκτωήχου, ὁμοίως καὶ τὰ καθίσματα τῶν ἀναστάσεων, διότι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ Θεὸς πρῶτον ἐσταυρώθη, εἶτα ἀνέστη ἐκ νεκρῶν. Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ἐν πάσαις ταῖς δευτέραις καὶ τετράσι καὶ παρασκευαῖς τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς ἄνευ τῆς ἐβδομάδος τῆς Διακαινησίμου καὶ τῆς ἐσχάτου τοῦ ἁγίου Πνεύμα-

τος οὔτε ἐσθίμεν, οὔτε ὄν, οἴνου δὲ καὶ ἐλαίου μεταλαμβάνομεν [л. 215).

Κυριακῇ τετάρτῃ ἀπὸ τοῦ Πάσχα εἰς τὸ ἐν τῇ προβατικῇ κολουμβήθρᾳ παραλότου [л. об.).

Въ отдаііе обычное начало на вечерни, великій выходъ, прокимень Пасхи: «Кто Богъ», канонъ Пасхи съ богородичными и предпразднества Вознесенія. На хвалитѣхъ стихиры Пасхи и великое славословіе. Антифоны, прокимень и аллилуарій праздника [л. 220).

Въ Пятидесятницѣ на вечерни: Καὶ ἡμῶν κλινόντων ἐπὶ γῆς τὸ γόνυ ἀσκεπῶν, ἀναγινώσκει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ἀπὸ τοῦ βήματος μεγαλόφωνως εἰς ἐπήκοον πάντων [л. 225 об.). Εἶτ' (т. е. послѣ вечерни) ἀπαρχόμεθα ἰδιόμελα τῆς ἑορτῆς ἤχος βαρὺς, λιτανεύομεν ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Τριάδος καὶ ψάλλομεν ἐκεῖσε παννυχίδα, ἦτοι τὸν κανόνα τοῦ κυροῦ Θεοφάνους ἤχος α'. Μικρὰς δούλου, ἀφ' ε' τὸ κοντάκιον. Καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν. Τὰ δὲ ἀπόδειπνα κατὰ τὸν τόπον. Ἰστέον δέ, ὅτι κατὰ τὴν παροῦσαν ἐβδομάδα ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας καὶ ζωαρχικῆς Τριάδος и т. д. [л. 226).

О чтеніяхъ на утрени.

Объ утреннихъ евангеліяхъ.

Δεῖ γινώσκειν, ὅτι, ὅτε ἐστὶν Ἀλληλούια, ἐν τῷ μεγάλῳ ναῷ λειτουργία οὐ γίνεται, ἀλλ' οὔτε ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Τριάδος, εἴτε ἐν τοῖς ἐκκληρίοις, καθὼς ἐν ἑτέροις περὶ τούτων διατάξαμεθα.

Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο· κατὰ ταύτην τὴν ἁγίαν μ' καὶ τῶν Χριστουγέννων οὐ παρελάβομεν ἐν Παλαιστίνῃ στιχολογεῖν ἐν τῷ μέσῳ, ἀλλὰ ποιεῖν τὴν ἀκολουθίαν τῶν ὠρῶν, ὡς προεγράφη ἄνωθεν, ἡ δὲ σεβασμία μονὴ τῶν Στουδιτῶν τὴν μὲν τριδέκτην στιχολογεῖ καὶ εὐθὺς ποιεῖ τὴν θείαν λειτουργίαν, μεθ' ἣν ψάλλει τὴν θ' τρίψαλμον καὶ οὕτως ἄρχεται τοῦ ἑσπερινοῦ [л. 229 об.).

Δεῖ τοίνυν τὸν προεστῶτα πᾶσαν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν, ἵνα μὴ τι τῶν ἐν τῷ παρόντι τυπικῷ, μικρὸν ἢ μείζον, κατὰ τινα αἰτίαν παροραθῆ, ἀλλὰ φυλάττη.

Типикъ этотъ во многомъ сходенъ съ Типикомъ XIII в. Парижск. національной библ. № 402 (см. выше стр. 121—127).

XDIX. № 635. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας ἐκκλησίας λαύρας τοῦ ἀγίου καὶ θεοφόρου πα-

τρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς τῶν Ἱεροσολύμων ἀγίοις μοναστηρίοις. Рукопись библи. Саввы Освящ. въ 16 долю листа, 270 листовъ, писанная мелкою, но чоткою скорописью XVI в. Въ концѣ рукописи есть слѣдующая приписка XVII в.: Τὸ παρὸν Τοπικὸν ὑπάρχει τῆς θείας καὶ ἱερᾶς καὶ βασιλικῆς μεγάλης λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα τοῦ ἡγιασμένου καὶ καθηγητοῦ τῆς ἐρήμου σὺν τῶν ἀρχαγγέλων Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ ἐντὸς τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, καὶ μηδεὶς τολμήσῃ ἐξῶσαι αὐτό, ἢ κόψαι τὸ παρὸν φύλλον καὶ εἴ τις εὐρεθῇ καὶ παραβῇ τῶν ἄνωθεν γεγραμμένων καὶ ἀποξενώσῃ αὐτὸ νὰ ἔχη τὴν κατάραν τῶν ἁγίων τριακοσίων δέκα ὀκτῶ θεοφόρων πατέρων καὶ τοῦ ἁγίου Σάββα, καὶ εὖρη δὲ καὶ τοὺς μεγίστους ἀρχαγγέλους Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ ἐχθροὺς καὶ ἀντιδίκους ἐν ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως καὶ ἡ μερὶς αὐτοῦ ἔστω μετὰ Ἰούδα τοῦ Ἰσκαριώτου. Ἀμήν. [л. 271). Καθηγούμενος μεγάλης λαύρας τοῦ ἁγίου Σάββα Ἀθανάσιος ἱερομόναχος καὶ ἀδελφὸς ἐν Χριστῷ.

[л. 1). Πίναξ ἄριστος τῆς παρούσης πυξίδος.

[л. 6). Εἶδησις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ.

[л. 6 об.). Εἶδησις τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ ἀγρυπνίας.

[л. 13). Περὶ τοῦ πῶς θυμιᾶν τὸν ἱερέα.

[л. 14). Περὶ τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ.

[л. 14 об.). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μοναστηρίων.

[л. 17 об.). Περὶ τοῦ ὅτε τύχη τῇ δευτέρᾳ Ἀλληλούια.

[л. 18 об.). Περὶ τῶν παρασκευῶν, ὅτε τύχη Θεὸς Κύριος, πῶς ψάλλονται.

[л. 19) Περὶ τῆς ἀγίας μ' τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν ἁγίων, ὅτε τύχη Ἀλληλούια.

[л. 22). Περὶ τοῦ πῶς ψάλλεται τὸ μεσονυχτικὸν τῆς ἐβδομάδος ὅλης, ὁμοίως καὶ πῶς ψάλλεται τὸ μεσονυχτικὸν τοῦ σαββάτου.

[л. 23). Τῇ κυριακῇ μεσονυχτικόν.

[л. 23 об.). Περὶ τῶν σαββάτων τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ, ἐν οἷς ὑπάρχει μεγάλου ἁγίου μνήμη.

[л. 25). Περὶ τοῦ πῶς ἀναγινώσκονται τὰ εὐαγγέλια καὶ αἱ τούτων ἐρμηνεῖται.

[л. 25 об.). Περὶ τοῦ πότε γίνεται λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

[π. 26). Περὶ τῶν ἐωθινῶν εὐαγγελίων τὰ ἀναστάσιμα, τὸ πῶς ὀφείλουσιν ἀναγινώσκεισθαι.

— Περὶ τῶν ἀποδείπνων, πῶς ψάλλονται παρ' ὄλον τὸν ἐνιαυτόν, (Μάρκου μοναχοῦ).

[π. 27). Ἐκ τῶν ἀπόρων Μάρκου μοναχοῦ, ἄρχεται δὲ ἀπὸ τοῦ γ' κεφαλαίου. Περὶ τῶν ἑορτῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, τὸ Γεννέσιον, τῆς Εἰσόδου, τῆς Ὑπαπαντῆς, τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τῆς Κοιμήσεως, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ.

[π. 27 ὀβ.). Περὶ τῶν ἑορτῶν τῶν Δεσποτικῶν, ἡγουν τῆς Ὑψώσεως, τῶν Χριστουγέννων, τῶν Φώτων, τῆς Πεντηκοστῆς, τῆς Μεταμορφώσεως, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ.

— Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν.

[π. 28 ὀβ.). Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ.

[π. 29). Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν ἑορτῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου.

— Περὶ προεορτίων καὶ μεθεορτίων τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ.

[π. 30 ὀβ.). Περὶ προεορτίων καὶ μεθεορτίων κοντακίων, λεγομένων ἐν κυριακῇ ἀντὶ ὑπακοῆς τοῦ ἡχοῦ.

— Περὶ προεορτίων καὶ μεθεορτίων κανόνων, πῶς ψάλλονται μετὰ τῶν ἐν τῷ Μηναίῳ ἁγίων.

— Περὶ ἁγίων β', ἐχόντων κοντάκια, πῶς ὀφείλουσι λέγεσθαι, εἰ τύχωσιν ὁμοῦ μετὰ προεορτίων ἢ μεθεορτίων κοντακίων.

[π. 30 ὀβ.). Περὶ προεορτίων καὶ μεθεορτίων, εἰ τύχωσι μετὰ δύο ἁγίων ἐν κυριακῇ.

— Περὶ προεορτίων καὶ μεθεορτίων μετὰ ἁγίου, ἔχοντος λειτουργίαν ἐν σαββάτῳ.

— Περὶ τῆς λειτουργίας τοῦ σαββάτου.

— Περὶ τοῦ πότε οὐ στιχολογεῖται Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν.

[π. 31). Περὶ τοῦ πότε οὐ στιχολογεῖται Ἡ Τιμιωτέρα.

— Περὶ τροπαρίων προεορτίων καὶ μεθεορτίων καὶ τῶν ἁγίων, πῶς λέγεται καθ' ἡμέραν.

[π. 31 ὀβ.). Περὶ δύο ἁγίων, ἐχόντων τροπάρια β', πῶς λέγονται, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ.

— Περὶ προεορτίων καὶ μεθεορτίων τροπαρίων, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ μετὰ ἁγίου, ἔχοντος τροπάριον.

[π. 32). Περὶ ἁγίου, ἔχοντος ἀγρυπνίαν, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ.

[π. 32 οβ.). Περὶ ἁγίου, ἔχοντος πολυέλεον, ἑορταζομένου εἰς ς', εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ.

[π. 33). Περὶ ἁγίου, ἑορταζομένου εἰς ς', εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ.

[π. 38 οβ.). Περὶ τοῦ πῶς ψάλλονται οἱ νεκρώσιμοι κανόνες εἰς τὴν παννουχίδα τῇ παρασκευῇ ἑσπέρας.

— Περὶ τροπαρίων τῶν ἀποδείπνων τῶν προεόρτων, τῶν μεθεορτίων καὶ τῶν ἁγίων καὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος.

[π. 34). Περὶ τροπαρίων Δεσποτικῶν ἑορτῶν, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ.

— Περὶ τροπαρίων τῶν ἁγίων καὶ πρωτοθεοτοκίων, πῶς λέγονται τῇ παρασκευῇ ἑσπέρας καὶ τῷ σαββάτῳ καὶ τῇ κυριακῇ.

[π. 34 οβ.). Περὶ ἁγίου, ἑορταζομένου εἰς ς', ἔχοντος καὶ πολυέλεον, ὅποια θεοτοκία λέγονται.

— Περὶ ἁγίου, ἑορταζομένου εἰς ς', ἔχοντος πολυέλεον, ὅποια θεοτοκία λέγονται.

— Περὶ τῶν πρώτων θεοτοκίων, πῶς λέγονται τῷ σαββάτῳ καὶ τῇ κυριακῇ.

— Περὶ ἁγίου, ἔχοντος εἴσοδον, καὶ τῶν ἁγίων θεοτοκίων στιχηρά.

[π. 35). Περὶ τοῦ πότε στιχολογεῖται Ἡ Τιμιωτέρα.

— Περὶ ἁγίου, ἔχοντος εὐαγγέλιον, ὅτε τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν οὐ στιχολογεῖται.

— Περὶ τοῦ πότε γίνεται λιτὴ καὶ πότε οὐ γίνεται.

— Περὶ προεορτίων τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ.

[π. 35 οβ.). Περὶ ἁγίου, ἔχοντος πολυέλεον καὶ ἑορταζομένου εἰς η', εἰ τύχοι ἐν σαββάτῳ.

— Περὶ τοῦ ὅτε τύχη Ἀλληλούια.

[π. 36). Περὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος, πῶς ψάλλονται οἱ κανόνες αὐτῶν μετὰ τοῦ Μηναίου τῆς κυριακῆς.

[π. 37). Περὶ ἐκδημήσεως ἀδελφῶν, ἥτοι μεταστάσεως (κεφ. 45).

Ἰστέον, ὅτι, ἐὰν κοιμηθῇ ἀδελφός οὐ δεῖ λούεσθαι τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἀλλ' οὐδ' ὀραῖσθαι ὕλως γυμνόν, ἀπέρχεται ὁ ἐκκλησιάρχης καὶ ἀποσπογγίζει τὸ λείψανον μετὰ χλιαροῦ ὕδατος καὶ σπόγγου, οὕτω

πρώτον ποιεῖ μετὰ τοῦ σπόγγου ἐν τῷ μετώπῳ αὐτοῦ τοῦ τετελευτηκό-
τος σταυρόν, εἶτα εἰς τὸ στῆθος καὶ εἰς τὰς χεῖρας καὶ εἰς τὰ γόνα-
τα καὶ πλέον οὐδέν, εἶτα φέρει καινὸν ἱμάτιον καὶ ἐνδύει αὐτόν, μηδα-
μῶς τῆς τούτου γυμνώσεως θεασάμενος, μὴ θάτερον ἐάσας παρεῖναι
ἰδεῖν. Μετὰ δὲ τὸ ἐνδύσαι περιβάλλει αὐτόν τὸ κουκούλιον, εἶγε μεγα-
λοσχήμεων εἶη, περιθεὶς τὴν περικεφαλαίαν ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς καὶ κα-
αβιβιάσας αὐτόν μέχρι τοῦ πώγωνος, ὥστε μὴ ὀρᾶσθαι τὸ πρόσωπον τοῦ
λειψάνου, εἶτα περιτίθησιν αὐτὸ τὸ ἀνάλαβον καὶ περιζώνουσιν αὐτῷ τὸ
λῶρον, ἐάσας αὐτόν ἀνυπόδετον παντελῶς καὶ εἰσαγαγὼν τὴν ἐσαυτοῦ
τεταγμένην κλίνην, ἐφαπλοῖ ἄνωθεν αὐτῆς ἐφάπλωμα καὶ τίθεται προσ-
κεφάλαιον μικρόν, ἄνωθεν δὲ τοῦ ἐφαπλώματος ἀπλοῦται ὁ μανδύας
αὐτοῦ, οὐ πλαγίως, καθὼς φορεῖται, ἀλλ' ὀρθῶς κατὰ σχῆμα ἐπίμηκες
καὶ ἐπάνω αὐτοῦ τίθεται τὸ λείψανον, ἄνωθεν δὲ τοῦ λειψάνου ἐφα-
πλοῦται ἐφάπλωμα καὶ οὕτως, ἄραντες τὴν κλίνην, τιθέασιν αὐ-
τὴν ἐπὶ τῷ νάρθηκι κατ' ἐναντίον τῆς πόλης καί, τοῦ ἐκκλησιάρχου
κρούσαντος τὸ σίδηρον, συνάγονται πάντες οἱ μοναχοὶ καὶ δίδεται αὐτοῖς
ἀνὰ κηρίου ἑνός, τοῦ δὲ ἱερέως εὐλογοῦντος, ἄρχονται τῆς ἀκολουθίας
τῶν κεκοιμημένων.

[π. 38]. Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ συνά-
ξεως τοῦ ἔθλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μη-
νὸς Αὐγούστου.

14 Октябръ. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Γερβασίου, Προτασίου καὶ
Κελσίου καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν τοῦ ἁγιοπολίτου καὶ
ποιητοῦ ἐπισκόπου Μαΐουμᾶ.

19 Декабръ. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Βονιφατίου, Πρόβου, Ἡρεως,
Ἡλίας, Εὐτυχίου Θεσσαλονίκης καὶ Ἑρμαίου.

20. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἰγνατίου τοῦ θεοφόρου, ἀρχιεπισκόπου
Ἀντιοχείας. Ἀπ' αὐτῆς τῆς ἡμέρας τῶν προεόρτων τῆς κατὰ σάρκα
γεννήσεως τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ.

23. Τῶν ἁγίων μαρτύρων τῶν ἐν Κρήτῃ καὶ ἐτέρων μαρτύρων.
Χρυσογόνου, ἐπάρχου πόλεως Θεσσαλονίκης.

24. Περί ὥρας ζ' τῆς ἡμέρας σημαίνει τὸ μικρόν καὶ συναγό-
μεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ψάλλομεν τὰς γ' ὥρας τριψάλμους καὶ ἐν ἐκά-
στη ὥρᾳ τροπάρια γ' καὶ δευτεροῦμεν αὐτά, καθὼς ἐδηλώθη ἐν τῇ α'
ὥρᾳ, καὶ μετὰ τὴν θ' ὥραν ψάλλομεν τὰ τυπικὰ χύμα καὶ ἀπολύομεν.

Πάντες δὲ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν (вечерни) ψάλλομεν τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς καὶ τὸ κοντάκιον, εἶτα πολυχρονίζομεν τοὺς βασιλεῖς, τὸν πατριάρχην, τὸν καθηγούμενον σὺν πάσῃ τῇ ἀδελφότητι, καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, ψάλλομεν Ἡ γέννησίς σου, τὸ κοντάκιον καὶ γίνεται ἡ φήμη τῶν βασιλέων·

«Πολυχρόνιον ποιῆσαι ὁ Θεὸς τὴν ἁγίαν βασιλείαν αὐτῶν εἰς πολλὰ ἔτη».

«Πολυχρόνιον ποιῆσαι ὁ Θεὸς τὴν θεόστεπτον, θεοδόξαστον, ἁγίαν βασιλείαν αὐτῶν εἰς πολλὰ ἔτη».

«Πολυχρόνιον ποιῆσαι ὁ Θεὸς τὴν θεοπρόβλητον θεοκάλλιστον ἁγίαν βασιλείαν αὐτῶν εἰς πολλὰ ἔτη».

Σώσαι Χριστὸς τὸν πανοσιώτατον πατέρα ἡμῶν καὶ καθηγούμενον τῆς σεβασμίας μονῆς ταύτης σὺν πάσῃ τῇ ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότητι εἰς πολλὰ ἔτη, αἰωνία ὑμῶν ἡ μνήμη ἀξιομακάριστοι καὶ ἀειμνηστοὶ κτήτορες [Π. 95].

Περὶ τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων, εἰ τόχοι ἐν κυριακῇ, πῶς ψάλλονται μετὰ τὴν Χριστοῦ γέννησιν κυριακῇ, ἐν τῇ κς' τοῦ αὐτοῦ μηνός. Μάρκου μοναχοῦ.

Περὶ τῆς ἑορτῆς τῶν ἁγίων τριῶν μεγάλων Ἱεραρχῶν, εἰ τόχοι τοῦ τελώνου καὶ τοῦ ἀσώτου καὶ τῆς ἀπόκρεω.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι, εἰ τόχοι ἡ ἑορτὴ τῶν ἁγίων τριῶν μεγάλων Ἱεραρχῶν τῇ κυριακῇ τοῦ τελώνου, ἢ τοῦ ἀσώτου, ἢ τῆς ἀπόκρεω ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ στιχηρὰ ἀναστάσιμα καὶ τῆς Θεοτόκου, ὡς συνήθως. Ἐν τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ, μετὰ τὴν συνήθη στιχολογίαν, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα γ' καὶ ἀνατολικὸν ἐν, τοῦ Τριφθίου γ', τῶν ἁγίων γ', Δόξα τοῦ Τριφθίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἤχου. Εἰς τὴν λιτὴν τὸ στιχηρὸν τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς καὶ τὰ ἰδιόμελα τὰ εἰς τοὺς αἶνους, Δόξα ἤχος πλ. β'. Ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ, Καὶ νῦν θεοτοκίον τοῦ ἀλφαβήτου εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον, εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ ἀναστάσιμα καὶ τοῦ ἀλφαβήτου, Δόξα ἤχος πλ. β'. Εὐ, δοῦλε ἀγαθέ, Καὶ νῦν, τοῦ Τριφθίου. Εἰς τὴν ἐδλόγησιν τῶν ἄρτων Θεοτόκε Παρθένε δὶς, τὸ τροπάριον τῶν ἁγίων ἅπαξ, ἀνάγνωσις εἰς τὰς ἐπιστολάς, εἶ δε ἐτέρας ἀναγνώσεις, τὸ ἐγκώμιον τῶν Εὐχαϊτῶν καὶ τὴν σύνοψιν τῶν βίων τῶν ἁγίων. Εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον δὶς, Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἤχου, εἰς τὰ καθίσματα τῆς στιχολογίας καθί-

σματα ἀναστάσιμα, ὁ Ἄμωμος, ἡ ὑπακοή τοῦ ἡχου καὶ οἱ ἀναβαθμοί, προκειμένον, Πᾶσα πνοή, εὐαγγέλιον ἀναστάσιμον, οἱ κανόνες ὁ ἀναστάσιμος εἰς δ', τοῦ Τριωδίου εἰς δ' καὶ τῶν ἁγίων εἰς ς', ἀπὸ γ' ὥδῃς κοντάκιον τῶν ἁγίων καὶ τὸν οἶκον, εἶτα καθίσματα τῶν ἁγίων, Δόξα καὶ νῦν τοῦ Τριωδίου, ἕξαποστειλάριον τὸ ἀναστάσιμον τῶν ἁγίων καὶ τοῦ Τριωδίου. Εἰς τοὺς αἶνους, Πᾶσα πνοή, ἰστώμεν στίχους ἡ' καὶ φάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα δ' καὶ τῶν ἁγίων προσόμοια γ', καὶ ἰδιόμελον τὸ εἰς τὸ Δόξα μετὰ τῶν στίχων, Δόξα τοῦ Τριωδίου, Καὶ νῦν, Ὑπερευλογημένη, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις, ἡ συνήθης λιτή, Δόξα καὶ νῦν, τὸ ἑωθινὸν καὶ ἡ α' ὥρα ἐν τῷ νάρθηκι, ἐν ταῖς ὥραις τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον, Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον τῶν ὠρῶν, κοντάκιον τοῦ Τριωδίου. Εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικὰ καὶ οἱ μακαρισμοὶ τοῦ ἡχου εἰς ς' καὶ τῶν ἁγίων ἡ τρίτη ὥδῃ εἰς δ', τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον καὶ τῶν ἁγίων, Δόξα κοντάκιον τῶν ἁγίων καὶ τοῦ Τριωδίου, προκειμένον, ἀπόστολος, ἀλληλουάριον, εὐαγγέλιον, κοινωνικὸν σαββάτου τῆς ἡμέρας, εἶτα τῶν ἁγίων [π. 115 ὀβ.).

12 Μαρτα. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ὁμολογητοῦ Θεοφάνους τῆς Ἰγριανῆς καὶ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Διαλόγου, πάπα Ῥώμης, καὶ τοῦ ὁσίου Θεοφάνους τοῦ ποιητοῦ, καὶ Μελετίου Ἀντιοχείας καὶ Ἀντωνίου Κωνσταντινουπόλεως.

Εὐαγγελισμὸς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. Ἐὰν ἔστι νηστεία, σημαίνει ὥραν α' τῆς ἡμέρας καὶ ἐξερχόμεθα μετὰ τῆς λιτῆς ἔξω τοῦ μοναστηρίου, φάλλομεν τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς καὶ τὸ κοντάκιον, εἶτα ἰδιόμελα στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς καὶ κυκλοῦμεν ἅπαν τὸ μοναστήριον, ἐπιστροφούσης δὲ τῆς λιτῆς, γίνεται ἡ τριδέκτη.

24 Μαγ. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ θεοφόρου Συμεῶν τοῦ θαυματουργοῦ, τοῦ ἐν τῷ θαυμαστῷ ὄρει, καὶ τῶν ἁγίων μαρτύρων Μελετίου τοῦ στρατηλάτου καὶ Ἰωάννου καὶ Στεφάνου ἀκοιμήτου, ἧ παρέλαβεν ἑορτάζειν ἐν τῇ ἀγίᾳ τοῦ Χριστοῦ μονῇ καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις διὰ τὸ κεκτῆσθαι αὐτὸν προστάτην.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι παράδοσιν ἔχομεν ἐκ τῶν ἁγίων πατέρων κατὰ τὴν σωτήριον ταύτην ἑορτὴν τῆς Μεταμορφώσεως ἐσθίειν σταφυλὰς, τὴν εὐλογίαν παρὰ τοῦ ἱερέως δεχομένην ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ μετὰ τοῦ κατακλαστοῦ παρ' αὐτοῦ δεδομένην, ὁ δὲ γε φωραθησόμενος τῶν ἀδελφῶν πρὸ τῆς τοιαύτης ἑορτῆς σταφυλὰς ἐσθίων, τῆς παρακοῆς ἔξει ἐντεῦθεν τὸ ἐπιτίμιον καὶ οὐκ ἀπογεύσεται σταφυλὰς παρ' ὄλον τὸν Αὐγουστον μῆνα, ὡς ἐντεῦθεν ἐντολῶν θεσμοὺς παραβάς, ὡς ἂν οὕτω

μάθημα τὸ Εὐδᾶς μνηΐζειν αὐτοῖς. Αὕτη δὲ ἡ παρατήρησις κρατήσῃ πάντως καὶ ἐπὶ τοὺς ἐργαζομένους μοναχοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, εἰ δὲ σταφυλὰς μετὰ τὴν ἑορτὴν ἐπὶ τῆς τραπέζης τρίτον τῆς ἑβδομάδος ὀφείλει παρατίθεσθαι εἰς ἐσθίαισιν τοῖς ἀδελφοῖς, τὸ αὐτὸ δὲ γενέσθαι καὶ περὶ σόκων καὶ τῶν λοιπῶν ὀπωρῶν, καὶ τοὺς καιροὺς δηλονότι τούτων. Ταῦτα δὲ λέγομεν ἐκτὸς τῶν ἀπὸ σικυηλάτων χορηγομένων ἐσθίειν γὰρ ταῦτα ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν καὶ καθεξῆς συγχωροῦμεν τοῖς τοῖς ἀδελφοῖς, πλὴν παρὰ τὸν σταυρόν [λ. 177].

[λ. 187]. Ἀκολουθία τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης μ', ἀρχομένης ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου, ἐν ἣ ἀναγινώσκειται ἱερὸν εὐαγγέλιον. После евангелія на утрени τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, ὁ ν', τὸ ἀναστάσιμον στιχηρόν, ἡ εὐχή, καὶ ἀρχόμεθα τῶν κανόνων. То же и въ недѣлю блуднаго. Въ недѣлю мясопустную: Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, ὁ ν', τὸ στιχηρόν, ἦτοι τὸν πεντηχοστόν, ἦχος πλ. β'. Τὰ πλήθη τῶν πεπραγμένων μοι δειῶν. Въ воскресеньи сыропустное уже положено пѣть: Τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, ὁ ν' καὶ τὸ πεντηχοστάριον ἦχος πλ. δ'. Τῆς μετανοίας ἀνοιξὸν μοι πύλας [λ. 195].

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἡ ἑβδομάς τῆς τυρινῆς λελυμένη, ὅτι καὶ ἡ δ' καὶ ἡ παρασκευὴ ὡσαύτως· καὶ πόθεν δῆτα πεφυκὸς τοῦτο εἶπει τις ἂν ἴσως; Οἱ Ἰακωβίται, ὡς φασι, τὴν ἑβδομάδα ταύτην ὀλοάγον φυλάττουσι καὶ καθαρσις τέως ἄρτου μόνου γεύομενοι καὶ ὕδατος καὶ διὰ τοῦτο ὁ καλὸς τῷ ὄντι Νικήφορος ὁ Κωνσταντινουπόλεως, ὁ μέγας ἱεράρχης, κανονικῶς παρέδωκε τοῦ κατακλύειν ταῦτα, ἀνατρέποντες δὲ τὰ δόγματα τῶν δύο αἱρέσεων, τοῦ Ἰακώβου τε φημί σὺν τοῖς τετραδίταις, ὅθεν καὶ τὰ μοναστήρια ἔχουσιν ἔθος μετὰ τὴν θ' τῆς ἐσπέρας, οἴνου καὶ ἐλαίου καὶ ἰχθύος μεταλαμβάνοντες. Ἡμεῖς ἐγγράψαμεν, ὡς εὔρομεν ἐγγράφως, εἰ δὲ τις οὐ προσίεται, οὐδὲ πιστεύει ταῦτα, ὡς θέλει, ὡς βούλεται, οὕτω πορευέτω καὶ ὁ Θεὸς κρινεῖ αὐτῷ [λ. 194 ὀβ.).

Οὐ παρέλαβον ποιεῖν προηγιασμένην μέχρι τῆς δ' διὰ τὸ νηστεύειν ἐκ παραδόσεως πᾶσαν τὴν ἀδελφότητα, οἱ δὲ δυνάμενοι καὶ ἕως τῆς παρασκευῆς νήστευσι εἰσὶν [λ. 200].

Акаѳистъ читаль ὁ δὲ ἱερεὺς, φορέσας ἐπιτραχήλιον καὶ φελώνιον, ἵσταται ἔμπροσθεν τῆς σεβασμίας καὶ ἀγίας εἰκόνης τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου [λ. 210].

О чтении четверо-евангелія на первыхъ трехъ дняхъ страстной седмицы замѣчено: 'Αναγινώσεται τὸ Τετραεὐαγγέλιον παρὰ τοῦ ἱερέως, ἐπιτραχήλιον μόνον φέροντος. 'Αναγινώσεται δὲ παρὰ μεγαλοσχήμων, τυγχανόντων ἐκκλησιαστικῶν ἀδελφῶν [л. 214 об.).

Замѣчаніе о невкүшеніи рыбы, если бы Благовѣщеніе пришлось на страстной седмицѣ [л. 215).

[л. 217). Εἶδησις περὶ τῆς ἁγίας τραπέζης. 'Ακολουθία πῶς γίνεται κατ' ἐνιαυτὸν κεφ. 128.

Μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν τῆς ἀπολύσεως εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ καὶ ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου καὶ εἰσέρχεται ὁ προεστῶς καὶ ὁ ἱερεὺς μετὰ τοῦ ἐκκλησιάρχου ἐν τῷ βήματι. Λεγομένης εὐχῆς ὑπὸ τοῦ ἱερέως, αἴρουνσι τὴν ἐνδοτὴν τῆς ἁγίας τραπέζης, ὡσαύτως καὶ τὰ λοιπὰ ἐπιπλα, τὰ ἐπικείμενα αὐτῆς, καὶ αὐτὸ τὸ κατὰ σάρκα ἀπογομνοῦσιν αὐτὴν ἐντελῶς, καὶ πρῶτον μὲν αἴρουνσι αὐτὸ διὰ μούσης καθαρᾶς, εἴθ' οὕτως ἀποπλύνουσιν αὐτὴν μετὰ χλιαροῦ ὕδατος, μεμιγμένου ῥοδοστάγματος καὶ οἰνάνθου. Καὶ μετὰ τὴν τῆς ἐκφωνήσεως ἐκπλήρωσιν, τὸ μὲν ὕδωρ συναγοῦσιν ἐν ἀγγεῖῳ, ἀνιμώμενοι τοῦτο σπόγγου, καινοῦ, καὶ μετὰ τοῦτο πάλιν ἀμφιάζουσι τὴν ἁγίαν τράπεζαν, ἀλλάσσοντες τὸ κατὰ σάρκα καὶ τὸ ὑποκάτω τούτου μέγα ἀντιμίνισιον καὶ τίθεται ἀντὶ τῶν ἐτέρων. Καὶ τούτων οὕτω τελεσθέντων, ἵσταται ὁ προεστῶς ἔμπροσθεν τοῦ ἁγίου βήματος τὸ σπόγγισμα τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ χρίων πάντας τοὺς ἀδελφούς, καὶ γίνεται εὐχὴ καὶ ἀπόλυσις καὶ εἰσερχόμεθα ἐν τοῖς κελλίοις ἡμῶν. Сн. выше стр. 124.

Въ пятницу послѣ вечерни, Τὰ ἀπόδειπνα ψάλλομεν ἐν τοῖς κελλίοις, τινὲς δὲ ψάλλουσιν ἐν τινὶ εὐκτηρίῳ ἀπόδειπνον, τὸ εἰς τὸν θρῆνον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου κάθισμα, ἤχος πλ. β'. Κύματι θαλάσσης, Θέλων σου τὸ πλάσμα, ποίημα Συμεῶν τοῦ θεολογοθέτου καὶ μεταφραστοῦ, λέγοντες Τρισάγιον, Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', τὸν ν' καὶ εὐθὺς τὸν κανόνα. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ κανόνος, Τρισάγιον, τροπάριον καὶ ἀπόλυσις [л. 222).

На утрени сѣхολογοῦμεν δὲ τὸν Ἄμωμον μετὰ τῶν εὐλογηταρίων τῆς ἀναστάσεως: Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος καὶ τῆς β' ἤχος πλ. α', τῆς δὲ γ' ἢ γ', ἐν ᾧ καὶ θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς κατὰ στάσιν, ἐνδεδωμένος πορφυροῦν φελώνιον. Μετὰ δὲ τὴν Ἄμωμον τὰ ἀναστάσιμα τροπάρια: Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος καὶ τὰ λοιπὰ [л. 222). Δοξολογία μεγάλη. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἀλλάσσει πᾶσαν τὴν ἱερατικὴν στολὴν καὶ εἰς τὸ Τρισάγιον τῆς δοξολογίας εἰσοδεύει μετὰ τοῦ Εὐαγ-

γελίου, προπορευομένων λαμπάδων, οὐ καθὼς ἔθος ἔχειν, ἀλλ' ἐπάνω τοῦ ὄμου βασιτάζων αὐτὸ ἐντειλημμένον μετὰ τοῦ ἀέρος, καὶ ἐλθὼν ἴσταται ἔμπροσθεν τῶν μεγάλων πολῶν τοῦ ναοῦ, περιμένων τοῦ Τρισαγίου τὴν συμπλήρωσιν, οὗ τελεσθέντος, ἐκφωνεῖ· Σοφία, ὀρθοί, εἰσοδικὸν τροπάριον ἤχος β'. Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ [л. 222 об.).

Τῷ ἀγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ ἐσπέρας. См. выше 125; сн. стр. 69.

Ἰστέον, ὅτι κατὰ τὴν παροῦσαν ἐβδομάδα, (т. е. троицкоѣ) ἐν τῷ τοιοῦτῳ ναῷ τῆς ἀγίας καὶ ζωαρχικῆς Τριάδος μετὰ τὸν ἐσπερινὸν καὶ τὸν ὄρθρον λιτανεύοντες ἀπολύομεν ὀφειλομεν δὲ ψάλλειν μετὰ τοῦ ἐσπερινοῦ, λιτανεύοντες καθ' ἐκάστην ἐσπέραν δι' ὅλης τῆς τοιαύτης ἐβδομάδος κανόνας τριαδικούς κατ' ἤχον Θεοφυλάκτου, μητροπολίτου Σμύρνης [л. 238 об.).

[л. 240). Τῆς ἀκολουθίας καὶ διαίτης τῆς νηστείας τῶν ἀγίων Ἀποστόλων.

Δεῖ γινώσκειν, ὅτι ἐστὶν Ἀλληλούια, ἐν τῷ μεγάλῳ ναῷ λειτουργία οὐ γίνεται, ἀλλ' ἐν τῷ ναῷ τῆς ἀγίας Τριάδος, εἴτε ἐν τοῖς εὐκτηρίοις, καθὼς ἐν ἑτέροις περὶ τούτων διαταξάμεθα [л. 241).

[л. 241). Краткое замѣчаніе о соблюдении Устава.

[л. 241 об.). Περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα.

[л. 242 об.). Περὶ εἰδήσεως ἐαθέντων ἀποστόλων, εὐαγγελίων τῶν μετὰ ἑορταζομένων ἀγίων, πῶς λέγονται.

[л. 243 об.). Ἀναστάσιμα προκείμενα τοῦ ἀποστόλου τῶν ὀκτῶ ἡχῶν ἄμνημα.

— Τὰ ἀναστάσιμα ἀλληλουάρια τῶν ὀκτῶ ἡχῶν, τὰ λεγόμενα ἄμνημα.

Шесть листовъ вырвано епископомъ Порфириемъ Успенскимъ, который потомъ передалъ ихъ съ прочими греческими рукописями въ Императорскую публичную Библиотечу, гдѣ эти шесть листовъ значатся подъ № 423. Отрывокъ носитъ слѣдующее заглавіе: Περί τῆς διατάξεως τῆς θείας προσκομιδῆς, ἥτοι τῆς θείας καὶ ἱερᾶς λειτουργίας. Какъ отрывокъ съ чиномъ проскомидіи, такъ и весь чинъ литургіи полностью изданы проф. Н. Θ. Красносельцевымъ въ его «Матеріалы для исторіи чинопослѣдованія литургіи св. Іоанна Златоуста». Казань, 1889, в. I, стр. 82—93.

[π. 247). Чинъ панагiи.

[π. 248). Τὸ πῶς δεῖ μνημονεύειν εἰς τὰ μοναστήρια ἑσπέρας καὶ πρωΐ.

Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ἑσπερινοῦ ψάλλομεν ἰδιόμελον τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς κατὰ τὸν ἐνεστῶτα ἤχον τῆς ἐβδομάδος, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον, λέγομεν δὲ ταῦτα χύμα· κρέματα δὲ ἐν τῷ νάρθηκι εἰς τὸν παραστάτην τῶν ὡραίων πυλῶν, ἔχοντες ἐγγεγραμμένους τοὺς κτήτορας καὶ προκεκοιμημένους τῆς μονῆς ἀδελφούς. Ἔχει δὲ τὸ βιβλίον τετράδιον ἄγραφον, καὶ ὅταν τις τῶν ἀδελφῶν ἐκδημήσῃ, γράφεται τὸ αὐτὸ ὄνομα, μνημονεύει δὲ οὕτως· Μετὰ τὸ ἐξελεθεῖν τοὺς ἀδελφούς ἐν τῷ νάρθηκι, πληρωθείσης τῆς ἀκολουθίας, φορένει ὁ ἱερεὺς τὸ ἐπιτραχήλιον καὶ λαμβάνει τὸ ψυχολάτριον ἐν χειρὶ καὶ ἐκφωνεῖ· Ἐλέησον ἡμᾶς. . . Ἐπι δεόμεθα ὑπὲρ κοιμήσεως, ἀνέσεως. . . Καὶ ἀνοίξας τὸ ψυχολάτριον, λέγει μυστικῶς ὅσα ὀνόματα ἐστὶ γεγραμμένα, καὶ ἡμεῖς τὸ Κύριε ἐλέησον, συχνῶς. Μετὰ δὲ τὴν πλήρωσιν τῶν ὀνομάτων ὁ ἱερεὺς πάλιν λέγει· Καὶ ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι αὐτοῖς πᾶν πλημμέλημα. . . Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν τάξῃ τὰ πνεύματα αὐτῶν. . . Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις, ἡ ζωή. . . Καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν· Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν. . . Τῷ σαββάτῳ λέγει ἰδιόμελον· Μετὰ πνευμάτων τετελειωμένων, εἰς τὴν κατάπαυσίν σου, Κύριε, Καὶ νῦν, Ἡ μὴ ἀγνή καὶ ἄχραντος Παρθένος, καὶ εὐδὸς μνημονεύει, ὡς προέγραπται.

[π. 248 ὀβ.). Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου, ἐπισκόπου Ἱεροσολύμων, ἱστορία ἐκκλησιαστικῆ καὶ μυσταγωγία περὶ ἐκκλησίας.

Ἐκκλησία ἐστὶ ναὸς Θεοῦ, τέμενος ἅγιον, οἶκος προσευχῆς, συνάθροισις λαοῦ, σῶμα Χριστοῦ, νύμφη Χριστοῦ, ἐπίγειος οὐρανός, ἐν ᾧ ὁ ἐπουράνιος Θεὸς ἐνοικεῖ καὶ ἐμπεριπατεῖ.—Κόγχη ἐστὶ κατὰ τὸ ἐν Βηθλεὲμ σπήλαιον, λελατομημένον ἐκ πέτρας καὶ ἐκεῖ ἔβηκαν τὸν Κύριον.— Ἡ ἁγία τράπεζα ἐστὶν ἐνθα ἐτέθη ἐν τῷ τάφῳ ὁ Χριστός, τῇ μυστικῇ καὶ ἀναιμάτῳ θυσίᾳ ζωοθυτούμενος, ὡς ἄνθρωπος, καὶ τὴν σάρκα αὐτοῦ καὶ τὸ αἷμα εἰς βρώσιν καὶ ζωῆς αἰωνίου προσέθηκε τοῖς πιστοῖς.— Τὸ κιβώριον ἐστὶν ἀντὶ τοῦ κρανίου ὄρους, ἐνθα ἐσταυρώθη ὁ Χριστός· ἐγγὺς γὰρ ἐστὶν ὁ τόπος καὶ ὑποβάθρας, ὅπου ἐτάφη.— Θυσιαστήριόν ἐστι κατὰ τὸ ἅγιον μνήμα τοῦ Χριστοῦ, ἐν ᾧ θυσίαν. . . ὡς ἀμνὸς θυόμενος εἰς μυστικὴν καὶ ἀναίμακτον θυσίαν καὶ λογικὴν λατρείαν τοῖς πιστοῖς ἱεροθυόμενος, διὰ ἧς μέτοχοι γεγόναμεν ζωῆς

*

αἰωνίου καὶ ἀθανάτου. — Βῆμα ἐστὶν ὑπόβαθρος τόπος καὶ θρόνος, ἐν ᾧ περὶ ὁ παμβασιλεὺς Χριστὸς προκάθηται μετὰ τῶν αὐτοῦ ἀποστόλων, ὡς πρὸς αὐτοὺς λέγει, ὅτι καθήσεσθε ἐπὶ θρόνων, κρίνοντες τὰς ἑβ' φυλάς τοῦ Ἰσραὴλ, ὑποδεικνύει δὲ τὴν δευτέραν παρουσίαν, καθ' ἣν ἐλεύσεται, καθήσων ἐπὶ θρόνου ἐνδόξου εἰς τὸ κρίνειν τὸν κόσμον. Ὁ ἀμνὸς ἐστὶν ἐμφαίνων τὸ σχῆμα τοῦ λίθου τοῦ ἁγίου μνήματος, ὃν ὁ ἄγγελος ἀποκλύσας ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ, ἀναβοῶν τὴν ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου ταῖς μυροφόροις. — Τὸ κατ' ἀνατολὰς εὐχεσθαι . . . καὶ προσκυνήσωμεν εἰς τὸν τόπον, οὗ ἔστησαν οἱ πόδες αὐτοῦ καὶ ὡς ἀπεκδεχόμενοι τὴν ἀνατολὴν τῆς φωτοφανίας, τῆς δευτέρας τοῦ Κυρίου καὶ Χριστοῦ παρουσίας. Τὸ μὴ κλίνειν γόνυ τῆς κυριακῆς σημαίνει τὴν ἐκ τῆς καταπτώσεως ἡμῶν γενομένην ἡμῖν ἐπανόρθωσιν, διὰ τῆς τριημέρου τοῦ Χριστοῦ ἀναστάσεως. Τὸ δὲ μέχρι τῆς Πεντηκοστῆς μὴ κλίνειν γόνυσι τὰς ζ' ἡμέρας τὰς μετὰ τὸ ἅγιον Πάσχα εἰς τιμὴν αὐτοῦ ἀφωρισμένας πολυπλασιαζομένας ἐπικρατεῖν τῇ Διακαινησίμῳ τοῦ ἑπτάκις ἑπτὰ τε τεσσαράκοντα ἑννέα καὶ ἡ κυριακῆ Πεντηκοστῆς κρατεῖν καὶ τιμᾶν, τῆς Πεντηκοστῆς οὐσῆς ἀντιμέλου ἡμέρας. — Ἐν τῇ κεφαλῇ τοῦ ἱερέως περιχειμένος διπλοῦς στέφανος. . . Mign. P. C. Complet t. 98 p. 392, οὕτως ἦν περιπατῶν καὶ βαστάζων τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. — Τὰ λώρια τοῦ στιχαρίου. . . Ibid. Τὸ δὲ ἐπιτραχήλιον ἐστὶ τὸ φακεώλιον, μεθ' οὗ ὁ Χριστὸς, δεθεὶς ἐπὶ τὸν τράχηλον καὶ συρόμενος, ἤγετο εἰς τὸ σταυρωθῆναι. — Τὸ ὠμοφόριον ἐστὶ κατὰ τὴν στολὴν τοῦ Ἀαρῶν, καὶ γὰρ οἱ ἐν νόμῳ ἀρχιερεῖς σουδάρια μικρὰ τῷ εὐωνύμῳ μέρει περιθέντες ἐφόρουσαν. — Ὁ ἄρτος τῆς προθέσεως, ἥτοι ἀποκαθιρόμενος, ἐμφαίνει τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος γέγονε καὶ ἑαυτὸν προέθηκε καὶ προσήνεγκε θυσίαν καὶ προσφορὰν εἰς ἀντίλυτρον καὶ ἐξίλασμα τὸ σῶμα αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς, ὡς λέγεται: «Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς» καὶ «ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα». Περὶ οὗ καὶ ὁ προφήτης Ἰερεμίας λέγει: «Δεῦτε καὶ ἐμβάλωμεν ξύλον εἰς τὸν ἄρτον αὐτοῦ», δεικνὺς τὸ ξύλον τοῦ σταυροῦ ἐν τῷ σωματικῷ πάθει. — Ὁ δὲ οἶνος καὶ τὸ ὕδωρ ἐστὶ τὸ ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ἐξελθὸν αἷμα καὶ ὕδωρ. — Ὁ ἄρτος καὶ τὸ ποτήριον ἐστὶ κυρίως καὶ ἀληθῶς κατὰ μίμησιν τοῦ μυστικοῦ ἐκείνου . . . Красносельцевъ проф. «Свѣдѣнія о нѣкоторыхъ литургическихъ рукописяхъ Ватиканской библіотеки». Казань, 1885 г., стр. 340 καὶ τῆς δόξης αὐτοῦ. — Καὶ τὰ ἀντίφωνα τῆς λειτουργίας.

Ibid. στρ. 343. Ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη.—Ἡ τοῦ Εὐαγγελίου εἴσοδος ἐμφαίνει τὴν παρουσίαν τοῦ Υἱοῦ καὶ τὴν εἴσοδον εἰς τὸν κόσμον τοῦτον καὶ πάντων ἐπακουόντων. Δεῦτε προσκυνήσωμεν αὐτῷ, σῶσον ἡμᾶς Υἱὲ Θεοῦ καὶ κηρύσσωμεν τὴν πάρησιν αὐτοῦ φανερωθεῖσαν ἐν τῇ χάριτι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. — Ὁ δὲ Τρισάγιος ὕμνος ἐστὶν οὕτως· ἐκεῖ μὲν οἱ ἄγγελοι εἶπον· Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ οἱ μάγοι, φέροντες τὰ δῶρα· πίστιν, ἐλπίδα καὶ ἀγάπην, ὡς χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμόρναν, τῶν ἁσμάτων ἄσμα βοῶμεν· Ἅγιος ὁ Θεός, ἦτοι ὁ Πατήρ, ἅγιος ἰσχυρὸς ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος, διότι τῶν καθ' ἡμῶν ἰσχυρὸν διάβολον δεσμεύσας, κατήργησε διὰ σταυροῦ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου καὶ ζωὴν καὶ δυνάμιν ἔδωκε τοῦ πατεῖν ἐπάνω αὐτοῦ. Ἅγιος ἀθάνατος, τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τὰ ζωοποιόν, δι' οὗ πᾶσα πνοὴ καὶ κτίσις καὶ ζωοποιεῖται καὶ διαμένει καὶ βοᾷ· Ελέησον ἡμᾶς. — Τὸ ἐλθεῖν εἰς τὸν σὺνθρονον τὸν ἀρχιερέα καὶ σφραγίσαι τὸν λαὸν τοῦτο δηλοῖ, ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, μέλλων πληροῦν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν κατὰ σάρκα οἰκονομίαν, ἐπάρας τὰς χεῖρας, εὐλόγησε τοὺς μαθητάς, λέγων αὐτοῖς· «Εἰρήνην ἀφήμι ὑμῖν». — Τὸ δὲ καθίσαι ἐστίν, ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἦν ἐφόρεσε σάρκα καὶ τὸ πρόβατον ἀνέλαβεν ἐπὶ τῶν ὤμων, ἦτοι τὸ ἀδαμιαῖον φόρεμα, ὃ σημαίνει ὠμόφορον, ἀνεβίβασεν ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ κυριότητος τῶν ἄνω δυνάμεων, καὶ προσήγαγεν αὐτὸ τῷ Θεῷ καὶ Πατρί.—Τὸ δὲ προκειμένον δηλοῖ τῶν προφητῶν τὴν ἐκφαντορίαν, ἣ προεμήνησε τὴν ἔλευσιν τοῦ βασιλέως Χριστοῦ. — Ὁ ἀπόστολος καὶ αὐτόπτης καὶ ὑπουργὸς τοῦ Χριστοῦ βοᾷ, κηρύσσω τὴν βασιλείαν αὐτοῦ καὶ λέγει· «Χριστὸς, παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν». — Διὰ τοῦ Ἀλληλοῦα βοᾷ καὶ Δαβὶδ καὶ λέγει· «Ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐκφανῶς ἦξει», ὅτι δὲ τὸ ἀλληλουάριον τῇ ἐβραϊδὶ διαλέκτῳ οὕτως· τὸ ἄλ ἔρχεται, τὸ ἦλ ὁ Θεός, τὸ οὔια αἰνεῖτε, ἢ ὕμνεῖτε τὸν ζῶντα Θεόν. Ὁ θυμιατὸς ὑποδεικνύει τὴν ἀνθρωπότητα τοῦ Χριστοῦ, τῷ πυρὶ τῆς θεότητος ἐνωθεῖσαν καὶ ὁ εὐώδης καπνὸς τὴν εὐωδίαν μηνύει τοῦ ἁγίου Πνεύματος προπορευομένην. Ἐρμηνεύεται θυμιατήριον εὐωδέστατον, εὐφροσύνη.—Τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον ἐστὶν ἡ παρουσία τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καθ' ἣν ὠράθη ἡμῖν οὐκέτι διὰ γνώφου καὶ πυρὸς καὶ σαλπίγγων, ὡς τῷ Μωσῇ ἐπὶ τοῦ ὄρους, ἀλλ' ὡς ἄνθρωπος ἀληθινός, ὁ πραῦς καὶ ἡσυχος βασιλεὺς, ὁ καταβάς ὡς ὑετός, ἀποφητὶ ἐν πόκῳ, οὐ καὶ ἀκούοντες τὸν λόγον καὶ πιστεύοντες βοῶμεν· δόξα σοι, Κύριε.— Τέσσαρα εἰσὶν εὐαγγέλια ἐπειδὴ καὶ δ' εἰσὶ καθολικὰ πνεύματα, ἣ διὰ τὰ τετράμορ-

φα ζωα.—Οἱ κατηγορούμενοι δ' ἐξέρχονται, ὡς ἀμόητοι τοῦ θεοῦ βαπτίσματος καὶ τῶν τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων.—Τὸ σφραγίσαι τὸν ἀρχιερέα τὸν λαὸν ὑποδεικνύει διὰ τῆς τῶν δακτύλων διατυπώσεως, ὅτι ἐν τῷ ρσφ' ἔτει ἡ τοῦ Χριστοῦ παρουσία γέγονεν.—Τὸ εἰλιτὸν σημαίνει τὴν σινδόνα, ἐν ᾗ εἰλήθη τὸ σῶμα ὁ Χριστός, ἐκ τοῦ σταυροῦ καταβιβασθεὶς καὶ ἐν μνήματι τεθεὶς. — Καὶ ἡ γινομένη προσκομιδὴ ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ ἐμφαίνει τὸν κρανίου τόπον, ἐν ᾧ ἐσταυρώθη ὁ Χριστός. — Ὁ χερουβικὸς ὕμνος ἐμφαίνει διὰ τῆς τῶν διακόνων προοδοποιήσεως καὶ τῆς τῶν ῥιπίδων, ἧτοι τῶν σεραφικῶν ἀπεικονισμάτων ἱστορίας, τὴν εἴσοδον τῶν δικαίων ἀπάντων, εἰσερχομένων εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ὑπὸ χειρῶν ἁλίων βασταζομένων, μεθ' ὧν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον συνεισπορεύεται ἔμπροσθεν ἐν τῇ ἀναιμάκτῳ καὶ λογικῇ θυσίᾳ, νοητῶς θεωρούμενον πυρὶ καὶ θυμιάματι καὶ ἀτμίδι καπνοῦ εὐωδίας. Τὸ μὲν πῦρ δεικνύει τὴν θεότητα, τῇ δὲ ἀτμίδι τοῦ εὐώδους καπνοῦ τὴν παρουσίαν, ἐπελθόντος ἀοράτως καὶ εὐωδιάσαντος ἡμᾶς διὰ τῆς μυστικῆς καὶ ἀναιμάκτου λατρείας, τῆς διὰ τοῦ σταυροῦ καὶ θανάτου Χριστοῦ τελεσιουργουμένης, ἣν ὁρῶσαι αἱ νοεραὶ στρατιαὶ καὶ ὁ χορὸς τῶν ἁλίων τάξεων καὶ αἱ τῶν ἀγγέλων δυνάμεις σὺν ἡμῖν ἀοράτως βοῶσι τὸν ὕμνον τό... Ἔστι δὲ κατὰ μίμησιν τοῦ ἐνταφιασμοῦ τοῦ Χριστοῦ, καθ' ἣν Ἰωσήφ, καθελὼν τὸ σῶμα ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἐνέλισε σινδόνι καθαρᾷ καὶ ἀρώμασι καὶ σμύρναϊς αὐτὸ ἀλείψας, ἐβάστασε σὺν τῷ Νικοδήμῳ καὶ ἐκήδευσεν αὐτὸ ἐν μνήματι καινῷ, λελατομημένῳ ἐκ πέτρας, ὅπερ ἐστὶ ἀντίτυπον τοῦ ἁγίου μνήματος ἐκείνου. Τὸ θυσιαστήριον τὸ καταθέσιον, ἐν ᾧ ἐτέθητο τὸ ἄχραντον καὶ πανάγιον σῶμα. — Ἡ ἁγία τράπεζα τὸ μνῆμα τοῦ Χριστοῦ, ὡς εἴρηται, καὶ ἡ τράπεζα τοῦ Χριστοῦ μετὰ τῶν μαθητῶν.—Τὸ ποτήριον ἐστὶν ἀντὶ τῆς σκευῆς, ἣ ἐδέξατο τὸ ἐκχυθὲν ἐκ τῆς αἵμαχθείσης αὐτοῦ ἀχράντου πλευρᾶς αἷμα καὶ ὕδωρ καὶ ἄλλως δὲ πάλιν κατὰ τὸν κρατῆρα, ὃν γράφει Κύριος· Ἦτοι ἡ σοφία ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐκέρασε τὸ ἑαυτοῦ αἷμα ἀντὶ τοῦ οἴνου ἐκείνου, καὶ προέθηκε τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, λέγων τοῖς πιστοῖς· «Πίετε τὸ αἷμα ἀντὶ τοῦ οἴνου καὶ κερασμοῦ ἡμῖν εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ ζωὴν αἰώνιον». — Τὸ δισκοκάλυμμα ἐστὶν ἀντὶ τοῦ σουδαρίου, ὃ ἦν ἐντετυλιγμένον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, τὸ πρόσωπον αὐτοῦ περικαλύπτον ἐν τῷ τάφῳ. — Ὁ δίσκος ἐστὶν ἀντὶ τῶν χειρῶν Ἰωσήφ καὶ Νικοδήμου, τῶν κηδεσάντων τὸν Χριστὸν, ἐμφαίνει δὲ κατ' ἄλλον τρόπον ὁ δίσκος, ὅτι ἐν μικρῷ περιγραφέντι σώματι ὁ νοητὸς ἥλιος Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐχωρήθη. — Τὸ καταπέτασμα, ἧτοι ὁ ἀήρ, ἐστὶν ἀντὶ τοῦ λίθου, μεθ' οὗ

ἠσφαλίσατο ὁ Ἰωσήφ τὸ μνημεῖον. — Τὰ δὲ ριπίδια καὶ οἱ διάκονοι ἐμφαίνουσι τὴν τῶν ἑξαπτερόγων σεραφεῖμ ἀφιέρωσιν, ὅτι κατὰ τὴν τῶν ἐπουρανίων διάταξιν οὕτω μιμεῖται καὶ τὰ ἐπίγεια.

[л. 251). Περὶ τοῦ σχήματος τῶν μοναχῶν.

Τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐστὶ κατὰ μίμησιν. . . Περισφίγγει ψυχὰς καὶ ὀμφαλὸν σημαίνει τὴν νέκρωσιν τὴν διὰ τῆς ἐγκρατείας, ἅπαντα δὲ ἐκ τριχῶν ὀφείλει ἔχειν ὁ μοναχὸς κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας, καὶ ὡς χρὴ ταύτην ἐπικεῖσθαι. . . τοῦ εἰκότος οὐχ ἁμαρτήσεται (Красносельцевъ стр. 336—338) ἰδοὺ ἐσταύρωται ὁ Χριστός, τέθραπται ἡ ζωή, ἠσφάλισται ὁ τάφος, ἐσφράγισται ὁ λίθος, προστέσει σοι (;) λευχέιμων ὁ ἄγγελος, τὸν λίθον τοῦ τάφου ἀποκυλίων τῇ χειρὶ.

Конецъ этой рукописи съ добавочными статьями историческаго содержания см. у Пападопуло-Керамевса Ἱεροσολ. βιβλ. τ. β', σελ. 627—628.

D. № 306 (310). Τυπικόν, рукопись той же библи. въ 16 долю листа, 294 листа, писана мелкою витиеватою скорописью XVI в. Начала нѣтъ. Типиконъ начинается каждениемъ священника на вечернѣ. Вводная часть буквально сходна съ соборнымъ Типикономъ Пантократорскаго монастыря. Не дописана лишь небольшая статья: Εἰδήσις περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιάν τὸν ἱερέα.

[л. 24). Листа не достаесть въ Синаксарѣ.

Εἰ δὲ ἔστι ναὸς εἰς ὄνομα τοῦ τιμίου Προδρόμου τιμώμενος καὶ βούλεται ὁ προεστὼς ἐορτάσαι, ὡσπερ δὴ καὶ πρέπον ἐστίν [л. 40). Подробно изложена служба.

1 Декабрия. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα (л. 68 об.) ἀρχόμεθα ἀναγινώσκειν τὸν βίον.

24 Декабрия. Ἐὰν ἐστὶ νηστεία, σημαίνει τὸ μικρὸν ὥρας γ' καὶ συναχθέντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ φάλλομεν τὰς γ' ὥρας, ὡς ἔθος, ἀνευ μεσωρίων, λέγοντες ἐν ἐκάστη ὥρᾳ τροπάρια γ', ὡς εὔρηται ἐν τῇ α' ὥρᾳ. Ἐν δὲ τῇ θ' μετὰ τὴν πλήρωσιν τοῦ β' τροπαρίου σταθεῖς ἐν τῷ μέσῳ ὁ κανονάρχης ἀναγινώσκει τὸ Σήμερον γεννᾶται ἐκ Παρθένου, μεγαλοφώνως, εἶτα πολυχρονεῖ τοὺς βασιλεῖς ἐκ γ', λέγων οὕτως: Πολυχρόνιον ποιήσαι ὁ Θεὸς τὴν ἁγίαν βασιλείαν αὐτῶν εἰς πολλὰ ἔτη. Εἶτα πάλιν Πολυχρόνιον ποιήσαι ὁ Θεὸς τὴν κραταιὰν καὶ ἁγίαν βασιλείαν αὐτῶν, εἰς πολλὰ ἔτη. Καὶ αὖθις ἐκ τρίτου Πολυχρόνιον ποιήσαι ὁ Θεὸς τὴν θεόστεπτον, θεοπρόβλητον, κραταιὰν καὶ ἁγίαν βασι-

λείαν αὐτῶν, εἰς πολλὰ ἔτη. Καὶ τὸν ἡγούμενον ἀπαξ. Σῶσον, Χριστέ ὁ Θεός, καὶ τὸν πανοσιώτατον πατέρα ἡμῶν καὶ καθηγούμενον σὺν τῇ ἀγία μονῇ ταύτῃ εἰς αἰῶνας. Πρῶτερον μὲν δοξάζει ὁ δομέστικος, εἴθ' οὕτω λέγονται τὰ τοιαῦτα. Μετὰ γὰρ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἰδίου ἠχίζει ὁ α' χορὸς καὶ ψάλλομεν στάσιν μίαν, ἠχίζει καὶ ὁ β' πάλιν τὸ αὐτό, δηλονότι δευτεροῦμεν ὅλον τὸ στιχηρὸν κατὰ στάσιν. Τὸ δὲ τέλος τοῦ στιχηροῦ ἐκ γ' καὶ ὁ κανονάρχης, ὅτε ἀναγινώσκει τοῦτο, καὶ ἡμεῖς. Εἶτα μετὰ τὴν θ' ψάλλονται τυπικὰ χύμα ἀπὸ τοὺς μακαρισμοὺς [л. 80 об.—81). То же самое и послѣ литургіи [л. 83) 24 Декабря и въ навечеріе Богоявленія [л. 94 об.), но многолѣтіе говорится, послѣ водоосвященія, предъ чтеніемъ «Благословлю Господа» [л. 97 об.).

Ἰστέον, ὅτι εὐρίσκεται ἐν τῷ Τυπικῷ τῆς Πέτρας περὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ [л. 126) См. ниже стр. 388.

[л. 173 об.). Ἀκολουθία τῆς ἀγίας τεσσαρακοστῆς.

На преждеосвященной литургіи: Καὶ ἐν τῷ τελευταίῳ στίχῳ λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸν θυμιατὸν καὶ τὸ μανουάλιον μετὰ κηροῦ εἰς τὴν δεξιάν αὐτοῦ χεῖρα, ἵσταται κατενώπιον τῆς ἀγίας τραπέζης ἔσωθεν τοῦ βήματος, ἐκφωνῶν· Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσιν. Εἰ δ' ἴσως ἐστὶ καὶ διάκονος, συλλειτουργῶν μετὰ τοῦ ἱερέως, αὐτὸς χαράττει σταυρὸν ἔξωθεν τῶν ἀγίων θυρῶν μετὰ τοῦ μανουαλίου καὶ τοῦ θυμιάματος [л. 187 об.).

[л. 218). Службы по Триоди цвѣтної.

[л. 247). Μάρκου ἱερομονάχου σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. 86 главъ.

[л. 293). Τροπάρια, ψαλλόμενα εἰς τὴν ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ Γέννησιν ἐν τῷ ὄρθρῳ μετὰ τὸν ν' ἀντί Ταῖς τῶν ἀποστόλων πρεσβείαις.

— Τὰ ἀναστάσιμα προκείμενα τῶν ὀκτώ ἡχῶν τοῦ ἀποστόλου, ἦτοι τὰ ἄμνημα.

— Τὰ ἀλληλουάρια τὰ ἄμνημα τῶν ὀκτώ ἡχῶν τοῦ ἀποστόλου.

[л. 293 об.). Προκείμενα ἀναστάσιμα ἐωθινά, λεγόμενα ἐν τῷ ὄρθρῳ τοῦ εὐαγγελίου τῶν κυριακῶν.

— Ἀκολουθία τῆς ὅλης ἐβδομάδος τῶν προκειμένων τοῦ ἀποστόλου τῶν ἀλληλουαρίων, τῶν εὐαγγελίων, τῶν κοινωνικῶν, τῶν ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ τελουμένων, ὅτε οὐκ ἔστιν ἑορταζόμενος ἅγιος.

[л. 294 об.). Τὰ προκείμενα τῆς ἕλης ἐβδομάδος, ἅπερ λέγονται ἐν τῷ ἑσπερινῷ.

— Ἄλλοι στίχοι εἰς τὸ Θεὸς Κύριος.

Ἐπληρώθη ἡ παροῦσα δέλτος ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ, ἰνδικτιῶνος ιγ'.

Уставъ сходенъ съ Пантократорскимъ. Противорѣчій нѣтъ. Марковыя главы въ количествѣ 86.

DI. № 264 (Σξδ'). Μάρκω, ἀμαρτωλῷ ἱερομονάχῳ, σύνταγμα, ποιηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικῆ. [Ркп. Александр. патриаршей библиотеки въ 16 долю листа, 343 листа, писана скорописью XVI вѣка. Всего главъ 100, къ коимъ прибавлены еще главы съ слѣдующимъ замѣчаніемъ: Ἰστέον, ὅτι τὸ παρὸν κεφάλαιον καὶ μετ' αὐτὸ ἕτερον οὐκ εἰσὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ρ' κεφαλαίων, ὡς ἐν τῷ πίνακι δεδήλωται, ἀλλ' ἰδίως εἰσὶν ἔχοντα σημεῖον τότε.

[л. 29 об.). Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας, τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάβδα. Αὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς τῶν Ἱεροσολύμων ἀγίων μονῶν, καὶ πάσαις ταῖς ἐν ταῖς λοιπαῖς ἀγίαις ἐκκλησίαις.

Въ этихъ частяхъ настоящая рукопись буквально сходна съ ркп. Синайск. библи. № 1109.

[л. 138) чистый.

[л. 139). Κανὼν διὰ στίχων εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν, ποίημα τοῦ ἀγίου Ἰωάννου καὶ τοῦ πρεσβυτέρου τοῦ Δαμασκηνοῦ.

[л. 149). Δεξικὸν σὺν Θεῷ ἀγίῳ, περιέχον τὰ κδ' στοιχεῖα τῶν λέξεων ἑνὸς ἐκάστου τῶν κδ' γραμμάτων.

DII. № 241. Τυπικόν, ркп. Аѳинск. нац. библи. въ 16 долю листа, 218 листовъ, писана мелкою скорописью XVI в. Типиконъ состоитъ изъ трехъ обычныхъ частей съ прибавленіемъ Марковыхъ главъ. Во всѣхъ частяхъ Типикона находятся указанія на практику иныхъ монастырей и иныхъ Уставовъ. Вводная часть безъ раздѣленія на главы. Синаксарь осложненъ нѣкоторыми замѣчаніями, въ родѣ напр., замѣчанія о славеніи у игумена предъ Рождествомъ. Въ Марковыхъ главахъ и въ Синаксарѣ полного согласія нѣтъ.

DIII. № 240. Τυπικόν, ркп. той же библи. въ 16 долю листа, 178 листовъ, писана мелкою четкою скорописью XVI в. Рукопись состоитъ лишь изъ трехъ главныхъ частей безъ

прибавленія Марковыхъ главъ. Списокъ съ древнѣйшихъ Типиконовъ. Въ концѣ рукописи прибавлены часы великой пятницы съ особыми псалмами.

DIV. № 242. Рукопись той же библ. въ 16 долю листа, 262 листа, смѣшаннаго садержанія, писана почеркомъ XVI в. Между разными статьями есть и 89 главъ подъ заглавіемъ: Μάρκω, ἀμαρτωλῶ ἱερομονάχω, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ.

DV. № 239. Ἐκθετικὸν πόνημα τῆς μελενδύτης λαύρας μεγάλου τοῦ κατάρξαντος Σάββα εἰς Ἱεροσόλυμα φροντιστηρίου, ὅπως τε καὶ πῶς τοῖς μοναχοῖς ἢ τάξις ἐκκλησιῶν γένοιτο ὅλου τοῦ χρόνου καλῶς ἀρίστως ἐπ' ἀγαθοῖς τοῖς ἔργοις. Τυπικὸν Ἱεροσολυμιτικὸν τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Рукопись той же библ. въ 4 долю листа, 164 листа, писана рукою XVI в. Приписка писца: Τλήμωνος, ῥακώδους, ἐν ἱερομονάχοις ἐλαχίστου Θεοφίλου πόνος, ἔτους ξμβ', μηνὸς Ἰουνίου ις', ἐν τῇ σεπτῇ μονῇ Παντοκράτορος εἰς τὴν σκήτην Μετεώρων λίθων, ἤγουν τῶν Σταγῶν.

Вводная часть безъ раздѣленія на главы, Марковыхъ главъ 95.

DVI. № 359. Τυπικόν (безъ начала), рукопись Аѳоно-Кутлумушской библ. въ 16 долю листа, 199 листовъ, писана мелкою скорописью XVI вѣка.

Вводная часть вырвана.

[л. 3]. Ἀρχὴ τοῦ Τυπικοῦ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Διάταξις ὠφέλιμος καὶ παιδευσις, πῶς ὀφείλει ψάλλειν τὴν ἀκολουθίαν τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν καὶ ἐν ταῖς μεγάλαις μοναῖς οἱ ἐκεῖσε μονάζοντες, καθὼς ἔθος ἦν καὶ ἐν Ἱεροσόλυμοις λαύραις καὶ τῶν ἐκεῖσε ἁγίων μονῶν. Особеннаго въ Мѣсяцесловѣ ничего нѣтъ.

[л. 95]. Службы по Трїоди постной и цвѣтной. Въ нихъ особенности тѣ же, какія свойственны всѣмъ этого рода и этого времени памятникамъ.

[л. 150]. Служба въ постъ Апостоловъ.

[л. 151]. об.). О кажденїи.

[л. 153]. Прокимны и алилуарїи.

[л. 155). Слово Златоуста на Пасху.

[л. 156). Оглавления Типикона.

[л. 158 об.). Μάρκω, ἀμαρτωλῶ ἱερομονάχω, σύνταγμα, ποιηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. Главъ 95.

DVII. № 153. Τυπικόν (начальный листъ взятъ изъ другой рукописи XVI в., и въ дѣйствительности отсутствуетъ почти вся вводная часть). Рукопись Аѳоно-Филофеевскаго монастыря въ 8 долю листа, 262 листа, писана скорописью XVI вѣка.

Въ первой части этого Типикона имѣются, между прочимъ, а) окончаніе всенощнаго бдѣнія, б) о количествѣ бдѣній, в) ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μοναστηρίων (т. е. подробное изложеніе суточной службы безъ раздѣленія на главы) и д) и утреннія воскресныя евангелія. Изложены службы съ указаніемъ на практику иныхъ Уставовъ.

[л. 19 об.). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ συναξέως τοῦ ἔλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου ἄχρι μηνὸς Αὐγούστου.

[л. 129 об.). Περὶ τῶν ἑορτῶν, ἐν αἷς ψάλλεται τὸ Θεὸς Κύριος καὶ περὶ μεγάλης ἑορτῆς καὶ μικρᾶς. Въ этой небольшой неполной статьѣ находятся замѣчанія о постѣ и о совершеніи водоосвященія два раза въ праздникъ Богоявленія.

[л. 131). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς. Обѣ эти части изложены по разнымъ Типиконамъ и, за весьма немногими исключеніями, сходно съ Типикономъ Синайск. библи. № 1109 и Симоно-Петрскимъ № 177. О славленіи у игумена говорится, какъ № 1108 Син. библи. Послѣ статьи о сохраненія Типикона слѣдуютъ:

[л. 202 об.). Прокимны и аллилуаріи воскресныя.

[л. 203) Ἀκολουθία τῆς ὅλης ἐβδομάδος τῶν ἀλληλουαρίων καὶ προκειμένων καὶ κοινωνικῶν ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ, ὅτε οὐκ ἔστιν ἑορταζόμενος ἅγιος.

[л. 204). То же самое на различные случаи.

[л. 207). Ἀκολουθία τῶν ὥρῶν. Рождества и Богоявленія съ псалмами и ектенья. См. выше стр. 134—135.

[л. 209). Μάρκου ἀμαρτωλοῦ σύνταγμα, ἰπονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. 95 главъ.

[л. 258). Ὅρα περὶ τῆς εὐλογήσεως τῆς ζύμης.

[л. 259). Рукa XVI в. Ἐπὶ προεορτῶν καὶ μεθεορτῶν τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν, εἰ τύχῳσιν ἐν κυριακῇ.

[л. 261). Ὡς καθὼς πολιτεύεται τὴν σήμερον τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ.

Начинается утренняя обычно. Послѣ тропарей и сѣдальна дня, толкованіе на Матѳея, 50 псаломъ и канонъ, стихирь на хвалитѣхъ Καὶ νῦν, Ὑπερευλογημένη ὑπάρχεις καὶ δοξολογία μεγάλη ἕως τὸ Φῶς παράτεινον τὸ ἔλεός σου τοῖς γινώσκουσιν σε. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἀπελθὼν, βάλλει τὸ ἐπιτραχήλιον μετὰ τοῦ φελωνίου ἐγγὺς τοῦ νάρθηκος κάκει ἴστησι τετραπόδον μετὰ βλατείου καὶ εἰκονίσματος, ἔχον(τος) τὸν τύπον τοῦ ἐπιταφίου, ἴστησι δὲ καὶ λαμπάδας δύο δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τοῦ τετραπόδου, κάκει ἄρχεται ὁ ἱερεὺς μετὰ μέλους τὸ Εὐλογητός εἶ, Κύριε. Εἶτα λέγει τὰ μεγαλονάρια, κάκει στιχολογεῖται καὶ ὁ Ἄμωμος. Ποιοῦμεν δὲ τὰ μεγαλονάρια εἰς στάσεις γ', καθ' ἣν στάσιν ψάλλομεν τὸ Δόξα καὶ τὸ Καὶ νῦν, ὡς καθὼς διατετύπεται εἰς τὴν Ψαλτικὴν. Εἶτα ποιεῖ συναπτὴν καὶ θυμιᾶ, λέγων Ἐτι καὶ ἔτι. Ἐκφώνησις: Ὅτι ἠὲλόγηται σου. Καὶ πάλιν ἄρχεται τὴν ἐτέραν στάσιν τῶν μεγαλοναρίων καὶ μετὰ τὸ τέλος αὐτῆς πάλιν τὸ Δόξα καὶ νῦν καὶ συναπτὴν Ἐτι καὶ ἔτι. Ἐκφώνησις: Εὐδοκίᾳ καὶ ἀγαθότητι τοῦ μονογενοῦς σου, μεθ' οὗ εὐλογητός εἶ. Καὶ πάλιν ἄρχεται τὴν ἐτέραν στάσιν, τὸ Αἰ γενεαὶ πᾶσαι, καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς αὐτῆς στάσεως τὸ Δόξα καὶ τὸ Καὶ νῦν, ὡς καθὼς διατέτακται, καὶ θυμιᾶ, καθ' ἣν συναπτὴν Ἐτι καὶ ἔτι. Ἐκφώνησις: Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς... Εἶτα ψάλλει τὸ Εὐλογητός εἶ, Κύριε, εἰς ἧχον πλ. α' καὶ τὰ τροπάρια ἀναστάσιμα: Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος καὶ τὰ ἕτερα ε'. Εἶτα εἰσέρχεται ἐντὸς τοῦ βήματος καὶ αἶρει τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον ἐν τῷ δεξιῷ ὄμῳ αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς καὶ σκεπάζει αὐτὸ μετὰ καλύμματος, καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν τροπαρίων εἰσέρχεται εἰς τὸ βημόθυρον καὶ ἵσταται καὶ ἄρξεται τὸν Τρισάγιον ὕμνον καὶ ἔμπροσθεν μανουάλια β' μετὰ λαμπάδων καὶ θυμιατοῦ καὶ ποιεῖ εἴσοδον. Ψάλλει δὲ εἰς τὸ βημόθυρον, καὶ ὅταν ἔλθῃ νὰ εἴπῃ τὸ Ἅγιος ἀθάνατος, ἐξέρχεται, ψάλλον ἕως τὴν μέσσην τοῦ ναοῦ, κάκει ἵσταται καὶ ψάλλει τὸ Ἅγιος ὁ Θεός, καὶ πάλιν ὅταν λέγῃ τὸ Ἅγιος ἀθάνατος, ἔρχεται ἔμπροσθεν τοῦ τετραποδίου καὶ ψάλλει ὁμοίως. Καὶ ἀπὸ τὸ ἕτερον μέρος ἐτέρω στάσις ὁμοίως. Ὅταν δὲ ἔλθῃ

ἔμπροσθεν τοῦ βήματος, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς: Σοφία, ὀρθοί, εἰσέρχεται ἐν-
τός τοῦ βήματος, θέτει γοῦν τὸ Εὐαγγέλιον ἐν τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ. Ἐἶτα
λέγει: Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ ἕως τοῦ Κηδεύσας ἀπέθετο καὶ τὸ Ταῖς
μυροφόροις γυναιξίν ἕως τοῦ Ἐδείχθη ἀλλότριος, εἶτα τὸ τροπάριον τῆς
προφητείας и т. д. до конца [л. 261—262].

DVШ. № 55. Τυπικόν (заглавіе обычное), рукопись Аеоно-
Ксенофской библи., въ 8 долю листа, писана почеркомъ XVI в.
Всего 156 листовъ. Оканчивается рукопись службою на Пасху.
Въ концѣ недостаетъ многихъ листовъ, а существующіе листы
не записаны и исчерчены. Вообще рукопись весьма небрежно
написана. По составу своему рукопись не представляетъ ничего
интереснаго. Вводная часть безъ раздѣленій, Синаксарь, хотя
и обилень именами святыхъ, но въ изложеніи службъ особен-
ностей не содержитъ, Трїодныя службы совершенно лишены
интереса.

DIX. № 56. Τυπικόν (безъ начала), рукопись той же
библи. въ 8 долю листа, 215 листовъ, писана скорописью XVI в.
Состоитъ изъ трехъ частей: вводной безъ раздѣленій на главы,
Синаксаря съ указаніями на практику другихъ Типиконовъ
(Сн. Типиконъ 1528 г.) и Трїодей постной и цвѣтной. Окан-
чивается статьею о соблюденіи Типикона.

DX. № 65. Τυπικόν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν
Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάβ-
βα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσο-
λύμοις ἀγίων μονῶν. Рукопись Святогроб. библи. въ Константи-
нополѣ въ 8 долю листа, 247 листовъ, писана скорописью
XVI в.

[л. 1). Εἵδησις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ.

[л. 2). Περὶ τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ.

[л. 14). Διάταξις περὶ τῶν ἀγρουπνιῶν.

[л. 15). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως.

Въ этой главѣ содержатся изложеніе суточныхъ службъ для
обыкновенныхъ дней и для дней великой четыредесятницы,
а также замѣчанія о чтеніи Псалтири въ теченіе всего года,
о будильникѣ, объ откровеніи главы на литургіи, о литургіяхъ

Василія Великаго, когда онѣ совершаются, объ утреннихъ воскресныхъ евангеліяхъ и разныя другія мелкія замѣчанія.

[л. 35). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ συνάξεως τοῦ ἔλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

[л. 187). Ἀκολουθία τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς и пятидесятицы.

DXI. № 86 А. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη ἡ διάταξις καὶ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις οὐσῶν ἀγίων μονῶν. Рукопись библи. лавры Аѳанасія Аѳонскаго въ 4 долю листа, 308 листовъ, писана скорописью XVI вѣка. Составъ Типикона, распорядокъ статей, текстъ ихъ, Марковыя главы и ихъ количество—все это ничѣмъ не разнится отъ Типикона Пантократорскаго соборнаго.

DXII. № 87. А. Τυπικόν, ркп. той же библи. въ 4 долю листа, 286 листовъ, писана на бумагѣ почеркомъ XVI в. Первая часть съ дѣленіями: Δήλωσις и Εἰδήσις. Ни Трїодныхъ службъ, ни Марковыхъ главъ нѣтъ. Въ прибавочной части, кромѣ обычныхъ статей, находимъ грамоту Алексѣя Комнина объ освобожденіи св. Горы отъ налоговъ и нѣсколько другихъ историческихъ документовъ, относящихся къ св. Горѣ, выдержки изъ завѣщанія Аѳанасія Аѳонскаго, житія Саввы, Іоанна Лѣствичника. На корешкѣ Типикона слѣдующая дата: ζμγ', μηνὶ Ὀκτωβρίῳ, ἡδ' ιγ' = 1540 г.

DXIII. № 138. Τυπικόν (безъ начала), рукопись ¹⁾ Аѳоно-Симоно-Петр. библи. въ 16 долю листа, 336 листовъ, писана скорописью XVI вѣка. Можно приблизительно возстановить и годъ написанія этой рукописи. На оборотѣ 72 листа сдѣлана замѣтка съ указаніемъ на годъ одного происшествія, при чемъ годъ затертъ и только съ луною можетъ быть возстановленъ. Замѣтка эта слѣдующая: Ἐτους ζπδ' (1516) ἐποιήσαμεν ἀγροπνίαν τοῦ ἀγίου Νικολάου. Замѣтка сдѣлана рукою писца рукописи. Кромѣ приведенной замѣтки, въ рукописи есть и другая весьма

¹⁾ Рукопись погибла въ пожаръ 1890 г.

любопытная приписка; Αὕτη ἡ βίβλος πέφυκε κάμοῦ Γερασίμου ἐπισκόπου, ἀφιέρωσα δὲ ταύτην μετὰ καὶ ἐτέρων πενήκοντα τριῶν βιβλίων εἰς τὴν τοῦ Σίμωνος Πέτρου μονὴν διὰ ψυχικὴν μου σωτηρίαν καὶ τῶν γονέων μου, καὶ εἴτις βουλευθῆ ἡ ὑστερίση ἐν ἐξ αὐτῶν τῶν βιβλίων ἐκ τῆς μονῆς ταύτης ἡ ἔχη τὰς ἀράς τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων καὶ τοῦ Γιεζῆ τὴν λέπραν, καὶ τοῦ Ἰούδα τὴν ἀγχόνην, καὶ ἐμοῦ τοῦ ἀμαρτωλοῦ τὴν κατάραν, καὶ ἡ ἔχη καὶ τὸν Κύριόν μου Ἰησοῦν Χριστόν, ἐν σπηλαίῳ γεννηθέντα καὶ ἐν φάτνῃ ἀνακλιθέντα, τὸν μαχόμενον ἐν ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, καὶ ἡ μερίς αὐτοῦ μετὰ τῶν κραυγασάντων· Ἄρον, ἄρον καὶ σταύρωσον τὸν Υἱὸν τῆς Μαρίας. Τὸ αὐτὸ ἡ ἔχη καὶ ἐκεῖνος, ὅπου ἡ βουλευθῆ ἡ πουλήση κανένα χαρτὶ ἀπ' αὐτά, ὅπου ἐπροσήλωσα εἰς τὸ μοναστήριον, κἄν τε ἡγούμενος, κἄν τε γέροντας ἂν εἶναι τοῦ μοναστηρίου, ἀσυγχώρετος καὶ ἀφορεσμένος ἡ εἶναι καὶ ἡ μὴν τολμήση ἡ τὸ ἀλλάξῃ μηδὲ με ἄλλο χαρτὶ καὶ πέση εἰς τὴν ἐντολήν. Почеркъ XVII столѣтія весьма чоткіі.

Вводная часть, начинающаяся съ Διατάξεις τῆς ἀγρυπνίας, по составу и тексту, сходна съ Типикономъ обители Пантократора, съ тою разницею, что здѣсь статьи большею частію не носятъ надъ собою заглавій, а отмѣчаются на поляхъ словомъ: Σημείωσαι.

Μῆсяцесловъ и дальнѣйшія статьи до молитвы: Εὐχή, λεγομένη ἐπὶ πᾶσαν ὁπώραν тоже сходны съ Пантократорскимъ Типикономъ, но за этою молитвою слѣдуетъ:

[л. 244). Τάξις, γινομένη ἐπὶ εὐλόγησιν τῶν νέων σταφυλῶν κατὰ τὴν ἐ' τοῦ Αὐγούστου μηνός.

Χρὴ εἶδέναι, ὅτι μετὰ τὸ τελεσθῆναι τὴν θείαν μυσταγωγίαν εἰσάγεται τὸ ἀγγεῖον, ἐν ᾧ εἰσὶν αἱ σταφυλαὶ καὶ θυμιᾶ τοῦτο γύρωθεν ὁ ἀρχιερεὺς, εἶτα σταυροὶ μετὰ κηρῶν, καὶ εὐθέως λέγει ὁ διάκονος· Εὐλόγησον, δέσποτα, καὶ πληροῖ τὴν συναπτὴν λεπτῆ φωνῆ, ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ἀναγινώσκει τὴν εὐχὴν ταύτην· Ὁ Θεὸς Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ εὐδοκῆσας ἀμπελον κληθῆναι, τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν καὶ Θεὸν ἡμῶν Goar. pag. 552. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς. . . Ὁ ἀρχιερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε, δυνάμεων ὁ βασιλεὺς.

[л. 245). Μάρκου ἱερομονάχου σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τοπικοῦ. Главъ 86. Текстъ ихъ и распорядокъ сходны съ Пантократорскимъ.

[л. 289). Ἑρμηνεία περὶ τοῦ πῶς δεῖ ἀναγινώσκειν τοὺς βίους καὶ τὰ μαρτύρια τῶν ἁγίων καὶ τοὺς λοιποὺς λόγους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ.

[л. 310 об.). Αἱ ἀπολύσεις τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ καὶ οἱ εἰρμοὶ τῶν ἐννάτων ᾠδῶν, οὓς λέγει ὁ ἱερεὺς ἐντὸς τοῦ βήματος, ὅτε οὐ στιχολογεῖται Ἡ Τιμιωτέρα. Важнѣйшія памяти съ отпущами и 9 пѣснями каноновъ.

[л. 316). Τροπάρια, φαλλόμενα εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν καὶ Φώτων ἐν τῷ ὄρθρῳ μετὰ τὸν ν' ἀντὶ τοῦ Ταῖς τῶν ἀποστόλων.

— Ἀκολουθία τῆς ζύμης.

[л. 316 об.). Τροπάρια, θεοτοκία, κατ' ἦχον φαλλόμενα ἐν τε τῷ ἑσπερινῷ καὶ ἐν τῷ τέλει τοῦ ὄρθρου μετὰ δοξαστικά τῶν ἁγίων ὄλου τοῦ ἐνιαυτοῦ, τὰ μὲν πρῶτα καὶ μεγάλα, ἤγουν τοῦ σαββάτου ἑσπέρας, λέγονται εἰς ἁγίους μεγάλους, οἵτινες ἔχουσι δοξολογίαν μεγάλην, τὰ δὲ μικρὰ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, οἵτινες οὐκ ἔχουσι δοξολογίαν.

[л. 330). Χερουβικὸν τῆς ἁγίας λειτουργίας. На цѣлый годъ херувимскія.

[л. 330 об.). Καθίσματα μαρτυρικὰ κατ' ἦχον.

[л. 334). Кругъ солнца съ объясненіемъ и пасхалія.

DXLV. № 177. Τυπικόν (безъ начала), рукопись¹⁾ той же библ. 32 долю листа, 186 листовъ, писанъ мелкимъ чоткимъ почеркомъ XVI вѣка. Рукопись имѣеть изображение Распятія съ предстоящими женами и заставки.

[л. 1). Начинается рукопись чиномъ литіи, совершаемой во время утрени.

[л. 4). Εἰδήσεις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ.

[л. 4). Ἐκφрасис ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μοναστηρίων. Здѣсь суточная служба.

[л. 9). Αἱ ᾠραὶ τῶν δύο μ', τῶν τε Χριστουγέννων καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

[л. 12 об.). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας καὶ συνάξεως τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ.

¹⁾ Рукопись погибла въ пожарѣ 1890 г.

[л. 109 об.). Περὶ τῶν ἑορτῶν, ἐν αἷς ψάλλεται τὸ Θεὸς Κύριος, καὶ περὶ μεγάλων ἑορτῶν καὶ μέσων καὶ μικρῶν.

Εἰδέναι χρὴ, ὅτι εἰς τρεῖς τάξεις κεῖνται ἐνταῦθα αἱ ἑορταί, εἰς μεγάλας, εἰς μέσας καὶ εἰς μικράς, καθὼς καὶ ὅπισθεν εἰς τὸ περὶ βρώσεως καὶ πόσεως ἐμνημονεύσαμεν, καὶ λέγει οὐκ ἀμάρτυρον δὲ τοῦτο, ἀλλ' ἀπὸ τῶν θείων γραφῶν· ὅσαι γὰρ περιεκτικὰς συνάξεις ἔχουσι τοῦ λαοῦ καὶ ἀναγνώσματα ἀφ' ἑσπέρας καὶ πάλιν πρωτῶν· Πᾶσα πνοή καὶ εὐαγγέλιον, εἰς τάξιν τῶν Δεσποτικῶν κεῖνται ἑορτῶν καὶ μεγάλων.

Τὴν δὲ μεσαίαν τάξιν καὶ μικρὰν διδασκόμεθα ἐκ τοῦ Τυπικοῦ τῶν Στουδιτῶν καὶ τοῦ ἁγίου Ὁρους, πῶς ἐκεῖ διαφορὰς ἔχει εἰς τε τὰς ὥρας καὶ τὰς μετανοίας καὶ τοῦ καμάτου, ὃ δὲ τὸ κρεῖττον μετὰ Θεὸν γινώσκων σκοπεῖτω. Τέως ᾧδε λέγομεν, ὅτι αἱ μὲν μεγάλαι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, ἡ γέννησις καὶ ἡ ἀποτομή (τῆς κεφαλῆς) τοῦ τιμίου Προδρόμου καὶ ἡ τῶν δύο ἁγίων καὶ πανευφήμεων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου ἔχουσι σημεῖον σταυρὸν καὶ κύκλωθεν φθέγγος. Αἱ δὲ μεσαῖαι ἔχουσι σταυρὸν μόνον σήμαδρον, αἱ δὲ πάλιν μικραὶ ἔχουσι τρία κεντήματα μόνον σήμαδρα. Καὶ εἰς μὲν τὰς μικράς ἑορτάς εἰς τὴν ἐκκλησίαν μὲν γονυκλισίαι ὅλως οὐ γίνονται, ἰδίως δὲ ὡς καὶ ἐνδέχεται· ἔστι γὰρ τοῦτο συγκαταβατικώτερον καὶ εἰς νηστείαν καὶ εἰς γονυκλισίαν, εἰς δὲ τὰς μεγάλας ὅλως γονυκλισίαι οὐ γίνονται, οὔτε ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οὔτε ἐν τῷ κελλίῳ. Ὁμοίως οὐδὲ ἐν τῇ Πεντηκοστῇ γίνονται γονυκλισίαι, οὔτε ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οὔτε ἐν τῷ κελλίῳ, ἰδίως δὲ κατὰ τὸν τύπον, ὃν ἔχουσι. Αἱ δὲ λοιπαὶ κυριακαὶ τοῦ χρόνου, καθὼς οἱ θεῖοι κανόνες διαγορεύουσιν.

[л. 101). Διάταξις τοῦ τύπου τῶν ἁγίων καὶ μεγάλων τῆς τεσσαρακοστῆς, ἧτοι τοῦ Τριωδίου.

[л. 135 об.). Εἶδησις τοῦ τύπου τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης κυριακῆς τοῦ Πάσχα.

[л. 145). Краткое замѣчаніе о сохраненіи Типикона настоятелемъ.

[л. л. 146—147) чистые съ помѣтою 1714 года.

[л. 148). Μάρκῳ ἀμαρτωλῷ σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. 94 главы.

[л. 183). Тропари на Рождество, Крещеніе и Обрѣзаніе послѣ евангелія.

— Ὁρα πρὸς τὴν ἀκολουθίαν τῆς ζύμης.

Τυπικά, ч. II, т. 3.

[л. 109 об.). Περὶ τῶν ἑορτῶν, ἐν αἷς ψάλλεται τὸ Θεὸς Κύριος, καὶ περὶ μεγάλων ἑορτῶν καὶ μέσων καὶ μικρῶν.

Εἰδέναι χρὴ, ὅτι εἰς τρεῖς τάξεις κεῖνται ἐνταῦθα αἱ ἑορταί, εἰς μεγάλας, εἰς μέσας καὶ εἰς μικράς, καθὼς καὶ ὅπισθεν εἰς τὸ περὶ βρώσεως καὶ πόσεως ἐμνημονεύσαμεν, καὶ λέγει οὐκ ἀμάρτυρον δὲ τοῦτο, ἀλλ' ἀπὸ τῶν θείων γραφῶν· ὅσαι γὰρ περιεκτικὰς συνάξεις ἔχουσι τοῦ λαοῦ καὶ ἀναγνώσματα ἀφ' ἐσπέρας καὶ πάλιν πρωΐ· Πᾶσα πνοὴ καὶ εὐαγγέλιον, εἰς τᾶξιν τῶν Δεσποτικῶν κεῖνται ἑορτῶν καὶ μεγάλων.

Τὴν δὲ μεσαίαν τᾶξιν καὶ μικρὰν διδασκόμεθα ἐκ τοῦ Τυπικοῦ τῶν Στουδιτῶν καὶ τοῦ ἁγίου Ὁρους, πῶς ἐκεῖ διαφορὰς ἔχει εἰς τε τὰς ὥρας καὶ τὰς μετανοίας καὶ τοῦ καμάτου, ὃ δὲ τὸ κρεῖττον μετὰ Θεὸν γινώσκων σκοπεῖτω. Τέως ᾤδε λέγομεν, ὅτι αἱ μὲν μεγάλαι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, ἡ γέννησις καὶ ἡ ἀποτομὴ (τῆς κεφαλῆς) τοῦ τιμίου Προδρόμου καὶ ἡ τῶν δύο ἁγίων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου ἔχουσι σημεῖον σταυρὸν καὶ κύκλωθεν φθέγγος. Αἱ δὲ μεσαῖαι ἔχουσι σταυρὸν μόνον σήμαδρον, αἱ δὲ πάλιν μικραὶ ἔχουσι τρία κεντήματα μόνον σήμαδρα. Καὶ εἰς μὲν τὰς μικράς ἑορτάς εἰς τὴν ἐκκλησίαν μὲν γονυκλισίαι ὅλως οὐ γίνονται, ἰδίως δὲ ὡς καὶ ἐνδέχεται· ἔστι γὰρ τοῦτο συγκαταβατικώτερον καὶ εἰς νηστείαν καὶ εἰς γονυκλισίαν, εἰς δὲ τὰς μεγάλας ὅλως γονυκλισίαι οὐ γίνονται, οὔτε ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οὔτε ἐν τῷ κελλίῳ. Ὁμοίως οὐδὲ ἐν τῇ Πεντηχοστῇ γίνονται γονυκλισίαι, οὔτε ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οὔτε ἐν τῷ κελλίῳ, ἰδίως δὲ κατὰ τὸν τύπον, ὃν ἔχουσιν. Αἱ δὲ λοιπαὶ κυριακαὶ τοῦ χρόνου, καθὼς οἱ θεῖοι κανόνες διαγορεύουσιν.

[л. 101). Διάταξις τοῦ τύπου τῶν ἁγίων καὶ μεγάλων τῆς τессαρακοστῆς, ἥτοι τοῦ Τριωδίου.

[л. 135 об.). Εἰδήσις τοῦ τύπου τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης κυριακῆς τοῦ Πάσχα.

[л. 145). Краткое замѣчаніе о сохраненіи Типикона настоятелемъ.

[л. л. 146—147) чистые съ помѣтою 1714 года.

[л. 148). Μάρκω ἀμαρτωλῶ σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. 94 главы.

[л. 183). Тропари на Рождество, Крещеніе и Обрѣзаніе послѣ евангелія.

— Ὅρα πρὸς τὴν ἀκολουθίαν τῆς ζύμης.

Τυπικά, ч. II, т. 3.

[л. 183). Позднѣйшею рукою: Καταβασίαι, ψαλλόμεναι ἐν δλω τῷ χρόνῳ.

[л. 184). Ἀρχὴ εἰς ἑξομολογίαν, ἣν ὀφείλει καθ' ἡμέραν ἀμεταθέτως λέγειν πρὸς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, ἐὰν μνησθεῖς ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ ψυχόβραγμήματος.

Вводная часть Типикона безъ раздѣленій на мелкія статьи и по тексту мало имѣетъ разницы по сравненію съ подобными статьями въ другихъ современныхъ Типиконахъ. Весьма нерѣдко дѣлается ссылка на практику другихъ монастырей: Ἰστέον, ὅτι ἐν τισι τῶν Τυπικῶν τὸν ἐκκλησιάρχην, τῷ καθηγουμένῳ εὐρίσκεται δηλονότι, ψάλλεσθαι τὸ ἐξάψαλμον. Ὁ δὲ ἱερεὺς μετὰ τὸ πληρῶσαι τὰς ὑπὲρ τῶν βασιλέων αἰτήσεις, βαλὼν μετάνοιαν . . . (л. 6.). Εὐρηται δὲ ἐν τισι τῶν Τυπικῶν, ὅτι τὰ ἀλληλουάρια τῆς γ' ὥρας ἐν τῇ μεγάλῃ μ' ὁ ἕτερος χορὸς ἀπάρχεται εἰς ἦχον πλ. β', τῆς δὲ σ' ὥρας ἕτερος εἰς ἦχον β'. Ὁ δὲ τὴν ἀκολουθίαν ἐναρξάμενος α' ψάλλει τὸ προκείμενον τῆς προφητείας.

[л. 9). Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἐν τισι τῶν μοναστηρίων, ὅτε ἐστὶ Θεὸς Κύριος, οὐ ψάλλονται εἰς τὴν σύναξιν τὰ μεσῶρια, ἐπεὶ οὔτε τὰ συνήθη προκείμενα λέγονται, οὔτε μετάνοιαν ποιοῦμεν, ἀλλὰ χωρὶς μετανοίας ψάλλομεν αὐτάς, λέγοντες καὶ τὸ τροπάριον τοῦ ἑορταζομένου ἁγίου. Οὕτω δὲ γίνεσθαι ὀφείλει καὶ πάσαις ταῖς δευτέραις, τετράσι τε καὶ παρασκευαῖς τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ. Ἰστέον, ὅτι ἐν τοῖς πλείουσι τῶν Τυπικῶν οὐ διαλαμβάνεται ἡ ἀνωθεν εὐχὴ αὕτη, τινὲς δὲ ἐγγράφως, ἢ ἀπὸ συνηθείας λέγουσι καὶ τὰς ἐτέρας δύο εὐχὰς εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν, ἦχουν ἐν μὲν τῷ μεσῳρίῳ τῆς γ' ὥρας μετὰ τὰς τρεῖς μετανοίας· Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν.

Въ Мѣсяцесловѣ есть тоже особенности: Πρόσχευς, ὅτι διὰ τὸ τῇ ἑορτῇ συμψάλλεσθαι τοῦ Χρυσοστόμου λέγει τὸ Μακάριος ἀνὴρ, ἐπεὶ, μὴ ἑορταζομένου τοῦ Χρυσοστόμου, οὐκ ἔστι χρεία ψάλλεσθαι αὐτοῦ, εἰ μήπου τύχοι κυριακῆ. Ἰστέον, ὡς ἡ τοῦ Χρυσοστόμου ἀκολουθία ἐν ταύτῃ τῇ ὑπερλάμπρῳ ἡμέρᾳ παρὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ παρὰ πασῶν σχεδὸν τῶν μονῶν οὐ ψάλλεται, διὰ τὸ ὕψος τῆς Δεσποτικῆς ἑορτῆς, ἵνα μὴ μείνη καὶ τὰ τῆς ἑορτῆς ἀκολόβωτα καὶ μηδὲ ἡ τοῦ ἁγίου μνήμη ὡς ἐν παραβύστῳ γίνηται· τούτου καὶ γὰρ χάριν μετετέθη ἐν τῇ ιγ' Νοεμβρίου μηνός, ὡς ἐν τοῖς Συναξαρίοις προσχῶν εὐρήσεις· εἰ γὰρ ἦν εἰκὸς συμψάλλεσθαι τῇ ἑορτῇ, τίνος χάριν

μετετέθη; Διὰ γὰρ τὸ ψάλλεσθαι παρὰ τοῖς Ἱεροσολυμίταις καὶ τοῖς Τυπικοῖς αὐτῶν ἀναγράφεσθαι ἀφέθη καὶ παρ' ἡμῖν ἐνταῦθα· εἴ γουν ὁῖξει τῷ προεστῶτι, ψάλλεσθαι, εἰ δ' οὐν, γενέσθω τὰ τῆς ἐορτῆς πάντα. ψαλλομένου τοῦ Μακάριος ἀνὴρ καὶ ἰστώμεν στίχους ἦ. Δοκεῖ δέ μοι, ὅτι, εἰ ἐστὶν ὁ ναὸς τῆς μονῆς εἰς ὄνομα τοῦ Χρυσοστόμου, ἀπαραιτήτως ὀφείλει συμπάλλεσθαι ἢ ἀκολουθία τοῦ ἁγίου τῆ τῆς ἐορτῆς ἀκολουθία, λεγόντων τὸ Κύριε ἐκέκραξα и пр. Изложение службы [л. 19). Πρόσχευ τὰ ἀκριβῆ τῶν Τυπικῶν πλείω τῶν ἰδ, στίχων οὐχ ἰστώσι, διὸ καὶ προσχεῖν δὴ τὰ τροπάρια καὶ ἡ τριπτοῦν ταῦτα, ἤτε τετταρτοῦν, εἰ δὲ τοὺς εἰρμούς ἐκβάλλει ἔξω τοῦ ἀριθμοῦ, οὐκ οἶδα. Эτι замѣчанія въ службѣ на Воздвиженіе.

Въ службѣ на 26 Сентября: Ἰστέον, ὅτι τὰ ψαλλόμενα θεοτοκία τῷ σαββάτῳ ἐσπέρας πρὸς τὴν τάξιν τῆς Ὀκτωήχου τρία εἰσὶ· δύο γὰρ εἰσὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ τοῦ Δαμασκηνοῦ ποιηθέντα καὶ δογματικά, ἃ καὶ ψάλλειν δοκεῖ μοι καλόν, τὸ μὲν ἐν εἰς τὸν μικρὸν ἐσπερινόν, τὸ δὲ ἕτερον εἰς τὴν λιτήν, οὐδὲ γὰρ ἔασθαι ταῦτα τῶν ἐνδεχομένων, ἢ, ὡς ἐν παραβύστῳ, ἐν ἄλλαις ἡμέραις ψάλλεσθαι. Πῶς δὲ παρηκολούθησε τὰ τρία ἀντὶ τοῦ πρώτου λέγεσθαι καὶ εἰς τὸν μέγαν ἐσπερινόν, ὡς πρῶτον ψάλλεσθαι, οὐκ οἶδα. Νομίζω, ὅτι διὰ τὸ ὑπεραιρον ἐν τούτοις τῶν δογμάτων οὐ συναριθμεῖσθαι τοῖς ἄλλοις θεοτοκίαις ὁ τυπικάρης ἠβουλήθη. Ἐπεὶ ὁ Εὐεργετινός τε καὶ ὁ Πετρινός εἰς τὸν ἐσπερινόν ἐν ἐκ τῶν δύο ψάλλουσι καὶ τοῦτο λέγουσι πρῶτον [л. 25 об.).

28 Сентября. О службѣ Харитона: Εἰ βούλει τὸ πρῶτον ἀντίφωνον τὸ Μακάριος ἀνὴρ, εἴπερ δηλονότι ἐορτάσασθαι τοῦτον θελήσει ὁ προεστῶς. Τοῦτο οὐκ οἶδα πῶς διατετύπεται ᾧδε, οὐδὲ γὰρ οἶδα μὲν ἐν οὐδεμιᾷ τῶν μονῶν τοῦτο γινόμενον, καὶ γὰρ τὴν συνήθη στιχολογίαν ποιῶντες, ἀνεόρταστον τάχα τὸν ἅγιον καταλιμπάνομεν, ἢ, ἐορτάζοντες τοῦτον, ἐῶμεν τὴν συνήθη στιχολογίαν τῷ παρεκκλησιάρχῃ μονομερῶς καὶ ἰδίως ὡς δυνατὸν στιχολογεῖται τὸ κάθισμα, ἢ ἐν τῇ θ', στιχολογούντων ἡμῶν τοῦτο κοινῆ, ἐν τῷ ἐσπερινῷ στιχολογοῦμεν τὸ Μακάριος ἀνὴρ. Οὕτω γὰρ ἐν πάσαις ταῖς μοναῖς ὀρώμεν γινόμενον [л. 27).

4 Октябрия. Ἰστέον, ὅτι, εἰ τύχοι ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου τοῦδε ἐν παρασκευῇ, ἢ τετράδι, ὡς ἐν τισι τῶν Τυπικῶν εὐρίσκομεν, Ἀλληλούια ψάλλομεν οὐκ, οἶμαι, ἀρμοδίως, εἰ μὴ γε διὰ τῆς τετράδος τάχα τῆς παρασκευῆς τὴν ἀκρίβειαν, ἐν αἷς δηλονότι μοναῖς κατὰ τὸ ἀπαράβατον

ἡ ἐνάτη μετὰ Ξηροφαγίαν καὶ ὕδροποσίαν φυλάττεται ἐν ταῖς δυοῖ ταύταις ἡμέραις [λ. 29).

Послѣ 30 числа Ноября прибавлено: Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ συν-εορτάζεται καὶ ὁ ἐν ἀγίοις πατὴρ ἡμῶν Ἀλέξανδρος Ἀλεξανδρείας ὁ θαυματουργός, ὁ κείμενος ἐν τῇ νήσῳ τῆς Μιτυλήνης. Ἐν τε τῷ ἑσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ συμπάλλεται ἡ ἀκολουθία αὐτοῦ ἀπαραλλάκτως ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἀποστόλου. Ἐν μὲν τῷ ἑσπερινῷ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰσθῶμεν στίχους ἡ' καὶ ψάλλομεν δ' τοῦ ἀποστόλου καὶ δ' τῶν ἱεραρχῶν προσόμοια. Εὐρίσκεις δὲ ἀναγνώσματα τῶν ἱεραρχῶν καὶ ἀποστόλων στίχους, καὶ εἰ μὲν θέλει ὁ προεστώς καὶ λιτήν ποιήσεις, εὐρίσκεις κἂν τοῦτο ἰδιόμελα τοὺς ἱεράρχας καὶ τοὺς ἀποστόλους. Καὶ εἰς τὸν ὄρθρον ὁμοίως τῶν ἀποστόλων κανόνα καὶ τοῦ ἱεράρχου, πρῶτον τῆς Θεοτόκου, φημί, ἔπειτα τοῦ ἀποστόλου καὶ ὕστερον τοῦ ἱεράρχου, ἀφ' ε' τοῦ ἀποστόλου καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν ὁμοίως καὶ εὐαγγέλιον τοῦ ἱεράρχου καὶ τοῦ ἀποστόλου, τὸ κοντάκιον τοῦ ἱεράρχου. Ὡς φωστῆρα ἄδυτον τοῦ νοητοῦ ἡλίου, συνελθόντες ἅπαντες ἀνευφημοῦμεν ὕμνοις [λ. 41 ὀβ.).

5 Декабря. Πρόσχετες, ὅπως διατάσσεται ἀσυνήθως καὶ λέγει συνήθως μετὰ γὰρ τὴν ἀγρυπνίαν ἑσπέρας στιχολογία γίνεσθαι οὐ σὺνηθες, καὶ πῶς ἄρτι στιχολογία λέγων τὸ σὺνηθες τίθησιν; Οἶμαι δὲ διὰ τὸ ἀμφίβολον τῆς ἀγρυπνίας, οὐ γὰρ ὀριστικῶς τίθησι ταύτην, ἀλλὰ συμβουλευτικῶς, ὅπερ δηλοῖ τὸ εἰ θέλει ὁ προεστώς, εἰ δὲ τιμῶν τὸν ἅγιον Νικόλαον λέγει τὸ Μακάριος ἀνὴρ, τοῦτο εὐλογον [λ. 42 ὀβ.).

О службѣ въ недѣлю св. Праотецѣ. Τοῦτο οὐχ εὐρίσκεται ποτὲ ἐν τοῖς ἱεροσολυμιτικοῖς Τυπικοῖς. Δοκεῖ οὖν μοι, ὅτι, εἰ δόξει τῷ προεστῶτι τυχεῖν, ἢ τῷ ἐκκλησιαρχῇ καλεῖν, καταλαῖψαι τὸν εἰρμὸν τοῦ ἐνὸς ἀναστασίμου κανόνος καὶ τὸ θεοτοκίον, ψάλλειν τε τὰ δύο μόνον ἀναστάσιμα τῆς ψδῆς, εἴθ' οὕτω λέγειν τὸν τῶν Προπατόρων κανόνα καὶ τοὺς ἐτέρους δύο τῶν ἁγίων. Εἰ δὲ βούλει ψάλλειν εἰς ε', μέλλεις ψάλλειν ἑξακαιραίως καὶ τοὺς δ' κανόνας [λ. 44 ὀβ.).

Часы предъ Рождествомъ (л. 48, см. выше стр. 137).
О славленіи у игумена (л. 49 ὀβ. Ср. выше стр. 320).

Ἰστέον, ὅτι εὐρίσκεται ἐν τῷ Τυπικῷ τῆς Πέτρας περὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὡς, ἐὰν ἐπιστῇ ἡ τοιαύτη ἑορτὴ ἡμέρᾳ τοῦ μεγάλου κανόνος, τὸν μὲν τοιοῦτον μέγαν κανόνα ψάλλεσθαι τῆς γ' τῆς αὐτῆς ἑβδομάδος, ὡς σὺνηθες, τὴν δὲ ἑορτὴν ψάλλεσθαι ἐν τῇ λαχούσῃ ἡμέρᾳ,

ἡγουν τῇ αὐτῇ εἰ, ὅπερ, οἶμαι, καὶ εὐλογον. Οὕτω γὰρ τὸ ἀπαράλλακτον καὶ τῶν δύο ἀγρυπνιῶν ἢ ἀκολουθία ἔξει καὶ τὸ ἀσύγχυτον [π. 70 ὀβ.).

Χρὴ γινώσκειν, ὅτι, ἐὰν συμβῆ τὸ σάββατον τῆς ἀκαθίστου μετὰ τὰ ἀπόδειπνα, δοκεῖ μοι καλὸν ψάλλεσθαι τὸν κανόνα τῆς ἀκαθίστου μετὰ τὴν τετραωδὴν τοῦ σαββάτου καὶ οὕτω γενέσθαι τὴν λιτὴν καὶ τὴν ἄλλην ἅπασαν ἀκολουθίαν τῆς ἀγρυπνίας τῆς ἑορτῆς, κἂν οὐχ ὀρίζῃ, εἰ σάββατον τύχοι, μὴ ψάλλειν ἡμᾶς τι τῶν τοῦ σαββάτου, ἐπεὶ γὰρ εἷς τι μὲν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, οὐ δίκαιον ἔνι τὸν τῆς ἀκαθίστου κανόνα παραλειφθῆναι καὶ μέγιστον θαυμάσιον καὶ τῆς αὐτοῦ δυνάμεως διηγούμενον. Εἰ καὶ τῷ Τριωδίῳ τῷ κανόνι συμμιγνῆι, οὐκ ἀπάδει, δοκεῖ μοι. Εἰ δέ γε τὸ πολὺ τοῦ κόπου δυσαχθῆ ποιῆι τὴν διάκρισιν, κρείσσον ἔνι συντηθῆναι καὶ παραλειφθῆναι τὴν μίαν στάσιν τῶν ἀποδείπνων, ἢ σχεδὸν καὶ τὰς δύο, καὶ ψάλλειν ταῦτα ἢ ἀπὸ τῆς β' στάσεως, ἡγουν τὸ Ἐλέησόν με ὁ Θεός, ἢ ἐκ τοῦ Ὁ Θεός εἰς τὴν βοήθειαν. Ἔχει δὲ καὶ ἡ τοιαύτη διάκρισις τὴν ἀφορμὴν ἀπὸ τοῦ Πιερρινουῦ, εἰ καὶ ἀδίκως ἐκεῖνος ὀρίζει πρὸς τὴν οἰκείαν τούτου συνήθειαν, τὰ δὲ ἀπόδειπνα ψάλλομεν ἐν τῷ νάρθηκι χύμα καὶ ἄνευ μετανοίας καὶ κανόνος, πλην μετὰ τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις. Εἷς δὲ τὸ Τρισάγιον ποιούμεν τὰς γ' μεγάλας μετανοίας καὶ ἐν τῷ τέλει τὰς ιε', ὡσαύτως ἐν τῷ τελευταίῳ Τρισαγίῳ τὰς γ' καὶ ἀπόλυσις [π. 71).

Οἶμαι δέ, καὶ ὀνάος, εἰ δὲ (ἔστι) τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, οὐ μὴ γένηται ἀγρυπνία· ἀδιάκριτον γὰρ αἱ δύο ἀγρυπνίαι κατὰ διαδοχὴν, τῷ δὲ μεγάλῳ σαββάτῳ μὴ γενέσθαι ἀγρυπνία, ἐπιφασκούσης μεγάλης κυριακῆς, ἀδύνατον· καὶ ἐν ταύτῃ δὲ πάλιν καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ κυριακῇ ἀγρυπνία, ὡς προεῖρηται, βαρὺ καὶ παντελῶς ἀδιάκριτον καὶ ταῦτα μεσαζούσης μεγάλης παρακλήσεως ἀπὸ μειζοτέρας νηστείας. Ἡ δὲ λοιπὴ ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου, ὡς ἐν τῇ κυριακῇ, χωρὶς τοῦ ἀσπασμοῦ, λεγομένου δηλονότι μετὰ τὸ Χριστὸς ἀνέστη, Δόξα, Σήμερον τῆς σωτηρίας [π. 47 ὀβ.).

Ο τροпарѣ Георгію великомученику: Τινὰ δὲ τῶν Τυπικῶν, οὐ τοῦτο τρόπον (т. е. τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἡγωνίῳ) λέγουσι, μάλιστα δὲ τὰ πλείω, ἀλλὰ τὸ Ὁ Μάρτυς σου, ἢ ἕτερον καὶ αὐτὸ τὸ Ὡς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτῆς [π. 76).

Ἰστέον, ὅτι ἡ τοῦ ἀγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου ἑορτὴ ἀνέρχεται ἕως τῆς παραμονῆς τῆς Ἀναλήψεως καὶ κατέρχεται ἕως τῆς

μεγάλης παρασκευῆς [л. 77 об.). Но изложенія службъ на эти случаи нѣтъ.

Трїодъ постная съ раздѣленіемъ на главы и по тексту совершенно сходна съ печатнымъ Типикономъ (Здѣсь записанъ обрядъ православія и др. слич. Мансвет. стр. 253), но цвѣтная, хотя тоже раздѣляется на главы и имѣетъ особенности печатнаго Типикона (въ чтеніи евангелія на утреняхъ страстной седмицы и въ часахъ великой пятницы), но въ изложеніи, въ текстѣ значительно разнится. Марковья главы не приведены въ соотвѣтствіе лишь относительно Благовѣщенскихъ главъ, такъ какъ въ Синаксарѣ онѣ изложены въ древнѣйшей редакціи, подъ 25 Мάρта, а въ самыхъ главахъ онѣ позднѣйшаго происхожденія и весьма незначительно разнятся отъ текста первопечатнаго Типикона. Такъ, напр., изъ 4 главы здѣсь сдѣланы двѣ главы: 4 и 5, отъ чего и порядокъ главъ въ счетѣ измѣнился; 13 глава разнится нѣкоторыми опущеніями противъ печатнаго, но зато въ 15, 16 и 17 главахъ есть на концѣ небольшія прибавки, а въ 17 даже въ срединѣ вставка и т. д.

DХV. № 196. Τυπικόν, рукопись Аѳоно-Дохіар. библ. въ 16 долю листа, 256 листовъ, писана скорописью XVI вѣка. Начала Типикона нѣтъ. Начинается съ середины статьи, излагающей порядокъ суточной службы. Вся вводная часть не имѣетъ раздѣленій. Каждая новая статья начинается или Δέον γινώσκειν. или Χρῆ γινώσκειν, или Ἰστέον и т. д. По тексту эта часть весьма близка къ Типикону 1438 библиотеки лавры Аѳанасія.

[л. 14 об.). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς φαλμοδίας τε καὶ συναξέως τοῦ ἔλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου. Мѣсяцесловныя службы тоже сходны съ указаннымъ Типикономъ. Ссылокъ на практику иныхъ мѣстъ и по другимъ уставамъ сдѣлано довольно много.

[л. 107). Ἀκολουθία τῆς ἀγίας τεσσαρακοστῆς. Здѣсь же служба и по Трїоди цвѣтной.

[л. 178). Περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα.

[л. 179 об.). Περὶ τοῦ πάσῃ σπουδῇ φυλάττειν τὸν προεστῶτα μὴ παρорᾶσθαι τὰ ἐν τῷ Τυπικῷ и т. д.

[л. 183). Μάρκω, ἁμαρτωλῷ ἱερομονάχῳ, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. Всѣхъ главъ 92, но ихъ должно быть 97. Последнія главы вырваны.

[л. 232). Аллилуаріи.

— Προκείμενα ἀναστάσιμα, ἃ λέγονται εἰς τὰ ἑωθινὰ εὐαγγέλια τῶν ὀκτῶ ἤχων.

[л. 232 об.). Προκείμενα καὶ ἀλληλουάρια τῆς ὅλης ἐβδομάδος.

[л. 233). Αἱ ὥραι τῆς μεγάλης παρασκευῆς. Псалмы 5, 58 и 40, 10, 34 и 50, 51, 139 и 90 и 21, 68 и 85.

[л. 233 об.). Воскресные тропари всѣхъ гласовъ.

[л. 242). Ἀρχὴ τῶν τριαδικῶν ὀκτῶ ἤχων σὺν τοῖς φωταγωγοῖς.

[л. 244). Тропάρια, ἅπερ λέγονται ἐν ταῖς ὥραις τῆς τεσσαρακοστῆς, τῆς ν', τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν καὶ τῶν ἑορταζομένων ἁγίων τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἐν αἷς ἡμέραις τύχωσιν.

Въ концѣ оглавленіе Марковыхъ главъ.

По изложенію Типиконъ этотъ отличается полнотою и частыми въ немъ ссылками на практику другихъ мѣстъ. Весьма часто здѣсь также дѣлаются замѣчанія и о дѣйствующей практикѣ, при чемъ они излагаются, какъ личное мнѣніе. Ἰστέον, ὅτι ὁ ἱερεὺς ἀναγινώσκει τοὺς οἴκους (въ сѹбботῷ акаѳисты) ἐντὸς τοῦ ἁγίου βήματος, ἐνδεδομένος φελώνιον [л. 133 об.). Τοῦτο (т. е. замѣчаніе объ отсутствіи молитвъ на часахъ въ великій пятокъ) οὐκ οἶδα, οὐ γὰρ εὐρομέν ποτε φάλλειν τὰς ὥρας χωρὶς εὐχῶν οὔτε ἐν ταύτῃ ἡμέρᾳ, οὔτε ἐν ἄλλῃ, καὶ οἶμαι, ὅτι αὐδὲ γίνεται ποῦ ποτέ [л. 147 об.). Τοῦτο μᾶλλον (чтеніе блаженныхъ на Вознесеніе) γίνεται περὶ πᾶσι, τὰ δὲ ἀντίφωνα ἀεὶ εὐρηται, ἀλλ' οὐ λέγεται [л. 169 об.). Подобныя замѣчанія имѣются даже въ Марковыхъ главахъ по полямъ: Οἶμαι κρεῖττον εἶναι δις εἰπεῖν τοῦ ἁγίου (тропартъ Богослову въ среду преполовенія) καὶ τῆς ἑορτῆς ἅπαξ.

DXVI. № 432. Τυπικόν (безъ начала и конца) изъ библіотеки патріаршей Іерусалимской, рукопись въ 16 долю листа, 156 листовъ, писана на бумагѣ почеркомъ XVI вѣка. Состоитъ изъ обычныхъ трехъ частей. Обрывается Типиконъ на недѣлѣ 6 по Пасхѣ. Особенностей въ Типикѣ нѣтъ.

DXVII. № 555. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας (τῆς ἁγίας λαύρας сь боку) τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα καὶ τῶν λοιπῶν μοναστηρίων τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις. Рυкопись той же библи., въ 4 долю, 246 листовъ, писана чоткою скорописью XVI в. Первая часть безъ раздѣлений на главы сь Χρῆ γινώσκειν, Δεῖ εἰδέναι и т. п. и сь указаніемъ на практику другихъ Типиконовъ. Характеристическую особенность второй Синаксарной части составляетъ то, что въ ней мы встрѣчаемъ главы іеромонаха Марка, изложенныя подѣ тѣми числами, на которыя эти главы составлены. Но не всегда помѣщаются подѣ числами всѣ главы вполнѣ, чаще всего дѣлаются лишь ссылки на Марковья главы, имѣющіяся въ концѣ Типикона. По этому и повтореній въ настоящемъ Типикѣ нѣтъ. Въ этой же второй части нельзя не отмѣтить замѣчаній относительно практики по другимъ Типиконамъ и личныхъ недоумѣній въ родѣ слѣдующихъ: Ἀπορεῖται μοι, замѣчается подѣ 9 Декабря, τίνος χάριν ἐνταῦθα ἢ τῶν ἐγκαινίων ἀκολουθία ἔγκειται, μήποτε οὖν ἔτι γεγένεσθαι τὰ ἐγκαινία τοῦ ναοῦ ἐκείνου, τῆς μονῆς δηλαδὴ τοῦ ἁγίου Σάββα, καὶ ἔκτοτε ἐτυπώθη ψάλλεσθαι κατ' ἐνιαυτὸν ἢ τιαύτη ἀκολουθία καί, εἰ τοῦτο, οὐκ ἐπάναγκες τελεῖσθαι ταύτην παρ' ἡμῶν. (См. выше стр. 230). Въ рукописи XIII в. № 402 Парижской національной библи. мы нашли и подробное изложеніе этой службы обновленія храма подѣ 9 Декабря (см. выше стр. 121—123). Не безынтереснымъ по этому считаемъ привести здѣсь и другую догадку относительно данной службы въ рукописи XVI в. № 635 патриаршей Иерусалимской библиотеки (собрания лавры св. Саввы Освященнаго). С писатель этого Типикона такъ рассуждаетъ: Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἠπόρηται μοι τίνος χάριν ἐνταῦθα ἢ τῶν ἐγκαινίων ἀκολουθία ἔγκειται. Μήποτε οὖν ἔτι γεγένεσθαι εἰς τοῦτο κατ' ἐνιαυτὸν, τοῦ ναοῦ ἐκείνου, τῆς μονῆς δηλαδὴ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου, τοῦ ἰδρυθέντος (sic) κατὰ τὸ ὄρος τοῦ Κουδζουβάδι, ἐν ἔτει ςφϛθ' καὶ ἐκ τούτου ἐτυπώθη ψάλλεσθαι κατ' ἐνιαυτὸν ἢ τιαύτη ἀκολουθία καί, εἰ τοῦτο, οὐκ ἐπάναγκες τελεῖσθαι ταύτην παρ' ἡμῶν [л. 86 об.]. Въ Тріоді ничего особеннаго не содержится. Главы (Εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ) іеромонаха Марка въ количествѣ 95 не заключаютъ въ себѣ тѣхъ, которыя содержатся въ Синаксарѣ,

хотя счетъ имъ и указанія имѣются на лицо. Въ концѣ имѣется *Διάταξις τῆς θείας λειτουργίας*. Просфоръ на проскомидіи четыре. На послѣдней поминаются празднуемый святой, всѣ святые, епископъ, даже игумень, братія и всѣ живые и умершіе. Послѣ чина діаконой литургіи прилагаются особенности служенія съ двумя діаконами, но это изложеніе обрывается въ самомъ началѣ.

DXVIII. № 554. *Τυπικόν* (заглавіе обычное), рукопись Патмосской библ. въ 4 долю листа, 202 листа, писана мелкою скорописью начала XVI в. На выходномъ листѣ имѣются замѣчанія иной руки 1533 и 1544 годовъ. Составъ Типикона обычный. Вводная часть безъ раздѣленій на главы. Синаксарь и Трїоди ничего особеннаго въ себѣ не заключаютъ. Марковья главы іеромонаха Марка въ количествѣ 98 и имѣютъ заключительную главу такую: *Μηνὶ Δεκεμβρίῳ ιζ'.* *Περὶ τῆς μνήμης τῶν ἁγίων τριῶν παίδων, εἰ τόχοι κυριακῆ τῶν Προπατόρων.* Отпущены цѣлой недѣли, богородичные тропари, поемые на литургіи предъ Трисвятымъ. Замѣчанія о постахъ и разрѣшенія оканчиваютъ Типиконъ. Въ срединѣ Типикона содержится статья о разрѣшеніи на вино и елей и замѣчанія о постѣ.

DXIX. Cl. II, cod. CXLII (Nanianos № 201). *Τυπικόν*, рукопись библ. св. Марка въ Венеціи, въ 16 долю листа, 297 листовъ, писана почеркомъ XVI в. По расположенію своихъ частей и даже по тексту, за самыми незначительными особенностями, настоящій Типикъ сходенъ съ Типикономъ 1387 г. той же библіотеки (См. выше стр. 169—175. См. описаніе его у Mingarelli. *Graeci codices* pag. 401).

DXX. Cl. III, cod. IV (Nanianos № 228) въ рукописномъ сборникѣ той же библ. XVI в., на л. 676 имѣются 98 главъ Марка съ надписью: *Μάρκος ἁμαρτωλῶ συνταγμα, ποιηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ* ¹⁾.

DXXI. B. α. XII. *Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ προοίμιον τῆς ἱερᾶς βίβλου τῶν κατ' Ἱεροσόλυμα μοναστηρίων συμπάντων τοῦ Τυπικοῦ, γραφὲν παρὰ*

¹⁾ Съ тѣмъ же заглавіемъ, но въ количествѣ 95 главъ, имѣется эта статья на л. 430 въ сборникѣ XV в. той же библ. Cl. X, cod. XXI (Nanian. 301).

τῶν ἐξ Ἱεροσολύμων διασωθέντων μακαρίων πατέρων καὶ ἐν τῷ κατ' Ἀσίαν ἱερῷ τοῦ Λάτρου ὄρει Θεοῦ κατοικησάντων καὶ ἀσκουμένων. Αὕτη δὲ ἀκολουθία ψάλλεται ἐν τῇ τοῦ ἁγίου Σάββα λαύρα καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς τῶν Ἱεροσολύμων ἁγίων μονῶν (ἁγίοις μοναστηρίοις. Рукопись Кристо-Ферратской библиотеки ¹⁾ въ 16 долю листа, писана скорописью XVI в. Данная рукопись не цѣльная, а отрывокъ [л.л. 22—29), заключающій въ себѣ чинъ всеобщаго бдѣнія, статью о количествѣ бдѣній въ теченіе цѣлаго года и часть статьи: Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν Ἱεροσολύμων ἁγίων μοναστηρίων. Во всѣхъ этихъ статьяхъ нѣтъ ничего любопытнаго въ литургическомъ отношеніи.

с) Редакція Синайская.

DXXII. № 1097. Τοπικὸν κατὰ τὸν τόπον τῆς λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις μονῆς, οἰκονομηθὲν καὶ ἀφιερωθὲν τῇ πανσέπτῃ καὶ ἁγίᾳ μονῇ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, τῆς ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει Σινᾷ ἰδρυμένης, ἐν ᾗ τετίμηται καὶ ὁ θεόπτης μέγας προφήτης Μωϋσῆς ²⁾, ἐπεκτίσθη δὲ ἐκ προστάξεως τοῦ ἐν ταύτῃ ἀρχιερατεύοντος τοῦ παναγιωτάτου καὶ οὐρανοπολίτου πατρὸς ἡμῶν μοναχοῦ κυροῦ Συμεῶν. Μηνὶ Φεβρουαρίῳ ἰνδικτιῶνος β', ἔτους ςψκβ' (1214 г. ³⁾). Рукопись Синайской библи. на бомбицинѣ въ 8 долю, 134 листа, (25,5 × 17:3 см.), писана весьма дурнымъ разгонистымъ почеркомъ и со множествомъ грамматическихъ ошибокъ, перестановкою листовъ и отсутствіемъ ихъ.

[л. 1). Περὶ τοῦ Θεοῦ Κυρίου.

Χρῆ γινώσκειν, ὅτι, ὅταν φάλλωμεν τὸ Θεὸς Κύριος, εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἑσπερινοῦ λέγομεν τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν, εἶτα τὸν ργ'

¹⁾ Въ той же библиотекѣ подъ знаками: Γ. α' II. значится Τοπικὸν (обычный) въ 149 листовъ, рукопись XIV—XV в., безъ конца. Службы въ постъ Апостоловъ стоятъ послѣдними въ этой рукописи. Намъ извѣстенъ, кромѣ того Типиконъ іерусалимскій XVI в. въ Ватиканской библиотекѣ № 785, но въ немъ ничего интереснаго для исторіи этой книги мы не нашли. ²⁾ Въ ркп. 1311 г. № 1101 той же библи. заглавіе оканчивается здѣсь съ прибавкою: Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, ἰνδικτιῶνος ι', ἔτους ςωκ'.

³⁾ Вся приписка приведена въ книгѣ Пр. Порфирія «Второе путешеств. въ Синайск. мон. въ 1850 г.» Спб., 1856 г. стр. 357, но съ большими ошибками и искаженіями. Запись повторяется въ 1311 г. № 1101 въ концѣ книги и осталась непонятою проф. Гардгаузеномъ въ его Catalog. pag. 223.

Εὐλόγει, ἡ ψυχὴ μου, τὸν Κύριον, Κύριε ὁ Θεός μου. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν καὶ τὴν συναπτὴν и т. д. Порядокъ обычный. Послѣ вечерни: Εἶτα ἀπερχόμεθα εἰς τὸν τάφον τοῦ ἁγίου, ψαλλομένου τοῦ στιχηροῦ τοῦ ἁγίου, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς εὐχὴν.

[л. 1 об.). Пері τῶν ἀποδείπνων.

Εἰς τὸ ἀπόδειπνον, δύνοντας τοῦ ἡλίου, σημαίνει τὰ βαρέας κρούσματα ιβ' καὶ τὸ σιδηροῦν καὶ δίδει ὁ ἱερεὺς· Δόξα καὶ ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', εἶτα τὸν ἐξάψαλμον καὶ τὸ Ἀλληλούια, Ἀλληλούια, δόξα σοι ὁ Θεός γ', καὶ οὕτως τοὺς ἑτέρους τρεῖς ψαλμούς, εἶτα το Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός καὶ τὴν πᾶσαν ἀκολουθίαν, εἶτα τὸ τροπάριον τοῦ ἁγίου, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', ὁ ἱερεὺς στίχους. Εἶτα Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ τὸν ν' ψαλμὸν καὶ τὸν ρά' καὶ τὸ Κύριε παντοκράτορ, εὐχὴ Μανασσῆ, Δόξα καὶ νῦν, Τρισάγιον καὶ τροπάρια ἤχος πλ. β'. Ἐλέησον ἡμᾶς καὶ τὰ λοιπά, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', εἶτα ξθ' ψαλμὸν καὶ ὁ ρμβ', εἶτα ὁ ἱερεὺς τὸν στίχον καὶ ὁ κανὼν τῆς Θεοτόκου, τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, τροπάριον τῆς Θεοτόκου, τὸ Κύριε ἐλέησον, μ', εἶτα Κύριε τῶν δυνάμεων, μέχρι τέλους τοῦ ψαλμοῦ, οὕτω κατὰ δύο στίχους· Κύριε τῶν δυνάμεων, Δόξα, μαρτυρικόν· Κύριε, εἰ μὴ τοὺς ἁγίους σου εἶχομεν, Καὶ νῦν Θεοτοκίον· Πολλὰ τὰ πλήθη, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ ἀπολύει.

— Пері τοῦ ὄρθρου.

Εἰς τὸν ὄρθρον σημαίνει τὰς βαρέας κρούσματα μ', εἶτα τὸ σιδηροῦν καὶ, ἄπτων τὰς κανδήλας, σημαίνει τὸ μέγα σήμαντρον καὶ λαβῶν ὁ ἱερεὺς θυμιατὸν καὶ δοὺς Δόξα, θυμιᾷ, ψαλλομένου ἐξαψάλμου καὶ πληρωθέντος, συναπτὴν. Обычный чинъ утрени повседневной.

[л. 2). Пері τῆς λειτουργίας οὕτως ὀφείλει т. е. пѣтъ блаженны съ ихъ стихирами.

— Пері τοῦ Ἀλληλούια, ὅτε οὐ λέγομεν Θεός Κύριος. Начинается чинъ съ Трисвятого и поклоновъ, которые во всю службу слѣдуютъ почти непрерывно. Вмѣсто прокимна Аллилуія. Служба и конецъ, какъ постомъ.

[л. 2 об.). Пері τῶν ἀποδείπνων, ὅτε ψάλλομεν Ἀλληλούια. Отличие этого повечерія отъ вышеприведеннаго заключается въ началѣ съ Трисвятого и въ поклонахъ.

— Пері τοῦ ὄρθρου, ὅτε ψάλλομεν Ἀλληλούια.

Εἰς τὸν ὄρθρον ἀρχόμεθα Τρισαγίου καὶ οὐ ποιοῦμεν μετάνοιαν, οὐδὲ λέγομεν τὸ Κύριε ἐλέησον, ἀλλά, πληρουμένου τοῦ Τρισαγίου, λέ-

γει ὁ ἱερεὺς θυμιῶν· Ὅτι σοῦ ἐστι· Ὁ λαός· Ἀμήν καὶ τὸ ἐξά-
φαλμον. Вся служба по уставу великаго поста съ покло-
нами.

[π. 3]. Περὶ τῆς ἀκολουθίας τοῦ σαββάτου, ὅταν φάλλωμεν Ἀλ-
ληλούια.

Τῇ παρασκευῇ ἐσπέρας, ὅταν φάλλωμεν Ἀλληλούια, εἰς τὸ Κύ-
ριε ἐκέκραξα στιχηρὰ μαρτυρικά γ' καὶ τοῦ Μηναίου γ', ἀπὸ τοῦ προ-
κειμένου τὸ μαρτυρικὸν τοῦ στίχου καὶ νεκρώσιμον ἰδιόμελον, ἀπολυτί-
κιον ἤχος β'. Ἀπόστολοι, μάρτυρες καὶ προφῆται. Εἰς δὲ τὸν ὄρθρον
καὶ τὸ Μνήσθητι, Κύριε, καὶ θεοτοκίον, στίχος τὸ Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ
Κυρίῳ μου, καὶ κάθισμα μαρτυρικὸν καὶ ἀνάγνωσις, εἶτα ὁ Ἄμωμος,
Ἐβλογητὸς εἶ, Κύριε, τὰ τροπάρια, καὶ κάθισμα τοῦ ἤχου. Ὅταν φάλ-
ληται ὁ Ἄμωμος, θυμιᾷ, ἀνάγνωσις καὶ ὁ ν' καὶ τοῦ Μηναίου, εἶτα τῶν
προφητῶν καὶ ὁ νεκρώσιμος, ἐξαποστειλᾶριον τοῦ ἤχου· Τῶν ἀθλοφό-
ρων, εἶτα τῶν ἱεραρχῶν, εἶτα τῶν ὁσίων τε τῆς Θεοτόκου, εἰς τοὺς
αἴνους στιχηρὰ μαρτυρικά δ', εἰς τὸν στίχον τὰ προσόμοια νεκρώσιμα,
ἀπολυτίκιον· Ἀπόστολοι, μάρτυρες, Τρισάγιον καὶ ἀπόλυσις. Ἡ πρώτη
ὥρα τρίφαλμοι αἰείποτε.

Ὅταν δὲ φάλλωμεν Θεὸς Κύριος, τῇ παρασκευῇ ἐσπέρα στιχηρὰ
τοῦ Μηναίου ς' καὶ ἰδιόμελα α', ἀπὸ δὲ τοῦ προκειμένου τὰ δ' μαρ-
τυρικά καὶ θεοτοκίον καὶ ἀπολυτίκιον τοῦ Μηναίου. Εἰς δὲ τὸν ὄρθρον
στιχολογία τὸ Εἶπεν ὁ Κύριος, κάθισμα τῆς Ὀκτωήχου μαρτυρικόν, ὁ
Ἄμωμος, μετὰ τὸ Ἀλληλούια χωρὶς τροπαρίων, κάθισμα ἢ τοῦ Μηναι-
ου, ἢ τῶν προφητῶν, τὸ μὲν ἐν ἀρχῇ, τὸ δὲ ἕτερον ἀπὸ γ' ὠδῆς.

[π. 3 ὁβ.). Ἀκολουθία τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς. Τῇ κυριακῇ
τῆς τυρινῆς.

Σημαίνει τὸ ἐσπερινὸν ταχύτερον καὶ φάλλει τὸν φαλμόν, εὐθὺς
τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν, ἀπὸ τὸ Ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς, φάλλομεν
στιχηρὰ τὰ κατανυκτικὰ δ', εἶτα τὰ τροπάρια τοῦ Τριωδίου τοῦ κὺρ
Ἰωσήφ καὶ τοῦ Μηναίου καὶ θεοτοκίον τοῦ γὰρ κὺρ Θεοδώρου
τὸ στιχηρὸν πάντοτε εἰς τὸν ὄρθρον φάλλεται, προκείμενον ἤχος πλ.
δ'· Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου, στίχος· Ἡ σωτηρία σου, εἰς τὸν
στίχον στιχηρὰ, τὰ ἰδιόμελον τοῦ Τριωδίου δευτεροῦμεν καὶ μαρτυρικὸν εἰς
τὸν αὐτὸν ἤχον καὶ θεοτοκίον, ἀπολυτίκιον ἤχος δ'· Θεότοκε παρθένε, Δόξα,
Βαπτιστὰ τοῦ Χριστοῦ, Καὶ νῦν, Ἰκετεύσατε ὑπὲρ ἡμῶν, Κύριε ἐλέη-
σον μ' καὶ ἀπόλυσις.

— Τῆ δευτέρᾳ τῆς πρώτης ἐβδομάδος. Εἰς τὸν ὄρθρον σημαίνει πρὸς ὦραν ε', ἢ βραδύτερον, σημαίνει δὲ τὰς βαρέας καὶ τὸ σίδηρον καὶ ἄπτει τὰς κανδήλας, εἶτα σημαίνει τὸ μέγα καὶ δοὺς ὁ ἱερεὺς Δόξα μετὰ θυμιατοῦ λέγει Τρισάγιον. Πληρουμένου δὲ τοῦ Πάτερ ἡμῶν, οὐ λέγομεν Κύριε ἐλέησον, ἀλλ' εὐθὺς ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, ὁ λαός· Ἄμην καὶ ἄρχεται τὸ ἐξάψαλμον, μετανοίας δὲ οὐ ποιῶμεν ἕως τοῦ πρώτου ἀντιφώνου τοῦ καθίσματος. Ἀπέχει τὸ σημαντρον διάστημα ἀπὸ τὰς βαρείας, ὅσον ἂν δυνηθῶσιν οἱ ἀδελφοὶ φάλλειν τὸν Ἄμωμον εἰς τὰ κελλία αὐτῶν. Порядокъ обычный. Первый часъ съ однимъ псалмомъ 6: «Τὰ ῥήματά μου ἐνώτισαι», съ тропаремъ, пророчествомъ и чтениемъ. Замѣчаніе, что на утрени полагается 48 поклоновъ, помимо поклоновъ на 9 пѣсни, а на первомъ часѣ 27 поклоновъ.

Часы 3, 6 и 9 съ изобразительными поются, по обычаю лавры пр. Саввы, съ однимъ псалмомъ и съ другими особенностями, имѣвшими тамъ мѣсто.

[Л. 5). Ἀκολουθία ἐσπερινοῦ. Чинъ лаврскій. Стихиры на «Господи воззвахъ» Ἰοσιφά πѣснописца.

[Л. 5 об.). Ἀκολουθία τῆς προηγιασμένης. Обычный чинъ, «Свѣтъ Христовъ» произносился такъ: λαβὼν θυμιατὸν ὁ ἱερεὺς καὶ λαμπάδα ἐξέρχεται τοῦ θυσιαστηρίου.

Δεῖ γινώσκειν, ὅτι ἐφ' ὄλην τὴν μ' τρις παρελάβομεν ἐσθίεν ἔλαιον καὶ οἶνον τοῦ Προδρόμου, τῶν ἁγίων μ' καὶ τῆς Θεοτόκου τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ ὄψάριον.

[Л. 6). Ἀκολουθία τῶν ἀποδείπνων. Чинъ обычный, по Уставу Саввы, но съ небольшимъ отличіемъ въ концѣ. Канонъ Богородицѣ, или Безплотнымъ, или Предтечѣ, или въ Миней святому (если два святыхъ, то оба вмѣстѣ) поется послѣ псалма: «Господи услыши молитву мою». Послѣ «Слава въ вышнихъ Богу», Трисвятое καὶ тропάριον πάντοτε· Τῆ Θεοτόκῳ ἐκτενώως, Κύριε ἐλέησον μ', μετανοίας γ' μεγάλας καὶ ιβ', εἶτα Τρισάγιον ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων, Κύριε ἐλέησον ιβ', ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν καὶ ἀπόλυσις. Εἶτα βάλλει μετάνοιαν ὁ προεστώς, στοιχηθὸν ἰσταμένον τῶν ἀδελφῶν, καὶ λέγει· Εὕξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἐν Κυρίῳ ἀδελφοί, ἵνα ῥυσθῶ τῶν σκανδάλων καὶ παγίδων τοῦ διαβόλου. Καὶ λέγουσι πάντες, χαμαὶ κείμενοι· Ὁ Θεὸς σώσαι καὶ συγχωρήσαι σε, τίμιε πάτερ. Εἶτα ἐνορδίνως ὁ καθεὶς βάλλει μετάνοιαν· Εὐλογεῖτε, εὕξασθε

καὶ συγχωρήσατέ μοι, πατέρες. Καὶ λέγουσι πάντες· Ὁ Θεὸς σώσαι καὶ συγχωρήσαι σε, καὶ καθεξῆς πάντες. Εἶτα βάλλουσι μετάνοιαν πάντες ὁμοῦ· Εὐλόγησον, πάτερ, καὶ ἐκφωνεῖ ὁ προεστώς, ἢ ὁ ἱερεὺς· Εὐ-
 ξασθε ὑπὲρ τῶν ἀποδημούντων ἀδελφῶν ἡμῶν. Λέγουσι πάντες· Ὁ Θεὸς σώσαι καὶ συγχωρήσαι τούτους. Εἶτα· Καὶ ὑπὲρ τῶν κοπιώντων καὶ διακονούντων ἀδελφῶν ἡμῶν. Καὶ λέγουσι πάντες· Ὁ Θεὸς συγχωρήσαι. Καὶ ὑπὲρ τῶν προαπελθόντων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν, τῶν πάντων ἀποκρινομένων· Ὁ Θεὸς μακαρίσαι καὶ ἀναπαύσαι αὐτούς. Εὐθέως βάλλουσι πάντες μετάνοιαν, λέγοντες τὸ Εὐλόγησον. Εἶτα ὁ προεστώς· Ὁ Θεὸς διὰ τῆς αὐτοῦ φιλανθρωπίας καὶ ἀγαθότητος καὶ τῶν πρεσβειῶν τῶν ἁγίων μεγάλων προφητῶν αὐτοῦ σώσαι πάντας ἡμᾶς, καὶ ἀπολύει.

Въ пятницу на повечеріи нѣтъ ни поклоновъ, ни «Невидимыхъ врагъ», но «Апостоли, мученици и пророци, ієрархи» и «Помяни, Господи, яко благъ».

[л. 7). Περὶ τῆς ἀγρυπνίας.

Τῷ δὲ σαββάτῳ ἑσπέρας ὥραν α' σημαίνει τὰς βαρέας καὶ τὸ σίδηρον καὶ ἄπτει τὰς κανδήλας, εἶτα σημαίνει τὸ μέγα, ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς καὶ θυμιᾷ. Καὶ ἔσω τῶν βασιλικῶν πυλῶν γενόμενος, ἐκφωνεῖ τὸ Εὐλόγησον, εἶτα, εἰς τὸ ἅγιον βῆμα εἰσελθὼν, ἐκφωνεῖ πάλιν· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ Τριάδι. Ὁ λαός· Ἀμήν. Καὶ ἄρχονται φάλλειν· Δεῦτε προσκυνήσωμεν αὐτῷ Χριστῷ τῷ βασιλεῖ ἡμῶν, δεύτερον ¹⁾). Εἶτα· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν μίαν, καὶ πάλιν· Δεῦτε προσκυνήσωμεν μόνον. Καὶ εὐθὺς τὸ Εὐλόγει, ἡ ψυχὴ μου, τὸν Κύριον,

[л. 16). Διάταξις τῆς ἀγρυπνίας.

Μετὰ τὸ δῶναι τὸν ἥλιον μικρὸν ἀπέρχεται ὁ κανδηλάπτης καὶ ποιεῖ μετάνοιαν τῷ προεστῶτι, εἶτα, ἀπερχόμενος, κρούει τὰς βαρέας σχολαίως, εἶτα τὸ σίδηρον καὶ τότε ἄπτει τὰς κανδήλας καὶ ποιεῖ μετάνοιαν τῷ ἱερεῖ, τῷ ὀφείλοντι ποιῆσαι τὴν ἀκολουθίαν. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἀπέρχεται καὶ ποιεῖ μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ, ἢ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ καὶ, εὐλογηθεὶς, ὑποστρέφει καὶ ποιεῖ μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸ ἅγιον βῆμα καὶ λαβὼν τὸν θυμιατόν, ἵσταται ἐνώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ, βαλὼν θυμίαμα, λέγει

¹⁾ Въ ркп. № 1101 здѣсь говорится τρίτον и другихъ стиховъ нѣтъ.

ἀργά και τρανά ἕως τὸ Σολλέξουσι. Ἀπὸ δὲ τὸ Ἀνοιξαντος δὲ σου τὴν χεῖρα, ἀναρῶρει ὁ προεστὼς ἢ ὁ ἐκκλησιάρχης και, ὅταν πληρωθῆ, λέγει συναπτὴν και ἐκφώνησις και ἄρχεται τὸ Μακάριος ἀνὴρ, μεγάλα και ἀργά. Εἰς δὲ τὸ Κύριε, τί ἐπληθύνθησαν, ἀναρῶρει μεγαλύτερα ὁ χορὸς ὁ ἀρξάμενος και κατὰ Δόξαν, Ἔτι και ἔτι και τὴν ἐκφώνησιν. Εἰς δὲ τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ἰ' ἀπὸ τὸ Ἐξάγαγε και ψάλλομεν στιχηρὰ τὰ ἀναστάσιμα τὰ γ', και τὰ ἀνατολικὰ τὰ δ' και τοῦ ἁγίου γ'. Εἰ δὲ ἔχει δύο ἁγίους, λέγομεν ἐν ἀνατολικόν. Εἰς τὸ Δόξα και νῦν θεοτοκίον τὸ α', ἢ εἰσοδος μετὰ κηροῦ, τὸ προκείμενον, εἶτα διακονικὰ τῆς ἐκτενῆς και τὸ Καταξίωσον, εἶτα Πληρώσωμεν τὴν δέησιν. Και ἄρχεται ὁ ἐκκλησιάρχης στιχηρὸν μαρτυρικόν. Εἰ δὲ ἐν ἑορτῇ, λέγομεν τῆς ἑορτῆς και, ἐξερχόμενοι εἰς τὴν λιτὴν, ψάλλομεν τὸ στιχηρόν, Δόξα και νῦν θεοτοκίον. Ὁ ἱερεὺς: Ἔτι και ἔτι και ἐκφώνησις. Και ἄρχεται στιχηρόν, καθὼς ἔχει ὁ ἅγιος. Εὐθὺς τὴν λιτὴν ποιῶμεν. Δόξα και νῦν θεοτοκίον, ὁ ἱερεὺς: Ἔτι και ἔτι και ἐκφώνησις. Και ὑποστρέφει και ἄρχεται τὸ στιχηρόν τοῦ προφήτου και θυμιᾷ και λέγει: Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου, και τὰ νενομισμένα. Εἶτα ψάλλομεν τοῦ

τὴν τοῦ θυμιατοῦ εὐχὴν καθ' ἑαυτὸν και ὁ κρατῶν τὴν λαμπάδα ἴσταται ἐν τῷ ἀναλογίῳ, και ἐκφωνεῖ: Κελεύσατε. Θυμιάσας δὲ ὁ ἱερεὺς σταυροειδῶς τὴν ἁγίαν τράπεζαν και ὅλον τὸ ἅγιον θυσιαστήριον κατὰ τάξιν, ἐξέρχεται διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν και θυμιάσας σταυροειδῶς ἐκ τρίτου ἀπέρχεται και θυμιᾷ πρῶτον τὸν καθηγούμενον, εἶτα και τοὺς χοροὺς και τὸν ναὸν κατὰ τὸν τύπον, τῆς λαμπάδος αὐτοῦ προπορευομένης, και ἐξελθὼν εἰς τὴν νάρθηκα, θυμιάσας κάκεισε κατὰ τάξιν, ὑποστρέφει και γενόμενος ἔνδον τῶν βασιλικῶν πυλῶν, χαράττει μετὰ τοῦ θυμιατοῦ σταυρὸν και ἐκφωνεῖ μεγαλοφώνως: Κύριε, εὐλόγησον. Και εἰσελθὼν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, ἴσταται ἔμπροσθεν τοῦ ἱεραρίου και λέγει: Δόξα τῇ ἁγίᾳ και ὁμοουσίῳ και ζωοποιῷ. Και μετὰ τὸ Ἀμήν ἀρχόμεθα ψάλλειν μεγαλοφώνως και μετὰ μέλους: Δεῦτε προσκυνήσωμεν και προσπέσωμεν αὐτῷ Χριστῷ τῷ βασιλεῖ ἡμῶν, λέγων αὐτὸ ἐκ δευτέρου: Δεῦτε προσκυνήσωμεν και προσπέσωμεν αὐτῷ Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν, ἀπαξ. Εἰθ' οὕτω πάλιν: Δεῦτε προσκυνήσωμεν, και πλεῖον οὐδέν. Ἀλλ' εὐθὺς μεγαλοφώνως ἄρχεται ὁ προεστὼς, ἢ ὁ ἐκκλησιάρχης εἰς ἦχον πλ. δ' τὸ Εὐλόγει, ἢ φυγὴ μου, τὸν Κύριον μετὰ μέλους, ὡς συνήθως. Ὁ δὲ

στίχου τὸ ἀναστάσιμον καὶ εἰσέρ-
χομεθα εἰς τὸν ναόν. Εἶτα ψάλ-
λομεν τὰ στιχηρὰ τὰ κατὰ ἀλφά-
βητον τὰ δ' καὶ οὕτως· Νῦν ἀπολύ-
εις, καὶ λέγομεν· Θεοτόκε παρθέ-
νε γ', καὶ εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς τὸν
ἄρτον καὶ λέγομεν· Εὐλογήσω τὸν
Κύριον, ἕως τὸ Οὐκ ἐλαττωθή-
σονται παντὸς ἀγαθοῦ, Δόξα καὶ
νῦν καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν Πρα-
ξαπόστολον. Εἰ δὲ ἐν ἑορτῇ, τῆς
ἑορτῆς. Οἱ δὲ ξυλοφόροι ἔρχονται
μετὰ ὕδατος, τοὺς διψῶντας παρα-
μυθούμενοι. Καὶ μετὰ τὸ πληρω-
θῆναι τὴν ἀνάγνωσιν λέγει τὸ
Κύριε ἐλέησον ιβ', διὰ τὸ εἰς
τοὺς τόπους αὐτῶν πάντας ἐδραι-
ωθῆναι. Εἴθ' οὕτω τὸ ἐξάψαλ-
μον σύντομον, τὸ Θεὸς Κύριος,
τὸ τροπάριον, τὸ ἀναστάσιμον, τὸ
θεοτοκίον.

ιερεὺς, ἐξελθὼν τοῦ θυσιαστηρίου,
ποιεῖ μετάνοιαν μίαν μετὰ τοῦ
κανδηλάπτου ἐνώπιον τῶν ἀγίων
θυρῶν, ὡσαύτως εἰς τοὺς χοροὺς
πρὸς μίαν. Ὅτε δὲ φθάσωμεν
εἰς τὸ Ἀνοιξαντός σου τὴν χεῖρα,
ποιεῖ ὁ ἐκκλησιάρχης τῷ ἡγουμέ-
νῳ μετάνοιαν καὶ ἀναρῶρει ἐκεῖ-
νος τὸν στίχον ὑψηλοτέρα. Εἰ
δὲ οὐκ ἔστιν ὁ ἡγούμενος, ὑψοῖ ὁ
ἐκκλησιάρχης. Ψαλλομένου δὲ ἔτι
τοῦ ψαλμοῦ, λέγει ὁ ἱερεὺς τὰς
εὐχὰς τοῦ λυχνικοῦ καὶ, πληρου-
μένου τοῦ ψαλμοῦ, ποιεῖ συνα-
πτήν ὁ ἱερεὺς καὶ ἐκφωνεῖ· Ὅτι
πρέπει σοι. Εἶτα στιχηρὰ ἤχος
πλ. δ' μετὰ ἰδίου μέλους· Μακά-
ριος ἀνὴρ. Εἰς δὲ τὸν γ' ψαλμὸν
ὑψοῦμεν μικρόν, τὸ δὲ δεύτερον
καὶ τρίτον ἀντίφωνον λέγει ὁ ἱε-
ρεὺς· Ἐτι καὶ ἔτι καὶ ἐκφώνη-
σις. Μετὰ δὲ τὸ γ' ἀντίφωνον
ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς καὶ βάλλει
μετάνοιαν τῷ καθηγουμένῳ καὶ
θυμιᾷ, ὡς ἔθος ἐστί, καὶ λέγομεν
τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς τὸν ἦχον,
ιστῶντες στίχους ι', ψάλλομεν στι-
χηρὰ ἀναστάσιμα τοῦ ἤχου γ',
ἀνατολικά δ' καὶ τοῦ Μηναίου γ'.
Εἰς δὲ τὸ Ὅτι ἐκραταιώθη ποιεῖ
μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ ὁ ἱερεὺς
καὶ ἀλλάσσει καὶ εἰσέρχεται ἐν
τῷ ναῷ, προπορευομένης αὐτοῦ
λαμπάδος χωρὶς Εὐαγγελίου, καὶ
ἀποσκεπάζονται πάντες. Καὶ ἐνού-
μενοι οἱ β' χοροὶ λέγουσι· Δόξα καὶ
νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἤχου. Εἰ

δε ἔστι καὶ ἰδιόμελον, λέγει εἰς τὸ Δόξα ὁ ἱερεὺς· Σοφία, ὄρθοι, οἱ μοναχοὶ τὸ Φῶς ἰλαρόν. Καὶ εὐθύς ὁ ταχθεὶς μοναχός, βαλὼν τὴν συνήθη μετόνοιαν τῷ καθηγουμένῳ, ψάλλει προκείμενον· Ὁ Κύριος ἐβασίλευσε, δίστιχον. Εἰ δὲ ἔστιν ἑορτὴ καὶ ἔχει προφητείας, λέγει αὐτάς. Μετὰ δὲ τὸ προκείμενον ὁ ἱερεὺς· Εἴπωμεν πάντες, καὶ τὴν συνήθη ἐκτενήν, οἱ μοναχοὶ τὸ Καταξίωσον. Ὁ δὲ ἱερεὺς· Πληρώσωμεν τὴν ἑσπερινὴν δέησιν καὶ τὰς λοιπὰς αἰτήσεις καὶ οὕτως ἐκφωνεῖ· Εἴη τὸ κράτος. Εἰρήνη πάσιν. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, ἐκφώνησις· Εἴη τὸ κράτος. Καὶ ἀρχόμεθα στιχηρὰ τοῦ προφήτου εἰς τὸν κατὰ τὴν ἡμέραν ἦχον καὶ λιτανεύομεν μετὰ θυμιατοῦ καὶ λαμπάδος, τοῦ ἱερέως προπορευομένου. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ στιχηροῦ ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς εἰς ἐπήκοον πάντων· Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου (υποминаются пророки Моисей, Ааронъ и Елисей), Τὸ Κύριε ἐλέησον ν'. Εἶθ' οὕτως ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ καὶ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν Συμεῶν καὶ τ. δ. до конца прошения; Κύριε ἐλέησον ν'. Μετὰ δὲ τοῦτο ἐκφωνεῖ· Ἐπάκουσον ἡμῶν ὁ Θεός ὁ Σωτὴρ ἡμῶν. Καὶ κλινόντων ἡμῶν τὸ γόνυ, ἐπεύχεται μεγαλοφώνως ὁ ἱερεὺς· Δέσποτα πολυέλεε (υποминаются пророки Моисей, Ааронъ, Илия и Елисей и великомученица Екатерина). Ἀρχόμεθα στιχηρὰ ἀναστάσιμα τοῦ στίχου καὶ εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ (καὶ) λέγομεν στίχον· Ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε, στίχον β'. Εὐφρανθήσομαι καὶ ἀγαλλιάσομαι, καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ τοῦ ἀλφαβήτου. Καὶ εἰ μὲν λάχῃ ἑορτὴ Δεσποτικὴ ἢ ἀγίου, Δόξα καὶ ψάλλομεν ἰδιόμελον, Καὶ νῦν θεοτοκίον πρὸς τὸν ἦχον ἐκ τῶν ἀνατολικῶν. Ψάλλομεν δὲ ταῦτα κοινῶς, εἶτα· Νῦν ἀπολύεις, Τρισάγιον, μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἔστιν ἡ βασιλεία. Οἱ ἀδελφοί· Θεοτόκε παρθένε. Τοῦτο ὀφείλομεν λέγειν γ'. Ὁ δὲ κανδηλάπτης προτίθησιν ἄρτους τρεῖς, ἐξ ὧν ἐσθίουσιν οἱ ἀδελφοὶ εἰς κανίσκιον ἐπάνω τῆς βιβλιοθήκης. Ὁ δὲ ἱερεὺς, λαβὼν ἄρτον ἓνα ἐπὶ τὰς χεῖρας καὶ τυπώσας ἐν αὐτῷ σταυρόν, ἐπεύχεται· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεός ἡμῶν (тѣ же святые упоминаются). Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, Εὐλόγησω τὸν Κύριον ἕως· Οὐκ ἐλαττωθήσονται παντὸς ἀγαθοῦ. Καὶ ἀπελθὼν ὁ ἱερεὺς ἐνώπιον τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ στραφεὶς ἐπεύχεται· Εὐλογία Κυρίου ἔλθῃ ἐφ' ἡμᾶς. Καὶ εὐθύς τίθεται ἀνάγνωσις εἰς τὸν Πραξαπόστολον τὸ χύμα. Ἰστέον δέ, ὅτι ἀπὸ τὸ Πάσχα μέχρι τῶν ἁγίων Πάντων εἰς τὴν αὐτὴν ἀνάγνωσιν αἱ Πράξεις ἀναγινώσκονται, εἰς δὲ τὰς λοιπὰς κυριακὰς τοῦ χρόνου αἱ ἑπτὰ καθολικαὶ καὶ αἱ ἰδ' ἐπιστολαὶ

τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Παύλου καὶ ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Θεολόγου, εἰ θέλη ὁ προεστώς. Ὁ δὲ κελαρῖτης, κατακλάσας ἕνα ἄρτον ἀπὸ τῶν εὐλογηθέντων, ἐπιδίδωσι τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ὕδωρ καί, πίνοντες οἱ ἀδελφοί, ποιήσαντες οἱ διακονήσαντες τὴν συνήθη μετάνοιαν ἐξέρχονται. Далѣ замѣчаніе, касающееся запрещенія пить воду послѣ чтенія, ради причащенія, и относительно различныхъ дарованій благословенныхъ хлѣбовъ. [Л. 7 об.). Замѣчаніе не пѣть поліелей отъ Воздвиженія до сырної недѣли.

Κонецъ всенощнаго бдѣнія до «Слава въ вышнихъ» ничего не имѣетъ особеннаго. Послѣ этой пѣсни ектенья: Πληρώσωμεν τὴν ἐωθινὴν δέησιν, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη πᾶσι καὶ ἀρχόμεθα ψάλλειν τὰ κατὰ συνήθειαν καὶ ἀπερχόμεθα ἐν τῇ ἁγίᾳ Βάθει, ἐντὸς δὲ γενόμενοι τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Βάθους, ἀσκέπαστοι· Δέσποινα, πρέσβευε τοῦ σωθῆναι ἡμᾶς, ὅτι σὺ ἡ ἐλπίς τῶν ἀπηλπισμένων καὶ καταρυγῆ τῶν ψυχῶν ἡμῶν. Ὁ ἱερεὺς ἐκτενῆ, Κύριε ἐλέησον ῥ' καὶ μνημονεύει ὁ ἱερεὺς καὶ ἀπολύει.

[Л. 8). Замѣчаніе о службѣ пятницы и сугуботы на весь годъ.

[Л. 8 об.). Χρὴ γινώσκειν, ὅτι ὀφείλομεν ἐορτάζειν εἰς τὴν α τοῦ Μαΐου τὴν ἀνάμνησιν τοῦ γενομένου μεγάλου σεισμοῦ μετὰ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ καὶ τὰ τεῖχη τοῦ κάστρου τῆς μονῆς οὐ μικρὸν συνθλάσαντος καὶ διαρρήξαντος, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐντὸς κελλία τῆς μονῆς, τὰ μὲν ριζηθὸν ἐκδαφίσαντος, τὰ δὲ εἰς μέρη συνθλάσαντος, ὡς καὶ ἐπὶ ἡμέρας ἐνιαυτοῦ κρατήσαντος, ὥστε πάντας ἡμᾶς τὴν μονὴν καταλίψαντας, τὴν ἔρημον διατρέβειν (ομεν), ἐν ἧ καὶ τὰς εὐχαριστηρίους ψόδὰς τῷ φιλανθρωπινῷ Θεῷ ἀναπέμπομεν, τῷ ἐπὶ τὴν γῆν ἐπιβλέποντι καὶ ποιῶντι αὐτὴν τρέμειν. Αὐτὸς δὲ οὐ παρεῖδε τὴν αἵτησιν ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν, διὰ τὴν ἄφατον αὐτοῦ εὐσπλαγχνίαν καὶ ἀνείκαστον ἀγαθότητα, ταῖς ἰκεσίαις καμπτώμενος τοῦ θεράποντος αὐτοῦ προφήτου Μωσέως καὶ τῆς πανυπερενδόξου καὶ παναγίας αὐτοῦ Μητροῦ ταῖς δεήσεσι μὴ ἀπαναινόμενος, διὸ καὶ ἑαυτῆς ὀφείλομεν κατὰ τὴν πρώτην τοῦ Μαΐου (διὸ καὶ ὀφείλομεν ἐν ταύτῃ τοῦ Μαΐου α' Ркп. № 1101) πάννουχον ἀγρυπνίαν ἐπιτελεῖν. Φυλάττομεν δὲ τὴν αὐτὴν ἡμέραν νηστειαν μέχρις ἐσπέρας. Εἰ ἴσως φθάσοι τῇ αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἡ ἁγία Πεντηκοστή, ὀφείλει γενέσθαι ἡ θεία λειτουργία εἰς τὸν καιρὸν αὐτῆς καὶ λαβεῖν οἱ ἀδελφοὶ κατακλαστὸν αὐτῶν καὶ ἀπέρχεσθαι ἐν τοῖς κελλίαις αὐτῶν, μηδὲν ἕτερόν τι ἐσθίειν, ἀλλ' ἐν συντετριμμένῃ

καρδία καὶ καθαρῶ συνειδότι εὐχεσθαι καὶ εὐχαριστεῖν τῷ ἁγίῳ Θεῷ ἡμῶν. Τῆς δὲ ἑσπέρας καταλαβούσης, ὀφείλομεν ἐσθίειν ξηροφαγίαν καὶ ἐπιτελεῖν τὴν ἀγρυπνίαν καὶ στιχολογεῖν τὸ ἅπαν Ψαλτήριον σὺν τῇ ἀκολουθίᾳ τοῦ προφήτου Μωϋσέως καὶ ἐπὶ τὴν αὖριον ποιεῖν γενέσθαι ἀγάπη τοῖς ἀδελφοῖς.

[л. 9—15) вставлены сюда.

[л. 16). Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοδοσίου τοῦ κοινοβιάρχου.

Διατάξεις τῆς ἀγρυπνίας. Чинъ великой вечерни см. выше стр. 398—402. Чинъ утрени обычный. По отпустѣ ея ποιούμεν τὰς συνήθειαις λιτὰς ἐν τῇ ἁγίᾳ Βάτῳ, ψάλλοντες στιχηρὰ τοῦ προφήτου, ὁ δὲ ἱερεὺς θυμῶ καὶ οὕτως λέγει τὴν μεγάλην αἴτησιν καὶ τὰς κατὰ συνήθειαν αἰτήσεις, τὸ Κύριε ἐλέησον ὡ, ἐκφώνησις: Ἐπάκουσον ἡμῶν ὁ Θεός, Εἰρήνη πᾶσι, Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Κλινάτων δὲ ἡμῶν τὸ γόνυ, ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς: Δέσποτα πολυέλεε, καὶ ἀπολιόμεθα.

[л. 21). Замѣчаніе о количествѣ всемошныхъ бдѣній.

[л. 21 об.). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις μοναστηρίων.

Замѣчаніе о чтеніи Псалтири.

Чинъ вечерни и утрени обычные, о службѣ пятницы и субботы (см. выше стр. 26—28), но вмѣсто пр. Саввы здѣсь упоминается пророкъ Моисей, о поведеніи въ церкви братіи и хорѳ, о начальномъ хорѳ, о чтеніи недѣльныхъ канонѳ, о поклонѳхъ въ четыредесятницу и въ постъ Рожд. Христова, объ еkkлiархѳ, епистимонархѳ и будителѳ, о чтеніи евангеліѳ на цѣлѳый годъ, и о чтеніѳхъ на тралезѳ, запрещеніе не пить воды послѣ тралезы и о пѣніи канона Богородицы на повечеріи.

[л. 23 об.—24). Ἀκολουθία τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

Служба въ большинствѣ случаевъ сходна съ Типикономъ XII—XIII в. № 1094 (см. выше стр. 6—20), но есть нѣкоторыя отличія, которыя въ большинствѣ случаевъ повторяютъ особенности Типикона № 1096. Часы съ тремя псалмами, но на первомъ часѣ положено чтеніе изъ пророчества. Литургія преждеосвященныхъ совершается по обычному чину, но послѣ «Святая святымъ» священникъ произноситъ: Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν Συμεῶν μοναχοῦ καὶ πάσης τῆς ἐν τῆς Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότητος, ὡς ἔθος ἔχει ποιεῖν ἀείποτε εἰς

τάς ἀγίας αὐτοῦ λειτουργίας. Повечеріе, какъ въ Типиконѣ XII—XII в. № 1094 (стр. 15—17). Въ субботу праздновалась память Θεοδора Τιρονα. Суббота второй недѣли и воскресеньε 1-й празднуется, какъ въ Типикѣ № 1096 (стр. 60). Выносъ креста на вечерни въ 3 недѣлю опущенъ, но есть выносъ на утрени обычный. Въ 4 недѣлю воспоминается ἐγκαίρια τῶν ἀγίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου. Служба канона, акаѳиста, субботы пр. Лазаря, вербнаго воскресенья и первыхъ трехъ дней страстной седмицы, включая сюда и замѣчаніе о чтеніи евангелія на часахъ этихъ дней, какъ въ рукописи № 1096 (см. выше стр. 60—62).

Въ великую пятницу σημαίνει τὸ μικρὸν ὄραν α' καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ φάλλομεν τὴν α' ὄραν, τρίψαλμοι συνήθεις, καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν τοὺς κατὰ συνήθειαν ψαλμοὺς ποιεῖ ὁ ἱερεὺς στίχους καὶ ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου καὶ τῶν λοιπῶν καὶ φάλλομεν 5, 2 и 37. Ἐἴτα τροπάρια ἀντὶ τὸ Прωτὶ εἰσάκουσον, ἦχος α'. Σταυρωθέντος σου Χριστέ, ἀνηρέθη, Καὶ νῦν, Τί σε καλέσωμεν τὴν κεχαριτωμένην, εἶθ' οὕτως τροπάρια γ' ἀπὸ τῶν ιβ' τροπαρίων τῶν ἰδιομέλων καὶ δευτεροῦμεν αὐτὰ μέσον οἱ δύο χοροὶ ἦχος πλ. δ'. Σήμερον τοῦ ναοῦ τὸ καταπέτασμα, στίχος: Ἴνα τί ἐφρύαξαν ἔθνη, στίχος β'. Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν, ἦχος πλ. δ'. Κύριε, τί ἐπληθύνθησαν, στίχος ἕτερος: Πολλοὶ ἐπανίστανται ἐπ' ἐμέ, τροπάριον ἦχος πλ. δ'. Τοῖς συλλαβοῦσι σε παρανόμοις, στίχος: Ἡ καρδία αὐτοῦ συνήγαγεν.

Ἦρα γ'. Περὶ ὄραν ζ' σημαίνει τὸ μικρὸν καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ φάλλομεν ἐν τῷ νάρθηκι τὴν γ' ὄραν τρίψαλμον, καὶ εἶθ' οὕτως ὁ ἱερεὺς ποιεῖ στίχον καὶ ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου σὺν τῇ λοιπῇ ἀκολουθίᾳ καὶ οὕτως τοὺς ψαλμοὺς: ψαλμὸς 34, 58 и 50. Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ψαλμῶν ἀντὶ τοῦ Κύριε, ὁ τὸ πανάγιόν σου Πνεῦμα, λέγει ἦχος πλ. β'. Κύριε, κατέκρινάν σοι Ἰουδαῖοι, Δόξα τὸ αὐτό, Καὶ νῦν θεοτοκίον: Θεοτόκε σὺ ἡ ἄμπελος. Ἐἶθ' οὕτως ἕτερα τροπάρια γ' ἀπὸ τῶν ιβ' ἦχος πλ. δ'. Διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἕτερον ἦχος ὁ αὐτός: Прὸ τοῦ τιμίου σταυροῦ, στίχος: Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με, στίχος β'. Ἐλέησόν με, Κύριε, ὅτι ἀσθενής, τροπάριον ἦχος πλ. α'. Ἐλκόμενος ἐπὶ σταυροῦ. Καὶ μετὰ ταῦτα προκείμενον τῆς προφητείας ἦχος δ'. Ὅτι ἐγὼ εἰς μάστιγας ἔτοιμος, στίχος: Κύριε, ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας μου, προφητεία Ἠσαίου: Κύριος δίδωσί

μοι γλώσσαν, εἶτα ὁ ἀπόστολος πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ἔτι Χριστός, ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν и т. д. что выше стр. 63, № 1096. Послѣ евангелія, εἶτα τὸ Κύριος ὁ Θεὸς εὐλογητός, τὸ Τρισάγιον, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ ἀπολύει.

Ὡρα ς'. Συνάπτομεν αὐτὴν μετὰ τῆς τρίτης, φάλλοντες καὶ αὐτὴν τρίφαλμοι καὶ εὐθὺς λέγει ὁ ἱερεὺς στίχον καὶ ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου σὺν τῇ λοιπῇ καὶ οὕτω τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ τοὺς φαλμοὺς 21, 12 и 20. Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν φαλμῶν ἀντὶ τοῦ Ὁ ἐν ἔκτῃ, λέγομεν τροπάριον ἤχος β'. Σωτηρίαν εἰργάσω, Δόξα τὸ αὐτό, Καὶ νῦν, Ὅτι οὐκ ἔχομεν παρρησίαν, καὶ ἀρχόμεθα τῶν τροπαρίων τρία ἀπὸ τῶν ιβ' ἤχος πλ. δ'. Τάδε λέγει Κύριος τοῖς Ἰουδαίοις, στίχος· Κύριε ὁ Κύριος ἡμῶν, στίχος· Ὅτι ἐπήρθη ἡ μεγαλοπρέπειά σου, τροπάριον ἤχος πλ. α'. Δεῦτε, χριστοφόροι λαοί, στίχος· Ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε, στίχος· Εὐφρανθήσομαι καὶ ἀγαλλιάσομαι, τροπάριον· Οἱ νομοθέται τοῦ Ἰσραὴλ, εἶδ' οὕτω προκείμενον τῆς προφητείας ἤχος πλ. β'. Ἔδωκαν εἰς τὸ βρῶμά μου см. выше стр. 63 (ркп. № 1096). εἶτα (т. е. послѣ евангелія) Ταχὺ προκαταλαβέτωσαν ἡμᾶς, τὸ Τρισάγιον, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ ἀπόλυσις.

Ὡρα θ'. Συνάπτομεν καὶ αὐτὴν, ὡς τὴν ς', καὶ εὐθὺς ὁ ἱερεὺς στίχους καὶ ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου καὶ τῶν λοιπῶν καὶ φάλλομεν φαλμοὺς 142, 101 и 85, καὶ εἶθ' οὕτως ἀντὶ τοῦ Ὁ ἐν τῇ θ' ὥρα, τροπάριον· Βλέπων ὁ ληστής, Δόξα τὸ αὐτό, Καὶ νῦν, Ὁ δι' ἡμᾶς γεννηθεὶς καὶ ἀρχόμεθα τῶν τροπαρίων τὰ ἐπίλοιπα ἀπὸ τῶν ιβ', ἤχος β'. Θάμβος ἦν κατιδεῖν τόν, στίχος· Σῶσόν με, Κύριε, ὅτι ἐκλέλοιπεν, στίχος β'. Μάταια ἐλάλησεν ἕκαστος, ἤχος β'. Ὅτε τῷ σταυρῷ προσήλωσαν, στίχος· Ἔως πότε, Κύριε, ἐπιλήσοι μου, στίχος· Μάταια ἐλάλησε, στίχος· Ἔως τίνος θήσωμαι βουλάς, ἤχος πλ. β'. Σήμερον κρεμάται ἐπὶ ξύλου, εἶτα προκείμενον τῆς προφητείας ἤχος δ'. Εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ (тамъ же). εἶτα· Μὴ δὴ παραδῶης, Τρισάγιον, τροπάριον ἤχος πλ. δ'. Βλέπων ὁ ληστής, Δόξα καὶ νῦν, Τὸν ἀμνόν, Κύριε ἐλέησον μ', τὰ τυπικά καὶ οἱ μακαρισμοὶ χύμα и т. д. [л. 44, 45).

Ὁ Ἄμωμος μετὰ τοῦ ἀλληλουαρίου εἰς ἤχον πλ. α', εἶτα ἀναστάσιμα τροπάρια φάλλον ἡν ὑтрени въ великую субботу. Въ канонѣ 6 пѣсней. Во время великаго славословія ὁ ἱερεὺς εἰσοδεύει μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τὴν πᾶσαν στολὴν τὴν μαυράν. Μετὰ δὲ τὸ Τρισάγιον, ὁ ἱερεὺς· Σοφία, τροπάριον· Ὁ εὐσχήμων. Ὁ ἱερεὺς· Πρόσχωμεν и т. д. Предъ пареміями на литургіи про-

κιμενъ: «Господь воцарися». Μετά δὲ τὴν ἀπόλυσιν δίδεται κατακλαστόν ὑπὸ τοῦ ἱερέως. Εἶθ' οὕτω γίνεται ἡ συνήθης εὐλόγησις τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου μετ' εὐλαβείας καὶ ὀλιγοδείας διὰ τὸ αἰδέσιμον τῆς προσδοκομένης ἀγίας κυριακῆς.

Καὶ ἐξερχόμεθα ἐν τῷ νάρθηκι, ἐναπομείνας δὲ ὁ κανδηλάπτης ἄπτει τὰ κηρία καὶ ποιεῖ πυρίον μέγα καὶ τίθησιν αὐτὸ μέσον τῶν πυλῶν. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἀλλάσσει καὶ ἐξέρχεται ἐν τῷ νάρθηκι, θυμιῶν, προηγουμένης αὐτῷ καὶ λαμπάδος. Ὁ δὲ καθηγούμενος διανέμει τὰ κηρία, ἧ ὁ ἐκκλησιάρχης καὶ ἄπτομεν πάντες. Μετὰ δὲ τὸ θυμιᾶσαι τοὺς ἀδελφούς, ἵσταται ὁ ἱερεὺς κατενώπιον τῶν ἀγίων πυλῶν καὶ ποιεῖ σταυρὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ καὶ λέγει· Δόξα τῇ ἀγία καὶ ὁμοουσίῳ. Καὶ ἡμῶν ἀποκρινομένων τὸ Ἀμήν, ἄρχεται ὁ ἱερεὺς τροπάριον ἤχος πλ. α'. Χριστὸς ἀνέστη, ὁμοίως καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ λέγεται τρίτον ὑπὸ τοῦ ἱερέως καὶ τρίτον παρὰ τῶν μοναχῶν. Εἶθ' οὕτως ὁ ἱερεὺς στίχος· Ἀναστήτω ὁ Θεός. Ὁ λαός· Χριστὸς ἀνέστη. Ὁ ἱερεὺς στίχος· Ὡς ἐκλείπει. Ὁ λαός· Χριστὸς ἀνέστη, στίχος· Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ. Ὁ λαός· Χριστὸς ἀνέστη. Στίχος· Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν. Ὁ λαός· Χριστὸς ἀνέστη. Στίχος· Συστήσασθε ἑορτήν, Χριστὸς ἀνέστη. Ὁ ἱερεὺς· Δόξα καὶ νῦν, γεγονωτέρα φωνῇ· Χριστὸς ἀνέστη. Ὁ ἱερεὺς· Ἀρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, Χριστὸς ἀνέστη. Καὶ ἀνοιγομένων τῶν πυλῶν, εἰσοδεύει, προπορευομένων τῶν λαμπάδων, συνεφεπομένου τοῦ καθηγούμενου καὶ τῶν μοναχῶν, φαλλόντων καὶ ἀπερχομένων ἐν τοῖς ἰδίαις στασιδίαις. Εἰσερχόμενος δὲ ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ βήματι ποιεῖ συναπτὴν.

[Л. 47 об.). Обрядъ христосованія на Пасху см. выше стр. 65.

Начало ѡдѣнїя въ недѣлю Θομину, см. выше стр. 65.

Въ понедѣльникѣ недѣли Θοминой. Μετὰ τὴν ἐναρξιν τοῦ ἱερέως λέγομεν Χριστὸς ἀνέστη γ', εἶτα Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ τὸν ἐξάφαλμον.

Δεῖ γινώσκειν, ὅτι ε' τῆς τοιαύτης (Θομιной) ἐβδομάδος ὀφείλομεν ἑορτάζειν τὸν ὄσιον πατέρα ἡμῶν Ἰωάννην τῆς Κλίμακος καὶ ποιεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ ἀγάπην τοῖς ἀδελφοῖς. Ὁμοίως καὶ εἰς τὰς ἰε' τοῦ Ἰουλίου ὀφείλομεν εἰς τὰ Φούκαρα καὶ ἑορτάζειν τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ καὶ ποιεῖν ἐκεῖσε παράκλησιν καὶ παρηγορεῖν τοὺς ἀπελθόντας ἐκεῖσε ἀδελφούς. Ὁμοίως καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν ἀγίων μεγάλων μαρτύρων τεσσαράκοντα εἰς τὴν Λιγαίαν οὕτως ὀφείλομεν ποιεῖν, ἀλλὰ

καὶ εἰς τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐκκλησίας τῶν αὐτῶν ἁγίων τεσσαράκοντα (№ 1101 μεγάλων μαρτύρων τῆς ἐν τῇ Λιγαία), οὕτως ὀφείλομεν ποιεῖν μηνὶ Σεπτεμβρίῳ β'. Ὁμοίως ὀφείλομεν ἐορτάζειν καὶ τοὺς ὁσίους πατέρας ἡμῶν [л. 52).

Стихиры на стиховнѣ въ остальные воскресенья воскрес-
ныхъ и алфавита.

Τῇ κυριακῇ τῆς Πεντηκοστῆς σημαίνει τὸ λυχνικὸν ταχύτερον διὰ τὴν ἀκολουθίαν τῆς γονυκλισίας καὶ ψάλλομεν τὸν ψαλμὸν συνήθη, τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἤχος β'. Ἐν τοῖς προφήταις καὶ τὰ λοιπά, ἰστώμεν δὲ στίχους γ' καὶ δευτεροῦμεν τοὺς γ', δ' τὰ ἰδιόμελα Παράδοξα σήμερον καὶ τὰ ἕτερα, Δόξα καὶ νῦν, ἰδιόμελον ἤχος πλ. β'. Βασιλεῦ οὐράνιε, εἴσοδος, Φῶς ἰλαρόν, προκείμενον ἤχος βαρύς· Τίς Θεὸς μέγας, στίχος· Καὶ εἶπα νῦν, στίχος β'. Ἐμνήσθη τῶν ἔργων Κυρίου, εἶτα τὰ ἀναγνώσματα προφήτου Ἡσαΐου· Ἐπίβλεψον, Ἰερεμίου· Θαρσεῖτε τέκνα, Δανιήλ· Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς ἐξήγαγεν, τὸ Καταξίωσον, ἐκτενὴ καὶ, ἐπιφωνοῦντος τοῦ ἱερέως, ἀρχόμεθα ἰδιόμελον ἤχος γ'. Νῦν εἰς σημεῖον τοῖς πᾶσιν, οἱ β' χοροὶ πρὸς ἅπαξ, στίχος· Καρδίαν καθαρὰν κτίσον, εἶτα ὁ ἱερεὺς· Ἔτι καὶ ἔτι κλίνοντες τὰ γόνατα τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ ἡμῶν κλινόντων ἐπὶ τῆς γῆς γονάτων καὶ αὐχένων, ἀναγινώσκει ὁ ἱερεὺς τὴν πρώτην εὐχὴν ἀπὸ τοῦ βήματος μεγαλοφώνως εἰς ἐπήχοον πάντων. Μετὰ δὲ τὸ συμπληροῦσθαι τὴν εὐχὴν λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον, ἀνάστησον καὶ διαφύλαξον ἡμᾶς ὁ Θεὸς τῇ σῇ χάριτι. Τῆς παναγίας. Εἶθ' οὕτως πάλιν ψάλλομεν τὸ ἕτερον ἰδιόμελον ἤχος β', ὡς εἴρηται, δις· Νῦν τὸ παράκλητον Πνεῦμα, στίχος· Μὴ ἀπορρίψης με ἀπὸ τοῦ προσώπου. Καὶ πάλιν ὁ ἱερεὺς· Εἴπωμεν πάντες, καὶ ποιεῖ τὴν συνήθη ἐκτενήν· Ἔτι καὶ ἔτι κλιναντες. Καὶ ἡμῶν ἐπὶ γόνου κειμένων, ἀναγινώσκει τὴν δευτέραν εὐχὴν καὶ μετὰ τὸ τέλος αὐτῆς· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον. Τῆς παναγίας, καὶ λέγει τὴν τῆς εὐχῆς ἐκφώνησιν. Εἶθ' οὕτως ἕτερον ἰδιόμελον· Νῦν περιβάλλονται κράτος, στίχος· Ἀπόδος μοι τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ σωτηρίου. Καὶ πάλιν ὁ ἱερεὺς· Ἔτι καὶ ἔτι. Καὶ ἡμῶν ἐπὶ γόνου πάλιν κειμένων, ἀναγινώσκει τὴν τρίτην εὐχὴν καὶ αὖθις· Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, Τῆς παναγίας, ἀχράντου, εἶτα τὴν ἐκφώνησιν τῆς εὐχῆς. Μετὰ δὲ ταῦτα λέγει· Δόξα καὶ νῦν, ἤχος πλ. δ'. Δεῦτε λαοὶ τὴν τρισυπόστατον, εἶτα· Νῦν ἀπολύεις, τὸ Τρισάγιον, τὸ ἀπολυτικίον· Εὐλόγητός εἶ, Χριστέ, ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις [л. 59).

[Л. 61). Ἀκολουθία τῶν σαββάτων τοῦ ἔλου ἐνιαυτοῦ, ἐν οἷς ὑπάρχει μνήμη μεγάλου ἁγίου καὶ ψάλλομεν Θεὸς Κύριος. Также и въ пятницу.

[Л. 63). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τοῦ ἔλου νιαυτοῦ.

2 Сентября. Ἀθλησις τοῦ ἁγίου μάρτυρος Μάμαντος καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ νηστευτοῦ. Προεορτὴ τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου προφήτου Μωϋσέως.

Ἐσπέρας εἰς τὸ λυχνικὸν μετὰ τὴν στιχολογίαν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ἠ' καὶ λέγομεν εἰς τὸ Μηναῖον προσόμοια γ' τοῦ μάρτυρος καὶ τοῦ προφήτου ἐκ τῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ στιχηρὰ γ' εἰς ἦχον α' πρὸς Πανεύφημοι μάρτυρες, τὸ α' Προφῆτα θαυμάσιε καὶ Προφῆτα πανάγιε, τὸ γ' Προφῆτα μακάριε καὶ τοῦ ἱεράρχου ἕτερα γ', στίχον δὲ λέγομεν Δίκαιος, ὡς φοῖνιξ, Δόξα ἰδιόμελον ἦχος β'. Νέον φυτὸν καθάπερ ἐλαίας, Καὶ νῦν θεοτοκίον, εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ τῆς Ὀκτώηχου, Δόξα ἰδιόμελον τοῦ ἁγίου ἦχος δ'. Δεῦτε συμφώνως πιστοί, Καὶ νῦν θεοτοκίον, τροπάριον ἦχος δ'. Ὁ μάρτυς σου, Κύριε, τοῦ ὁσίου Κανόνα πίστεως, τοῦ προφήτου τροπάριον ἦχος β'. Προφήτης ἐκλεκτὸς καὶ θεράπων Κυρίου ἐδείχθη ἀληθῶς. Τὰ δὲ αὐτὰ καὶ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ ὄρθρου. Εἰς τὸν ὄρθρον ἢ συνήθης στιχολογία, ἀναγινώσκεται καὶ τὸ μαρτύριον τοῦ ἁγίου, τὰ καθίσματα κατὰ τὸν τύπον τῆς Ὀκτώηχου, τοῦ Μηναίου καὶ προεορτῆς, κανόνας δὲ ψάλλομεν τοῦ Μηναίου καὶ προεορτῆς. Εἴ μεν ἔχει ὁ ὄσιος, καταλιμπάνομεν τὴν Ὀκτώηχον, εἰ δ' οὐ μή, ψάλλομεν ἀπ' αὐτῆς τὸν ἕνα κανόνα καὶ οὕτως ποιῶμεν ἐν πᾶσι μέχρι τῆς ἐορτῆς τοῦ προφήτου, στιχηρὰ εἰς τοὺς αἴνους τῆς Ὀκτώηχου, ψάλλομεν εἰς τὸν στίχον, Δόξα ἰδιόμελον. Εὖ δοῦλε ἀγαθέ, καὶ νῦν θεοτοκίον. Εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικά, προκείμενον ἦχος βαρῦς. Εὐφρανθήσεται, στίχος. Εἰσάκουσον ὁ Θεός, ὁ ἀπόστολος πρὸς Τιμόθεον. Τέκνον Τιμόθεε, παρηκολούθηκάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, ἕτερος ἀπόστολος τοῦ ὁσίου, πρὸς Ἑβραίους. Ἀδελφοί, τοιοῦτος ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς, Ἀλληλοῦια ἦχος δ'. Δίκαιος, ὡς φοῖνιξ, εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον. Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς, ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς, ἕτερον εὐαγγέλιον τοῦ ὁσίου κατὰ Ἰωάννην. Εἶπεν ὁ Κύριος, ἐγὼ εἰμὶ ἡ θύρα, κοινωνικόν. Ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι [Л. 64).

3. Память священномученика Евѳимія, епископа Нико-

מידийскаго, Θεοδοσία, сподвижника великаго Евѳимія, и пред-
празднество.

4 Сент. Ἐθλησις τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Βαβύλα, ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ γ' νηπίων καὶ τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Βαβύλα, ἐν Νικομηδείᾳ γενομένου διδασκάλου ἅμα τοῖς ὑπ' αὐτὸν 84 νηπίοις. Ταύτην τὴν μνήμην ὀφείλομεν φάλλειν τῇ ἐπαύριον εἰς τὴν ε' μετὰ τὴν μνήμην τοῦ προφήτου Ζαχαρίου. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐορτάζομεν τὸν μέγαν καὶ θεόπτην Μωϋσῆν¹⁾. Ἀγρυπνία μεγάλη. Εἴ μεν ἔστι κυριακή, στιχολογία, εἰ δ' οὐκ ἔστι, λέγομεν τὸ Μακάριος ἀνήρ ἤχος πλ. δ', τὸ α' ἀντίφωνον μόνον, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξά ἰστώμεν στίχους η' καὶ φάλλομεν στιχηρὰ ἤχος δ' πρὸς τὸ Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσιν ἀπὸ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀκολουθίας, ἕτερα ἤχος πλ. α' καὶ αὐτὸ εἰς τὴν αὐτὴν ἀκολουθίαν, ἕτερα γ' τὰ ἐν τῷ Μηναιῷ, Δόξα ἰδιόμελον ἤχος πλ. β'. Ἡ πάνσεπτος ἐορτὴ νῦν ἐπέστη, εἴσοδος, τὸ προκείμενον τῆς ἡμέρας, τὰ ἀναγνώσματα, τὸ α' τῆς Ἐξόδου· Κατέβη ἡ θυγάτηρ Φαραώ, τὸ β'. Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις εἰσήλθε Μωϋσῆς εἰς τὸ ὄρος τοῦ Θεοῦ Χωρήβ, τῆς Ἐξόδου· Ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν ἐνώπιον, ἡ ἐκτενὴ καὶ γίνεται ἡ λιτὴ καὶ φάλλομεν ἐν αὐτῇ στιχηρὰ ἤχος γ', εἰς τὴν ἀκολουθίαν αὐτοῦ πρὸς τὸ Μεγάλῃ τοῦ σταυροῦ σου, Κύριε, ἡ δύναμις, ἰδιόμελον ἤχος πλ. β'. Σήμερον ἡ οἰκουμένη πᾶσα, Καὶ νῦν, θεοτοκίον ἤχος ὁ αὐτὸς πρὸς τὸ Ἡ ἀπεγνωσμένη· Ἀκανθαν ἐπετρύγησεν ὁ προπάτωρ, καὶ ἀπερχόμεθα ἐν τῇ λάρνακι τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης ἐκεῖσε φάλλομεν στιχηρὰ τῆς ἁγίας ἤχος πλ. β', εἰς τὸ Δόξα, Δεσποτικόν(;) Προτυπῶν τὴν ἀνάστασιν, Καὶ νῦν θεοτοκίον, ἐκτενὴ καὶ δέησις καὶ οὕτως ἐρχόμεθα ἐν τῷ ναῷ τοῦ τιμίου Προδρόμου καὶ, ἐν τῷ γενόμενοι, φάλλομεν στιχηρὰ εἰς ἤχον πλ. δ'. Πρόδρομε τοῦ Σωτῆρος, Δόξα εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον· Ὅσοι πατέρες, Καὶ νῦν θεοτοκίον· Τὴν πάνσεπτόν σου κοίμησιν Παναγία Παρθένε, καὶ εἶθ' οὕτως ἀπερχόμεθα ἐν τῇ ὠραία πύλῃ, φάλλοντες στιχηρὰ τοῦ προφήτου προσόμοια, εἰς τὸ Δόξα, Χαίρετε προφῆται τίμιοι, Καὶ νῦν θεοτοκίον· Χαῖρε Μαρία Θεοτόκε, καὶ

¹⁾ В началѣ рукописи замѣтка объ этой службѣ гласитъ слѣдующее: Μνήμη τοῦ ἁγίου μεγάλου προφήτου καὶ θεόπτου Μωϋσέως, ὃς προέλαβε τὴν ἐνοσαρμιον παρουσίαν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, χρόνος απε'. Τιαύτη ἡμέρα οὐκ ὀφείλομεν φάλλειν τοὺς ἐντυγχάνοντας ἁγίους, ἀλλὰ τῇ δευτέρᾳ τοῦ μηνός, καθὼς προεγράψαμεν, ἀλλὰ καὶ μόνην τὴν ἐορτὴν ἐπιτελοῦμεν, ὡς τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ τὸν τόπον τοῦτον φανερώσαντος καὶ τῆς ἐνσάρκου παρουσίας τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ αὐτοῦ προτυπώσαντος.

εἶθ' οὕτως ἐκτενή· Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου, καὶ τὰ λοιπά, καὶ μετὰ ταῦτα ἀπερχόμεθα ἐν τῇ ἀγία Βάτῳ, φάλλοντες στιχηρά· Ἀνοιγέσθω ἡ πόλη τοῦ οὐρανοῦ σήμερον. Ἐντὸς δὲ γενόμενοι τοῦ ναοῦ, φάλλομεν στιχηρὰ ἦχος πλ. β' ἴδια αὐτῆς, τὸ α'· Δεῦτε ἀναβῶμεν καὶ ἕτερα β' ὅμοια πρὸς Ἡ ἀπεγνωσμένη. Καὶ τούτων πληρωθέντων, φάλλομεν ἕτερα· Δέσποινα, πρέσβευε. Τούτων δὲ φάλλομένων τὸ Δέσποινα, ὀφείλομεν ἀπαντες ἵστασθαι ἀσκεπεῖς μέχρι τῆς ἐκτενῆς καὶ τῶν ρ' Κύριε ἐλέησον, καὶ εἶθ' οὕτως ὁ ἱερεὺς εὐχὴν· Δέσποτα πολυέλεε, καὶ ἀρχόμεθα στιχηρὰ προσόμοια τοῦ ἁγίου Μωϋσέως ἐκ τῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ καὶ, φάλλοντες, ὑποστρέφομεν ἐν τῷ ναῷ, Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον καὶ ἀπολυτίκιον· Καὶ ἐν πυρὶ παραδειχθεὶς καὶ ἐν σαρκὶ φανερωθεὶς τὸ Μωϋσέως ἐδόξασας πρόσωπον τῆς ἐννόμου ἱερατείας τὸν Ἀαρὼν τύπον τῆς καινῆς ἀνέδειξας χάριτος, ταῖς αὐτῶν ἰκεσίαις Χριστὲ ὁ Θεὸς ἐλέησον ἡμᾶς. Καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Εἰ δὲ φάλλεται μέγας ἑσπερινός, λέγομεν· Θεοτόκε παρθένε, ἐκ τρίτου, καὶ γίνεται ἡ εὐλόγησις τοῦ ἄρτου σὺν οἴνῳ καὶ λέγομεν τὸν ψαλμόν· Εὐλογήσω τὸν Κύριον καὶ τίθεται ἀνάγνωσις.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ ἢ παροῦσα ἑορτή, προηγούνται τὰ ἀναστάσιμα. Εἰς τὸν ὄρθρον ἢ συνήθης στιχολογία καὶ ὁ πολυέλεος, οἱ ἀναβαθμοί. Εἰ οὐκ ἔστι κυριακή, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον τοῦ εὐαγγελίου, εὐαγγέλιον σαββάτῳ· ἰδ' κατὰ Ματθαῖον, κανόνες τοῦ ἁγίου β' εἰς ἦχον α'· Χριστὸς γεννᾶται, ἕτερος ἦχος γ', ἕτερος εἰς ἦχον δ'· Θαλάσσης τὸ ἐρυθραῖον πέλαγος, ἀπὸ γ' ὧδῆς κάθισμα, ἀφ' ς' τὸ κοντάκιον, καὶ εἰ μὲν ἔχει ἡ ὥρα, ἀνάγνωσις, ἑξαποστειλάριον, εἰς τοὺς αἶνους στιχηρὰ προσόμοια, Δόξα ἦχος πλ. δ'· Τῶν προφητῶν θεόπτα, Καὶ νῦν θεοτοκίον, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις. Εἰς τὴν λειτουργίαν προκείμενον ἦχος δ'· Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα, στίχος β'· Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, στίχος· Ράβδος εὐθιότητος, ὁ ἀπόστολος· Ἀδελφοί, μέγας Μωϋσῆς γενόμενος. Ἀλληλοῦια, Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν ἐν τοῖς ἱερεῦσι, στίχος β'· Ἐπικαλοῦντι τὸν Κύριον, εὐαγγέλιον· Τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ, ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς ἐκ τῶν μαθητῶν, κατὰ Ματθαῖον, κοινωνικόν· Ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι [Μ. 65, 66].

Подъ 13 числомъ здѣсь, а равно и въ Саввинскомъ Типиконѣ нѣтъ упоминанія о памяти Златоуста.

14. Παλλόντων τῶν μοναχῶν τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶ, ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς καὶ εἰσέρχεται μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, προηγουμένης αὐτῷ καὶ λαμ-

πάδος, καὶ αἶρει τὸν τίμιον σταυρὸν (очевидно, изъ скевофилакiи). такъ какъ ничего не говорится о выносѣ креста предъ всепощнымъ одѣнiемъ) μετὰ τοῦ δίσκου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ φέρει αὐτὸν πέγρι τῶν βασιλικῶν πυλῶν τοῦ ναοῦ, καί, πληρουμένης τῆς δοξολογίας συνήθως καὶ τοῦ Τρισαγίου, ἀρχόμεθα τοῦ τροπαρίου· Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου. Καὶ οὕτως εἰσοδεύει ὁ ἱερεὺς μετὰ τοῦ τιμίου σταυροῦ καὶ τίθεται ὁ δίσκος μετὰ τῆς θήκης καὶ θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς σταυροειδῶς, εἶθ' οὕτω βάλλει μετάνοιαν ἀπὸ γ', κἄν τε σαββάτῳ, κἄν τε κυριακῇ ἢ самое воздвиженiе [л. 70 об.).

Ноября 24. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Αἰκατερίνης καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Μερκουρίου. Ἡ ἀγρυπνία γινέσθω κατὰ τὴν τάξιν αὐτῆς· μετὰ τὴν στιχολογίαν τοῦ Μακάριος ἀνήρ, τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους η' καὶ φάλομεν στιχηρὰ τῆς ἁγίας ἤχος α' πρὸς τὸ Πανεύφημοι μάρτυρες. Ἔτερα στιχηρὰ ἤχος πλ. β'· Ἡ ἀπεγνωσμένη διὰ τὸν βίον, καὶ τοῦ ἁγίου ἔτερα τοῦ Μηναίου, Δόξα τῆς ἁγίας, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς, Δόξα τῆς ἁγίας, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, καὶ γίνεται ἡ λιτὴ καὶ ἀπερχόμεθα ἐν τῇ λάρνακι τῆς ἁγίας, φάλλοντες τὰ στιχηρὰ τοῦ Μηναίου. Εἰ δ' ἰσῶς φάλλονται τὰ τοῦ Μηναίου στιχηρὰ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, φάλομεν εἰς τὴν λιτὴν ἀπὸ τῶν β' καταβασιῶν μίαν, Δόξα τῆς ἁγίας, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Ἐποστρέφοντες δὲ ἐν τῷ ναῷ, φάλομεν ἔτερα στιχηρὰ τῆς ἁγίας, Δόξα τῆς ἁγίας, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἀπολυτίκιον· Ἡ ἀμνάς σου. Καὶ γίνεται ἐκτενή. Εἰ δὲ φάλομεν μέγα ἐσπερινόν, τὸν ψαλμὸν Εὐλογήσω τὸν Κύριον καὶ δίδονται τὰ κατακλαστὰ καὶ τίθεται ἀνάγνωσις ἐκ τῶν Πραξαποστόλων. Εἰς τὸν ὄρθρον στιχολογοῦνται καθίσματα γ' καὶ ὁ πολυέλεος, ἀναγινώσκομεν δὲ τὸ μαρτύριον τῆς ἁγίας. Ἀπὸ γ' τὸ κοντάκιον τοῦ ἁγίου, ἀφ' ε' τὸ κοντάκιον τῆς ἁγίας, κανόνες τῆς ἁγίας, τοῦ μάρτυρος καὶ τῆς ἑορτῆς, τὴν θ' δίδονται τὰ κηρία τοῖς ἀδελφοῖς. Εἰς τοὺς αἶνους στιχηρὰ τῆς ἁγίας, Δόξα τῆς ἁγίας, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις [л. 84).

Въ канунѣ Рождества часы справляются съ особыми псалмами: на первомъ часѣ 5, 49 и 5, послѣ нихъ тропари. Вηθλεέμ ἐτοιμάζου, στίχος· Κύριε, εἰσακήκοα τὴν ἀκοήν σου, ἤχος γ'. Νῦν προφητικὴ πρόρρησις, στίχος· Ὁ Θεὸς ἀπὸ θεμάν ἤχος πλ. δ'. Τάδε λέγει Ἰωσήφ πρὸς τὴν παρθένον, καὶ εὐθὺς συναπτὴ μικρά, εἶτα прокимень, чтенiя пророчествъ, апостола и евангелiя, что въ

ркп. Ват. библи. № 322. См. выше стр. 134. Τὰ διαβήματά μου, τὸ Τρισάγιον, τὸ Κύριε ἐλέησον λ', ὁ ἱερεύς· Ὁ Θεὸς οἰκτηρῆσαι ἡμᾶς, καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Остальные часы по тому же порядку и съ тѣми же псалмами и чтеніями, какъ въ Ватоп. ркп. Многолѣтствоваіе совершается, какъ въ Саввинскомъ монастырѣ.

Часы въ канунъ Богоявленія съ чтеніями, ектеньями и псалмами, что выше стр. 135. Тропарі надписываются: ποίημα Σωφρονίου, ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων.

Водоосвященіе совершается одинъ разъ наканунѣ праздника.

11 Января въ день памяти пр. Θεοδοσία совершается все-нощное бдѣніе καὶ γίνεται δὲ καὶ ἡ ἕκτενή ἐν τῇ θήκῃ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν.

14 Января. Τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν, τῶν ἐν τῷ Σινᾶ καὶ Ῥαϊθῷ ἀναιρεθέντων. Ἐν τῇ ἀγίᾳ ταύτῃ ἑορτῇ τελοῦμεν ἀγρυπνίαν μεγάλην οὕτως. Εἰ μὲν τύχοι κυριακῆ στιχολογοῦμεν τὸ Μακάριος ἀνὴρ, προηγούμενοι δὲ τὰ ἀναστάσιμα, εἰ δὲ οὐ τύχοι κυριακῆ οὐ στιχολογοῦμεν, ἀλλὰ μετὰ τὸν ψαλμὸν τοῦ λυχνικοῦ τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς ἤχον, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον, εἰσοδεύει δὲ μετὰ θυμιατοῦ καὶ δύο λαμπάδων, προκείμενον τῆς ἡμέρας δίστιχον, ἀναγνώσματα ὁσιακά, τὸ α' Δικαίων φυγαί, τὸ β' Δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα, τὸ γ' Δίκαιος, ἐὰν φθάσῃ. Εἶτα τὸ Καταξίωσον καὶ ἐξέρχεται ἡ λιτή, ψάλλομεν Δόξα καὶ νῦν. Гίνεται δὲ καὶ ἡ ἕκτενή ἐν τῇ θήκῃ τῶν λαμπάδων ἐν τῷ ναῷ τοῦ Προδρόμου, ἐν ᾧ κατάκεινται τὰ τίμια καὶ ἅγια λείψανα τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε εἰσερχόμεθα ἐν τῇ ἀγίᾳ Βάθῳ, ψάλλοντες στιχηρὰ τῆς ἁγίας Βάθου, οἷα δόξη τῷ προστώτι, ἐκ τῶν ἐκεῖσε ὑποστρέφομεν ἐν τῷ ναῷ, ψάλλομεν στιχηρὰ τοῦ προφήτου Μωϋσέως γ', Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον, τροπάριον τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν· Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, τὸ δὲ αὐτὸ καὶ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ ὄρθρου, καὶ γίνεται ἡ διάδοσις τοῦ ἄρθου, εἶθ' οὕτω τίθεται ἀνάγνωσις τὸ μαρτύριον τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν, εἶτα τὸ ἐξάψαλμον, αἱ συνήθεις στιχολογίαι, ὁ πολυέλεος, οἱ ἀναβαθμοί, εἴπερ οὐκ ἔστι κυριακῆ, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον ἤχος πλ. β'. Εὐφράνθητε ἐπὶ Κύριον, στίχος β' Μακάριοι, ὧν ἀφείθησαν, στίχος γ' Μακάριος ἀνὴρ, ᾧ οὐ μὴ λογίsetαι, εὐαγγέλιον ὁσιακόν, ὁ ν', κανόνες τῶν ἁγίων καὶ τῆς ἁγίας Βάθου, ἀπὸ γ' φδῆς κάθισμα, ἀφ' ε' τὸ κοντάκιον, τὸ ἐξαποστειλάριον, εἰς τοὺς αἶνους

στιχηρά, Δόξα ἰδιόμελον, Καὶ νῦν θεοτοκίον, εἶτα δοξολογία μεγαλοφώνως, τὸ Τρισάγιον, τὸ ἀπολυτίκιον, ἔκτενὴ καὶ στερεοῦμεν, ὡς ἔθος, μεγαλοφώνως καὶ ἡ εὐχή, καὶ ἐξερχόμεθα εἰς τὴν λιτήν, ἐν τῇ ἀποθήκῃ τοῦ ἁγίου ἐλαίου, τοῦ θ' αὐματουργηθέντος παρὰ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Γεωργίου¹⁾, ψάλλοντες στιχηρά τοῦ αὐτοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Γεωργίου, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον, εἶτα ὑποστρέφομεν ἐν τῷ ναῷ καὶ γίνεται ἔκτενὴ καὶ τελεία ἀπόλυσις. Εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικά, ἐκ τοῦ κανόνος τῶν ἁγίων ψδὴ δ' καὶ ς', εἶτα εἴσοδος, τὸ ἀπολυτίκιον, Δόξα καὶ νῦν, τὸ κοντάκιον, προκείμενον· Εὐφρανθήσονται δίκαιοι, στίχος· Εἰσάκουσον ὁ Θεός, ὁ ἀπόστολος πρὸς Γαλάτας· Ἀδελφοί, ὁ καρπὸς τοῦ Πνεύματος ἐστίν, ἀλληλουάριον ἤχος δ'· Ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ὡσὶν ἡμῶν, Ἔσωσας γὰρ ἡμᾶς ἐκ τῶν θλιβόντων ἡμᾶς, εὐαγγέλιον εἰς ὁσίους, κοινωνικόν· Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον. Περὶ δὲ τῆς ἀποδόσεως τῆς ἑορτῆς, ὡς δόξῃ τῷ προεστῶτι, εἰ δόξῃ αὐτῷ ἀποδίδεται σὺν τῇ ἀκολουθίᾳ καὶ τῇ ἀγρυπνίᾳ τῶν πατέρων, εἰ δὲ μῆ, τοῦτο ἀποδίδεται ἐπὶ τὴν αὖριον [л. 106, 107].

Предпразднеству служба, какъ въ Савв. Тип. № 1096.

Εἰς δὲ τὴν ἀγρυπνίαν σημαίνει ὥραν α' τῆς νυκτὸς καί, συναθροισθέντων ἡμῶν ἐν τῷ ναῷ, εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς καί, θυμιῶντος ἐκεῖνου, ψάλλομεν τὰ ἀπόδειπνα, εἶτα ποιῶμεν καὶ τὰς συνήθεις λιτάς, ἐν αἷς ψάλλομεν τὰ ἰδιόμελα τῆς ἑορτῆς τοὺς τρεῖς πρώτους, Δόξα καὶ νῦν ἤχος β'. Εὐαγγελίζεται ὁ Γαβριήλ, καὶ εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ καὶ ψάλλομεν προσόμοια, στίχος α'. Ἄκουσον θύγατερ, στίχος β'. Καταβήσεται ὡς ἑτέρος, Δόξα καὶ νῦν ἤχος β'. Σήμερον χαρᾶς εὐαγγέλια, εἶτα Τρισάγιον, τὸ ἀπολυτίκιον, ἤχος δ'. Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον. Καὶ εὐθὺς ἀναγινώσκομεν λόγον τῆς ἑορτῆς καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἀπαρχόμεθα τοῦ ὄρθρου, Δόξα ἐν ὑψίστοις, τὸ Θεὸς Κύριος, τὸ τροπάριον, στιχολογοῦμεν καθίσματα γ', ὁ πολυέλεος, ἀναβαθμοί, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον ἤχος δ'. Εὐαγγελίσεσθε ἡμέραν, Ἄσατε τῷ Κυρίῳ, Πᾶσα πνοή, εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν· Ἀναστᾶσα Μαριάμ, ὁ ν', οἱ κανόνες εἰς ἤχον δ', ἀνὰ δύο τοὺς εἰρμούς καὶ ἀνὰ γ' τὰ τροπάρια, τὰ τριψῶδα ὕστερον, εἰς οἶαν ψδὴν τύχωσιν, ἀπὸ γ' ψδῆς τὸ κοντάκιον καὶ οἱ ς' οἴχοι, ὡσαύτως καὶ ἀπὸ

¹⁾ Этотъ Георгій называется Арселаптомъ. Разсказъ о полученіи этого чудеснаго елѣя напечатанъ у еп. Порфирія «Перв. путеш. въ Синаиск. мон. въ 1846 г.» стр. 117. Нынѣ указываютъ мѣсто это въ храмѣ Богородицы.

ς' τοὺς λοιποὺς ς', ὡς ἐτυπώθησαν, τοὺς δ' ἑτέρους ιβ' ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἀκαθίστου, διὰ τὸ ἀβαρέστερον καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ψάλτας περισσοῦς. Εἰς δὲ τὰς στιχολογίας λέγομεν τὰ καθίσματα τῆς ἑορτῆς, ἑξαποστειλάριον τῆς ἑορτῆς, εἰς τοὺς αἶνους Πᾶσα πνοή, στιχηρὰ ἦχος α' πρὸς τῶν οὐρανίων, καὶ τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας, Δόξα καὶ νῦν ἦχος β'. Τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις. Εἰς τὸ τέλος τοῦ ὄρθρου αἱ μεγάλαι μετάνοιαι, εἶθ' οὕτω φάλλομεν τὴν α' ὥραν καὶ στιχολογοῦμεν τὸ κάθισμα, τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς, εἰς τὸ τέλος μετάνοιαι γ' μεγάλαι καὶ ἀπόλυσις [Л.115 об., 116).

Изложение случаевъ Благовѣщенія въ субботу, воскресеньѣ, въ субботу ваий, въ страстную седмицу и въ первые дни Пасхи см. выше стр. 42—46. Но здѣсь есть вліяніе и иной редакціи устава Саввы. Сейчасъ послѣ изложенія Благовѣщенской службы на Пасху, по Савв. Типикону, начинается новое изложение той же службы: Νυκτὸς ἐξερχόμεθα ἐκ τοῦ ναοῦ ἐν τῷ νάρθηκι καί, κλεισθέντων τῶν πυλῶν, ἀλλάσσει ἄψασαν τὴν λευκὴν στολὴν ὁ ἱερεὺς καὶ ἄρχεται θυμιᾶν. См. выше стр. 90—92, ст. I. Подъ тѣмъ же вліяніемъ изложена служба понедѣльника и замѣчаніе о храмѣ, но безъ указанія на основаніи чего составлены эти замѣчанія или изложения службъ на различные случаи.

30 Марта. Службы Іоанну Лѣствицику. нѣтъ.

23 Апрѣля. О службѣ великомученику Георгію замѣчено: ἀκολουθία εἰς μάρτυρας. Въ рпц. № 1101 нѣтъ и этого замѣчанія.

1 Мая. Τοῦ ἀγίου προφήτου Ἰερεμίου. Εἰς τὸ λοχνικὸν ἢ συνήθης ἀκολουθία τῆς στιχολογίας, τὸ Κύριε ἐκέκραξα, τὰ στιχηρὰ τοῦ ἀγίου καὶ τῆς ἡμέρας ὀφείλομεν τοιαύτη ἡμέρα καταλιμπάνειν τὸν Ὁκτώηχον καὶ φάλλειν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἀγίου καὶ τοῦ σεισμοῦ, ζήτηι Ὁκτωβρίου κς', οἱ κανόνες, τροπάριον ἦχος β'. Τοῦ προφήτου σου, Κύριε. Εἰς τὸν ὄρθρον ἢ συνήθης ἀκολουθία. Εἰς τὴν λειτουργίαν προκείμενον ἦχος δ'. Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα, στίχος. Εἶπεν ὁ Κύριος, ὁ ἀπόστολος καθολικῆς ἐπιστολῆς Ἰακώβου. Ἀδελφοί, ὑπόδειγμα λάβετε, ἀλληλουάριον ἦχος δ', Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν ἐπεκαλοῦντο τὸν Κύριον, εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν. Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐθαύμαζον οἱ ὄχλοι, κοινωνικόν. Εἰς μνημόσυνον.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὀφείλομεν ἐορτάζειν τὴν ἀνάμνησιν τοῦ φοβεροῦ καὶ μετὰ φιλανθρωπίαν γενομένου φοβεροῦ σεισμοῦ, τοῦ κατ' αὐτὴν ἀρξαιμένου τὴν ἡμέραν, ἤγουν τῆς πρώτης ἡμέρας τοῦ παρόντος μηνὸς καὶ δι' ὄλου ἐνιαυτοῦ ἐπικρατήσαντος, καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς μονὴν οὐκ ὀλίγην συντρίψαντος καὶ ἀφανίσαντος τὰ τε κελλία τοὺς τε πύργους καὶ τὸ τεῖχος. Οὗτος δὲ¹⁾ ὁ σεισμός γέγονεν ἐν ἔτει ςψιδ' (1201 Γ.), Ἰνδικτιῶνος θ'. Καὶ ὀφείλομεν κατὰ τὴν λ' τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς νηστείαν ποιεῖν²⁾, ἡ λειτουργία δὲ τοῦ ἀποστόλου τελεῖται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῆς καὶ λαμβάνουσιν οἱ ἀδελφοὶ τὰ ἀντιδῶρα αὐτῶν καὶ ἀπέρχονται εἰς τὰ κελλία αὐτῶν, τηροῦντες αὐτὰ μέχρις ἑσπέρας, ἑσπέρας δὲ μεταλαμβάνουσιν αὐτὸ καὶ ἐσθίουσι ξηροφαγίαν. Ὀφείλουσι δὲ ἐκτελεῖν καὶ κανόνα ἅπαντες ἐν τοῖς κελλίοις αὐτῶν, καθ' ἕκαστος πρὸς τὴν οἰκείαν δύναμιν³⁾, εὐχαριστοῦντες τῷ φιλανθρώπῳ καὶ παναγάθῳ καὶ εὐσπλάγγνῳ Θεῷ, ὑπὲρ ὧν συνεπάθησεν ἡμῖν τῆς τοιαύτης ὀργῆς. Δύσαντος δὲ τοῦ ἡλίου, σημαίνει ὁ κανὼν ἡλίου καὶ συναγόμεθα ἅπαντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, μὴ ἀπολειφθέντος τινὸς τῶν ἀδελφῶν, καὶ ποιεῖ ὁ ἱερεὺς Εὐλογητόν. καὶ ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου καὶ τῶν λοιπῶν⁴⁾, καὶ εἶθ' οὕτως ἀρχόμεθα τὸ Μακάριος ἀνὴρ καὶ λέγομεν καθίσματα γ', καὶ εἶθ' οὕτως ἀρχόμεθα τῶν κανόνων καὶ ψάλλομεν κανόνα πρῶτον τοῦ σεισμοῦ. Εἰ δὲ οὐκ ἔστι κανὼν τοῦ σεισμοῦ, ψάλλομεν παρακλητικὸν τοῦ Χριστοῦ, εἶθ' οὕτως τοῦ θεόπτου προφήτου Μωϋσέως, ἔπειτα τῆς Θεοτόκου⁵⁾ καὶ λέγομεν ψδὴν α' καὶ γ', εἶθ' οὕτω καθίσματα ἀπὸ τῶν κανόνων καὶ εὐθὺς τίθεται ἀνάγνωσις, καὶ πάλιν ἀρχόμεθα τοῦ Ψαλτηρίου καὶ λέγομεν⁶⁾ καθίσματα γ' καὶ πάλιν τοὺς κανόνας⁷⁾ ψδῆς δ', ε', ς' καὶ λέγομεν τὸ κοντάκιον τῆς Θεοτόκου. Τῇ ὑπερμάχῳ καὶ τὸν οἶκον καὶ τίθεται ἀνάγνωσις. Καὶ πάλιν⁸⁾ τὰ ἕτερα δ' καθίσματα τοῦ Ψαλτηρίου καὶ τὰς ἐπιλοίπους γ' ψδὰς τῶν κανόνων, ὁ ἱερεὺς ἐκτενὴν καὶ γίνεται ἡ λιτή. Καὶ ἀπέρχεται ἐν τῇ ἀγίᾳ Βάθῳ, ψάλλομεν στιχηρὰ τῆς ἀγίας Βάθου, καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν στιχηρῶν, λέγομεν Δέσποινα, πρέσβευε τοῦ σωθῆναι ἡμᾶς, πάντων ἡμῶν ἀσχεπῶν ἰσταμέ-

1) РКИ. № 1101 тої же дїбл. 2) ἐπιτελεῖν, καὶ τὴν μὲν λειτουργίαν τοῦ ἀποστόλου τελεῖν ἐν τῷ καιρῷ αὐτῆς καὶ λαμβάνειν καὶ τὸ κατακλαστόν κατὰ τὴν συνήθειαν οἱ ἀδελφοὶ, πλὴν τηρεῖν αὐτὸ ἐν τοῖς κελλίοις μέχρις ἑσπέρας, ἑσπέρας δὲ μεταλαμβάνειν αὐτὸ καὶ ἐσθίειν ξηροφαγίαν 3) κατὰ τὴν οἰκείαν δύναμιν 4) НБТБ. ЭТИХЪ СЛОВЪ. 5) ἀπὸ γ' (ψδῆς) καθίσματα ἀπὸ τῶν κανόνων καὶ ἀνάγνωσις καὶ πάλιν ἀρχόμεθα 6) ἕτερα 7) ἕως τῆς ἐνάτης καὶ λέγομεν 8) λέγομεν ἐκ τοῦ Ψαλτηρίου ἕτερα καθίσματα δ' καὶ τὰς ἐπιλοίπους γ' ψδὰς τῶν κανόνων.

νων. Εἶθ' οὕτω γίνεται δέησις παρὰ τοῦ ἱερέως· Ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι τὴν ἁγίαν μονὴν ταύτην καὶ πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν ἀπὸ λοιμοῦ, λιμοῦ, σεισμοῦ, καταποντισμοῦ, πυρός¹⁾, ἐπιδρομῆς ἀλλοφύλων καὶ ἐμφυλίου πολέμου, καὶ ὑπὲρ τῶν ἰλεων καὶ εὐμενῆ καὶ εὐδιάλλακτον γενέσθαι τὸν πανάγαθον²⁾ καὶ ἐλεήμονα Θεὸν ἐπὶ τὰ πλήθη τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν, ἀποστρέψαι Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν πᾶσαν ὀργὴν καὶ νόσον τὴν καθ' ἡμῶν κινουμένην, εἴπωμεν. Καὶ ἀρχόμεθα τὸ Κύριε ἐλέησον ρ'. Ὁ ἱερεὺς μνημονεύει καὶ λέγομεν· Δόξα καὶ στιχηρὸν τοῦ προφήτου, Καὶ νῦν θεοτοκίον καὶ, ψάλλοντες τὰ τοιαῦτα στιχηρά, ἐρχόμεθα ἐν τῷ ναῷ καὶ ποιεῖ ὁ ἱερεὺς συναπτὴν καὶ ἀπολύει.

Καὶ ἀπέρχεται ὁ κανδηλάπτης καὶ σημαίνει καὶ ἡμεῖς, μικρὸν ἀναπαυθέντες, ἀνιστάμεθα, καὶ ποιεῖ ὁ ἱερεὺς Εὐλόγητόν, καὶ ἀρχόμεθα τοῦ ἐξαψάλμου, κατὰ τὸ σύνηθες, τὸ Θεὸς Κύριος καὶ ποιούμεν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ὄρθρου κατὰ τὸ σύνηθες. Λέγομεν δὲ εἰς τὴν ἀγρυπνίαν τροπάριον σεισμοῦ εἰς ἦχον πλ. δ'. Ὁ ἐπιβλέπων τὴν γῆν καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν, ῥῦσαι ἡμᾶς τῆς φοβερᾶς τοῦ σεισμοῦ ἀπειλῆς, Χριστέ ὁ Θεός, καὶ κατάπεμψον πλοῦσι τὰ ἐλέη σου πρεσβεῖαις τῆς παναχράντου Μητρὸς σου, ὡς μόνος φιλόνητος. Ἔτερον, ἦχος ὁ αὐτός· Ὑπερύμνητος εἶ, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ σαλεύων τὴν γῆν εἰς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ σωθῆναι τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ καὶ πάλιν στερεῶν αὐτὴν δι' ἀγαθότητα καὶ ἄφατον εὐσπλαγχνίαν, πρεσβεῖαις τῆς Θεοτόκου ἐλέησον ἡμᾶς. Εἰς τὴν λειτουργίαν ἀκολουθία τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ σεισμοῦ, ἀλληλουάριον, ἦχος πλ. α'. Ὁ Θεὸς ἀπόσω ἡμᾶς, στίχος· Συνέσεισας τὴν γῆν καὶ συνετάραξας αὐτὴν, καὶ κοινωνικόν. Καὶ τελεσθεὶς τῆς θείας λειτουργίας, ἀπερχόμεθα ἐν τῇ τραπέζῃ, γινομένης ἀγάπης. Οὗτος ὁ τύπος ἀπαράθραυστος ὀφείλει εἶναι καθ' ἐνὶ ἐκάστῳ ἐνιαυτῷ, μὴ παρὰ τινος ἐμποδιζόμενος [π. 122, 123].

11 Мая. Τὰ γενέθλια τῆς πόλεως καὶ τοῦ ἱερομάρτυρος Μωκίου.

Отсутствуют листы для службы отъ 29 Июня по 21 Июля.

31 Июля нѣтъ предпразднества кресту, а подъ 1 Июля въ концѣ службы замѣчено: Деї εἰδέναι, ὅτι μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ὄρθρου ποιούμεν τὴν προσκύνησιν τῶν τιμίων καὶ ἁγίων

¹⁾ прибавка: μαχαίρας ²⁾ ἀγαθὸν καὶ φιλόνητον Θεὸν ἡμῶν ἐπὶ ταῖς ἀμαρτίαις ἡμῶν ἀποστρέψαι πᾶσαν ὀργὴν, κινουμένην ἡμῖν δικαίαις αὐτοῦ ἀπειλῆς καὶ ἐλεῆσαι ἡμᾶς.

ξύλων, κατὰ τὴν τάξιν τῆς γ' κυριακῆς τῶν νηστειῶν. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλουσιν διέρχεται ὁ τίμιος σταυρὸς μετὰ λιτῆς περὶ τὰ ἐντὸς τῆς μονῆς, ἤγουν εἰς τὸ ἡγουμενεῖον, τὴν τράπεζαν, τὸ κελλάριον, εἰς τὸ ὠρεῖον, τὴν ἀποθήκην καὶ ἐν πᾶσι τοῖς κελλίοις τῶν ἀδελφῶν, εἶτα, ὑποστρεφόντων ἡμῶν, γίνεται ἀπόλουσις. Ἐν δὲ τῇ λειτουργίᾳ ἀγιάζεται τὸ ὕδωρ καὶ μεταλαμβάνομεν ἐξ αὐτοῦ. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλουσιν τοῦ ἐσπερινοῦ ἀποκομίζεται πάλιν τὸ τίμιον ξύλον ἐν τῇ θήκῃ αὐτοῦ [л. 129 об.).

На Преображение вмѣсто Трисвятого пѣли «Елицы во Христа крестистесе».

На Успение Богоматери ἡ συνήθης στιχολογία, ἣ ὁ Ἄμωμος, ὀπακοή· Μακαρίζομέν σε πᾶσαι.

Ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ τρώγομεν σταφύλια, εὐλογοῦμενα παρὰ τοῦ ἱερέως, ὡς ἔθος, ἐορτάζομεν δὲ τὴν ἐορτὴν ταύτην ἡμέρας θ' [л. 133).

19. Св. мученика Андрея Стратилата и съ нимъ 1596.

Въ рукописи есть нѣсколько прибавокъ или приписокъ. Такъ, въ началѣ рукописи мы находимъ конецъ службы 1 Сентября, полныя службы 2, 3 Сентября и краткое замѣчаніе о службѣ 4 числа, или, вѣрнѣе, о памяти св. пр. Моисея (см. выше стр. 408). Службы эти изложены въ обычномъ порядкѣ, хотя и замѣчено, что ἀπὸ αὐτῆς (т. е. 2 ч.) τῆς ἡμέρας ὀφειλομεν ψάλλειν καὶ τὰ προεόρτια τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου προφήτου Μωϋσέως μέχρι τῆς ἐορτῆς αὐτοῦ. Кромѣ этихъ службъ, здѣсь изложены тропарія, ψαλλόμενα εἰς τὸν Ἄμωμον τοῦ ἁγίου Μωϋσέως·

«Μακαρίζομέν σε, τὸν θεόπτην Μωϋσέα, τὸν ἀειμακάριστον καὶ θεοδόξαστον καὶ προφήτην τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ».

«Ἄξιόν ἐστιν, ὡς ἀληθῶς μακαρίζειν σε τὸν νομοθέτην, τὸν μετὰ ἀγγέλων χαρμονικῶς ᾄδοντα τὸν ὕμνον ἐν οὐρανοῖς».

Ἦχος πλ. δ'. «Αἰ γενεαὶ πᾶσαι σὲ μακαριοῦμεν τὸν θεόπτην Μωϋσέα.

Таῦτα εἰς τὴν ἐορτὴν τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης ἦχος πλ. α'. «Μακαρίζομέν σε, καλὴ παρθένε μάρτυς· τὴν ἀειμακάριστον καὶ θεονόμφευτον, ὡς ποθήσασαν Χριστὸν τὸν Θεόν

Ἦχος πλ. β'. Ἄξιόν ἐστιν, ὡς ἀληθῶς μακαρίζειν σε, παρθενομάρτυς, ἣν περ ἐνουμφεύσατο ὁ Χριστὸς καὶ ἐκ δεξιῶν ἔστησεν αὐτοῦ.

Ἦχος πλ. δ'. Αἰ γενεαὶ πᾶσαι σὲ μακαριοῦμεν, Αἰκατερίνα μάρτυς.

Εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν ἁγίων πατέρων, τῶν ἐν Σινᾷ καὶ Ῥαῖθῳ.

ᾠχος πλ. α'. «Μακαρίζομεν σᾶς, θεοφόροι πατέρες, ὡς ὀσιομάρτυρας καὶ τὴν ἰσαγγελὸν πολιτείαν μετελθόντας ἐν γῆ.

ᾠχος πλ. β'. «Ἄξιόν ἐστιν, ὡς ἀληθῶς μακαρίζειν σᾶς, θεῖοι πατέρες, ὡς ὀσιομάρτυρας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἀσωμάτων συλλειτουργούς.

ᾠχος πλ. δ'. «Αἱ γενεαὶ πᾶσαι ὕμνοις τοὺς πατέρας τιμῶμεν ἀξίως.

На концѣ рукописи находимъ новое величание въ честь великомученицы Екатерины:

ᾠχος πλ. α', εἰς τὸν Ἄρμων· «Μακαρίζομέν σε, ἀθληφόρε Χριστοῦ, καὶ τιμῶμεν τὴν σορὸν τῶν λειψάνων σου ἐν Σιναίῳ οἱ οἰκέται σου.

«Ἄξιόν ἐστιν, ὡς ἀληθῶς μακαρίζειν σε, Αἰκατερίνα, ἔνθα ἤρετήσατο Κύριος τὴν κατάθεσιν τοῦ σκήτους σου.

Αἰκατερίνα, μάρτυς Κυρίου, δυσώπει ὑπὲρ τῶν σὲ ὑμνούοντων.

Настоящій Типиконъ, какъ показываетъ самое названіе его, составленъ по чину обители Саввы Освященнаго, съ которымъ онъ въ большинствѣ службъ сходенъ буквально. Въ составленіи мѣстныхъ службъ въ честь чтимыхъ святыхъ на Синаѣ этотъ Уставъ стремится подражать Типикону обители Саввы Освященнаго, напр., въ службѣ пророка Моисея, отцевъ въ Раѳѣ избѣенныхъ, Екатерины и др. Но иногда замѣтно въ немъ вліяніе Устава пр. Саввы константинопольской редакціи, въ силу чего появляются въ немъ праздники константинопольскіе, напр. основаніе, Константинополя (11 Мая), праздникъ кресту (1 Августа), а въ нѣкоторыхъ случаяхъ на одинъ и тотъ же случай излагаются даже двѣ службы: по Уставу Саввы синайской редакціи и по тому же уставу константинопольской редакціи, напр., въ службѣ если Благовѣщеніе придется на Пасху. Тѣмъ же вліяніемъ Устава Саввы константинопольской редакціи можно объяснить и присутствіе въ началѣ Синаксаря или, лучше сказать, повтореніе службъ для первыхъ четырехъ или трехъ дней Сентября мѣсяца. Изложеніе этихъ службъ въ самомъ Типиконѣ полно такихъ особенностей, которыя въ другихъ Типиконахъ не встрѣчаются, и тѣмъ болѣе въ Типиконахъ константинопольской редакціи, посему составителю описываемаго нами Типикона, имѣвшему у себя подъ руками Типиконъ пр. Саввы съ константинопольскимъ изложеніемъ, было

весьма естественно написать отдѣльно эти службы въ началѣ Типикона, чтобы, отмѣченная нами разность, такъ сказать, не бросалась въ глаза.

DXXIII. № 1101. Τοπικόν κατὰ τὸν τύπον τῆς λαύρας τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα τῆς μονῆς τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις, οἰκονομηθὲν καὶ ἀφιερωθὲν τῆς πανσέπτου καὶ ἁγίας μονῆς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, τῆς ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει Σινᾷ ἰδρυμένης, ἐν ἣ ἑτάμηται καὶ ὁ θεόπτης μέγας προφήτης Μωϋσῆς. Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, ἰνδικτιῶνος ι', ἔτους ς'ωχ' (1311). Рукопись той же библи. на бомбицинѣ въ 16 долю листа, 227 листовъ, писана чоткимъ прекраснымъ почеркомъ и совершенно правильнымъ языкомъ. По надписанію, по положенію составныхъ частей, по своимъ историческимъ и литургическимъ особенностямъ и по изложенію настоящей Типиконъ цѣликомъ воспроизводитъ предыдущій Типиконъ № 1097. Здѣсь лишь болѣе правиленъ языкъ и выдержаннѣе грамматическія формы. Изъ нѣкоторыхъ вариантовъ къ предыдущему списку можно видѣть, какъ незначительны особенности настоящаго Типикона. Стремленіе списателя настоящей рукописи воспроизвести весь Типиконъ № 1097 простерлось до того, что въ концѣ, на двухъ послѣднихъ листахъ (226 и 227), онъ цѣликомъ списалъ надписаніе Типикона № 1097 и двѣ начальныя статьи подъ заглавіемъ: Περὶ τοῦ Θεοῦ Κύριου и Περὶ τῶν ἀποδείκτων. Проф. Гардгаузенъ не понялъ этой приписки (Catalog. pag. 223) и считаетъ ее позднѣйшею прибавкою, а сопоставляя эту приписку съ датою въ началѣ рукописи 1311 (по арх. Антонину, 1312 годъ), онъ обозначилъ время написанія рукописи № 1101 нерѣшительно XIV вѣкомъ. Прибавочныхъ службъ для первыхъ трехъ дней Сентября мѣсяца этотъ Типиконъ не имѣетъ, а также нѣтъ и величаній синайскимъ святымъ, но, вмѣсто этого, въ началѣ рукописи, на 3 листахъ, онъ перечисляетъ памяти важнѣйшихъ святыхъ и дванадцатыхъ праздниковъ.

DXXIV. № 1103 Τοπικόν (безъ начала), ркп. той же библи. въ 16 долю листа, 192 листа, писана крупнымъ, чоткимъ, но безграмотнымъ почеркомъ XIV в. на бомбицинѣ. Изъ множества приписокъ на выходныхъ и срединныхъ листахъ

мы приведемъ здѣсь въ греческомъ переводѣ съ арабскаго слѣдующую приписку: Ἀνέγνω τὸ Τοπικὸν τοῦτο ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ, ὁ ταπεινός, ὁ πτωχός, ὁ βεβουδισμένος ἐν θαλάσση ἁμαρτιῶν, ὁ ἀνάξιος ὀνομάζεσθαι μοναχός Νικόλαος, μαθητῆς τοῦ Σάγιδ-ιλ-Ἀσκούφ (ἴσως ἐρμηνευτέον ἁγίου ἐπισκόπου) κὺρ Εὐθυμίου τοῦ Αἰγινίτου (ὁ Κύριος ἡμῶν διασώζει τὴν δεσποτείαν αὐτοῦ) καὶ ἱκετεύει πάντα, ἀναγινώσκοντα τὰ πενιχρὰ ταῦτα γράμματα, ἐξαιτεῖσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ὑπὲρ τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ ἄφесιν ἁμαρτιῶν παρὰ Θεοῦ, ὅπως καὶ αὐτῷ καὶ πᾶσι τοῖς βεβαπτισμένοις εἴη ἡ αὐτῇ ἄφесις [л. 171).

Типиконъ начинается вторымъ прошеніемъ въ чинѣ воздвиженія креста, 14 Сентября. Недостають, слѣдовательно, вводной части Типикона и службъ съ 1 Сентября по 14 включительно. Мѣсяцесловъ излагается съ обрядами и службами Синайскаго монастыря, какъ предыдущіе два Типикона. Здѣсь опущены противъ нихъ лишь двойное изложеніе службы Благовѣщенія, если оно случится на Пасху, а имѣется одно изложеніе ея по Уставу константинопольской редакціи, служба 1 Мая въ память землетрясенія, все замѣчаніе относительно этого печальнаго событія, несмотря на то, что установлено было въ свое время блюсти этотъ обычай.

Недостають листовъ съ службами 1 и 2 Февраля и съ 23 Июля по 1 Августа.

[л. 110—111). Два вставочные листа философскаго содержанія.

[л. 111 об.). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς. Здѣсь изложена служба поста и пятидесятницы, какъ въ ркп. № 1067, но опущено замѣчаніе о службахъ пр. Іоанну Лѣствичнику, 15 Июля и 40 мученикамъ, 12 Сентября, въ службѣ Θομιной недѣли, какъ неумѣстное.

[л. 163). Ἀκολουθία τῶν σαββάτων τοῦ ἐνιαυτοῦ ὅλου, ἐν οἷς ὑπάρχει μνήμη μεγάλου ἁγίου καὶ ψάλλομεν Θεὸς Κύριος. См. выше стр. 396.

[л. 165). Μηνὶ Μαΐω ζ' тропарь кресту на этотъ день: Τοῦ σταυροῦ σου ὁ τύπος νῦν ὑπὲρ ἡλίου ἔλαμψεν.

[л. 165 об.). Μηνὶ Σεπτεμβρίω ιδ'. Служба подробная на этотъ день.

[л. 168). Служба 15 Сентября.

[л. 169—171) чистые.

[л. 172). Безъ начала стихиры изъ службы на Бого-
явление.

[л. 175) чистые.

[л. 176). Ὁ κανὼν εἰς τὴν ἁγίαν Θεοφανείαν, φέρων ἀκροστιχίδα
τῆνδε, ἦχος β'. Βάπτισμα ῥύψις γέγονεν ἀμαρτάδος. Глубины
открыль есть дно.

[л. 180 об.). Ἐτερος κανὼν εἰς τὴν ἁγίαν Θεοφανείαν τοῦ Κυ-
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἱαμβικὸς κατὰ ἀκρόστιχον πεντάστιχος, ἡ
δὲ ἀκρόστιχος διὰ στιχολογιῶν δῶω ὑποτεταγμένη. Σήμερον ἀχράντοις
ὁ βαλὼν θεοφεγγεῖ πυρσῶ.

[л. 186). Тронари разнымъ святымъ на конецъ Ноября и
на Декабрь до 15 числа.

Такимъ образомъ, если не принимать во вниманіе послѣд-
нихъ статей, мы имѣемъ здѣсь дѣло съ новымъ позднимъ спискомъ
Устава Синайскаго монастыря по образцу обители Саввы Освя-
щеннаго. Отличія его отъ предыдущихъ двухъ списковъ заклю-
чаются главнымъ образомъ въ распорядкѣ составныхъ частей,
которыя теперь занимаютъ свое настоящее мѣсто въ Типи-
конѣ этого времени. Два предыдущіе списка въ этомъ отно-
шеніи представляютъ рѣдкое исключеніе.

d) Редакція Трапезунтская.

DXXV. № 320 (931). Τοπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολου-
θίας ἀπὸ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου
πατρὸς ἡμῶν Σάββα, μετενεχθὲν καὶ διαδοθὲν καὶ εἰς τὰς πλείους τῶν
ἐνθα γῆς τυγχάνουσιν ἁγίων μονῶν. Рукопись Аѳоно-Ватопедск.
библ. въ четвертку листа, 315 листовъ, писана на пергаментѣ
скоронисью 1346 года. Время происхожденія этой рукописи
опредѣляется слѣдующею припискою: Τὸ παρὸν βιβλίον γέγονεν
ἐκ πάσης συνδρομῆς καὶ ἐξόδου τοῦ κυροῦ Προκοπίου τοῦ Χαντζάμη
καὶ ἀφιερῶθη εἰς τὴν ἁγίαν μονὴν τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Εὐγε-
νίου τοῦ θαυματουργοῦ, ψυχικῆς ἐνεκεν σωτηρίας αὐτοῦ· ἐνθὲν τοι καὶ
ὀφείλει ἔχειν παρὰ τῶν ἐν αὐτῇ ἐνασχομένων μοναχῶν διηγεκὲς τὸ
μνημόσυνον. Ἐγράφη δὲ διὰ τοῦ Ἀργυροῦ Ἰωάννου, τελειωθὲν κατὰ μῆνα

Φεβρουάριον τῆς ἐδ' ἰνδικτιῶνος τοῦ ςωνδ' ἔτους [л. 302 об.). Рукопись эта богато украшена миниатюрами, изображающими олицетворения каждого мѣсяца, и снабжена стихами и замѣчаніями. Въ началѣ статей имѣются весьма художественной работы виньетки.

Описание этого Типикона съ художественной и археологической точки зрѣнія сдѣлано извѣстнымъ византологомъ Jof. Strzygowski въ Штутгартскомъ изданіи «Repertorium für Kunstwissenschaft 1890, Band XIII, Heft 4 въ статьѣ: «Eine trapezuntische Bilderhandschrift von Jahre 1347». Въ брошюрѣ помѣщены и снимки миниатюръ, но не въ краскахъ, почему эти снимки и не даютъ намъ яснаго представленія о богатствѣ и роскоши описываемой рукописи и о высокой художественной работѣ мастера этихъ миниатюръ.

[л. 1 об.). Стихотворное посвященіе книги. Начало совершенно стёрлось, а конецъ, хотя и можно читать, но особеннаго интереса онъ не представляетъ.

[л. 4) пустой.

[л. 5). Πίναξ τῶν τοῦ παρόντος βιβλίου κεφαλαίων, ἐν οἷς εἰσὶ καὶ ἅπερ ὁ μοναχὸς Μάρκος ἐν τισὶν ἀπόροις προσε . . λο πονήσατο τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐν τοῖς . . .

[л. 9 об.). Миниатюрное изображеніе св. Иоанна Дамаскина и святого Саввы, творцовъ Типикона. Ὁ Ἰωάννης Δαμασκηνὸς изображенъ старцемъ. Голова его покрыта какъ бы чалмою и украшена нимбомъ. Нижняя одежда въ видѣ длинной туники, а верхняя въ видѣ накидки розоваго цвѣта. На груди на подобіе полотенца спускается ниже колѣнъ черный палій. Черный шнуръ съ крестами перепоясываетъ крестомъ все тѣло и дополняетъ убранство схимника. Одна рука его при персяхъ и пальцы ея сложены для крестнаго знамени, а другая держитъ свитокъ съ такими словами: Ποίαν σοι ἐπάξιον ὦδῆν ἢ ἡμετέρα προσοίσει ἀσθένεια... Ὁ ἅγιος Σάββας въ подобной же одеждѣ схимника, но цвѣтъ одеждъ иной: нижняя сѣроватаго цвѣта, а верхняя темно-зеленоватаго. Остальное подобно Дамаскину. Лица не видно. Въ рукахъ свитокъ съ словами: Ὡσπερ ἰχθύες ἐν τῇ ξηρᾷ. Внизу подъ миниатюрою большая уставная

ПОДПИСЬ: Τοῦ δούλου δέησις τοῦ Θεοῦ Προκοπίου, т. е. писца рукописи:

[Л. 10). Εἶδησις περὶ τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ.

[Л. 10 об.). Διάταξις περὶ τῆς ἀγρυπνίας, ἥτοι τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ ὄρθρου τῆ κυριακῆ.

Μετὰ τὸ δοῦναι τὸν ἥλιον μικρὸν ἀπέρχεται ὁ κανδηλάπτης καὶ ποιεῖ μετάνοιαν τῷ προσεστώτι καὶ ἀνελθὼν ¹⁾ κρούει τὰς βαρέας σχολαίως ἄχρι τῶν ιβ' ²⁾, ψάλλων καθ' ἑαυτὸν ³⁾ καὶ τὸν Ἀρωμον, ὃν καὶ ποιεῖ στάσεις ιβ' ἀντὶ τοῦ Ἀρώμου, ὅπερ ἐπεκράτησε παρὰ τοῖς πλείουσι, τὸν ν' δωδεκάκις. Μετὰ δὲ τὴν τῶν βαρέων συμπλήρωσιν ⁴⁾ σημαίνει τὸ μέγαλον σήμαντρον, ὡς ἔθος, εἶτα καὶ τὸ σιδηροῦν, ἢ τοὺς μεγίστους κώδωνας, εἴπερ εἰσὶν, εἶτα κατελθὼν ἄπτει τὰς κανδήλας καί, εὐτρεπίσας τὸν θυμιατόν, τίθησι λαμπάδας μετὰ κηρομανουαλίου ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν. Ἀναστὰς δὲ ὁ τὴν ἐφημερίαν ἔχων ἱερεὺς καὶ ποιήσας μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ, ἢ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, δηλονότι μὴ ἐνδημοῦντος, ἀπελθὼν ποιεῖ μετανοίας γ' ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνοσ ⁵⁾ τοῦ ἐν τῇ μονῇ σίγνου καὶ ἀσπάζεται αὐτήν, εἶτα ποιεῖ καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν μετάνοιαν πάντων τῶν ἀδελφῶν καθ' ἡμῶν. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸ ἅγιον βῆμα καὶ λαβὼν τὸν θυμιατόν, ἵσταται ἐνώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης καί, βαλὼν θυμίαμα, λέγει καθ' ἑαυτὸν τὴν εὐχὴν τοῦ θυμιάματος. Ὁ δὲ κανδηλάπτης ἐκφωνεῖ τὸ Κελεύσατε γεγονωτέρα φωνῆ, κρατῶν καὶ τὴν λαμπάδα ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, ὁ δὲ ἱερεὺς, θυμιάσας σταυροειδῶς τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ ὄλον τὸ ἅγιον θυσιαστήριον, ἐξέρχεται διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ποιήσας σταυρὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ κατέναντι τοῦ ἰλαστηρίου, ἀπέρχεται καὶ θυμιᾷ τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου, εἶτα τὸν καθηγώμενον καὶ εἰς τοὺς β' χοροὺς κατὰ τάξιν, τῆς λαμπάδοσ προπορευομένησ ⁶⁾. Ἐξελθὼν δὲ καὶ εἰς τὸν νάρθηκα καὶ θυμιάσας κἀνταῦθα τοὺς ἀδελφοὺς κατὰ τάξιν, ὑποστρέφει καί, εἰσελθὼν ἔσω τῆς βασιλικῆς πύλης, χαράττει μετὰ τοῦ θυμιατοῦ σταυρὸν καὶ ἐκφωνεῖ μεγαλοφώνως τὸ Κύριε εὐλόγησον. Καὶ θυμιᾷ αὖθις τὸν προσεστώτα, ἢ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, εἶτα τὸν ἅγιον καί, εἰσελθὼν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, ἵσταται ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ ποιεῖ σταυροὺς

¹⁾ Код. Palat. № 101, ἀνερχόμενος ²⁾ Нѣтъ ἄχρι τῶν ιβ' ³⁾ Нѣтъ καθ' ἑαυτὸν и всего замѣчания о звонѣ ⁴⁾ Здѣсь перестановка. По Palat. cod. идетъ описаніе приготовления свѣчи и кандила, а затѣмъ уже о звонѣ въ била. ⁵⁾ τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ εἰς τοὺς δύο χοροὺς ⁶⁾ Прибавлено: δηλονότι τοῦ ἱερέωσ.

γ' μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, τελευταῖον ἐκφωνῶν οὕτως· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ. Καὶ μετὰ τὸ Ἄμην ¹⁾ ἄρχεται ὁ προσεστώς, ἢ ὁ ἐκκλησιάρχης· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν Χριστῷ ²⁾ τῷ βασιλεῖ ἡμῶν ³⁾, λέγοντες ⁴⁾ αὐτὸ δις, μεγαλοφώνως δὲ καὶ μετὰ μέλους, εἶτα πάλιν· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ Χριστῷ ⁵⁾ τῷ βασιλεῖ καὶ Θεῷ ἡμῶν, λέγοντες τοῦτο ἅπαξ. Εἶθ' οὕτως ⁶⁾· Δεῦτε προσκυνήσωμεν ⁷⁾ μόνον. Εἶτα ἄρχεται ὁ ἐκκλησιάρχης γεγονωτέρᾳ φωνῇ εἰς ἦχον πλ. δ' τὸ Εὐλόγει, ἢ ψυχὴ μου, τὸν Κύριον, ἀργῶς καὶ μετὰ μέλους ⁸⁾, συμπαλλόντων καὶ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν τῶν ἐν τοῖς δύο χοροῖς ὁμοῦ ἄχρι τοῦ Ἀνοίξαντός σου τὴν χεῖρα. Ὁ δὲ ἱερεὺς μετὰ τοῦ κανονάρχου ⁹⁾, ἐξελθὼν τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου καὶ ποιήσαντες ὁμοῦ μετάνοιαν κατέναντι ¹⁰⁾ τῶν ἁγίων θυρῶν, ὡσαύτως καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν, ὁ μὲν ἱερεὺς ἀπέρχεται εἰς τὸ στασίδιον αὐτοῦ, ὁ δὲ κανονάρχης ¹¹⁾, λαβὼν ἀπὸ τοῦ ἀναλογίου τὸ βιβλίον, τὸ περιέχον τοὺς τοῦ ψαλμοῦ στίχους, ἀπέρχεται ἐν τῷ μέσῳ καὶ κανοναρχεῖ. Ὅταν δὲ φθάσωμεν τὸν προῤῥηθέντα στίχον, τὸ Ἀνοίξαντός σου τὴν χεῖρά, ποιεῖ ὁ ἐκκλησιάρχης τῷ ἡγουμένῳ μετάνοιαν καὶ ἀναρροεῖ τὸν στίχον ὑψηλότερον καὶ ψάλλονται ¹²⁾ οἱ ἐξῆς στίχοι τοῦ ψαλμοῦ μέχρι τέλους, οὐκ ἐν τῷ μέσῳ παρ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ἀλλ' ἰδίᾳ καὶ ἰδίᾳ ἀνὰ μέρος. Πληρουμένου δὲ τοῦ ψαλμοῦ ¹³⁾, ψάλλεται ὁ τελευταῖος στίχος, τὸ Πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας, ἐν τῷ μέσῳ παρ' ἀμφοτέρων τῶν χορῶν, ὁμοίως καὶ τὸ Ἀλληλούια, Ἀλληλούια ¹⁴⁾ δόξα σοι ὁ Θεός. Τοῦτου δὲ ψαλλομένου, ὁ ἱερεὺς ἀπελθὼν λέγει τὰς εὐχὰς τοῦ λυχνικοῦ, ἰστάμενος ἀσχεπῆς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν. Καὶ μετὰ τὴν πλήρωσιν τοῦ ψαλμοῦ ποιεῖ συναπτὴν μεγάλην... Порядокъ ordinary. Ἰστέον ¹⁵⁾ δέ, ὅτι, ὡς ἡνίκα ἐξέλθωμεν ἐν τῷ νάρθηκι, ποιοῦντες τὴν λιτὴν, προτίθησιν ὁ κελαρίτης ἐν τῷ ἀναλογίῳ, προευτρεπισθέντι παρὰ τοῦ κανδηλάπτου ἐν τῷ τόπῳ, ᾧ σύνηθές ἐστι ποιεῖν τὴν ἀνάγνωσιν, ἄρτους πέντε, ἐξ ὧν προσφέρομεν ἐν τῷ ναῷ, οὐς καὶ προσφορὰς

1) Нѣтъ 2) Нѣтъ: Χριστῷ 3) Прибавлено: Θεῷ. 4) μαλθακῇ καὶ ἡσυχῇ φωνῇ, εἶθ' οὕτως δεύτερον ἀνώτερον πρὸς ὀλίγον· Δεῦτε 5) τῷ βασιλεῖ ἡμῶν Θεῷ 6) ἐξῶ 7) καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ Χριστῷ τῷ βασιλεῖ καὶ Θεῷ ἡμῶν, καὶ ψάλλεται τὸ Εὐλόγει, ἢ ψυχὴ μου 8) ἀρχομένου ἐκκλησιάρχου 9) κανδηλάπτου 10) κατενώπιον 11) Замѣчания о канонархѣ нѣтъ 12) Нѣтъ замѣчания объ исполненіи стиховъ 13) γίνεται συναπτὴ μεγάλη 14) Двугубое Аллилуія идетъ черезъ всю эту рукопись и двѣ другія № 321 и № 324 той же Ватоп. библи. 15) № 324 этихъ словъ нѣтъ, а прямо: ὁ δὲ κελαρίτης ἐν τῷ εἰς τὸν νάρθηκα ἐκτελεῖσθαι τὴν λιτὴν, προτίθησιν ἐν τῷ ἀναλογίῳ κατὰ τὸ μέσον τοῦ ναοῦ ἄρτους ε', ἐξ ὧν προσφέρομεν.

γ' μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, τελευταῖον ἐκφωνῶν οὕτως· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμὴν ¹⁾ ἄρχεται ὁ προεστώς, ἢ ὁ ἐκκλησιάρχης· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν Χριστῷ ²⁾ τῷ βασιλεῖ ἡμῶν ³⁾, λέγοντες ⁴⁾ αὐτὸ δις, μεγαλοφώνως δὲ καὶ μετὰ μέλους, εἶτα πάλιν· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ Χριστῷ ⁵⁾ τῷ βασιλεῖ καὶ Θεῷ ἡμῶν, λέγοντες τοῦτο ἅπαξ. Εἶθ' οὕτως ⁶⁾· Δεῦτε προσκυνήσωμεν ⁷⁾ μόνον. Εἶτα ἄρχεται ὁ ἐκκλησιάρχης γεγωνερά φωνῇ εἰς ἦχον πλ. δ' τὸ Εὐλόγει, ἢ ψυχὴ μου, τὸν Κύριον, ἀργῶς καὶ μετὰ μέλους ⁸⁾, συμπαλλόντων καὶ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν τῶν ἐν τοῖς δύο χοροῖς ὁμοῦ ἄχρι τοῦ Ἀνοιξαντός σου τὴν χεῖρα. Ὁ δὲ ἱερεὺς μετὰ τοῦ κανονάρχου ⁹⁾, ἐξελθὼν τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου καὶ ποιήσαντες ὁμοῦ μετάνοιαν κατέναντι ¹⁰⁾ τῶν ἁγίων θυρῶν, ὡσαύτως καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν, ὁ μὲν ἱερεὺς ἀπέρχεται εἰς τὸ στασίδιον αὐτοῦ, ὁ δὲ κανονάρχης ¹¹⁾, λαβὼν ἀπὸ τοῦ ἀναλογίου τὸ βιβλίον, τὸ περιέχον τοὺς τοῦ ψαλμοῦ στίχους, ἀπέρχεται ἐν τῷ μέσῳ καὶ κανοναρχεῖ. Ὅταν δὲ φθάσωμεν τὸν προῤῥηθέντα στίχον, τὸ Ἀνοιξαντός σου τὴν χεῖρά, ποιεῖ ὁ ἐκκλησιάρχης τῷ ἡγουμένῳ μετάνοιαν καὶ ἀναρροεῖ τὸν στίχον ὑψηλότερον καὶ ψάλλονται ¹²⁾ οἱ ἐξῆς στίχοι τοῦ ψαλμοῦ μέχρι τέλους, οὐκ ἐν τῷ μέσῳ παρ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ἀλλ' ἰδίᾳ καὶ ἰδίᾳ ἀνὰ μέρος. Πληρουμένου δὲ τοῦ ψαλμοῦ ¹³⁾, ψάλλεται ὁ τελευταῖος στίχος, τὸ Πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας, ἐν τῷ μέσῳ παρ' ἀμφοτέρων τῶν χορῶν, ὁμοίως καὶ τὸ Ἀλληλοῦῖα, Ἀλληλοῦῖα ¹⁴⁾ δόξα σοι ὁ Θεός. Τοῦτου δὲ ψαλλομένου, ὁ ἱερεὺς ἀπελθὼν λέγει τὰς εὐχὰς τοῦ λυχνικοῦ, ἰστάμενος ἀσκεπῆς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν. Καὶ μετὰ τὴν πλήρωσιν τοῦ ψαλμοῦ ποιεῖ συναπτὴν μεγάλην... Порядокъ обычный. Ἰστέον ¹⁵⁾ δέ, ὅτι, ὡς ἡνίκα ἐξέλθωμεν ἐν τῷ νάρθηκι, ποιοῦντες τὴν λιτήν, προτίθησιν ὁ κελαρίτης ἐν τῷ ἀναλογίῳ, προσευτρεπισθέντι παρὰ τοῦ κανδηλάπτου ἐν τῷ τόπῳ, ᾧ σύνηθές ἐστι ποιεῖν τὴν ἀνάγνωσιν, ἄρτους πέντε, ἐξ ὧν προσφέρομεν ἐν τῷ ναῷ, οὕς καὶ προσφορὰς

1) НѢТЬ 2) НѢТЬ: Χριστῷ 3) Прибавлено: Θεῷ. 4) μαλθακῇ καὶ ἡσυχῇ φωνῇ, εἶθ' οὕτως δεύτερον ἀνώτερον πρὸς ὀλίγον· Δεῦτε 5) τῷ βασιλεῖ ἡμῶν Θεῷ 6) ἔξω 7) καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ Χριστῷ τῷ βασιλεῖ καὶ Θεῷ ἡμῶν, καὶ ψάλλεται τὸ Εὐλόγει, ἢ ψυχὴ μου 8) ἀρχομένου ἐκκλησιάρχου 9) κανδηλάπτου 10) κατενώπιον 11) Замѣчанія о канонархѣ нѣтъ 12) НѢТЬ замѣчанія объ исполненіи стиховъ 13) γίνεται συναπτὴ μεγάλη 14) Другубое Аллилуія идетъ черезъ всю эту рукопись и двѣ другія № 321 и № 324 той же Ватоп. библи. 15) № 324 этихъ словъ нѣтъ, а прямо: ὁ δὲ κελαρίτης ἐν τῷ εἰς τὸν νάρθηκα ἐκτελεῖσθαι τὴν λιτήν, προτίθησιν ἐν τῷ ἀναλογίῳ κατὰ τὸ μέσον τοῦ ναοῦ ἄρτους ε', ἐξ ὧν προσφέρομεν.

ἔθος καλεῖν, ὡσαύτως καὶ ¹⁾ ὁ οἰνοχόος στάμνον μεστήν οἴνου τοῦ κρείττονος, σίτον τε καὶ ἔλαιον ²⁾). Μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς εὐχῆς εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ, ψάλλοντες ἀναστάσιμον στιχηρὸν τοῦ στίχου. Καὶ μετὰ τοῦτο ψάλλομεν καὶ ἕτερα στιχηρὰ ἐκ τῶν κατὰ ἀλφάβητον γ', ἡνωμένων τῶν δύο χορῶν, ἐπάδοντες καὶ τοὺς στίχους αὐτῶν. . . Καὶ ὁ μὲν διάκονος, ἐν τῷ λέγειν ἡμᾶς τὸ ὑστερον ἀπολυτίκιον, θυμιᾷ τοὺς ἄρτους κύκλωθεν, καὶ ἀπὸ τῶν τεσσάρων δηλονότι μερῶν, εἶτα πάλιν ἀπὸ τοῦ ἔμπροσθεν μέρους, ὁ δὲ ἱερεὺς μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἀπολυτικίου, λαβὼν ἄρτον ἓνα ἐπὶ χεῖρας καὶ τυπώσας ἐν αὐτῷ σταυρόν, ἐπεύχεται τὴν εὐχὴν ταύτην μεγαλοφώνως, τοῦ διακόνου πρότερον εἰπόντος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐλογήσας τοὺς πέντε ἄρτους καὶ πεντάκις χιλίους χορτάσας. . . Ὁ δὲ ἱερεὺς (по прочтении евангелія), λαβὼν ἀνά χεῖρας τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον καὶ ἐξελθὼν διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν, ἀπέρχεται καὶ ἵσταται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, τῆς λαμπάδος προπορευομένης αὐτοῦ, καὶ ἀπέρχεται ὁ καθηγούμενος καὶ ἀσπάζεται τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, ποιῶν πρὸ τοῦ ἀσπάσασθαι μετάνοιαν μίαν, ὡσαύτως καὶ μετὰ τὸ ἀσπάσασθαι καὶ καθεξῆς οἱ ἀδελφοὶ δύο ἀφ' ἑκατέρου χοροῦ, ποιῶντες ὁμοίως, ἀλλὰ δὴ καὶ οἱ ἐν τῷ νάρθηκι. . . Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλουσιν ποιούμεν λιτὴν ἐν τῷ νάρθηκι, ψάλλοντες στιχηρὰ τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς εἰς τὸν ἴχον τῆς Ὀκτωήχου, ἐκφωνουμένων καὶ τῶν προγραφεισῶν εὐχῶν διὰ τοῦ ἱερέως, ἕως τῶν ἐκτενῶν καὶ τῶν λοιπῶν. Εἶτα τὴν εὐχὴν· Δέσποτα πολυέλεε, Κύριε. . .

[**π. 18**). Εἰδήσις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ.

[**π. 18** ὀβ.). Περὶ τοῦ πῶς δεῖ στιχολογεῖσθαι τὸ Ψαλτήριον ἐν ὄλῳ τῷ ἐνιαυτῷ.

[**π. 19**). Περὶ τοῦ πῶς δεῖ σημαίνειν καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ περὶ τῆς ἡμερονυκτίου ἀκολουθίας, ὅτε ἔστιν Ἀλληλοῦια. Вещь порядокъ суточной службы.

[**π. 22** ὀβ.). Περὶ τοῦ προκειμένου τοῦ ἀποστόλου, τοῦ ἀλληλουαρίου, καὶ τῆς ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ καὶ ἐν τῇ τραπέζῃ ἀναγνώσεως καὶ περὶ ἐτέρων παρὰ τίνος ὀφείλουσι τελεῖσθαι.

Ἰστέον δέ, ὅτι ὁ ταχθεὶς μοναχὸς κανονάρχης ὁ αὐτὸς λέγει καὶ

¹⁾ στάμνον μεστήν οἴνου τοῦ κρείττονος, σίτον ²⁾ καὶ ἄπτουσι δύο λαμπάδας ἐνθεν καὶ κάκειθεν τοῦ ἀναλογίου, καὶ ὁ μὲν διάκονος, ἐν τῷ λέγειν ἡμᾶς τὸ ἀπολυτίκιον, θυμιᾷ τοὺς ἄρτους κύκλωθεν.

τὸ προκείμενον ἐν τῷ ἑσπερινῷ, ἢ τὸ Ἀλληλούια, ὅτε ψάλλεται ἀντὶ τοῦ προκειμένου ¹⁾ καὶ τὰ λοιπὰ προκείμενα τῶν προφητειῶν ²⁾, ἀλλὰ δὴ καὶ τὰς προφητείας ἐν τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ μ' καὶ εἰς τὸν ὄρθρον τὸ προκείμενον τοῦ εὐαγγελίου καὶ τὸ Πᾶσα πνοή, καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν τὸ προκείμενον τοῦ ἀποστόλου, τὸν ἀπόστολον καὶ τὸ ἀλληλουάριον, εἰ τύχοι ἐπιστάμενος αὐτό, εἰ δ' οὖν, τάσσει ὁ ἐκκλησιάρχης ἕτερον ἀδελφόν, εἰδὸτα ψάλλειν, κάκεῖνος ψάλλει τὸ ἀλληλουάριον. Καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι βάλλουσιν ὁμοῦ ιβ' μετανοίας, ὅ τε δηλονότι λέγων τὸν ἀπόστολον καὶ ὁ ψάλτης. Ὁ αὐτὸς δὲ κανοάρχης ποιεῖ τὴν πρώτην ἀνάγνωσιν τῆς ἀγρυπνίας, ἥως τὴν μετὰ τὸν μέγαν ἑσπερινὸν γινόμενην, ἀλλὰ δὴ καὶ τὴν εἰς τὴν τράπεζαν. Ὁμοίως λέγει καὶ τὰ τῶν ὠρῶν προκείμενα, ὅτε ἐστὶν Ἀλληλούια, ἥως· Τὸ πρῶτ' εἰσάκουσον τῆς φωνῆς μου. Κύριε, ὁ τὸ πανάγιόν σου Πνεῦμα, καὶ τὰ λοιπὰ. Ὁ δὲ ταχθεὶς μοναχὸς ἀφ' ἑσπέρας εἰπεῖν τὸν προοιμιακὸν ψαλμόν, οὗτος ἄρχεται τοῦ Κύριε ἐκέκραξα, λέγει τὸ Φῶς ἰλαρόν, τὸ Καταξίωσον, τὸ Νῦν ἀπολύεις, ἐν τῷ ὄρθρῳ τὸ ἐξάψαλμον, ἄρχεται τοῦ εἰρμοῦ τῆς α' ὠδῆς, λέγει· Σοὶ δόξα πρέπει, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅτε οὐκ ἔστι ³⁾ μεγάλη δοξολογία, καὶ τὸ Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ Κυρίῳ. Ὁ δὲ ἱερεὺς πάντοτε λέγει τὸ Θεὸς Κύριος, ἢ ἀντὶ αὐτοῦ τὸ Ἀλληλούια, τὸ Ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ φωταγωγικὸς τοῦ ἤχου, ἄρχεται τοῦ Δόξα ἐν ὑψίστοις, ἐν ταῖς μεγάλαις δοξολογίαις, τὸ δὲ Δόξα σοὶ ὁ Θεός, ἢ ἐλπίς ἡμῶν, εἰς τὴν ἀπόλυσιν ὁ προεστῶς λέγει. Τοῦτο δὲ δῆλον, εἰ τετίμηται τῷ τῆς ἱερωσύνης ἀξιώματι.

Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ἐν μόναις ταῖς ἀναγνώσεσι καὶ ταῖς προφητεῖαις καθήμεθα, εἰς δὲ τὸν ἀπόστολον ἐν τῇ λειτουργίᾳ ἰστάμεθα. Ἀποσκηπαζόμεθα δὲ εἰς τε τὴν μικρὰν εἴσοδον καὶ εἰς τὴν μεγάλην, εἰς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, ὅτε ἀναγινώσκεται, εἰς τὸ Πάτερ ἡμῶν, ὃ καὶ ποιῶμεν στίχους ζ', εἰς τὸ Προσέλθετε, εἰς τὸ Πρόσχωμεν, Τὰ ἅγια τοῖς ἀγίοις, εἰς τὸ Πληρωθήτω, εἰς τὴν Τιμιωτέραν καὶ εἰς τὸ Χριστὸς ὁ ἀληθινός.

[**Π. 23**]. Περὶ τοῦ καθ' ἐκάστην μικροῦ ἑσπερινοῦ, ὅτε ἐστὶ Θεὸς Κύριος, οὐ μὴν δὲ ὁ ἅγιος ἑορτάζεται εἰς ἡ'.

— Περὶ τοῦ πότε καὶ πῶς δεῖ τὸν κανοάρχην ποιεῖν τὴν με-

¹⁾ ἐν τῷ ἑσπερινῷ τετακ καὶ εἰς τὸν ὄρθρον.

²⁾ τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης μ', ἀναγινώσκει δὲ κατὰ τὰς προφητείας.

³⁾ οὐ γίνεται.

τανοίαν καὶ πότε χρῆ τοὺς δύο χοροὺς συνάγεσθαι μέσον καὶ ἐξίσου ποιεῖν ὁμοῦ τὴν μετάνοιαν τὸν τε κανονάρχην καὶ τοὺς ἀδελφοὺς.

[π. 24). Περὶ τοῦ πότε δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα. См. выше стр. 307, прим.

— Περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα, ἢ τὸν διάκονον.

[π. 24 οβ.). Περὶ τοῦ πῶς δεῖ ψάλλειν τὴν ἀκολουθίαν ἀπὸ τῆς νέας κυριακῆς ἄχρι τῆς ν' ἐν τε τῷ ἑσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ.

[π. 25 οβ.). Περὶ τοῦ εἰς ποῖον ἦχον χρῆ ψάλλειν τὸ κάθισμα τῆς παρασκευῆς, ἦτοι τὸν πολυέλεον, ὅτε γίνεται Ἀλληλούια, ἢ Θεὸς Κύριος.

— Περὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος, ὅπως ψάλλονται οἱ τῆς Ὀκτωῆχου κανόνες μετὰ τῶν ἐν τῷ Μηναίῳ.

[π. 26 οβ.). Περὶ τῆς ἀκολουθίας τοῦ σαββάτου, ὅτε ἐστὶ Θεὸς Κύριος.

[π. 27 οβ.). Περὶ τῆς ἀκολουθίας τοῦ σαββάτου, ὅτε ἐστὶν Ἀλληλούια.

[π. 29). Περὶ προσόρτων καὶ μεθεόρτων, εἰ τύχῃσι μετὰ ἀγίου, ἔχοντος λειτουργίαν ἐν σαββάτῳ. На полѣ замѣчено: Μάρκου μοναχοῦ εἰς τὸ αὐτό.

[π. 29 οβ.). Περὶ τοῦ μὴ ποιεῖν συντυχίας τοὺς ἱσταμένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀδελφοὺς, μήτε μὴν συνεχῶς ἐξέρχεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἔξωθεν ἱσταμένους μετὰ φόβου καὶ σιωπῆς ἱστασθαι παραγγελεῖν καὶ μὴ ἔαν τοὺς βουλομένους εὐχῆς χάριν εἰσέρχεσθαι ἐν τῷ ναῷ, ψαλλόντων τῶν ἀδελφῶν, ἀλλ' ἔξω κατέχειν αὐτοὺς μέχρι τῆς ἀπολύσεως.

Ὁφείλομεν δὲ ἐστὶ καὶ τοῦτο γινώσκειν τοὺς ἀδελφοὺς τὸ μὴ ποιεῖν συντυχίας τοὺς ἱσταμένους εἰς τοὺς χοροὺς τῆς ἐκκλησίας, ἀλλὰ μηδὲ ἐξέρχεσθαι τινά, ἢ εἰσέρχεσθαι. См. выше стр. 82.

— Περὶ τοῦ πῶς ὀφείλουσιν οἱ χοροὶ κατὰ τάξιν ἀμείβεσθαι καὶ οὕτω τῆς ἀκολουθίας κατάρχειν ἕκαστον αὐτῶν.

Χρῆ εἰδέναι, ὅτι οἱ χοροὶ καθ' ἑκάστην ἀμείβονται ἀπ' ἀρχῆς τοῦ λυχνικοῦ ἕως τῆς ἐπαύριον τῆς λειτουργίας ¹⁾. Ἄρχεται δὲ ὁ δεξιὸς χορὸς, ἦως ὁ τοῦ ἡγουμένου, ἀπὸ τῆς νέας κυριακῆς καὶ ἐξῆς ἀμοι-

¹⁾ ὁ γὰρ ἐναρξάμενος χορὸς οὗτος ἄρχεται τοῦ Κυρίου ἐκέκραξα ἐν τῷ ἑσπερινῷ, οὗτος ἄρχεται τῶν καθισμάτων τῆς ἀ' στιχολογίας τῶν μετὰ τὸν Ἄμωμον τροπαρίων и далѣе.

βαδόν, όταν δὲ πληρώσωσιν οἱ ὀκτὼ ἤχοι τῆς Ὀκτωήχου καὶ μέλλη ἄρξασθαι ὁ πρῶτος ἤχος, ὁ χορὸς εἰς ὃν ἔτυχε τὸ τῆς Ὀκτωήχου πλήρωμα, ἐκεῖνος ἄρχεται τοῦ πρώτου· ὁ γοῦν ἐναρξάμενος χορὸς, αὗτος ἄρχεται τοῦ Κύριε ἐκέκραξα ἐν τῷ ἑσπερινῷ, αὗτος ἄρχεται τῶν καθισμάτων τῆς πρώτης στιχολογίας, τῆς α' καὶ γ' ψδῆς, τῆς ε', τῆς ζ', τῆς θ', τοῦ ἑξαποστειλαρίου τοῦ ἀγίου, εἴπερ εἰσι β', εἰ δὲ γ', ὁ ἕτερος, τῶν αἰνῶν ¹⁾, τῷ σαββάτῳ τὰ μετὰ τὸν Ἄμωμον νεκρώσιμα τροπάρια καὶ τῇ κυριακῇ τῶν μετὰ τὸν Ἄμωμον ὡσαύτως ἀναστασίμων, τροπάρια καὶ τοῦ πρώτου καὶ τρίτου ἀντιφώνου τῶν ἀναβαθμῶν. Ἐν ταῖς ἑορτασίμαις ἡμέραις, ἤως ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ, τὸ Ἴνα τί ἐφρύαξαν, εἰς τὸν ὄρθρον τοῦ πολυελέου καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν καθίσματος τῶν ἀναβαθμῶν, μετὰ τὸν ν' τὸ Δόξα, Ταῖς τῶν ἀποστόλων. Εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ πρώτου ψαλμοῦ τῶν τυπικῶν καὶ τῶν μακαρισμῶν. Τῇ ἀγία καὶ μεγάλη μ' ἐν τοῖς ἀποδείπνοις τὸ Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός, τὸ Παναγία Θεοτόκε, βοήθησον ἡμῖν, καὶ τὸ Κύριε τῶν δυνάμεων, ἐξ αὐτοῦ ἐστὶ καὶ ὁ μοναχός, ὁ τὸν προοιμιακὸν λέγων ψαλμὸν ἐν τῷ λυχνικῷ, τὸ Φῶς ἰλαρόν, τὸ Καταξίωσον, τὸ Νῦν ἀπολύεις, καὶ ἐν τῷ ὄρθρῳ τὸν ἐξάψαλμον, τὴν δοξολογίαν, στιχηρὰ τῶν αἰνῶν καὶ τὸ Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι, πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἐξ αὐτοῦ εἰσὶν οἱ ποιοῦντες τὰς ἀναγνώσεις.

[Μ. 31). Περὶ τῆς ἀγίας μ' τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων, ἐν ᾧ καὶ διάταξις τῆς ἀκολουθίας τοῦ τε μεσονυκτικοῦ καὶ τοῦ ὄρθρου καὶ τῶν μεσωρίων τῶν ὠρῶν τῆς πρώτης ὁμοῦ καὶ τρίτης καὶ ἕκτης καὶ ἑνάτης καὶ τῶν τυπικῶν, ἀλλὰ δὴ καὶ τοῦ ἑσπερινοῦ καὶ τῶν ἀποδείπνων, ὅτε τύχη Ἀλληλοῦβια, ἐν δευτέρᾳ, τετράδι καὶ παρασκευῇ.

[Μ. 31) Περὶ τοῦ μεσωρίου τῆς πρώτης ὥρας.

[Μ. 33). Περὶ τροπαρίων τῶν ἀποδείπνων, τῶν προεορτίων, τῶν μεθεορτίων τῶν ἀγίων καὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος. На полѣ: «Μάρκος».

[Μ. 33 οβ.). Περὶ τοῦ πῶς ἀναγινώσκονται τὰ εὐαγγέλια καὶ αἱ τούτων ἐρμηνεῖαι ἐν τῷ ὄλφ ἐνιαυτῷ, ὡσαύτως ἐπὶ τῶν λοιπῶν τοῦ ὄρθρου ἀναγνώσεων. См. выше стр. 308—309, ст. 3.

¹⁾ ἐν ταῖς ἑορτασίμαις ἡμέραις, ἤγουν ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ τοῦ Ἴνα τί ἐφρύαξαν, εἰς τὸν ὄρθρον τοῦ πολυελέου.

[**π. 34**). Περὶ τοῦ πότε χρῆ τὴν τοῦ μεγάλου Βασιλείου λειτουργίαν τελεῖσθαι. Въ этой же главѣ о преждеосвященной литургіи замѣчено: Ἡ δὲ προηγιασμένη λειτουργία ἐν ταῖς δυσὶν ἡμέραις τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης μ' λειτουργεῖται, ἕως τῆς τετράδι καὶ τῆ παρασκευῆς.

— Περὶ τοῦ ὅπως ὀφείλουσιν ἀναγινώσκεισθαι τὰ ἑωθινὰ εὐαγγέλια ἀπὸ τῆς μεγάλης κυριακῆς τοῦ Πάσχα ἄχρι τῶν Ἀγίων Πάντων.

[**π. 34** ὀβ.). Ὅτι χρῆ τάσσειν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐξυπνιστήν. См. выше стр. 310.

— Ὅτι δεῖ ψάλλειν καθ' ἑκάστην ἐν τοῖς ἀποδείπνοις παρακλητικὸν κανόνα τῆς Θεοτόκου καὶ περὶ τοῦ ποίαν ὥραν ἀπολύειν ὀφείλει αὐτόν, καὶ ὅτι μετὰ τὴν τούτων ἀπόλυσιν οὐ χρῆ συντυχίας ποιεῖσθαι τοὺς μοναχοὺς πρὸς ἀλλήλους, ἀλλ' ἐν τοῖς ἰδίοις κελίοις μεθ' ἡσυχίας ἀπέρχεσθαι.

[**π. 35**). Μάρκου ¹⁾ μοναχοῦ τὰ ἐξῆς πάντα κεφάλαια. 25) Περὶ τῶν ἑορτῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου· τῆς Γεννήσεως, τῆς Εἰσόδου, τῆς Ὑπαπαντῆς, τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τῆς Κοιμήσεως, εἰ τύχοιεν ἐν κυριακῇ. 26) Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν αὐτῶν ἑορτῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. 27) Περὶ τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν τῆς Ὑψώσεως, τῶν Χριστουγέννων, τῶν Φώτων καὶ τῆς Μεταμορφώσεως, εἰ τύχοιεν ἐν κυριακῇ. 28) Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν αὐτῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν. 29) Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν, εἰ τύχοιεν ἐν κυριακῇ. 30) Περὶ προεορτίων καὶ μεθεορτίων τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν, εἰ τύχοιεν ἐν κυριακῇ. 31) Περὶ προεορτίων καὶ μεθεορτίων κοντακίων, λεγομένων ἐν κυριακῇ, ἀντὶ ὑπακοῆς τοῦ ἡχοῦ. 32) Περὶ δύο ἀγίων, ἐχόντων τροπάρια δύο, πῶς λέγονται τῇ κυριακῇ. 33) Περὶ τροπαρίων προεορτίων καὶ μεθεορτίων, εἰ τύχοιεν ἐν κυριακῇ μετὰ ἀγίου, ἔχοντος τροπάριον. 34) Περὶ τροπαρίου δύο Δεσποτικῶν ἑορτῶν, εἰ τύχοιεν ὁμοῦ ἐν κυριακῇ. 35) Περὶ τροπαρίου προεορτίων καὶ μεθεορτίων καὶ τῶν ἀγίων, πῶς λέγονται καθ' ἡμέραν. 36) Περὶ τῶν προεορτίων καὶ μεθεορτίων κανόνων, πῶς ψάλλονται μετὰ τῶν ἀγίων. 37) Περὶ ἀγίων δύο, ἐχόντων κοντάκιον, πῶς ὀφείλουσι λέγεσθαι, εἰ τύχοιεν ὁμοῦ μετὰ προεορτίων, ἢ μεθεορτίων κοντακίων. 38) Περὶ προεορτίων καὶ μεθεορτίων, εἰ τύχοιεν μετὰ β' ἀγίων ἐν κυριακῇ. 39) Περὶ ἀγίου, ἔχον-

¹⁾ № 324. Ἐκ τῶν κεφαλαίων τοῦ μοναχοῦ Μάρκου περὶ τῶν ἀμφιβαλλομένων ἐν τοῖς Τυπικοῖς.

τος ἀγρουπνίαν, εἰ τύχοιεν ἐν κυριακῇ. 40) Περὶ ἀγίου, ἔχοντος πολυέλεον καὶ ἑορταζομένου εἰς ς', εἰ τύχοιεν ἐν κυριακῇ. 41) Περὶ ἀγίου, ἑορταζομένου εἰς ς', εἰ τύχοιεν ἐν κυριακῇ. 42) Περὶ προεορτίων Δεσποτικῶν ἑορτῶν, εἰ τύχοιεν ἐν κυριακῇ. 43) Περὶ προεορτίων τῶν ἀγίων καὶ τῶν πρώτων θεοτοκίων, πῶς λέγονται τῇ παρασκευῇ ἑσπέρας καὶ τῷ σαββάτῳ καὶ τῇ κυριακῇ. 44) Περὶ ἀγίου, ἑορταζομένου εἰς η', εἰ τύχοιεν ἐν μιᾷ τῶν ς' ἡμερῶν τῆς ἑβδομάδος, πάρεξ δηλονότι τῆς κυριακῆς. 45) Ὡσαύτως, εἰ ἑορτάζεται εἰς ς', ἔχων πολυέλεον, ὅποια θεοτοκία λέγονται. 46) Περὶ τῶν πρώτων θεοτοκίων, πῶς λέγονται τῷ σαββάτῳ καὶ τῇ κυριακῇ. 47) Περὶ ἀγίου, ἔχοντος εἰσοδον, καὶ περὶ πρώτων θεοτοκίων στιχηρῶν. 48) Περὶ τοῦ πότε οὐ στιχολογούμεν τὸ Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν. 49) Περὶ τοῦ πότε οὐ στιχολογεῖται Ἡ Τιμιωτέρα καὶ πότε στιχολογεῖται. 50) Περὶ τοῦ πότε γίνεται λιτὴ καὶ πότε οὐ γίνεται.

Текстъ этихъ главъ нѣсколько отличенъ отъ печатнаго греческаго Типикона. Для примѣра сдѣлаемъ здѣсь сравненіе послѣдней главы:

Χρῆ εἰδέναι, ὅτε ἀείποτε δι' ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ γίνεται λιτὴ ἑσπέρας καὶ πρωὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ λυχνικοῦ καὶ τοῦ ὄρθρου, καὶ μνημονεύονται πάντες οἱ κεκοιμημένοι ἐν Χριστῷ πατέρες καὶ ἀδελφοὶ ἡμῶν καὶ κατ' ὄνομα γεγραμμένοι ἐν τῷ τῆς μονῆς βραβείῳ. Μνημονεύονται δὲ οὐ πάντες ὁμοῦ ἐν ἐκάστη λιτῇ, ἀλλὰ μεμερισμένως ἐν μόναις ταῖς ς' ἡμέραις, ἤγουν ἀπὸ τῆς πρωΐας τῆς β' μέχρι καὶ τῆς πρωΐας τοῦ σαββάτου· τῇ γὰρ κυριακῇ ἑσπέρας οὐ γίνεται λιτὴ. Τῷ μέντοι σαββάτῳ ἑσπέρας καὶ τῇ κυριακῇ πρωὶ γίνονται μὲν

Τυπικόν, Venet. 1603 г.
[л. 126].

Χρῆ εἰδέναι, ὅτε ἀείποτε δι' ὅλου ἐνιαυτοῦ γίνεται λιτὴ ἑσπέρας καὶ πρωὶ καὶ μνημονεύονται πάντες οἱ κεκοιμημένοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ πατέρες ἡμῶν. Οὐ γίνεται δὲ λιτὴ ἀπὸ τὸ πρωὶ τῆς μεγάλης πέμπτης ἕως τῷ σαββάτῳ τῆς Διακαινισήμου, εἰ μήπως τύχοι ὁ Εὐαγγελισμός· ἐν αὐτῇ γὰρ γίνεται λιτὴ καὶ ὅτε ἐστὶ προηγιασμένη κατὰ τὴν ἑσπέραν καὶ μόνην. Ὡσαύτως καὶ ὅτε ἐστὶ δοξολογία, ἑσπέρας μὲν γίνεται λιτὴ καὶ μνημονεύονται οἱ κεκοιμημένοι, πρωὶ δὲ, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ὄρθρου, γίνεται μὲν λιτὴ, οὐ μνημονεύονται δὲ οἱ κεκοιμη-

λιταί, οὐ μὴν δὲ μνημονεύονται οἱ κεκοιμημένοι, ὡσαύτως καὶ ὅτε ἐπιστῆ Δεσποτικῆ ἑορτῇ, ἢ μεγάλου ἁγίου μνήμη, ἑορταζομένη εἰς ἡ'. Σχολάζουσι δὲ αἱ τοιαῦται λιταὶ τῶν κεκοιμημένων ἐν τε τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ μ', ὅτε γίνονται προηγιασμένοι κατ' αὐτὴν τὴν ἐσπέραν καὶ μόνην. Τῷ σαββάτῳ τοῦ ἁγίου Λαζάρου καὶ ἀπὸ πρωὶ τῆς μεγάλης ε' ἕως τοῦ σαββάτου τῆς Διακαινησίμου ἐσπέρας, εἰ μήπως τύχοιεν ὁ Εὐαγγελισμός· ἐν ταύτῃ γὰρ γίνεται λιτή, ὡς τῷ Τυπικῷ διατέταχται.

μένοι, ἀλλ' εὐθὺς μετὰ τὸ στιχηρὸν τοῦ ἁγίου ἢ α' ὥρα καὶ ἀπολυσις.

[л. 44 об.). Миниатюра, изображающая въ лицахъ значеніе мѣсяца Сентября въ кругѣ цѣлаго года. Около виноградной лозы стоить молодой человѣкъ и срываетъ плоды въ кошицу. На немъ блѣднорозовая короткая рубаха, подпоясанная поясомъ, красныя шаровары, забутыя въ чулки. На головѣ его красная шапочка. Сзади этой фигуры стоить мальчикъ съ вѣсами въ рукахъ. На немъ одна только темнаго цвѣта сорочка, слегка приподнятая. Подъ миниатюрой подпись:

Ἐγὼ Συμεὼν καὶ τὸν Μάμαντα φέρω,
 Τὸν Ἄνθιμόν τε, Βαβύλαν, Ζαχαρίαν,
 Χωνῶν Μιχαὴλ καὶ τὸν Σώζοντα, λέγω,
 Μητρὸς Θεοῦ γέννησιν, Ἄνναν εὐνέτιδα,
 Τὴν Μηνοδώραν συγγόνους Θεοδώραν,
 Αὐτόνομον μνειαν τε τῶν ἐγκαινίων,
 Τὴν τιμίαν Ὑψωσιν ἐνθέου ξύλου,
 Στερρόν Νικήτα τὸν μόρον, Εὐφημίαν,
 Κλεινὴν Σοφίαν σὺν τρισὶ θυγατρᾶσιν,
 Εὐμένιον, Τρόφιμον σὺν Εὐσταθίῳ,
 Μύστην Κοδράτιον καὶ Φωκᾶν τὸν Γεννάδιον,
 Τοῦ Προδρόμου σύλληψιν, Θέκλης ἀνδρίαν,

Τὴν Εὐφροσύνην, παρθένον Ἰωάννην,
Καλλίστρατόν τε καὶ Χαρίτωνος δρόμον,
Τὸν Κυριακὸν καὶ Γρηγόριον θύτην.

[λ. 45). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμοδίας τοῦ ὄλου ἐν-
αυτοῦ, ἀρχομένη ἀπ' ἀρχῆς τοῦ Σεπτεμβρίου μέχρι τέλους τοῦ Αὐ-
γούστου.

Въ концѣ службы 8 Сентября замѣчено: Μετὰ δὲ τὸ εἰπεῖν
τὸν ἱερέα τὴν εὐχὴν τῆς ἀπολύσεως, ἀπερχόμεθα ἔμπροσθεν τῆς εἰκό-
νος τῆς ἑορτῆς, ψάλλοντες τὰ ἰδιόμελα, ὁ δὲ ἱερεὺς πρῶτον μὲν θυ-
μιᾶ τὴν εἰκόνα καὶ τοὺς ἀδελφούς, εἶτα, ποιήσας βομβύκινον ἄλειτρον
καὶ ἐμβάπτων αὐτὸ εἰς τὸ ἅγιον ἔλαιον, τὸ ἐν τῇ φωταγωγῷ τῆς εἰ-
κόνας, χρίει τοὺς ἀδελφούς, πρότερον προσκυνοῦντας καὶ ἀσπαζομένους
τὴν τῆς ἑορτῆς εἰκόνα. Μετὰ δὲ τὸ δοθῆναι τὸ ἅγιον ἔλαιον λέγει ὁ
ἱερεὺς τὰς συνήθεις εὐχὰς τῆς λιτῆς πάσης, λεγομένου παρ' ἡμῶν τοῦ
Κύριε ἐλέησον πολλάκις, εἶτα τὸ Δέσποτα πολυέλεε, Κύριε Ἰησοῦ
Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ οὕτως, ἐξεληθόντες ἐν τῷ νάρθηκι, ψάλλομεν
τὴν πρώτην ὥραν, καὶ γίνεται τελεία ἀπόλυσις [λ. 52).

[λ. 65). Миниатюра. Мужчина одѣтый, какъ и первый, но
безъ шапки, несетъ на дубинѣ, лежащей на плечѣ, убитаго
зайца. Около него бѣгутъ двѣ легавыя собаки, бѣлая и жел-
тая, а впереди ползетъ скорпионъ. Подпись: Ὀκτωβρίου σύνοψις
ἀκριβεστάτη·

Ἐμοὶ δὲ κόσμος ἢ στάσις Ἀνανίου,
Ὁ Κυπριανός, Διονύσιος μέγας,
Αὐδὶς Ἰερόθεος, ἢ Χαριτίνη,
Θωμᾶς ὁ διπλοῦς, Βάκχος . . .
Πελαγία τε καὶ σοφὸς παῖς Ἀλφαίου.
Εὐλάμπιος, Φίλιππος εἰς διακόνων,
Τάραχος, Πρόβος καὶ Πάπυλος σὺν Κάρπῳ,
Στῆφος, Ναζάριος Λουκιανός τε,
Λογγῖνος, Σεπτός, Ὁσηέ, Λουκάς μέγας,
Βλέπων Ἰωήλ, Ἀρτέμιος ὁ ξένος,
Ἰλαρίων μέγιστος σὺν Ἀβερκίῳ.
Ἀδελφόθεος σὺν συνάθλοις, Ἀρέθας,
Νεκτάριος τε καὶ Δημήτριος, Νέστωρ,
Ὁ κλεινὸς Τερέντιος, Ἀναστασία
Καὶ Ζηνόβιος ἢ χάρις Ἐπιμάχου.

[л. 76). Миниатюра. Мужчина пашетъ. Одною рукою онъ ухватился за рукоятку плуга, а въ другой держать дубину. Въ плугъ запряжены пара воловъ. Плугъ по своему устройству весьма немногимъ отличается отъ крестьянской сохи. Наконечникъ плуга обитъ желѣзомъ. Ярмо для запряжки быковъ обыкновенное, но дышло каждое прямо непосредственно прикрѣпляется къ ярму. Впереди быковъ стрѣлецъ стоитъ съ лукомъ, направленнымъ противъ быковъ. Земля усѣяна цвѣтами. Μηνὸς σύνοψις ἤδε Νοεμβρίου·

Ἐγὼ δὲ χαίρω τοῖς δυσὶν Ἀναργύροις
 Τοῖς ἄμφι Πηγάσιον Ἀκεψιμᾶν τε,
 Ἰωαννικίῳ δὲ καὶ Ἐπιστήμῃ,
 Παύλῳ καὶ Ἰέρωνι συνάξει νόων,
 Ματρῶνῃ, Ἐράστῳ τε καὶ Βικεντίῳ,
 Τοῖς Ἰωάνναις συμπαθεῖ Χρυσσοστόμῳ,
 Μόστῃ Φιλίππῳ σὺν δυάδι, Γουρίᾳ,
 Τῷ Ματθαίῳ τε θαυμαστῷ Γρηγορίῳ,
 Πλάτωνι θείῳ Ῥωμανῷ τε συνάθλῳ,
 Τῷ Αὔδιῳ τε Πρόκλῳ Δεκαπολίτῃ
 Καὶ Παρθένῳ δὲ πρὸς νεῶν ἀφιγμένῃ,
 Φιλήμονός τε τῇ καλῇ Ξουαυλίᾳ,
 Ἀμφιλοχίῳ σὺν ἄμ' Ἀκραγαντίνῳ,
 Αἰκατερίνῃ τῇ σοφῇ, Μερκουρίῳ,
 Πέτρῳ, Κλήμεντι τοῖς θύταις Ἀλυπίῳ,
 Ἰακώβῳ Πέρσῃ τε, Στεφάνῳ νέῳ,
 Τῷ Παραμόνῳ τ' Ἀνδρέᾳ πρωτοκλήτῳ.

[л. 89 об.). Миниатюра. Пожилойъ мужчина, полускинувъ верхнюю одежду, рѣжетъ кривымъ ножемъ въ видѣ серпа прутья и складываетъ ихъ въ вязанки. Противъ него стоитъ козель.

Ὅρα σύνοψις ἤδε τοῦ Δεκεμβρίου·
 Ἐγὼ δὲ Ναοῦμ, Ἀβακούμ, Σωφρονίου
 Καὶ Βαρβάρας, Σάββα τε καὶ Νικολάου
 Φέρω κατορθώματα, σὺν Ἀμβροσίῳ
 Παταπίου θαύματα, σύλληψιν Ἄννης,
 Εὐγραφον, Μηνᾶν, Ἐρμογένους τὴν χάριν,

Στόλην Δανιήλ καὶ Σποριδωνος βίον,
Εὐστρατίου, Θύρσα τε τὴν ξυναυλίαν,
Ἐλευθέριον, Ἀγγαῖον, Προπάτορας,
Παῖδας, Δανιήλ, Σεβαστιανοῦ στίφος
Στερρόν, Βονιφάτιον σὺν Ἴγνατίῳ,
Ἰουλιανήν, Ἀναστασίαν πάλιν,
Κρήτης Δέκα μάρτυρας σὺν Εὐγενίᾳ,
Ἵπερφυᾶ γέννησιν τοῦ Θεολόγου,
Κόρην Ἰωσήφ καὶ τῶν Σάρδεων θύτην,
Πρωτοστέφανον σὺν γραπτῷ δισμυρίους,
Σφαγὴν νηπίων, Ἀνυσίαν, Μελάνην.

[л. 109 об.). Миниатюра. Пожилой мужчина въ одной короткой рубахѣ и въ шляпѣ на головѣ стоитъ съ кубкомъ въ рукахъ, очевидно, въ ожиданіи вина около тѣхъ же пяти большихъ глиняныхъ сосудовъ. Okolo сосудовъ съ кружкой въ рукахъ, нагнувшись, стоитъ старецъ слуга въ красной рубахѣ, въ синихъ шароварахъ, черныхъ полусалопжахъ и въ шапочкѣ, подбитой мѣхомъ. Передъ ними водолей изъ кувшина выливаетъ воду въ круглый сосудъ съ широкимъ многоугольнымъ основаніемъ. Деревья, цвѣты и золотое поле составляютъ неотъемлемую принадлежность каждой картины. Подъ миниатюрой: Ἰανουαρίου τε σύνοψις σκόπει·

Περικομή τε καὶ Βασίλειος μέγας,
Σίλβεστρος πάπας καλλόνει Μαλαχίας,
Γόρδιος μῦσται καὶ χορὸς Θεοπέμπτου,
Βάπτισμα Χριστοῦ καὶ χεὶρ ἡ τοῦ Προδράμου,
Δομνίκα, Πολύευκτος, Γρηγόριος Νύσσης,
Μέγας Θεοδόσιος, Τατιανή τε
Στρατόνικος, Ἐρμούλος, Ἀββάδων στίφος,
Ὁ Καλυβίτης, ἄλυσις θείου Πέτρου,
Ἀντώνιος τε σὺν ἄβρα Ἀθανασίῳ,
Μάξιμος θεῖος, Ἀναστάσιος Πέρσης,
Κλημέντης, Ἀγαθάγγελος ὁ ξεδήσβιος(;)
Γρηγόριος Θεολόγος τε σὺν Ξενοφῶντι,
Πάλιν ὁ χρυσόγλωττος Ἐφραὶμ ὁ Σύρος,
Ἰγνατίου λείψανα, τρεῖς ἀρχιδῦται
Ἰππόλυτος, Κύρος τε σὺν Ἰωάννῃ.

[л. 127). Подъ 21 Января записана слѣдующая замѣчательная служба: Тῆ αὐτῆ ἡμέρᾳ μνήμη τῶν ἁγίων ἐνδόξων τοῦ Χριστοῦ μεγάλων μαρτύρων Εὐγενίου, Κανδιδίου, Οὐαλεριανοῦ καὶ Ἀκύλα, ὧν τὰ τίμια λείψανα ¹⁾), ὡς ἄσυλος θησαυρός, ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ταύτῃ σεβασμίᾳ μονῇ ἐναπόκεινται. Ἐπιτελεῖται ἡ τούτων ἀκολουθία ἐορτάσιμος Χριστοῦ χάριτι, καθὼς παρέδωκεν ὁ μακαρίτης κτήτωρ τῆς τοιαύτης μονῆς, ὁ Ζηλιπούγγιος ἐκεῖνος, τῆς τῶν ἀναγεγραμμένων ἁγίων τοῦ τε ὁσίου Μαξίμου καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Νεοφύτου ἀκολουθίας μετατιθεμένης καὶ ψαλλομένης ἐν ἑτέρᾳ ἡμέρᾳ, ὅτε θέλει ὁ ἐκκλησιάρχης, ἐπιτελεῖται δὲ οὕτως. Πρὸ ἡμερῶν τριῶν τῆς τῶν ἁγίων μνήμης, ἤγουν κατὰ τὴν ιζ' τοῦ αὐτοῦ μηνός, ἑσπέρας ἐν τῷ λυχνικῷ σημαίνει ταχύτερον. Καὶ πάντων συναχθέντων ἐν τῇ μονῇ, τοῦ τε βασιλέως μετὰ πάσης τῆς συγκλήτου, τοῦ ἀρχιερέως τῆς πόλεως, τῶν ἐπισκόπων, τῶν ἡγουμένων τῶν λοιπῶν μοναστηρίων καὶ μοναχῶν μετὰ παντός τε τοῦ κλήρου καὶ τοῦ χριστωνόμου λαοῦ, ψάλλεται ὁ συνήθης ἑσπερινός. Μετὰ δὲ τὴν τοῦ ἑσπερινοῦ ἀπόλυσιν ἀλλάσσει ὁ ἀρχιερέως, οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ ἡγούμενοι καὶ λαμβάνουσιν ἐπ' ὧμων τὰ τῶν ἁγίων λείψανα ἐκ τῆς σοροῦ, προηγουμένου τοῦ βασιλέως καὶ παντός τοῦ λαοῦ, καὶ εἰσφέρουσι ταῦτα ἐντὸς τῆς πόλεως Τραπεζοῦντος, ἐν τῷ μετοχίῳ τῆς μονῆς, μεθ' ὁμνωθίας καὶ τῆς προσηκούσης τῇ προπομπῇ ταύτῃ ἀκολουθίας καὶ τάξεως. Καὶ ἀποτίθενται ταῦτα ἐν αὐτῷ ἄχρι τῆς κ' τοῦ μηνός πρωίας, καθ' ἐκάστην ἐπιτελουμένης ἐν αὐτῷ τῆς συνήθους ἀκολουθίας, τοῦ τε ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ ὄρθρου παρά τε τοῦ κλήρου καὶ παντός τοῦ λαοῦ. Κατὰ δὲ τὴν κ' πρωί συνάγονται καὶ αὐθις ἐν τῷ μετοχίῳ ὁ τε βασιλεὺς, ὁ ἀρχιερέως, οἱ ἐπίσκοποι, οἱ ἡγούμενοι καὶ ἅπαν τὸ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ σύστημα, λαμβάνουσιν ἐπ' ὧμων τὰ τῶν ἁγίων λείψανα ἐκ τοῦ μετοχίου καὶ ἀπάγουσιν αὐτὰ ἐκτὸς τῆς πόλεως εἰς τὴν μονήν. Κάκεισε ἐκτελεῖται ἡ κατὰ τὴν κυρίαν ἡμέραν τῆς μνήμης αὐτῶν, ἤγουν κατὰ τὴν κ', πάννουχος ἀγρυπνία, ὡς καὶ τοῖς τοῖς λοιποῖς μεγάλοις ἁγίοις συνήθως ἐπιτελεῖται, ψαλλομένης ἐν αὐτῇ εἰς τε τὸν ἑσπερινόν καὶ τὸν ὄρθρον πάσης τῆς τῶν ἁγίων ἀκολουθίας. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ἄρτων τροπάριον ἤχος δ', πρὸς Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον. Σήμερον ἡ ἐκκλησία στολιζέται τοῖς ἄσμασι καὶ ἡ οἰκουμένη φαιδρύνεται τοῖς θαύμασιν. . . Λέγομεν τοῦτο δις, καὶ τὸ Θεοτόκε

¹⁾ Ркп. Діонисіат. библ. № 448 ἐν τῇ Τραπεζοῦντι.

παρθένε, ἄπαξ. Καὶ τίθεται ἀνάγνωσις μεγάλη εἰς τὸ μαρτύριον τῶν ἁγίων, ὅπερ συνεγράφατο ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως· ὁ Σιφυλίτινος, οὗ ἡ ἀρχή· Εὐγένιον τὸν μέγαν περιβόητον μάρτυρα. Ἐν τῷ ὄρθρῳ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τῶν ἁγίων δις, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ πρῶτον τοῦ αὐτοῦ ἤχου καὶ εὐθέως στιχολογοῦμεν κάθισμα ἐν τοῦ Ψαλτηρίου. Καὶ τίθεται ἀνάγνωσις, λόγος τοῦ Χωνιάτου, οὗ ἡ ἀρχή· Τίς μὲν, ὧ φαιδροτάτη πόλεων ἀπασῶν Τραπεζοῦς· καὶ εὐθέως ψάλλομεν τὸν Ἄμμων εἰς ἤχον πλ. α', ποιοῦντες αὐτὸν στάσεις γ', καὶ λέγοντες κατὰ στίχους ἐκάστης τῶν γ' στάσεων μεγαλυνάριον ἐν. Εἰς τὴν πρώτην στάσιν ἤχος πλ. α'. Μακαρίζομέν σε, στρατιῶτα Χριστοῦ, τὸν τῆς θείας εὐγενείας φερόνυμον, ἀνυμνοῦντες καὶ συνάθλους σου, τοὺς τρεῖς. Εἰς τὴν δευτέραν στάσιν ἕτερον· Ἄξιόν ἐστι μακαρίζειν σε, τετράς μαρτύρων, τῶν εἰδώλων πλάνην ὡς λύσαντας καὶ ἐνηθληκότας ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας. Εἰς τὴν τρίτην στάσιν ἕτερον ἤχος πλ. α', πρὸς Σὲ τὸν ἱεράρχην· Πάντες κατὰ χρέος μακαρίσωμεν τέσσαρας ἀθλητάς τὸν Εὐγένιον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. Ἐν δὲ τῷ Ἄμμῳ δίδονται κηρία τῷ λαῷ, μεθ' ὃν κάθισμα τῶν ἁγίων, Δόξα, τὸ αὐτό, Καὶ νῦν, θεοτοκίον ἐγκωμιαστικόν. Καὶ εἰ ἐστὶ καιρὸς, τίθεται ἀνάγνωσις εἰς τὸ μαρτύριον τῶν ἁγίων, εἰ δ' οὐ, καταλιμπάνεται. Εἶτα ἀναβαθμοί, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκειμένον ἤχος δ'. Θαυμαστός ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις, στίχος· Ἐν ἐκκλησίαις, Πᾶσα πνοὴ καὶ εὐαγγέλιον, ζῆται εἰς μάρτυρας, ὁ ν' καὶ οἱ κανόνες τῆς Θεοτόκου μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ς', καὶ τῶν ἁγίων εἰς η', καταβασία· Χέρσον ἄβυσσοτόκον, ἀφ' ὧ φῶδης, κοντάκιον τῶν ἁγίων ἤχος β'. Τοὺς εὐσεβεῖς καὶ θεοφόρους μάρτυρας, εἶτα ὁ οἶκος αὐτῶν καὶ τὸ Συναξάριον. Καὶ εἰ ἔχει ἡ ὥρα, τίθεται καὶ αὖθις ἀνάγνωσις εἰς τὸ μαρτύριον τῶν ἁγίων, εἰ δ' οὐν, καταλιμπάνεται. Ἡ λοιπὴ συνήθης ἀκολουθία καὶ ἀπόλυσις. Εἰς τὴν λειτουργίαν ἀκολουθία εἰς μάρτυρας.

[π. 131 ὀβ.). Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ (τ. ε. 30 Января) ψάλλομεν τὴν ἀκολουθίαν τῶν ἐν ἁγίοις πατέρων ἡμῶν καὶ μεγάλων Βασιλείου τοῦ μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἰωάννου, τοῦ Χρυσοστόμου, τὴν γενοῦσαν μετὰ τροπάρια παρὰ Ἰωάννου μητροπολίτου Εὐχαΐτων, ὅστις καὶ τὴν μνήμην αὐτῶν ἔταξεν ἐκτελεῖσθαι, μετὰ δὲ ταῦτα πλατυνθεῖσαν καὶ παρ' ἑτέρων διαφορῶν. Ἐπιτελοῦμεν ἀγρυπνίαν. Στιχιры ποίημα Νικηφόρου τοῦ Ξανθοπούλου. Богородиченъ ποίημα Γερμανοῦ, πατριάρχου τοῦ νέου. Στιχιры на стиховнѣ ποίημα Ἰωάννου Εὐχαΐτων.

[π. 133). Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τύχοι τῇ κυριακῇ τοῦ φαρισαίου καὶ τοῦ τελώνου, ἢ τοῦ ἀσώτου, ἢ τῆς ἀπόκρεω. Σημειώ-
τέον δὲ οὕτω ποιεῖν καὶ ἐν τῇ μνήμῃ τῶν λοιπῶν μεγάλων ἁγίων,
ἤγουν τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου, τοῦ ἁγίου Εὐδουμίου, τοῦ ἁγίου Γρηγορίου
τοῦ Θεολόγου καὶ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου, εἰ τύχοιεν
ἐκάστου τούτων ἐν μιᾷ τῶν ἀνωτέρων ἡμερῶν κυριακῶν. Глава эта
написывается на полѣ: «Μάρκος μοναχός».

Χρῆ εἰδέναι, ὅτι, εἰ τύχοι ἡ ἑορτὴ αὕτη τῶν ἁγίων τριῶν ἱε-
ραρχῶν τῇ κυριακῇ τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου, ἢ τοῦ ἀσώτου, ἢ τῆς
ἀπόκρεω, ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα στιχηρὰ ἀνα-
στάσιμα ¹⁾, ὡς συνήθως, Δόξα, τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ β
δογματικὸν τοῦ ἤχου, εἰς τὸν στίχον τὰ ἀναστάσιμα στιχηρὰ τοῦ στί-
χου καὶ τῶν ἁγίων προσόμοια ἤχος πλ. α' μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν,
Δόξα, τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν, θεοτοκίον τοῦ ἀλφαβήτου, τροπάριον τὸ
ἀναστάσιμον, Δόξα, τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ πρῶτον τοῦ αὐ-
τοῦ ἤχου. Ἐν τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ στιχολογοῦμεν τὸ α' καθίσμα ὄλον,
εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα στιχηρὰ ἀναστάσιμα γ', ἀνατολικὸν α', τοῦ Τρι-
φιδίου γ' καὶ τῶν ἁγίων προσόμοια γ', Δόξα, τοῦ Τριφιδίου, Καὶ νῦν,
θεοτοκίον τὸ πρῶτον τοῦ ἤχου, τὰ ἀναγνώσματα τῶν ἁγίων, εἰς τὴν
λιτὴν στιχηρὰ τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, ἰδιόμελα τοῦ Τριφιδίου τὰ εἰς τοὺς
αἶνους καὶ ἰδιόμελα τῶν ἁγίων τὰ εἰς τὴν λιτὴν, Δόξα, ἤχος πλ. α'.
Τὰς μυστικὰς σήμερον, Καὶ νῦν, θεοτοκίον δογματικόν, εἰς τὸν αὐτὸν
ἤχον ἢ τοῦ Τριφιδίου, τὸ εἰς τὴν λιτὴν λεγόμενον. Εἰς τὸν στίχον τὰ
ἀναστάσιμα ²⁾, Δόξα, τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν, τοῦ Τριφιδίου, εἰς τὴν εὐ-
λόγησιν τῶν ἄρτων, Θεοτόκε παρθένε, δὶς, καὶ τῶν ἁγίων ἅπαξ. Ἡ
ἀνάγνωσις εἰς τὰς ἐπιστολάς, αἱ δὲ ἕτεραι ἀναγνώσεις εἰς τὴν σύνοψιν
τῶν βίων τῶν ἁγίων, τὸ ἐγκώμιον τοῦ Εὐχαΐτου καὶ τῆς ἡμέρας. Ἐν τῷ
ᾠθρῳ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον δὶς, Δόξα, τῶν
ἁγίων, Καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ πρῶτον τοῦ αὐτοῦ ἤχου. Ἡ συνήθης στι-
χολογία καὶ ὁ πολυέλεος ³⁾, ἢ ὁ Ἄμωμος, ὡς δεδήλωται. Καθίσματα
δὲ λέγομεν ἀναστάσιμα μετὰ τῶν θεοτοκίων αὐτῶν. Μετὰ δὲ τὸν πολυέ-
λεον ⁴⁾, ἢ τὸν Ἄμωμον, ἢ ὑπακοὴ τοῦ ἤχου, εἶτα καθίσματα τῶν ἁγίων

¹⁾ καὶ τῆς Θεοτόκου, ὡς συνήθως, εἰ δὲ βούλει, ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ εἰς τὸν στίχον
εἰπέ τὰ στιχηρὰ τοῦ ἀλφαβήτου, ἵνα ἐν τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ εἰς τὸν στίχον εἶπῃς τὰ τῶν
ἁγίων στιχηρὰ. Ἐν τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ μετὰ τὴν συνήθη στιχολογίαν εἰς τὸ Κύριε ἐκέ-
κραξα ²⁾ στιχηρὰ τοῦ στίχου καὶ τοῦ ἀλφαβήτου, ἢ τὰ στιχηρὰ τῶν ἁγίων, ὡς δεδήλωται
³⁾ ἐν ἡ λέγομεν καθίσματα ἀναστάσιμα μετὰ τῶν θεοτοκίων αὐτῶν ⁴⁾ τὰ ἀναστάσιμα τρο-

καὶ θεοτοκίον ἐγκωμιαστικόν, οἱ ἀναβαθμοὶ τοῦ ἤχου, προκείμενον ἀναστάσιμον, Πᾶσα πνοή, εὐαγγέλιον ἀναστάσιμον, Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, ὁ πεντηκοστὸς καὶ τὰ ἀναστάσιμα στιχηρά, ὡς συνήθως, οἱ κανόνες, ὁ ἀναστάσιμος εἰς δ', τοῦ Τριωδίου εἰς δ' καὶ τῶν ἁγίων εἰς κανὼν ὁ πλ. δ' εἰς ς', τῇ δὲ κυριακῇ τῆς ἀπόκρεω πρῶτον τῶν ἁγίων εἰς δ', εἶτα τοῦ Τριωδίου εἰς ς', διὰ τὸ ἔχειν καὶ τριαδικά. Ἀπὸ γ' ὠδῆς κοντάκιον τῶν ἁγίων καὶ τὸν οἶκον, εἶτα κάθισμα τῶν ἁγίων, Δόξα, τὸ αὐτό, Καὶ νῦν τοῦ Τριωδίου. Ἀφ' ἕκτης ὠδῆς τὸ κοντάκιον τοῦ Τριωδίου, ἑξαποστειλάριον τὸ ἀναστάσιμον τῶν ἁγίων καὶ τοῦ Τριωδίου, εἰς τοὺς αἶνους στιχηρά ἀναστάσιμα δ' καὶ τῶν ἁγίων προσόμοια δ' μετὰ τῶν στίχων τῶν ἁγίων, Δόξα, τὸ ἑωθινὸν ἰδιόμελον, Καὶ νῦν, Ὑπερευλογημένη, δοξολογία μεγάλη, τροπάριον ἀναστάσιμον μόνον, ἔκτενῆ καὶ ἀπόλυσις. Ἡ δόξα τοῦ ἁγίου ἐλαίου καὶ ἡ πρώτη ὥρα ἐν τῷ νάρθηκι. Ἐν ταῖς ὥραις, τροπάριον ἀναστάσιμον, Δόξα, τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν, θεοτοκία τῶν ὡρῶν, κοντάκιον τοῦ Τριωδίου. Εἰς τὴν λειτουργίαν οἱ μακαρισμοὶ τοῦ ἤχου εἰς δ', τοῦ Τριωδίου ἢ τρίτη ὠδὴ εἰς δ' καὶ τῶν ἁγίων ἢ ἕκτη εἰς δ', τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον καὶ τῶν ἁγίων, Δόξα, τὸ κοντάκιον τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν, τοῦ Τριωδίου, προκείμενον, ἀπόστολος, ἀλληλουάριον, εὐαγγέλιον καὶ κοινωνικὸν πρῶτον τῆς ἡμέρας, εἶτα τῶν ἁγίων.

Εἰ δὲ τύχοι τῷ σαββάτῳ τῆς ἀπόκρεω, ψάλλεται ἡ ἀκολουθία τῶν ἁγίων εἰς τὰς κθ' τοῦ αὐτοῦ μηνός.

[л. 144 об.). Миниатюра. На низкомъ столѣ близь стола сидитъ старецъ и грѣбеть оголенные ноги около ярко пылающаго костра. На столѣ лежитъ на блюдѣ голова поросенка, рѣдька и ножикъ. У стола прислуживаетъ чловѣкъ, который въ одной рукѣ держитъ небольшой кувшинчикъ, а другую протянулъ съ кубкомъ, налитымъ виномъ, къ старцу. На старцѣ голубая нижняя одежда, а поверхъ ея блѣдно-розовая, подбитая шерстью, накидка. Шапочка круглая съ опушкой и круглымъ невысокимъ околышемъ. Въ сторонѣ изображены двѣ рыбы. Деревья, цвѣты и золотое поле обычные.

[л. 137 об.). Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς (Срѣтеніе), εἰ τύχοι τῇ κυριακῇ τοῦ φαρισαίου καὶ τοῦ τελώνου, ἢ τοῦ ἀσώτου, ἢ τῆς ἀπό-

πάρια, εἶτα ἡ ὑπακοή τοῦ ἤχου, καθίσματα τῶν ἁγίων, Δόξα, τὸ αὐτό, Καὶ νῦν, θεοτοκίον τῆς ἡμέρας, οἱ ἀναβαθμοί.

κρεω, ἢ τῆς τυρινῆς. Текстъ главы имѣеть небольшія отличія отъ печатнаго.

[л. 138]. 63) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τύχοι τῆ ἑβδομάδι τῆς τυρινῆς. 64) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τύχοι τῷ σαββάτῳ τῆς τυρινῆς. 65) Περὶ τῶν μεθεόρτων τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τύχοιεν τῆ ἑβδομάδι τῆς τυρινῆς. 66) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς πότε ἀποδίδεται, εἰ τύχοι τῆ ἑβδομάδι τῆς ἀποκρέω, ἢ τῆς τυρινῆς. 67) Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τύχοι τῆ ἑβδομάδι τῆς τυρινῆς. Здѣсь находимъ слѣдующую прибавку: Εἰ δε ἔστι δ' ἡ παρασκευή, λειτουργία οὐ γίνεται, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῶν ὥρῶν σημαίνει καὶ φάλλομεν τὸ λυχνικόν, ὡς συνήθως, ἐννάτη γὰρ ἐκτελεῖται κατὰ τὰς δύο ταύτας ἡμέρας τῆς τυρινῆς ἑβδομάδος, ἤγουν τὴν δ' καὶ τὴν παρασκευῆν. 68) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τύχοι τῷ σαββάτῳ τῶν ψυχῶν, ἢ μεθεόρτα ἢ ἀπόδοσις αὐτῆς. — Μόνη δὲ ἡ ἀκολουθία φάλλεται πᾶσα τῆς ἑορτῆς [л. 140 об.] и т. д. См. въ Печ. Типик. 1603 г. 69) Περὶ ἀποδόσεως τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τύχοι τῷ σαββάτῳ τῆς τυρινῆς.

Марка монаха слѣдующія главы подѣ 24 Февраля: 70) Περὶ τῆς αὐτῆς εὐρέσεως τῆ κυριακῆ τοῦ φαρισαίου καὶ τοῦ τελώνου, ἢ τοῦ ἀσώτου, ἢ τῆς ἀποκρέω, ἢ τῆς τυρινῆς. 71) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τύχοι τῆ ἑβδομάδι τῆς τυρινῆς. 72) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τύχοι τῷ σαββάτῳ τῶν ψυχῶν. 73) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τύχοι τῷ σαββάτῳ τῆς τυρινῆς. 74) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τύχοι τῆ α' ἑβδομάδι τῶν νηστειῶν. 75) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τύχοι τῷ σαββάτῳ τῆς α' ἑβδομάδος. 76) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τύχοι τῆ πρώτῃ κυριακῆ τῶν νηστειῶν. Χρὴ εἰδέναι, ὅτι, εἰ τύχοι ἡ τοιαύτη ἑορτὴ τῆ α' κυριακῆ τῶν νηστειῶν, φάλλεται ἢ ἀκολουθία αὐτῆς, ὡς μέλλει συντεθῆναι ἐν τῆ τρίτῃ κυριακῆ τῶν νηστειῶν. 77) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τύχοι τῆ κυριακῆ τῆς Σταυροπροσκυνήσεως.

[л. 150 об.]. Миниатюра. Всадникъ въ панцырѣ и шлемѣ съ щитомъ выгнутымъ и копьемъ на прекрасномъ бѣломъ конѣ. Сбруя коня красная, сѣдло голубое. Впереди коня баранъ. Τοῦ Μαρτίου σύνοψιν ἀκριβῆ σκόπει:

Εὐδοκίαν σοι καὶ Θεόδοτον φέρω,
Τὸν Εὐτρόπιον καὶ Γεράσιμον μέγαν,
Καὶ Κόνωνα τεσσαράκοντα δύο,

Χερσῶνος Ἐφραΐμ, Θεοφύλακτον θύτην,
 Εἰς τοὺς τεσσαράκοντα πλῆθος Κοδράτου,
 Τὸν Σωφρόνιον, τὸν πατριάρχην Θεοφάνην,
 Τὸν Νικήφορον καὶ Βενέδικτον, λέγω,
 Ὀλυμπᾶν, Ἀγάπιον, Σαβῖνον πάπαν,
 Ἀλέξιον, Κύριλλον ἀλίας θύτην,
 Χρῦσανθον, σφαγὴν Πατρῶν λαύρας Σάββα,
 Ἰάκωβον, Βασίλειον Ἀγκύρας,
 Νίκωνος στίφος, προεόρτια Κόρης,
 Εὐαγγελισμὸν τῆς τεκούσης τὸν Δόγον,
 Τὸν νοῦν Γαβριὴλ καὶ Ματρῶνης τὸν μόνον,
 Ἰλαριωνός μου καὶ Μάρκον Ἀρεθούσης,
 Τὸν Κλίμακός τε καὶ μόνον Ὑπατίου.

[л. 152 об.). 78) Περὶ τῆς μνήμης τῶν αὐτῶν ἁγίων (μ'), εἰ τόχοι τῷ σαββάτῳ τῶν νηστειῶν καὶ τῇ α' καὶ γ' κυριακῇ. 79) Περὶ τῆς μνήμης τῶν αὐτῶν ἁγίων, εἰ τόχοι τῷ σαββάτῳ τῆς ἀκαθίστου.

[л. 156). 81) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς (Εὐαγγελισμοῦ), εἰ τόχοι ἐν σαββάτῳ. 82) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι ἐν κυριακῇ. 83) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῇ κυριακῇ τῆς Σταυροπροσκυνήσεως. 84) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῇ τετράδι τῆς μέσης ἑβδομάδος. 85) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῇ ε' τοῦ μεγάλου κανόνος. 86) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῷ σαββάτῳ τῆς ἀκαθίστου. 87) Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι ἐν κυριακῇ. 88) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῷ σαββάτῳ τοῦ Λαζάρου. 89) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῇ κυριακῇ τῶν Βαΐων. 90) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῇ ἁγία καὶ μεγάλῃ δευτέρᾳ. См. выше стр. 86—88 въ вариантахъ. 14. 91) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῇ μεγάλῃ γ'. 92) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῇ μεγάλῃ τετράδι. 93) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ. 94) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ. 95) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ. 96) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῇ ἁγία καὶ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ Πάσχα, 97) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῇ δευτέρᾳ τῆς Διακαινησίμου. (Имѣется порядокъ малой и великой вечерни).

[л. 170 об.). Миниатюра. Молодой человекъ въ синей короткой рубашѣ, съ разрѣзомъ на боку, и въ красномъ плащѣ

одною рукою держитъ ягненка, а другою приподнятою—крестъ въ кругѣ. Около него телець.

Ἀπρίλιον αὐτὴ δὲ σύνοψις φέρει·
Αἴγυπτίαν δ' ἔγω γε Μαρίαν ἔχω,
Τίτον, Ζωσιμᾶν, Νικήταν Μηδικίου,
Τὸν ὕμνογράφον Ἰωσήφ, Ἀγαθόπου,ν,
Τὸν Εὐτόχιον καὶ Γεώργιον Λέσβου,
Πληθὺν Ἡρωδίωνος σὺν Εὐψύχῳ,
Τερεντίου στίφος δὲ καὶ τὸν Ἀντίπαν
Καὶ Βασίλειον, Ἀρτέμωνα, Μαρτῖνον,
Τὸν Ἀρίσταρχον, Εἰρήνην, Χιονίαν,
Περσῶν Συμεῶν, χάριν Δεκαπολίτου,
Παλαιολαυρίτην τε, Τριχινᾶ δόσιν,
Τὸν Ἰανουάριον καὶ Σουεώτην
Γεώργιον, Σάββαν τε τὸν Στρατηλάτην,
Μάρκον Ἀμασειᾶς τε τὸν βασιλέα,
Τὸν Συμεῶν, συγγενῆ τοῦ Κυρίου,
Ἰάσονα, Μέμνονα, τὸν Ζεβεδαίου.

[л. 173). Главы съ 98—102 относительно памяти великомученика Георгія тѣ же, что и въ печатномъ Типиконѣ. На поляхъ надпись: Μάρκος ἱερομόναχος.

[л. 177 об.). Миниатюра. Молодой человѣкъ стоитъ на полѣ, усѣянномъ цвѣтами, съ полотенцемъ, вышитымъ какъ бы малороссійскими узорами, и наполненнымъ живыми цвѣтами. На головѣ его вѣнокъ изъ живыхъ цвѣтовъ. Одѣтъ въ короткую блѣдно-розовую рубаху, синія шаровары и красныя сапожки. Около него въ сторонѣ стоятъ двѣ вакханки, взявшия рука за руку.

Σύνοψις ἐστὶν ἡδὲ μηνὸς Μαΐου·
Κόσμος δ' ἐμοὶ μέγιστος Ἰερεμίας,
Μέγας Ἀθανάσιος σὺν Τιμοθέῳ,
Ἡ Πελαγία μάρτυς, Εἰρήνης δρόμος,
Ἰὼβ ὁ κλεινὸς καὶ σταυροῦ τύπος ἄνω
Ὁ βροντόφωνος, Ἀρσενίου τὸ κλέος,
Ἡσαΐας τε καὶ Σίμων Ζήλου πλέως,
Μώκιος μάρτυς, Ἐπιφάνιος Κύπρος.

Ἡ Γλοκερία καὶ στάσις Ἰσιδώρου,
Ὁ Παχώμιος ἡγιασμένου δόσις,
Ἀνδρόνικος μύστης τε σὺν Θεοδότῳ,
Προύσης ὁ Πατρίκιος σὺν Θαλαλαίῳ,
Ὁ Κωνσταντῖνος, Ἑλένη, Βασιλίσκος
Ὁ Συναδῶν τε σὺν τῷ Θαυμαστορίτῃ
Τρίτῃ κάρας εὐρεσις Προδρόμου, Κάρπος,
Θεράπων, Ἑλλάδιος, Θεοδοσία,
Ἰσαάκιος Δαλμάτων καὶ Ἑρμείας.

[π. 180). Марковья главы относително памяти апостола и евангелиста Иоанна: 103). Περὶ τῆς μνήμης τοῦ Θεολόγου, εἰ τόχοι ἐν μιᾷ τῶν κυριακῶν τῆς Πεντηκοστῆς. 104) Περὶ τῆς μνήμης τοῦ αὐτοῦ ἁγίου, εἰ τόχοι τῇ τετράδι τῆς μεσοπεντηκοστῆς. 105) Περὶ τῆς μνήμης τοῦ αὐτοῦ ἁγίου, εἰ τόχοι τῇ κυριακῇ τῆς Σαμαρείτιδος. 106) Περὶ τῆς αὐτῆς μνήμης, εἰ τόχοι τῇ δ' πρὸ τῆς Ἀναλήψεως. 107) Περὶ τῆς μνήμης τοῦ αὐτοῦ, εἰ τόχοι τῇ ε' τῆς Ἀναλήψεως. 108) Περὶ τῆς μνήμης τοῦ αὐτοῦ ἁγίου, εἰ τόχοι τῇ κυριακῇ τῶν ἁγίων Πατέρων.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι, ἐὰν τύχη ἡ ἑορτὴ τοῦ Θεολόγου τῇ κυριακῇ τῶν ἁγίων Πατέρων, καταλιμπάνεται ἡ τῆς Ἀναλήψεως ἀκολουθία καὶ ψάλλονται τὰ ἀναστάσιμα μετὰ τῆς τῶν ἁγίων Πατέρων καὶ τοῦ ἀποστόλου ἀκολουθίας οὕτως· ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα στιχηρὰ ἀναστάσιμα, ὡς συνήθως, Δόξα τοῦ ἀποστόλου, Καὶ νῦν θεοτοκίον δογματικὸν τὸ β'. Εἰς τὸν στίχον τὸ ἀναστάσιμον στιχηρὸν τοῦ στίχου καὶ τοῦ ἀποστόλου προσόμοια, τὰ εἰς τὸν στίχον λεγόμενα, μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα τοῦ ἀποστόλου, Καὶ νῦν τῆς Ἀναλήψεως, τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον, Δόξα τοῦ ἀποστόλου, Καὶ νῦν τῆς Ἀναλήψεως. Ἐν τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ μετὰ τὴν συνήθη στιχολογίαν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα στιχηρὰ ἀναστάσιμα γ', τῶν ἁγίων Πατέρων προσόμοια γ' καὶ τοῦ ἀποστόλου δ', Δόξα τοῦ ἀποστόλου, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ πρῶτον τοῦ ἤχου, εἴσοδος, προκείμενον, τὰ ἀναγνώσματα τοῦ ἀποστόλου καὶ τῶν ἁγίων Πατέρων. Εἰς τὴν λιτὴν τὸ στιχηρὸν τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, τὸ τοῦ ἁγίου καὶ τῶν Πατέρων τὸν γ' καὶ τὸν δ', Δόξα τοῦ ἀποστόλου ὁ αὐτός· Ἀναπεσὼν ἐν τῷ στήθει, Καὶ νῦν τῆς Ἀναλήψεως, ὁ αὐτός· Κύριε, τὸ μυστήριον. Εἰς τὸν στίχον τὰ ἀναστάσιμα, εἶτα λέγομεν στίχον· Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν, στιχηρὸν ἰδιόμελον τοῦ ἀποστόλου ἤχος πλ. β'· Ἀπόστολε Χριστοῦ, Δόξα τῶν

ἀγίων Πατέρων, ὁ αὐτός· Τὰς μυστικὰς σήμερον. Καὶ νῦν τῆς Ἀναλήψεως ὁ αὐτός· Ἐν τοῖς ὄρεσι τοῖς ἁγίοις, εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ἄρτων τροπάριον Θεοτόκε παρθένε δὲς, καὶ τοῦ ἀποστόλου ἄπαξ, ἢ ἀνάγνωσις εἰς τὰς Πατερικὰς, αἱ δὲ ἕτεραι ἀναγνώσεις τῆς ἡμέρας καὶ εἰς τὰς Περιόδους τοῦ ἀποστόλου. Ἐν τῷ ὄρθρῳ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον ἄπαξ, τοῦ ἀποστόλου ἄπαξ, Δόξα, τῶν ἁγίων Πατέρων, Καὶ νῦν τῆς Ἀναλήψεως, εἰς τὰ καθίσματα τῆς στιχολογίας, καθίσματα ἀναστάσιμα μετὰ τῶν θεοτοκίων αὐτῶν, ὁ Ἄμωμος, ἡ ὑπακοὴ τοῦ ἤχου, εἶτα ὁ πολυέλεος καὶ καθίσματα τοῦ ἀποστόλου, Δόξα καὶ νῦν τῆς Ἀναλήψεως, οἱ ἀναβαθμοὶ τοῦ ἤχου, προκείμενον καὶ εὐαγγέλιον τὸ ἀναστάσιμον, Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, ὁ ν' καὶ στιχηρὸν τὸ ἀναστάσιμον, ὡς συνήθως, οἱ κανόνες, ὁ ἀναστάσιμος μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς δ', τῶν Πατέρων εἰς δ' καὶ τοῦ ἀποστόλου εἰς ς'. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς κοντάκιον τῶν Πατέρων καὶ ὁ οἶκος, εἶτα κάθισμα τῶν ἁγίων Πατέρων, Δόξα τοῦ ἀποστόλου, Καὶ νῦν τῆς Ἀναλήψεως. Ἀφ' ς' κοντάκιον τοῦ ἀποστόλου μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Συναξαρίου. Εἰ βούλει, οἱ ἀναβαθμοὶ τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον καὶ εὐαγγέλιον τοῦ ἀποστόλου, Δόξα, Ταῖς τοῦ ἀποστόλου, Καὶ νῦν, Ταῖς τῆς Θεοτόκου, στίχος· Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν, ἐξαποστειλάριον τὸ ἀναστάσιμον, τοῦ ἀποστόλου καὶ τῆς Ἀναλήψεως. Εἰς τοὺς αἴνους στιχηρὰ ἀναστάσιμα δ' καὶ τοῦ ἀποστόλου προσόμοια γ' καὶ ἰδιόμελον ἤχος πλ. δ'. Εὐαγγελιστὰ Ἰωάννη, λέγοντες καὶ τοὺς στίχους τοῦ ἀποστόλου, Δόξα τῶν Πατέρων, ἤχος ὁ αὐτός, Καὶ νῦν Ὑπερευλογημένη, δοξολογία μεγάλη, τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον μόνον, ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις. Ἡ διάδοσις τοῦ ἁγίου ἐλαίου, Δόξα καὶ νῦν ἐωθινὸν ἰδιόμελον καὶ ἡ α' ὥρα ἐν τῷ νάρθηκι. Ἐν ταῖς ὥραις· ἐν μὲν τῇ μιᾷ τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον, Δόξα τοῦ ἀποστόλου, Καὶ νῦν θεοτοκίον τῆς ὥρας, κοντάκιον ἀποστόλου, ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ τροπάριον πάλιν τὸ ἀναστάσιμον, Δόξα τῶν Πατέρων, Καὶ νῦν θεοτοκίον τῆς ὥρας, κοντάκιον τῶν Πατέρων. Εἰς τὴν λειτουργίαν οἱ μακαρισμοὶ τοῦ ἤχου εἰς δ', τῶν Πατέρων ἢ γ' ᾠδὴ εἰς δ', καὶ τοῦ ἀποστόλου ἢ ς' ὁμοίως εἰς δ'. Τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον καὶ τῶν Πατέρων, Δόξα τὸ κοντάκιον τοῦ ἀποστόλου, Καὶ νῦν τῆς Ἀναλήψεως, προκείμενον, ἀπόστολος, ἀλληλουάριον καὶ εὐαγγέλιον πρῶτον τῶν Πατέρων, εἶτα τοῦ ἀποστόλου, κοινωνικόν· Αἰνεῖτε τὸν Κύριον καὶ Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον.

[π. 188). Подъ 29 приписанъ внизу τροπάριον εἰς τὴν ἁγίαν ὀσιομάρτυρα Θεοδοσίαν τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου κυρ Φιλοθέου,

ἤχος δ' Τὴν ἀρετὴν ἐπιμελῶς μάρτυς ἀσκήσασα, δοχεῖον γέγονας σεπτὸν τοῦ θεοῦ Πνεύματος, ἔθεν καὶ ἤσχυνας ἐχθρόν, τὸν πολεμοῦντα τῶν ἀγίων τῶν βροτῶν. . .

[л 188 об.). Миниатюра. Молодой человекъ въ красной рубахѣ, въ синихъ шароварахъ въ одной приподнятой рукѣ держитъ пучъ цвѣтовъ, а въ другой кошницу, наполненную цвѣтами. Около него ползеть ракъ.

Ἰουστίνου δὲ καὶ σοφοῦ Νικηφόρου,
Λουκιλλιανοῦ, Μητροφάνου τοῦ θύτου,
Τοῦ Δωροθέου, Βησσαρίωνος πόρους,
Θεοδότου τε καὶ χάριν στρατηλάτου,
Ἐγὼ γε φαίνω Κυρίλλου, Τιμοθέου,
Τοῦ Βαρθολομαίου τε καὶ Ὀνουφρίου,
Ἀκυλίνης μάρτυρος καὶ Μεθοδίου,
Ἀμῶς προφήτου, Τύχωνος ἐπισκόπου,
Τῶν ἀμφὶ τὸν Σαβὲλ καὶ Λεοντίου προφήτου,
Ἰούδα κλεινοῦ, Πατάρων Μεθοδίου,
Ἰουλιανοῦ μάρτυρος, Εὐσεβίου,
Τῆς Ἀγριππίνης, Προδρόμου, Φευρωνίας,
Δαβὶδ Θεσσαλονικοῦ καὶ Σαμφῶν Ξενοδόχου,
Ἰωάννου, Κόρου τε, Πέτρου καὶ Παύλου
Τῶν δώδεκά τε τοῦ Χριστοῦ μυστηπόλων.

[л. 195). Миниатюра. Жница серпомъ жнетъ хлѣбъ и собираетъ въ снопы. Верхняя одежда ея блѣдно-розовая слегка спущена съ правой руки, вслѣдствіе чего видна нижняя синяя рубаха, шаровары такого же цвѣта. Сапожки красные. Волосы на головѣ перевязаны шнуромъ. Въ сторонѣ левъ съ приподнятою лапою.

Ἰουλίου σύνοψιν αὖθις μοι σκόπει
Ἐμοὶ δὲ ῥῶσις ἡ δυὰς Ἀναργύρων,
Ἐσθῆς Πανάγνου καὶ βίος Ἰακίνθου,
Κρήτης Ἀνδρέας, Λαμπαδὸς καὶ Σισώης,
Μαλαία, Θωμᾶς καὶ Προκόπιος μέγας.
Παγκράτιος, μάρτυρες Νικοπολίται,
Εὐφημία, Πρόκλος τε σὺν Ἰλαρίῳ
Θεσσαλονίκης, Ἰωσήφ μύστης, Ἀκύλας,

Ἰουλίττα, Κήρυκος, Ἀθηνογένης,
Μαρία σепτὴ σὺν Αἰμιλιανῶ τε
Δίος, Μακρίνα καὶ προφῆτης Ἡλίας,
Στίφος Τροφίμου καὶ Χριστίνα σὺν Ἄννῃ,
Ἑρμόλαος μάρτυς τε Παντελεήμων,
Τίμων ὁ καλλίνικος, Σιλουανός τε
Δόκιμος, Εὐδόκιμος ἐν βίῳ μέγας.

[л. 195 об.). Служба Положенію одежды Богоматери во Влахернахъ См. выше стр. 75—76 въ примѣч.

[л. 198). Περὶ τῆς μνήμης τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων. Служба патріарха константинопольскаго Германа новаго изложена цѣликомъ.

[л. 202 об.). Миниатюра. На великолѣпномъ ложѣ, покрытомъ ярко-пунцовою матеріею съ разводами и бѣлою съ крапинками простынею лежитъ дряхлый, обрюзглый старецъ. Голова его, подпертая правою ладонью, покоится на подушечѣ съ узорами (наподобіе малороссійскихъ) небеснаго цвѣта. Грудь его полуобнажена изъ подъ рубахи блѣдно - розоваго цвѣта. Ноги его прикрыты синимъ покрываломъ. Около постели старца стоитъ въ ярко пунцовомъ платьѣ женщина. Въ одной рукѣ держитъ кувшинъ, а въ другой, протянутой къ старцу, флагъ. Въ сторонѣ вакханка съ красною горящею свѣчею. Поле усѣяно цвѣтами и деревьями. Фонъ золотой. Превосходная миниатюра.

Σύνοψις ἤδη μηνὸς Αὐγούστου πέλει·
Ἐγὼ δὲ φέρω τὴν στάσιν Μακκαβαίων,
Πρώταθλον αὖθις καὶ Φαῦστον καὶ Δαλμάτον,
Παῖδας Ἐφέσου, τὴν σφαγὴν Εὐσιγνίου,
Χριστοῦ Μεταμόρφωσιν ἐν Θαβωρίῳ,
Δομέτιόν τε καὶ Κυζίκου τὸν θύτην,
Ματθίαν, Λαυρέντιον, Εὐπλου τὴν χάριν,
Τὸν Φώτιον, Μάξιμον ἅμα Μιχαῖα,
Κοίμησιν Ἀγνῆς, τὴν μετὰστασιν λέγω,
Διομήδην, Μύρωνα, Φλωρον καὶ Λαῦρον,
Στερρόν τ' Ἀνδρέαν, Σαμουὴλ Ἄννης γόνον,
Θαοδαῖον, Ἀγαθόνικον, Λοῦκον,

Τὸν Εὐτοχῆ τε Τίτον, Βαρθολομαῖον
Ἄδριανόν τε καὶ ποιμένα τὸν μέγαν,
Μωσῆν τὸν Αἰθίοπα, Προδρόμου μόρον.
Ἀλέξανδρον, Παῦλον τε καὶ ζώνην Κόρης.

[π. 203). Ἰστέον, ὅτι ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας, ἤγουν τῆς πρώτης τοῦ Αὐγούστου μηνὸς ἄχρι τῆς 16' Αὐγούστου, ἀγωνιζόμεθα νηστεύοντες, ὡς καὶ ταῖς λοιπαῖς τεσσαρακοσταῖς, τῶν Χριστουγέννων δηλαδή καὶ τῶν Ἀποστόλων, διὰ τε τὴν πρὸς Κύριον τῶν τιμίων ξύλων καὶ διὰ τὴν τιμὴν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἔτι δὲ καὶ διὰ τὰς ἐπισυμβαινούσας ἀσθενείας. Ἄπαντες μὲν οὖν ἐν αὐτῇ ἀπέχονται τυροῦ καὶ ὠῶν, ἄλλοι δὲ καὶ ἰχθύος καὶ ἐλαίου, παρέξ ἁπλῆς τῆς ἡμέρας, ἢ ἑορτῆ τῆς Μεταμορφώσεως ἐπιτελεῖται.

Ἡ πρόοδος καὶ προσκύνησις τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιῦ σταυροῦ.

[π. 212 ὁβ.). Περὶ τῆς ἑορτῆς τῆς τιμίας ζώνης, ποῦ ἐωρτάζετο, ἕτερον.

Ἰστέον, ὅτι ἡ τοιαύτη ἑορτὴ τῆς τιμίας ζώνης πρότερον μὲν ἐν τοῖς Χαλκοπρατείοις ἐτελεῖτο ἐν τῷ πανσέπτῳ ναῷ τῆς Θεομήτορος, τῷ ἐκεῖσε διακειμένῳ, ἐν ᾧ καὶ ἡ τιμία σορός ἐναπέκειτο, ἀφ' ἧς καὶ μέχρι τοῦ νῦν τὴν ἐπωνυμίαν ὁ τοιοῦτος ναὸς προσκεκλήρωται, Ἁγιοσορίτισσα ἐπικεκλημμένος, νῦν δὲ μεγαλοπρεπῶς τελεῖται ἐν Βλαχέρναις καὶ μάλιστα ἡ τῆς τιμίας ἐσθῆτος, ἀγρυπνίαν ἐπιτελοῦμεν, ὡσπερ ἔθιμον, ἐν ἧ καὶ τὰ τῶν ἑορτῶν ἀναγινώσκωμεν ὑπομνήματα καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τῆς Θεοτόκου, ἧς ταῖς πρεσβείαις ὁ Θεός, ἐλέησον ἡμᾶς. Ἀμήν.

[π. 213 ὁβ.).

Τριψίδιου σύνοψις ἀκριβεστάτη·
Ἐγὼ δὲ Τριψίδια ταῦτα σοὶ φέρω·
Παραβολὴν πρώτιστα τοῦ φαρισαίου,
Μεθ' ἣν ἀσώτου καὶ ψυχῶν μνείαν ὄλων
Τὴν δευτέραν τε τοῦ λόγου παρουσίαν,
Τῆς τυροφάγου τὰς διφυεῖς ἐννάτας,
Μνείαν ἀπάντων τῆς ἐρήμου Πατέρων.
Ἐκπτωσιν Ἀδὰμ τῆς τροφῆς τοῦ χωρίου,
Τὸ θαῦμα τοῦ Τήρωνος, ὀρθοδοξίαν,
Σταυροῦ τε προσκύνησιν, κανόνα μέγαν
Τὸν ἀκάθιστον καὶ ταφήν τοῦ Λαζάρου.

Ἐγερσιν αὐτοῦ καὶ νίκης τὰ βαΐα,
Πάγκαλον αὖθις καὶ συκῆς ξηρᾶς τύπον,
Παραβολῆς ὕψωμα παρθένων δέκα,
Δάκρυα πόρνης καὶ πολύτιμον μύρον,
Τὸν μυστικὸν δεῖπνον τε νικτῆρος βᾶθος,
Χριστοῦ προσευχὴν καὶ προδοσίαν πάλιν,
Τὰ φρικτὰ πάθη, τὴν σφαγὴν καὶ τὸ ξύλον,
Τὴν ἀποκαθήλωσιν ἐν τάφῳ θέσιν,
Θρῆνον ἐπιτάφιον, γυναικῶν μῦρα,
Χαρᾶς τὸ Πάσχα, τὴν ἀνάστασιν λέγω,
Τὴν ψηλάφησιν τοῦ Θωμᾶ, μυροφόρους,
Τὸν παράλυτον, Πεντηκοστῆς τὴν μέσσην,
Τὴν σαμαρείτην, τυφλὸν ὠμματωμένον,
Χριστοῦ τε λῆψιν πόλιν ἀνωτάτην
Καὶ Πατέρων ἄθροισμα τῶν ἐν Νικαίᾳ,
Τὴν Πεντηκοστὴν καὶ τοῦ Πνεύματος χύσιν
Πληθύν τε Πάντων Ἀγίων τῶν ἐν βίῳ.

[π. 214). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς σὺν τῇ Πεντηκοστῇ. Τῇ κυριακῇ, ἐν ἣ ἀναγινώσκεται τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου.

[π. 214 ὁβ.). Περὶ τῶν ἰα' ἑωθινῶν στιχηρῶν, πῶς ψάλλονται ἐν τῇ ἁγίᾳ μ', ὡσαύτως καὶ περὶ τῶν κατηχήσεων τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, ἔτι δὲ καὶ περὶ τῆς λεγομένης τοῦ Ἀρτζιβουρίου νηστείας. Κεφ. 114.

Δεῖ γινώσκειν, ὅτι τὰ ἰα' ἑωθινὰ στιχηρὰ τῶν ἁγίων εὐαγγελίων ἀπὸ τῆς παρούσης κυριακῆς μέχρι τῆς κυριακῆς τῶν ἁγίων Πατέρων ἐν ταῖς λιταῖς λέγονται τοῦ ὄρθρου ἐν τῷ νάρθηκι εἰς τὸ Δόξα καὶ νῦν. Ἀρχόμεθα δὲ ὁμοίως ἀπὸ ταύτης τῆς κυριακῆς ἐν τῇ ἀπολύσει τοῦ ὄρθρου ἀναγινώσκειν τὰς κατηχήσεις τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου. Εἰ μὲν οὖν ἐνδημεῖ ὁ καθηγούμενος, ἀναγινώσκονται ὑπ' αὐτοῦ, εἰ δ' οὐκ, ὑπὸ τοῦ ἐκκλησιάρχου, πάντων τῶν ἀδελφῶν ἱσταμένων καὶ ἐπακρωμένων. Ἐν ταύτῃ δὲ τῇ ἑβδομάδι, ἥτις καὶ πρωταπόκρεω καλεῖται, νηστεύουσιν οἱ τρισκατάρτοι Ἀρμένιοι τὴν βδελυρὰν αὐτῶν νηστείαν, τὴν λεγομένην τοῦ Ἀρτζιβουρίου, ἡμεῖς δὲ καθ' ἑκάστην ἐσιθίμεν τυρὸν καὶ ὠά, οἱ κοσμικοὶ δὲ καὶ κρέας, ἀνατρέποντες τὸ δόγμα τῆς τοιαύτης αἰρέσεως.

[Л. 215 об.). Διάταξις τῆς ψαλμωδίας διαίτης τῶν δύο ἐβδομάδων, τῆς τε ἀπόκρεω καὶ τῆς τυρινῆς. См. выше стр. 97, въ вариантахъ.

[Л. 230 об.). Περί τῶν ὥρῶν καὶ τοῦ λυχνικοῦ τῶν παρασκευῶν.

Δεῖ γινώσκειν, ὅτι ἐν πάσαις ταῖς παρασκευαῖς τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς ψάλλομεν τὰς τρεῖς ὥρας ὁμοῦ, ἤγουν τὴν τριθέκτην καὶ τὴν ὕ' μετὰ τῶν τυπικῶν. Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν τυπικῶν, γινομένης ἀπολύσεως, ἐξερχόμεθα τῆς ἐκκλησίας καὶ μικρᾶς ὥρας παρελθούσης, ὅσον ἡμᾶς ἠσυχάσαι καὶ ἀναπαύσασθαι, ὁ κανδηλάπτης ἀνεληθῶν σημαίνει τὸ μέγα καί, συναχθέντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀρχόμεθα τοῦ λυχνικοῦ κατὰ τὴν προγραφεῖσαν διάταξιν τῶν προηγησμένων. Μετανοίας δὲ οὐ ποιοῦμεν· σχολάζουσι γὰρ αὐταὶ ἀπ' ἀρχῆς τοῦ λυχνικοῦ, πλὴν τῶν τεταγμένων ἐν τοῖς προηγουμένοις, αἵτινες εἰσὶν αὐταί. Εἰς τὸ Κατευθυνθήτω αἱ γονυκλισίαι καὶ μετὰ τὸ τέλος γ' μετανοίας, μετὰ τὸ Νῦν αἱ δυνάμεις, μετανοίας γ' καὶ εἰς τὸ Εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου μετανοίας γ'.

[Л. 231). Τῷ σαββάτῳ τῆς α' ἐβδομάδος μνήμην ἐπιτελοῦμεν τοῦ γενομένου θαύματος διὰ τῶν κολύβων παρὰ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος. Канонъ и молебень ему, см. выше стр. 77, ст. 3.

[Л. 233). Κυριακῇ ἡρώτῃ τῶν νηστειῶν μνηεῖαν ἐπιτελοῦμεν τῶν ἁγίων προφητῶν Μωϋσέως, Ἄαρῶν καὶ τῶν λοιπῶν καὶ τῆς τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων ἀναστηλώσεως.

[Л. 236). Κυριακῇ β' τῶν νηστειῶν.

Ἡ συνήθης ἀκολουθία τῆς ἀγρυπνίας, ἐν ἣ ψάλλομεν καὶ τὸν εἰς τὸ Μηναῖον ἅγιον τῆς ἡμέρας, τοῦ Τριψδίου δὲ στιχηρὰ ἢ κανόνας οὐ ψάλλομεν, εἰ καὶ παρὰ τισὶ τῶν Τριψδίων εὐρίσκονται, εἰ μὴ μόνον τὸ εἰς τοὺς αἶνους στιχηρὸν τῆς ἡμέρας, εἰς τὴν λειτουργίαν οἱ μακαρισμοὶ τοῦ ἤχου, προκείμενον ἤχος πλ. α'. Σύ, Κύριε, φυλάξαις ἡμᾶς, ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους· Κατ' ἀρχὰς σύ, Κύριε, ἀλληλουάριον τοῦ ἤχου, εὐαγγέλιον κατὰ Μάρκον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Καπερναοῦμ, κοινωνικόν· Αἰνεῖτε τὸν Κύριον.

[Л. 239 об.). Τῇ ε' τῆς πέμπτῃς ἐβδομάδος.

Ψάλλομεν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ μεγάλου κανόνος, ἐπιτελοῦντες ἀγρυπνίαν. Ἐσπέρας δέ, ἤγουν τῇ τετράδι ἐν τῷ λυχνικῷ, ἢ συνήθῃς στιχολογία, εἰς δὲ τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ἀπὸ τοῦ Πεσοῦν-

ται και ψάλλομεν τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας δις και τὸ μαρτυρικόν, τὰ γ' προσόμοια τοῦ Τριψοδίου και εὐθέως τὰ κδ' στιχηρὰ τοῦ μεγάλου κανόνος ἤχος δ', πρὸς τὸ "Ηθελον δάκρυσιν, Ἄνω τὸ ὄμμα τῆς διανοίας, ποίημα τοῦ κὲρ Συμεῶν τοῦ Μεταφραστοῦ. Ποιοῦμεν δὲ καθ' ἕκαστον στιχηρὸν μετανοίας γ', ὃ ψάλλον δηλονότι χορὸς μετὰ τὸ πληρῶσαι αὐτό. Μετὰ δὲ τὸ πληρωθῆναι τοὺς στίχους, λέγομεν εἰς τὰ περισσά· Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν, Δόξα και νῦν, θεοτοκίον, εἴσοδος και καθεξῆς ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων. Ἐν τῇ τραπέζῃ ἐσθίομεν ἔλαιον, πίνοντες και οἶνον διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας. Τὰ δὲ ἀπόδειπνα ψάλλομεν ἐν ταῖς κελλίοις. Περὶ δὲ ὥρας β' τῆς νυκτὸς σημαίνει τὸ μέγα και τὸ σιδηροῦν και, συναχθέντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀρχόμεθα τοῦ ὄρθρου, ὡς καθ' ἕκαστην. Στιχολογοῦμεν δὲ κάθισμα ἐν και λέγομεν καθίσματα ἀποστολικά τῆς Ὀκτωήχου και τὸ μαρτυρικόν, Δόξα και νῦν, θεοτοκίον και τίθεται ἀνάγνωσις μεγάλη εἰς τὸν ἅγιον Ἐφραίμ, εἶτα ὁ ν' και ἀρχόμεθα τοῦ μεγάλου κανόνος, ἐν ᾧ εἰσὶ και τροπάρια β' τῆς ὁσίας Μαρίας καθ' ἕκαστην ψδὴν, ἅτινα και λέγομεν δίχα μετανοίας, εἰς δὲ τὰ λοιπὰ τροπάρια τοῦ μεγάλου κανόνος ποιοῦμεν καθ' ἕκαστον μετανοίας γ', ὡς δεδήλωται ἐν τῷ λυχνικῷ, τοὺς δὲ εἰρμούς δευτεροῦμεν. Ὑστερον δὲ πάλιν τοὺς εἰρμούς ὁμοῦ οἱ δύο χοροὶ ἅπαξ, στίχους μέντοι τῶν ψδῶν οὐ λέγομεν, εἰ μὴ τὸ Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν. Ἀπὸ γ' ψδῆς καθίσματα τοῦ Τριψοδίου τὸ α', Δόξα τὸ ἕτερον, Καὶ νῦν, θεοτοκίον. Ἀναγινώσκομεν τὸν βίον τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας, εἰς δύοσεῖς β', εἰς τὴν δ' ψδὴν προηγοῦνται τὰ τριψόδια τῆς ἡμέρας χωρὶς μετανοιῶν, ὁμοίως και εἰς τὴν η' ψδὴν και εἰς τὴν θ', ἃς και στιχολογοῦμεν, ὡς ἔθος, ἰστῶντες στιχηρὰ ι' και λέγοντες τοὺς μὲν ε' στίχους εἰς τὸν εἰρμόν και τὰ δ' τροπάρια τοῦ κυροῦ Ἰωσήφ, τοὺς δὲ λοιποὺς ε' στίχους εἰς τὰ ε' τροπάρια τοῦ ἑτέρου Τριψοδίου τοῦ κυροῦ Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου. Οὐ μέντοι λέγομεν Δόξα και νῦν· εὐθέως γὰρ λέγοντες· Δόξα σοι ὁ Θεός, ἀρχόμεθα τοῦ τροπαρίου τῆς δ' ψδῆς τοῦ μεγάλου κανόνος· τὸν γὰρ εἰρμόν καταλιμπάνοντες, λέγομεν ὕστερον ὁμοῦ οἱ δύο χοροί. Ἀφ' ε' κοντάκιον ἤχος πλ. β'· Ψυχὴ μου, ψυχὴ μου. . . Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ψάλλομεν τοὺς μακαρισμούς και αὐτοὺς μετὰ μετανοιῶν, λέγοντες και τοὺς στίχους τῶν μακαρισμῶν. Εἰς δὲ τὰ περισσὰ τροπάρια ἀντὶ στίχων τὸ Δόξα σοι ὁ Θεός, μεθ' οὗσ τὰς λοιπὰς γ' ψδᾶς. Μετὰ δὲ τὴν θ' τὸ φωταγωγικόν τοῦ ἤχου τρίς, ὡς συνήθως, και τοὺς αἴνους. Ὅμοίως και εἰς τὸν στίχον τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας και τὸ μαρτυρικόν. Συνάπτομεν δὲ και

τὴν α' ὥραν ἄνευ στιχολογίας· τὸ γὰρ τοιοῦτον κάθισμα στιχολογοῦμεν ἐν τῷ ἑσπερινῷ τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἀντὶ τοῦ Πρὸς Κύριον. Τῇ δὲ τοιαύτῃ ἡμέρᾳ ἢ πᾶσα ἀκολουθία ἐκτελεῖται ταχύτερον διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας. Ἐκτελοῦνται δὲ καὶ προηγιασμένα, ἐν οἷς μεταλαμβάνομεν τῶν ἁγίων τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων.

[π. 240]. Εἰς τὸν ὄρθρον σημαίνει ὥρα δ' τῆς νυκτὸς διὰ τὴν εὐχαριστήριον ἀκολουθίαν τῆς ἀκαθίστου. Μετὰ τὸν ἐξάψαλμον εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τροπάριον τὸ προγραφὲν (Τὸ προσταχθὲν μυστικῶς) ἐκ τρίτου, στιχολογοῦμεν τὰ συνήθη β' καθίσματα. Μετὰ τὸ α' κάθισμα ψάλλομεν τὸ κοντάκιον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἤχος πλ. δ'. Τῇ ὑπερμάχῳ. Ὁ δὲ ἱερεὺς, φορέσας ἐπιτραχήλιον καὶ φαιλώνιον, ἵσταται ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνης τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, πρότερον θυμιάσας αὐτήν, καὶ λέγει ἐκ τῶν οἰκῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοὺς ς'. Καὶ ἡμεῖς τὸ ἀκροτελευταῖον τῶν οἰκῶν μετὰ μέλους. Εἰ δὲ ἔστι καὶ ψάλτης, ψάλλει καὶ οὗτος τοὺς τοιοῦτους οἰκούς μετὰ τοῦ μέλους αὐτῶν, ἤγουν τὸν αὐτὸν οἶκον πρότερον μὲν ὁ ἱερεὺς, εἶτα ὁ ψάλτης, τοῦτο δ', ὡς ἐπίπαν, ἐν τοῖς εὐκτηρίοις οἰκοῖς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τελεῖται, γινομένης ἀγρυπνίας. (Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ς' οἰκῶν λέγομεν) αὐθις τὸ κοντάκιον· Τῇ ὑπερμάχῳ, καὶ τίθεται ἀνάγνωσις εἰς τὸν λόγον τῆς ἀκαθίστου, ὃν καὶ ποιῶμεν δύοσις γ'. Μετὰ τὸν Ἄμωμον καὶ οἰκούς ς' καὶ πάλιν τὸ κοντάκιον καὶ ἀνάγνωσις, εἶτα ὁ ν' καὶ εὐθέως ὁ κανὼν τῆς ἀκαθίστου ἤχος δ' πρὸς Ἀνοίξω τὸ στόμα μου, οὐ δευτεροῦμεν τοὺς εἰρμούς, ἐν δὲ τοῖς τροπαρίοις ἰστώμεν στίχους ιβ', καταβασία τοὺς εἰρμούς αὐτοῦ ὁμοῦ οἱ β' χοροί. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς τὸ κοντάκιον καὶ οἰκούς ς' καὶ πάλιν τὸ κοντάκιον καὶ ἀνάγνωσις. Εἰς δὲ τὴν ς' ᾠδὴν εἰσέρχονται τὰ τετραψῆδια, καὶ ψάλλεται ὁ μὲν κανὼν τῆς ἀκαθίστου μετὰ εἰρμῶν εἰς ς', τὰ δὲ τετραψῆδια εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν, οὐ μέντοι στιχολογοῦνται ᾠδαί, ὕστερον δὲ λέγομεν τοὺς εἰρμούς τοῦ ὑστέρου τετραψῆδιου, ὁμοῦ οἱ δύο χοροί. Μετὰ τὴν ς' ᾠδὴν τὸ κοντάκιον καὶ οἱ οἰκοὶ ς', καὶ πάλιν τὸ κοντάκιον, καὶ ὁ κανονάρχης τὸν πρῶτον οἶκον ἐν τῷ ἀναλογίῳ, εἰς ὃν καὶ κάθισμα καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ Συναξάριον. Εἰ δὲ ἡ ὥρα, τίθεται καὶ εἰς τὴν Ἑξαήμερον ἀνάγνωσις. Ἐν τῇ θ' ᾠδῇ Ἡ Τιμιωτέρα οὐ στιχολογεῖται. Μετὰ δὲ ταύτην ἑξαποστειλάριον τῆς ἀκαθίστου ἐκ β', εἰς τοὺς αἴνους, Πᾶσα πνοή, στιχηρὰ προσόμοια τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, οἷα θέλει, εἰς δὲ τὸ Δόξα καὶ νῦν ἤχος δ'. Γλῶσσαν, ἣν οὐκ ἔγνω, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις.

[π. 249 οβ.]. Περί τοῦ πότε καί πῶς ἀναγινώσκωμεν τὸ Τετραεὐάγγελον τῇ ἀγία ταύτῃ καὶ μεγάλῃ ἐβδομάδι·

Εἰδέναι ¹⁾ χρή, ὅτι τὸ κατὰ Ματθαῖον ἀναγινώσκεται ὅλον, ὁμοίως καὶ τὸ κατὰ Μάρκον, καὶ τὸ κατὰ Λουκᾶν, τὸ δὲ κατὰ Ἰωάννην ἀναγινώσκεται ἄχρι τῆς διαθήκης. Ποιοῦμεν οὖν τὸ κατὰ Ματθαῖον δόσιν β', ὁμοίως καὶ τὸ κατὰ Μάρκον καὶ τὸ κατὰ Ἰωάννην ἄχρι τῆς διαθήκης, ὡς εἴρηται, τὸ δὲ κατὰ Λουκᾶν γ' ὁμοῦ δόσεων θ' καὶ ὦραι τῶν τριῶν ἡμερῶν τῆς μεγάλης β', τῆς μεγάλης γ' καὶ τῆς μεγάλης τετράδος θ', καὶ πληροῦται ἐν αὐταῖς τὸ Τετραεὐαγγέλιον. Σημείωσαι, ὅτι οὐχ οὕτως γίνεται νῦν· προσλαμβάνοντα· γὰρ εἰς τὴν τοῦ Τετραεὐαγγελίου ἀνάγνωσιν ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος ἡμέραι τρεῖς, ἤγουν ἀπὸ τῆς τετράδος τῆς ἕκτης ἐβδομάδος, καὶ ἀναγινώσκεται ἐν μὲν ταῖς τρισὶ ταύταις ἡμέραις τὸ ἥμισυ τοῦ Τετραεὐαγγελίου· ἐν δὲ ταῖς τρισὶ τῆς μεγάλης ἐβδομάδος ἡμέραις τὸ λοιπὸν ἥμισυ. Τοῦτο δ' ἐπενοήθη διὰ τὸ ὀκλάζειν τοὺς ἀδελφούς ταῖς τοιαύταις ἀναγνώσεσι, μεγάλαις οὖσαις. Αἱ δὲ ἐνάται ὦραι τῶν τριῶν τούτων ἡμερῶν στιχολογίαν οὐκ ἔχουσιν, ὡσπερ οὐδὲ αἱ πρῶται.

[π. 258]. Τῷ ἀγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ εἰς τὸν ὄρθρον σημαίνει ὦρας ς' καὶ μετὰ τὸ ἐξάψαλμον εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τροπᾶριον ἤχος β'. Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ δις, Δόξα, Ὅτε κατήλθες πρὸς τὸν θάνατον, Καὶ νῦν, Ταῖς μυροφόροις γυναῖξί, μέχρι τοῦ Ἐδείχθη ἀλλότριος. Καὶ εὐθέως ²⁾ στιχολογοῦμεν τὸν Ἄμωμον μετὰ τῶν μεγαλοναρίων αὐτοῦ, τοῦ ἱερέως φοροῦντος στολὴν πορφυρᾶν καὶ θυμιῶντος κατὰ στάσιν· Μακάριοι οἱ ἄμωμοι. . . Μεγαλόνομέν σε, ζωοδότα Χριστέ, καὶ τιμῶμέν σου τὰ πάθη τὰ τίμια καὶ τὴν ἐνδοξὸν δοξάζομεν ταφήν. Μακάριοι, οἱ ἐξερευῶν. . . Μεγαλόνομέν σε, ζωοδότα Χριστέ, δι' ἡμᾶς τὸν χυθὲς σφαγὴν ὑπομείναντα. . . Εἴτα ποιεῖ μικρὰν συναπτὴν καὶ ἀρχόμεθα τῆς β' στάσεως· Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με. . . Ἄξιόν ἐστι

¹⁾ Самое чтение евангелия описывается такъ: Евътрисѣнτος τοῦ ἀναλογίου μετὰ βλαττίου καὶ τεθέντος ἐν αὐτῷ τοῦ Τετραεὐαγγελίου, καὶ λαμπάδος ἀπτούσης ἐκ πλαγίου αὐτοῦ, καὶ πάντων ἀσκεπῶν ἰσταμένων, γίνεται ἀνάγνωσις ἐν αὐτῷ παρὰ τοῦ ἱερέως, ἐπιτραχιλίον μόνον φοροῦντος (π. 249; № 321 π. 235).

²⁾ Въ Типиконѣ 1446 г. это мѣсто читается такъ: Καὶ εὐθέως στιχολογοῦμεν τὸν Ἄμωμον μετὰ τῶν μεγαλοναρίων αὐτῶν. Τῆς πρώτης καὶ τῆς δευτέρας ἤχος πλ. β', τῆς δὲ τρίτης ἤχος γ', ἐν ᾧ καὶ θυμᾶ ὁ ἱερεὺς κατὰ στάσιν, ποιεῖ δὲ καὶ μικρὰν συναπτὴν ἐνδεδυμένος στολὴν πορφυρᾶν. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ Ἄμωμου, Δόξα καὶ νῦν οὐ λέγομεν, ἀλλ' εὐθέως τὰ ἀναστάσιμα τροπᾶρια ἤχος πλ. α'. Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος (№ 321, π. 244 οβ. Βατ. библи.).

τοῦ δοξάζειν σε τὸν Θεὸν λόγον, τὸν ἐπὶ τοῦ ξύλου ὑπνώσαντα καὶ ἐξαναστάσαντα ἐκ τῶν νεκρῶν. Οἱ φοβούμενοί σε. . . "Ἄξιόν ἐστι τοῦ δοξάζειν σε, τὸν ζωοδότην, τὸν τὰς πόλεις "Ἄδου συντρίψαντα καὶ ἐξαναστήσαντα τοὺς νεκρούς. . . Εἶτα ποιεῖ ὁ ἱερεὺς καὶ αὐτὸς μικρὰν συναπτὴν καὶ ἀρχόμεθα τῆς τρίτης στάσεως: "Ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμέ. . . Αἱ γενεαὶ πᾶσαι ὕμνον τῇ ταφῇ σου προσφέρομεν οἰκτιρισμόν. Τὰ διαβήματά μου. . . "Ἐφριξαν ἀγγέλων χοροὶ νεκρὸν σε, Χριστέ, γυμνὸν ὄρωντες. . . [π. 269). Καὶ εὐθέως τὰ ἀναστάσιμα τροπάρια τοῦ Ἀμώμου ἤχος πλ. α'. Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος καὶ τὰ λοιπὰ, εἶτα κάθισμα τῆς ἡμέρας ἤχος α' πρὸς τὸν τάφον σου, Σωτήρ, καὶ ἀνάγνωσις εἰς ἐρμηνείαν τοῦ κατὰ Ματθαῖον λόγου τοῦ εὐαγγελίου τῆς ἡμέρας. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν εὐθέως ὁ ν' καὶ ὁ κανὼν ἤχος πλ. β'. Κύματι θαλάσσης, ποίημα μοναχοῦ Μάρκου, γεγονότος ἐπισκόπου Ἰνδροῦντος, μέχρι τῆς ε' ᾠδῆς, ἀπὸ δὲ τῆς ε' ᾠδῆς Κοσμᾶ μοναχοῦ. Τετράψδον γὰρ ἦν πρότερον, ἀνεπληρώθη δὲ ὕστερον εἰς κανόνα τέλειον (РМН. № 244 добавляеть: παρὰ τοῦ αὐτοῦ Μάρκου) κελεύσει τοῦ σοφωτάτου βασιλέως Λέοντος, οὗ δευτεροῦμεν τοὺς εἰρμούς, τὰ δὲ τροπάρια ποιοῦμεν ιβ'. Ὑστερον δὲ πάλιν ὁμοῦ οἱ β' χοροὶ τοὺς εἰρμούς, ἀπὸ γ' ᾠδῆς, κάθισμα ἤχος α'. Τὸν τάφον σου, Σωτήρ, Δόξα καὶ νῦν τὸ αὐτό. Ἀναγινώσκομεν ἐνταῦθα λόγον Γερμανοῦ πατριάρχου τοῦ νέου εἰς δύοσιν β', οὗ ἡ ἀρχή: Σάββατόν μεν ἔστιν, ἢ τοῦ μοναχοῦ Μαξίμου τοῦ Πλανούδη, οὗ ἡ ἀρχή: "Ἄ μὲν ἄνεσις εἶκασι. Ἄφ' ε', κοντάκιον ἤχος β', πρὸς Χειρόγραφον εἰκόνα: Τὴν ἄβυσσον ὁ κλείσας νεκρὸς ὁράται. . . τὸν οἶκον καὶ τὸ Συναξάριον, εἶτα καὶ ἀνάγνωσις, εἰ ἔχει ἡ ὥρα. Μετὰ τὴν θ' ᾠδὴν, "Ἄγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν εἰς ἤχον β', ἐξαποστειλάριον δὲ οὐ λέγομεν, εἰς τοὺς αἰνοὺς Πᾶσα πνοή, ἰστώμεν στίχους δ' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἰδιόμελα τοὺς γ', δευτεροῦντες καὶ τὸν πλ. β'. Ἡτήσατο Ἰωσήφ, Δόξα ὁ αὐτός: Τὴν σήμερον μυστικῶς, Καὶ νῦν, Ὑπερευλογημένη ὑπάρχεις, δοξολογία μεγάλη. Ὁ δὲ ἱερεὺς, ἐνδυσάμενος ἅπασαν τὴν ἱερατικὴν στολὴν εἰς τὸ Τρισάγιον, εἰσοδεύει μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, οὐ καθὼς ἔχει συνήθειαν, ἀλλ' ἐπάνω τοῦ ὤμου βαστάζων τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, ἐνειλημένον μετὰ τοῦ ἀέρος, καὶ βαδίζων ἀργῶς, ἡμεῖς δὲ ψάλλομεν τὸ Τρισάγιον, καθὼς ἔχομεν ἔθος ψάλλειν εἰς νεκρούς, καὶ ἐλθὼν ὁ ἱερεὺς ἔμπροσθεν τῶν μεγάλων πυλῶν τοῦ ναοῦ, ἰσταται περιμένων τὴν τοῦ Τρισαγίου συμπλήρωσιν, καὶ τελεσθέντος ἐκφωνεῖ: Σοφία, ὀρθοὶ καὶ εὐθέως εἰσοδικὸν τροπάριον ἤχος β'. Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ. Ὁ ἱερεὺς:

Πρόσχωμεν, Ειρήνην πᾶσι, Σοφία, καὶ εὐθέως ὁ κανονάρχης τροπάριον τῆς προφητείας ἤχος β'. Ὁ συνέχων τὰ πέρατα, προκείμενον τῆς προφητείας ¹⁾ κ. τ. λ.

[π. 241). Τῇ ἀγίᾳ ²⁾ καὶ μεγάλη κυριακῇ τοῦ Πάσχα.

Τῆς ἁρμοζούσης ὥρας τοῦ ὄρθρου ἐνστάσης, ὁ μὲν ἱερεὺς ἅμα τῷ διακόνῳ, εἰσελθόντες ἐν τῷ διακονικῷ, ἀλλάσσουσιν. Ἀλλάσσει δὲ ὁ ἱερεὺς ἅπασαν τὴν ἱερατικὴν στολήν, εἰ μέντοι τετίμηται ὁ προστώσ τῷ τῆς ἱερωσύνης ἀξιώματι, οὗτος ἐκπληροῖ τὰ τῆς ἱερατείας. Εἰ δὲ εἰσὶ καὶ ἕτεροι ἱερεῖς, ἀλλάσσουσι καὶ οὗτοι, οὐ μέντοι πᾶσαν τὴν στολήν. Ὁ δὲ ἐκκλησιάρχης διανέμει τοῖς ἀδελφοῖς κηρία καὶ, ἄπτοντες αὐτά, ἐξερχόμεθα πάντες ἐν τῷ νάρθηκι, τῶν ἱερέων προπορευομένων μετὰ λαμπάδων καὶ θυμιατοῦ. Οἱ δὲ παρεκκλησιάρχαι ἅπαντες ἀπέρχονται καὶ σημαίνουσιν ἐν ταύτῳ ὅλα τὰ σήμαντρα, διὰ τὸ περιφανὲς τῆς ἑορτῆς, ἤγουν τὸ μικρὸν, τὸ μέγα, τὸ σιδηροῦν καὶ τοὺς μεγάλους κώδωνας, εἴπερ εἰσὶν, ὃ καὶ διατηρεῖται μέχρι τῆς ἐσπέρας τοῦ σαββάτου τῆς Διακαινησίμου. Εἰς δὲ μόνος κανδηλάπτης, ἐναπομείνας ἐν τῷ ναῷ, ἄπτει τὰ κηρία πάντα καὶ τὰς κανδήλας, ποιήσας δὲ καὶ πυρεῖον μέγα καὶ βαλὼν ἐν αὐτῷ θυμίαμα πολὺ, τίθησι μέσον τοῦ ναοῦ. Ὁμοίως δὲ καὶ ἕτερον ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων θυρῶν, βαλὼν καὶ εἰς θυμιατὸν θυμίαμα πολὺ, κρεμᾷ αὐτὸ ἐντὸς τοῦ βήματος, καὶ θυμιᾶται ὁ ναὸς ἅπας, κεκλεισμένων τῶν πυλῶν. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἐν τῷ νάρθηκι μετὰ τὸ θυμιᾶσαι ἅπαντας, προηγουμένου τοῦ διακόνου μετὰ λαμπάδος, ἴσταται κατενώπιον τῶν βασιλικῶν πυλῶν, κεκλεισμένων οὐσῶν, καὶ χαράττων σταυροὺν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ τρίς, ἐκφωνεῖ· Δόξα τῇ ἀγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμὴν ἄρχεται ὁ ἱερεὺς τροπάριον ἤχος πλ. α'. Χριστὸς ἀνέστη, σὺν αὐτῷ δὲ καὶ πάντες οἱ μετ' αὐτοῦ ἱερεῖς τε καὶ διάκονοι. Καὶ λέγουσι τοῦτο τρίς. Ὁμοίως καὶ οἱ ἀδελφοὶ τὸ αὐτὸ τρίς. Εἶθ' οὕτως ὁ ἱερεὺς τοὺς στίχους, στίχος α'. Ἀναστήτω ὁ Θεός, στίχος β'. Ὡς ἐκλείπει καπνός, στίχος γ'. Οὕτως ἀπολοῦνται. Λέγομεν δὲ ἡμεῖς καθ' ἕκαστον στίχον· Χριστὸς ἀνέστη, Δόξα, Χριστὸς ἀνέστη, Καὶ νῦν τὸ αὐτό. Εἶτα πάλιν γεγονωτέρα τῇ φωνῇ ὁ ἱερεὺς· Χριστὸς ἀνέστη. Καὶ ἀνοιγομένων πυλῶν, εἰσοδεύει προπορευομένων δηλαδὴ τῶν λαμπάδων καὶ τῶν ἀδελφῶν συνεφεπομένων καὶ

¹⁾ ВЪ Типиконѣ 1446 г. порядокъ утрени изложенъ такъ же, но нѣтъ непорочныхъ стиховъ (л. 244—245).

²⁾ Типиконъ 1446 дѣлаетъ такое заглавіе: Περί τῆς ἀκολουθίας τοῦ ὄρθρου τῆς λαμπρᾶς κυριακῆς, ἐν ᾧ καὶ περὶ τοῦ γινομένου ἐν τῷ τέλει τοῦ ἄσπασμοῦ.

φαλλόντων· Καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασιν. Εἰσελθὼν δὲ ὁ ἱερεὺς ἐντὸς τοῦ βήματος, ποιεῖ συναπτὴν μεγάλην καὶ ἐκφωνεῖ· "Ὅτι πρέπει σοι. Καὶ εὐθέως ἄρχεται ὁ προεστῶς, ἢ τὸ μέρος αὐτοῦ, ἢτοι τὸ δεξιόν· Ἀναστάσεως ἡμέρα, τοὺς εἰρμούς ἀνά δ', τὰ δὲ τροπάρια ποιούμεν β', στίχους δὲ οὐ λέγομεν, εἰ μὴ μόνον τὸ Δόξα καὶ νῦν. Ὑστερον δὲ πάλιν τοὺς εἰρμούς ἐκ β' ἀνά μέρος οἱ β' χοροί, ἤγουν ὁμοῦ μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ιη'. Ἐν οἷω δ' ἂν τύχη χορῶ ἢ ἔναρξις, ὁ προεστῶς ἄρχεται κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ. Κατὰ δὲ ᾠδὴν γίνεται συναπτὴ μικρὰ παρὰ τοῦ ἱερέως ἔσωθεν τοῦ βήματος, κατὰ ταύτην μόνον τὴν λαμπροφόρον ἡμέραν. Ὁ δὲ ἱερεὺς θυμιᾷ εἰς τὴν ἔναρξιν τοῦ κανόνος, ὁμοίως καὶ εἰς τὴν θ', καὶ εἶπερ εἰσὶ περισσότεροι ἱερεῖς καὶ διάκονοι, θυμιῶσι κάκεινοι, ἀπὸ δὲ τῆς δ' ᾠδῆς οἱ κανδηλάπται. Μετὰ τὴν α' ᾠδὴν ἐκφώνησις· "Ὅτι σὸν τὸ κράτος, μετὰ τὴν γ'. "Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος, εἶτα ὑπακοὴ ἤχος δ'. Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεολόγον· Ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου, μετὰ τὴν δ' ᾠδὴν ἐκφώνησις· "Ὅτι ἠυλόγηται σου τὸ ὄνομα, μετὰ τὴν ε'. "Ὅτι ἠγγίσασται καὶ δεδόξασται, μετὰ τὴν ς'. Σὺ γὰρ εἶ ὁ βασιλεὺς τῆς εἰρήνης, εἶτα τὸ κοντάκιον ἰδιόμελον ἤχος πλ. δ'. Εἰ καὶ ἐν τάφῳ, τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεολόγον· Ἀναστάσεως ἡμέρα. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν, Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, ἐκ τρίτου, ἄνευ τοῦ πεντηχοστοῦ, ὁμοίως καὶ τὸ Ἀναστάς ὁ Ἰησοῦς, ἐκ τρίτου, καὶ ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Σὸν γὰρ ἐστὶ τὸ ἐλεεῖν, καὶ ἀπαρχόμεθα τῆς ζ' ᾠδῆς, μεθ' ἣν ἐκφώνησις· "Ὅτι σὺ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν. Μετὰ τὴν η' ᾠδὴν ἐκφώνησις· "Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν. Μετὰ τὴν θ'. "Ὅτι σὲ αἰνοῦσι πᾶσαι αἱ δυνάμεις, ἕξαποστειλάριον· Σαρκὶ ὑπνώσας, ἐκ τρίτου, εἰς τοὺς αἴνους, Πᾶσα πνοή, ἰστώμεν δὲ στίχους δ', ψάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα τῆς Ὀκτωήχου δ' ἤχος α', εἶτα, ἐνούμενοι οἱ β' χοροί, ψάλλομεν στιχηρὰ τοῦ Πάσχα ἤχος πλ. α', λέγοντες στίχον· Ἀναστήτω ὁ Θεός, Πάσχα ἱερὸν . . . Δόξα καὶ νῦν ὁ αὐτός· Ἀναστάσεως ἡμέρα, οὗ ἐν τῷ τέλει λέγομεν τὸ Χριστὸς ἀνέστη πολλάκις, ἐστ' ἂν πληρωθῇ ὁ ἀσπασμός, ὅστις γίνεται οὕτως· λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον καὶ ἵσταται πρὸ τῶν θυρῶν τοῦ ἁγίου βήματος καὶ ἀσπάζεται ὁ προεστῶς τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, εἶτα τὸν ἱερέα, εἶθ' οὕτως λαμβάνει τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον ὁ προεστῶς, εἰ τετίμηται δηλονότι τῷ τῆς ἱερωσύνης ἀξιώματι, καὶ ἵσταται ἐκ δεξιῶν τοῦ ἱερέως. Ὁμοίως καὶ οἱ ἀδελφοὶ κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν, ἀσπαζόμενοι τε ἀλλήλους καὶ ἰστάμενοι ἐκ πλαγίου τοῦ λαγχάνοντος τελευταίου. Μετὰ δὲ τὸ πληρωθῆναι τὸν ἀσπασμόν,

αναγινώσκει ὁ προεστὼς τὸν κατηχητικὸν λόγον τοῦ Χρυσοστόμου, πάντων ἱσταμένων, ἔνθα ἔτυχεν ἕκαστος ἐν τῷ ἁγιασμῷ, καὶ ἀκρωμένων, λέγοντος οὕτως . . . Καὶ λέγομεν τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ Χρυσοστόμου· Ἦ τοῦ στόματός σου καθάπερ πυρσός, εἶτα γίνεται ὑπὸ τοῦ ἱερέως ἐκτενή, εἶτα συναπτὴ καὶ τελεία ἀπόλυσις. Λιτὴ δὲ ἐν ταύτῃ τῇ λαμπροφύῳ ἡμέρᾳ οὐ γίνεται.

[**λ. 274** ὁβ.). На литургии εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος. Εἰ λειτουργεῖ καὶ διάκονος, λέγεται τὸ εὐαγγέλιον καὶ ὑπὲρ ἀμφοτέρων, τοῦ τε ἱερέως καὶ τοῦ διακόνου, κατὰ στιγμήν κρούει δὲ καὶ κανδηλάπτῃς τὸν μέγαν σημαντήρα κατὰ στιγμήν βαρέαν α', καὶ καθεξῆς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου.

[**λ. 288** ὁβ.). Εἰ δὲ τύχοι ἐν ταύτῃ δὴ τῇ ἀποδόσει (т. е. праздника отцевъ) ἡ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου μνήμη, ἢ ἐτέρου μεγάλου ἁγίου καὶ ἐορτάζομεν εἰς ε', ἤγουν τῶν ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, τοῦ ἁγίου Συμεὼν τοῦ θαυμαστορείτου καὶ τῆς εὐρέσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου, καταλιμπάνεται ἡ τῶν ἁγίων Πατέρων ἀκολουθία. Εἰ δὲ καὶ χρῆ, ὅτι τὴν ἀκολουθίαν λαγαρόντων ἁγίων τῇ τε παρασκευῇ τῇ πρὸ τῆς ν', ἐν ἣ ἀποδίδεται ἡ ἐορτὴ τῆς Ἀναλήψεως, τῷ σαββάτῳ τῶν ψυχῶν, τῇ κυριακῇ τῆς ν' καὶ τῇ β' τοῦ ἁγίου Πνεύματος ψάλλομεν ἐν τοῖς ἀποδείκνοις, ὅτε θέλει ὁ ἐκκλησιάρχης.

[**λ. 290**). Вечерню на Троицу служить священникъ, ἀλλάξας τὴν ἅπασαν ἱερετικὴν στολήν. О чтеніи молитвъ замѣчено: Καὶ ἡμῶν κλινάντων τὸ γόνυ καὶ ἀσκεπῶν ἐπ' ἐδάφους κειμένων, ἀναγινώσκει ὁ ἱερεὺς τὴν πρώτῃν εὐχὴν ἀπὸ τοῦ βήματος μεγαλοφώνως. Остальной порядокъ, какъ у Гоара pag. 597—603.

[**λ. 300** ὁβ.). Εἰδήσις τῶν ἐαθέντων ἀποστολοευαγγελίων τῶν μὴ ἐορταζομένων ἁγίων.

[**λ. 302**). Προκείμενα ἀναστάσιμα τῶν ὀκτῶ ἤχων, ἅπερ λέγονται ἐν τοῖς εὐαγγελίοις τοῦ ὄρθρου τῶν κυριακῶν.

[**λ. 302** ὁβ.). Προκείμενα καὶ ἀλληλουάρια τῶν ὀκτῶ ἤχων, τὰ λεγόμενα ἐν ταῖς λειτουργίαις τῶν κυριακῶν, ἦτοι τὰ ἄμνημα.

[**λ. 303**). Προκείμενα καὶ ἀλληλουάρια, τὰ λεγόμενα ἐν τῇ λειτουργίᾳ, ὅτε ἐστὶν ἅγιος ἐορταζόμενος.

[**λ. 303** ὁβ.). Ὕμνοι τριαδικοί τῶν ὀκτῶ ἤχων.

[**λ. 304** ὁβ.). Τὰ φωταγωγικά τῶν ὀκτῶ ἤχων.

[л. 305). Τροπάρια καὶ προφητεῖαι εἰς τὸν ἁγιασμὸν τῶν ἁγίων Θεοφανείων,

[л. 308) чистый.

[л. 309). Ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ. Небольшая перестановка въ тропаряхъ и нѣтъ указанія на апостоль и евангеліе, а во всемъ остальномъ чинъ сходенъ съ Гоаровскимъ чиномъ pag. 358—362.

[л. 315). Миниатюра изображаетъ муч. Евгенія Трапезунтскаго съ большимъ шестиконечнымъ крестомъ въ рукахъ. Миниатюра сохранилась очень плохо.

Рукопись настоящая, будучи отлична отъ всѣхъ другихъ Типиконовъ того же имени по составу своему, въ то же время даетъ широкое мѣсто свободѣ дѣйствій настоятеля и еклисиарха. Здѣсь почти на каждомъ листѣ можно встрѣтить указанія: «если желаетъ», «если хочетъ еклисиархъ или настоятель» и т. п., или же выраженія личнаго недоумѣнія: «я не знаю». Указывая нѣкоторыя служебныя особенности мѣстнаго характера, составитель въ то же время вводитъ нѣкоторыя новыя Марковья главы, которыхъ въ другихъ Типиконахъ не встрѣчаемъ. Наконецъ, писатель рукописи иногда старался дать объясненія нѣкоторымъ своимъ особенностямъ, и ради сего испещрилъ поля на рукописи киноварными замѣчаніями, которыя теперь въ болшинствѣ случаевъ или нечитаемы, или читаются съ великимъ трудомъ. Для примѣра приведемъ нѣкоторыя изъ нихъ: Ἐν τῷ ἀπάρξασθαι τῶν κανόνων ὁ διάκονος ἐξελεθὼν θυμιᾶ, ἄπτουσι καὶ τὰ κηρία πάντα ἀπ' ἀρχῆς τῶν ἀναβαθμῶν ἄχρι συμπληρώσεως τῆς γ' ὥδης, ὁμοίως καὶ ἀπὸ τῆς θ' ὥδης ἄχρι τῆς ἀπολύσεως [л. 16 об.]. Относительно утренняго водоосвященія въ день Богоявленія: Ἐν ταῖς κατὰ μέρος ἐκλέγειν, τῇ δὲ ἐπαύριον συνέρχονται ἅπαντες μετὰ τοῦ πατριάρχου καὶ ἐκτελοῦσι τὸν τοιοῦτον ἁγιασμὸν καὶ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ, διὸ γοῦν ἐπηνέχθη τὸ παρὸν Τοπικὸν ἀπὸ τῶν κατὰ τῶν Ἱεροσολομιτικῶν μονῶν, ὡς ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ βιβλίου δεδήλωται, διατέτακται ἐν τούτῳ ὁ διπλοῦς ἁγιασμὸς κατὰ τὴν Ἱεροσολύμων μονῶν συνήθειαν. Относительно выхода въ великую субботу замѣчено, что въ нѣкоторыхъ Типиконахъ, послѣ «Премудрость прости», тропарь пророчества. Οἶμαι δὲ τό. при-

бавляется на полѣ, ἐντὸς κρεῖττον . . . διὰ τοῦτο γὰρ ἐπεκράτησε καὶ παρὰ τοῖς πλείστοις [л. 269 об.).

DXXVI. № 324 (935). Τοπικόν (заглавія нѣтъ), рукопись той же библ. въ 16 долю листа, 229 листовъ, писана мелкою скорописью 1405 года. Время написанія рукописи опредѣляется слѣдующею припискою: Ἐτελειώθη τὸ παρὸν Τοπικὸν ἐν ἔτει ςΠιβ' (1405) ἰνδικτιῶνος ιβ', ἐν μηνὶ Νοεμβρίῳ ιε'. Τῶ ἔχοντι καὶ γράφαντι σῶσον. Θεῶ τὸ δῶρον καὶ Γερμανοῦ ὁ πόνος. Καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες εὐχεσθὲ μοι διὰ τὸν Κύριον.

Перваго листа недостаеъ.

[л. 2). Окончаніе статьи о точномъ соблюденіи устава настоятелемъ. Въ концѣ статьи замѣтка: Ἐπτὰ εἰσὶ τοῦ ἀνθρώπου ἡλικίαι· βρέφος λέγεται ἀπὸ γεννήσεως ἕως ἐτῶν δ', παῖς ἀπὸ ἐτῶν ε' ἕως τῶν ιδ', ἀπὸ ἐτῶν ιε' ἕως ἐτῶν κβ' νεανίσκος, ἀπὸ ἐτῶν κγ' ἕως ἐτῶν μδ' ἀνήρ, ἀπὸ ἐτῶν με' ἕως τῶν νζ' γηραιός, ἀπὸ τῶν νη' ἕως ἐτῶν ξδ' πρεσβύτερος, ἀπὸ ἐτῶν ξε' μέχρι τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ [л. 4 об.).

[л. 4 об.). Πίναξ τῶν τοῦ βιβλίου κεφαλαίων. Βεῖχх 146.

[л. 9 об.). Εὐχὴ εἰς εὐλόγησιν σταφυλῶν.

«Εὐλόγησον, Κύριε, τὸν καρπὸν τοῦτον τὸν νέον τῆς ἀμπέλου, ὃν διὰ τῆς τοῦ ἀέρος εὐχρασίας, ἧ τῶν σταγόνων τῆς βροχῆς. Goar. pag. 553. Молитва не окончена.

[л. 10). Недостаеъ листа. Нѣтъ чина малоѣ вечерни и начала великоѣ. Начинаеъ: τὸ Κύριε εὐλόγησον, καὶ θυμιᾶ αὐθις τὸν προεστῶτα, ἧ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, εἶτα καὶ τὸν ἅγιον. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, ἵσταται ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ ποιεῖ σταυροῦς γ' μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, τελευταῖον ἐκφωνῶν οὕτως· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ. . .

[л. 110 об.). Εἰ δὲ τύχοι (праздникъ Срѣтенія) ἐν μ', ἦγουν τῇ α' ἡμέρᾳ· ἀδύνατον γὰρ ἐστὶ τυχεῖν ἐν ἄλλῃ ἡμέρᾳ, ἐν τῇ παραμονῇ, ἦγουν τῇ κυριακῇ τῆς τυρινῆς ἐσπέρας, εἰς τὸν μικρὸν ἐσπερινὸν στιχηρὰ προσόμοια τοῦ Τριωδίου γ' καὶ τῆς ἑορτῆς ἰδιόμελον ἐν ἦχος β', Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὸν στίχον τὸ ἰδιόμελον τοῦ Τριωδίου δις καὶ μαρτυρικὸν εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον, Δόξα καὶ νῦν, ἦχος δ' τῆς ἑορτῆς· Σήμερον ἡ ἱερά, τροπάριον τῆς ἑορτῆς, αἱ γ' μεγάλαι μετάνοιαι καὶ ἀπόλυσις.

Ἐν τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ ἡ ἀκολουθία ἀπαραλλάκτως, ὡς προεδήλωται, προκείμενον δὲ λέγομεν τὸ μέγα· Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου, μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ. Ἐν τῷ ὄρθρῳ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ γ', ἡ συνήθης στιχολογία τῶν τριῶν καθίσματων καὶ ὁ πολυέλεος. Καθίσματα δὲ λέγομεν μετὰ τὴν α' στιχολογίαν καὶ τὰ β' τοῦ Τριωδίου, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον προσόμοιον τῆς ἡμέρας. Εἰς δὲ ἕτερα καθίσματα καὶ μετὰ τὸν πολυέλεον καθίσματα τῆς ἑορτῆς κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν. Οἱ ἀναβαθμοί, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον· Πᾶσα πνοὴ καὶ εὐαγγέλιον, ὡς δεδήλωται ὀπισθεν, ἐν αἷς δὲ ὠδαῖς εἰσὶ τὰ τριωδικά, ἤγουν ἐν τῇ α', τῇ γ' καὶ τῇ θ', ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ς' καὶ τὰ τριώδεια εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν, εἰς τοὺς αἶνους στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς, ὡς συνήθως, Πᾶσα πνοὴ οὐ λέγομεν διὰ τὸ μὴ γίνεσθαι μεγάλη δοξολογία. Εἰς τὸν στίχον τῶν αἶνων στιχηρὸν ἰδιόμελον τοῦ Τριωδίου δις καὶ τὸ μαρτυρικόν, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ἤχος α'. Σήμερον ὁ πάλαι τῷ Μωσεῖ, τροπάριον τῆς ἑορτῆς, αἱ γ' μεγάλαι μετάνοιαι καὶ συναπτομεν τὴν α' ὥραν ἄνευ στιχολογίας καὶ μετаноιῶν, πλὴν τῶν γ' μεγάλων, καὶ οὕτω γίνεται τέλος ἀπολύσεως.

Περὶ δὲ ὥρας γ' ἡμέρας σημαίνει καί, συναχθέντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ψάλλομεν τὰς γ' ὥρας ὁμοῦ, ἤγουν τὴν γ', τὴν ς' ἄνευ μετаноιῶν, στιχολογία δὲ καὶ τὰ καθίσματα αὐτῶν. Καὶ μετὰ τὴν τούτων ἀπόλυσιν σημαίνει τὴν θ' καὶ ψάλλομεν ταύτην μετὰ τῆς στιχολογίας. Εἰθ' οὕτως λέγομεν καὶ τοὺς μακαρισμοὺς χύμα καὶ καθ' ἑξῆς τὸν ἑσπερινὸν ἄνευ στιχολογίας, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στιχηρὰ ι' καὶ ψάλλομεν τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας δις, τὰ γ' προσόμοια τοῦ Τριωδίου καὶ τῆς ἑορτῆς γ', ἤχος α'. Λέγε Συμεῶν, ποιῶντες τὰ γ' ε', Δόξα καὶ νῦν, ἤχος πλ. β'. Ἀνοιγέσθω ἡ πόλη, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, προκείμενον τῆς ἡμέρας, τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας, εἶτα τῆς ἑορτῆς, τὸ Κατευθυνθήτω. Μετὰ δὲ τοῦτο συναπτὴ τοῦ Τρισαγίου, προκείμενον, ἀπόστολος, ἀλληλουάριον, εὐαγγέλιον καὶ κοινωνικόν, τὰ προγραφέντα. Ἐκτελεῖται δὲ καὶ ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου. Εἰς τὴν τράπεζαν καταλύομεν οἶνον μόνον καὶ βράσμα ἄνευ ἐλαίου, καὶ εὐθέως ἀποδίδοται ἡ ἑορτή. Τὰ δὲ τοῦ ἁγίου Συμεῶν τοῦ Θεοδόχου προσόμοια στιχηρὰ ψάλλονται τῇ ἐπαύριον, ἤγουν τῇ γ' πρωῒ εἰς τοὺς αἶνους. Сн. выше стр. 288.

[π. 137'. Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τύχοι τῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ Πάσχα.

Χρή ειδέναι, ὅτι, ἐὰν τύχη ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ ἀγία κυριακῇ τοῦ Πάσχα, ὃ ἐστὶ κύριον Πάσχα, ἐσπέρας τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ τὰ στιχηρά, ὡς δεδηλωται μικρὸν ἄνωθεν. Μετὰ δὲ τὸ Φῶς ἰλαρόν, ὁ ἱερεὺς· Σοφία, καὶ λέγεται τὸ α' ἀνάγνωσμα τῆς ἡμέρας, εἶτα τῆς ἑορτῆς τὰ ε' καὶ αὖθις τὰ ἐπίλοιπα ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν καὶ λοιπὴ ἀκολουθία τῆς λειτουργίας τοῦ μεγάλου σαββάτου. Εἰς τὴν παννουχίδα τοῦ μεγάλου σαββάτου ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς ἤχος πλ. β' μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς γ' καὶ τῆς ἡμέρας μετὰ τῶν εἰρμῶν ὁμοίως εἰς γ', καταβασία τὸν εἰρμὸν τῆς ἡμέρας ὁμοῦ οἱ δύο χοροί, ἀπὸ γ' ᾠδῆς κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ ὁ οἶκος, εἶτα κάθισμα τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσις· Πάλιν χαρᾶς εὐαγγέλια, ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον τῆς ἡμέρας καὶ οἶκος καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας, τὸ Σήμερον σιγὴ πολλή, ἕως τέλους, μετὰ τὴν θ' ᾠδὴν Τρισάγιον и далѣе, какъ въ обычныхъ Уставахъ. Нѣтъ лишь указанія на пѣніе послѣдняго «Христосъ воскресе» и замѣчанія, что стихи: «Исповѣдайтеся Господеви» и др. произносятся только въ этотъ день.

[Л. 190 об.). Ἐν τισι δὲ τῶν Τυπικῶν εὔρον προστιθέμενον, ὅτι μὴ μόνον ἐν ταῖς προηγιασμέναις γίνεται τοῦτο (т. е. ектения за готовящихся къ просвѣщенію), ἀλλὰ δὴ καὶ ἐν τοῖς σάββασι καὶ κυριακαῖς, ἐν δὲ τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἄχρι τῆς μεγάλης πέμπτης, οὐκ οἶδα δέ, εἰ ἐνδεχόμενόν ἐστι γίνεσθαι.

— Κυριακῇ δ' τῶν νηστειῶν Τριψῆδιον οὐ φάλλομεν, εἰ μὴ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, τοῦ συγγραφέως τῆς Κλίμακος, ὡς ἐδηλώθη ἐν τῷ Μηναλογίῳ.

[Л. 210). Τῇ παρασκευῇ τῆς Διακαινησίμου εἰς τὸν ὄρθρον ἡ ἀκολουθία, ὡς προδηλωται, καὶ λιτὴ ἐν τῷ κοιμητηρίῳ.

[Л. 225). Τὰ ἐν τῇ ἐβδομάδι ψαλλόμενα ἀλληλουάρια, προκείμενα καὶ κοινωνικά, ὅτε οὐκ ἔστιν ἑορταζόμενος ἅγιος.

— Τὰ φωταγωγικά τῶν γ' ἤχων.

[Л. 225 об.). Краткіѣ порядокъ преждеосвященной литургии. Ψαλλόντων τῶν ἀδελφῶν τὴν θ' ὥραν μετὰ τοὺς μακαρισμοὺς καὶ τὸ Πιστεύω, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς μετάνοιαν τῷ προσεσῶτι καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ ἅγιον βῆμα καί, φορέσας τὴν ἱερατικὴν στολὴν ἅπασαν, ποιεῖ τροπάριον τῆς θ' ὥρας.

[Л. 226). Εἰδήσεις περὶ τοῦ βαπτίσματος. А. Дмитриевскій Εὐχολόγια стр. 373.

[**Π. 227** οβ.). Περὶ τοῦ βασιλέως ἀγρυπνία ὅπως γίνεται·

Χρῆ εἰδέναι, ὡς ¹⁾ ὑπὲρ τοῦ βασιλέως ἀγρυπνία οὕτω γίνεται ²⁾· Ἐσπέρας ψάλλεται ὁ ἑσπερινὸς αὐτοῦ, ὡς συνήθως. Τῇ α' ὥρᾳ τῆς ἡμέρας ³⁾ σημαίνει τὰς βαρέας, τὸ μέγα, τὸ σίδηρον καὶ τοὺς κώδωνας⁴⁾, καὶ συναχθέντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ψάλλομεν τὰ ἀπόδειπνα. Μετὰ δὲ τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶ, ψάλλομεν κανόνας β', εἰς μὲν τὸν α' δευτεροῦντες τοὺς εἰρμούς καὶ τὰ τροπάρια ποιῶντες ς', εἰς δὲ τὸν ἕτερον τὰ τροπάρια δ'⁵⁾, στίχον δὲ λέγομεν· Κύριε, σῶσον τὸν βασιλέα καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν, ἐν ἧ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλεσώμεθά σε, ἕτερος· Κύριε ⁶⁾, ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανθήσεται ὁ βασιλεὺς καὶ ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου ἀγαλλιάσεται σφόδρα. Καὶ ἕτερος ὁμοίως, οὗς ἂν βούληται τις, ἀπὸ γ' ὧδῆς τὸν εἰρμὸν τοῦ ἐτέρου κανόνος ὁμοῦ οἱ δύο χοροί, εἶτα ὁ ἱερεὺς· Ἔτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ. . . Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους, εἰρήνης, ὑγείας, κράτους, νίκης, διαμονῆς, σωτηρίας, εὐδοώσεως καὶ ἐνισχύσεως τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου βασιλέως ἡμῶν τοῦδε. Εἰ δὲ πρὸς πόλεμόν ἐστιν ὁ βασιλεὺς, προστίθῃσι καὶ ταῦτα· Καὶ ὑπὲρ εὐδοώσεως καὶ ἐνισχύσεως τοῦ φιλοχρίστου στρατοῦ αὐτοῦ σὺν πάσῃ τῇ συγκλήτῳ καὶ ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι τὴν πόλιν ταύτην. Κύριε ἐλέησον β'. Ἀντιλαβοῦ. Τῆς Παναγίας ἀχράντου. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἐλεήμων, καὶ ψάλλομεν ⁷⁾ κοντάκιον ἤχος δ'· Ὁ ὑψωθείς ἐν τῷ σταυρῷ, ἀφ' ς' ὧδῆς ποιεῖ ὁ ἱερεὺς ὁμοίως αἴτησιν, εἶτα κοντάκιον ἤχος πλ. β'. Προστασία τῶν χριστιανῶν, εἶτα προκειμένον ἤχος πλ. β'. Κύριε ⁸⁾, ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανθήσεται ὁ βασιλεὺς, στίχος· Ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐλπίζει ἐπὶ Κύριον, Πᾶσα πνοή, εὐαγγέλιον ⁹⁾ ζητεῖ τῇ δ' τῆς α' ἐβδομάδος τῶν νηστειῶν, Δόξα, Ταῖς τῆς Θεοτόκου πρεσβείαις ἐλεήμων ἀνύψωσον τὸ κέρασ τῶν πιστῶν βασιλέων, Καὶ νῦν τὸ αὐτό, εἶτα, ἐνούμενοι οἱ δύο χοροί, ψάλλομεν στίχον· Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, καὶ στιχηρὰ¹⁰⁾ ἤχος πλ. α'. Σταυρὲ τοῦ Χριστοῦ, Μεταβολὴ τῶν θλιβομένων, Ἀρχαγγελικῶς ἀνυμνήσωμεν πιστοί, εἶτα ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου, Κύριε ἐλέησον ιβ' καὶ ἐκφώνησις· Ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς. Μετὰ τὴν θ' ὧδῆν τὸν εἰρμὸν τοῦ κανόνος, εἶτα τὸ Ἄξιόν ἐστιν ὡς ἀληθῶς, τὸ μέγα καὶ εὐθύς· Κύριε, σῶσον τὸν βασιλέα, Σὲ τὸ ἀπόρθητον τεῖχος,

1) Ркп. Спнаѣск. библ. № 1108, ὅτι 2) ψάλλεται 3) τῆς νυκτός 4) нѣтъ 5) Ἀντὶ δὲ τῶν συνήθων λέγει 6) Другого стиха нѣтъ. 7) ὁ λαὸς κοντάκιον τῆς Θεοτόκου ἤχος· Πρεσβεῖα θερμὴ καὶ τεῖχος, ἀφ' ς' ὧδῆς τὸν εἰρμὸν ὁμοῦ οἱ δύο χοροί. Ὁ ἱερεὺς· Ἔτι καὶ ἔτι 8) Μνησθήσομαι τοῦ ὀνόματος 9) τῆς Θεοτόκου 10) τῆς Θεοτόκου· Μὴ καταπιστεύσης μοι.

Δέσποινα, πρόσδεξαι, εἶτα Τρισάγιον ¹⁾ καὶ τὰ λοιπὰ, τροπάριον· Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, Δόξα, Ὁ ὕψωθεις ἐν τῷ σταυρῷ, Καὶ νῦν, Προστασία φοβερὰ καὶ ποιεῖ ἐκτενήν ὁ ἱερεὺς· Ἐλέησον ἡμᾶς. . . Ἐπιδέομεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφυλάκτων βασιλέων, εἶτα καὶ τὴν γεγραμμένην αἴτησιν, Κύριε ἐλέησον β' καὶ ἐκφώνησις· Ἐπάκουσον ²⁾ ἡμῶν, ὁ Θεός, καὶ γίνεται ἀπόλυσις, εἶτα τίθεται ἀνάγνωσις, καθ' ἣν ἀρχόμεθα τοῦ ὁρθρου, ὡς συνήθως. Сн. выше стр. 190.

[л. 228). Εἰδοῦσις πρὶ τοῦ πῶς ψάλλεται ἡ παράκλησις. Вь концѣ говорится: ποιεῖ ὁ ἱερεὺς ἐκτενήν, μνημονεύων κἀνταῦθα τοῦ ὀνόματος τοῦ παρακαλοῦντος, τὸ Κύριε ἐλέησον, ὅσα βούλη.

[л. 228). Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἀγιασμοῦ. А. Дмитриевскій. Εὐχολόγια стр. 375.

По составу и по тексту настоящей Типиконъ сходенъ съ Типикомъ Ватопед. библ. № 321. Разница самая существенная заключается въ замѣчанияхъ на поляхъ, которыми писецъ указываетъ на измѣненія въ дѣйствующей практикѣ противъ основного текста. Этими замѣчаниями писецъ придаетъ важное значеніе, и для этого оставляетъ для нихъ мѣсто даже въ текстѣ. Замѣчанія эти такого рода: Τοῦτο νῦν οὐχ οὕτως (замѣχεται по поводу «Придите поклонимся» въ чинѣ всенощнаго бдѣнія), μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸ Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ, λέγει ὁ ταχθεὶς μοναχὸς προοιμακὸν ψαλμὸν ἕως τοῦ Ἀνοίξαντος τὴν χεῖρα [л. 10). Νῦν οὐχ οὕτως γίνεται, ἀλλὰ χύμα λέγεται τὸ β' καὶ γ' ἀντίφωνον, ὁμοίως καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ Ψαλτηρίου δίχα τοῦ πολυελέου εἰς ἡμέρας ἑορτασίμους [л. 10 об.). Ἐν τῷ ἀπαρξασθαι τῶν κανόνων ὁ διάκονος ἐξεληθὼν θυμιᾷ, ἄπτουσι δὲ καὶ τὰ κηρία πάντα ἀπὸ τε τῶν ἀναβαθμῶν ἄχρι καὶ συμπληρώσεως τῆς τρίτης ὥδης [л. 14 об.). Τοῦτο νῦν οὐχ οὕτως (когда положено Аллилуйя, то на Трисвятомъ дѣлаемъ поклонъ), γίνεται Ἀλληλούια, εἴτε Ἀλληλούια ἐστίν, εἴτε μή. Μετὰ τὸ εὐλογῆσαι τὸν ἱερέα εὐθὺς ὁ ταχθεὶς μοναχὸς λέγει: Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ τὸν προοιμακὸν ψαλμὸν, ὡς συνήθως, ποιῶμεν δὲ εἰς τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ εἰς τὸ Ἀλληλούια, Ἀλληλούια δόξα σοι ὁ Θεός τὰς ἀποτεταγμέ-

¹⁾ Нѣтъ, а прямо ектеня ²⁾ Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος, τὸ Τρισάγιον καὶ τὰ λοιπὰ, τὰ τροπάρια καὶ εὐχαὶ καὶ ἀπόλυσις, συγχώρησις καὶ ἀνάγνωσις καὶ μετὰ ταῦτα τὴν ὁρθρον, ὡς συνήθως.

νας μετανοίας [π. 17). Ἰστέον, ὅτι νῦν ἐορτάζεται ὁ ἅγιος, καθόλου ἢ Ὀκτώηχος οὐ ψάλλεται. λέγεται δὲ ὁ κανὼν τῆς Θεοτόκου εἰς τὸν ἦχον τοῦ κανόνος τοῦ ἁγίου, εἰ δὲ ἔστιν ἅγιος ἐορταζόμενος μὲν εἰς ς', ἔχει δὲ β' κανόνας καὶ ψάλλονται καὶ οἱ δύο, ψάλλεται εἰς κανὼν τῆς Ὀκτώηχου ὁ πρῶτος [π. 23). Ἰστέον, ὅτι ἐνταῦθα τὰ τυπικά οὐ λέγουσι καταβασία (на Воздвижение) διὰ τὸ μὴ εἶναι τὸν τελευταῖον κανόνα, ἤγουν τοῦ ἁγίου Κορνηλίου εἰς πλ. δ', ὡς ἐντεῦθεν ἀρμόζειν τῇ καταβασίᾳ τοῦ σταυροῦ, ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο ἄρτερον οὐ σκοποῦσιν οἱ πλείστοι, ἀλλ' εὐδιακρίτως, ὅτε βούλονται, λέγουσι καταβασίαν τῆς συνεγιζούσης ἐορτῆς, κἂν ὁποῖου ἦχου, εἰ δὲ βούλη, καὶ σὺ ταῦτα εἶπέ· Σταυρὸν χαράξας. Τοῦτο δὲ γινέσθω σοι κἂν τοῖς λοιποῖς τοῦ ἔμπροσθεν τοῦ Τυπικοῦ (π. 48 ὀβ.). Ἐδοξέ τισι περισσὸν εἶναι δις ἐκτελεῖσθαι τὸν ἁγιασμὸν τῶν ἁγίων Θεοφανείων καὶ εἰς ἀποδείξιν τοῦ οἰκείου λόγου προβάλλονται τὸ ἅπαξ τὸν Κύριον βαπτισθῆναι· ἄπορον γὰρ πῶς τοῦτο δοκεῖ τοῖς μὴ τὴν αἰτίαν εἰδῶσι, δι' ἣν ἐτάχθη γίνεσθαι τοῦτο, ἡμεῖς τοίνυν αἰτίαν ἐνταῦθα ὡς εἰκὸς ἀποδόντες, τὸ ποιητέον τοῖς νουνεχέσι καταλείψωμεν, ἔστι δὲ αὐτὴ ἐν ταῖς τῶν ἁγίων Ἀποστόλων διατάξεσι, τὴν λειτουργίαν τῇ παραμονῇ τῶν ἁγίων Θεοφανείων περὶ τὸ μεσονύκτιον ἐκτελεῖσθαι νουνοθέτηται καὶ μετ' αὐτὴν εὐθὺς τὸν ἁγιασμὸν, διὰ τὸ καὶ τὸ μυστήριον τοῦτο περὶ τὸ μεσονύκτιον ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ τελεσθῆναι, ἐπεὶ γοῦν καὶ ἐν τοῖς μέρεσι τῶν Ἱεροσολύμων σεβάσμιαι μοναί, ἀλλὰ δὴ καὶ αἱ ἐκκλησίαι, καὶ μάλιστα αἱ τὸν Ἰορδάνην πλησιάζουσαι, ἀνάγκην εἶχον τὸν ἁγιασμὸν ἐν αὐτῷ δὴ τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ἐκτελεῖν δι' ἐντελεστέραν μνήμην τοῦ μυστηρίου, ὁ καιρὸς δὲ τοῦτο ῥάδιον οὐ παρεῖχε, διὰ τὸ ἄκρι μεσονυκτίου τὴν λειτουργίαν παρατείνεσθαι, ὡς δεδήλωται, ἦν δὲ καὶ τοῦτο πολλῶ πλέον ἀναγκαιότερον, τὸ μετὰ τὴν λειτουργίαν εὐθὺς τὸν ἁγιασμὸν ἐκτελεῖσθαι, δις τοῦτο ἐπενοήσαντο γίνεσθαι· ἑσπέρα μὲν διὰ τὴν τοῦ καιροῦ ἀνάγκην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις εὐθὺς μετὰ τὴν λειτουργίαν, τὴν πρωτὴν δὲ ἐν τῷ ποταμῷ Ἰορδάνῃ διὰ τὴν τοῦ ἐν αὐτῷ πραχθέντος μυστηρίου ἀνάμνησιν, καὶ τούτου παρ' ἐκείνοις οὕτως ἐνεργουμένου ἀνέκαθεν μέχρι τοῦ νῦν. Ἐπειδὴ τὸ Τυπικὸν καὶ τοὺς καθ' ἑτέρους τόπους ἁγίων μονῶν τε καὶ ἐκκλησιῶν ἐκεῖθεν μετενήνεχται, ἤγουν ἀπὸ τῆς τοῦ ἁγίου Σάββα λαύρας, δις τοῦτο ἐκτελεῖσθαι προστάσσει, οὐκ ἔστιν οὖν περισσόν, ὡς μοῖ δοκεῖ, ἀλλὰ καὶ λίαν ἀρμόδιον διὰ τὴν τῶν Πατέρων παράδοσιν [π. 109). Ἐν ἄλλῳ οὕτως ἔχει· μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸν ἱερέα· Σοφία, ὀρθοί, τροπάριον τῆς προφητείας· Ὁ συνέχων

τὰ πέρατα, εἶτα τὸ προκείμενον τῆς προφητείας καὶ ὁ προφήτης. Οἶμαι δὲ τὸ ἐντὸς κρεῖττον εἶναι· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἐπεκράτησε παρὰ τοῖς πλείστοις [л. 203].

Есть нѣсколько замѣчаній и въ текстѣ Типикона въ родѣ слѣдующихъ: Ἐν τισι δὲ εὐρηται καὶ τοῦ σεισμοῦ τροπάριον, ὅπερ καὶ λέγεται ἐνταῦθα ἤχος πλ. δ'. Ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν [л. 67 об.], но такихъ замѣчаній немного, и они существеннаго значенія для исторίи Типикона не имѣютъ.

DXXVII. № 321 (932). Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μονῶν. Рукопись той же библи. въ четвертву, 277 листовъ, писана мелкою скорописью 1446 года, какъ видно изъ приписки въ концѣ: Ἰουλίου ιβ', ἔτους ς Πνδ', ἰνδικτιῶνος θ'.

Рукопись отличается отъ предыдущей по составу и по тексту весьма незначительно. Хотя количество главъ въ настоящей рукописи 146, т. е. болѣе предыдущей, гдѣ ихъ 132, но существо дѣла отъ этого нисколько не измѣняется. Указанная разница произошла отъ того, что въ данной рукописи сдѣлано болѣе подраздѣлений. Кромѣ сего, послѣ оглавленія, въ данной рукописи есть εὐχή, λεγομένη εἰς εὐλόγησιν σταφυλῶν. Гоаръ pag. 553. Въ этомъ Типикѣ нѣтъ миниатюръ, синопсисовъ, нѣтъ торжественной службы подъ 21 Января Евгенію Трапезунтскому, а говорится: «ἡ τοῦ ἀγίου Εὐγενίου ἀκολουθία ψάλλεται ἐν τοῖς ἀποδείπνοις» [л. 113 об.], и оканчивается рукопись статью: Τὰ ἐν τῇ ἐβδομαδί ψαλλόμενα προκείμενα, ἀλληλουάρια καὶ κοινωνικά, ὅτε οὐκ ἔστιν ἑορταζόμενος ἅγιος. Текстъ рукописи, какъ въ заглавіи, такъ и въ другихъ мѣстахъ, нѣсколько измѣненъ и приближенъ къ Типиконамъ XV—XVI вѣковъ. Такъ, первая часть уже называется: ἔκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μοναστηρίων [л. 114 об.], а вторая: Ἐκ τῶν κεφαλαίων τοῦ μοναχοῦ Μάρκου περὶ τῶν ἀμφιβαλλομένων ἐν τοῖς Τυπικοῖς [л. 33].

DXXVIII. № 448. Τοπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας ἀπὸ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα, μετενεχθὲν καὶ διαδοθὲν καὶ εἰς τὰς πλείστας τῶν ἐνθα γῆς τυγχάνουσιν ἀγίων μονῶν. Рукопись Аѳоно-Діонисіатској библи. въ 4 долю листа, 399 листовъ, писана скорописью 1446 года, какъ это видно изъ приписки въ концѣ: Ἐν ἔτει τῷ ζε', ἰνδικτιῶνος ε'. Ἀφιερῶθη καὶ τὸ παρὸν Τοπικὸν ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ ταύτῃ τοῦ κυροῦ Διονυσίου ἐν τῷ Ἀγίῳ ὄρει. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἐμὸν ἐργόχειρον, τοῦτ' ἔστιν ὑπ' ἐμοῦ ἐγράφη, δεομαι οὖν μνημονεῦειν τὸν γέροντα, ὡς ὅτι ἐκ τῆς αὐτοῦ παρακλήσεως ἐγράφη, ὁ γοῦν βουλευθεὶς ἐκσπᾶσαι αὐτὸ ἐκ τῆς αὐτῆς ἀγίας μονῆς, ἐχέτω τὰς ἀράς τῶν ἀγίων Πατέρων. Πρεσβυτέρου πέφυκεν ἡ θεία βιβλος αὕτη, τοῦπίκλην ὁ ἔχων Κωνσταντίνος Τζαοῦσι. Ἐτελειώθη τὸ παρὸν Τοπικὸν ἐν μηνὶ Ἀπριλίῳ ζ', ἡμέρα ζ', τουτέστιν ἐν σαββάτῳ.

Типиконъ сходенъ съ ркн. Ват. библи. № 320, но есть и особенности. Подъ 21 Января находимъ слѣдующее замѣчаніе: Τῇ ταύτῃ ἡμέρᾳ μνήμη τῶν ἀγίων ἐνδόξων τοῦ Χριστοῦ μεγάλων μαρτύρων Εὐγενίου, Κανδιδίου, Οὐαλεριανοῦ καὶ Ἀκύλα, ὧν τὰ τίμια λείψανα ἐν τῇ Τραπεζοῦντι, ὡς ἄσυλος θησαυρὸς ἐναπόκειται. Ἡ τούτων ἀκολουθία ἐπιτελεῖται ἐκεῖσε ἑορτάσιμος, γινομένης ἀγρυπνίας πολλῶν τε ὕμνων ἀδομένων, ὡς καὶ ἡμῖν ἔθος ἐν ταῖς τῶν μερίστων ἀγίων ἑορταῖς (л. 187). Нѣтъ замѣчанія о двукратномъ водоосвященіи въ Богоявленіе. Оканчивается Типиконъ свѣтильнами Октоиха и столпомъ утреннихъ евангельскихъ чтеній.

е) Сербо-Болгарская редакція.

DXXIX. № 493. Свѣгль починаѣмъ. Типиѣ. црковнаго оуставѣ иже въ иѣрлѣмъ, стѣиѣ лавры. рѣповнаго и вѣноснаго ѡца наше. сѣви. сѣиже оуставъ вываѣтъ и въ прочихъ иже въ иѣрлѣмѣ стѣихъ ѡвѣтѣиѣи ··: Рукопись Аѳоно-Хиландарској библи. на пергаминаѣ in quarto, 183 листа, писана прекраснымъ чоткимъ уставомъ конца XIV в., когда еще былъ живъ царь сербскій Стефанъ. Такое заключеніе мы основываемъ на слѣдующемъ фактѣ: въ чинѣ часовъ наканунѣ Рождества Христова въ многолѣтїи упоминается имя царя Стефана. Въ данномъ мѣстѣ мы читаемъ: Многа лѣта створи Пѣ влговѣрномуу и Пгмѣ дръжайномуу и стомуу ꙗроу нше-

моу Стефану. и тако кра. славити. и игоумна кдиною [л. 61]. Какою изъ сербскихъ владѣтелей, носившихъ имя Стефана, и ихъ соправителей, титуловавшихся кралеми, разумѣется здѣсь, опредѣлить точно не легко. Можно, однако, съ несомнѣнностію утверждать, что настоящій Типиконъ написанъ ни при Стефанѣ Неманѣ († 1200 г.), въ иночествѣ Симеонѣ, такъ какъ память его положена въ этомъ Типиконѣ подъ 11 Ноября и 13 Февраля, ни даже при Стефанѣ Урошѣ, прозванномъ Дечанскимъ (1321—1336), имя котораго тоже упоминается дважды: подъ 29 Октября и 13 Февраля. На основаніи палеографическихъ данныхъ можно умозаключать, что время написанія рукописи падаетъ на эпоху царствованія царя Стефана Уроша III, скончавшагося въ 1371 году. (Ст. Станевичъ. Исторія сербскаго народа. Београдъ. 1908 г., сравн. Иричекъ. Исторія сербовъ т. I, 1911 г. Београдъ стр. 421).

[л. 1). Се оуставъ малѣи вечерни. прѣже захоженна сѣнца, сирѣчь причастъ десетѣмъ. приходитъ кадиловъжигатель. и створити метание настоѣщемуу. и шь клепеть малое клепало. и съврашивше браамъ въ цркви. и начинають сѣенникъ гла. Главъ Бъ нашъ. та. ие клисархъ. Прте поклонимсе Хбу Цреви Бгбу ншему. Прте поклонимсе и припадѣмъ Хбу цроу и Бгбу нашему. Прте поклонимсе и припадѣмъ самому Хбу црви и Боу нашему. и т. д.

[л. 1 об.). Я се вѣннио оуставъ. Позахоженн сѣнца мало. идетъ пареклийархъ и створитъ метание игоуменоу та. вшыте клепеть. великое било. поущѣ непорочны. аще ли не оумѣетъ. дадаеть ката оудареніе въ клепало. поилоуи ме Ге. и всѣхъ. оударени. вѣ покончани же семоу. идетъ и вжигаетъ, кадила. и оуготовитъ. кадилиноу. и полагають свѣтильники шбычнии, насрѣ цркве запалише. та. изыдетъ. и клепеть желѣзноѣ клепало. и възвративсе стаетъ, на мѣстѣ свѣк, ииеренже вставъ ш мѣста' своего. идетъ и створитъ метание игоуменоу. или мѣстоу кго. сирѣчь тако несоущоу тоу. ишъ створитъ метание г прѣ стыйми. црскими дврми. и на швѣ странѣ по кдиноуши. а всѣмъ братиамъ сѣдешиямъ. внидетъ въ стый алтарь. и възметъ кадилиноу. и стаетъ прѣ стоу трапезою. и вложитъ тмиганы и гаетъ. млтбоу. кадилоу. къ себѣ. кѣга же сѣенни отворитъ црѣвье дври. и кѣще кемоу вноутрь стоющоу. тогда же пареклийархъ. съшкрвеною главою. възгласитъ вель-

гласно. встанѣтѣ. и възьметъ свѣтиани. и стойтъ на срѣ цркви. и иерей же кадитъ стоую трапезоу. крѣтаѡвразно. и всѣ сты ѡлтарѣ. исходитъ стымѣ дѡрми. и створить крѣтѣ. кадилницѣю прѣ ѡлтарѣмѣ и идетъ покадити стыкѣ иконы. тѣ. и игоумѣнѣ, и ѡбѣ странѣ. починоу. а свѣтианикоу прѣидоушоу прѣ нимѣ. и изшѣ. въ прапраотоу црковноую. и кадитъ всю соушоую вратию. починоу. и възвративсе внидетъ, въ црковь. и едошѣ досрѣ цркви. и станеть. и възвигнетъ гласъ свой. вельгласно. и рѣтъ. Гѣ блви. и прѣкрѣтитъ ськадилницѣю. и покадитъ. игоумѣнѣ или мѣсто кѣго. тѣ. и стго. кѣмоужѣ. кѣтъ храмъ тѣ. внидетъ. встыи ѡлтарѣ. и станеть. прѣ стою трапезоу. и сътворить. крѣтѣ. гѣ. сь кадилницѣю. кончыне же. възглатѣ. сице. Глѣ стѣи и иѣдиносоуциѣи. и животворещоѣ. и неразѣлимѣи. троици. всегѣ ина и пѣно и въ вѣкѣ вѣкомѣ аминѣ. и по аминѣ. начинаеть настоѣ или кѣклиархѣ. прѣте и поклонимсе. гѣ. тѣ. начинаеть. и кѣлирхѣ. вышоу. гласоу. на гласъ. и. (об.) Блви дѣе моѣ гѣ. лькѣ и сьгласно. поющемъ сь нимѣ и прочимѣ вратиамѣ. и кѣрѣю не сь параѣклиархомѣ. изшѣ. изъ стго ѡлтарѣ. створить. метаниѣ. прѣ стымѣ дѡрми. такоже и на ѡбѣ странѣ поединой. тѣ станеть на своемѣ мѣстѣ. кѣга же придетъ до стиѣа. ѡврьзышоу тебѣ роукоу. тога створить. метаниѣ игоумѣноу кѣклиархѣ. и възгласить. стиѣу. повише. и кончавшоу же сѣ. ѡлмоу. рѣтъ. диакѣнства. . .

[л. 5]. Въ молитвахъ: «Спаси Боже» и «Владыко многомилостиве» нѣтъ именъ ни сербскихъ святыхъ, ни иныхъ греческихъ, обычно поминаемыхъ въ данномъ случаѣ.

Листа между 5—6 не достаетъ. Служба продолжается съ агль съборь. и прочее. и ѣпѣкои. и чѣе. тѣ. стефѣ глау. . .

[л. 6]. Сказаннѣе же агрипниамѣ всего лѣта.

Здѣсь, кромѣ указанныхъ всенощныхъ, въ Уставѣ Никодима (Мансв. стр. 423), положены: мѣа. декемвриа. въ. ѣ. стго и прѣповнаго ѡца нашего савѣ (т. е. иерусалимскаго). мѣа, гѣ. дѣ. стго савѣи прѣваго архиеѣпа сербскаго. и новаго айла.—Вькоупѣ же всего лѣта. агрипниѣе ѡ. и вьвають. и сиѣ соутъ. нь и хже аще хоцетъ настоѣи. сѣирѣ. нок. гѣ. и ѡанноу злауустомоу. дѣ. ѣ. стомоу савѣ. въ. кѣ. гѣ. прѣповномоу шцоу великомѣ ѣуѣмнию. аще ли же инѣ кѣ симѣ кѣ. и кѣмоужѣ кѣ. храмъ. стѣи. вьваѣетъ же и безьвистезаниѣ. въ памѣ кѣ.

[л. 7]. Сказаннѣе вькратѣ црквиного. оуства. иже вь иерѣльмѣ-

свѣхъ. стѣхъ' мѣнастири. Пѣвають вѣти како лѣпо ꙗ. стѣлогусѣти. пѣтирѣ. все лѣто.

[л. 7). Пѣвно ꙗ вѣти. како ꙗ клепѣти нѣкиже днѣ.

Подъ эту рубрикою излагается служба суточная. Здѣсь же содержатся замѣчанія о поведеніи въ церкви молящихся и клириковъ или пѣвцовъ.

[л. 12 об.) Бѣ сказаніе часъв. мѣци. Пѣвно ꙗ вѣти. ꙗко въ стѣни. постѣ. Хвѣ рождѣвѣ. ꙗ стѣхъ апѣль. ꙗгѣ слоучитѣсе. аллѣѣа. творитѣ обѣчно метаніе. по оуставоу. стѣго великаго. поста. ꙗдоуше. въ. ѿ чѣ. въ днѣ, аллѣуарѣ. чѣсе же поемъ съ мѣжоучасіе. везъ стѣлогусѣ. ꙗ чтеніе. Въ стоую же мѣ. цоу. точію. стѣлогоусѣмъ. начасовѣ. поніе, ꙗ часовомъ ꙗ оуставѣ. ꙗ метаніемъ. въ сназѣри. великиѣ мѣ. це ѿ мѣжоучасіахъ же. ꙗкоже тамо не въчиненомъ потрѣба ꙗ скази. И далѣе излагается междучасіе подробно съ псалмами какъ перваго часа, такъ равно и другихъ часовъ. Въ заключеніе замѣчено: хѣтецеи оуко сѣстисе. ѿ свонхъ. кѣлий. не ꙗсходетѣ. даже' до клепѣнина црквиаго. ѿвѣ оубо роукѣдѣлие творетѣ. ѿвѣ ж чтеніа дроузи же. поютѣ. вѣниемъ нѣстокца [л. 15 об.).

[л. 15). Вѣдомо даѣ ꙗсие. ꙗко въ црковнѣи. слѣвѣ. нѣ десной странѣ. починаетѣ. еѣклиархъ. нѣ лѣвой. начелны пѣвци. ꙗ въ великиже. постѣ. нѣредитѣ ꙗгоумень. брѣта. ꙗже. боудитѣ брѣтию, въ цркви. ꙗже наконѣжо. чтеніе. помалѣ чтений. вѣстаѣтѣ. ѿ своѣго мѣста. ꙗтворитѣ. ꙗ метаніа. насрѣ' таже' прохѣдитѣ скрозѣ брѣтию. тихѣ ꙗ ꙗго же ѿвѣрѣцетѣ' спецѣ. възвоудитѣ ꙗго. тихѣ. ѿнъ же вѣставѣ. вхѣдитѣ вѣсрѣдоу. ꙗ творитѣ колѣно поклоненіе. ꙗ. ꙗ нѣ ѿвѣ странѣ поѣдиной. ꙗшѣ сѣдетѣ нѣ своѣ мѣсто. Сице. же боудителѣ все лѣто сѣвирѣетѣ брѣтию въ цркви. Пѣваѣтѣже вѣти. ꙗко все нѣлѣ. въ нихже поѣтѣсе. ѿ. глѣемъ. кѣ. вѣ. вѣци. ꙗ вѣминѣи. Гѣи же поемъ. не глѣемъ. нѣ прѣже. ꙗрмѣ. Далѣе идутъ указанія канѣновъ на другіе дни недѣли.

[л. 16). Пѣвають ꙗеклиархоу. прѣже клепѣнина. нѣрне. възимѣти типикѣ. ꙗ ꙗце, ѿвѣрѣцетѣ. прилоучивѣшагѣсе. вѣсоу. поѣмагѣ. стѣго. ꙗмоуца. Бѣ Гѣ. длѣжно творитѣ слѣвоу сию. Излагается самый порядокъ службы.

Между 16 и 17 листами вырвано нѣскольео листовъ. Эта вводная часть Типикѣона оканчивается концемъ замѣчанія

о чтеніи утреннихъ евангелій и поведеніи монаховъ послѣ по-
вечерія. См. у пр. Мансв. стр. 424.

[л. 17 об.). Глу́ба ѿ оуставъ цркви́ниі ѿсворі всемоу́ годи́щюу.
на́чинаєть ѿ се́ктемѣрѣ. мѣа. до ѿвгоу́ста.

[л. 25). О службѣ св. Іоанна Златоуста въ 14 день Сен-
тября замѣчено: И потребно ꙗ́ко вѣ́ти. ꙗ́ко злау́стова слу́ба. въ сій
прѣсвѣтлый днѣ. по оуставоу́ костѣнтинѣ грѣ. и все ѿноу́ испо́етсе
възвѣжениа рѣ. госно́скаго прѣзника́ зане́ да прѣвоу́детъ слоужба́ всѣ
неськрашенѣ ѿ не оумѣленѣ. сего рѣ прѣложисѣ. въ. гѣ. мѣа. поѣ
ꙗ́коже въ мѣсеницѣ́. смотривь ѿворѣщѣй. ꙗ́ще во ви лѣпо. пѣтисе.
сеи слу́вѣ съпрѣзникомъ. не ви прѣложено. зане́ не поѣтсе въ ѿе-
рѣмѣ. ѿ въ типицѣ́ тако пишеть. оуставѣно въ ѿ на́ми зѣ. ѿ да
ничто зѣ прѣтргнѣтсе. ꙗ́ще ли во́лно ꙗ́. на́стоѣщюу́моу пѣти. ѿ
сто́моу съ прѣзникомъ. ѿ се ѿвѣщѣй слу́вѣ сказаниѣ. ꙗ́ще ли же ни.
да поѣтсе ꙗ́диномоу прѣзникуу́. ꙗ́ко въ прѣви. антифѣ. вѣжѣ. моужѣ.
ꙗ́ще ли же не поѣтсе. сто́моу слу́ба. ѿставѣаєтсе ѿ тѣ. ꙗ́ко же ѿ
въ прочѣ́ гдѣскихъ прѣзницѣ́:

На утрени въ день Воздвиженія выходъ съ крестомъ
описывается такъ: славословіе великоѣ. а́вѣко ѿ сглѣсомъ поѣщимі
мниѣ. овѣаичтсе ѿе́рей въ сѣѣйничьскою ѿдежюу́. ѿ вхѣтъ. въ
сѣый ѿла́рѣ. съ кадилицею. ѿсь лѣмѣадами. и пристоупиті. къ сѣѣи
трапезѣ. и възметъ чѣтныи крѣтъ. съ дискосомъ. на главоу́. ѿ донесетъ.
ѿго до црѣскы́ двѣрѣ цркви́ны. и тоу́ стоитъ до скоичаниѣ. славосо-
вниа. и по трѣстѣ́. глаѣ ѿе́рей. прѣмоу́дрѣ. ѿ на́чинаѣ. трѣ. спѣи
Гѣи лѣ. ѿ тако вхѣдиті. ѿе́рей. съчѣтныи́ дрѣвомъ. ѿ оукрашеноу́.
соу́щюу́ четворжюу́. полагаєтсе. дискѣ прѣхоу́ ѿго и кадитъ. ѿ
ѿе́рей. крѣташѣразно. ѿ тако творитъ метѣниѣ гѣ. ѿли кѣстѣ. ѿли. пѣма
и приѣмѣ въ роу́цѣ чѣтныи крѣтъ. па́гъ. съ восильковѣми вѣтвѣми. ѿ
стоитъ прѣ́ ѿлогѣмъ. зре навѣстокъ. Затѣмъ священникъ съ
крестомъ обращается на южную страну, западную, на сѣвер-
ную и снова на востокъ [л. 26).

[л. 39 об.). На память великомученика Димитрія муро-
точиваго положено всенощное бдѣніе.

[л. 40 об.). Мѣа. тогѣ. ко. мѣце сѣѣе а́нѣстѣснѣ римлѣанини.
ѿ прѣповнаго ѿца́ на́шего ѿвѣра́ниа. И въ си днѣ сѣго крѣ оурошѣ
пѣметъ ѿже въ баньской. Служба мученицѣ́ и преподобному.

[л. 45). Въ тѣхъ днѣхъ (т. е. 11 Ноября) пѣмьтъ блѣговѣрнаго кра. Стефанѣ. влѣсла. и хѣтиторѣ. домоу Гѣ Пѣ и сѣса нашего Іс Хѣ. иже кѣ милешевѣ. Въ тѣхъ днѣхъ. пѣмьтъ стѣго и блѣговѣрнаго кра Стефанѣ оубоша. и хѣтиторѣ домоу Гѣ Пѣ и Сѣса нашего Іс Хѣ иже глѣсѣ дѣ чанк: Служба же въ этотъ день правится св. мученикамъ Минѣ, Виктору, Викентию, св. мученицѣ Стефанидѣ и преподобному о. Теодору Студиту.

[л. 55 об.). О службѣ обновленія храма: Не дооумѣнно ли въ. чесо дѣмѣ зѣ обновленію слѣва. положенѣ въ. іеда како оубо прилоучитѣсѣ быти ѡбновленіе храмоу. ѡного обитѣлѣи. сириѣчѣ. тѣго савѣ. и ѡтолѣ оуставлено въ. пѣтисѣ. на конѣждо лѣто. такова слѣва. и аще сѣ неноужѣно творитѣсѣ и нами.

[л. 61). Наканунѣ Рождества Христова часы служились съ обычными псалмами и 12 тропарями а по. ѡ мѣ часѣ. тѣ. ставѣ насрѣ. канонархі. прочитаѣтѣ. днѣ ражаѣтѣсѣ. велѣгласно. тѣ. славить цѣра по. г. глѣ сицѣ. Многолѣта створи въ блѣговѣрномуу и вѣмѣ дряжайномуу и стѣмоу цѣроу иашемоу Стефанѣоу. и тако. кра. славить. и игоумѣна іединѣо. Сѣси Хѣ Кѣ прѣобивѣго ѡца нашего и оучителя ігоумѣна. имѣ. съ стѣмѣ храмомѣ силѣ многолѣта. Тѣ. прославлѣѣтѣ. домѣстѣ. прѣвѣе стрѣны. гл. 5. и п. дроугѣ стрѣнѣ ѡтсоудѣоу възгласѣѣтѣ прѣвѣѣтѣ. и поѣ. статіѣ іединѣо. възгласѣѣтѣ. и вторѣѣтѣ. накѣ тожѣ. гѣвѣ іакѣ повѣтарѣѣемѣ. всѣоу стрѣоу. постѣтѣиѣо. конѣ же стрѣи. по г. и канонархѣ. іена прочитѣѣтѣ сѣю. и мѣи. глѣсѣ 5. Днѣ ражаѣтѣсѣ ѡ дѣвы. и поѣмѣ. вѣжѣ. и ѡпѣ.

Водоосвященіе совершается наканунѣ Богоявленія дважды: въ навечеріе послѣ литургіи и на самый праздник послѣ утрени.

[л. 76). Пѣбно кѣ и сѣе расмотрѣ еклиѣрхоу. рѣ айлѣ Павла по потрѣвѣ и законоу вѣвѣѣтѣ прѣложениѣ. іако. въ. дѣ днѣ. кѣ пѣмѣ. стѣго и великаго арѣиереѣ Хѣва Савѣ. арѣиѣппа сѣрѣвскѣго. поѣ. въ. вѣ. слѣ. стѣви тѣтѣѣѣни. на навѣрѣницѣ. и навѣрѣни. и наурѣни. поѣ слѣ. кѣрѣмѣлоу. и стрѣтоникѣоу. и стѣ. синѣйскѣ ѡцѣмѣ. съ прѣанкѣ. а въ гѣ ѡдаѣтѣсѣ прѣ.

[л. 76 об.). Мѣца. тогѣ. (т. е. Генваря). дѣ. иже въ стѣхъ ѡца нашего арѣиереѣ Савѣ. прѣваго арѣиѣппа сѣрѣвскіѣ землѣ.

По скончѣѣннѣи вѣрнега ѡлѣма. творитѣ. дѣпакѣ. дѣпаконѣ. тѣ. стѣло. влѣнѣ моу. а. антиф. въ глѣсѣ и. ащѣли кѣ нѣ. всѣоу. кѣ. на гѣ.

въз. пошви. ѿ. ѿ. стра. сѧгл. глсь ѿ. Днѣ вѣть стго дха глсь ѿ.
 кѣга прѣставленіе. ѿ. Всечтнок твоѣ оуспениѣ. инѣ. глсь ѣ. пѣ.
 рауисе. ѣ. Рауисе стлѣмь. ѣ. рауисѣ стлю Хвь савѣ. ѣ. рауисе прѣще
 ннага глѣвѣ. слѧ. самгл. глсь. д. пѣваше сръвьсѣи земли. и ѿ. тѣ.
 б. призри на молвоу свой вхѣ. прѣ. днѣи. тѧ. прѣмоудрѣ соломонѣ
 чтеніѣ. памѣ праведникоу. прѣмоудрѣ соломонѣ чтѣ. извоусті правед-
 наго каплѣ. прѣмоудрѣ соломонѣ чтѣ. похвала праведникоу. тѧ днѣ.
 обвѣна. днѣаконѣ. мы же спѣви Гѣ. днѣакѣ. Испльнимъ мѣтв. наств.
 стрѣ. гл. в. пѣ. доме кѣфратовѣ. въ домоу бжїи процв. ѿ. иереи
 твой. Прѣ Хблюбивага чѣ. ѿ оуста правѣ. влѣнѣ неси савѣ. слѧ сѧгл.
 гл в. Днѣ съзываетъ. инѣ. в. трѣ. гл. и. православию наставничѣ и
 влѣчѣтна оучителю и чистотѣ. въселѣннѣи свѣтильничѣ. иереѣ вѣгодъ-
 хновенноѣ оукрашеніе . . . дроуги. трѣ. глсь г. Поути введецаго
 те въ жизнь наставникѣ и прѣвопрѣстолникѣ и оучитель вѣ. прѣво во
 пришѣ стлю савѣ ѿчество си просвѣтїи . . . кѣ. глсь и. пѣ. въз-
 бранїиоу: Избраннаго ѿ пеленъ Хвѣю вѣтию. и възлюбленнаго ѿ
 юности бжїемъ дхѣомъ . . . наурни. пѣ ѣзаплѣ Бѣ Гѣ. тро. гл.
 и. православию. тѧ. стилѣ. кѧ. кѣдна. сѣ. глсь. д. пѣ. оудивисѣ иѣ.
 оудивите вса анѣль. тѧ. чтѣ. аще имѧ. потѣ. ипауи. гл и. Спсѣвъ рачи-
 тель радости. тѧ. стѣ а антиф. д. го глса. прѣ. гл д. Оуста мога въз-
 глаю. ѿ. оуслышите си вси кѣзы. вседѣ. еу. ѿ ѿ. рѣ гѣ. невхѣдеи дѣвѣи.
 и. вѣчѣ. ѿ. нѣ. по плѣмѣ, стра глѣ ѿ. Днѣ вѣть стго дха всепрѣ. кѧ.
 Бѣи. Многѣ мнш. на ѿ. и стѣмоу кѧ. гл. в. гѣмѣ. глѣвнѣи ѿкриль
 кѣи днѣ. на д. и глсь а. на д. стлѣпомъ ѿгнѣнѣ кѧвѣ. ѿврѣзь оу-
 стѧ мога. по. г. пѣ. сѣ. стѣмоу. по ѿ. пѣ. кѣ. гл. и избраннаго
 икѣ. кѣгѣ. свѣ. на хвѣ. всако дѣ. пошви. ѿ. д. стрѣ. гл. в. пѣ. и
 велѣ. общаго ти тайнства. трѣ. д. слѧ. сѧгл. глсь. ѿ. грѣте вѣмъ
 вѣрни. и ѿ. б. творѣцѣ иззавителѣ. славословиѣ великѣ. и ѿпоу. на
 дѣргѣ влѣ. и стѣмоу. ѿ кѧ. пѣ. г. ѿ. прѣ. гл. а. Оуста мѣга въз-
 глѣю. ѿ. Оуслышите снѧ вси. аплѣ. къ кѣврѣ. Брѣкѣ таково нашь
 пѣва: аллу. гл. в. иереи твой. еу ѿ ѿ. Рѣ азъ кѣсмѣ дѣрѣ. прѣ.
 въ памѣ. на трапѣзѣ брати оутѣшеніе великѣ.

[Л. 89). Ица тогѣ. (т. е. Февраля) въ тѣ. днѣ. гѣ. стго и
 прѣвѣнаго ѿца нашего симѣѣна вѣосѣднаго корѣнѣ. и новаго мѣроточи-
 телѣ сръвскиѣ. землѣ Положена полная служба. На утрени читается
 сло стго и вѣоноснаго ѿца нашего Савѣ архїепѣпа сръвскиѣ землѣ
 о прѣставленїи стго симѣѣна. Пѣвно кѣ вѣти. аще приспѣеть вѣти

памѣ. прѣвпомоу. въ стѣхъ пѣ. да боудеть слѣ. въ соуѣ. ащели влизоуѣ.
въ стѣхъ пѣ. прѣжѣ поста творимъ слѣ кѣго. воуди срасоужѣннемъ
настоѣщаго, ѿ вѣваеть на трапезѣ братиѣ оутѣшениѣ [л. 89 об.).

[л. 89 об.). Мѣца. тогѣ дѣ. прѣвбнаго оца нашего авзейтиа. ѿ
курила филосопа. аще пѣхъ пѣ. поетсе слѣ ѿ.

[л. 104 об.). Въ тѣхъ днѣхъ (т. е. 6 мая) прѣнесениѣ мощѣ
стѣго савѣ архиепѣа. сѣвскаго. слоуба. пѣна гѣнѣа гѣ.

[л. 127). Слѣжба стѣго и великагѣ поста.

Въ сѣбботу первой недѣли праздновалася память велико-
мученика Феодора.

На утрени первой недѣли положено пѣть «Покаянѣя двери
отверзи ми», «На спасенѣя стези», «Помилиуй мя Боже» и
«Множество содѣянныхъ ми золь». [л. 140), а доселѣ объ этихъ
стихиряхъ не упоминалось.

Многихъ листовъ въ постовой службѣхъ недостаетъ.

Въ пятую недѣлю совершается память Марѣи Египетской
[л. 144 об.).

Часы въ великѣй пятюхъ съ обычными псалмами [л. 152)
и съ пѣнѣемъ тропарей.

Въ великую сѣбботу на утрени пѣлись непорочны на глѣхъ
ѣ. съ аллуѣтарѣ. даютсе свѣще вѣрѣамъ. на а. слѣу. аллуѣ. Живота въ
гробѣ положише Хѣ . . . на в. слау. аллуѣ. Оужасѣ землѣ. ѿ скрѣи
скѣтлостѣ слѣще . . . на г. ю слау. аллуѣ. Мѣртвостѣ твоѣ Хѣ. рожѣ-
шѣа те зрѣшѣ вѣпѣишѣ . . . [л. 154).

[л. 155 об.). Слѣжба пасхальной недѣли и всей пятиде-
сятницы.

[л. 158). Хѣроуѣвѣмъскѣ, пѣхъ. Вѣста Хѣ ѿ гроба тако сильнѣ. и
посрѣамѣ ѿ ненавидѣшѣтѣ. ѿ испросише оубѣ оу пилата стрѣшѣи тѣло
твоѣ. ипечатѣ на камени положише. ѿ страже поставѣше. ѿ тѣхъ ѿслѣпѣнѣе.
неволею вѣскрѣсѣнѣе показашѣ. ѿ нехотѣше намѣ, вѣговѣстовѣше вѣнѣ
вѣтроуѣющимъ тако приидѣ въ мирѣ. и дѣвчѣскоу оутровоу сѣвлюде не-
тѣлѣнноу. тако ѿ ѿ гроба вѣскрѣсе. знаменаноу камени показашѣ бѣжтво.
всѣи оубѣ рауѣющѣе вѣзоуѣнѣемъ кѣмоу. изми мѣо своеѣ члѣколюбѣче из-
роуки вѣрварѣ повѣжающихъ ѿ. ѿ сѣси дѣше наше аллуѣа. Эта пѣснь
поетсе на Пасху.

На Вознесеніе положены на литургіи антифоны изъ псалмовъ 46, 47 и 48 [л. 167).

[л. 172). Въ понедѣльнѣ по пѣмѣти всѣхъ стѣ. начинаѣ постъ стѣ апль кѣгѣ ѿ. аллѣ.

[л. 173). Въ пнелнѣ наурни. по пѣмѣти всѣхъ стѣхъ аще иѣ нарочнѣ стѣи.

[л. 174). Вѣдомо да ѿ. іако сицѣ пѣбаѣтъ кѣдити ѿ кѣрею.

[л. 175). Въ навѣрнѣ. рожтѣва Хѣва. чѣ. а. стѣы. створеннѣ. софроннѣмѣ. аѣхнѣппомѣ. кижѣ. трѣ. по в. Т. е. подробно излагаются часы съ тропарями, поемыми до евангелія, наканунѣ Рождества. По окончаніи часовъ положено говорить многолѣтіе царю и игумену [л. 177 об.).

[л. 177 об.). Въ навѣрнѣ. стѣ. просвѣщеннѣ.

Часы изъ обычныхъ псалмовъ и тропарей, которые поются на этихъ часахъ. Предъ пареміями положено произносить малую ектенью.

[л. 180). Въ стѣи. вели иѣ. Часы и здѣсь съ тропарями и съ просительной или малой эктеньями. Оканчивается рукопись: Дозѣ си ѿ Ѧеѣси: .

Вводная часть безъ раздѣленій на отдѣлы. Марковыхъ главъ нѣтъ, а есть только замѣчанія о случаяхъ на праздникъ Благовѣщенія.

СХХХ. № 197. Типикъ цѣрковнѣи службѣ йже въ Іерѣлѣмѣ стѣе лаври прѣдѣнаго ѿ вгонѣснаго ѡца нашѣ Гѣвы. Сіе послѣдованіе бѣваѣтъ ѿ въ прочнѣи Іерѣлѣмскѣ ѡбывѣлнн. Рукопись Авѣно-Зографской библ. въ 8 долю листа, 329 листовъ, писана чоткимъ красивымъ уставомъ XV в. На этой рукописи есть надпись: Си типакъ ѿ манастирѣ соуснѣ шѣбѣца котѣе ѡзѣтъ да ѣт проклѣтъ анаѣма говѣ азъ слѣвѣсѣ. По составу Типиконъ обычный: состоитъ изъ вводной, Синаксарной и Трїодной частей. Въ первой части немало статей изъ Устава общежительныхъ монастырей, о кажденнѣ храма, о соблюденнѣ Устава и изъ главъ Марка іеромонаха, общнхъ, которыя обозначены на поляхъ: М^р или М^ѣ или же въ криптофнн Νικηφόρος (?). Благодаря этому, первая часть заняла 55 листовъ (6—59). Синаксаръ греческнѣ. Мы не встрѣтили ни одного имени сербскаго. Главы Марковы размѣщены подѣ

самыми числами и обозначены на поляхъ буквами: Ѡ. По изложенію онѣ обширны и сходны вполнѣ съ Марковыми главами обычныхъ греческихъ Типиковъ этого времени. Есть съ именемъ Марка глава, о праздниѣхъ св. царей Константина и Елены въ недѣлю о слѣпомъ или самарянина или, въ отданіе Пасхи, или въ Вознесеніе [л. 220 об.]. Несомнѣнно, такое размѣщеніе главъ выгодно отразилось на удобствѣ въ пользованіи ими и на послѣдовательности въ изложеніи, чего не видимъ тамъ, гдѣ главы составляютъ самостоятельную часть Типикона. Марковы главы этой редакціи стоятъ почти всегда въ противорѣчій съ подобными, не названными именемъ Марка главами въ Синаксарѣ. Водоосвященій два, часы въ канунъ Рождества и Богоявленія и великой пятницы съ обычными псалмами. О постѣ Успенскомъ содержится такое замѣчаніе: На поклоненіе ради чѣснаго дрѣва и чести ради прѣсвныя Бцы. и за приходящій волѣзненѣ дньми сіми. въ сіи оубо въ дни сіе длжно есми ѡсвѣнитисе сіра и мѣць. ины же, ны же рыбы въздшають, ни масла кромѣ праздника прѣвѣраженіа. въ неѣ во кываѣ оутѣшеніе велико братіа [л. 235]. Трїодная часть ничего особеннаго не содержитъ. Въ субботу великую на заутрени выходъ съ Евангеліемъ и съ свѣщами [л. 294]. Оканчивается Типикъ замѣчаніемъ о службѣхъ въ постѣ Петровскій и указомъ апостоламъ и евангеліямъ празднуемыхъ святыхъ. Типиконъ составляетъ переводъ греческаго оригинала.

СХХХІ. № 193. Типикъ, въ 8 долю, 261 листъ, рукопись той же библіотеки, писана мелкимъ, но четкимъ полууставомъ XV—XVI вѣка. Заглавіе и расположеніе рукописи вполнѣ сходны съ рукописью той же библ. № 197, но имѣются и весьма существенныя отличія. Настоящій Типикъ получилъ обликъ сербскій и довольно рельефно. Такъ, уже въ первой вводной части, состоящей изъ тѣхъ же 50 главъ съ тѣми надписаніями по полямъ, въ статьѣ о бдѣніяхъ всего года замѣчено на поляхъ: (м)ѡа ге іа и въ стѣхъ ѡца нашего Бавы прѣваго архіеікопа срѣвска и мѡа фр гі прѣбвнѣ оца ншго Бумѡна срѣска муроточца [л. 11 об.]. Эти замѣчанія сразу даютъ читателю понятъ, что Синаксаръ этого Типикона долженъ быть

сербскимъ. Подъ 19 Октября записана память прѣбнаго ѿца нашего поустынно жителя, Іѡанна рылскаго [л. 60], съ замѣчаніемъ—читать на утрени его житіе, подъ 14 Генваря йже въ стѣхъ ѿца нашего Савы прѣнаго архіеѣпка сръвскаго съ тропаремъ и кондакомъ ему [л. 101], подъ 13 Февраля прѣбнаго ѿца нашего Симеѡна сръвскаго новаго муротѡца, съ тропаремъ и кондакомъ [л. 117 об.] подъ 14 того же мѣсяца стго Кирила филосѡфа оучителя слѡеискаго. съ тропаремъ и кондакомъ [л. 118], подъ 9 мая, прѣвѣіе мѡщемъ стго архіераѡха ѡ чудотвѡрца Никѡлы міры микіискіѡ [л. 162 об.] и подъ 18 Августа оуспѣіе прѣбнаго ѿца нашего ѡ пѣстыножителя, Іѡанна рылскаго съ тропаремъ и кондакомъ [л. 183]. Подъ 21 Октября прѣнесѣіе мѡщемъ стго Іларіѡна еѣпка мѣгленьскааго (запись на полѣ л. 60 об.), подъ 2 Іюля стго мика Іѡанна новаго трапезѡнтѣнина, съ тропаремъ и кондакомъ [л. 165], подъ 16 Августа памѣ прѣбнаго ѿца нашего ѡ пѣстыножителя Іѡакіма сараядѡполскааго съ кондакомъ [л. 182 об., 183] и др. Въ изложеніи службъ Синаксарныхъ списатель внесъ также нѣсколько дополненій и поправѡкъ, сдѣланныхъ имъ большею частію по полямъ и съ указаніемъ на другіе Типики или «изводы». О службѣ І. Богослова подъ 26 Сентября онъ сдѣлалъ двѣ замѣтки: одна о чтеніи канона: 1) вѣжъ іако не пѡвѣеть прѡзвѣмъ стѣхъ пѣти на іѡ. стѣхъ и 2) о помазаніи двумя перстами елеемъ: вѣжъ ѡ двѣю прѣстѣ коѣ ісплнительство. сѣ во невѡгоу вразно дѣло імѡщи. не дѡитъ бо сіце твориті. нѣ ѡвѣткъ възъмъ іерѣи ѡмакаѣ въ канѡло стго. ѡ тако помѡзѣтъ братіѡ [л. 52 об.]. О бдѣніи подъ 30 Января замѣчено: вѣзъ дроугѡ же Типицѣ поліей пишеть [л. 108 об.] въ дрѡгѡй же извѣе прѡ замѣчено подъ числами 11—15, но неизвѣстно куда относится это замѣчаніе [л. 163], подъ 16 Августа о праздникѣ убруса замѣчено іще імѡ припѣвѣетсе съ прѡкѡѡ и въ нѣлю ѡ пѡ прочітаѣтсе йже ѡнѡ слѡ [л. 182 об.] и др. Къ сожалѣнію, эти любопытныя дополненія въ большинствѣ случаевъ попорчены переплетчикомъ, обрѣзавшимъ края рукописи.

Тріодныя службы изложены пространнѣе и съ нѣкоторыми любопытными замѣчаніями, которыхъ нѣтъ въ ркп. № 197. Замѣчанія пишутся и въ текстѣ и на поляхъ. Въ службѣ недѣли сыропустной замѣчено: ѡ сѣ вѣжъ. іако ѡ нѣлі

сіе по ѿ мѣ ѱалмѣ. вмѣсто за ѿпль мѣтвь. поютсе трѣре сіе. по ѣ
нѣ. пѣ. слѣ гла ѿ Покаяніа двери и др. [л. 123). О средѣ и пяткѣ
сырной недѣли: «Въ нѣкойже Типикъ, ѿбрѣтаемъ бываемыи ѿ прѣжѣ-
сїейне въ сіа дни ѿще въ єдинъ снн слѣчитсе пѣмь быти стѣго Три-
фона. ѿще ли же нѣ не бываеть (л. 254). Обѣ ектеняхъ за гото-
вящихся ко просвѣщенію: ѿ глѣтсе до великіе срѣ. не тькмѣ на
прѣжѣсїейныи. нѣ ѿ въ сѣ ѿ въ нѣлю, ѿ на Злаѣустаго лѣр҃гнн, ѿ вели-
каго Васіліа [л. 201). О службѣ первой недѣли: Чтѣніа въ сѣ
бываю ѿ шестодневнѣ. чѣтѣмъ же, ѿ слѣ ѿ иконоборени Левіади папы
рѣскаго, при лѣтѣ цр҃и Исаврѣ [л. 205), въ службѣ акаѣиста поло-
жены: мѣтва глѣма по ікѣсѣхъ акаѣиста и мѣтва глѣма по канѣнѣ
акаѣиста. ѿ по инѣ канѣнѣ вѣторѣдичный [л. 211 об. и 212).

Вообще настоящій Типиконъ долженъ имѣть важное зна-
ченіе для исторіи іерусалимскаго Типикона въ южнославян-
скихъ земляхъ.

СХХХП. № 241. Типикъ цр҃ковнѣи службѣ ѿже въ іерлѣмѣ стѣе лѣвры
прѣвнаго ѿ вѣноснаго ѿца нашего сѣвы. Сїе послѣдованіе бываѣ ѿ въ
прѣчнѣхъ іерлѣмскѣхъ стѣи обѣтѣлнн. Рукопись Аѣоно-Хиландар-
ской библ., 245 листовъ, писана прекраснымъ полууставомъ
1656 года. Время написанія рукописи опредѣляется слѣдую-
щею припискою въ концѣ рукописи: мшиѣтѣрь хилѣддаръ. Вѣз мѣто
ѣр҃зд. сѣ писасе. сіа книга глѣмѣ. Типикъ трѣдѣ ѿ плѣтою ігѣмена
кнѣктора іерѣнѣа въ вѣрѣме ігѣмѣства єгѣ рѣкою попа Аитѣннѣа на стѣи
Анны. въ дни сѣтѣ мѣмета, тогѣ вѣгѣчѣтѣвыи цр҃ь Алѣзіе. моѣѣскыи
двѣгсе ѿ прѣе всѣ лѣнѣкѣ землѣ ѿ плѣннѣ тѣтаре.

Въ началѣ рукописи не достаетъ листа, содержащаго въ
себѣ начало оглавленія важнѣйшихъ статей Типикона. Всѣхъ
главъ считается 188.

[л. 4). Сказъ мѣлѣи вечерни глава а.

[л. 4 об.). О вѣдѣннѣи сказъ ѣже ѿ велицѣи вечерни ѿ оутрѣннѣи
нѣлнѣи глава в.

По захоженіи слнѣца мѣло. похѣднѣ кандѣловѣжнѣгатель. ѿ твори
метѣніе прѣстателю. ѿ тѣко пришьдѣ оудѣракетѣ тѣшки нѣхъ рѣтко, поѣе
ѿ вѣажены непорѣчны. по скѣнчаниже сегѣ похѣднѣи и вѣжнѣгаѣтъ кан-

дѣла. и оуготовляѣ кадилницю. и поставляѣ свѣщникъ съ свѣщею посрѣ цркви. и тако изышѣ клеветь великое тѣже желѣзное и възвраще стонть прѣмо стѣнхъ краснѣ двѣри. іерей же възставъ творить метаніе игоуменю на мѣстѣ єго іавѣ іако тоу соуцоу ємоу. ишѣдъ творить метаніа і. прѣ стѣими двѣрми. и къ ликѡ по єдинои възсѣмь братіамъ сѣдеци. възшѣ въ стѣи олтѣ. пріемь кадилницѣ и стоѣ прѣ стою трапезю. и пріемь ѳиміамъ. глѣть каженію мѣтвою къ сѣвѣ. кандилловзжигателже, възглашаѣть повеліте высѡщѣмь гласѡ. држе и свѣщники роукама своима, и възсѣмь възстаиши. кадиѣ іерей крѣтѣ образно стою трапезѣ и въ стѣи олтѣрь. и исхѡдитъ стѣими двѣрми и творить крѣтѣ сѣкадилницею прѣ стѣими двѣрми. и покаждаѣть стѣиє икѡны и игоумена и ѡба лика починоу. свѣща іавѣ іако прѣидущи ємѡ. и тако стаѣть посрѣ, творѣ крѣсть съ кадилницею коємоуждо ликѡ. и покланіаѣтасѣ възкоупѣ съ свѣщенѡсцѣмь. изышѣдѣ въз припрѣть и покадиѣть и тѣмо братію починоу възвращаѣтасѣ. и възшѣ възноутрь цркви двѣрен. назнаменаѣ съ кадилницею крѣть и възглашаѣше велегласно Гї блви. и ѡвѣ покажаѣ игоумена на мѣстѣ єго. и тако стѣго ємоу є хрѣ. и възшѣ въз стѣи олтѣрь стѣиє прѣ стою трапезю и назнаменаѣ сѣкадилницею крѣть. і. коньчиѣ възглашаѣ сѣце. Слава стѣи и єдиносоущнѣи и животворещоу . . . и по аминѣ начинаѣ прѣстѣтель. или еклісархѣ. или єгоже блговолї прѣстѣтѣ. Приидѣте поклоніѣсе цроу нашѣмѡ Боу. тѣ повѣлми. Приидѣте поклоніѣсе и припадѣ Хѡу црви и Боу нашѣмоу. Приидѣте поклоніѣсе и припадѣ самѡмоу Хоу црви и Боу нашѣмѡ. и начинаѣ высочайши гласѡ. Блви дше моя Гї. лзко и тихо. іерей же съ свѣщноосцѣ изышѣше ѡ стѣго олтѣра и творѣ метаніе прѣстѣыми двѣрми. пѡвно и къ ликѡ поєдинои. и ѡхѡди кѣждо на своѣ мѣсто. єѣ же достѣгнѣ сѣ ѡврзшоу тѣвѣ роукоу: възглашаѣть канонѣрї. ѡтврзшоу тѣвѣ роукоу възсѣмь исплнѣсе блгти. тѣже възглашаѣ пѣвци стѣи съ гласѡ на глѣ. и. канонѣрѣ же стаѣ посрѣ цркве, даѣе стѣхы ликѡвѡ. єѣ же глѣ. є. възсѣ прѣмоуѣрѡстїю сѣтворї єси. тогѣ ѡстоупѣ и ѡхѡди и стаѣ на мѣсто своѣ: Вѣдомо же воудї, іако єгдѣ поѡ пѣвци ѡврзшоу тѣвѣ роукоу. пѣчѣ єгѣ възсѣ прѣмоуѣрѡстїю сѣтворї єси. іерей же шѣ глѣ мѣтвы вѣрнѣ. стоѣ непокрзвеноу главою прѣ стѣими двѣрми. скончавшѣ же ѡлмѡ бѣваѡ діаконства велика ѡ іерѣа.

Въ молитвѣ «Спаси Боже» поминаются св. Симеонъ и святитель Савва.

Между 6 и 7 листами не достаетъ двухъ листовъ.

[л. 7). Възвращеніе бдѣній всѣхъ лѣтній глав. Г.

Всѣхъ бдѣній 70, какъ въ ркп. № 493.

[л. 8). Оукъзы извѣстны чина црковнаго еже въ іерлѣмъ стѣмь црквѣмь. како стѣмь соуется всего лѣта ѡлтирь.

— О еже како пѣбають клепати навѣсакъ днѣ. вынемже и сказы о вѣрніи и оутрѣни днѣмь, сѣмичнѣи. въ нѣже поемь ѡллілоуѣа. и ѡ прѣвѣ часѣ. Здѣсь же замѣчаніе о службѣ въ недѣлю съ поліелеемъ, о поведеніи канонарха и кажденіи священникомъ.

[л. 10 об.). О еже како пѣбае кадити ісрѣю или діаконѣ.

[л. 11). О еже како пѣбае пѣти слоужбѣ ѡ новіе нѣле до пен-тикости. навѣрніи и на ѡтрѣни.

[л. 11 об.). О днѣхъ седмици како поютсе иже въ ѡтоухъ съ минѣ въ нѣлю.

[л. 12 об.). Ѡ слоужбѣ соуѡтнѣи. ѡ вѣрніи и оутрѣни и литоурги. егда поѣ Гѣ Гѣ.

[л. 13). О стѣмь ймоуцѣи поліелеѡ и прѣзноумымъ на и. ѡще слоучитсе въ соуѡтоу.

— ѡще слоучитсе въ соуѡтоу ѡллілѣа.

[л. 14 об.). О еже не творити весѣды въ цркви.

— О еже како пѣбае братіамъ прѣмѣнати пѣніа.

— О постѣ рожѣства Хѣа и стѣиухъ апл.

[л. 15). О прѣвомъ дни рожѣства Хѣа пощеніа ѡказъ. Здѣсь суточная служба и чинъ панагѣи.

[л. 18). О еже како чѣтуютсе еѡліа и того сказы,

[л. 19). О еже когда пѣбае пѣти литоургиоу стѣо великаго Насѣліа.

— О еже како пѣбае прочѣтитсе оутрѣнѣи еѡліамъ ѡ великыи нѣле пасхы до и-нице.

[л. 19 об.). Како пѣбае и мѣти въ цркви коудѣщаго.

— О канонѣ мѣны како пѣбае пѣти прѣстѣи Бѣи.

— О прѣзницѣхъ прѣстѣи Бѣи ѡ рожѣствѣ и въ вѣеніи и прѣчихъ

[л. 20 об.). О ѡдани прѣаникѣхъ прѣстѣи Бѣи.

— О влчнѣи прѣзникѣхъ ѡще слѣчетсе въ нѣлю.

[л. 21). О ѡдани влчнѣи прѣаникѣхъ.

[л. 21 об.). О ѡдани влчнѣхъ празнѣхъ, ѡце слоучетсе въ нѣлю.

[л. 22). О прѣпразѣствнѣхъ и попраѣствнѣхъ влчнѣхъ празники ѡце слоучетсе въ нѣлю.

[л. 23). О прѣпразѣствнѣхъ и попраѣствнѣхъ кѡкѡ глѣмѣхъ въ нѣлю взмѣсто ѡпакѡа глѣсоу.

— О двѣю стѣхъ ѡмоуци в' трѡ. како глѣютсе ѡце слоучетсе въ нѣлю.

— О прѣпразѣствнѣхъ и попраѣствнѣхъ трѡрѣ ѡце слоучетсе въ нѣлю съ стѣхъ ѡмоуци трѡрь.

[л. 23 об.). О трѡрѣ влчнѣхъ празники, ѡце слѣчетсе кѣпно въ глѣю.

— О трѡхъ прѣпразѣствнѣхъ и попраѣствнѣхъ. како глѣютсе на всѣахъ днѣхъ съ трѡремѣ стѣааго рѣдѣ.

— О прѣпразѣствнѣхъ и попраѣствнѣхъ канѡнѡхъ, како поютсе съ канѡнѡхъ стѣхъ ѡже на рѣдѣ.

[л. 24). О двѣю стѣхъ ѡмоуци, и вѡка, ѡце слоучетсе съ прѣпразѣствѡхъ или попраѣствѡхъ.

— О прѣпразѣствѣхъ и попраѣствѣхъ. ѡце слѣчетсе съ двѣма стѣхъма въ нѣлю.

— О стѣмѣ ѡмоуци вѣднѣе ѡце слѣчитсе въ нѣлю.

[л. 24 об.). О прѣпразѣствѣхъ влчнѣхъ празнѣхъ ѡце слѣчетсе въ нѣлю.

[л. 25). О прѣвѣхъ вгорѣдичнѣхъ како глѣютсе въ сѡутоу или въ нѣлю.

[л. 25 об.). О стѣмѣ ѡмоуци възѡ. и о вгорѣдичнѣхъ. ѡ. вѣ.

— О ѣже кога стѣшѡуемѣ Гви поемѣ и кога не стѣшѡуемѣ.

— О ѣже кога поетсе чѣстнѣшаа. и кога не поетсе.

[л. 26). О ѣже кога вываѣ литѣа, и кога не вываѣ.

— О ѣже како повѣаѣ вывати въ пѣ вѣ ѡ оуспѣшихъ послѣдованѣе.

[л. 27). О ѣже како възжигаютсе свѣщѣе въ цркви на празники. и на всѣахъ днѣхъ. На всѣхъ службахъ.

[л. 27 об.). О възсѣднѣвнѣмѣ възжиганѣи свѣщѣхъ.

[л. 28 об.). О празницѣхъ рожѣствѣ Хвѣ и вѡѡвѣленѣа.

— О вѣрни великои соубѡтѣ, и великои нѣли.

[л. 29). О житѣи сѣрѣхъ о пощенѣи и разрѣшенѣи възсѣго лѣта.

[л. 30). Послѣдованіе црковнаго пѣнія. и събраніа възсѣлѣтнаго. начинше ѿ мѣца сѣтмврія до мѣца айгоуста.

[л. 51 об.). На полѣ записано: Въ з' сего мѣца. прѣстави блго-чзстѣи и хтолюбивѣи влѣкѣи вранковикѣи.

[л. 55 об.). аще хощеши пѣти стои параскєви съ мнѣкѣи. Изложена подробно эта служба.

[л. 56 об.). Другою рукою подъ 17 Октября внизу записано: васи зѣ престависе герасиѣи монахъ сийъ гвѣриа деспота.

[л. 62). На полѣ: Въ. кѣ. прѣстависе великѣи въ мѣтинѣи. стѣи кра сръпскѣи Стефа оурошь. втѣтѣи стѣи цркви хиландарскѣи.

[л. 65). На полѣ: въ. з. сѣ мѣца (т. е. Ноября) прѣстави прѣнаа црци сръпскаа елисавета монахиа.

[л. 66 об.). На полѣ: Въ. аѣ. прѣстависе хтолюбива еврорейны монахиа. съжитѣница стѣи и великаго кнѣза лазара.

[л. 67 об.). На полѣ: Въ. гѣ. сѣ мѣца прѣстависе оурошь краль третѣи.

[л. 85 об.). На полѣ: Въ. і. сѣ мѣца прѣстависе герасимъ монахъ вранковикѣи.

[л. 83 об.). На полѣ: Въ. кѣ. сѣ. мѣца прѣстави блгочзстѣи прѣви црци сръпскѣи Стефанъ въ мѣцѣи азѣбѣи.

[л. 112 об.). Въ сий днь поѣмъ слоужбоу. иже въ стѣихъ ѿца нашего савы прѣваго архієпѣи сръпскаго. Служба съ малой и великой вечернями.

[л. 128 об.). Въ тѣже днь (т. е. 13 Февраля) намѣ прѣвиѣи ѿца нашего сумєвиа оучитєла сръпскѣи новаго муротѣца. На полѣ замѣчено: аще ли случитєе выутрєа стѣи мѣцѣи поѣтєе слѣва ѣ іакѣ стѣи мѣи крѣмѣи понѣи ѣ нѣи.

[л. 137). На полѣ: Въ. вѣ. сѣ мѣца. (т. е. Марта) прѣстакисє стѣфа кра. нарѣниѣи ѣшѣктисѣи монахъ.

— Въ. гѣ. сѣ мѣца прѣстависє блгочзстѣи и хтолюбивѣи стѣфа гвѣриурѣи. нарѣниѣи въ иночьскѣи ѣбразѣи герасиѣи монахѣи.

[л. 155). На полѣ: мѣца апрѣла. дѣ. прѣстави рава вѣиа маара. прѣмѣнованна монахиа марина.

[л. 160 об.). На полѣ иною рукою позднѣйшаго времени: Мѣца мѣи. а. днь. постависє спѣмєнъ блгочѣтѣи ктѣиѣи ромѣи. никанорѣи монахъ. пѣрѣжѣи єгѣи рава вѣиа. цѣи сѣи велико доврѣи оучинили ѿвои стѣи...

васела и кѣню оуписаше оу монахѣхъ покѣине веселе цю е церкви оу варѣински шанаць.

[л. 168). Иною рукою на полѣ: **Рз** сзи мѣ (т. е. Іюня) прѣстависе бл҃гочѣивии ктиторъ хилаѣаскин митрофѣа мона иже прѣкри цр҃квѣ ѡловомѣ.

[л. 169 об.). На полѣ: вѣ еі. сѣ мѣа, оубише тоурци. бл҃гочѣива и хтолѣвива кнѣза лѣзара.

[л. 176 об.). На полѣ: вѣ мѣ. сѣ мѣа (т. е. Іюля) зѣклаше турци бл҃гочѣива. лѣзара вѣковника.

[л. 178 об.). На полѣ: вѣ еі. сѣ мѣа прѣстависе бл҃гочѣивыи и хтолѣвивы дѣспѣ **Стѣфань**.

[л. 179). Вѣ ка сѣ мѣа. прѣстави ѡнастѣа монахѣа. поурѣже ст҃го смешѣ. мѣи же ст҃го **Савы**.

[л. 182). О прѣвомъ дѣи ѡвгуста, и о ѣже вѣ немъ по ѡбычаю вѣваемомъ пощенію. оупеніа ради прѣстѣе вѣи.

Извѣстно, іако ѡ дѣишнаго дѣе, ѣже е. ѡ ѡвгуста. до еі. таго егѣ дѣе. чѣстимсе постѣе. іакоже и вѣ прочѣихъ постѣхъ, ѣже е рѣжѣства **Хѣа**, и стѣ апѣл. вѣи ради сѣ, за поклонѣніа ради чѣнаго дрѣва. и чѣсти рѣи прѣстѣе **Иѣе**. и запривзхѣдеци волѣзне дѣи мѣи сѣи. вѣси оубо, дѣи сѣ дѣжни есми ѡсвѣнатисе сыра и іѣецѣ. иѣци вѣолѣвивыи. иѣоуще лѣбѣвь кѣ прѣстѣи **Иѣи**. ни рѣбы ни мѣсла вѣкоушаю. кромѣ прѣжника прѣѣвраженіа. вѣиѣмѣо вѣваѣ оутѣшеніе вѣлѣе вратѣамъ.

[л. 189). Слѣба стѣе и вѣлѣкыѣ чѣтирдѣтныце. По повѣду чѣеніа Студитовыхъ поученій замѣчено на полѣ: **Иѣи** по **Хѣ** свѣ иѣстинны чѣтѣ ѡглашеніа стѣдитова, сирѣчъ поученіа. и потѣ. трѣ. стѣмъ. правослѣвіа наставнѣи. и ѡпоустѣ:—

[л. 203). Вѣ пятницу первой недѣли положено освященіе колива, по окончаніи котораго «взимѣѣ ѡнафѣрѣ и ѡходѣ на трапѣздъ прѣемлюще сѣховареніе и вѣино за ст҃го. сѣе вѣо прѣехѣ ѡ лѣвры прѣвѣнаго ѡца нашего савы. и ѡ кѣновіа бѣгонѣснаго ѡца нашего еуѣнѣмѣа вѣлѣкаго. иѣциже типѣи. и мѣсло повелѣваю прѣлагати на иѣда не вѣваѣѣ. елма и вѣино довлѣваѣетъ вѣ расѣужѣніе. за ст҃го рѣа почѣсти. и сѣе иѣзвѣстно иѣспѣтавшѣ. сирѣчъ иѣзлашѣиѣ. сказавше прѣлѣлѣжихѣ лѣбѣви ваѣи:—

[л. 204). «Покаяніа отверзи ми дѣери» и другіе трѣпари

указаны послѣ евангелія въ службѣхъ воскресенья первой недѣли.

[л. 205). Внизу на полѣ записано: И сіе обрѣто въ мшгѣ типикѣ, іако въ начелѣ блжєныхъ кáдїи іерѣи.

[л. 212). О праздникѣ Входа Господня въ Іерусалимъ внизу замѣчено: въ трїодѣхъ възсѣхъ и въ грчѣскыи и срѣзскыи непіше рыбѣ гáсти. а въ типикѣ възсѣхъ піше гáсти.

[л. 217 об.). Часы въ великій пятокъ съ обычными псалмами.

[л. 221). О слоужбѣхъ оутрѣнии стѣне и великыи нѣмє пасхы и обывшєхъ цѣлованїи на коньцѣ.

[л. 221 об.). О канонѣ на Пасху замѣчено вверху на полѣ: егá прѣстатѣ неначїнає канѣ възкрѣнїа днѣ. іерѣи начїнає вкнѣтрѣ длатара.

[л. 239). О слоужбѣхъ и жителствѣхъ стѣно поста стѣхъ агль. ёмоужє оукáзы ищи назадѣ. въ зї главѣхъ. оустáвїхм же и здѣ.

[л. 241). О ѣже како подоває поститесе ймоушии жєны. и женѣ моужи. за. д. мѣє поста. г. литоурги. за. годїнѣ поста. л. литоурги. аще ли хѣщєши поскорѣ постѣ испрãвити. тѣ за. г. литурги. е. шалтирь. за. л. литурги. ег. шалтирь. савѣ могоу пѣ испрãвити и котмѣ шстѣплєнїє ш грѣха.

[л. 241). Оукáзы шставшїимъ аплѣмъ. и евлãмъ: не прãзноумьимъ стѣимъ.

[л. 242 об.). Ев оур. възкрєснаа.

[л. 243) Шказанїє глãсовѣ, и евлãмъ оутрѣнимъ възкрѣсїимъ. и аплѣмъ. и евлãмъ. литоургїимъ.

[л. 244). Припѣла припѣвающїе на ѣ пѣни. влчннїи. и бгѣродїчннїи прãнїкѣ, и стѣмѣ великомѣ Васїлію.

[л. 245). Оукá, како възвїзаетсе велика панагїа.

СХХХШ. № 105. Оустáвѣ церковнїи слоужбѣхъ йже въ Іерлїмѣ стѣмъ лãвры и прѣвнаго и бгѣноснаго шца нашего Сãвъ. ймѣмъ всю службѣ и оустáвѣ црковнїи. Шн же шставѣ и службѣ вывãетѣ и въ прѣчїихъ сѣцихъ въ іерлїмѣ чтїи монастырѣи. Ркп. Аѣоно-Зографской библ. въ листѣ, 371 листѣ, писанã скорописнымъ полууставомъ XVII в.

[л. 1). Главїзны сѣцимъ Шказанїє в настѣщєи сєи кнїзѣ. оустáвѣ.

[л. 4). Оуставъ церковный проч. Имѣется только первая часть Типикона.

СХХХIV. Сборникъ апостольскихъ и евангельскихъ чтеній на весь годъ, начиная отъ дня св. Пасхи, рукопись Аеоно-Пантелеимоновской (Руссика) библи. въ четвертку, 202 листа, писана чоткимъ полууставомъ XIII столѣтія. Время написанія ея (1275—1320) опредѣляется слѣдующею припискою, находящеюся въ срединѣ рукописи на об. 77 листа: Свръшителю Боу слава въ вѣки. аминь. аминь. аминь. Писася сиа книга въ скопи градѣ. попоу грѣдоу братоу ми ѿ винака. въ дѣи оуроша кралъ милоутина. еѣа пови тоуркѣ въ грѣцѣхъ. мноужѣ грѣшнѣмъ. и ѣрешма николѣ. ѣмоуже ѣ ѿчѣство грѣви, а бѣтство грѣси. тѣмже аще и гѣ сьгрѣшилъ вѣ. либо съ дроугомъ глѣ. либо напильсѣ вѣ. и вы ѣлько пойте исправлѣще. калоугерне. попове. дигаци. не клянѣте. нь(ж)прашайте. а на Бѣ. понеже не пише дѣхъ стѣ на грѣшнѣ члѣкѣ. медь во аще и на корѣнѣ вла гѣ ѣ. слово вѣнѣ аще и грѣво ѣ на на хвалить. да помане Бѣ рѣдителя милоко и ма въсхранихъ и даскала ми Бѣ да прости попа грѣда. емоу сѣ писа сиа книга. прости Бѣ и мене грѣшнаго. иерега николѣ. Боу же нишемъ сѣла въ вѣки аминь. Въ концѣ рукописи имѣется и другая приписка, дающая нѣсколько свѣдѣній о списателѣ настоящей рукописи. Здѣсь читаемъ: Свръшителю Боу ѿцѣ аминь. Хѣ зачало и конецъ. писа рѣкама иеромонаха скимника грѣшнаѣ имѣщи. лѣ. рѣ. паче и ваще. да поманѣте а васъ Бѣ. аминь. Въ концѣ и въ началѣ рукописи на выходныхъ листахъ имѣются разнаго рода приписки, но все онѣ трудночитаемы. Въ началѣ рукописи, кромѣ того, сохранились полустертыя изображенія трехъ святителей съ сѣкирами въ рукахъ, но изъ нихъ только одно изображеніе видно отчетливо, а два другія едва замѣтны. Въ началѣ статей имѣются виньетки самой простой работы.

[л. 1 об.). Съ Бгѣмъ починаемъ аѣль съ антифоны и съ прокимны. и саллурѣми и съ прѣ. въ стѣмъ великѣмъ нѣ пасхы. трѣ. глѣ. Г Днѣ спѣние всего мира. поемъ въскрѣшаго изгрова Хѣ Бѣ ншего разроуши во сѣмрѣ. и повѣдѣ дасть намъ великѣ мло : на литургии. антифонъ. а. Вьскликнѣте Боу все землѣ ми. . . Далѣе идутъ чтенія апостольскія на всю пятидесятницу.

[л. 26 об.). Сѣботы. и нѣ. по ѣ. сѣ. а. Чтенія апостольскія до великаго поста. Нѣ. сиропоу. и памѣ. ѣвлавианоу патри-

тархоу и вѣрнимъ прѣмь нѣшимъ. Макригану. и перѣхию. Дръжава и законъ. цѣтвие Гѣжикъ маниемъ. прѣнемъши ревнителя. правѣи вѣрѣ выстѣ. смъ и похотемъ. дишкора посрамите. тѣмъже и шѣе ликъ вѣгдѣховень шѣрѣте. испроси намъ вели. прѣб. гла. а. Бѣди Гѣ мѣ твои на нѣ такоже и ми. ѣ. Рауитесѣ праведни ш Гѣ [л. 45 об.).

[л. 46). Сѣ. и нѣ. великаго. пѣ. и памѣ. мѣнка ѣсѣра. Чтенія апостольскія на постѣ. Нѣ. а пѣ. вѣнже бывають. памѣ. прѣрѣкомъ моисею и арону. и прочимъ. прѣрокомъ и поклонение иконамъ. Прѣрѣтому ти швразоу поклонѣемъсѣ. . . прѣб. гла. а. Стимъ неже сѣтъ на земли тако оудиви Гѣ ѣ. прѣзрѣхъ Га прѣдъ мною несть. къ иевреумъ. Братина. моиси велики шѣрѣжесѣ нарицати. сѣны и дѣщерѣ фарашновы. . . конецъ: вѣзираше бо на вѣзмезіе. за. шѣемъ Что и неше гла. постигнетъ бо мѣ повѣсть дѣжѣща лѣто. ш гедешѣ же. и варацѣ и самъсонѣ . . . аллу. вѣзвашъ правѣднии Гѣ оуслы:.

Вѣ сѣ. великаго. зау. на Бѣ Гѣ. трѣб. гла в. Бѣгошвразии ишсифѣ. друугы. Мироносицѣмъ женамъ. сѣва. инѣ. тоже. тѣ. непорочны. непакоуне. вѣ тридѣ. тѣ. кѣ. по кануиѣ. апѣ. прѣб. гла. с. Вѣскрѣи Гѣ Бѣ мои давѣзнес: ѣ Исповѣмъ тебѣ Гѣ Бѣ мои иповѣ. къ кореньто: Брѣ. малъ квасъ. все вѣмѣшение квасить. . . аллу да вѣскрѣне: вѣ стѣж. и великаж. сѣво. вѣ. начинаемъ пѣти. вѣрѣнѣ. вѣ. и. чѣ дне. и рекѣ шѣлми. и Гѣ вѣзвѣ тебѣ. тѣ. стѣры. тѣ исхѣ. и профѣ. тѣ. дѣнакѣства. и антифони. тѣ. исхѣ. друугы. тѣ трѣб. и кѣ. за трѣсто. Шлицы вѣ Хѣ крѣтисесѣ. прѣб. гла. и. вѣсѣ земаѣ да поклонитѣтисѣ . . . [л. 51).

[л. 52). Вѣ стѣ. великаж. нѣ. пѣкы. клепемъ. вѣ. ѣ. чѣ ноци. како нѣ. великаѣ црѣковѣ. оузаконена патриархѣ. иереи. вѣидѣтъ вѣ црѣвѣ. и начнѣтъ. агрипниж. и икѣ. икѣ. тѣ. шѣпоу. и бывають. чтеніе. вѣ адѣ шѣшествие: Изидеть. патриархѣ. и попове. сѣ людьми. и станѣ. прѣдъ враты. и створѣтъ крѣтъ. на вратѣхъ. единому же бывыноу. вѣ црѣкви, шѣвѣцавати. и покадитѣ. патриархѣ. црѣвѣ. и всѣ люди. и рѣ. г. вѣ послуухъ. Глава стѣи единашѣи и иерѣзѣлимѣи животворѣиши трони шѣцю. и сѣоу и стѣоу дѣоу и нѣи и рѣсное: Тѣ. Хѣ вѣскрѣе изѣ мѣрѣтвѣхъ сѣмѣрѣи на сѣмѣрѣ. вѣ гла. е. ѣ Да вѣскрѣнетъ Бѣ да разидѣтѣсѣ вси врази него: ѣ Ико ичезаетъ дѣмъ тако дѣнчезнѣтъ: ѣ Ико танетъ воскъ шѣ лица шѣгноу тако дѣпогибѣнѣ: ѣ Исповѣдаитесѣ гѣи тако вѣгъ тако вѣкѣ: ѣ Да речетъ иѣи дѣомъ излѣвѣ тако вѣгъ таковѣ: ѣ. Да рекѣтъ нѣи вси вѣжѣиесѣ тѣ

*

яко въкъ ꙗко сѣ. Сѣи днь еже створи Гь възрауемъ: Та влѣзѣтъ въ црковь. и станеть. патриарь. прѣ дверьми. и рѣ. сѣ. Съставите празники шкнѣшаце до рогь шлтаре. сѣва. Хь въскрѣ. и ннѣ. Хь въскрѣ. И станеть. кждѣ на свое мѣсто. пѣти. кѣ. нрмѣ. по двѣи. трѣ. по. д. кончѣвъ кѣ. стн. тѣ настн. изнесѣ кѣ. аналогу же бывшоу. посрѣ. цркве. положѣ. кѣ. и цѣлоуеъ патриархъ. и керен. тѣ. сами себе. и станѣ. кождѣ на свое мѣсто. пощѣ. людемъ же цѣлыважцимъ рекѣ. сѣва. и ннѣ. Въскрѣннѣ днь просвѣтимьсѣ мѣи. тѣ. трѣ. глѣ. д. Веселитесѣ небѣ. и рѣисѣ земле иво вѣа Хь. на адова врѣ сшедѣ яко самъ въсхотѣ. ѣзы же шкованныѣ прѣтрѣже. по вѣдѣ имы въскрѣ ѿ гроба. тѣ. кѣтение. и ѿпоу ꙗко:

[л. 52 об.). Мѣл. сѣкѣтѣ. рѣкѣми роуѣ. Здѣсь идетъ изложене апостольскихъ чтеній для дней болѣе замѣчательныхъ святыхъ. Въ службѣ на Воздвиженіе креста Господня находимъ обрядъ выноса креста. Зау. на Бѣ Гь. трѣ. глѣ. сѣ. Живѣщи крѣтви Гн влѣти. егоже дѣ недостойнымъ тебѣ приносимъ въ мѣтвѣ. снн црѣ и люди припѣжци ти. Бѣеъ ради еднне мѣре. тѣ. кѣ. на стн. в. изидеть. попь. носѣ чѣное дрѣво. и станѣ. посрѣ. цркве. поклонитсѣ къ востоку. Г. знаменаѣ мѣи. крѣтомъ. такоже. на десно. и на лѣво. на западъ. пощѣ. Снн Гн люди своѣ. и положѣтъ крѣтъ. на цѣлованіе. пѣвци же поѣ. Крѣтоу твоему поклѣсти. тѣе. сѣва и ннѣ. шба лика. Посовивеве Гн. [л. 54 об.). Праздникъ называется своимъ настоящимъ именемъ. Подъ 14 Октября память мчнцѣ. пѣтъкѣ [л. 57), 16 Января спадѣннѣ вирнгъ апѣл. петра. [л. 66), 14 Февраля кирила. философа. и методна. трѣ. глѣ. д. ѿ пелень прилежно. прѣмѣдрѣ сестрѣ сѣвѣ створи бѣгомасѣ. видѣѣ прѣсвѣтѣмъ яко двѣ чѣѣ еже привѣ яко злати монисти. оукраси оумомъ дшѣси. шбрѣтсѣ друуги кириль на земли вѣжне разоумомъ. имеемъ тѣ мѣдрѣ мѣи Хѣ Бѣ [л. 66 об.). Въ день Благовѣщенія на «Господи возвахъ» поемъ стихиры въ Трїоди, таже праздника, и бываетъ входъ и профитія дневная, таже паки и паки и антифоны, таже кондакъ и тропарь и трисвятое, прокимень: «Величить душа моя» [л. 68).

А се при. ѿ паски до андипаски. Тѣло Хѣо. а шдѣ андипаскѣ. до срѣдороду салиѣ. Хвали керѣме Гѣ. а ѿ срѣдороду салиѣ. до взнесеннѣ. Бды плѣ моѣж и пнѣж кровь моѣж въ мнѣ прѣвываетъ. а ѿ възнѣннѣ по пен-

дикостиѣ. Възиде Бѣ всклин. въ нѣ. ѿ. Дхъ твои бл҃ги наставитъ мѧ на зѣ. дръжи до того дне [л. 75 об.).

[л. 75 об.). Пѣбають же вѣти. како чтхтьсѧ. кѣулиа. въскрѣсна. ѿ паски. до пендикосиѣ. Указаніе на евангельскія чтенія.

[л. 76 об.). А се прокимни всѣмъ нѣлѣмъ.

[л. 77). А се аплн. днѣвни. Указанія на нихъ.

[л. 78). Сѣ въгѣмъ починаемъ. кѣугеликѣ. Указанія евангельскихъ чтеній на всю пятидесятницу. Ы въ нѣ. г. вънаже вивають память иисифоу шт аримѧ. и прочимъ ѡченикомъ [л. 86 об.).

[л. 104 об.). Кнѣчаншѣ мѧн пѣа. сѣ а. по ѿ. Указанія евангельскихъ чтеній дневныхъ на цѣлый годъ изъ евангелія Матѣя.

[л. 118 об.). Кнѣча мѧн. и лоуѧ пѣа.

[л. 135). Кнѣча лоуѣ. а марѣкѣ пѣа. О субботѣ первой недѣли поста прямо замѣчено: сѣ. а. поста. вънаже память Ѳеѡрѣѡ.

[л. 136). Ы четокъ (великій) вечеръ. клепемъ. г чѣ ноши. и глеть. керен. мѧтва оутрѣниці. ѿ. кѣднѣ посрѣ цѣркве глѣ. кѣсаплами. тѧ. днѣ. тѧ. алиѡги. глѣ. ѿ. ІѢгда славни ти ѡчениці. г [л. 152).

[л. 167). Мѣа сѣктѣврѣ рекоми роунѣ. Мѣсяцесловъ съ указаніемъ евангельскихъ чтеній на дни праздниковъ и особенно чтимыхъ святыхъ. Мѣа вкѣтѣврѣ рекоми листопадъ [л. 173 об.). Мѣа. ноябрь. рекоми грѣденъ [л. 176 об.). Подъ 11 числомъ Ноября находимъ слѣдующія памяти: Стѣмѡ аплоу Томѣ и Февдосію цѣроу. истихъ мѧникъ минѣ и викторни и вѣкѣнѣтнѧ и Ѳеодора стѡдита [л. 177 об.). 23 великомученика Георгія и священіе церкви [л. 178). 28 Стѣ. стѣ. строумичьскѣ [л. 61). стѣго мѧника мерѣкорни. и новаго Стѣфана [л. 178). Мѣа декабрь. рекоми стоудень [л. 178). Подъ 30 Декабря Нисѣа иже всолоуни [л. 184). Мѣа. Генарѣ рекоми просинець [л. 184). 14 Января стѣхъ шѣа чѣрноризецѣ [л. 187. об.). Мѣа. фѣа ре. рекомѣ сѣченъ [л. 188). Подъ 25 Февр. стѣго апла Марькеса и Тарьсийѣ. 27. Стѣго Тѣштирика и Форьфѣра кѣппа и Тѣшдосна [л. 189). Мѣа Марѣтъ. рекоми соурен [л. 189). 18 числа св. Кирилла [л. 190). Мѣа. апрѣль. рекоми врезоль. 7 числа святого Георгія, епископа Фротина. 21 стѣго Анарнѧ. 22 стѣго Ѳеодора перѣги. 24 стѣа кѣлисаѡн и полихронѣ. Мѣа. Маѣ. рекомѣ трѣвенъ [л. 191 об.). 13 стѣа мѣа лоупевѣа. 14 стѣго

Сидора. и поливиа. и пахмиа. 19 ст҃аго парькиа [л. 192). Ш҃гь. Юнь. рекоми зокь [л. 192 об.). 27 день ст҃го Дѣда слоунѣна [л. 195 об.). 10 ст҃и мвникь кѣ ниже въ Никополи Левнѣтиа и прочѣ. 17 Ст҃аѣ мѣца Марень. 26 Ст҃го Семешна и арагла михаила и ст҃аѣ мѣца пѣкка [л. 196). 31 Ст҃аго кудокима и памать феѡсїю црѣ. Ш҃ць. Августь. рекоми ровень. 4 день. ст҃и мѣкь з̄ юношь [л. 196 об.). Вообще этотъ Мѣсяцесловъ довольно полонъ сравнительно съ первымъ въ той же рукописи, имѣеть многія новыя памяти, но не содержитъ въ себѣ тропарей.

[л. 198 об.). ІѸліа. оутрничн иѣсѣм.

[л. 201). Кнѣчатѣ. мѣсечникѣ слѣжби: • абиє зде скажѣ проче всѣмь: • Асе сѸліа ст҃ричѣ стѣмь.

[л. 201 об.). А се въ понѣльник: • а иѣ поста. на мѣсимонѣ: и на другіе дни первой недѣли на великомъ повечерїи.

— А се кѸліа на паскѣ чрезъ всю недѣлю и на воскресенья пятидесятницы.

СХХХV. F. n. 1. № 102. Рукопись въ листъ, 238 листовъ, писана почеркомъ XIII вѣка. Рукопись находится въ Импер. Публ. библ. въ Петроградѣ и приобрѣтена у г. Верковича. Имѣется въ рукописи нѣсколько живописныхъ украшеній.

Сѣмь починаѣ Трицѣ дѣспснаго поста. нѣ ш мытари и фарисей. творение Феѡрова. и Ишсифово в иѣ. внаже четеса. сѸ Феолоноу. и фарисею. нѣ. и о ст҃х. на Гї взѣ. ѡ. с̄. ѡ. поѣ ст҃р. вѣ. Г̄ настожшаго тѣ. и ѡелноу Г̄ н̄. а̄ по двонци [л. 3).

Величавы разоумомь лукавы фарисей . . . Возвести шчи на небо несмѣж азъ шканы. . . Велерѣчивый фарисей . . . Омразисѣ похваливсѣ. . .

9 стихирь на «Господи возвахъ» въ недѣлю блуднаго [л. 7).

Въ среду сырной недѣли служилась литургія преждеосвященныхъ даровъ. вхѣ. сѸ сѸ и скѣлн. [л. 14).

Стихиры на девять и во всѣ прочія недѣли великаго поста. В сѣ, вѣ ст҃и на Гї взѣ. ѡ. с̄. ѡ. поѣ. Г̄. вѣ по. а̄-шидроу. Г̄. по н̄. пѣ. ѡ адамѣ Г̄. s. по а̄-ши. . . [л. 22).

Великаго поста Ѹставъ. тако есть стодискаго монастырѣ. въ прѣ-

вѣ. нѣ. ю гости. ни вѣ. ни вѣ. и всрѣ. бываѣ. лирг. по. и по-
лирг. вѣходѣ. на трапезѣ. и прѣложѣ имѣ. по единой посфурѣ. и
водѣ по единой чаши оурочнѣи: вѣ вина мѣсто. и испиать юхосланиѣ
спипремѣ и смѣдомѣ смѣснвшѣ. аще ли вѣдѣть сливы соушени или
кросушѣ. да имѣ дадѣть .:

Аще ли вѣдѣть мниси немѣни. или стары вина по единой чаши
испиѣ. стѣ. в пѣ. и вѣ. и всрѣ. и вчѣ. и вѣ. на ури поѣ. по. г. кѣ.
Гѣ помѣуи рѣ. мѣ. лѣ. стѣ. вѣ. чѣ. по г. кѣ. мѣ. лѣ. и на конже
шпоуѣ. мѣ. лѣ. А на метимѣ. кончавшѣ. шѣ. и мѣтвы. тѣ. блѣ непо-
рѣ. дѣц: И вземше прощѣниѣ идѣть койѣо вѣ своѣ си келиѣ. и
елико дѣжни стѣ мниси. влагати мѣне и вкелиѣхъ си. едино за себе. а
дрогоу за чѣда дѣовна. а дроугои за црѣ. и ш всѣхъ хрѣтиѣнѣхъ.
дрогоу за Хѣ рай стѣиѣ. а дроуго за прѣставшѣиѣ крѣтиѣнѣ почив-
шихъ вѣ вѣрѣ. швачѣ гѣкосѣ кто тродитѣ тако и мѣзѣи приѣметѣ .:
Аще лоучитѣ шртнѣ какова. или стѣго власнѣ. или стѣго ишѣ крѣ. или
алѣксѣ. или мѣ. мѣ. аще стѣ прилоучѣ. или всѣ. или вѣ. или вѣ. или
вѣ или вчѣ. дагадѣть вариво сочиво и зелиѣ смасломѣ. и вина по кра-
совѣ: И навечерне блѣговѣщениѣ. и на блѣговѣщѣ. и поутри блѣговѣ-
щѣ. и на лазарѣва стѣ. да естѣ оутѣшениѣ. мниси да гадѣ. рыбѣ. и
вина по красоволю. а вѣ инѣ дѣнь да не гадѣть. нѣ да гадѣть. вариво
смаслѣ и вина по красоволю. а вѣ. и вѣ. и вчѣ. даѣ ѣдно вариво.
или сочиво или зелиѣ. или каковолибѣоѣ. да стѣ гѣсть безѣ масла. и вино
по г. чѣши оурочнѣи. А всрѣ. и вѣ. ни варива ни вина. Аще лоу-
читѣ шртнѣ какова стѣго. то даѣ вариво безѣ масла и вина. по г.
чаши оурочнѣи. (л. 25, ст. 2; 25 об. ст. 1—2).

Аподиѣна клѣпемѣ загодѣ. и сѣбирѣмѣ вѣ црѣкви. поѣ. мѣ.
прѣпѣсто. поклона не творимѣ. вѣ црѣкви. такоже и прочѣ. и бываѣтѣ
цѣлованиѣ всѣ вѣра. и тако расхѣдѣтѣ вѣра вкелиѣхъ с миролю. Гѣ
дрѣжитѣ по всѣ посты прощѣниѣ вѣзѣ цѣлованиѣ [л. 26 об.).

Вѣ. зау вѣстанѣ тако и вѣгда вѣ. г. чѣ ноци. за молѣвѣ глѣомѣ.
трѣ глау стѣо. г. кѣ. по а. кѣ стѣ. г. вѣ. кирѣ ишѣсифовѣ. Вѣсна весе-
ло . . . Апли прѣрци мѣци . . . вѣ. Кто видѣ . . . по вѣ. кѣ. стѣ. г.
вѣ. шѣсѣрово. Прѣстѣе пощениѣ начнѣмѣ . . . мѣ Стрѣиѣ твоиѣхъ ги . . .
Мѣти чѣта прѣчѣтаго свѣта . . . По 3 каѣ. сѣдѣленѣ, потѣмѣ
50 пѣ. тѣ поѣ Гѣви. сѣлѣ всѣхъ. пѣ. рци стѣ. же сѣбѣлѣдениѣмѣ
пѣставѣемѣ присно: дѣ кирѣ ишѣсифѣ ермѣ. на стѣивѣ. иѣ. иѣ

кирь ѿѿбра стоудита. на стѣвь. ѿ. и тако поемь всѣ посты. сице пѣае творити всѣ днь пѣ. егда бѣде прѣа коего стѣго. то тако каже типѣ творити тако: Гѣ да вѣсте тако всѣ днь оутра прѣво пои параклитикъ. тѣ. триѣ сгда мѣ пѣ доиде. исѣ. и стѣр. прѣво пои в триѣ. по. вѣ. а вѣ. прѣво вѣ. тѣ. триѣ. вѣ. прѣва нѣ. пѣ. гѣ. в пѣ. а ермѣ. [л. 26 об.).

Всѣ заў стѣго ѿѿбра встанемъ докъсноу затроудъ мымошѣдшѣ нѣ. [л. 41).

Всѣ вѣ. православнаа нѣ. стѣх. кѣ на Гѣ. вѣ. ѿ. пое стѣр. вѣ. гѣ. по вѣ и стѣмъ шбразоу. гѣ. а по а. [л. 43 об.). Кѣ. гѣ. вѣ. и православию. и прѣркольмъ. [л. 43 об.). Тропарь пророкамъ: «Пречистыхъ пророкъ праздникъ».

Въ пятницу 2 недѣли на вечерни въ стихирахъ на «Господи возвахъ», кромѣ обычныхъ стихирь, поются «и за мртвыѣ а» [л. 61) и на «Бгъ Господь» то же самое [л. 62).

Въ недѣлю 3 на утрени. сѣа. стѣр. еу. ѣ. прѣвлвѣ. по. сла въ вышнѣ Кѣу. на стѣ. вѣ. а. а сѣа по. вѣ. гѣ ѣ. Вельрѣчивы разоумь лѣквы фѣрисиен всѣхъ Гѣ причѣа вѣжати сего наоучи Пожѣимже намъ. Трѣстоѣ тѣ. трѣ. Гѣси Гѣ лю. И сѣе гѣаще. изыде ереи. хотѣа вѣзвигнати чѣное дрѣво. носѣщоу ерею. и дѣаконоу сѣащоу на прѣдѣ. сѣ свѣщѣа и темнианицѣа. и сѣе станеть посрѣдѣ цѣркве ѣ честнымъ кѣртольмъ. и поклонь колѣ. гѣ. до зема. и встанеть на вѣстокъ. вѣзъмъ чѣни кѣть прогласить вѣelmi. Гѣ помѣлоуи. гѣ. прѣстираѣа рѣщѣ кѣ вѣстокоу. и знаменаеть сѣ чѣнымъ кѣртольмъ. мѣ же стоѣише зоваъть. Гѣ помѣлоуи поврѣзо ѣ Прѣстанѣть же люди. ереи же прогласить. гѣ. Гѣ помѣлоуи. знаменаѣа сѣ чѣнымъ кѣртольмъ лю. и по кончани вѣздвигоу кѣрта. рѣкѣа. трѣ. Вѣзнесисѣа на кѣть. И по кончани. трѣ. поставѣеть чѣнь кѣть. на алоги на поклонение и цѣлование всѣмъ людѣмъ. поѣще Кѣртоу твоѣмоу поклонѣ: и цѣловаѣще крѣста поемъ. стѣр. гѣ. вѣ: пѣ. Придѣте вси вѣрни. житѣотвѣрѣащѣмоу дрѣвоу кѣртномъ. поклонимсѣа. . . [л. 82 об.—83).

Въ среду крѣстопоклонной недѣли послѣ стихирь на стиховнѣ «пожѣим же намъ Трѣстоѣ. ереи и дѣакоу. влазѣть и приносѣ чѣны кѣть. сѣ лавандами. и стѣмнианицами. тако и вѣ. пожѣимже намъ. и покончани трѣстѣго. трѣ. Гѣси Гѣ лю своѣ. И по кланѣа-

шоуса игоуменоу. и брати всеи. поѣ. Крѣтоу твѣмъ поклонѣмса вло.
тѣ стѣ. Прїте вси вѣрни. ѣ възноситѣ Гѣ Бѣ ншего. тѣ. Посовивы
Гѣ. сл. Крѣте Хвѣ. пѣ. на ѿ. внѣ. зау. тѣ. ектѣ. и авие поѣ. ѿ.
чѣ. совравшесѣ. и стѣ. Вѣдѣти же ѣ. поучение. тако тон дѣнь порано
поѣ. служѣ чѣволь. чтенниа не творимъ. і сего ради виномъ и масломъ
причастимса. [л. 92 об.).

Въ пятницу чѣ. ѿ. пѣ въ третикти і. ѿ.

И срѣ. ѿ. нѣ. вѣ. вываѣ. ли. пѣ. и не причастимса виномъ. ни
масломъ. по вѣдѣти же начнемъ ношное. клепемже малое клепалце. и
сѣвравшесѣ поемъ аподипно въ храмѣ. прѣпросто ѿ не на глауѣ. ни
поклона творимъ. тѣ великоѣ вило. сѣготоваше начнемъ полоуношное
тѣ. слѣ оутрѣнѣ. по с. пѣмѣхъ. алѣ. трѣ. глауѣ. вѣ. стѣдѣ. ѿ. кѣ. ѿ.
оѿ. Внемлите мѣе мон за. въ. і. ѿ. та. сѣ. і. ѿ. помышлѣа дѣнь
ѿнь ст. вѣ. пѣ. и пѣ. и чѣе житиѣ прѣвныѣ мѣрїѣ египѣнинаѣ. и
почтени поѣ. кѣ. покаанень. творень андреа критьскаго. не починаетса.
сти. на ѿрмѣ. а пѣныѣ сти. ѿ псалтирѣ. глї прѣкымъждо тропарѣ. аще
ли есть мала пѣ. а ты пакъ на шпѣ повращаѣ. аще ли котора имать
много стѣхонъ. тако же в. и д. и з. а ты глѣ избилныѣ сти. елико
нѣхъ станеть противѣ тропарѣ и пон съ сти. трѣ. сѣ трѣ. и. б. кѣ. і.
ѿ пѣ ѿ. ѿрмѣ. кѣ. Андреа критьскаго [л. 118 об.).

Въ вербное воскресенье. Послѣ стихирѣ на хвалитѣхъ и
стиховнѣ по слѣ вѣвѣн. тѣ трѣстѣе. тѣ. трѣ стѣа погревени бывше
крѣщениемъ твоимъ Хѣ Бѣ ншѣ... изидѣ стѣе. еу. на цѣлование людѣ.
и вратившесѣ влазимъ поще. Рауса дври Гнѣ непроходима . . .
тѣ. ектенниѣ. и ѿноуѣ. по. въ фторѣмъ. чѣ. днѣ. швлачитса ѣрен. и
днѣ. исхѣдѣть сѣ литиѣ пошнѣмъ же намъ. трѣ. Швѣще вѣскр. поемъ.
кѣ. вѣзвращаѣшимса на. въ цѣрквѣ влази. и твори. ектенниѣ велми. тѣ
ѿноуѣ. тѣ. клепѣ. великоѣ клепало. и начнѣ. вѣвѣна. лир. стѣго иѣа
златоустаѣ. и рѣмъ вѣвѣднѣца. на влѣ. ѿ кѣ. пѣ. д. на вѣдѣ. влѣвѣнъ
грѣ. [л. 165 об.—166).

Въ понедѣльникъ страстной седмицы, послѣ стихирѣ на
стиховнѣ, на утрени тѣ. Блѣго есть исповѣдат. тѣ трѣстѣе. тѣ. шче
на. тѣ. еу. ѿ тѣ. ѿпѣ. чѣ же поѣ въ свое вѣрѣ. [л. 168 об.).

Въ четвергъ великїй положено «Се женихъ грядетъ въ
полунощи» и дроуѣ. Егда слави. [л. 177).

О канонѣ великаго четверга: пѣ. кѣ творение Козма мниха.

имѣа по грѣчьскоѣ оуставоу. ѿ. ѿ. пѣ. а. ерм по в. трѣ по д. Сѣ-
ченомь прѣсѣчено въ [л. 177 об.).

«Шлови, пловче, пиши, грѣшны попе Петре» приписано съ
боку на [л. 178).

Въ великій четвертокъ на литургіи вмѣсто херувимской: «Ве-
черни твоѣа» пѣли и другую пѣснь: «Да молчитъ всякъ плоть землиа
печаль», которая поется вмѣсто причастна и «Да исполнятся уста
наша». То по кончани лирг. бываетъ чинъ оумывению. и по оумы-
ви. вьходимъ на трапеза. пощце ѿ. Възнеса та црю м. гмы ва-
риво безъ масла и пиемъ вино немощи ради. и повьзати вьбѣдъ
поемъ трьстое на трапезѣ. и вьзъмът бѣвение ѿ егоумна. павечерна
не поемъ. на ктоже въ своѣи келии тако можѣ [л. 189).

Вначало в го ча ноци бываетъ на оумывение ногамъ. и поста-
вимъ шмивалниця въ папратъ црковнѣмъ. и начнетъ днѣ велми. Бѣви
вѣко. по бѣвено царво шца и сѣа и ст. днѣ Миромъ Гоу. О свыш-
немъ ми. О мирѣ всего мира. О стѣмъ храмъ семь. О епѣ ншѣмъ
имъ. О бѣговѣриѣмъ цри. О пособити и покор. О градъ семь. О бѣго-
растворени въздохъ. О плаважщихъ и в пѣть. О извѣитиса намъ.
Застѣпи прѣстѣмъ чѣмъ. Вѣг. Яко пѣаетъ ти всѣка. пѣ. анѣ. а. в. На
стѣрть волнѣмъ пришедъ Спсе ншѣ . . . ѿ Блжѣны непорчны в пѣ. на
вечери прогави оученикомъ своимъ . . . ѿ Блжѣни испитажше свѣдѣни. На
оумывение извѣстоумъ. Све мѣрдие неизреченное . . . ѿ Не дѣлажше
безаконие въ пѣтѣ. На оумывение ти Хѣ Бѣ оученикомъси вѣлеме . . .
ѿ Ты заповѣда заповѣды . . . Велика бѣгодѣяніа насладитиса хо-
щемъ . . . ѿ Аще исправилсѣ бѣшѣ пѣ. Призираѣ на зема творѣ
и трѣстисѣ . . . сѣ. ѿ. ѿ. s Ба истеве вьплъщшасѣ. разоумѣхомъ.
Анѣ в ѿ. ѿ. пѣ. Сгоже вон. Смворисѣ насъ ради богаты и свечерѣ вѣ-
ставъ. и лешнтнемъ прѣпогасавьсѣ Хѣ. . . ѿ Тога не постыждѣсѣ. . .
Продавы на сревръницѣхъ Гѣ. безаконны же юда помышлѣше. . . ѿ Исто-
вѣмъсѣ тебѣ вьправости срѣа Продаеши на ѿ сревръницѣхъ Гѣ. а не
помышлѣеши юдо прѣстѣпниче . . . сѣ. ѿ. Великомъ даромъ прѣтата
дѣо. . . Анѣ. ѿ гѣ. ѿ. д. пѣ. Въстанетъ свечерѣ. и лешнтишмъ Хѣ.
прѣпогасавси чѣсла . . . ѿ шправданіа твога съхранѣне . . . Приатъ
хѣбъ вѣщѣ. и продаждѣ створи тебѣ . . . с шчесомъ исправити юнѣ
пѣ. Покрываѣ нвса швлакы и сѣ. и на прѣстола славы црюян . . .
с Бѣвень еси ги наоучимѣмъ. Всѣкого смѣреніа. мѣрдия зрѣ. тѣмъ

выпнаше петръ къ зыждителю... б. Нбснаа поѣтъ таѡ. шврадваннаа... тѡ. еу. ѡ Иѡа. гла. рд: вѡ врѣ. вѣдь Исѣ тако вѣсѣ дасть емоу ѡцѣ врѣцѡ. тако ѡ Бѡ исыде... Конецъ: сегѡ ради рече. не вси чѣи есте. зѡ. Гѣ щедрѣ мѡтвь дьготрь. Иши въ мѡтвѣницѣ: пѡ поашетсѡ игоумень. лештишмь. и начнетъ ноги шмывати и меншаго до болшаго еѡ слоузѣ. провадѡщюу браа на шмывение. по шмывени всѡ врѣѡ. и мыатъ ноги игоуменуу. и вси поѡ. трѡ. г. ѡ пѡ. Пошавсѡ лештишмь. и оумывѣ нозѣ оученикомь Хѣ Бѣ... ѣ. Бѣень разоумѣваѡ на нища и на оубгѡ. и поѣтъ по г. г. ѡ. Шмы нозѣ оученикомь. и насѣ шчисти ѡбеза(ко)ненѣи нѣишѣ. ѣ оустнѡ моима испѡѣ. Показавы Петроу ш тебе не ѡмѡчитсѡ... ѣ вѣпѡ свѣнен твоѣ наслѡдѣ. Спсы народъ аплскы. и на ѡ безаконенѣишѣ... Вѣ часть невидимъ Гѣ срѣ равѣ своихъ стани... Кончавъ юдо волѡ своѡ Хѡ прѣдѡ... стѣ. г. д. сл. ѣ. Наслѣдникѣ жьзыкомь Хѡ. оумрѣтъ и шживеть. да мртвимъ и живимъ шбладаеть... Днѡ. Гоу помѡимъ и глѣ. игоуменуу оумывению и пѡ. внидѣ въ штатъ. и шкропитъ и оумывалницѡ. по всеи цѣрки и братиѡ. глѡ. шкропиши мѡ шсофомь шчищѡсѡ. и възгѡ днѡ. шсѣбитсѡ нѡ. еу. ѡ нѡ. вѡ врѣ. егда же омы нозѣ ихъ. примѣтъ ризы своѡ... Конецъ: Аще си вѣсте. блаже есте. аще створите ж.: пѡ тѣ г. ѣ Трици ѡврьжесѡ петръ. ты ноги шмыль еси Хѣ оученикомь своимь. пѡ. дѡ. помѡ. [л. 182—184).

Вѣ службѣ святыхъ страстей, послѣ 7 евангелѣя и послѣ кондака и икоса, тѡ. чѣѣ. пилатѡ. Возношение и посланѣѣ ѡ прилага вримь. ш дѡлѣхъ еже створишѡ Гоу нѣшѣмоу Ис Хѡу. Гѣ блѡи шчѣ аминь. Вельдржавиоמוу и зѣло честномь. велми оустроеномь. Тиверниѡ коу кесарю азъ пилатъ поньскы. вѣсточныѡ странѣ швласть прѣдърѣжѡ... [л. 189), за которымъ слѣдуютъ 50 псаломь, припѣвѣы, 8 евангелѣе и канонь.

На часахъ св. пятка поѣ ѡлмы тако и присно и покончани ѡлмы поѣ анѣ ѡ. ѡ. в. в. възскѡлшиѡ тѣшѡ мз. ѡпѣѣ. Подыммы мѡ гѣ. подымим. слѡ. ѣ. Чѡ тѡ наречѣмь Бѣѣ и все порѡ. тѡ. ектенне. и ѡтпоу. [л. 196 об.). Чѡ г. пѡми. г. тако и присно. тѡ. анѣ. ѡ ѡ. лѣ ѡпѣѣ. Шцѣсти мѡ Гѣ шцѣсти мѡ. Днѣ [л. 196 об.—197). Чтенѣя прѣческое со стихами. Послѣ чтенѣй егда вѡдрѣжисѡ дрѣво со стихами и слѡ. ѣ. бѣѣ дво ты еси ло. и прѡ. ѡпѣѣ. Чѡ. ѡ. поѣ. г. пѡми тѡ. пѡ. ѡ. мѡ. ѡпѣѣ. спси ни сѣѣ. бѣѣ. Послѣ

чтеній трѡ. г. ѿ. Спсїне съдѣла посрѣдѣ зема хе бѣ. со стихами
потомъ сѣл. ѿ. тако не имѣ. и прѡ. и ѡпѣ. [л. 197—199 об.).
Ча. ѡ. поѣ. г. пѣмы. та ань. ѡ. ѡ. зї. ѡнѣ сохрани г. ѿ.
Видѣ развоиннкы со стихами сѣл. ѿ. роженсѣ и прѡ. по еткѣ. и ѡпѣ.
[л. 199 об.—201 об.).

Въ пятницу вечеромъ: и бывае вхѡ. съеу. нѣ свѣтъ Хвї не
рѣмь. прѡ. г. а сѣди Гї швидѣшимь [л. 202). Та ектѣ и прѡе
преждесвѣща. прї вкусите ¹⁾).

И пѣ. вѣ. поѣ. мѣ ѡ живы впомѡ. та. кѣ шпачь стѣи Гїци
[л. 203).

Въ субботу на утрени И сему помшюу, (т. е. Тебе шдѣща-
госѣ въ стихирахъ на хвалитѣхъ) шблачитсѣ ерей въ рызы своѣ. и
бывае. вхѡ съ еу. ѿ. прѣбавена Бѣе. та. Слѣ. вьвышнї. та. Трѣстоє.
та пѣ. Блгѡшбраз. сѣл. ѿ. Мироносицѣмъ ж. та. г. д. Вскрени Гї
помозы намъ изв. ѣ. Бѣ оушила ншма оуслы. ѡ прѡрѣва. Исѣй. чтѣ.
Вѣ на мнѣ рѣкѣ Гїл. . . прѡ. г. с. вскрени Гї Бѣ. ѣ Исповѣмѣ.
та. апл. браа малъ квѣ. алл вскрнеть бѣ. еу въ ѡтрѣи днѣ. тѣ ектѣ
и ѡпѣ [л. 207).

Сѣ вѣж. аще случитсѣ блгѡвѣщенїе в сѣ снѣ. то пои прѣжде
блгѡвѣщенїю, пѡ. сѣ. Часы же поѣ вестихолѡ [л. 207 об.).

Из стѣ великѣ сѣ. кленѣ. ѡ. ча. днѣ. починае. вѣрнѣ. вѣмѣ.
Блви дше моѣ. глѣмь ѡ. Приклони Гї оухо твое. И по пѣмѣ. м. а
вѣрни. и диакѡнв. пѡ творить проскоумидна. и не стѣх. нѣ на Гї
взвѣ. глѣмь. прїпѣ. ²⁾ Спсїное твое Хѣ славимъ чѣбие сѣл тѣ. И тако
поѣ весь ѡ. до кѡ. ѡ ѣ. с. поѣ. стѣ. г. ѿ. по в. Днѣ свѡтнаго ти
таиньства. грѡвь покрѣ всѣхъ невѣмѣстимаго. . . Где женихъ вѣдѣ-
рѣтсѣ. всѣмъ концемъ праведное сѣнце. . . Днѣ приемлетъ грѡви тебе
сѣдрѣжѣщаго тварь даниѣ. . . сѣл. ѿ. г. с Днѣшнѣмъ таниѣ великы
монси. прошбразоваше глѣ. . . Та вхѡ съ кадѣницеѣмъ и стемѣганомъ.
та. прѡ. г. ѿ. всѣ землѣ да поклонитсѣ. . . ѣ Вскликнѣте Боу. . .
ѡ вы. чтѣ [л. 207 об.). ³⁾ Есть паремїѣ ѡ прѡрѣва. Слїсѣшѣна. чѣ.

¹⁾ Прот. М. Лисицынъ. Первоначальный Славяно-русскїй Типиконъ,
Спб. 1911, стр. 59, примч. 52, стр. 74, примч. 75. См. Приложенїѣ къ Сл.-рус. Тип.
стр. 3.

²⁾ Въ утренней службѣ великой субботы поются тоже Блѣ непорочн., но
уже съ алла [л. 204 об.).

Бѣ днѣ и мымоде ели сеи вьсоумантъ. иже на велиа оудръжан снѣ-
сти хлѣвъ . . . [л. 212 об.).

Име такоше кто и пиемъ такожде и по взати трапезѣ. глѣмъ въ
трылезѣ Трьстое. павечерна шбще не поѣ. нѣ кто можетъ въ келиахъ
[л. 215 об.).

Въ стѣ великѣ сѣ вѣ. клепѣ. в. чѣ. нѣ. и събираемса въ шбщѣ
цркви. и станете единъ посрѣдѣ цркви. глѣмъ шбчныхъ. с. ѡл. и по
ѡлмѣ. днаконва. тѣ. алл. г. а. Вьскрени вѣ сѣдѣ земли. ѣ Бѣ ста въ
сынмѣ вѣ посрѣ же. . . ѣ Доколѣ сѣдите неправдѣ. иличѣ грѣшничь...
тѣ. тро. г. а. Камени замѣ. в. Нераздруоушень градъ имѣше вѣрны
Бѣмъ Мршѣ. . . И станете елико же вѣдѣт поповъ швлѣкшесѣ в ризы
своѣ и начнете единъ пѣвецъ гласѣ на глѣ. ѣ. Блжени непорочн. съ
припѣ. г. ѣ. Ужасесѣ земѣ и сѣце сѣпителю скрысѣ. ты же невѣрны
свѣте прѣклонисѣ въ гробѣ. вѣвѣнѣи красотѣ. И кончавше. а. ѡ. тѣ. Паки
паки миромъ. тѣ. ѡ. в. Рѣцѣ твои сотворис. тѣ. припѣло. г. ѣ. Ужасесѣ нѣво
съзвѣздами. тожде и лоуна скры свѣтъ. видѣши сѣпителѣ въ гробѣ
мртва. пѣ. Паки паки мирѣ. тѣ. ѡ. г. Призри на ма и: • припѣ.
г. ѣ. Мѣти Бжѣна црце вселенѣи. шрѣжие ти проиде дшѣ. видѣши Хѣ
въ гробѣ мртва. И по кончани блн. епѣ. г. и. Блжимтѣ вси роди Бѣе.
въ тебѣ во невѣмѣстими Хѣ Бѣ . . . тѣ. ѡ. и. тѣ. кѣ. ш плачь шц-
творенья андремъ шппомъ критскимъ. г. а. пѣ. а. ѣр. Пѣ. повѣднѣ вѣ-
споемъ людие. . . Творецъ избавитель мон. на дрѣвѣ висить и на сѣ-
дници стоять. . . Шгоже трепешѣтѣ аглы. волеѣ вѣжетсѣ. . . пѣ. шпоу
[л. 215—219 об.).

Въ стѣ великѣ. иѣ. пасхы. клепемъ оутрѣ. въ ш. и. чѣ. нѣ. съ-
вравшимса вѣшмъ вратнамъ. въ папратѣ црковнѣмъ. затварѣѣтъ црквиѣ
врѣа. и мѣшимса вѣшмъ. и дасть имъ црквиникъ свѣцы. нерен же
швѣлькѣса вѣвса ризы своѣ. и покадитъ внѣтрѣ стѣ шатарѣ. и всѣ
цркви. и прѣди градѣшоу днѣ. съсѣшѣ великѣ. и тако пришедшоу по-
кадитъ прѣжде стоѣщаго прѣди. и всѣ деснѣмъ странѣ. пѣ. шшоуѣ. и
шкадитъ вѣшѣ. и вѣшмъ шкрѣвенымъ главамъ. и станеть прѣ цркви-
ми враты. стеминаницѣ такоже глѣтсѣ црквиная. и речетѣ въ послоухѣ
вѣшмъ. Глава стѣи единосѣщнѣи. . . Лѣе. амѣ. нерен почнѣ. г. ѣ. Хѣ
вьскрсе из мртваѣ смрти. Лѣе. тожѣ. и рекѣ. г. тѣ ерен ѣ. Да вѣс-
крснетъ Бѣ на. Лѣ. Хѣ вскрѣ. ѣ. тако ичезаѣ димъ. Хѣ вскрѣ. ѣ. Тако да
логывнѣт. ѣ. Шко тасть восокъ ш лица шгн: • ѣ. Шен днѣ еже. створи:

Гѣ възраре: ѿ ѿткрывѣте мнѣ врата праведна. и шѣ ннѣ исповѣмь. Хѣ възкрѣс. И авне ѿврьзѣтъ вѣрѣ. малы цѣрквници. людемже пощимь. и днѣ сь великѣ свѣем. и станѣтъ прѣ сѣтими враты. мало понапрѣдѣ. вѣрѣ же вѣзше. и станѣтъ и ти вѣзше врата. дѣсныхъ шдеснѣм. и лѣвы ш лѣвѣм. старѣйши же станѣ на свое мѣсто. и пакы рече ерен. Г. д. Сеи днѣ еже створи Гѣ възраремь и възвеселим. тѣ. входить ерен и днѣ. и станѣ. прѣ сѣтими штаремь. и речѣ. Станите празники шѣвѣаще до рогъ шл. Семоуже стѣ. пощоусѣ. идѣтъ вѣрѣ каждо на свое мѣ. тѣ. внидѣ. ерен вѣзше штарѣ. и рѣ. слѣ. лѣ. Хѣ възкрѣ. н. Хѣ възкрѣ. тѣ. днѣ. Мирѣ Гоу п. тѣ починаѣ егоумѣ. кѣ. творение нѣа мниха. ерѣ. по в. а трѣ. по д. г. а. пѣ ерѣ Въскрѣсенна днѣ. [л. 119 об.—120). Стихиры Пасхи поютея на стиховнѣ, при чемъ Слава и нынѣ Г. ѿ. събравше шѣа лѣ. Въскрѣсенна днѣ . . . Хѣ възкрѣсѣ измртвѣ смртѣ на смртѣ настѣпи. гробним: . Г. рци. и бываѣтъ цѣлованне. Тако иерен дръжѣ и стѣе еулие. станѣтъ прѣ сѣтими дверми. в лѣвѣи странѣ. и цѣлоуетъ прѣвое днѣ. иерен. и станѣтъ вѣзше его дръжѣ сѣм и темнаницѣ. тѣ. игоумень цѣлоуетъ. стѣе еулие. иерета. и днѣкѣ: . и станѣ. тѣ. и вси прочи до послѣднѣго. Поклонившесѣ станѣтъ вси вѣ цѣви. и цѣлоуетъ друугъ друуга. дондеже кончатсѣ вси цѣлоуѣще: . пощѣ. Хѣ възкрѣсѣ. тѣ. стоѣ. налѣ. посрѣ цѣрке. четѣть игоумень. слѣ златѣостаго. на цѣлованне. емоуже зачѣло. Еже вѣговѣренѣ и вѣлюбивѣ. И покончани вынаѣ ектѣ и ѿпоу. Друу. стѣ. пѣщѣ. Г. ѿ. Пасха агнець Бѣи намѣ жретсѣ чѣ. . . Пасха агнець намѣ жретсѣ Бѣе заколенне. . . Веселитесѣ нѣса. . . на лѣ. пѣ. Г. Г. Днѣ сѣсенне вѣем мирѣ [л. 222).

Внѣ. вѣ. швѣчитсѣ ерен. вѣвѣ свиты. и станѣтъ вѣзше штарѣ. почнетъ Хѣ възкрѣсѣ. лѣе рѣ. Хѣ възкрѣсѣ. сѣ. пѣ. днѣкѣ. тѣ. Гѣ възвѣ. ѿ. ѿ. поѣ. стѣ. Г. ѿ по в. Днѣ адѣ стѣнѣ вѣпнѣашѣ. оунѣе ми вѣ. аще ѿ Мирѣа рождышагосѣ неприѣмѣ вѣ . . . Днѣ адѣ стѣнѣ вѣпнѣашѣ раздрѣушисѣ моѣа вѣласть . . . Днѣ адѣ стѣнѣ вѣпнѣашѣ. пожрѣта ми вѣ дръжава . . . [л. 222 об.).

Вѣ недѣлю Ѳомину вся служба праздника. На утрени евангеліе 1-е и канонѣ Ѳомѣ [л. 223 об.).

В нѣ. вѣ. стѣ. вѣ. мѣ. на Гѣ възвѣ. ѿ. ѿ. поѣ. стѣ. вѣ. Г. Г. а. и Ѳомѣ Г. а. по в. По страшнѣм ти жизнѣодавѣче. из грѣва вѣстаннѣю. . . Ѳома же вѣзше нѣвѣ снимѣ. . . Осѣжи тако хоцѣши.

Хѣ Ѡомѣ выпиташе . . . сѣ. г. ѿ Дверемъ затвореномъ. пришеди Исѣ къ оученикомси . . . ѿ. б. по вѣ. прѣ. г. з. Кто Бѣ великъ. сѣ Рѣхъ нѣѣ начахъ . . . [л. 225).

В понѣ. заѣ. на Бѣ Гѣ. трѣ. г. а. Каменизи сл. Дверем. ѿ. Гаврилоу. та стѣ. ка. по. сѣ. вѣ. г. а. по. стѣ. г. а. анѣ. а. та. прѣ. по. Все дыхан. по. еѣ. Та. Вскрѣсение Хѣ. та. ѱ. ѿ. по. ка. вѣ. г. а. наиди па. вс порѣ. сѣ. стѣ гѣ. вѣ. и Ѡомѣ. на хѣ. ѱ. з. и поѣ. вѣ. г. иандипа. г. ѿ. ѿ прѣславное: сѣ. ѿ. тоу нарѣ. нас. вѣ всто. и то. г. з. Дверемъ з. сѣ. ѿ. еѣ. а. На горѣ оуче. трѣ. Днѣ сѣсени. Дроу. Знамена. пон по всѣ нѣ. по. ектѣ. и ѱпоу. На лѣ блѣ. вѣ. г. а. прѣ. вѣ. Бѣди Гѣ мѣт. прѣ. Хвали еѣ. пон его до възнесенна Гѣѣ. . . [л. 226).

Отданію Пасхи служба обычная. Все берется изъ недѣли о слѣпомъ [л. 244—247).

f) Старопечатная редакція.

1) Το πικρόν καὶ τὰ ἀπόρρητα ¹⁾). Наружный выходной листъ имѣеть гербъ въ видѣ собаки на щитѣ, по бокамъ надпись: Ἀυδρέου Κοινάδοῦ. Внизу: «Con privilegio dello illustrissimo senato Veneto, che per anni deci nirino ardisca presente opera Graeca intidolata Typicon, stampare, ne faro stampare, ne stampata vendere in tuttii luoghi del suo Dominio, sotto le pene in esso privilegio contenute, come amplamente nel perefato appare.

На послѣднемъ листѣ: Ἀπαντὰ ἐστὶ τετράδια, πλὴν τοῦ ρ', ὅπερ ἐστὶ δωάδιον.

α α ββ γ γ δδ εε ζζ ηη θθ ιι κκ λλ μμ νν οο ρρ ππ ρρ σσ ττ υυ φφ ψψ ω.

¹⁾ Въ капитальномъ трудѣ Е. Леграна (E. Legrand. Bibliographie Hellenique ou description raisonnée des ouvrages publiés en Grec par des Grecs aux XV et XVI siècles Par. 1885, t. I, pag. 268—270, имѣется описаніе Типикона 1545 года и изданій 1577, 1604, 1615, 1642, 1685 и 1691 годовъ. За исключеніемъ первенца, всѣ прочія изданія имѣють только одни титулы, а никакого описанія и изложенія содержанія ихъ г. Легранъ не даетъ.

Ἐνετίησιν, ἐν οἰκίᾳ Ἰωάννου Ἀντωνίου καὶ Πέτρου τῶν Σαβιέ-
νων καὶ αὐταδέλφων, ἄφμε', Ἰανουαρίῳ δ'. Счета по листамъ нѣтъ.
Въ концѣ упомянутый гербъ.

[π. 2]. Τοῖς ἐν τῷ ἁγιωτάτῳ κλήρῳ ἐναριθμουμένοις χριστια-
νοῖς ὀρθοδόξοις Ἀνδρόνικος Νούκιος ὁ Κερκύραγος ²⁾ ἐν Κυρίῳ χαί-
ρειν.

Πολλάκις μοι ἀπορῆσαι συνέβη, τίνος χάριν, ᾧ θεοτίμητοι μύ-
σται καὶ προσπόλοι τοῦ θεανθρώπου Ἰησοῦ, οἱ τὰς ἱεράς βύβλους πρὸ
ἡμῶν ἐκτοποῦν ἐγχειρήσαντες, καὶ τοῦ δὴ λεγομένου Τυπικοῦ σὺν τοῖς
αὐτοῦ ἀπορρήτοις οὐκ ἐμνήσθησαν. Δι' οὗ δὴ καὶ ταῖς ἄλλαις ἀπάσαις
βύβλοις, λέγω δὴ ταῖς πρὸς ἐκκλησιαστικὴν συντεινούσαις ἀκολουθίαν,
χρησθῆναι πρὸς δόξαν καὶ ὕμνον τοῦ παμβασιλέως Θεοῦ, καλῶς καὶ
ἀπταιστως ἔχομεν. Οὐ γὰρ οὖν οἶομαι τοὺς ἄνδρας διὰ τινὰ ῥαθυμίαν ἢ
φειδῶ χρημάτων εἰς τὸδ' ἀναβαλέσθαι τοῦργον· ἔγνω γὰρ αὐτοὺς παν-
τὸς ἀναλώματος κρείττονας γεγονότας, ἀλλὰ τί δ' οὖν τὸ αἴτιον ἦν;
τὸ τὴν βύβλον σπάνιον καὶ δυσέρετον τοῖς τῇ δε τυγχάνειν οὔσαν, εἴ
δε γοῦν καὶ παρά τισιν εὐρίσκετο, ἀλλ' οὐχ οὕτως ὀγιῆς καὶ ὀλόκληρος,
ὡς παρ' ἐμοί. Ἡμεῖς γὰρ πολλὰ πονήσαντες καὶ διὰ πολλῶν ἄλλων
ἀντιγράφων συγκρούσαντες διωρθώσαμεν. Καὶ νῦν κεχρικότες ἐσμὲν
τὴν βύβλον κοινήν καὶ τοῖς πᾶσιν εὐπόριστον ποιῆσαι, πολλάκις εἰς
τοῦτο καὶ ἄλλων τινῶν θεοσεβῶν ἀνδρῶν παροτρυνάντων με, διὸ καὶ
τοῖς χαλκογράφοις αὐτὴν ἐκδεδώκαμεν πολλαπλασιασθῆναι, καὶ ἐξ αὐ-
τῆς, ὡς ἀπὸ τινος στελέχους γονιμωτάτου, μυρίας ἄλλας ἀναφουμένας
φανῆναι, συνεργῶ χρησάμενοι καὶ χορηγῶ τῆς δαπάνης ἀπάσης Δαμι-
ανῶ τῷ φιλοχρίστῳ ἀνδρὶ.

Τὸ δὲ τὴν βύβλον ἐμὲ συνιστᾶν, ὡς ἀναγκαίαν καὶ πάνυ ὠφέ-
λιμον, περιττὸν ἠγησάμην· τίς γὰρ οὐκ οἶδεν, ᾧ φίλοι καὶ σεβά-
σμοι μοι πατέρες, ὡς οἷόν τις στάθμη καὶ κανὼν καὶ τύπος ἐστὶ
τοῖς ὀρθοδόξως ζῆν προαιρουμένοις; δι' αὐτῆς γὰρ ἔστιν εἰδέναι πότε
δεῖ κρεῶν καὶ ἰχθύων ἐναίμων γεύεσθαι καὶ πότ' οὐχί, καὶ πότε
ἐορτασίμους ἄγειν ἡμέρας καὶ πότε νηστησίμους, καὶ πότε παννυχί-
σιν, ἀγρυπνίαις καὶ δοξολογίαις χρῆσθαι καὶ πότε οὐ. Ὡς μὲν οὖν εἰς
κοινήν ὠφέλειαν ἢ βύβλος τυπωθεῖσα ἐξέδοτο, οὐ δεῖ με περὶ τούτου
περαιτέρω διατείνεσθαι, ἵνα μὴ τοῖς πρὸς πάντα μεμψιμοίρως ἔχουσι,

¹⁾ Ркп. Керкураіос.

καὶ δίκην κυνὸς λακαίνης τὰ τῶν πέλας ἐλλείματα ρινηλατοῦσιν, οὐκ ἀπεικότως ἀπειρόκαλοι φανείημεν, ὡς δὲ ἡμέτερον ἂν εἶη μὴ τὸν ἡμῶν κάματον ἐκφραυλίξειν, τοῦτο μάλα καλῶς οἶδα, εἴ τι ποῦ καὶ ἡμᾶς γράμμα διεστραμμένον, ἢ καὶ μὴ καλῶς πρὸς ὀρθογραφίαν ἔχον παρέδραμε· ἀλλὰ τὸ ἐλλιπὲς ἀποπληροῦν καὶ πρὸς ἡμᾶς εὐγνωμόνως ἔχειν, ὡς αἰτίους γενομένους ταύτην τὴν ψυχωφελῆ τυπωθῆναι βίβλον· ἔσται δ' οὖν τοῦτο, ἂν τὸ βιβλίον ἀσπασίως τύχητ' ὠνησάμενοι, κἂν ταῖς ἱεραῖς μυσταγωγίαις ἀμφοτέρων ἡμῶν μνεῖαν οὐκ ὀκνήσητε ποιήσασθαι. Ἐρρωσθε ἀπὸ Ἑνετῶν.

[λ. 3]. Τοπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ δαίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις μονῶν, ἔτι δὲ καὶ ἐν ταῖς κατὰ τόπον ἀγίαις τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαις.

— Εἶδησις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ.

— Εἶδησις τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ καὶ τῆς ἀγρυπνίας διατάξεις.

[λ. 6]. Εἶδησις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἑνιαυτοῦ.

— Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν Ἱεροσολύμων, ὅπως ὀφείλει συζητογεῖσθαι τὸ Ψαλτήριον ἐν ὅλῳ τῷ ἑνιαυτῷ.

[λ. 6 об.). Перὶ τοῦ πῶς χρῆ σημαίνειν καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Подъ этой рубрикой изложено порядокоъ суронои службоы на все случаи, замѣчаніе о канонархѣ, о начинающемъ хорѣ, о междучасіяхъ въ четыредесятницици о недѣланіи метаніи, когда поется «Богъ Господь».

[λ. 9 об.). О канонархѣ, епистимонархѣ и о пѣніи Октоиха.

(λ. 10). Εἶδησις τῆς ἀκολουθίας τῶν σαββάτων τοῦ ὅλου ἑνιαυτοῦ, εἰ τόχοι μνήμη ἀγίου.

[λ. 10 об.). Перὶ τοῦ ποίους κανόνας προτιμητέον.

[λ. 11). Перὶ τοῦ γινώσκειν πῶς ἀναγινώσκονται τὰ εὐαγγέλια καὶ αἱ τούτων ἐρμηνεῖαι.

— Перὶ τοῦ γινώσκειν ποίας λειτουργίας χρῆ λέγειν ἐν ὅλῳ τῷ ἑνιαυτῷ.

— Περὶ τοῦ γινώσκειν τὰ ἐωθινὰ ἀναστάσιμα εὐαγγέλια πῶς ὀφείλουσιν ἀναγινώσκεσθαι ἀπὸ τῆς ἁγίας μεγάλης κυριακῆς, ἄχρι τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς. Здѣсь же о повечеріи и о канонѣ Богородицѣ на немъ и о раздачѣ воды братіи.

[Л. 12). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας καὶ συναΐξεως τοῦ ὄλου ἐναυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

Σημείωσαι οὖν, ὅτι εὕρομεν ἐν τισι Τυπικοῖς τῶν νεωτέρων, ὅτι ἐν τισι τῶν πόλεων ψάλλεται ἡ ἀκολουθία τῆς ἁγίας μάρτυρος Αἰκατερίνης ἐν τῇ κε' τοῦ μηνός, ἐν ᾗ καὶ ἀποδίδεται ἡ ἑορτή, ἐν ἐτέροις δὲ Τυπικοῖς παλαιότεροις εὕρομεν αὐτὴν ἑορτάζεσθαι ἐν τῇ κδ' τοῦ αὐτοῦ μηνός. О праздниѣ 23 Ноября въ концѣ примѣчаніе см. у проф. Мансв. стр. 252 съ добавленіемъ: Еі δ' οὖν οὐ βούλει, εἶπέ καὶ ἀπὸ στιχ. τῆς Ὀκτωήχου.

О сочельникѣ Рождественскомъ въ субботу и воскресенъе: Καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν τράπεζαν τυρὸν ἢ ὠδὸν οὐκ ἐσθίοντες, εἰ μὴ ἔλαιον καὶ οἶνον, καὶ εἰ δόξη τῷ προσετώτι, μεταλαμβάνομεν καὶ ἰχθύος, δοξάζοντες τὸν Θεόν.

[Л. 112 об.—129). Διάταξις τοῦ τύπου τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς, ἦτοι τοῦ Τριψιδίου.

Объ облаченіи въ бѣлыя одежды въ великую субботу говорится въ началѣ вечерни: (Οἱ δὲ τῆς μονῆς ἱερεῖς καὶ διάκονοι ἅπαντες, καταλαβόντος τοῦ στίχου τοῦ λέγοντος: Πεσοῦνται).

Заканчивается эта часть: Ὑμεῖς δέ, ὦ πατέρες καὶ ἀδελφοί, σπεύδετε, ὅση δόναμις, μὴ τῆς παρούσης ἀκολουθίας καθυστερῆσαι τὸ σύνολον, τοῦτο γὰρ καλῶς εἰδότες, ὡς εἰ ταύτην ἐπιμόνως διατηρήσητε, τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας οὐκ ἀστοχήσετε τῇ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία καὶ χάριτι, ταῖς πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ τοῦ τῆς οἰκουμένης φωστῆρος, τοῦ θείου ἱεροῦ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ πάντων τῶν ἁγίων Ἀμὴν. Τῷ δὲ Θεῷ ἡμῶν δόξα.

[Л. 130). Πίναξ σὸν Θεῷ ἁγίῳ εἰς τὰ κεφάλαια τοῦ Τυπικοῦ 57 главъ.

[Л. 131) ЧИСТЫЙ ЛИСТЪ.

[Л. 132). Μάρκω, ἁμαρτωλῷ ἱερομονάχῳ, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ.

- 1) Μηνί Σεπτεμβρίῳ α'. Περὶ ἰνδίκτου καὶ τοῦ ὀσίου Σομεῶν, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ.
- 2) Τῷ αὐτῷ μηνὶ ιγ'. Περὶ τῆς ἑορτῆς τῶν Ἐγκαινίων, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ.
- 3) Μηνὶ Ὀκτωβρίῳ ια'. Περὶ τῆς ζ' συνόδου, τὸ πῶς καὶ πότε ὀφείλει ψάλλεσθαι.
- 4) Μηνὶ Νοεμβρίῳ ιε'. Περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς μ' (τεσσαρακονταήμερου νηστείας) τῶν Χριστουγέννων.
- 5) Περὶ τῆς τεσσαρακοστῆς τῶν Χριστουγέννων, εἰ τύχοι Ἀλληλούια δ', ἢ ε'.
- 6) Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῆς ἑορτῆς τῆς Εἰσόδου τῆς Θεοτόκου, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ.
- 7) Περὶ τῶν τροπαρίων καὶ τῶν κοντακίων τῶν προεορτίων τῶν Χριστουγέννων.
- 8) Περὶ τῆς κυριακῆς πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, εἰ τύχοι τῇ κδ' τοῦ Δεκεμβρίου μηνός.
- 9) Περὶ τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων, εἰ τύχοι κυριακῇ, πῶς ψάλλεται ἢ μετὰ τὴν Χριστοῦ γέννησιν κυριακῇ ἐν τῇ κς' τοῦ Δεκεμβρίου μηνός.
- 10) Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ.
- 11) Περὶ τῆς ἑορτῆς τῆς Περιτομῆς καὶ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ.
- 12) Μηνὶ Ἰανουαρίῳ β'. Περὶ τῶν προεορτίων τῶν Φώτων, τοῦ τροπαρίου καὶ τοῦ κοντακίου.
- 13) Μηνὶ Φεβρουαρίῳ β'. Περὶ τῆς ἑορτῆς τῆς Ὑπαπαντῆς, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ τοῦ φαρισαίου, ἢ τοῦ ἀσώτου, ἢ τῆς ἀπόκρεω, ἢ τῆς τυρινῆς.
- 14) Περὶ τῆς ἑορτῆς τῆς Ὑπαπαντῆς, πότε ἀποδίδεται, εἰ τύχοι τῇ ἐβδομάδι τῆς ἀπόκρεω, ἢ τῆς τυρινῆς.
- 15) Περὶ τῆς Ὑπαπαντῆς, εἰ τύχοι τῶν ψυχῶν, ἢ μεθεόρτα, ἢ ἀπόδοσις αὐτῆς.
- 16) Περὶ τῆς Ὑπαπαντῆς, εἰ τύχοι τῇ ἐβδομάδι τῆς τυρινῆς.
- 17) Περὶ τῶν μεθεόρτων τῆς Ὑπαπαντῆς, εἰ τύχωσιν ἐν τῇ ἐβδομάδι τῆς τυρινῆς.
- 18) Περὶ τῆς ἑορτῆς τῆς Ὑπαπαντῆς, εἰ τύχοι τῷ σαββάτῳ τῆς τυρινῆς.
- 19) Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῆς Ὑπαπαντῆς, εἰ τύχοι τῇ ἐβδομάδι τῆς τυρινῆς.
- 20) Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῆς Ὑπαπαντῆς, εἰ τύχοι τῷ σαββάτῳ τῆς τυρινῆς.
- 21) Μηνὶ Φεβρουαρίῳ κδ'. Περὶ τῆς Εὐρέσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου, εἰ τύχοι τῇ κυριακῇ τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου, ἢ τοῦ ἀσώτου, ἢ τῆς ἀπόκρεω, ἢ τῆς τυρινῆς.
- 22) Περὶ τῆς Εὐρέσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου, εἰ τύχοι τῇ ἐβδομάδι τῆς τυρινῆς.
- 23) Περὶ τῆς Εὐρέσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου, εἰ τύχοι τῷ σαββάτῳ τῶν ψυχῶν.
- 24) Περὶ τῆς Εὐρέσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου, εἰ τύχοι τῷ σαββάτῳ τῆς τυροφάγου.
- 25) Περὶ τῆς Εὐρέσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου, εἰ τύχοι τῇ πρώτῃ ἐβδομάδι τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς.
- 26) Περὶ τῆς Εὐρέσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου, εἰ τύχοι τὸ πρῶτον σάββατον τῶν νηστειῶν.
- 27) Περὶ τῆς Εὐρέσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου, εἰ

τόχοι τῆ α΄ κυριακῆ τῶν νηστειῶν. 28) Περὶ τῆς Εὐρέσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου, εἰ τόχοι τῆ κυριακῆ τῆς Σταυροπροσκυνήσεως. 29) Περὶ τῆς μνήμης τῶν ἁγίων 40 μαρτύρων, εἰ τόχοι τῷ α΄ σαββάτῳ, ἢ τῆ α΄, ἢ τῆ γ΄ κυριακῆ τῶν νηστειῶν. 30) Περὶ τῆς μνήμης τῶν ἁγίων 40 μαρτύρων, εἰ τόχοι τῷ σαββάτῳ τῆς ἀκαθίστου. 31) Μηνὶ Μαρτίῳ κε΄. Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῆ γ΄ κυριακῆ τῶν νηστειῶν. 32) Περὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῆ δ΄ τῆς μέσης ἑβδομάδος. 33) Περὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῆ ε΄ τοῦ μεγάλου κανόνος. 34) Περὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῷ σαββάτῳ τῆς ἀκαθίστου. 35) Περὶ τῆς ἀποδόσεως τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῆ ε΄ κυριακῆ τῶν νηστειῶν. 36) Περὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τῷ σαββάτῳ τοῦ ἁγίου καὶ δικαίου Λαζάρου. 37) Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῆ κυριακῆ τῶν Βαίων. 38) Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῆ ἁγία καὶ μεγάλη δευτέρα. 39) Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῆ ἁγία καὶ μεγάλη τρίτη. 40) Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῆ ἁγία καὶ μεγάλη τετράδι. 41) Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῆ ἁγία καὶ μεγάλη πέμπτη. 42) Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῆ ἁγία καὶ μεγάλη παρασκευῆ. 43) Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ. 44) Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῆ ἁγία καὶ μεγάλη κυριακῆ τοῦ Πάσχα. 45) Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῆ δευτέρα, ἢ τῆ τρίτη τῆς Διακαινησίμου. 46) Μηνὶ Ἀπριλίῳ κγ΄. Περὶ τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος καὶ τροπαιοφόρου Γεωργίου, εἰ τόχοι τῆ ἑβδομάδι τῆς Διακαινησίμου. 47) Περὶ τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου Γεωργίου, εἰ τόχοι τῆ κυριακῆ τοῦ Θωμᾶ. 48) Περὶ τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου Γεωργίου, εἰ τόχοι τῆ κυριακῆ τῶν Μυροφόρων, ἢ τοῦ παραλύτου, ἢ τῆς Σαμαρείτιδος, ἢ τοῦ τυφλοῦ. 49) Περὶ τῆς μνήμης τοῦ ἁγ. Γεωργίου, εἰ τόχοι ἐν τῆ μεσοπεντηκοστῇ. 50) Περὶ τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου Γεωργίου, εἰ τόχοι τῆ κυριακῆ τῆς Σαμαρείτιδος. 51). Μηνὶ Μαΐῳ κ΄. Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου καὶ Εὐαγγελιστοῦ τοῦ θεολόγου, εἰ τόχοι τῆ κυριακῆ τῶν Μυροφόρων, ἢ τοῦ παραλύτου, ἢ τῆς Σαμαρείτιδος, ἢ τοῦ τυφλοῦ. 52) Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ θεολόγου, εἰ τόχοι ἐν τῆ μεσοπεντηκοστῇ. 53) Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ θεολόγου, εἰ τόχοι τῆ κυριακῆ τῆς Σαμαρείτιδος. 54) Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ θεολόγου, εἰ τόχοι τῆ κυριακῆ τῶν ἁγίων Πατέρων

55) Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ θεολόγου, εἰ τύχοι τῆ τετάρτῃ πρὸ τῆς Ἀναλήψεως. 56) Περὶ τῆς ἀποδόσεως τοῦ Πάσχα τῆ τετάρτῃ πρὸ τῆς Ἀναλήψεως. 57) Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ θεολόγου, εἰ τύχοι τῆ πέμπτῃ τῆς Ἀναλήψεως. 58) Περὶ τῆς νηστείας τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. 59) Περὶ τῶν ἐξ οἰκουμενικῶν συνόδων, ἑορταζομένων τῆ ἰς' τοῦ Ἰουλίου μηνός. 60) Περὶ τῶν ἑορτῶν τῆς Θεοτόκου· τῆς Γεννήσεως, τῆς Εἰσόδου, τῆς Ὑπαπαντῆς, τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τῆς Κοιμήσεως, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ. 61) Περὶ τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν· τῆς Ὑψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ, τῶν Χριστουγέννων, τῶν ἁγίων Θεοφανείων, τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς καὶ τῆς Μεταμορφώσεως, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ. 62) Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν. 63) Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ. 64) Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν ἑορτῶν τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου. 65) Περὶ τῶν Δεσποτικῶν προεορτίων καὶ μεθεόρτων, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ. 66) Περὶ προεορτίων καὶ μεθεόρτων, λεγόμενων ἐν κυριακῇ ἀντὶ τῆς ὑπακοῆς καὶ τοῦ ἤχου. 67) Περὶ τῶν προεορτίων καὶ μεθεόρτων κανόνων, πῶς ψάλλονται μετὰ τῶν ἐν τῷ Μηναιῷ ἁγίων. 68) Περὶ δύο ἁγίων, ἐχόντων κοντάκια, πῶς ὀφείλουσι λέγεσθαι, εἰ τύχωσιν ὁμοῦ μετὰ τῶν προεορτίων, ἢ μεθεόρτων κοντακίων. 69) Περὶ προεορτίων ἢ μεθεόρτων, εἰ τύχωσι μετὰ δύο ἁγίων ἐν κυριακῇ. 70) Περὶ τῶν προεορτίων καὶ μεθεόρτων, εἰ τύχωσιν μετὰ τοῦ ἁγίου, ἔχοντος λειτουργίαν ἐν σαββάτῳ. 71) Περὶ τῆς λειτουργίας τοῦ σαββάτου. 72) Περὶ τοῦ πότε οὐ στιχολογοῦμεν τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν. 73) Περὶ τοῦ τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν, πότε στιχολογεῖται. 74) Περὶ τοῦ πότε οὐ στιχολογεῖται Ἡ Τιμιωτέρα. 75) Περὶ τροπαρίων, προεορτίων καὶ μεθεόρτων καὶ τῶν ἁγίων πῶς λέγονται καθ' ἡμέραν. 76) Περὶ ἁγίων δύο, ἐχόντων τροπάρια δύο, πῶς λέγονται ἐν κυριακῇ. 77) Περὶ προεορτίων καὶ μεθεόρτων τροπαρίων, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ μετὰ ἁγίου, ἔχοντος τροπάρια. 78) Περὶ ἁγίου, ἔχοντος ἀγρουπνίαν, εἰ τύχοι κυριακῇ. 79) Περὶ ἁγίου, ἔχοντος πολυέλεον ἑορταζομένου εἰς σ', εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ. 80) Περὶ ἑορταζομένου ἁγίου εἰς σ', εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ π'. 81) Περὶ τοῦ πῶς ψάλλονται οἱ κανόνες οἱ νεκρώσιμοι εἰς τὴν παννουχίδα. 82) Περὶ τροπαρίων τῶν ἀποδείπνων, τῶν προεορτίων καὶ τῶν μεθεόρτων, καὶ τῶν ἁγίων καὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἑβδομάδος. 83) Περὶ τῶν τροπαρίων τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν, εἰ τύχωσιν ὁμοῦ ἐν κυριακῇ. 84) Περὶ τροπαρίων τῶν ἁγίων καὶ τῶν πρώτων θεοτοκίων πῶς λέγονται τῇ παρασκευῇ ἑσπέρας καὶ τῷ σαββάτῳ καὶ τῇ κυριακῇ. 85) ¹⁾ Περὶ

¹⁾ Глава 86 пропущена.

ἀγίου, ἑορταζομένου εἰς ἡ', εἰ τόχοι ἐν τετάρτῃ, ἢ παρασκευῇ, ποῖα θεοτοκία λέγονται. 87) Περὶ τῶν πρώτων θεοτοκίων, πῶς λέγονται σαββάτῳ καὶ τῇ κυριακῇ. 88) Περὶ ἀγίου, ἔχοντος εἴσοδον, καὶ τῶν πρώτων θεοτοκίων στιχηρῶν. 89) Περὶ τοῦ πότε στιχολογεῖται Ἡ Τιμιωτέρα. 90) Περὶ ἀγίου, ἔχοντος εὐαγγέλιον, ὅτε Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν οὐ στιχολογεῖται. 91) Περὶ τοῦ πότε γίνεται λιτὴ καὶ πότε οὐ. 92) Περὶ τῶν προεορτίων τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν, εἰ τόχωσιν ἐν κυριακῇ. 93) Περὶ ἀγίου, ἔχοντος πολυέλεον καὶ ἑορταζομένου εἰς ἡ', εἰ τόχοι ἐν σαββάτῳ. 94) Περὶ τοῦ εἰ τόχοι ἐν σαββάτῳ Ἀλληλουία. 95) Περὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος πῶς ψάλλονται οἱ κανόνες αὐτῶν μετὰ τῶν ἀγίων τοῦ Μηναίου. 96) Περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν. 97) Προκειμένα ἀναστάσιμα τῶν κυριακῶν εἰς τὸν ὄρθρον. 98) Προκειμένα καὶ ἀλληλουάρια, τὰ ἐν ταῖς λειτουργίαις ψαλλόμενα τῆς ὅλης ἐβδομάδος, ἐν αἷς ἡμέραις οὐ ψάλλεται Θεὸς Κύριος, ἅμα δὲ καὶ κοινωνικά. 99) Προκειμένα καὶ ἀλληλουάρια τῶν ὀκτῶ ἡχῶν ἐν ταῖς κυριακαῖς. 100) Περὶ τοῦ πῶς μέλλουσι ψάλλεσθαι τὰ προκειμένα ὑπὸ τοῦ ἀναγνώστου.

[π. 169 ὀβ.]. Πίναξ ἀκριβῆς εἰς τὰ ἀποροόμενα τοῦ Τυπικοῦ.

[π. 172—200). Ἐκ τῶν νομικῶν διατάξεων.

Νικολάου, τοῦ ὀσιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, πρὸς Ἀναστάσιον, καθηγοόμενον τοῦ Σινᾶ ὄρους, διὰ στίχων Πολλάκις με ἠξίωσας κτλ.

Ἀναστασίου, ἐπισκόπου Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης, περὶ τοῦ Ἀρτζιβουρίου.

Ἐκ τῶν Ἀποστολικῶν διατάξεων.

Διάταξις Πέτρου καὶ Παύλου·

Περὶ δὲ τῶν ἐκκλησιῶν.

Εἴδησις. Ἐν ποίαις ἡμέραις ποιοῦσιν ἀργίαν οἱ μοναχοὶ καὶ ἐν ποίαις λῦουσι τὴν νηστείαν τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ.

Περὶ ἐγκρατείας καὶ γαστριμαργίας.

Περὶ τῶν τεσσάρων εὐαγγελιστῶν ἐκ τῆς τοῦ Δωροθέου μάρτυρος καὶ Τυρίων ἐπισκόπου συνόψεως.

Δήλωσις, διαλαμβάνουσα τὴν τῶν εὐαγγελίων ἀνάγνωσιν καὶ τὴν τῶν εὐαγγελιστῶν διαδοχὴν, πόθεν τε ἄρχονται καὶ ποῦ καταλήγουσιν.

Τοῦ ἀγίου Μαξίμου τοῦ μάρτυρος καὶ ὁμολογητοῦ περὶ τῶν τριάκοντα ἀργυρίων.

Περὶ τοῦ πῶς δεῖ πιστεῦναι.

Въ концѣ пасхалія τοῦ ὀγδόου αἰῶνος. Πονηθέντα παρὰ Βασιλείου Βαλέριδος τοῦ Κερκυραίου. Сѣ 1545—1604 г.

2) Τὸ παρὸν Τυπικὸν τετόπῳται Ἐνετίησι παρὰ Ἀντωνίῳ τῷ Πινέλλῳ, ἀναλώμασι μὲν τοῖς αὐτοῦ, ἐπιμελεία δὲ πολλῇ καὶ ἐπιδιορθώσει ἐμοῦ Ἰωάσαφ ἱερομονάχου τοῦ ἐξ Ἄνδρου, ἐπιτροπεύοντος τοῦ πανιερωτάτου καὶ σοφωτάτου μητροπολίτου Φιλαδελφείας κυροῦ Γαβριὴλ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου. Ἐνετίησι παρὰ Ἀντωνίῳ τῷ Πινέλλῳ ἀχγ'.

Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεταί καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις μονῶν, ἔτι δὲ καὶ ἐν ταῖς κατὰ τόπον ἁγίαις τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαις.

Πίναξ ἀκριβῆς εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ.

Τὰ δυσχερῆ πῶς τοῦ Τυπικοῦ τῆς πυξίδος πολλοῖς ὁ πολλὸς πρὸς διάγνωσιν λύει.

Κεφάλαια παραινεντικά διὰ γνωμολογίας. Τέλος.

Въ изложеніи Марковыхъ главъ имѣются незначительныя перестановки противъ изданія 1545 г. Такъ, напр. появилась самостоятельная глава 16 объ отданіи праздника Срѣтенія въ субботу сырной недѣли, 97 поставлена глава о прокимнахъ и аллилуаріяхъ 8 гласовъ въ воскресенье и др.

Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ. Πασχάλιον τοῦ ὀγδόου αἰῶνος, περιέχον τὰ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη, τὴν ἰνδικτιῶνα, τὸν κύκλον τοῦ ἡλίου, τὸν κύκλον τῆς σελήνης καὶ τὸ θεμέλιον αὐτῆς.

Τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων, τὴν κρεωφαγίαν, τὸ τριῶδιον πότε ἄρχεται, ἔτι δὲ ἤχον καὶ ἐωθινόν. Τὴν τε ἀπόκρεω καὶ τὸν Εὐαγγελισμόν, τὸ νομικὸν φάσκα ἐν ποίᾳ ἡμέρᾳ τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης ἐβδομάδος συμβαίνει ἔσεσθαι. Τό τε ἅγιον Πάσχα, τὴν ἁγίαν Ἀνάληψιν καὶ τὴν ἁγίαν Πεντηκοστήν, τὴν κυριακὴν τῶν ἁγίων Πάντων, τὰς ἡμέρας τῶν νηστειῶν τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμων Ἀποστόλων καὶ τὴν μνήμην αὐτῶν. Εἰσὶ δὲ τὰ παρόντα πασχάλια μᾶ, πονηθέντα παρὰ Θεοφάνους, ἱερομονάχου Λογαρᾶ τοῦ Κυπρίου. Ἀρχονται δ' οὖν ἀπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔτι χιλιοστῷ πεντακοσιοστῷ ἐβδομηκοστῷ ἐβδόμῳ. Ἐτεὶ τῷ ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Κυ-

ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τὸ δὲ πασχάλιον οὐκ ἐδιορθώθη παρὰ τοῦ Ἰωάσαφ ,αχδ'.

Впереди этого Типикона есть Εὐαγγελιστάριον, παρέχον τὴν τῶν εὐαγγελιστῶν διαδοχὴν, πόθεν ἄρχονται καὶ ποῦ καταλήγουσιν. Ἐπι δὲ κανόνια λέ', ἐν οἷς εὐρίσκεται ἀείποτε τὸ εὐαγγέλιον τῶν κυριακῶν τοῦ ὅλου ἑνιαυτοῦ, ὁμοίως καὶ τὸ ἑωθινὸν καὶ ποῖος ἦχος φάλλεται ἐν ἐκάστη κυριακῇ καὶ ἕτερα ἀναγκαῖα, περὶ τοῦ εὐρεῖν τὴν ἡμέραν τοῦ ἁγίου Πάσχα καὶ πασχάλιον διηγεσέας, συντεθὲν παρ' Ἐμμανουήλου τοῦ Τλωζωνίου.

Сon privilegio. Ἐνετίησι παρὰ Ἀντωνίῳ τοῦ Πινέλλου ,αχς' 1—14.

Типиконъ нѣсколько исправленъ. Такъ напр., въ Марковыхъ главахъ Синаксаря уже нѣтъ противорѣчій съ самостоятельными главами относительно разрѣшенія рыбы на Благовѣщеніе на страстной седмицѣ [л. 47 об.], а въ остальномъ порядоѣ неизмѣненъ.

Въ вводной части есть замѣчанія: Οἱ οὖν θέλοντες σωθῆναι τῶν ἰδίων κελτίων οὐκ ἐξέρχονται ἄχρι τοῦ κρούσματος τῆς ἐκκλησίας, ἀλλ' οἱ μὲν ἀσχολοῦνται εἰς ἐργόχειρον, οἱ δὲ εἰς ἀνάγνωσιν, ἕτεροι δὲ εἰς φαλμψῳδίαν, εἰδήσει τοῦ προσεστώτος, οἱ δὲ διακονηταὶ σχολάζουσιν ἐν ταῖς διακονίαις αὐτῶν. Ο ποστῆ въ канунъ Рождества, если онъ приходится въ воскресенье, говорится такъ: Δεῖ γινώσκειν, ὡς, εἰ τόχοι ἢ παραμονὴ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως ἐν σαββάτῳ ἢ ἐν κυριακῇ, νηστεία οὐ γίνεται, οὔτε τροπάρια φάλλονται, ἀλλὰ τῇ παρασκευῇ, γενομένης ἐννάτης. Ἐν δὲ ταῖς ῥηθείαις ἡμέραις, ἤγουν σαββάτῳ ἢ κυριακῇ, εἰ τόχοι ἢ παραμονή, γίνεται συνήθως ἡ λειτουργία καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν ταύτης ἐσθίομεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἄρτον ἀνὰ ἐνὸς κλάσματος μετρίου καὶ πίνομεν καὶ πρὸς ἐν ποτήριον οἴνου καὶ ἀπερχόμεθα ἐν τοῖς κελτίαις ἡμῶν [л. 29 об.]. Относительно 4 недѣли: Κυριακῇ τετάρτη τῶν ἁγίων νηστειῶν τῷ σαββάτῳ ἐσπέρας στιχηρὰ ἀναστάσιμα γ' καὶ ἀποστολικά δ' καὶ τοῦ Μηναιίου γ'. Ἄλλοι δὲ μεταγενέστεροι ὤρισαν φάλλεσθαι τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, τοῦ συγγραφέως τῆς Κλίμακος [л. 76 об.]. Ἄλλοι δὲ μεταγενέστεροι παρέδωκαν φάλλεσθαι ἐν ταύτῃ τῇ κυριακῇ τὴν ἀκολουθίαν τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας [л. 78]. Объ употребленіи вина и елея ради предстоящаго труда не говорится въ среду 5 недѣли [л. 77 об.]. Прямое запре-

щение рыбы въ Благовѣщеніе, на страстной седмицѣ [л. 80 об.]. О великомъ четвергѣ говорится: Εἶτα δίδοται τὸ κατακλαστὸν τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀπολύει, εἰς δὲ τὴν τράπεζαν μεταλαμβάνομεν οἴνου καὶ ἐλαίου [л. 83]. О великой субботѣ: Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν (литургии) οὐκ ἐξερχόμεθα τῆς ἐκκλησίας, ἀλλὰ καθήμεθα ἐν τοῖς τόποις ἡμῶν, καὶ εἰσέρχεται ὁ κеларίτης καὶ ἐπιδίδωσι τοῖς ἀδελφοῖς ἀνά κλάσματος ἄρτου καὶ ἀνά ἕξ ἰσχάδων, ἧ φοινίκων καὶ ἐνὸς κρασοβουλίου οἴνου [л. 87]. Счетъ молитвъ на вечерни Пятидесятницы такой: вторая группа молитвъ озаглавливается β' εὐχή [л. 96 об.]. По ошибкѣ наборщика въ главѣ 13 Марка іеромонаха имѣется повтореніе текста [л. 106]. Въ прибавочныхъ главахъ нѣтъ 4 статьи: Τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ ἁγίων πατέρων περὶ τῆς μεγάλης ἐβδομάδος. Въ службѣ Іоанна Богослова замѣчено о помазаніи братіи настоятелемъ отъ кандила святого, какъ и въ Типикѣ 1546 г.

Къ Типикону есть прибавки, которыя озаглавливаются: «Ἐκ τοῦ Τοπικοῦ τῆς σεβασμίας λαύρας».

Ἑρμηνεία τῆς παρακλήσεως.

Πρόσχευς καὶ τοῦτο, ὃ ἱερεῦ Θεοῦ θύτα, ὅτι, ἐὰν λείπη τὸ καράβιν εἰς ταξίδιν, λέγει εἰς τὴν ὑστάτην αἴτησιν οὕτως, ἤγουν μετὰ τὸ Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός: Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐπισκέψεως, κυβερνήσεως, εὐδοώσεως τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν τοῦδε μοναχοῦ καὶ τῶν συμπλεόντων αὐτοῦ. Καὶ ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι τὴν ἁγίαν μονὴν ταύτην.

3) Τὸ παρὸν Τοπικὸν τετόπωται Ἐνετίησι παρὰ Ἀντωνίῳ τῷ Πινέλλῳ, ἀναλώμασι μὲν τοῖς αὐτοῦ, ἐπιμελείᾳ δὲ πολλῇ καὶ ἐπιδιορθώσει ἐμοῦ Νεοφύτου, ἱεροδιακόνου τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Φιλαδελφείας. Ἔτει ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, *αχιε*. Заглавный листъ имѣетъ виньетку съ изображеніемъ Спасителя вверху и четырехъ евангелистовъ по бокамъ. Внизу дерево съ буквами Α. Π.

Настоящій Типиконъ во всемъ буквально воспроизводитъ Типиконъ 1603 года, даже съ повтореніемъ пагинаціи. Издатель лишь перемѣнилъ обложку и паскалію, которую онъ позаимствовалъ тоже изъ предыдущаго Типикона, начавъ отъ 7123, т. е. отъ 1615 года изданія Типикона до 7154 г. Внизу напечатано: Ἐνετίησι παρὰ Ἀντωνίῳ τῷ Πινέλλῳ 1615.

4) Τοπικὸν σὺν Θεῷ ἁγίῳ, περιέχον πᾶσαν τὴν διάταξιν

τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τοῦ χρόνου ἔλου, τυπωθὲν παρὰ Ἰωάννη Πέτρῳ τῷ Πινέλλῳ ἀναλώμασι τοῖς αὐτοῦ, παρὰ δὲ Θεοφυλάκτου ἱερομονάχου τοῦ Τζανφουρνάρου ἐπιμελῶς διορθωθὲν ἐν ταῖς κλειναῖς Βενεταῖς. *Con privilegio*. Ἔτει ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ *αχμγ'*. Типиконъ имѣеть сходство съ Типикономъ 1771 г., но замѣчаніе о службѣ великомуч. Екатерины излагается такъ: [л. 23-об.] Σημεῖωσαι οὖν, ὅτι εὐρομεν ἐν τισι Τοπικοῖς τῶν νεωτέρων, ὅτι ἐν τισι τῶν πόλεων φάλλεται ἡ ἀκολουθία τῆς ἀγίας μάρτυρος Αἰκατερίνης ἐν τῇ 25 (κε') τοῦ μηνός, ἐν ᾗ καὶ ἀποδίδεται ἡ ἑορτή. Ἐν ἑτέροις δὲ Τοπικοῖς παλαιότεροις εὐρομεν αὐτὴν ἑορτάζεσθαι ἐν τῇ κδ' τοῦ αὐτοῦ μηνός. Ἐν δὲ τῇ κε' φάλλομεν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἐν ἀγίοις Κλήμεντος πάπα Ῥώμης, καὶ Πέτρου Ἀλεξανδρείας, ἐν ᾗ καὶ ἀποδίδεται ἡ ἑορτή τῶν Εἰσοδίων. Въ прибавочныхъ главахъ нѣтъ статьи 4-ой: Тѣмъ ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀγίων πατέρων и примыкающихъ къ ней.

Въ концѣ есть пасхалія: Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῶν πασχάλιων. Πασχάλιον τοῦ ὀγδόου αἰῶνος, περιέχον τὰ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη καὶ τὰ ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας, τὴν ἰνδικτιῶνα, τὸν κύκλον τοῦ ἡλίου, τὸν κύκλον τῆς σελήνης καὶ τὸ θεμέλιον αὐτῆς σὺ 1643 по 1676 (*αχμγ'—αχσε'*).

5) Τοπικὸν σὺν Θεῷ ἀγίῳ, περιέχον πᾶσαν τὴν διάταξιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τοῦ ἔλου χρόνου, νεωστὶ τυπωθὲν καὶ ἐπιμελῶς διορθωθὲν παρὰ Μάρκου ἱερέως Μαῤᾷ τοῦ Κρητός. *Con privilegio*. Παρὰ Νικολάῳ τῷ Σάρῳ. *αχπε'*. Ἐνετίησιν 1685. Типиконъ этотъ сроденъ съ Типикономъ 1606 г.¹⁾, но имѣеть слѣдующія особености: 1) въ замѣчаніи о великомъ славословіи на празникѣ 23-го Сентября есть та же прибавка, которая находится и въ Тип. 1771 г.; 2) Замѣчаніе о службѣ великом. Екатерины 25 Ноября изложено, какъ въ Типик. 1643 г. (*αχμγ'*); 3) разрѣшается употребленіе вина и елея въ среду 5-ой недѣли, ради предстоящаго труда и 4) Нѣтъ повторенія въ 13-й Марковой главѣ. Въ концѣ Типикона помѣщена пасхалія отъ 1720 г. до 1739 г.

Въ Типиконѣ 1685 г. сдѣлана попытка согласить Мар-

¹⁾ Типиконъ 1606 г. мы имѣли подъ руками и даже описали его, но, къ сожалѣнію, затерялось это описаніе.

КОВЫЯ ГЛАВЫ СЪ ПОДОБНЫМИ ЖЕ СТАТЬЯМИ, КОТОРЫЯ НАХОДЯТСЯ ПОДЪ 25 Марта.

6) Τυπικὸν σὺν Θεῷ ἀγίῳ, περιέχον πᾶσαν τὴν διάταξιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τοῦ χρόνου ἔλου, νεωστὶ τυπωθὲν καὶ ἐπιμελῶς διορθωθὲν. Ἐνετίησιν ἀψλη' (1738), παρὰ Νικολάφ τῷ Σάρφ. *Con privilegio*. Типиконъ этотъ имѣеть сходство съ Типикономъ 1701 г., но есть въ немъ и особенности. Замѣчаніе объ употребленіи вина и елея въ великую субботу излагается, какъ и въ Типиконѣ 1606 г. Въ прибавочныхъ главахъ нѣтъ 4-ой статьи: Τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀγίων πατέρων и примыкающихъ къ ней. Въ концѣ приложена пасхалія отъ ἀψλη' года по ἀψνδ'.

7) Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα, νεωστὶ τυπωθὲν, ἐκ πολλῶν μὲν σφαλμάτων ἐκκαθαρθὲν ἐπιμελείᾳ τε καὶ σπουδῇ Σπυρίδωνος, ἱεροδιακόνου τοῦ Παπαδοπούλου, διορθωθὲν ἀκριβῶς πάνυ. Ἐνετίησιν ἀψφα' 1771, παρὰ Νικολάφ Γλυκεῖ τῷ ἐξ Ἰωαννίνων. *Con licenza de superiori e privilegio*. Μιμηταὶ ἐστὲ τοῦ Χριστοῦ.

Въ настоящемъ Типиконѣ противъ предыдущихъ изданій сдѣланы нѣкоторыя исправленія. Такъ напр., въ замѣчаніи о великомъ славословіи на праздникъ 23 Сентября (главѣ 12 по Мансветову) въ концѣ еще прибавлено: Εἶδ' οὖν οὐ βούλει, εἰπέ καὶ ἀπὸ στίχους τῆς Ὁκτώηχου, Δόξα ἰδιόμελον ἦχος πλ. β' Ἐνσαρχε λύχνε, Καὶ νῦν θεοτοκίον (стр. 24), О службѣ Екатерины великомученицы, положенной, по этому Уставу, 25 Ноября замѣчено: Σημείωσαι, ὅτι ἐν τισὶ Τυπικοῖς παλαιότεροις εὕρομεν τὴν ἀγίαν ἑορτάζεσθαι ἐν τῇ κδ' τοῦ παρόντος μηνός, ἐν τοῖς νεωτέροις δὲ εὕρομεν αὐτὴν ἑορτάζεσθαι ἐν τῇ κε' τοῦ αὐτοῦ μηνός, ἐν ἣ ἀποδίδοται καὶ ἡ ἑορτή, ἐν δὲ τῇ κδ' ψάλλομεν τὴν ἀκολουθίαν τῶν ἐν ἀγίοις ἱερομαρτύρων Κλήμεντος Ῥώμης καὶ Πέτρου Ἀλεξανδρείας [л. 40]. Замѣчаніе въ службѣ св. Спиридона подъ 12 Декабря [л. 45]. Замѣчаніе объ употребленіи вина и елея въ среду 5 недѣли διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας ради предстоящаго труда остается [л. 129]. Иначе изложено замѣчаніе объ употребленіи вина въ великую субботу: Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν δίδοται τὸ κατακλαστόν ὑπὸ τοῦ ἱερέως, εἶδ' οὕτω γίνεται ἡ εὐλόγησις τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου [л. 147].

Марковыхъ главъ сто, какъ и раньше. Противорѣчія въ службахъ на одинъ и тотъ же день въ праздниѣхъ Благовѣщенія не уничтожены, напр., въ службѣ пасхальной. Въ 13 главѣ повтореніе или ошибка наборщика замѣчена и исправлена.

Въ прибавочныхъ главахъ появилась снова статья: Τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ ἁγίων πατέρων. . . Въ концѣ статьи: 1) Ἑρμηνεία περὶ τοῦ πῶς νὰ εὕρης τέλειον πασχάλιον εἰς τὰ παρόντα κανόνια. 2) Κανόνιον τοῦ ἁγίου Πάσχα. 3) Κανόνιον τοῦ εὐρεῖν τὸν τε ἦχον καὶ τὸ ἐωθινόν, ὅταν ἀρχῆται τὸ Τριψῆδιον и 4) Κανόνιον τοῦ εὐρίσκειν τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων καὶ πάντα τὰ ἄλλα ἀκόλουθα.

8) Τυπικὸν σὺν Θεῷ ἁγίῳ, περιέχον πᾶσαν τὴν διάταξιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τοῦ χρόνου ὅλου, νεωστὶ τυπωθὲν καὶ ἐπιμελῶς διορθωθὲν. Ἐνετίησιν 1738, παρὰ Νικολάῳ τῷ Σάρῳ.

ОТДѢЛЪ ВТОРОЙ.

Типиконы святогорскіе (аѳонскіе).

СХХХVI. № 395. Τυπικὸν (заглавіе, что въ Руссиковскомъ соборномъ Типиконѣ), соборный Дохиарскій, рукопись въ 16 долю листа, 217 листовъ, писана скорописью весьма чотвою и красивою XV в. Изъ приписокъ узнаемъ имя писца: χεῖρ Γρηγορίου Ἀλωάτου. Эта приписка въ концѣ, а въ срединѣ есть другая слѣдующая приписка: Δίδου συγγνώμην τοῖς σφάλμασιν, ὡς ἀγροίκῳ πάνυγε. Въ началѣ рукописи въ честь писца имѣются слѣдующіе стихи, писанные рукою XVII—XVIII в. Τῆς χειρὸς εὗγε τῆς τοῦς γεγραφείσης.

Τυπικὸν φημί μονῆς Δοχειαρίου·

Ἀνὴρ γὰρ ἦν λόγιος καὶ ἐπιστήμων,

Ἄριστα γράψας κατὰ τρόπον ἀρχαίων,

Ἐν δεινότητι τὸν κάλαμον ἐλκόσας

Καὶ τῶν ἀρχαίων τὴν ποικιλίαν δείξας,
Ἵνα οἱ ἀπόγονοι εὐμαρῶς μέγα
Βλέπωσί τους καὶ ζήσωσιν ἐν Θεῷ.

Типиконъ этотъ легъ въ основу Руссиковскаго соборнаго Типикона, который потомъ значительно дополнился замѣчаниями изъ Типикона Діонисиатскаго монастыря. Въ концѣ Типикона, кромѣ прокимновъ, ничего нѣтъ. Что касается разнаго рода тропарей въ началѣ рукописи и въ концѣ, то они писаны значительно позднѣйшею рукою. На выходныхъ листахъ имѣется нѣсколько историческихъ замѣтокъ: (Σημείωσαι, ὅτι κατὰ τὸ 1820 ἔτος κρίμασιν (οἷς) οἶδε Κύριος, ἢ καὶ παραχωρήσει Θεοῦ) Δεκεμβρίου 24, τῇ παραμονῇ Χριστουγέννων ἦλθασιν οἱ ἀγαρινοὶ εἰς τὸ ἅγιον Ὅρος, καὶ ἐφύγασιν κατὰ τὸ 1830, Ἀπριλίου 13, κυριακῇ τοῦ Θωμᾶ· λοιπὸν εἰς τόσον διάστημα καιροῦ τὰ κακά, ὅπου ἐκάμασι γλῶσσα ἀνθρώπου νὰ τὰ εἰπῇ εἶναι ἀδύνατον, ἀφίνω νὰ λέγω πῶς ἐκέγασιν τοὺς παπάδες μὲ πυρωμένα σίδηρα καὶ μὲ λάδι τοὺς ἐζοιματούσασιν, καὶ λέγω διὰ τὰ ὅσα ἐκάμασι εἰς τὴν ἐκκλησίαν, φρίξον ἦλιε, ἐξ ἁμαρτιῶν μας, ἐπέρνασιν τὰ ἱερὰ ἄμφια καὶ στρωσίδια τῆς ἁγίας τραπεζῆς καὶ τὰ ἐκάμασι φορέματά τους, ἀσιμμένα δισκάρια, ὅπου θυσιάζονται τὸ Σῶμα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς, τὰ ἐπήρασι (φρίξον, ἦλιε, ἐξ ἁμαρτιῶν μας), καὶ ἐτινάζασιν τὰ βρωμερά τους τζιμπούκια τὴν στάχτιν, καὶ ἐκ τούτου ἅς ἐννοήσῃ ὁ καθεὶς τὴν λύσσαν τῶν ἀγαρινῶν ἕως ποῦ ἐξαπλώθη, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἡ κακία τῶν καλογήρων, διὰ τὴν ὁποίαν εἰς αἰσχρόνην τους ὁ Θεὸς ταῦτα ἔδωκε τους κατὰ τὸν προφήτην «Καὶ παρέδωκεν εἰς αἰχμαλωσίαν τὴν ἰσχὺν αὐτῶν, καὶ τὴν καλλονὴν αὐτῶν εἰς χεῖρας ἐχθρῶν». Далѣе слѣдуетъ другая замѣтка о пожарѣ въ 1818 г., Марта 17, въ келліи проигумена Ксенофскаго монастыря Парөөенія.

Есть тропарь преподобному Филоѳею, подвизавшемуся на св. горѣ Аѳонской. Тропарь на греческомъ языкѣ и переведенъ на русскій въ XVII в.

Чинопослѣдованіе надѣ больнымъ, состоящее изъ двухъ молитвъ. Писано въ XVII в.

СXXXVII. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη ἢ διάταξις καὶ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐν Ἱερο

σολόμοις ἀγίαις μοναῖς. Соборный Ватопедскій Типиконъ, рукопись въ листъ, на 219 листахъ, писана скорописью 7016 (1508) года. Въ концѣ приписка: Θεῶ ὑψιμέδοντι δόξα, τῷ δόντι καλὴν ἀρχὴν καὶ τέλος. Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ πάλιν ἐρῶ· δόξα σοι, ἔτος ζις'.

По составу, порядку статей и по тексту ихъ до ἀκολουθία τῆς ζόμης настоящій Типиконъ сходенъ съ Пантократорскимъ соборнымъ. Какъ на особенность, въ Мѣсяцесловѣ можно указать на службы 4, 5 и 6 Июля мѣсяца. Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀνδρέου Κρήτης καὶ τῆς ὁσίας Μάρθας, μητρὸς τοῦ ἀγίου Συμεῶν τοῦ θαυματουργοῦ, καὶ προεορτῆ τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ ἐν τῷ Ἀθῶ. Такъ говорится подъ 4 Июля и далѣе излагается самый порядокъ службы: Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα προσόμοια τοῦ ἀγίου Ἀνδρέου γ', λέγομεν αὐτὰ ἀνὰ μίαν ἤχος α', προσόμοιον· Τῶν οὐρανίων ταγμάτων, καὶ τοῦ ἀγίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου προσόμοια γ' ἤχος δ'. Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσι, καὶ αὐτὸ ἀνὰ μίαν, Δόξα τοῦ ἀγίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου ἰδιόμελον πλ. β' πρὸς Τῇ ἀθανάτῳ σου κοιμήσει, Τῇ ἰσαγγέλῳ πολιτείᾳ, Καὶ νῦν θεοτοκίον εἰς τὸν στίχον τῆς Ὀκτωήχου, Δόξα ἤχος πλ. δ'. Τὴν τοῦ Κυρίου πτωχεῖαν ἐλόμενος, Καὶ νῦν θεοτοκίον, τροπάριον ἤχος δ'. Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν. Τὴν δὲ ἀκολουθίαν τῆς ὁσίας φάλλομεν ἐν τοῖς ἀποδείπνοις. Εἰς τὸν ὄρθρον ἢ συνήθης στιχολογία, οἱ κανόνες τῆς Ὀκτωήχου εἰς σ' καὶ τῶν ἀγίων δύο, ἀπὸ γ' ᾠδῆς κοντάκιον τοῦ Ἀνδρέου ἤχος β'. Τὰ ἄνω ζητῶν. Σαλπίσας τρανώς τὰ θεῖα μελωδήματα ἐδείχθης φωστήρ . . . καὶ ὁ οἶκος, ἀφ' ἕκτης κοντάκιον τοῦ ἀγίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου ὁμοίως· Χριστοῦ τὸν ζυγὸν λαβῶν, Ἀθανάσιε, καὶ σοῦ τὸν σταυρὸν ἐπ' ὤμων ἀράμενος . . . καὶ τὸν οἶκον, ἐξαποστειλάριον, εἰς τὸν στίχον τῆς Ὀκτωήχου, Δόξα ἤχος πλ. β'. Ὅσιε πάτερ, εἰς παῖσαν τὴν γῆν, Καὶ νῦν θεοτοκίον [л. 100 об.).

На поляхъ противъ этой службы рукою писца замѣчено: Τὰ προεόρτια τοῦ ἀγίου Ἀθανασίου οὐ φάλλονται παρ' ἡμῖν.

На память пр. Аѳанасія ποιоῦμεν ἀγροπνίαν и изложена полная служба. Противъ стихирь на стиховнѣ и именно на «слава»: Τὴν τῶν πατέρων καλλονὴν замѣчено на полѣ писцемъ: Παρ' ἡμῖν εἰς τὸν στίχον Δόξα ἤχος πλ. α'. Τὸν τῆς ἀθανασίας ἐπώνυμον [л. 101).

6 Ιουλια. Μεθέορτα τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου καὶ μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σισώη τοῦ μεγάλου. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἱστῶμεν στιχηρὰ ς' καὶ ψάλλομεν τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου προσόμοια γ', ἦχος πλ. β' πρὸς Ὀλην ἀποθέμενοι, Ὀλην ἀρνησάμενος, καὶ ἕτερον β' καὶ τοῦ ἁγίου Σισώη προσόμοια γ', ἦχος δ' πρὸς Ἐδωκας σημειώσιν, Δόξα ἰδιόμελον τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ἦχος α', πρὸς Εὐφραίνου ἐν Κυρίῳ πόλις Θεσσαλονίκη· Εὐφραίνου ἐν Κυρίῳ στίφος τῶν μοναστῶν, Καὶ νῦν θεοτοκίον, εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ ἦχος πλ. β' προσόμοια, Τριήμερος ἀνέστης Χριστέ, Τὸν Ἀβραὰμ μιμούμενος, καὶ ἕτερον β', Δόξα ἦχος β'. Περικυκλοῦντες τὴν λάρνακα, Καὶ νῦν θεοτοκίον, τροπάριον ἦχος δ'. Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν. Ψάλλομεν δὲ τῇ αὐτῇ ἑσπέρα ἐν τοῖς ἀποδείπνοις κανόνα τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου ἦχος β', πρὸς Δεῦτε λαοί, Δεῦτε πληθύς. Εἰς τὸν ὄρθρον μετὰ τὴν συνήθη στιχολογίαν ἀναγινώσκουμεν ἐκ τοῦ βίου αὐτοῦ, κανὼν εἰς ς', τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου ἦχος πλ. β' μετὰ τοῦ εἰρμοῦ εἰς η' καὶ τοῦ ἁγίου Σισώη ἦχος πλ. δ' εἰς δ', ἀπὸ γ' ὠδῆς κοντάκιον τοῦ ἁγίου Σισώη ἦχος δ', πρὸς Ἐπεφάνης σήμερον. Ἐξασκήσας ἄγγελος ἐν γῆ ὠράθη, καταυγάζων, ὅσιε, τὰς διανοίας τῶν πιστῶν . . ., ἀφ' ἕκτης κοντάκιον τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου· Χριστοῦ τὸν ζυγόν, ἑξαπροστειλάριον. Εἰς τοὺς αἴνους Πᾶσα πνοή ἦχος δ', ἱστῶμεν στίχους δ', στιχηρὰ πρὸς Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσιν· Ὡσπερ φοίνιξ, καὶ ἕτερον β' δευτεροῦμεν τὸ α', Δόξα ἦχος πλ. α'. Σὺ τὸν Χριστὸν ἀγαπήσας, Καὶ νῦν θεοτοκίον, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις. Εἰς τὴν λειτουργίαν ζῆτει τὴν ἀκολουθίαν εἰς ὁσίους [π. 101 ὁβ.).

ПРОТИВЪ ЭТОЙ СЛУЖБЫ ЗАМѢЧЕНО: Καὶ τὰ μεθέορτα ἀργὰ παρ' ἡμῖν.

[π. 196). Δήλωσις τῶν δώδεκα μηνῶν περὶ τοῦ πότε ὀφείλομεν εἰς τὰς Δεσποτικὰς ἑορτὰς καὶ μνείας τῶν ἑορταζομένων ἁγίων ἀριστᾶν τὸ τέμπλον καὶ τὸν χορὸν καὶ πᾶσα κηρία ἄπτεσθαι εἰς τὰς ἱεράς εἰκόνας αὐτῶν.

Σεπτέμβριος. Τῇ α' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς σημαίνειν ἐπάνω ὀφείλομεν, ἄπτομεν δὲ τὸ τέμπλον καὶ τὸν χορὸν καὶ τὸ τῆς Κοιμήσεως καιρὶν εἰς τὸν ἑσπερινὸν καὶ μόνον. Εἰς δὲ τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου Συμεῶν ἄπτομεν κηρία δύο, εἰς δὲ τὸν ὄρθρον τὰ συνήθη.

Εἰς τὰς ς' τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ ἐν τῇ εἰκόνι αὐτοῦ ἄπτομεν κηρίον α'.

Εἰς τὰς ἡ' ἄπτομεν τὰ συνήθη κηρία τῆς κυριακῆς. Εἰς δὲ τὸ προσκύνημα τῆς Παναγίας ἄπτομεν κηρία γ', φυλάττοντες τὸ ἐν ἀκοίμητον. Δεῖ γὰρ γινώσκειν ἀπαραιτήτως, ὅτι, ὅτε ἄπτομεν ἐν τῷ προσκυνήματι κηρία γ', τὸ ἐν φυλάττειν ὀφείλομεν ἀκοίμητον.

Εἰς τὰς θ' ἄπτομεν ἐν τῷ προσκυνήματι κηρία δύο εἰς πᾶσαν τὴν ἀκολουθίαν διὰ τὴν μνήμην τῶν θεοπατόρων и т. д.

Подобныя замѣчанія сдѣланы для цѣлаго года.

[л. 199). Τάξις, γινομένη εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου τοῦ μυροβλότου, καθ' ἣν ἡμέραν ἐκτελεῖται ἡ σεβάσμιος αὐτοῦ. Здѣсь же, кромѣ этого, излагается служба, если храмовой праздникъ придется въ субботу и въ воскресенье.

[л. 200). Τὰ θεοτοκία τροπάρια τῶν ὀκτώ ἡχῶν τῆς ἑβδομάδος.

[л. 200 об.). Ἑρμηνεῖα περὶ τοῦ πῶς δεῖ ἀναγινώσκειν τοὺς βίους καὶ τὰ μαρτόρια τῶν ἁγίων καὶ τοὺς λοιποὺς λόγους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ.

Типиконъ не имѣетъ никакихъ противорѣчій и не страдаетъ излишками. Главная его особенность это та, что онъ содержитъ въ себѣ множество службъ, которыя положены почти на каждый день года. Святые съ пѣніемъ «Аллилуія» встрѣчаются только въ мѣсяцахъ Февралѣ, Мартѣ и Апрѣлѣ.

СХХХVIII. Τοπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη ἡ τάξις καὶ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις οὐσῶν ἁγίων μονῶν. Соборный Типиконъ лавры пр. Аѳанасія Аѳонскаго, рукопись въ большой листъ, 159 листовъ, писана въ два столбца чоткимъ почеркомъ XVI столѣтiя.

[л. 1). Τῷ σαββάτῳ ἑσπέρας. Εἶδησις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ, πῶς φάλλεται.

Διάταξις τῆς ἀγρυπνίας.

[л. 3 об.). Εἶδησις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ.

— Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μοναστηρίων, στιχολογία τοῦ Ψαλτῆρος. Далѣ слѣдуютъ главы, какъ въ Пантократорскомъ Типиконѣ, съ которымъ этотъ Типиконъ въ первой части имѣетъ большое сходство.

[л. 11). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ συνάξεως τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

Послѣ мѣсяца Февраля имѣется перерывъ и затѣмъ слѣдуютъ статьи [л. 55): Εἰδήσεις περὶ τῶν ἐωθινῶν, πῶς ἀναγινώσκονται ἀπὸ τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης κυριακῆς μέχρι τῶν ἁγίων Πάντων.

— Εἰδήσεις περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν τὸν τερέα.

[л. 56 об.). Μὴν Μάρτιας, ἔχων ἡμέρας λα'. Начинается снова Синаксарь.

[л. 78 об.). Службы въ недѣлю мытаря и фарисея.

[л. 77). Ἡ τεσσαρακοστὴ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. Суточная служба.

[л. 77 об.). Пері τοῦ πάσῃ σπουδῇ φυλάττειν. См. выше стр. 255—258.

[л. 78 об.). Прокимны и аллилуаріи 8 гласовъ.

— Ἀκολουθία τῆς ὅλης ἐβδομάδος τῶν προκειμένων τοῦ ἀποστόλου, τῶν ἀλληλουαρίων, τῶν εὐαγγελίων, τῶν κοινωνικῶν, τῶν ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ τελουμένων, ὅτε οὐκ ἔστιν ἑορταζόμενος ἅγιος.

[л. 80 об.). Τὰ προκειμένα τῆς ὅλης ἐβδομάδος, ἅπερ λέγεται ἐν τῷ ἐσπερινῷ.

— Ἔτεροι στίχοι εἰς τὸ Θεὸς Κύριος.

— Ἔτεροι εἰς τὸ Ἀλληλούια.

— Τὰ φωταγωγικά κατὰ τῶν ὀκτώ ἤχων φαλλόμενα.

— Εὐχή, λεγομένη ἐπὶ πᾶσαν ὀπώραν.

[л. 81). Μάρκου ἱερομονάχου σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικῶ. Главъ 86, что въ Пантократорскомъ Типиконѣ.

[л. 99). Τροπάρια, φαλλόμενα εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν ἐν τῷ ὄρθρῳ μετὰ τὸν ν' ἀντί τοῦ Ταῖς τῶν ἀποστόλων πρεσβείαις.

Ἔτερον ὅμοιον εἰς τὰ Φῶτα.

— Ἀκολουθία τῆς ζύμης.

— Τὰ ἀναστάσιμα ἀπολυτικά τῶν ὀκτώ ἤχων σὺν ταῖς θεοτοκίαις καὶ ὑπακοαῖς.

— Καθίσματα εἰς τὸν ἅγιον ἄγγελον, τὸν φύλακα τῆς ψυχῆς.

— Εὐχή εἰς αὐτόν.

— Τροπάρια θεοτοκία τῶν ὀκτώ ἤχων.

[л. 100). Κοντάκια, θεοτοκία.

[л. 100 об.). Κοντάκια διάφορα.

[л. 101). Τροπάρια εὐλογητάρια τοῦ σαββάτου.

[л. 101 об.). Ἔτερα εὐλογητάρια τῆς κυριακῆς.

— Τροπάρια, φαλλόμενα ἀναστάσιμα ἐν καθ' ἓνα ἤχους μετὰ τὴν δοξολογίαν εἰς τὰς κυριακὰς τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, παρέξ τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

— Ἔτερα τροπάρια, λεγόμενα εἰς τὰ ἀπόδειπνα τῆς μεγάλης μ' ἡμέραν παρ' ἡμέραν.

[л. 102). Ἔτερα στιχηρὰ ἰδιόμελα, φαλλόμενα ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου μετὰ τὸν ν' ἀντὶ τοῦ Ἀναστάς ὁ Ἰησοῦς.

— Κάθισμα εἰς πάντας ἀγίους.

— Κοντάκιον εἰς πάντας ἀγίους.

[л. 102). Μητροπολίτου Δυρραχίου τοῦ Καβάσιλα ἐκ τῶν κανονικῶν διατάξεων, τῶν ἐρμηνευθεισῶν παρ' αὐτοῦ ἐν ἰδίῳ συντάγματι περὶ τῆς καταλύσεως τοῦ δωδεκαήμερου.

[л. 103). Перὶ τοῦ πάσῃ σπουδῇ φυλάττειν τὸν προσετώτα μὴ παρορᾶσθαι ἐν τῷ Τοπικῷ ἅπαντα καὶ περὶ τοῦ μὴ διατρίβειν τοῦτον ἔξω τῆς μονῆς καὶ ἀμελεῖν τῶν πιστευθέντων αὐτῷ ψυχῶν ἄνευ μεγάλης ἀνάγκης.

Дальше идутъ тѣ же статьи, что выше до τὰ Φωταγωγικά τῶν ὀκτώ ἤχων включительно.

[л. 107 об.). Ἀκολουθία τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

[л. 125). Службы Пентикостарія безъ указаній на службѣ въ постѣ св. Апостоловъ.

[л. 136) чистый.

[л. 137). Μάρκου ἱερομανάχου σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπόρρητα τοῦ Τοπικοῦ. Главъ также 85 и по тексту онѣ сходны съ первыми.

[л. 156). Τροπάριον, φαλλόμενον εἰς τὴν ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν ἐν τῷ ὄρθρῳ μετὰ τὸν ν' ἀντὶ τοῦ Ταῖς τῶν ἀποστόλων πρεσβείαις и дальше до стихирь: Ἔτερα στιχηρὰ ἰδιόμελα, φαλλόμενα ἀπὸ τῶν κυριακῶν τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου μετὰ τὸν ν' ἀντὶ

τοῦ Ἀναστάς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ τάφου, & καὶ φάλλομεν ἐν παρ' ἐν.
Этими стихирами рукопись и оканчивается.

Тексты службъ и Марковыхъ главъ разнятся отъ Типикона 1438 года.

СХХХΙХ. № 94. Α. Τοπικόν (заглавія нѣтъ), употреблявшійся только въ лаврѣ св. Аѳанасія на Аѳонѣ, ркл. въ библиотекѣ лавры пр. Аѳанасія, въ 4 долю листа, 185 листовъ, писана скорописью XVI в. По составу своему этотъ Типиконъ таковъ: Пасхалия, служба на Пасху до недѣли Фоминой, нѣсколько замѣчаній общаго характера, какъ напр., о часахъ предъ литургіею, о празднуемомъ святомъ, если онъ приходится внутри недѣли, о праздникѣ Богородицы въ недѣлю, о по праздниствахъ въ недѣлю, службы по Мѣсяцеслову, при чемъ указываются и памяти создателей и благотворителей обители и службы по Трїодямъ постной и цвѣтной. Оканчивается рукопись началомъ службы недѣли святыхъ отецъ. Типиконъ составленъ на основѣ іерусалимскаго устава съ примѣсью обычаевъ мѣстныхъ, выработавшихся уже въ самой лаврѣ. Чтобы имѣть ясное представленіе объ особенностяхъ лаврскаго Типикона и его близости къ Типикону обители пр. Саввы, дѣлаемъ выдержки изъ Синаксаря и Трїоди.

Положено предпразднество св. Аѳанасію Аѳонскому. Наканунѣ: Μετὰ τὸ σημαῖναι τὰς καμπάνας ἀρχόμεθα τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ συνήθως καὶ μετὰ τὴν συνήθη στιχολογίαν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἀπτοῦν τὰ κηρία ὄλα, ὡς εἶπομεν, ψάλλεται [л. 21].

Ἐσπερινὸς τῆς μεγάλης παρασκευῆς. Περί δὲ ὥραν τῆς ἡμέρας, ὅλον μετὰ δύοσιν ἡλίου, ἀπτονται κανδήλια οἱ ὠρολόγιοι, ὁ δὲ μαϊστορος ἀπέρχεται καὶ ποιεῖ τὸν ἠγούμενον μετάνοιαν καὶ ὑποστρέψας σημαίνει τὸ μέγα, ὁ δουλευτῆς τὸ σιδηροῦν καὶ ἀρχόμεθα τοῦ ἑσπερινοῦ συνήθως, κηρία καθημερινά, φορένει διάκονος ἀπὸ τὴν ἀρχήν, ἤγουν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, φορένει δὲ πορφυρὰς ἀλλαγὰς, βάνει ὁ διάκονος καὶ ἐπιμάνικια ἀπὸ τὴν ἀρχήν, πλὴν τὰ ἐπιμάνικια καὶ τὸ ὠράριον εἰς τῆς γ', εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ κανονάρχης εἰς τὴν μέσσην λέγει τὰ προκείμενα ταῦτα· Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια, στίχος· Ὁ Θεός, ὁ Θεός μου, τὰς προφητείας καὶ τὸν ἀπόστολον, Ἀλληλοῦια φαλμὸς τῷ Δαβιδ καὶ ψάλλεται τὸ Ἀλληλοῦια, εἶτα τὸ εὐαγγέλιον παρὰ τοῦ

διακόνου, τὸ Εἶπωμεν πάντες κτλ. Ὅτε δὲ εἶπη· Πληρώσωμεν τὴν ἐσπερινήν, ἐπέρνει ὁ χαμηλὸς τὴν Σταύρωσιν καὶ ὁ τραπευτὴς ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ βῆμα καὶ τίθησι τὴν Ἀποκαθήλωσιν καὶ ἐξέρχεται, ἵνα ἔσβησε τὰ κηρία ὁ χαμηλὸς κατεβάσει τὸν Σταυρὸν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ ὑπάγει εἰς τὸν ἀριστερὸν χορὸν, τὰ ἀπόστιχα ἀπολυτίκια· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ μόνον ἕως τὸ Κηδεύσας ἀπέθετο καὶ ἀπόλουςις.

CXL. № 11 J. Τοπικόν, рукопись той же библи. (безъ начала) въ 32 долю листа, 224 листа, писана мелкою скорописью XVI в.

[л. 1]. Нѣсколько замѣчаній общаго характера относительно звона, зажженія свѣчъ, о празднованіи памяти святаго Богородицы.

[л. 14]. Службы по Тріоди.

Τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ εἰς τὸν ὄρθρον σημαίνει ὁ ἀργῶς (sic) τὸ κουδοῦνι, οἱ δὲ ἄλλοι τὰ κανδήλια. Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ ἀργῶς ἄπτει τὸν χορὸν, τὸ μέγα καὶ αἱ καμπάνες εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, ἄπτουν τὸν δομέστικον τὰ κηρία ποιεῖ καὶ ὁ βηματάριος μετάνοιαν τοὺς ἱερεῖς καὶ φορέσουσιν καὶ μετὰ τοῦ τροπαρίου ὑπᾶν τὴν εἰκόνα εἰς τὴν μέσην καὶ τὰ β' ἐξάφωτα με κηρία, ὅσα θέλει ὁ κανδηλάπτης, καὶ τὸ μανουάλιον τῆς εἰκόνας. Τὰ μεγαλονάρια εἰσὶ εἰς τὸ χαρτί, ὅπου φάλλομεν τῆς λιτῆς. Μεγαλονάρια ἴσταται ὁ κανονάρχης εἰς τὸ μέσον, λέγει τοὺς στίχους τοῦ Ἀμώμου, ὁ δὲ χαμηλός, ἢ διάκονος φορεμένος, κανοναρχεῖ τὰ μεγαλονάρια, τὸν εἰρμὸν τῆς α' στάσεως ἀνά ἕξ καὶ τὰ τροπάρια ἀπὸ μίαν φοράν, ἄρχει δὲ ὁ χορὸς ὁ ἄρχων καὶ τὰς μικρὰς στάσεις, ὅπου ἤρξε τὴν πρώτην ἀνάδοσιν. Στάσις β'. Ἀρχὴ αὐτὴν ὁ χορὸς, οὐδὲν ἄρχει, ὁμοίως καὶ τὰς μικρὰς στάσεις ὁ αὐτός, ὡς καὶ τὴν α', τὴν α' στάσιν ἀνά ς' καὶ τὰς μικρὰς ἀνά δ', ὁμοίως καὶ τὴν γ' στάσιν, καθὼς καὶ ἀνάγνωσις, τίθεται ἡ εἰκόνα εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, τὰ δὲ ἐξαφωτία εἰς τὰ παραβήματα, λέγομεν ἀνά μίας στάσεως εἰς τὸ Δόξα καὶ νῦν, ὁ διάκων αἴτησιν μικράν, πληρουμένων τῶν μεγαλοναρίων, λέγομεν εὐλογητάρια καὶ τὸ κάθισμα, ὡς προείπαμεν, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον τὸ β' βιβλίον εἰς τὸ τέλος, οὗ ἡ ἀρχὴ Τῆ ἐπαύριον· ὁ ν' καὶ ὁ κανὼν ὁ εἰς τὰ φύλλα με τὸν στίχον, ἀπὸ γ' ὠδὴν κάθισμα καὶ ἀνάγνωσις ἔχει καὶ πανηγυρικὸν λόγον καὶ ὅτε χρήζης ἀνάγνωσμα. Εἰς τὴν θ' φορένει ὁ διάκων καὶ ἐπιμανίκια, εἰς τοὺς αἶνους ὁ δουλευτὴς τὸν μέγαν καμπάνον, ποιεῖ καὶ ὁ βηματάριος τοὺς ἱερεῖς μετάνοι-

αν νὰ φορέσῃ εἰς τὸ ἐπιτάφιον, φορένει δὲ οἱ ἱερεῖς πορφυρᾶ ἐπιμά-
νικα καὶ οὐράρια στολίσας, καὶ ἄρχονται τῆς μεγάλης δοξολογίας, καὶ ὁ
ἐπιτάφιος ἐξέρχεται μετὰ μανουαλίων ε' ἀπὸ τὰ ἅγια θύρια, προπορευο-
μένων λαμπάδων καὶ διακόνων εἰς τὰ πλάγια τοῦ ἐπιταφίου μετὰ ρι-
πιδίων, καὶ οἱ ἄλλοι διάκονοι πορευόμενοι μετὰ κανιστηρίων καὶ θυμια-
τῶν. Δίδει ὁ ἡγούμενος τοὺς ἱερεῖς ὅλους κηρία ἀνὰ ἡμίσεος οὐγγείας.
Ἐπιστρέψαντες μετὰ τοῦ ἐπιταφίου, ποιεῖ σταυρὸν ὁ διάκων μέσα τοῦ
ναοῦ ἔμπροσθεν τοῦ ἐπιταφίου, λέγει· Σοφία, ὀρθοὶ καὶ ὁ λαός· Ὁ εὐ-
σχήμεων Ἰωσήφ, καὶ τίθεται εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ὁ ἐπιτάφιος καὶ εὐ-
θὺς ἢ προφητεία, ὁ ἀπόστολος καὶ τὸ εὐαγγέλιον ἔξω ὑπὸ τοῦ διακό-
νου. Ψάλλονται πρὸ τοῦ εὐαγγελίου ὁ δομῆστικὸς τὸ Ἀλληλοῦια, ὁ διά-
κων μετὰ τὸ εὐαγγέλιον τὰς αἰτήσεις καὶ ἀπολύει [л. 47].

[л. 62]. Τροπάρια τῶν ὀκτῶ ἤχων, ἢ θεοτοκία.

[л. 69]. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ τοῦ Μηνολογίου.

[л. 101]. Мѣсяцесловъ обычнаго іерусалимскаго Устава.

[л. 184 об.). Службы по Трїодямъ постной и цвѣтной
обычнаго іерусалимскаго Устава.

[л. 207]. Лунникъ. Въ лунникѣ имѣются годы 6878 и
6892 г.

CXLI. № 449. Τοπικόν (безъ начала), рукопись Діони-
сіатскаго монастыря, въ полулистъ, 56 листовъ, писана и
составлена іеромонахомъ Игнатіемъ въ 1624 году Февраля
14 дня. Ἐγράφη, замѣчено въ концѣ рукописи, ἐν ἔτει αχχδ',
Φεβρουαρίου ιδ'. Рукопись начинается 18 числомъ Декабрия,
а предыдущихъ листовъ нѣтъ въ рукописи и давно. Сина-
ксарь состоитъ изъ перечисленія именъ святыхъ, празднуемыхъ
нашею церковью, изъ указаній, гдѣ находить чтенія, поло-
женныя на богослуженіи и за трапезою, по Уставу, и изъ весьма
немногихъ замѣчаній мѣстнаго характера, въ родѣ, напр., слѣ-
дующихъ. Δεῖ γινώσκειν, замѣчается о водоосвященіи на Бого-
явление, ὅτι ἐσπέρας ὁ μέλλων ποιῆσαι τὸν ἁγιασμὸν ἱερεὺς ἐνδύεται
πᾶσαν τὴν ἱερατικὴν στολήν, πρωίας δέ, μελλόντων ἡμῶν κατελθεῖν εἰς
τὸν ἄρσαν, μόνον ἐπιτραχήλιον καὶ φελώνιον πάνινον ἐνδύεται [л. 6].
Подъ 24 Января замѣчено: Ἀναγινώσκεται ὁ βίος αὐτῆς (т. е. Ксе-
нии) εἰς δύοσει γ', εἰς δὲ τὴν τράπεζαν εἰς τὰ ἐπίλοιπα τοῦ ἁγίου
Κλήμεντος, ἢ μᾶλλον εἰς τὸν Ἀδριανουπολίτην, εἰς τὸν βίον

τοῦ ἁγίου Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ, ἐπεὶ καὶ συμφάλλεται ἡ ἀκολουθία αὐτοῦ μετὰ τῆς ἁγίας Ξένης [л. 8).

За Мѣсяцесловомъ непосредственно подобныя замѣчанія имѣются и для дней великаго поста и пятидесятницы.

[л. 25). Πίναξ τῶν ἐρμηνειῶν καὶ τάξεων ἐκκλησιαστικῶν ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου μέχρις οὗ ἀποδοθῆ τὸ Χριστὸς ἀνάστη. Главъ 42.

[л. 27). Ὁ ἐν ἱερομονάχοις ἐλάχιστος Ἰγνάτιος τοῖς ἐντεοφομένοις ἐν Κορίθῳ χαίρειν. Статью эту см. ниже въ соборномъ Типиконѣ Иверской обители съ вариантами.

[л. 27 об.). Κεφ. α'. Περὶ τῆς ἐβδομάδος, ἐξ ἧς ἄρχεται τὸ Τριψίδιον, τῆς προφωνησίμου λεγομένης, καὶ τῶν ἐπιλαγχανόντων ἁγίων τῇ κυριακῇ τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου, τῇ κυριακῇ τοῦ ἀσώτου, τῷ σαββάτῳ καὶ τῇ κυριακῇ τῆς ἀπόκρεω, τῷ σαββάτῳ καὶ τῇ κυριακῇ τῆς τυροφάγου καὶ τῷ σαββάτῳ καὶ τῇ κυριακῇ τῆς ὀρθοδοξίας (Въ этомъ случаѣ поется служба на повечеріи, а служба съ иконою святого соединяется съ дневною службою). Κεφ. β'. Περὶ τοῦ σαββάτου τῆς ἀπόκρεω καὶ (ἐκ τῶν ἀπορουμένων τοῦ Τοπικοῦ), εἰ τόχοι ἢ ἑορτῆ τῆς Ὑπαπαντῆς, ἢ τῆς Εὐρέσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου ἐν αὐτῷ, ἐν ᾧ καὶ περὶ τῆς στιχολογίας τοῦ Ψαλτηρίου τῶν δύο ἐβδομάδων καὶ τῶν δύο κυριακῶν αὐτῶν, ἧτοι τῆς ἀπόκρεω καὶ τῆς τυρινῆς. (Служба заупокойная поется или въ усыпальницѣ, или въ предыдущую субботу, а въ храмѣ правится служба праздника. Въ послѣднія двѣ недѣли читаемъ по одной каѳизмѣ). Κεφ. γ'. Περὶ τῆς ἀκολουθίας τῆς τετράδος καὶ τῆς παρασκευῆς τῆς τυρινῆς. Κεφ. δ'. Περὶ τοῦ σαββάτου τῆς τυρινῆς. Κεφ. ε'. Περὶ τῆς ἀκολουθίας τῆς κυριακῆς τῆς τυρινῆς, ἧτοι τοῦ ἑσπερινοῦ τοῦ σαββάτου καὶ τοῦ ὄρθρου καὶ τῆς λειτουργίας τῆς κυριακῆς. Κεφ. ς'. Περὶ τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς αὐτῆς κυριακῆς, ἐν ᾧ καὶ περὶ τοῦ ἀποδείπνου. См. ниже въ Тип. Иверск. монастыря. Κεφ. ζ'. Περὶ τῶν ἀναγνώσεων τῆς ἁγίας μ' τοῦ ὄρθρου. Κεφ. η'. Περὶ τοῦ πότε ἀναγνώσεται τὸ βραβεῖον, οὔτε κόλυβα ποιῶμεν νεκρώσιμα. Κεφ. θ'. Περὶ τοῦ πότε ἀνάπτονται τὰ κηρία τῶν σταταρίων. Κεφ. ι'. Περὶ τοῦ πῶς δεῖ σημαίνειν τὰς βαρείας εἰς τὴν τριθέκτην καὶ θ' καὶ τὸν ἑσπερινόν, ἔτι δὲ καὶ εἰς τὸ ἀπόδειπνον. Κεφ. ια'. Περὶ τοῦ πότε ποιεῖ ὁ κανονάρχης μετάνοιαν ἐν τῷ μέσῳ καὶ πότε οὐ ποιεῖ νῦν ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ μ'. Κεφ. ιβ'. Περὶ τοῦ πότε οὐ λέγεται Τρισάγιον

ἐν τῷ τέλει τῆς α΄ ὥρας καὶ τῶν τυπικῶν. Κεφ. ιγ΄. Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν μετανοιῶν. Κεφ. ιδ΄. Περὶ τοῦ καθημερουσίου μεγάλου ἀποδείπνου καὶ τῆς κυριακῆς. Κεφ. ιε΄. Περὶ τοῦ σαββάτου τῆς πρώτης ἐβδομάδος. Κεφ. ις΄. Περὶ τῶν τριῶν σαββάτων τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης μ΄, ἤγουν τοῦ β΄, τοῦ γ΄ καὶ τοῦ δ΄, ἐν οἷς φάλλομεν Ἀλληλούια. Κεφ. ιζ΄. Περὶ τῶν δύο ἑορτῶν, δηλονότι τῆς Εὐρέσεως τῆς κεφαλῆς τοῦ τιμίου Προδρόμου καὶ τῶν ἀγίων μ΄. (Здѣсь изложены службы суточные накануне этихъ праздниковъ). Κεφ. ιη΄. Εἰ τόχοι ἐν σαββάτῳ ἢ μνήμῃ τοῦ Προδρόμου, ἢ τῶν ἀγίων μ΄. Κεφ. ιθ΄. Περὶ τῆς προσκυνήσεως τοῦ τιμίου σταυροῦ τῆ β΄, τῆ δ΄ καὶ παρασκευῆ. Κεφ. κ΄. Περὶ τῶν τριῶν καθισμάτων τοῦ Ψαλτηρίου τοῦ μεγάλου κανόνος πῶς λέγονται. Κεφ. κα΄. Περὶ τῆς ἀκολουθίας τοῦ μεγάλου κανόνος. Κεφ. κβ΄. Περὶ τῆς ἀκαθίστου τῷ σαββάτῳ τῆς ε΄ ἐβδομάδος. См. ниже κεф. л' въ Иверск. Типиконѣ. Κεφ. κγ΄. Ἑρμηνεία περὶ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ τετραευαγγελίου ἐν τῷ μέσῳ. (См. ниже въ собор. Пантел. Типиконѣ). Κεφ. κδ΄. Περὶ τοῦ μεσονοκτικοῦ τοῦ σαββάτου τοῦ Λαζάρου καὶ περὶ τοῦ ἀποδείπνου τῆς κυριακῆς τῶν Βαΐων. Κεφ. κε΄. Περὶ τῶν τριῶν μεσονοκτιῶν τῆς μεγάλης ἐβδομάδος. Κεφ. κς΄. Περὶ τῶν ὥρῶν τῆς μεγάλης τετράδος. Описывается прощание игумена съ братією. Κεφ. κς΄. Περὶ τοῦ μεσονοκτικοῦ τῆς μεγάλης ε΄, ο μαρτυροῦσιν, ο часахъ и ο литургии. Здѣсь же находимъ два замѣчанія: 1) что послѣ евангелія икона Тайной вечери замѣняется иконою Распятія и 2) ἐτι ἐπὶ τὸ Ἐπί σοι χαίρει. . . ὑψοῦται ἡ προσφορά, ἣν ἀσπαζόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν μετὰ τὸ ἀριστῆσαι ἐν ὅλῃ τῇ ἐβδομάδι τῆς Διασκαίνησιμου καὶ εἰς κοινικὸν προαγιάζεται ὁ ἄρτος, ὃν μερίζομεν τῇ κυριακῇ τῆς Λαμπρᾶς καὶ ἔχομεν ἐν ὅλῳ τῷ ἐνιαυτῷ [л. 44 об.]. Κεφ. κη΄. Μεσονοκτικὸν καὶ ὄρθρος τῆς μεγάλης παρασκευῆς. Κεφ. κθ΄. Περὶ τῶν ὥρῶν τῆς μεγάλης παρασκευῆς καὶ τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης παρασκευῆς ἑσπέρας. (Описывается лишь положеніе иконы и цѣлованіе ея. См. ниже κεф. μβ΄, μγ΄ въ Иверск. Тип.). Κεφ. λ'. Μεσονοκτικὸν, ὄρθρος, ἑσπερινὸς τοῦ μεγάλου σαββάτου. См. κεф. μδ΄ въ Иверск. Тип. Что касается вечерни и литургии, то она изложена такъ: Εἰς τὸν ἑσπερινὸν σημαίνει τὸ ἄνω σήμαντρον, εἰς δὲ τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἄπτομεν τοὺς κηροὺς τῶν σταταρίων καὶ τοὺς σταυροὺς, τὸν δὲ χορὸν εἰς τὸ Ὅσοι εἰς Χριστόν, θυμιῶντες καὶ ἐνὸς τῶν ἀδελφῶν, ὡς ἔθος, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἀκολουθίας, καθὼς διαλαμβάνει ὁ τύπος.

Κεφ. λα'. Μεσονοκτικόν, ὄρθρος καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς λαμπρᾶς κυριακῆς. См. ниже κεф. а' въ Иверск. Тип. Κεφ. λβ'. Τῆ Λαμπρᾶ εἰς τὴν τράπεζαν. Κεφ. λγ'. Ἑσπερινὸς τῆς Λαμπρᾶς. Κεφ. λδ'. Περὶ τῆς τελομένης λιτανείας τῆ νέα τρίτη πρωί. Κεφ. λε'. Περὶ τῶν ὥρῶν τῆς λειτουργίας. Κεφ. λς'. Περὶ τοῦ βραβείου καὶ τῆς παρακλήσεως πότε ἄρχονται καὶ πότε καταλιμπάνονται. Κεφ. λς'. Περὶ τοῦ πῶς ψάλλεται τὸ Μηναῖον μετὰ τῶν μεθεόρτων. Κεφ. λη'. Περὶ τοῦ ψαλλομένου τῆ παρασκευῆ ἑσπέρας νεκρωσίμου κανόνος καὶ τοῦ θεστοκαρίου. Κεφ. λθ'. Περὶ τῆς ἀκολουθίας τῆς κυριακῆς τῶν Μυροφόρων. Περὶ τοῦ ἀποδείπνου τῆς αὐτῆς κυριακῆς. Κεφ. μ'. Περὶ τοῦ πῶς ψάλλονται οἱ κανόνες τῆ κυριακῆ τῆς Σαμαρείτιδος εἰς τὸν ὄρθρον. Κεφ. μα'. Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῆς ἑορτῆς τῆς Λαμπρᾶς. Часы и литургия Пасхи. Κεφ. μβ'. Περὶ τοῦ πῶς ψάλλονται αἱ καταβασαί ἐν ὄλῳ τῷ ἐνιαυτῷ. [л. 55]. Μεγαλονάρια, ψαλλόμενα εἰς τὰς τῶν Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν ἑορτῶν ἐννάτας ὥδᾶς.

Настоящій Типиконъ Игнатія, составленный имъ на основаніи наблюденій и изученія мѣстной практики и практики иныхъ монастырей, ради сохраненія мѣстныхъ особенностей въ памяти потомства и по примѣру другихъ обитателей, былъ значительно дополненъ и передѣланъ въ 1638 г. Иоасафомъ іеромонахомъ, который далъ своему Типикону уже надлежащій видъ. Оставивъ предисловіе 1624 года іеромонаха Игнатія, іером. Иоасафъ заключеніе его излагаетъ такъ: καὶ τὸς ὑφορώμενος τὰ μέχρις ἡμῶν ἐκ παραδόσεως τῶν παλαιῶν πατέρων κεκρατηχότα ἔθη τινὰ μετὰ καὶ τῶν τοῦ καθολικοῦ καὶ παλαιοῦ Τυπικοῦ (т. е. 1624) ἐν συνόψει ἐρμηνειῶν, ἐγγράφως τοῖς καθ' ἡμᾶς παραδοῦναι πειράσομαι. Ἀρξόμεθα δ' ἐντεῦθεν, ὅθεν καὶ ὁ τοῦ ἐνιαυτοῦ κύκλος ἄρχεται. Обстоятельнымъ заглавіемъ своего Типикона (См. опис. Діонисіатскаго соборнаго Типикона) іером. Иоасафъ даетъ ясныя указанія, какими источниками пользовался онъ, при составленіи своего Типикона. Кромѣ преданій отцевъ, Типикона древняго Игнатія, онъ многое позаимствовалъ изъ обычнаго іерусалимскаго Устава съ Марковыми главами. Весь этотъ матеріалъ онъ изложилъ въ 72 главахъ (Иверскій Типикъ невѣрно считаетъ 62 главы), начиная съ мѣсяца Января по Августъ (это Минологіѣ), при чемъ Марковы главы (Μάρκου іερομονάχου) и замѣчанія древняго Типикона (ἐρμηνεῖαι) изложилъ подъ тѣми

числами Минологія, къ которымъ онѣ относятся. Также онѣ сдѣланы и съ службами по Тріодямъ постной и цвѣтной. Оставивъ основной текстъ іерусалимскаго Типикона, іеромонахъ Іоасафъ включилъ или, вѣрнѣе, вписалъ въ него ерминіи Типикона 1624 г. съ небольшими измѣненіями и съ прибавленіемъ замѣчаній съ полей рукописи и съ внесеніемъ ихъ въ текстъ, озаглавливая: *ἐκ τοῦ παλαιῦ Τυπικῶ*. (См. подстрочныя прим. въ Ивер. Типиконѣ и особенно службы великой пятницы, литанію въ среду пасхальной недѣли и т. п.). Небольшія разности, быть можетъ, выработанныя въ монастыряхъ на протяженіи послѣднихъ 18 лѣтъ, протекшихъ со времени написанія Типикона іеромонахомъ Игнатіемъ, іером. Іоасафъ внесъ въ свой Типиконъ и тѣмъ текстъ его отличилъ отъ текста своего предшественника. Послѣ Пятидесятницы мы имѣемъ въ этомъ Типиконѣ изложеніе службы на постъ св. Апостоловъ и еще статьи: а) *Περὶ τῆς τοῦ ἡχοῦ ἐναλλαγῆς*, б) *περὶ προзорτίων Δεσποτικῶν, εἰ τόχωσιν ἐν χοριακῇ*, в) *περὶ τῶν ἐορτῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, εἰ τόχωσιν ἐν χοριακῇ* и т. д. (См. выше описаніе этого Типикона). Въ концѣ статьи: какъ поются катавасіи и мегалинаріи взяты изъ Типикона 1624, а послѣдняя статья «о поименованіи ктиторскихъ именъ» составлена вновь.

Иверскіе архимандриты Иларіонъ и Аеанасій въ 1878 г. списали Типиконъ для своего монастыря отсюда, но въ свою работу привнесли нѣчто и свое. (См. Тип. Иверск. соборный л. 137). Они весь Типиконъ раздѣлили на двѣ части: Минологіи и службы Тріодныя, и сдѣлали нѣсколько добавочныхъ главъ. Въ Иверскомъ Типиконѣ имѣются измышленія и ихъ разума, напр., упоминаніе о Маркѣ Ефесскомъ, какъ составителѣ главъ іеромонаха Марка, и др. Въ источникахъ находимъ указаніе на Типиконъ праваго и лѣваго хоровъ, подъ которыми нужно разумѣть Діонисіатскіе Типиконы 1624 и 1638 годовъ. Что же касается ссылки на Типиконъ (*ἐν τῷ μεγάλῳ Τυπικῷ Ἀδριανουπόλιτου*) Адрианополита, то она занесена о. Іоасафомъ въ свой Типиконъ, очевидно, тоже по недоразумѣнію. Въ Типиконѣ 1624 г. дѣлаются неоднократно такія ссылки: напр., подъ 15 Мая: *Τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Παχωμίου τοῦ μεγάλου. Ὁ βίος αὐτοῦ ἐν τῇ βύβλῳ Ἀδριανουπόλιτου λό-*

γος δ', ἐξ οὗ ἀναγινώσκωμεν εἰς τὸν ὄρθρον καὶ τὰ ἐπίλοιπα εἰς τὴν τράπεζαν [л. 12 об.], подѣ 5 Юля: Τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ ἐν τῷ Ἄθῳ. Τὸ ἐγκώμιον αὐτοῦ ἐν τῷ τοῦ Ἀδριανουπολίτου βιβλίῳ λόγος η', ἐν τῷ α' τμήματι, ἐξ οὗ ἀναγινώσκωμεν εἰς τὸν ὄρθρον καὶ τὸ ἐπίλοιπον εἰς τὴν τράπεζαν [л. 15], подѣ 23 Января: Τῆς ὁσίας ἱερομάρτυρος ἡμῶν Ξένης, ἀναγινώσκεται ὁ βίος αὐτῆς εἰς δ', γ', εἰς δὲ τὴν τράπεζαν εἰς τὰ ἐπίλοιπα τοῦ ἁγίου Κλήμεντος, ἢ μᾶλλον εἰς τὸν Ἀδριανουπολίτην εἰς τὸν βίον τοῦ ἁγίου Μαξίμου ὁμολογητοῦ κ. τ. λ. [л. 8). Такимъ образомъ это была книга, именуемая «Панегирикомъ» (такъ понималъ ее и самъ Игнатій, озаглавивъ вторую часть своего Типикона: Ἐντεῦθεν ἀρχόμεθα τοῦ Πανηγυρικοῦ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς), или Сборникъ словъ на праздники и памяти святыхъ, написанный въ Адрианополѣ или уроженцемъ этого города. Подѣ перомъ уже о. іером. Іоасафа и иверскихъ архимандритовъ Игнатія и Аѳанасія этотъ Сборникъ превратился въ великій Типиконъ Адрианополита. Впрочемъ, о. Іоасафъ не вездѣ такъ титулуетъ эту книгу [л. 15).

SXLII. Τοπικὸν συνοπτικὸν ὁμοῦ καὶ τοπικόν, περιέχον τὴν τοῦ Μηνολογίου ἐρμηνείαν τὴν τε τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς ὁμοῦ καὶ τῆς Πεντηκοστῆς μετὰ καὶ τῶν ἀναγκασιτέρων κεφαλαίων τοῦ κυροῦ Μάρκου καὶ ἄλλων τινῶν [л. 2). Соборный Типиконъ Аѳонско-Діонисиатскаго монастыря, рукопись въ 16 долю листа, 291 листъ, писана мелкою красивою скорописью 1638 года. Годъ написанія опредѣляется слѣдующею припискою: Τὸ παρὸν Τοπικὸν ὁμοῦ καὶ τὸ τοπικόν ὑπάρχει κτήμα τῆς εὐαγεστάτης καὶ βασιλικῆς μονῆς τοῦ τιμίου Προδρόμου, ἦτοι τοῦ κυρίου Διονυσίου, ἐγράφη δὲ ἐνταῦθα παρ' ἐμοῦ Ἰωάσαφ τοῦ ἐλαχίστου ἐν ἱερομονάχοις, προτροπῆς δὲ καὶ ἀξιώσεως τοῦ πανοσιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις καὶ προηγιασμένου κυροῦ Δανιήλ, καὶ ἀναγινώσκοντες αὐτὸ εὐχεσθε ὑπὲρ ἐμοῦ, καὶ εἴτι σφαλερὸν εἰρημένον εἶη, συγχωρήσαντες διορθώσατε, ἀνθρώπινον γὰρ πάθος ἐστὶ τὸ ἀμαρτάνειν· ἀφιερῶθη οὖν ἔνεκεν ψυχικῆς σωτηρίας ἐν τῷ χορῷ τῷ ἀριστερῷ τῆς ἐκκλησίας, καὶ ὁ βουλόμενος ἀποξενῶσαι αὐτὸ ἐκ τοῦ χοροῦ, ὡς ἐφημεν, ἔστω ὑπὸ τῶν ἀφορισμῶν τῶν πατέρων καὶ τὸ ἐπιτίμιον μετὰ τῶν ἱεροσύλων, Ἀμὴν. Ἐν ἔτει ζρμε', μηνὶ Ὀκτωβρίῳ [л. 291).

[л. 1). Ὁ ἐν ἱερομονάχοις ἐλάχιστος Ἰγνάτιος τοῖς ἐντευξομένοις ἐν Κυρίῳ χαίρειν (см. эту статью въ Иверскомъ Тип.).

[л. 2) Πίναξ τῶν κεφαλαίων сь надписью наверху: Χριστὸς παράσχοι τοῖς ἐμοῖς πόνοις χάριν. Всѣхъ главъ считается 72.

Κεφ. α'. Περὶ τῆς ἰνδίκτου καὶ τοῦ ὀσίου πατρὸς ἡμῶν Σομεῶν, εἰ τόχῳσιν ἐν κυριακῇ. Κεφ. β'. 13 Ноября. Περὶ τῆς ἑορτῆς τῶν ἐγκαινίων, εἰ τόχοι ἐν κυριακῇ. Κεφ. γ'. Октябрю 11. Περὶ τῆς ζ' συνόδου καὶ πῶς φάλλεται. Κεφ. δ'. Περὶ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς τῶν Χριστουγέννων ἀγίας τεσσαρακοστῆς. Κεφ. ε'. Περὶ τῆς κυριακῆς τῆς πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, εἰ τόχοι πρὸ τῶν κ' τοῦ Δεκεμβρίου μηνός. Κεφ. ς'. Περὶ τῆς αὐτῆς κυριακῆς, εἰ τόχοι κατὰ τὴν κ', ἢ μετὰ τὴν εἰκοστὴν τοῦ Δεκεμβρίου μηνός. Κεφ. ζ'. Περὶ τῆς αὐτῆς κυριακῆς, εἰ τόχοι τῇ κδ' τοῦ αὐτοῦ μηνός. Κεφ. η'. Περὶ τῆς μνήμης τῶν ἀγίων θεοπατέρων, πῶς καὶ πότε φάλλεται, εἰ τόχῳσι τὰ Χριστούγεννα ἐν κυριακῇ. Κεφ. θ'. Περὶ τῆς μετὰ τὴν Χριστοῦ γέννησιν κυριακῆς. Κεφ. ι'. Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων, εἰ τόχῳσιν ἐν κυριακῇ. Κεφ. ια'. 1 Января. Περὶ τῆς Περιτομῆς καὶ τοῦ μεγάλου Βασιλείου, εἰ τόχῳσιν ἐν κυριακῇ. Κεφ. ιβ'. Περὶ τῆς ἑορτῆς τῆς Ὑπαπαντῆς, εἰ τόχοι τῇ κυριακῇ τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου, ἢ τοῦ ἀσώτου, ἢ τῆς ἀπόκρεω, ἢ τῆς τυρινῆς. И другія главы 13—22 тѣ же, что въ Ивер. гл. 52—63. Κεφ. κγ'. Περὶ τῆς Εὐρέσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου, εἰ τόχοι τῷ σαββάτῳ τῶν ψυχῶν, ἢ τῇ β' τῆς πρώτης ἑβδομάδος τῆς μ'. Далѣе главы 24—30 тѣ же, что въ Иверск. гл. 66—71. Κεφ. λα'. Περὶ τῆς μνήμης τῶν ἀγίων μ', εἰ τόχοι τῷ σαββάτῳ τοῦ ἀγίου Θεοδώρου, ἢ τῇ α', ἢ γ' κυριακῇ τῶν ἀγίων νηστειῶν. Κεφ. λβ'. Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῷ σαββάτῳ τῆς ἀκαθίστου, ἐν ᾧ καὶ περὶ τοῦ ἀποδείπνου καὶ τοῦ μεσονυχτικοῦ τῶν δύο τούτων ἑορτῶν, οἷον τοῦ τιμίου Προδρόμου καὶ τῶν ἀγίων μ'. Ἐπι δὲ καὶ εἰ τόχοι ἢ μνήμη αὐτῶν ἡμέρα σαββάτῳ. Κεφ. λγ'. Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι σαββάτῳ ἢ κυριακῇ, ἢ β'. Κεφ. λδ'. Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῇ γ' κυριακῇ τῶν ἀγίων νηστειῶν. Далѣе главы 35—46 изложены, какъ въ Иверск. Типиконѣ, при чемъ 85 и 86, гл. слиты въ одну 35. Κεφ. λς'. Περὶ τῆς μνήμης τοῦ ἀγίου Γεωργίου, εἰ τόχοι τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ, ἢ τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ, ἢ τῇ κυριακῇ τῆς Λαμπρᾶς. Κεφ. μη'. Περὶ τῆς

αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῆ ἑβδομάδι τῆς Διακαινησίμου. Κεφ. μθ'.
 Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῆ κυριακῆ τοῦ Θωμᾶ. Κεφ. ν'.
 Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῆ κυριακῆ τῶν Μυροφόρων, ἢ τοῦ
 παραλύτου, ἢ τῆς Σαμαρείτιδος. Κεφ. να'. Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ
 τόχοι τῆ δ' τῆς μεσοπεντηκοστῆς. Κεφ. νβ'. Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ
 Θεολόγου, εἰ τόχοι ἐν μιᾷ τῶν κυριακῶν τῆς ν'. Κεφ. νγ'. Περὶ τῆς
 αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῆ δ' τῆς μεσοπεντηκοστῆς. Κεφ. νδ'. Περὶ
 τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῆ κυριακῆ τῆς Σαμαρείτιδος. Κεφ. νε'.
 Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῆ δ' τῆ πρὸ τῆς Ἀναλήψεως.
 Κεφ. νς'. Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῆ ε' τῆς Ἀναλήψεως.
 Κεφ. νζ'. Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῆ κυριακῆ τῶν ἁγίων
 Πατέρων.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἡ ἐρμηνεία τῶν δύο ἑορτῶν τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ
 τοῦ Θεολόγου οὐκ εἰσὶν ἐν τῷ Μηναίῳ, ἀλλ' ἐν τῇ ν' ἀναμεταξὺ
 τῆς κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ καὶ τῶν Μυροφόρων.

Κεφ. νη'. Εἰ τόχοι ἅγιος, ἔχων εἰκόνα ἐν μιᾷ τῶν κυριακῶν
 τῆς ἁγίας ν'. Κεφ. νθ'. Περὶ τῆς δ' τῆς πρὸ τῆς Ἀναλήψεως, ἐν ἣ
 ἀποδίδεται ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα. Κεφ. ξ'. Περὶ τῆς νηστείας τῶν
 ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τῆς ἀκολουθίας αὐτῆς, ἐν ᾧ καὶ περὶ τῆς τά-
 ξεως καὶ ἐναλλαγῆς τοῦ ἡχοῦ, τῆς γινομένης ἐν ἀρχῇ ἐκάστης περιό-
 δου ἐν τοῖς χοροῖς ἐν ὄλῳ τῷ ἐνιαυτῷ. Κεφ. ξα'. Περὶ προεορτίων
 Δεσποτικῶν, εἰ τόχωσιν ἐν κυριακῇ. Κεφ. ξβ'. Περὶ τῶν ἑορτῶν τῆς
 ὑπεραγίας Θεοτόκου, εἰ τόχωσιν ἐν κυριακῇ. Κεφ. ξγ'. Περὶ τῶν Δε-
 σποτικῶν ἑορτῶν τῆς Ὑψώσεως, τῶν Χριστουγέννων, τῶν Φώτων καὶ
 τῆς Μεταμορφώσεως, εἰ τόχωσιν ἐν κυριακῇ. Κεφ. ξδ'. Περὶ τῆς ἀπο-
 δόσεως τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν. Κεφ. ξε'. Περὶ ἀποδόσεως τῶν Δε-
 σποτικῶν ἑορτῶν, εἰ τόχωσιν ἐν κυριακῇ. Κεφ. ξς'. Περὶ ἁγίου, ἔχον-
 τος ἀγρυπνίαν, εἰ τόχοι ἐν κυριακῇ. Κεφ. ξζ'. Περὶ ἁγίου, ἔχοντος
 Μακάριος ἀνὴρ καὶ πολυέλεον, εἰ τόχοι ἐν κυριακῇ. Κεφ. ξη'. Περὶ
 ἁγίου, ἔχοντος εἰκόνα, εἰ τόχοι ἐν κυριακῇ μετὰ προεορτίων ἢ μεθ-
 εορτῶν Δεσποτικῶν καὶ περὶ μὴ ἔχοντος. Κεφ. ξθ'. Περὶ προεορτίων
 καὶ μεθεορτῶν, εἰ τόχωσιν ἐν κυριακῇ μετὰ β' ἁγίων. Κεφ. ο'. Περὶ
 τοῦ πότε οὐ στιχολογοῦμεν τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν. Κεφ. οα'. Περὶ τοῦ
 πότε στιχολογεῖται Ἡ Τιμιωτέρα καὶ πότε οὐ στιχολογεῖται. Κεφ. οβ'.
 Περὶ τοῦ πῶς φάλλονται αἱ καταβασαί ἐν ὄλῳ τῷ ἐνιαυτῷ.

[Л. 5). Заставка простой работы. Мѣн Σεπτέμβριος.

О службѣ 1 Сентября на полѣ замѣчено: ποιούμεν δοξο-

λογίαν, а въ текстѣ говорится: Ἐχει εἰκόνα ὁ ἅγιος Συμεών, ποιούμεν καὶ κόλυβα πρωτῆ.

Въ службѣ 9 Сентября замѣчено: Ἡ ἀκολουθία τοῦ μάρτυρος Σεβαστιана φάλλεται, εἰς τὸ λοχνικὸν αὐ στιχολογοῦμεν διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας. Οὕτω γὰρ ποιούμεν ἐν πάσαις ταῖς ἀγρυπνίαις ἐσπέρας, οὔτε εἰς τὸ βραβεῖον μνημονεύομεν εἰς τὸ τέλος τοῦ ἐσπερινοῦ, οὔτε λιτὴν ποιούμεν εἰς τὸ τέλος τοῦ ἀποδείπνου [л. 10].

13 Сентября. Τοῦ ἁγίου Αὐτονόμου. Ἡ ἀκολουθία τούτου φάλλεται εἰς τὸ ἀπόδειπνον, ἡ δὲ ἀκολουθία φάλλεται πᾶσα τῆς ἑορτῆς καὶ ἀποδίδεται [л. 11].

13. На обновленіе храма ποιούμεν δὲ πάντα τὰ τῆς δοξολογίας, ἡγουν σημαίνει τὸ ἄνω σήμαντρον, ἀνάπτονται οἱ σταυροὶ καὶ θυμιᾶ καὶ ὁ διάκονος [л. 11].

Подъ 13 Ноября внизу замѣчено другою рукою: Ποιοῦμεν πάντα τῆς δοξολογίας, φάλλομεν τὸ Μακάριος ἀνὴρ, ἀνάπτομεν τοὺς σταυροὺς, φάλλομεν τὸν πολυέλεον, δοξολογία μεγάλη καὶ ἡ λειτουργία ἐν τῷ μέσῳ [л. 37].

6 Декабря положена полная служба. Εἰς τὴν τράπεζαν εἰς τὸν Δαμασκηνόν. (На поляхъ): Πρὶν τῆς λειτουργίας ποιούμεν μνημόσυνον κτητορικὸν Ῥοξάνδρας τῆς κτητορίας, ἡγουν τῆς θυγατρὸς τοῦ Πέτρου [л. 39 об.].

Подъ 9 Декабря замѣчено на полѣ рукою писца: Εἰκόνα καὶ κόλυβον. Αὕτη δὲ ἡ εἰκόνα τῆς Συλλήψεως, (св. Анны) κρέμονται ἐν τῷ χορῷ [л. 40]. Это значить, что икона святой повѣшена въ хоросѣ, который и доселѣ украшаютъ эти иконы, будучи подвѣшены въ переплетахъ его.

Подъ памятью 12 Декабря Спиридона чудотворца внизу находимъ слѣдующую замѣтку 1756 г. Ἀναμνήσαμη (вѣροятно ἀνεκαινίσκαμεν) τὰ περίεξ Δουξάτα τοῦ μοναστηρίου διὰ ἐξόδου καὶ δαπάνης τοῦ πανοσιωτάτου ἁγίου προηγουμένου κὺρ Ἰωακείμ Πολίτου διὰ γρόσια 1200, διὰ τὰ ἑορτάζηται ὁ ἅγιος Σπυρίδων. Μακάριος ἀνὴρ, δοξολογία καὶ εἰς τὸ μέσον λειτουργία, μνημόσυνον Ἰωακείμ ἱερομονάχου. Βλέπε καλῶς, ἵνα μὴ γίνῃ ἀμέλεια τῆς αὐτῆς ἑορτῆς καὶ δώσης... Далѣе при переплетѣ отрѣзано [л. 40].

13 Декабря замѣчено: Ἡ λειτουργία τελεῖται ἐν τῷ καθολικῷ. На полѣ: Πρὸ τῆς λειτουργίας φάλλομεν μνημόσυνον ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Κωνσταντίνου [л. 41 об.].

16 Декабря: Τίθεται ἐν τῷ προσκυνήματι ἡ χάρα τῆς ἁγίας Θεοφανῶ τῆς βασιλείας [π. 43 ὀβ.).

18. Τῇ ιη' τοῦ παρόντος μηνὸς συμφάλλεται καὶ ὁ ἅγιος Μόδεστος, πατριάρχης Ἱεροσολύμων, μετὰ τοῦ ἁγίου Σεβαστιανοῦ. Ἔχει γὰρ εἰκόνα καὶ κόλυβον [π. 47).

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι σχολάζει καὶ Ὀκτώηχος καὶ τὸ ἐν κάθισμα τοῦ Ψαλτηρίου μέχρι τῆς ιδ' τοῦ Ἰανουαρίου μηνός, ἐν ἧ καὶ ἀποδίδεται ἡ ἑορτὴ τῶν Φώτων. Ἀρχόμεθα δὲ καὶ ἀπὸ τῆς σήμερον τῶν προεορτίων τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, ψάλλομεν οὖν ἐσπέρας καὶ τὸ ἀπόδειπνον μικρὸν ἔνδον ἐν τῷ ναῷ καθ' ἑκάστην μέχρι τῆς ἑορτῆς, λέγοντες καὶ τὰ τριψῆδια ἀντὶ τοῦ θεοτοκαρίου, τοὺς εἰρμούς ἐκ β' καὶ τὰ τροπάρια εἰς ς', ὕστερον δὲ πάλιν τοὺς εἰρμούς ἐν τῷ μέσῳ καὶ οἱ δύο χοροί· ἀνάπτομεν δὲ καὶ τὰ κηρία ὅλα τῶν σταταρίων. Μετὰ δὲ τὸ τριψῆδιον εὐθὺς Τρισάγιον καὶ κοντάκιον, τὸ προεόρτιον καὶ τὰ λοιπά. Μετὰ δὲ τὸ Καὶ δὸς ἡμῖν, Δέσποτα, παρευθὺς ποιεῖ ἀπόλυσιν ὁ ἱερεὺς, οὗ λέγομεν νῦν Ἐλέησον ἡμᾶς, εἰ μὴ εἰς τὸ τέλος τοῦ μεσονυχτικοῦ, οὕτω ποιούμεν καὶ εἰς τὰ προεόρτια τῶν Φώτων.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι εἰς τὰ προεόρτια τῶν Χριστουγέννων λέγομεν ἐν τῷ ἐσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ, καὶ ταῖς ὥραις, καὶ τοῖς ἀποδείπνοις τροπάριον Ἐτοιμάζου Βηθλεέμ καὶ κοντάκιον Ἡ Παρθένος σήμερον [π. 47 ὀβ.).

24 Декабря. Εἰς τὴν α' ὥραν ψάλλομεν τὰ τρία τροπάρια ἀπὸ τῶν β' καὶ δευτεροῦμέν αὐτά, τὸ μὲν α' ἄνευ στίχου, τὸ δὲ β' μετὰ τῶν στίχων συνήθως· Ὁ Θεὸς ἀπὸ θαιμᾶν ἤξει καὶ Κύριε, εἰσακήκοα τὴν ἀκοήν σου, εἰς δὲ τὸν γ' Δόξα καὶ νῦν, πάλιν τὸ αὐτό, εἶτα τὰ διαβήματα, κοντάκιον προεόρτιον τὸ προγραφέν καὶ τὰ λοιπὰ τῆς α' ὥρας καὶ ἀπόλυσις... Остальные часы совершаются такъ же. На девятомъ часѣ послѣ «И нынѣ» εἶτα ὁ κανοάρχης, σταθεὶς ἐν τῷ μέσῳ, ἀναγινώσκει τὸ τροπάριον, ἤγουν· Σήμερον γεννᾶται, λέγων τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος ἐκ γ', εἶτα πολυχρονίζει τὸν ἡγούμενον, λέγων. . . далѣе см. ниже въ Руссиковскомъ соборномъ Тип. [π. 45).

7 Января. Ἡ Σύναξις τοῦ θεοῦ Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου. Ἰστέον, ὅτι ἐν τῇ εἰκόνι τῆς ἑορτῆς ἐστὶ καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ Προδρόμου, ποιούμεν καὶ κόλυβον καὶ λείψανον, ὁ δάκτυλος αὐτοῦ¹⁾ [π. 65 ὀβ.).

¹⁾ Въ монастырѣ Діонисіата паломникамъ нынѣ показывають десницу св. пророка и Предтечи Господня Іоанна отъ локтя до кисти съ перстами.

20. Καὶ μνημονεύομεν Καλλινίκου μοναχοῦ [л. 72).

21. Καὶ μνημονεύομεν ἐπὶ τὴν αὐρίον Μαχαρίου, μητροπολίτου Ἡρακλείας [л. 73).

30 Января. Καὶ μνημόσουνον Συγκλητικῆς μοναχῆς. Приписка на полѣ [л. 77 об.).

Если праздникъ Срѣтенія приходится въ одинъ изъ дней недѣли сырной, то ἐν δὲ τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ τελεῖται ἡ ἀκολουθία, ὡς ἔστιν ἐν τῷ Τυπικῷ ἀπαράλλάκτως... Ἐν δὲ τῷ καθολικῷ Τυπικῷ λέγει, ὅτι Τριώδιον ἐν ταύτῃ τῇ ἑορτῇ, οἶαν ἡμέραν τύχη, οὐ ψάλλομεν, εἰ μὴ καὶ μόνον τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας [л. 84 об.).

3 Юня. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Λουκιλλιανοῦ καὶ τῶν τῶν αὐτῶ. Ἀλληλοῖα. Δοξολογία γίνεται διὰ συνδρομῆς τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου κὺρ Μητροφάνους ἕνεκεν τῆς αὐτῆς ἑορτῆς ἔδωκεν ὅλην τὴν ἔξοδον τῶν μαρμάρων τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ φυάλου . . . Текстъ далѣе обрѣзанъ [л. 140 об.).

Такъ какъ храмовой праздникъ въ Діонисіатѣ въ честь Іоанна Предтечи, то 23 Юня положено предпразднество, 24 торжественная служба, а 26 свят. Діонисія икона и коливо. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλουσιν τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ, ἀναφθέντων τῶν μχνουαλίων, ψάλλομεν Προφήτα καὶ Πρόδρομε, εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν [л. 145—145).

2 Августа. 1749 г. Ἀνεκαίνισε τὸ κονάκι εἰς τὰς Καρυαῖς διὰ ἔξοδου καὶ δαπάνης τοῦ προηγουμένου Μητροφάνους Θαδίου διὰ γρόσια 650, καὶ νὰ ἑορτάζηται ὁ ἅγιος πρωτομάρτυς καὶ ἀρχιδιάκονος Στέφανος. Τὸ Μακάριος ἀνὴρ, πολυέλεος, ἡ δοξολογία καὶ εἰς τὸ μέσον λειτουργία, μνημόσουνον Μητροφάνους ἱερομονάχου. Βλέπε καλῶς . . . [л. 151).

11 Августа. Νῦν δὲ ποιῶμεν ἀγρυπνίαν δι' αἰτίαν τοιαύτην ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς μονῇ ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης ἀφιέρωσε δύο ἀρχι-

Сребро-позлащенный ковчегъ мощей 1810 г. осыпанъ жемчугомъ и бриллиантами (Еп. Порфирій, Первое путешеств. въ афон. м. и скиты, Кіев., 1877 ч. I, отд. II, стр. 94). Что же касается главы св. I. Предтечи, подаренной въ монастырь воеводою Іоанномъ Петромъ, въ золотомъ ковчегѣ, украшенномъ драгоценными камнями, то она, во время русско-турецкой войны при Екатеринѣ II, была иноками обители отправлена на островъ Евстратія вмѣстѣ съ иноками—милостынесобирателями. Турки, встрѣтивъ корабль съ этою святынею, отняли ее и передали въ сокровищницу султана (стр. 117).

ερατικὰς στολὰς μετρήσας διὰ γρ. χιλιάδες 1.780, μετρητὰ 1000, προσέτι 500, πλάκα 100 8,386. Τὰ πεντακόσια τὰ ἀφιέρωσεν εἰς τὸ νοσοκομεῖον τὰ ἑκατὸν εἰς τὴν τικάν, διὰ τὸ μυστήριον, ποιῶντες καὶ μνημόσυνον Ἱερεμία ἀρχιερέως, Μητρίου συνοδίας γ' . . . καὶ δίδωσι. Τῶν σῶν ἀγώνων ἡ λαμπρὰ καὶ φωσφόρος ἕξανατείλασα φαιδρῶς, πάτερ, μνήμη τῶν εὐσεβῶν εὐφραίνει πάντων τὰς ψυχὰς καὶ καθαγιαζούσα αἰσθήσεις ἠρῶνει τῶν σεπτῶν λειψάνων σου τῇ προσφάσει, διό σε χρεωστικῶς γεραίρομεν, σοφὲ Νήφων θεόφρον, πατὴρ ἡμῶν ὅσιε [π. 164].

О службѣ 29 Августа. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ἑσπερινοῦ ποιεῖ ὁ προεστὼς εὐαγγέλιον καὶ ψάλλομεν μνημόσυνον τοῦ ἐν εὐσεβεῖ τῇ λήξει γενομένου Ἰωάννου Πέτρου καὶ κτήτορος, γενομένης καὶ κηροδοσίας· πρὸ γοῦν τῆς ἀπολύσεως τοῦ ἑσπερινοῦ σημαίνει τὸ μέγα, τὸ σιδηροῦν, ἦτοι τὸν ἐξυπνητὴν, καὶ φορένουσιν οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ διάκονος, τὸ δὲ κόλυβον ἐπὶ τὴν αὐριον φυλάττεται τοῦ μνημονευθῆναι καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν καὶ διανεμηθῆναι· εἰς τὴν τράπεζαν [π. 169 ὀβ.]. Εἰς τὴν τράπεζαν κατάλοσις ἰχθύων [π. 171].

[π. 172]. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῆς ἀκολουθίας τῆς μεγάλης μ'.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἐπειδὴ παρὰ τοῖς πάλαι πατράσι καθ' ἑκάστην κυριακὴν ἔτελεῖτο ἡ τῆς ἀγρυπνίας ἀκολουθία, τούτου χάριν καὶ οὕτω τὰ τυπικὰ διαγορεύουσι, νῦν δὲ ἐπειδὴ τὸ τοιοῦτον ἔθος ἐξέλιπε καὶ οὐ πάσας ἀπλῶς τὰς κυριακάς, ἀλλὰ μόνον τινὰς ἐξ αὐτῶν ποιούμεν ἀγρυπνίαν, διὰ τοῦτο καὶ ἐνταῦθα τὰς παρούσας τῶν ἀκολουθιῶν ἐρμηνείας κατὰ τὴν νῦν τοῖς μοναστηρίοις ἅπασιν ἐκπολιτευομένην συνήθειαν συντεθῆναι δεῖν ἔδοξε [π. 172 ὀβ.].

Въ сѹбботу задушную. Πρὸ τῆς λειτουργίας μνημόσυνον κτητορικὸν Γεωργίου, ἐπισκόπου Ῥανταουτζίου, τοῦ ἐκ τοῦ θείου σχήματος μετονομασθέντος Γερασίου μοναχοῦ [π. 196].

Ἰστέον, ὅτι ὁ μέλλων ἐφημερεῦσαι ἱερεὺς, ἐνωθεὶς μετὰ τοῦ διακόνου, ποιῶσι τῷ ἡγουμένῳ μετάνοιαν καὶ ἀπελθόντες εἰς τὸ μέσον ποιῶσι προσκυνήματα γ' καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν, εἰ δὲ οὐκ ἔστι παρῶν ὁ ἡγούμενος, ἢ αὐτὸς ἔστιν, ὁ ἐφημερεῦσαι μέλλων ποιεῖ εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Προδρόμου προσκυνήματα γ' καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἐν καὶ πρὸς τοὺς χοροὺς ἀνά ἓν, εἴθ' οὕτως ὁ μὲν διάκονος εἰσέρχεται εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, ὁ δὲ ἱερεὺς, ἀπελθὼν εἰς τὰ ἅγια θυρία καὶ βαλὼν τὸ ἐπιτραχήλιον, ποιεῖ εὐλογητόν, ὁ δὲ διάκονος, ἐνδοθεν αἰτήσας εὐλογίαν

καὶ λαβῶν, φοραίνει. Δεῖ γινώσκειν, ὅτι ἐν πάσαις ταῖς κυριακαῖς τῆς ἀγίας μ' εἰς τὸν ἑσπερινὸν γίνεται εἴσοδος διὰ τὰ μεγάλα προκείμενα [л. 183).

[л. 189 об.). Περὶ τῆς ἀκολουθίας τοῦ σαββάτου. Τῇ παρασκευῇ μετὰ τὸ ἐξελθεῖν ἡμᾶς τῆς τραπέζης, ἐτοιμάζει ὁ διάκονος ὁ παραεκκλησιάρχης καὶ ψάλλουσιν οἱ ἱερεῖς μνημόστυνον ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων ἀδελφῶν ἡμῶν. Καὶ μετὰ μικρὸν σημαίνει τοὺς κώδωνας καὶ τὸ μικρὸν σήμαντρον κύκλω τῆς ἐκκλησίας καὶ ψάλλομεν τὸ κλύβον ἐν τῷ νάρθηκι, ὡς σύνηθες, καὶ, καθεσθέντων ἡμῶν ἐν τοῖς στασιδίοις καὶ τοῦ κλύβου διανεμηθέντος, σημαίνει τὸ μικρὸν σιδηροῦν καὶ ψάλλομεν ἐν τῷ νάρθηκι μικρὸν ἀπόδειπνον, καὶ εἰ μὲν ἐστὶ τὸ α' σάββατον τῶν νηστειῶν, λέγομεν τὸ κοντάκιον τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, εἰ δὲ τῆς ἀκαθίστου, λέγομεν· Τῇ ὑπερμάχῳ, ψάλλομεν δὲ καὶ ἀντὶ κανόνος τὸ τετραψίδιον τῆς ἡμέρας. Εἰ δὲ ἐστὶν Ἀλληλούια, λέγομεν· Μετὰ τῶν ἁγίων ἀνάπαυσον, μόνον [л. 189 об.).

О праздничномъ кадилѣ въ сѹбботу первой недѣли: Ἀνάπτομεν τοὺς σταυροὺς καὶ θυμιατὸν ὁ διάκονος μετὰ τοῦ ἑορτασίμου θυμιατοῦ, τοῦ ἔχοντος τοὺς κώδωνας [л. 189 об.).

Во 2 недѣлю. Ποιοῦμεν τὴν ἀγρουπνίαν διὰ αἰτίαν τοιαύτην· ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης πρῶην Μπελιγραδίου ἀφιέρωσεν ἐν τῷ μοναστηρίῳ ἀρχιερατικὰς στολὰς δύο διὰ γρ. χιλιάδας καὶ μετρητὰ γρόσια 1000 τοῦ νοσοκομίου ἕτερα 500, τῆς Πέτρας 100, 6780. Προσέτι διὰ τοὺς ἀσθενεῖς ἐν τῷ νοσοκομίῳ ἔτι ἑκατὸν εἰς πλακίαν δύο καλικίας [л. 194 об.).

Евангелій нѣтъ на утреняхъ страстной седмицы [л. 208 об.).

Статьи дальнѣйшія тѣ же, что въ Иверск. Типиконѣ, но далѣе послѣ статьи: Περὶ ἁγίου, ἔχοντος ἀγρουπνίαν, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ, слѣдуютъ:

[л. 284). Περὶ ἁγίου, ἔχοντος· Μακάριος ἀνὴρ καὶ πολυέλεον, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ.

[л. 284 об.). Περὶ ἁγίου, ἔχοντος εἰκόνα, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ μετὰ προεορτίων, ἢ μεθεορτίων Δεσποτικῶν καὶ περὶ μὴ ἔχοντος.

[л. 285). Περὶ προεορτίων καὶ μεθεορτίων, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ μετὰ β' ἁγίων.

— Περὶ τοῦ πότε οὐ στιχολογοῦμεν Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν.

[π. 285). Περὶ τοῦ πότε στιχολογεῖται καὶ πότε οὐ στιχολογεῖται Ἡ Τιμιωτέρα.

[π. 286). Περὶ τοῦ πῶς φάλλονται αἱ καταβασαί ἐν ὄλῳ τῷ ἐνιαυτῷ.

[π. 288 ὀβ.). Μεγαλονάρια, φαλλόμενα εἰς τὰς Δεσποτικὰς καὶ Θεομητορικὰς ἑορτάς, ἐνάται ῥῥα εἰς τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου.

[π. 290). Περὶ τῶν κτητορικῶν ὀνομάτων, ὧν μνημονεύομεν.

Χρῆ εἶδέναι καὶ περὶ τῶν κτητορικῶν ὀνομάτων, ὧν μνημονεύομεν παρρησία, τίνες δὲ εἰσὶ καὶ τίνα τὴν ἀνάκτησιν ἢ βελτίωσιν ἐποίησεν εἰς ἕκαστος αὐτῶν ἐν τῇ μονῇ· ὁ μὲν οὖν Νεάγκος¹⁾ ὑπῆρξεν αὐθέντης τῆς Βλαχίας πρὸ τοῦ Πέτρου, ὃς ἐγένετο καὶ τοῦ κῦρ Νήφωνος (1488—1490, 1499—1500, 1502) τοῦ πατριάρχου τέκνον πνευματικόν· αὐτὸς οὖν ἔδωκε τὴν δαπάνην καὶ ἐκτίσθη ὁ πύργος καὶ ἐφθιάσθη καὶ ὁ ὑδραγωγὸς τοῦ ὕδατος κτιστός, καθὼς ὀράται νῦν, πρότερον διὰ ξυλίνων γουρνῶν κατήρχετο τὸ ὕδωρ εἰς τὸ μοναστήριον, ἀλλὰ καὶ τὴν κάραν τοῦ Προδρόμου μετὰ τῆς χρυσῆς θήκης καὶ μετὰ λίθων τιμίων κεκοσμημένην αὐτὸς ἐδώρησατο τῇ ἡμετέρᾳ μονῇ¹⁾. Αὐτὸς ἐποίησε καὶ τὴν ἀργύρεαν καὶ περικαλλῆ θήκην, ἔχουσαν τὸ λείψανον τοῦ ἀγίου Νήφωνος, ὁ δὲ σὺν αὐτῷ μνημονεύομενος Θεοδόσιος υἱὸς ὑπῆρξεν αὐτοῦ τοῦ Νεάγκου. Ὁ δὲ Πέτρος, μετὰ τὴν πυρπόλησιν τοῦ πάλαι μοναστηρίου, ἔδωκε τὴν ἔξοδον καὶ ῥκοδομήθη καὶ ἐζωγραφήθη ὁ ναὸς εὐρύτατος κατὰ πολὺ τοῦ παλαιοῦ καὶ ὕψηλότερον, καθὼς ὀράται νῦν. Ἐζωγραφήθη δὲ παρὰ τοῦ θαυμαστοῦ τεχνίτου ἐκείνου κῦρ Ζώργη τοῦ Κρητός. Αὐτὸς ὁ Πέτρος ἔκτισε καὶ τὸ μέρος τῆς πόρτας ὄλον, ἤγουν ἀπὸ τοῦ μαγειρίου ἕως τοῦ βαιναρίου. Ὁ δὲ Παχώμιος μοναχὸς ἐστὶν ὁ ποτὲ Ἀλέξανδρος, αὐθέντης καὶ αὐτὸς γενόμενος τῆς Βλαχίας, γαμβρὸς δὲ τοῦ Πέτρου, ἡ δὲ ῥοξάνδρα θυγάτηρ ἦν τοῦ Πέτρου, γυνὴ δὲ Ἀλεξάνδρου, ῥκοδόμησε δὲ καὶ οὗτος τὸ νοσοκομεῖον καὶ τὴν τράπεζαν καὶ εἰς τὸν ἐν ε' μηνὶ τὸν καιρόν, ὅταν ἐξαγοράσαμεν τὰ μετόχια, κατὰ τὸν ὀρισμὸν τοῦ τότε βασιλέως. Αὐτὴ ἡ ῥοξάνδρα ἔδωκε τὴν τοιαύτην ἔξοδον. Ὁ δὲ Σιλουανὸς μοναχὸς ἐπιστάτης ἦν καὶ ἐπιτηρητὴς εἰς τὰς οἰκοδομὰς ἐπ' αὐ-

¹⁾ I. Неанкосъ, молдовлахійскій воевода, построилъ въ монастырѣ въ 1520 г. соборъ во имя Предтечи, который въ 1646 г. послѣ пожара возобновилъ воевода Петръ, росписавшій храмъ живописью въ 1644 г. инд. 5.

²⁾ Объ этой святынѣ см. прим. выше стр.

τῷ τούτῳ παρὰ τοῦ Πέτρου ἀποσταλείς, ὃς καὶ προθύμως ὑπηρετήσας καὶ τὴν διακονίαν τῆς ἐπιστασίας αὐτοῦ τελειώσας καλῶς, ἀνεπαύσατο ἐν Κυρίῳ ἐν τῷ μοναστηρίῳ, ὅθεν καὶ ἄξιον ἔδοξε τοῖς τότε πατράσι μνημοσύνου καὶ αὐτὸν ἀξιοθῆναι κτητορικοῦ, ὡς πολλὰ κοπιάσαντα καὶ συνεργήσαντα ἐν τῇ οἰκοδομῇ τοῦ νέου μοναστηρίου. Ὁ δὲ Μακάριος μητροπολίτης ἐγένετο Ἡρακλείας καὶ Θράκης, ὃς καὶ παραίτησιν τοῦ θρόνου ποιησάμενος, ἦλθεν εἰς τὸ μοναστήριον μετὰ τῆς περιουσίας αὐτοῦ, ἀφιέρωσεν δὲ καὶ τὸ τζιμπλαρεῖον τὸ ἐν Ἡρακλείᾳ. Λάζαρος δὲ καὶ Μπόϊος ἀδελφοὶ ἦσαν ἀπὸ χώραν, λεγομένην Πιαβίτζαν, κατῶκουν δὲ εἰς τὸν Ἰσβορον. Αὐτοὶ γοῦν ἔκτισαν τὸ δοχεῖον. Μανουήλ δὲ καὶ Θωμᾶς καὶ αὐτοὶ ἀδελφοὶ ἦσαν ἐκ τῶν Σεβρῶν, ἐποίησαν δὲ καὶ αὐτοὶ τὸ μετόχιον τοῦ ὄρφανείου καὶ τὸν ἄρσανᾶν.

Далѣе [л. 291) приписка позднѣйшеѣ руки:

Περὶ τῶν ἀφιερωθέντων ἕκαστον ὁποῖόν ἐστιν· Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης, ὁ τῆς καθ' ἡμᾶς ἱερᾶς μονῆς τοῦ ἁγίου Διονυσίου κοινοβιάτης πρῶτην Μπελιγραδίου κύριος κύρ Ἱερεμίας, ὁ ἐκ Ζαγοράς, οὗτος παραίτησιν ποιήσας τοῦ θρόνου, ἦλθεν ἐν τῷ μοναστηρίῳ μετὰ πάσης τῆς περιουσίας αὐτοῦ, ἀφιέρωσε δὲ εἰς τὸ μοναστήριον τὰ κατωτέρω, δηλαδή· ἕνα μανδύαν διὰ γροσίων 200, ἕν στιχάριον στόφα χρυσῆ τῆς Βενέτη 300, ἐπιτραχήλιον ὄλον ἕνα σιρίτη 150, περιζώνιον μὲ χρυσοῦν κολάνιον 50. Τὸ ὄλον 7000. Ἐπιγονάτιον κεντητὸν διὰ μαργάρων 200, ἐπιμανίγια μετὰ μαργάρων 100, σάκον κόκκινον πολυσταύρη πολλὰ ὠραῖον 900, ὠμοφόριον διὰ μαργάρων πετρ. σμαράγδ. 950, κορώναν κεντηκὴν διὰ μαργ. πετρ. σμαράγδ. ρουμπ. 2100, τὸ ὄλον 4950. Πατερίτζαν διὰ διαμάντι ρουμπ. σμαραγδ. 850, δικηροτριχῆρια τζαρκοῦσι 200. Ἐτερον στιχάριον στόφα σαντέδικοι 180, σάκον παρόμοιον 250, πατερίτζα μὲ μαλαγατοκαπνισμένον ἀνεστ. 200, τὸ ὄλον 6630. Ἐπιμανίγια ἐπιτραχ. καὶ ὠμοφόριον 100, μπόχον χρυσοῦν ποκτζά φορτζέρι 50. Μετρητὰ ἄσπρα 1000, τοῦ νοσοκομείου ἀφιέρωμα 500, εἰς πλάξαν τοῦ μοναστηρίου 100.

Ἐτι ἀφιέρωσε μίαν ἐνδυμασίαν ἄσπρην λεχικὴν εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Τὰ ὁποῖα πάντα παρὰ τῶν παρευρεθέντων τῆς μονῆς προεστῶν τοῦ τε πανοσιωτάτου προηγούμενου παπᾶ Κοσμᾶ, τοῦ προηγούμενου παπᾶ κύρ Ἰωακείμ, τοῦ πανοσιωτάτου καὶ ἀρχιμανδρίτου παπᾶ Ἰακώβου, τοῦ ὁσιωτάτου κύρ χατζῆ Μακαρίου τοῦ ἐκ σαράφιδων, τοῦ ἐν μονα-

χοῖς γέρω Ζαχαρίου γέροντος, τοῦ γέρω Δαβίδ καὶ δικαίου τῆς μονῆς, καὶ γέροντος χατζή Κυρίλλου τιμηθέντα.

Καὶ διὰ ταύτην τὴν πρὸς ἡμᾶς μεγάλην χάριν ὑποσχόμεθα ἐνώπιον Θεοῦ καὶ τῶν τῆς ἱερᾶς μονῆς κατ' ἐξοχὴν ἐφόρων ἁγίων, τοῦ μεγάλου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Νήφωνος, τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Διονυσίου—τόσον ἡμεῖς, ὅσον καὶ οἱ καθ' ἡμᾶς διάδοχοι νὰ ἐπιτελοῦμεν τὸν καθέκαστον χρόνον, ἐν ὧν διασφάζεται ἡ καθ' ἡμᾶς αὐτὴ μονὴ δύο ἀγρυπνίας διὰ τὴν αὐτοῦ πανιερότητα: μίαν τῇ ια' τοῦ Αὐγούστου, τοῦ ἁγίου Νήφωνος, ἄλλην τῇ β' κυριακῇ τῶν νηστεϊῶν, Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, εἰς τὰς ὁποίας νὰ ψάλλωμεν καὶ μνημόσυνον μὲ κηροδοσίαν καὶ κόλυβον, μνημονεύοντες τὰ ἐφεξῆς ὀνόματα: Ἱερεμίου ἀρχιερέως, Δημητρίου συνοδίας γ' τοῦ Διότα, Χαϊδοῦς Δώση. Προσέτι ὑποσχόμεθα κάθε τρίτην νὰ κάμνωμεν κόλυβον νὰ μνημονεύωμεν εἰς τὴν λειτουργίαν μετὰ Τρισαγίου ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου μόνον τὸ ὄνομα τῆς αὐτοῦ πανιερότητος μετὰ τὴν ἐν Χριστῷ αὐτοῦ ἀποβίωσιν. "Ὅστις δὲ ἐξ ἡμῶν, ἢ τῶν μεθ' ὧν προσετώτων, ἀμελήσῃ καὶ παραβλέψῃ τὰ ἀνωτέρω, αὐτὸς νὰ δώσῃ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως καὶ ὑπεύθυνος ἔσται ταῖς ἀραῖς τῶν ἁγίων τοῦ μεγάλου Προδρόμου καὶ τοῦ ἁγίου Νήφωνος καὶ ἁγίου Διονυσίου. Ἐγράφῃ ἐν ἔτει ρψπζ', Νοεμβρίου ις'.

CXLIII. Τυπικὸν τοῦ ἱεροῦ τούτου κοινοβίου τοῦ Ξενοφώντος, συναθροισθὲν ἐκ πολλῶν ἀξιολόγων χειρογράφων τῶν μοναστηρίων τοῦ Ὁρους. Соборный Типиконъ Ксенофскаго монастыря, рукопись въ полулистъ, 244 страницы, писана въ 1794 году, какъ это видно изъ слѣдующей приписки въ концѣ рукописи: Τυπικὸν ἄριστον τοῦ παρόντος ἱεροῦ καὶ βασιλικοῦ κοινοβίου τοῦ Ξενοφώντος, τοῦ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου τιμωμένου, συντεθὲν παρὰ τινος εὐτελοῦς καὶ ἀμαρτωλοῦ μοναχοῦ Διονυσίου τοῦ ἐκ Παλαιῶν Πατρῶν τῆς Ἀχαΐας καὶ τῆς αὐτῆς μονῆς τέκνου γνησιωτάτου, κατὰ τὸ χιλιοστὸν ἑπτακισιοστὸν ἐνενηκοστὸν τέταρτον ἔτος σωτήριον καὶ κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον καὶ κατὰ τὸ σάββατον τῆς ἐβδομάδος τῶν Μυροφόρων. Οἱ δὲ ἀναγινώσκοντες καὶ εὐκόλως πάντα τὰ ἀπορούμενα εὐρίσκοντες ἐν αὐτῷ, εὐχεσθε ὑπὲρ ἐμοῦ, τοῦ πολλῶν εὐχῶν χρήζοντος.

Настоящій Типиконъ послужилъ прототипомъ Типикона Костамонитскаго монастыря, а поэтому распорядокъ и составъ статей въ обоихъ одинаковы. Что же касается изложения ихъ текста, то здѣсь есть немало особенностей и иногда весьма

важныхъ. Въ первой части въ изложеніи статей особенно-сти касаются главнымъ образомъ отдѣльныхъ словъ (см. чинъ всенощнаго бдѣнія по Костамонит. Типик. и варианты къ нему), но въ Синаксарѣ эти особенности выступаютъ очень рѣзко (см. въ томъ же Типиконѣ). Уже мы не говоримъ объ отличіяхъ изложенія обоихъ Типиконовъ, когда дѣло касается мѣстныхъ храмовыхъ праздниковъ и когда особенности вполне естественны. Мы отмѣтимъ здѣсь нѣсколько разностей въ службахъ для дней, имѣющихъ одинаково важное значеніе въ обѣихъ названныхъ обителяхъ.

26 Октябрия. Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου τοῦ μυροβλύτου. Ἡμεῖς ἔχομεν καὶ τοῦτον (μετὰ τὸν ἅγιον Γεώργιον) προστάτην τῆς μονῆς ἡμῶν, διὸ ποιοῦμεν ἀφεύκτως ἀγρυπνίαν, τὸν δὲ μικρὸν ἑσπερινὸν αὐτοῦ εὐρήσεις χειρόγραφον ἐν τῷ τέλει τοῦ Μηναίου, ἣ δὲ λοιπὴ ἀκολουθία αὐτοῦ, ὡς ἐν τῷ Μηναίῳ εὐρίσκεται. Τοῦτο δὲ μόνον λέγομεν, ὅτι εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ἄρτων οὐ λέγεται τὸ τοῦ σεισμοῦ τροπάριον, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἁγίου δις καὶ τὸ Θεοτόκε Παρθένε, εἰς δὲ τὸ Θεὸς Κύριος τοῦ ἁγίου δις καὶ τοῦ σεισμοῦ ἅπαξ μόνον, εἰς τὸ τέλος τῆς δοξολογίας μόνον τοῦ ἁγίου, εἰς τὴν λιτὴν δὲ μὴ λέγε ἰδιόμελον τοῦ ἁγίου Γεωργίου [Л. 66).

25 Ноябрия. Τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Αἰκατερίνης καὶ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Μερκουρίου. Ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ γράφουσι τὰ Μηναῖα ἀπόδοσιν τῆς ἑορτῆς, ἡμεῖς δέ, ἔχοντες λείψανον τοῦ ἁγίου Μερκουρίου, ποιοῦμεν τὴν ἀπόδοσιν τῆς ἑορτῆς κατὰ τὴν εἰκοστὴν ἕκτην τοῦ παρόντος, ψάλλοντες τοὺς κανόνας τῶν ἁγίων ἐν τοῖς ἀποδείπνοις [Л. 76), ποιοῦμεν εἴσοδον ἄνευ ἀναγνωσμάτων.

Того же мѣсяца 28. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Στεφάνου τοῦ νέου καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Εἰρηναρχοῦ. Πᾶσα ἡ ἀκολουθία, ὡς ἐν τῷ Μηναίῳ, εἶπέ δὲ ἀπὸ γ' ὥδῆς τὸ τοῦ ἁγίου Εἰρηναρχοῦ κοντάκιον καὶ τὸν οἶκον [Л. 77).

26 Января. Τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Ξενοφώντος. Οὗτος ὁ ἅγιος, ὡς δοκεῖ, κτήτωρ ἀρχαῖος ἐστὶ τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν κοινοβίου, διὸ ἑορτάζομεν αὐτὸν ἄνευ ἀργίας· ποιοῦμεν δὲ εἴσοδον, καθίσμα Ψαλτηρίου ἐνόρδινον, τὰ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα προσόμοια αὐτοῦ εἰς ς', ἔχομεν δὲ καὶ χειρόγραφα ἐν τῷ τέλει τοῦ Μηναίου ἀπόστιχα καὶ καθίσματα καὶ αἶνους, ψάλλομεν καὶ δοξολογίαν μεγάλην, ἔχομεν τὸ κατωσάγωνον τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ποιοῦμεν καὶ κόλυβα.

Марковы главы для праздниковъ Срѣтенія и Благовѣщенія берутся изъ древне-іерусалимскихъ Типиконѣвъ, въ частности изъ Типикона № 57 этой библиотеки (См. выше описаніе этого Типикона стр. 252—253), и помѣщаются въ Синаксарѣ, при чемъ внесены изамѣчанія съ полей Типикона № 57 въ самый текстъ. Впрочемъ, сдѣлано исключеніе для Пасхальнаго дня, который изложенъ съ большими отличіями противъ Типикона № 57. Отсюда произошло то, что изложеніе службъ праздника Благовѣщенія въ великія пятницу и субботу страстной недѣли не согласуется съ изложеніемъ этихъ службъ самостоятельно въ Трїоди. Поэтому-то составитель Типикона Костамонитскаго монастыря, понявъ это, хорошо сдѣлалъ, что названнымъ Благовѣщенскимъ главамъ придалъ совершенно иное изложеніе, несходное съ оригиналомъ, который онъ имѣлъ подъ руками, а скорѣе согласное съ Типикономъ Филошеевскаго монастыря. Такимъ образомъ въ Костамонитскомъ Типиконѣ замѣчаемыхъ противорѣчій Типикона Ксенофскаго уже нельзя видѣть. Такъ какъ служба Пасхи имѣетъ иное изложеніе сравнительно съ Типикомъ № 57, то Костамонитскій Типиконъ и беретъ ее смѣло на свои страницы цѣликомъ.

23 Απριλίου. Τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος καὶ θαυματουργοῦ καὶ θερμότητος προστάτου τοῦ ἱεροῦ τούτου κοινοβίου τοῦ Ἐστροφῶντος Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου, ὡς ἐν τῷ Μηναίῳ πᾶσα αὐτοῦ ἡ ἀκολουθία [л. 170).

Главы эти изложены по Типикону № 57, но со внесениемъ въ текстъ замѣчаній съ полей. Не взято изъ Типикона № 57 лишь замѣчаніе рукописи о томъ, что если праздникъ великомуч. Георгія придется въ великія пятницу или субботу, то служба его переносится на вторникъ, среду и четвергъ пасхальной недѣли.

Τῷ αὐτῷ μηνὶ καὶ τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Ἐλισάβετ τῆς θαυματουργοῦ, ποιῶμεν ἡμεῖς ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Γεωργίου μεθεόρτα, ποιῶντες ἐν τῷ ἑσπερινῷ τὰ τοῦ ἁγίου προσόμοια γ' καὶ τῆς ἁγίας γ', Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, εἰς τὸν στίχον τὰ τῆς ἑορτῆς, Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἀπολυτίκιον τοῦ ἁγίου καὶ τῆς ἑορτῆς. Ἐν τῷ ὄρθρῳ, εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τῆς

ἐορτῆς, τροπάριον τοῦ ἁγίου καὶ πάλιν τῆς ἐορτῆς, εἰς τὰς στι-
χολογίας ἐν μὲν τῇ α' κάθισμα τῆς ἐορτῆς, ἐν δὲ τῇ β' κάθισμα
τοῦ ἁγίου, οἱ κανόνες τῆς ἐορτῆς εἰς ς', τοῦ ἁγίου εἰς δ' καὶ τῆς ὁσί-
ας εἰς δ', ἀπὸ γ' φῶδης κοντάκιον τῆς ἐορτῆς, κάθισμα ἐν τῷ τῆς ὁσίας,
Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς, ἀφ' ς' τὸ κοντάκιον καὶ ὁ οἶκος
τοῦ ἁγίου, ἔξαποστειλάριον τοῦ ἁγίου καὶ τῆς ἐορτῆς, εἰς τοὺς αἶνους
τοῦ ἁγίου, Δόξα τοῦ αὐτοῦ, Καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς, εἰς τὸν στίχον τῆς
ἐορτῆς, Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς, τὸ Ἀγαθὸν τὸ ἔξομο-
λογεῖσθαι καὶ τὰ λοιπὰ καὶ ἀπόλυσις. Εἰς τὰς ὥρας τὸ τῆς ἐορτῆς καὶ
τὸ τοῦ ἁγίου τροπάριον καὶ κοντάκιον ὁμοίως· λέγομεν δὲ ἐν τῇ λει-
τουργίᾳ ἐκ τῆς τοῦ ἁγίου ς' φῶδης τροπάρια δ' καὶ ἀπόστολον καὶ εὐ-
αγγέλιον καὶ κοινωνικόν. Ποιοῦμεν καὶ κόλυβα διὰ τοὺς κτήτορας τῆς
μονῆς ἐν τε τῷ ἑσπερινῷ καὶ ἐν τῷ ὄρθρῳ [л. 179).

17 Июля. Τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Μαρίνης, ποιοῦμεν εἴσοδον,
οὐ λέγομεν δὲ τὸ Μακάριος ἀνὴρ ἐν τῷ ἑσπερινῷ, ἀλλὰ τὸ ἐνόρδιον
κάθισμα, ἀλλ' οὔτε ἐν τῷ ὄρθρῳ ψάλλομεν τῆς Θεοτόκου κανόνα, ἀλλὰ
τῆς Παρακλητικῆς εἰς η' καὶ τῆς ἁγίας εἰς ς', καθίσματα τῆς ἁγίας
(εἰ βούλη) λέγε τὰ εἰς φύλλα 124 τοῦ αὐτοῦ Μηναίου, ποιοῦμεν δο-
ξολογίαν μεγάλην, τὰ δὲ λοιπὰ τῆς ἀκολουθίας, ὡς ἐν τῷ Μηναίῳ
καλῶς εὐρίσκονται. Ἔχομεν τὴν δεξιὰν χεῖρα τῆς ἁγίας, ποιοῦμεν καὶ
κόλυβα αὐτῆς [л. 158).

Изложена служба великомученицы и на тотъ случай,
если бы эта служба совпала съ недѣлею Святыхъ Отець.

Виноградъ положено вкушать 6 Августа [л. 204). Подъ
15 числомъ Августа замѣчено: Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὡς ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ
τούτῳ Ὅρει ἐορτάζομεν τὴν παροῦσαν ἐορτὴν τῆς Θεοτόκου μέχρι τῆς
τοῦ παρόντος κη', διὰ τὸ εἶναι ταύτην καὶ γνωρίζεσθαι προστάτην κατ'
ἔξοχὴν τοῦ Ὄρους τούτου, ὃ δὲ ἐκκλησιάρχης οἰκονομήσει σὺν τάξει τὴν
ἀκολουθίαν τῶν καθ' ἡμέραν ἁγίων καὶ τὴν μεθέορτον ἄχρι τῆς ἀποδό-
σεως [л. 205).

Въ службахъ по Трїодямъ изложеніе одинак овое съ Типи-
кономъ Костамонитскаго монастыря. Отмѣтимъ лишь нѣкото-
рыя особенности въ службахъ:

Ἰστέον δέ, ὡς ἐν ταῖς μεγάλαις μετανοίαις λέγει ἕκαστος
σιγῇ τὴν σημειωθεῖσαν εὐχὴν τοῦ ἁγίου Ἐφραῖμ, ἐν δὲ ταῖς ἰβ'
μικραῖς μετανοίαις λέγει τὸ Ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ
[л. 215).

Ἐν δὲ ταῖς ὥραις ψάλλομεν τῶν στίχων ἀντὶ τροπαρίου, ἀπέρχεται ὁ κανονάρχης ἐν τῷ μέσῳ ἀσκεπῆς καὶ ποιεῖ γονυκλισίας, λέγων ἐν ἐκάστη καὶ τοὺς συνήθεις στίχους [л. 215].

Ἰστέον ἔτι, ὡς ἔθος ἡμῖν ἀναγινώσκομεν τὸ Τετραευάγγελον ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας μέχρι τοῦ σαββάτου τοῦ ἁγίου Λαζάρου κατὰ τὰς πέντε μόνον ἡμέρας τῶν ἐβδομάδων· ἀναγινώσκομεν δὲ αὐτὸ ἐν τῇ τριθέκτῃ καὶ ἐν τῷ ὄρθρῳ, ἅπαξ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ ἐβδομάδι δηλαδή, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς ἅπαξ μόνον ἀναγινώσκομεν αὐτὸ ἐν τῷ ὄρθρῳ δηλαδή. Ἀναγινώσκομεν δὲ τὰ τρία εὐαγγέλια ὁλόκληρα, τὸ δὲ κατὰ Ἰωάννην μέχρι τοῦ Νῦν ἐδοξάσθη ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καταλιμπάνομεν δὲ ἐν τῇ α' ἐβδομάδι τὴν συνήθη παράκλησιν [л. 215].

Въ недѣлю православія на бдѣніи положено освященіе клѣбовъ [л. 218].

Ἰστέον ἔτι, ὅτι οἱ τῆς Θεοτόκου οἴκοι (въ субѣоту акаѣста) ἔνδον τοῦ βήματος ἀναγινώσκονται παρὰ τοῦ ἱερέως, προευτρεπισθέντος τοῦ τετραπόδου ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, ἐφαπτούσης λαμπάδος ἔμπροσθεν μετὰ μανουαλίου, ἀναγινώσκονται μετὰ τὴν ς' ᾠδὴν τοῦ κανόνος καὶ ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνης τῆς Θεοτόκου, τὸ δὲ ἕξαποστειλάριον δις μόνον λέγομεν, οὐ στιχολογεῖται δὲ Ἡ Τιμιωτέρα ἐν τῇ θ' ᾠδῇ [л. 223].

Ἰστέον ἔτι, ὡς εἰς τὰς τρεῖς ταύτας ἡμέρας ἐν μόνῃ τῇ πρώτῃ ὥρᾳ λέγομεν τροπάριον τὸ Ἰδοὺ ὁ νομφίος, καὶ ἐν τῷ Τρισαγίῳ τὸ ἐκάστης ἡμέρας ἴδιον κοντάκιον, εἰς δὲ τὰς λοιπὰς ὥρας τὰ συνήθη τροπάρια, ὁμοίως καὶ ἐν τοῖς ἀποδείπνοις. Μετὰ δὲ τὴν μεγάλην τετράδα σχολάζει τὸ μεσονυκτικὸν καὶ τὸ μέγα ἀπόδειπνον, ὁμοίως καὶ ἡ συνήθης παράκλησις καὶ οἱ τῆς Θεοτόκου οἴκοι [л. 225].

Τῇ δὲ μεγάλη ε' τῇ α' ὥρᾳ τῆς ἡμέρας γίνεται τὸ εὐχέλαιον. Περὶ δὲ τὴν ς' ψάλλομεν τὰς ὥρας τριψάλμους, μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν τῆς θ' ὥρας λέγομεν εὐθὺς τὸ Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, καὶ τὰ λοιπὰ συνήθη· οὐ γὰρ λέγονται τὰ τυπικά, τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', Δόξα καὶ νῦν καὶ ἡ ἀπόλυσις, τὸ δὲ Εὐλογήσω τὸν Κύριον καὶ τὸ Ὑψώσω σε, λέγομεν μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς λειτουργίας, καὶ μετὰ ταῦτα ἀναγινώσκομεν τὴν εὐχαριστίαν τῆς μεταλήψεως καὶ ἀπερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν [л. 225].

Службы великой пятницы, субѣоты и Пасхи, какъ въ Костамонитскомъ Типиконѣ.

Ἰστέον ἔτι, ὅτι ἐν τῇ ἀπολύσει τοῦ ὄρθρου, τῆς λειτουργίας καὶ τοῦ ἑσπερινοῦ (т. е. пасхальной недѣли) ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς οὕτω· Τοῖς μισοῦσιν ἡμᾶς συγχωρήσωμεν πάντα τῇ ἀναστάσει καὶ οὕτω βοήσωμεν· Χριστὸς ἀνέστη. Καὶ ὁ ἐκκλησιάρχης· Ἀληθῶς ἀνέστη. Χριστὸς ἀνέστη. Ἀληθῶς ἀνέστη. Χριστὸς ἀνέστη, Ἀληθῶς ἀνέστη. Ἔϊτα πάλιν ὁ ἱερεὺς· Προσκυνοῦμεν αὐτοῦ τὴν τριήμερον ἔγερσιν. (Τοῦτο δὲ γίνεται μόνον ἐν τῇ α' ἑβδομάδι) καὶ ὁ ἐκκλησιάρχης· Δόξα τῇ αὐτοῦ τριήμερῳ ἔγέρσει. Ἔϊτα ὁ ἱερεὺς τὸ Δί' εὐχῶν τῶν ἁγίων καὶ τὰ ἐξῆς [л. 234).

Ἐπι ἰστέον, ὡς ἀπὸ τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς μεγάλης πέμπτης μέχρι τοῦ σαββάτου τῆς Διακαινησίμου εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα καὶ εἰς τοὺς αἴνους οὐ στιχολογοῦμεν τοὺς μεταξὺ στίχους.

На часахъ дважды дѣлается возгласъ: «Молитвами» и въ третій разъ: «Боже, ущедри ны» [л. 234).

Ἰστέον, ὡς τῇ παρασκευῇ τῆς Διακαινησίμου ποιοῦμεν κόλυβον διὰ τὸ τῆς Θεοτόκου θαῦμα, εἰς δὲ τὰς ὥρας, μεσονυκτικὸν καὶ ἀπόδειπνον λέγομεν εἰς τὸ Δόξα τὸ κοντάκιον τῆς Θεοτόκου [л. 234).

Въ субботу на Пасхѣ передъ вечернею ψάλλεται ἡ 9' ὥρα τριψάλμου, λέγοντες τροπάριον τὸ Ἐξ ὕψους κατῆλθες, κοντάκιον δὲ Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατῆλθες [л. 235).

До Вознесения въ началѣ каждой службы говорится: «Христосъ воскресе» 3-жды, вмѣсто «Слава тебѣ Боже нашъ», Царю небесный и «Святый Боже». Ἀπὸ δὲ τῆς Ἀναλήψεως μέχρι τῆς Πεντηχοστῆς λέγομεν τὸ Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν δόξα σοι, καὶ οὐδὲν ἄλλο, ἀλλ' εὐθὺς τὸ Δόξα Πατρί, τὸ Παναγία Τριάς καὶ τὰ λοιπά, ἀπὸ δὲ τῆς Πεντηχοστῆς πάντοτε, ὡς σύνηθες [л. 235).

На изобразительныхъ, по обычаю святогорскому, читается тропарь: «Аще и во гробѣ» и Слава и нынѣ кондакъ Пятидесятницы [л. 238).

Ἡ δὲ ἀπόδοσις (Πасхи) γίνεται οὕτως, ὡς ἐν τισι Τοπικοῖς ἀξιολόγοις εἶρομεν καὶ ὡσπερ ἐπιτελεῖται καὶ ἐν τῇ εὐαγεῖ καὶ μεγίστη λαύρᾳ τοῦ Ἄθωνος.

Начало, какъ на Пасху, стихиры на стиховнѣ Пасхи, въ концѣ вечерни—«Собезначальное Слово» и «Радуйся двери Господня непроходимая». На утрени начало Пасхи, канонъ Пасхи, стихиры на хвалитѣхъ дня Пасхи, великое славословіе, часы обычные, отпустъ внутри алтаря, антифоны Пасхи, входъ

ное Пасхи, «Елицы во Христа»; киноникъ Пасхи. На девятомъ часѣ читается «Христосъ воскресе» и бываетъ отданіе [л. 240, 241).

На поляхъ въ этомъ Типиконѣ сдѣлано нѣсколько приписокъ именъ новыхъ святыхъ позднѣйшею рукою: 24 Сентября Ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐορτάζομεν τὸ θαῦμα τῆς Θεοτόκου ἐν τῷ ναφῷ Μόρτου. [л. 61), 14 Октябрю ἐορτάζομεν τὸν ἅγιον Ἰγνάτιον Μεθόμνης, ἔχομεν καὶ λείψανα αὐτοῦ, ἡ δὲ ἀκολουθία του ὑπάρχει εἰς φυλλάδα [л. 65), 3 Декабрю ἐορτάζομεν τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Σεραφεῖμ, ἀρχιεπισκόπου Φαναρίου, ἡ ἀκολουθία αὐτοῦ ὑπάρχει εἰς φυλλάδιον [л. 78), 13 Января ἐορτάζομεν τὸν ἅγιον Μάξιμον τὸν Καυσοκαλύβης σκήτης, ἡ ἀκολουθία σώζεται εἰς φυλλάδιον [л. 100), 29 того же мѣсяца ἔχομεν καὶ ἅγιον λείψανον τοῦ Δουρουσίου τοῦ ἐν Ὀλύμπῳ [л. 102), 17 Февраля τοῦ ἁγίου νεομάρτυρος Θεοδώρου [л. 119), 13 Апрѣля τοῦ ἁγίου νεομάρτυρος Δημητρίου τοῦ Πελοποννησίου, ἡ ἀκολουθία καὶ ὁ βίος του εἰς τὸ Νέον λειμονάριον, ἔχομεν καὶ ἅγιον λείψανον [л. 169).

SXLIV. Полнаго Типикона въ Аѳонскомъ скиту св. Анны не имѣется, но руководствомъ для типикаря служить небольшая книжица въ полулистъ обычнаго формата писчаго листа, 44 листа, писанная въ XVII столѣтїи или даже въ началѣ XVІІІ ст. Заглавіе этой книжицы такое: Πίναξ ἀκριβῆς κατὰ μῆνα εἰς τὸ νὰ εὐρίσκη εὐκόλως ὁ βουλόμενος, εἰς ποῖα βιβλία τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Κυριακοῦ εἶναι οἱ πανηγυρικοὶ λόγοι τῶν Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν ἐορτῶν καὶ οἱ βίοι τῶν ἁγίων, οἳ τε εἰς τὴν ἐλληνικὴν φράσιν καὶ ἀπλῆν, οἳ τιθέμενοι εἰς ἀνάγνωσιν ἐν ταῖς ἀγρυπνίαις τοῦ χρόνου ὅλου, ἀρχομένου ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου καὶ τελουμένου ἕως τοῦ Αὐγούστου, καὶ καθεξῆς πάλιν ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ τελῶνου καὶ φαρисαίου μέχρι τῆς κυριακῆς τῶν ἁγίων Πάντων.

Содержаніе рукописи слѣдующее:

[л. 2). Синаксарь, въ которомъ перечислены имена святыхъ и праздниковъ цѣлаго года, начиная съ Сентября и оканчивая Августомъ. Мѣсяцесловъ обычный и ничего особеннаго въ себѣ не заключаетъ. Изложенія службъ нѣтъ.

[л. 15). Ἐνταῦθα σημειοῦνται οἱ λόγοι, οἳ τιθέμενοι εἰς ἀνά-

γνωσιν ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου μέχρι τῆς κυριακῆς τῶν ἁγίων Πάντων.

Заглавіе хорошо объясняетъ содержаніе этой статьи. Указываемыя слова содержатся въ филладахъ, находящихся въ библіотекѣ Кириакона или соборнаго скитскаго храма.

[Л. 19). Διατόπισις περὶ τοῦ ἐν ὁποῖαις ἡμέραις ἑορτασίμοις τῶν δώδεκα μηνῶν ἐπιτελεῖται μόνον θεία ἱερουργία εἰς τὸ Κυριακὸν τῆς Θεοπρομήτορος ἁγίας καὶ δικαίας Ἄννης, καὶ ἐν ποῖαις ἀγρυπνία τε καὶ λειτουργία.

Замѣчанія кратки. Называются праздниѣи и святые, упоминается о бдѣніи и литургіи и о томъ, что въ память святаго предъ иконою его ставится коливо. Есть и мѣстная особенность: въ праздниѣ пр. Аѳанасія предоставляется братіи возможность идти на бдѣніе въ лавру. Подъ 17 Января празднуется память сербскихъ святыхъ Симеона и Саввы, основателей Хиландарскаго монастыря [л. 24). Въ великій четвертокъ положено совершать маслоосвященіе [л. 34). О часахъ великой пятницы замѣчено: οἱ δὲ ἀπόστολοι καὶ τὰ εὐαγγέλια τῶν ὡρῶν οὐκ ἀναγινώσκονται κατὰ τὸ ἔθος τῶν ἱερῶν μοναστηρίων τοῦ Ὄρους [л. 37). Въ субботу выносятся плащаница.

[Л. 41). Σημείωσις περὶ τοῦ πότε ψάλλεται ἡ κοινὴ παράκλησις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου εἰς τὸ Κυριακὸν καὶ πότε σχολάζει.

[Л. 43). Περὶ τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου, εἰ τύχοι τῆς ἐβδομάδος τῆς Διακαινησίμου. Извлеченіе изъ Марковыхъ главъ.

[Л. 44). Περὶ τοῦ πῶς δηλοῦται τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν καὶ οὐ λέγομεν ἐν ὅλῃ τῇ πεντηχοστῇ. Тутъ же замѣчаніе и о перемѣнѣ хоровъ.

CXLV. Τυπικόν, ἧτοι ἅπαντα τὰ ἀπορούμενα ἐκ τοῦ Τυπικοῦ τῶν ἑορτῶν, ἀρχόμενα ἀπὸ πρώτης τοῦ Σεπτεμβρίου ἕως τέλους Αὐγούστου, ὡσαύτως καὶ τὰ τοῦ Τριφδίου καὶ Πεντηχοσταρίου ἀπορούμενα καὶ μάλιστα τῆς ἑορτῆς τοῦ θείου Εὐαγγελισμοῦ, ὡσάν ὅπου συμπίπτει πολλάκις τῇ μεγάλῃ ἐβδομάδι, ὁμοίως καὶ λοιπῶν ἑορτῶν, ἅτινα ἐκκαθαρίσθησαν καὶ ἐγράφησαν, καθὼς τὴν σήμερον συνηθίζομεν, καὶ μάλιστα εἰς τὰ εὐαγγῆ ἐνταῦθα μοναστήρια τοῦ Ἁγίου ὄρους, τὰ ὁποῖα ἐγράφησαν διὰ χειρὸς τοῦ Ιθ' κ' σ' κενύμκε π' χμωζ (т. е. про-

ηγουμένου Ἰγνατίου μοναχοῦ) πέπε δηξκρόπζκε κατὰ τὸ 1813 Ἰανουαρίου 24. Соборный Типиконъ Аѳоно-Филоѳеевскаго монаштыря, рукопись въ листъ, 235 страницъ.

[стр. 3]. Τυπικὸν σὺν Θεῷ ἐκ τῶν τοῦ Τυπικοῦ ἀπορουμένων ἀπάσης τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας καὶ πρῶτον περὶ τῆς ἀγρυπνίας. Διάταξις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ.

Ἔρα ἐνάτη τῆς ἡμέρας ἀπέρχεται ὁ κανδηλάπτης καὶ ποιεῖ μετάνοιαν τῷ προσεσῶτι καὶ ὑποστρέψας σημαίνει τὸ μικρὸν καί, συναχθέντων τῶν ἀδελφῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς Εὐλογητὸν ἐν τῷ νάρθηκι καὶ ψάλλομεν τὴν ἐνάτην ὥραν, ἔπειτα, εἰσελθόντες εἰς τὸν ναόν, εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς καὶ εὐθὺς ὁ κανονάρχης ἄρχεται τὸν προοιμιακόν, εἶθ' οὕτως τὸ Κύριε ἐκέραξα εἰς τὸν τυχόντα ἦχον τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ τῆς τυχούσης ἑορτῆς ἰσῶμεν στίχους δ'. Ὄταν δὲ ψάλλωμεν τὸ Κατευθυνθήτω, θυμιᾷ ὁ κανδηλάπτης μὲ τὸ κανζῆ. Μετὰ δὲ τὸ Κατευθυνθήτω, τοὺς μὲν λοιποὺς στίχους ἀφίνομεν, καὶ εὐθὺς ἀρχίζομεν τὸ Ἀπὸ φυλακῆς πρωΐας καὶ ψάλλομεν τὰ δ' τροπάρια τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ, Δόξα καὶ νῦν, τὸ ἰδιόμελον τῆς ἑορτῆς, τὸ Φῶς ἰλαρὸν παρὰ τοῦ κανονάρχου καὶ τὸ προκείμενον τῆς ἡμέρας, τὸ Καταξίωσον, Κύριε, παρὰ τοῦ κανονάρχου, καὶ εὐθὺς τὰ ἀπόστιχα, τὰ εἰς τὸν μικρὸν ἑσπερινὸν τῆς ἑορτῆς, στίχους δὲ λέγομεν τῆς τυχούσης ἑορτῆς, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, τὸ Νῦν ἀπολύεις παρὰ τοῦ κανονάρχου, τὸ Τρισάγιον, ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἔστιν, τὸ ἀπολυτικίον τῆς ἑορτῆς καὶ ὁ ἱερεὺς τὸ Σοφία, Ὁ ὢν εὐλογητός, τὸ Στερεώσαι ὁ Θεὸς παρὰ τοῦ κανονάρχου, Τὴν τιμιωτέραν, Δόξα καὶ νῦν καὶ γίνεται ἀπόλυσις καὶ ἀπερχόμεθα ἐν τῇ τραπέζῃ.

[стр. 4]. Διάταξις τῆς ἀγρυπνίας.

Καὶ μετὰ τὸ δοῦναι τὸν ἥλιον μικρὸν ἀπέρχεται ὁ κανδηλάπτης καὶ ποιεῖ μετάνοιαν τῷ προσεσῶτι, εἶτα τραβᾷ τὸ ξυπνητήριον καὶ εὐθὺς ἀνέρχεται, κρούει τὰς βαρείας καὶ τὰς καμπάνας, εἶτα εἰσέρχεται ἐν τῷ ναῷ ἄπει τὸ θυμιατὸν καί, ἀποστρέψας, τίθησι λαμπάδα μετὰ τοῦ μανουαλίου ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, εἶτα ἀπέρχεται καὶ ποιεῖ μετάνοιαν τῷ ἱερεῖ, τῷ ὀφείλοντι τελέσαι τὴν ἀκολουθίαν, ὁ δὲ ἱερεὺς ἀναστάς, ἀπέρχεται καὶ ποιεῖ μετάνοιαν τῷ καθηγουμένῳ ἢ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, μὴ παρόντος, εἶτα εἰσελθὼν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα καὶ λαβὼν τὸ θυμιατὸν, βαλὼν θυμίαμα, λέγει καθ' ἑαυτὸν τὴν εὐχὴν τοῦ θυμιάματος, καὶ θυμιάσας τὴν ἁγίαν τράπεζαν σταυροειδῶς, ἐκφωνεῖ ὁ κανδηλάπτης· Κελεύσατε, γεγονωτέρα φωνῆ, κρατῶν καὶ τὴν λαμπάδα ἐν

τῆ χειρὶ αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἐξέρχεται διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν, ἵσταται ἐνδον τῶν μεγάλων μανουαλίων, θυμιᾷ τρίς πρὸς τὸν ἠγούμενον, εἶτα ἐπιστρέφει τὸ πρόσωπον κατὰ ἀνατολάς, θυμιᾷ τρίς πρὸς τὸ ἱερόν καὶ τρίς τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, τρίς τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου, τρίς τὸ προσκυνητᾶριον, ὅπου εἶναι ἡ εἰκὼν τῆς ἐορτῆς, τρίς τὴν εἰκόνα τῆς Γλυκοφιλοῦσης. Εἶτα ἐμβαίνει εἰς τὸν χορὸν ποιεῖ ἀρχὴν τοῦ θυμιᾶσαι ἀπὸ τὸν καθηγούμενον ἀνά τρεῖς, ὁμοίως καὶ ὄλους τοὺς ἀδελφούς, ὅπου εἰσὶν εἰς τὸν δεξιὸν χορὸν, εἶτα, φθάσας εἰς τὴν μέσην τοῦ ναοῦ, ποιεῖ σταυροῦ τύπον μετὰ τοῦ θυμιατοῦ πρὸς τὸν δεξιὸν χορὸν, ὁμοίως ποιεῖ καὶ εἰς τὸν ἀριστερὸν χορὸν, εἶτα θυμιᾷ καὶ τὸν λοιπὸν ναόν, ἐξέρχεται ἐν τῷ νάρθηκι, θυμιᾷ ὄλον αὐτὸν καὶ τοὺς ἀδελφούς, προπορευομένου τοῦ μανουαλίου. Εἶτα ὑποστρέφας ἐν τῷ ναῷ, φθάνοντας ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, ἐκφωνεῖ μεγαλοφώνως· Κύριε εὐλόγησον, καὶ χαράττει σταυροῦ τύπον μετὰ τὸ θυμιατόν. Εἶτα θυμιᾷ αὐθις τὸν καθηγούμενον καὶ τὰς ἁγίας εἰκόνας, εἰσέρχεται διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ ἐκφωνεῖ εἰς τὸ ἱερόν· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ ... ποιεῖ σταυροῦ τύπον μετὰ τοῦ θυμιατοῦ. Καὶ ἡμῶν ἀποκρινομένων τὸ Ἄμην, ἄρχεται ὁ προεστὼς τὸ δεῦτε προσκυνήσωμεν ἐκ γ', ἀργῶς μετ' εὐλαβείας, λέγει τὸ Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου . . . ἕως τὸ Δόντος σου αὐτοῖς συλλέξουσιν. Εἶτα ἄρχεται ὁ πρῶτος ψάλτης τὸ Ἀνοίξαντός σου, ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος τὸν ἕτερον στίχον καὶ καθεξῆς. Ὅταν δὲ φθάσωσιν εἰς τὸ Πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας, ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς ἐμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, ἀσκεπῆς ἱστάμενος, λέγει τὰς εὐχὰς τοῦ λυχνικοῦ. Εἶτα γίνεται μεγάλη συναπτὴ ἢ ὑπ' αὐτοῦ, ἢ ὑπὸ τοῦ διακόνου. Καὶ μετὰ τοῦτο ὁ ταχθεὶς μοναχός, ὁ μέλλων ψάλτης ἄρχεται τὸ Κύριε ἐκέκραξα ψάλλειν. Ὅταν δὲ ἀρχίσῃ ὁ δεύτερος τὸ Κατευθυνθήτω καὶ εἶπη τὸ Ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου, ἄρχεται ὁ διάκονος καὶ θυμιᾷ τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ ὄλον τὸ ἱερόν, καὶ ἐξέρχεται διὰ τοῦ βορείου θυμιᾷ ἅπαντας, ὡς ἐδηλώσαμεν. Τὰ δὲ ἐσπέρια ποιούμεν αὐτὰ εἰς δέκα ἢ εἰς ὀκτώ κατὰ τὴν ἐορτήν. Ὅταν δὲ εἶπῃ ὁ β' χορός· Ὅτι ἐκραταιώθη τὸ ἔλεος αὐτοῦ, ὁ κανονάρχης ἵσταται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ προσκυνήσας τρίς, λέγει τὸν ἦχον τοῦ δοξαστικοῦ. Ὅταν δὲ ἄρξηται ψάλλειν τὸ Δόξα, ὁ κανονάρχης δὲν πηγαίνει ἀπὸ τὸ μέσον τοῦ ναοῦ, ἀλλ' ἐπιστρέφει ὀπισθεν τῶν κιόνων καί, τρίς προσκυνήσας ἐμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, ποιῶντας σχῆμα, προφθάνει εἰς τὸ ἀναλόγιον, κανοναρχεῖ τὸ ἰδιόμελον τοῦ δοξαστικοῦ, ἄρχεται τοῦ ψάλλειν τούτου, ὁ κανδηλάπτης ἔρχεται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ καὶ προσκυνήσας

κατὰ ἀνατολὰς τρίς, ποιεῖ εἰς τοὺς β' χοροὺς σχῆμα, δηλοῖ ἵνα ἀπέλθωσιν οἱ ἱερεῖς καὶ ἱεροδιάκονοι εἰς τὸ ἅγιον βῆμα καὶ ἱεροφορέσωσι, διὰ νὰ κάμουν τὴν εἴσοδον. Καὶ εἰς τὸ ἀκροτελευταῖον τοῦ Δόξα καὶ νῦν ἐξέρχονται οἱ ἱεροδιάκονοι καὶ ἱερεῖς, προπορευομένων τῶν μανουαλίων, ἔρχονται ἐν τῷ συνήθει τόπῳ. Εὐλογοῦντος τοῦ πρώτου ἱερέως τὴν εἴσοδον, εἶτα ὁ πρῶτος τῶν διακόνων θυμιᾷ, ἐκφωνεῖ· Σοφία, ὀρθοί. Ἄρχονται οἱ ἱερεῖς ψάλλειν τὸ Φῶς ἱλαρόν. Ὅταν δὲ εἴπωσιν Ἰησοῦ Χριστέ, οἱ διάκονοι θυμιῶσι τοὺς ἱερεῖς. Ὅταν δὲ εἴπωσιν Ὑμνοῦμεν Πατέρα, Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα, οἱ ἱερεῖς ποιοῦσι σχῆμα, εἰσέρχονται δύο δύο εἰς τὸ ἱερόν κατὰ τάξιν. Οἱ δὲ διάκονοι ἴστανται ἔξωθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, θυμιῶσι τοὺς εἰσερχομένους ἱερεῖς, τελευταῖον εἰσέρχονται καὶ οἱ ἱεροδιάκονοι. Πληρωθέντος τοῦ Φῶς ἱλαρόν, ψάλλουσιν, οἱ ἐντὸς τοῦ βήματος τὸ προκείμενον τῆς ἡμέρας, ὁμοίως λέγουσι καὶ οἱ δύο χοροὶ τὸ αὐτό, εἶτα πάλιν οἱ ἀπὸ τὸ βῆμα, οὗ πληρωθέντος, ἐκφωνεῖ ὁ διάκονος· Σοφία, καὶ ὁ κανονάρχης τὴν παροιμίαν. Πάλιν ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν, καὶ ὁ κανονάρχης (εὐθὺς τὰ ἀναγνώσματα εἰς καθ' ἓν λέγει ὁ διάκονος· Σοφία. Πρόσχωμεν), ὧν πληρωθέντων, ὁ διάκονος ἐξέρχεται καὶ στὰς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν λέγει· Εἴπωμεν πάντες . . . καὶ τὰ λοιπά. Ὁ ἱερεύς· Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος, ὁ ἠγούμενος τὸ Καταξίωσον, Κύριε. Εἶτα ὁ διάκονος τὸ Πληρώσωμεν τὴν ἑσπερινὴν δέησιν, ὁ ἱερεύς τὴν ἐκφώνησιν· Ὅτι ἀγαθός, τὸ Εἰρήνη πάσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Ὁ ἱερεύς τὴν εὐχὴν μυστικῶς καὶ τὴν ἐκφώνησιν· Εἶη τὸ κράτος. Ὁ δὲ διάκονος εἰσέρχεται ἐν τῷ ἁγίῳ βήματι καὶ ἐξέρχεται μετὰ τοῦ ἱερέως διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν ἐν τῷ νάρθηκι, προπορευομένων τῶν μανουαλίων. Οἱ δὲ ψάλλται ψάλλουσι τὴν λιτὴν, ἐξέρχονται καὶ οὗτοι ἐν τῷ νάρθηκι. Ὁ δὲ διάκονος θυμιᾷ ἐν τῷ νάρθηκι κατὰ τὴν συνήθειαν, εἶτα λαμβάνει τὸ θυμιατὸν ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ διακόνου ὁ κανδηλάπτης καὶ εὐτρεπίζει ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ τὴν ἀρτοκλασίαν ὁμοῦ μὲ τοὺς ἄρτους, σίτον, οἶνον καὶ ἔλαιον. Πληρωθείσης δὲ τῆς λιτῆς ἐν τῷ νάρθηκι, ἐκφωνεῖ ὁ διάκονος τὸ Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου (στρ. 10), καὶ ἡμεῖς τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ'. Εἶτα ὁ διάκονος· Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός, καὶ ἡμεῖς τὸ Κύριε ἐλέησον τρίς. Ὁ διάκονος· Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβῶν, ἡμεῖς τὸ Κύριε ἐλέησον γ'. Ὁ διάκονος· Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν . . . καὶ ἡμεῖς τὸ Κύριε ἐλέησον γ'. Ὁ διάκονος· Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ . . . καὶ τὰ λοιπά ἕως τέλους. Καὶ ἡμεῖς τὸ Κύριε

ἐλέησον ἰβ'. Εἶτα ὁ διάκονος μνημονεύει τὰ ὀνόματα τῶν τάξειδ' ὠτῶν καὶ ἄλλα, ὅσα θέλει. Εἶτα λέγει· Ἐπι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι τὴν ἁγίαν μονήν . . . ἕως τέλους. Καὶ ἡμεῖς τὸ Κύριε ἐλέησον μ'. Ὁ δὲ καθηγούμενος, ἢ ὁ ἱερεὺς, μὴ παρόντος τοῦ ἡγουμένου· Ἐπάκουσον ἡμῶν ὁ Θεὸς . . . καὶ τὸ Εἰρήνη πάσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν . . . Καὶ ὁ ἡγούμενος τὴν εὐχὴν ἐκφώνως· Δέσποτα πολυέλεε . . . ἧς ἀναγινωσκομένης, ἡμεῖς κλίνομεν τὴν κεφαλὴν ἕως ἐδάφους. Πληρωθείσης δὲ τῆς εὐχῆς, οἱ ψάλται ψάλλουσι τὰ ἀπόστιχα μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν [στρ. 11]. Ὁ δὲ ἱερεὺς μετὰ τοῦ διακόνου εἰσέρχονται ἐν τῷ ναῷ, προπορευομένων τῶν μανουαλίων, εἶτα τίθενται τὰ μανουάλια ἐν τῷ πλάγῃ τῶν ἄρτων, ὁ δὲ ἱερεὺς μὲ τὸν διάκονον προσκυνοῦσι γ' καὶ ποιοῦσι σχήματα εἰς τοὺς χορούς, εἰσέρχονται ἐν τῷ ἱερῷ. Πληρωθέντων δὲ τῶν ἀποστίχων, λέγει ὁ ἡγούμενος τὸ Νῦν ἀπολύεις, ὁ διαβαστής τὸ Τρισάγιον, ὁ δὲ κανονάρχης ἀπέρχεται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, ποιεῖ μίαν μετάνοιαν κατὰ ἀνατολὰς καὶ μίαν πρὸς τοὺς χορούς, λέγων· Εὐλογεῖτε, συγχωρεῖτέ μοι. Πληρωθέντος δὲ τοῦ Τρισαγίου, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς τὸ Ὅτι σοῦ ἐστίν. Οἱ δὲ ψάλται ψάλλουσι τὸ ἀπολυτικίον τῆς ἑορτῆς ἐκ γ', ὁ δὲ διάκονος ἐξέρχεται μετὰ τοῦ θυμιατοῦ καὶ θυμιά τούς ἄρτους σταυροειδῶς γ', εἰς δὲ τὸ τελευταῖον θυμίαμα ὁμοῦ θυμιά καὶ τὸν ἡγούμενον καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου. Εἶτα ἐκφωνεῖ ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ δὲ ἱερεὺς, κρατῶν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἓνα ἐκ τῶν ἄρτων, λέγει· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐλογήσας τοὺς πέντε ἄρτους . . . [στρ. 12]. Καὶ ὅταν εἴπη· Τοὺς ἄρτους τούτους, τὸν σίτον, τὸν οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον, ἄνωθεν τῶν ἄρτων ποιεῖ σταυροῦ τύπον μὲ τὸν ἐν ταῖς χερσίν αὐτοῦ ἄρτον. Καὶ ὅταν εἴπη· Ὅτι σὺ εἶ ὁ εὐλογῶν . . . εὐλογεῖ καὶ ὁ ἱερεὺς τοὺς ἄρτους μὲ τὴν δεξιάν του, ἂν εἶναι ἡγούμενος παρών, εὐλογεῖ τούτους ὁ ἡγούμενος, εἶτα προσκυνοῦσιν ἐκ γ', ποιοῦσι σχήματα εἰς τοὺς χορούς, ὃ τε ἱερεὺς καὶ διάκονος εἰσέρχονται ἐν τῷ ἁγίῳ βήματι. ὁ δὲ κανονάρχης λέγει· Εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου γ', Δόξα καὶ νῦν, τὸ Εὐλογήσω τὸν Κύριον . . . ἕως τὸ Ὅτι οὐκ ἔστιν ὑστέρημα τοῖς φοβουμένοις αὐτόν, ἀργῶς μετὰ μέλους, εἶτα ψάλλουσιν οἱ ψάλται εἰς ἦχον βαρύν· Πλούσιοι ἐπτώχευσαν καὶ ἐπέινασαν . . . Εἶτα ἐκφωνεῖ ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ ὁ ἱερεὺς· Εὐλογία τοῦ Κυρίου . . . καὶ τοῦ κανονάρχου εἰπόντος τὸ Ἄμην, εὐθὺς ἔρχεται τῆς ἀναγνώσεως οὕτως· Λόγος εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου· εὐλόγησον, δέσποτα. Ὁ ἱε-

ρεύς· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν πάντοτε [στρ. 13]. Καὶ ἄρχεται ἡ ἀνάγνωσις. Ὁ δὲ κελαρίτης, διακλάσας τοὺς ἄρτους, ἐπιδίδωσι τοῖς ἀδελφοῖς πρὸ τῆς ἀναγνώσεως, ὡσαύτως καὶ ἀπὸ ἐνὸς ποτηρίου οἴνου διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας, ὡσπερ ἐξ ἀρχῆς παρελάβομεν παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων. Ἀπὸ δὲ τῆς ὥρας ἐκείνης οὐκ ἔχει τις ἐξουσίαν πίνειν ὕδωρ διὰ τὴν μετάληψιν τῶν ἁγίων μυστηρίων. Ὁ δὲ εὐλογηθεὶς ἄρτος ἔχει διάφορα χαρίσματα.

Ὁ δὲ κανδηλάπτης, ποιήσας τὴν συνήθη μετάνοιαν τῷ προεστῶτι, ἀπέρχεται καὶ σημαίνει τὰς βαρέας καὶ καμπάνας διὰ τὸν ὄρθρον. Ὄταν δὲ πληρωθῇ ἡ ἀνάγνωσις, εὐθὺς ἄρχεται ὁ προεστὼς τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ . . . καὶ λέγει τὸν ἐξάψαλμον. Ὄταν δὲ ἄρξηται τὸν ψαλμόν· Κύριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας μου . . . ἐξέρχεται ὁ ἱερεὺς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, ἰστάμενος ἀσκεπής, λέγει τὰς εὐχὰς τοῦ ὄρθρου, εἶτα ποιεῖ τὴν συναπτὴν, τὸ Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἐκφώνησις· Ὅτι πρέπει σοι. Εἶτα ὁ ψάλτης ἄρχεται τὸ Θεὸς Κύριος εἰς τὸν ἦχον τοῦ ἀπολυτικίου, ὁ δὲ κανονάρχης [στρ. 14] ἔρχεται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, λέγει τοὺς στίχους, στίχος α΄· Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ . . . στίχος β΄· Καὶ τῷ ὀνόματι Κυρίου ἠμυνάμην, στίχος· Παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη . . . τὸ δὲ τροπάριον λέγομεν ἐκ γ΄, εἰς δὲ τὸ Καὶ νῦν, ἦτοι τὸ τελευταῖον, ὁ κανονάρχης ποιεῖ σχῆμα εἰς τοὺς χοροὺς καὶ ἀπέρχεται, εἶτα στιχολογοῦμεν ἐν κάθισμα τοῦ Ψαλτηρίου, καὶ γίνεται αἵτησις παρὰ τοῦ ἱερέως, καὶ ψάλλομεν τὸ πρῶτον κάθισμα τῆς ἑορτῆς δις, καὶ γίνεται ἀνάγνωσις, εἶτα αὐθις στιχολογοῦμεν καὶ τὸ ἕτερον κάθισμα τοῦ Ψαλτηρίου καὶ γίνεται αἵτησις πάλιν, καὶ ψάλλομεν τὸ δεύτερον κάθισμα τῆς ἑορτῆς δις, καὶ γίνεται ἀνάγνωσις, εἶτα ψάλλομεν τὸν πολυέλεον, ἀρχόμεθα τοῦ πολυελέου, ὁ κανδηλάπτης σημαίνει τὸ σίδηρον. καὶ ὅταν ἄρξηται τὸν στίχον· Οἶκος Ἰσραὴλ εὐλογήσατε τὸν Κύριον, ὁ κανδηλάπτης θυμιᾷ μὲ ἀργυροῦν κανζῆ. Πληρωθέντος τοῦ πολυελέου, γίνεται συναπτὴ καὶ ψάλλομεν τὸ μετὰ τὸν πολυέλεον κάθισμα τῆς ἑορτῆς δις. Εἶτα τὸ ἀντίφωνον τοῦ ἦχου καὶ τὸ προκείμενον, ἔνθα ἀπέρχεται ὁ κανονάρχης ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, λέγει τὸν στίχον τοῦ προκειμένου καὶ ποιεῖ σχῆμα εἰς τοὺς χοροὺς [στρ. 15]. Εἶτα ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς· Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν. Καὶ τοῦ κανονάρχου εἰπόντος τὸ Ἀμήν, ἔρχεται εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, τὸ Πᾶσα πνοή, τὸ εὐαγγέλιον, τὸν ὕψαλμόν, Δόξα τῆς ἑορτῆς ἀρμόδιον, Καὶ νῦν, Ταῖς τῆς Θεοτόκου, στίχος· Ἐλέησόν με ὁ Θεός, τὸ στιχηρὸν ἰδιόμελον. Ὁ διάκονος τὸ Σῶ-

σον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου, οὗ ἀναγινωσκομένου, ὁ κανονάρχης ποιεῖ μετάνοιαν εἰς τοὺς χορούς, δηλῶν τοῖς ψάλταις τὸν εἰρμὸν τοῦ κανόνος, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', ὁ ἱερεὺς· Ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς. Εἶτα ἀρχόμεθα τῶν κανόνων, ποιῶντες μετὰ τῶν εἰρμῶν ιδ'. Εἴ μεν ὑπάρχει Δεσποτική ἑορτή, λέγομεν εἰς καθ' ἓν τροπάριον· Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰ δὲ Θεομητορική· Ὑπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς. Εἰ δὲ κυριακὴ καὶ ἁγίων μνήμη, τὴν στιχολογίαν· Ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ, οἱ περισσότεροι ὁμως εἴτε Δεσποτικὴ, εἴτε Θεομητορική, εἴτε κυριακὴ, λέγουσι τὸ Ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ, δηλαδὴ τὴν στιχολογίαν. Μετὰ τὸ τέλος τῆς πρώτης ψόδης ψάλλομεν τὴν καταβασίαν τῆς ἑορτῆς καὶ μετὰ τὴν τρίτην ψόδην γίνεται αἰτησις παρὰ τοῦ διακόνου. Καὶ εἴ μεν ἔχη ὑπακοή, λέγομεν τὴν ὑπακοήν, καὶ τὰ καθίσματα καταλιμπάνονται, εἰ δ' οὐ, λέγομεν τὰ καθίσματα [στρ. 16], καὶ τίθεται ἀνάγνωσις, ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον καὶ τὸν οἶκον τῆς ἑορτῆς, εἶτα τὸ Συναξάριον. Ἐν τῇ ἐννάτῃ ψόδῃ, εἴ μεν εἰσὶν Δεσποτικὴ ἢ Θεομητορική ἑορτὴ, Ἡ Τιμιωτέρα οὐ στιχολογεῖται, ἀλλ' εὐθὺς μετὰ τὴν ὀγδόην ἀρχίζομεν τὴν ἐννάτην, εἰ δὲ εἶναι κυριακὴ ἢ ἁγίου μνήμη, ἐκφωνεῖ ὁ διάκονος· Τὴν Θεοτόκον καὶ Μητέρα . . . καὶ στιχολογοῦμεν Τὴν τιμιωτέραν. Μετὰ τὴν ἐννάτην τὸ ἑξαποστειλάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ γ'. Εἶτα ἀρχόμεθα ψάλλειν τὸ Πᾶσα πνοή, εἰς τὸν ἦχον τῶν αἰνῶν τῆς ἑορτῆς, ἔνθα ποιεῖ ὁ κανονάρχης μετάνοιαν, λέγομεν καὶ τοὺς λοιποὺς στίχους, ἰσῶμεν στίχους ς' ἢ δ' κατὰ τὴν ἑορτήν, μετὰ δὲ τὸ Καὶ νῦν ψάλλομεν τὴν δοξολογίαν. Ὅταν δὲ φθάσωμεν εἰς τὸ Ἅγιος ὁ Θεός, ὁ κανονάρχης ποιεῖ μετάνοιαν εἰς τοὺς χορούς, λαμβάνει τὴν τελευταίαν συγχώρησιν, εἶτα τὸ ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς. Ὁ διάκονος· Ἐλέησον ἡμᾶς, τὸ Πληρώσωμεν τὴν ἐωθινήν κ. τ. λ., τὸ Σοφία. Ὁ ὦν εὐλογητός, τὸ Σπερώσαι ὁ Θεός, Τὴν τιμιωτέραν, Δόξα καὶ νῦν καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Δίδονται καὶ ἅγιον ἔλαιον τοῖς ἀδελφοῖς, ψάλλομεν καὶ πρώτην ὥραν καὶ τὴν κατήχησιν τοῦ ὁσίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου καὶ ἀπόλυσις.

[στρ. 17]. Εἶδῃσις τῇ κυριακῇ, ὅτε οὐκ ἔστιν ἅγιος ἑορταζόμενος, καὶ ποιῶμεν ἀγρουπνίαν.

[στρ. 20]. Εἶδῃσις εἰς μνήμην μεγάλου ἁγίου καὶ ὅτε γίνεται ἀγρουπνία.

[στρ. 23]. Περὶ τοῦ μεγάλου ἁγίου, ἐὰν τύχη κυριακῇ.

[στρ. 25]. Εἰ δὲ καὶ δὲν γίνεται ἀγρουπνία, ὅταν εἶναι μέγαν ἁγίου μνήμη ἐν κυριακῇ.

[στρ. 29). Πῶς ὀφείλει ψάλλεσθαι ἡ ἀκολουθία ἐν ταῖς καθημεριναῖς ὅλη τῇ ἑβδομάδι.

Τῇ κυριακῇ ἑσπέρας Ψαλτήριον οὐ στιχολογεῖται, ἀλλὰ μετὰ τὸ προκειμένον τὸ Κύριε ἐκέκραξα, καὶ εἴ μιν ὁ ἅγιος (ἔχη) δοξαστικά, λέγομεν τοῦ ἁγίου προσόμοια εἰς ζ', Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον, εἰ δὲ καὶ δὲν ἔχει ὁ ἅγιος δοξαστικά, λέγομεν τῆς Παρακλητικῆς τρία καὶ τοῦ ἁγίου τρία, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον ὅμοιον, τὸ Φῶς ἰλαρόν, προκειμένον Ἰδοὺ δὴ εὐλογεῖτε τὸν Κύριον, τὸ Καταξίωσον, Κύριε, τὸ Πληρώσωμεν τὴν ἑσπερινήν, εἰς τὰ ἀπόστιχα τῆς Παρακλητικῆς, στίχος α'. Πρὸς σὲ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς, στίχος β'. Ἐλέησον ἡμᾶς, Δόξα τοῦ ἁγίου, εἰ ἔχει, εἰ δ' οὐ, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον, τὸ Νῦν ἀπολύεις, Τρισάγιον, ἀπολυτικίον τοῦ ἁγίου καὶ θεοτοκίον τῆς ἡμέρας, ἐκτενῆς καὶ ἀπόλυσις.

Οὕτω ποιῶμεν κάθε ἑσπέραν, μὴ οὔσης ἑορτῆς, ἐκτὸς μόνον ὅπου στιχολογοῦμεν τὸ ἐνόρδινον κάθισμα τοῦ Ψαλτηρίου καὶ ἐναλλασσομένου τοῦ προκειμένου [στρ. 30).

Ὁ δὲ ὄρθρος ψάλλεται οὕτως· Εἰσερχόμεθα ἐν τῷ νάρθηκι, εὐλογήσαντος τοῦ ἱερέως, Βασιλεῦ, οὐράνιε, Τρισάγιον, Ὅτι σοῦ ἐστι, Κύριε ἐλέησον ιβ', Δόξα καὶ νῦν, Δεῦτε προσκυνήσωμεν ἐκ γ', Ἐλέησον με ὁ Θεός, εἶτα τὸν Ἄμωμον, ὅλον τὸ κάθισμα, Πιστεύω, τὸ Τρισάγιον, τροπάρια· Ἰδοὺ ὁ νομφίος ἔρχεται, Τὴν ἡμέραν ἐκείνην, Σὲ τὸ ἀπόρθητον τεῖχος, Κύριε ἐλέησον μ', Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ, Ὁ Θεὸς οἰκτιρήσαι, τὴν εὐχὴν· Δέσποτα Θεὲ καὶ τὰς ἐτέρας δύο εὐχάς· Δεῦτε προσκυνήσωμεν ἐκ γ', Ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς, Ἰδοὺ δὴ εὐλογεῖτε. Δόξα καὶ νῦν, Τρισάγιον, τὰ τροπάρια· Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθὸς καὶ τὰ λοιπὰ τροπάρια, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', Μνήσθητι, Κύριε, τῶν ἐπ' ἐλπίδι, Ὑπερένδοξε, ἀειπάρθενε, Ἡ ἐλπίς μου ὁ Πατήρ, Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου, εἶτα ψάλλουσι τὰ τροπάρια· Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, Δόξα, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, Καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαχνίας. Ὁ ἱερεὺς· Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός . . . Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι τὴν ἁγίαν μονήν, τὸ Κύριε ἐλέησον μ'. Ἐπάκουσον ἡμῶν, Δόξα καὶ νῦν, Κύριε ἐλέησον γ', Χριστὸς ἀληθινός, τὸ Εὐξώμεθα ὑπὲρ εἰρήνης καὶ τὰ λοιπὰ. Δι' εὐχῶν [στρ. 31).

Εἶτα εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ, ὁ δὲ ἱερεὺς λαμβάνει τὸ θυμιατόν, θυμιᾷ σταυροειδῶς, ἐκφωνεῖ· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ δὲ διαβαστής· Δεῦτε προσκυνήσωμεν ἐκ γ' τὸ Ἐπακούσαι σου, Κύριε, ἐν ἡμέρα καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ψαλμοῦ, τὸ Κύριε ἐν τῇ δυνάμει σου, καὶ ὅλον τὸν ψαλ-

μόν, Δόξα καὶ νῦν, τὸ Τρισάγιον. Ταῦτα λέγονται ἀργῶς, ἕως οὗ νὰ θυμιάσῃ ὁ ἱερεὺς ἅπαντας καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ νὰ εἰπῇ τὸ "Ὅτι σοῦ ἔστιν, εἶτα· Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν, Δόξα, Ὁ ὑψωθείς ἐν τῷ σταυρῷ, Καὶ νῦν, Προστασία φοβερὰ. Ὁ ἱερεὺς· Ἐλέησον ἡμᾶς, "Ὅτι ἐλεήμων, Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ. εἶτα τὸ ἐξάψαλμον. Εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τροπάριον τοῦ ἁγίου δις, θεοτοκίον τῆς ἡμέρας, εἶτα στιχολογοῦμεν τὸ ἐν καθίσμα τοῦ Ψαλτηρίου καὶ καθίσματα τῆς Παρακλητικῆς. Μετὰ τὴν β' στιχολογίαν γίνεται αἴτησις, καὶ καθίσματα τῆς Παρακλητικῆς, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν βίον τοῦ ἁγίου, εἶτα τὸν ν'. Ἐλέησόν με ὁ Θεός, καὶ εὐθὺς φάλλομεν τοὺς κανόνες μετὰ τοῦ εἰρμοῦ εἰς δ', λέγομεν καὶ τὴν [στρ. 32] μικρὰν στιχολογίαν, εἰς κάθε τροπάριον ἀπὸ ἑνα στίχον, οἱ δὲ κανόνες λέγονται οὕτως· τῆς Παρακλητικῆς οἱ δύο κανόνες εἰς δέκα καὶ τοῦ Μηναίου εἰς δ', εἰ δ' ἔχει ὁ ἅγιος δοξαστικά, λέγομεν τῆς Παρακλητικῆς εἰς ἡ' (καταλιμπάνοντες τὰ δύο μαρτυρικά) καὶ τοῦ ἁγίου εἰς ς', εἰ δὲ ἔχει τὸ Μηναῖον δύο κανόνες, λέγομεν τῆς Παρακλητικῆς εἰς ς' καὶ τοῦ Μηναίου εἰς ἡ'. Μετὰ τὴν γ' ψῆδὴν καθίσμα τοῦ Μηναίου καὶ θεοτοκίον, ἀφ' ἕκτης κοντάκιον τοῦ ἁγίου, εἰ ἔχει, εἰ δ' οὐ, τῆς ἡμέρας καὶ τὸ Συναξάριον. Εἰς τὴν ἐνάτην ψῆδὴν στιχολογεῖται Ἡ τιμιωτέρα, μετὰ τὴν ἐνάτην τὸν εἰρμόν καὶ τὸ Ἄξιόν ἔστιν ὡς ἀληθῶς καὶ γίνεται αἴτησις, ἑξαποστειλάριον τῆς ἡμέρας, εἰ δ' ἔχει ὁ ἅγιος, λέγομεν τοῦτο εἰς τοὺς αἴνους, εἰ μὲν ἔχει ὁ ἅγιος αἴνους, φάλλομεν τὸ Πᾶσα πνοή καὶ τὸ Αἰνεῖτε αὐτὸν πάντες, τοὺς δὲ λοιποὺς στίχους λέγομεν χύμα καὶ ἀπὸ τοὺς δύο χοροὺς ἕως τὸ Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐπὶ ταῖς δυναστείαις καὶ φάλλομεν εἰς δ', Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον, εἶτα Σοὶ δόξα πρέπει καὶ τὰ λοιπά, εἰ δὲ καὶ δὲν ἔχει ὁ ἅγιος αἴνους, μετὰ τὸ ἑξαποστειλάριον εὐθὺς Αἰνεῖτε τὸν Κύριον ἐκ [στρ. 33] τῶν οὐρανῶν, χύμα δίχορον καὶ τοὺς γ' ψαλμούς, εἶτα τὸ Σοὶ δόξα πρέπει, Κύριε (ὅταν δὲ ποιῶμεν δοξολογίαν μεγάλην, ἀφ' οὗ φάλλομεν τὸ Πᾶσα πνοή, φάλλομεν μετὰ μέλους δίχορον καὶ τοὺς γ' ψαλμούς). Μετὰ τὸ Σοὶ δόξα πρέπει, τὸ Πληρώσωμεν, εἶτα τὰ ἀπόστιχα τῆς Παρακλητικῆς, Δόξα τοῦ ἁγίου, εἰ ἔχει, Καὶ νῦν θεοτοκίον, τὸ Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι, Τρισάγιον, τροπάριον τοῦ ἁγίου καὶ θεοτοκίον, μετὰ τὸν ὄρθρον Ἐλέησον ἡμᾶς, Σοφία, Ὁ ὧν εὐλογητός, Τὴν τιμιωτέραν, Δεῦτε προσκυνήσωμεν ἐκ γ' καὶ ἡ πρώτη ὥρα καὶ ἀπόλυσις.

[στρ. 93]. Περὶ (τοῦ) ὅταν θέλῃς νὰ ποιήσῃς δοξολογίαν μεγάλην εἰς κανένα ἅγιον χάριν εὐλαβείας.

[стр. 35). Ἀλληλοῦια πότε ψάλλομεν.

Πῶς ψάλλεται ἡ ἀκολουθία, ὅταν εἶναι Ἀλληλοῦια ἐν τε ἐσπερινῶ καὶ ὄρθρῳ.

[стр. 38). Περὶ τῶν ὥρῶν καὶ μεσῳρίων, πῶς ὀφείλει ἀναγινώσκεισθαι ἐν ταῖς δυσὶ ταύταις νηστείαις τῶν τε Χριστουγέννων καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

Эта вводная часть оканчивается слѣдующею припискою составителя Типикона:

Ὡ φίλτατε, ἰδοὺ ὅσον ἐδυνήθημεν ἐσαφηνήσαμεν ἀκριβῶς τὴν ἀκολουθίαν, ὅσον εἰς ἀγρυπνίας, τόσον εἰς κυριακάς, τόσον καὶ εἰς μνήμην ἁγίων, ὡσαύτως καὶ εἰς ἡμέρας μὴ ἐορταζομένας καὶ εἰς τὰς νηστίμους ἡμέρας τῶν δύο νηστειῶν Χριστουγέννων τε καὶ ἁγίων Ἀποστόλων, ἐν αἷς δηλαδὴ ψάλλεται τὸ Ἀλληλοῦια. Ἐστω λοιπὸν τὰ παρόντα τύπος καὶ ὑπόδειγμα διὰ ὅλας τὰς ἡμέρας τοῦ χρόνου, ἔχε τὰ ἀνωτέρω πρὸ ὀφθαλμῶν σου πάντοτε καὶ ποτὲ δὲν θέλεις σφάλει [стр. 41).

[стр. 42). Изложение особенностей Синаксарныхъ службъ, но только лишь для дванадесятыхъ праздниковъ и великихъ святыхъ, т. е. тѣхъ службъ, которыя въ обычныхъ Типиконахъ излагаются въ «Марковыхъ главахъ». Мѣсяцеслова нѣтъ. Отмѣтимъ нѣкоторыя особенности. На часахъ въ канунъ Рождества кадятъ съ кацею [стр. 63). На канунѣ Богоявленія совершаетъ освященіе воды ефимеріѣ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ [стр. 73) и священникъ обходитъ съ этою водою сады, келліи и т. п., а послѣ литургіи въ самый праздникъ положено водоосвященіе на фιάлѣ [стр. 77). Есть порядокъ службы трехъ святителей въ недѣли предъуготовительныя [стр. 88 об.). Изложение особенностей въ службѣ Благовѣщенія предъваряется слѣдующимъ предисловіемъ: Περὶ τῆς ἐορτῆς τοῦ θεοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Ἐπειδὴ εἰς ταύτην τὴν ἐορτὴν μετὰ τὸ εἶναι ἢ μνήμη τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ εἶναι καὶ ἡ ἀκολουθία διαφορετικὴ καὶ οὐχί, ὡς ποιῶσιν τὰ λοιπὰ μοναστήρια, καὶ περὶ ὅταν εἶναι νηστεία, εἰς ταύτην τὴν ἐορτὴν πῶς πρέπει νὰ ποιῶμεν καὶ πρῶτον ἀρχόμεθα ἀπὸ τῶν προεορτίων [стр. 110). Вообще же изложение статей на праздникъ Благовѣщенія весьма немногимъ отличается отъ подобныхъ статей въ Марковыхъ главахъ болѣе древнихъ рукописей, какъ это видно изъ

•сличения. Выдающіяся болѣе же или менѣе, особенности представляеть служба этого праздника въ пятницу страстной седмицы. Вечерня съ литургією великаго четверга излагается согласно съ древними Типиконами. Великая вечерня вся по Минеи, а утреня имѣеть нѣкоторыя особенности:

[стр. 135). Εἰς τὸν ὄρθρον μετὰ τὸ ἐξάφαλμον τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τῆς ἑορτῆς δίς, τὸ "Ὅτε οἱ ἔνδοξοι μαθηταί, ἅπασι, καὶ εὐθὺς ἀναγινώσκομεν τὸ πρῶτον εὐαγγέλιον τῆς διαθήκης, εἶτα ἀρχόμεθα τῶν ἀντιφώνων, δευτεροῦντες ἅπαντα πλὴν τῶν θεοτοκίων καὶ καθίσματων. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ἀντιφώνου τοῦ δευτέρου ἀναγινώσκομεν τὸ δεύτερον εὐαγγέλιον, μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ τρίτου ἀντιφώνου καὶ τοῦ καθίσματος ἀναγινώσκομεν τὸ γ' εὐαγγέλιον, μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ πέμπτου ἀντιφώνου ἀναγινώσκομεν τὸ τέταρτον εὐαγγέλιον, μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ἕκτου ἀντιφώνου ἀναγινώσκομεν τὸ πέμπτον εὐαγγέλιον. μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ἑβδόμου ἀντιφώνου ἀναγινώσκομεν τὸ ἕκτον εὐαγγέλιον, μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ἑνάτου ἀντιφώνου ἀναγινώσκομεν τὸ ἑβδόμον εὐαγγέλιον, μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ δεκάτου πρώτου ἀντιφώνου ἀναγινώσκομεν τὸ ὄγδοον εὐαγγέλιον, μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ δωδεκάτου ἀντιφώνου ἀναγινώσκομεν τὸ ἑννατον εὐαγγέλιον, μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ δεκάτου πέμπτου ἀντιφώνου καὶ τοῦ καθίσματος ἀναγινώσκομεν τὸ δέκατον εὐαγγέλιον, ἐνταῦθα λέγομεν τὸ κοντάκιον καὶ οἶκον τῆς ἡμέρας, εἶτα ἀρχόμεθα τοὺς μακαρισμοὺς, ἦχος δ'. Διὰ βύλου ὁ Ἀδάμ καὶ τὰ λοιπά, προκείμενον. Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου καὶ εὐαγγέλιον δέκατον πρῶτον, εἶτα τὸν πολυέλεον τῆς ἑορτῆς καὶ καθίσματα, ὁμοίως τὸ πρῶτον ἀντιφώνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς, τὸν πεντηκοστόν, καὶ στιχηρὸν τῆς ἑορτῆς. Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, τὸ Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου, ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς [стр. 136) μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ἰδ' ἔνθα δὲ εἰσὶν αἱ ψαλμοὶ τοῦ Τριψαλμοῦ, λέγομεν τῆς ἑορτῆς εἰς η' καὶ τοῦ τριψαλμοῦ εἰς ς', καταβασία τῶν εἰρμῶν τῆς ἑορτῆς, ἀπὸ γ' ψαλμοῦ καθίσμα τῆς ἑορτῆς, ἀφ' ἕκτης κοντάκιον καὶ οἶκον τῆς ἑορτῆς, ἐν τῇ δ' ψαλμῷ οὐ στιχολογεῖται Ἡ τιμιωτέρα, ἐξαποστειλάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ γ', εἰς τοὺς αἴλους ἰστώμεν στίχους ς' τῆς ἑορτῆς, ἦχος α', προσόμοια γ' καὶ τῆς ἡμέρας ἰδιόμελα ἦχος γ', τρία, Δόξα ἦχος πλ. δ' τῆς ἡμέρας. Κύριε, ἀναβαίνοντος ἐν τῷ σταυρῷ, Καὶ νῦν ὁ αὐτὸς τῆς ἑορτῆς. Εὐφραίνεσθωσαν οἱ οὐρανοί, δοξολογία μεγάλη, καὶ εὐθὺς μετὰ τὴν δοξολογίαν ἀναγινώσκειται τὸ δέκατον δεύτερον εὐαγγέλιον παρὰ διακόνου, εἶτα ἕκτενης καὶ ἀπόλυσις. Ἀναγινώσκειται

καὶ ἡ κατήχησις τῆς ἑορτῆς. Τὰς δὲ μεγάλας ὥρας μὲ τὸ νὰ ἔχη νὰ γίνῃ ἡ λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου ταχύτερον τὰς φάλλομεν τὴν μεγάλην πέμπτην ὁμοῦ μὲ τὰ τροπάρια, ἀναγνώσματα, ἀποστόλους καὶ εὐαγγέλια. Καὶ σήμερον φάλλομεν τὰς ὥρας τρίψαλμους κατὰ τὴν συνήθειαν, εἰ δὲ καὶ θέλεις νὰ φάλης τὰς μεγάλας ὥρας σήμερον κατὰ τὸν παλαιὸν τύπον, οὐδὲν τὸ κωλύον.

[ετρ. 137). Ἡ δὲ θεία λειτουργία γίνεται ταχύτερον, καὶ φάλλονται τὰ τυπικὰ ἐν τοῖς μακαρισμοῖς, ἡ γ' καὶ ς' ψῆδὴ τῆς ἑορτῆς, εἰσοδικὸν τῆς ἑορτῆς, ἀπόστολος, εὐαγγέλιον καὶ κοινωνικὸν τῆς ἑορτῆς καὶ καθ' ἑξῆς ἡ λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου. Εἰς τὴν τράπεζαν μόνον ὁποῦ οἶνον καταλύει, ἡμεῖς δὲ εἰς δόξαν τῆς Εὐαγγελιστρίας καταλύομεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον.

Περὶ δὲ ὥραν δεκάτην τῆς ἡμέρας ποιοῦμεν ἑσπερινόν, ἐν ᾧ ἀποδίδομεν καὶ τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους δέκα καὶ φάλλομεν τὰ ἰδιόμελα τὸ α', τοὺς τρεῖς δευτέρους, τοὺς δύο πλ. β' καὶ τῆς ἑορτῆς, τὸ Βουλὴν προαιώνιον καὶ τὰ λοιπὰ εἰς δ', Δόξα ἤχος πλ. β'. Φοβερὸν καὶ παράδοξον μυστήριον, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς πλ. β'. Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ Γαβριήλ, εἴσοδος, τὰ γ' ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας, τὸν ἀπόστολον καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας, τὸ Εἶπωμεν πάντες, Καταξίωσον, Κύριε, τὸ Πληρώσωμεν καὶ τὰ ἀπόστιχα ἤχος β'. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου καὶ τὰ λοιπὰ μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα, ἤχος πλ. δ' τῆς ἑορτῆς. Εὐφραυνέσθωσαν οἱ οὐρανοί, Καὶ νῦν, Σὲ τὸν ἀναβαλλόμενον, ἐν ᾧ εὐγάνομεν καὶ τὸ ἐπιτάφιον καὶ τὸ θέτομεν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, εἶτα τὸ Νῦν ἀπολύεις, τροπάριον. Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, Ταῖς μυροφόροις γυναίξει καὶ Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν, καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

Въ сѹбботу въ свое время (служба та же, что и въ старыхъ Типиконахъ) совершался выносъ епитафія. Ὁ πρῶτος ἱερεὺς ἀλλάσσει ἄλλην τὴν ἱερατικὴν στολὴν καὶ οἱ λοιποὶ μόνον τὰ ἐπιτραχήλια καὶ φελώνια, αἶροντες τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον καὶ τὸ ἐπιτάφιον εἰς τὸ τελευταῖον Τρισάγιον καὶ εἰσοδεύουσι, ποιοῦντες λιτανίαν γύρωθεν τῆς ἐκκλησίας, ἐνθα μνημονεύουσιν α' ἀντικρὺς τοῦ δεξιοῦ χοροῦ τοὺς κητόρους καὶ β' ὀπισθεν τοῦ ἁγίου βήματος πάντας τοὺς κεκοιμημένους πατέρας καὶ ἀδελφούς καὶ γ' ἀντικρὺς τοῦ ἀριστεροῦ χοροῦ πάντας τοὺς εὐσεβεῖς ἐλεοῦντας καὶ βοηθοῦντας, δ' δὲ καὶ τελευταῖον, ὅταν φθάσουν ἔμπροσθεν τῆς πύλης τοῦ ἔξωθεν νάρθηκος, μνημονεύουν τὸν ἡγούμενον καὶ τοὺς λοιποὺς ζῶντας ἀδελφούς. Εἶτα λέγει. Καὶ ὑπὲρ τοῦ δια-

φυλαχθῆναι τὴν ἁγίαν μονὴν ταύτην κ. τ. λ. Εἶτα εἰσέρχονται εἰς τὸν ναόν, φθάσαντες εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ, ἐκφωνεῖ ὁ ἡγούμενος· Σοφία, ὀρθοί, χαράττει σταυροῦ τύπον μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου. Εἶτα, εἰσερχομένων ἐν τῷ ἱερῷ, ψάλλουσιν· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, Ὅτε κατήλθες πρὸς τὸν θάνατον, Ταῖς μυροφόροις γυναιξί. Τούτων ψαλλομένων, γυρίζουσιν, τρίς τὴν ἁγίαν τράπεζαν, εἶτα θέτουν τὸ ἅγιον ἐπιτάφιον ἐπάνωθεν τῆς τραπέζης, καὶ εὐθὺς ὁ κανοάρχης λέγει τὸ τροπάριον τῆς προφητείας ὁμοῦ καὶ τὴν προφητείαν [стр. 140, 141).

Если праздникъ Благовѣщенія приходился на Пасху, то вечерня совершалась въ великую субботу обычнымъ порядкомъ съ литургією, съ стихирами на «Господи воззвахъ» на десять. По захожденіи солнца, пѣли всенощное бдѣніе. Великая вечерня вся праздника съ освященіемъ хлѣбовъ. За вечернею слѣдовала полунощница съ пѣніемъ канона великой субботы и, наконецъ, самая утренняя. Прόσεχε. Ὅταν γίνῃ ἡ θεία Ἀνάστασις, πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἕκτη ὥρα τῆς νυκτὸς ἀπερασμένη, διότι ὁ Κύριός μας μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἀνεστήθη. Πληρωθείσης δὲ τῆς ἀναγνώσεως, ἄπτουσι καὶ ψάλλουσιν οἱ ἱερεῖς τὸ τροπάριον ἀναστάσιμον ἤχος πλ. β'. Τὴν ἀνάστασίν σου Χριστὲ Σωτήρ. Τοῦτο λέγεται πολλάκις ἕως νὰ φθάσωσιν εἰς τὸν διορισμένον τόπον, φθάσαντες δὲ εἰς τὸ διορισμένον τόπον, ἀναγινώσκειται τὸ εὐαγγέλιον τοῦ μεγάλου σαββάτου. Ὅψὲ σαββάτου τῆ ἐπιφωσκούση. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ εὐαγγελίου ἐκφωνεῖ ὁ διάκονος τὸ Εὐλόγησον, δέσποτα, καὶ ὁ ἱερεύς· Δόξα τῇ ἁγίᾳ . . . εἶτα ἀρχόμεθα τὸ Χριστὸς ἀνέστη. Τοῦτο λέγεται τρίς παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ τρίς παρὰ τῶν ἀδελφῶν, εἶτα λέγει τοὺς στίχους, στίχος α'. Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ. . . στίχος β'. Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν . . . στίχος γ'. Συστήσασθε ἑορτήν. . . καὶ ἡμεῖς εἰς κάθε στίχον· Χριστὸς ἀνέστη. (Ἰστέον, ὅτι οὗτοι οἱ στίχοι δὲν λέγονται πάντα, ἀλλὰ ὅταν τύχη τοῦ Εὐαγγελισμοῦ). Εἶτα λέγει· Δόξα Σήμερον σωτηρίας, Καὶ νῦν τὸ αὐτό, εἶτα, Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν κ. τ. λ. καὶ εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ, ψάλλομεν τοὺς κανόνας и т. д. [стр. 144, 145), какъ въ древнихъ Типиконахъ.

Вечеромъ совершается служба Пасхи съ Благовѣщеніемъ.

По поводу всей этой главы на поляхъ замѣчено слѣдующее: Εἰς τοὺς 1817, ὁποῦ ἦλθεν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ μετὰ τὸ Πάσχα, εἰς τὴν ἱεράν μονὴν τοῦ Βατοπαϊδίου ἠκολούθησαν ἀπαραλλάκτως κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ παρόντος ἡμετέρου Τυπικοῦ, ἐκτὸς μόνον τὴν λιτὴν ἄφη-

σαν, διὰ ποίαν αἰτίαν ὁμως τὴν ἄφησαν καὶ τί τὸ κωλύον ἀγνοῶ, σὺ ὁμως ἀκολουθεῖ κατὰ τὴν παροῦσαν ἐρμηνείαν διὰ τὴν λαμπρὰν ἑορτὴν μας καὶ δὲν σφάλεις τελείως. Ὁ αὐτός, ὁποῦ ἔγραψε τὸ παρὸν Τυπικόν [стр. 144).

Несмотря на то, что изложение службъ сходно съ древнимъ Типикономъ, составитель Филофеевскаго Типикона нашель нужнымъ сдѣлать въ концѣ такую прибавку: Ἰστέον, ὅτι κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὁποῦ ἐσημείωσαν ἐνταῦθα, μόνον ἡμεῖς οὕτως ἀκολουθοῦμεν, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἑορτὴ τοῦ μοναστηρίου μας, τὰ δὲ λοιπὰ μοναστήρια ἀκολουθοῦν κατὰ τὸν παλαιὸν Τύπον, ὅθεν, ὅντος τοῦ μοναστηρίου μας ἑορτὴ, πρέπει νὰ πανηγυρίζωμεν λαμπροτέρως τὴν τοιαύτην ἑορτὴν ἀπὸ τοὺς λοιπούς, ὅθεν μὴ ξενίζεσαι, ἀδελφέ, βλέποντας τὴν ἀλλαγὴν τῆς ἀκολουθίας τοῦ θείου Εὐαγγελισμοῦ, οὐδὲ νὰ μᾶς κατηγορήσης [стр. 150).

Εὔρον εἰς ἓνα νεότυπον Τυπικόν, διαγορευῶν περὶ τῆς θείας ἑορτῆς τοῦ θείου Εὐαγγελισμοῦ αὐτολεξεῖ οὕτως· Ἐὰν τύχη ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ ἢ τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ, νὰ μετατίθεται ἡ ἑορτὴ τῇ τρίτῃ τῆς Διακαινησίμου, ὅτι ἐν ταύταις ταῖς δύο ἡμέραις οὐκ εὐάρμοστα τὰ χαρμόσυνα καὶ λυπηρὰ ὁμοῦ τροπάρια, τίς γὰρ συμφωνεῖα Σήμερον κρεμάται ἐπὶ ξύλου καὶ Σήμερον χαρᾶς εὐαγγέλια, ἢ τίς κοινωνία Φρίξον ἤλιε, στέναξον γῆ καὶ Εὐαγγελίζου γῆ χαρὰν μεγάλην. Διὰ τοῦτο πρέπον μετατίθεται οὕτω, ἵνα τὰ χαροποιὰ τῆς ἑορτῆς μὲ τὰ χαροποιὰ τῆς Ἀναστάσεως τροπάρια μελωδήσωμεν. Κατὰ τοῦτον γοῦν τὸν τύπον ὀφείλει γίνεσθαι ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις, ἐπακολουθούσαις τοῖς ἴχνεσι τῆς μητρὸς μεγάλης ἐκκλησίας¹⁾. Μὴ σταχαζόμενος τοῦ ἐν τῇ ἑορτῇ κεκρυμμένου μυστηρίου, λέγει ἀνωτέρω νὰ μετατίθεται ἡ ἑορτὴ τῇ γ' τῆς Διακαινησίμου, ἐπειδὴ ἡ αὐτὴ ἑορτὴ ἂν μετατεθῇ ἐλαττοῦται ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν, ὁποῦ ἐστάθη ὁ Κύριός μας εἰς τὴν κοιλίαν τῆς Θεοτόκου, ὅθεν εἶναι μεγάλη παρανομία, ἢ καὶ νὰ εἰπῶ αἴρεσις, διὰ τοῦτο μὴν σε καταπέιση τινὰς νὰ μεταθέσης τὴν ἑορτὴν ταύτην καὶ οἷα ἡμέρα τύχη, ἑόρτασον αὐτὴν κατὰ τὴν ἐρμηνείαν ἐν κεφαλαίῳ ξγ' καὶ ξδ' [стр. 151).

¹⁾ Здѣсь составитель Типика polemизуруетъ съ Константиномъ протопсалтомъ, издавшимъ «Типиконъ Великой Церкви» въ 1838 г., и его предшественниками, которые держались этой практики. (Тυπικόν. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1888, σελ. 242).

Въ числѣ главъ на особенные случаи имѣются двѣ, которыхъ въ обычныхъ древнихъ Типиконахъ не находимъ: α) *Περὶ ἑορταζομένων ἁγίων, εἰ τύχωσιν ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν τῶν καθημερινῶν, ἐν ὅσων ψάλλεται τὸ Χριστὸς ἀνέστη πρὶν τῆς Ἀναλήψεως* и β) *Περὶ τῆς μνήμης τῶν ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, εἰ τύχοι ἐν ταῖς προγεγραμμέναις ἑορταῖς.* Въ этой послѣдней главѣ изложенія службы нѣтъ, но указывается совершать ее по главамъ великомученика Георгія и Иоанна Богослова.

[стр. 169). *Περὶ μεθεόρτων τῶν Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν ἑορτῶν, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ.* 80 гл.

[стр. 160). *Περὶ ἀποδόσεως τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ κεφ. 81.*

(стр. 170). *Περὶ ἀποδόσεως τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν, μὴ οὔσης κυριακῆς κεф. 82.*

[стр. 172). *Περὶ προεορτίων καὶ μεθεορτίων πῶς ψάλλονται μετὰ τῶν ἐν Μηναίῳ ἁγίων κεф. 93.*

[стр. 173). *Περὶ τροπαρίων καὶ κοντακίων μεθεόρτων, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ κεф. 84.*

[стр. 174). *Περὶ τῶν στίχων· Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν, πότε τοὺς στιχολογοῦμεν καὶ πότε οὐ εἰς ὅλον τὸν ἐνιαυτὸν κεф. 85.*

[стр. 175). *Περὶ τοῦ πότε στιχολογεῖται Ἡ τιμιωτέρα καὶ πότε οὐ στιχολογεῖται κεф. 86.*

[стр. 176). *Πῶς ψάλλεται ἡ ἀκολουθία τῆς Ὀκτωήχου καὶ τοῦ Μηναίου ἐν ὄλη τῇ ἐβδομάδι καὶ πρῶτον τῇ κυριακῇ κεф. 87.*

[стр. 177). *Τῇ δευτέρᾳ πῶς ψάλλεται ἡ ἀκολουθία τῆς Ὀκτωήχου μετὰ τοῦ Μηναίου κεф. 88.*

[стр. 178—182). *На всю недѣлю до сѹбботы подобныя главы кеф. 89—93.*

[стр. 182). *Περὶ τῆς ἐβδομάδος τῆς τυρινῆς, πῶς ὀφείλει ψάλλεσθαι ἡ ἀκολουθία κεф. 94.*

[стр. 184). *Περὶ τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς, πῶς ὀφείλει ψάλλεσθαι ἡ ἀκολουθία κεф. 95.*

[стр. 189). *Περὶ τοῦ Ψαλτηρίου, πῶς ὀφείλει στιχολογεῖσθαι ἐν ὄλω τῷ χρόνῳ κεф. 96.*

[стр. 191). *Εἰδήσεις τῶν ἀγρυπνιῶν ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ, πότε δηλαδὴ ποιῶμεν ἀγρυπνίαν κεф. 97.*

Совершается всенощное бдѣніе, по преданію ктиторовъ:

8 и 14 Сентября, 26 Октября, 13 и 21 Ноября, 5 или 6 и 25 Декабря, 6, 23 (τοῦ ἁγίου Διονυσίου τοῦ ἐν τῷ Ὀλύμπῳ καὶ νέου κτήτορος τοῦ μοναστηρίου μας) и 30 Января, 2 Февраля, 25 Марта, въ сѹбботу Акаѳиста, въ недѣлю Ваїй, на Пасху, въ Вознесеніе, въ Пятидесятницу, 24 и 29 Юня, 6 и 15 Августа. По желанію игумена, 26 Сентября, 8 Ноября, 1 и 17 Января, 8 Мая, 29 Августа и во всѣ недѣли или воскресные дни.

[стр. 193). Περὶ μνημοσύνων καὶ κολύβων πότε δεῖ ποιοῦμεν εἰς ὅλον τὸ ἔτος κεφ. 98.

Περὶ μνημοσύνων καὶ κολύβων πρὸ ὀλίγων χρόνων ἔφθασε νὰ ἀκολουθήσῃ μία μεγαλειοτάτη διχόνοια εἰς τὸ ἅγιον Ὅρος ἀναμέταξὺ εἰς μερικούς, οἵτινες δισχυρίζομενοι καὶ ἐναντιούμενοι εἰς ὑπὲρ τοῦ ἄλλου εἰς ἓν πεῖσμα σατανικόν, ὁποῦ ἂν εὔρισκον καιρὸν νὰ θανατῶσιν. Ἐπειδὴ τὸ ἓνα μέρος δισχυρίζομενοι εἰς τὸ νὰ γίνονται μνημόσυνα διὰ τοὺς κεκοιμημένους μόνον τὸ σάββατον καὶ οὐχὶ τὴν κυριακὴν, τάχα ἀκολουθοῦντες τὸν τύπον τῆς ἐκκλησίας, τὸ δὲ ἕτερον μέρος ἐπιμένει ἐναντίον τῶν ἄλλων, ἐκτελοῦντες μνημόσυνα τὴν κυριακὴν καὶ οὐχὶ τὸ σάββατον καὶ ἄχρι τὴν σήμερον ἐπλήθυνε τὸ κακὸν τοῦτο καὶ ἐξηπλώθη εἰς ὅλον τὸ ἁγιώνυμον Ὅρος, καὶ γεγόναμεν παίγνιον τοῖς κοσμικοῖς ἡμεῖς οἱ ἅγιοι καὶ πνευματικοί. Ὄθεν, ἀδελφοί μου [стр. 194), παρακαλῶ τὸν Κύριόν μου, καθὼς μᾶς ἐφύλαξεν ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν ταύτην ἕως τὴν σήμερον, οὕτως νὰ μᾶς φυλάξῃ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, καὶ ἀποστρεφόμεθα τοὺς τοιοῦτους πεισματάριδας ὅσον τὸ ἓνα μέρος, τόσον καὶ τὸ ἄλλον, καὶ ἄς ἀκολουθοῦμεν κατὰ τὴν πάλαιαν παράδοσιν, ὁποῦ παρελάβομεν ἀπὸ τῶν κητόρων τοῦ ἱεροῦ μας μοναστηρίου, τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ νόμιμον καὶ δικαιοτάτον νὰ ἀκολουθοῦμεν ἡμεῖς τὰ τέκνα τοὺς γονεῖς μας. Οὕτως παρελάβομεν·

Κάθε παρασκευῇ ἑσπέρας ἀπερχόμεθα ἐν τῷ κοιμητηρίῳ καὶ ποιοῦμεν παννοχίδα, ψάλλομεν τὸν νεκρώσιμον κανόνα καὶ τὰ λοιπά, μνημονεύοντες πάντας τοὺς προκεκοιμημένους ἀδελφούς καὶ ὄλους τοὺς εὐσεβεῖς χριστιανούς μετὰ κολύβων, τὸ δὲ πρωί, ὅπερ ἔστι σάββατον, ἀπερχόμεθα ἅπαντες ἐν τῷ κοιμητηρίῳ καὶ γίνεται λειτουργία, μνημονεύομεν, καθὼς καὶ ἀφ' ἑσπέρας, τοὺς κεκοιμημένους μετὰ κολύβων. Εἰ δὲ καὶ ἀποθάνῃ τινὰς ἐκ τῶν ἀδελφῶν, ποιοῦμεν αὐτοῦ τὰ μνημόσυνα, ὅσον τὰ τρίτα, τὰ ἑννατα [Л. 195), τὰ τεσσαρακοστὰ οἷα ἡμέρας

πέσουν, κἄν τε κυριακὴν κἄν τε δευτέραν, ὅποια ἡμέρα ἐστὶν ἀνεμποδί-
στως καὶ ἀκριματίστως. Μάλιστα τυχένει ὁποῦ μᾶς πλερώνουν οἱ χρι-
στιανοὶ διὰ τὸ νὰ ἐκτελέσωμεν διὰ ἀποθανόντας συγγενεῖς τους, ὅσον ἀγρυ-
πνίαν, τόσον καὶ μνημόσουνον καὶ τράπεζαν εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν
ἡμέραν, τὰ ὅποια πρέπει νὰ γίνουσι ἢ εἰς μνήμην ἁγίου πάνυ μεγά-
λου, ἢ εἰς κυριακὴν, ἢ εἰς Δεσποτικὴν ἑορτὴν, ἐπειδὴ ἡ ἀγρυπνία κα-
θημερινὴ δὲν γίνεται, ἀλλὰ μία ἀπὸ ταῖς ἀνωτέρω ἑορταῖς ἐπ' ἀνάγκ-
αις εἶναι νὰ γίνῃ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν λειτουργίαν, καὶ τὸ μνη-
μόσουνον καὶ ἔπειτα νὰ ἀνέλθωμεν εἰς τὴν τράπεζαν. Ὅθεν, ἀδελφοί
μου, ὅποτε ἔχεις μνημόσουνον, ὅποια ἡμέρα ποιήσον αὐτὸ χωρὶς νὰ ἐξαι-
ρέσης ἡμέρα, κἄν τε σάββατον, κἄν τε κυριακὴν. Τοῦτο δὲν εἶναι καμ-
μία παρανομία οὐδὲ βλασφημία εἰς τὸ ὁμοούσιον. Τοῦτο μόνον κάνο-
μεν τὰ μνημόσουνα ἀπὸ τῶ σαββάτῳ τοῦ δικαίου Λαζάρου ἕως τῶ σαβ-
βάτῳ τῆς Διακαινησίμου. Καὶ μάλιστα ἂν τύχη ἐν αὐταῖς ταῖς ἡμέ-
ραις ἡ ἑορτὴ τοῦ θείου Εὐαγγελισμοῦ, πρέπει νὰ διαβάσωμεν καὶ νὰ
φάλλωμεν τὴν ἀκολουθίαν τῶν κτητόρων κατὰ τὴν συνήθειαν. Καὶ ταῦ-
τα μὲν περὶ μνημοσύνων ἀρκές.

[εἶρ. 196]. Περὶ νηστείας μοναχῶν κεφ. 99.

Περὶ δὲ τῆς ἡμετέρας νηστείας παρελάζομεν νηστεύειν οὕτως
ὄλας τὰς τετράδας καὶ παρασκευὰς καὶ δευτέρας ὄλου τοῦ χρόνου νη-
στεύομεν ἀπὸ λάδι καὶ κρασί, ἐσθίομεν ἅπασι μετὰ τὴν ἐνάτην εἰς
Ξηροφαγίαν.

Τῇ δὲ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ, τῇ καθαρᾷ ἐβδομάδι δηλα-
δῆ, τὴν πρώτην ἐβδομάδα ἅπασι τῆς ἡμέρας ἐσθίομεν εἰς Ξηροφαγίαν,
οἱ δὲ ἐνάρετοι μόνον μετὰ τὴν προηγιασμένην τῆς τετράδος καὶ παρα-
σκευῆς ἐσθίουσιν εἰς Ξηροφαγίαν· τῷ δὲ σαββάτῳ καὶ τῇ κυριακῇ ἐσθί-
ομεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον, τὰς δὲ λοιπὰς ἐβδομάδας τῆς τεσσαρακοστῆς
τὰς πέντε ἡμέρας ἅπασι τῆς ἡμέρας ἐσθίομεν εἰς Ξηροφαγίαν, τὰ δὲ
σάββατα καὶ κυριακάς καταλύομεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον μόνον **[εἶρ. 197]**.
Ὅσαύτως καταλύομεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον τῇ μνήμῃ τοῦ Προδρόμου,
ἐκτὸς τῆς πρώτης ἐβδομάδος, καταλύομεν εἰς οἶνον καὶ τῇ πέμπτῃ τοῦ
μεγάλου κανόνος. Τῇ δὲ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ ἐβδομάδι ἅπασι τῆς ἡμέρας
ἐσθίομεν εἰς Ξηροφαγίαν. Τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ ἐσθίομεν εἰς ἔλαιον καὶ
οἶνον, τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ μένομεν ἄσιτοι ἕως τῆς λειτουργίας τοῦ
μεγάλου σαββάτου, τῷ δὲ μεγάλῳ σαββάτῳ καταλύομεν ἀπὸ ἐνὸς κρα-
σοβουλίου οἴνου μόνον. Τῇ δὲ ἑορτῇ τοῦ θείου Εὐαγγελισμοῦ κατα-
λύομεν εἰς ἰχθύας, οἷα ἡμέρα τύχη ἐκτὸς τῆς μεγάλης ἐβδομάδος. Εἰ

δὲ καὶ τόχη ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ μεγάλῃ ἐβδομάδι, καταλύομεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον, οἷα ἡμέρα τόχη, εἰς δόξαν τῆς Εὐαγγελιστρίας.

Τῇ δὲ νηστεία τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἀρχόμεθα ἀπὸ τῆς δευτέρας τῶν Ἁγίων Πάντων ἕως τῆς μνήμης αὐτῶν, τῇ δευτέρᾳ τῇ δ' καὶ παρασκευῇ ἅπασι τῆς ἡμέρας ἐσθίομεν εἰς ξηροφαγίαν, τῇ δὲ τρίτῃ καὶ πέμπτῃ καταλύομεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον, τῷ δὲ σαββάτῳ καὶ κυριακῇ καταλύομεν ἰχθύας [στρ. 198].

Τῇ δὲ νηστεία τῆς Θεοτόκου τὸ ἐ' Αὐγούστου ἀρχόμεθα ἀπὸ πρώτης Αὐγούστου καὶ τὰς μὲν πέντε ἡμέρας δηλαδὴ τῆς ἐβδομάδος νηστεύομεν εἰς ξηροφαγίαν, τῷ δὲ σαββάτῳ καὶ κυριακῇ καταλύομεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον, τῇ δὲ ἑορτῇ τῆς Μεταμορφώσεως καταλύομεν ἰχθύας.

Τῇ δὲ νηστεία τῶν Χριστουγέννων ἀρχόμεθα ἀπὸ τὰς δεκαπέντε τοῦ Νοεμβρίου τὴν δευτέραν, τετράδην καὶ παρασκευὴν ἅπασι ἐσθίομεν τὴν ἡμέραν εἰς ξηροφαγίαν, τῇ δὲ τρίτῃ καὶ πέμπτῃ ἐσθίομεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον, τῷ δὲ σαββάτῳ καὶ κυριακῇ ἐσθίομεν ἰχθύας καὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Εἰσοδῶν τῆς Θεοτόκου. Εἰ δὲ τόχοι ἑορτῆ πάνυ μεγάλου ἀγίου ἐν ταῖς δυοῖν νηστείαις ταύταις τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἐν τῇ τρίτῃ καὶ πέμπτῃ ἐσθίομεν ἰχθύας. Εἰ δὲ τόχου αἱ τοιαῦται ἑορταὶ εἰς δευτέραν, δ' καὶ παρασκευὴν, καταλύομεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον.

Πότε καταλύομεν ἡμεῖς οἱ μοναχοὶ εἰς τυρὶ καὶ αὐγά καὶ λοιπά.

Ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ Πάσχα, δηλαδὴ ὅλη τῇ ἐβδομάδι τῆς Διακαινησίμου, τῇ ἐβδομάδι τῆς πεντηκοστῆς, τὸ δωδεκάημερον ὅλον, ἐκτὸς τῆς παραμονῆς τῶν Φώτων [στρ. 199], τῇ ἐβδομάδι ὅπου ἐμβαίνει τὸ Τριψίδιον καὶ τῇ ἐβδομάδι τῆς τυρινῆς.

Πότε καταλύομεν εἰς ἰχθύας.

Καταλύομεν εἰς ἰχθύας ὅλας τὰς Δεσποτικὰς ἑορτάς, ἐκτὸς τῆς Ὑψώσεως τοῦ σταυροῦ, καὶ ὅλας τὰς Θεομητορικὰς ἑορτάς, τῇ τετάρτῃ τῆς μεσοπεντηκοστῆς, τῇ τετάρτῃ πρὸ τῆς Ἀναλήψεως τῷ γενεσίῳ τοῦ Προδρόμου, εἰς τὴν μνήμην τῶν ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου καὶ τῇ ἐπαύριον, ὅπου εἶναι ἡ μνήμη τῶν δώδεκα ἀποστόλων, εἰς τὰς εἰς τοῦ Νοεμβρίου καὶ εἰς τὰς ζ' Ἰανουαρίου. Ταύτας τὰς ἑορτάς, οἷα ἡμέρα τόχη, ἐσθίομεν ἰχθύας.

Πότε καταλύομεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον.

Καταλύομεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον ὅλας τὰς τετράδας καὶ παρασκευὰς ἀπὸ τῆς νέας κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ ἕως τῆς Πεντηκοστῆς, καταλύομεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον, ὅποτε ποιοῦμεν δοξολογίαν, ἂν τύχη τετράδῃ, ἢ παρασκευῇ, ἢ δευτέρᾳ, καταλύομεν εἰσέτι καὶ τῆς παραμονῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τῶν Χριστουγέννων καὶ τῆς τῶν Θεοφανίων, παραμονῆς, οἷα ἡμέρα τύχη. Ταῦτα πάντα στέκουν καὶ εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ καθενός.

[**στρ. 200**]. Πότε πρέπει νὰ μεταλαμβάνουν οἱ μοναχοὶ τῶν θείων μυστηρίων κεφ. 100.

Παρελάβομεν ἀπὸ τοῦ πρὸ ἡμῶν, κατὰ τὴν διάταξιν τῶν ἁγίων πατέρων, ὅτι ὀφείλουσιν οἱ μοναχοὶ νὰ μεταλαμβάνουν τῶν θείων μυστηρίων κάθε εἰς τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἔξομολογούμενοι πρότερον τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν εἰς δοκιμωτάτους πνευματικούς, καὶ ἀφ' οὗ νηστεύωσιν εἰς ξηροφαγίαν τὰς πέντε ἡμέρας, ἢ τουλάχιστον τρεῖς ἡμέρας, ἃς μεταλάβωσι τῶν θείων μυστηρίων. Εἰ δὲ καὶ τύχοι τινὰς ἐγκρατῆς πολλὰ καὶ ἐνάρετος, ὅπου ἐγκρατεύεται τελείως ἀπὸ τυρὶ καὶ ἰχθύας, ἔχει ἀπόφασιν νὰ μὴν καταλύσῃ εἰς ὅλην τὴν ζωὴν ἀπ' αὐτὰ καὶ μόνον εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον καταλύει σαββατοκυριακόν, τὰς δὲ λοιπὰς πέντε ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος νηστεύει μεγάλως, ὁ τοιοῦτος εὐλαβῆς καὶ ἐγκρατῆς δὲν βλάπτει νὰ μεταλαμβάνῃ κάθε σάββατον.

Εἰ δὲ καὶ εἶναι τινὰς ἀσθενῆς καὶ κινδυνεύει εἰς θάνατον, ὁ τοιοῦτος νὰ μεταλαμβάνῃ, εἰ δὲ καὶ τῆς ἐρχομένης ἡμέρας ἐβάρυνε περισσότερο, πάλιν νὰ μεταλαμβάνῃ, εἰ δὲ καὶ πηγαίνει ὁ τοιοῦτος ἀσθενῆς ὄλο εἰς τὸ χειρότερον, ἃς μεταλαμβάνῃ, εἰ δὲ καὶ ἀρχίσῃ εἰς καλλιώτερα καὶ δὲν εἶναι διὰ θάνατον, ἃς παύσῃ ἕως νὰ ἔλθουν αἱ τεσσαράκοντα ἡμέραι. Μάλιστα τὸ τοιοῦτον στέκει εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ πνευματικοῦ του.

[**στρ. 201**]. Προκείμενα, ὅλης τῆς ἐβδομάδος λεγόμενα εἰς τὸν ἑσπερινόν. Здѣсь же прокимны на утрени предъ евангеліемъ и на литургіи предъ апостоломъ.

[**στρ. 203**]. Ἀκολουθία ὅλης τῆς ἐβδομάδος, ὅτε οὐκ ἔστιν ἑορταζόμενος ἅγιος, τὰ τε προκείμενα τῶν ἀποστόλων, ἀποστόλους, ἀλληλουάρια, εὐαγγέλια καὶ κοινωνικά и общими святымъ.

[**στρ. 216**]. Πότε ποιοῦμεν παράκλησιν εἰς τὴν Θεοτόκον ἐν ὄλιπτῷ ἐνιαυτῷ.

[**στρ. 217**]. Περὶ τῶν μεγάλων προκειμένων τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν, ποῖα προτιμοῦνται.

— Περὶ δύο ἁγίων, ἐχόντων κοντάκια, εἰ τύχῳσιν εἰς προεόρτια ἢ εἰς μετέορτα, πῶς ψάλλονται.

— Περὶ εἰς μνήμην ἁγίου, ἔχοντος εἴσοδον, ποῖα θεοτοκία λέγονται.

[**στρ. 218**]. Περὶ τοῦ πρώτου θεοτοκίου τῆ παρασκευῆ ἢ ἐσπέρας εἰ τύχῳσι προεόρτια εἰς μετέορτα Δεσποτικῶν ἑορτῶν, ἂν λέγεται.

— Περὶ ἁγίου, ἔχοντος δοξαλογίαν, ἂν ψάλλεται ἡ Ὀκτώηχος.

[**στρ. 219**]. Ἐνταῦθά μοι ἐφάνη εὐλογον νὰ σημειώσω ποίας ἡμέρας ποιούμεν ἀργίαν καὶ ποίας ποιούμεν δοξαλογίαν καὶ ποίας καταλόμεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον ὀνομασί.

[**στρ. 227**]. Περὶ τῆς παννουχίδος τοῦ μεγάλου σαββάτου καὶ διατάξεις τῆς λαμπρᾶς ἀκολουθίας.

Съ этой послѣдней службою мы уже знакомы по выдержкѣ изъ Благовѣщенскихъ статей. Здѣсь мы лишь дополнимъ ее. На девятой пѣсни канона полунощницы ὁ ἱερεὺς θυμιᾷ ἅπαντας. Къ утрени облачается лишь игумень во всю священническую одежду, а остальные священники, — только въ епитрахиль и фелонь. Пληρωθείσης δὲ τῆς ἀναγνώσεως, ὁ ἡγούμενος ψάλλει ἀπ' ἔνδον τοῦ βήβατος τὸ ἀναστάσιμον στιχηρόν, ἧχος πλ. β'. Τὴν ἀνάστασίν σου, Χριστέ Σωτήρ. Ἐἶτα ἐξέρχεται ἐν τῷ νάρθηκι, προπορευομένων λαμπάδων, καὶ ὁ μὲν ἡγούμενος κρατῶν τὸ Εὐαγγέλιον, ὁ δὲ δεύτερος τὴν εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως, καὶ ἀπέρχονται ἐν τῷ διωρισμένῳ τόπῳ, ψαλλόντων πολλάκις τὸ ἄνωθεν τροπάριον, ἕως νὰ φθάσωμεν, καὶ τίθεται τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον ὀμοῦ μὲ τὴν εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως ἐπάνωθεν τοῦ τρισκελίου, εὐπρεπισθέντος πρότερον παρὰ τοῦ κανδηλάπτου

[**στρ. 228**]. Кандилаптѣ въ храмѣ наполняетъ горшки угольями и ошимагомъ. Читается евангеліе, послѣ котораго игумень θυμιᾷ γύρωθεν τὸ τρισκέλιον σταυροειδῶς τρίς, εἶτα ἵσταται βλέπων κατὰ ἀνατολὰς [**στρ. 229**] и дѣлаетъ начало. При пѣніи канона, входятъ въ храмъ. Μετὰ τὴν καταβασίαν ψάλλεται τὸ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ γ', τὸ Ἀναστάς ὁ Ἰησοῦς ἅπασι. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι εἰς κάθε ψόδην θυμιῶσιν οἱ ἱερεῖς κατὰ τάξιν, εἰς τὴν πρώτην ψόδην ὁ ἡγούμενος θυμιᾷ, εἰς τὴν γ' ὁ δεύτερος καὶ καθεξῆς [**στρ. 231**].

Въ 1817 году (запись позднѣйшей руки) случилось Благовѣщеніе на Пасху. Въ Ватопедѣ праздничную малую вечерню соединили съ велико-субботней, а великую вечерню на все-нощномъ бдѣніи служили по Миней [**στρ. 233**].

Въ 1820 г. случилось Благовѣщеніе въ великій четвертокъ. Тамъ же наканунѣ оставили Тріодъ и службу правили только по Миней, но на самый праздникъ соединили обѣ службы [стр. 234).

[стр. 235). Ἑρμηνεία διὰ τὰς τάξεις τῶν σημαντήρων, ὁποῦ σημαίνουν εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

Εἰς τὸν ὄρθρον ὡσάν καὶ τὸν λοιπὸν καιρὸν, ἤγουν πρῶτον τὸ σιδερένιον, ἔπειτα καὶ τὸ χειροσήμαντρον καὶ τὰ ἐξῆς κατὰ τὴν τάξιν. Εἰς ὥρας τρίτην, ἕκτην καὶ ἑνάτην κρούεις μίαν πρὸς μίαν ἕως ἑννέα, ἔπειτα πάλιν ἀπὸ τρεῖς γίνονται ἑννέα, λαμβάνει ἡ κάθε ὥρα ἀπὸ τρεῖς, ἤγουν τρεῖς ἢ τρίτη ὥρα καὶ τρεῖς ἢ ἕκτη καὶ τρεῖς ἢ ἑνάτη, ὁποῦ γίνονται ἑννέα, καὶ ὅταν κρούῃς μίαν πρὸς μίαν, ὡς ἄνωθεν εἴπομεν, λέγεις καὶ ἕνα Πιστεύω εἰς ἕνα Θεὸν καὶ τὰ ἐξῆς, εἰς κάθε φοράν ὁποῦ κρούεις, ἔπειτα, τελειώνοντες οἱ μακαρισμοί, βάλλεις μετάνοιαν εἰς τὸν ἡγούμενον καὶ σημάνεις τὸ κόπανο μεταξὺ καὶ τὸ σίδηρο διὰ τὸν ἑσπερινὸν καὶ γίνεται ἀπόλυσις, ἔπειτα διὰ τὸ ἀπόδειπνον κρούεις μίαν πρὸς μίαν δώδεκα καὶ λέγεις καὶ τὸ Ἐλέησόν με ὁ Θεός, ἐάν θέλῃς ὅλον, εἰ δὲ μὴ τὸ μισὸν εἰς κάθε φοράν, ἔπειτα πάλιν τέσσαρες φορές ἀπὸ τρεῖς ἑξῶρα γίνονται πάλιν δώδεκα. Αὕτη ἡ τάξις τῶν σημαντήρων εἰς τὸ ἅγιον Ὅρος τοῦ Ἄθω ἀρχαία παράδοσις καὶ φυλάττεται καὶ ἕως τοῦ νῦν.

CXLVI. Τυπικὸν ἀκριβὲς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας ἀπὸ τοῦ Τυπικοῦ τοῦ ἀγίου Σάββα καὶ ἐτέρων ἀθροισθὲν διαφορῶν, ἔχον καὶ τὰ κεφάλαια τοῦ μοναχοῦ κὺρ Μάρκου, ἐν οἷς ἕκαστον αὐτῶν ζητεῖται χωρίοις μεθ' ἐτέρων ἀναγκαίων σημειώσεων. Соборный Типиконъ русскаго Пантелеимоновскаго (Руссика) монастыря. Рукопись въ четвертку, на 559 стр., написана четкою скорописью 1841 года. Подъ такимъ точно заглавіемъ проф. С. Ламбросъ въ своемъ Каталогѣ аѳонскихъ рукописей описываетъ еще одинъ Типиконъ: ркп. Пантелеимоновской библ. № 5869 (362), XVIII в. въ полулистъ (0,22×0,15), стр. 266, въ концѣ коего находится слѣдующая приписка: Τὸ παρὸν Τυπικὸν μοὶ ἐδωρήθη ὑπὸ τοῦ σεβαστοῦ μου γέροντος καὶ καθηγουμένου Γερασίου, ὅπως πάντοτε καταγίνωμαι ἐν αὐτῷ. Ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν τῷ Ῥωσικῷ κοινοβίῳ τοῦ ἀγίου Παντελεήμονος Ναθαναὴλ ἱερομόναχος. 1870 Σεπτεμβρίου 17. (S. Lambros. Catalogue of the Greek manuscript on Mont Athos. Cembriid.

180 an. pag. 366). Мы пользовались этимъ Типикономъ, получивъ его изъ рукъ владѣльца о. Наѳанаила, когда послѣдній проживалъ на Кареѣ въ качествѣ антипросопа Пантелеимоновскаго монастыря. Несомнѣнно, это была первоначальная, черновая копія Діонисіатскаго Типикона (Ἐκ τοῦ Διονυσιακοῦ Τυπικοῦ [л. 2]), съ которой потомъ уже начисто переписанъ былъ Соборный Типиконъ. Интересующій насъ Типиконъ о. Наѳанаила попалъ въ число рукописей Пантелеимоновской обители уже позднѣе, когда проф. Ламбросу предоставилъ великодушно свое описаніе рукописей Пантелеимоновской библіотеки незабвенный библіотекаръ этой сокровищницы монахъ Матѳеѣй, описавшій и рукопись о. Наѳанаила, переданную мною по принадлежности въ эту библіотеку, послѣ кончины ея владѣльца о. Наѳанаила.

Κερ. α'. Εἶδησις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ.

Πρὸ τοῦ δοῦναι τὸν ἥλιον ἀνέρχεται ὁ κανὼν ἡμέρας καὶ ποιεῖ μετάνοιαν τῷ προσεσῶτι, καὶ ἀπελθὼν σημαίνει τὸ [μικρόν, καὶ συναχθέντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ψάλλομεν πρῶτον· ἐν τῇ νάρθηκι τὴν θ' ὥραν, ὡς σύνηθες, εἶτα σημαίνει τὸ σιδηροῦν, καὶ εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ. Καὶ τοῦ ἱερέως ἐν τῷ ἰδίῳ τόπῳ ἱσταμένου καὶ εἰπόντος· Εὐλόγητος ὁ Θεὸς ἡμῶν, λέγομεν· Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', καὶ τὸν προοιμακὸν ψαλμὸν ὁμοῦ πάντες ἡσυχῶ καὶ ἡρεμαίᾳ φωνῇ, εἶθ' οὕτως λέγομεν τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς τὸν ἦχον τῆς κυριακῆς, ἱστώμεν δὲ [стр. 2), στίχους δ' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα τοῦ ἡχοῦ γ', δευτεροῦντες τὸ α', Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον, δογματικὸν τὸ β' τοῦ ἡχοῦ, εἶτα τὸ Φῶς ἰλαρόν, προκειμένον· Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν· στίχος· Καὶ γὰρ ἐστερέωσεν, εἶτα τὸ Καταξίωσον καὶ εὐθέως τὸ ἀναστάσιμον στιχηρὸν τοῦ ἡχοῦ καὶ τῆς Θεοτόκου προσόμοια γ' εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον· λέγομεν δὲ εἰς μὲν τὸ α' καὶ β' στίχ. τῆς Θεοτόκου· στίχος α'· Ἀνάστηθι, Κύριε, εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου, στίχος β'· Ὡμοσε Κύριος τῷ Δαβὶδ ἀλήθειαν, εἰς δὲ τὸ τρίτον Δόξα καὶ νῦν, Νῦν ἀπολύεις, Τρισάγιον, τὸ ἀναστάσιμον ἀπολυτικίον, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἡχοῦ, ἐκτενῆς μικρὰ καὶ ἀπόλυσις, καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν.

Κεφάλαιον β'. Διάταξις τῆς ἀγρυπνίας, ἥτοι τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ ὄρθρου τῆς κυριακῆς.

Μετὰ τὸ δοῦναι τὸν ἥλιον, εἴπερ ἡ νύξ εἶη μικρὰ, εἶθ' οὐ, μετὰ τὴν α' καὶ β' ὥραν τῆς νυκτός, ἀπέρχεται ὁ κανὼν ἡμέρας καὶ ποιεῖ

μετάνοϊαν τῷ προεστῶτι, ὃς καὶ ἀνελθὼν κρούει τὰς βαρέας ¹⁾ σχολαίως ἄχρι τῶν ιβ', ψάλλων καὶ τὸν Ἄμωμον (τοῦτο γίνεται [στρ. 3] ἀπὸ τῆς ιδ' τοῦ Σεπτεμβρίου μέχρι καὶ τῆς κυριακῆς τῶν Βαΐων, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς ἀγρουπνίαις χύμα σημαίνει), ὃν καὶ ποιεῖ στάσεις ιβ', ἢ ἀντὶ τοῦ Ἄμώμου, τὸν ν' δωδεκάκις, ἕπερ ²⁾ ἐπεκράτησε παρὰ τοῖς πλείστοις. Μετὰ δὲ τὴν τῶν βαρέων συμπλήρωσιν σημαίνει τὸν μέγαν σημαντήρα, ὡς ἔθος, εἶτα τὸ σιδηροῦν, καὶ τοὺς μεγίστους κώδωνας, εἴπερ εἰσὶν, εἶτα κατελθὼν, ἀπτεῖ τὰς κανδήλας, καὶ εὐτρεπίσας τὸν θυμιατόν, τίθησι λαμπάδα μετὰ κηρομανουαλίου ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν· ἀναστὰς δὲ ὁ τὴν ἐφημερίαν ἔχων ἱερεύς, καὶ ποιήσας μετάνοϊαν τῷ ἡγουμένῳ, ἢ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, δηλονότι μὴ ἐνδημοῦντος ἐκεῖνου, ἀπελθὼν, ποιεῖ μετανοίας γ' ἔμπροσθεν ³⁾ τοῦ μεγάλου σίγνου καὶ ἀσπάζεται αὐτό, εἶτα ποιεῖ καὶ τοῖς χοροῖς πρὸς μίαν μετάνοϊαν, πάντων τῶν ἀδελφῶν καθημένων. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸ ἅγιον βῆμα καὶ λαβὼν τὸν θυμιατόν, ἴσταται ἐνώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ βαλὼν θυμιάμα, λέγει καθ' ἑαυτὸν τὴν εὐχὴν τοῦ θυμιάματος, ὃ δὲ κανδηλάπτης ἐκφωνεῖ τὸ Κελεύσατε, γεγωνέτε τῇ φωνῇ, κρατῶν καὶ τὴν λαμπάδα ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἱερεύς, θυμιάσας σταυροειδῶς τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ ὄλον τὸ ἅγιον θυσιαστήριον, ἐξέρχεται [στρ. 4] διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ποιήσας σταυρὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ κατέναντι τοῦ ἱλαστηρίου, ἀπέρχεται καὶ θυμιᾷ τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου, εἶτα τὸν ἡγούμενον καὶ εἰς τοὺς δύο χοροὺς κατὰ τάξιν, τῆς λαμπάδος προπορευομένης αὐτοῦ. Ἐξελθὼν δὲ καὶ εἰς τὸν νάρθηκα καὶ θυμιάσας κἀναυθὰ τοὺς ἀδελφοὺς κατὰ τάξιν, ὑποστρέφει, καὶ εἰσελθὼν ἔσω τῆς βασιλικῆς πύλης, χαράττει σταυρὸν μετὰ θυμιατοῦ ⁴⁾ καὶ ἐκφωνεῖ μεγαλοφώνως τὸ Κύριε εὐλόγησον, καὶ θυμιᾷ αὐθὶς τὸν προεστῶτα, ἢ τὸν τόπον αὐτοῦ, εἶτα τὸν ἅγιον, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, ἴσταται ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ ποιεῖ σταυροὺς γ' μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, τελευτῶν ἐκφωνεῖ οὕτως· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ καὶ ἀδιαιρέτῳ, καὶ μετὰ τὸ Ἄμήν, λέγει ὁ ταχθεὶς μοναχὸς τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν, καὶ τὸν προοιμιακὸν ψαλμόν, ὡς σὺνήθης,

¹⁾ Въ рук. Костамон. библи. № 26 (22) съ доку замѣчено: Τοῦτο γίνεται ἀπὸ τῆς τῶν Σεπτεμβρίου ιδ' μέχρι καὶ τῆς κυριακῆς τῶν Βαΐων, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς ἀγρουπνίαις χύμα σημαίνει.

²⁾ Ibid. Этого замѣчания нѣтъ.

³⁾ ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνης τοῦ ἐν τῇ μονῇ σίγνου, καὶ ἀσπάζεται αὐτήν. Εἶτα ποιεῖ εἰς τοὺς χοροὺς.

⁴⁾ Εἰ βούλει ἀκριβέστερον μαθεῖν, ὅπως δεῖ θυμιᾶν, ζήτηε τὸ 8' κεφάλαιον τοῦ παρόντος βιβλίου καὶ εὐρήσεις. Подобныя замѣчания имѣются только въ ркп. Пантел. монастыря.

ἄχρι τοῦ Ἀνοιξαντός σου τὴν χεῖρα. Ὁ δὲ ἱερεὺς μετὰ τοῦ κανδηλάπτου, τοῦ μέλλοντος κανοναρχεῖν, ἐξελθὼν τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου καὶ ποιήσας σὺν αὐτῷ μετάνοιαν κατέναντι τῶν ἁγίων θυρῶν, ὡσαύτως καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν· ὁ μὲν ἱερεὺς ἀπέρχεται εἰς τὸ στασιδίον αὐτοῦ, ὁ δὲ κανονάρχης, λαβὼν τὸ βιβλίον [στρ. 5) ἀπὸ τοῦ ἀναλογίου, τὸ περιέχον τοὺς τοῦ ψαλμοῦ στίχους, ἀπέρχεται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ εἰς τόπον καὶ ἵσταται ἐκεῖ, ἵνα ᾗ ἕτοιμος, μετὰ τὸ Ἀνοιξαντός σου τὴν χεῖρα, κανοναρχεῖν. Ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ τὸν προοιμιακὸν λέγων εἰς τὸ Ἀνοιξαντός σου, ὁ μὲν ἵσταται αὐτοῦ, ὁ δὲ ἐκκλησιάρχης ποιεῖ μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ καὶ ψάλλει τοῦτο μετὰ τοῦ συνήθους μέλους αὐτοῦ, καὶ οὕτω ψάλλονται οἱ ἐξῆς στίχοι τοῦ ψαλμοῦ μέχρι τέλους, οὐκ ἐν τῷ μέσῳ παρ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ἀλλ' ἰδίᾳ καὶ ἰδίᾳ ἀνὰ μέρος. Πληρουμένου δὲ τοῦ ψαλμοῦ, ψάλλεται ὁ τελευταῖος στίχος, ἦτοι τὸ Πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας, ἐν τῷ μέσῳ παρ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ¹⁾, ὁμοίως καὶ τὸ Ἀλληλούια, ἀλληλούια, ἀλληλούια, Δόξα σοι ὁ Θεός. Τοῦτου δὲ ψαλλομένου, ὁ ἱερεὺς, ἀπελθὼν, λέγει τὰς εὐχὰς τοῦ λυχνικοῦ, ἱστάμενος ἀσκεπῆς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ψαλμοῦ ποιεῖ συναπτὴν μεγάλην. Εἶτα στιχολογοῦμεν τὸ Μακάριος ἀνὴρ εἰς ἦχον πλ. δ'· ἄρχεται δὲ τούτου οὐχ ὁ ἐναρχόμενος χορὸς, ἀλλ' ὁ ἕτερος, τοῦ δὲ β' ψαλμοῦ ὁ ἐναρχόμενος χορὸς ²⁾. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ α' ἀντιφώνου, ἦτοι τοῦ γ' ψαλμοῦ, ποιεῖ ὁ κανδηλάπτης μετάνοιαν καὶ ἔρχεται εἰς τὸ ἀναλογεῖον, καὶ στιχολογεῖ τὰ ἐφεξῆς δύο ἀντίφωνα χύμα, τῶν πληρωθέντων, [στρ. 6) ποιεῖ ὁ ἱερεὺς μικρὰν συναπτὴν. Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ψάλλομεν τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς τὸν ἦχον τῆς Ὀκτωήχου, τοῦ κανονάρχου ποιήσαντος μετάνοιαν εἰς τὸν χορὸν, τὸν ποιοῦντα τὴν ἐναρξιν, καὶ τὸν ἦχον ἐκφωνήσαντος, εἶτα θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς, ἢ ὁ διάκονος, ὡς ἔθος ἐστίν, ἡμεῖς δὲ στιχολογοῦντες τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἱστῶμεν στίχους ι' ἀπὸ τοῦ Ἐξάγαγε, καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα γ' τοῦ ἦχου, ἀνατολικά δ' καὶ τοῦ Μηναίου γ', Δόξα, ἰδιόμελον τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου, εἴπερ ἔχει, εἰδ' οὐ, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἦχου, καὶ γίνεται εἴσοδος ³⁾. Ἰστέον, ὅτι πάντοτε εἰς τὸν στίχον, τὸ Ὅτι ἐκραταιώθη, ποιεῖ ὁ κανονάρχης μετάνοιαν, καὶ ἀπελθὼν, ἵστα-

¹⁾ χορῶν, ὁμοίως καὶ τὸ Ἀλληλούια, ἀλληλούια δόξα σοι ὁ Θεός. ²⁾ Τοῦ δὲ β' ψαλμοῦ ὁ ἐναρχόμενος χορὸς καὶ γ' πάλιν ὁ ἕτερος χορὸς. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ α' ἀντιφώνου . . . ³⁾ Ζῆτει τὸ ἡ κεφ. τοῦ βιβλίου καὶ εὐρήσεις περὶ τούτου ἀκριβέστερον ρηπ. Παντ.

ται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ ἀσκεπῆς ¹⁾), καὶ ψάλλεται τὸ τελευταῖον στιχηρὸν παρ' ἀμφοτέρων τῶν χορῶν γεγονωτέρα τῇ φωνῇ, ὁμοίως καὶ τὸ Δόξα καὶ νῦν, ἔτι γεγονωτέρα. Ὅτε δὲ μέλλει γε[ν]έσθαι εἴσοδος εἰς τὸν αὐτὸν στίχον καὶ τὸν τελευταῖον, ὡς εἴρηται, στίχον, ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ διάκονος, ἀπελθόντες, ποιοῦσι μετάνοιαν τῷ προεστῶτι, ἢ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ εἰσελθόντες ἐν τῷ διακονικῷ, ἀλλάσσουσι τὴν ἱερατικὴν στολήν, καὶ ἐξελθόντες ἐν τῷ ναῷ, εἰσοδεύουσι μετὰ θυμιατοῦ, τῶν λαμπάδων προπορευομένων αὐτῶν [στρ. 7]. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ πάντες ἀποσκηπάζονται, λέγοντος τοῦ ἱερέως τὴν εὐχὴν τῆς εἰσόδου, μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ θεοτοκίου, χαράττει σταυρὸν ὁ διάκονος μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, λέγων· Σοφία, ὀρθοί. Καὶ ὁ ταχθεὶς μοναχὸς τὸ Φῶς ἰλαρόν. Εἶτα ὁ κανονάρχης, ποιήσας μετάνοιαν τῷ προεστῶτι, ψάλλει τὸ τῆς ἡμέρας προκείμενον μέσον τοῦ ναοῦ ἀσκεπῆς, μετὰ τῶν δύο στίχων αὐτοῦ, μετὰ δὲ τὸν τελευταῖον στίχον ψάλλεται τὸ προκείμενον, ἐνουμένων τῶν δύο χορῶν, μετὰ τοὺς συνήθους μέλους τῆς δοχῆς. Ὁ δὲ κανονάρχης, στραφεὶς πρὸς δυσμᾶς, καὶ ποιήσας μετάνοιαν εἰς τοὺς χορούς, ἀπέρχεται εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. Μετὰ δὲ τὸ προκείμενον λέγει ὁ διάκονος· Εἴπωμεν πάντες, καὶ ποιεῖ τὴν συνήθη ἐκτενῆ. Καὶ ὁ ταχθεὶς μοναχὸς τὸ Καταξίωσον, Κύριε. Εἶτα πάλιν ὁ διάκονος· Πληρώσωμεν τὴν ἐσπερινὴν δέησιν καὶ τὰ λοιπὰ τῆς συναπτῆς, καὶ ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ὅτι ἀγαθός, Εἰρήνη πᾶσιν, ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τῆς κεφαλοκλισίας μυστικῶς καὶ ἐκφωνεῖ· Εἶη τὸ κράτος. Εἶδ' οὕτως ψάλλεται ἰδιόμελον τοῦ κατὰ τὴν μονὴν ἁγίου εἰς τὸν ἦχον τῆς ἡμέρας, λιτανεύοντες [στρ. 8] ἐν τῷ νάρθηκι, τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ διακόνου προπορευομένων ²⁾ καὶ λαμπάδων. Εἶτα καὶ στιχηρὰ τοῦ ἤχου, θεοτοκία δογματικά, ἢ τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου ἰδιόμελα, εἴπερ ἐστὶν ἑορταζόμενος καὶ ἔχει πλείονας στίχους, ἰδιόμελα, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον δογματικόν. Ὁ δὲ ἱερεὺς, ἢ ὁ διάκονος θυμιᾷ, φαλλομένων τῶν ἰδιομέλων στιχηρῶν. Εἶτα ἐκφωνεῖ εἰς ἐπήκοον πάντων· Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου ³⁾, καὶ τὰ λοιπὰ, καὶ ἡμεῖς τὸ Κύριε ἐλέησον μ' (ταῦτα μὲν ἐν τῷ τοῦ χειμῶνος καιρῷ, ὅτε μεγάλαι εἰσὶν αἱ νύκτες, ὁμοίως τελεῖται παρὰ πάντων, ἐν δὲ τῷ τοῦ θέρους καιρῷ μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸ Κύριε ἐλέησον μεγαλοφώνως γ', ὁ μὲν διά-

¹⁾ Слова ἀσκεπῆς — нѣтъ.

²⁾ προπορευομένων μετὰ θυμιατοῦ καὶ λαμπάδων.

³⁾ μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων ἁγίων λέγει καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς καὶ τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου, εἴπερ εἶη ἑορταζόμενος.

κονος λέγει ἀδιαστάτως τὰ λοιπὰ τῶν αἰτήσεων, οἱ δὲ ἀδιακόπως τὸ Κύριε ἐλέησον), τοῦ δὲ διακόνου τὰς αἰτήσεις πληρώσαντος, λέγομεν καὶ αὐθις μεγαλοφώνως τὸ Κύριε ἐλέησον γ', καὶ εὐθύς ἐκφωνεῖ ὁ ἱεροδιάκονος· Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφυλάκτων βασιλέων ἡμῶν καὶ τὰ λοιπὰ, τὸ Κύριε ἐλέησον γ'. Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν (τοῦδε) καὶ πάσης ψυχῆς χριστιανῶν [στρ. 9] καὶ τὰ λοιπὰ. Καὶ μετὰ τὸ τέλος ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεύς· Ἐπάκουσον ἡμῶν ὁ Θεός, ὁ ἱερεύς· Εἰρήνη πᾶσιν, ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, καὶ ὁ ἱερεὺς στραφεὶς πρὸς δυσμὰς λέγει τὴν εὐχὴν μεγαλοφώνως· Δέσποτα, Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, πρεσβείαις καὶ τὰ λοιπὰ. Καὶ μετὰ τὸ τέλος εὐθέως ψάλλονται, καὶ μετὰ τοῦτο ἀναρροοῦμεν μικρὸν τὴν φωνήν, καὶ ψάλλομεν καὶ ἕτερα στιχηρὰ ἐκ τῶν κατὰ α', β', γ', ἡνωμένων τῶν δύο χορῶν, ἐπάδοντες καὶ τοὺς στίχους αὐτῶν τὸ Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν, στίχος β'. Καὶ γὰρ ἐστερέωσε, στίχος· Τῷ οἴκῳ σου πρέπει ἄγιασμα, Δόξα ἰδιόμελλον τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου, εἴπερ ἔχει, Καὶ νῦν θεοτοκίον τοῦ ἀλφαβήτου τὸ εἰς τὸν ἦχον ¹⁾ τῶν στιχηρῶν, Νῦν ἀπολύεις, Τρισάγιον· μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεύς· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία ²⁾, καὶ ἡμεῖς τὸ ἀπολυτικίον ἦχος πλ. α'. Θεοτόκε Παρθένε, λέγοντες αὐτὸ ἐκ γ'. Εἰ δὲ ἐστὶν ὁ ἅγιος ἑορταζόμενος, λέγομεν τὸ τροπάριον τοῦ ἁγίου δις καὶ τὸ Θεοτόκε Παρθένε ἅπαξ. Ὁ δὲ κελαρίτης ἐν τῷ τὴν εἰς τὸν νάρθηκα ἐκτελεῖσθαι λιτὴν, προτίθησιν ἐν τῷ ἀναλογίῳ κατὰ τὸ μέσον τοῦ ναοῦ [στρ. 10] ἄρτους ε', ἐξ ὧν προσφέρομεν ἐν τῷ ναῷ, οὓς καὶ προσφοράς καλεῖν ἔθος, ὡσαύτως καὶ στάμνον μεστήν οἴνου τοῦ κρείττονος ³⁾, πάντοτε καὶ ἔλαιον, καὶ ἄπτουσι καὶ δύο λαμπάδας ἔνθεν κάκειθεν τοῦ ἀναλογίου. Καὶ ὁ μὲν διάκονος ἐν τῷ λέγειν ἡμᾶς τὸ τελευταῖον ἀπολυτικίον θυμιᾷ τοὺς ἄρτους κύκλωθεν, καὶ ἀπὸ τῶν τεσσάρων δηλονότι μερῶν, εἶτα τὴν ἐν τῷ στασιδίῳ τοῦ ἡγουμένου ἁγίαν εἰκόνα, καὶ αὐτὸν τὸν προεστῶτα, καὶ πάλιν τοὺς ἄρτους ἀπὸ τοῦ ἔμπροσθεν μέρους. Ὁ δὲ ἱερεὺς μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἀπολυτικίου, λαβὼν ἄρτον ἓνα ἐπὶ χεῖρας καὶ τυπῶσας ἐν αὐτῷ καὶ δι' αὐτοῦ σταυρόν, εἰπόντος τοῦ διακόνου· Τοῦ Κυρίου δεη-

¹⁾ Εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον. Εἰδ' οὐ Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τοῦ αβ, τὸ εἰς τὸν ἦχον τῶν στιχηρῶν· Νῦν ἀπολύεις . . . ²⁾ Εἰδ' ἐστὶ Δεσποτική, ἥτοι Θεομητορικὴ ἑορτὴ λέγεται τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ γ', λέγω μόνον Θεομητορικὴ· ἐν γὰρ ταῖς Δεσποτικαῖς πάντα καταλαμβάνονται. ³⁾ τίθησιν.

θῶμεν, ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην μεγαλοφώνως, τοῦ διακόνου τὸ ὠράριον τῇ δεξιᾷ χειρὶ κατέχοντος· Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐλόγησας τοὺς πέντε ἄρτους ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ τὰ ἐξις. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ διάκονος, ποιήσαντες μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ, εἰς τὸ βῆμα, ἢ εἰς τὸν τόπον αὐτῶν, ἀπέρχονται, ἡμεῖς δὲ λέγομεν τὸν λγ' ψαλμὸν ἕως τοῦ μέσου, ἤγουν τὸ Εὐλόγησω τὸν Κύριον, ἕως τοῦ Οὐκ ἐλαττωθήσονται παντὸς ἀγαθοῦ, ὁ δὲ ἱερεὺς ἀπελθὼν, ἴσταται [στρ. 11) ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, βλέπων πρὸς δυσμὰς, μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ψαλμοῦ ἐπεύχεται, λέγων· Εὐλογία Κυρίου ἐφ' ὑμᾶς, καὶ εὐθέως τίθεται ἀνάγνωσις εἰς τὸν Πραξαπόστολον. Ἰστέον γάρ, ὅτι ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα ἄχρι τῆς Πεντηκοστῆς εἰς τὴν τοιαύτην ἀνάγνωσιν, λέγω δὲ τὴν μετὰ τὸν μέγαν ἑσπερινόν, αἱ Πράξεις τῶν ἀποστόλων ἀναγινώσκονται, εἰς δὲ τὰς λοιπὰς κυριακὰς ὅλου τοῦ χρόνου αἱ ἑπτὰ καθολικαὶ ἐπιστολαί, καὶ αἱ ἰδ' τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Παύλου, καὶ ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Θεολόγου ¹⁾. Ὁ δὲ κελαρίτης πρὸ τοῦ τεθῆναι τὴν ἀνάγνωσιν, διακλάσας τοὺς ἄρτους, ἐπιδίδωσι τοῖς ἀδελφοῖς, ὡσαύτως καὶ ἀπὸ ἐνὸς ποτηρίου οἴνου διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας, ὡσπερ ἐξ ἀρχῆς παρελάβομεν παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων. Οἱ οὖν διακονηταί, ποιήσαντες ²⁾ μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ εἰς τοὺς χορούς πρὸς α', ἐξέρχονται. Ἀπὸ δὲ τῆς ὥρας ἐκείνης, οὐκ ἔχει τις ἐξουσίαν τροφῆς χρῆσασθαι, ἢ πόσεως, διὰ τὴν μετάληψιν τῶν ἀχράντων μυστηρίων. Ὁ δὲ εὐλογηθεὶς ἄρτος ἔχει χαρίσματα διάφορα, ἤγουν παύει πυρετούς, πινόμενος μετὰ ὕδατος, φρίκην διώκει, καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἰᾶται [στρ. 12), πρὸς δὲ τούτοις καὶ σήτας ἀπὸ τῶν γεννημάτων ἐλαύνει. Πλὴν εἰδέναι χρὴ, ὅτι οὐκ αἰεὶ γίνεται ἀρτοκλασία, ἀλλ' ἐν μόνῳ τῷ τοῦ χειμῶνος καιρῷ, ὅτε μεγάλαί εἰσὶν αἱ νύκτες, ἤγουν ἀπὸ τῆς Ὑψώσεως τοῦ τιμίου σταυροῦ ἄχρι τοῦ μεγάλου Πάσχα, παρ' ὅσον δηλονότι καιρὸν καὶ τὰς βαρέας ἐν ταῖς ἀγρυπνίαις βραδέως ³⁾ σημαίνει. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Πραξαποστόλου, ὁ μὲν κανδηλάπτης ἀπέρχεται καὶ σημαίνει τὸ μέγα σήμαντρον καὶ τοὺς κώδωνας. Τοῦ δὲ ἱερέως εὐλογήσαντος, ἄρχεται ὁ ταχθεὶς μοναχὸς τοῦ ἐξαψάλμου. Ὅταν δὲ ἄρξηται τοῦ ψαλμοῦ· Κύριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας μου,

¹⁾ Εἰ μὴ τόχειεν ταύταις Δεσποτικῇ ἑορτῇ τότε καὶ ἐν τῇ α' ἀναγνώσει ἐκ τῶν πανηγυρικῶν λόγων τῆς ἑορτῆς ἀναγινώσκομεν. ²⁾ τὴν συνήθη. ³⁾ Слова βραδέως нѣтъ.

ὁ ἱερεὺς ἀπελθὼν, λέγει τὰς εὐχὰς τοῦ ὄρθρου, ἰστάμενος ἀσκεπῆς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν. Μετὰ δὲ τέλος τοῦ ἐξαψάλμου ποιεῖ συναπτὴν μεγάλην καὶ ἐκφώνησιν, καὶ εὐθέως ἀρχεται τὸ Θεὸς Κύριος εἰς τὸν ἦχον τῆς Ὀκτωήχου, καὶ ἡμεῖς αὐτὸ τετράκις, ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει τοὺς στίχους αὐτοῦ καὶ φάλλομεν τὸ ἀναστάσιμον τροπάριον τοῦ ἦχου, δευτεροῦντες αὐτό, εἶτα τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου, εἶπερ ἐστὶν ἑορταζόμενος, ἅπαξ, καὶ θεοτοκίον ¹⁾ τοῦ ἦχου τὸ α', μετὰ δὲ τοῦτο στιχολογοῦμεν τὸ δεύτερον καθίσμα, ἧτοί τὸ Ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε [ετρ 13]. Καὶ μετὰ τὸ τέλος αὐτοῦ συναπτὴ μικρὰ παρὰ τοῦ ἱερέως, καὶ λέγομεν καθίσματα ἀναστάσιμα τῆς Ὀκτωήχου, εἰ μὲν εἰσὶ δύο πρὸς μίαν, εἰ δὲ ἐν δευτεροῦντες αὐτό, Δόξα καὶ νῦν ὁ κανονάρχης, καὶ ἡμεῖς θεοτοκίον. Πλὴν ἰστέον, ὅτι εἰ μὴ εἴπωμεν τὸ α' θεοτοκίον τοῦ ἦχου εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, ἐνταῦθα μετὰ τὴν πρώτην στιχολογίαν τοῦτο λέγομεν, εἰ δὲ εἴπωμεν αὐτὸ ἐκεῖσε, λέγομεν ἐνταῦθα ἕτερον τὸ ἐν τοῖς ἀναστασίμοις καθίσμασι συντεταγμένον, καὶ γίνεται ἀνάγνωσις, καὶ πάλιν στιχολογοῦμεν καθίσμα α' τὸ Ἀγαπήσω σε, Κύριε. Μετὰ δὲ τὸ τέλος αὐτοῦ μικρὰ συναπτὴ καὶ καθίσματα ἀναστάσιμα β', Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον, καὶ ἀνάγνωσις, εἶτα στιχολογοῦμεν τὸν Ἄμωμον εἰς στάσεις γ', καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦ Ἀμώμου τροπάρια ἀναστάσιμα εἰς ἦχον πλ. α'. Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος καὶ τὰ λοιπά, λέγοντες καθ' ἕκαστον αὐτῶν στίχους· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε, δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου. Εἰς τὸ τριαδικὸν Δόξα, καὶ εἰς τὸ θεοτοκίον Καὶ νῦν, εἶτα Ἀλληλούια ²⁾, ἀλληλούια, ἀλληλούια, δόξα σοι ὁ Θεὸς εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον. Καὶ γίνεται μικρὰ συναπτὴ παρὰ τοῦ ἱερέως, καὶ εὐθέως ἡ ὑπακοὴ τοῦ ἦχου, καὶ ἀνάγνωσις, εἶτα οἱ ἀναβαθμοὶ τοῦ ἦχου, ἐν οἷς ἀπέρχεται ὁ κανδηλάπτης καὶ σημαίνει τὸ σιδηροῦν [ετρ. 14]. Προκείμενον ἀναστάσιμον τοῦ ἦχου καὶ ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεός, τὸ Πᾶσα πνοὴ εἰς τὸν ἦχον τῆς Ὀκτωήχου, στίχος· Αἰνεῖτε τὸν Θεὸν ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ. Καὶ λέγει ὁ διάκονος· Ἰπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι ἡμᾶς, Σοφία, ὀρθοί, ἀκούσωμεν, καὶ ὁ ἱερεὺς τὸ ἐωθινὸν εὐαγγέλιον τοῦ ἐνορδίνου, εἶθ' οὕτω τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, ὁ ν' μετὰ μέλους εἰς ἦχον β'. Ὁ δὲ ἱερεὺς, λαβὼν τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον ἀνα χεῖρας καὶ ἐξελθὼν διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν, τοῦ διακόνου μετὰ λαμπάδος προπορευομένου, ἀπέρχεται καὶ

¹⁾ Καὶ θεοτοκίον τὸ α' τοῦ αὐτοῦ ἦχου, εἰ δ' οὐ, τὸ θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἦχου μετὰ δὲ τοῦτο. . .

²⁾ Слово Ἀλληλούια написано дважды.

ἴσταται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, καὶ ἀπέρχεται ὁ καθηγούμενος, καὶ ἀσπάζεται τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, ποιῶν πρὸ τοῦ ἀσπάσασθαι μετόπιαν μίαν, ὡσαύτως καὶ μετὰ τὸ ἀσπάσασθαι, εἶτα καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν, καὶ καθ' ἑξῆς οἱ ἀδελφοὶ ἀφ' ἑκατέρου χοροῦ δύο, δύο ποιῶντες ὁμοίως· ἀλλὰ δὴ καὶ οἱ ἐν τῷ νάρθηκι. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ν' λέγει ὁ ἐναρχόμενος χορὸς Δόξα ¹⁾, Ταῖς τῶν ἀποστόλων, Καὶ νῦν Ταῖς τῆς Θεοτόκου εἰς ἦχον β', εἶτα στίχος εἰς ἦχον πλ. β', ὁμοῦ οἱ δύο χοροί· Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, καὶ ψάλλομεν στιχηρὸν ἀναστάσιμον· Ἀναστάς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ τάφου. Εἶτα λέγει ὁ διάκονος· [στρ. 15) Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', καὶ ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς, καὶ ἀρχόμεθα τῶν κανόνων, ἐν ᾧ ὁ διάκονος, ἐξελθὼν, θυμιᾷ, ὡς συνηθές· ἄπτουσι δὲ καὶ τὰ κηρία πάντα ἀπὸ τῶν ἀναβαθμῶν ἄχρι τῆς συμπληρώσεως τῆς γ' ψδῆς. Ψάλλομεν οὖν ἀναστασίμους κανόνας δύο, τὸν μὲν πρῶτον μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς τέσσαρα· ἔχει γὰρ ἑκάστη ψδῆ τροπάρια γ', καὶ λέγομεν τοὺς εἰρμούς ἀπαξ καὶ τὸ ἐν τροπάριον ἄστιχον, εἰς δὲ τὰ ²⁾ β' τροπάρια στίχους β', ἀρχομένων τῶν στίχων ἀπ' ἀρχῆς· τὸ δὲ Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν οὐ λέγομεν οὕτως, ποιῶντες ἐν ταῖς Δεσποτικαῖς ἑορταῖς καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἑορτασίμοις ἡμέραις· τὸν δὲ δεῦτερον κανόνα εἰς δ', τῆς Θεοτόκου εἰς δύο, καὶ τοῦ ἁγίου τοῦ ἐν τῷ Μηναίῳ εἰς δ', ὁμοῦ ιδ'. Ἰστέον δέ, ὅτι, εἰ ἑορτάζεται ὁ ἅγιος τοῦ Μηναίου εἰς η', καταλιμπάνεται ὁ σταυροαναστάσιμος κανὼν τῆς Ὀκτωήχου, ἦτοι ὁ β'. Τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ εἴπερ εἴσιν ἐν τῷ Μηναίῳ δύο ἅγιοι, ἢ προεόρτια, ἢ μεθεόρτια, εἰ δὲ ἑορτάζεται εἰς ς', λέγομεν τὸν σταυροαναστάσιμον εἰς δύο. Καταβασίας δὲ λέγομεν, ἢ τοὺς εἰρμούς τῆς ἐγγιζούσης Δεσποτικῆς ἑορτῆς, ἢ Ἀνοίξω τὸ στόμα μου. Ἀπὸ γ' ψδῆς κἀθισμα τοῦ Μηναίου, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον ὁμοιον ἐγκωμιαστικόν· εἰ δὲ ἑορτάζεται [στρ. 16) ὁ ἅγιος, Δόξα πάλιν τὸ τοῦ ἁγίου, καὶ νῦν θεοτοκίον. Πλὴν ἰστέον, ὅτι αἰεὶ τὸ Δόξα καὶ νῦν ἐν τοῖς κἀθισμασιν ὁ κανονάρχης λέγει ἐν τῷ ἀναλογίῳ. Ἀφ' ἑκτῆς ψδῆς κοντάκιον τοῦ ἁγίου, εἴπερ ἐστὶν ἑορταζόμενος, εἰ δ' οὐ, τῆς Θεοτόκου ἰδιόμελον ἦχος πλ. β'. Προστασία τῶν χριστιανῶν ἀκαταίσχυντε. Εἰδέναι γὰρ χρῆ, ὅτι ἀναστάσιμα κοντάκια καὶ οἴκοι οὐ, λέγονται, εἰ καὶ παρά τισι τῶν βιβλίων εὐρίσκονται. Εἶτα ἀνάγνωσις εἰς τὸ

¹⁾ Δόξα ἦχος β' Ταῖς τῶν ἀποστόλων. Καὶ νῦν, ὁ ἕτερος· Ταῖς τῆς Θεοτόκου.

²⁾ λοιπά.

Συναξάριον, μετὰ δὲ τὴν ἡ' φῶδὴν ποιούμεν πάντες μετανοίας ἐξίσου ἄχρι τοῦ ἐδάφους, τοῦ δὲ ἱερέως ἀλλάξαντος φαιλόσιον, καὶ εἰπόντος μεγαλοφώνως εἰς ἦχον πλ. β'. Τὴν Θεοτόκον ἐν ὕμνοις μεγαλύνομεν, στιχολογοῦμεν τὴν τιμιωτέραν ἐν τοῖς ς' στίχοις τῆς Θεοτόκου· ποιούμεν δὲ καὶ καθ' ἕκαστον στίχον, μετὰ τὸ εἰπεῖν τὴν τιμιωτέραν, ὃ ψάλλων δηλονότι χορὸς μετάνοιαν ἕως γῆς. Ὁ δὲ διάκονος θυμιᾷ, ὡς σύνηθες. Μετὰ δὲ τὴν θ' φῶδὴν Ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν εἰς τὸν ἦχον τῆς Ὀκτώηχου μετὰ τοῦ στίχου αὐτοῦ, καὶ ¹⁾ λέγομεν τὸ ἀναστάσιμον ἑξαποστειλάριον μετὰ τοῦ θεοτοκίου αὐτοῦ. Εἰ δὲ ἐορτάζεται ὁ ἅγιος, λέγομεν τὸ ἀναστάσιμον, τοῦ ἀγίου καὶ τὸ θεοτοκίον αὐτοῦ. Εἰς τοὺς αἴνους, Πᾶσα πνοή, ἰστώμεν στίχους ι' ²⁾ καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα τῆς Ὀκτώηχου δ' καὶ ἀνατολικά δ'. [ετρ. 17]. Λέγομεν δὲ εἰς τὰ δύο ἀνατολικά στιχηρὰ καὶ ἑτέρους στίχους β'. Ἀνάστηθι, Κύριε ὁ Θεὸς μου, καὶ Ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε. Εἰ δὲ ἐορτάζεται ὁ ἅγιος εἰς ς', καταλιμπάνομεν τὰ γ' ἀνατολικά καὶ λέγομεν τοῦ ἀγίου ³⁾ δ', εἶτα Δόξα, τὸ ἐωθινὸν ἰδιόμελον, Καὶ νῦν ἦχος β'. Ὑπερευλογημένη· λέγομεν δὲ τοῦτο χαμηλοτέρα φωνῇ, δοξολογία μεγάλη καὶ τὸ συνημμένον αὐτῇ τελευταῖον Τρισάγιον μετὰ τοῦ συνηθους μέλους καὶ τροπάριον ἀναστάσιμον ἐν ἀπὸ τῶν δύο, ἢ Σήμερον σωτηρία τῷ κόσμῳ, ἢ Ἀναστάς ἐκ τοῦ μνήματος. Ἰστέον, ὅτι τὰ τοιαῦτα β' ἀναστάσιμα τροπάρια λέγονται κατὰ κυριακὴν ἐν πρὸς ἐν, ἡγοῦν εἰς μὲν τὸν α' ἦχον, τὸν γ', τὸν πλ. α' καὶ τὸν βαρὺν τὸ Σήμερον σωτηρία, εἰς δὲ τὸν β' ἦχον, τὸν δ', τὸν πλ. β' καὶ πλ. δ' τὸ Ἀναστάς ἐκ τοῦ μνήματος. Εἶτα ἐκτενής, καὶ Πληρώσωμεν τὴν ἐωθινήν, ἐκφώνησις· Ὅτι Θεὸς ἐλέους, Εἰρήνην πᾶσι, Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, καὶ ἐκφώνησις· Σὺν γὰρ ἐστὶ τὸ ἐλεεῖν, καὶ ἡ εὐχὴ· Ὁ ὢν εὐλογητὸς Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν. Εἶθ' οὕτω στερεοῦμεν τοὺς βασιλεῖς, ὡς σύνηθες. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν ποιούμεν λιτὴν ἐν τῷ νάρθηκι, [ετρ. 18] ψάλλοντες στίχους τοῦ ἀγίου τῆς μονῆς, ἐκφωνουμένων καὶ τῶν προγραφεισῶν εὐχῶν διὰ τοῦ ἱερέως, ἡγοῦν τῶν ἐκτενῶν καὶ τῶν λοιπῶν, εἶτα τὴν εὐχὴν· Δέσποτα πολυέλεε, ἢ α' ὥρα καὶ γίνεται τελεία ἀπόλυσις. Δεῖ δὲ τὸν ἐκκλησιάρχην ἔχειν ἀκρίβειαν εἰς τὴν ψαλμωδίαν καὶ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, ὅπως, ἡλίου ἀνίσχοντος, γίνηται ἡ ἀπόλυσις.

¹⁾ λέγει τούτους ὁ ἱερεύς, ἢ ὁ διάκονος, τὸ ἀναστάσιμον ἑξαποστειλάριον. ²⁾ στίχους β'. ³⁾ καὶ λέγομεν τοῦ ἀγίου στιχηρὰ μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ. Εἰ δὲ ἐορτάζεται εἰς ἡ', καταλιμπάνομεν καὶ τὰ δύο ἀνατολικά καὶ λέγομεν τοῦ ἀγίου δ', εἶτα Δόξα τὸ σύνηθες. . .

Ἐκ τῆς ἀγρυπνίας οὐ κοιμώμεθα διὰ τὴν μετάληψιν τῶν ἀχράντων μυστηρίων, ἢ δὲ λειτουργία τῆς κυριακῆς ταχύτερον ἐκτελεῖται διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας, τὸ δὲ λυχνικὸν βραδύτερον. Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι παρελάβομεν ἐν Παλαιστίνῃ, ὥστε τοὺς ὄρθρους τῆς ὄλης ἐβδομάδος ἀπολύειν ἔτι σκοτίας οὐσης, τὴν δὲ ἀγρυπνίαν ἡλίου ἀνατέλλοντος, ὡς εἴρηται.

Κεφάλαιον ε' [στρ. 21). Περὶ τοῦ, ὅπως δεῖ σημαίνειν καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἐν ᾧ καὶ διάταξις τοῦ ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ ὄρθρου τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος, ἐν αἷς ψάλλομεν Ἀλληλούια, καὶ περὶ τῆς α' ὥρας.

[στρ. 22). Δεῖ γινώσκειν, πῶς χρῆ σημαίνειν καθ' ἑκάστην ἡμέραν· πρὸ τοῦ λυχνικοῦ σημαίνει ὁ κανδηλάπτης τὸ μικρόν, καὶ συναχθέντες ψάλλομεν ἐν τῷ νάρθηκι τὴν θ' ὥραν, εἶτα ἀπελθὼν σημαίνει τὸ μέγα καὶ τὸ σιδηροῦν, καὶ εἰσερχόμεθα ἐντὸς τοῦ ναοῦ, καὶ εὐλογήσαντος τοῦ ἱερέως, εἰ μὲν ἐστὶν Ἀλληλούια, ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου, ποιῶντες καὶ μετανοίας. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· "Οτι σοῦ ἐστιν, Κύριε ἐλέησον ιβ', τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ' ¹⁾ καὶ μετανοίας γ'. Τοῦ δὲ προοιμιακοῦ λεγομένου, ὁ ἱερεὺς λέγει ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν τὰς εὐχὰς τοῦ λυχνικοῦ μυστικῶς. Εἶτα ποιεῖ συναπτὴν μεγάλην, καὶ εὐθέως ἢ στιχολογία τοῦ συνήθους καθίσματος, καὶ ἐν ἑκάστῳ ἀντιφώνῳ εἰς τὸ Ἀλληλούια ²⁾, ἀλληλούια, ἀλληλούια, δόξα σοι ὁ Θεός, ποιῶμεν μετανοίας γ'. Εἶτα τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς τὸν ἦχον τῶν στιχηρῶν τοῦ Μηναίου. Ἰστώμεν δὲ στίχους ε', καὶ εἰ μὲν εἰσὶν ἅγιοι β', ψάλλονται τὰ στιχηρὰ ἀνά γ', εἰ δὲ ³⁾ γ', λέγονται τὰ γ' τοῦ ἁγίου, καὶ γ' τῆς Θεοτόκου εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον, καὶ εἰ μὲν ἔχει ὁ ἅγιος ἰδιόμελον στιχηρόν, λέγομεν αὐτὸ δόξα-στικόν, ἐνουμένων τῶν δύο χορῶν, εἰ δὲ μὴ, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον προσόμοιον τῆς ἡμέρας, τὸ Φῶς ἰλαρόν, ἀντὶ τοῦ προκειμένου [στρ. 23) Ἀλληλούια εἰς ἦχον πλ. β' λέγονται δὲ στίχοι οὗτοι· τῇ β' ἑσπέρας· Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με, τῇ γ' καὶ τῇ ε' ἑσπέρας· Καὶ προσκυνεῖτε τῷ ὑποποδίῳ τῶν ποδῶν αὐτοῦ, τῇ δ' ἑσπέ-

¹⁾ ἄλλοῦ δὲ τοῦτο γίνεται νῦν οὕτως· ἀλλ' εἴτε Ἀλληλούια ἐστίν, εἴτε καὶ μὴ, μετὰ τὸν Εὐλογητὸν τοῦ ἱερέως εὐθέως ὁ ταχθεὶς μοναχὸς λέγει τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', καὶ τὸν προοιμιακὸν ψαλμόν, ὡς σύνηθες. Ποιῶμεν δὲ εἰς τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν, καὶ εἰς τὸ Ἀλληλούια, ἀλληλούια, ἀλληλούια μετανοίας μικρὰς γ'. ²⁾ Слово Ἀλληλούια написано дважды. ³⁾ Εἰ δὲ ἐστὶν εἰς, λέγομεν γ' τοῦ ἁγίου καὶ γ' τῆς Θεοτόκου, προσόμοιον εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον, καὶ εἰ μὲν ἔχει ὁ ἅγιος. . .

ρας· Καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. Εἶδ' οὕτως ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις στίχος β'. Καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Καὶ οἱ ἀδελφοὶ γεγονωτέρα φωνῇ τὸ Ἀλληλοῦια. Καὶ ὁ κανονάρχης τὸ Ἀλληλοῦια, καὶ ποιήσας μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ ὀπισθεν τοῖς ἀδελφοῖς ἀπέρχεται εἰς τὸ στασίδιον αὐτοῦ, εἶτα τὸ Καταξίωσον καὶ μετανοίας γ', ὁ ἱερεύς· Πληρώσωμεν τὴν ἑσπερινὴν δέησιν, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς συναπτῆς. Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν ἐνούμενοι ψάλλομεν τὰ στιχηρὰ τοῦ στίχου, ἤγουν τῆς Ὀκτωήχου. Λέγομεν δὲ τῇ μὲν κυριακῇ ἑσπέρας κατανοκτικὰ β' καὶ μαρτυρικὸν τὸ α', τῶν τοῦ ἑσπερινοῦ, τῇ δὲ δευτέρᾳ ὡσαύτως κατανοκτικὰ β' καὶ μαρτυρικὸν τὸ β', τῇ γ' ἑσπέρας σταυρώσιμα β' καὶ μαρτυρικὸν τὸ γ', τῇ δ' ἑσπέρας ἀποστολικὰ β' καὶ μαρτυρικὸν τὸ δ', τῇ ε' ἑσπέρας σταυρώσιμα β' καὶ μαρτυρικὸν τὸ α'. Αὐθις στίχους δὲ λέγομεν· Πρὸς σέ, Κύριε, ἦρα ¹⁾ τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον, Νῦν ἀπολύεις, Τρισάγιον καὶ μετάνοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεύς [στρ. 24]· "Ὅτι σοῦ, τροπάρια· Θεοτόκε Παρθένε, μετάνοιαν α', Δόξα, Βαπτιστὰ τοῦ Χριστοῦ, μετάνοιαν α', Καὶ νῦν, Ἰκετεύσατε ὑπὲρ ἡμῶν, μετάνοιαν α', Ὑπὸ τὴν οὐρανὴν εὐσπλαγγνίαν, χωρὶς μετάνοίας. Λέγομεν δὲ τὰ τροπάρια ταῦτα ἐνταῦθα χύμα καὶ οὐ μετὰ μέλους, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', καὶ ἐπεύχεται ὁ ἱερεύς· Ὁ ὢν εὐλογητὸς Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ λέγομεν ἡμεῖς· Ἐπουράνιε βασιλεῦ. Εἶτα ποιῶμεν μετάνοίας μεγάλας γ' καὶ μικρὰς ια', καὶ αὐθις μετάνοιαν α', καὶ εὐθὺς Τρισάγιον, καὶ μετάνοίας γ', τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', καὶ, λεγομένης εὐχῆς, ἀπολυόμεθα. Γίνεται δὲ ἡ συνήθης λιτὴ ἐν τῷ νάρθηκι, καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία καὶ τελεία ἀπόλυσις. Οὕτω γίνεται ἡ ἀκολουθία τοῦ λυχνικοῦ, ὅτε ψάλλομεν Ἀλληλοῦια.

Περὶ τῶν ἀποδείπνων. Μετὰ δὲ τὸ ἐξελθεῖν τῆς τραπέζης, σημαίνει τὸ μικρὸν καὶ ψάλλομεν τὰ ἀπόδειπνα ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ποιῶντες καὶ τὰς ἀποτεταγμένας μετάνοίας, καθὼς ἐν τῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ μ' διατέτακται ²⁾. Μετὰ δὲ τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶ, ἀπέρχεται ὁ κανδηλάπτης καὶ σημαίνει τὸ σιδηροῦν, καὶ ψάλλομεν δὲ καὶ κανόνα παρακλητικὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου εἰς τὸν ἦχον τῆς

¹⁾ ἦρα τὴν ψυχὴν μου.
ἀκριβέστερον.

²⁾ Περὶ τῶν ἀποδείπνων ζήτει κεφάλ. ΙΗ' καὶ εὐρήσεις

Ὀκτωήχου. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν, ἀπελθόντες ἐν τοῖς κελλίοις, ἀναπαυόμεθα.

Περὶ τοῦ ὄρθρου [στρ. 25]. Εἰς δὲ τὸν ὄρθρον ὁ κανδηλάπτης, ἀπελθὼν καὶ ποιήσας μετάνοιαν τῷ προεστῶτι, ἀπέρχεται καὶ σημαίνει τὸ μικρόν, καὶ συναχθέντες ψάλλομεν ἐν τῇ νάρθηκι, ἢ καὶ ἐντὸς τοῦ ναοῦ τὸ μεσονυχτικὸν μετὰ τῶν μετανοιῶν ¹⁾, εἶτα σημαίνει τὸ μέγα καὶ τὸ σιδηροῦν, καὶ εἰσερχόμεθα ἐντὸς τοῦ ναοῦ. Τοῦ δὲ ἱερέως, ποιήσαντος τὴν συνήθη μετάνοιαν τῷ προεστῶτι καὶ εἰσελθόντος ἐντὸς τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ λαβόντος τὸν θυμιατὸν ἀνὰ χεῖρας, σταθέντος τε ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ τὸν Εὐλόγητὸν ἐκφωνήσαντος, ἀρχόμεθα τοῦ ὄρθρου, Τρισάγιον ἄνευ μετανοιῶν. Ὁ δὲ ἱερεὺς, θυμιάσας τὴν τε ἁγίαν τράπεζαν σταυροειδῶς καὶ ἅπαν τὸ ἱλαστήριον, ἐξέρχεται διὰ τοῦ βορείου κλείτους εἰς τὸν ναόν, καὶ θυμιῶν ²⁾ τὰς ἁγίας εἰκόνας, ἔρχεται ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ἐκφωνεῖ πληρωθέντος δηλονότι τοῦ Πάτερ ἡμῶν, "Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', χωρὶς μετανοιῶν, καὶ τοὺς ψαλμούς· Ἐπακούσαι σου Κύριος, Κύριε, ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανθήσεται. Δόξα καὶ νῦν, Τρισάγιον χωρὶς μετανοιῶν. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ· "Ὅτι σοῦ ἐστίν. Ὁφείλει δὲ ἔχειν ἀκρίβειαν, ὡσὰν μετὰ τὸ θυμιάσαι ἐντὸς τοῦ ναοῦ καὶ [στρ. 26] ἐκτὸς εἰς τὸν νάρθηκα ὑποστρέψῃ καὶ εὐρεθῆναι ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, ὅτε τὸ Πάτερ ἡμῶν παρ' ἡμῶν πληρωθῆ. Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν, τροπάρια· Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, Δόξα, Ὁ ὑψωθείς, Καὶ νῦν, Προστασία φοβερά. Ὁ δὲ ἱερεὺς ποιεῖ ἐκτενῆ μικρὰν ὑπὲρ τῶν βασιλέων, καὶ ἐκφωνεῖ· "Ὅτι ἐλέημων, καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, θυμιᾷ τὴν ἁγίαν τράπεζαν σταυροειδῶς καὶ ἐκφωνεῖ· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ εὐθὺς ὁ ταχθεὶς μοναχός, ὁ εἰπὼν ἄφ' ἐσπέρας ἐν τῷ λυχνικῷ τὸν προοιμιακὸν ψαλμόν, λέγει καὶ τὸν ἐξάψαλμον, ἀρχομενος τοῦ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ γ', Κύριε, τὰ χεῖλη μου ἀνοίξεις, ἐκ β', καὶ τῶν ψαλμῶν. Εἰς δὲ τὴν ἔναρξιν τοῦ πζ' ψαλμοῦ, ἤγουν τὸ Κύριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας μου, ἀπελθὼν ὁ ἱερεὺς λέγει τὰς ἐωθινὰς εὐχὰς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, ἰστάμενος ἀσκεπτής. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἐξαψάλμου, Ἀλληλούια ³⁾, ἀλληλούια, ἀλλη-

¹⁾ Ζήτει αὐτὸ ἐν τῇ Συνόψει τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης μ' ἐν κεφαλαίῳ ρχβ τῷ θυμῷ ὄλον τὸν ἑνιαυτὸν.

³⁾ Слово Ἀλληλούια дважды.

²⁾ Οὐ*

λούια γ', και μετανοίας γ'. Ὁ δὲ ἱερεὺς ποιεῖ συναπτήν μεγάλην καὶ ἐκφώνησιν· βῆξαι δὲ ἢ πτύσαι οὐκ ἔχει τις ἄδειαν ἄχρις ἂν πληρωθῇ ὁ ἐξάφαλμος. Ὁ δὲ ἱερεὺς μετὰ τὸ ἐκφωνῆσαι¹⁾ ἄρχεται τὸ Ἀλληλούια εἰς τὸν ἦχον τῆς Ὀκτωήχου, καὶ ἡμεῖς ψάλλομεν αὐτό, ὃ δὲ κανονάρχης λέγει καθ' ἕκαστον τοὺς στίχους, τοὺς δὲ στίχους α'. Ἐπὶ τῆς γῆς ἀλήθειαν οὐ μὴ ποιήσει, στίχος β' [ετρ. 27]. Καὶ νῦν πῦρ τοὺς ὑπεναντίους ἔδεται, στίχος γ'. Πρόσθετες αὐτοῖς κακά, στίχος δ'. Οὕτως ἐγεννήθημεν τῷ ἀγαπητῷ σου· καὶ εὐθέως τὰ τριαδικὰ τοῦ ἦχου. Ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει εἰς τὸ β', Δόξα, εἰς δὲ τὸ ἕτερον· Καὶ νῦν. Εἶτα στιχολογοῦμεν τὰ συνήθη καθίσματα τοῦ Ψαλτηρίου, ποιῶντες κατὰ ἀντίφωνον εἰς τὸ Ἀλληλούια²⁾, ἀλληλούια, ἀλληλούια, δόξα σοι ὁ Θεὸς μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὴν α' στιχολογίαν λέγομεν καθίσματα τῆς Ὀκτωήχου β'. τῇ μὲν β' καὶ γ' κατανοκτικά, τῇ δὲ δ' καὶ ε' σταυρώσιμα, τῇ δὲ ε' ἀποστολικά, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τῆς ἡμέρας, καὶ ἀνάγνωσις· μετὰ δὲ τὴν β' στιχολογίαν ἕτερα καθίσματα τῆς ἡμέρας β', καὶ θεοτοκίον, καὶ πάλιν ἀνάγνωσις, καὶ εὐθέως ὁ ν', καὶ ἀρχόμεθα τῶν κανόνων· στιχολογοῦμεν δὲ τὰς ᾠδὰς, λέγοντες· Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν, καὶ κρατοῦντες στίχους ιδ'. τοὺς μὲν ε' εἰς τὸν α' κανόνα τῆς Ὀκτωήχου, τοὺς δὲ δ' εἰς τὸν β', τοὺς δὲ λοιποὺς δ' εἰς τὸν κανόνα τοῦ Μηναίου. Εἰ δὲ ἔχει τὸ Μηναῖον κανόνας β', καταλιμπάνεται ὁ β' κανὼν τῆς Ὀκτωήχου, ἢ καταλιμπάνομεν ἀπὸ τοῦ α' κανόνος τῆς Ὀκτωήχου τροπάρια β' καὶ ἀπὸ τοῦ ἑτέρου τροπάρια β'· λέγομεν δὲ τῆς Ὀκτωήχου τῇ μὲν β' κατανοκτικὸν καὶ τῶν Ἀσωμάτων, τῇ δὲ γ' κατανοκτικὸν καὶ τοῦ Προδρόμου, τῇ δὲ δ' καὶ ε' σταυρώσιμον καὶ τῆς Θεοτόκου, τῇ ε' τῶν ἀποστόλων καὶ τοῦ ἁγίου Νικολάου. Μετὰ δὲ τὴν γ' ᾠδὴν τὸν εἰρμόν [ετρ. 28] τοῦ κανόνος τοῦ Μηναίου, εἶτα μικρὰν συναπτήν, καὶ κάθισμα τοῦ Μηναίου³⁾, μετὰ δὲ τὴν ε' ᾠδὴν τὸν εἰρμόν ὡσαύτως τοῦ Μηναίου, καὶ συναπτήν μικρὰν, καὶ κάθισμα μαρτυρικόν· τῇ β' τὸ α', τῇ γ' τὸ β', τῇ δ' τὸ γ', τῇ ε' τὸ δ', τῇ παρασκευῇ πάλιν τὸ α'⁴⁾, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ Συναξάριον τοῦ ἁγίου τῆς ἡμέρας. Μετὰ δὲ τὴν η' ᾠδὴν τὸν εἰρμόν τοῦ Μηναίου, εἶτα στιχολογοῦμεν τὴν Τιμιωτέραν, ὡς ἐν τῷ ὄρθρῳ τῆς κυριακῆς ἐδηλώθη. Καὶ ὁ ἱερεὺς θυμᾶ, μετὰ δὲ τὴν θ' ᾠδὴν ὁ εἰρμός τοῦ Μηναίου, εἶτα

¹⁾ τοῦτο εἴρηται ὀπισθεν ἐν τοῖς πλείοσι τὸν ἀναγνώστην ποιεῖν. ²⁾ Ἀλληλούια
дважды. ³⁾ [Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον καὶ ἀνάγνωσις]. ⁴⁾ νῦν μόνον τὸ μαρτυρικὸν
λέγεται.

Ἄξιόν ἐστιν ὡς ἀληθῶς εἰς ἦχον πλ. β' καὶ τὴν Τιμιωτέραν ἄπαξ, εἴθ' οὕτως ἕτερον προσόμοιον τῆς ἡμέρας, ἤγουν τῇ β' τῶν Ἀσωμάτων, τῇ γ' τοῦ Προδρόμου, τῇ δ' καὶ τῇ ε' σταυρώσιμον, τῇ ε' τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ εἰ βούλει, τοῦ ἁγίου Νικολάου. Μετὰ δὲ τὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἑκάστην προστίθεμεν καὶ τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, καὶ τελευταῖον ἕτερον θεοτοκίον ὅμοιον, εἶτα συναπτὴ μικρά, εἶτα τὸ φωταγωγικὸν τοῦ ἦχου, ἐκ γ' ἄρχεται δὲ τούτου ὁ ἱερεὺς, λέγομεν δὲ εἰς μὲν τὸ α' τῇ μὲν β' Προστασίαις τῶν Ἀσωμάτων, τῇ γ' Πρεσβείαις τοῦ Προδρόμου, τῇ δ' Δυνάμει τοῦ σταυροῦ σου, ὡσαύτως καὶ τῇ ε', τῇ ε' Πρεσβείαις τῶν ἀποστόλων, εἰς δὲ τὸ β' καθ' ἑκάστην Πρεσβείαις [στρ. 29) τῶν ἁγίων σου, εἰς δὲ τὸ γ' ¹⁾, Πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου. Εἶτα στιχολογοῦμεν τοὺς αἴνους εἰς τὸν ἦχον τῆς Ὀκτωήχου καὶ φάλλοντες οἱ ὅλοι στίχους μετὰ μέλους ἄχρι τέλους, καὶ αὐτοῦ τοῦ Δόξα καὶ νῦν, οὐ μέντοι λέγομεν στιχηρά. Εἶτα ὁ ταχθεὶς μοναχός· Σοὶ δόξα πρέπει, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς δοξολογίας, ἡμεῖς δὲ ποιοῦμεν μετανοίας γ', ἀρχομένου τοῦ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς δοξολογίας ὁ ἱερεὺς, ἀπελθὼν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, λέγει· Πληρώσωμεν τὴν ἐωθινήν δέησιν, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς συναπτῆς· μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν, ἐνούμενοι οἱ δύο χοροί, φάλλομεν τὰ τοῦ στίχου στιχηρά, ἤγουν τὰ τῆς Ὀκτωήχου ²⁾, λέγομεν δὲ τῇ μὲν β' κατανοκτικὰ β' καὶ μαρτυρικὸν ἓν, τὸ α' τῶν εἰς τοὺς αἴνους, τῇ γ' κατανοκτικὰ β' καὶ μαρτυρικὸν τὸ β', τῇ δ' καὶ τῇ ε' σταυρώσιμα β' καὶ ³⁾ τὸ γ', καὶ πρῶτον μαρτυρικόν, τῇ ε' ἀποστολικὰ β' καὶ τὸ δ' μαρτυρικόν· στίχους δὲ λέγομεν· Ἐνεπλήσθημεν τὸ πρῶτὸν τοῦ ἐλέους σου, καὶ τὸ Καὶ ἔστω ἡ λαμπρότης Κυρίου, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον, εἶτα Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι, Τρισάγιον καὶ μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστιν, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς, λέγων· Ὁ ὢν εὐλογητὸς Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς· Ἐπουράνιε βασιλεῦ, μετανοίας μεγάλας γ' καὶ μικρὰς ια', εἶτα πάλιν μετάνοιαν α'.

¹⁾ εἰς δὲ τὸ γ' καθ' ἑκάστην ὁμοίως· Πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου. ²⁾ Ἰστέον, ὡς οὕτως φάλλεται πάντοτε ὁ ὄρθρος, ἐάν τε Ἀλληλούια ἐστίν, ἐάν τε μή, δίχως μόνον τῶν μετανοιών καὶ τῶν καθισμάτων, τῶν μαρτυρικῶν ἐν τῇ ε' ᾧδῃ· ταῦτα γὰρ ἐν τοῖς καθίσμασι λέγομεν τῆς β' στήλης ἐν τῇ ε' ᾧδῃ τὸ τῆς ἡμέρας τοῦ ἁγίου κοντάριον, ἢ μόνον τὸ μαρτυρικὸν λέγομεν, ἐάν Ἀλληλούια ἦ. ³⁾ καὶ μαρτυρικὸν τὸ γ'· τῇ δὲ ε' ἀποστολικὰ β' καὶ μαρτυρικὸν τὸ δ', τῇ παρασκευῇ σταυρώσιμα δύο καὶ μαρτυρικὸν πάλιν τὸ α', στίχους δὲ λέγομεν· Ἐνεπλήσθημεν.

Περὶ τῆς α' ὥρας. Καὶ εὐθὺς τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', καὶ μετανοίας γ' [στρ. 30) καὶ ψάλλομεν τὴν α' ὥραν, τρίψαλμον, εἰς τὸ Ἀλληλούια μετανοίας γ'. Ὁ δὲ κανονάρχης, στὰς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, λέγει· Τὸ πρῶτ' εἰσάκουσον τῆς φωνῆς μου, καὶ ἡμεῖς τὸ αὐτὸ χόμα, καὶ ἄνευ μέλους, ὁ δὲ λέγει τὸν στίχον· Τὰ ῥήματά μου ἐνώπιαι, Κύριε, ποίῳν καὶ τὰς γονυκλισίας, ὡς ἐν τῇ Συνόψει τῆς ἁγίας μ' διατέτακται, Δόξα καὶ νῦν, Τί σε καλέσωμεν¹⁾, Τρισάγιον καὶ μετανοίας γ', μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, λέγει ὁ ἱερεύς· "Ὅτι σοῦ ἐστίν, καὶ ἡμεῖς τροπάριον· Ταχύ προκατάλαβε, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ ἡ εὐχή· Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ, εἴθ' οὕτως Δόξα καὶ νῦν, Κύριε ἐλέησον γ', τὴν Τιμιωτέραν καὶ μετάνοιαν α', καὶ λέγει ὁ ἱερεύς· Ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς, καὶ ποιῶμεν μετανοίας μεγάλας γ' καὶ μικρὰς ια', καὶ αὐθις μετάνοιαν μεγάλην α', εἶτα Τρισάγιον καὶ μετανοίας γ', τὸ Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἱερεύς· "Ὅτι σοῦ ἐστίν, Κύριε ἐλέησον ιβ', ἡ εὐχή Χριστὲ τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, καὶ γίνεται ἀπόλυσις καὶ ἡ συνήθης λιτὴ ἐν τῷ νάρθηκι.

Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι τῇ κυριακῇ ὀψέ, εἰ τύχοι τῇ β' Ἀλληλούια-οὐδέποτε λέγομεν ἀντὶ τοῦ προκειμένου Ἀλληλούια, ἀλλὰ τὸ τῆς ἡμέρας προκείμενον τὸ Ἰδοὺ δὴ εὐλογεῖτε τὸν Κύριον. Ὡσαύτως καὶ τῇ παρασκευῇ ἐσπέρας τὸ Ὁ Θεὸς ἀντιλήπτωρ μου εἶ.

Κεφάλ. ιδ' [στρ. 42). Περὶ τῆς ἀκολουθίας τοῦ σαββάτου, ὅτε ἐστὶ Θεὸς Κύριος.

Ἰστέον, ὅτι ἡ ἀκολουθία τοῦ σαββάτου, ὅτε τύχοι Θεὸς Κύριος, οὐ μέντοι ἐορτάζεται ὁ ἅγιος εἰς η', οὕτως γίνεται. Ἐσπέρας ἐν τῷ λυχνικῷ, ἤγουν τῇ παρασκευῇ, ψάλλομεν, ὡς σύνηθες, τὸν προοιμιακὸν ψαλμόν, καὶ στιχολογοῦμεν τὰ Πρὸς Κύριον. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ς' καὶ ψάλλομεν τὰ τοῦ ἁγίου προσόμοια εἰς ς', δευτεροῦντες αὐτά, εἰ δὲ εἰσὶν ἕξ, λέγομεν αὐτὰ πρὸς α'. Δόξα τοῦ ἁγίου ἰδιόμελον, εἰ ἔχει, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἤχου, εἰ δ' οὐ, Δόξα καὶ νῦν²⁾ θεοτοκίον, τὸ προκείμενον τῆς ἡμέρας, εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ μαρτυρικὰ γ' τοῦ ἤχου, τὸ β', τὸ γ', καὶ τὸ δ', τὸ γὰρ πρῶτον καταλιμπάνεται³⁾. Λέγομεν δὲ τοὺς συνήθεις στίχους· Πρὸς σὲ ἤρα τοὺς ὀφθαλμούς μου, Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, εἶτα στίχους· Μακάριοι,

¹⁾ Τί σε καλέσωμεν, καὶ μετανοίας γ'. Τὰ διαβήματά μου, χόμα καὶ χωρὶς μετανοίας, Τρισάγιον καὶ μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν. . . ²⁾ τὸ αὐτό. ³⁾ προσψάλλομεν.

οὗς ἐξελέξω, καὶ νεκρώσιμον τοῦ κυρίου Ἰωάννου τὸ α' τοῦ αὐτοῦ ἤχου [στρ. 43), Δόξα ἰδιόμελον τοῦ ἁγίου, εἰ ἔχει, εἰ δ' οὐ, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τῆς ἡμέρας, τὸ Νῦν ἀπολύεις, Τρισάγιον, ἀπολυτικίον τοῦ ἁγίου, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ αὐτοῦ ἤχου, ἐκτενῆς καὶ ἀπόλυσις ¹⁾).

Εἰς τὸν ὄρθρον συνήθως τὸν ἐξάψαλμον, εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τροπαρίον τοῦ ἁγίου δις, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ α' τοῦ αὐτοῦ ἤχου, εἶτα στιχολογοῦμεν τὸ Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ κυρίῳ μου, μετὰ δὲ τὴν α' στιχολογίαν κάθισμα τῆς Ὀκτωήχου, μαρτυρικὸν β' τὸ β' καὶ τὸ γ' τὸ γὰρ α' καταλιμπάνεται ²⁾), Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἐνορδίνου ἤχου. Τοῦτο δὲ δῆλον, εἰ μὴ ἔτυχεν ὁ ἤχος τοῦ τροπαρίου τοῦ ἁγίου καὶ τῆς Ὀκτωήχου ὁ αὐτός, εἰ γὰρ οὕτως τόχοι, λέγομεν ἐνταῦθα, μετὰ τὴν α' στιχολογίαν, οὐ τὸ πρῶτον θεοτοκίον τοῦ ἤχου, ἀλλὰ τὸ τῆς ἡμέρας, εἶτα γίνεται ἀνάγνωσις, μεθ' ἣν στιχολογοῦμεν τὸν Ἄμωμον, εἰς στάσεις γ'. Μετὰ δὲ τὸν Ἄμωμον κάθισμα μαρτυρικὸν τὸ δ' καὶ τὸ νεκρώσιμον, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τῆς ἡμέρας, καὶ ἀνάγνωσις, ὁ ν' καὶ οἱ κανόνες· ὁ κανὼν τοῦ Μηναίου μετὰ τοῦ εἰρμοῦ εἰς ς', τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς ὁ εἰς τὸν ἤχον τῆς Ὀκτωήχου εἰς δ' καὶ τῆς Ὀκτωήχου εἰς δ', ἀπὸ γ' ᾠδῆς κάθισμα τοῦ Μηναίου, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον. Εἰ δὲ ἐορτάζεται ὁ ἅγιος εἰς ς', δις λέγεται τὸ κάθισμα [στρ. 44) αὐτοῦ, εἶτα ἀνάγνωσις, ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον τοῦ ἁγίου, εἰ ἔχει, καὶ τὸν οἶκον, εἰ δ' οὐ, κοντάκιον μαρτυρικὸν ἤχος πλ. δ' Ὡς ἀπαρχὰς τῆς φύσεως ³⁾), εἰς τὴν θ' ᾠδὴν στιχολογεῖται Ἡ Τιμιωτέρα μετὰ δὲ τὴν θ' ἑξαποστειλάριον τοῦ ἁγίου καὶ θεοτοκίον. Εἰς τοὺς αἶνους, εἰ μὲν ἔχει ὁ ἅγιος στιχηρὰ προσόμοια, ἢ ἰδιόμελα, λέγομεν αὐτά, ψάλλοντες τὸ Αἰνεῖτε τὸν Κύριον εἰς τὸν ἤχον τῶν αὐτῶν στιχηρῶν, ὁμοίως καὶ τοὺς λοιποὺς στίχους, Δόξα, ἰδιόμελον τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον τῆς ἡμέρας εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον, εἰ δ' οὐκ εἰσὶ στιχηρὰ τοῦ ἁγίου, λέγομεν τοὺς αἶνους εἰς τὸν ἤχον τῆς Ὀκτωήχου ἄχρι τέλους, μετὰ τοῦ Δόξα καὶ νῦν, ἄνευ στίχων, εἶτα Σοὶ δόξα πρέπει καὶ τὰ λοιπὰ τῆς δοξολογίας. Εἰς δὲ τὸν στίχον, τῶν αἶνων, στιχηρὰ μαρτυρικὰ τῆς Ὀκτωήχου γ', τὸ β', τὸ γ' καὶ τὸ δ' μετὰ τῶν συνήθων στίχων, ἤχου τὸ Ἐνεπλήσθημεν τὸ πρωὶ καὶ τὸ Καὶ ἔστω ἡ λαμπρότης, εἶτα

¹⁾ Ἐκτενῆς καὶ ἀπόλυσις. Εἶτα κρούει ὁ κανδηλάπτης τὸ σιδηροῦν, καὶ συναγόμενοι ἐν τῷ κοιμητηρίῳ, ποιοῦμεν τὴν συνήθη παννοχίδα ὑπὲρ τῶν νεκοιμημένων ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν ἡμῶν, εἶτα ψάλλομεν τὸ ἀπόδειπνον. Εἰς τὸν ὄρθρον κτλ. ²⁾ προεψάλλομεν. ³⁾ Ὡς ἀπαρχὰς τῆς φύσεως. Εἰ δὲ βούλει τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς. Εἰς τὴν θ' ᾠδὴν...

στίχος ἕτερος· Αἱ ψυχαὶ αὐτῶν, καὶ λέγομεν νεκρώσιμον τοῦ κυρίου Ἰωάννου τὸ β', Δόξα, εἰ ἔχει ὁ ἅγιος ἰδιόμελον, εἰ δὲ μή, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τῆς ἡμέρας, τὸ Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι, Τρισάγιον, μετὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν, τροπάριον τοῦ ἁγίου, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον, ἐκτενῆς καὶ ἐπεύχεται ὁ ἱερεύς· Ὁ ὧν εὐλογητός, στερεοῦμεν δὲ τοὺς βασιλεῖς, καὶ εὐθέως [στρ. 45) συνάπτομεν τὴν α' ὥραν, τρίφαλμον, ἐν ᾗ λέγομεν τροπάριον τοῦ ἁγίου. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, εἰ ἔχει ὁ ἅγιος δοξολογίαν, λέγομεν τὸ κοντάκιον αὐτοῦ, εἰ δὲ μή, τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, ἢ μαρτυρικόν, ὁμοίως καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς γ' ὥραις καὶ γίνεται τελεία ἀπόλυσις, καὶ ἡ συνήθης λιτὴ ἐν τῷ νάρθηκι. Εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικά, οἱ μακαρισμοὶ τῆς Ὀκτωῆχου εἰς ς', καὶ εἰ ἔχει καὶ ὁ ἅγιος φῶδῆν, λέγομεν καὶ ταύτην εἰς δ', προκείμενα, Ἀλληλοῦα καὶ κοινωνικὸν τοῦ ἁγίου, ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον πρῶτον τῆς ἡμέρας, εἶτα τοῦ ἁγίου.

Κεφ. ιε'. Περὶ τῆς ἀκολουθίας τοῦ σαββάτου, ὅτε τύχοι Ἀλληλοῦα.

Εἰ τύχοι ἐν σαββάτῳ Ἀλληλοῦα, τῇ ς' ἑσπέρας ἐν τῷ λυχνικῷ φάλλομεν συνήθως τὸν προοιμακὸν ψαλμόν, μετανοίας μέντοι οὐ ποιούμεν καθόλου, εἶτα συναπτὴ μεγάλη παρὰ τοῦ ἱερέως, καὶ στιχολογοῦμεν τὸ Πρὸς Κύριον. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰσῶμεν στίχους ς' καὶ φάλλομεν στιχηρὰ τοῦ Μηναίου γ' καὶ μαρτυρικὰ τῆς Ὀκτωῆχου τὸ α', τὸ β' καὶ τὸ γ', Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἐνορδίνου ἤχου ¹⁾. Ἀντὶ τοῦ προκείμενου Ἀλληλοῦα στίχος α' Μακάριοι, οὓς ἐξελέξω, στίχος β' Καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων [στρ. 46). Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ, μαρτυρικὸν τὸ δ' καὶ τὰ β' νεκρώσιμα τοῦ κυρίου Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ· στίχους δὲ λέγομεν Μακάριοι, οὓς ἐξελέξω, καὶ Αἱ ψυχαὶ αὐτῶν, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον τῆς ἡμέρας. Εἰ δὲ τύχουσι β' ἅγιοι, εἰς μὲν ²⁾ τὸ Κύριε ἐκέκραξα λέγομεν τὰ τούτων προσόμοια ἀνὰ γ', εἰς δὲ τὸν στίχον μαρτυρικὰ τὸ β', τὸ γ' καὶ τὸ δ', καὶ τὸ πρῶτον νεκρώσιμον μετὰ τοῦ στίχου αὐτοῦ, Δόξα, τὸ ἕτερον νεκρώσιμον, Καὶ νῦν θεοτοκίον, τὸ Νῦν ἀπολύεις, Τρισάγιον, ἀπολυτικίον ἤχος β'· Ἀπόστολοι μάρτυρες, Δόξα, Μνήσθητι Κύριε, Καὶ νῦν, Μήτηρ ἁγία,

¹⁾ Περὶ τούτου ἴσα φύλλα 31. Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τοῦ α' ἤχου, προκείμενον· Ὁ Θεὸς ἀντιλήπτω μου, εἰ δὲ μή ἔστιν Ἀλληλοῦα, στίχος α' Μακάριοι, οὓς ἐξελέξω. Съ доку противъ словъ: «Ὁ Θεὸς ἀντιλήπτω» стоить замѣчаніе: ζήτην περὶ τούτου εἰς τὸ τέλος ε' κεφ. ²⁾ Противъ этихъ словъ съ доку находится замѣчаніе: Εἰ τύχοι μ' οἱ ἅγιοι.

ἐκτενής καὶ ἀπόλυσις καὶ ἡ συνήθης λιτὴ ἐν τῷ νάρθηκι. Ἐν τῷ κοιμητηρίῳ ἢ ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων παννουχίς, ὡς δεδήλωται.

Ὁρθρος. Εἰς τὸν ὄρθρον ὁ ἐξάψαλμος, Ἀλληλούϊα εἰς ἦχον β', στίχους δὲ λέγομεν τοὺς συνήθεις, τροπάρια· Ἀπόστολοι μάρτυρες, Δόξα, Μνήσθητι, Κύριε, Καὶ νῦν, Μήτηρ ἀγία, στιχολογία· Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ κυρίῳ μου. Μετὰ δὲ τὴν στιχολογίαν καθίσματα μαρτυρικά τοῦ ἦχου, τὸ β', τὸ γ' καὶ τὸ δ'. Λέγει δὲ ὁ κανονάρχης εἰς τὸ δ' μαρτυρικὸν στίχον· Θαυμαστός ὁ Θεός ἐν τοῖς ἀγίοις, εἶτα στίχον ἕτερον· Μακάριοι, οὓς ἐξελέξω, καὶ λέγεται τὸ τοῦ ἦχου νεκρώσιμον, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἦχου, ἀνάγνωσις, εἶθ' οὕτως στιχολογοῦμεν τὸν Ἀμώμον εἰς στάσεις β', ἐν ᾧ θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς ¹⁾). [στρ. 47] Εἰς τὸ μέσον τοῦ Ἀμώμου, ἦτοι εἰς τὴν α' στάσιν, λέγομεν τὸν στίχον τὸ Εἰς τὸν αἰῶνα οὐ μὴ ἐπιλάβωμαι τῶν δικαιοματων σου, ἐκ γ', μετὰ μέλους, καὶ εὐθέως ποιεῖ ὁ ἱερεὺς μικρὰν συναπτὴν ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων. Εἰς δὲ τὸ τέλος τοῦ Ἀμώμου ψάλλομεν τὰ νεκρώσιμα τροπάρια· Τῶν ἀγίων ὁ χορὸς καὶ τὰ λοιπὰ εἰς ἦχον πλ. α', λέγοντες ἐν ἐκάστῳ αὐτῶν· Εὐλογητός εἶ, Κύριε, Δόξα τὸ τριαδικόν, καὶ νῦν τὸ θεοτοκίον, εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἐτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ, Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων πατέρων καὶ ἀδελφῶν καὶ τὴν εὐχὴν καὶ τὰ λοιπὰ, καὶ ἡμεῖς τὸ Κύριε ἐλέησον μ', εἶτα κάθισμα ἦχος πλ. α'· Ἀνάπαυσον, Σωτήρ ἡμῶν, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον· Ὁ ἐκ Παρθένου ἀνατείλας, ἀνάγνωσις, ὁ ν', καὶ εὐθέως οἱ κανόνες τοῦ ἀγίου ²⁾, τοῦ ἐν τῷ Μηναίῳ, μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ς', τοῦ ἀγίου τῆς μονῆς εἰς δ' καὶ τὸ μαρτυρικόν ³⁾ τῆς Ὀκτωήχου εἰς δ',

¹⁾ Ἐν ᾧ καὶ θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς. Ὅταν δὲ ἐλθωμεν· Εἰς τὸν αἰῶνα, οὐ μὴ ἐπιλάβωμαι, ἐλθὼν ὁ ἱερεὺς ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων θυρῶν, ποιεῖ τὴν ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων μικρὰν συναπτὴν, λαμπάδος ἀπτούσης ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων θυρῶν. Εἶτα ὁ μὲν ἀναγινώσκει τὸ τῆς μονῆς βραβεῖον, ἡμεῖς δὲ λέγομεν τὸ Κύριε ἐλέησον. Ὅταν δὲ εἴπῃ τὸ ἦμισυ τοῦ βραβεῖου, ἐκφωνεῖ· Καὶ ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι αὐτοῖς, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς συναπτῆς, εἶτα τὴν ἐκφώνησιν ἄνευ τῆς εὐχῆς· καὶ εὐθέως στιχολογοῦμεν τὸ λοιπὸν τοῦ Ἀμώμου μέχρι τέλους, οὐ μετὰ τὸ τέλος ψάλλομεν τὰ νεκρώσιμα τροπάρια ἦχος πλ. α'· Τῶν ἀγίων ὁ χορὸς καὶ τὰ λοιπὰ, λέγοντες στίχους καθ' ἕνα αὐτῶν· Εὐλογητός εἶ, Κύριε, Δόξα τὸ τριαδικόν, Καὶ νῦν τὸ θεοτοκίον. Εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα καὶ τὰ λοιπὰ, καὶ αὐθις μνημονεύει κατ' ὄνομα τῶν λοιπῶν κεκοιμημένων, ἡμῶν ὁμοίως λεγόντων τὸ Κύριε ἐλέησον, εἶτα τὴν εὐχὴν· Ὁ Θεός τῶν πνευμάτων μεγαλοφώνως, καὶ τὴν ἐκφώνησιν αὐτῆς. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμὴν κάθισμα ἦχος πλ. α'· Ἀνάπαυσον, Σωτήρ ἡμῶν, Δόξα τὸ αὐτό, Καὶ νῦν θεοτοκίον· Ἐκ Παρθένου ἀνατείλας, ἀνάγνωσις καὶ ὁ ν', καὶ εὐθέως οἱ κανόνες. ²⁾ Εἰ ἐν τῷ Μηναίῳ εἰς ἄγιος, εἰ δὲ δύο ἄγιοι, καταλιμπάνεται ὁ τῆς μονῆς, ὡς δεδήλωται ψαλ. 42. ³⁾ Καὶ τὸ μαρτυρικὸν εἰς δ'. Εἰ δὲ εἰσὶ δύο ἄγιοι, καταλιμπάνεται ὁ κανὼν τοῦ ἀγίου τῆς μονῆς. Ἀπὸ γ' φῶδης.

ἀπὸ γ' ᾠδῆς κάθισμα τοῦ Μηναίου, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον, ἀνάγνωσις, ἀφ' ἑκτῆς ᾠδῆς κοντάκιον νεκρώσιμον ἤχος πλ. δ'. Μετὰ τῶν ἁγίων ἀνάπαυσον καὶ τὸν οἶκον, μετὰ τὴν θ', τὸ φωταγωγικὸν ¹⁾ τοῦ ἤχου ἐκ β'. λέγομεν δὲ εἰς μὲν τὸ πρῶτον Πρεσβείαις τῶν ἁγίων σου, εἰς δὲ τὸ β' Πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου. Εἰς τοὺς αἶνους μαρτυρικὰ τοῦ ἤχου καὶ τὰ δ', Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον [στρ. 48), εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ προσόμοια τοῦ κυρίου Θεοφάνους τὰ εἰς τὸν ἤχον τῆς Ὁκτω-ἠχου μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον ἐκ τῶν αὐτῶν στιχηρῶν, Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι, Τρισάγιον, ἀπολυτίκιον Ἀπόστολοι μάρτυρες, Δόξα, Μνήσθητι, Κύριε, Καὶ νῦν, Μήτηρ ἁγία, ἐκτενής, καὶ ἐπεύχεται ὁ ἱερεύς· Ὁ ὧν εὐλογητός, καὶ συνάπτομεν τὴν ἀΐψραν, ὡς σὺνήθες, εἶθ' οὕτως γίνεται ἀπόλυσις, καὶ ἡ συνήθης λιτὴ ἐν τῷ νάρθηκι. Ἐν ταῖς ὥραις τροπάρια· Ἀπόστολοι μάρτυρες, Δόξα, Μνήσθητι, Κύριε, Καὶ νῦν, θεοτοκίον τῶν ὥρῶν. Ἐν τοῖς Τρισαγίοις ²⁾ αὐτῶν τὰ συνήθη τροπάρια. Εἰς τὴν λειτουργίαν οἱ μακαρισμοὶ τοῦ ἤχου εἰς ς', τροπάρια Ἀπόστολοι μάρτυρες, Μνήσθητι, Κύριε, Δόξα, Μετὰ τῶν ἁγίων ἀνάπαυσον, Καὶ νῦν, Ὡς ἀπαρχάς, προκείμενον ἤχος πλ. β'. Εὐφράνθητε ἐπὶ Κύριον, στίχος Μακάριοι, ὧν ἀφείθησαν, καὶ νεκρώσιμον Αἰ ψυχαὶ αὐτῶν, ἀπόστολος τῆς ἡμέρας καὶ νεκρώσιμος, Ἀλληλοῦα ἤχος πλ. δ'. Ἐκέκραξαν οἱ δίκαιοι καὶ νεκρώσιμον Μακάριοι, οὓς ἐξελέξω, εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας καὶ νεκρώσιμον, κοινωνικόν· Ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι, καὶ Μακάριοι, οὓς ἐξελέξω.

Περὶ προεορτίων καὶ μεθεόρτων, εἰ τύχωσι μετὰ ἁγίου, ἔχοντος λειτουργίαν ἐν σαββάτῳ ³⁾.

[στρ. 49). Χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι, ἐὰν τύχωσι προεόρτια, ἢ μεθεόρτια ἐν σαββάτῳ, καὶ ἅγιος, ἔχων λειτουργίαν καὶ ᾠδὴν, εἰς τὴν λειτουργίαν ἐν τοῖς μακαρισμοῖς, τῆς ἐορτῆς ἢ ᾠδῆς εἰς δ' καὶ τοῦ ἁγίου εἰς δ'. Εἰ δὲ μὴ ἔχη ὁ ἅγιος ᾠδὴν, λέγονται μόνον τῆς ἐορτῆς· καὶ εἰ μὲν ἔχη δύο κανόνας, λέγομεν ᾠδὰς β' εἰς η', εἰ δὲ ἓνα, ᾠδὴν α' εἰς ἕξ, τροπάρια τῆς ἐορτῆς καὶ τοῦ ἁγίου, Δόξα τὸ κοντάκιον τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς, προκείμενον καὶ Ἀλληλοῦα τοῦ ἁγίου, ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ ἁγίου, κοινωνικόν, εἰ μὲν

¹⁾ φωταγωγικὸν τοῦ ἤχου, ἢ νεκρώσιμον Ὁ καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων, καὶ θεοτοκίον. Εἰς τοὺς αἶνους. . . ²⁾ Ἐν τοῖς Τρισαγίοις αὐτῶν κοντάκιον νεκρώσιμον ἐν τῇ μιᾷ· ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ Ὡς ἀπαρχὰς τῆς φύσεως. Εἰς τὴν λειτουργίαν. . . ³⁾ Μάρκου μοναχοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν κεφαλαίων.

εἰσι μεθέορτα, τῆς ἑορτῆς καὶ τοῦ ἁγίου, εἰ δὲ προεόρτια τοῦ ἁγίου μόνον, εἰ δὲ μὴ ἔχῃ ὁ ἅγιος λειτουργίαν, τῆς ἑορτῆς φῶδῃ α' εἰς δ', καὶ οἱ μακάρισμοὶ τῆς Ὀκτωήχου εἰς δ', τροπάρια· Ἀπόστολοι μάρτυρες, Μνήσθητι, Κύριε, Δόξα, Μετὰ τῶν ἁγίων ἀνάπαυσον, Καὶ νῦν τὸ κοντάκιον τῆς ἑορτῆς, προκείμενον· Εὐφράνθητε ¹⁾ ἐπὶ Κύριον, στίχος· Μακάριοι, ὧν ἀφέθησαν, καὶ νεκρώσιμον· Αἱ ψυχαὶ αὐτῶν, ἀπόστολος τῆς ἡμέρας καὶ νεκρώσιμος, Ἀλληλούϊα, Ἐκέκραξαν οἱ δίκαιοι καὶ νεκρώσιμον· Μακάριοι, οὓς ἐξελέξω.

[**ετρ. 64**]. Ἐκ τῶν κεφαλαίων τοῦ κῆρ Μάρκου μοναχοῦ περὶ τῶν ἀμφιβαλλομένων ἐν τοῖς Τυπικαῖς περὶ τῶν ἑορτῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Γεννήσεως, τῆς Εἰσόδου, τῆς Ὑπαπαντῆς, τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τῆς Κοιμήσεως, εἰ τόχωσιν ἐν ταῖς κυριακαῖς.

Κεφ. μθ'. [**ετρ. 85**]. Περὶ τοῦ πότε στιχολογεῖται ἡ Τιμιωτέρα καὶ πότε οὐ στιχολογεῖται.

Χρῆ εἶδέναι, ὅτι ἡ Τιμιωτέρα στιχολογεῖται ἐν ταῖς κυριακαῖς, ἐν αἷς ψάλλονται ἀναστάσιμοι κανόνες τῆς Ὀκτωήχου ²⁾, ὁμοίως καὶ ἐν πάσῃ τῇ ἁγία καὶ μεγάλη τεσσαρακοστῇ ἀπ' ἀρχῆς [**ετρ. 86**], δηλονότι ἄχρι τῆς παρασκευῆς τοῦ Λαζάρου, παρέξ ὅποτε τόχῃ ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ἐν πάσῃ ἡμέρᾳ, ἐν ἣ στιχολογεῖται Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν, οὐ στιχολογεῖται δὲ ³⁾ ἐν ταῖς Δεσποτικαῖς ἑορταῖς καὶ εἰς τὰ προεόρτια ⁴⁾ καὶ μεθέορτα αὐτῶν.

¹⁾ Въ рк. Костамон. послѣ этого сказано только: καὶ λοιπὰ ἀπαρλλάκτως, ὡς μικρὸν ἄνωθεν διείληπται, а дальнѣйшаго положенія нѣтъ. ²⁾ Καὶ καθ' ἑκάστην, ὅτε ψάλλονται οἱ παρακλητικοὶ κανόνες τῆς Ὀκτωήχου. Это замѣчаніе имѣется и въ ркп. Костамонитской въ самомъ текстѣ. ³⁾ Τοῦτο δὲ λέγει· Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν οὐ στιχολογοῦμεν, οὐ λέγει, ὅτι οὐ στιχολογεῖται ὡς στιχολογία, ἀλλ' ὅτι οὐ λέγονται ὁλόκληροι αἱ φῶδαι (ὡς εἰώθασιν ἐν τισὶ τῶν μοναστηρίων), ἐν ταῖς σεσημειωμέναις ταύταις ἡμέραις. Καὶ ὅρα τὸ ἀκόλουθον κεφάλ. τοῦ Μάρκου, τὰ παρ' αὐτῷ ογ', ὅπερ οἰοεὶ διερμηνεύει καὶ σαφηνίζει τὸ παρὸν κεφάλ. τὸ παρ' ἡμῖν μθ', παρ' αὐτῷ δὲ οβ', ὃ καὶ σημειοῦμένον αὐτολεξεῖ πρὸς πίστωση· Μάρκου κεφ. ογ'. Ἰστέον, ὅτι οὐ σχολάζουσιν οἱ στίχοι, οὓς ψάλλομεν τῇ κυριακῇ, πῶποτε, πλὴν τῇ μεγάλῃ κυριακῇ, καὶ πάσῃ τῇ Διακαινησίμῳ ἑβδομαδί. Τοῦτο δὲ δὲ λέγομεν· Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν, οὐ λέγομεν, οὐ μόνον ἐν ὅλῃ τῇ πεντηκοστῇ οὐ ψάλλομεν αὐτά, ἀλλ' οὐδὲ ἐν μιᾷ ἐτέρᾳ τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν, ἢ ἁγίου μεγάλου μνήμῃ, ὅποταν δηλονότι οὐ ψάλλομεν εἰς τὴν Ὀκτωήχον. Περὶ δὲ τοῦ Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν, πῶς ψάλλεται, ἄκουε. Ὅταν ψάλλεται ἡ Ὀκτωήχος, ἀρχεται ὁ α' χορὸς λέγειν πρὸς τὸν ἦχον τῆς Ὀκτωήχου· Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν· ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται, Ἴππον καὶ ἀναβάτην κ. τ. λ. ὁ ἕτερος χορὸς· Βοηθὸς καὶ σκεπαστῆς . . . καὶ αὐθις ὁ α'. ⁴⁾ Τοῦτο οὐδαμῶς ἐνεργεῖται, ἀλλ' οὐδὲ εἰς τὰ τοῦ Μάρκου εὐρίσκεται κεφ. καὶ ὅρα τὸ περὶ τούτου οδ' κεφ. αὐτοῦ εἰς τὸ τύποις ἐκδοθῆν Τυπικόν, ὃ καὶ γράφομεν παρακάτω αὐτολεξεῖ πρὸς πίστωση καὶ σαφήνεια.

Καὶ ἐν τοῖς ἑορταζομένοις τῶν ἁγίων, ἐν οἷς ψάλλονται κανόνες τῆς Ὀκτωήχου. Καὶ ἀπὸ τοῦ σαββάτου τοῦ ἁγίου Λαζάρου ἄχρι τῆς κυριακῆς τῶν Ἁγίων Πάντων, παρέξ τῆς κυριακῆς τῶν Ἁγίων Πατέρων καὶ τοῦ σαββάτου τῶν ψυχῶν.

[**στρ. 88**]. Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπ' ἀρχῆς τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς μέχρι τέλους τοῦ Αὐγούστου, συμπεριελήπται δ' ἐν αὐτῇ καὶ τὰ κεφάλαια τοῦ μοναχοῦ κῆρ Μάρκου, ἐν οἷς αὐτῶν ἕκαστον ζητεῖται χωρίοις μεθ' ἐτέρων τινῶν ἀναγκαίων σημειώσεων.

[**στρ. 101**]. Обрядъ помазанія въ праздники елеемъ описывается такъ: Συναγομέθα δὲ πάντες ἔμπροσθεν τοῦ προσκυνήματος, καὶ θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς ἢ ὁ διάκονος τὴν ἁγίαν εἰκόνα καὶ τὸν προεστῶτα, εἶτα τοὺς ἀδελφούς καὶ αὐθις τὴν ἁγίαν εἰκόνα, εἶτα ποιήσας βαμβάκινον (ἢ βαμβάκιον) ἄλειπτρον καὶ ἐμβάψας αὐτὸ εἰς τὴν ἁγίαν κανδήλαν, κρατεῖ αὐτό. Ἐλθὼν δὲ ὁ προεστὼς καὶ προσκυνήσας καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἁγίαν εἰκόνα, ἔρχεται πρὸς τὸν ἱερέα, καὶ εἰ μὲν τῷ τῆς ἱερωσύνης τετίμηται ἄξιωματι, λαβὼν τὸ ἄλειπτρον ἀπὸ τῶν τοῦ ἱερέως χειρῶν, πρῶτον μὲν χρίει ἑαυτόν, εἶτα τὸν ἱερέα, ἔπειτα, εἰ μὲν βούλεται αὐτός, χρίει τοὺς ἀδελφούς, εἰ δ' οὐ, δίδωσι τὸ ἄλειπτρον τῷ ἱερεῖ καὶ χρίει αὐτὸς αὐτούς, εἰ δὲ ἰδιώτης ἐστὶν ὁ προεστὼς, διὰ τοῦ ἱερέως χρισθεὶς, ἵσταται εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, εἶτα ἔρχονται οἱ ἀδελφοὶ κατὰ τάξιν καί, προσκυνοῦντες καὶ ἀσπασόμενοι, καὶ χρισθέντες, καὶ αὐθις προσκυνήσαντες, ἀλλὰ δὴ καὶ εἰς τοὺς χοροὺς τῶν ἀδελφῶν ποιήσαντες μετάνοιαν, τοῦτο καὶ τοῦ ἡγουμένου ποιήσαντος, ἵστανται εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν. Μετὰ δὲ τὸ πάντας χρισθῆναι, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς: Ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Θεός. . . Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, καὶ λέγει τὴν εὐχὴν· Δέσποτα πολυέλεε Κύριε. . . Καὶ μετὰ τὸ τέλος αὐτῆς, Δεῦτε προσκυνήσωμεν, καὶ ἐξελθόντες ἐν τῷ νάρθηκι, ψάλλομεν τὴν ἀΐψαν. На полѣ противъ сего мѣста замѣчено: Αὕτη ἡ τάξις παλαιά, νῦν δέ, ψαλλομένων τῶν αἴνων, ἐκβαίνει ὁ ἐφημέριος μετὰ φελωνίου καὶ ἀσπασάμενος τὴν εἰκόνα καὶ τυπώσας σταυρὸν ἐν αὐτῇ τῷ ἀλείπτρῳ, χρίει.

Въ концѣ службы на 8 число замѣчается: Τὸ τοῦ Διονυσίου· ἀλλ' οὐδὲ εἰς τὸ βραβεῖον μνημονεύομεν μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἑσπερινου, οὐδὲ λιτὴν ποιῶμεν εἰς τὸ τέλος τοῦ ἀποδείπνου· οὕτω γὰρ ποιῶμεν ἐν πάσαις ταῖς ἀγρυπνίαις [**στρ. 102**].

Противъ службы 13 Сентября замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου ποιούμεν δὲ πάντα τὰ τῆς δοξολογίας, ἤγουν σημαίνει τὸ ἄνω σήμαντρον, ἀνάπτομεν τοὺς σταυρούς, θυμιᾷ δὲ καὶ ὁ διάκονος, καὶ τοῦτο αἰείποτε παρατῆρει, ὅταν ψάλληται δοξολογία. Ο κανονῆ на тотъ же день: Τὸ τοῦ Διονυσίου· ὁ τῶν ἐγκαινίων α' εἰς ς', εἶτα τοῦ σταυροῦ εἰς δ' καὶ τοῦ ἁγίου εἰς δ' [стр. 105].

По поводу тропаря воскреснаго и кондака обновленій на часахъ, если 13 Сентября приходилось въ воскресенье, замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου λέγει· α' τὴν ὑπακοήν, εἶτα τὸ κοντάκιον· οὐκ οἶδα δὲ εἰ καὶ τὸ μέγα αὐτῶν Τυπικὸν οὕτω διορίζει. Δέος δὲ μὴ τῶν νεωτέρων, οὐδὲν γὰρ τῶν Τυπικῶν λέγει λέγεσθαι τὴν ὑπακοήν, ὄντος κοντακίου [стр. 108].

Въ службѣ на Воздвиженіе о подобой стихирѣ праздника, послѣ евангелія гласъ пл. β', въ Типиконѣ говорится: Οἶον βούλει, а на поляхъ замѣчено: Τινὰ τῶν Τυπικῶν οὐδὲ τοῦτο λέγουν [стр. 110]. Противъ великаго славословія замѣчаніе: Τὸ τοῦ Διονυσίου· Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἑσπερινοῦ τίθεται εἰκὼν τῆς Ὑψώσεως, καὶ ἀρξαμένης τῆς δοξολογίας, αἴρεται ἡ εἰκὼν καὶ τίθεται τὸ τετραπόδιον ἐν τῷ μέσῳ κ. τ. λ., ниже: Τὸ τοῦ Διονυσίου· ὅτι προπορεύεται καὶ ὁ διάκονος μετὰ θυμιατοῦ, καὶ ὅτι αὐτὸς ἐκφωνεῖ τὸ Σοφία, ὀρθοί (οὐκ οἶδα δέ, εἰ ὀρθῶς ἔχει) и еще ниже: Τὸ τοῦ Διονυσίου· καὶ λαβὼν τὸν θυμιατὸν παρὰ τοῦ διακόνου, θυμιᾷ [стр. 111].

Относительно прокимна на вечернѣ въ день Воздвиженія: Τὸ τοῦ Διονυσίου· εἰ δὲ ἐστὶ σαββατον ἑσπέρας, τὸ Ὁ Κύριος ἐβασίλευσε· προηγείται γὰρ τοῦτο πάντων τῶν προκειμένων (καὶ ἂν τῷ παρόντι Τυπικῷ ἐνεστιν ἰδεῖν, ἀλλαχοῦ οὕτως ὀρίζονται [стр. 116].

Въ службѣ 27 Октября замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου θέλει καὶ μεθέορτα τοῦ ἁγίου Δημητρίου καὶ λέγει οὕτως· στιχηρὰ πρῶτον τοῦ ἁγίου Δημητρίου καὶ τοῦ ἁγίου Νέστορος γ', Δόξα τοῦ ἁγίου Δημητρίου. Ὁμοίως εἰς τὸν στίχον, Δόξα τοῦ ἁγίου Δημητρίου, στιχηρὰ δὲ τῆς Ὁκτωήχου, ἀπολυτίκιον· Μέγαν εὐρατο. Εἰς τὸν ὄρθρον κανόνες τῆς Ὁκτωήχου καὶ εἰς τοῦ ἁγίου Δημητρίου, καὶ εἰς τοῦ ἁγίου Νέστορος, εἰς τὸν στίχον τῶν αἰῶνων στιχηρὰ τῆς Ὁκτωήχου, Δόξα τοῦ ἁγίου Δημητρίου κ. τ. λ. [стр. 156]. Въ настоящемъ

же Типиконѣ читаемъ: Тропάριον· Ὁ μάρτυς σου, Κύριε. Ἡ δὲ ἀκολουθία πᾶσα συνήθης, ὡς καθ' ἑκάστην, ο службѣ на 28: Тропάριον· Οἱ μάρτυρές σου, Κύριε. Ἡ δὲ λοιπὴ ἀκολουθία κοινὴ κ. τ. λ., ο службахъ 30 и 31: Εἰς τὸν ὄρθρον τὸ μαρτύριον αὐτῶν [стр. 151: Діонис. Тип. л. 26) и 26 Ноября: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀλυπίου τοῦ Κιονίτου. — Ἀλληλούια, ἢ τροпάριον ἤχος α'. Ὑπομονῆς στόλος γέγονας, εἰς τὸν ὄρθρον ὁ βίος αὐτοῦ [стр. 178). Внизу замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου· Ἐν ταύτῃ τῇ κς' ἀποδίδοσθαι τὴν ἑορτὴν καὶ ψάλλεσθαι τὴν ἀκολουθίαν ἅπασαν τῆς ἑορτῆς, ὡς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ἀποδόσεσι, τὸν δὲ ἅγιον εἰς τὸ ἀπόδειπνον [стр. 178; Діонис. Тип. л. 36).

30. Τοῦ ἁγίου πανευφήμου ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ πρωτοκλήτου. Ἐν τῷ λυχνικῷ, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα στιχηρὰ προσόμοια τοῦ ἀποστόλου ἤχος δ', πρὸς Ὁ ἐξ ὑψίστου κληθεῖς, ποιῶμεν αὐτὰ ς', Δόξα ὁ αὐτός· Τὴν τῶν ἰχθύων ἄγραν, Καὶ νῦν θεοτοκίον. Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ τῆς Ὀκτωήχου, Δόξα ἤχος γ'. Τὸν συναίμονα Πέτρου. Καὶ νῦν θεοτοκίον, τροпάριον ἤχος δ'. Ὡς τῶν ἀποστόλων πρωτόκλητος. Εἰς τὸν ὄρθρον ἢ συνήθης στιχολογία, ἀνάγνωσις, τὸ ὑπόμνημα τοῦ ἀποστόλου, κανόνες τῆς Ὀκτωήχου καὶ τοῦ ἀποστόλου εἰς ς', ποίημα τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ ἤχος α', καταβασία· Χριστὸς γεννᾶται, ἀφ' ἑκτης κοντάκιον ἤχος β'. Τὴν ἐν πρεσβείαις, Τὸν τῆς ἀνδρείας ἐπώνυμον θεηγόρον. Εἰς τοὺς αἴνους· Πᾶσα πνοή, στιχηρὰ ἰδιόμελα τοῦ ἁγίου, τοὺς τρεῖς πρώτους καὶ τὸν γ', Δόξα ἤχος πλ. δ'. Τὸν κήρυκα τῆς πίστεως, Καὶ νῦν θεοτοκίον, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις. На полѣ противъ этой службы замѣчено: Νῦν ἄλλως εἰθίσται· τὸ Μακάριος ἀνήρ, ἀναγνώσματα ἀπόστιχα τοῦ ἀποστόλου, καθίσματα ὁμοίως, πολυέλεος, τὸ εὐαγγέλιον κ. τ. λ. ὁ κανὼν τῆς Θεοτόκου εἰς ς' καὶ τοῦ ἀποστόλου εἰς η' κ. τ. λ. [стр. 179).

Ο κονдаκѣ, по 6 пѣсни, въ службѣ отцевъ замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου· κοντάκιον· Χειρόγραφον εἰκόνα [стр. 198), Діон. Тип. л. 42 об.).

Въ Типиконѣ подѣ 20 Декабря въ службѣ Игнатія Богоносца говорится, между прочимъ: Τὸ τριψῆδιον τῆς αὐτῆς ἡμέρας, συναπτοντες τούτῳ καὶ τὸ διψῆδιον, ἅτινα εἰσὶ προσόμοια τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης β', καὶ τῆς μεγάλης γ', ποίημα, ὡς φασὶ τινες Δαφνοπάττου. Ψάλλομεν οὖν αὐτὰ ἐν τῷ νάρθηκι, ἀναλογίου μετὰ προσκυνήματος προτεθέντος καὶ λαμπάδος ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἀπτούσης, ὧν

φαλλομένων, θυμιᾷ ὁ κανδηλάπτης· δευτεροῦμεν οὖν τοὺς εἰρμούς, τὰ δὲ τροπάρια ποιῶμεν ζ', ὕστερον δὲ πάλιν λέγομεν καταβασία τοὺς εἰρμούς αὐτῶν, οὕτω ποιῶντες καὶ ἐν ταῖς ἐφεξῆς τῆς ἑορτῆς ταύτης ἡμέραις καὶ ἐν ταῖς τῶν Φώτων. На полѣ замѣчено противъ этого: Τὸ τοῦ Διονυσίου λέγει, φάλλειν ταῦτα ἔνδον τοῦ ναοῦ καὶ ἀπόδειπνα καὶ ἀνάπτειν τὰ κηρία [стр. 203].

Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ἀπὸ τῆς κ' τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς μέχρι τῆς ιδ' τοῦ Ἰαννουαρίου, ἐν ἧ ἀποδίδεται ἡ ἑορτὴ τῶν Θεοφανείων, τὸ Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν οὐ λέγεται, ἀλλ' οὐδὲ ἡ Ὀκτώηχος, οὔτε ἡ Τιμιωτέρα στιχολογεῖται, εἰ μὴ μόνον ἐν ταῖς κυριακαῖς. Внизу приписка: Περὶ τῆς Τιμιωτέρας συμφωνεῖ καὶ τὸ τοῦ Διονυσίου, θέλουσιν, ὅτι εἰς τὰ προεόρτια καὶ μεθέορτα πασῶν τῶν ἑορτῶν μὴ φάλλεσθαι τὴν Τιμιωτέραν, ἀλλ' οὔτε ἐν πάσῃ τῇ ν', ἀπὸ τοῦ σαββάτου δηλαδὴ τοῦ ἀγίου Λαζάρου μέχρι τοῦ σαββάτου τῶν Ἀγίων Πάντων, πλην τῆς κυριακῆς τῶν ἀγίων Πατέρων καὶ τοῦ σαββάτου τῶν ψυχῶν, ἀλλ' ἡμεῖς εἰς τοῦτο ἐξακολουθοῦμεν μᾶλλον τῷ τυπωθέντι Τυπικῷ, ὅπερ τὴν διάγνωσιν περὶ τῆς Τιμιωτέρας ἐσημειώσαμεθα ἐν τοῖς γενικοῖς κεφαλαίοις καὶ ὄρα [стр. 205].

Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ὄρθρου (24 Декабря), ἐπισυνάπτομεν τὴν α' ὥραν, ὡς ἔθος, ἐν ἧ μετὰ τὸ τροπάριον καὶ τὸ θεοτοκίον τὸ Τί σε καλέσωμεν φάλλομεν τροπάρια γ' ἀπὸ τῶν ιβ', πρότερον κρουσθέντος τοῦ σιδηροῦ, φάλλομεν δὲ τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον ἀνὰ μέρος οἱ δύο χοροί, λαμπάδων δ' ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ ἀπτουσῶν καὶ τοῦ κανδηλάπτου θυμιῶντος. Λέγομεν δὲ τὸ πρῶτον τροπάριον ἄνευ στίχου, δὶς, εἰς δὲ τὸ δεύτερον στίχους τούςδε: Ὁ Θεὸς ἀπὸ θεμῶν . . . καὶ Κύριε, εἰσακήκοα τὴν ἀκοήν σου . . ., εἶτα, ἐνούμενοι οἱ δύο χοροί, λέγομεν Δόξα, καὶ φάλλομεν τὸ γ', Καὶ νῦν, αὐθις τὸ αὐτό, εἶτα Τὰ διαβήματά μου, καὶ μετὰ τὸ Τρισάγιον, κοντάκιον Ἡ Παρθένος σήμερον, Κύριε ἐλέησον μί, ἡ εὐχὴ καὶ ἀπόλυσις. Περὶ δὲ ὥραν δ' σημαίνει τὸ μικρὸν καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ φάλλομεν τὰς τρεῖς ὥρας, τριψάλμους, ὡς συνήθως, καὶ ἐν ἐκάστη ὥρᾳ τροπάρια γ', ὡς ἐδηλώθη ἐν τῇ α' ὥρᾳ, καὶ μετὰ τὴν θ' ὥραν φάλλομεν τὰ τυπικά, ἤγουν τοὺς μακαρισμοὺς χύμα καὶ τὰ λοιπά, ὡς συνήθως, ἄνευ τοῦ Εὐλογήσω τὸν Κύριον καὶ ἀπολύομεν.

Внизу приписка: Οὔτε τὸ τοῦ Διονυσίου ὀρίζει ἀποστολοευαγγέλια ἐν ταῖς ὥραις ταύταις, ἐν δὲ τῷ Δόξα καὶ νῦν τῆς ἐνάτης

λέγει· φάλλεται τὸ Δόξα καὶ νῦν παρὰ τῶν φαλτῶν, τὸ δὲ ἰδιόμελον λέγει α' ἐν τῷ μέσῳ ὁ κανονάρχης, τρισεύων τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος, καὶ μετὰ τὸ τελειῶσαι, πολυχρονίζει τὸν ἡγούμενον, λέγων· Σῶσαι, Χριστὸς ὁ Θεός, τὸν πανοσιώτατον πατέρα ἡμῶν καὶ καθηγούμενον κύριον (τὸν δεῖνα) ἱερομόναχον σὺν πάσῃ τῇ ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότητι αἰῶνας. Εἰ δὲ οὐκ ἔστι παρῶν ὁ ἡγούμενος, πολυχρονίζει τὸν δικαῖον (οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν Φώτων). Εἶτα φάλλεται τὸ ἰδιόμελον ὑπὸ τοῦ φάλτου [стр. 208; Діон. Тип. л. 45].

Τὸ τοῦ Διονυσίου· Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν (часовъ), ποιεῖ ὁ προσεπὶ εὐλογητὸν καὶ ἀναγινώσκει τὴν συγχωρητικὴν εὐχὴν [стр. 209].

Πάντοτε δὲ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τίθεμεν μανουάλια β' ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, καὶ ἐξελθὼν ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ διάκονος, ἵστανται φορεμένοι μέσον τοῦ ναοῦ καὶ ἐνούμενοι, φάλλομεν τὸ ἀπολυτικίον τῆς ἑορτῆς καὶ τὸ κοντάκιον, εἶτα γίνεται ἡ φήμη τῶν βασιλέων συνήθως καὶ τοῦ ἀρχιερέως τῆς πόλεως, εἶτα πολυχρονίζομεν τὸν καθηγούμενον σὺν πάσῃ τῇ ἀδελφότητι, καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, ἐσθιόντες ἔλαιον, πίνοντες καὶ οἶνον. Μετὰ δὲ τὸ ἐξελθεῖν τῆς τραπέζης, ἀπελθόντες εἰς τὸ ἡγουμενεῖον, πολυχρονίζομεν τὸν ἡγούμενον, εἶτα τὸν οἰκονόμον, τὸν ἐκκλησιάρχην καὶ ἐτέρους, οὓς ἂν βουλόμεθα, τοὺς ἐντιμωτέρους δηλαδὴ τῶν ἀδελφῶν, ὁμοίως ποιοῦντες καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν Φώτων [стр. 211].

Относительно стихирь: Σήμερον ὁ Χριστὸς ἐν Βηθλεὲμ γεννάται, поемой предъ «Слава въ вышнихъ» на утрени Рождества Христова, замѣчено внизу: Τὸ τοῦ Διονυσίου, ὅτι διὰ τὸ ἔχειν τὸ τέλος τοῦ ἰδιομέλου τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, ἀρχόμεθα τῆς δοξολογίας ἀπὸ τοῦ Ὑμνοῦμέν σε (Τινὲς δέ, ὃ καὶ κρεῖττον, ποιοῦσιν οὕτως· ἵσταται ὁ ἀριστερὸς χορὸς, ὁ ψάλλον τὸ Σήμερον μέχρι τοῦ Ἀκαταπύστως βοῶμεν, καὶ ἄρχεται ὁ ἕτερος τῆς δοξολογίας εὐθὺς τοῦ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ), ([стр. 214], Діон. Тип. л. 52).

На Рождество. Τὸ τοῦ Διονυσίου· ὅταν ἔχη ἀντίφωνα μετὰ τὴν εὐχὴν τῆς ε' ὥρας, συνάπτομεν καὶ τὰ τυπικά ἐν τῷ νάρθηκι [стр. 211; Діон. Тип. л. 25 об.).

О канонѣ 26 Декабря: Τὸ τοῦ Διονυσίου· τοὺς εἰρμούς τοῦ α' κανόνος ἐκ β', τὰ δὲ τροπάρια ἀμφοτέρων εἰς ιβ', λέγοντες καὶ τὸν εἰρμόν τοῦ β' κανόνος μετὰ στίχου, καταβασίαν δὲ καὶ τοὺς δύο εἰρμούς, τὸ αὐτὸ δὲ ποιῶμεν καὶ ἐν τῇ ἀποδόσει, τὰ δὲ μεγαλυνάρια τῆς Θεοτόκου λέγομεν κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς καὶ ἐπὶ τὴν

αὔριον καὶ ἐν τῇ ἀποδόσει. Ὅμοίως ποιῶμεν καὶ ἐν τῇ τῶν Φώτων ἑορτῇ, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς, μόνον ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ ἐν τῇ ἀποδόσει [στρ. 217; Διον. Тип. [л. 53).

Противъ тропаря на 27 Декабря: Βασίλειον διάδημα ἐστέφθη σὴ κορυφῇ замѣчено: Τὸ παλαιὸν Τυπικὸν λέγει· Ἀπόστολε ἄγιε ... [στρ. 223).

Въ службѣ 1 Января относительно канона замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου ἀδιορίστως λέγει· δευτεροῦμεν τοὺς εἰρμούς καὶ τὰ τροπάρια εἰς ιβ', (κρεῖττον δὲ τῆς ἑορτῆς εἰς ς' κα τοῦ ἁγίου εἰς η') [στρ. 230]; Διον. Тип. [л. 57 об.). Относительно непорочныхъ на этотъ праздникъ въ недѣлю говорится: Τὸ τοῦ Διονυσίου· εἰς τὴν α' στιχολογίαν καθίσματα ἀναστάσιμα, εἰς δὲ τὴν β', καθίσματα τοῦ ἁγίου, (δ καὶ νῦν ἐπεκράτησεν, ἔχοντος τοῦ ἁγίου πολυέλεον. Ὅμοίως ὅταν φάλληται πολυέλεος, καταλιμπάνεται ὁ Ἄμωμος [στρ. 232), Διον. Тип. [л. 58 об.).

Ἄμα δὲ τῷ εἰπεῖν τὸν ἱερέα τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχὴν, ἐξερχόμεθα ἐν τῷ λουτήρι πάντες μετὰ φώτων, κηρίων πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς δοθέντων, τοῦ ἱερέως προπορευομένου μετὰ λαμπάδων καὶ θυμιατοῦ, ἐπιφέροντος καὶ τὸ τίμιον ξύλον τοῦ σταυροῦ ἐν δίσκῳ, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ κεκαλυμμένον. Замѣчено внизу: Τὸ τοῦ Διονυσίου· ὅτι οὐ σβέννυνται αἱ λαμπάδες, οὐδὲ τὰ κανδήλια μέχρι συμπληρώσεως τοῦ ἁγιασμοῦ [στρ. 241), Διον. Тип. [л. 63 об.).

Τὸ τοῦ Διονυσίου λέγει· εἰ μὲν σαββάτῳ (т. е. предпразднество), γίνεται ἡ λειτουργία ἐν τῷ κοιμητηρίῳ καὶ μετὰ τὴν λειτουργίαν αἱ ὥραι συνήθως ἐν τῷ μέσῳ, λεγομένου καὶ ἀποστολοευαγγελίου ἐν τοῖς τυπικοῖς σαββάτῳ πρὸ τῶν Φώτων. Καὶ μετὰ τὰς ὥρας γίνεται τὸ παξιμάδισμα ἐν τῷ νάρθηκι, εἰ δὲ κυριακῇ, ἡ λειτουργία ἐν τῷ μέσῳ καὶ μετὰ τὴν λειτουργίαν τὸ παξιμάδισμα, ἤγουν ἡ διάδοσις τοῦ κλάσματος τοῦ ἄρτου μετὰ τοῦ ποτηρίου τοῦ οἴνου.

Ἰστέον, ὅτι, ἐὰν τύχη ἡ παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων, ἢ τῶν Φώτων σαββάτῳ ἢ κυριακῇ, ἐσπέρας ὁ ἐφημέριος ἱερεὺς ἐφημερεύει μετὰ τοῦ διακόνου ἐξ ἀρχῆς τοῦ ἐσπερινοῦ, εἰς δὲ τὴν εἴσοδον φοραίνει ὁ προσετώσας σὺν τοῖς λοιποῖς ἱερεῦσι ¹⁾, καὶ γίνεται καὶ ὁ ἁγιασμὸς παρὰ τοῦ προσετώτος ἐν τῇ τῶν Φώτων ²⁾. Δεῖ γινώσκειν, ὅτι ³⁾ ὁ

¹⁾ ВЪ Діонисіат. ркп. Еἰ δὲ ἐστὶν ἡ ἑορτὴ τῶν Φώτων. ²⁾ Этого нѣтъ. ³⁾ ἀφ' ἐσπέρας.

μέλλων ποιήσῃν ἑσπέρας τὸν ἁγιασμόν, φορεῖ ¹⁾ πᾶσαν τὴν ἱερατικὴν στολήν, πρωτὶ δὲ ²⁾, διὰ τὸ εἶξω γίνεσθαι, μόνον φελώνιον λινὸν καὶ ἐπιτραχήλιον. Πρωτὶ δὲ, εὐλογήσαντος τοῦ [στρ. 62 об.) ἱερέως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, λέγομεν Τρισάγιον κ. τ. λ., τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ' καὶ τὸν ν', εἶτα ἀρχόμεθα ψάλλειν τὸ Φωνὴ Κυρίου ³⁾, καὶ ἐξερχόμεθα καί, φθάσαντες εἰς τὸν ὠρισμένον τόπον, κατὰ τὴν τάξιν ψάλλομεν τὸν ἁγιασμόν, καὶ ὑποστρέφοντες ψάλλομεν τοὺς κανόνας τῆς ἑορτῆς. Εἰσερχόμενοι δὲ ἔνδον τοῦ ναοῦ ψάλλομεν Τριάδος ἢ φανέρωσις, εἶτα ὁ ἱερεὺς· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεὸς κ. τ. λ. Ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι κ. τ. λ., καὶ ἡμεῖς· τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ εὐχή· Δέσποτα πολυέλεε καὶ ἀπόλυσις.

Σημειωτέον καὶ τοῦτο, ὅτι ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστουγέννων, τῶν Φώτων, τῆς Λαμπρᾶς καὶ τῆς μονῆς ⁴⁾ φοραίνουσι πάντες οἱ ἱερεῖς εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ἑσπερινοῦ ἀφ' ἑσπέρας τῇ παραμονῇ, εἴτε λειτουργία, εἴτε μή, καὶ πάλιν ἐπὶ τὴν αὐριον ἑσπέρας (Τοῦτο, οἶμαι, μόνον ἀρμόζειν τῇ Λαμπρᾷ καὶ τῇ τῆς μονῆς). Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἑορταῖς λέγει καὶ τὸ εὐαγγέλιον ὁ πρῶτος τῶν διακόνων ἀφ' ἑσπέρας καὶ τὸ πρωτὶ εἰς τὴν λειτουργίαν, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς τοῦ χρόνου ἑορταῖς λέγει αὐτὸ ὁ τὴν ἐφημέριαν ἔχων διάκονος [στρ. 243), Διον. Тип. 62, 63).

По Уставу, утромъ положено совершать водоосвященіе по обычаю вечернему. Водоосвященіе бываетъ, по окончаніи утрени, предъ первымъ часомъ. Внизу по этому поводу замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου, (ὡς καὶ τὸ ἔθος ἐπεκράτησε), τὴν μὲν α' ὥραν ἐπισυνάπτομεν τῷ ὄρθρῳ καὶ σημὰ γίνεται ἀπόλυσις, καὶ πρὸ τῆς λειτουργίας γίνεται ὁ ἁγιασμός, ὡς προδεδήλωται. Ἰστέον δὲ, ὅτι ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἑσπέρας μόνον γίνεται ὁ ἁγιασμός, πρωτὶ δὲ οὐ [στρ. 246], Διον. Тип. [л. 65 об.).

На 27 Января, по Уставу, ἐπιτελοῦμεν ἀγρυπνίαν, а внизу замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου· καὶ τὸ ἔθος οὐ τελεῖ ἀγρυπνίαν, ὅτι ἐν

¹⁾ ἐνδύεται. ²⁾ μελλόντων ἡμῶν κατελθεῖν εἰς τὸν ἄρσαν, μόνον ἐπιτραχήλιον καὶ φελώνιον λινοῦν ἐνδύεται. Εἶτα εὐλογήσαντος ³⁾ καὶ τὰ ἕτερα γ' ἰδιόμελα τῆς πρώτης ὥρας ἕως οὐ κατελθῶμεν εἰς τὸν ἄρσαν. Τελεσθέντος δὲ κάκεισε τοῦ ἁγιασμοῦ καὶ πάντων τῶν ἀδελφῶν ἁγιασθέντων, ἀρχόμεθα ψάλλειν τοὺς κανόνας τῆς ἑορτῆς ἕως οὐκ ἀνελθῶμεν ἄνω εἰς τὸ μοναστήριον. Εἰσερχόμενοι ἔνδον τοῦ ναοῦ, ψάλλομεν τροπάριον Τριάδος ἢ φανέρωσις. ⁴⁾ Προδρόμου. Это храмовой праздникъ въ Діонисіатѣ, а въ Русскѣмъ панигирѣ на память св. великомученика Пантелеимона.

τῆ γ' Νοεμβρίου τελεῖται καὶ μεθαύριον ἐν τῇ λα' τῶν τριῶν, βέλ-
τιον δὲ ποιῆσαι εἰς τὰς κε' τοῦ Θεολόγου, ὡς ἄπαξ ἐορ-
ταζομένου [στρ. 266).

[στρ. 269). Ἰανουάριος λ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἰππολύτου,
πάπα Ῥώμης. Ἡ ἀκολουθία αὐτοῦ ψάλλεται ἐν τοῖς ἀποδείπνοις. Τῇ
αὐτῇ ἡμέρᾳ ψάλλεται ἡ ἀκολουθία τῶν ἐν ἁγίοις πατέρων ἡμῶν καὶ
μεγάλων ἱεραρχῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου
καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ἡ γενοῦσα παρὰ τοῦ κυρίου Ἰωάν-
νου, μητροπολίτου Εὐχαΐτων καὶ ἐτέρων, καὶ ἐπιτελοῦμεν ἀγρυπνίαν.

Ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, στιχηρὰ προσόμοια
ἤχος β' πρὸς Ποίσις εὐφημιῶν, ποίημα κυρίου Νικηφόρου Ξανθοπού-
λου, Δόξα, ἤχος β', πρὸς Ἱεραρχῶν τὴν καλλονήν, Τοὺς ἱεράρχας τοῦ
Χριστοῦ, Καὶ νῦν θεοτοκίον, εἰ βούλει, ὁμοιον, ποίημα Γερμανοῦ πα-
τριάρχου τοῦ νέου. Εἰς τὸν στίχον, στιχηρὰ προσόμοια ἤχος πλ. β'
πρὸς Τριήμερος ἀνέστης, ποίημα Ἰωάννου Εὐχαΐτων, Δόξα, ὁ αὐτός·
Ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ, Καὶ νῦν θεοτοκίον, τροπάριον ἤχος δ' Ὡς τῶν
ἀποστόλων ὁμότροποι, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ αὐτοῦ ἤχου.
Ἐν δὲ τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ, μετὰ τὸν προοιμιακὸν ψαλμὸν στι-
χολογοῦμεν τὸ α' ἀντίφωνον, τὸ Μακάριος ἀνήρ. Εἰς δὲ τὸ Κύριε ἐκέ-
κραξα, ἰστώμεν στίχους ε' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια τῶν ἁγίων
ἤχος δ', πρὸς Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσιν. Εἰσὶ δὲ ς', τὰ μὲν γ' τοῦ
Ἰωάννου Εὐχαΐτων, τὰ δὲ ἕτερα Γερμανοῦ πατριάρχου, ἐξ ὧν δευτε-
ροῦμεν τὸ πρῶτον, καὶ δεῦτερον, καὶ ποιῶμεν αὐτὰ η', Δόξα [στρ. 270)
ἤχος πλ. β'. Τὰς μυστικὰς σήμερον, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ αὐ-
τοῦ ἤχου, εἰσοδος, προκείμενον καὶ ἀναγνώσματα ἱεραρχικά, ζῆτει τῇ
γ' τοῦ Νοεμβρίου. Εἰς τὴν λιτὴν στιχηρὰ ἰδιόμελα, τοὺς δύο πρώτους·
Ἀγαλλιάσθω σήμερον ἡ κτίσις, Δεῦτε τῆς οὐρανοῦ Τριάδος, καὶ τὸν
δ'· Τοῦ Δαβὶδ τὴν σφενδόνην, Δόξα ὁ αὐτός· Τοὺς ἀναφθέντας ἄνθρακας,
Καὶ νῦν, θεοτοκίον δογματικὸν εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον, ἡ τῆς ἐπιούσης
ἐορτῆς, ἥτοι τῆς Ὑπαπαντῆς ἤχος ὁ αὐτός· Σήμερον ἡ ἱερὰ Μήτηρ,
ἐνταῦθα καὶ μόνον τὰ δὲ τοιαῦτα ἰδιόμελα τὸ μὲν α' ἐστὶ ποίημα
Ἰωάννου Ἀργυροπολίτου, τὰ δὲ λοιπὰ γ' τοῦ Ξανθοπούλου. Εἰς τὸν στί-
χον στιχηρὰ προσόμοια, ἤχος πλ. α', πρὸς Χαίροις ἀσκητικῶν στίχον
δὲ λέγομεν· Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν καὶ Οἱ οὐρανοὶ διηγροῦνται, Δόξα ὁ
αὐτός· Σαλπίσσωμεν ἐν σάλπιγγι, οὐ τὸ εἰς τὸν ἅγιον Νικόλαον λεγό-
μενον, ἀλλ' ἕτερον μεταφραστικόν, ποίημα καὶ τοῦτο καὶ τὰ προσόμοια
τοῦ Ξανθοπούλου, Καὶ νῦν θεοτοκίον Γερμανοῦ πατριάρχου. Εἰς τὴν

εὐλόγησιν τῶν ἄρτων τροπάριον τοῦ Εὐχαΐτου, ἤχος δὲ προσόμοιος· Ὡς τῶν ἀπυστόλων ὁμότροποι, δις, καὶ τὸ Θεοτόκε Παρθένε, ἄπαξ, καὶ γινεται ἀνάγνωσις εἰς τὴν Σύνοψιν τῶν βίων τῶν ἁγίων, ἣν συνεγράφητο ὁ Ξανθοπούλος κὺρ Νικηφόρος, ἦντινα καὶ ποιῶμεν δόσεις γ', τὸ δὲ ἐγκώμιον τοῦ Εὐχαΐτων δόσεις β'. Ἐν τῷ ὄρθρῳ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τῶν ἁγίων τὸ προγραφέν, δις, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ αὐτοῦ ἤχου, ἢ συνήθης στιχολογία καὶ πολυέλεος, ἢ ἀντὶ τούτου, οὗς πάντες ποιῶσιν, ὁ Ἄμωμος καὶ τὰ μεγαλυνάρια αὐτῶν, ποίημα τοῦ Ξανθοπούλου, καθίσματα [στρ. 271] δὲ λέγομεν τῶν ἁγίων, Δόξα τὰ αὐτά, Καὶ νῦν θεοτοκία ἐγκωμιαστικά, οἱ ἀναβαθμοὶ τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον ἤχος δ'. Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν, στίχος· Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται, Πᾶσα πνοή, εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος, ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα, ζήτηί Σεπτεμβρίου γ', ὁ ν' καὶ στιχηρὸν ἰδιόμελον ἤχος πλ. β'. Εὗ δοῦλοι ἀγαθοί, ὁ κανὼν τῆς Θεοτόκου μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ς' καὶ τῶν ἁγίων δύο κανόνες εἰς η', ποίημα Ἰωάννου Εὐχαΐτων, καταβασία· Χέρσον ἀβυσσοτόκον, ἀφ' ς' καντάκιον ἤχος β', πρὸς τοὺς ἀσφαλεῖς· Τοὺς ἱεροὺς καὶ θεοφθόγγους κήρυκας, καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ, εἶτα τὸ Συναξάριον, ὁμοίως τῶν ἁγίων τῆς ἡμέρας, ὡς συνήθως, εἰς τὴν θ' ψῆδὴν λέγομεν ἔν τε τῷ εἰρμῷ καὶ τοῖς τροπαρίοις τοῦ κανόνος τῆς Θεοτόκου, μεγαλυνάριον τῆς Θεοτόκου, ἔν δὲ τοῖς τροπαρίοις τῶν ἁγίων, μεγαλυνάρια τῶν ἁγίων, εἶτα ἑξαποστειλάριον τῶν ἁγίων καὶ τῆς Θεοτόκου. Εἰς τοὺς αἶνους, Πᾶσα πνοή, ἰστώμεν στίχους δ' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια ἤχος δ', πρὸς Ἐδωκας σημείωσιν, Δόξα ἤχος β' πρὸς Σήμερον ὁ Χριστός, Σήμερον αἱ ψυχαὶ τῶν γηγενῶν, ποίημα τοῦ Ξανθοπούλου, Καὶ νῦν θεοτοκίον, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις. Δίδεται καὶ ἅγιον ἔλαιον τοῖς ἀδελφοῖς ἐκ τῆς κανδήλας τῶν ἁγίων, ψαλλομένων τῶν ἰδιομέλων αὐτῶν. Εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικὰ καὶ ἐκ τοῦ κανόνος τῶν ἁγίων ψῆδὰς γ' καὶ ς', προκείμενον ἤχος α'. Τὸ στόμα μου λαλήσει σοφίαν, στίχος· Ἀκούσατε ταῦτα πάντα τὰ ἔθνη, ὁ ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους α'. Ἀδελφοί, σοφίαν λαλοῦμεν, ζήτηί σαββάτῳ ιγ', Ἀλληλούια [στρ. 272] ἤχος β', Οἱ ἱερεῖς σου, Κύριε, στίχος· Τοὺς ἱερεῖς αὐτῆς ἐνδύσει, εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· Ὑμεῖς ἐστέ τὸ φῶς, κοινωνικόν· Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν.

Περὶ τῆς αὐτῆς ἐρτῆς, εἰ τόχοι τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου, ἢ τοῦ ἀσώτου, ἢ τοῦ ἀποκρέω. Σημειωτέον δὲ οὕτω ποιεῖν καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς μνήμαις τῶν μεγάλων ἁγίων, ἤγουν Ἀντωνίου, Εὐθυμίου,

Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ τοῦ Χρυσοστόμου, εἰ τύχοι ἐκάστη τούτων ἐν μιᾷ τῶν ἀναγεγραμμένων κυριακῶν.

Μάρκου μοναχοῦ, κεφ. ξα'. Χρῆ εἰδέναι, ὅτι, εἰ τύχοι ἡ ἑορτὴ τῶν τριῶν ἱεραρχῶν τῇ κυριακῇ τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου, ἢ τοῦ ἀσώτου, ἢ τῆς ἀπόκρεω, ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ στιχηρὰ ἀναστάσιμα καὶ τῆς Θεοτόκου, ὡς σύνηθες, εἰ δὲ βούλει, εἰπέ τὰ στιχηρὰ τοῦ ἀλφαβήτου, διὰ τὸ ἵνα ἐν τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ εἰς τὸν στίχον εἴπῃς τῶν ἁγίων τὰ στιχηρὰ.

Ἐν δὲ τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ μετὰ τὴν συνήθη δοξολογίαν, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα στιχηρὰ ἀναστάσιμα γ', ἀνατολικὸν α', τοῦ Τριφδίου γ καὶ τῶν ἁγίων γ', Δόξα τοῦ Τριφδίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἤχου. Εἰς τὴν λιτὴν στιχηρὰ τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς καὶ ἰδιόμελα τοῦ Τριφδίου, τὰ εἰς τοὺς αἶνους, καὶ ἰδιόμελα τῶν ἁγίων, τὰ εἰς τὴν λιτὴν, Δόξα ἤχος πλ. β'. Τὰς μυστικὰς σήμερον, Καὶ νῦν θεοτοκίον δογματικὸν εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον, ἢ τῆς ἐπιούσης ἑορτῆς, δηλαδὴ τῆς Ὑπαπαντῆς, ἤχος ὁ αὐτός, εἰς τὸν στίχον τὸ ἀναστάσιμον στιχηρὸν τοῦ στίχου καὶ τοῦ ἀλφαβήτου, ἢ τῶν ἁγίων τὰ στιχηρὰ, ὡς δεδήλωται, Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν τοῦ Τριφδίου, εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ἄρτων τροπάριον (стр. 273) τῶν ἁγίων, δὶς, καὶ τὸ Θεοτόκε Παρθένε, ἀπάξ. Εἰ δὲ βούλει, ἀναστάσιμον πρῶτον, εἶτα τῶν ἁγίων, εἶτα τὸ Θεοτόκε Παρθένε ¹⁾, ἢ α' ἀνάγνωσις εἰς τὰς ἐπιστολάς, αἱ δὲ ἕτεραι εἰς τὴν Σύνοψιν τῶν βίων τῶν ἁγίων, τὸ ἐγκώμιον τοῦ Εὐχαίτων καὶ τῆς κυριακῆς, εἰ ἔχεις. Ἐν τῷ ὄρθρῳ, εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον, δὶς, Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ αὐτοῦ ἤχου, ἢ συνήθης στιχολογία καὶ ὁ πολυέλεος, ἢ ὁ Ἄμωμος τῶν ἁγίων, ὡς δεδήλωται. Μετὰ τὴν στιχολογίαν τοῦ ψαλμοῦ, λέγομεν καθίσματα ἀναστάσιμα μετὰ τῶν θεοτοκίων αὐτῶν ²⁾. Μετὰ δὲ τὸν πολυέλεον, ἢ τὸν Ἄμωμον, τὰ ἀναστάσιμα τροπάρια, εἶτα ἡ ὑπακοὴ τοῦ ἤχου καὶ καθίσματα τῶν ἁγίων, Δόξα τὸ αὐτό, Καὶ νῦν, θεοτοκίον ἐγκωμιαστικόν, οἱ ἀναβαθμοὶ τοῦ ἤχου, προκείμενον, Πᾶσα πνοὴ καὶ εὐαγγέλιον ἀναστάσιμον. Μετὰ τὸν ν' τροπάρια τὰ ἐν τῷ Τριφδίῳ, ὡς σύνηθες, οἱ κανόνες ὁ ἀναστάσιμος εἰς δ', τοῦ Τριφδίου εἰς δ' καὶ τῶν ἁγίων ὁ κανὼν πλ. δ' εἰς ς'. Τῇ δὲ κυριακῇ τῆς ἀπόκρεω, πρῶτον τῶν ἁγίων εἰς δ',

¹⁾ Подчеркнутыя слова въ Кост. ркп. имѣются съ боку. ²⁾ Подчеркнутыя словъ иѣтъ.

εἶτα τοῦ Τριωδίου εἰς ς', διὰ τὸ ἔχειν καὶ τριαδικά. ἀπὸ γ' ᾠδῆς, τὸ κοντάκιον τῶν ἁγίων καὶ τὸν οἶκον, εἶτα καθίσματα τῶν ἁγίων, Δόξα καὶ νῦν τοῦ Τριωδίου, ἀφ' ε', τὸ κοντάκιον τοῦ Τριωδίου ¹⁾). Εἰς τοὺς αἶνους στιχηρὰ ἀναστάσιμα δ' καὶ προσόμοια τῶν ἁγίων γ' καὶ τὸ ἰδιόμελον, τὸ εἰς τὸ Δόξα μετὰ τῶν στίχων τῶν ἁγίων, Δόξα τοῦ Τριωδίου, Καὶ νῦν, Ὑπερευλογημένη, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις. Ἡ δόσις τοῦ ἁγίου ἐλαίου, ἐν ἧ φάλλομεν τὰ ἰδιόμελα τῶν ἁγίων, Δόξα καὶ νῦν τὸ ἐωθινὸν ἰδιόμελον καὶ ἡ α' ὥρα ἐν τῷ νάρθηκι [стр. 244]. Ἐν ταῖς ὥραις τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον, Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον τῶν ὡρῶν, κοντάκιον τοῦ Τριωδίου. Εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικὰ καὶ μακαρισμοὶ τοῦ ἡχου εἰς ς', καὶ τῶν ἁγίων ἡ ς' ᾠδὴ εἰς δ'. Εἰ δὲ βούλει, οἱ μακαρισμοὶ τοῦ ἡχου εἰς δ', τοῦ Τριωδίου ἡ γ' ᾠδὴ εἰς δ' καὶ τῶν ἁγίων εἰς δ', ἡ ς' ᾠδὴ, τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον καὶ τῶν ἁγίων, Δόξα, τὸ κοντάκιον τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν, τοῦ Τριωδίου, προκείμενον, ἀπόστολος, Ἀλληλούια, εὐαγγέλιον καὶ κοινωνικά, πρῶτον τῆς ἡμέρας, εἶτα τῶν ἁγίων.

Τὸ τοῦ Διονυσίου εἰς ι' (ο κανонѣ). Ὡσαύτως, εἰ τύχοι δ' ἡ ς', (отдание Срѣтенія) ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς εἰς ι' καὶ τοῦ ὀλοκλήρου κανόνος εἰς δ' αἱ ᾠδαί, ἔνθα δὲ τύχοι ᾠδὴ τοῦ Τριωδίου, ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς εἰς ς' καὶ τοῦ Τριωδίου εἰς η' (Ταῦτα πάντα εἰ ἐστὶ μονόειρμον τὸ Τριωδίον, εἰ δὲ διειρμον οὐδὲν διαλαμβάνει, ἔτι ἡ διαληφθεῖσα ἐρμηνεία περὶ τῆς ἀποδόσεως ἀπέβλεπον ὅλως, ἵνα μὴ ἐμπέσῃ δ' ἡ ς', καὶ νῦν λέγει πάλιν δ' ἡ ς', ἔθεν περιττά μοι δοκεῖ) καταβάσις τῆς ἑορτῆς, ἡ Τιμιωτέρα οὐ στιχολογεῖται [стр. 287].

О повечеріи на Обрѣтеніе главы св. Предтечи въ субботу первой недѣли въ Типиконѣ замѣчается: Εἰς τὰ ἀπόδειπνα τροπάρια τῶν ἀμφοτέρων, κοντάκιον τοῦ Προδρόμου καὶ αὐθις κοντάκιον τοῦ ἁγίου, а внизу примѣчаніе: Ὡς δοκεῖ, μέγα λέγει, ἀλλ' οὐκ εἰθίσται καὶ τὸ τοῦ Διονυσίου μικρὸν ἀπόδειπνον αἰνίττεται, λέγον μόνον κοντάκιον τῶν ἀμφοτέρων καὶ ὁ κανὼν τῆς μονῆς εἰς τὸ ἀπόδειπνον, ὅπερ καὶ βούλεται εἰπεῖν, ὅτε οὐ φάλλεται ἐν τῷ ὄρθρῳ, νῦν δὲ φαλλομένου, βέλτιον εἰπεῖν τὸν ἕνα κανόνα τοῦ ἁγίου Θεοδώρου [стр. 301], Діон. Тип. [л. 100 об.].

¹⁾ τὸ κοντάκιον Τριωδίου, ἐξαποστειλάριον τὸ ἀναστάσιμον τῶν ἁγίων καὶ τοῦ Τριωδίου. Εἰς τοὺς αἶνους. . .

Περὶ τῆς μνήμης τῶν ἁγίων μ', εἰ τύχοι τῷ σαββάτῳ τῆς ἀκαθίστου [στρ. 308].

Μάρκου μοναχοῦ κεφ. οθ'. Χρὴ εἰδέναι, ὅτι εἰ τύχοι ἡ μνήμη τῶν ἁγίων μ' τῷ σαββάτῳ τῆς ἀκαθίστου, ἐσπέρας ἐν τῷ λυχνικῷ, μετὰ τὴν συνήθη στιχολογίαν, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στιχηρὰ 1 καὶ ψάλλομεν τὸ ἰδιόμελλον τῆς ἡμέρας δις, τῆς ἑορτῆς προσόμοια ἦχος πλ. β' εἰς ε' καὶ τῶν ἁγίων γ'. Φέροντες τὰ παρόντα, Δόξα τῶν ἁγίων ἦχος β'. Προφητικῶς μὲν ἐβόα, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτός. Τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον, τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας, ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τῶν προηγιασμένων, ἐν ἧ ποιούμεν καὶ τὰς ἀποτεταγμένας μετανοίας εἰς τὴν προηγιασμένην. Τὰ τετραψῶδια τῆς ἡμέρας ψάλλομεν [στρ. 309] ἐν τοῖς ἀποδείπνοις. Ἐν τῷ ὄρθρῳ, εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τῆς ἑορτῆς δις 1), Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν αὐθις τῆς ἑορτῆς, ἡ συνήθης στιχολογία, καὶ μετὰ τὸ α' καὶ β' κάθισμα ἀναγινώσκομεν τοὺς οἴκους τῆς ἑορτῆς (ὡς σὺνηθες, ὁμοίως καὶ ἀναγνώσεις εἰς τὸν λόγον τῆς ἑορτῆς) ὁ ν', οἱ κανόνες τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς η' καὶ τῶν ἁγίων δίχα τῶν εἰρμῶν εἰς ζ', εἰ ἐστὶ κανὼν τῶν ἁγίων ἦχος δ', λέγομεν τοῦτον, καταβασία Ἀνοίξω τὸ στόμα μου. Ἀπὸ γ' ψδῆς, κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ οἴκους ζ', εἶτα κοντάκιον τῶν ἁγίων καὶ τὸν οἶκον, καὶ εὐθὺς κάθισμα τῶν ἁγίων, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἐκ τῶν καθισμάτων τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ ἐγκώμιον τῶν ἁγίων, ἀφ' ζ', κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ οἴκους ζ', καὶ πάλιν τὸ κοντάκιον καὶ τὸν οἶκον, ἐν ᾧ καθήμεθα, εἶτα ἀνάγνωσις τῶν ἁγίων, ἐν τῇ θ' ψδῆ ἡ Τιμιωτέρα οὐ στιχολογεῖται, ἑξαποστειλάριον τῶν ἁγίων καὶ τῆς ἑορτῆς. Εἰς τοὺς αἶνους, Πᾶσα πνοή, ἰστώμεν στιχους ζ' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια τῆς ἑορτῆς γ' καὶ τῶν ἁγίων προσόμοια γ', ἦχος πλ. α', Δόξα τῶν ἁγίων, ἦχος β'. Ἀληθείας κρατήρα, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἦχος δ'. Γλώσσαν, ἣν οὐκ ἔγνω, δοξολογία μεγάλη. Μετὰ τὸ Τρισάγιον τροπάρια τῶν ἁγίων, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἐκτενὴς καὶ τὰ λοιπὰ συνήθως καὶ ἀπόλυσις 2). Ἐν ταῖς ὥραις τροπάρια τῆς ἑορτῆς καὶ τῶν ἁγίων, κοντάκιον τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικὰ καὶ ἐν τοῖς μακαρισμοῖς τῆς ἑορτῆς, ἡ γ' ψδῆ εἰς δ' καὶ τῶν ἁγίων ἡ ζ' ψδῆ εἰς δ', τροπάρια τῆς ἑορτῆς καὶ τῶν ἁγίων, Δόξα, τὸ κοντάκιον τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, προκείμενον, ἀπό-

1) Слова: δις нѣтъ. 2) Καὶ ἀπόλυσις. Καὶ ἡ α' ὥρα ἐν τῷ νάρθηκι. Εἰ βούλει, καὶ τὴν κατήχησιν τῶν ἁγίων, ἐν ταῖς ὥραις.

στολος, Ἀλληλούια, εὐαγγέλιον καὶ κοινωνικόν, πρῶτον τῆς ἑορτῆς, εἶτα τῶν ἁγίων· τὸ δὲ τῆς ἡμέρας ἀποστολοευαγγέλιον [στρ. 310] καταλιμπάνεται ¹⁾).

Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς (Εὐαγγελισμοῦ), εἰ τύχοι τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ.

Μάρκου μοναχοῦ κεφ. 4γ' [στρ. 334]. Χρὴ εἰδέναι, ὅτι, εἰ τύχοι ἡ τοιαύτη ἑορτὴ τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ ²⁾ [στρ. 335], ἐν τῇ μεγάλῃ ε' ἑσπέρας, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἰδιόμελα τῆς ἡμέρας, τοὺς ε' δευτέρους, καὶ τῆς ἑορτῆς ἰδιόμελα ἦχος ὁ αὐτός· Εὐαγγελίζεται ὁ Γαβριήλ, καὶ ἕτερα ἰδιόμελα, τοὺς δ' τεταρταίους, Δόξα ἦχος πλ. β' τῆς ἡμέρας· Γέννημα ἐχιδνῶν, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτός· Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ Φῶς ἰλαρόν, τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας, εἶτα τῆς ἑορτῆς τὰ γ', ἡ συναπτὴ, Τρισάγιον, προκείμενον, ἀπόστολος, Ἀλληλούια,

¹⁾ Εἰ τύχοι λειτουργία τῶν ἁγίων ἐν τῇ παραμονῇ τοῦ μεγάλου κανόνος, ἰστώμεν στίχους ἀπὸ τοῦ Πεσοῦνται, καὶ λέγομεν τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας δις καὶ τὸ μαρτυρικόν, τὰ γ' προσόμοια τοῦ Τριψδίου, καὶ ἐκ τῶν κατὰ ἀλφάβητον, ἐὼντες ἐκ τούτων σ', καὶ λέγομεν τῶν ἁγίων δ', Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον, τὰ δὲ καταλειωθέντα τὸ πρῶτὸ τῆς ε' εἰς τοὺς αἶνους. Εἰ δὲ τύχοι ἡ παραμονὴ τῶν ἁγίων κυριακῇ, ἑσπέρας ἰστώμεν στιχηρὰ ι' κατανοχτικά δ', τὰ τοῦ Τριψδίου προσόμοια γ' καὶ τῶν ἁγίων γ', Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον, εἰς τὸν στίχον τὸ ἰδιόμελον δις, τὸ μαρτυρικόν, Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον, τὸ τροπάριον τῶν ἁγίων χύμα, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', αἱ τρεῖς μεγάλαι μετανοίαι μόνον, καὶ εὐθὺς Δόξα καὶ νῦν καὶ ἀπόλυσις. Ὡσαύτως καὶ εἰς τὸν ὄρθρον οὐ γίνεται ἐκτενὴς μετὰ τὸ ἀπολυτίκιον, ἀλλ' εὐθὺς τὸ Κύριε ἐλέησον κ. τ. λ., αἱ τρεῖς μεγάλαι μετανοίαι, καὶ εὐθὺς· Δεῦτε προσκυνήσωμεν, ἢ α' ὦρα καί, μετὰ τὰς γ' μεγάλας μετανοίας τῆς α' ὥρας, Τρισάγιον οὐ λέγομεν· ἀλλ' εὐθὺς· Χριστέ τὸ φῶς. Καὶ ἐν τῷ τέλει τῶν τυπικῶν, ὡς εἴρηται, καὶ ἐν τῷ μεγάλῳ ἀποδείπνῳ τῆς παραμονῆς, μετὰ τὰς γ' μεγάλας μετανοίας, εὐθὺς τὸ Ἄσπιλε, οὐδὲ τὸ Δέσποτα πολυέλεε λέγεται, ἀλλὰ μετὰ τὸ Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου, Δόξα καὶ νῦν καὶ ἀπόλυσις, καὶ τὸ Εὐξώμεθα. Λέγεται δὲ τὰ πάντα χύμα, καὶ τὸ ἀπολυτίκιον ἀντὶ τοῦ Φώτισον, καὶ τὸ κοντάκιον, ἀντὶ τοῦ Ἐλέησον ἡμᾶς, καὶ εἰς κανὼν, ἢ τῆς Θεοτόκου, ἢ τοῦ Μηναίου. Ἐν δὲ τῇ ἑορτῇ ἑσπέρας τὸ μέγχι ἀποδείπνον ψάλλεται ὡς καθ' ἐκίστην, ἐπεὶ ἡ ἑορτὴ ἀπεδόθη, πλὴν ἐν τῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, καὶ τότε γὰρ χύμα κ. τ. λ. Πλὴν τῶν ιε' μετανοιῶν, μὴ ἀφαιρουμένων. Ταῦτα καὶ ἐν τῇ τοῦ Προδρόμου κοινά, ὡς καὶ τὰ ἐν τῇ τοῦ Προδρόμου κοινά εἰς ταύτην.

²⁾ Ἐτι εἰ τύχοι μία τῶν β' ἑορτῶν τῷ β', ἢ γ', ἢ δ' σαββάτῳ τῶν νηστειῶν, εἰς τὸν ὄρθρον, εἰς τοὺς κανόνας. τὸν κανόνα τῆς μονῆς εἰς σ' καὶ τῆς ἑορτῆς εἰς ι', ὅτε δὲ ἄρχονται τὰ τετραψῆδια (ἀλλαγὸν δὲ λέγει, ὅτι ψάλλονται ταῦτα εἰς τὸ ἀποδείπνον, καὶ ποιεῖ, ὁ βούλει), ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς εἰς σ' καὶ τὰ τετραψῆδια εἰς η', καταβασίαν δὲ ἐν πάσαις ταῖς ὥραις τὸ Ἄνοιξω τὸ στόμα μου, καταλιμπανομένων δηλαδὴ τῶν καταβασιῶν τοῦ Τριψδίου, οὔτε δὲ τὴν ζ' καὶ ἡ' ὅλας σειχολογοῦμεν, ἀλλὰ κρατοῦμεν στίχους ιβ' καὶ Πᾶσα πνοή, τὴν μεγάλην δοξολογίαν ψάλλομεν. Εἰ δ' ἐν ἄλλῃ ἡμέρᾳ τῶν ε' ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος, οὐδὲ καταβασίαν, οὐδὲ Πᾶσα πνοή, δηλαδὴ τοὺς αἶνους, ἢ οὐδὲ μεγάλην δοξολογίαν. ²⁾ παρασκευῇ. Εἰς τὴν παραμονὴν, ἐν τῇ μεγάλῃ. . .

εὐαγγέλιον καὶ κοινωνικὸν τῆς ἡμέρας, ὁμοίως καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τῆς ἡμέρας. Εἰς τὴν τράπεζαν καταλύομεν ἔλαιον καὶ οἶνον.

Περὶ δὲ ὥραν α' τῆς νυκτὸς σημαίνει τὰς βαρέας, τὸ μέγα καὶ τὸ σιδηροῦν καὶ ἀρχόμεθα τοῦ ὄρθρου. Εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τῆς ἑορτῆς, δὶς, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἡμέρας ἅπαξ, εἶθ' οὕτω ποιεῖ μικρὰν συναπτὴν ὁ ἱερεὺς, καὶ λέγει τὸ πρῶτον εὐαγγέλιον τῶν ἁγίων παθῶν, [εἶτα τὰ ἀντίφωνα καὶ τὰ εὐαγγέλια κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἀντιφώνων, ἀντὶ καθισμάτων τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας μόνον. Τὸν δι' ἡμᾶς σταυρωθέντα, εἶτα τὸ ἐνόρδινον, εὐαγγέλιον, οἱ μακαρισμοὶ τῶν ἁγίων παθῶν ἤχος δ', εἶτα προκείμενον τῶν ἁγίων παθῶν ἤχος δ'. Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου, στίχος. Ὁ Θεός, ὁ Θεός μου, πρόσχες μοι, εὐαγγέλιον, τὸ ἐνόρδινον καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας, οἱ ἀναβαθμοί, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον, Πᾶσα πνοὴ καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς, σὺν τούτῳ δὲ καὶ τῶν ἁγίων παθῶν, τὸ ἐνόρδινον, τὸ μετὰ τὸν ν' λεγόμενον, εἶτα ὁ ν', τὸ στιχηρὸν τῆς ἑορτῆς, ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ιδ', ὕστερον δὲ τοὺς εἰρμούς αὐτοῦ, καταβασία ὁμοῦ οἱ δύο χοροί. Ἐνθα δὲ τύχοι τοῦ Τριψοῦ ὠδή, τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς η' καὶ τοῦ Τριψοῦ ὁμοίως μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς η', καὶ καταβασία τοὺς εἰρμούς τοῦ Τριψοῦ ὁμοῦ οἱ δύο χοροί. ἀπὸ γ' ὠδῆς, κάθισμα [стр. 336) τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσις. Πάλιν χαρᾶς εὐαγγέλια, ἀφ' ς', κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ ὁ οἶκος, εἶτα καὶ ὁ οἶκος τοῦ κοντακίου τῆς ἡμέρας. Τὸν ἴδιον ἄρνα, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ Συναξάριον, εἶτα καὶ λόγον τῆς ἡμέρας, ἑξαποστειλᾶριον τῆς ἑορτῆς δὶς, καὶ τῆς ἡμέρας ἅπαξ, καὶ εὐθέως εὐαγγέλιον θ' κατὰ Ἰωάννην. Εἰς δὲ τοὺς αἶνους στιχηρὰ ἰδιόμελα τῆς ἑορτῆς ἤχος α', ἡ προσόμοια, Δόξα τῆς ἡμέρας ἤχος πλ. β'. Ἐξέδυσάν με τὰ ἱμάτιά μου, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ἤχος β'. Τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον, καὶ εὐθέως τὸ ι' εὐαγγέλιον, εἶθ' οὕτως τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶ, ὁ ἱερεὺς τὴν συναπτὴν. Πληρώσωμεν τὴν δέησιν, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν, εὐαγγέλιον τὸ ια' κατὰ Ἰωάννην, εἶθ' οὕτως στιχηρὰ ἰδιόμελα τῆς ἡμέρας, τὸν α' τοὺς γ' τρίτους, μετὰ τῶν στίχων τῆς ἡμέρας, Δόξα τῆς ἡμέρας ἤχος πλ. δ'. Κύριε, ἀναβαίνοντός σου, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτός. Εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοί, καὶ εὐθέως τὸ ιβ' εὐαγγέλιον, εἶτα Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι, Τρισάγιον, τροπάριον ἤχος δ'. Ἐξηγόρασας ἡμᾶς, Δόξα καὶ νῦν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἡ ἐκτενή, Σοφία καὶ ἀπόλυσις. Ἡ δὲ α' ὥρα ψάλλεται τὸ πρωί, ὡς διστάταχται τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ λέγεται δὲ ἐν αὐτῇ

τροπάριον τῆς ἑορτῆς, Δόξα, τροπάριον τῆς ὥρας, Καὶ νῦν ὁμοίως, θεοτοκίον τῆς ὥρας, κοντάκιον τῆς ἡμέρας. Περὶ δὲ ὥραν ε' ἢ δ' σημαίνει τὸ μικρὸν καὶ ποιῶμεν λιτὴν ἔξω τῆς μονῆς καί, ὑποστρέφοντες, φάλλομεν τὰς γ' ὥρας μετὰ τῶν τροπαρίων, τῶν ἀναγνωσμάτων, τῶν ἀποστολοευαγγελίων, τῶν ἀναγνώσεων καὶ τῆς ἄλλης ἀκολουθίας αὐτῶν. Δέγεται δὲ ἐν αὐταῖς τροπάριον τῆς ἑορτῆς καὶ τὰ τροπάρια καὶ θεοτοκία τῶν ὥρῶν, κοντάκιον δὲ τῆς ἡμέρας. Μετὰ τὴν θ' ὥραν φάλλομεν τὰ τυπικὰ χύμα, ἦτοι τοὺς μακαρισμούς, καὶ τὸ Μνήσθητι ἡμῶν, χύμα καὶ ἄνευ μέλους, Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, Ἄνες, ἄφες, [стр. 337] Πάτερ ἡμῶν, κοντάκιον τῆς ἡμέρας, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, Κύριε ἐλέησον μ' καὶ ἀπόλυσις· τὸ γὰρ Εὐλόγησω τὸν Κύριον, ἐνταῦθα οὐ λέγεται, διὰ τὸ μέλλειν αὐτὸ εἰπεῖν ἐν τῇ λειτουργίᾳ.

Περὶ δὲ τὴν ἀρμόζουσαν ὥραν σημαίνει τὸ μέγα, καὶ ἀρχόμεθα τοῦ λυχνικοῦ, ὃ δὲ ἱερεὺς ποιεῖ τὴν προσκομιδὴν. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ε' καὶ φάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια τῆς ἑορτῆς ἤχος πλ. β'. Βουλὴν προαιώνιον, δευτεροῦντες τὸ α' τῆς ἡμέρας ἰδιόμελον, τοὺς γ' δευτέρους καὶ τὰ ἀπολυτίκια γ' προσόμοια ἤχος ὁ αὐτός· Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σε νεκρόν, Δόξα τῆς ἡμέρας ἤχος πλ. β'. Ὡ πῶς ἡ παράνομος, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτός· Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ Φῶς ἰλαρόν, προκειμένον, ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ἑορτῆς τὰ β', συναπτὴ, Τρίσαγιον, προκειμένον, ἀπόστολος, Ἀλληλούια καὶ εὐαγγέλιον, πρῶτον τῆς ἑορτῆς, εἶτα τῆς ἡμέρας καὶ καθ' ἑξῆς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου. Κοινωνικὸν τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὴν τράπεζαν καταλύομεν οἶνον καὶ βράσμα ἄνευ ἐλαίου.

Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τύχοι τῷ ἀγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ. Μάρκου μοναχοῦ κεφ. 4δ'. Χρὴ εἰδέναι, ὅτι ἐὰν τύχη ὁ Εὐαγγελισμὸς τῷ ἀγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ, ἑσπέρας τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ ἐν τῷ λυχνικῷ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ε' καὶ φάλλομεν στιχηρὰ ἰδιόμελα τῆς ἡμέρας τοὺς γ' δευτέρους καὶ τοὺς β' πλ. β'. Σήμερον ὁ Δεσπότης τῆς κτίσεως, καὶ Φοβερόν καὶ παράδοξον, εἶτα τῆς ἑορτῆς προσόμοια ἤχος ὁ αὐτός, τὸ Βουλὴν προαιώνιον, ποιῶντες αὐτὰ ε', Δόξα τῆς ἡμέρας ὁ αὐτός· Ὡ πῶς ἡ παράνομος συναγωγή, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτός· Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ Φῶς ἰλαρόν, [стр. 338] καὶ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας, εἶτα τῆς ἑορτῆς καὶ τὰ πέντε. Μετὰ δὲ τὰ ἀναγνώσματα προκειμένον, ἀπόστολος, Ἀλληλούια καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας, εἶθ' οὐ-

τως· Εἴπωμεν πάντες, τὸ Καταξίωσον, ὁ ἱερεὺς· Πληρώσωμεν, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν στιχηρὰ προσόμοια τῆς ἡμέρας ἤχος β΄· "Οτε ἐκ τοῦ ξύλου σε νεκρόν, καὶ τὰ ἕτερα β΄ μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, ὁμοίως καὶ τῆς ἑορτῆς ἰδιόμελα τοὺς δύο δευτέρους, μετὰ τῶν στιχηρῶν τῆς ἑορτῆς, Δόξα τῆς ἡμέρας ἤχος πλ. α΄· Σὲ τὸν ἀναβαλλόμενον, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ἤχος πλ. δ΄· Εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοί, τροπάριον τῆς ἑορτῆς, Δόξα καὶ νῦν ἤχος β΄· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, ἕως τοῦ Κηδεύσας ἀπέθετο, Σοφία καὶ ἀπόλουςις, τὰ δὲ ἀπόδειπνα φάλλομεν ἐν τοῖς κελλίοις.

Περὶ δὲ ὥραν β΄ τῆς νυκτὸς σημαίνει καὶ ἀρχόμεθα τοῦ ὄρθρου· εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τῆς ἡμέρας ἤχος β΄· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, "Οτε κατῆλθες, ἄπαξ, Δόξα, Ταῖς μυροφόροις γυναῖξιν ἕως τοῦ Ἐδείχθη ἀλλότριος, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, καὶ εὐθέως φάλλομεν τὸν Ἄρωμον μετὰ τῶν μεγαλυναρίων αὐτοῦ, ὡς ἐν τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ διατέτακται, εἶτα τὰ ἀναστάσιμα τροπάρια, ἤχος πλ. α΄· Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος κ. τ. λ., εἶτα καθίσματα τῆς ἡμέρας καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας, εἶτα ὁ πολυέλεος, καὶ καθίσματα καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἑορτῆς, οἱ ἀναβαθμοί, τὸ α΄ ἀντίφωνον τοῦ δ΄ ἤχου, προκείμενον, Πᾶσα πνοὴ καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς, ὁ ν΄ καὶ στιχηρὸν ἰδιόμελον τῆς ἑορτῆς, οἱ κανόνες τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς η΄ καὶ τῆς ἡμέρας ὁμοίως μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς η΄, καταβασία, τοὺς εἰρμούς τοῦ κανόνος τῆς ἡμέρας ὁμοῦ οἱ β΄ χοροί. Ἀπὸ γ΄ ὠδῆς, κοντάκιον τῆς ἡμέρας καὶ τὸν οἶκον, εἶτα καθίσματα τῆς ἡμέρας, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἑορτῆς· Πάλιν χαρὰς εὐαγγέλια. Ἀφ΄ ἕκτης, κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας, εἰ ἔχει ὥραν. Μετὰ τὴν θ΄ ὠδὴν [стр. 339], τὸ Ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰς ἤχον β΄, ἕξαποστειλάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ γ΄. Εἰς τοὺς αἶνους, Πᾶσα πνοὴ, ἰστώμεν στίχους ς΄ καὶ φάλλομεν στιχηρὰ ἰδιόμελα τῆς ἑορτῆς, τοὺς γ΄ πρώτους καὶ τῆς ἡμέρας τοὺς γ΄ δευτέρους, Δόξα ἤχος πλ. β΄· Ἠτήσατο Ἰωσήφ, Καὶ νῦν, Ἰπερευλογημένη, δοξολογία μεγάλη. Τοῦ δὲ ἱερέως ἀλλάξαντος πᾶσαν τὴν ἱερατικὴν στολὴν, γίνεται ἡ εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου. Καὶ ἡ ἑτέρα ἅπαντα ἀκολουθία, ὡς ἐν τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ διαλαμβάνεται, ὁμοίως καὶ ἡ τῶν ὥρῶν ἀκολουθία, λιτὴν δὲ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ οὐ ποιοῦμεν.

Ἐν ταῖς ὥραις λέγομεν πάντα τὰ τροπάρια τῆς ἑορτῆς, Δόξα τῆς ἡμέρας, Καὶ νῦν θεοτοκίον τῆς ὥρας, τὰ δὲ κοντάκια ἐναλλάσσονται,

ἤγουν ἐν τῇ μιᾷ τῆς ἑορτῆς, ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ τῆς ἡμέρας, τροπάριον δὲ τῆς ἡμέρας λέγομεν τὸ Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ.

Περὶ 1) δὲ ὥραν ιβ' σημαίνει τὸ μέγα καὶ ἀρχόμεθα τοῦ λυχνικοῦ. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα γ' ἤχος α'. Τὰς ἑσπερινὰς ἡμῶν εὐχάς, τοῦ μεγάλου σαββάτου ἰδιόμελα γ', τοὺς πλ. δ' καὶ τῆς ἑορτῆς ἰδιόμελα, τοὺς δ' τετάρτους, Δόξα ἤχος πλ. β'. Τὴν σήμερον μυστικῶς, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτός· Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ Φῶς ἰλαρόν, προκείμενον οὐ λέγομεν, ἀλλ' εὐθέως ὁ ἱερεὺς· Σοφία, καὶ λέγομεν τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν, καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τῆς λειτουργίας τοῦ μεγάλου σαββάτου· προκείμενον δὲ καὶ Ἀλληλούια τῆς ἡμέρας μόνον λέγεται, ἀπόστολος δὲ καὶ εὐαγγέλιον πρῶτον τῆς ἡμέρας, εἶτα τῆς ἑορτῆς, κοινωνικὸν τῆς ἑορτῆς καὶ τῆς ἡμέρας.

Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τύχοι τῇ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ Πάσχα· Μάρκου μοναχοῦ κεφ. κε'. Χρὴ εἰδέναι, ὅτι, ἐὰν τύχη ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ κυριακῇ [στρ. 340] τοῦ Πάσχα, ὃ ἐστὶ· Κύριον Πάσχα, ἑσπέρας τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ τὰ στιχηρά, ὡς δεδήλωται μικρὸν ἄνωθεν. Μετὰ δὲ τὸ Φῶς ἰλαρόν, ὁ ἱερεὺς· Σοφία, καὶ λέγομεν τὸ α' ἀνάγνωσμα τῆς ἡμέρας, εἶτα τῆς ἑορτῆς τὰ πέντε, καὶ αὐθις τὰ ἐπίλοιπα ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν, καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τῆς λειτουργίας τοῦ μεγάλου σαββάτου.

Εἰς τὴν παννυχίδα 2) τοῦ μεγάλου σαββάτου, ὁ κανὼν τῆς ἡμέρας μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς η' καὶ τῆς ἑορτῆς ὁμοίως μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς η', κα-αβασία, τοὺς εἰρμούς τῆς ἡμέρας ὁμοῦ οἱ β' χοροί. Ἀπὸ γ' φῶδης, κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ τὸν οἶκον, εἶτα κάθισμα τῆς ἡμέρας, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, καὶ ἀνάγνωσις· Πάλιν χαρᾶς εὐαγγέλια. Ἀφ' ς', κοντάκιον τῆς ἡμέρας καὶ τὸν οἶκον καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας. Μετὰ τὴν θ' φῶδην Τρισάγιον, τροπάριον· Ὅτε κατῆλθες, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις. Εἶθ' οὕτως, εἰ ἔχει ὥραν, τίθεται ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας, ἐν ἣ ὁ ἐκκλησιάρχης διανέμει τὰ κηρία τοῖς ἀδελφοῖς.

Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν, τῆς ἀρμοζούσης ὥρας ἐνστάσης, οἱ κα.-

1) Περὶ δὲ τὴν ἀρμοζούσαν ὥραν σημαίνει τὸ μέγα. 2) Εἰς δὲ τὴν παννυχίδα ἑσπέρας, ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς, ἤχος πλ. β' μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς η', καὶ τῆς ἡμέρας μετὰ τῶν εἰρμῶν ὁμοίως εἰς η', καταβασία.

δηλάπται ἀπέρχονται καὶ σημαίνουσι, καὶ ἐξερχόμεθα πάντες ἐν τῷ νάρθηκι, προπορευομένου τοῦ ἱερέως μετὰ λαμπάδων καὶ θυμιατοῦ καὶ, κλεισθεισῶν τῶν πυλῶν, θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ νάρθηκι ἅπαντας, ὡς ἔθος ἐστίν. Εἶτα, σταθεὶς ἔμπροσθεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν, θυμιᾷ σταυροειδῶς ἐκ γ', λέγων· Δόξα τῇ ἀγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ, καὶ ἡμῶν ἀποκρινομένων τὸ Ἀμήν, ἄρχεται ὁ ἱερεὺς τροπάριον ἦχος πλ. α'. Χριστὸς ἀνέστη, καθὼς ἀκριβέστερον διείληπται ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τῆς μεγάλης κυριακῆς, εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς ἀντὶ τῶν συνήθων στίχων τούτους· α'. Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ, ὅτι ἀγαθός, στίχος β'. Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος, στίχος γ'. Συστήσαθε ἑορτὴν ἐν τοῖς ποιάζουσι, στίχος δ'. Εἰπάτω δὴ οἶκος Ἰσραὴλ (στρ. 341), ὅτι ἀγαθός, εἶτα τὸ Δόξα καὶ νῦν, ὡς σύνηθες, καὶ ἀνοιγομένων τῶν πυλῶν, εἰσοδεύει, προπορευομένων τε τῶν λαμπάδων καὶ τοῦ ἡγουμένου ἐφεπομένου ἅμα τοῖς ἀδελφοῖς. Εἰσελθῶν δὲ ὁ ἱερεὺς εἰς τὸ ἱερατεῖον, λέγει· Δόξα ἦχος δ', καὶ ἡμεῖς τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς, Καὶ νῦν τὸ αὐτό, εἶτα συναπτὴ μεγάλη παρὰ τοῦ ἱερέως, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ἄρχεται ὁ προεστὼς τὸ Ἀναστάσεως ἡμέρα, τοὺς εἰρμούς ἀνά δ', τὰ δὲ τροπάρια εἰς ς' ἄνευ στίχων. Τοῦ δὲ κανόνος τῆς ἑορτῆς τοὺς εἰρμούς δευτεροῦμεν, τὰ δὲ τροπάρια ποιοῦμεν ς', λέγοντες καὶ τοὺς στίχους ἀπὸ τοῦ Ἔως ἂν παρέλθῃ, ἢ καὶ ἄνευ στίχων, λέγοντες μόνον τὸ Δόξα καὶ νῦν, καταβασία, τοὺς εἰρμούς τῶν δύο κανόνων, ἀνά μέρος οἱ δύο χοροί· πρῶτον δὲ λέγομεν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἶτα τοῦ Πάσχα, ἀπὸ γ' ψῆδῆς, κοντάκιον τοῦ Πάσχα, καὶ τὸν οἶκον· ἢ γὰρ ὑπακοὴ ἐνταῦθα οὐ λέγεται, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεολόγον· Ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου στήσομαι, ἀφ' ς' κοντάκιον τῆς ἑορτῆς, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεολόγον· Ἀναστάσεως ἡμέρα, εἶτα προκείμενον, Πᾶσα πνοὴ καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς, Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, ἐκ γ', ἄνευ τοῦ ν', ὁμοίως καὶ τὸ στιχηρὸν ἐκ γ'· Ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς, ἐξάποστειλάριον· Σαρκὶ ὑπνώσας, ἐκ β', καὶ τῆς ἑορτῆς ἅπασι. Εἰς τοὺς αἴνους, Πᾶσα πνοὴ, ἰστώμεν στίχους ς' καὶ φάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα δ', ἦχος α', καὶ τῆς ἑορτῆς προσόμοιον ὁ αὐτός, λέγοντες καὶ στιχηρὸν τῆς ἑορτῆς, ἔπειτα Ἀναστήτω ὁ Θεός, καὶ τὰ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα τῆς ἑορτῆς ἦχος πλ. δ'. Εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοί, Καὶ νῦν τοῦ Πάσχα, ἦχος πλ. α'. Ἀναστάσεως ἡμέρα, τὸ Χριστὸς ἀνέστη, ὁ ἀσπασμός, ἢ κατήχησις τοῦ Χρυσοστόμου, ἢ ἐκτενή παρὰ τοῦ ἱερέως, καὶ ἀπόλυσις.

(στρ. 342). Αἱ ὄραι φάλλονται τοῦ Πάσχα, εἰς τὴν λειτουργίαν

ἀντίφωνα τοῦ Πάσχα. Μετὰ δὲ τὴν εἴσοδον καὶ τὸ εἰσοδικὸν τοῦ Πάσχα, τὸ Χριστὸς ἀνέστη, εἶτα τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς, Δόξα, τὸ κοντάκιον αὐτῆς, Καὶ νῦν, τὸ κοντάκιον τοῦ Πάσχα, προκείμενον, ἀπόστολος, Ἀλληλοῦια, εὐαγγέλιον καὶ καινῶνικόν πρῶτον τοῦ Πάσχα, εἶτα τῆς ἑορτῆς.

О службѣ на 26 Марта замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου· Ἡ σὺναξις τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ. Εἰς τὸν ὄρθρον ψάλλομεν Ἀλληλοῦια καὶ τὰ τριαδικὰ τοῦ ἴχου, ὁ κανὼν τοῦ ἀρχαγγέλου μετὰ τοῦ εἰρμοῦ εἰς ς' καὶ τῆς Θεοτόκου εἰς δ'. Ὡς ἐν ἠπειρῷ κρατοῦντες, στίχος ἀπὸ τοῦ Τότε ἔσπευσαν, ὡς ἐν τοῖς σάββασιν, ἐν δὲ ταῖς ψδαῖς τοῦ Τριψδίου καταλιμπάνομεν τὸν κανόνα τῆς Θεοτόκου καὶ ψάλλομεν τοῦ ἀρχαγγέλου εἰς ς' καὶ τοῦ Τριψδίου εἰς η', καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία, ὡς καθ' ἑκάστην. Εἰ δὲ ἐν σαββάτῳ, ἐν τῇ λειτουργίᾳ τῆς ἑορτῆς τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας δὶς, ἐκ τῆς λιτῆς τοὺς β' πρώτους καὶ τοὺς γ' τετάρτους καὶ τοῦ ἀρχαγγέλου προσόμοια γ', Δόξα καὶ νῦν, Ἀπεστάλη κ. τ. λ. Εἰς δὲ τὸν ὄρθρον τὸ Θεὸς Κύριος, τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς δὶς, καὶ τοῦ ἀρχαγγέλου ἅπαξ καὶ αὐδὴς τῆς ἑορτῆς. Ὅρα καὶ κατωτέρω τὰ ἐπίλοιπα [стр. 346), Діонис. Тип. [л. 133 об.).

На память царей Константина и Елены ἑσπέρας ἡ συνήθης στιχολογία, а подъ строкою выноска: Ἄλλως ἐν τοῖς εἰς τύπον ἐκδοθεῖσι Μηναιοῖς ἑορτάσιμος πᾶσα ἡ ἀκολουθία, τὸ Μακάριος ἀνὴρ, εἴσοδος, ἀναγνώσματα τῶν ἁγίων, λιτὴ καὶ ἀπόστιχα τῶν ἁγίων, καθίσματα ὁμοίως καὶ πολυέλεος, εὐαγγέλιον καὶ οἱ κανόνες τῆς ἑορτῆς καὶ τῶν ἁγίων, δοξολογία μεγάλη κ. τ. λ. [стр. 375).

9 Іюня на память Кирилла Александрійскаго стихиры по обычаю, но внизу замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου εἰς ς', Δόξα τοῦ ἁγίου· Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ κ. τ. λ. Εἰς τὸν στίχον τῆς Ὀκτωήχου, Δόξα τοῦ ἁγίου· Ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ κ. τ. λ., ὁ κανὼν τοῦ ἁγίου εἰς ς', εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ τῆς Ὀκτωήχου, Δόξα τοῦ ἁγίου· Κληρονόμε Θεοῦ, συγκληρονόμε Χριστοῦ (Ταῦτα εὐρήσεις ἐν τῇ ς' Δεκεμβρίου τοῦ ἁγίου Νικολάου. Βέλτιον δέ μοι δοκεῖ ἀντὶ τούτων εἰπεῖν τὸ Ἐξεχύθη ἡ χάρις καὶ τὸ Ὅσιε τρισμάχαρ, ἀγιώτατε πάτερ, τὰ εἰς τοὺς σοφοὺς ἱεράρχας) [стр. 379).

На 16 Іюня замѣчаніе: Ἐνια τῶν Τυπικῶν ὀρίζουσι μετὰ τὴν ιγ' τοῦ παρόντος, ἡ καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ιγ', ἐὰν τύχη κυριακῇ, μέχρι τῆς ιδ', ὃ καὶ ὀρθότερον, καὶ οὐδέποτε συμβαίνει ἢ τοῦ προφήτου Ἡλι-

ού, εἰ μὴ τῆς ἁγίας Μαρίνης μόνον, ἢ συμπάλλεται μετὰ διακρίσεως [стр. 391).

О службѣ на 5 Юля. Τὸ τοῦ Διονυσίου περὶ τῆς ὁσίας Μάρθας οὐκ ἀναφέρει. Περὶ δὲ τοῦ ὁσίου Ἀθανασίου διορίζει τὴν ἀκολουθίαν ἑορτάσιμον, τὸ Μακάριος ἀνὴρ, εἴσοδον, ἀπόστιχον τοῦ ἁγίου, καθίσματα τοῦ ἁγίου, πολυέλεον, εὐαγγέλιον, δοξολογίαν μεγάλην κ. τ. λ., τὴν δὲ ἀκολουθίαν Λαμπαδοῦ ἐν τοῖς ἀποδείπνοικ [стр. 387 об.), Діон. Тип. [л. 151).

Ἐν παντὶ τῷ ἁγιωνόμῳ Ὅρει εἴθισται ἀποδίδοσθαι τὴν ἑορτὴν (τὴν Κοίμησιν) εἰς τὰς κη' τοῦ παρόντος, ὡς καὶ τὸ τοῦ Διονυσίου διαλαμβάνει, ὅθεν τὴν τοῦ ἁγίου Ἀγαθονίκου εἰς τὰς κβ' καὶ τὴν τοῦ ἁγίου Λούππου ἀκολουθίαν εἰς τὰς κγ', μεμερισμένων δηλαδὴ μετὰ μεθεόρτων [стр. 409).

Если память святого приходится въ недѣлю мытаря и фарисея, то καὶ συμπάλλεται, κατὰ τὸ τοῦ Διονυσίου, οὕτως· εἰ ἀπλῶς ἑορταζόμενος, ἐν τῷ ἑσπερινῷ ἀναστάσιμα δ', τοῦ Τριωδίου γ' καὶ τοῦ ἁγίου γ', Δόξα τοῦ Τριωδίου, Καὶ νῦν τῆς Ὀκτωήχου, εἰς δὲ τὸν στίχον Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν τοῦ Τριωδίου, τροπάριον ἀναστάσιμον τοῦ ἁγίου καὶ τὸ α' τοῦ ἤχου. Εἰ δὲ γίνεται ἀγρυπνία, λέγομεν καὶ εἰς τὴν λιτὴν Δόξα τοῦ ἁγίου τὸ α', Καὶ νῦν δογματικόν, εἰς τὸν στίχον, ὡς ἀνωτέρω, τροπάριον τὸ Θεοτόκε Παρθένε, ἐκ γ'. Ἐν τῷ ὄρθρῳ, εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τὸ ἀναστάσιμον δὲς, Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν τὸ α' τοῦ ἤχου, εἰς τοὺς κανόνας, ὁ ἀναστάσιμος εἰς δ', τῆς Θεοτόκου β', τοῦ Τριωδίου δ' καὶ τοῦ ἁγίου δ', καταβασία, ἢ πρὸς τὴν ἡμέραν ἀρμόζουσα. Μετὰ τὴν γ' ὥδὴν τὸ κοντάκιον τοῦ ἁγίου καὶ τὸν οἶκον, καθίσματα τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ Τριωδίου καὶ ἀρκεῖ, ὡσαύτως καὶ ἑξαποστειλάριον τὸ ἀναστάσιμον, τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ Τριωδίου καὶ ἀρκεῖ, εἰς τοὺς αἶνους, εἰ ἔχει ὁ ἅγιος, λέγε μετὰ διακρίσεως, καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν οἱ μακαρισμοὶ τοῦ ἤχου εἰς δ', ἢ γ' ὥδὴ τοῦ Τριωδίου καὶ ἢ σ' τοῦ ἁγίου, καὶ κοινωνικὸν α' τῆς ἡμέρας, εἶτα τοῦ ἁγίου.

Εἰ δὲ τῶν μεγίστων ἁγίων, ἐν τῷ ἑσπερινῷ ἀναστάσιμα γ', τοῦ Τριωδίου γ' καὶ τοῦ ἁγίου δ', Δόξα τοῦ Τριωδίου, Καὶ νῦν τοῦ ἤχου, τὰ ἀναγνώσματα τοῦ ἁγίου, εἰς τὴν λιτὴν τὰ εἰς τοὺς αἶνους τοῦ Τριωδίου καὶ τὰ τῆς λιτῆς τοῦ ἁγίου δὲς, καὶ τὸ Θεοτόκε Παρθένε, ἀπαξ. ἐὰν ἦ ἀγρυπνία, εἰ δὲ μὴ, ὡς ἀνωτέρω, ὡσαύτως καὶ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, εἰς δὲ τοὺς κανόνας ὁ ἀναστάσιμος εἰς δ', τοῦ Τριωδίου

εἰς δ' καὶ τοῦ ἁγίου' εἰς ς', καὶ τὰ λοιπά, ὡς ἀνωτέρω [στρ. 416), Διον. Τηπ. [λ. 172).

О средѣ и пятницу сырной недѣли, Τὸ τοῦ Διονυσίου· πάντα δὲ ἔνδον τοῦ κατολικοῦ ναοῦ. Διον. Τηп. [л. 179).

Βούλονται γὰρ τὰ Τυπικὰ πάντα καὶ ἡ συνήθεια τῶν μοναστηρίων μαρτυρεῖ, ὅταν ὦσι μετάνοιαι, πάντα ἔνδον τοῦ ναοῦ, τό τε δηλαδὴ μεσονυχτικόν, ὥρας καὶ ἀπόδειπνον. Εἰς δὲ τὰ τυπικὰ λέγομεν· οὐ δέ γαρ λειτουργία γίνεται, εἰ μήπου τόχοι ἢ Ὑπαπαντή, ἢ ἡ Εὐρεσις, (Εἰς τοῦτο οὐκ οἶδα, εἰ καὶ ἄλλα τῶν Τυπικῶν συναφθεῖ, τὸ γὰρ ἡμέτερον οὐ βούλεται καὶ ἄλλα, μόνον εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν γίνεται λειτουργία καὶ τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν, διότι ἐορτάζονται μετὰ ἀγρυπνίας) [στρ. 424 οβ.), Διον. Τηп. [л. 181).

Τὴν λειτουργίαν (вѣ субѣоту сырнѣю) οὐ βούλεται τὸ τοῦ Διονυσίου ἐν τῷ μέσῳ, ἀλλ' ἐν τῷ κοιμητηρίῳ, ὡς ἄλλας πολλὰς. Μετὰ δὲ τὴν ἰδιαιτέραν λειτουργίαν αἱ ὥραι ψάλλονται ἐν τῷ μέσῳ, κατὰ τὸ ἔθος, καὶ εἰς τοὺς μακαρισμοὺς λέγει γ' καὶ ς' τῶν ἁγίων, ἀπόστολον καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας. Καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν ὥρῶν εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν [στρ. 427).

Διάταξις τῆς ὅλης ψαλμωδίας τοῦ πρώτου νυχθημέρου τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς [στρ. 431).

Κεφ. ρκ'. Τῆ β' τῆς πρώτης ἐβδομάδος εἰς τὸν ὄρθρον σημαίνει βραδύτερον [στρ. 432) διὰ τὴν τῆς ἐσπέρας παράκλησιν¹⁾, καὶ συναγόμεθα πάντες κατὰ τὸν τόπον εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Εἶθ' οὕτως ἀνίσταται ὁ ἱερεὺς, καὶ ποιήσας τὴν συνήθη μετάνοιαν τῷ προεστῶτι, εἰσέρχεται εἰς τὸ βῆμα, καὶ λαβὼν θυμιᾶτόν, ἵσταται ἐνώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ θυμιῶν σταυροειδῶς, λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, Τρισάγιον χωρὶς μετανοίας. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· "Ὅτι σοῦ ἐσὶν ἡ βασιλεία, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ'. Δεῦτε προσκυνήσωμεν, χωρὶς μετανοίας, καὶ τοὺς συνήθεις ψαλμοὺς· Ἐπακούσαι σου Κύριος, καὶ τὸ Κύριε, ἐν τῇ δυνάμει σου. Τούτων δὲ λεγομένων, ὁ ἱερεὺς θυμιᾷ τὸν ναὸν ἅπαντα καὶ τοὺς ἀδελφούς, καθὼς ἔθος ἐστίν, ἡμεῖς δέ, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν δηλωθέντων ψαλμῶν, λέγομεν· Δόξα καὶ νῦν, καὶ εὐθέως Τρισάγιον, ἄνευ μετανοιῶν, μετὰ

¹⁾ Τὸ τοῦ Διονυσίου θέλει λέγεσθαι καὶ τῆ β' μεσονυχτικὸν ἔνδον.

τὸ Πάτερ ἡμῶν δὲ τροπάριον· Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, Δόξα, Ὁ ὑψώθεις, Καὶ νῦν, Προστασία φοβερὰ. Ὁ ἱερεὺς ποιεῖ συναπτὴν μικρὰν ὑπὲρ τῶν βασιλέων, εἶτα ἐκφωνεῖ· Ὅτι ἐλεήμων, καὶ ἡμεῖς τὸ Ἀμήν, ὁ δὲ ἱερεὺς αὐθις· Δόξα τῇ ἀγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ, καὶ λέγει ὁ ταχθεὶς μοναχὸς τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶ, ἄνευ μετανοιῶν, ὡς σύνθητες, εἶτα τὸ ἐξαφάλμον, μετὰ προσοχῆς καὶ φόβου Θεοῦ ἡμῶν ἀκρωμένων, ἀκείνου τε λέγοντος, ὡς αὐτῶ δὴ τῷ Θεῶ συλλαλοῦντος ἀοράτως καὶ δωσωποῦντος ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. Εἰς τὸ Ἀλληλοῦα, τὸ ἐν μέσῳ τοῦ ἐξαφάλμου, μετανοίας οὐ ποιοῦμεν, εἰς δὲ τὸ ἐν τῷ τέλει τοῦ ἐξαφάλμου ποιοῦμεν μετανοίας γ'. Ἐπειτα συναπτὴ μεγάλη, μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν, ψάλλομεν τὸ Ἀλληλοῦα εἰς τὸν ἦχον τῆς Ὀκτωήχου, λέγοντος τοῦ ἱερέως ¹⁾ τοὺς στίχους αὐτοῦ, [στρ. 433) καὶ ψάλλομεν τὰ τριαδικὰ τοῦ ἦχου ἀργὰ τε καὶ μεγαλοφώνως· λέγομεν δὲ εἰς μὲν τὸ δεῦτερον Δόξα, εἰς δὲ τὸ γ' Καὶ νῦν ²⁾, καὶ εὐθέως στιχολογοῦμεν καθίσματα γ', κατὰ δὲ ἀντίφωνον εἰς τὸ Ἀλληλοῦα μετανοίας γ' οἱ πάντες ἐξίσου. Μετὰ τὸ α' κάθισμα τοῦ Ψαλτηρίου καθίσματα τῆς Ὀκτωήχου β', Δόξα καὶ νῦν τῆς ἡμέρας, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν Ἐφραΐμ, μετὰ τὸ β' κάθισμα, καθίσματα τοῦ Τριψῆδου, τὸ τοῦ κυρίου Ἰωσήφ, Δόξα, πάλιν τὸ αὐτό, Καὶ νῦν θεοτοκίον τῆς ἡμέρας, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ αὐτὸ βιβλίον τοῦ ἀγίου Ἐφραΐμ, μετὰ τὸ γ' κάθισμα, ἕτερον κάθισμα τοῦ Τριψῆδου, τὸ τοῦ κυρίου Θεοδώρου, Δόξα τὸ αὐτό, Καὶ νῦν θεοτοκίον ὅμοιον, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ Λαυσαϊκόν, ὁ ν' καὶ εὐθέως Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν εἰς τὸν ἦχον τοῦ κανόνος τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἀγίου, ὃν καὶ λέγομεν μετὰ τοῦ εἰρμοῦ εἰς στίχους ς', ἦχουν ἀπὸ τοῦ στίχου τοῦ Ἐπάγγ ὡσεὶ τεῖχος, ἀπὸ δὲ τοῦ στίχου τοῦ Τότε ἔσπευσαν, εἰσέρχεται τὸ τριψῆδιον τοῦ κυρίου Ἰωσήφ, ἔχον τροπάρια δ', εἰς δὲ τὸ Κύριος βασιλεύων, τὸ τριψῆδιον τοῦ Στουδίτου, καὶ ψάλλει ὁ εἰς χορὸς τὸ ἐν τροπάριον, ὁ δὲ ἕτερος τὸ ἄλλο, εἶθ' οὕτως, ἐνούμενοι οἱ δύο χοροί, δοξάζομεν ὑψηλοτέρᾳ φωνῇ, καὶ ψάλλομεν τὸ τριαδικόν, Καὶ νῦν τὸ θεοτοκίον, καὶ πάλιν ἔτι γεγονωτέρᾳ φωνῇ, λέγοντες· Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν, ψάλλομεν τὸ γ' τροπάριον τῆς ὠδῆς, ἐπειδὴ ἀνὰ ε' τροπάρια ἔχει. Καὶ μετὰ τοῦτο εὐθύς τὸν εἰρμόν, καὶ οὕτως ἀπερχόμεθα ἐν τοῖς στασιδίοις ἡμῶν. Ὁμοί-

¹⁾ Παλαιὰ συνήθεια, νῦν δὲ οὐχ' οὕτως, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ κανονάρχου ἐν τῷ μέσῳ. ²⁾ Подчеркнутыхъ словъ нѣтъ въ ркп. Костам. обители.

ως ποιούμεν ἐν τῇ η' καὶ θ' ᾠδῇ, ἀλλὰ δὴ καὶ ἐν ταῖς ἑτέραις ᾠδαῖς τοῦ Τριωδίου.

"Ὅπως στιχολογοῦνται καὶ ἐκάστην ἑβδομάδα αἱ θ' ᾠδαί· τῇ γὰρ δευτέρᾳ στιχολογεῖται ἡ α' ᾠδὴ καὶ ἡ η' καὶ ἡ θ' ¹⁾ τῇ τρίτῃ ἡ β', ἡ η' καὶ θ', τῇ τετάρτῃ ἡ γ', ἡ η' καὶ θ', τῇ πέμπτῃ ἡ δ', ἡ η' καὶ θ', τῇ παρασκευῇ ἡ ε', ἡ η' καὶ ἡ θ', τῷ σαββάτῳ ἡ ς', ἡ ζ', ἡ η' καὶ ἡ θ' [στρ. 434]. Ἐν αἷς δὲ ᾠδαῖς οὐκ ἔστιν ᾠδὴ τοῦ Τριωδίου, λέγομεν τὸν εἰρμὸν τοῦ κανόνος τοῦ Μηναίου ἅπαξ, εἶτα στίχους γ', ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς ᾠδῆς καὶ τροπάρια γ', Δόξα, τὸ α' τροπάριον, Καὶ νῦν τὸ θεοτοκίον, ὡς ὁμοῦ γίνεσθαι ς'. Εἰ δὲ ἔχει ἡ ᾠδὴ τοῦ Μηναίου τροπάρια δ', δευτεροῦμεν τὸ α'. Ἀπὸ δὲ γ' ᾠδῆς κάθισμα τοῦ Μηναίου, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τῆς ἡμέρας ὁμοίον καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ Λαυσαϊκόν. Ἀφ' ς' κάθισμα, κοντάκιον, μαρτυρικὸν τοῦ ἡχου, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον, καὶ ἀνάγνωσις εἰς Συναξάριον. Εἰς τὴν θ' ᾠδὴν στιχολογεῖται Ἡ τιμιωτέρα, μετὰ δὲ τὴν θ' τὸ φωταγωγικὸν τοῦ ἡχου, ἐκ γ' λέγομεν δὲ τῇ μὲν β'. Προστασίαις τῶν Ἀσωμάτων, τῇ δὲ γ' Πρεσβείαις τοῦ Προδρόμου, τῇ δ' καὶ τῇ ς'. Δυνάμει τοῦ σταυροῦ σου, τῇ ε' Πρεσβείαις τῶν ἀποστόλων. Καὶ ὅτε δευτεροῦμεν αὐτό, πάντοτε λέγομεν Πρεσβείαις τῶν ἁγίων σου, εἰς δὲ τὸ γ' Πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου. Εἶτα ψάλλομεν τὸ Αἰνεῖτε τὸν Κύριον ἐκ τῶν οὐρανῶν εἰς τὸν ἡχον τῆς Ὀκτωῆχου, καὶ ψάλλομεν τοὺς ὄλους στίχους μέχρι τέλους, στιχηρὰ δὲ οὐ ψάλλομεν, ἀλλὰ καὶ τὸ Δόξα καὶ νῦν ἄνευ στιχηρῶν λέγομεν, καὶ εὐθέως λέγει ὁ ταχθεὶς μοναχός· Σοὶ δόξα πρέπει, Κύριε ὁ Θεός, καὶ ἀπάρχεται τῆς δοξολογίας, ἡμεῖς δὲ ποιούμεν μετανοίας γ' ἅπαντες ἐν ἰσότητι. Πληρωθείσης δὲ τῆς δοξολογίας, λέγει ὁ ἱερεύς· Πληρώσωμεν τὴν ἐωθινήν δέησιν, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ψάλλομεν τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας, ἐκ β', καὶ μαρτυρικὸν εἰς τὸν αὐτὸν ἡχον, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τῆς ἡμέρας, εἶτα ὁ ταχθεὶς μοναχός τὸ Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ Κυρίῳ, ἐκ β', ἄνευ μετανοιῶν, Τρισάγιον, καὶ μετάνοιαι γ', μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεύς· Ὅτι σοῦ ἔστιν, καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν τὸ Κύριε ἐλέησον μ'. Τινὲς ἐνταῦθα λέγουσι τροπάρια· Ἐν τῷ ναῶ ἐστῶτες τῆς δόξης σου, εἶτα τὸ Κύριε ἐλέησον μ', Δόξα καὶ νῦν, [στρ. 435] Τὴν τιμιωτέραν, μετάνοιαν α', Ἐν ὀνόματι Κυρίου εὐλόγη-

¹⁾ Τὰ αὐτὰ ὀρίζει καὶ τὸ τοῦ Διονυσίου περὶ τῶν ᾠδῶν.

σον πάτερ, ὁ ἱερεύς· Ὁ ὢν εὐλογητός, καὶ ἡμεῖς· Ἐπουράνιε βασι-
λεῦ, εἶθ' οὕτως ποιῶμεν μετανοίας μεγάλας γ', λέγοντες καθ' ἑαυτοῦς
ἐν ἐκάστη μετανοίᾳ τὴν ῥηθεῖσαν εὐχὴν τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ. Μετὰ δὲ
ταύτας ἐτέρας μικρὰς ια', πλὴν ἀργὰ διὰ τὸ ἰσάζειν ἅπαντας, λέγοντες
καὶ ἐν αὐταῖς καθ' ἐκάστην τὸ Ὁ Θεὸς ἰλάσθητι τῷ ἁμαρτωλῷ, εἶτ'
αὐθις τελευταῖον ἐτέραν μετάνοιαν μεγάλην α', λέγοντες καὶ ἐν ταύτῃ
τὴν προγραφεῖσαν εὐχὴν. Μετὰ τὸ ἀναστῆναι ἡμᾶς, ἄρχεται ὁ προ-
εστῶς· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ μετανοίας γ' καὶ ψάλλομεν τὴν α'
ᾠραν τριψαλμον, καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ γ' ψαλμοῦ εἰς τὸ
Ἀλληλοῦσια, μετανοίας γ'. Δεῖ δὲ εἶδέναι, ὅτι τὰς β' πάσας τῆς ἁγίας
καὶ μεγάλης μ' εἰς τὴν α' ᾠραν οὐ στιχολογοῦμεν, ὡσαύτως καὶ τῇ
παρασκευῇ εἰς τὴν α' ᾠραν καὶ τὴν θ', τὰς δὲ λοιπὰς ἡμέρας, καὶ
ἐν ταῖς δ' ᾠραῖς στιχολογοῦμεν. Καὶ ὅτε στιχολογοῦμεν, κατὰ ἀντίφω-
νον ποιῶμεν μετανοίας γ'. Ὁ δὲ ἀναγνώστης ¹⁾, ἀπελθὼν εἰς τὸ μέ-
σον, ψάλλει προκείμενον ἦχος πλ. β'. Τὸ πρῶτ' εἰσάκουσον τῆς φωνῆς
μου, καὶ ἡμῶν ἀποκρινομένων, αὐτὸς ποιεῖ γονυκλισίας μέχρι γῆς, ὡσαύ-
τως καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς β' στίχους, στίχος α'. Τὰ ῥήματά μου ἐνώτισαι,
Κύριε, στίχος β'. Ὅτι πρὸς σὲ προσεύξομαι, Δόξα καὶ νῦν, Τί σε κα-
λέσωμεν, ἀργὰ καὶ μετὰ μέλους ποιῶντες καὶ μετανοίας γ', εἶθ' οὕτως·
Τὰ διαβήματά μου, ἐκ γ', μεγαλοφώνως καὶ ἀργά, τὸ δὲ Λύτρωσαί με
ἀπὸ συκοφαντίας ἀνθρώπων, ἅπαξ, εἶτ' αὐθις τὸ Πληρωθήτω τὸ στό-
μα μου, ἐκ γ', Τρισαγίον, μετανοίας γ', μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκ-
φωνεῖ ὁ ἱερεύς· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ εὐθὺς τρόπαρια, τῇ
μὲν β', τῇ δ' καὶ ς'. Ταχὺ προκατάλαβε, τῇ δὲ γ' καὶ τῇ ε'. Τὴν
ὑπερένδοξον [στρ. 436] τοῦ Χριστοῦ Μητέρα, εἶτα τὸ Κύριε ἐλέησον
μ' καὶ τὴν εὐχὴν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου· Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ, Κύριε
ἐλέησον γ', Δόξα καὶ νῦν, Τὴν τιμιωτέραν καὶ μετάνοιαν α', Ἐν ὀνό-
ματι Κυρίου ἐδόξγησον, πάτερ, καὶ ἐπεύχεται ὁ ἱερεύς· Ὁ Θεὸς οἰ-
κτείρησαι ἡμᾶς, καὶ εὐθὺς ποιῶμεν μεγάλας γ' μετανοίας, λέγοντες καὶ
τὴν εὐχὴν, ὡς προγέγραπται. Εἶθ' οὕτως καὶ τὰς ια', ἐν δὲ τῇ ιβ'
ποιῶμεν, ὡς εἴρηται, καὶ μικρὸν ἡσυχασάντων ἡμῶν, ἄρχεται ὁ προ-
εστῶς τοῦ τελευταίου Τρισαγίου καὶ μετανοίας γ', καὶ ἀσπαζόμεθα τὰς
ἁγίας εἰκόνας, μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ' καὶ τὴν
εὐχὴν· Χριστέ τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, τὸ Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡ ἐλπίς ἡμῶν,
δόξα σοι, καὶ ἡ εὐχὴ παρὰ τοῦ ἱερέως, καὶ ἀπόλυσις. Μικρὸν δὲ πρὸ

¹⁾ κανονάρχης

τῆς ἀπολύσεως, ἤγουν μετὰ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινόν, ἀναγινώσκει ὁ καθ-
ηγούμενος τὴν κατήχησιν τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, πλὴν ἐν
μόνῃ τῇ δ' καὶ τῇ ς', καὶ οὕτω γίνεται τελεία ἀπόλυσις.

Περὶ ὧραν γ' τῆς ἡμέρας κρούει τὰ τρία ὁ κανδηλάπτης εἰς
τὸν μέγαν σημαντήρα, καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐρχόμενοι ἐν-
τὸς τοῦ ναοῦ· ποιούμεν δὲ πρὸ τῆς ἐνάρξεως ἕκαστος ἐν τοῖς στασι-
δίοις ἡμῶν μετανοίας γ', τοῦτο δὲ γίνεται καὶ ἐν πόσαις ταῖς λοιπαῖς
συναξεσιν. Εἶτα, τοῦ ἱερέως εὐλογήσαντος, ἀρχόμεθα οὕτως Δόξα σοι
ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι, Βασιλεῦ οὐράνιε, εἶτα Τρισάγιον, καὶ μετα-
νοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεύς· Ὅτι σοῦ ἐστίν,
καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, Κύριε ἐλέησον ιβ', Δόξα καὶ νῦν, Δεῦτε προσκυ-
νήσωμεν γ' καὶ ψάλλομεν τὸ τρίψαλμον, τὰς γ' ὧρας. Μετὰ δὲ τὴν
συμπλήρωσιν, εἰς τὸ Ἀλληλούϊα μετανοίας γ', εἶτα στιχολογία, κάθισ-
μα α', καθ' ἐν δὲ ἀντίφωνον (στρ. 437) μετανοίας γ', καὶ μετὰ τὴν
συμπλήρωσιν ψάλλει ὁ κανονάρχης τὸ προκείμενον τῆς ἡμέρας ἤχος
πλ. β'. Κύριε, ὁ τὸ πανάγιόν σου Πνεῦμα, καὶ ἡμῶν ψαλλόντων αὐτό,
αὐτὸς ποιεῖ γονυκλισίας ἕως γῆς, ὡσαύτως καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς β'
στίχους, στίχος α'· Καρδίαν καθαρὰν, στίχος β'· Μὴ ἀπορρίψῃς με ἀπὸ
τοῦ προσώπου σου, Δόξα καὶ νῦν, Θεοτόκε, σὺ εἶ ἡ ἄμπελος, μετα-
νοίας γ', καὶ τίθεται ἀνάγνωσις εἰς τὸ βιβλίον τῆς Κλίμακος. Ἄρχεται
δὲ ἀπὸ τοῦ παρόντος ὁ ταχθεὶς μοναχὸς ἀφυπνίζει τοὺς ἀδελφούς,
καθ' ὅλην τὴν μ', διέρχεσθαι τε ἡσύχως καὶ ἐπιβλέπειν τοὺς ὑπνώ-
τοντας, καὶ διεγείρειν πρὸς τὴν ἀκρόασιν. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν, Κύ-
ριος ὁ Θεὸς εὐλογητός, χύμα, Τρισάγιον καὶ μετανοίας γ', μετὰ δὲ τὸ
Πάτερ ἡμῶν, καὶ τὴν ἐκφώνησιν, τροπάρια· Εὐλογητός εἶ, Χριστὲ ὁ
Θεὸς ἡμῶν, Δόξα, Ταχεῖαν καὶ σταθεράν, Καὶ νῦν, Ἡ ἐλπίς καὶ προ-
στασία, Κύριε ἐλέησον μ' καὶ τὴν εὐχὴν· Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ, Κύριε
ἐλέησον γ', Δόξα καὶ νῦν, Τὴν τιμιωτέραν, μετάνοιαν α', Ἐν ὀνόματι
Κυρίου εὐλόγησον, πάτερ. Καὶ λεγομένης εὐχῆς παρὰ τοῦ ἱερέως, ποι-
οῦμεν τὰς γ' μεγάλας μετανοίας, λέγοντες καθ' ἑαυτοὺς καὶ τὴν εὐχὴν,
εἴθ' οὕτως καὶ τὰς ἐτέρας ιβ' κατὰ τὸν προγραφέντα τύπον, πληρου-
μένης δὲ τῆς ιβ', ἄρχεται ὁ προεστὼς τῆς εὐχῆς· Δέσποτα Θεὲ Πά-
τερ, ὁ δὲ κανδηλάπτης, βαλὼν τὴν συνήθη μετάνοιαν τῷ προεστῶτι, ἀπέρ-
χεται καὶ κρούει τὸ μέγα σήμαντρον ς', ἡμεῖς δὲ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς
εὐχῆς, Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', μετανοίας γ' καὶ ψάλλομεν τὸ τρίψαλ-
μον τῆς ς'. Εἰς τὸ Ἀλληλούϊα μετανοίας γ', καὶ εὐθὺς στιχολογοῦ-
μεν τὸ ἐπιλαγχάνον κάθισμα τοῦ Ψαλτηρίου, κατὰ δὲ ἀντίφωνον ποι-

οὔμεν μετανοίας γ'· μετὰ δὲ τὴν συνήθη στιχολογίαν ἀπελθὼν ὁ κανονάρχης, φάλλει τὸ προκείμενον τῆς ὥρας, ἤχος β'. Ὁ ἐν ἕκτῃ [στρ. 438] ἡμέρα τε καὶ ὥρα, στίχος α'. Ἐνώτισαι ὁ Θεὸς τὴν προσευχὴν μου, στίχος β'. Ἐγὼ πρὸς τὸν Θεὸν ἐκέκραξα, ποιῶν καὶ ἐνταῦθα γονυκλισίας, ὡσπερ γέγραπται, ἡμῶν τὸ προκείμενον ἀντιφωνούντων, Δόξα καὶ νῦν, "Ὅτι οὐκ ἔχομεν παρρησίαν, μετανοίας γ', καὶ ὁ κανονάρχης εὐθὺς τὸ τροπάριον τῆς προφητείας, καὶ ψάλλομεν εἰς τὸν ἦχον αὐτοῦ, εἶτα λέγει ὁ κανονάρχης Δόξα, καὶ ἡμεῖς τὸ ἀκροτελευταῖον τοῦ τροπαρίου, καὶ αὖθις ὁ κανονάρχης· Καὶ νῦν, καὶ ἡμεῖς τὸ τροπάριον ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, μετὰ δὲ τοῦτο λέγει τὸ ἐνὸρδινόν, προκείμενον τῆς προφητείας, καὶ τὴν προφητείαν, καὶ πάλιν προκείμενον, καὶ τίθεται ἀνάγνωσις εἰς τὸ τῆς Κλίμακος, μεθ' ἣν ἀνιστάμενοι, λέγομεν· Ταχὺ προκαταλαβέτωσαν, Τρισάγιον καὶ μετάνοιαι γ', μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν καὶ τὴν ἐκφώνησιν, τροπάρια ταῦτα· Σωτηρίαν εἰργάσω ἐν μέσῳ τῆς γῆς, Δόξα, Τὴν ἄχραντον εἰκόνα σου, εἰς ἧ καὶ ποιούμεν μετάνοιαν α', Καὶ νῦν, Εὐσπλαγχνίας ὑπάρχουσα. Ἔτερον θεοτοκίον, λεγόμενον τῇ δ' καὶ τῇ ς'. Ὑπερδεδοξασμένη ὑπάρχεις, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ τὴν εὐχὴν· Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ, καὶ λεγομένης εὐχῆς ἀπὸ τοῦ ἱερέως, ποιούμεν τὰς γ' μεγάλας μετανοίας, λέγοντες καθ' ἑαυτοὺς καὶ τὴν εὐχὴν τοῦ ἁγίου Ἐφραὶμ, καὶ τὰς ἐτέρας ιβ', μετὰ ταῦτα ἀργά, διὰ τὸ ἰσάζειν πάντας. Πληρουμένης δὲ τῆς δωδεκάτης, ἄρχεται ὁ προεστὼς τοῦ τελευταίου Τρισαγίου, μετανοίας γ' καὶ ἀσπαζόμεθα τὰς ἁγίας εἰκόνας. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, Κύριε ἐλέησον ιβ'. Τινὲς λέγουσιν ἐνταῦθα καὶ τὴν εὐχὴν· Κύριε καὶ Κύριε τῶν δυνάμεων, εἶτα Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡ ἐλπίς ἡμῶν, εὐχὴ παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ τελεία ἀπόλουσις.

Οὗτος ὁ τύπος καὶ ἡ τάξις ὀφείλει γίνεσθαι κατὰ πᾶσαν τὴν ἁγίαν μ' ἐν ταῖς τριδέκταις. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλουσιν, ἐξερχόμενοι τῆς ἐκκλησίας, ἀπερχόμεθα μετὰ πάσης ἡσυχίας ἐν τοῖς ἰδίοις κελλίοις, καὶ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν [στρ. 439] συντυχίας πρὸς ἀλλήλους ποιεῖν· κεχώλυται γὰρ παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων, ὃ καὶ ὀφείλομεν φυλάσσειν κατὰ πᾶσαν σύναξιν.

Περὶ δὲ ὥραν ς' χροῦει ὁ κανδηλάπτης τὴν θ' καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Τοῦ δὲ ἱερέως εὐλογήσαντος, λέγομεν· Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι, Βασιλεῦ οὐράνιε, Τρισάγιον, καὶ μετανοίας γ', μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεύς· "Ὅτι σοῦ ἐστιν, καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, Κύριε ἐλέησον ιβ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', καὶ μετανοίας γ',

καὶ ψάλλομεν τὸ τρίφαλμον τῆς θ' ὥρας, ἐν τῷ τέλει τοῦ γ' ψαλμοῦ, εἰς τὸ Ἄλληλούια μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ καθίσματος, ἐν ᾧ καθ' ἐν ἀντίφωνον, εἰς τὸ Ἄλληλούια μετανοίας γ'. Ψάλλει ὁ κανονάρχης προκείμενον τῆς ὥρας ἦχος πλ. δ'. Ὁ ἐν τῇ ἐνωτῇ ὥρᾳ, στίχος α'. Ἐγγυσάτω ἡ δέησίς μου ἐνώπιόν σου, στίχος β'. Εἰσέλθῃ τὸ ἀξίωμα μου ἐνώπιόν σου, ποιῶν καὶ τὰς ἐν τούτῳ γονυκλισίας, ὡς εἴρηται, Δόξα καὶ νῦν, Ὁ δεῖ ἡμᾶς γεννηθεῖς καὶ μετανοίας γ', καὶ τίθεται ἀνάγνωσις εἰς τὸ τῆς Κλίμακος. Μετὰ δὲ ταύτην, Μὴ παραδώῃς ἡμᾶς, Τρισάγιον καὶ μετανοίας γ', μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, καὶ τὴν ἐκφώνησιν, τροπάρια· Βλέπων ὁ ληστής, Δόξα, Ἐν μέσῳ δύο ληστῶν, Καὶ νῦν, Τὸν ἀμνὸν καὶ ποιμένα, Κύριε ἐλέησον μ' καὶ τὴν εὐχὴν· Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ, καὶ γινομένης εὐχῆς παρὰ τοῦ ἱερέως, ποιοῦμεν τὰς γ' μεγάλας μετανοίας μόνον, λέγοντες καθ' ἑαυτοὺς καὶ τὴν δηλωθεῖσαν εὐχὴν, καὶ ἀνισταμένων, ἄρχεται ὁ προσετός τῆς εὐχῆς τῆς θ' ὥρας· Δέσποτα, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μακροθυμήσας. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τῆς εὐχῆς, ψάλλει ὁ δομέστικος τοῦ ἐναρχομένου χοροῦ, ἦχος πλ. δ'. Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου [ετρ. 440), καὶ ψάλλομεν τοὺς μακαρισμοὺς ὅλους εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον, ἕνα παρ' ἕνα, οἱ δύο χοροί, ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ Ἐν τῇ βασιλείᾳ σου μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, ὁμοίως καὶ εἰς τὸ Δόξα καὶ νῦν, λέγοντες καθένα στίχον τὸ Μνήσθητι ἡμῶν. Κύριε. Εἴθ' οὕτως, ἐνοῦμενοι οἱ δύο χοροί, λέγομεν ὑψηλοτέρα φωνῇ Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, μετάνοιαν α', Μνήσθητι ἡμῶν, Δέσποτα, μετάνοιαν α', Μνήσθητι ἡμῶν, Ἄγιε, μετάνοιαν α', καὶ εὐθέως· Χορὸς ὁ ἐπουράνιος, χόμα, ὁμοίως καὶ τοὺς ἐξῆς στίχους· Προσέλθετε πρὸς αὐτόν, καὶ πάλιν λέγομεν· Χορὸς ὁ ἐπουράνιος, Δόξα, Χορὸς ἁγίων ἀγγέλων, Καὶ νῦν, Πιστεύω εἰς ἕνα Θεόν, Ἄνες, ἄφες, Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστίν. Καὶ εὐθέως κοντάκιον τῆς ἡμέρας, εἶτα τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, Δόξα, Μετὰ τῶν ἁγίων ἀνάπαυσον, Καὶ νῦν, Προστασία τῶν χριστιανῶν, Κύριε ἐλέησον μ', Δόξα καὶ νῦν, Τὴν τιμιωτέραν, μετάνοιαν α', καὶ λέγονται στίχοι παρὰ τοῦ ἱερέως, καὶ ποιοῦμεν τὰς γ' μεγάλας μετανοίας, καὶ τὰς ιβ' κατὰ τὸν ῥηθέντα τύπον. Καὶ ἀνισταμένων, ἄρχεται ὁ ταχθεὶς μοναχός·

Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', μετανοίας γ', καὶ λέγει τὸν προοιμακὸν ψαλμόν, ὡς σύνηθες. Ἐξέρχεται δὲ ὁ κανδηλάπτης καὶ σημαίνει τὸ μέγα καὶ τὸ σιδηροῦν. Ὁ δὲ ἱερεὺς, ἐλθὼν ἐν τῷ συνήθει τόπῳ, λέγει τὰς εὐχὰς τοῦ λυχνικοῦ. Μετὰ δὲ τὸ πλήρωμα τοῦ ψαλμοῦ εἰς τὸ Ἄλλη-

λοῦα μετανοίας γ', καὶ ποιεῖ ὁ ἱερεὺς συναπτὴν μεγάλην, εἶτα στιχο-
 λογοῦμεν τὸ Πρὸς Κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαί με. Καθ' ἐν δὲ ἀντίφω-
 νον μετανοίας γ', εἶθ' οὕτως συναπτὴ μικρὰ καὶ εὐθὺς τὸ Κύριε ἐκέ-
 κραξα, εἰς τὸν ἦχον τῶν προσομοίων τοῦ Τριφδίου στιχηρῶν. Ἰστῶ-
 μεν δὲ στίχους ς' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια τοῦ κυρίου Ἰω-
 σήφ β' καὶ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου α' [στρ. 441], εἶτα τὰ γ' προσόμοια
 τοῦ Μηναίου, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον, προσόμοιον τῆς ἡμέρας, τὸ
 Φῶς ἰλαρόν, καὶ λέγει ὁ κανονάρχης τὸ προκείμενον καὶ τὴν Γένεσιν,
 εἶτα τὸ ἕτερον προκείμενον καὶ τὴν Παραομιάν, τὸ Καταξίωσον καὶ
 μετανοίας γ', ὁ ἱερεὺς. Πληρώσωμεν τὴν ἑσπερινὴν δέησιν κ. τ. λ.,
 μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν ψάλλομεν οἱ β' χοροὶ τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέ-
 ρας δῖς, καὶ μαρτυρικὸν εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον
 τῆς ἡμέρας, Νῦν ἀπολύεις, Τρισάγιον, καὶ μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ
 Πάτερ ἡμῶν, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς: "Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ μετὰ
 τὸ Ἀμήν, εὐθὺς τροπάριον μετὰ μέλους ἦχος πλ. β'. Θεοτόκε Παρ-
 θένε, καὶ μετάνοιαν α', Δόξα, Βαπτιστὰ τοῦ Χριστοῦ, μετάνοιαν α', Καὶ
 νῦν, Ἰκετεύσατε ὑπὲρ ἡμῶν, μετάνοιαν α', τὸ δὲ Ὑπὸ τὴν σὴν εὐ-
 σπλαγγίαν, ἄνευ μέλους καὶ μετανοίας, Κύριε ἐλέησον μ', Δόξα καὶ
 νῦν, Τὴν τιμιωτέραν καὶ μετάνοιαν α', Ἐν ὀνόματι Κυρίου, ὁ ἱερεὺς:
 Ὁ ὢν εὐλογητός, καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν λέγομεν: Ἐπουράνιε βασιλεῦ,
 καὶ εὐθὺς ποιῶμεν μετανοίας μεγάλας γ' καὶ τὰς λοιπὰς ιβ', κατὰ
 τὸν προειρημένον τύπον, εἶτα ἄρχεται ὁ προεστὼς τοῦ Τρισαγίου καὶ
 μετανοίας γ', καὶ μετὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν, Κύριε ἐλέησον ιβ' καὶ εὐθέ-
 ως. Εἶθ' τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον γ', καὶ μετανοίας γ', Δόξα καὶ
 νῦν, Εὐλόγησω τὸν Κύριον, εἶτα Δόξα σοι ὁ Θεός, καὶ γίνεται ἀπό-
 λυσις. Ἐξερχόμενοι δὲ ἐν τῷ νάρθηκι, ποιῶμεν τὴν ὑπὲρ τῶν κεκοι-
 μημένων συνήθη λιτήν, ὡς ἐν τῷ ν' κεφαλαίῳ ἀναγγέλλεται, καὶ οὕτω
 γίνεται τελεία ἀπόλυσις.

Αὕτη ἡ ἀκολουθία τοῦ λυχνικοῦ γίνεται, μὴ ὄντων προηγιασμένων·
 οὐ γὰρ παρελάβομεν ποιεῖν προηγιασμένα ἄχρι τῆς δ' διὰ τὸ νηστεύ-
 ειν ἐκ παραδόσεως πᾶσαν τὴν ἀδελφότητα. Οἱ δὲ δυνάμενοι καὶ ἕως
 τῆς παρασκευῆς νήστευσι διατελοῦσιν. Τότε γὰρ ὁμοίως ἐκτελοῦνται προ-
 ηγιασμένα, ὡσαύτως καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις [στρ. 442] ἑβδομάσι τῆς ἁγίας
 μ' κατὰ δ' καὶ παρασκευὴν προηγιασμένα ἐκτελοῦνται.

Κεφ. ρκβ'. Ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ, ὅτε γίνεται προηγια-
 σμένα.

"Ὅταν δὲ γίνονται προηγιασμένα, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν, ἤγουν

τὴν τελευταίαν μετάνοιαν, ὧν προηυτρεπισμένος ὁ ἱερεὺς μετὰ τὸ ἡσυχάσαι ἡμᾶς μικρόν, ἐκφωνεῖ ἀπὸ τοῦ βήματος· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς, καὶ ἀρχόμεθα τοῦ λυχνικοῦ· ἐν ἐκάστῳ δὲ ἀντιφώνῳ τῆς στιχολογίας ποιεῖ ὁ ἱερεὺς μικρὰν συναπτὴν ἔσωθεν τοῦ βήματος. Εἰς δὲ τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στιχηρὰ ἰ' καὶ ψάλλομεν τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας δίς, καὶ τὸ μαρτυρικόν ¹⁾, ἐν ᾧ ἂν τύχη χορῶ, ἅπαξ, ἔπειτα τὰ γ' προσόμοια τοῦ Τριωδίου καὶ τὰ γ' προσόμοια τοῦ Μηναιίου, δευτεροῦντες τὸ α', Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον προσόμοιον τῆς ἡμέρας, εἰσόδος μετὰ λαμπάδος καὶ θυμιατοῦ, τὸ Φῶς ἰλαρόν, τὸ προκείμενον καὶ ἡ Γένεσις, εἶτα τὸ δεύτερον προκείμενον, καὶ ἐν τῷ τελευταίῳ στίχῳ ἐκφωνεῖ ὁ διάκονος, εἶπερ ἐστί· Κελεύσατε, καὶ λαβῶν ὁ ἱερεὺς ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ χειρὶ τὸν θυμιατόν, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ κηρὸν ἡμμένον, ἰσταται ἐνώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ, χαράττων ταῖς χερσὶν ἀμφοτέραις σταυρόν, ἐκφωνεῖ· Σοφία, ὄρθοι, Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσιν, ἧ, ὅπερ ἐν πολλοῖς ἐπεκράτησε, ποιεῖ τοῦτο καὶ ὁ διάκονος ἔσωθεν τοῦ βήματος πρὸ τῶν ἁγίων θυρῶν. Ὁ ἀναγνώστης· Παροιμιῶν τὸ ἀνάγνωσμα, ὃ δὲ κανδηλάπτης, ἀπελθὼν, σημαίνει τὸ σιδηροῦν. Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἀναγνωσμάτων, λέγει ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη σοι, Σοφία, καὶ εὐθέως τὸ Κατευθυνθήτω μετὰ μέλους. Ψάλλει δὲ αὐτὸ πρῶτον ὁ κανονάρχης ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ ἀσκεπῆς, ἔπειτα ἡμεῖς, εἶτα λέγει στίχους· Κύριε, ἐκέκραξα πρὸς σέ, στίχος β'. Θεοῦ, Κύριε, φυλακὴν, στίχος γ'. Μὴ ἐκκλίνῃς τὴν καρδίαν μου. Ὅτε [στρ. 443] δὲ ψάλλει ὁ ψάλτης τοὺς στίχους, ἡμεῖς ἐπὶ γόνυ κείμεθα, εὐχόμενοι, ὅτε δὲ ψάλλομεν ἡμεῖς τὸ Κατευθυνθήτω, κλίνει αὐτὸς τὸ γόνυ. Εἶτα λέγει ὁ ψάλτης, γεγονωτέρα φωνῆ, τὸ Κατευθυνθήτω, καὶ ἡμεῖς· Ἐπαρσις τῶν χειρῶν μου, καὶ εὐθέως ὁ ἱερεὺς· Εἴπωμεν πάντες κ. τ. λ., ἡμεῖς δὲ ποιῶμεν μετανοίας γ', καὶ ἐξῆς γίνεται ἡ λειτουργία τῶν προηγιασμένων. Ἀντὶ τοῦ συνήθους χερουβικοῦ ὕμνου, ψάλλομεν τὸ Νῦν αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν, καὶ γίνεται τῶν ἁγίων δώρων πρόσσδος. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τούτου, ποιῶμεν μετανοίας γ', ὃ δὲ ἱερεὺς αἶρει τὰ καλύμματα ἐκ τῶν ἁγίων καὶ σκεπάζει αὐτὰ τῇ ἀναφορᾷ. Ἀναφορὰν δὲ τὸν ἀέρα εἰώθασιν καλεῖν οἱ ἐν τοῖς μέρεσι τῆς Παλαιστίνης. Κοινωνικόν· Γεύσασθε καὶ ἴδετε, ἐκ β'. Μετὰ δὲ τὸ εἰπεῖν τὸν ἱερέα· Προσέλθετε, Εὐλόγησω τὸν Κύριον, ἅπαξ. Οἱ δὲ μεταλαβόντες διακλύον-

¹⁾ Καὶ τὸ μαρτυρικόν, ψάλλομεν δὲ τὸ ἰδιόμελον οὐκ ἐν τῷ μέσῳ, ἀλλ' ἀνὰ μέρος οἱ δύο χοροί, εἶτα τὸ μαρτυρικόν, ἐν ᾧ ἀντόχοι χορῶ, ἅπαξ, ἔπειτα τὰ γ' προσόμοια.

ται ὕδωρ. Εἰς τὸ Εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου μετανοίας γ', τὸ Εὐλογήσω τὸν Κύριον, καὶ δίδεται τὸ κατακλαστόν, καὶ γίνεται τελεία ἀπόλυσις. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τῶν προηγιασμένων, εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, ἤγουν ἐν τῇ δ' τῆς α' ἐβδομάδος, καὶ ἐσθίωμεν βράσμα τι ἄνευ ἐλαίου, πίνοντες καὶ ζωμὸν μετὰ μέλιτος, τῇ δὲ ε' τῆς αὐτῆς ἐβδομάδος τράπεζαν οὐχ ἰστώμεν, ἀλλὰ νήστεις διαμένομεν ἄχρι τῆς παρασκευῆς· τότε γὰρ ἐσθίωμεν, εἰσερχόμενοι εἰς τὴν τράπεζαν.

Δεῖ (δὲ) εἶδέναι, ὅτι τὰ διακονικὰ τῶν φωτισομένων καὶ ἡ εὐχὴ ἀπὸ τῆς μεσονηστήμου προτίθενται ἐν τῇ τῶν προηγιασμένων ἀκολουθία.

Ἀκολουθία τῶν ἀποδείπνων. Περί δὲ ὥραν θ' ἡ ι' ἀνέρχεται ὁ κανδηλάπτης καί, βαλὼν μετάνοιαν τῷ προεστῶτι, ἄπεισιν εἰς τὸν σημαντήρα, καὶ κρούει βαρέας ιβ' [стр. 444), καὶ συναχθέντων ἡμῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς, καὶ ἀρχόμεθα τοῦ Δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι, Βασιλεῦ οὐράνιε, Τρισάγιον καὶ μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν καὶ τὴν ἐκφώνησιν, Κύριε ἐλέησον ιβ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', καὶ μετανοίας γ', καὶ εὐθέως τὸν ξθ' ψαλμόν· Ὁ Θεός, εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες, καὶ εὐθέως ἀρχόμεθα τοῦ μεγάλου κανόνος, ποιῶντες αὐτὸν καθ' εἰρημοὺς στάσεις δ', ἀφ' ε' κοντάκιον· Ψυχὴ μου, ψυχὴ μου. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ κανόνος, ἀρχόμεθα τοῦ δ' ψαλμοῦ· Ἐν τῷ ἐπικαλεῖσθαί με, καὶ ψάλλομεν τοὺς γ' ψαλμούς, εἰς τὸ Ἀλληλούια μετανοίας γ', ὡσαύτως καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἐτέρων γ' ψαλμῶν, εἰς τὸ Ἀλληλούια μετανοίας γ'. Καὶ ἀρχεται ὁ ἐναρχόμενος τοῦ Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός, καὶ ἀποκρίνεται ὁ ἕτερος, καὶ ψάλλομεν ὅλους τοὺς τοιούτους στίχους ἕνα παρ' ἕνα μεγαλοφώνως καὶ μετὰ μέλους οἱ β' χοροί, ὁμοίως καὶ τὸ Δόξα καὶ νῦν, Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός, ὁμοῦ οἱ δύο χοροὶ κ. τ. λ., ἔτι τε καὶ τὸ Ἡ ἀσώματος φύσις, μετὰ μέλους, τὸ δὲ Πιστεύω εἰς ἕνα Θεὸν καὶ τὰ ἐξῆς, χθαμαλωτέρᾳ φωνῇ, εἶτα πάλιν ὁ ἐναρχόμενος χορὸς ἄνευ μέλους· Παναγία Δέσποινα Θεοτόκε, πρόσβευε ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ ποιεῖ ὁ ἕτερος χορὸς μετάνοιαν, καὶ ἀνιστάμενοι ἀνταποκρίνονται καὶ αὐτοὶ τὸ αὐτό, καὶ βάλλουσιν οἱ τοῦ πρώτου ἐναρξαμένου χοροῦ μετάνοιαν καὶ ποιῶμεν οὕτως εἰς ὅλας τὰς αἰτήσεις, ἤγουν λέγοντος τοῦ ἑνὸς χοροῦ τὴν αἴτησιν, βάλλει ὁ ἕτερος μετάνοιαν, προστίθεμεν δὲ αἰ ταῖς τοιαύταις αἰτήσεσι μίαν αἴτησιν εἰς τὸν τῆς μονῆς ἅγιον, εἶπερ οὐκ ἔστι δηλαδὴ Θεοτόκος, ἢ Προδρόμος, καὶ τοσοῦτο μᾶλλον ὁ Σινοτήρ Χριστός. Ὅταν δὲ εἴπωμεν Ὁ Θεός

ιλάσθητι ἡμῖν τοῖς ἁμαρτωλοῖς, τὸ γ' βάλλουσιν οἱ β' χοροὶ μετάνοιαν ὁμοῦ, εἶτα Τρισάγιον χωρὶς μετάνοιαν, μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, τροπάριον ἤχος β' [στρ. 445): Φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου, Δόξα, Ἀντιλήπτωρ τῆς ψυχῆς μου. Καὶ νῦν, Ὅτι οὐκ ἔχομεν παρρησίαν. Εἰσὶ δὲ καὶ ἕτερα τροπάρια, φαλλόμενα καὶ αὐτὰ ἐν τοῖς ἀποδείπνοις ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἤχος πλ. δ'. Τῶν ἀοράτων ἐχθρῶν μου, στίχος Ἐπίβλεψον, εἰσάκουσόν μου, Ὡς φοβερὰ ἡ κρίσις σου, Κύριε, Δόξα, Δάκρυά μοι δός, ὁ Θεός, Καὶ νῦν, Τὴν ἀκαταίσχυντον, Θεοτόκε, ἐλπίδα σου, Κύριε ἐλέησον μ', Δόξα καὶ νῦν, Τὴν τιμιωτέραν καὶ μετάνοιαν α', ὁ ἱερεὺς στίχους, καὶ ἀρχόμεθα τῆς εὐχῆς τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Κύριε, Κύριε, ὁ ῥυσάμενος ἡμᾶς. Ταύτης δὲ τελεσθείσης, λέγομεν· Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ' καὶ μετανοίας γ', τὸν ν', εἶτα τὸν ρά· Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, καὶ Ἡ κραυγὴ μου καὶ τὸ Κύριε Παντοκράτωρ, καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν αὐτοῦ Τρισάγιον καὶ μετάνοίας γ', καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τροπάρια· Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, Δόξα, Κύριε ἐλέησον ἡμᾶς, ἐπὶ σοὶ γάρ, Καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαγχνίας, Κύριε ἐλέησον μ', Δόξα καὶ νῦν, Τὴν τιμιωτέραν, μετάνοιαν α', καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς στίχον, καὶ εὐθὺς τὴν εὐχὴν· Δέσποτα Θεέ Πατέρ, καὶ οὕτως ἀρχόμεθα τοῦ ρμβ' ψαλμοῦ¹⁾· Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου. εἶτα Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ μετὰ τὴν τούτου συμπλήρωσιν Τρισάγιον, μετάνοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, λέγει ὁ ἐναρχόμενος χορὸς τροπάριον· Κύριε τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν γενοῦ, καὶ ἀποκρίνεται ὁ ἕτερος χορὸς τὸ αὐτό, εἶτα λέγει ὁ ἐναρχόμενος χορὸς στίχον· Αἰνεῖτε τὸν Θεὸν ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ αὐθις ὁ ἕτερος χορὸς τροπάριον· Κύριε τῶν δυνάμεων. Καὶ οὕτως ὁ μὲν ἐναρχάμενος χορὸς λέγει τοὺς ἑτέρους δ' στίχους [στρ. 446) τοῦ ρν' ψαλμοῦ, ὁ δὲ ἕτερος ἐν ἐκάστῳ στίχῳ λέγει τὸ προγεγραμμένον τροπάριον· Κύριε τῶν δυνάμεων, μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τῶν στίχων, λέγει αὐθις ὁ ἐναρχάμενος χορὸς· Αἰνεῖτε τὸν Θεὸν ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ ὁ ἕτερος ἀποκρίνεται· Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν στερεώματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, Δόξα τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, Κύριε, εἰ μὴ τοὺς ἁγίους σου εἶχομεν πρεσβευτάς, Καὶ νῦν, Πολλὰ τὰ πλήθη, καὶ τὰ λοιπὰ θεοτοκία, Κύριε ἐλέησον μ' καὶ τὴν εὐχὴν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου· Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ, Κύριε ἐλέησον γ', Δόξα καὶ νῦν, Τὴν τιμιωτέραν, καὶ μετάνοιαν α', Ἐν ὀνόματι Κυρίου εὐλόγησον, καὶ ὁ ἱερεὺς·

1) Ἐνταῦθα ὁ κανδηλάπτης, ἀπελθὼν, σημαίνει τὸ σιδηροῦν, εἶτα ὑποστρέψας, θυμῷ.

Ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι, καὶ ποιῶμεν μετανοίας μεγάλας γ' καὶ ἑτέρας ἰβ' κατὰ τὸν προγραφέντα τύπον, καὶ μικρὸν ἡσυχασάντων, ἄρχεται ὁ προσεστὼς τοῦ τελευταίου Τρισαγίου, μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, Κύριε ἐλέησον ἰβ', καὶ τὰς εὐχάς· Ἄσπιλε, ἀμόλυντε, καὶ Καὶ δὸς ἡμῖν, εἶτα Δόξα καὶ νῦν, Κύριε ἐλέησον γ', καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τῆς ἀπολύσεως· Δέσποτα πολυέλεε Κύριε, ζήτηὶ αὐτὴν ἐν τῇ διατάξει τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ, ἧς τινος λεγομένης παρὰ τοῦ ἱερέως, ἅπαντες κείμεθα ἐπὶ γόνυ, εἶτα ποιεῖ ὁ προσεστὼς μετάνοιαν α' ἀπὸ γῆς, λέγων· Εὐλογήσατε, πατέρες ἅγιοι, συγχωρήσατέ μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, εἴτι ἡμαρτον λόγῳ, ἔργῳ, διανοίᾳ καὶ πάσῃ μου τῇ αἰσθήσει, καὶ ἀνταποκρίνονται οἱ ἀδελφοί· Ὁ Θεὸς συγχωρήσαι σοι, εἶτα ἄρχονται οἱ ἀδελφοὶ κατὰ τάξιν, εἷς καθ' εἷς βάλλοντες μετάνοιαν, καὶ ἐπιλέγοντες τὸν αὐτὸν λόγον, ἄχρις ἂν οἱ πάντες ποιήσωσιν, εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς· Εὐξώμεθα ὑπὲρ τῶν κραταιῶν ἡμῶν, καὶ ποιεῖ εὐχὴν, ὑπὲρ ὧν ἔχει τελευταίων εὐχεσθαι, πληρωθέντων οὖν καὶ τῶν ὑφ' ἡμῶν εὐχομένων, λέγει ὁ προσεστὼς· Δεῖ εὐχῶν τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν, καὶ οὕτω ποιῶμεν μετάνοιαν τῷ προσεστῷτι, καὶ ἀπερχόμεθα ἐν [στρ. 447), τοῖς κελλίοις ἡμῶν. Αὕτη ἡ τάξις τῆς ἀκολουθίας τῶν ἀποδείπνων γίνεται καθ' ὅλην τὴν ἁγίαν μ'. Δεῖ δὲ καὶ τὸν ἐκκλησιάρχην τοῦτο σκοπεῖν, ἵνα, ὅτε τὰ ἀπόδειπνα ἀπολύωμεν, ὑπάρχη ἀκμὴν ἡμέρας, ἦγουν πρὸ τοῦ συνοφιασμοῦ.

Ἀκολουθία τοῦ μεσονυκτικοῦ. Τῆς ἀρμοζούσης ὥρας τοῦ ὄρθρου ἐνστάσης, ὁ κανδηλάπτης ἀπελθὼν, καὶ ποιήσας τὴν συνήθη μετάνοιαν τῷ προσεστῷτι, ἀνέρχεται καὶ κροῦει τὸν σημαντήρα ἰβ', εἶτα, κατελθὼν, πέρνει τὸ μικρὸν, διερχόμενος κατὰ κύκλῳ τὰ τῶν ἀδελφῶν κελλία, ὅπως ἀφρυσθῶσι, καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ τοῦ ἱερέως εὐλογήσαντος, ἀρχόμεθα· Δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι, Βασιλεῦ οὐράνιε, Τρισάγιον, καὶ μετανοίας γ' ¹⁾, τὸν ν' καὶ εὐθέως τὸν Ἄμωμον ὅλον τὸ κάθισμα, κατὰ στάσιν δὲ εἰς τὸ Ἀλληλούια μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ Ἀμώμου, Δόξα καὶ νῦν, Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, εἶτα Τρισάγιον, καὶ μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ ²⁾ τὴν ἐκφώνησιν, τροπάριον Ἰδοὺ ὁ Νυμφίος, Δόξα, Τὴν ἡμέραν τὴν φοβερὰν, Καὶ νῦν, Σὲ τὸ ἀπόρητον τεῖχος, Κύριε ἐλέησον μ' καὶ τὴν εὐχὴν· Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ, Κύριε ἐλέησον

¹⁾ Μετανοίας γ', μετὰ δὲ Πάτερ ἡμῶν καὶ τὴν ἐκφώνησιν, Κύριε ἐλέησον ἰβ', δεῦτε προσκυνήσωμεν, καὶ μετανοίας γ', τὸν ν'. ²⁾ Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν καὶ ἐκφώνησιν, τροπάριον Ἰδοὺ

γ', Δόξα και νῦν, Τὴν τιμιωτέραν, μετάνοιαν α', ὁ ἱερεὺς· Ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς, και ποιῶμεν μετανοίας μεγάλας γ' και μικράς ιβ', κατὰ τὸν ῥηθέντα τύπον. Και μικρὸν ἡσυχασάντων, ἄρχεται ὁ προεστῶς τῆς εὐχῆς· Δέσποτα Θεὲ Πάτερ Παντοκράτορ, Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', και εὐθὺς τοὺς ψαλμοὺς· Ἦρα τοὺς ὀφθαλμοὺς μου, Ἴδοὺ δὴ εὐλογεῖτε τὸν Κύριον, Δόξα και νῦν, Τρισάγιον και μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, τροπάρια ταῦτα· Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθός, Ὁ βυθῷ σοφίας, Δόξα, Μετὰ τῶν ἁγίων ἀνάπαυσσον, Και νῦν, Μακαρίζομέν σε, Κύριε ἐλέησον ιβ' και τὴν εὐχὴν· Μνήσθητι, Κύριε, τῶν ἐπ' ἐλπίδι (εἰρ. 448), Δόξα και νῦν, Κύριε ἐλέησον γ', ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τῆς ἀπολύσεως, και γίνεται ἡ συγχώρησις, ἅμα δὲ και ἡ ὑπὲρ τῶν βασιλέων και λοιπῶν εὐχή, ὡς ἐν τοῖς ἀποδείπνοις δεδήλωται.

Περὶ τοῦ μεσονυχτικοῦ τοῦ σαββάτου. Ἐν μέντοι τῷ τοῦ σαββάτου μεσονυχτικῷ, μετὰ τὸν ν', ἀντὶ τοῦ Ἀμώμου, λέγομεν τὸ Σοὶ πρέπει ὕμνος ὁ Θεός, τὸ κάθισμα ὄλον, ἀντὶ τῶν τροπαρίων τοῦ Ἴδοὺ ὁ Νυμφίος και τῶν λοιπῶν, Ἄκτιστε φύσις, Δόξα, Τὰς ἄνω δυνάμεις, Και νῦν, Τῆς κλίνης και τοῦ ὕπνου, τὰ δὲ λοιπὰ πάντα ἀπαράλλάκτως ὡς ἐν τούτῳ, πλὴν τῶν μετανοιών. Ἴδοὺ οὖν, ὡς προγέγραπται, μίαν ἡμέραν ἀκριβῶς διαταξάμενοι¹⁾, παρεθήκαμεν τῇ ἀγάπῃ ἡμῶν, τὴν τε ποιότητα και ποσότητα τῆς ψαλμωδίας, ὡσαύτως και τὰς τυπωθείσας μετανοίας παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν, ἃς οὐκ ἔξεστι παραλογίζεσθαι οὐδὲ τὸν ἀμαθέστατον, ποσοῦνται δὲ αἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ γινόμεναι μετάνοιαι τοῦ νυχθημέρου εἰς τῆε'.

Κεφ. ρκγ'. Παρελάβομεν δὲ ἀπὸ τῶν ἐν Παλαιστίνῃ ἁγίων πατέρων ἐν τοῖς ἰδίῳις κελλίοις ψάλλειν τὸ Ψαλτήριον, και οἱ μὲν δυνάμενοι τελειοῦσιν αὐτὸ ὑφ' ὄλου τοῦ νυχθημέρου, οἱ δὲ τρίτον τῆς ἐβδόμαδος, οἱ δὲ δις, μετανοίας δὲ ποιῶμεν ὅσας ἐν ἐκάστῳ ὁ προεστῶς κατὰ τὴν ἰδίαν δύνειμιν τυπώσει.

Κεφ. ρκδ'. Περὶ τῶν ὥρων και τοῦ λυχνικοῦ τῆς παρασκευῆς. Δεῖ γινώσκειν, ὅτι ἐν πάσαις ταῖς παρασκευαῖς τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς ψάλλομεν τὰς γ' ὥρας ὁμοῦ, τὴν τριθέκτην και τὴν θ' μετὰ τῶν τυπικῶν²⁾, ἐν γοῦν τῇ θ' οὐ στιχολογοῦμεν, ποιῶ-

¹⁾ διατάξαντες. ²⁾ Рук. Діонис. библи. № 449. Τῇ ἁγίᾳ και μεγάλῃ παρασκευῇ εἰς τὰς ὥρας οὐ λέγομεν τυπικά, τὸ αὐτὸ δὲ ποιῶμεν και τῇ κυριακῇ τῶν Χριστουγέννων και τῶν Φώτων, ἀλλὰ μετὰ τὴν εὐχὴν τὸ Δέσποτα· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ... τοὺς μακαρισμοὺς χύμα και τὰ λοιπά.

μεν δὲ καὶ ἀναγνώσεις β' καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν τυπικῶν, γινομένης ἀπολύσεως, ἐξερχόμεθα τῆς ἐκκλησίας, καὶ μικρᾶς ὥρας παρελθούσης, ὅσον ἡμᾶς ἠσυχάσαι καὶ ἀναπαύσασθαι, ὁ κανδηλάπτης, ἀνεληθὼν, σημαίνει τὸ μέγα καὶ τὸ σιδηροῦν, καὶ συναχθέντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, [стр. 449] ἀρχόμεθα τοῦ λυχνικοῦ κατὰ τὴν προγραφείσαν διάταξιν τῶν προηγιασμένων, μετανοίας δὲ οὐ ποιοῦμεν· σχολάζουσι γὰρ αὐταὶ ἀπ' ἀρχῆς τοῦ λυχνικοῦ, πλὴν τῶν τεταγμένων ἐν τοῖς προηγιασμένοις, αἵτινες εἰσὶν αὐταί· εἰς τὸ Κατεῦθυνθήτω αἱ γονυκλισίαι, καὶ μετὰ τὸ τέλος γ' μετάνοιαι, μετὰ τὸ Νῦν αἱ δυνάμεις γ' μετάνοιαι καὶ εἰς τὸ Εἶη τὸ ὄνομα μετάνοιαι γ'.

Замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου· τῇ παρασκευῇ ἑσπέρας φάλλομεν μικρὸν ἀπόδειπνον καὶ τὸ τροπάριον τῆς ἡμέρας, κοντάκιον δὲ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου [стр. 451], тогда какъ, по самому уставу, положено совершать великое повечеріе и въ пятницу на сѹбботу.

Καταवासία на утрени въ первую сѹбботу великаго поста «Отверзѹ уста». По этому поводу замѣчается: Ἔνια τῶν Τυπικῶν καταवासία, τοὺς εἰρμούς τοῦ κανόνος, ἤγουν τὸ Θαλάσσης, ρ καὶ ἀρμοδιότερον δοχεῖ [стр. 454].

По поводу первого часа во вторую сѹбботу замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου· ὅτε φάλλεται Ἀλληλοῦια τῷ σαββάτῳ, θέλει ἐπισυναπτεσθαι τῷ ὄρθρῳ ἀμέσως καὶ τὴν α' ὥραν, καὶ εἰς τὸ τέλος μνημονεῦειν τὸν ἱερέα, λέγοντα καὶ τὴν εὐχὴν, προλεγόντων ἡμῶν τὸ Μετὰ πνευμάτων δικαίων [стр. 459].

Во второе воскресение поста ἡ συνήθης ἀγρυπνία, ἐν ἣ φάλλομεν καὶ τὸν εἰς τὸ Μηναῖον ἅγιον τῆς ἡμέρας. По этому поводу внизу примѣчаніе: Ἄρτι ἐτυπώθη καὶ κεκανόνισται ἐν τῇ τοιαύτῃ κυριακῇ συμπάλλεσθαι μετὰ τῆς ἀναστασίμου ἀκολουθίας τὸν ἅγιον Γρηγόριον τὸν Παλαμᾶν, καὶ ἔρα εἰς τὰ νεοτύπωτα βιβλία [стр. 459].

Въ третью недѣлю поста: Δεῖ εἰδέναι, ὅτι μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ἑσπερινοῦ ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ ἐκκλησιάρχης μετὰ τοῦ κανδηλάπτου, κρατοῦντος μανουάλιον μετὰ λαμπάδος, ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ, καὶ θυμιάσας ὁ ἱερεὺς τὸ τίμιον ξύλον τοῦ σταυροῦ, αἶρει αὐτὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ μετὰ τῆς θήκης, καὶ φαλλόντων τῶν ἀδελφῶν· Σῶσον, Κύριε, εἰσφέρεται τὸ τίμιον ξύλον ἐν τῷ ναῷ καὶ ἐπιτίθεται τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, καὶ θυμιᾶται αὐθις ὑπὸ τοῦ ἱερέως καὶ ἀπτεῖ κηρὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ δι' ὅλης τῆς νυκτός [стр. 460]. Крестъ,

при выносѣ на утрени, или покрыть воздухомъ, или нахо-
дится въ ящикѣ: αἶρει ὁ ἱερεὺς τὸ τίμιον σταυρὸν μετὰ τῆς θή-
κης αὐτοῦ, ἢ μετὰ δίσκου, κεκαλυμμένον ὄντα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ
[стр. 461]. Замѣчаніе: Τὸ τοῦ Διονυσίου· Οὕτω γίνεται ἡ σταυροπροσκύ-
νησις ἐν ταύταις ταῖς τρισὶν ἡμέραις· ἀρξαμένης τῆς α' ὥρας, εἰς τῶν
ὑπηρετῶν σημαίνει τὸ σιδηροῦν, ὅτε δὲ τίθησι τὸ προσκυνητάριον ἐν
τῷ μέσῳ, ἀρξαμένου δὲ τοῦ Τὸ πρῶτῳ εἰσάκουσον κ. τ. λ., ὁ κανονάρ-
χης ποιεῖ τὰ συνήθη προσκυνήματα ἐνώπιον τοῦ προσκυνήματος, ἐκεί-
νου δὲ ἀπελθόντος καὶ ἡμῶν φαλλόντων ἀργῶς· Τί σε καλέσωμεν,
ἐξέρχεται ὁ ἱερεὺς μετὰ θυμιατοῦ, ἐνδεδυμένος ἐπιτραχήλιον καὶ φε-
λώνιον, καὶ θυμιᾷ σταυροειδῶς τὸν τίμιον σταυρὸν, τὴν εἰκόνα τῆς μο-
νῆς καὶ τὸν ἡγούμενον, εἶτα ἐπιδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ τὸν θυμιατόν, καὶ
βαλὼν τὸ ἑαυτοῦ καλυμμάχιον, προσκυνεῖ μετὰ τοῦ ἡγουμένου, ὡς καὶ ἐν
τῇ κυριακῇ εἴρηται, κατὰ τὴν τάξιν, βαλόντες καὶ τὰς μετανοίας· Ἡμεῖς
δὲ μετὰ τὸ Τί σε καλέσωμεν, εὐθὺς φάλλομεν· Τὸν Σταυρὸν σου προσ-
κυνοῦμεν, ἐκ γ', εἶτα τὸ ἰδιόμελον, καὶ οἱ ἀδελφοὶ προσκυνοῦσιν εὐ-
τάκτως ἀνά δύο, ὡς καὶ τῇ κυριακῇ, καὶ μετὰ τὸ ἰδιόμελον τὸ Τρι-
άχιον, τὸ κοντάχιον τοῦ σταυροῦ κ. τ. λ. καὶ ἀπόλυσις [стр. 462].

Службѣ великаго акаѳиста (см. ниже въ Иверскомъ руко-
писномъ соборномъ Типиконѣ). Къ ней примѣчанія: 1) Τὸ τοῦ
Διονυσίου· φάλλομεν τὸ μεσονυχτικὸν τοῦ σαββάτου, ὡς ἔθος, ἐν τῷ
νάρθηκι, 2) Σχόλιον· Ἰστέον, ὅτι ἐν πολλοῖς τῶν μονα-
στηρίων· ἐξῶθεν τοῦ βήματος, ἔμπροσθεν τῶν ἀγί-
ων θυρῶν λέγει τοὺς οἴκους ὁ ἱερεὺς, οἶμαι δὲ τὸ ἐν-
τὸς χρεῖττον εἶναι, δι' ὃ καὶ ἐπεκράτησε παρὰ τοῖς
πλείστοις, 3) Τὸ τοῦ Διονυσίου· κατὰ τὸ ἔθος οἱ χοροὶ τὸ Τῆ
ὑπερμάχῳ φάλλουσι καὶ τὸ Χαῖρε, νόμφη ἀνούμφευτε, καὶ τὸ Ἀλ-
ληλούια, εἰς ἕκαστον οἶκον, πλὴν ὁ α' χορὸς τοῦ α' καὶ β' οἴκου,
ὁ β' τοῦ γ' καὶ δ' οἴκου καὶ πάλιν ὁ α' τοῦ ε' καὶ ς' οἴκου τὰ τέλη
εἰς δὲ τὴν β' στάσιν ἄρχον, 4) Τὸ τοῦ Διονυσίου· καὶ τινὰ Τριῶδια
χειρόγραφα περιέχουσι καὶ β' κανόνας τῆς Θεοτόκου, διαλαμβάνον-
τα περὶ τῆς ὑποθέσεως (τὰ ἀντιστρόφως κ. τ. λ. τῆς ἡμέρας, λέγε-
ται ὁ α' εἰς ἠ' καὶ ὁ β' εἰς ς', 5) Τὸ τοῦ Διονυσίου· ἡ μὲν αἵτησις
παρὰ τοῦ ἐφημερίου ἱερέως, οἱ δὲ οἴκοι ὑπὸ τοῦ γ' κατὰ τὴν τάξιν
ιερέως, 6) Τὸ τοῦ Διονυσίου καὶ τὸ ἔθος μετὰ τὴν καταβασίαν τῆς
ς' ὥδῃς ἢ συναπτῇ παρὰ τοῦ ἐφημερίου ἱερέως, τὸ κοντάχιον, οἱ οἴκοι

παρὰ τοῦ δ' ἱερέως Η· 7) ἢ ζ' καὶ ἡ' ὧδαὶ οὐ στιχολογοῦνται ἔλαι, ἀλλὰ μόνον οἱ συνήθεις στίχοι [стр. 468, 469).

Περὶ τοῦ Τετραευαγγελίου, ὅπως ἀναγινώσκεται ἐν ταῖς δυαδὲς ἐβδομάσι τῆς ζ' καὶ τῆς μεγάλης.

Ἰστέον, ὡς ἀπὸ τῆς β' τῆς ἑκτῆς ἐβδομάδος ἀρχόμεθα ἀναγινώσκειν ἐν ταῖς ὥραις, τῆς τρίτης δηλαδή ὥρα, τῆς ζ' καὶ τῆς θ' εἰς τὸ Τετραευαγγέλιον. Ἀναγινώσκομεν οὖν, ὡς εἴρηται, τῆς β', τῆς δ' [καὶ τῆς παρασκευῆς, τῆς δὲ γ' καὶ τῆς ε' ἀναγινώσκομεν τὸν πρὸς ποιμένα λόγον τοῦ Κλίμακος. Καὶ ἀναγινώσκομεν ἐν ταῖς γ' ταύταις ἡμέραις τοὺς δύο εὐαγγελιστάς, τὸν Ματθαῖον δηλαδή καὶ τὸν Μάρκον, τῆς δὲ μεγάλης β' καὶ τῆς μεγάλης γ' καὶ τῆς μεγάλης δ' ἀναγινώσκομεν τὸν Λουκᾶν καὶ τὸν Ἰωάννην ἄχρι τῆς διαθήκης· δύο μέντοι ἀναγνώσεις ποιούμεν τῆς παρασκευῆς, καὶ τῆς μεγάλης δ' ὁμοίως δύο. Προτίθεται τοίνυν ἀναλόγιον μετὰ βλατίων μέσον τοῦ ναοῦ, ἐν ᾧ τίθεται τὸ Τετραευαγγέλιον, λαμπάδος μιᾶς μετὰ κηρομανουαλίου ἀπτούσης ἐκ πλαγίου αὐτοῦ. Ψαλλομένου οὖν τοῦ θεοτοκίου τῆς ὥρας, ἤγουν τὸ Θεοτόκε σὺ εἶ ἡ ἄμπελος, ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς ἐπιτραχήλιον καὶ φελώνιον πορφυροῦν, πρότερον πρὸς τὸν προεστῶτα ποιήσας μετάνοιαν καὶ ἐλθὼν, θυμιᾷ τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον κύκλῳ σταυροειδῶς, εἶτα θυμιᾷ τὸν προεστῶτα καὶ αὐθις τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον ἀπὸ τοῦ ἔμπροσθεν μέρους καὶ μόνον, καὶ πληρωθέντος τοῦ θεοτοκίου, ἐκφωνεῖ Σοφία, ὀρθοί, καὶ τὰ λοιπά, ὡς συνήθως, καὶ ἀναγινώσκει, ἡμῶν ἀσκεπῶν ἐστῶτων καὶ ἀκρωμένων. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἀναγνώσεως, προσκυνήσας καὶ ἀσπασάμενος τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, εἶτα προσκυνήσας καὶ τοὺς δύο χορούς, ἀπέρχεται. ВЪ ПРИМѢЧАНІИ: Τὸ τοῦ Διονυσίου· Ἀρχόμεθα τοῦ Τετραευαγγελίου ἀπὸ τῆς δ' τῶν Βαίων, καὶ ποιούμεν τὸν μὲν Ματθαῖον στάσεις ζ', τὸν δὲ Μάρκον στάσεις γ', καὶ ἀναγινώσκεται ὁ Ματθαῖος τῆς δ' καὶ ε', τῆς δὲ παρασκευῆς ὁ Μάρκος. Ὅμοίως τὸν Λουκᾶν εἰς στάσεις ζ', τὸν δὲ Ἰωάννην στάσεις γ', καὶ ὁ μὲν Λουκᾶς πληροῦται τῆς μεγάλης β' καὶ μεγάλης γ', ὁ δὲ Ἰωάννης τῆς μεγάλης δ' μέχρι τῆς διαθήκης τῶν παθῶν. Τεθέντος δὲ τοῦ ἀναλογίου, ὅτε ψάλλεται τὸ Κύριε, ὁ τὸ πανάγιόν σου, ἢ τὸ Ὁ δι' ἡμᾶς, μετὰ τὸ ποιῆσαι τὰ προσκυνήματα ὁ κανονάρχης, ὡς ἔθος, καὶ ἀρχόμεθα ψάλλειν τὸ θεοτοκίον τῆς ὥρας τὸ Θεοτόκε, σὺ εἶ, ἢ τὸ Ὁ δι' ἡμᾶς (ἐν γὰρ τῆς ζ' μετὰ τὴν προφητεῖαν), ἐξέρχεται ὁ ἱερεὺς, προθυμιάσας τὴν ἁγίαν τράπεζαν σταυροειδῶς, μετὰ φελωνίου καὶ ἐπιτραχιλίου διὰ τῶν βημοδύρων, καὶ ἄρχεται καὶ θυμιᾷ σταυροειδῶς τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον.

εἶτα τὴν εἰκόνα τῆς μονῆς καὶ τὸν καθηγούμενον καί, ἐπιδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ τὸν θυμιατόν, ἄρχεται· Σοφία, ὀρθοὶ κ. τ. λ. Φθάσας δὲ εἰς τὸ σημεῖον, κλείσας τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, ἀσπάζεται αὐτὸ καὶ ποιεῖ μετάνοιαν μίαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ καὶ ἀνά μίαν εἰς τοὺς χοροὺς καί, εἰσελθὼν εἰς τὸ θυσιαστήριον, ξεφορένει. Εἰς δὲ τὴν θ', ὅταν ποιήσῃ τὴν μετάνοιαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ καὶ ἀνά μίαν εἰς τὸν δεξιὸν χορόν, ὑποστρέφων, περιπτύσσει τῇ ποδιᾷ τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ἐπαίρει αὐτὸ ἐκ τοῦ ἀναλογίου καὶ ὁ ὑπηρέτης, ἄρας τὸ ἀναλόγιον ἐκ τοῦ μέσου, τίθησιν ἐν τῷ ἰδίῳ τόπῳ [стр. 470), Діонисіат. Тип. [л. 203 об.— 204).

Замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου· Εἰς τὴν ἀπόλυσιν (вечерни Вербнаго воскресенья) λέγει ὁ ἱερεὺς· Ὁ ἐπὶ πόλου ὄνου καθεσθῆναι κ. τ. λ., καὶ ἀποδίδεται ἡ ἑορτή, ἥδη αἴρεται καὶ ἡ εἰκὼν τῆς Βαϊοφόρου ἀπὸ τοῦ προσκυνήματος. Καὶ νῦν λέγει μέγα ἀπόδειπνον ἔνδον καὶ χρεῖτον εἰς τὰ τριψῆδια λέγομεν τοὺς εἰρμούς ἀπαξ ἐν ἀρχῇ, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὸ τέλος, εἰμὴ μόνον τῆς Θεοτόκου.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι κώδωνας (въ страстную седмицу) οὐ σημαίνομεν ἄχρι τοῦ μεγάλου σαββάτου, ἐκτὸς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, οἳ ἡμέρα τύχοι [стр. 477), Діон. Тип. [л. 207 об.).

Σημείωσαι δέ, ὅτι παρὰ τοῖς πλείστοις τὰ τοιαῦτα τοῦ ὄρθρου (съ понедѣльника страстной седмицы и другихъ дней) εὐαγγέλια οὐ λέγονται, οὐκ οἶδα δι' ἣντινα τὴν αἰτίαν. Положены евангелія.

Внизу примѣчаніе: Οὐδὲ τὸ τοῦ Διονυσίου ἀναφέρει περὶ τούτων, ἐν τισὶ δὲ λέγονται εὐθὺς μετὰ τὸ κάθισμα, ἢ ἀνάγνωσις χωρὶς δηλαδὴ προκειμένου καὶ τοῦ Πᾶσα πνοή [стр. 478).

Ἐν τῇ σ' ὥρᾳ (въ среду страстную) ἀποδίδομεν τὸ Ψαλτήριον, καὶ ψάλλομεν τὸν τελευταῖον ψαλμὸν μετὰ μέλους, ἥτοι τὸ Αἰνεῖτε τὸν Θεὸν ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ εἰς ἧχον πλ. β', λέγοντες καὶ τροπάρια τινὰ ἁσματικά σ' εἰς δόξαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ [Діон. л. 211 об.). Θυμιᾷ δὲ καὶ ὁ κανδηλάπτης, τούτων ψαλλομένων, ὧν μετὰ τὴν συμπλήρωσιν, ψάλλομεν τὸ Ἄξιόν ἐστιν ὡς ἀληθῶς, μεγαλοφώνως καὶ ἀργά. Συνάπτομεν δὲ μετὰ τῆς τριδέκτης καὶ τὴν θ' καὶ τοὺς μακαρισμούς, ποιῶντες καὶ τὰς συνήθεις μετανοίας, εἶτα, τοῦ κανδηλάπτου τὸ σιδηροῦν κρούσαντος, καὶ πάντων τῶν ἀδελφῶν καὶ αὐτῶν τῶν ἐν τῷ νάρθηκι ἔνδον τοῦ καθολικοῦ ναοῦ εἰσελθόντων, ὁ ἱερεὺς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν ἐλθὼν, λέγει τὴν εὐ-

χὴν τῆς ἀπολύσεως ταύτην μεγαλοφώνως, πάντων ἡμῶν ἀσχεπῶν ἐπ' ἐδάφους κειμένων· Δέσποτα πολυέλεε, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, καὶ εὐθὺς λέγει ὁ προεστῶς· Εὐλογήσατε, πατέρες ἅγιοι, συγχωρήσατέ μοι τῷ ἀμαρτωλῷ, εἴτι ἡμαρτον ἐν ὄλῃ μου τῇ ζωῇ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἀγία καὶ μεγάλη μ' ἔργῳ, λόγῳ, διανοίᾳ καὶ πάσῃ μου τῇ αἰσθήσει. Καὶ ἀποκρίνονται αὐτῷ πάντες· Ὁ Θεὸς συγχωρήσαι σοι, καὶ εὐθέως ἀνίσταται, καὶ οὕτως ἄρχονται οἱ ἀδελφοὶ πάντες εἰς καθ' εἰς κατὰ τάξιν ἀπὸ γῆς, τὸν αὐτὸν λόγον λέγοντες, καὶ ὑπὸ τῶν λοιπῶν συγχωρεῖσθαι καὶ ἀνίστασθαι. Πάντων οὖν συγχωρηθέντων καὶ ἀνιστάντων, λέγει ὁ ἱερεὺς· Εὐξώμεθα ὑπὲρ τῶν κραταιῶν ἡμῶν, καὶ τὰς λοιπὰς αἰτήσεις, ὡς σύνηθες, καὶ εὐθὺς λέγει ὁ προεστῶς στίχους, καὶ ποιήσαντες αὐτῷ μετάνοιαν καὶ συγχωρηθέντες, ἀπερχόμεθα ἐν τοῖς ἰδίῳις κελλίοις. Ἀποδίδομεν ἐνταῦθα καὶ τὰς μετανοίας, πλήν τῶν ἐν τῇ προηγιασμένη, ὡς δεδήλωται [стр. 482), Діон. Тип. [л. об.). Τινὲς δὲ ἐνταῦθα (въ средѣ великѣю) οὐδ' ὄλως ψάλλουσιν ἀπόδειπνα, ἕτεροι δὲ ψάλλουσιν ἐν τῷ νάρθηκι τὸ μικρὸν, ψάλλοντες καὶ τὸ τριψῆδιον τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου. По этому поводу замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου λέγει· ψάλλομεν τὸ μεσονυκτικὸν ἐν τῷ νάρθηκι, οὐ μόνον δὲ ἐν ταύτῃ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐπαύριον καὶ τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ, ἅπερ πάντῃ ἀνάρμοστα, ὅθεν βέλτιον τὸ οὐδ' ὄλως ψάλλεσθαι μεσονυκτικὸν ἐν ταῖς τρισὶ ταύταις ἀγίαις ἡμέραις, ὃ καὶ ἕως τῆς β' τοῦ Θωμᾶ [стр. 483).

Περὶ δὲ τὸ μέσον τῆς ἡμέρας (четверга великаго) σημαίνει τὸ μικρὸν καὶ ψάλλομεν τὰς γ' ὥρας κατ' αὐτὸν ἐν τῷ νάρθηκι, ὡσαύτως καὶ τοὺς μακαρισμοὺς ἄνευ μέλους, τὸ Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, Ἄνες, ἄφες, Πάτερ ἡμῶν, τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας, Κύριε ἐλέησον μ' καὶ ἀπόλυσίς. Внизу замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου· Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ περὶ γ' ὥραν τῆς ἡμέρας σημαίνει τὸ μέγα σήμαντρον, τὸ σιδηροῦν τὸ ἄνω καί, συναχθέντων τῶν ἀδελφῶν, προτίθεται τὸ ἀναλόγιον μετὰ τῆς κανδήλας ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἐξ ἑκατέρου μέρους τὰ β' εἰσοδικὰ καὶ ἐκ δεξιῶν τὸ ἀναλόγιον μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, εἶτα ψάλλεται τὸ εὐχέλαιον. Καὶ μετὰ τὸ χρισθῆναι πάντας ἐκ τοῦ ἁγίου ἐλαίου, γίνεται ἀπόλυσίς. Καὶ εὐθὺς, κρουσθέντος τοῦ μικροῦ σιδηροῦ, γίνεται Εὐλογητός, καὶ ἡμεῖς Τρισάγιον κ. τ. λ., καὶ ἀναγινώσκειται ἡ συγχωρητικὴ εὐχὴ παρὰ τοῦ προεστῶτος, καὶ οὕτω γίνεται ἀπόλυσίς. Καὶ μετὰ μικρὸν ψάλλομεν τὰς γ' ὥρας ἐν τῷ νάρθηκι μετὰ τῶν τοπικῶν κ. τ. λ., ἄνευ τοῦ Εὐλογήσω τὸν Κύριον· τοῦτο γὰρ λέγεται μετὰ

τὴν λειτουργίαν καὶ τὸ Ὑψώσω σε, ἀπερχόμενοι εἰς τὴν τράπεζαν. [стр. 484]; Діон. Тип. [л. 313]. На литургіи «Вечери твоея тайныя» пѣніи 3 раза, вмѣсто «Иже херувимы». Τὸ τοῦ Διονυσίου τὸ τρισσεύεσθαι τοιοῦτον ἔστι, λέγει ὁ α' χορὸς ὅλον χόμα, καὶ ὁ β' ὁμοίως, εἶτα πάλιν ὁ α', νῦν δὲ μετὰ μέλους, εἰς δὲ τὸ ὕστερον μόνον λέγεται Ἀλληλούια [стр. 485]; Діон. Тип. [л. 214 об.).

На утрени въ великій четвертокъ свѣчи раздають во время шестопсалмия. Ектенью малую произноситъ священникъ. По этому поводу замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου χωρὶς συναπτῆς, ἀλλ' εὐθὺς μετὰ τὸ τέλος τοῦ τροπαρίου ἐκφωνεῖ: Ἐπεὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιοθῆναι, λέγει δὲ τοῦτο ὁ προεστώς, πρότερον εἰσελθὼν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα καὶ φορέσας ἐπιτραχήλιον καὶ φελώνιον, καὶ θυμιάσας σταυροειδῶς τὴν ἁγίαν τράπεζαν, μετὰ τὸ τέλος τοῦ τροπαρίου ἐκφωνεῖ: Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιοθῆναι (οὐκ οἶδα δέ, εἰ ἀρμόζει τὸ φελώνιον) [стр. 488]; Діон. Тип. [л. 215).

[стр. 490). Часы великой пятницы. Ὡρα δὲ πρώτη τῆς ἡμέρας σημαίνει τὸ μικρὸν καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ εὐλογοῦντος τοῦ ἱερέως, ἀρχόμεθα τῆς α' ὥρας, λέγοντες Τρισάγιον κ. τ. λ., Κύριε ἐλέησον ιβ' καὶ τοὺς ψαλμοὺς, ψαλμὸς β'. Ἰνα τί ἐφρύαξαν ἔθνη, ψαλμὸς μ'. Μακάριος ὁ συνίων ἐπὶ πτωχόν, καὶ τὸν ρ'. Ἐλεος καὶ κρίσις ἄσομαί σοι, Δόξα, τροπάριον ἦχος πλ. β' ¹⁾. Μόνον ἐπάγη τὸ ξύλον, Καὶ νῦν, Τί σε καλέσωμεν, καὶ εὐθὺς τροπάρια γ', ἀπὸ τῶν ιβ', ἃ καὶ δευτεροῦμεν, ψάλλοντες αὐτὰ ἀνά μέρος οἱ β' χοροί, τὸ μὲν α' [стр. 491) ἄνευ στίχου, εἰς δὲ τὸ β' λέγομεν στίχους τούςδε: Διμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου, καὶ Ἔδωκαν εἰς τὸ βρώμα μου, εἰς δὲ τὸ γ', ἐνούμενοι οἱ β' χοροί, λέγουσι: Δόξα καὶ νῦν, πάλιν τὸ αὐτό. Ὁ δὲ κανδηλάπτης, τούτων ψαλλομένων, θυμιᾷ. Οὕτω ποιῶσι καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς τροπαρίοις τῶν ὥρων. Εἶτα τροπάριον τῆς προφητείας ἦχος α'. Σταυρωθέντος σου Χριστέ ²⁾, προκείμενον ἦχος δ'. Ἡ καρδιά αὐτοῦ συνήγαγεν ἀνομίαν, στίχος: Μακάριος ὁ συνίων ἐπὶ πτωχόν, Προφητείας Ζαχαρίου. Τάδε λέγει Κύριος: Λήψομαι τὴν ράβδον μου, ὁ ἀπόστολος πρὸς Γαλάτας: Ἀδελφοί, ἐμοὶ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι, ζήτηι κυριακῇ κβ' ἀπὸ τοῦ μέσου, εὐαγγέλιον κατὰ

¹⁾ τὰ τοῦ δ', τροπάριον: Σταυρωθέντος σου Χριστέ κ. τ. λ. εἶκοιεν, ἄλλο τροπάριον ἔχει τῆς προφητείας.

²⁾ τὸ τοῦ δ'. Ὡς

Ματθαῖον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ πρώτας γενομένης, συμβούλιον ἔλαβον τέλος· Ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου, ζήτηι εἰς τὸ Τετραευάγγελον ἀδιακόπως, καὶ εὐθὺς ἢ κατήχησις ¹⁾ τοῦ Στουδίτου, εἶτα τὰ διαβήματα μου, Τρισάγιον, μετὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ κοντάκιον· Τὸν δι' ἡμᾶς σταυρωθέντα, Κύριε ἐλέησον μ', ἢ εὐχή· Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ κ. τ. λ. συνήθως, καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

"Ὡρα τρίτη. Περί δὲ ὥραν²⁾ εἴ σημαίνει τὸ μικρόν³⁾ καὶ συναχθέντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀρχόμεθα τῆς γ' ὥρας, ὡς ἔθος, ψαλμοὺς δὲ λέγομεν ἀντὶ τῶν συνήθων τούσδε· ψαλμὸς λζ'. Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με, ψαλμὸς ογ'. "Ἰνα τί ὁ Θεὸς ἀπόσω εἰς τέλος, καὶ τὸν ν', Δόξα, τροπάριον ἤχος πλ. β'. Κύριε, κατέκρινάν σε οἱ Ἰουδαῖοι, Καὶ νῦν, Θεοτόκε σὺ εἶ ἡ ἄμπελος, εἶθ' οὕτως τροπάρια γ', ἐκ τῶν ιβ', ὡς ἐδηλώθη ἐν τῇ α' ὥρᾳ [π. 492). Μετὰ δὲ ταῦτα προκείμενον ἤχος δ'· "Ὅτι ἐγὼ εἰς μάλιστα εἶμαι, στίχος· Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου, Προφητείας Ἡσαίου· Κύριος δίδωσί μοι γλῶσσαν, ζήτηι τῇ μεγάλῃ εἰς ἑσπέρας, ὁ ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους· Ἀδελφοί, ἔτι Χριστός, ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν, ζήτηι κυριακῇ γ' ἀπὸ τοῦ μέσου, εὐαγγέλιον κατὰ Μάρκον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ συμβούλιον ἐποίησαν οἱ ἀρχιερεῖς, τέλος· αἱ συναναβάσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα, ζήτηι καὶ τοῦτο ὁμοίως εἰς τὸ Τετραευαγγέλιον ἀδιακόπως, καὶ εὐθὺς τίθεται ἀνάγνωσις, λόγος τοῦ Νικομηδείας Γεωργίου, οὗ ἡ ἀρχή· Πρὸς ὑψηλοτάτην, ἢν καὶ ποιούμεν δόσεις γ', εἶτα Κύριος ὁ Θεὸς εὐλογητός, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ὥρας, ὡς σύνηθες.

"Ὡρα ἕκτη. Καὶ λεγομένου στιχηροῦ, συνάπτομεν καὶ τῆς ε' ὥραν, ὡς σύνηθες, ψαλμοὺς δὲ λέγομεν τούσδε· ψαλμὸς κα'. Ὁ Θεός, ὁ Θεός μου, πρόσχες μοι, ψαλμὸς πζ'. Κύριε, ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας μου, καὶ τὸν συνήθη· Ὁ κατοικῶν ἐν βοήθειᾳ, Δόξα, τροπάριον ἤχος β'. Σωτηρίαν εἰργάσω, Καὶ νῦν, "Ὅτι οὐκ ἔχομεν, καὶ πάλιν τροπάρια γ' ἀπὸ τῶν ιβ', προκείμενον ἤχος πλ. δ'. Ἐδῶκαν εἰς τὸ βρῶμά μου, στίχος· Σῶσόν με, ὁ Θεός, ὅτι εἰσήλθουσαν, Προφητείας Ἡσαίου· Ἴδοὺ συνήσει ὁ παῖς μου· ζήτηι τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἑσπέρας, ὁ ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους· Ἀδελφοί, ὁ ἀγιάζων καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι, ζήτηι Δεκεμβρίου κς', εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον,

¹⁾ Въ ркп. Костамон. относительно этого внизу страницы сдѣлано замѣчаніе: οὐκ εὐθὺς, ἀλλὰ μετὰ τῆν εὐχὴν τὸ Χριστὸ τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὡς ἐστὶ σύνηθες [π. 272 об.). ²⁾ Ивер. περί δὲ ὥραν ζ'. ³⁾ Ивер. τὸ ἥλιον.

τέλος· ἀκολουθήσασαι ἀπὸ τῆς Γαλλιλαίας, ζήτηι εἰς τὸ Τετραευαγγέλιον ἀδιακόπως, εἶτα ἀνάγνωσις, μεθ' ἣν Ταχὺ προκαταλαβέτωσαν, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ὥρας.

[**στρ. 493**]. Ὡρα θ'. Συνάπτομεν καὶ τὴν θ' ὥραν, λέγοντες Τρισάγιον καὶ ψαλμὸς τοῦδε· ψαλμὸς ξη'. Σῶσόν με, ὁ Θεός, ὅτι εἰσήλθουσαν, ψαλμὸς ξθ'. Ὁ Θεός, εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες, καὶ τὸν πέ· Κλῖνον, Κύριε, τὸ οὖς σου, Δόξα, τροπάριον ἦχος πλ. δ'. Βλέπων ὁ ληστής, Καὶ νῦν, Ὁ δι' ἡμᾶς γεννηθεὶς, εἶτα τὰ ὑπόλοιπα τροπάρια γ' ἐκ τῶν ιβ', προκείμενον ἦχος δ'. Εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, στίχος· Οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, Προφητείας Ἱερεμίου· Κύριε, γνώρισόν μοι καὶ γνώσομαι, ζήτηι τῇ μεγάλῃ ε' πρωί, ὁ ἀπόστολος· Πρὸς Ἑβραίους· Ἀδελφοί, ἔχοντες παρρησίαν, ζήτηι κυριακῇ πρὸ τῆς ς' τοῦ Νοεμβρίου, εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἄγουσι τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον, τέλος· ὄφονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν, ζήτηι εἰς τὸ Τετραευαγγέλιον ἀδιακόπως, εἶτα ἀνάγνωσις εἰς τὸν ῥηθέντα λόγον, μεθ' ἣν Μὴ παραδώης ἡμᾶς καὶ τὰ λοιπὰ συνήθως, μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν· Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ μακροθυμήσας, οἱ Μακαρισμοὶ χύμα, τὸ Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, Ἄνες, ἄφες, Πάτερ ἡμῶν, τὸ κοντάκιον, Κύριε ἐλέησον μ', Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον, Εὐλόγησω τὸν Κύριον, Τὴν τιμιωτέραν τῶν χερουβίμ, καὶ γίνεται ἀπόλυσις. **СН. [Л. 41]**).

[**στρ. 494**]. Ἑσπέρας. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ (т. е. въ пятницу), περὶ ὥραν ι' σημαίνει καὶ τὸ σιδηροῦν μόνον, καὶ συναχθέντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀρχόμεθα τοῦ ἑσπερινοῦ. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα¹⁾ ἰστώμεν στίχους ς' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἰδιόμελα τὸν α', ὃν καὶ δευτεροῦμεν, τοὺς γ' δευτέρους, καὶ τὸν πλ. β'. Σήμερον ὁ Δεσπότης τῆς κτίσεως, Δόξα ὁ αὐτός, Ὡ πῶς ἡ παράνομος συναγωγή, Καὶ νῦν ὁ αὐτός, Φοβερὸν καὶ παράδοξον μυστήριον, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ Φῶς ἰλαρὸν, προκείμενον ἦχος δ'. Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου, στίχος· Ὁ Θεός, ὁ Θεός μου, πρόσχες μοι, ἀνάγνωσμα πρῶτον τῆς Ἑξόδου, προκείμενον ἦχος δ'. Δίκασον, Κύριε, τοὺς ἀδικούντάς με, στίχος· Ἐπιλαβοῦ ὄπλου καὶ θυρεοῦ, ἀνάγνωσμα β' Ἰώβ, καὶ μετὰ τοῦτο ἀνάγνωσμα Ἡσαίου, καὶ εὐθὺς προκείμενον τοῦ ἀποστόλου ἦχος πλ. β'. Ἔθεντό με ἐν λάκκῳ κατωτάτῳ, στίχος· Κύριε ὁ Θεός τῆς σωτηρίας μου, ὁ ἀπόστολος· Πρὸς Κορινθίους α'. Ἀδελφοί, ὁ λόγος ὁ τοῦ σταυροῦ,

1) Иверск. ркп.: μετὰ τὸν προσημακόν.

Ἄλληλοῦα ἦχος πλ. α΄ Σῶσον με, ὁ Θεός, ὅτι εἰσήλθωσαν, στίχος· Ὀνειδισμόν προσεδόκησεν ἡ ψυχὴ μου, στίχος· Σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ, εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Τῷ καιρῷ ἐκεῖνω, συμβούλιον ἔλαβον, οὗ μετὰ [στρ. 495), τίθεται προσκόνημα ὁ ἐνταφιασμός ¹⁾. Εἶθ' οὕτως· Εἶπωμεν πάντες κ. τ. λ., τῆς ἐκτενῆς, τὸ Καταξίωσον, Πληρώσωμεν τὴν ἑσπερινήν, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ψάλλομεν στιχηρὸν ἦχος β΄· Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σε νεκρὸν, καὶ ἕτερα β΄, ὁμοία τούτῳ, στίχους δὲ λέγομεν· Ὁ Κύριος ἐβασίλευσε, καὶ Καὶ γὰρ ἐστερέωσε, Δόξα καὶ νῦν ἦχος πλ. α΄· Σὲ τὸν ἀναβαλλόμενον, ἀπολυτίκιον ἦχος β΄· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, μέχρι τοῦ Κηδεύσας ἀπέθετο, ὁ δὲ ἱερεὺς· Σοφία, καὶ ἀπόλυσις. Τὰ δὲ ἀπόδειπνα ²⁾ ψάλλομεν οἱ εἰδότες ἐν τοῖς κελλίοις, τινὲς δὲ ἐνταῦθα ψάλλουσιν ἐν τῷ νάρθηκι ἀντὶ ἀποδείπνων τὸν εἰς τὸν θρῆνον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου κανόνα ἦχος πλ. β΄, πρὸς Κύματι θαλάσσης, Θέλων σου τὸ πλάσμα, ποίημα τοῦ κυρίου Συμεὼν τοῦ Μεταφραστοῦ, λέγοντες Τρισάγιον, Δεῦτε προσκυνήσωμεν, τὸν ν', καὶ εὐθὺς τὸν κανόνα. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ κανόνος, Τρισάγιον, τὸ τροπάριον· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, Δόξα καὶ νῦν, Ἵπερδεδοξασμένη ὑπάρχεις, καὶ ἀπόλυσις.

Τῷ ἀγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ.

[στρ. 495) Εἰς ³⁾ τὸν ὄρθρον σημαίνει ὥρα ς⁴⁾ καὶ μετὰ τὸ ἐξάψαλμον, εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον ἦχος β΄· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, Δόξα, Ὅτε κατήλθες πρὸς τὸν θάνατον, Καὶ νῦν, Ταῖς μυροφόροις

¹⁾ Τὸ τοῦ Διονυσίου λεγομένου τοῦ εὐαγγελίου, ὅταν ἔλθῃ εἰς τὸ Ὁφίας δε γινομένη κ. τ. λ., αἶρεται ἡ εἰκὼν τῆς σταυρώσεως ἐκ τοῦ προσκονήματος, καὶ τίθεται ἡ ἀποκαθήλωσις. Μετὰ δὲ τὸ εὐαγγέλιον τίθεται τὸ προσκόνημα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, καὶ δύο μανουάλια ἐνθεν καὶ ἐνθεν, ὁ δὲ διάκονος λέγει τὸ Εἶπωμεν πάντες κ. τ. λ. Μετὰ τὴν ἐκφώνησιν, ἐξεληθὼν ὁ ἱερεὺς σὺν τῷ διακόνῳ, ἵσταται πλησίον τῶν . . . καὶ ἡμεῖς πάντες κύκλῳ τοῦ προσκονήματος, ψάλλοντες τὰ ἀπόστιχα, εἰς δὲ τὸ Δόξα, προσκυνούμεν ἀνά δύο εὐτάκτως κ. τ. λ. Ταῦτα παλαιὰ ἴσως, νῦν δὲ ἄλλως πῶς· ψάλλομένων τῶν ἀποστίχων, εὐγάλουσι οἱ ἱερεῖς φορεμένοι τὸν ἐπιτάφιον, καὶ τιθέασιν αὐτὸν ἐν τῷ μέσῳ, καὶ γίνεται ἡ προσκόνησις εὐτάκτως κ. τ. λ. Эпи замѣчанія имѣются и въ Иверскомъ соборномъ Типиконѣ. ²⁾ Τὸ τοῦ Διονυσίου· Τὸ μικρὸν ἀπόδειπνον ἐνδον τοῦ ναοῦ, βαλόντος τοῦ ἱερέως ἕσωθεν τοῦ βήματος τὸν Εὐλόγητόν, καὶ ψαλλομένου συνήθως τοῦ Ἄξιόν ἐστιν, θυμιῶμεν, κοντάκιον· Τὴν ἄβυσσον ὁ κλείσας κ. τ. λ. ³⁾ Ивер. ркп. Περί δὲ ὥραν γ' τῆς νυκτὸς σημαίνει καὶ ψάλλομεν τὸ μεσονυκτικὸν τοῦ σαββάτου ἐν τῷ νάρθηκι, ἥτοι τὸ Σοὶ πρέπει ὕμνος, ἀντὶ δὲ τῶν τροπαρίων Μνήσθητι, Κύριε, καὶ τῶν λοιπῶν, λέγομεν τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας· Τὴν ἄβυσσον ὁ κλείσας, εἶτα τὸ Κύριε ἐλέησον β', Δόξα καὶ νῦν καὶ ἀπόλυσις. Εἰσελθόντες δὲ ἐν τῷ ναῷ, ἀρχόμεθα τοῦ ὄρθρου κ.τ.λ. ⁴⁾ τὸ τοῦ Διονυσίου οὕτω λέγει· περὶ ὥραν ς', εἰ δὲ Ἀπρίλιος, περὶ ε' ὥραν, νῦν δὲ οὕτως, ἀλλὰ περὶ δ', ἐνιοὶ δὲ καὶ ἀφ' ἑσπέρας.

γυναίξει, μέχρι τοῦ Ἐδείχθη ἀλλότριος¹⁾, ὧν ψαλλομένων, ὁ μὲν ἐκκλη-
σιάρχης διανέμει τὰ κηρία τοῖς ἀδελφοῖς, οἱ δὲ ἱερεῖς ἀλλάσσουν ἐπι-
τραχήλιον καὶ φελώνιον, καὶ ἐλθόντες μέσον τοῦ ναοῦ, ἔνθα καὶ τὸ
προσκόνημα ἴσταται, θυμιᾷ ὁ πρῶτος αὐτῶν τὴν ἁγίαν εἰκόνα σταυρο-
ειδῶς, εἶτα θυμιῶν ἀπὸ τοῦ ἔμπροσθεν μέρους, ψάλλει τροπάριον ἦχος
πλ. α'. Μεγαλυνόμεν σε ²⁾, ζωοδότα Χριστέ, καὶ εὐθέως ψάλλομεν τὸν
Ἀμωμον μετὰ τῶν μεγαλυναρίων³⁾ αὐτοῦ, τῶν ἱερέων θυμιώντων κατὰ
τάξιν. Κατὰ δὲ στάσιν γίνεται μικρὰ συναπτὴ καὶ ἐκφώνησις: "Οτι σὺ
εἶ ἡ ἀνάστασις, ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάπαυσις ἡμῶν, Χριστέ ὁ Θεός, καὶ σοῦ τὴν
δόξαν ἀναπέμπομεν ⁴⁾ κ. τ. λ. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ Ἀμώμου, Δόξα
καὶ νῦν οὐ λέγομεν, ἀλλ' εὐθέως τὰ ἀναστάσιμα τροπάρια ἦχος πλ. α'.
Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος κ. τ. λ., εἶτα ⁵⁾ καθίσμα: Τὸν τάφον σου Σωτήρ,

¹⁾ Ивер. ркп. καὶ κηροδοσίας γενομένης, καὶ τοῦ χοροῦ καὶ τῶν στατιαρίων καὶ τῶν
σταυρῶν ἀναφθέντων, ἐξέρχονται οἱ ἱερεῖς κ. τ. λ. ²⁾ Τὸ τοῦ Διονυσίου τὸ Ἡ ζωὴ ἐν τά-
φῳ λέγεται πεντάκις, τρεῖς παρὰ τῶν ἱερέων καὶ δις παρὰ τῶν χορῶν, εἰς οὓς χοροὺς ἔρχον-
ται καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ ἴστανται μέχρι τέλους τῆς στάσεως. Ὡστε εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ τέ-
λη τῶν στάσεων κυκλοῦν τὸν ἐπιτάφιον τοὺς ἱερεῖς, εἰς δὲ τὰ μέσα ἴστασθαι εἰς τοὺς χο-
ροὺς, καὶ μετὰ τὸ καθίσμα αἴρουν οἱ ἱερεῖς τὸν ἐπιτάφιον καὶ εἰσάγουσιν εἰς τὸ ἱερόν, τὸν
δὲ κράββατον ἐξάγουσιν οἱ ὑπηρέται εἰς τὸν νάρθηκα, εἰς δὲ τὴν δοξολογίαν εἰσάγεται αὐ-
θις ὁ κράββατος, καὶ φέρουσιν οἱ ἱερεῖς τὸν ἐπιτάφιον ἐσωθεν, καὶ ἐπιτιθέασιν τῷ κραβάτῳ,
καί, μετὰ τὸ τέλος τῆς δοξολογίας γίνεται ἡ εἰσοδος κ. τ. λ. κατὰ τὴν τάξιν. Νῦν δὲ ἀπ'
ἀρχῆς τῶν ἐγκωμίων μέχρι τοῦ καθίσματος περιέρχονται κύκλῳ τοῦ ἐπιταφίου, ψάλλον-
τες κ. τ. λ. καὶ ὁ ἐπιτάφιος κεῖται ἐν τῷ μέσῳ μέχρι τέλους τῆς δοξολογίας, καὶ τότε
φορεμένων τῶν ἱερέων, γίνεται λιτὴ κύκλῳ τοῦ ναοῦ, ψαλλομένου τοῦ νεκρωσίου Τρισαγίου

³⁾ Ивер. ркп. καὶ ἀποκρίνεται τὸ αὐτὸ τροπάριον ὁ ἐναρξάμενος χορὸς, ἦτοι ὁ ἀριστερός,
καὶ πάλιν τὸ αὐτὸ ὁ προεστῶς, συμπιπλόντων καὶ τῶν λοιπῶν ἱερέων, καὶ πάλιν τὸ αὐτὸ ὁ
δεξιὸς χορὸς καὶ πάλιν τὸ αὐτὸ οἱ ἱερεῖς, καὶ οὕτως ἄρχεται ὁ ἀριστερός χορὸς τῶν στίχων
τῆς α' στάσεως, ὥστε συμβαίνει πεντάκις ψάλλεσθαι τὸ πρῶτον τροπάριον, τρεῖς παρὰ τῶν
ἱερέων καὶ δις παρὰ τῶν δύο χορῶν. Καὶ οἱ μὲν λοιποὶ ἱερεῖς (въ Діонис. Тип. прибавлено:
βαλόντες τὰ ἑαυτῶν καμηλαύχια) ἀπέρχονται εἰς τὰ ἑαυτῶν στασιδία, ὁ δὲ προεστῶς θυμιᾷ
τὸν ναὸν ἅπαντα καὶ καθεξῆς οἱ λοιποὶ ἱερεῖς καὶ μετ' αὐτοὺς πάλιν οἱ διάκονοι κατὰ τάξιν
(въ Діонис. прибавлено: μετὰ δὲ τὸ θυμιᾶσαι, βαλὼν τὸ ἑαυτοῦ καμηλαύχιον ὁ θυμιᾶ-
σας ἱερεὺς, ποιεῖ ἐν τῷ μέσῳ μετάνοιαν καὶ εἰς τοὺς χοροὺς). Μετὰ δὲ τὸ Δόξα καὶ νῦν, τε-
λειωθεῖσης τῆς α' στάσεως, συνελθόντες οἱ ἱερεῖς ἔμπροσθεν τοῦ ἐπιταφίου, ψάλλουσι καταβασίαν
τὸ α' μεγαλυναρίον, ἦτοι: Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ, ἅπαξ, καὶ οὕτω γίνεται μικρὰ συναπτὴ παρὰ τοῦ διακό-
νου καὶ ἡ ἐκφώνησις παρὰ τοῦ ἱερέως: "Οτι σὸν τὸ κράτος. Καὶ οὕτως ἄρχεται πάλιν ὁ προ-
εστῶς τῆς β' στάσεως, λεγομένου τοῦ α' τροπαρίου πεντάκις, καθὼς εἶπομεν, τρεῖς μὲν παρὰ
τῶν ἱερέων καὶ δις παρὰ τῶν χορῶν. Εἶτα ἄρχεται ὁ δεξιὸς χορὸς τῶν στίχων τῆς β' στάσεως,
καὶ μετὰ τὸ τέλος ταύτης, συνελθόντων αὐθις ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἱερέων, ψάλλεται ἅπαξ κατα-
βασία τὸ α' τροπάριον, εἶτα πάλιν συναπτὴ μικρὰ καὶ ἐκφώνησις: "Οτι ἀγαθός. Καὶ πάλιν
ὁμοίως ἀρχὴ τῆς γ' στάσεως, καὶ μετὰ τὸ τέλος ταύτης εὐθὺς τὰ εὐλογητάρια κ. τ. λ. ⁴⁾ καὶ
αὕτη ἐν Κωνσταντινουπόλει οὐ λέγεται.

⁵⁾ Εἶτα, ψαλλομένου τοῦ καθίσματος, οἱ μὲν ἱε-
ρεῖς, ἄραντες τὸν ἐπιτάφιον, εἰσφέρουσιν αὐτὸν διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν ἔνδον τοῦ ἁγίου βήμα-
τος, καὶ ἀποτιθέασιν αὐτὸν ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης, οἱ δὲ ὑπηρέται, ὁ μὲν βάλλει ἀνάγνωσιν,

Δόξα και νῦν τὸ αὐτὸ και ἀνάγνωσις εἰς τὸν κατὰ Ματθαῖον, λόγος τοῦ εὐαγγελίου τῆς ἡμέρας, μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν εὐθύς ὁ ν' και ὁ κανὼν ἤχος πλ. β'. Κύματι θαλάσσης, ποίημα Μάρκου ¹⁾ ἐπισκόπου Ἰδρουῦντος, μέχρι τῆς ε' φθῆς (стр. 497), ἀπὸ δὲ τῆς ἕκτης φθῆς τοῦ ἁγίου Κοσμά· τετραψῆδιον γὰρ ἦν πρότερον, ἀνεπληρώθη δὲ εἰς κανόνα τέλειον ὕστερον παρὰ τοῦ δηλωθέντος Μάρκου κελεύσει Λέοντος τοῦ βασιλέως ²⁾, οὐ δευτεροῦμεν τοὺς εἰρμούς, τὰ δὲ τροπάρια ποιούμεν ιβ', ὕστερον δὲ πάλιν τοὺς εἰρμούς ὁμοῦ οἱ δύο χοροί³⁾, ἀπὸ γ' φθῆς κάθισμα ἤχος α' ⁴⁾. Συνδόνι καθαρά, Δόξα και νῦν τὸ αὐτὸ, και ἀνάγνωσις εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον, ἢ εἰς ἕτερον λόγον τῆς ἡμέρας, εἰ ἐστί, ἢ λόγον Γερμανοῦ, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ νέου, οὗ ἡ ἀρχή· Σάββατον μέγα ἐστί σήμερον, ἢ Μαξίμου τοῦ Πλανούδη, οὗ ἡ ἀρχή· Ἄ μὲν ἂν τις εἰκάσῃ, ἀφ' ε' κοντάκιον ἰδιόμελον ἤχος β'. Τὴν ἄβυσσον ὁ κλείσας, τὸν οἶκον και τὸ Συναξάριον, εἶτα ἀνάγνωσις, εἰ ἔχει ἡ ὥρα ⁵⁾. Μετὰ τὴν θ' ⁶⁾ φθῆν Ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν εἰς ἤχον β', ἐκ γ', ἑξαποστειλάριον οὐ λέγομεν. Εἰς τοὺς αἶνους, Πᾶσα πνοή, ἰστώμεν στίχους δ' και ψάλλομεν στιχηρὰ ἰδιόμελα τοὺς γ' δευτέρους και τὸν πλ. β'. Ἠτήσατο Ἰωσήφ, Δόξα ὁ αὐτός· Τὴν σήμερον μυστικῶς, Καὶ νῦν, Ὑπερευλογημένη, Δοξολογία μεγάλη, ἥς ψαλλομένης, ὁ ἱερεύς, ἀλλάξας πᾶσαν τὴν ἱερατικὴν στολήν, και εἶπερ εἰσὶ και ἕτεροι ἱερεῖς, ἀλλάξαντες ἐπιτραχήλια και φελώνια, ὁμοίως και οἱ διάκονοι, αἴρουν ἐπὶ τῶν ὤμων τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, ἐνηλειμμένον μετὰ Ἄμνου, και ψαλλομένου μεγαλοφώνως τοῦ Τρισάγιου ⁷⁾, ὡς ἔθος ἐστί ψάλλεσθαι αὐτὸ εἰς νεκρούς, εἰσοδεύουσι μετὰ λαμπάδων και θυμιατοῦ και ῥιπίδων, εἶπερ εἰσὶ, προηγουμένων ὁμοῦ και ἐφεπομένων, εὐτάκτως βαδίζοντες και ἀργῶς, ψάλλεται δὲ τὸ Τρισάγιον, τρίτον μὲν παρὰ τῶν ἱερέων, τρίτον δὲ παρὰ τῶν ἀδελφῶν, και τοῦτο πολλάκις ἕως ἂν οἱ ἱερεῖς πλησίον (стр. 498) ἔλθωσι τῶν ἁγίων θυρῶν. Ἐλ-

ὁ δὲ σβεννύει τοὺς κηροὺς (въ Діонис. Тип. πρώτην ἀνάγνωσιν μετὰ τὰ εὐλογητάρια, τὸ δὲ κράββατον τοῦ ἐπιταφίου τίθεται ἔξω ἐν τῷ νάρθηκι) και μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ὁ ν' και ὁ κανὼν τοῦ μεγάλου σαββάτου ἤχος πλ. β'. Κύματι θαλάσσης κ. τ. λ.

¹⁾ γεγονότος (Костамон. ркп. № 26 л. 247, об.).

²⁾ Этого замѣчанія о

Маркѣ, составитель великосубботняго канона, въ Иверской рукописи нѣтъ.

³⁾ Діонис. ἀνάπτονται και τὰ κηρία τῶν σταταριῶν. ⁴⁾ Τινὲς μετὰ τὸν Ἄμωμον τοῦτο λέγουσι, νῦν δὲ· Τὸν τάφον σου, Σωτήρ, ὅπερ ἀρμοδιότερον δοκεῖ μοι.

⁵⁾ Ивер. ркп. εἰς

τὴν ε' φθῆν ἀνάπτονται πάλιν τὰ κηρία τῶν σταταριῶν και οἱ σταυροί.

⁶⁾ εἰς τὴν θ' θυ-

μιᾶ ὁ διάκονος. ⁷⁾ ἑφεργόμεθα διὰ τῆς θύρας τοῦ βορείου μέρους.

θόντων δὲ ἐκεῖσε καὶ τοῦ Τρισαγίου πληρωθέντος, ἐκφωνεῖ ὁ διάκονος· Σοφία, ὀρθοί, καὶ εὐθέως οἱ ἱερεῖς εἰσοδεύουσι, τροπάριον ἤχος β'. Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ μεγαλοφώνως καὶ ἀργά, μέχρι τοῦ Κηδεύσας ἀπέθετο¹⁾, καὶ ἀποτίθενται τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον ἐν τῇ τραπέζῃ, καὶ καλύπτουσι αὐτὸ μετὰ τοῦ Ἀμνοῦ καὶ θυμιῶσιν ἐπάνω αὐτοῦ. Καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς· Πρόσχωμεν, Εἰρήνη πᾶσι, Σοφία, καὶ εὐθὺς ὁ κανονάρχης τὸ τροπάριον τῆς προφητείας ἤχος β'. Ὁ συνέχων τὰ πέρατα, προκείμενον τῆς προφητείας ἤχος δ'. Ἀνάστα, Κύριε, βοήθησον ἡμῖν, στίχος· Ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ὡσὶν ἡμῶν ἠκούσαμεν, προφητείας Ἰεζεκιήλ· Ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ χεὶρ Κυρίου, εἶτα ὁ ἱερεὺς πάλιν· Πρόσχωμεν, Εἰρήνη πᾶσι, Σοφία, προκείμενον τοῦ ἀποστόλου ἤχος πλ. β', Ἀναστήθι, Κύριε ὁ Θεὸς μου, στίχος· Ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε, ὁ ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους α'. Ἀδελφοί, μικρὰ ζύμη· Ἀλληλοῦα ἤχος δ', Ἀναστήτω ὁ Θεός, στίχος· Ὡς ἐκλείπει καπνός, στίχος· Οὕτως ἀπολοῦνται, εὐαγγέλιον²⁾ κατὰ Ματθαῖον· Τῇ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶ μετὰ τὴν παρασκευὴν, Εἴπωμεν πάντες κ. τ. λ., τῆς ἐκτενῆς· Πληρώσωμεν τὴν ἐωθινὴν δέησιν³⁾, καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Ἡ α' ὥρα ψάλλεται ἐν τοῖς κελλοῖς, αἱ δὲ λοιπαὶ ὥραι ψάλλονται⁴⁾ λιπῶς ὁμοῦ ἐν τῷ νάρθηκι, ὁμοίως καὶ τὰ τυπικὰ χύμα, ἄνευ τοῦ Εὐλόγησω τὸν Κύριον· τοῦτο γὰρ καταλιμπάνομεν διὰ τὸ μέλλειν ἡμᾶς αὐτὸ εἰπεῖν εἰς τὴν λειτουργίαν, ψάλλονται δὲ ὥραι περὶ τὰς ε' ὥρας τῆς ἡμέρας.

Ἐσπέρας περὶ ὥραν ι' σημαίνει τὸ λυχνικὸν καί, ἀλλάσσοντος [ετρ: 499] τοῦ ἱερέως στολὴν λευκὴν καὶ εὐλογοῦντος, ἀπαρχόμεθα τοῦ λυχνικοῦ· εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους η' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα τῆς Ὀκτωήχου δ', ἤχος α'. Τὰς ἐσπερινὰς ἡμῶν εὐχὰς, Κυκλώσατε λαοὶ Σιών, Δεῦτε λαοὶ ὑμνήσωμεν, Τὰ πάθη σου Χριστέ, καὶ ἰδιόμελα τοῦ μεγάλου σαββάτου γ', ἤχος πλ. δ'. Σήμερον ὁ Ἄδης στένων βοᾷ, δευτεροῦντες τὸ α', Δόξα ἤχος πλ. β'. Τὴν σήμερον μουστικῶς, Καὶ νῦν, Τὴν παγκόσμιον δόξαν, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου,

¹⁾ Ἰβερ. ρκп. καὶ ἀποτίθεται ὁ ἐπιτάφιος ἐπὶ τοῦ κραββάτου καὶ εἰσελθόντες οἱ ἱερεῖς εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, ἐκβάλλουσι τὰς ἱερατικὰς στολὰς ἄνευ τοῦ ἐφημερίου. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἐφημέριος ἐκφωνεῖ· Πρόσχωμεν, Εἰρήνη πᾶσι, Σοφία. ²⁾ Ἰβερ.: τὸ ὅποιον ἀναγινώσκειται παρὰ τοῦ διακόνου ἔξω ἐν τῷ συνήθει τόπῳ. Τὸ τοῦ Διονυσίου· τὸ εὐαγγέλιον λέγεται ἔξω παρὰ τοῦ διακόνου.

³⁾ Ἰβερ.: οἱ δὲ ὑπηρεταὶ σβεννύουσι τὰς κανδήλας καὶ τοὺς κηρούς, καὶ γίνεται ἡ προσκύνησις καὶ ὁ ἀσπασμὸς τοῦ ἐπιταφίου. ВЪ ДІОНИС. ПРИБАВЛЕНΟ: καὶ ποιούμεν πρό τοῦ ἀσπασμοῦ μετάνοιαν μίαν καὶ μετὰ τὸν ἀσπασμὸν ἑτέραν καὶ εἰς τοὺς χορούς.

⁴⁾ Τὸ τοῦ Διονυσίου· ἐν αἷς λέγομεν τὰ τρία τροπάρια ἀνά ἓν κατ' ἀνταλλαγὴν.

τὸ Φῶς ἰλαρόν, προκείμενον δὲ οὐ λέγεται, ἀλλ' εὐθέως ὁ ἱερεὺς· Σοφία, καὶ ἄρχεται ὁ κανονάρχης τῶν ἀναγνωσμάτων, κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν. Μετὰ δὲ τὸ ς' ἀνάγνωσμα, λέγει· Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν, ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται, καὶ ἡμεῖς ἀνιστάμενοι, λέγομεν τὸ αὐτὸ μετὰ μέλους πολλάκις, ὁ δὲ ἀναγνώστης λέγει τοὺς στίχους τῆς ὅλης ψόδης, εἰς ἓνα δὲ ἕκαστον στίχον ἡμεῖς· Ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ. Μετὰ δὲ τὸ πληρωθῆναι τοὺς στίχους, ὁ ἀναγνώστης· Δόξα καὶ νῦν, Ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ, καὶ ἡμεῖς· Ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται, εἶτα τὰ ὑπόλοιπα ἀναγνώσματα. Μετὰ δὲ τὸ ὕστερον ἀνάγνωσμα, ὁ ἀναγνώστης· Ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ ἡμεῖς τὸ αὐτὸ μετὰ μέλους, ὁ δὲ τοὺς στίχους τῆς ψόδης ὅλης, εἰς ἓνα δὲ ἕκαστον στίχον ἡμεῖς· Ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε. Καὶ μετὰ τὴν πλήρωσιν αὐτῶν, λέγει ὁ ἀναγνώστης· Εὐλογοῦμεν Πατέρα, Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα, τὸν Κύριον ὑμνοῦμεν, Καὶ νῦν, καὶ ἡμεῖς· Ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε. Καὶ αὐθις ὁ ἀναγνώστης γεγωνωτέρᾳ φωνῇ τὸ αὐτό, ὁ δὲ ἱερεὺς ποιεῖ μικρὰν συναπτὴν τοῦ Τρισαγίου, καὶ ψάλλομεν τὸ Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, ψαλμὸς τῷ Δαβίδ οὐ λέγεται, ἀλλ' εὐθὺς τὸ προκείμενον ἦχος πλ. δ'. Πᾶσα ἡ γῆ προσκυνησάτωσάν σοι (στρ. 500), στίχος· Ἀλλαλάξατε τῷ Κυρίῳ, ὁ ἀπόστολος· Πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, οὐδ' ἐνταῦθα ψαλμὸς τῷ Δαβίδ, οὔτε μὴν Ἀλληλούια, ἀλλ' εὐθὺς οἱ στίχοι οὗτοι εἰς ἦχον βαρὺν· Ἀνάστα, ὁ Θεός, κρῖνον τὴν γῆν, ὅτι σὺ κατακληρονομήσεις ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, στίχος· Ὁ Θεὸς ἔστη ἐν συναγωγῇ θεῶν, στίχος β'. Ἔως πότε κρῖνετε ἀδικίαν; στίχος γ'. Οὐκ ἔγνωσαν οὐδὲ συνῆκαν, εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Ὅψε σαββάτω, καὶ καθ' ἑξῆς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Ἀντὶ δὲ τοῦ συνήθους χειρουβικοῦ, λέγομεν ἕτερον· Σιγησάτω πᾶσα σὰρξ βροτεία. Κοινωνικόν· Ἐξηγέρθη, ὡς ὁ ὀπνῶν Κύριος, καὶ ἀνέστη σωζῶν ἡμᾶς. Ἀλληλούια. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τῆς λειτουργίας δίδεται τὸ κατακλαστὸν παρὰ τοῦ ἱερέως, ὡς συνήθως¹⁾, εἶθ' οὕτως, ἐτοιμασθέντος τοῦ τετραποδίου μετὰ τῶν ἄρτων καὶ τῶν λοιπῶν συνήθων, γίνεται ἡ τούτων εὐλόγησις παρὰ τοῦ ἱερέως, ὡς ἔθος ἐστίν, ἅμα καὶ θυμιάσαντος αὐτοὺς σταυροειδῶς, ὡς σύνηθες. Ὅφειλε δὲ ἔχειν ἀκρίβειαν ὁ ἐκκλησιάρχης, ἵνα, ὅτε ἀπολύει ἡ λειτουργία, ὑπάρχη ὥρα β' τετελεσμένη τῆς νυκτός.

Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν οὐκ ἐξερχόμεθα τῆς ἐκκλησίας²⁾, ἀλλὰ κα-

¹⁾ Ἰβερ. ρκπ. λεγομένου τοῦ Εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον. ἅμα δὲ ἡμῶν εἰς τὴν τράπεζαν, λέγεται ὁ ρμδ' ψαλμὸς, ὡς σύνηθες.

Τοπικά, γ. II, τ. 3

²⁾ Ἀπερχομέ

θήμεθα ἐν τοῖς τόποις ἡμῶν, καὶ εἰσέρχεται ὁ κελλαρίτης καὶ ἐπιδί-
δοσι τοῖς ἀδελφοῖς ¹⁾ ἀνά κλάσματος ἄρτου, καὶ ζ' ἰσχάδων καὶ καρύ-
ων, καὶ ἀπὸ ἐνὸς κρασοβολίου οἴνου, καὶ τεθείσης ἀναγνώσεως εἰς τὰς
Πράξεις τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ τοῦ ἱερέως [εἶρ. 501], ὡς ἔθος,
τὸν στίχον εἰπόντος, ἐσθίωμεν. Μετὰ δὲ ²⁾ τὴν ἐστίασιν, ἀναστὰς ὁ καν-
δηλάπτης, ἄπτει τὰς κανὼήλας, εἶδ' οὕτως ἐξέρχεται καὶ σημαίνει τὸν
μέγαν σημαντήρα, καὶ εὐθὺς ἴστησι τὴν ἀνάγνωσιν ὁ ἀναγινώσκων, καὶ
εὐλογοῦντος τοῦ ἱερέως, ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου, Δεῦτε προσκυνήσω-
μεν γ', τὸν ν' καὶ εὐθὺς τὸν κανόνα τοῦ μεγάλου σαββάτου, δευτεροῦ-
μεν τοὺς εἰρμούς, τὰ δὲ τροπάρια ποιῶμεν ββ', ὕστερον δὲ πάλιν τοὺς
εἰρμούς ὁμοῦ οἱ δύο χοροί, ἀπὸ γ' ψῆδος κάθισμα ἤχος α'. Τὸν τά-
φον σου, Σωτήρ, Δόξα καὶ νῦν τὸ αὐτό, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν λόγον
τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου, οὗ ἡ ἀρχή· Τί τοῦτο σήμερον, σιγή μεγάλη, δὴ
καὶ ποιῶμεν δύοσις β' ³⁾, ἀφ' ζ' ψῆδος, τὸ κοντάκιον τοῦ μεγάλου σαβ-
βάτου καὶ ὁ οἶκος, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ Συναξάριον τοῦ ἁγίου τῆς
ἡμέρας ⁴⁾, εἶτα καὶ τὸ ἐπίλοιπον τοῦ λόγου. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ
κανόνος, Τρισάγιον, ἀπολυτίκιον· Ὅτε κατῆλθες πρὸς τὸν θάνατον, καὶ
γίνεται ἔκτενης καὶ ἀπόλυσις, εἶτα, εἰ ἔχει ἡ ὥρα, τίθεται ἀνάγνωσις
εἰς τὸ τέλος τοῦ κατὰ Ματθαῖον, ἢ τοῦ κατὰ Ἰωάννην, λόγος ἀναστάσι-
μος, εἶδ' οὖ, καταλιμπάνεται.

Κεφ. ρλζ' (εἶρ. 502). Περὶ τῆς ἀκολουθίας τοῦ ὄρθρου τῆς
Λαμπρᾶς Κυριακῆς, ἐν ᾧ καὶ περὶ τοῦ γινομένου ἐν τῷ τέλει ἀσπα-
σμοῦ.

Τῆς ἀρμοζούσης ὥρας τοῦ ὄρθρου ἐπισταμένης, ὁ μὲν ἱερεὺς
ἅμα τῷ διακόνῳ, εἰσελθόντες ἐν τῷ διακονικῷ, ἀλλάσσουσι πᾶσαν τὴν
ἱερατικὴν στολήν, καὶ εἶπερ εἰσὶ καὶ ἕτεροι ἱερεῖς, ἀλλάσσουσι καὶ αὐ-
τοὶ ἐπιτραχήλιον καὶ φελώνιον μόνον. Ὁ δὲ ἐκκλησιάρχης διανέμει τοῖς
ἀδελφοῖς τὰ κηρία, καὶ, ἄπτοντες αὐτά, ἐξερχόμεθα πάντες ἐν τῷ νάρ-
θηκι, τῶν ἱερέων προπορευομένων μετὰ λαμπάδων καὶ θυμιατοῦ· οἱ μὲν
τοι παρεκκλησιάρχαι ἅπαντες ἀπέρχονται καὶ σημαίνουσιν ἐν ταύτῳ ὄλα

¹⁾ Τὸ τοῦ Διονυσίου λέγει ἐρχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ ἀπὸ τῆς τραπέζης εὐ-
θὺς ἐρχόμεθα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ποιήσαντος τοῦ ἱερέως στίχον, ἤγουν Δι' εὐχῶν, ἀρχό-
μεθα τῶν Πράξεων. ²⁾ Ἰβερ. ρκπ. Περὶ δὲ ὥραν ζ' τῆς νυκτὸς σημαίνει, καθὼς καὶ
εἰς τὸν ὄρθρον, ἤγουν δύο στάσεις εἰς τὸν σημαντήρα τὸ ξύλινον καὶ μίαν εἰς τὸν σιδηροῦν.

³⁾ Ἰβερ. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν ψάλλομεν τὰς ἑτέρας ψῆδος τοῦ κανόνος. ⁴⁾ Ἰβερ. καὶ
οὕτω πάλιν ψάλλομεν καὶ τὰς λοιπὰς ψῆδας, ζ' δηλονότι, η' καὶ θ'. Εἰς τὴν θ' θυμιᾷ ὁ διά-
κονος. ἐξέρχεται δὲ ἐτι ἀπο τῆς η' διὰ τὸ εἶναι πολλοὶ οἱ ἀδελφοί.

τὰ σήμαντρα διὰ τὸ περιφανές τῆς ἑορτῆς, ἦτοι τὸ μικρόν, τὸ μέγα, τὸ σιδηροῦν καὶ τοὺς κώδωνας, ὃ καὶ διατηρεῖται μέχρι τῆς ἑσπέρας τοῦ σαββάτου τῆς Διακαινησίμου. Εἰς δὲ μόνον κανδηλάπτῃς, ἐναπομείνας ἐν τῷ ναῷ, ἄπτει τὰ κηρία πάντα ὁμοίως καὶ τὰς κανδήλας, καὶ ποιήσας πυρεῖον μέγα, καὶ βαλῶν ἐν αὐτῷ θυμίαμα πολύ, τίθησι μέσον τοῦ ναοῦ, ὁμοίως καὶ ἕτερον πυρεῖον ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ἕτερον ἔσωθεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν, βαλῶν δὲ καὶ εἰς θυμιατὸν θυμίαμα πολύ, κρεμᾷ αὐτὸν ἐντὸς τοῦ βήματος, καὶ θυμιᾶται ὁ ναὸς ἅπας, κεκλεισμένων οὐσῶν τῶν πυλῶν. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἐν τῷ νάρθηκι μετὰ τὸ θυμιᾶσαι ἅπαντας, προηγουμένου τοῦ διακόνου ¹⁾ μετὰ λαμπάδος, ἴσταται κατ' ἐνώπιον τῶν βασιλικῶν πυλῶν, κεκλεισμένων οὐσῶν, καὶ χαράττει σταυρὸν μετὰ θυμιατοῦ ²⁾, καὶ ἐκφωνεῖ: Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ Τριάδι, καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν ἄρχονται οἱ ἱερεῖς (στρ. 503) τροπάριον ἤχος πλ. α'. Χριστὸς ἀνέστη, καὶ λέγουσι τοῦτο πάντες ὁμοῦ ἱερεῖς τε καὶ διάκονοι γ', ὁμοίως καὶ οἱ ἀδελφοὶ τὸ αὐτὸ γ', εἴθ' οὕτως οἱ ἱερεῖς εἰς στίχους, στίχος α'. Ἀναστήτω ὁ Θεός, στίχος β'. Ὡς ἐκλείπει καπνός, στίχος γ'. Οὕτως ἀπολοῦνται, στίχος δ'. Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος, ἡμεῖς δὲ καθ' ἕκαστον στίχον λέγομεν τὸ Χριστὸς ἀνέστη, Δόξα, Χριστὸς ἀνέστη, Καὶ νῦν τὸ αὐτό, εἶτα οἱ ἱερεῖς γεγωνυτέρᾳ φωνῇ: Χριστὸς ἀνέστη. Καὶ ἀνοιγομένων τῶν πυλῶν, εἰσοδεύει ὁ ἱερεὺς σὺν τοῖς λοιποῖς, προπορευομένων δηλαδὴ τῶν λαμπάδων, συνεφεπομένου τε τοῦ καθηγουμένου, καὶ τῶν ἀδελφῶν, φαλλόντων. Καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασιν. Εἰσελθῶν δὲ ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ βήματι, ἢ ὑπερ καὶ μᾶλλον παρὰ πᾶσι σχεδὸν πολιτεύεται, στάς ὁ διάκονος τοῦ ναοῦ μέσον, ἐνώπιον τοῦ προσκυνήματος, ποιεῖ συναπτὴν μεγάλην, καὶ ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς: Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα ³⁾, καὶ εὐθὺς ἄρχεται ὁ προεστώς, ἢ τὸ μέρος αὐτοῦ, ἦτοι δεξιόν: Ἀναστάσεως ἡμέρα, τοὺς εἰρμούς ἀνά δ', τὰ δὲ τροπάρια ποιοῦμεν (β' ⁴⁾), ὕστερον δὲ πάλιν τοὺς εἰρμούς ἐκ β', ἀνά μέρος οἱ β' χοροί, ἤγουν ὁμοῦ μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ιη', ἐν οἷσιν δ' ἂν τύχη χορῶν ἢ ἑναρξίς, ὁ προεστὼς ἄρχεται τοῦ κανόνος, καὶ τὸ αὐτοῦ μέρος. Εἰς δὲ τὴν γ' ᾠδὴν πάλιν ἰσάζουσιν οἱ χοροὶ κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν. Κατὰ

¹⁾ Τὸ τοῦ Διονυσίου προηγουμένων δύο διακόνων. ²⁾ καὶ χαράττων σταυρὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ τρις. ³⁾ Ἱεβρ. Οἱ μὲν ἱερεῖς, εἰσερχόμενοι, ἴστανται ἔμπροσθεν τῶν Δεσποτικῶν ἁγίων εἰκόνων μέχρι τέλους τῆς α' ᾠδῆς, ὃ δὲ δεξιὸς χορὸς ἄρχεται ψάλλειν τὸν εἰρμὸν κ. τ. λ. ⁴⁾ Ἱεβρ. στίχους δὲ οὐ λέγομεν, εἰ μὴ μόνον εἰς τὸ τέλος τὸ Δόξα καὶ νῦν.

δὲ ὠδὴν γίνεται συναπτὴ μικρὰ παρὰ τοῦ ἱερέως, ἢ τοῦ διακόνου κατὰ ταύτην μόνον τὴν λαμπροφόρον ἡμέραν, οἱ δὲ ἱερεῖς θυμιῶσι μετὰ ¹⁾ τῶν διακόνων κατὰ τάξιν, ἤγουν κατὰ τὴν ὠδὴν εἰς ἱερεὺς, ἀπὸ δὲ [εἰρ. 504), τῆς γ' ὠδῆς οἱ κανδηλάπται. Μετὰ δὲ τὴν α' ὠδὴν ἐκφώνησις· "Ὅτι σὸν τὸ κράτος, μετὰ τὴν γ'· "Ὅτι ἀγαθός, εἶτα ἡ ὑπακοὴ ἤχος δ'· Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεολόγον· "Ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου στήσομεν. Μετὰ τὴν δ' ὠδὴν ἐκφώνησις· "Ὅτι ἠυλόγηται σου τὸ ὄνομα, μετὰ τὴν ε'· "Ὅτι ²⁾ ἡγιασται ³⁾, μετὰ τὴν ς'· Σὺ γὰρ εἶ ὁ βασιλεὺς τῆς εἰρήνης, καὶ εὐθὺς τὸ κοντάκιον ἤχος πλ. δ'· Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατήλθες, καὶ ὁ οἶκος ⁴⁾, εἶτα ἀνάγνωσις εἰς τὸ ἐπίλοιπον τοῦ Θεολόγου, μεθ' ἣν Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, ἐκ γ' ἄνευ τοῦ ν', ὁμοίως καὶ τὸ Ἀναστάς ὁ Ἰησοῦς, ἐκ γ' ⁵⁾, καὶ ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Σὸν γὰρ ἐστὶ τὸ ἐλεεῖν καὶ σώζειν, καὶ ἀπαρχόμεθα τῆς ζ' ὠδῆς, μεθ' ἣν ἐκφώνησις· Σὺ γὰρ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ σοὶ πρέπει δόξα, μετὰ τὴν η' ἐκφώνησις· "Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεός, καὶ μικρὸν καθεσθέντων ἡμῶν, ἀναγινώσκειται εἰς τὸν Θεολόγον τὸ Ἀναστάσεως ἡμέρα, οἱ δὲ ἱερεῖς πάντες καὶ οἱ διάκονοι αὐθις ἀλλάσσουσιν, καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν θυμιῶσι τὴν ἁγίαν τράπεζαν, ἅμα καὶ τῆς θ' ἀπαρχομένης ὠδῆς· Φωτίζου, φωτίζου, καὶ ψάλλεται ἡ θ', θυμιῶντος τοῦ ἱερέως, τῶν δὲ λοιπῶν ἱερέων κύκλω πρὸς τὸ προσκύνημα ἱσταμένων. Μετὰ τὴν θ' ὠδὴν ἐκφώνησις· "Ὅτι σὲ αἰνοῦσι πᾶσαι αἱ δυνάμεις, ἕξαποστειλάριον· Σαρκὶ ὑπνώσας, ἐκ γ'· Εἰς τοὺς αἶνους· Πᾶσα πνοή, ἱστώμεν στίχους δ', καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα τῆς Ὀκτωήχου ἤχος α' ⁶⁾· εἶτα, ἐνούμενοι οἱ δύο χοροί, ψάλλομεν στιχηρὰ τοῦ Πάσχα ἤχος πλ. β', λέγοντες στίχον· Ἀναστήτω ὁ Θεὸς καὶ διασκορπισθήτωσαν, Πάσχα ἱερόν, καὶ ἕτερα γ' ὅμοια, λέγοντες καὶ ἐν αὐτοῖς στίχους· Ὡς ἐκλείπει καπνός, Οὕτως ἀπολοῦνται καὶ Αὕτη ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος, Δόξα καὶ νῦν ἤχος πλ. α' Ἀναστάσεως

¹⁾ ἤγουν οἱ ἱερεῖς θυμιῶσι, προπορευομένων τῶν διακόνων, λέγει δὲ τὸ τοῦ Διονυσίου· εἰς μὲν τὴν α' καὶ θ' ἀπαραιτήτως θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς, προπορευομένων δύο διακόνων, κρατούντων σταυρούς. Εἰς δὲ τὰς λοιπὰς οὐκ ἀναφέρει, λέγει δὲ ὅτι αἱ αἰτήσεις καὶ ἐκφωνήσεις ἐν ἐκείτῃ ὠδῇ ἐν ταύτῃ τῇ ἁγίᾳ ἡμέρᾳ ἔσωθεν τοῦ βήματος λέγονται. (Θτογο замѣчанія пѣтъ въ Костам. ркп.). ²⁾ Ивер. ἠυλόγηται. ³⁾ καὶ δεδόξασται. ⁴⁾ Ивер. τὸ Συναξάριον. ⁵⁾ Εἶτα καὶ τὰς λοιπὰς τρεῖς ὠδὰς. Μετὰ γοῦν τὴν ζ' ὠδὴν ἐκφώνησις· "Ὅτι ἡγιασται, μετὰ τὴν η'· Εἶτ' ὁ κράτος, μετὰ δὲ τὴν θ'· "Ὅτι σε αἰνοῦσι. ⁶⁾ Οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ διάκονοι, ἀλλάξαντες τὰς ἱερατικὰς αὐτῶν στολὰς, ἐξέρχονται καὶ ἵστανται συνήθως πρὸ τῶν εἰκόνων καὶ ψάλλουσι τὰ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα, ἧτοι Πάσχα ἱερόν, καὶ τὰ ἕτερα τρία μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν.

ἡμέρα, καὶ εἰσέρχονται οἱ ἱερεῖς εἰς τὸ ἅγιον [εἰρ. 505) βῆμα καί, φαλλομένου τοῦ Χριστοῦ ἀνάστη, γίνεται ἀσπασμὸς οὕτως· ἀσπάζεται οὗτος ὁ πρῶτος τῶν ἱερέων τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, εἶτα ἵσταται αὐτοῦ, καὶ ἐρχόμενοι οἱ λοιποὶ ἱερεῖς, ἀσπάζονται πρῶτον τὸ Εὐαγγέλιον, εἶτα τὸν πρότερον ἀσπασάμενον, εἶτα ἀλλήλους. Εἶθ' οὕτως, ἄροντες τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, ἐξέρχονται¹⁾ καὶ ἵστανται πρὸ τῶν θυρῶν τοῦ ἁγίου βήματος, καὶ ἐλθὼν ὁ προεστὼς²⁾ ἀσπάζεται αὐτό, εἶπερ οὐκ ἔστιν ἱερεὺς δηλονότι, εἶτα τοὺς ἱερεῖς καὶ ἵσταται αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἔρχονται οἱ ἀδελφοὶ κατὰ τάξιν, ἀσπάζονται τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, τοὺς ἱερεῖς καὶ ἀλλήλους, ἰστάμενοι ἕκαστος ἐκ πλαγίου τοῦ λαγχόνοντος τελευταίου, ψάλλεται δὲ τὸ Χριστὸς ἀνάστη πολλάκις, ἔσαν ἀσπάζονται οἱ ἀδελφοὶ πάντες³⁾. Μετὰ δὲ τὸ πληρωθῆναι τὸν ἀσπασμὸν, ἀναγινώσκει ὁ προεστὼς τὸν κατηχητικὸν λόγον τοῦ Χρυσοστόμου, ἐν ᾧ ἰστάμεθα ἅπαντες, ἔνθα ἔτυχεν ἕκαστος ἐν τῷ ἀσπασμῷ, ἀκροώμενοι, λέγοντος οὕτως· Ἐἴ τις εὐσεβῆς καὶ φιλόχριστος⁴⁾, καὶ τὰ ἐξῆς, καὶ εὐθὺς λέγομεν ἀπολυτικὸν τοῦ Χρυσοστόμου· Ἡ τοῦ στόματός σου καθάπερ πυρσός⁵⁾, εἶτα γίνεται ἐκτενὴ παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ συναπτὴ καὶ τελεία ἀπόλυσις.

Περὶ τῶν ὥρων τῆς Μεγάλης Κυριακῆς καὶ τῆς ὅλης ἐβδομάδος τῆς Διακαινησίμου.

Κεφ. ρλη'. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας, τῆς μεγάλης δηλονότι κυριακῆς, καὶ μέχρι τοῦ σαββάτου τῆς Διακαινησίμου αἱ ὥραι καὶ τὰ ἀπόδειπνα οὕτω ψάλλονται⁶⁾. Μετὰ τὸν Εὐλόγητόν, Χριστὸς

¹⁾ Ивер. φοροῦντες καὶ τὰ εαυτῶν καλομαύχια καὶ στάντες στιχηδόν, γίνεται ὁ ἀσπασμὸς πάντων τῶν ἀδελφῶν. ²⁾ Въ Костамон. ркп. противъ этого съ слова сѣоку находится замѣчаніе: Еἴ οὐκ ἔστι ἱερεὺς δηλονότι. ³⁾ Ивер. Εἶτα, εἰσελθόντων αὐθις εἰς τὸ ἅγιον βῆμα καὶ τὰς ἱεράς στολὰς ἀποθεμένων, ἀνευ τοῦ ἐφημερίου, ἀναγινώσκειται ἡ κατηχησις τῆς ἡμέρας παρ' αὐτῶν.

⁴⁾ Предъ этимъ словомъ Иоанна Златоустаго, помѣщеннымъ въ Костамон. ркп. пѣбликомъ, стоитъ заглавіе: Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου, λόγος εἰς τὴν ἁγίαν καὶ λαμπροφόρον ἡμέρην τῆς ἐνδόξου καὶ σωτηριώδους Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀναστάσεως. ⁵⁾ Ивер. ркп. Εἶτα ὁ διάκονος· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός. Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν πάλιν ὁ διάκονος· Πληρώσωμεν τὴν ἐωθινήν ἡμῶν δέησιν τῷ Κυρίῳ, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τὸ Χριστὸς ἀνάστη ἐκ γ', καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Καὶ ἡμεῖς· Συγχωρήσωμεν πάντα τῇ ἀναστάσει. Οὕτω ποιῶμεν ἐν τῷ τέλει τοῦ ὄρθρου δι' ὅλης τῆς ἐβδομάδος ταύτης.

⁶⁾ Μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸν διάκονον· Εὐλόγησον, δέσποτα, καὶ τὸν ἱερέα· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία, ἄρχεται οὗτος μετὰ τῶν λοιπῶν ἱερέων καὶ διακόνων καὶ ψάλλουσι τὸ Χριστὸς ἀνάστη, καὶ ἀποκρίνεται ὁ δεξιὸς χορὸς εἰς τὸ τέλος, καὶ πάλιν οἱ ἱερεῖς, καὶ αὐθις ἐξω ὁ ἀριστερὸς χορὸς τὸ αὐτό, καὶ πάλιν οἱ ἱερεῖς ἕως τοῦ μέσου καὶ ὁ δεξιὸς χορὸς ἀναπληροῖ αὐτό, ὁ δὲ διάκονος λέγει καὶ μεγάλην συναπτὴν. Τὸ αὐτὸ δὲ γίνεται καὶ ἐν ταῖς δυσὶν ἡμέραις, ἧγουν τῇ δευτέρᾳ καὶ τῇ τρίτῃ, ἐν αἷς δηλονότι γίνεται ἐν τῷ μέσῳ.

ἀνέστη γ', Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι γ'. Εἶτα τὴν ὑπακοήν· Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον, τὸ κοντάκιον· Εἰ καὶ ἐν τάφῳ, καὶ ἀπὸ τοῦ ἀναστασίμου κανόνος τοῦ δ' ἤχου τροπάρια ταῦτα· Ἐν τάφῳ σωματικῶς [стр. 506), Δόξα, Ὡς ζωηφόρος, ὡς παραδείσου ὠραιότερος, Καὶ νῦν, Τὸ τοῦ Ὑψίστου ἠγιασμένον, Κύριε ἐλέησον μ', καὶ λέγεται στίχος. Τρισεύεται δὲ ἡ τοιαύτη ἀκολουθία ἐν ταῖς ὥραις καὶ ἀποδείπνοις. Εἰς τὴν λειτουργίαν ¹⁾ ἀντίφωνα α' ἤχος β'. Ἀλλαλάξατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ, Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου ²⁾, στίχος β'. Εἶπατε τῷ Θεῷ, ὡς φοβερὰ τὰ ἔργα σου, Ταῖς πρεσβείαις, στίχος γ'. Πᾶσα ἡ γῆ προσκυνησάτωσάν σοι καὶ ψαλλάτωσάν σοι, Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, Δόξα, Ταῖς πρεσβείαις, Καὶ νῦν τὸ αὐτό. Ἀντίφωνον β', ἤχος, β'. Ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς καὶ εὐλογήσαι ἡμᾶς· Σῶσον ἡμᾶς Υἱὲ Θεοῦ, ὁ ἀναστάς ³⁾, στίχος β'. Τοῦ γνῶναι ἐν τῇ γῆ τὴν ὁδὸν σου ἐν πᾶσιν ἔθνεσι τὸ σωτήριόν σου, Σῶσον ἡμᾶς, στίχος γ'. Ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοί, ὁ Θεός, Σῶσον ἡμᾶς, Δόξα καὶ νῦν, Ὁ μονογενῆς, ἀντίφωνον γ', ἤχος πλ. α' [стр. 507)· Ἀναστήτω ὁ Θεὸς καὶ διασκορπισθήτωσαν, Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, στίχος β'. Ὡς ἐκλείπει καπνός, Χριστὸς ἀνέστη, στίχος γ'. Οὕτως ἀπολοῦνται, Χριστὸς ἀνέστη, εἰσοδικόν· Ἐν ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν Θεόν, Κύριον ἐκ πηγῶν Ἰσραήλ ⁴⁾, Χριστὸς ἀνέστη, τὴν ὑπακοήν, Δόξα καὶ νῦν, τὸ κοντάκιον· Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατῆλθες, ἀντὶ τοῦ Τρισαγίου, Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε ⁵⁾, προκειμένον ἤχος πλ. δ'. Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος, στίχος· Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ ὅτι ἀγαθός, ὁ ἀπόστολος· Πράξεων τῶν ἀποστόλων· Τὸν μὲν πρῶτον λόγον, ἕως τοῦ μέσου, Ἀλληλουῖα, ἤχος δ'. Σύ, Κύριε, ἀναστάς, οἰκτειρήσεις τὴν Σιών, στίχος· Ἐξ οὐρανοῦ ἐπέβλεψεν ὁ Κύριος, εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος. Εἰ λειτουργεῖ καὶ διάκονος, λέγεται τὸ εὐαγγέλιον παρ' ἀμφοτέρων, τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ διακόνου, κατὰ στιγμὴν ἴστανται δὲ ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ ἀνατολικῷ μέρει τῆς ἀγίας τραπέζης, βλέπων πρὸς δυσμᾶς· σημαίνουσι δὲ καὶ οἱ κανδηλάπται τὰ σήμαντρα

¹⁾ Τὸ τοῦ Διονυσίου· κατὰ τὸ ἔθος, μετὰ τὸ εὐλογημένῃ, ψάλλεται τὸ Χριστὸς ἀνέστη, ὡς ἐν τῷ ὄρθρῳ, καὶ ἐν πάσῃ λειτουργίᾳ τῆς Διακαινησίμου.

²⁾ Въ Костамон. ркп. послѣ этого слѣдуетъ: στίχος α'· Ἀλλαλάξατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ, Ταῖς πρεσβείαις, στίχος β'· Εἶπατε.

³⁾ Тамъ же στίχος α'· Ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς, Σῶσον ἡμᾶς, στίχος β'· Τοῦ γνῶναι.

⁴⁾ Ивер. ркп. ἀνάπτομεν τὸν χορόν, τοῦτο δὲ ποιοῦμεν καὶ τῇ δευτέρῃ καὶ τῇ τρίτῃ, ἐν αἷς δηλονότι γίνεται ἡ λειτουργία ἐν τῷ καθολικῷ, ἐν δὲ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ἀνάπτομεν ἔτι καὶ τὸν πολυέλεον.

⁵⁾ Тамъ же τοῦτο δὲ λέγεται δι' ὅλης τῆς ἐβδομάδος, καθὼς καὶ τὰ ἀντίφωνα καὶ τὸ κοινωνικόν.

κατὰ στιγμήν, κρούοντες αὐτὰ ἄπαξ. Καὶ μετὰ τὸ τέλος σημαίνουσι αὐτὰ πάντα χύμα, καὶ καθ' ἑξῆς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου, κοινωνικόν· Σῶμα Χριστοῦ μεταλάβετε, ἀντὶ δὲ τοῦ Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον, καὶ ἀντὶ τοῦ Εὐλόγησω τὸν Κύριον, Χριστὸς ἀνέστη πολλάκις, ἔστ' ἂν δοθῇ τὸ κατακλαστόν, μετὰ μέλους, ὡσαύτως καὶ ἀντὶ τοῦ Ὑψώσω σε, ἀπερχομένων ἡμῶν εἰς τὴν τράπεζαν. Ἐν τῇ τραπέζῃ¹⁾ γίνεται παράκλησις μεγάλη τοῖς ἀδελφοῖς· ἀρχόμεθα δὲ ἀπ' αὐτῆς τῆς λαμπροφόρου ἡμέρας ἀναγινώσκειν [стр. 508] τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Χρυσοστόμου εἰς τὰς Πράξεις τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ἦντινα καὶ τελειοῦμεν δι' ὅλης τῆς ν' ἐν τῇ τραπέζῃ, ἄχρι δηλονότι τῶν ἁγίων Πάντων.

Περὶ τοῦ ἄρτου, ὅπως ὑψοῦται ἀντὶ Παναγίας κατὰ τὴν Διακαινήσιμον ἑβδομάδα.

Κεφ. ρλθ'. Μετὰ τὸ ἀριστῆσαι, ἀνιστάμενοι, λέγομεν, Χριστὸς ἀνέστη γ', καὶ εὐθύς ὁ κελλαρίτης ὑψοῖ τὸν εἰς τοῦτο ἐτοιμασθέντα ἄρτον, λέγων· Χριστὸς ἀνέστη, καὶ ἡμεῖς· Ἀληθῶς ἀνέστη, καὶ λέγομεν ταῦτα ἐκ γ'. Καὶ μετὰ τοῦτο ὁ κελλαρίτης, χαράττων σταυρὸν μετὰ τοῦ ἄρτου, λέγει· Προσκυνοῦμεν αὐτοῦ τὴν τριήμερὸν ἔγερσιν, καὶ εὐθύς ψάλλομεν ἡμεῖς· Φωτίζου, φωτίζου, καὶ τὰ τροπάρια τῆς θ' ᾠδῆς²⁾ καὶ ἀσπαζόμεθα τὸν ἄρτον, εἶτα τὴν ὑπακοὴν καὶ τὸ κοντάκιον· Χριστὸς ἀνέστη χύμα, γ', καὶ λεγομένου στίχου, ἐξερχόμεθα τῆς τραπέζης.

Περὶ τοῦ ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ ὄρθρου τῆς Διακαινησίμου ἑβδομάδος.

Κεφ. ρμ'. Τῇ αὐτῇ μεγάλῃ κυριακῇ ἑσπέρας³⁾ ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς

¹⁾ Иверск. ркп. Εἰσελθόντες δὲ εἰς τὴν τράπεζαν, ψάλλομεν τὸ κοντάκιον· Εἰ καὶ ἐν τάφῳ, εἶτα ὁ διαβαστής· Κύριε ἐλέησον, Εὐλόγησον. Καὶ ὁ ἠγούμενος εὐλογεῖ τὴν τράπεζαν, ἔνθα ἀναγινώσκειται ὁ λόγος Χρυσοστόμου, οὗ ἡ ἀρχή· Ἀποθέμεθα τῆς νηστείας τὸ φορτίον. Ἔστι δὲ ἐν τῇ Πανηγυρικῇ τῆς λαύρας λόγος δ'.

²⁾ Ивер. Εἶτα ὁ ἱερεὺς· Εἰς τὰς πολλὰς πρεσβείας τῆς ὑπερευλογημένης Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ ἡμεῖς· Ταῖς αὐτῆς πρεσβείαις, Χριστὲ ὁ Θεός, ἐλέησον ἡμᾶς. Ὁ ἱερεὺς· Ἐλεήμων καὶ οἰκτιρῶν ὁ Κύριος, καὶ ἡμεῖς τὸ Χριστὸς ἀνέστη, τρίς, Κύριε ἐλέησον γ', Εὐλόγησον, καὶ Ὁ Θεός, ὁ ἐλεῶν καὶ τρέφων ἡμᾶς καὶ τὰ λοιπά, κατὰ τὸ ἔθος, καὶ οὕτως ἐξερχόμεθα πλὴν τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ. Ἐξερχόμενοι ψάλλομεν τὸ Χριστὸς ἀνέστη, ἕως λάβωσι συγχώρησιν πάντες οἱ ἀδελφοί. Εἶτα εἰσελθόντες ἐν τῷ ναῷ καὶ ψάλλοντες, λέγομεν καὶ τὸ κοντάκιον, εἶτα ὁ διάκονος· Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός, καὶ μνημονεῖ τὸν καθηγούμενον καὶ τὴν ἀδελφότητα, καὶ ὁ ἱερεὺς· Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος Θεός ὑπάρχεις, καὶ οὕτω γίνεται ἀπόλυσις.

³⁾ Ивер. κρούει ὁ ὑπηρέτης πάντα τὰ σήμαντρα καὶ ἀνάψας πάντα τὰ κηρία τῶν σταυρῶν καὶ τῶν σταυρῶν ἴσταται, ὁ δὲ ἑφημέριος κ. τ. λ.

ἅπασαν τὴν ἱερατικὴν στολὴν, ἀλλάσσουσι δὲ καὶ οἱ λοιποὶ ἱερεῖς καὶ διάκονοι, ὡς ἐν τῷ ὄρθρῳ δεδήλωται. Στάς οὖν κατενώπιον τοῦ ἱλαστηρίου, σφραγίζει σταυροειδῶς ¹⁾ μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, λέγων· Εὐλόγητός ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, ψάλλει σὺν τοῖς λοιποῖς ἱερεῦσι τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ', εἶτα ψάλλουσι καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτὸ γ', καὶ οὕτω λέγει ὁ ἱερεὺς τοὺς προρρήθέντας στίχους καὶ τὸ Δόξα καὶ νῦν, ἡμῶν καθ' ἕκαστον στίχον τὸ Χριστὸς ἀνέστη ψαλλόντων, εἶτα οἱ ἱερεῖς γεγονωτέρα φωνῇ· Χριστὸς ἀνέστη, καὶ ἡμεῖς· Καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι, καὶ γίνεται συναπτὴ μεγάλη ²⁾ (стр. 509), καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς ἦχον πλ. β', ἰστώμεν δὲ στίχους σ' ³⁾ καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα τῆς Ὀκτωήχου γ' καὶ ἀνατολικὰ γ'. Ὁ μέντοι ἱερεὺς, θυμιᾷ, προπορευομένου τοῦ διακόνου⁴⁾, οἱ δὲ λοιποὶ ἱερεῖς ἴστανται ἐκατέρωθεν τοῦ προσκυνήματος, Δόξα, τὸ δ' ἀνατολικόν, Καὶ νῦν, Παρῆλθεν ἡ σκιά, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, ὁ ἱερεὺς· Πρόσχωμεν, Εἰρήνη πᾶσι, Σοφία, προκείμενον ἦχος βαρῦς· Τίς Θεὸς μέγας, στίχος α'· Ἐγνώρισας ἐν τοῖς λαοῖς τὴν δυνάμιν σου, στίχος β'· Καὶ εἶπα νῦν ἠρξάμην, στίχος γ'· Ἐμνήσθην τῶν ἔργων Κυρίου, καὶ εὐθέως ὁ ἱερεὺς λέγει· Καὶ ⁵⁾ ὑπὲρ τοῦ καταξιώθῃναι, εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Οὕσης ὀψίας, τέλος· Οὐ μὴ πιστεύσω, εἶτα ἐκτενής· Εἴπωμεν πάντες, καὶ τὰ λοιπὰ, τὸ Καταξίωσον. Τινὲς δὲ ἀντὶ τούτου λέγουσι τὸ Χριστὸς ἀνέστη, γ' ἄνευ μέλους, Πληρώσωμεν τὴν ἑσπερινήν. Εἰς τὸν στίχον τὸ ἀναστάσιμον στιχηρὸν τοῦ στίχου, εἶτα τὰ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα ⁶⁾, ἦχος πλ. α'· Πάσχα ἱερὸν καὶ τὰ λοιπὰ μετὰ τῶν στί-

¹⁾ Въ Тип. о. Наванаила: χαράττει σταυρὸν (стр. 569). ²⁾ Καὶ αὕτη ἡ συναπτὴ ἢ ἐν τῷδε τῷ ἑσπερινῷ, ὡσπερ καὶ τὸ πρῶτ' εἰς τὸν ὄρθρον τῆς κυριακῆς, λέγεται παρὰ τοῦ ἱερέως, ἐὰν ἢ καὶ διάκονος, τὸ τοῦ Διονυσίου. ³⁾ Ивер. ркп. ἐν γὰρ ταύτῃ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ὁ ἱερεὺς ποιεῖ τὴν μεγάλην συναπτὴν, ὡσπερ καὶ τὸ πρῶτ', ὁμοίως θυμιᾷ καὶ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα. ⁴⁾ Τὸ τοῦ Διονυσίου· Τοῦτο γίνεται ἐν τοῖς ἀποστίχοις, οὐδὲ κατ' ἀρχὰς φεροῦσι, ἀλλ' εἰς τὸ α' δοξαστικόν, ἵνα ποιήσωσι τὴν εἴσοδον, ψάλλοντες καὶ τὸ Φῶς ἱλαρὸν κ. τ. λ. ⁵⁾ Τὸ τοῦ Διονυσίου· Ἐνδὸν τοῦ βήματος λέγει ὁ ἱερεὺς τὸ εὐαγγέλιον (ὡς ἐωθινὸν φαίνεται) οὐδὲ ἀναφέρει, ὅτι τὸ λέγουσι πάντες οἱ ἱερεῖς. ⁶⁾ Ивер ркп. Εἰς δὲ τὰ ἀπόστιχα ἐξέρχονται οἱ τε ἱερεῖς καὶ οἱ διάκονοι καὶ ἴστανται πρὸ τῶν ἱερῶν εἰκόνων. Μετὰ δὲ τὸ εἰπεῖν τὸν χορὸν τὸ α' ἀναστάσιμον, ἦτοι Ἡ ἀνάστασις σου, Χριστέ Σωτήρ, ψάλλουσι οἱ ἱερεῖς τὰ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα, ἦτοι τὸ Πάσχα ἱερὸν καὶ τὰ λοιπὰ τρία μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, εἶτα ἀρξάμενου τοῦ δεξιοῦ χοροῦ ψάλλειν τὸ Δόξα, ποιήσαντες σχῆμα μετаноίας, εἰσέρχονται εἰς τὸ ἅγιον βῆμα καὶ ἐκδύονται τὴν ἱερατικὴν στολὴν ἐκτὸς τοῦ ἐφημερίου καὶ τοῦ διακόνου· ψάλλομεν δὲ τὸ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ γ' ἄνευ τοῦ μέλους τοῦ στιχηροῦ. Εἴθ' οὕτως ὁ διάκονος· Σοφία, καὶ ἡμεῖς· Εὐλόγησον, καὶ ὁ ἱερεὺς· Ὁ ὢν εὐλογητός, καὶ ἡμεῖς τὸ Χριστὸς ἀνέστη τρίς καὶ οὕτω γίνεται ἀπόλυσις καὶ πληροῦται ἡ ἐφημερία τοῦ προεστώτος.

χων αὐτῶν, ὡς ἐδηλώθη τὸ πρῶτῳ, Χριστὸς ἀνέστη γ', ἄνευ μέντοι τοῦ ἐν τῷ στιχηρῷ, ὁ ἱερεὺς· Σοφία ¹⁾ καὶ ἀπόλυσις.

Τῆ β' τῆς Διακαινησίμου εἰς τὸν ὄρθρον. Λαβὼν ὁ ἱερεὺς θυμιατόν, ἐνδεδυμένος ἐπιτραχήλιον καὶ φελώνιον, ἵσταται κατ' ἐνώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ θυμιῶν καὶ εὐλογῶν, ἄρχεται τοῦ τροπαρίου· Χριστὸς ἀνέστη, καὶ ἡμῶν τὸ αὐτὸ ἀποκρινομένων, πάλιν λέγει αὐτὸ ὁ ἱερεὺς (εἶτρ. 510), καὶ ἡμεῖς τὸ αὐτό, καὶ αὖθις ὁ ἱερεὺς, καὶ πάλιν ἡμεῖς, εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς τοὺς στίχους καὶ ἡμεῖς τὸ Χριστὸς ἀνέστη, ὡς προεγράφη τῆ κυριακῇ ἑσπέρας, θυμιᾷ δὲ ὁ ἱερεὺς, τούτου ψαλλομένου, τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ τὸ ἱερατεῖον ὅλον. Τινὲς δὲ, ὁ καὶ κρεῖττον, πρὸ τοῦ εὐλογῆσαι τοῦτο ποιοῦσιν, εἶτα συναπτὴ μεγάλη καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ἀρχόμεθα τοῦ κανόνος, δευτεροῦμεν τοὺς εἰρμούς τὰ δὲ τροπάρια ποιοῦμεν β', στίχους δὲ οὐ λέγομεν, εἰ μὴ μόνον τὸ Δόξα καὶ νῦν, ὕστερον δὲ τοὺς εἰρμούς ὁμοῦ οἱ β' χοροὶ ἅπαξ. Εἰς δὲ τὴν ἑναρξιν τοῦ κανόνος, ἐξέρχεται ὁ ἱερεὺς καὶ θυμιᾷ τὸν ναὸν καὶ ἅπαντας τοὺς ἐν αὐτῷ, ὡς ἔθος ἐστίν. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς τὴν ὑπακοήν, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ α' βιβλίον τῆς ἐρμηνείας τοῦ κατὰ Ἰωάννην· ἀπὸ γὰρ ταύτης τῆς ἡμέρας ἀρχόμεθα τοῦ τρίτου βιβλίου, καὶ μέχρι τῶν ἁγίων Πάντων πληροῦμεν αὐτὸ καὶ τὸ δεύτερον, ἀφ' ε' ᾠδῆς τὸ κοντάκιον καὶ τὸν οἶκον ²⁾, καὶ ἀνάγνωσις, τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι γ', ὁμοίως καὶ τὸ Ἀναστάς ὁ Ἰησοῦς. Μετὰ τὴν θ' ᾠδὴν τὸ ἑξαποστειλάριον· Σαρκὶ ὑπνώσας, δίς. Εἰς τοὺς αἶνους, Πᾶσα πνοὴ ἦχος β', ἱστώμεν στίχους δ' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα τῆς Ὀκτωήχου δ', εἶτα, ἐνοῦμενοι οἱ δύο χοροὶ, ψάλλομεν τὰ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα, ὡς δεδήλωται ³⁾, Χριστὸς ἀνέστη γ', ἐκτενή, συναπτὴ καὶ ἀπόλυσις. Καὶ γίνεται λιτὴ ἔξω τῆς μονῆς, ἐν ἣ ψάλλομεν τὸν κανόνα τοῦ Πάσχα.

Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι οὕτω γίνεται ἡ ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου κατὰ πᾶσαν τὴν Διακαινήσιμον ἐβδομάδα. Εἰς τὴν λειτουργίαν ⁴⁾, τὰ ἀντίφωνα τῆς ἑορτῆς ἀπαραλλάκτως, ὡς ἐκεῖσε δεδήλωται, προκείμενον ἦχος πλ. δ'. Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν, στίχος· Οἱ οὐρανοὶ διηγούονται (εἶτρ. 511) ὁ ἀπόστολος τῆς ἡμέρας, Πράξεων, Ἀλληλοῦια ἦχος α', Ἐξομολογήσονται οἱ οὐρανοὶ, στίχος· Ὁ Θεὸς ὁ ἐνδοξαζόμενος, εὐαγγέλιον τῆς

¹⁾ Τὸ τοῦ Διονυσίου· Χριστὸς ἀνέστη κ. τ. λ. καὶ τελειοῦται ἡ ἐφημερία τοῦ πρεσβυτέρου.

²⁾ Ивер. ркп. τὸ Συναξάριον. ³⁾ Ивер. ркп. Δόξα καὶ νῦν, Ἀναστάσεως ἡμέρα.

⁴⁾ Αἱ ᾠραὶ, ἡ λειτουργία καὶ ἡ ἐν τῇ τραπέζῃ γινομένη τάξις γίνεται, ὡς ἐδηλώθη τε χθές.

ἡμέρας, κοινωνικόν· Σῶμα Χριστοῦ. Εἰς τὴν τράπεζαν ¹⁾ παράκλησις μεγάλη.

Ἐπειδὴ καὶ τὰς τρεῖς μόνας ἡμέρας τῆς Διακαινησίμου γίνεται ἡ λειτουργία ἐν τῷ μέσῳ, ταῖς δὲ λοιπαῖς ἀνὰ μέρος, αἱ ὥραι τῆ δ' τῆς Διακαινησίμου λέγονται ἐν τῷ καθολικῷ οὕτως: Ἐνστάσης ὥρας, λέγονται συνήθως αἱ ὥραι τῆς Λαμπρᾶς, καὶ ἀρχομένης τῆς γ' στάσεως, ὁ μὲν τῶν ὑπηρετῶν [στρ. 512).

Въ пятницу не положена служба Живоноснаго источника [стр. 516), нѣтъ также Богородичнаго канона въ понедѣльникъ и другіе дни свѣтлой недѣли.

[στρ. 514). Κερ. ρμα'. Περὶ τῆς ἀκολουθίας τῆς νέας κυριακῆς (ἦτοι τοῦ Θωμᾶ).

Съ воскресенья Θοмина начинается возвышеніе Панагіи. По этому поводу внизу замѣчено: Βέλτιον τοῦτο, ἢ τὸ τοῦ Διονυσίου· τὸ ἀρχεσθαι δηλαδὴ ὑψοῦσθαι Παναγίαν ἀπὸ τῆς σήμερον, ἢ ἀπὸ τῆς χθές, χθές δὲ οὐδόλως ὑψωσιν γενέσθαι, εἰ μὴ πρὸ τῆς τροφῆς ἐσθίεσθαι μόνον τὸν ὑψούμενον ἄρτον [στρ. 516).

Въ пятницу Антипасхи стихиры на «Господи воззвахъ» иѣли на 6: праздника 3 и Минеи 3. Замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου· Ὅτε τὸ Μηναῖον εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Χριστοῦ ἀνέσιη, ψάλλεται εἰς γ', λέγομεν πρῶτον τὰ τῆς ἐορτῆς, εἰς δὲ τὸν στίχον τὰ τῆς Ὁκτωήχου, εἰ δὲ τὸ Μηναῖον ψάλλεται ς', εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα τὰ τῆς ἐορτῆς προσόμοια ψάλλομεν, εἰς τὸν στίχον μετὰ τῶν στιχηρῶν τῆς ἐορτῆς, τὰ δὲ τῆς Ὁκτωήχου καταλιμπάνομεν, πλὴν τῆ παρασκευῆ ἑσπέρας, τότε ἀναγκαίως λέγονται α' τὰ τῆς ἐορτῆς ἰδιόμελα, ὡς ἀποδιδομένης τῆς ἐορτῆς, εἶτα τὰ τοῦ Μηναίου, Δόξα τοῦ Μηναίου, Καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς, τὸ δὲ δογματικὸν καταλιμπάνεται, ὡσαύτως καὶ τῆ β' ἑσπέρας τοῦ παραλύτου κ. τ. λ., ἢ λέγεται Δόξα τῆς ἐορτῆς, Καὶ νῦν, τὸ δογματικόν, τὸ δὲ Δόξα τὸ α' τοῦ ἀγίου λέγεται, εἰς τὸν στίχον μετὰ τὰ δ' ἀναστάσιμα μετὰ τοῦ ἀρμόζοντος στίχου [στρ. 519).

Въ воскресенье 3 по Пасхѣ на стиховнѣ стихиры воскресныя. Εἰ δὲ βούλει, ἀντὶ τῶν στιχηρῶν τοῦ ἀλφαβήτου, τὰ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν.

¹⁾ Ивер. ркп. Εἰς τὴν τράπεζαν ἀναγιώσκεται ὁ κατὰ μέθης λόγος τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα.

Κεφ. ρμβ' [στρ. 531). Ἐσπέρας μετὰ τὸ εὐλογῆσαι τὸν ἱερέα, ψάλλομεν τὸ Χριστὸς ἀνέστη μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐβδομάδι τῆς Διακαινησίμου [στρ. 532), ὁμοίως καὶ ἐν τῷ ὄρθρῳ, τοῦτο δὲ παρὰ τοῖς πλείστοις ἐκτελεῖται, καὶ ἐν ταῖς παρελθούσαις κυριακαῖς, ἀλλὰ δὴ καὶ ἐν ταῖς μνήμασι τῶν μεγάλων ἀγίων, εἶτα ὁ προοιμιακὸς ψαλμὸς καὶ ἡ συνήθης στιχολογία. Εἰ δὲ βούλει, ἔασον τὴν στιχολογίαν. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ε' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἰδιόμελα τοῦ τυφλοῦ, τοὺς δύο δευτέρους τὸν δ', τὸν πλ. α' καὶ τοὺς δύο πλ. δ', Δόξα καὶ νῦν ὁ αὐτός· Τίς λαλήσει τὰς δυναστείας σου. Εἰ βούλει, εἴσοδος, εἰς τὸν στίχον στιχηρὸν ἀναστάσιμον τὸ γ', εἶτα τὸ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, ὡς ἔθος, Δόξα καὶ νῦν, Ἀναστάσεως ἡμέρα, τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ' ἄνευ τοῦ ἐν τῷ στιχηρῷ, τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον, τοῦ ἤχου καὶ ἀπόλυσις. Ἐν δὲ τοῖς ἀποδείπνοις ψάλλομεν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἀγίου.

Τῇ δ' τῆς ε' ἐβδομάδος ἐν τῷ ὄρθρῳ, μετὰ τὸν εὐλογητὸν τὸ Χριστὸς ἀνέστη, ὡς εἴρηται. Εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον ἐκ γ', ἡ συνήθης στιχολογία, ἐν ἣ ἴεγομεν καὶ ἀναστάσιμον τῆς κυριακῆς ἄνευ [στρ. 533) θεοτοκίων, κανόνες γ', Ἀναστάσεως ἡμέρα μετὰ τῶν εἰρμῶν, πάρεξ τῶν θεοτοκίων, εἰς ε', τοῦ τυφλοῦ εἰς δ' καὶ ὁ προεόρτιος τῆς Ἀναλήψεως, πρὸς τὸ Ἴππον καὶ ἀναβάτην, εἰς δ', καταβασία· Τῷ Σωτήρι Θεῷ, ἀπὸ γ' ᾠδῆς κοντάκιον τοῦ τυφλοῦ καὶ τὸν οἶκον, ἀφ' ε' κοντάκιον τοῦ Πάσχα καὶ τὸν οἶκον, ἐξαποστειλάριον τοῦ Πάσχα καὶ τοῦ τυφλοῦ πρὸς μίαν. Εἰς τοὺς αἶνους Πᾶσα πνοή, ἰστώμεν στίχους ε' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἰδιόμελα τοῦ τυφλοῦ, τοὺς β' δευτέρους, καὶ τὸν δ' καὶ τὸν πλ. α', εἶτα, ἐνούμενοι οἱ β' χοροί, ψάλλομεν τὰ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα, ὡς σύνηθες, μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα καὶ νῦν, Ἀναστάσεως ἡμέρα, Χριστὸς ἀνέστη, δοξολογία μεγάλη, τροπάριον ἀναστάσιμον· Τὸν συνάναρχον λόγον, καὶ ἀπόλυσις. Εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικά, καὶ ἐν τοῖς μακαρισμοῖς ἡ γ' καὶ ε' ᾠδὴ τοῦ κανόνος τοῦ Πάσχα εἰς η', τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον, Δόξα καὶ νῦν, τὸ κοντάκιον τοῦ Πάσχα, προκείμενον καὶ Ἀλληλούια τοῦ Πάσχα, ἀπόστολον καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας, κοινωνικόν· Σῶμα Χριστοῦ· ἡ γὰρ ἀκολουθία πᾶσα ἀναστάσιμος γίνεται, διὰ τὸ ἀποδίδοσθαι τὸ Χριστὸς ἀνέστη.

[стр. 541). Κεφ. ρμγ'. Περὶ τῆς ἀκολουθίας τῆς γονυκλισίας (ἦτοι αὐτῇ τῇ κυριακῇ ἑσπέρας τῆς Πεντηκοστῆς).

На вечерни въ Пятидесятницу: Τὸ τοῦ Διονυσίου ἐν τούτῳ τῷ ἑσπερινῷ ἐφημερεύει ὁ προσεπὶ καὶ εἰσοδεύει μόνος μετὰ τοῦ διακόνου [стр. 541), (Діон. Тип. л. 266). ΜΟΛΙΤΒΥ ЧИТАЮТСЯ, καὶ ἡμῶν κλινάντων τὸ γόνυ καὶ ἀσκεπῶν ἐπ' ἐδάφους κειμένων, ἀναγινώσκει ὁ ἱερεὺς τὴν πρώτην εὐχὴν ἀπὸ τοῦ ἁγίου βήματος μεγαλοφώνως [стр. 542). ВЪ КОНЦѢ ВЕЧЕРНИ λέγει ὁ ἱερεὺς ἑτέρας δύο εὐχὰς μυστικῶς: Σὸν ὡς ἀληθῶς καὶ μέγα ὄντως μυστήριον. Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὕψιστος, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν. Εἰ δὲ μὴ ἐστὶ διάκονος, συνάπτει καὶ ταύτας ὁ ἱερεὺς ταῖς τελευταίαις τρισὶν εὐχαῖς, λέγων καὶ ταύτας ὁμοίως μεγαλοφώνως [стр. 543).

[стр. 544). Κεφ. ρμδ'. Περὶ τῆς ἀκολουθίας καὶ διαίτης τῆς μετὰ τὴν Πεντηκοστὴν ἐβδομάδος.

[стр. 547). Κεφ. ρμε'. Περὶ τῆς ἀκολουθίας καὶ διαίτης τῆς νηστείας τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. Τῇ β' μετὰ τὴν μνήμην τῶν ἁγίων Πάντων ἀρχόμεθα τῆς νηστείας τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμεων ἀποστόλων.

[стр. 550). Κεφ. ρμς'. Εἰδήσεις τῶν ἐαθέντων ἀποστολοευαγγελίων τῶν μὴ ἑορταζομένων ἁγίων (ἐν τῷ Τοπικῷ).

[стр. 553). Κεφ. ρμζ'. Προκείμενα ἀναστάσιμα τῶν ὀκτῶ ἤχων, ἅπερ λέγονται ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ ὄρθρου τῆς κυριακῆς.

[стр. 554). Κεφ. ρμη'. Προκείμενα καὶ ἀλληλουάρια τῶν ὀκτῶ ἤχων, τὰ λεγόμενα ἐν ταῖς λειτουργίαις τῶν κυριακῶν, ἦτοι τὸ ἄμνημα.

[стр. 555). Κεφ. ρμθ'. Τὰ ἐν τῇ ἐβδομάδι ψαλλόμενα προκείμενα, ἀλληλουάρια καὶ κοινωνικά, ὅτε οὐκ ἔστιν ἑορταζόμενος ἅγιος.

(Δήλωσις). Ἐκ τοῦ Διονυσιατικοῦ Τοπικοῦ περὶ τῆς ἐναλλαγῆς τοῦ ἤχου.

[стр. 558). Περὶ τοῦ πῶς ψάλλονται αἱ καταβασεῖς ἐν ὄλφ τῷ ἐνιαυτῷ ἐκ τοῦ αὐτοῦ Τοπικοῦ.

Примѣчаніе. Въ Типиконѣ о. Наѡанаила, послужившемъ, какъ мы сказали, оригиналомъ для Соборнаго Типикона Пантелеимоновскаго монастыря, пропущенныя слова переписчикомъ (Пант. Тип. стр.9; сравн. Тип. о. Наѡанаила стр.10) поставлены на свои мѣста, исправленныя почеркомъ другой руки приняты цѣликомъ въ Пантелеимоновскій Типиконъ, замѣчанія, записанныя на поляхъ, внесены въ самый текстъ, вставлены нѣкоторыя новыя слова, напр., τίθησιν (стр. 10, о. Наѡанаила Типиконъ (стр. 9), ἀνάγνωσις. Изложеніе текста болѣе вразумительно, чѣмъ въ оригиналѣ (Въ Типик. о. Наѡанаила стр. 11: ὁ δὲ κελληρίτης πρὸ τῆς ἀναγνώσεως διακλάσας, а въ Типиконѣ Пантелеим. соб. ὁ δὲ κελληρίτης πρὸ

τοῦ τε θῆναι τὴν ἀνάγνωσιν διακλάσας κ. τ. λ.; вѣ Наванаила Тип. стр. 11: ὁ μὲν γανδηλίπτης ἀπέργεται καὶ σημαίνει τὸ μέγα καὶ τὸ σιδηροῦν, ἢ τὸν κώδωνα, а вѣ Пантел. Тип. стр. 12: τὸ μέγα σήμαντρον καὶ τοὺς κώδωνας. Тип. Наѳ. 15: Εἶτα Συναξάριον τοῦ Μηναίου, а вѣ Пант. Тип. Εἶτα ἀνάγνωσις εἰς τὸ Συναξάριον κ. τ. λ.) Встрѣчаемъ вѣ соборномъ Пантелеимоновскомъ Типиконѣ пропуски, вѣ родѣ слѣдующаго: Εἰ δὲ ἐορτάζεται εἰς ἡ', καταλιμπάνομεν τὰ δ' ἀνατολικά καὶ λεγομεν τοῦ ἀγίου δ' (Наванаилов. Типиконъ стр. 16).

№ CXLVII. Τυπικὸν σὺν Θεῷ ἀγίῳ, κατὰ τε τὸ ἀρχέτυπον τοῦ ἀγίου Σάββα καλούμενον, κυρίως δὲ Σωφρονίου, τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου Ἱεροσολύμων, σύνθεμα καὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ πόνημα πεφυκόσ, ἤδη δὲ συλλεχθέν καὶ μεθ' ὄσης πλείστης ἐπιμελείας ἐρανισθέν ἐκ τε τοῦ παλαιοῦ ἐκείνου, καὶ ἐκ τοῦ ἀγίου Ὁρους τῶν Τυπικῶν κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν τῶν θεσπεσίων πατέρων καὶ κατὰ τὴν νῦν τοῦ παρόντος τάξιν καὶ συνήθειαν, τῶν ἐν ταῖς εὐαγέσι μοναῖς ἐλουμένων ἀκολουθιῶν τε καὶ ἀγρυπνιῶν τοῦ ἀγιωνόμου ὄρους τοῦ Ἁθῶ. Соборный Типиконъ Аѳоно-Святопавловскаго монастыря, рукопись вѣ большой листь, на 325 листахъ, писана крупною довольно чоткою скорописью. Списатель Типикона не безъ претензій на ученость, а посему дѣлаеть большія введенія, сличенія службъ по рукописнымъ и печатнымъ Минеямъ, заимствования прямо изъ рукописей (ἔρα ἐν τῷ χειρογράφῳ стр. 42) и иногда даже говорить отъ себя непосредственно («καθ' ἡμᾶς» 67 стр.). Время написанія Типикона опредѣляется слѣдующими данными: Αἰτήσει μὲν τοῦ πανοσιωτάτου ἀγίου καθηγουμένου τῆς ἱεράς βασιλικῆς καὶ πατριαρχικῆς μονῆς τοῦ ἱεροῦ κοινοβίου τοῦ ἀγίου Παύλου κυρίου κυρίου Σωφρονίου Κεφαλλίνου, πόνῳ δέ, σπουδῇ καὶ ἐπιμελείᾳ τοῦ ἐν μοναχοῖς ἐλαχίστου οἰκτροῦ Ἰακώβου ἀγιορείτου (τοῦ ἐκ Κυθηρων), καθιερωθέν τῇ αὐτῇ ἱερᾷ μονῇ, ἵνα μένη διὰ παντός ἀναπόσπαστον, ἐνεργούμενον παρὰ τοῦ κατὰ καιρὸν ἐκκλησιάρχου εἰς εὐταξίαν τῆς καθεκάστην ἀδομένης ἀκολουθίας, προσετέθησαν δὲ προσόμοια ἰδιόμελα καὶ κανόνες παλαιῶν χειρογράφων Μηναίων εἰς ἀπάρτησιν πανηγυρικῶν ὕμνων τῶν ἱερῶν ἐορτῶν Δεσποτικῶν, Θεομητορικῶν καὶ ἀγίων ἐορταζομένων. Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αων', 1850, ἐν τῷ ἀγιωνόμῳ ὄρει τοῦ Ἁθῶ.

Στίχοι πρὸς τοὺς ἀναγνώστας.

Πηγὴν νόουσαν Τυπικοῦ ὁροσολογίου См. Григоріатскій соборный Типикъ.

Τὸ παρὸν Τυπικὸν καθιερώθη τῇ ἱερᾷ μονῇ τοῦ ἀγίου Παύλου,

ἵνα μένη εἰς διατύπωσιν καὶ ῥυθμὸν εὐταξίας τῆς ὅλης ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας διὰ παντός, καὶ μηδεὶς τοῦτο ἀποξενώσῃ, ἵνα μὴ ὑφέξῃ τὰς εὐθύνας τῶν ἐν αὐτῷ ὑμνουμένων θεσπεσίων πατέρων.

[π. 1). Προοίμιον τῆς παρούσης βίβλου τοῦ Τυπικοῦ, διαλαμβάνον πότε ἤρξατο ἢ τάξις τοῦ Τυπικοῦ καὶ ποῖοι οἱ ποιηταὶ καὶ ποῖοι οἱ πρῶτοι τονισταὶ τῶν ἤχων ἐν συνόφει.

Ἔθος μὲν ἐστὶν ἀντιγράφοις καὶ λογογράφοις, τοῖς ἀντιγράφουσι καὶ συνθέττουσι βίβλον, προσηλοῦν αὐτὴν καὶ καθιεροῦν τοῖς φίλοις, ἡμεῖς δὲ γονυπετῶς μετὰ πάσης εὐλαβείας καὶ βαθυτάτης ἐκστάσεως καὶ ἐδωφιαίας προσκυνήσεως ἀνατιθέμεθα τῇ παντανάσῃ δεσποσύνῃ ἡμῶν Θεοτόκῃ Μυροβλυτίσῃ. Σὺ δὲ, ὦ πανύμνητε Θεοτόκε, τῇ σῇ ἀκτινομόρφῳ λαμπρότητι ὠράϊσον καὶ κάλλυνον αὐτό, πηγάλιον τῇ ἀγίᾳ σου ἐκκλησίᾳ ἀναδείξασα, εἰς ὁδηγίαν τῶν λιγυφθόγγων ἁσμάτων, τῶν εὐρύθμως καθεκάστην ἀδομένων, εἰς δόξαν σὴν καὶ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μᾶλλον δὲ τῆς μακαρίας καὶ ὑπερουσίου Τριάδος καὶ πάντων τῶν τε Ἀσωμάτων δυνάμεων καὶ ἁγίων, τῶν ὑμνουμένων καθεκάστην ἐν πάσαις ταῖς ἀνά πᾶσαν τὴν ὑφήλιον ἐκκλησίαις τῶν ὀρθοδόξων, καὶ ἀξίωσον τοὺς εὐλαβῶς ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ψδαῖς πνευματικαῖς δοξολογοῦντας τῆς αἰδίου χαρᾶς τῶν πρωτοτόκων ἐν οὐρανοῖς, ὅπως ἐν ἀγαλλιάσει προσκυνῶμεν τὴν ὑπερένδοξον βασιλείαν τοῦ ἀνάρχου Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ παναγίου καὶ ἀγαθοῦ καὶ ζωοποιοῦ Πνεύματος καὶ σὲ τὴν Βασιλίссαν εὐλογοῦμεν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

— Πόθεν εὐρέθη τὸ ἄσμα.

[π. 3). Τί ἐστὶ φωνή.

— Τί ἐστὶ χειροτονία ἢ χειροτομία.

— Τί σημαίνει τὸ τερερέ καὶ ἀνανές.

[π. 8). Δήλωσις περὶ τοῦ πότε ἤρξαντο συνθέττειν οἱ ποιηταὶ καὶ ψάλλειν ἐν ἐκκλησίαις ἰδιόμελα τροπάρια καὶ κανόνες.

Ἐν τοῖς χρόνοις τῶν ἁγίων ἀποστόλων τοὺς ψαλμοὺς τοῦ Δαβίδ, τὴν Κυριακὴν εὐχὴν, τὸ Πάτερ ἡμῶν, εὐχὰς εἰρηνικὰς καὶ αἰτήσεις καὶ τὴν λειτουργίαν μετήρχοντο οἱ πιστοί, ἀναγνώσεις πυκνὰς εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην καὶ νέαν τοῦ Εὐαγγελίου ποιούμενοι, καθὼς εἰς τὰς Διαταγὰς τῶν ἀποστόλων φαίνεται, καὶ μάλιστα, ἔχοντες ἔνοικον τὸν Παράκλητον, θεοδίδακτοι ἦσαν, ἐν ἀλαλήτοις φωναῖς ἐν καρδίᾳ ἀδιαλείπτως ἠῦχοντο, μὴ ἔχοντες χρεῖαν γραφικῶν εὐχῶν καὶ ἁσμάτων, διὰ στόματος προφερομένων ἐν παντὶ τόπῳ καὶ ἐν παντὶ καιρῷ, αἶροντες ὅσας χεῖρας καὶ δεόμενοι ἐκτενῶς τῷ Κυρίῳ, καὶ καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐκίνει αὐτοὺς,

οὕτως ἤρχοντο. Ὅτε δὲ συνηθροίζοντο τὰς ἑορτὰς ἐν ἐκκλησίαις, ἀναγνώσεις ψαλμῶν καὶ τῆς ἁγίας Γραφῆς ἐγένετο εἰς τὰ βιβλία τῶν προφητῶν, Εὐαγγέλιον καὶ Πράξεις τῶν ἀποστόλων μετὰ καιρὸν καὶ εἰς τὰς ἐπιστολάς. Εἶτα, ἀναστάντων πάντων, ἐκήρυττεν ὁ διάκονος ἐπ' ἄμβωνος· Εὐξασθε οἱ κατηγούμενοι καὶ πάντες οἱ πιστοὶ ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ λέγων ἐκεῖνος τὰς αἰτήσεις, ὁ λαὸς ἔκραζε τὸ Κύριε ἐλέησον. Εἶτα ὁ ἱερεὺς, ἢ ὁ ἐπίσκοπος, κλίνων τὴν κεφαλὴν, ἀνεγίνωσκεν εὐχὴν ὑπὲρ τῶν κατηγουμένων ἀβαπτίστων, κακείνων κλινόντων τὰς κεφαλὰς, καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν ἐξήρχοντο οἱ κατηγούμενοι. Εἶτα ἐγένετο εὐχὴ ὑπὲρ τῶν δαιμονιζομένων καὶ ἐξήρχοντο, εἶτα ὑπὲρ τῶν μελλόντων βαπτισθῆναι, εἶτα ὑπὲρ τῶν μετανοούντων πιστῶν, τῶν δι' ἁμαρτίας κωλυομένων κοινωνῆσαι τῶν μυστηρίων, καὶ οὕτως ἐξήρχοντο οὗτοι πάντες ἐν τῷ νάρθηκι καὶ ἴσταντο κατὰ τάξιν εἰς μέρος, ἀκροώμενοι καὶ μυστικῶς εὐχόμενοι, καὶ τότε ἐγένετο ἡ λειτουργία ἐκωνώνου, ὅσοι ἄξιοι ἔμενον ἔνδον τοῦ ναοῦ. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς λειτουργίας περιέμενον τὸν ἱερέα, ἕως οὗ τελειῶσαι τὰ ἅγια καὶ ἐξελθεῖν πρῶτον αὐτόν. Καὶ ἐξερχομένων τῶν ἁγίων, ἐπιπτον ἐπὶ πρόσωπον πάντες οἱ ἐν τῷ νάρθηκι ἀκωνώνητοι, καθὼς νῦν οἱ διακονηταὶ εἰς τὴν ἐξέλευσιν τῶν πατέρων ἐκ τῆς τραπέζης, καὶ ἐζήτουν εὐχὴν ἐξ ἐκείνων, καὶ ἔσχατον πάντων ἐξήρχοντο καὶ αὐτοί. Ὅμοίως ἐγένετο καὶ εἰς ἄλλας προσευχὰς, ὅπου ἐγένετο, καὶ εἰς μνημόσυνα καὶ εἰς κοινὰς τραπέζας οὐ συνήσθιον τοῖς καθαρῶς, ἀλλ' ἐδίδοτο αὐτοῖς τροφή καὶ ἀπήρχοντο. Μετὰ δὲ χρόνους ἱκανούς, ὅτε ἦνθει καὶ τὸ βασίλειον τῶν χριστιανῶν, ἔλαβεν ἄλλην μορφήν, ἐτακτοποιήθησαν αἱ ἐκκλησίαι ψάλλειν τὴν ἁσματικὴν καλουμένην ἀκολουθίαν, περὶ τῆς ὁποίας γράφει σαφέστατα ὁ ἅγιος Συμεὼν Θεσσαλονίκης εἰς τὸ αὐτοῦ βιβλίον σελ. 322, 323 и далее подробно излагается порядокъ этой пѣсенной службы. Αὕτη δὲ ἡ ἁσματικὴ ἀκολουθία ἔπαυσεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἀφ' οὗ ἡ μονὴ τῶν Στουδιτῶν ἐσυνήθισεν τὸ Τυπικόν, τὸ ὁποῖον ἐπέμφθη καὶ εἰς τὴν νεοφωτισθεῖσαν τότε Ῥωσσίαν καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τὰς ἀπανταχοῦ ἐκκλησίας τὸ Τυπικόν τῶν Στουδιτῶν διεδόθη, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τοῦ μεταγενεστέρου ἐκλήθη τοῦ ἁγίου Σάββα, καὶ τοῦτο φαίνεται γεγραμμένον εἰς ἁγιορίτικον Τυπικόν οὕτως· Ὅτε οἱ θεῖοι πατέρες Εὐθύμιος, Σάββας, Θεοδόσιος κ.τ.λ. Эта статья представляет нѣсколько иное изложение той же статьи Григориатскаго Типикона, впрочемъ, только до словъ: συλλεξάμενος (т. е. Дамаскинъ) καὶ ἴδια μέλη συνθέσας ἰδιόμελα καὶ κανόνας, ἀφῆκεν ἐν

τῆ μονῆ τοῦ ἁγίου Σάββα καὶ ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν Τυπικόν τοῦ ἁγίου Σάββα.

Ὅτι παλαιότερον ἀπὸ τοὺς χρόνους τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου συνετέθησαν τροπάρια, ὄηλον γίνεται καὶ ἐκ τοῦ βίου τοῦ Χρυσοστόμου, ἔνθα λέγει, ὅτι οἱ ἄριανοί, συνθέσαντες τροπάρια κατὰ τὴν βλάσφημον ἐκείνων ἀρεσιν, ἐφαλλον κατ' οἶκος ἐν Βυζαντίῳ, βλασφημοῦντες τὰ ὀρθόδοξα δόγματα, ὅθεν ὁ θεῖος Χρυσόστομος, ζήλω θείῳ κινηθεὶς, ἐσύνθεσε καὶ αὐτὸς τροπάρια, ἐλέγχοντα τὴν ἐκείνων κακοδοξίαν, καὶ παρέδωκε τοῖς ὀρθοδόξοις, διὰ νὰ ψάλλωσιν αὐτὰ διχόρως, ὡς ἀντίφωνα. Ὁ δὲ ἱερομάρτυς Πέτρος ὁ Δαμασκηνός, ἀκμάσας περὶ τὰ 770 ἔτη, γράφει, ὅτι τὰ ἰδιόμελα τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα μαρτύρων, Φέροντες τὰ παρόντα γενναίως, καὶ τινὰ τροπάρια τῶν αὐτῶν ἁγίων νὰ εἶναι ποιήματα τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, καὶ τότε αὐτὰ ἀπεδώσαμεν τῷ Κυρίῳ περὶ πάντων, ὧν ἀνταπέδωκεν ἡμῖν καὶ ἄλλα παρόμοια. Ἔτι δὲ καὶ ὁ ἅγιος Ῥωμανός, ὁ ποιητὴς τῶν κοντακίων, ἤχημασεν ἐν τοῖς χρόνοις Ἀναστασίου τοῦ Διοσκόρου περὶ τὸ 491, σύγχρονος τοῦ ἁγίου Ἀνατολίου πατριάρχου, τοῦ ποιητοῦ τῶν δ' ἀναστασίμων ἰδιομέλων ἐσπερινοῦ καὶ αἴνων, ἐξ οὗ καὶ ἀνατολικά ἐκλήθησαν. Φαίνεται, ὅτι πρὸς τὰ κοντάκια καὶ οἶκους καὶ ἄλλα τροπάρια ἐσύνθεσαν ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις ὁ δὲ ἅγιος Ἀνδρέας καὶ ὁ Ἀγιοπολίτης, ἦτοι Ἱεροσολυμίτης, σύγχρονος καὶ αὐτὸς τοῦ ἁγίου Σωφρονίου πατριάρχου, ὅτε ὁ μὲν Σωφρόνιος τὸν βίον τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας, ὁ δὲ Ἀνδρέας τὸν μέγαν ἐκεῖνον κανόνα συνθέσας, ἀπέστειλον ὁμοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅθεν καὶ πανταχοῦ διεδόθησαν. Τούτου τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου ποιήματα αἰεὶ καὶ οἱ ἐν τοῖς ἀποδείπνοις τῆς μεγάλης ἑβδομάδος τριώδια καὶ κατὰ τὸν συγγραφέα σοφώτατον μουσικὸν Δημήτριον Ταμίαν Κρητικὸν τὸ Σὲ τὸν ἐπὶ ὕδατων κρεμάσαντα τὴν γῆν ἀσχέτως, ποίημα τοῦ αὐτοῦ Ἀνδρέου Κρήτης εἶναι, ὅθεν καὶ οἱ λοιποὶ εἰρμοὶ Κύματι θαλάσσης, καθὼς καὶ ἄλλοι κανόνες πρὸς τὴν Θεοτόκον εἰς τὸν αὐτὸν εἰρμόν, ποιήματα τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Ἀνδρέου εὐρίσκονται, καὶ οὐ καθὼς ἐσφαλμένῳ γράφει τὸ τετυπωμένον Τριώδιον, ὅτι ἐστὶ ποίημα Κασσίας μοναχῆς, ἥτις ἐπὶ Θεοφίλου εἰκονομάχου ἤχημασε καὶ ἐποίησε τὸ Κύριε, ἢ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις. Ὁ δὲ Μάρκος διὰ προσταγῆς Λέοντος τοῦ σοφοῦ ἀνεπλήρωσε πρὸς τὸ τετραώδιον τοῦ ἁγίου Κοσμᾶ τὰς δ' ὠδὰς τοῦ κανόνος, καὶ βλέπε, ὅτι ἡ ἀκροστιχὶς ἄρχεται ἀπὸ τοῦ τροπαρίου καὶ οὐχὶ ἀπὸ τοῦ εἰρμοῦ. Καὶ σήμερον δέ· Κύματι θαλάσσης ἀπὸ τοῦ Κύριε Θεέ μου, Ἄνωσε ἐν θρόνῳ, Ἴνα σου τῆς δόξης, Σύμ-

βολα τῆς ταφῆς σου, Ἡπλωσάς τε πανάγιε, Σύμβολα τῆς ταφῆς σου καὶ καθεξῆς. Ἐτερον δεῖγμα σαφέστατον δείκνυται, ὅτι τὸ Κύματι θαλάσσης εἶναι παλαιὸν ἐκ τοῦ σταυροαναστασίμου κανόνος τοῦ Δαμασκηνοῦ πλ. β'. Βήματι Πιλάτου παρίσταται, θέλων ἀνόμων κρίματι κ. τ. λ. Οἱ δὲ εἴρμοι ἦσαν παλαιότεροι, ἔθεν, ἵνα γένη ὁ λόγος εὐληπτος, ἰδοὺ σημειοῦμεν ἐνταῦθα τοὺς ποιητὰς τῶν ἱερῶν ἀσμάτων κατὰ τάξιν. Перечень именъ пѣснотворцевъ сходенъ съ Типикономъ Григоріатскимъ, но въ изложеніи этого перечня и въ порядкѣ размѣщенія пѣснотворцевъ есть незначительныя особенности.

[л. 1). Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ. Τοπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας, τῆς ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει τοῦ Ἄθω μονῆς λαύρας τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, Βατοπεδίου, Φιλοθέου καὶ ἁγίου Παύλου. Αὕτη ἡ διατάξις γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς μοναῖς.

Εἶδησις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ μεγάλου τῆς ἀγρυπνίας.

[л. 8 об.). Εἶδησις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὄλου ἑνιαυτοῦ.

[л. 9). Ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Παλαιστίνῃ μονῶν περὶ τοῦ πῶς δεῖ στιχολογεῖσθαι τὸ Ψαλτήριον.

[л. 10). Εἶδησις περὶ τοῦ ἑσπερινοῦ τῶν δύο τεσσαρακοστῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, πῶς ψάλλεται, ὅτε ἔστιν Ἀλληλούια.

[л. 11). Δήλωσις περὶ τοῦ μεσονυχτικοῦ τῶν δύο τούτων τεσσαρακοστῶν, ἐν αἷς ἡμέραις ψάλλομεν Ἀλληλούια, ἢ Θεὸς Κύριος.

[л. 13). Περὶ τοῦ ὄρθρου τῶν δύο τούτων τεσσαρακοστῶν, ἐν αἷς ἡμέραις ἔστιν Ἀλληλούια, ἢ Θεὸς Κύριος.

[л. 15). Ἐκ τῶν ἀποστολικῶν Διατάξεων περὶ ἑορτῶν καὶ νηστειῶν.

[л. 16). Περὶ νηστειῶν.

[л. 17). Δήλωσις τῶν ὥρῶν καὶ τῶν μεσῳρίων τῶν δύο τούτων τεσσαρακοστῶν πῶς ψάλλονται, ὅτε ἔστιν Ἀλληλούια.

[л. 19). Περὶ τῆς ἀκολουθίας.

— Δήλωσις περὶ τοῦ ἀποδείπνου τῶν δύο τούτων τεσσαρακοστῶν, πῶς ψάλλεται, ὅτε ἔστιν Ἀλληλούια.

[л. 20). Δήλωσις περὶ τοῦ ἑσπερινοῦ, ὄρθρου καὶ λειτουργίας τῶν σαββάτων τῶν δύο τούτων τεσσαρακοστῶν, ὅτε τύχη Ἀλληλούια.

— Περὶ τοῦ ὄρθρου τοῦ σαββάτου, ὅτε τύχη Ἀλληλούια.

[л. 21). Εἶδησις περὶ τῶν προκειμένων τῆς κυριακῆς ἑσπέρας καὶ παρασκευῆς ἑσπέρας.

— Περὶ τῶν ἀποδείπνων, πῶς φάλλονται.

[л. 22). Περὶ τοῦ πότε δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα.

— Δήλωσις περὶ τῶν κυριακῶν, πῶς φάλλονται ἐν τῷ ὄρθρῳ οἱ ἀναστάσιμοι κανόνες μετὰ τοῦ Μηναίου.

[л. 23). Δήλωσις περὶ τοῦ πότε τελεῖται ἡ λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

— Δήλωσις ποσάκις ἀποσκεπαζόμεθα ἐν τῇ λειτουργίᾳ.

— Δήλωσις περὶ τοῦ πῶς ἀναγινώσκονται τὰ εὐαγγέλια τῶν λειτουργιῶν τοῦ ὅλου ἑνιαυτοῦ.

[л. 24). Εἶδησις περὶ τῶν ἐωθινῶν εὐαγγελίων, πῶς ἀναγινώσκονται ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ Πάσχα μέχρι τῆς κυριακῆς τῶν Ἁγίων Πάντων.

[л. 25). Πῶς δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα.

[л. 26). Замѣчанія о блаженныхъ и изобразительныхъ на праздники, на масляную недѣлю и въ великія пятницу и субботу. Текстъ этой вводной части, за немногими исключениями, касающимися звоновъ и поклоновъ игумену, сходенъ съ соборнымъ Тип. Пантократорскаго монастыря XV в.

[л. 27). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς φαλμωδίας τοῦ ὅλου ἑνιαυτοῦ.

11 Сентября. Μνήμη τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Θεοδώρας τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ ἡ ἀγία αὐτῆς χάρα σώζεται ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἀγίου Παύλου, ὡς ἐν παλαιοῖς χειρογράφοις ὑπόμνημα φαίνεται, ἀντὶ αὐτῆς δὲ μετωνομάσθη τῆς ἀγίας Νινοδώρας (Νιφοδώρας). Ὁ βίος τῆς ὁσίας εὐρίσκεται χειρόγραφος εἰς τὰς κατηχήσεις τοῦ Στουδίτου, ἔχει δὲ καὶ προσόμοια ἀποστίχου καὶ εἰς τοὺς αἶνους καὶ δοξαστικά, γίνεται δὲ καὶ δοξολογία διὰ τὴν ἀγίαν χάραν αὐτῆς, φάλλεται δὲ μετὰ τῆς ἑορτῆς. Ἡ δὲ ἀκολουθία τοῦ ἀγίου ἱερομάρτυρος Αὐτονόμου φάλλεται ἐν τοῖς ἀποδείπνοις [л. 38).

1 Октября. Τῆς ἀγίας Σκέπης τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου [л. 53). Изложена полная служба съ Синаксаремъ. Ἀπολυτίκιον ἦχος α΄. Τῆς σκέπης σου τὴν χάριν ἀνυμνοῦμεν, Πανάχραντε, ἦν ἐν τῷ πανσέπτῳ ναφ σου ἐφηπλώσας τοῖς πᾶσιν [л. 56 об.). Заканчивается служба замѣткою: Ἰστέον οὖν, ὅτι εἰ μὲν ἑορταστικῶς τελεῖται ἡ μνήμη τῆς ἀγίας Σκέπης, ἡ ἀκολουθία τοῦ ἀγίου Ῥωμανοῦ φάλλεται

ἐν τοῖς ἀποδείπνοις, ἢ δὲ ἀκολουθία τοῦ ἀποστόλου Ἀνανίου φάλλεται τῇ ἐπαύριον μετὰ τοῦ ἁγίου Κυπριανοῦ, εἰ δὲ βούλει, φάλλε αὐτὴν μετὰ τῆς ἁγίας Σκέπης ὁμοῦ [л. 64 об.).

15 Октябрия. Τοῦ ἁγίου ὁσιομάρτυρος Λουκιανοῦ καὶ τοῦ ἁγίου ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου τοῦ νέου, τοῦ ἐν Θεσσαλονίκη οἰκοδομήσαντος τὴν μονὴν τῶν Περιστερῶν καὶ ἐν ὁρίοις τοῦ ἁγίου Παύλου, τὸ πρότερον ἐν τῷ σπηλαίῳ ἀσκήσαντος. Αὕτη ἡ ἀκολουθία, σωζομένη ἐν χειρογράφοις, ἐπιδιωρθώθη καὶ ἐπλουτίσθη· ἐορτάζεται δὲ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ μονῇ [л. 18).

20 Октябрия. Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Ἀρτεμίου καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Γερασίμου Κεφαλληνίας. Καὶ οἱ δύο οὗτοι ἅγιοι ἐορτάζονται ὁμοῦ, ἔχουσι δὲ ἀμφότεροι ἀκολουθίας ἐορτασίμους εἰς φυλλάδας, ὅθεν ποιούμεν ἀγρυπνίαν, ποιῶντες τὰ πάντα, ὡς ἐκεῖσε φαίνεται ἡ ἀκολουθία αὐτῶν, καὶ μάλιστα τοῦ ἁγίου Γερασίμου. Κροθουν οἱ κώδωνες [л. 69).

3 Ноября. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Ἀκεφιμᾶ, Ἰωσήφ καὶ Ἀειθαλᾶ, ὧν ἡ ἀκολουθία φάλλεται ἐν τοῖς ἀποδείπνοις. Ἐν δὲ τῷ ἐσπερινῷ, ὄρθρῳ καὶ λειτουργίᾳ τελεῖται ἡ ἀκολουθία τῆς ἀνακομιδῆς τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος τοῦ ἐν Λύδη ναοῦ ἐγκαινισμοῦ. Ἡ τοιαύτη ἀκολουθία εὐρίσκεται εἰς φυλλάδα τῆς μονῆς, καὶ ὅρα ἐκεῖσε, ἀναγινώσκειται δὲ τὸ μαρτύριον τῶν ἁγίων καὶ τὸ ὑπόμνημα τῆς ἀνακομιδῆς τοῦ Γεωργίου καὶ τὸ ἐγκώμιον Ἀνδρέου Κρήτης [л. 75).

Служба собору архангеловъ [л. 77) См. выше стр. 332—334.

Σημείωσον, ὅτι τὸ Τυπικὸν τάττει τὴν μνήμην τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης κατὰ τὴν παροῦσαν 24 τοῦ μηνός, τὴν δὲ ἀκολουθίαν τῶν ἁγίων ἱεραρχῶν, Κλήμεντος Ῥώμης καὶ Πέτρου Ἀλεξανδρείας, διορίζει κατὰ τὴν κε' τοῦ μηνός, ἐν ἣ ποιεῖ καὶ τὴν ἀπόδοσιν. Ἡμεῖς δὲ κατὰ τὴν διάταξιν τῶν τετυπωμένων Μηναιῶν θέτομεν τὴν μνήμην τῶν ἱεραρχῶν κατὰ τὴν παροῦσαν, τῆς δὲ Αἰκατερίνης τῇ κε' [л. 90).

О Рождественскихъ часахъ замѣчено: Περί δὲ ὥραν ε' τῆς ἡμέρας σημαίνει τὸ μικρὸν καὶ φάλλομεν τὰς μεγάλας ὥρας. Обычные псалмы съ 12 тропарями. Ἐν δὲ τῇ ἐνάτῃ μετὰ τὸ τέλος τοῦ β' τροπαρίου, σταθεῖς ἐν τῷ μέσῳ ὁ κανονάρχης, ἀναγινώσκει μεγαλοφώνως τὸ Σήμερον γενᾶται ἐκ Παρθένου, εἶτα πολυχρο

νεῖ τὸν πατριάρχην καὶ ἡγούμενον, λέγων· Σώσαι, Κύριος, τὸν παναγιώτατον οἰκουμενικὸν πατριάρχην καὶ τὸν πανοσιώτατον πατέρα ἡμῶν ἐν πάσῃ τῇ ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότητι [л. 104]. Περὶ δὲ ὥραν ἢ τῆς ἡμέρας σημαίνει τὸ μέγα (κόπανος καὶ οἱ κώδωνες) τρισσῶς καὶ συναχθέντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐνδεδυμένοι τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ δικαίου πᾶσαν τὴν ἱερατικὴν στολήν, καὶ θυμιάσαντος, λέγει τὸ Εὐλόγησον, δέσποτα, καὶ ὁ ἱερεύς, ἐνδεδυμένος λαμπρὰν στολήν λευκὴν, λέγει τὸ Εὐλόγημένη ἡ βασιλεία, ὁ ἡγούμενος τὸν προοιμακόν, συναπτὴ μεγάλη· ἄπτουσι δὲ τὰ μεγάλα κηρία τῶν μανουαλίων καὶ τοῦ χοροῦ πάντα, καὶ φάλλομεν τὸ Κύριε ἐκέκραξα [л. 104]. На вечернѣ въ сѹбботу или въ воскресенѣ, по окончаніи ея, положенѣ многолѣтствованіе архіерея, входѣ въ трапезу съ подвѣшниками и возвышеніе Панагії. Всенощная начинается въ первый часъ ночи, о чемъ замѣчено: Σημείωσαι, ὅτι πρώτη ὥρα ἐννοεῖται ἢ τρίτη τῆς νυκτός· οὐ γὰρ τύπος ἀκολουθεῖν τὸ παλαιὸν τῶν χριστιανῶν ὠρολόγιον, ἀπὸ ἀνατολῆν ἡλίου ἀρχίζουσα τὴν πρώτην ὥραν, καθὼς τὴν σήμερον φυλάττει μόνῃ ἢ μονῇ τῶν Ἰβήρων, ὅτι τὸν Δεκεμβριον μῆνα, ἐννέα ὥρας ἔχουσα ἢ ἡμέρα, τὴν ἐνάτην ὥραν γίνεται τὸ ἑσπέρας, ὅθεν ἢ ἀρχὴ τοῦ ἑσπερινοῦ βαθείας ἑσπέρας ἐγίνετο καὶ ἡ τράπεζα, ὥρα δὲ τρίτη τουρμιστὶ ἐσήμαινε ἢ ἀγρυπνία [л. 106].

Τύπος μητροπολίτου Δυραχίου· Τὸ δωδεκάμερον νηστείαν ἔχουσιν οἱ Ἀρμένιοι· οὗτοι γὰρ τὰς τρεῖς ἑορτάς, Εὐαγγελισμόν, Γέννησιν Χριστοῦ καὶ Θεοφάνεια συναπτῶς ἑορτάζουσι κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Θεοφανείων, ἀκολουθοῦντες ἄλλοις τε αἰρετικοῖς καὶ τῷ ἀρχηγῷ αὐτῶν Μαντακουρῆ Ἐχενίῳ, διὰ τοῦτο καὶ πρὸ τῶν Θεοφανείων δώδεκα ἡμέρας νηστεύουσιν, ἡμεῖς γοῦν, ἵνα μὴ συμπίπτωμεν τοῖς αἰρετικοῖς, καταλύομεν τὸ δωδεκάμερον [л. 109].

26 Декабря. Ψάλλεται ἡ ἀκολουθία τῶν τιμῶν δώρων¹⁾ [л. 109].

Ἐνθα δὲ γίνεται πανήγυρις τῆς ἑορτῆς (Срѣтенія) ἅπαντα φάλλονται ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ, καὶ μεγάλῳ καὶ ὄρθρῳ καὶ λειτουργίᾳ, ἢ δὲ τῶν ὁσίων πατέρων ἀκολουθία τοῦ Τριωδίου μετατίθεται τῇ πα-

¹⁾ Дары, принесенные волхвами родшемуся въ мѣрѣ Спасителю, показываются въ монастырѣ св. Павла поклонникамъ, и описаны они подробно Григоровичемъ - Барскимъ въ его «Странствования В. Григоровича-Барскаго по Св. Мѣстамъ Востока съ 1723 по 1747 г.» СПб. 1887 ч. III, стр. 398—399, и архим. Антониномъ: «Замѣтки поклонника Св. Горы». Кіев. 1864, стр. 249.

ρασκευῇ καὶ ψάλλεται μετὰ τοῦ ἁγίου Τρύφωνος ἑορταστικῶς, ψαλλομένης καὶ μεγάλης δοξολογίας, τελουμένης καὶ τελείας λειτουργίας τοῦ Χρυσσοστόμου, καθὼς καὶ ὅτε τύχη τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους, διότι ἐν τῇ πανηγύρει τὰ τοῦ Τριφιδίου μένουσιν ἀργά [л. 145).

Ἐὰν οὖν τύχη ἡ ἑορτὴ τῆς Ἑπαπαντῆς τῇ δευτέρᾳ τῆς πρώτης ἑβδομάδος, οὐ μετατίθεται, Δεσποτικὴ ἑορτὴ οὕσα, ἀλλὰ ψάλλεται οὕτως. На полѣ и основаніи для сего: «τὸ ὁποῖον συμβαίνει μόλις εἰς ἕκατὸν χρόνους» [л. 149, 150).

10 Февраля. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Χαραλάμπους· ἑορτάζεται νῦν ἡ τούτου μνήμη παρὰ πάντων, ὅθεν ἐτυπώθη ἡ τούτου ἀκολουθία ἐν τοῖς Μηναίοις [л. 156 об.).

Если Благовѣщеніе приходилось въ недѣлю крестопоклонную, «τελεῖται δὲ ἡ λειτουργία τοῦ Χρυσσοστόμου, εἰς τὸ ἑξαρέτως· Εὐαγγελίζου γῆ χαρὰν μεγάλην [л. 170).

Χρῆ εἰδέναι καὶ τοῦτο, ὅτι εὐρίσκεται ἐν τῷ Τυπικῷ τῆς Πέτρας καλούμενον περὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὡς ἐὰν τύχη καὶ ἐπιστῇ ἡ ἑορτὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ μεγάλου κανόνος, ὁ μὲν μέγας κανὼν ψάλλεται τῇ προλαβούσῃ ἑβδομάδι τῆς μέσης ἑβδομάδος τῆς δ', ἦτοι τῇ τετάρτῃ τῆς μεσονηστήμου ἑσπέρας, καὶ τελεῖται προηγιασμένη τῇ πέμπτῃ, ὅπερ ἐστὶ καὶ εὐλογον· οὕτω γὰρ τὸ ἀπαράλειπτον καὶ αἱ τῶν δύο ἀγρυπνιῶν ἀκολουθίαι ἔξουσι καὶ τὸ ἀσύγχυτον [л. 171).

Если Благовѣщеніе приходилось въ великую пятницу, то вечерня служилась послѣ заамвонной молитвы. О выносѣ плащаницы не говорится, но замѣчается: «καὶ τίθεται ἡ εἰκὼν τοῦ ἐπιταφίου καὶ γίνεται ἀπόλυσις [л. 181).

Примѣчаніе: Σημείωσαι, ὅτι τὸ μεσονυχτικὸν καὶ ἀπόδειπνον οὐδέποτε καταλαμβάνεται, καθὼς καὶ ἐν τῇ ἑβδομάδι τῆς Διακαινησίμου, τοῦτο δὲ ὅπερ λέγει ὁ τύπος, ὅτι τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ μεσονυχτικὸν οὐ ψάλλεται εἰς τὸ μέσον, δηλοῖ, ὡς ἀλλαχοῦ φαίνεται, ὅτι διὰ τὰς λαύρας ἰδιορρυθμοῦς μονὰς λέγει τινὰ ψάλλουσιν αὐτὰ ἐν τοῖς κελλίοις, τὰ δὲ κοινόβια ἐν τῷ κοινῷ τοῦ ναοῦ, ὅθεν καὶ τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ ἀναγινώσκειται τὸ ἀπόδειπνον, ὅτι τὰ καθίσματα τοῦ Ψαλτηρίου μόνον σχολάζουσιν. οἱ δὲ ψαλμοὶ ἄχρι τῆς παννυχίδος τοῦ μεγάλου σαββάτου λέγονται [л. 182 об.).

Службы субботы и Пасхи съ Благовѣщеніемъ изложены сходно съ Григоріатскимъ Типикономъ. Литія совершается на повечеріи, послѣ «Слава въ вышнихъ Богу» [л. 182). Поліе-

лей послѣ непорочныхъ. Δοξολογία μεγάλη, οἱ ἱερεῖς εἰσοδεύουσι μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἐπιταφίου ἀντιμινσίου μετὰ τοῦ Ἄμνοῦ, ἦτοι ἁγίου ἄρτου τῆς μεγάλης πέμπτης, Σοφία, ὄρθοί, τροπάριον τῆς προφητείας [л. 183]. Служба на Пасху предваряется повечеріемъ съ литією, за которой слѣдовалъ канонъ и выходъ въ нарѣксъ. Стихи: «Исповѣдайтеся Господеви» и др. Предварительно читается евангеліе «Ὁφὲ σαββάτων». Послѣ тропаря «Χριστὸς воскресε», тропарь праздника 3-жды, великая ектенія καὶ ἄρχεται ὁ ἡγούμενος τοῦ εἰρμοῦ τοῦ κανόνος τοῦ Πάσχα, Ἀναστάσεως ἡμέρα, καὶ κυκλοφοροῦσι τὸν ναὸν πάντες, λιτανεύοντες κύκλωθεν, ψαλλομένης τῆς α' ᾠδῆς, τὸν εἶρμόν δις καὶ τὰ τροπάρια ιβ', εἶτα τὸν εἶρμόν, καταβασία ἐκ δευτέρου παρὰ τῶν δύο χορῶν. Ψαλλομένης δὲ τῆς καταβασίας, εἰσέρχονται ἐν τῷ ναῷ καὶ μετὰ τὴν καταβασίαν τὸ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ τρίτου καὶ γίνεται εἰρήνη [л. 185].

Когда Благовѣщеніе приходилось въ понедѣльникъ, то на вечернѣ, послѣ «Сподоби Господи» литія совершалась, ἐνθα γίνεται πανήγυρις, ἣ καὶ ὅπου βούληται ὁ проεστώς. Δοξολογία μεγάλη ψάλλεται, οὐ γὰρ ἐστὶ ψαλμὸς αὕτη [л. 187].

Статья о празднованіи Благовѣщенія въ разные дни поста и Пасхи здѣсь надписывается: Διατόπωσις или Τύπος Μάρκου ἱερομονάχου [л. 188), съ припискою на полѣ: Ἐκ τοῦ χειρογράφου.

24 Мая. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Συμεῶν τοῦ θαυμαστορείτου, καὶ τούτου ἀκολουθία εὐρίσκεται ἐορτασίμως, συνθεμένη ἐν παλαιαῖς χειρογράφοις Μηναίοις, καθὼς καὶ τοῦ ἁγίου Χαρίτωνος. Τὰ δὲ τετυπωμένα Μηναῖα ἐν μόνον ἰδιόμελον δοξαστικὸν ἔχουσιν. Ὅσοι ἐπενόησαν, ὅτι ὁ ἐν τῇ α' Σεπτεμβρίου ἐορταζόμενος Συμεὼν ὁ στυλίτης εἶς καὶ ὁ αὐτὸς εἶναι, ἔσφαλλον, ὅτι τὸ τροπάριον τῆς ἕκτης ᾠδῆς τῶν ὁσίων πατέρων, ψαλλόμενον τῷ σαββάτῳ τῆς τυρινῆς, μᾶς διδάσκει τέσσαρας ὁμωνύμους Συμεῶνας, τρεῖς στυλίτας καὶ ἓνα διὰ Χριστὸν σαλὸν κτλ. [л. 212).

11 Июня. Ἐορτάζεται ἡ ἁγία (т. е. Евѳимія), αὕτη διὰ τὸ ἅγιον αὐτῆς λείψανον τὸ ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ διὰ τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ τόμου τῆς δ' συνόδου. Ἡ ἀκολουθία ἐν τῇ φυλλάδι [л. 229 об.).

13. Ἡ σύναξις τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ διὰ τὸ θαῦμα τῆς εἰ-

κόνος τοῦ Ἄξιον ἐστὶν ἐν τῷ ἄδειν. Ἡ ἀκολουθία τῆς Θεοτόκου, ζῆτει εἰς τὴν φυλλάδα καὶ τοῦ ἀρχαγγέλου [λ. 230).

Σημείωσον, ὅτι τὰ παλαιὰ χειρόγραφα Τυπικὰ καὶ Μηναῖα μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀκολουθίαν ἔχουσι, τὴν α' καὶ ζ' καὶ τὴν παροῦσαν δ' σύνοδον. Ὁ δὲ Γερμανὸς ὁ νέος, πατριάρχης οἰκουμενικὸς χρηματίσας οὐχὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν, τὴν ὑποίαν ἐκράτουν τότε οἱ Λατίνοι, ἀλλ' εἰς τὴν Νίκαιαν, ἔνθα ὁ βασιλεὺς Ῥωμαίων Θεόδωρος ὁ Δάσκαρης εἶχε τὸν θρόνον, ἐσύνησεν ἐσπέρια καὶ κανόνας εἰς τὴν ἐβδόμην σύνοδον. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης Φιλόθεος ὁ σοφώτατος ἐσύνησε καλλίστην ἀκολουθίαν εἰς τὴν δ' σύνοδον, καθὼς καὶ ἡ μνήμη τῆς ἁγίας Εὐφημίας κατὰ τὴν ια' τοῦ παρόντος μηνὸς διὰ τοῦ θαύματος τοῦ τόμου ἐτάχθη, ὅτι ἡ μνήμη τῆς ἀθλήσεως αὐτῆς ἡ ις' Σεπτεμβρίου γνωρίζει, καὶ ὅτι ἡ ἑορτὴ τῆς δ' συνόδου ἀναγκαίως τιμᾶται διὰ τὴν βλάσφημον αἵρεσιν τῶν μονοθελητῶν καὶ μονοφυσιτῶν, εἰσὶν νῦν Ἀρμένιοι ἐχθροὶ τῆς ἁγίας Εὐφημίας, οἵτινες παρεκίνησαν τοὺς Πέρσας καὶ κατέστρεψαν τὴν πόλιν Χαλκηδόνος καὶ τὸν ναὸν τῆς ἁγίας, τὸ δὲ ἅγιον αὐτῆς λείψανον ἐσώθη εἰς Κωνσταντινούπολιν, στήλη ὀρθοδοξίας ὑπάρχον· ἀφρόνως οὖν ὁ Νικόδημος ἀναιρεῖ τὴν ἀκολουθίαν καὶ Συναξάριον τῆς δ' συνόδου, ποίημα τοῦ ἀγιωτάτου Φιλοθέου, καὶ εἰσάγει τὰ ἐκθέσια καὶ τὸν κανόνα τοῦ Γερμανοῦ, τὰ ὅποια εἰς τὴν ζ' σύνοδον καὶ οὐχὶ εἰς τὴν δ' ἐτάχθησαν, αἱ δὲ λοιπαὶ πέντε σύνοδοι ἀνυπακούονται μὲν, οὐχὶ δὲ καὶ ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ διαλαμβάνονται. Σὺ δὲ ἀκολούθησον τὴν διάταξιν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας [λ. 232).

28. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Παύλου, δομητορὸς τῆς μονῆς ἡμῶν [λ. 237).

[λ. 256). Περὶ τῶν αἰτήσεων τῶν στιχολογιῶν τοῦ Ψαλτηρίου.

[λ. 257). Ἀρχὴ σὺν Θεῷ τοῦ τύπου τοῦ Τριφδίου καὶ τοῦ Πεντηκοσταρίου.

На утрени недѣли Ваїї евангеліе κατὰ Ματθαῖον· Ὅτε ἤγγιζεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, ἡ εὐχὴ τῶν Βαίων εὐθέως μετὰ τὸ εὐαγγέλιον ἐκφώνως ἀπὸ τῶν βημοθύρων [λ. 279).

Евангелія читались на утрени на страстной недѣли [λ. 281).

Вечерня въ великую пятницу [λ. 287). Περὶ δὲ ὥραν δεκάτην σημαίνει τὸ μέγα, καὶ ἀρχόμεθα τοῦ ἐσπερινοῦ. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα τὰ ἰδιόμελα τῆς ἡμέρας ἤχος α'. Πᾶσα ἡ κτίσις ἠλλοιοῦτο,

Δόξα, Ὡ πῶς ἡ παράνομος συναγωγή, Καὶ νῦν [π. 288) Φοβερὸν καὶ παράδοξον, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, Φῶς ἰλαρὸν φάλλεται παρ' ὅλων τῶν ἱερέων, ἀλλασσομένων διὰ τὴν ἐκκομιδὴν τοῦ ἐπιταφίου, εἶτα φάλλεται τὸ προκείμενον ἔσωθεν παρὰ τῶν ἱερέων πρότερον, ἤχος δ'· Διμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον κλῆρον, στίχος· Ὁ Θεὸς μου, πρόσχες μοι, τὰ ἀναγνώσματα, ὁ ἀπόστολος, Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, ὁ λόγος ο τοῦ σταυροῦ· εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Συμβούλιον ἔλαβον, Εἴπωμεν πάντες, Πληρώσωμεν, τὰ λοιπά. Ἀρχομένων δὲ τῶν ἀποστίχων, αἴρουν οἱ ἱερεῖς τὸν ἱερὸν πέπλον τῆς εἰκόνης τοῦ ἐπιταφίου, καὶ φάλλουσιν ἀπόστιχον προσόμοιον· Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σε νεκρὸν, καὶ εἰσοδεύοντες ἐπιτιθέασιν αὐτὸ ἐν τῷ εὐτρεπισθέντι σκάμῳ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ καὶ βαλόντες μετάνοιαν, ἀσπάζονται κατὰ τάξιν δύο δύο, Δόξα καὶ νῦν ἤχος πλ. α'· Σὲ τὸν ἀναβαλλόμενον τὸ φῶς ὡσπερ ἱμάτιον, Νῦν ἀπόλυεις, Τρισάγιον, Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, Δόξα καὶ νῦν, Ταῖς μυροφόροις γυναῖξί, καὶ ἀπόλυσις. Τράπεζαν δὲ οὐχ ἰστώμεν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ, οὐδὲ ἐσθίωμεν, εἰ μὴ που ἐστὶν ὑπέργηρος καὶ ἀδύνατός τις, ἐπιδίδεται αὐτῷ μετὰ δύοσιν ἡλίου ἄρτος καὶ ὕδωρ. Οὕτω γὰρ παρελάβομεν ἀπὸ τῶν Διατάξεων τῶν ἁγίων ἀποστόλων, τὸ κυριακὸν λόγιον, τὸ ὅταν ἀπαρθῆ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε νηστεύουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, σήμερον οἱ θεῖοι ἀπόστολοι παρεξειλήφασιν. Καὶ τοῦτο εὐρήσεις εἰς τὰς ἀποστολικὰς Διατάξεις αὐτῶν, ἐπεσκεμμένως διελθών. Τὰ δὲ ἀπόδειπνα φάλλομεν οἱ μὲν κελλιῶται ἐν τοῖς ἰδίῳις κελλίῳις αὐτῶν, οἱ δὲ κοινοβιαταὶ ἐν τῷ ναῷ κοινῶς. Μετὰ δὲ τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, φάλλεται ὁ θρηνητικὸς κανὼν τῆς Θεοτόκου τοῦ ἁγίου τοῦ Στουδίτου, ὡς ὁράται ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν κατηγήσεων. Ὅμοίως καὶ τὸ μεσονυχτικὸν φάλλεται εἰδικῶς ἐν τοῖς κελλίῳις.

Τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ ὥρα δ' τῆς νυκτὸς σημαίνει τὸ μέγα, καὶ φάλλουσιν οἱ ἀδελφοὶ τὸ μεσονυχτικὸν ἐν τοῖς κελλίῳις αὐτῶν, ποιῶντες καὶ τὸν διατεταγμένον αὐτοῖς κανόνα. Εἶτα κρούει ὁ κανδηλάπτης τὰς βαρέας ἐπὶ τὸ σιδηροῦν, καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου, Κύριε ἐλέησον ἱβ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν, καὶ τοὺς ψαλμούς· Ἐπακούσαι, Κύριος, ὁ δὲ ἱερεὺς θυμιᾷ συνήθως ἅπαντας, καὶ ὁ ἐξάφαλμος συνήθως, Θεὸς Κύριος, Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, Δόξα, Ὅτε κατῆλθες, Καὶ νῦν, Ταῖς μυροφόροις γυναῖξίν. Καὶ τίθεται ἀνάγνωσις εἰς τὸν Δαμασκηνόν· ὁ δὲ ἐκκλησιάρχης διανέμει τὰ κηρία τοῖς ἀδελφοῖς, ἀλλάσσουναι δὲ οἱ ἱερεῖς πάντες καὶ διά-

κονοι, ἀρχομένου τοῦ προεστῶτος ἀπὸ [π. 289] τοῦ βήματος εἰς ἦχον πλ. α'. Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ κατετέθη Χριστέ, θυμιᾷ δὲ ὄλον τὸν ναὸν καὶ τοὺς ἀδελφούς, καὶ ψάλλεται ὁ Ἄμωμος μετὰ τῶν ἐγκωμίων εἰς στάσις γ', ἐν ἐκάστη δὲ στάσει γίνεται συναπτὴ μικρά. Εἶτα τὰ ἀναστάσιμα εὐλογητάρια. Μετὰ ταῦτα συναπτὴ μικρά, κάθισμα τῆς ἡμέρας, καὶ τίθεται ἀνάγνωσις εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ εὐαγγελίου. Τῆ ἐπαύριον, ἥτις ἐστίν, ὁ ν', καὶ ἀρχόμεθα τοῦ κανόνος ἦχος πλ. β'. Κύματι θαλάσσης, τοὺς εἰρμούς ἐκ β' καὶ τὰ τροπάρια εἰς ιβ', ὕστερον πάλιν καταβασία τοὺς εἰρμούς. Ἀπὸ γ' ὠδῆς, κάθισμα. Τὸν τάφον σου Σωτήρ, καὶ ἀνάγνωσις, ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον. Τὴν ἄβυσσον ὁ κλείσας, ἐξαποστειλάριον τὸ Ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐκ τρίτου. Εἰς τοὺς αἶνους, Πᾶσα πνοὴ ἦχος β', ἰδιόμελα ἦχος β'. Σήμερον συνέχει τάφος, Δόξα ἦχος πλ. β'. Τὴν σήμερον μυστικῶς, Καὶ νῦν, Ὑπερευλόγημένη, δοξολογία μεγάλη. Ἀλλάσσει ὁ πρῶτος τῶν ἱερέων ἅπασαν τὴν ἱερατικὴν στολὴν, οἱ δὲ λοιποὶ φελώνια καὶ ἐπιτραχήλιον, καὶ οἱ διάκονοι, κρατοῦντες ἑξαπτέρυγα, ψαλλομένου τοῦ Τρισαγίου τῆς δοξολογίας, αἶρει ὁ ἡγούμενος τὸ Εὐαγγέλιον, ἐπὶ κεφαλῆς αὐτοῦ ἔχων Ἄμνόν τῆς μεγάλης πέμπτης. Οἱ δὲ λοιποὶ κρατοῦσιν, ὡς οὐρανίαν, τὸ ἱερόν πέπλον τοῦ ἐπιταφίου θρήνου, καὶ γίνεται εἴσοδος λιτῆς, περικυκλοῦντες τὸν ναόν. Καὶ γίνεται αἴτησις α' ὑπὲρ πάντων εὐσεβῶν χριστιανῶν, β' ὑπὲρ τῶν κοιμηθέντων πατέρων καὶ ἀδελφῶν τῆς μονῆς καὶ γ' ὑπὲρ ἀναπαύσεως πάντων τῶν προαπελθόντων εὐσεβῶς τῶν ἀπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης. Καὶ εἰσερχόμενοι εἰς τὸν ναόν, ἵσταμένου τοῦ κρατοῦντος τὸν Ἄμνόν μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, ἐκφωνεῖ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ Σοφία, ὀρθοί, καὶ ψάλλεται τὸ Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ. Καὶ ἀποτίθεται ὁ ἐπιτάφιος ἐπάνω τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ εὐθὺς τὸ τροπάριον τῆς προφητείας ἦχος β'. Ὁ συνέχων τὰ πάντα, ἡ προφητεία, ὁ ἀπόστολος καὶ τὸ εὐαγγέλιον. Τὴν ἐπαύριον, εἶτα ἡ ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις. Ἡ πρώτη ὥρα καὶ τελεία ἀπόλυσις. Αἱ δὲ λοιπαὶ ὥραι λιταὶ ἐν τῷ νάρθηκι μετὰ τῆς ἐνάτης ὁμοῦ καὶ τῶν τυπικῶν μακαρισμῶν, Πάτερ ἡμῶν, τὸ κοντάκιον καὶ ἀπόλυσις.

Περὶ τοῦ ὄρθρου. Περὶ δὲ ὥραν ἐνάτην τῆς ἡμέρας σημαίνει τὸν ἑσπερινόν. Ἀλλάξαντος τοῦ ἱερέως στολὴν λευκὴν, καὶ εἰπόντος τὸ Εὐλογημένη ἡ βασιλεία, ἀρχόμεθα. Δεῦτε προσκυνήσωμεν, τὸν προσομιακόν, συναπτὴ, Κύριε ἐκέκραξα ἦχος α', ἱστῶμεν στίχους ἢ καὶ ψάλλομεν ἀναστάσιμα δ' καὶ τοῦ Τριωδίου ἰδιόμελα ἦχος πλ. δ'. Σήμερον ὁ Ἄδης στένων βοᾷ, καὶ τὰ ἕτερα δύο εἰς δ', Δόξα, Τὴν

σήμερον μυστικῶς [π. 290). Καὶ νῦν θεοτοκίον· Τὴν παγκόσμιον δόξαν. Σημείωσον δέ, ὅτι εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἀπὸ τοῦ στίχου· Πεσοῦνται ἐν ἀμφιβλήστρω αὐτῶν οἱ ἁμαρτωλοί, ὁ ἐκκλησιάρχης ποιεῖ σχῆμα, ἐν τῷ μεγάλῳ σίγῳ ἰστάμενος, βαλὼν μετάνοιαν εἰς τοὺς χοροὺς, καὶ εἰσερχόμενοι πάντες οἱ ἱερεῖς, ἀλλάσσουσι φελώνια λευκὰ εἰς τὸ ποιῆσαι μεγάλην εἴσοδον, καὶ ψάλλουσι τὸ Φῶς ἰλαρὸν μετὰ μέλους ἀργῶς. Προκείμενον μέντοι οὐ λέγεται, ἀλλ' εὐθύς Σοφία, βοᾷ ὁ διάκονος, ὁ δὲ ἀναγνώστης προσφωνεῖ· Γενέσεως τὸ ἀνάγνωσμα, καὶ ἀναγινώσκει τὰ ἰε' ἀναγνώσματα. Καὶ εἰς μὲν τὸ μέσον αὐτῶν, ἀναγινωσκομένης τῆς α' ψόδης, ψάλλεται τὸ ἀκροτελευταῖον τῶν στίχων, ἀντιφωνουμένου μετὰ μέλους, ἤγουν τὸ Ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ, ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται, τοῦτο ψάλλεται εἰς κάθε τέλος τοῦ στίχου τῆς ψόδης, ἥτοι Βοηθὸς καὶ σκεπαστὴς ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν, καὶ ψάλλει ὁ χορός· Ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ, ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται, καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς στίχους ὁμοίως. Ὡσαύτως καὶ ἐν τῇ ὀγδόῃ· Ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ καθεξῆς ἕως τέλους τῆς ψόδης. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἀναγνωσμάτων, συναπτὴ μικρὰ παρὰ τοῦ ἱερέως, καὶ ψάλλεται τὸ Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, εἶτα ὁ ἀπόστολος. Πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθημεν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν. Μετὰ δὲ τὸ εἰπεῖν τὸν ἱερέα· Εἰρήνη σοι, καὶ τὸν διάκονον· Σοφία, ἄρχεται ὁ ἀναγνώστης τὸν στίχον ἤχος βαρύς· Ἀνάστα, ὁ Θεός, κρίνων τὴν γῆν· οὐ λέγει γὰρ Ἀλληλούϊα, ψαλμὸς τῷ Δαβίδ, καθὼς ἡ συνήθεια, ἀλλ' εὐθύς ἄρχεται τοῦ στίχου· Ὁ Θεὸς ἔστη ἐν συναγωγῇ θεῶν, καὶ ὁ ψάλτης· Ἀνάστα, ὁ Θεός, κρίνων τὴν γῆν, ὅτι σὺ κατακληρονομήσεις ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, καὶ οἱ λοιποὶ στίχοι τοῦ ψαλμοῦ. Μετὰ τὸ Ἀνάστα, ὁ Θεός, εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Ὅψὲ σαββάτων. Καὶ ἀντὶ τοῦ Χερουβικοῦ ὕμνου· Σιγησάτω πᾶσα σὰρξ βροτεία. Κοινωνικόν· Ἐξηγέρθη, ὡς ὁ ὑπνῶν Κύριος, καὶ ἀνέστη σῶζων ἡμᾶς. Τοῦτο δὲ λέγεται πλειστάκις, ἕως οὗ οἱ ἀδελφοὶ ἅπαντες τῶν ἀχράντων μυστηρίων κοινωνήσωσιν. Μετὰ δὲ τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχὴν, δίδεται τὸ κατακλαστὸν τοῦ ἀντιδώρου παρὰ τοῦ ἱερέως, ψαλλόντων ἡμῶν· Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον, καὶ τὸν λγ' ψαλμόν· Εὐλόγησω τὸν Κύριον, εἴθ' οὕτως, ἠὺτρεπισμένου ὄντος τοῦ ἀναλογίου, καὶ τῶν ἄρτων συνήθως καὶ τοῦ οἴνου, παρίσταται τούτοις ὁ ἱερεύς, καὶ θυμιῶν ταῦτα, λέγει τὴν συνήθη εὐχὴν τῆς εὐλογήσεως· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐλόγησας [π. 291) τοὺς πέντε ἄρτους ἐν τῇ ἐρήμῳ κτλ. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, κα-

θεζόμεθα ἐν τοῖς τόποις ἡμῶν ἡσύχως· καὶ εὐτάκτως, καὶ εἰσέρχεται ὁ κελλαρῖτης καὶ ἐπιδίδωσιν ἐκάστῳ τῶν ἀδελφῶν ἀνά κλάσματος ἄρτου, καὶ κρασοβολίου οἴνου, καὶ ἀνά ἕξ ἰσχάδων (ἤτοι σύκων ξηρῶν), καὶ ἐσθίμεν, ἐν τοῖς τόποις ἡμῶν καθήμενοι. Ἡμῶν δὲ ἐσθιόντων καὶ διακλυομένων, γίνεται ἀνάγνωσις εἰς τὰς Πράξεις τῶν ἀποστόλων, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ βιβλίου.

Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι ὥρα β' τῆς νυκτὸς ὀφείλει ἀπολύσαι τὴν λειτουργιῶν εὐλόγησιν καὶ τῶν ἀδελφῶν τὴν ἐστίασιν, τῇ δὲ τετάρτῃ ὥρᾳ γενέσθαι τὴν παννουχίδα, ἣτοι τοῦ κανόνος τοῦ μεγάλου σαββάτου ψαλμοῦδιαν, μετὰ δὲ τὸ συμφθᾶσαι ἡμᾶς, ἅπει ὁ κανδηλάπτης τὰς κανδήλας, εἶθ' οὕτως ἐξέρχεται καὶ κρούει τὸ σήμαντρον, καὶ ἱστησι τὴν ἀνάγνωσιν ὁ ἀναγινώσκων, καὶ εὐλογήσαντος τοῦ ἱερέως, ψάλλεται τὸ Τρισάγιον, Παναγία τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Κύριε ἐλέησον ιβ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, εἶτα ἀρχόμεθα τοῦ κανόνος τοῦ μεγάλου σαββάτου, ἤχος πλ. β'. Κύματι θαλάσσης, τοὺς εἰρμούς ἐκ β', τὰ τροπάρια εἰς ιβ', καὶ ἔσχατον τὸν εἰρμὸν καταβασία. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς κάθισμα· Τὸν τάφον σου Σωτήρ, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν λόγον τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου· Τί τοῦτο σήμερον σιγὴ πολλή, εἰς δύοσις δύο. Ἀφ' ἕκτης τὸ κοντάκιον καὶ τὸν οἶκον, εἶτα τὸ Συναξάριον τοῦ Μηναίου τῆς ἡμέρας, εἶτ' αὖθις τὰς λοιπὰς ᾠδὰς. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ κανόνος τροπάριον, μετὰ τὸ Τρισάγιον καὶ τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτε κατήλθες, ἕκτενή παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ ἀπόλυσις, εἶτα ἀνάγνωσις εἰς τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου, ἐν ἧ καὶ διανέμει ὁ κανδηλάπτης τὰ κηρία τοῖς ἀδελφοῖς.

Ἀκόλουθον. Εἶθ' οὕτως ἐξέρχεται ἐν τῷ νάρθηκι ὁ κανδηλάπτης ἐτοιμάζων, οἱ δὲ ὑπνέται τοῦ ναοῦ ἅπτουσι τὰς κανδήλας καὶ κηρία τοῦ ναοῦ, ποιοῦσι δὲ καὶ πυρεῖα (μαγκάλια) δύο μεγάλα, καὶ τιθέασιν τὸ μὲν ἐν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, τὸ δὲ ἕτερον ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν τοῦ βήματος, ἔσωθεν δὲ τοῦ βήματος, ἀπαιωροῦσι (κρεμῶσι) θυμιατά, καὶ βαλόντες ἐν αὐτοῖς θυμίαμα τὸ ἀρκοῦν, κλείουσι τὰς θύρας τοῦ ναοῦ [π 293]. Ὁ δὲ ἱερεὺς καὶ ἡγούμενος καὶ λοιποὶ ἱερεῖς καὶ διάκονοι ἀλλάσσουσι στολὰς λευκὰς ὄλην τὴν ἱερατικὴν στολὴν, καὶ ἐξέρχονται διὰ τοῦ βορείου μέρους, προπορευομένων αὐτῶν λαμπάδων. Καὶ ἄρχεται ὁ ἡγούμενος ψάλλειν· Τὴν ἀνάστασίν σου, Χριστὲ Σωτήρ, καὶ ἱστάμενος ὁ ἡγούμενος ἐν τῇ βασιλικῇ πύλῃ, ἅπτουσιν ἐκ τῆς λαμπάδος αὐτοῦ πάντες οἱ ἀδελφοί, φαλλομένου τοῦ τροπαρίου, ἄχρις ἂν ἐξέλθωσιν ἐν τῷ νάρθηκι, καὶ κλειομέ-

νων τῶν θυρῶν, θυμιᾶται ὅλος ὁ ναός. Ὁ δὲ πρῶτος τῶν ἱερέων ἐν τῷ νάρθηκι θυμιᾷ σταυροειδῶς τὸ ἐν τῷ εὐτρεπισμένῳ τετραποδίῳ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, καὶ τὴν εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως. Καὶ ἄρχεται ὁ διάκονος· Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι ἡμᾶς τῆς ἀκροάσεως τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου κ. τ. λ., καὶ ἀναγινώσκειται τὸ εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Ὁφείψαβ-βότων, ἄχρι τοῦ Καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις ἄχρι τῆς σήμερον (τὸ δὲ α' ἐωθινὸν ἀναγινώσκειται τῇ κυριακῇ τοῦ Θωμᾶ). Εἶτα χαράττει σταυρὸν διὰ τοῦ θυμιατοῦ καὶ ἐκφωνεῖ· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ καὶ ἀδιαιρέτῳ Τριάδι κ. τ. λ., καὶ ἡμῶν ἀποκρινομένων τὸ Ἀμήν, ἄρχεται ὁ ἡγούμενος τὸ τροπάριον μεγαλοφώνως εἰς ἦχον πλ. α'. Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, ἅμα δὲ σὺν τῷ ἄσματι σημαίνουσιν ὅλα τὰ πνευματικὰ ὄργανα, τὸ τε μέγα καὶ σιδηροῦν, καὶ οἱ κώδωνες, φάλλεται δὲ τὸ Χριστὸς ἀνέστη τρίς παρὰ τοῦ ἡγουμένου, συνεπαρόντων καὶ τῶν λοιπῶν ἱερέων καὶ διακόνων, καὶ τρίς παρὰ τῶν ἀδελφῶν ἄνευ στίχου, εἶτα στίχος· Ἀναστήτω ὁ Θεός, Ὡς ἐκλείπει καπνὸς ἀπὸ προσώπου πυρός, Οὕτως ἀπολοῦνται οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ, Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος ἀγαλλιασώμεθα, Δόξα καὶ νῦν, εἶτα ὁ ἡγούμενος γεγονωτέρα φωνῇ· Χριστὸς ἀνέστη, θυμιῶν δὲ εἰς τὸ τέλος, ἀποτελειούσιν οἱ ἀδελφοί· Καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι, εἶτα συναπτὴ μεγάλη καὶ ἐκφώνησις· Ὅτι πρέπει σοι, καὶ εὐθέως ἄρχεται ὁ ἡγούμενος τὸν εἰρμὸν τοῦ κανόνος ἦχος α'. Ἀναστάσεως ἡμέρα, τὸν εἰρμὸν δις καὶ τὰ τροπάρια β', εἶτα πάλιν τὸν εἰρμὸν δις παρὰ τῶν δύο χορῶν καταβασία. Ψάλλεται δὲ οὗτος ὁ κανὼν ἄνευ στίχων, ἀλλ' οὐδὲ Δόξα τῇ ἁγίᾳ ἀναστάσει σου λέγομεν, ἀλλ' οὐδὲ κανοναρχεῖται, ὡς ἄλλοτε, ἀλλὰ καθὼς ψάλλονται οἱ εἰρμοί, οὕτω καὶ τὰ τροπάρια, κρατούντων φυλλάδας ἐν χερσὶ τῶν ψαλλόντων ἄνευ κανοναρχήματος. Καὶ ἐν μὲν τῇ α' ψῆδῃ ψάλλοντες κυκλοφοροῦσι τὸν ναόν, ἔξωθεν λιτανεύοντες, εἶτα εἰσελθόντες ἐν τῷ ναῷ, θυμιᾷ πρῶτον ὁ ἡγούμενος τὸν ναόν καὶ τοὺς ἀδελφούς, προπρορευομένου τοῦ διακόνου μετὰ λαμπάδος, ἐν ἐκάστη δὲ ψῆδῃ θυμιῶσιν οἱ λοιποὶ [π. 294) τῶν ἱερέων. Ἐν ἐκάστη δὲ ψῆδῃ γίνεται αἴτησις παρὰ τοῦ ἱερέως, καὶ μετὰ τὴν ψῆδῃ, ἐκφώνησις· Ὅτι σὸν τὸ κράτος, καὶ μετὰ τὴν γ'. Ὅτι ἀγαθός, μετὰ τὴν δ'. Ὅτι σὺ εἶ ὁ Θεός ἡμῶν, μετὰ τὴν ε'. Ὅτι ἠυλόγηται καὶ δεδόξασται, μετὰ τὴν ς'. Σὺ γὰρ εἶ ὁ βασιλεὺς τῆς εἰρήνης, καὶ γίνεται ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεολόγον Γρηγόριον· Ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου στήσομεν καὶ ἕτερος λόγος τοῦ αὐτοῦ· Ἀναστάσεως ἡμέρα. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν, Ἀνάστασιν Χρι-

στοῦ θεασάμενοι ἐκ τρίτου, καὶ Ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς τρίς, εἶτα τὰς λοιπὰς ῥόδας. Μετὰ τὴν ἑβδόμην ῥοδὴν, ἐκφώνησις· Ὅτι ἡγίασται, μετὰ τὴν η΄ Ὅτι σὲ αἰνοῦσι πᾶσαι αἱ δυνάμεις, καὶ σημαίνουσιν αὐτῆς πάντα τὰ πνευματικὰ ὄργανα συμφώνως ὁμοῦ, καὶ ψάλλεται ἡ θ΄ ῥοδὴ μετὰ τῶν μεγαλυναρίων, ἑξαποστειλάριον· Σαρκεὶ ὑπνώσας, ὡς θνητός· ἐκ τρίτου, εἰς τοὺς αἶνους, Πᾶσα πνοὴ ἤχος α΄, ἀναστάσιμα δ΄, εἶτα στίχος· Ἀναστήτω ὁ Θεός, καὶ ψάλλονται τὰ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα, Δόξα καὶ νῦν, Ἀναστάσεως ἡμέρα, τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ΄, καὶ γίνεται ὁ ἀσπασμὸς οὕτως· λαβὼν ὁ ἡγούμενος τὸ Εὐαγγέλιον παρὰ τοῦ ἐφημερίου, ἵσταται ὁ ἱερεὺς ἐκ δεξιῶν τοῦ ἡγουμένου, καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἱερέων, ἀσπαζόμενοι ἀλλήλοις, ἵστανται ἐκ τοῦ δεξιοῦ μέρους ἑαυτοῦ, εἶτα οἱ ἀδελφοὶ ἀσπάζονται τὸ Εὐαγγέλιον καὶ τὸν ἡγούμενον, καὶ ἵστανται κατὰ τάξιν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους τούτου, ἀσπαζόμενοι ἀλλήλους. Μετὰ δὲ τὸν ἀσπασμόν, λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸ Εὐαγγέλιον ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ ἡγουμένου, ἀποτίθησιν αὐτὸ ἐν τῷ ἐδρεπισθέντι τετραποδίῳ, καὶ ἵσταται ἄχρι τοῦ σαββάτου τῆς Διακαινησίμου, ἀσπαζόμενον καθεκάστην παρὰ τῶν ἀδελφῶν, μετὰ δὲ τὴν θ΄ τοῦ σαββάτου αἴρεται ἐκεῖθεν. Ἰσταμένων δὲ τῶν ἀδελφῶν πάντων, ἀναγινώσκει ὁ ἱερεὺς τὴν κατήχησιν τοῦ Χρυσόστομου, ἀκρωμένων πρόσεχῶς· Εἴτις εὐσεβῆς καὶ φιλόθεος, εἶτα τροπάριον τοῦ ἁγίου· Ἡ τοῦ στόματός σου καθάπερ πυρός, μετὰ δὲ τοῦτο ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις.

Αἱ δὲ ὥραι ψάλλονται οὕτως· Χριστὸς ἀνέστη γ΄, Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι γ΄, Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον ἀπαξ, Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατήλθες ἀθάνατε, Ἐν τάφῳ σωματικῶς, Δόξα, Ὡς ζωηφόρος, ὡς παραδείσου ὠραιότερος, Καὶ νῦν, Τὸ τοῦ Ὑψίστου ἡγιασμένον θεῖον σκήνωμα, Κύριε ἐλέησον μ΄, καὶ λέγεται στίχος παρὰ τοῦ ἱερέως, Χριστὸς ἀνέστη γ΄· τρισεύεται δὲ ἡ τοιαύτη ἀκολουθία ἐν ταῖς ὥραις, ἀποδείπνοις καὶ μεσονυχτικῶ.

Ἡ δὲ λειτουργία γίνεται ταχύτερον· σημαίνουσι δὲ πάντα τὰ πνευματικὰ ὄργανα, καὶ ψάλλονται τὰ παρόντα ἀντίφωνα, ἀντίφωνον α΄· Ἀλλαλάξατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ, Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, Δότε δόξαν ἐν αἰνέσει αὐτοῦ, Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου (π. 295), Εἶπατε τῷ Θεῷ, ὡς φοβερὰ τὰ ἔργα σου, Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, Πᾶσα ἡ γῆ προσκυνησάτωσάν σοι καὶ φαλλάτωσάν σοι, Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, Δόξα καὶ νῦν, Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, Ἀντίφωνον β΄· Ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς καὶ εὐλογήσαι ἡμᾶς, Σῶσον ἡμᾶς Υἱὲ Θεοῦ. . . κ. τ. λ. Εἰσοδικόν· Ἐν ἐκκλησίαις εὐλο-

γεῖτε τὸν Θεόν, Κύριον ἐκ πηγῶν Ἰσραήλ, Σῶσον ἡμᾶς, Υἱὲ Θεοῦ, ὁ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν, Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον, Δόξα καὶ νῦν, ἤχος πλ. δ'. Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατήλθες, Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε. Δεῖ δὲ γινώσκειν, ὅτι τὰ αὐτὰ ψάλλονται παρ' ἕλην τὴν ἐβδομάδα τῆς Διακαινησίμου. Ὁ ἀπόστολος· Πράξεων τῶν ἀποστόλων· Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποίησάμην περὶ πάντων, εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ καθ' ἑξῆς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου, κοινωνικόν· Σῶμα Χριστοῦ μεταλάβετε. Εἰς τὴν τράπεζαν γίνεται παράκλησις μεγάλη τοῖς ἀδελφοῖς, ἀπ' αὐτῆς τῆς λαμπροφόρου ἡμέρας ἀρχόμεθα ἀναγινώσκειν ἐν τῇ τραπέζῃ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Χρυσοστόμου, μέχρι τῆς κυριακῆς τῶν Ἁγίων Πάντων.

Ἐν τῇ τραπέζῃ ὁ τραπεζίτης λαμβάνει προσφορὰν ὀλόκληρον καὶ τίθεισιν ἐν τῷ παναγιαρίῳ, καὶ ἀντὶ τῆς Παναγίας ὑψοῦται αὐτῇ, καὶ λέγει μεγαλοφώνως· Χριστὸς ἀνέστη, καὶ ἀνταποκρίνονται οἱ ἀδελφοί· Ἀληθῶς ἀνέστη ὁ Κύριος, ἐκ τρίτου, εἶτα ὁ τραπεζίτης λέγει· Προσκυνοῦμεν αὐτοῦ τὴν τριήμερον ἔγερσιν, καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἀσπάζονται τὴν ὑψουμένην Παναγίαν, ψάλλοντες τὸ Ὁ ἄγγελος ἐβόα, τοῦτο δὲ γίνεται μέχρι τοῦ σαββάτου τῆς Διακαινησίμου.

Τῇ αὐτῇ λαμπρᾷ κυριακῇ ἐσπέρας ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς πᾶσαν τὴν ἱερατικὴν στολὴν αὐτοῦ, καὶ στὰς κατενπιφον τῆς ἁγίας τραπέζης μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, σφραγίζων σταυροειδῶς, ἐκφωνεῖ· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ἄρχεται τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ', καὶ ψάλλεται μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ ιγ', συναπτὴ μεγάλη, τὸ Κύριε [π. 299) ἐκέκραξα εἰς ἤχον β', ψάλλοντες ἀναστάσιμα τῆς Ὀκτωήχου ς', Δόξα, Τὸν σωτήριον ὕμνον ἄδοντες, Καὶ νῦν, Παρῆλθεν ἡ σκιά τοῦ νόμου, εἴσοδος μεγάλη παρὰ πάντων τῶν ἱερέων μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, ψαλλομένου τοῦ Φῶς ἰλαρόν, προκείμενον ἤχος βαρὺς· Τίς Θεὸς μέγας, ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν, στίχος· Ἐγνώρισας ἐν τοῖς λαοῖς τὴν δύναμίν σου, Καὶ εἶπα νῦν ἠρέξάμην, Ἐμνήσθην τῶν ἔργων Κυρίου, καὶ εὐθὺς· Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι, λέγεται δὲ τὸ εὐαγγέλιον παρ' ὄλων τῶν ἱερέων καὶ διακόνων, κατὰ στιγμήν τελείαν ἀντιφώνως, καὶ κρουομένου κώδωνος νὲ ἐκάστω στίχῳ, ἐν δὲ τῷ τέλει τοῦ εὐαγγελίου κρούουσιν ὅλα τὰ σήμαντρα καὶ οἱ κώδωνες. Εἶτα τὸ Καταξίωσον καὶ αἱ αἰτήσεις, μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν, τὸ στιχηρὸν τοῦ στίχου καὶ τὰ τοῦ Πάσχα στιχηρὰ μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα καὶ νῦν, Ἀναστάσεως ἡμέρα, Χριστὸς ἀνέστη γ' ἄνευ τοῦ τέλους τοῦ Ἀναστάσεως ἡμέρα, Σοφία καὶ ἀπόλυσις γίνεται καὶ ἀσπασμός.

Τῆ β' τῆς Διακαιησίμου σημαίνουσιν ὅλα τὰ πνευματικὰ ὄργανα, καὶ ψάλλεται τὸ μεσονυκτικόν, τρισσῶς λεγομένων τῶν τροπαρίων, καθὼς αἱ ὄραι καὶ τὰ ἀπόδειπνα, ὡς προεδηλώσαμεν, λέγομεν δὲ εἰς τὸ τέλος τὸ Εὐξώμεθα κ. τ. λ., εἶτα εἰσελθὼν ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ ἁγίῳ βήματι, ἐνδύεται φελώνιον μετὰ ἐπιτραχηλίου, καὶ λαβὼν θυμιατὸν ἵσταται κατ' ἐνώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ ἐκφωνεῖ· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ καὶ ἀδιαιρέτῳ Τριάδι, εἶτα ἄρχεται τὸ Χριστὸς ἀνέστη τρίς, καὶ παρ' ἡμῶν τρίς, καὶ μετὰ τῶν στίχων, ὡς χθές. Εἰς δὲ τὴν ἑναρξίν τοῦ κανόνος, θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς ὅλον τὸν ναὸν καὶ τοὺς ἀδελφούς, ψάλλεται δὲ ὁ κανὼν τοῦ Πάσχα ἄνευ στίχων. Εἰς δὲ τὸ Δόξα καὶ νῦν, ψάλλονται τὰ θεοτοκία τοῦ κυρίου Θεοφανίου· Θανάτωσης τὸν ὄρον, ἐπὶ τὴν ἀκήρατον ζωὴν, καταβασία, τὸν εἰρμὸν δις, Χριστὸς ἀνέστη γ', καὶ αἴτησις. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς μετὰ τὴν ὑπακοήν, τίθεται ἀνάγνωσις τοῦ Χρυσοστόμου ἐρμηνεία εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην, καὶ εἰς τὸ Κυριακοδρόμιον τοῦ Ἀγαπίου εἰς τὰ ια' ἑωθινὰ εὐαγγέλια. Εἰς τὴν ς' ᾠδὴν, Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι τρίς, Ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς γ', αἱ λοιπαὶ ᾠδαί, ἕξαποστειλάριον· Σαρκὶ ὑπνώσας γ'. Εἰς τοὺς αἵνους ἀναστάσιμα δ', καὶ τὰ τοῦ Πάσχα στιχηρά, Δόξα καὶ νῦν, Ἀναστάσεως ἡμέρα, Χριστὸς ἀνέστη γ', ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις. Ποιοῦμεν δὲ καὶ λιτὴν ἔξω τοῦ μοναστηρίου, εἰς τὴν λειτουργίαν τὰ ἀντίφωνα, ὁ ἀπόστολος Πράξεων, καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας κατόρδινον, κοινωνικόν· Σῶμα Χριστοῦ μεταλάβετε.

Въ отдаііе Пасхи. Ἐσπέρας σημαίνουσιν ὅλα τὰ πνευματικὰ ὄργανα, ὁ δὲ ἱερεὺς, εἰσελθὼν ἐν τῷ ἁγίῳ βήματι, ἀλλάσσει ἐπιτραχήλιον καὶ φελώνιον, καὶ κρατῶν λαμπάδα καὶ θυμιατὸν, εὐλογεῖ καὶ ἄρχεται τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ', καὶ μετὰ τῶν στίχων, ὡς ἐν τῇ Διακαιησίμῳ ἑβδομάδι, εἶτα συναπτὴ μεγάλη, τὸ Κύριε ἐκέκραξα . . . ВХОДЪ СЪ КАДИЛОМЪ Εἰς τὴν λειτουργίαν σημαίνουσιν ὅλα τὰ σήμαντρα διὰ τὸ ἀποδίδοσθαι τὸ Χριστὸς ἀνέστη, τυπικὰ οὐ ψάλλομεν, ἀλλὰ μετὰ τὸ Χριστὸς ἀνέστη, μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ εἰς ιγ', τὰ ἀντίφωνα τοῦ Πάσχα . . . Εἰς τὴν τράπεζαν παράκλησις τοῖς ἀδελφοῖς μεγάλη· ἐσθίωμεν γὰρ ἰχθῦας καὶ ἔλαιον καὶ οἶνον. Τὸ δὲ Χριστὸς ἀνέστη ἀποδίδεται μετὰ τὴν ἦ' ὥραν ἑσπέρας τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, εἰς τὸ τέλος τῆς ἐνάτης ὥρας ψάλλεται τὸ Χριστὸς ἀνέστη ιβ', καὶ ἔσχατον γεγονωτέρα φωνῇ ιγ', καὶ ἀσπάζονται οἱ ἀδελφοὶ τὴν εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως ἐν τῷ νάρθηκι καὶ ἀποδίδεται [л. 313].

Вечерня на Пятидесятницу совершалась, послѣ литургіи

значительно спустя, по восточному счету, въ 7 часовъ (около 2 ч.), и братія послѣ литургіи вкушала лишь по куску хлѣба и по чашѣ вина [л. 316]. На «Господи возвахъ» настоятель совершаетъ каждение со предшествіемъ діакона съ лампадою. «Свѣте тихій» поется отъ священниковъ.

[л. 319). Διάταξις περὶ τῆς νηστείας τῆς πεντηκοστῆς, ἤτοι τῶν ἁγίων ἀποστόλων.

[л. 320). Διάταξις τῶν ἁγίων πατέρων καὶ διατύπωσις. ο точномъ соблюденіи Устава.

[л. 323). Περὶ τῆς στιχολογίας τῶν ᾠδῶν, πῶς ψάλλονται καὶ τοῦ Τῷ Κυρίῳ ᾄσωμεν.

[л. 324). Περὶ τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν, ὅτε τύχουσιν ἐν κυριακῇ.

— Περὶ πότε γίνεται λιτὴ ἐν τῷ τέλει τοῦ ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ ὄρθρου.

[л. 325). Служба святаго Спиридона.

CXLVIII. Τυπικὸν ἱερὸν ἐκ τε τοῦ Ἱεροσολυμικοῦ καὶ Στουδιτῶν καὶ ἁγίου ὄρους ᾠθῶ, συλλεχθὲν καὶ πλουτισθὲν κατὰ τὴν νῦν τάξιν τῶν εὐαγῶν μονῶν. Соборный Типиконъ Аѳоно-Григоріатскаго монастыря, рукопись въ большой листъ, 6 листовъ и 270 страницъ, писана крупнымъ изящнымъ почеркомъ 1851 г., какъ о томъ гласитъ слѣдующая приписка:

Αἰτήσῃ καὶ προμηθεῖα τοῦ πανοσιωτάτου ἁγίου καθηγουμένου τῆς ἱερᾶς κοινοβιακῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Γρηγορίου κυρίου κυρίου Δανιὴλ Ζαχωραίου καὶ καθιερώθῃ τῇ αὐτῇ ἱερᾷ μονῇ, ἵνα μένη διαιωνίζον ἀναπόσπαστον, ἐνεργούμενον ἀείποτε παρὰ τοῦ κατὰ καιρὸν ἐκκλησιάρχου εἰς εὐταξίαν καὶ ῥύθμισιν τῆς καθεκάστην ἐν ἐκκλησίᾳ ψαλλομένης ἡμερινῆς καὶ νυκτερινῆς ἀκολουθίας καὶ εἰς ἀίδιον αὐτοῦ μνημόσυνον, διὰ πόνου δὲ σπουδῆς καὶ ὕσης ἐπιμελείας τοῦ ἐν μοναχοῖς ἐλαχίστου Ἰακώβου ἀγορεύτου.

Νικόλαε, Γρηγόριε, δυὰς ἱερωτάτη,

Ὁ μὲν Μυρέων πρόεδρε, ὁ δ' ᾠθωνος τὸ κλέος,

Ποίμνην ὕμνων φρουρήσατε καὶ ῥαφωδὸν ἰκέτην.

Ταῖς πρὸς τὸν Κύριον λιταῖς ὕμνων ταῖς εὐπειθέσιν.

ἰωνά', ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1851 ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει τοῦ ᾠθῶ.
На другої страницѣ:

Στίχοι πρὸς τὴν βίβλον.

Ἡλιος δῆπου ἀγάζει πέρατα γαίης,
Νῦξ δ' ἀμαυρωθεὶς ὄλλουσι μαρμαρυγὰς,
Βίβλος δὲ τύπου διὰ παντὸς καταυγάζων
Τέρπει εὐσεβέων ὄμματα καὶ κραδίην.

Ἔτεροι.

Πέρας εἴληφεν ἡ χρυσὴ βίβλος αὐτὴ
Τυπικοῦ, ῥυθμιζουσα τὴν εὐταξίαν
Ἐκκλησιῶν, ὄνησιν πᾶσι διδοῦσα
Πιστοῖς, Θεῷ δόξαν δὲ εἰς τοὺς αἰῶνας.

(Л. 2 ВВЕДЕНИЯ). Προσίμιον τῆς παρούσης τοῦ Τυπικοῦ βίβλου.

Ἔθος ἐστὶ τοῖς λογογράφοις καὶ ἀντιγράφοις τῶν ἱερῶν βιβλῶν καθιεροῦν ἢ φίλοις τισίν, ἢ ἀγίοις ἐφόροις καὶ προστάταις τῶν κτησομένων αὐτάς, ὅθεν καὶ ἡ παρούσα, καθιέρωμα οὖσα τῆς εὐαγοῦς ἱερᾶς μονῆς τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου, σεμνουμένης ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἐν ἱεράρχαις μεγίστου καὶ θαυματουργοῦ Νικολάου, προέδρου Μύρων τῆς Λυκίας, χρεῶν ἵνα μετὰ πάσης εὐλαβείας καὶ βαθυτάτης ἐκστάσεως καὶ ἐδαφιαίας προσκυνήσεως ἀνατεθῇ τοῖς δυσὶ τούτοις θείοις πατράσι, τῷ μὲν ὡς δομήτορι πέλοντι τῆς ἱερᾶς ταύτης μονῆς, τῷ δὲ ὡς ἐφόρῳ, προστάτῃ τε καὶ πολιούχῳ τῆς αὐτῆς ὑπάρχοντι. Ὑμεῖς, ὦ ἱερωτάτῃ, θειοτάτῃ καὶ σεπτοτάτῃ δυάς, τῇ ὑμῶν σελασφόρῳ λαμπρότητι ὠραῖσθε καὶ κατακαλλύνατε εἰς πηδαλιουχίαν καὶ ὁδηγίαν καὶ ῥυθμὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὑμνωδίας καὶ τάξεως τῶν καθεκάστην ἐν τῷ σεπτῷ ναῷ ἀδομένων πνευματικῶν ὕμνων εἰς δόξαν καὶ αἶνον τοῦ ἐν Τριάδι ὑμνουμένου Θεοῦ τῶν ὄλων, ὑμῶν τῶν ἡμετέρων προστατῶν καὶ λοιπῶν ἀπάντων ἀγίων, ἐξαιρέτως δὲ τῆς μόνης ἀειπαρθένου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου παναχράντου Μαρίας, αἷς δὲ θεοπειθέσιν ὑμῶν εὐχαῖς καὶ ἀχοιμήτοις δεήσεσι, καταξιώσατε καὶ ἡμᾶς καὶ πάντας τοὺς εὐλαβῶς δοξολογοῦντας ὑμᾶς κατὰ τὴν τῆς βίβλου δήλωσιν, τὴν ὑπὸ τῶν θεοπεσιῶν πατέρων συνταχθεῖσαν, τυχεῖν τῆς αἰδίου τρυφῆς τῶν ἀπ' αἰῶνος Θεῷ εὐαρεστησάντων. Ὅπως ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἀγαλλιάσει προσκυνῶμεν τὴν ὑπερένδοξον βασιλείαν τοῦ ἀνάρχου Πατρὸς καὶ τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Παναγίου καὶ ζωοποιοῦ καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. Ἀμήν.

Ὄβορ. 2 л. Προσφορὰ τῷ προνοήσαντι.

Τυπικά, ч. II, т. 3

Τὸ παρὸν Τυπικὸν καθιερώθη καὶ ἀφωσιώθη τῇ ἱερᾷ καὶ σεβασμίᾳ μονῇ τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου, ἵνα διαμένη καὶ σώζεται εἰς εὐταξίαν καὶ ῥυθμὸν τῆς ὅλης ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν τῶν θεσπεσίων πατέρων, διὰ σπουδῆς καὶ προμηθείας τοῦ παναγιωτάτου ἀγίου καθηγουμένου ταύτης τῆς κοινοβιακῆς εὐαγοῦς μονῆς κυρίου κυρίου Δανιὴλ Ζαχωρέου εἰς αἶδιον αὐτοῦ μνήμην καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ αὐτοῦ ἀδελφότητος.

Δίστιχον πρὸς τοὺς ἐντυγχάνοντας.

Πηγὴν νάουσαν Τυπικοῦ ὁροσολόγου,
 Ἐν τούτῳ εὐρησ, εἰ γνησίως μετέλθης.
 Ῥητῶν ἀποράδην τοῖς πολλοῖς θυηπόλοι
 Θεόδωρος ¹⁾ Μάρκος ²⁾ τε σὺν ἄλλοις ³⁾ πλείστοις
 Μουσουργέταις πλέξαντες, ῥητρεύουσι πως ⁴⁾.
 Τὰ δυσχερῆ τε ⁵⁾ τῆς Τυπικοῦ πυξίδος,
 Πολλοῖς οἱ θεῖοι πρὸς διάγνωσιν τούτων
 Λόουσιν οἱ πάνσοφοι ἐπιστημόνως.
 Τὸν λιταῖς διάσωσον ⁶⁾, παντάναξ λόγε,
 Τοὺς τύποις τούτων καλῶς ⁷⁾ ἐφεπομένους.

[Π. 3]. Δήλωσις ἐν συνόψει τῶν ἀρχαίων ποιητῶν τοῦ ἱεροσ(ολ)υμικοῦ καὶ ἀγίου Σάββα Τυπικοῦ καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ Στουδιτῶν καὶ ἀγιορειτῶν προσθετητῶν ἀγίων πατέρων.

Οἱ μὲν παλαιοὶ πατέρες Εὐθύμιος ὁ μέγας, Σάββας ὁ ἡγιασμένος, Θεοδόσιος ὁ κοινοβιάρχης, Γεράσιμος ὁ ἐν Ἰορδάνῃ, Χαρίτων ὁ ὁμολογητῆς, Κυριακὸς ὁ ἀναχωρητῆς καὶ λοιποὶ παρέδωκαν εἰς τὰς ἑαυτῶν ἀλληλοπαρόχως μονὰς τύπους καὶ κανόνας ὕμνων πνευματικῶν, ὡσπερ τινα κληρὸν ἀπὸ τῶν πρώην πατέρων, οὓς οἱ μετὰ ταῦτα διαδεξάμενοι ἐφύλαττον οὐχὶ τὰ πολλὰ εἰς ὕμνους καὶ ᾄσματα καταγινόμενοι πρακτικῶν ἔργων ὄντα, ἀλλ' ὡς θεωρητικοὶ εἰς ὑψηλὰς ἀναβάσεις θεωριῶν διδόμενοι, καὶ ὡς στερεὰν τροφήν, κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον, ἐσθίοντες, γεγυμνασμένα ἔχοντες τὰ αἰσθητήρια. Μετέπειτα δὲ ὁ ἐν πατριάρχαις Ἱεροσολύμων μέγας διάπυρος ζηλωτῆς Σωφρόνιος, ζήλωθ δείψω κινήθεις, τὰς παραδόσεις ταύτας ἐγγράφως τοῖς μετέπειτα γρά-

¹⁾ ркп. Св.-Павлскаго м. нѣтъ. πλείστοις
⁴⁾ строки καλῶς нѣтъ.

²⁾ ρητρεύει

³⁾ μουσουργέταις вмѣсто

⁵⁾ πῶς вмѣсто τε.

⁶⁾ σώζεις λόγε

⁷⁾

φας παρέδωκεν, ἀλλ' ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις οἱ ἀλιτήριοι Πέρσαι τὴν Παλαιστίνην λεηλατίσαντες, καὶ ἱεράς μονὰς πυρπολήσαντες, καὶ τὸ πόνημα τοῦ ἱεροῦ Σωφρονίου ἐτεφρώθη, σποράδην ἐναπομεινάντων ὑπομνημάτων τύπου. Ὑστερον δὲ ὁ σοφὸς Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ὡς φιλεργὸς μέλισσα τὰς γλυκυτέρας μέλιτος ἱεράς πατρικὰς παραδόσεις συλλεξάμενος, καὶ ἴδια μέλη μετὰ καὶ τοῦ ἱεροῦ Κοσμᾶ συνθέσας, ἀφῆκεν ἐν τῇ εὐαγγῆ μονῇ τοῦ ἁγίου Σάββα, παρ' οὗ καὶ Τυπικὸν τοῦ ἁγίου Σάββα προσηγορικῶς καὶ οὐ κυρίως ἐκλήθη. Ὅτι μετὰ ταῦτα καὶ οἱ Στουδίαι πατέρες Θεόδωρος καὶ Ἰωσήφ ὁ τούτου ἀδελφός καὶ πλεόν ὁ ἱερός Ἰωσήφ Σικελιώτης, Ἀνδρέας ὁ ἱεροσολυμίτης ἀρχαῖος, Θεοφάνης καὶ ἕτεροι ἐπηύξησαν καὶ ἐπλούτισαν τὸ Τυπικόν, ὡς καὶ ὁ θεῖος Ἀθανάσιος ὁ ἐν Ἄψῳ καὶ οἱ μετ' αὐτῶν ἐν ταῖς ἐαυτῶν μοναῖς προσθέσαντες ἐτακτοποίησαν, ὡς ἐν τοῖς βίοις αὐτῶν φαίνεται, καὶ ἄχρι τοῦ νῦν σχεδὸν ἐπαυξούμενον φαίνεται, ὅθεν πρὸς σαφεστέραν τῶν ἱερῶν τῆς ἐκκλησίας μελουργῶν σημειοῦμεν ἐνταῦθα ὀνομασί τὸς μεγίστους τῶν ποιητῶν, ὧν παλαιότεροι τῶν ἄλλων ὁ Ἀνατόλιος καὶ Ῥωμανός, Σωφρόνιος καὶ Ἀνδρέας πλουτοῦσι τὰ πρεσβεῖα τῶν ἄλλων. Ὅθεν ἀρχόμεθα.

(Ὁμορ.) Καταγραφὴ τῶν μελωδῶν ποιητῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἰδιομέλων, κανόνων καὶ λοιπῶν ἁσμάτων.

Σημείωσαι, ὅτι ὁ ἱερομάρτυς Πέτρος γράφει τὰ ἰδιόμελα τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα μαρτύρων, Φέροντες τὰ παρόντα καὶ ὁ κανὼν αὐτῶν νὰ εἶναι ποιήματα τοῦ Μεγάλου Βασιλείου καὶ εἶναι πιθανόν, ὅτι, ὡς συμπατριώτης ὧν τῶν ἁγίων, ἐφιλοπόνησεν αὐτά, ἢ ἴσως ἐκ τῶν λόγων τοῦ ἐγκωμίου αὐτῶν λαβόντες τὰς λέξεις οἱ ποιηταί, ἐσύνθεσαν αὐτά, καθὼς καὶ τὸ Χριστὸς γεννᾶται ἐκ τοῦ λογίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου λαβὼν τὰς λέξεις ὁ θεῖος Κοσμᾶς, ἐπλεξεν αὐτὸν τὸν εἰρμόν. Πρῶτον λοιπὸν τῶν ἄλλων τάττομεν τὸν ἅγιον Ἀνατόλιον, πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ τῆς βασιλείας Λέοντος, τὸν χρηματίσαντίσαντα ποιητὴν ¹⁾ τῶν ἀναστασίμων ἰδιομέλων ἀνατολικῶν, εἰ δὲ καὶ προηγείται τὰ τρία τοῦ Δαμασκηνοῦ, μὴ ξενιζόμεθα, ὅτι τὸ Τυπικόν ὕστερον ὁ Δαμασκηνός, ὡς εἵπομεν, τακτοποίησας, συνέταξεν αὐτοῦ ποιήματα αἰεὶ καὶ ἰδιόμελα τῶν Χριστουγέννων, Ὑπαπαντῆς καὶ ἄλλων ἑορτῶν, ὡς φαίνονται τῇ κλήσει. Ῥωμανός ὁ διάκονος, σύγχρονος τοῦ

¹⁾ Св. ПΑΒΛΟΒ. М. РКП. τῶν ἰδιομέλων τοῦ ἑσπερινοῦ τῶν Χριστουγέννων καὶ ἄλλων ἑορτῶν.

Ἀνατολίου ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀναστασίου τοῦ Δικόρου, ἐσύνθεσε τὰ κοντάκια καὶ οἴκους τῶν ἑορτῶν καὶ τὰ προσόμοια τῶν οἴκων Χριστουγέννων καὶ Φώτων· Αἱ ἀγγελικαὶ καὶ λοιπά. 490 ἔτ. Σωφρόνιος, πατριάρχης Ἱεροσολύμων, σύγχρονος Ἰωάννου τοῦ ἐλεήμονος ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἡρακλείου ἐποίησε τὰ ἰδιόμελα ἰβ' τῶν μεγάλων ὠρῶν Χριστουγέννων, Φώτων καὶ μεγάλης παρασκευῆς καὶ ἄλλα ἰδιόμελα ἑορτῶν, τὴν ἐγκωμιαστικὴν εὐχὴν τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ Τριάς ὑπερούσιε. Οὗτος διέταξεν, ἵνα ψάλλεται τὸ Φῶς ἰλαρὸν ἐν τοῖς ἑσπερινοῖς διὰ τὸ ἅγιον φῶς, παρ' οὗ καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔλαβεν, ὅτε αἱ Πέρσαι, καύσαντες τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως, διὰ συνδρομῆς αὐτοῦ καὶ Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος ἀνεκαινίσθη καὶ ἐφάνη ἡ ἐπιφοίτησις τοῦ ἁγίου Φωτός, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἐγκαίνιων τοῦ Σολομωντιουναοῦ, ἔγραψε καὶ τὸν βίον τῆς ὁσίας Μαρίας καὶ τὴν ἀκολουθίαν τῆς 630 ἔτ. Ἀνδρέας Κρήτης ἐκ πόλεως Δαμασκού, χειροτονηθεὶς παρὰ τοῦ ἄνωθεν Σωφρονίου ἐν Ἱερουσαλήμ, ἐποίησε τὸν μέγαν κανόνα καὶ τὰ τριψῆδια τῶν ἀποδείπνων τῆς μεγάλης ἐβδομάδος, τοὺς κανόνας πλ. δ' εἰς τὸ Γενέσιον τῆς Θεοτόκου, τῆς μεσοπεντηκοστῆς, τῆς κυριακῆς τῶν Μυροφόρων, καὶ ὅσοι κανόνες ἔχουσι πολλὰ τροπάρια τούτου ποιήματα εἰσίν. Συμεὼν ὁ θαυμαστορεΐτης, παλαιότερος τῶν ἄνω δύο, ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰουστίνου 511 ἔτ., ἐποίησε τὰ ἰδιόμελα καὶ τὸν κανόνα τοῦ σεισμοῦ, διὰ τὸν τότε συμβάντα σεισμὸν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅτε καὶ Θεοούπολις ἐκλήθη αὕτη. 510. Γερμανὸς ὁ πατριάρχης ἐπὶ τῆς βασιλείας Λέοντος Ἰσαύρου, ποιητὴς τῶν ἰδιομέλων τῶν ἁγίων Ἀναργύρων· Ἀγάλλεται ὁ χορός, καὶ ἄλλων ἰδιομέλων. [π. 4]. Μεθόδιος πατριάρχης ἐποίησε τὰ ἰδιόμελα τῆς ἰνδίκτου· Θαυμαστὸς εἶ ὁ Θεός, καὶ τὰ λοιπὰ καὶ ἕτερα ἁγίων καὶ ἑορτῶν, 840 ἔτ. Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, περίφημος τῶν ἄλλων, ποιητὴς τῶν ἀναστασίμων, ἰδιομέλων καὶ κανόνων τοῦ Πάσχα, Χριστουγέννων, Φώτων, Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου καὶ νεκρώσιμα ἰδιόμελα καὶ τὰ δογματικὰ τῶν μικρῶν ἑσπερινῶν σαββάτου ἑσπέρας, διὰ τὰς αἱρέσεις τῶν Νεστοριανῶν καὶ Μονοθελητῶν· αὐτὰ γὰρ λέγονται δογματικὰ καὶ οὐχὶ τὰ τῶν μεγάλων ἑσπερινῶν πρῶτα θεοτοκία τῶν σαββάτων ἑσπέρας, ὡς τινες ἀμαθῶς καλοῦσι. Κοσμάς ὁ τούτου ἀδελφοποιητὴς, Μαΐουμᾶ Ἀραβίας ἐπίσκοπος, ποιητὴς πολλῶν κανόνων δεσποτικῶν καὶ θεομητορικῶν ἑορτῶν καὶ τῶν τετραψιδίων τῶν ὄλων σαββάτων τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς καὶ ὄλης μεγάλης ἐβδομάδος καὶ τῆς κυριακῆς τῶν Βαΐων καὶ ἄλλων. Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Σικελίας ποιητὴς, πολλῶν κανόνων καὶ τῶν τῆς

Παρακλητικῆς καθημερινῶν κανόνων τῆς Ὀκτωήχου, τῆς Ἀναλήψεως δύο, προσόρτιον τῆς Ὑπαπαντῆς εἰς τὸ Ἀνοιξω τὸ στόμα μου, τῆς Μεταμορφώσεως, καὶ ὅσοι ἔχουσιν ἀκροστιχίδα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ εἰς τὴν ἐκάστην ᾠδὴν, ἐν ἔτει 790. Θεοφάνης ὁ γραπτός, ποιητῆς πολλῶν ἁγίων κανόνων καὶ τοῦ ἀγαθέλφου αὐτοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ γραπτοῦ καὶ τῶν νεκρωσίων ἀποστίχων τῶν αἰνῶν τῆς Ὀκτωήχου. Τούτου ποιημὰ εἰσι καὶ τὰ τέσσαρα τῶν αἰνῶν τοῦ Πάσχα προσόμοια ἰδιόμελα· Πάσχα ἱερὸν ἡμῖν σήμερον ἀναδέδεικται, καὶ τὸ ἰδιόμελον δεξαστικόν Ἀναστάσεως ἡμέρα καὶ λαμπρυνθῶμεν τῇ πανηγύρει· πρότερον γὰρ τὸ Ὑπερευλογημένη ἐφάλλετο, ὡς ἐν ταῖς λοιπαῖς κυριακαῖς. Στέφανος ὁ ἁγιοπολίτης, παλαιότερος ἐπὶ Ἡρακλείου, μουσικώτατος πολλῶν ἰδιομέλων τεχνικῶν ποιητῆς καὶ ποιητῆς καὶ τοῦ κανόνος τῆς Περιτομῆς καὶ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου καὶ ἄλλων. Δέων (ὁ σοφός) ὁ δεσπότης, πρὸ τοῦ βασιλεύσαι (οἱ γὰρ υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ τῶν βασιλέων δεσπότηται ἐκαλοῦντο) ἐν Θεσσαλονίκῃ ὑπερόριος ὢν, παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Βασιλείου, διαβληθεὶς ὑπὸ Σανταβαρινοῦ, ἐποίησε τὰ ἑνδεκα ἑωθινὰ ἰδιόμελα, εἶτα βασιλεύσας, μετεκόμισε τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου Λαζάρου καὶ ἐσύνθεσε εἰς αὐτὸν ἰδιόμελα τοῦ ἐσπερινοῦ καὶ αἰνῶν καὶ τὸ ἰδιόμελον τοῦ στίχου τῶν αἰνῶν τῇ παρασκευῇ τῶν Βαΐων· Περιφρονήσασα ψυχὴ μου, 890 ἔτει. Μάρκος, ἡγουμένος τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Μωκίου, διὰ προσταγῆς Λέοντος, τοῦ σοφοῦ βασιλέως, ἐτελείωσε τὰς τέσσαρας ᾠδὰς τοῦ μεγάλου σαββάτου τοῦ κανόνος ἄνευ τῶν εἰρμῶν, πρόσθεσας ἀκροστιχίδα· Καὶ σήμερον δέ· οἱ δὲ εἰρμοὶ οὐχὶ τῆς Κασίας ποίημα, ἀλλὰ Σωφρονίου πατριάρχου, τούτου γὰρ ποίημα ἦν καὶ ὁ κανὼν Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας πρὸς τὸ Κύματι θαλάσσης (οδορ.), ἀνεπλήρωσε δὲ καὶ τὸ τετραψῆδιον τοῦ ἁγίου Λαζάρου εἰς κανόνα τέλειον, ὕστερον δὲ ἔγινεν ἐπίσκοπος Ἰδροῦντος προορατικοῦ χαρίσματος ἠξιώμενος. Ἰωάννης Εὐχαΐτων, ποιητῆς τῆς ἀκολουθίας τῶν τριῶν ἱεραρχῶν καὶ Θεοδώρου τοῦ Τύρωνος καὶ ἄλλων, ἐν ἔτει 1080. Θεόδωρος ὁ Στουδίτης καὶ Ἰωσήφ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἐπίσκοπος Θεσσαλονίκης, ποιηταὶ Τριψῆδιων, προσομοίων καὶ ἰδιομέλων τοῦ Τριψῆδιου καὶ τοῦ κανόνος τῆς λιτανίας τῆς κυριακῆς τῆς Ὀρθοδόξιας καὶ ἄλλων, ἔτει 830. Ἡ Κασία μοναχὴ ἐποίησε τὸ ἰδιόμελον τῆς μεγάλης τετράδης· Κύριε, ἢ ἐν πολλαῖς ἀμαρτίαις, ἰδιόμελα τοῦ ἁγίου Εὐστρατίου, τὸ Αὐγουστου μοναρχήσακος ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἕτερα ἰδιόμελα, ἥτις καὶ Κασσιανὴ λέγεται. Βασίλειος Πηγεώτης, ποιητῆς τοῦ β' κανόνος τῶν Εἰσοδίων. Κυριακὸς (γέρων), ποιητῆς τῶν

ιδιομέλων τῆς Ἰνδίκτου καὶ ἄλλων. Βυζάντιος, ποιητῆς τῶν ιδιομέλων τῶν Θεοφανείων καὶ ἐτέρων. Γεώργιος Σικελλιώτης, ποιητῆς τοῦ πρώτου κανόνος Εἰσοδίων καὶ ἄλλων. Ἐφραὶμ Καρίας, ποιητῆς τῶν ιδιομέλων τῶν Ἄσωμάτων καὶ ἐτέρων. Βαβύλας γέρων, ποιητῆς τοῦ Ἐν Τριάδι μίαν δύναμιν καὶ λοιπῶν. Μητροφάνης, Σμύρνης ἀρχιερεὺς, ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου, υἱοῦ Λέοντος τοῦ σοφοῦ, τοῦ ποιήσαντος τὰ ἐθθινὰ ἑξαποστειλάρια, ἔτος 910, ἐποίησε τοὺς ὀκτῶ Τριαδικούς κανόνας τῶν μεσονυκτικῶν τῆς κυριακῆς. Ἀνδρέας ὁ Πυρὸς (τυφλὸς), ποιητῆς τῶν ιδιομέλων λιτῆς τῆς Ὑπαπαντῆς. Γεώργιος Νικομηδείας, ποιητῆς τῶν ιδιομέλων λιτῆς τοῦ Γεννησίου τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν Εἰσοδίων. Λέων ὁ μαῖστωρ, ποιητῆς τοῦ Δόξα Ἐπέλαμψεν ἡμέρα χαρμόσυνος, τοῦ Γεννησίου τῆς Θεοτόκου, καὶ ἄλλων. Χριστόφορος πρωτασικρίτης, ἐποίησε τὸ Ὑπὸ πολλῆς εὐσπλαγχνίας δυσωπούμενοι. Νικόλαος, ποιητῆς προσομοίων τῆς κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἄλλων. Παῦλος Ἐηροποταμίτης, ποιητῆς τοῦ ἱαμβικοῦ κανόνος τοῦ Σταυροῦ καὶ ἄλλων. Ἰουστίνος ποιητῆς Ὁ ἐν Πατρὶ τε καὶ Πνεύματι. Φιλόθεος, ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης, σοφώτατος ποιητῆς τοῦ κανόνος τοῦ ἀγίου Δημητρίου εἰς τὸ μῦρον αὐτοῦ τῆς ἀγίας δ' συνόδου ἀκολουθίαν διὰ τοὺς Ἀρμενίους, Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἀκολουθίαν συνέγραψε βίους θαυμαστούς, Γρηγορίου Παλαμᾶ, Σάββα βατοπεδινοῦ ἐγκώμια πλεῖστα ἑορτῶν καὶ ἄλλα, ἔτει 1340. Ἰωάννης ὁ Εὐγενικός, ποιητῆς Ὀκτῆχου κανόνος καὶ οἰκων κδ' Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ ἄλλων λόγων καὶ συγγραμμάτων. Οὗτοι ἦσαν πρὸ τῆς ἀλώσεως Κωνσταντινουπόλεως, ὕστερον δὲ ἀνεφάνησαν καὶ ἄλλοι διάφοροι ποιηταὶ γνωστοὶ καὶ ἄγνωστοι. Ὁ δὲ Κύριλλος Ἀλεξανδρείας ἐποίησε τὸ Ὁ μονογενῆς Υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ.

[**στρ. 1**]. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας, παραδεδόμενον ἐκ τῶν θεσπεσίων πατέρων καὶ φυλαττόμενον ἐν πάσαις ταῖς εὐαγέσι μοναῖς τοῦ ἀγίου ὄρους Ἄθω καὶ Παλαιστίνης.

— Εἶδησις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ τῷ σαββάτῳ ἑσπέρας, πῶς ψάλλεται.

Πρὸ τοῦ δῶναι τὸν ἥλιον, ἤγουν περὶ ὥραν ἰ' τῆς ἡμέρας, ἀπέρχεται ὁ ἐκκλησιαστικὸς καὶ ποιεῖ μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ καὶ σημαίνει τὸ χειροσήμεαντρον, καὶ συναχθέντων τῶν ἀδελφῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητὸν ἐν τῷ νάρθηκι, καὶ ψάλλομεν τὴν ἐννάτην ὥραν, ἔπειτα, εἰσελθόντες εἰς τὸν ναόν, εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς καὶ ψάλλομεν τὸν προοιμιακὸν ψαλμόν, εἶτα τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς τὸν ἥχον

τῆς ἑορτῆς καὶ ψάλλομεν προσόμοια δ', Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν τὸ δογματικὸν θεοτοκίον, εἶτα τὸ Φῶς ἰλαρόν, προκείμενον· Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν, μετὰ δὲ τὸ Καταξίωσον, ψάλλομεν τὸ ἀναστάσιμον στιχηρὸν τοῦ στίχου καὶ τρία προσόμοια τοῦ ἁγίου καὶ τῆς Θεοτόκου, Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον, ἀπολυτικίον τὸ ἀναστάσιμον, Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον, καὶ γίνεται ἀπόλυσις καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν.

— Διάταξις τῆς ἀγρυπνίας.

Περὶ δὲ ὥραν α' τῆς νυκτὸς ἀνέρχεται ὁ ἐκκλησιαστικὸς ἐν τῷ κωδωνοστάσιῳ καὶ κρούει τὸν μέγα σημαντήρα ἀργῶς, λέγων μίαν στάσιν τοῦ Ἀμώμου, εἰς κάθε μίαν στάσιν τοῦ κρούσματος, ὥστε εἰς τρεῖς στάσεις κρούων, τελειώνει τὸν Ἀμωμον, εἶτα τὸ σιδηροῦν, ἔπειτα τοὺς κώδωνας ὄλους τρισσῶς καί, συναχθέντες ἐν τῷ ναῷ, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς Εὐλόγητόν, καὶ λέγεται τὸ ἀπόδειπνον, καὶ εἰ μὲν ἐστὶ κυριακὴ, ψάλλεται ὁ Τριαδικὸς κανὼν μετὰ τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, εἰ δὲ ἄλλη ἡμέρα, ψάλλεται ὁ κανὼν τῆς Θεοτόκου, μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ἀποδείπνου, βαλὼν ὁ ἱερεὺς σχῆμα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, ἰσταμένου τοῦ ἡγουμένου, ἔρχονται οἱ ἀδελφοὶ δύο δύο κατὰ τάξιν καὶ ποιοῦσι σχῆμα τῷ ἡγουμένῳ, ὁ δὲ ἡγούμενος εὐλογεῖ αὐτούς, εἶτα εἰσέρχεται ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ βήματι καὶ [стр. 2] λαβὼν τὸν θυμιατόν, ἵσταται ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ θυμιάσας τὴν ἁγίαν τράπεζαν σταυροειδῶς καὶ ὄλον τὸ θυσιαστήριον, ἐξέρχεται διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν, ὁ δὲ ἐκκλησιαστικὸς, κρατῶν λαμπάδα μετὰ μανουαλίου, ἐκφωνεῖ τὸ Κελεύσατε, γεγωνεῖ φωνῇ, ὁ δὲ ἱερεὺς θυμιᾷ τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, εἶτα τὸν καθηγούμενον καὶ εἰς τοὺς δύο χοροὺς κατὰ τάξιν, τῆς λαμπάδος προπορευομένης αὐτοῦ. Ἐξελθὼν δὲ καὶ εἰς τὸν νάρθηκα, θυμιᾷ κάκεισε τοὺς ἀδελφοὺς κατὰ τάξιν, εἶτα εἰσελθὼν διὰ τῆς βασιλικῆς πόλης, χαράττει μετὰ τοῦ θυμιατοῦ σταυρὸν καὶ ἐκφωνεῖ μεγαλοφώνως· Κύριε εὐλόγησον. Καὶ θυμιᾷ αὐθις τὸν προεστώτα, εἶτα τὸν τῆς μονῆς ἅγιον, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, ἵσταται ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ ποιήσας σταυροὺς τρεῖς μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, τελευταῖον ἐκφωνεῖ· Δόξα τῇ ἀγία καὶ ὁμοουσίῳ· Ὁ δὲ ἡγούμενος ἀρχεται· Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', εἶτα τὸν προσημιακόν, ὁ δὲ ἱερεὺς ἀναγινώσκει τὰς εὐχὰς τοῦ λυχνικοῦ ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνης τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ, ἰστάμενος ἀσκεπής, εἶτα γίνεται συναπτὴ μεγάλη ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐκφωνεῖ· Ὅτι πρέπει σοι, εἶτα ψάλλεται τὸ α' ἀντίφωνον, τὸ Μακάριος ἀνὴρ, εἰς ἤχον πλ. δ'. Ὁ δὲ διάκονος

ἐξέρχεται διὰ τῆς βορείας θύρας τοῦ βήματος μετὰ μανδύου καὶ βάλλει μετάνοιαν τῷ προεστῶτι καὶ εἰσέρχεται διὰ τῆς νοτίου θύρας ἐν τῷ βήματι καὶ ἀλλάσσει τὴν στολὴν αὐτοῦ. Τελειωθέντος δὲ τοῦ γ' ψαλμοῦ, ἐξέρχεται καὶ ποιεῖ μικρὰν αἴτησιν, ὁ δὲ κανονάρχης ἐκφωνεῖ τὸν ἦχον καὶ ψάλλομεν τὸ Κύριε ἐκέκραξα. Ὅτε δὲ ψάλλεται τὸ Ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου, θυμιᾷ ὁ διάκονος ἔσωθεν τοῦ βήματος πρῶτον, εἶτα ἐξέρχεται διὰ τοῦ βορείου κλίτους καὶ θυμιᾷ τὸ προσκυνητᾶριον τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, εἶθ' οὕτω τὸν ἡγούμενον καὶ ἀνέρχεται ἀπὸ τοῦ πλησίον τοῦ ἡγουμένου ἱσταμένου καὶ θυμιᾷ ἅπαντας τοῦ πρώτου χοροῦ, εἶτα ἀπέρχεται, θυμιῶν τὸν β' χορόν, καὶ θυμιάσας κατέναντι τοῦ ἀναλογίου σταυροειδῶς, ὡς καὶ ἐν τῷ α' χορῷ, θυμιᾷ τὰ γεροντικά ἀραδικῶς, εἶτα ἐξέρχεται ἐν τῷ νάρθηκι καὶ θυμιᾷ κατὰ τάξιν ἅπαντας. Ἰστῶμεν δὲ στίχους δέκα ἀπὸ τοῦ Ἐξάγαγε, καὶ ψάλλομεν ἀναστάσιμα γ', ἀποστολικά δ' καὶ τοῦ Μηναίου γ', εἰ δ' ἔστιν ἅγιος ἑορταζόμενος δ', Δόξα τοῦ ἁγίου, εἰ ἔχει, Καὶ νῦν θεοτοκίον τοῦ ἦχου. Εἰς δὲ τὸν στίχον Ὅτι ἐκραταιώθη [εἰρ. 3], ὁ κανονάρχης ἐκφωνεῖ τὸν ἦχον τοῦ Δόξα, καὶ ὁ ἱερεὺς ἀλλάσσει τὴν ἱερατικὴν στολὴν, καὶ ἐξελθόντες μετὰ τοῦ διακόνου, εἰσοδεύουσι μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, τῶν λαμπάδων προπορευομένων αὐτῶν. Ὁ δὲ διάκονος, χαράττων σταυρόν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, λέγει· Σοφία, ὀρθοί, καὶ ὁ ἡγούμενος τὸ Φῶς ἰλαρόν. Ὁ δὲ κανονάρχης, ἐλθὼν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, ἐκφωνεῖ τὸ προκείμενον τῆς ἡμέρας, καὶ ψάλλουσιν αὐτὸ οἱ χοροί, αὐτὸς δὲ λέγει τοὺς στίχους, εἶτα ποιήσας σχῆμα, ἀπέρχεται εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, ὁ δὲ διάκονος λέγει· Εἴπωμεν πάντες, καὶ ποιεῖ τὴν συνήθη ἐκτενήν, ὁ προεστὼς τὸ Καταξίωσον καὶ ὁ διάκονος πάλιν· Πληρώσωμεν τὴν ἐσπερινὴν δέησιν, ἐκφώνησις· Εἴη τὸ κράτος, εἶθ' οὕτω ψάλλομεν ἰδιόμελον τῆς λιτῆς τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, λιτανεύοντες ἐν τῷ νάρθηκι, τοῦ ἱερέως προπορευομένου μετὰ λαμπάδων, ψάλλονται δὲ τὰ ἰδιόμελα τοῦ ἑορταζομένου ἁγίου, μετὰ δὲ τὸ Δόξα καὶ νῦν ἐκφωνεῖ ὁ διάκονος· Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου. . . τὸ Κύριε ἐλέησον μ', εἶτα· Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφιλεστάτων βασιλέων, κράτους, νίκης, διαμονῆς. . . Καὶ μνημονεῖ, ὃν ἔχει συνήθειαν, εἶτα λέγει· Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἀφέσεων ἁμαρτιῶν τοῦ πατρὸς ἡμῶν (δεῖνος) καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότητος καὶ ὑπὲρ πάσης ψυχῆς χριστιανῶν. . . [εἰρ. 4] τὸ Κύριε ἐλέησον μ', εἶτα μνημονεῖ τὸ ὄνομα ζώντων καὶ τεθνεώτων καὶ μετὰ ταῦτα· Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι τὴν ἁγίαν μονὴν ταύτην. . . τὸ Κύριε ἐλέη-

σον μ', εἶτα ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Θεός, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν... Εἰρήνη πᾶσι, Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, καὶ τὴν εὐχὴν· Δέσποτα Κύριε... [σφρ. 5). Εἶτα ἀρχόμεθα ψάλλειν τὸ στιχηρὸν τοῦ στίχου ἀναστάσιμον καὶ εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ, ψάλλοντες καὶ τὰ λοιπὰ μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα, ἰδιόμελον τοῦ ἁγίου (εἰ ἔχει), Καὶ νῦν, θεοτοκίον ἀναστάσιμον εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον, εἶτα, Νῦν ἀπολύεις, Τρισάγιον κ. τ. λ., ἀπολυτικίον τοῦ ἁγίου δις, εἰ ἔστιν ἅγιος ἐορταζόμενος, καὶ τὸ Θεοτόκε Παρθένε ἄπαξ, εἰ δὲ ἅγιος οὐκ ἔστι, ψάλλεται ἀπολυτικίον τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς· Κανόνα πίστεως (МОНАСТЫРЬ ВЪ ЧЕСТВ СВ. НИКОЛАЯ) δις, καὶ τὸ Θεοτόκε παρθένε ἄπαξ, καὶ γίνεται ἡ εὐλόγησις τῶν ἄρτων, εἶτα τὸν ψαλμόν· Εὐλόγησω τὸν Κύριον ἐν παντὶ καιρῷ ἕως τοῦ Πλούσιοι ἐπτώχευσαν καὶ ἐπέινασαν, ὁ δὲ ἱερεὺς, εἰσελθὼν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, στρέφεται πρὸς δυσμὰς καὶ λέγει· Εὐλογία Κυρίου ἐφ' ὑμᾶς, καὶ λοιπὰ, καὶ τίθεται ἀνάγνωσις εἰς τὸν Πραξαπόστολον, ὁ δὲ κελλαρίτης, διακλάσας τοὺς ἄρτους, ἐπιδίδωσι τοῖς ἀδελφοῖς, ὡσαύτως καὶ ἀπὸ ἑνὸς ποτηρίου οἴνου, νῦν δὲ τοῦτο οὐ γίνεται. Ὁ δὲ εὐλογηθεὶς ἄρτος ἔχει διάφορα χαρίσματα, ἦγουν πυρετοὺς καταπαύει, πινόμενος μετὰ ὕδατος, καὶ φρίκην διώκει καὶ πᾶσαν νόσον ἰᾶται, πρὸς δὲ τούτοις καὶ σῆτας (αἰώληκας) ἀπὸ τῶν γεννημάτων ἀπελαύνει.

Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν, ὁ ἐξάψαλμος, ὁ δὲ ἱερεὺς, ὅτε λέγεται ὁ ψαλμός· Κύριε ὁ Θεός τῆς σωτηρίας μου, ἐξέρχεται ἀσκεπῆς ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνης τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ καὶ λέγει τὰς εὐχὰς τοῦ ὄρθρου, εἶτα ποιεῖ συναπτὴν καὶ ἐκφωνήσιν. Ὁ δὲ κανονάρχης ἀπέρχεται εἰς τὸ μέσον τῶν χορῶν καὶ λέγει τὸν ἦχον καὶ τοὺς στίχους, καὶ ψάλλομεν τὸ ἀναστάσιμον τροπάριον δις, Δόξα, τοῦ ἁγίου (εἰ ἔχει), Καὶ νῦν, θεοτοκίον τοῦ αὐτοῦ ἦχου, εἶτα τὸ κάθισμα τοῦ Ψαλτηρίου, αἴτησις μικρὰ καὶ καθίσματα ἀναστάσιμα, καὶ γίνεται ἀνάγνωσις εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Εὐαγγελίου, εἶτα τὸ ἕτερον κάθισμα, τὰ ἀναστάσιμα καθίσματα καὶ ἀνάγνωσις, εἶτα τὸν Ἄμωμον, καὶ τὰ ἀναστάσιμα εὐλογητάρια· Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος, εἶτα τὴν ὑπακοήν, οἱ ἀναβαθμοὶ τοῦ ἦχου, ἐν οἷς ἀπέρχεται ὁ κανονάρχης καὶ κρούει τὸ σιδηροῦν, προκείμενον τοῦ ἦχου, Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεός ἡμῶν, Πᾶσα πνοή, καὶ τὸ ἐωθινὸν εὐαγγέλιον, εἶθ' οὕτω τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, καὶ ψάλλεται [σφρ. 6) ὁ πεντηκοστὸς ψαλμός καὶ ἀσπάζονται οἱ ἀδελφοὶ τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον πρῶτον ὁ ἡγούμενος μόνος, ποιῶν μετάνοιαν μικρὰν ἔμπροσθεν τούτου, βασταζομένου παρὰ ἱερέως, εἰς τὸ ὀμφάλιον ἰσταμένου, ἔπειτα οἱ ἀδελφοὶ κατὰ τάξιν δύο δύο, ποιῶντες μετάνοιαν μικρὰν πρὸ τοῦ ἀσπα-

σμοῦ καὶ ἑτέραν μετὰ τὸν ἀσπασμὸν καὶ εἰς τοὺς χοροὺς σχῆμα κεφαλοκλισίας, εἶτα Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', Ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς, καὶ ἀρχόμεθα τῶν κανόνων, ὁ ἀναστάσιμος εἰς δ', ὁ σταυροαναστάσιμος εἰς γ', καὶ τῆς Θεοτόκου εἰς γ', καὶ τοῦ Μηναίου εἰς δ', εἰ δὲ ἐορτάζεται ὁ ἅγιος εἰς ς', ὁ σταυροαναστάσιμος καὶ τῆς Θεοτόκου εἰς β', εἰ δὲ ἔχει τὸ Μηναῖον κανόνας δύο, καταλιμπάνεται ὁ σταυροαναστάσιμος κανών. Ἀπὸ δὲ τὴν ἔναρξιν τοῦ κανόνος θυμιᾷ ὁ διάκονος τὸν ναόν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς πάντας, καταβασία ἢ ἐνόρδινος, ἀπὸ γ' δις κοντάκιον τὸ ἀναστάσιμον, ἐὰν ἔχη ὁ ἅγιος, εἰ δ' οὐ, κάθισμα τοῦ ἁγίου καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ μαρτύριον ἢ βίον τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου, ἀφ' ἕκτης κοντάκιον καὶ τὸν οἶκον, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν Συναξαριστήν, εἶτα αἱ δύο ψαλμοὶ, Αἰνοῦμεν, εὐλογοῦμεν, τὴν Θεοτόκον, καὶ φάλλεται ἢ Τιμιωτέρα, ποιῶντες ἐν ἑκάστῳ στίχῳ μετάνοιαν, μετὰ δὲ τὴν δ' ψάλην συναπτὴ μικρά, εἶτα τὸ Ἅγιος Κύριος ὁ Θεός ἡμῶν ἐκ τρίτου. Ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει τοὺς στίχους α'. Ὑψοῦτε, τὸν Κύριον Θεὸν ἡμῶν, β'. Ὅτι ἅγιος ἐστί, καὶ ὁ ψάλτης· Ἅγιος Κύριος ὁ Θεός ἡμῶν, ἕξαποστειλάριον τὸ ἀναστάσιμον καὶ τοῦ ἁγίου (εἰ ἔχει) καὶ τῆς Θεοτόκου. Εἰς τοὺς αἶνους, Πᾶσα πνοή, ἰστῶντες στίχους ς' καὶ φάλλομεν ἀναστάσιμα δ' καὶ ἀνατολικά δ', λέγοντες στίχους· Ἀνάστηθι Κύριε ὁ Θεός μου καὶ Ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε, Δόξα, τὸ ἐωθινόν. Καὶ νῦν, Ὑπερευλογημένη, δοξολογία μεγάλη, τροπάριον ἀναστάσιμον· Σήμερον σωτηρία τῷ κόσμῳ γέγονεν, ἢ τὸ Ἀναστάς ἐκ τοῦ μνήματος, εἰς τοὺς πλαγίους, εἶτα ἕκτενή καὶ τὸ Πληρώσωμεν τὴν ἐωθινήν δέησιν, ἐκφώνησις· Ὅτι Θεός ἐλέους, Εἰρήνη πᾶσι, Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, Σὸν γὰρ ἐστί τὸ ἐλεεῖν, εἶτα Σοφία, Ὁ ὢν εὐλογητός, Στερεώσαι, ὁ Θεός, καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν ποιῶμεν λιτὴν ἐν τῷ νάρθηκι, φάλλοντες τὸ ἰδιόμελον τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, εἶτα ἢ ἁ ὥρα, μεθ' ἣν ἢ κατήχησις τοῦ Στουδίτου, μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τὸ ἀπολυτικίον αὐτοῦ Ὁρθοδοξίας ὁδηγέ, καὶ οὕτω γίνεται τελεία ἀπόλυσις.

Δεῖ δὲ τὸν ἐκκλησιάρχην ἔχειν ἀκρίβειαν εἰς τὴν φαλμωδίαν [εἴρ. 7] καὶ εἰς τὰς ἀναγνώσεις ὅπως, ἡλίου ἀνατέλλοντος, γίνεται ἢ ἀπόλυσις. Μετὰ δὲ τὴν ἀγρυπνίαν οὐ κοιμώμεθα διὰ τὴν μετάληψιν τῶν ἀχράντων μυστηρίων, γίνεται δὲ ἢ λειτουργία τῆς ἀγρυπνίας ταχύτερον διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας, τὸ δὲ λυχνικόν, ἦτοι ὁ ἐσπερινός τῆ αὐτῆ ἑσπέρα ἀργότερον. Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι παρελάβο-

ἐν Παλαιστίνῃ, ὥστε τοὺς ὄρθρους τῆς ὅλης ἐβδομάδος ἀπολύειν ἐτι σκοτίας οὐσης, τὴν δὲ ἀγρυπνίαν ἡλίου ἀνατέλλοντος.

Περὶ τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ. Χρὴ γινώσκειν, ὅτι κατὰ πᾶσαν κυριακὴν γίνεται ἀγρυπνία, εἰσι δὲ ἐβδομάδες τοῦ ὅλου χρόνου πενήντα δύο, ὥστε γίνονται ἀγρυπνίαι 52 γβ' τὸν χρόνον. Γίνονται δὲ καὶ ἐν ταῖς Δεσποτικαῖς καὶ Θεομητορικαῖς ἑορταῖς εἰς τὴν κάξιν αὐτῶν, ὁμοίως καὶ ἐν ταῖς μνήμαις τῶν μεγάλων ἁγίων, ἤγουν εἰς τὸ γενέσιον τῆς Θεοτόκου, τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, εἰς τὴν μετέστασιν τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, τοῦ μεγάλου Δημητρίου, καὶ τῆς ἡ' Νοεμβρίου τῶν Ἀρχαγγέλων, τῆς ιγ' τοῦ Χρυσοστόμου, τῆς κα' τῆς Εἰσόδου τῆς Θεοτόκου, τῆς λ' τοῦ ἀποστόλου Ἀνδρέου, τῆς ε' Δεκεμβρίου τοῦ μεγάλου Νικολάου, τῆς ιβ' τοῦ ἁγίου Σπυριδῶνος, τῶν Χριστουγέννων, τῆς α' Ἰαννουαρίου τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, τῶν Θεοφανείων, τῆς ιε' τοῦ μεγάλου Ἀντωνίου, κ' τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου, κς' τοῦ Θεολόγου Γρηγορίου, τῆς λ' τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, τῆς Ὑπαπαντῆς, τοῦ ἁγίου Χαραλάμπου, τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τοῦ ἁγίου Γεωργίου, τῆς η' Μαΐου τοῦ Θεολόγου Ἰωάννου, τῆς κα' Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, Ἰουνίου κδ' τὸ γενέσιον τοῦ Προδρόμου, τῆς κδ' τῶν κορυφαίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, τῆς κς' Ἰουνίου τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, τῆς ε' Αὐγούστου τῆς Μεταμορφώσεως, τῆς ιε' τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τῆς κθ' τῆς ἀποτομῆς τοῦ Προδρόμου, τῆς Ἀναλήψεως καὶ τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Ἀναστασίας τῆς Ῥωμαίας, εἰ δὲ καὶ ἅγιος ἕτερος κατὰ τὴν μονὴν ἅγιος, γίνεται ἀπαραιτήτως ἐν τῇ μνήμῃ αὐτοῦ ἀγρυπνία.

— Εἶδησις τοῦ καθημερινοῦ ἑσπερινοῦ.

[εἶπ. 8]. Εἶδησις περὶ τοῦ καθημερινοῦ ἀποδείπνου.

— Περὶ τῶν ἑσπερινῶν ἀπὸ τῆς δευτέρας τοῦ Θωμᾶ ἄχρι τῶν ἁγίων πάντων, πῶς ψάλλεται.

— Περὶ τῆς λειτουργίας τοῦ Μεγάλου Βασιλείου πότε γίνεται.

[εἶπ. 9]. Περὶ τῶν ἐωθινῶν εὐαγγελίων, πῶς ἀναγινώσκονται ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ μέχρι τῶν Ἁγίων Πάντων.

— Περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα.

[εἶπ. 10]. Περὶ τοῦ ἑσπερινοῦ τῶν δύο νηστειῶν, τεσσαρακονθημέρου καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων.

[εἶπ. 11]. Περὶ τοῦ μεσονυχτικοῦ.

[εἶπ. 12]. Περὶ τοῦ ὄρθρου τῶν δύο τούτων τεσσαρακοστῶν.

[εἶπ. 13]. Περὶ τῶν ὥρῶν τῶν δύο τεσσαρακοστῶν.

[**στρ. 14**]. Περί τοῦ σαββάτου.

[**στρ. 15**]. Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμοφθίας τε καὶ συνάξεως τοῦ ἔθλου ἐνιαυτοῦ τῶν δώδεκα μηνῶν.

Въ Синаксарѣ, сравнительно краткомъ (Слич. съ Русск. соборнымъ Тип.), нерѣдко встрѣчаются любопытныя замѣчанія. Напр. подъ 1 числомъ Октября: Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἑορτάζεται καὶ ὁ ἅγιος ὁσιομάρτυς Ἰάκωβος, ὁ ἐν τῇ σκῆτῃ τοῦ Προδρόμου. Ἡ ἀκολουθία καὶ τὸ μαρτύριον αὐτοῦ εὐρίσκεται εἰς τὸ νέον Μαρτυρολόγιον, ἔχει καὶ κατὰ πλάτος βίον θαυμάσιον [**στρ. 49**]. Подъ 3 числомъ о службѣ св. Георгія: Ἡ ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Γεωργίου εὐρίσκεται εἰς φυλλάδα ἑορταστική, ἔχει καὶ ἐγκώμιον εἰς τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ ἁγίου αὐτοῦ λειψάνου, ἔχει καὶ ὁ νέος Παράδεισος [**στρ. 59**]. Въ службѣ Рождественскаго поста: Σημείωσαι, ὅτι τὸ παλαιὸν Τυπικὸν γράφει· Μετὰ τὸν ἑσπερινὸν νὰ γίνεταί ἡ τράπεζα καὶ οὐχὶ μετὰ ἐνάτην ἢ τὰ τυπικά, ἑσπέρας δηλαδὴ ἐσθίειν. Тамъ же: Τὸ Τυπικὸν γράφει μετὰ τὸν ἑσπερινὸν τῇ παρασκευῇ ἑσπέρας νὰ γίνεταί ἡ παννυχὶς ἐν τῷ νάρθηκι, καὶ οὐχὶ ἐν τῷ κοιμητηρίῳ, ἰδιαιτέρως δὲ ἐκεῖσε ὑπὸ τοῦ ἱερέως μόνου [**στρ. 62**]. О службѣ 21 Ноября: Σημείωσαι, ὅτι τὸ παλαιὸν Τυπικὸν γράφει· εἰς τὴν θ' ὥδην δίδονται κηρία τοῖς ἀδελφοῖς, νῦν δὲ οὐ γίνεται, ἀπτομεν δὲ τὸν χρόνον ἔθλον [**στρ. 68**]. О службѣ св. Екатерины 25 Ноября: Σημείωσον, ὅτι τὸ Τυπικὸν εἰς τὰς 24 γράφει τὴν μνήμην τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης, εἰς δὲ τὰς 25 τῶν ἁγίων Κλήμεντος καὶ Πέτρου, μετὰ τῶν ὁποίων ποιεῖ καὶ τὴν ἀπόδοσιν, νῦν δὲ ἑορτάζεται ἡμέρας κ' καὶ γίνεται μόνη ἡ ἀπόδοσις τῇ κη'. Ἡ δὲ ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Στεφάνου φάλλεται τῇ κζ', καὶ ποιήσον, ὡς βούλει [**στρ. 69**]. Водоосвященіе на Богоявленіе совершается два раза: вечеромъ [**στρ. 102**] однимъ священникомъ не торжественно ἐν τῇ φιάλῃ и утромъ весьма торжественно на арсанѣ. Этотъ послѣдній обрядъ описывается такъ: Ἀνατέλλοντος τοῦ ἡλίου, κρούει ὁ ἐκκλησιάρχης τὸν μέγαν κώδωνα, καὶ συνάζονται οἱ ἀδελφοὶ ἐν τῷ ναῷ. Ὁ δὲ ἡγούμενος ἀλλάσσει ἅπασαν τὴν ἱερατικὴν στολὴν καὶ οἱ λοιποὶ ἱερεῖς ἀλλάσσουσιν ἐπιτραχήλιον καὶ φελώνιον, ὁμοίως καὶ οἱ διάκονοι, καὶ λαμβάνουσι τὰ ἱερά κειμήλια, ὁ δὲ ἡγούμενος τὸν τίμιον σταυρὸν καὶ τὸ Εὐαγγέλιον, οἱ δὲ διάκονοι ἕξαπτέρυγα. Καὶ ποιήσαντος τοῦ πρώτου Εὐλόγητόν, ἀρχόμεθα· Κύριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, Θεὸς Κύριος, Ἐν Ἰερδάνῃ βαπτιζομένου σου, Κύριε, γ',

μικρὰ αἴτησις, εἶτα ἀρχόμεθα· Φωνὴ Κυρίου, ἐκ τρίτου ἀργῶς, καὶ ἐξερχόμεθα μετὰ φλαμούλων φαναρίων καὶ φώτων, λιτανεύοντες εἰς τὸν ἄρσανᾶν πρὸς τὴν θάλασσαν, ἐνθα ἀποθέττοντες τὰ ἱερὰ κειμήλια εἰς τὸν ἐτοιμασθέντα τόπον, λέγει ὁ διάκονος· Σοφία, ὁ δὲ κανονάρχης· Προφητείας Ἡσαίου τὸ ἀνάγνωσμα, καὶ ἀναγινώσκει τὰς γ' προφητείας, εἶτα προκείμενον τοῦ ἀποστόλου, τὸν ἀπόστολον καὶ τὸ εὐαγγέλιον, τὴν εὐχὴν μυστικῶς, εἶτα μεγαλοφώνως· Τριάς ὑπερούσιε, μεθ' ἣν· Μέγας εἶ, Κύριε κ. τ. λ. τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ, ὡς προγέγραπται· Βαπτίζοντος δὲ τοῦ ἡγουμένου τὸν σταυρὸν ἐν τῷ ὕδατι, ρίπτεται σταυρὸς ξύλινος παρὰ τοῦ ἱερέως ἐν τῇ θαλάσῃ εἰς ἁγιασμὸν τῶν θαλασσιῶν ὑδάτων. Καὶ ἀσπάζονται πάντες οἱ ἀδελφοὶ τὰ ἱερὰ κειμήλια καὶ τὸν τίμιον σταυρὸν, ψαλλομένου ἰδιομέλου· Ἀνομνήσωμεν οἱ πιστοί, εἶτα ἀρχόμεθα τοὺς εἰρμούς τοῦ κανόνος· Βυθοῦ ἀνεκαλυψε, Στείβει θαλάσσης, καὶ ὑποστρέφοντες, γίνονται αἰτήσεις τρεῖς, μία καθ' ὁδόν, ἡ ἑτέρα ἐν τῇ πόλῃ τῆς μονῆς καὶ τρίτη ἐνδὸν τοῦ ναοῦ. Εἰσελθόντες δὲ ἐν τῷ ναῷ, ψάλλομεν τροπάριον τῆς ἡ' ὥλης· Τριάδος ἡ φανέρωσις, εἶτα ὁ διάκονος· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός, Ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι, Κύριε ἐλέησον μ', Ὁ ἐν Ἰορδάνῃ ὑπὸ Ἰωάννου βαπτισθεὶς, καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Εἶτα σημαίνει τὸ χειροσήμαντρον καὶ λέγονται αἱ ὧραι ἐν τῷ νάρθηκι [στρ. 104].

Въ службѣ Срѣтенія: Τοπικὰ γράφουν· ἐὰν τύχη μέσον τῆς ἐβδομάδος τῶν νηπτεῶν, καθὼς καὶ τὸ Κατευθυντήτω, γράφουσιν, ἵνα ψάλλεται, ὅτι παραιτέρω τῆς δευτέρας πρώτης ἡμέρας τῆς τεσσαρακοστῆς ἀδόνατον εἶναι τὰ τύχη, τὸ δὲ Κατευθυντήτω ἐν τῇ τῶν προηγουμένων ἀτελεῖ λειτουργία τέτακται καὶ οὐχὶ ἐν τῇ τοῦ Χρυσσοτόμου λειτουργία [στρ. 123]. На Срѣтеніе, если оно приходилось въ понедѣльникъ первой недѣли, то совершается полная служба. Отдѣльно служатся малая вечерня съ великимъ прокимномъ, съ стихирами: 3 Тріоди и 3 праздника и великая вечерня. Οὐδὲν τοῦ Τριωδίου ψάλλομεν, ἀλλὰ πάντα τῆς ἑορτῆς προσψάλησαν γὰρ ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ [στρ. 122].

Ο πρᾶξιν Благовѣщенія. Ἰστέον, ὅτι εὐρίσκεται ἐν τῷ Τοπικῷ τῆς Πέτρας καὶ λαύρας τοῦ Ὄρους, ὡς, ἐὰν ἐπιστῇ ἐν τῇ παραμονῇ ἢ ἀκολουθίᾳ τοῦ μεγάλου κανόνος, μετατίθεται ὁ μέγας κανὼν τῇ πέμπτῃ τῆς τετάρτης ἐβδομάδος καὶ ψάλλεται τῇ δ' ἑσπέρας, ἐν τῇ προηγιασμένῃ τὰ προσόμοια αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀκολουθία τῇ νυκτὶ, ἐπιφωσκούσης πέμπτῃς, καὶ οὕτω φυλάττεται τὸ ἀπαράλειπτον τῶν δύο

ἀγρουπνιῶν καὶ ἀσύγχυτον τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Ὁ δὲ ἑσπερινὸς τῆς παραμονῆς μετὰ τῆς προηγιασμένης γίνεται ταχύτερον διὰ τὴν ἀγρουπνίαν, καὶ ψάλλονται τὰ τοῦ Τριφδίου εἰς ς' καὶ προσόμοια τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἡ δὲ ἀκολουθία τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ψάλλεται, οἷα ἡμέρα τόχη, μετὰ τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ, ὄρθρου καὶ λειτουργίας μόνῃ ἀσυγχότως. Τὰ δὲ τριφῶδια ψάλλονται ἐν τῷ μικρῷ ἀποδείπνῳ ἰδικῶς χύμα ἅπαντα [стр. 134]. Ο *службѣ Благовѣщенія, если приходится въ великую пятницу, замѣчено: Τὸ δὲ Τοπικὸν τῆς μονῆς Φιλοθέου μετὰ τὸ ς' εὐαγγέλιον τῶν παθῶν, διορίζει νὰ ψάλλεται ὁ πολυέλεος, εἶτα κάθισμα τῆς ἑορτῆς α' ἀντίφωνον καὶ τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς, Δόξα καὶ πεντηκοστόν, Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου, εἶτα ἄρχεται ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς καὶ ποίησον, ὡς βούλει [стр. 143]. В Григориатскомъ Типиконѣ служба начинается малымъ повечеріемъ, діоті τῇ ἐπαύριον ἔλαιον οὐκ ἐσθίμεν, εἰ μὴ οἶνον μόνον. Послѣ «Слава въ вышнихъ Богу», совершается литія съ благословеніемъ хлѣбовъ, шестопсалміе, Богъ Господь, тропарь праздника и Егда славнии», малая ектенья, полиелей съ евангеліемъ, Спаси Боже люди твоя, 12 Господи помилуй и начинаются евангелія. Канонъ праздника и тріоди, великое славословіе поется и сейчасъ 11 евангеліе, ектенья «Исполнимъ» и т. д. При соединяется первый часъ съ евангеліемъ и апостоломъ. Остальные часы въ свое время, а послѣ нихъ литургія. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλουσιν τῆς λειτουργίας εὐθέως συνάπτεται καὶ ὁ ἑσπερινός [стр. 144]. Если Благовѣщеніе на Пасху, то звонятъ въ 1 ч. ночи. Καὶ τὴν μὲν ἀνάγνωσιν τῶν Πράξεων καταλιμπάνομεν διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Начинается малое повечеріе. Послѣ «Слава въ вышнихъ» литія праздника со благословеніемъ хлѣбовъ и бываетъ чтение праздника, пѣніе канона, затѣмъ раздаются свѣчи и выходятъ въ притворъ, читается евангеліе: Ὁψὲ σαββάτων, дѣлается начало, Христосъ воскресе и стихи: «Исповѣдайтесь Господеву», «Составите праздникъ» и др. Οὗτοι στίχοι λέγοντες μόνον, ὅτε τόχη ὁ Εὐαγγελισμὸς τὸ Πάσχα [стр. 146, 147].*

Извѣстная статья, начинающаяся: Ἰστέον, ὅτι οὐκ ἀπὸ ἰδίου σκοποῦ περὶ τοῦ, ὡς δεῖ ψάλλεσθαι τὸν Εὐαγγελισμὸν и т. д. встрѣчающаяся и въ Типиконахъ XII—XIII вѣковъ, надписывается

такъ: Μάρκου ἱερομονάχου διατύπωσις [στρ. 149), а особыхъ Марковыхъ главъ здѣсь нѣтъ.

24 Мая празднуется Симеонъ чудотворецъ. Ἐν παλαιοῖς χειρογράφοις Μηναίοις ἔχει εορτάσιμον ἀκολουθίαν [στρ. 162).

[στρ. 186). Δήλωσις περὶ τῶν μικρῶν αἰτήσεων τοῦ Ψαλτηρίου, πότε γίνονται.

[στρ. 187). Τυπικὸν τοῦ Τριψίδιου ὄλου καὶ Πεντηχοσταρίου.

Въ пятницу первой недѣли, послѣ преждеосвященной литургии, εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, ἐσθιόντες ξηροφαγίαν, πίνοντες καὶ ζωμὸν μετὰ μέλιτος, ὡς καὶ ἐν τῇ τετράδι. По этому поводу замѣчено внизу: Ἀπίθανον εἶναι τὸ γεγραμμένον ἐν τοῖς τετυπωμένοις Τριψίδιοις, ὅτι ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Σάββα καὶ Εὐθυμίου ἔλαιον τῇ παρασκευῇ μετὰ τὴν προηγιασμένην, ὅτι οἱ τότε πατέρες ἀνεχώρουν εἰς τὴν ἔρημον ἄχρι τῶν Βαίων, καὶ τὸ Τυπικὸν τοῦ ἁγίου ἐξέλιπε, καὲν ὑπὸ τῶν βαρβάρων, τὸ δὲ νῦν Τυπικὸν Σωφρονίου πατριάρχου καὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ ἦν ποίημα, ὡς τὸ χειρόγραφον Ἰτυπικὸν βεβαίωσά σαφέστατα [στρ. 203).

О повечеріи: Νῦν δὲ μικρὸν ἀπόδειπνον συνηθίζουσι καὶ ψάλλουσι τὸ Χριστοῦ βίβλον ἔμφυχον καὶ τοὺς κδ' οἴκους τῆς Θεοτόκου ὁμοῦ χυματικῶς, ὡς εἰς τὸ Θεοτοκάριον Ἀγαπίου φαίνεται [στρ. 203).

Объ ектенияхъ за готовящихся къ просвѣщенію замѣчено: Τὸ παλαιὸν ἐλέγοντο καὶ τὸ σάββατον κυριακὴν ἢ εὐχή τῶν κατηγουμένων, διὰ τοὺς μέλλοντας βαπτισθῆναι τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ, νῦν δὲ μόνον ἐν ταῖς προηγιασμέναις λέγονται [στρ. 209).

Σημείωσαι, ὅτι δύο τάξεις εἰσὶ τοῦ μεγάλου κανόνος ἐν τοῖς καινοβίοις, ἣ ψάλλεται τὸ μέγα ἀπόδειπνον χυματικὸν ἐσπέρας εἰς τὴν ὥραν του, καὶ ὥραν ε' σημαίνει, καὶ ἀναγινώσκεται, πρῶτον τὸ μεσονυχτικὸν συνηθῶς, εἶτα ἄρχεται ὁ ὄρθρος, ὡς καθεκάστην, ἣ πάλιν σημαίνει ὥρα πρώτη τῆς νυκτός καὶ λέγεται πρῶτον τὸ μέγα ἀπόδειπνον χυμαδικὸν καὶ μένει τὸ μεσονυχτικόν, εἶτα ἀρχόμεθα τοῦ ὄρθρου, ὡς ἀνωθεν [στρ. 210).

Σημείωσαι, ὅτι λάθος γράφουσι τὰ τετυπωμένα Τριψίδια, τῇ τετράδι ἐσπέρας νὰ πίνωσιν οἶνον εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ τῇ πέμπτῃ νὰ κοινωνοῦσιν, ὅτι ἡ κατάλυσις τοῦ οἴνου τῇ πέμπτῃ μετὰ τὴν μετάληψιν γίνεται καὶ οὐχὶ τῇ τετάρτῃ [στρ. 211).

Въ идиоритмахъ повечеріе и полунощница поюцца въ келіяхъ.

Σημείωσαι, ὅτι ὁ ἀπόστολος· Πρὸ τοῦ ἐλθεῖν τὴν πίστιν (т. е. въ 5 недѣлю), εἰς μάρτυρας γυναῖκας λέγεται, ἡ δὲ περικοπὴ τοῦ εὐαγγελίου περὶ τῆς ἐν μοιχείᾳ κατελιημμένης οὐχ εὐρίσκεται ἐν τοῖς παλαιοῖς χειρογράφοις εὐαγγελίοις, οὔτε ὁ Βουλγαρίας τὴν ἀναφέρει εἰς τὴν ἐρμηνείαν, διὰ τοῦτο τὸ παλαιὸν Τυπικὸν διορίζει τὸ Ἑρώτα τις τῶν φαρισαίων, ὡς ἀρμόδιον τῆς ὁσίας Μαρίας [стр. 213).

Σημείωσαι, ὅτι τὸ χειρόγραφον Τυπικὸν Δόξα, Ταῖς τῶν ἀποστόλων πρεσβείαις γράφει, τὸ δὲ Σήμερον ὁ Χριστὸς εἰσέρχεται, νεώτερον, εἶναι δὲ λάθος ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν· Εἰσέρχεται εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, λέγει· εἰς Βηθανίαν· ὁ γὰρ Κύριος ἀπὸ Βηθανίας εἰς Ἱερουσαλὴμ εἰσέρχεται σήμερον, ἐπὶ πόλου καθήμενος [стр. 215).

Σημείωσαι δέ, ὅτι οἱ μὲν δύο εὐαγγελισταὶ ἀναγινώσκονται τῇ ἐβδομάδι τῶν βαΐων, καὶ οἱ ἕτεροι δύο Λουκᾶς καὶ Ἰωάννης ἀναγινώσκονται τῇ β', γ' καὶ μεγάλη τετάρτη καὶ τελειοῦνται [стр. 212).

[стр. 224). Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ περὶ ὥραν τρίτην σημαίνει τὸ μικρόν, καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ψάλλομεν τὴν α' ὥραν τρίφαλμον, τροπάριον· Σταυρωθέντος σου Χριστέ, Δόξα καὶ νῦν, Τί σε καλέσωμεν, εἶτα τροπάρια τρία ἐκ τῶν ιβ', ἤχος πλ. δ'. Σήμερον τοῦ ναοῦ τὸ καταπέτασμα, δὶς, ἄνευ στίχου· Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθης, λέγοντες στίχους· Διμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ Ἔδωκαν εἰς τὸ βρώμᾳ μου χολήν, Δόξα ὁ αὐτός· Τοῖς συλλαβοῦσί σε παρανόμοις, Καὶ νῦν τὸ αὐτό, προκείμενον τῆς προφητείας καὶ ἡ προφητεία Ζαχαρίου· Τάδε λέγει Κύριος, λήψομαι τὴν βλάβδον μου, ὁ ἀπόστολος πρὸς Γαλάτας· Ἀδελφοί, ἐμοὶ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι, εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Πρωίας γενομένης· Μετὰ δὲ ταῦτα ἡ κατήχησις τοῦ Στουδίτου ¹⁾, εἶτα, Τὰ διαβήματά μου, Τρισάγιον, κοντάκιον, Τὸν δι' ἡμᾶς σταυρωθέντα, Κύριε ἐλέησον μ', Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ, Χριστέ τὸ φῶς.

Εἶτα συνάπτομεν καὶ τὴν τρίτην· Τρισάγιον, Παναγία τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Δεῦτε προσκυνήσωμεν, τοὺς ψαλμούς, τροπάριον· Κύριε, κατέκρινάν σε οἱ Ἰουδαῖοι θανάτῳ, Δόξα καὶ νῦν, Θεοτόκε σὺ εἶ ἡ ἄμπελος, εἶτα ἰδιόμελον ἤχος πλ. δ'. Διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων δὶς, Πρὸ τοῦ τιμίου σου Σταυροῦ, μετὰ τῶν προγραφέντων στίχων,

¹⁾ Исправлено: Καὶ τίθεται ἀνάγνωσις.

Δόξα πλ. α' Ἐλκόμενας ἐπὶ σταυροῦ, Καὶ νῦν τὸ αὐτό, Προφητείας Ἡσαΐου· Κύριος, δίδωσί μοι γλῶσσαν, ὁ ἀπόστολος πρὸς Ῥωμαίους· Ἄδελφοί, ἔτι Χριστός, Κύριος ὁ Θεὸς εὐλογητός, καὶ εὐθέως ἀνάγνωσις τῶν ἁγίων Παθῶν, εἶτα Τρισάγιον, τὸ κοντάκιον, Κύριε ἐλέησον μ' κ. τ. λ., καὶ ἀρχόμεθα τῆς ς' ὥρας· Δεῦτε προσκυνήσωμεν, τοὺς γ' φαλμούς, τροπάριον· Σωτηρίαν εἰργάσω, Δόξα καὶ νῦν, Ὅτι οὐκ ἔχομεν παρρησίαν, καὶ ψάλλομεν τὰ τροπάρια, τούτων δὲ ψαλλομένων, θυμιᾷ ὁ ἐκκλησιάρχης ἐν ἐκάστη ὥρᾳ, ἰδιόμελον ἤχος πλ. δ'. Τάδε λέγει Κύριος τοῖς Ἰουδαίοις, δὶς, ἤχος πλ. α'. Δεῦτε χριστοφόροι λαοί, μετὰ τῶν στίχων, Δόξα, πλ. δ'. Οἱ νομοθέται τοῦ Ἰσραήλ, Καὶ νῦν τὸ αὐτό, Προφητείας Ἡσαΐου· Τάδε λέγει Κύριος, ἰδοὺ συνήσει ὁ παῖς μου, ὁ ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους· Ὁ ἀγιάζων καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι, εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν· Συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον, Ταχὺ προκαταλαβέτωσαν, καὶ τίθεται ἀνάγνωσις εἰς τὰ ἅγια Πάθη, εἶτα Τρισάγιον, τὸ κοντάκιον κ. τ. λ., καὶ ἀρχόμεθα τῆς ἐνάτης, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Κύριε ἐλέησον ιβ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν, καὶ τοὺς φαλμούς [стр. 225], τροπάριον· Βλέπων ὁ ληστής, Δόξα καὶ νῦν· Ὁ δὲ ἡμᾶς γεννηθεὶς, καὶ τὰ γ' ἐκ τῶν ιβ', ἤχος βαρύς· Θάμβος ἦν καταδεῖν, δὶς, καὶ ἕτερον ἤχος β'. Ὅτε τῷ σταυρῷ προσήλωσαν, μετὰ τῶν προγραφέντων στίχων, εἶτα ὁ κανονάρχης, ἰστάμενος εἰς τὸ μέσον, λέγει τὸν ἤχον πλ. β', καὶ ψάλλουσιν οἱ ψάλλται τὸ Δόξα καὶ νῦν μόνον, εἶτα ἀναγινώσκει μεγαλοφώνως τὸ Σήμερον κρεμάται ἐπὶ ξόλου, ὁ ἐν ὕδασι τὴν γῆν κρεμάσας, ἐκ τρίτου, τὰ λοιπὰ τοῦ τροπαρίου, τὸ δὲ τέλος· Προσκυνοῦμέν σου τὰ πάθη Χριστέ ἐκ τρίτου, δεῖξον ἡμῖν καὶ τὴν ἐνδοξόν σου ἀνάστασιν, ἄπαξ. Καὶ ψάλλουσιν αὐτὸ οἱ δύο χοροὶ ὁμοῦ, εἶτα τὴν προφητείαν, ὁ ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους· Ἄδελφοί, ἔχοντες παρρησίαν, εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Ἄγουσι τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον, καὶ εὐθὺς γίνεται ἀνάγνωσις μεγάλη τῶν παθῶν τοῦ Κυρίου, λόγος σταυρώσιμος, μεθ' ὧν· Μὴ δὴ παραδώης ἡμᾶς εἰς τέλος, Τρισάγιον, τὸ κοντάκιον, Κύριε ἐλέησον μ', Ἐν ὀνόματι Κυρίου εὐλόγησον, καὶ τὴν εὐχὴν· Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μακροθυμήσας, οἱ μακαρισμοὶ χύμα, Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, Ἄνες, ἄφες, Πάτερ ἡμῶν, τὸ κοντάκιον καὶ ἀπόλυσις τῶν ὥρῶν.

Περὶ δὲ ὥραν δεκάτην σημαίνει ὁ μέγας κόπανος καὶ τὸ σιδηροῦν, καὶ συναχθέντες ἀρχόμεθα τοῦ ἑσπερινοῦ. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ς' καὶ ψάλλομεν τὰ ἰδιόμελα τῆς ἡμέρας ἤχος

α'. Πᾶσα ἡ κτίσις, δὲς, καὶ τοὺς γ' β', καὶ τὸν πλ. β'. Σήμερον ὁ Δεσπότης καὶ Κύριος, Δόξα ὁ αὐτός, Ὡ πῶς ἡ παράνομος συναγωγὴ, Καὶ νῦν, Φοβερόν καὶ παράδοξον μυστήριον, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, ἀλλάσσουσι δὲ οἱ ἱερεῖς πάντες, καὶ ψάλλουσι τὰ Φῶς ἰλαρόν, πρακείμενον ἦχος δ'. Διμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, τὰ ἀναγνώσματα, καὶ ὁ ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους α'. Ἀδελφοί, ὁ λόγος ὁ τοῦ σταυροῦ, εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Συμβούλιον ἔλαβον, εἶτα Εἵπωμεν πάντες, Καταξίωσον, Πληρώσωμεν, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν οἱ ἱερεῖς αἶρουσι τὸν ἐπιτάφιον, ψάλλοντες· Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σε νεκρόν, καὶ ἐξέρχονται τοῦ βήματος, καὶ γίνεται ὁ ἀσπασμός, προτιθεμένου ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, Δόξα καὶ νῦν, Σὲ τὸν ἀναβαλλόμενον, Νῦν ἀπόλεις, καὶ ψάλλεται θρηνητικὸς κανὼν, ὁ ἐν τῇ Κατηχήσει Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, Τρισάγιον, τροπάριον· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, Ταῖς μυροφόροις γυναιξί, καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Οὐκ ἐσθίωμεν δὲ οὐδὲν οὐδεὶς.

[**εἰρ. 226**]. Παρελάβομεν γὰρ παρὰ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ὡς ἐν ταῖς Διατάξεσιν αὐτῶν φαίνεται, μὴ ἐσθίειν τοὺς πιστοὺς τὰς δύο ἡμέρας, παρασκευὴν καὶ σάββατον, ἄχρις ἀλεκτροφωνίας τῆς κυριακῆς, νῦν δὲ τῷ ἁγίῳ σαββάτῳ, μετὰ τὴν λειτουργίαν συγκαταβατικῶς ἐσθίωμεν, πλὴν τὴν παρασκευὴν ἄς φυλάξωμεν. Τὸ γὰρ κυριακὸν λόγιον, ὃ εἶπε πρὸς τοὺς φαρισαίους, ὅτι, ὅταν ἀπαρθῆ ἀπ' αὐτῶν ὁ Νυμφίος, τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, ἐνταῦθα οἱ μακαριώτατοι ἀπόστολοι ἐξειλίφασιν. Σημείωσαι δέ, ὅτι τὸ ἀπόδειπνον καὶ τὸ μεσονυχτικὸν ταύτης τῆς ἑσπέρας καὶ νυκτὸς τὸ παλαιὸν Τυπικὸν γράφει διὰ τοὺς ἰδιορρυθμοὺς, νὰ τὰ ἀναγινώσκουσιν ἐν τοῖς κελλίοις αὐτῶν, ὅτι τὸ μεσονυχτικὸν οὐδέποτε μένει, ἐκτὸς ἀγρυπνίας γινομένης, ὅτι καὶ ἐν τῇ ἐβδομάδι τῆς Διακαινησίμου λέγεται. Εἰς δὲ τὰ κοινόβια δὲν εἶναι πρέπον νὰ μένη τὸ ἀπόδειπνον, ἀλλὰ νὰ ἀναγιώσκηται κοινῶς καὶ νὰ ψάλλεται ἐν αὐτῷ ὁ θρηνητικὸς κανὼν τῆς Θεοτόκου, Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, ὁ ἐν τῇ Κατηχήσει.

Τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ, περὶ ὥραν β' τῆς νυκτὸς σημαίνει ὁ κώδων καὶ ἀναγινώσκωμεν, κρούει τὸ μέγα καὶ τὸ σιδηροῦν, καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ γινομένης εὐλογήσεως παρὰ τοῦ ἱερέως, ἀρχόμεθα· Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', Ἐπακούσαι σου Κύριος, καὶ θυμῷ ὁ ἱερεὺς ἅπαντα, εἶτα ὁ ἐξάψαλμος, Θεὸς Κύριος, τροπάρια· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, Δόξα, Ὅτε κατῆλθες, Καὶ νῦν, Ταῖς μυροφόροις γυναιξί, διανέμονται δὲ κηρία τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀρχόμεθα

τοῦ Ἀμώμου μετὰ τῶν ἐγκωμίων· Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ κατετέθη, Χριστέ. Ἀλλάζουσι δὲ οἱ ἱερεῖς, καὶ ἐξερχόμενοι ψάλλουσι κατὰ τάξιν ἐν τοῖς χοροῖς, γίνονται δὲ αἰτήσεις κατὰ στάσιν, καὶ θυμιᾷ ἀνὰ εἰς τῶν ἱερέων ἅπαντας. Εἰς δὲ τὴν γ' στάσιν τὰ ἀναστάσιμα εὐλογητάρια καὶ αἰτήσεις καὶ κάθισμα τῆς ἡμέρας δὶς, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν Δαμασκηγόν, εἶτα ὁ ν' καὶ ὁ κανών, ἦχος πλ. β'. Κύματι θαλάσσης, τοὺς εἰρμούς. ἐκ β', τὰ τροπάρια ιβ', καταβατία, πάλιν τοὺς εἰρμούς. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς κάθισμα· Τὸν τάφον σου Σωτήρ, δὶς, καὶ ἀνάγνωσις, ἀφ' ἑκτῆς τὸ κοντάκιον· Τὴν ἄβυσσον ὁ κλείσας, τὸν οἶκον καὶ τὸ Συναξάριον τῆς ἡμέρας, Ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐκ τρίτου. Εἰς τοὺς αἴνους, Πᾶσα πνοή, ψάλλονται ὅλοι οἱ στίχοι, καὶ ψάλλομεν ἰδιόμελα ἦχος β'. Σήμερον συνέχει τάφος, ἦχος πλ. β'. Ἠτήσατο Ἰωσήφ, Δόξα πλ. β'. Τὴν σήμερον μυστικῶς, Καὶ νῦν, Ὑπερευλογημένη (στρ. 227). Ἀλλάσσουσι δὲ οἱ ἱερεῖς, καὶ εἰσοδεύουσι, λιτανεύοντες μετὰ τοῦ Ἀμνοῦ τῆς μεγάλης πέμπτης καὶ τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ εἰκόνας τοῦ ἐπιταφίου, ὑποστρεφούσης δὲ τῆς λιτῆς, γίνεται αἰτήσεις ἐν τῇ πόλῃ τοῦ ναοῦ, καὶ εἰσελθόντων ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, ἐκφωνεῖ ὁ πρῶτος· Σοφία, ὄρθοι, καὶ ψάλλομεν τὸ τροπάριον· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, καὶ εὐθὺς τὸ τροπάριον τῆς προφητείας· Ὁ συνέχων τὰ πέρατα, προκείμενον τῆς προφητείας, ἢ προφητεία, καὶ τὸ προκείμενον τοῦ ἀποστόλου, ὁ ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους α'. Ἀδελφοί, μικρὰ ζῶμη ὄλον τὸ φύραμα ζυμοῖ, Στίχος· Ἀναστήτω, ὁ Θεός, εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Τῇ ἐπαύριον, ἥτις ἐστί, εἶτα ἕκτενή, τὸ Πληρώσωμεν τὴν ἐωθινήν, τὰ λοιπὰ καὶ ἀπόλυσις. Καὶ ἡ πρώτη ὥρα λιτῶς ἐν τῷ νάρθηκι, τροπάριον καὶ κοντάκιον τὰ προγραφέντα. Περὶ δὲ ὥραν ς' σημαίνει τὸ μικρόν, καὶ ψάλλομεν τὰς γ' ὥρας ὁμοῦ λιτῶς ἐν τῷ νάρθηκι, καὶ τὰ τυπικὰ χύμα ὁμοῦ, καὶ γίνεται ἀπόλυσις, καὶ ἰδιάζομεν ἄχρις ὥρας θ'.

Περὶ δὲ ὥραν δεκάτην τῆς ἡμέρας σημαίνει τὸ μέγα καὶ τὸ σιδήροῦν, καὶ συναχθέντων πάντων ἐν τῷ ναῷ, ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ διάκονος στολὰς λευιάς, καὶ εἰπόντος· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία κ.τ.λ., ἀρχόμεθα τοῦ Δεῦτε προσκυνήσωμεν, τὸν προοιμιακόν, συναπτὴ καὶ τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ὅτε δὲ ψάλλεται ὁ στίχος, Πεσοῦνται ἐν ἀμφιβλήστρῳ αὐτῶν οἱ ἁμαρτωλοὶ, ποιοῖ σχῆμα ὁ ἐκκλησιάρχης ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὀμφαλίου, καὶ εἰσέρχονται οἱ ἱερεῖς, ἵνα ἀλλάσσωσι πάντες καὶ ψάλλωσι τὸ Φῶς ἰλαρόν· ψάλλομεν δὲ ἀναστάσιμα δ', Τὰς ἑσπερινὰς ἡμῶν εὐχάς, ἀνατολικά γ', καὶ ἐν τὸ τοῦ στίχου· Τῷ πάθει σου, Χριστέ, καὶ τοῦ μεγάλου σαββάτου δ', ἦχος πλ. δ'. Σήμερον ὁ Ἄδης

*

στένων βοᾷ, δευτεροῦντες τὸ α', Δόξα ἤχος πλ. β'. Τὴν σήμερον μυστικῶς, Καὶ νῦν, Τὴν παγκόσμιον δόξαν, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ ψάλλεται τὸ Φῶς ἰλαρόν, διὰ τὸ ἅγιον φῶς, καὶ εὐθὺς Σοφία, ὁ ἀναγνώστης· Γενέσεως τὸ ἀνάγνωσμα, ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν, καὶ ἀναγινώσκει τὰ ε' ἀναγνώσματα. Ψάλλεται δὲ ἡ πρώτη ψῆδὴ ὄλη, καὶ λέγεται κατὰ στίχον τὸ Ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ· ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται. Τοῦτο ψάλλουσιν οἱ ψάλται, ὁ δὲ ἀναγνώστης λέγει στιχηδὸν τὴν ψῆδὴν, ὁμοίως ψάλλεται καὶ ἡ ὀγδόη ψῆδὴ ὄλη. Ὁ μὲν ἀναγνώστης λέγει τοὺς στίχους, οἱ δὲ ψάλται ψάλλουσιν· Ὑμνεῖτε καὶ ὑπερψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας, Εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα Κυρίου, τὸν Κύριον, καὶ καθ' ἑξῆς. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν, συναπτὴ μικρά, καὶ Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε [στρ. 228], προκειμένον τοῦ ἀποστόλου (ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ ἀπὸ τοῦ νῦν ἄχρι τῆς κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ οὐ γένηται)· Πᾶσα ἡ γῆ προσκυνησάτωσάν σοι καὶ ψαλλάτωσάν σοι, Ἄσατε τῷ Κυρίῳ, Πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθημεν. Εἶτα ἄρχεται ὁ ἀναγνώστης τὸν ψαλμόν, ἤχος βαρὺς· Ἀνάστα, ὁ Θεός, κρίνων τὴν γῆν, καὶ ψάλλουσιν αὐτὸ οἱ χοροί, ὁ δὲ ἀναγνώστης λέγει τοὺς στίχους· Ὁ Θεὸς ἔστη ἐν συναγωγῇ θεῶν, καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ψαλμοῦ, καὶ ψάλλεται τὸ Ἀνάστα, ὁ Θεός, κρούουσι δὲ οἱ κώδωνες. Εἶτα τὸ εὐαγγέλιον· Ὅψε σαββάτων, καὶ καθεξῆς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, χερουβικόν· Σιγησάτω πᾶσα σάρξ, κοινωνικόν· Ἐξηγέρθη ὡς ὁ ὑπνῶν Κύριος, καὶ ἀνέστη σώζων ἡμᾶς, Εὐλογῆσω τὸν Κύριον, καὶ δίδεται τὸ κατακλαστόν. Μετὰ ταῦτα, εὐτρεπισμένου ὄντος ἀναλογίου καὶ τῶν πέντε ἄρτων καὶ τοῦ οἴνου, παρίσταται τοῦτοις ὁ ἱερεὺς καὶ ψάλλεται· Ὅτε κατῆλθες πρὸς τὸν θάνατον, καὶ γίνεται ἡ συνήθης εὐλόγησις τῶν ἄρτων, καθεσθέντων ἡμῶν ἐν τῷ νάρθηκι κατὰ τάξιν, καὶ διανέμει ἅπασιν ὁ κελλαρίτης ἀνά κλάσματος τοῦ εὐλογηθέντος ἄρτου, καὶ καθ' ἑνὸς ποτηρίου οἴνου, εἶτα ἐπιδίδεται καὶ ἐκ τοῦ κοινοῦ ἄρτου νεαροῦ καὶ σύκων καὶ ἐσθίουσιν οἱ βουλόμενοι ἔξω τοῦ ναοῦ. Καὶ ὀλίγον ἡσυχάσαντες, κρούει τὸ σιδηροῦν, καὶ συναχθέντες ὥρα β' τῆς νυκτός, ἄρχεται ὁ ἐκκλησιάρχης τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Πράξαποστόλου ἀπ' ἀρχῆς ἄχρις ὥρας τετάρτης τῆς νυκτός.

Ἡ παννυχίς. Ὁ δὲ κανδηλάπτης ἄπτει τὰς κανδήλας τοῦ ναοῦ, καὶ βαλὼν μετάνοιαν, ἐξέρχεται καὶ κρούει τὸ σήμαντρον τῆς χειρός. Καὶ σχολάζει ἡ ἀνάγνωσις, καὶ ποιήσας εὐλογητὸν ὁ ἱερεὺς, ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου, Παναγία τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Κύριε ἐλέησον

ιβ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', τὸν πεντηστὸν ψαλμὸν, εἶτα ἀρχόμεθα τοῦ κανόνος τοῦ μεγάλου σαββάτου· Κύματι θαλάσσης, τοὺς εἰρμούς· ἐκ δευτέρου, τὰ δὲ τροπάρια ιβ', καταβασία πάλιν τοὺς εἰρμούς, ἀπὸ γ' ᾠδῆς αἴτησις καὶ κάθισμα· Τὸν τάφον σου Σωτήρ, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν λόγον τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου· Τί τοῦτο σήμερον σιγῇ πολλή, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ Συναξάριον τῆς ἡμέρας, εἶτα ψάλλομεν τὰς λοιπὰς γ' ᾠδὰς. Ματὰ τὴν δ' Τρισάγιον, Πάτερ ἡμῶν, τροπάριον· Ὅτε κατῆλθες, ἐκτενὴ παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ ἀπόλυσις. Εἶτα γίνεται ἀνάγνωσις εἰς τὸν ἐπίλοιπον λόγον τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου, ἐν ᾗ διανέμει τὰ κηρία ὁ ἐκκλησιάρχης τοῖς ἀδελφοῖς [εἰρ. 229]. Εἶθ' οὕτως, ἄψαντες τὰς λαμπάδας, ἐξέρχόμεθα ἐν τῷ νάρθηκι, ὁ δὲ κανδηλάπτης ἄπτει πάσας τὰς κανδήλας καὶ τὰ κηρία τοῦ ναοῦ. Ποιοῦσι δὲ οἱ ἐκκλησιαστικοὶ πυρεῖα (μαγκάλια) δύο μεγάλα, τιθέασι τὸ μὲν ἐν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, τὸ δὲ ἕτερον ἔμπροσθεν τῶν θυρῶν τοῦ βήματος. Ἐσῶθεν δὲ τοῦ βήματος ἀπαιωροῦσι (κρεμῶσι) θυμιάτα, καὶ βάλλοντες ἐν τούτοις θυμίαμα τὸ ἀρχοῦν, κλείουσι τὰς θύρας τοῦ ναοῦ. Καὶ ποιήσαντες μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ, κρούουσιν ὅλα τὰ σήμαντρα, σιδηροῦν καὶ κώδωνας ὁμοῦ. Οἱ δὲ ἱερεῖς ἀλλάσσουσι φελώνιον καὶ ἐπιτραχήλιον, ὁ δὲ ἡγούμενος ¹⁾ ἐνδύεται ἅπασαν τὴν ἱερατικὴν στολὴν καὶ ἐξέρχονται διὰ τοῦ βορείου μέρους, προπορευομένων αὐτῶν λαμπάδων, καὶ ἐλθόντες ἐν τῷ νάρθηκι, θυμιᾷ ὅλους τοὺς ἀδελφούς κατὰ τάξιν. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ ἄπτουσι τὰ κηρία αὐτῶν, καὶ ἱστανται μετὰ προσοχῆς, προσευχόμενοι καθ' ἑαυτούς, καὶ εὐχαριστοῦντες τῷ ὑπὲρ ἡμῶν παθόντι καὶ ἀναστάντι Χριστῷ τῷ Θεῷ. Ὁ δὲ ἡγούμενος ²⁾, σταθεῖς ἔμπροσθεν τῶν πυλῶν τοῦ ναοῦ, κεκλεισμένων οὐσῶν, θυμιῶν σταυροειδῶς, λέγει μεγαλοφώνως ³⁾· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ καὶ ἀδιαιρέτῳ Τριάδι, πάντοτε, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ ἡμῶν ἀποκρινομένων τὸ Ἀμήν, ἄρχεται μεγαλοφώνως τροπάριον ἦχος πλ. α'. Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, θανάτῳ θάνατον πατήσας, καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζωὴν χαρισάμενος. Ψάλλεται δὲ τρίτον παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ τρίτον ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν. Εἶτα τοὺς στίχους ὁ ἱερεὺς, καὶ ἡμεῖς τὸ Χριστὸς ἀνέστη, Ἀναστήτω ὁ Θεός, Ὡς ἐκλείπει καπνός, Οὕτως ἀπολοῦνται, Αὕτη ἡ ἡμέρα, Δόξα τὸ αὐτό, Καὶ νῦν τὸ αὐτό. Εἶτα ὁ ἱερεὺς γεγωνυτέρῃ

¹⁾ ἢ ὁ ἐφημέριος.
των, ἄνευ τοῦ α' ἐωθινοῦ.

²⁾ ἢ ὁ ἱερεὺς.

³⁾ Νῦν λέγεται εὐαγγέλιον, Ὅψε σαββά-

φωνῆ· Χριστὸς ἀνέστη, καὶ ἀνοιγομένων τῶν πυλῶν, εἰσοδεύει, προπορευομένων τῶν μανουαλίων, συνεφεπομένων καὶ τῶν ἀδελφῶν, ψαλλόντων· Καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζωὴν χαρισάμενος. Εἰσελθόντος δὲ τοῦ ἱερέως, ἢ τοῦ ἡγουμένου ἐν τῷ βήματι, ποιεῖ συναπτὴν μεγάλην, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ἄρχεται ὁ προεστῶς τὸν εἰρμὸν τοῦ κανόνος, ὁ δὲ ἱερεὺς θυμιᾷ ὄλον τὸν ναόν, ψαλλομένης τῆς α' ᾠδῆς, ἤχος α'. Ἀναστάσεως ἡμέρα, τοὺς εἰρμούς ἐκ β', τὰ τροπάρια ιβ', εἶτα πάλιν τὸν εἰρμὸν καταβασία ἐκ δευτέρου οἱ δύο χοροί, Χριστὸς ἀνέστη γ', καὶ αἴτησις παρὰ τοῦ ἱερέως, γίνεται δὲ ἐν ἐκάστη ᾠδῇ αἰτησις. Μετὰ τὴν γ' ᾠδὴν ἢ ὑπακοή· Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον, καὶ ἀνάγνωσις εἰς [ετρ. 230) τὸν Νικ. Θεοτόκην τοῦ εὐαγγελίου. Μετὰ τὴν σ' ᾠδὴν κοντάκιον ἤχος πλ. δ'. Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατῆλθες ἀθάνατε, τὸν οἶκον καὶ ἀνάγνωσις λόγον ἀναστάσιμον (τὸ Συναξάριον τῆς ἡμέρας ἐλέχθη ἐν τῇ παννουχίδι). Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν· Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, ἐκ τρίτου, Ἀναστάς ὁ Ἰησοῦς, ἐκ τρίτου, κρούουσι δὲ τὰ πνευματικὰ ὄργανα, ἕξαποστειλάριον· Σαρκί ὑπνώσας, ὡς θνητός, ἐκ τρίτου. Εἰς τοὺς αἴνους, Πᾶσα πνοή, ἰστῶμεν στίχους δ' καὶ ψάλλομεν ἀναστάσιμα δ'. Ὑμνοῦμέν σου Χριστέ, εἶτα στίχος· Ἀναστήτω ὁ Θεὸς καὶ διασκορπισθήτωσαν, καὶ ψάλλομεν τοῦ Πάσχα στιχηρὰ δ'. Πάσχα ἱερὸν ἡμῖν σήμερον ἀναδέδεικται, καὶ τὰ λοιπὰ γ', Δόξα καὶ νῦν ἤχος πλ. α'. Ἀναστάσεως ἡμέρα. Εἰς δὲ τὸ Χριστός, γίνεται ὁ ἀσπασμὸς οὕτως· λαβὼν ὁ ἡγούμενος τὸ Εὐαγγέλιον, ἵσταται εἰς τὸ στασίδιον αὐτοῦ, καὶ ἐλθόντες οἱ λοιποὶ ἱερεῖς, κρατοῦντες ὁ μὲν τὴν εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως, οἱ δὲ σταυρούς, ἀσπάζονται τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον εἶτα τὸν ἡγούμενον καὶ ἀλλήλους, καὶ ἵστανται ἐκ δεξιῶν τοῦ ἡγουμένου. Ἄρχονται καὶ οἱ ἀδελφοὶ κατὰ τάξιν, καὶ ἀσπάζονται τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ τὸν προεστῶτα καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ διακόνους, καὶ ἵστανται ἐκ δεξιῶν ἀραδικῶς, ἀσπάζόμενοι ἀλλήλους, μετὰ δὲ τὸν ἀσπασμὸν, εἰσελθόντες οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ βήματι, ἀποτίθεται τὸ Εὐαγγέλιον ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ. Πάντων δὲ ἵσταμένων τῶν μοναχῶν, ἀναγινώσκειται ὁ κατηγορητικὸς λόγος τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσσοστόμου παρὰ τοῦ προεστῶτος, ἀκρωμένων πάντων προσεχῶς, εἶτα τροπάριον, Ἢ τοῦ στόματός σου καθάπερ πυρός, εἶτα ἐκτενή, ἦτοι Εἴπωμεν πάντες ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, τὸ Πληρώσωμεν τὴν ἐωθινήν δέησιν, Φωτίζου, φωτίζου, Στερεώσαι οὐ λέγεται, καὶ ἀπόλυσις.

Ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς ἡμέρας, μέχρι τοῦ σαββάτου τῆς Διακαινησίμου αἱ ὥραι καὶ τὰ ἀπόδειπνα οὕτω ψάλλονται. Χριστὸς ἀνέ-

στη γ', Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, τρίς, τὴν ὑπακοήν· Προλαβοῦσαι, ἅπαξ, κοντάκιον· Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατήλθες, Ἐν τάφῳ σωματικῶς, Δόξα, Ὡς ζωηφόρος, ὡς παραδείσου ὠραιότερος, Καὶ νῦν, Τὸ τοῦ Ὑψίστου ἡγιασμένον, Κύριε ἐλέησον μ', Δόξα καὶ νῦν, Τὴν τιμιωτέραν, καὶ λέγεται στίχος παρὰ τοῦ ἱερέως, εἶτα Χριστὸς ἀνέστη, τρίς, καὶ τρισεύεται ἡ τοιαύτη ἀκολουθία ἐν ταῖς ὥραις καὶ ἀποδείπνοις. Ἡ δὲ λειτουργία γίνεται ταχύτερον, σημαίνουσι δὲ ὅλα τὰ πνευματικὰ ὄργανα, καὶ ἄρχεται ἡ λειτουργία, φάλλονται δὲ τὰ ἀντίφωνα ταῦτα, ἤχος β', ἀντίφωνον πρῶτον [στρ. 231]· Ἀλλάξατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ, Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, Ἐῖπατε τῷ Θεῷ, ὡς φοβερὰ τὰ ἔργα σου, Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, Πᾶσα ἡ γῆ προσκνησάτωσάν σοι καὶ ψαλλάτωσάν σοι, Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, Δόξα καὶ νῦν τὸ αὐτό. Ἀντίφωνον β'· Ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς καὶ εὐλογήσαι ἡμᾶς, Σῶσον ἡμᾶς, Υἱὲ Θεοῦ, ὁ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν, Τοῦ γινῶναι ἐν τῇ γῆ τὴν ὁδόν σου, Σῶσον ἡμᾶς, Υἱὲ Θεοῦ, Ἐξομολογήσθωσάν σοι λαοὶ ὁ Θεός, Σῶσον ἡμᾶς, Δόξα τὸ αὐτό, Καὶ νῦν· Ὁ μονογενὴς Υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ, Ἀντίφωνον γ'· Ἀναστήτω ὁ Θεὸς καὶ διασκορπισθήτωσαν, Χριστὸς ἀνέστη, Ὡς ἐκκλείπει καπνὸς ἐκλειπέτωσαν· Χριστὸς ἀνέστη, Ὁδῶς ἀπολοῦνται, Χριστὸς ἀνέστη, Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος, Χριστὸς ἀνέστη. Εἰσοδικόν· Ἐν ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν Θεόν, Κύριον ἐκ πηγῶν Ἰσραήλ, Χριστὸς ἀνέστη, Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον, Εἰ καὶ ἐν τάφῳ, Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, προκείμενον τοῦ ἀποστόλου (ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ οὐ λέγεται ἄχρι τῆς νέας κυριακῆς)· Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος, Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ, ὅτι ἀγαθός, Πράξεων τῶν ἀποστόλων· Τὸν μὲν πρῶτον λόγον, εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, λέγεται δὲ κατὰ στίχον τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο, παρ' ὅλων τῶν ἱερέων καὶ διακόνων, ἀντιφωνικῶς, κρουομένου τοῦ συμβόλου (ὅπερ δηλοῖ τὸ ἀποστολικὸν κήρυγμα τῆς ἀναστάσεως ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ). Οὕτω γὰρ παρελάβομεν ἀπὸ τὸν ναὸν τῆς Ἀναστάσεως ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ καθεξῆς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσσοστόμου, κοινωνικόν· Σῶμα Χριστοῦ μεταλάβετε, πηγῆς ἀθανάτου γεύσασθε. Εἰς τὴν τράπεζαν γίνεται παράκλησις τῆς ἀδελφοῖς μεγάλη.

Πῶς δεῖ ὑφῶν τὸν ἄρτον. Εἰδέναι χρὴ τὸν τραπεζίτην λαμβάνειν προσφορὰν ὀλόκληρον καὶ τιθέναι ἐν τῷ παναγιαρίῳ, καὶ αὐτὴ τῆς Παναγίας, ὑφῶν ταύτην καὶ λέγειν μεγαλοφώνως ἀντὶ τοῦ Μέγα τὸ ὄνομα, Χριστὸς ἀνέστη. Καὶ ἀνταποκρίνουσιν οἱ ἀδελφοὶ· Ἀληθῶς

ἀνέστη ὁ Κύριος· λέγεται δὲ τοῦτο ἐκ τρίτου, εἶτα ὁ τραπεζίτης· Προσκυνοῦμεν αὐτοῦ τὴν τριήμερον ἔγερσιν, καὶ ψάλλεται τὸ Ὁ ἄγγελος ἐβόα, καὶ ἀσπάζονται οἱ ἀδελφοὶ τὴν ὑψουμένην προσφοράν. Τοῦτο δὲ γίνεται μέχρι τοῦ σαββάτου τῆς Διακαινησίμου.

Τῇ αὐτῇ κυριακῇ ἑσπέρας εἰς τὸ λυχνικὸν ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς ἄλλην [στρ. 232) τὴν ἱερατικὴν στολὴν αὐτοῦ, καὶ ὁ διάκονος ἐπιμανίγια, καὶ ἐκφώνεῖ ὁ διάκονος, κρατῶν λαμπάδα· Εὐλόγησον, δέσποτα· Καὶ ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ἄρχεται· Χριστὸς ἀνέστη γ', καὶ ἔξωθεν γ'. Εἶτα τοὺς στίχους, καὶ ὁ ἱερεὺς αὐτὸς τὸ ιγ', εἶτα συναπτὴ παρὰ τοῦ διακόνου, τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς ἦχον β', θυμιᾶ δὲ ὁ ἡγούμενος ¹⁾ ἠλλαγμένους, φορῶν καὶ τὸ ἐπανωκαλύμμαχον, μετὰ λαμπάδος, ὁ δὲ διάκονος προπορεύεται αὐτοῦ, κρατῶν σταυρὸν μετὰ λαμπάδος. Ψάλλομεν δὲ ἀναστάσιμα ς', Δόξα τὸ ἀνατολικόν, Καὶ νῦν· Παρῆλθεν ἡ σκιά τοῦ νόμου, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, Φῶς ἰλαρὸν, μετὰ μέλους, προκείμενον ἦχος βαρὺς· Τίς Θεὸς μέγας, μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ, εἶτα Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι, εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Οὔσης ὀφίας, εἶτα ἐκτενή, Καταξίωσον, καὶ αἱ αἰτήσεις. Εἰς τὸν στίχον· Ἡ ἀνάστασις σου, Χριστέ Σωτήρ, εἶτα τὰ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα· Πάσχα ἱερὸν ἡμῖν σήμερον, μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα καὶ νῦν, Ἀναστάσεως ἡμέρα, Χριστὸς ἀνέστη, τρις ἄνευ τέλους τοῦ δοξαστικοῦ, Σοφία, Ὁ ὢν εὐλογητός, Στερεώσαι, Φωτίζου, φωτίζου, καὶ ἀσπαζόμεθα τὰς ἁγίας εἰκόνας. Τὸ δὲ Εὐαγγέλιον τίθεται εἰς τὸ προσκυνητᾶριον καὶ μένει ἀσπαζόμενον ἕως τὸ σάββατον τῆς διακαινησίμου, καὶ κλειομένων τῶν θυρῶν, αἶρεται καὶ τὸ Εὐαγγέλιον.

Τῇ β' τῆς Διακαινησίμου. Τῇ β' εἰς τὸν ὄρθρον, μετὰ τὸ μεσονυχτικόν, ὡς διετάχθη, ἄπτομεν τῶν κηρῶν καὶ τῶν μανουαλίων, λέγει ὁ ἱερεὺς· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ καὶ ἀδιαιρέτῳ Τριάδι, λη' (ψαλμ.) (τοῦτο γὰρ ἀντὶ τοῦ ἑξαφάλμου τόπον ἔχει, καὶ λέγεται ἄχρι τοῦ σαββάτου εἰς τὸν ὄρθρον), καὶ ἄρχεται τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ' καὶ τὰ λοιπὰ μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ, εἶτα συναπτὴ μεγάλη, καὶ ἀρχόμεθα τοῦ κανόνος τοῦ Πάσχα. Ὁ δὲ ἱερεὺς θυμιᾶ τὸ θυσιαστήριον καὶ ἔλκον τὸν ναὸν καὶ ἅπαντας, ψάλλομεν δὲ τὸν εἰρμὸν δὶς, τὰ τροπάρια εἰς ιβ', εἰς δὲ τὸ Δόξα καὶ νῦν ψάλλεται τὰ δύο θεοτοκία τοῦ ἁγίου Θεοφάνους· Θανατώσεως τὸν ὄρθρον, καὶ Ἀναστάντα κατιδοῦσα, ταῦτα ψάλλονται ἄχρι τοῦ σαββάτου πλην τῆς παρασκευῆς, ἐν

¹⁾ ἢ ὁ ἱερεὺς.

ἢ φάλλονται τῆς ζωοδόχου πηγῆς. Αἱ αἰτήσεις κατὰ πᾶσαν ῥοήν, εἰς τὴν ζ' ῥοήν τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, τρίς, Ἀναστάς ὁ Ἰησοῦς γ', γίνεται δὲ ἀνάγνωσις. Μετὰ τὴν τρίτην ῥοήν εἰς τὰ ἑωθινὰ τοῦ Κυριακοδρομίου Ἀγαπίου ἀνὰ ἕν ἄχρι τοῦ σαββάτου. Ἐξαποστειλάριον· Σαρκὶ ὑπνώσας, εἰς τοὺς αἶνους, Πᾶσα πνοή, ἀναστάσιμα δ' καὶ τὰ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα, Δόξα καὶ νῦν, Ἀναστάσεως ἡμέρα, Χριστὸς ἀνέστη γ', καὶ ἀπόλυσις [στρ. 233]. Ποιοῦμεν δὲ καὶ λιτανεῖαν ἔξω τῆς μονῆς, τῇ δευτέρᾳ, τῇ τετάρτῃ καὶ τῇ παρασκευῇ κατὰ ἀρχαίαν παράδοσιν.

Εἰς τὴν λειτουργίαν τὰ ἀντίφωνα, ἡ πράξις καὶ τὸ εὐαγγέλιον, τὰ ἐνόρδινα, κοινωνικόν· Σῶμα Χριστοῦ.

[στρ. 241]. Τῇ τετάρτῃ τῆς ἀποδόσεως τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Πάσχα. Τῇ τρίτῃ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἑβδομάδος, εἰς τὴν ἐνάτην σημαίνουσι ὅλα τὰ πνευματικὰ ὄργανα, ὡς καὶ ἐν τῇ ἑβδομάδι τῆς Διακαινησίμου, καὶ φάλλεται τὸ Χριστὸς ἀνέστη μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ ιγ', ἐνδύεται δὲ ὁ ἱερεὺς στολὴν λευκὴν [στρ. 242], κάθισμα Ψαλτηρίου οὐ λέγεται, ἀλλὰ μετὰ τὰ εἰρηνικὰ Κύριε ἐκέκραξα εἰς ἦχον πλ. α', καὶ φάλλομεν ἀναστάσιμα ς'. Διὰ τοῦ τιμίου σου σταυροῦ, Χριστέ, Δόξα, τὸ δ' ἀνατολικόν, Καὶ νῦν, Ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσῃ, εἴσοδος, προκείμενον τῆς ἡμέρας, ἐκτενή, Καταξίωσον, αἱ αἰτήσεις. Εἰς τὸν στίχον· Σὲ τὸν σαρκωθέντα Σωτῆρα Χριστόν, καὶ τὰ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα, Δόξα καὶ νῦν, Ἀναστάσεως ἡμέρα, τὸ Χριστὸς ἀνέστη μεγαλοφώνως ἐκ τρίτου, Νῦν ἀπολύεις, τροπάριον· Τὸν συνάναρχον λόγον, Καὶ νῦν, Χαῖρε πόλη Κυρίου ἢ ἀδιόδευτος, τὰ αὐτὰ καὶ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τὸ Μηναῖον φάλλεται εἰς τὸ ἀπόδειπνον. Ἐν τῷ μεσονυχτικῷ ἀντὶ τοῦ Ἰδοῦ ὁ Νυμφίος, Τὸν συνάναρχον λόγον, ἀντὶ δὲ τῶν νεκρωσίων ὕστερον· Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατῆλθες. Σημαίνουσι δὲ ὅλα τὰ πνευματικὰ ὄργανα, ὁ δὲ ἱερεὺς, βαλὼν εὐλογητόν ¹⁾, ἄρχεται τὸ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ τρίτου, καὶ ἔξωθεν ὁμοίως γ', εἶτα τοὺς στίχους, Δόξα καὶ νῦν, Χριστὸς ἀνέστη καὶ θυμιᾷ, καὶ εὐθὺς τὸν ἐξάφαλμον· Ἐπακούσαι σου, οὐ λέγεται, τὸ Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ Τριάδι λέγεται πρῶτον ἀντὶ τοῦ Εὐλογητοῦ ὁ Θεός, Θεὸς Κύριος, ἡ στιχολογία τῶν δύο καθισμάτων καὶ αἴτησις, καθίσματα ἀναστάσιμα τὰ τῆς κυριακῆς, ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεοφύλακτον Βουλγαρίας, Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεα-

¹⁾ Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ὄρθρου· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ Τριάδι, εἶτα τὸ Χριστὸς ἀνέστη μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ, ὡς καὶ ἐν τῇ Διακαινησίμῳ ζητεῖ.

σάμενοι, καὶ ὁ κανὼν τοῦ Πάσχα μετὰ τῶν εἰρημῶν εἰς ὀκτώ, καὶ τὰ δύο θεοτοκία αὐτοῦ. Θανατώσεως τὸν ὄρον, εἰς δέκα, καὶ ὁ προεόρτιος κανὼν τῆς Ἀναλήψεως εἰς τέσσαρα, καταβασία Ἀναστάσεως ἡμέρα, θυμιᾶ δὲ ὁ ἱερεὺς μετὰ φελωνίου εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ κανόνος. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Πάσχα· Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον, καὶ κάθισμα προεόρτιον τῆς Ἀναλήψεως. Ἀφ' ἕκτης κοντάκιον· Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατήλθες, καὶ τὸν οἶκον, εἰς τὴν ἐνάτην Τιμιωτέρα οὐ φάλλεται, ἀλλὰ τὰ μεγαλονάρια τοῦ Πάσχα, ἕξαποστειλάριον· Σαρκί ὑπνώσας, ὡς θνητός, ἐκ τρίτου, εἰς τοὺς αἶνους· Πᾶσα πνοὴ ἤχος πλ. α', φάλλομεν ἀναστάσιμα τῆς κυριακῆς δ'· Κύριε, ἐσφραγισμένου τοῦ τάφου ὑπὸ τῶν παρανόμων, εἶτα τὰ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα καὶ νῦν, Ἀναστάσεως ἡμέρα, Χριστὸς ἀνέστη τρίς μεγαλοφώνως, δοξολογία μεγάλη, τροπάριον· Τὸν συνάναρχον λόγον, καὶ ἀπόλυσις.

Εἰς τὴν λειτουργίαν σημαίνουσι ὅλα τὰ πνευματικὰ ὄργανα, τὸ Χριστὸς ἀνέστη [стр. 243] μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ, τὰ ἀντίφωνα τοῦ Πάσχα, εἰσοδικόν· Ἐν ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν Θεόν, Τὸν συνάναρχον λόγον, Δόξα καὶ νῦν, Εἰ καὶ ἐν τάφῳ. Ἀντὶ τοῦ Τρισαγίου, Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, ἡ πράξις τῆς ἡμέρας καὶ τὸ εὐαγγέλιον. Εἰς τὸ Ἐξαιρέτως Ὁ ἄγγελος ἐβόα, Φωτίζου, φωτίζου, κοινωνικόν· Σῶμα Χριστοῦ μεταλάβετε. Εἰς τὴν τράπεζαν γίνεται παράκλησις τοῖς ἀδελφοῖς· ἐσθίομεν γὰρ ἰχθύας, καὶ ἀποδίδοται ἡ εορτὴ τῆς ζωηφόρου Ἀναστάσεως.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐσπέρας μετὰ τὴν ἐνάτην φάλλεται τὸ Χριστὸς ἀνέστη μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ, καὶ ἀσπαζόμεθα τὴν εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως ἐν τῷ νάρθηκι, προτιθεμένης ἐν τετραποδίῳ, εἶτα αἶρεται.

Τὸ παλαιὸν Τυπικὸν τυπικὰ (на Вознесение) καὶ ᾠδὴ γ' καὶ ς' μακαρισμοὺς γράφει, διὸ καὶ δὲν ἔγραψε τὰ ἀντίφωνα, εἰσὶ δὲ ἐν τῷ Πεντηκοσταρίῳ πασίδηλα [стр. 243].

Вечерня на Пятидесятницу служилась вечеромъ ὥρα ἑβδόμη τῆς ἡμέρας διὰ τὴν γονυκλισίαν . . . На входѣ ἀλλάσσοσι δὲ καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ἱερεῖς, καὶ διάκονοι τῆς μονῆς, καὶ γίνεται εἴσοδος μεγάλη [стр. 247].

Σημείωσαι, ὅτι ἐκτὸς τῶν τυπωθέντων κατηχήσεων εἰσὶ καὶ ἕτεροι ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ ἄχρι Σεπτεμβρίου α', εὐρίσκονται ἐν

τῆ τοῦ Διονυσίου μονῆ, εἰσι καὶ ἄλλαι καθεκάστην ἡμέραν, ἀνέκδο-
τοι εἰς ἑλληνικὴν φράσιν [στρ. 250].

[στρ. 252). Περὶ τοῦ πότε στιχολογεῖται ἡ Τιμιωτέρα καὶ πό-
τε οὐ.

— Περὶ τοῦ πότε στιχολογεῖται Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν.

[στρ. 254). Δήλωσις περὶ τῆς λιτῆς, τῆς γινομένης ἐν τῷ τέλει
τοῦ ὄρθρου καὶ τοῦ ἑσπερινοῦ καθεκάστην.

— Ἑρμηνεῖα τῆς ἄνωθεν λιτῆς.

[στρ. 255). Τὰ ἐν τῷ Τυπικῷ ἅπαντα καὶ περὶ τοῦ μὴ διατρί-
βειν τὸν ἡγούμενον τοῦ κοινοβίου ἔξω τῆς μονῆς καὶ ἀμελεῖν τῶν πι-
στευθεισῶν αὐτῷ ψυχῶν ἄνευ μεγάλης ἀνάγκης, ἀλλὰ φυλάττειν τὴν
ἀκρίβειαν τῶν παρὰ τῶν θεσπεσίων ἁγίων πατέρων τυπωθέντων.

[στρ. 258). Διάταξις τῶν ἐκκλησιαστικῶν εἰς τὸ πῶς δεῖ ποι-
εῖν τὴν φωτοχυσίαν τῶν κηρίων καὶ λαμπάδων τοῦ ναοῦ ἐν ταῖς Δε-
σποτικαῖς καὶ Θεομητορικαῖς ἑορταῖς καὶ κυριακαῖς ὕλαις τοῦ ἐνιαυτοῦ
καὶ πανηγυριν τοῦ τῆς μονῆς προστάτου θαυματουργοῦ Νικολάου καὶ
λοιπῶν ἁγίων ἑορταζομένων, ἀλλὰ δὴ καὶ καθημερινῶς ἐν ἐκάστῳ ἑσπε-
ρινῷ ὄρθρῳ, καὶ λειτουργίᾳ, ἵνα μὴ παρορᾶται ἡ παράδοσις.

[στρ. 263). Περὶ τῆς ἐν τῇ τραπέζῃ γινομένης παρακλήσεως.

[στρ. 264). Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μελετίου τοῦ ὁμολογητοῦ,
ὄροι νηστείας τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

— Περὶ τοῦ πῶς δεῖ νηστεύειν ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν νηστειῶν,
καὶ πῶς καταλύειν ἐν ταῖς ἑορτασίμοις.

[στρ. 265). Δήλωσις ἡμερῶν τῶν νηστειῶν καὶ ποιότητος φα-
γητῶν.

[στρ. 266). Περὶ διαίτης ὀλικῆς τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

[στρ. 267). Ὅρος ἀληθοῦς ἐγκρατείας.

— Περὶ καταλύσεως ἑορτῶν καὶ περὶ γονυκλισιῶν, ἧτοι μετα-
νοιῶν, πότε γίνονται καὶ πότε οὐ.

[λ. 269). Ἐκ τῶν ἀποστολικῶν Διατάξεων περὶ ἑορτῶν καὶ νη-
στειῶν.

[στρ. 270). Περὶ νηστειῶν Διαταγαὶ τῶν ἀποστόλων.

Ἄστε οὐ γίνεται εἴσοδος, πῶς ἄπτουσι.

Καὶ πρῶτον, ὅτε μὴ γίνεται εἴσοδος ἐν τῷ ἑσπερινῷ, ἄπτουσι
εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα τὰ δύο Δεσποτικά καὶ τὰ δύο ἕτερα τῶν δύο
κιδόνων, τὰ τέσσαρα μανουάλια, ἧτοι τὰ τέσσαρα κηρία με λεπτὰ φῶτα
καὶ τὸ προσκυνητάριον, τὸ δὲ προσκυνητάριον ἄπτει ἀπὸ τὴν ἀρχὴν

ἕως τέλους ἑσπερινοῦ καὶ ὄρθρου ἄσβεστον. Ὅτε δὲ φάλλεται τὸ θεοτοκάριον καὶ οἱ οἴκοι τῆς Θεοτόκου, ἄπτει κηρὸς ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνης τῆς Θεοτόκου. Ὅμοίως καὶ ὅτε φάλλεται ἡ παράκλησις· εἰ δὲ φάλλεται παράκλησις τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνης αὐτοῦ ἄπτει κηρίον, ὁμοίως καὶ εἰς τὸ ὄρθρον εἰς τὸ Θεὸς Κύριος αὐτὰ τὰ τέσσαρα μανουάλια ἄπτουσι. Ὅτε δὲ ἀρχίσει τὸ Ψαλτήριον, σβέννυνται, καὶ πάλιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ κανόνος καθεκάστην ἄπτουσι, ἕως τὰ καθίσματα τῆς τρίτης ὥδῆς, καὶ σβέννυνται. Καὶ πάλιν ὅταν φάλληται ἡ Τιμιωτέρα, ἄπτουσι ἕως τὸ δοξαστικὸν τῶν ἀποστίχων τῶν αἰνῶν, καὶ σβέννυνται. Εἰς δὲ τὰς ὥρας, ὅταν λέγωνται τὰ τυπικά ἕσω τοῦ ναοῦ, ἄπτουσι ἕως τὸ τέλος τοῦ εὐαγγελίου, καὶ σβύνονται. Αὕτη ἡ τάξις εἶναι, ὅτε οὐ γίνεται εἴσοδος. Ὅτε γίνεται εἴσοδος. Ὅτε δὲ γίνεται εἴσοδος ἑορταζομένου ἁγίου, εἰς μὲν τὸν ἑσπερινὸν, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἄπτουσι τὰ τέσσαρα μανουάλια, καὶ οἱ τέσσαρες σταυροὶ ἀπὸ ἑν κηρίον μὲ λεπτὸν φῶς, καὶ τὰ ἕτερα δύο τῶν κάτω εἰκόνων τῶν κιονίων εἰς τὰ γεροντικά, καὶ τὰ δύο ἔξω τοῦ νάρθηκος, ἕως τὸ τέλος τῶν ἀποστίχων, καὶ σβέννυνται. Εἰς δὲ τὸν ὄρθρον, εἰς μὲν τὸ Θεὸς Κύριος, μόνον τὰ τέσσαρα κηρία τῶν μανουαλίων ἄπτουσι, καὶ ἐὰν φάλληται πολυέλεος, ἄπτει τὰ τέσσαρα κηρία τῶν κάτω δρακόντων τοῦ πολυελέου, καὶ μετὰ τὸ Δόξα καὶ νῦν σβέννυνται. Ὅτε δὲ φάλλεται τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου [стр. 259]· Ἐκ νεότητός μου, ἄπτονται πρῶτον οἱ τέσσαρες σταυροί, εἶτα τὰ ὀκτὼ μανουάλια τὰ δ' τοῦ τέμπλου, τὰ δύο τῶν κιονίων τῶν κάτω, καὶ τὰ δύο τοῦ νάρθηκος, καὶ ἄπτουσι ἕως τὸ τέλος τῆς τρίτης ὥδῆς καὶ σβύνονται. Τὰ αὐτὰ πάλιν ἄπτουσι καὶ εἰς τὴν ὀγδόην ὥδῆν, καὶ μένουσι ἕως τὸ τέλος τῆς δοξολογίας, καὶ σβύνονται.

Εἰς δὲ τὴν λειτουργίαν, ἀπ' ἀρχῆς τοῦ Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τὰ τέσσαρα μόνον, καὶ τὸ προσκυνητάριον ἄπτουσι, ὅτε δὲ φάλλεται τὸ Τρισάγιον, ἄπτουσι οἱ δ' σταυροί, καὶ τὰ κάτω καὶ τοῦ νάρθηκος μανουάλια ἕως τὸ κοινωνικόν, εἰς δὲ τὸ κοινωνικὸν μένουσι μόνον τὰ δύο μεγάλα μανουάλια καὶ τὸ προσκυνητάριον ἀπτούμενα, τὰ δὲ λοιπὰ σβύνονται, ἄπτει δὲ καὶ μικρὸν μανουάλιον ἔμπροσθεν τῶν βημοθύρων, καὶ μετὰ τὸ Εἶδομεν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, σβύνονται ἐκτὸς τοῦ προσκυνηταρίου.

Ὅτε δὲ ἀπερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν τὰς κυριακὰς καὶ λοιπὰς ἑορτάς, μὴ γινομένης ἀγρυπνίας, τὸ ἑν μόνον μανουάλιον ἄπτει, καὶ οὐ

φάλλομεν, ἀλλὰ λέγοντες τὸ Ὑψώσω σε, ὁ Θεός μου, εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ ἱστάμεθα ἕως τὸ τέλος τοῦ ψαλμοῦ, καὶ ἕως τὸ εἰπεῖν τὸ Πάτερ ἡμῶν ἀπὸ τοῦ ἁμβωνος ὁ κανονάρχης, καὶ εὐλο- γήσαντος τοῦ λειτουργοῦ ἱερέως, καθήμεθα. Τὸ δὲ κηρίον σβύννεται, καὶ ὅτε τελειώσῃ ἡ ἀνάγνωσις καὶ φάγωσιν οἱ πατέρες, ἐγείρονται οἱ ἐκκλησιαστικοί, καὶ ὁ μὲν ἄπτει τὸ μανουάλιον καὶ τίθησιν αὐτὸ ἐν τῷ μέσῳ τῆς τραπέζης, ὁ δὲ ἐτοιμάζει τὸν θυμιατόν, καὶ γίνεται ἡ τάξις τοῦ ὑψώματος, καὶ ἐξερχόμενοι τῆς τραπέζης, πρῶτον ὁ ἡγού- μενος, εἶτα ὁ ἐφημέριος, εὐλογοῦσι τοὺς ἀδελφοὺς ἐξερχομένους.

Πῶς ὅταν γίνεται ἀγρυπνία. Ὅταν δὲ γίνεται ἀγρυπνία ἀγίου, ἢ κυριακῆς, μὴ οὔσης Δεσποτικῆς, ἢ Θεομητορικῆς ἑορτῆς, εἰς μὲν τὸν μι- κρὸν ἑσπερινὸν τὰ τέσσαρα μόνον κηρία καὶ τὸ προσκυνητάριον ἄπτου- σιν, εἰς δὲ τὸν μέγαν ἑσπερινὸν, εἰς τὸ τέλος τοῦ τρίτου ψαλμοῦ τοῦ Κύριε, τί ἐπληθύνθησαν οἱ θλιβόντές με. Ἐὰν εἶναι κυριακῆ, εἰς τὴν τρίτην δόξαν ἄπτουσιν οἱ δ' σταυροί, καὶ τὰ ὀκτὼ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν μανουάλια, εἰς δὲ τὸ προσκυνητάριον ἄπτει κηρὸς μὲ μεγάλην φωτί- αν εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ ἑορταζομένου ἀγίου, ἢ τῆς εἰκόνης τῆς Ἀνα- στάσεως, ἐὰν εἶναι κυριακῆ, καὶ ὅτε ἀναγινώσκονται τὰ ἀναγνώσματα τῶν προφητειῶν, σβύννονται. Εἰς δὲ τὸ Καταξίωσον, ἄπτει τὰ τρία κηρία τοῦ ἔξω πολυελέου τοῦ νάρθηκος καὶ ἐξέρχεται ἡ λιτή. Ὅταν δὲ λέγηται ἡ ἐσχάτη εὐχὴ τῆς λιτῆς, ἄπτει ὁ ἐκκλησιαστικὸς τοὺς σταυ- ροὺς καὶ τὰ ἔσωθεν ἔξω μανουάλια, καὶ μένουσιν ἀπτόμενα ἕως τὴν εὐλόγησιν τῆς ἄρτοκλασίας. Καὶ μετὰ τὸ Πλούσιοι [ετρ. 260] ἐπτώ- χευσαν καὶ ἐπέινασαν, σβύννονται, εἶτα εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, ἄπτει τὰ τέσσαρα μόνον. Εἰς τὸν πολυέλεον ἄπτονται τὰ τέσσαρα κηρία, εἶτα εἰς τοὺς ἀναβαθμοὺς ἄπτουσιν οἱ σταυροὶ καὶ τὰ ἔσω καὶ ἔξω κηρία τῶν μανουαλίων, ἄχρι τῆς τρίτης ψδῆς, καὶ σβύννονται, καὶ πάλιν εἰς τὴν ἡ' ψδὴν ἄπτονται ὅλα μέχρι τοῦ τέλους τῆς δοξολογίας. Εἰς τὴν λειτουργίαν πρῶτον τὰ δ' τῶν μανουαλίων, καὶ εἰς τὸ Τρισάγιον οἱ σταυροὶ καὶ τὰ λοιπὰ κάτωθεν. Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν τράπεζαν, φάλλομεν τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ ἀγίου, καὶ μὲ δύο μανουάλια, ὅτε γίνε- ται ἀγρυπνία, τὸ δὲ Ὑψώσω σε λέγεται ὁμοῦ μὲ τὸ Εὐλόγησω τὸν Κύριον.

Πῶς ἄπτονται ἐν ταῖς Δεσποτικαῖς καὶ Θεομητορικαῖς ἑορταῖς. Σημεῖωσαι, ὅτι αἱ Δεσποτικαὶ καὶ Θεομητορικαὶ διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις. Καὶ πρώτη τάξις εἶναι ἡ μεγάλη κυριακῆ τοῦ Πάσχα, ἢ τῶν Χριστουγέννων καὶ ἡ τῶν Θεοφανείων. Αὗται αἱ τρεῖς ἰσοδυναμοῦσι,

πρωτεύουσαι τῶν λοιπῶν. Δευτέρα δὲ τάξις εἰσὶν αἱ λοιπαὶ Δεσποτικάι· Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ, Ὑπαπαντῆς, Εὐαγγελισμοῦ, Βαΐων, Θωμᾶ, Πεντηκοστῆς καὶ Μεταμορφώσεως. Τρίτη τάξις εἶναι ἡ Γέννησις τῆς Θεοτόκου, ἡ Εἴσοδος, ἡ Κοίμησις, τὸ Γεννέσιον τοῦ Προδρόμου, καὶ τῶν κοροφαίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου. Καὶ εἰς μὲν τὰς πρῶτας τρεῖς, ἄπτονται ὅλα τὰ κηρία τῆς μεγάλης φωταγωγίας, χοροῦ λέγω, τὰ ἐπάνω κηρία τῶνμανουαλίων καὶ τὰ κάτω, ἀπὸ δύο εἰς τὸ καθέν, οἱ σταυροὶ καὶ τὰ δύο κηρία, καὶ ὁ πολυέλεος ὅλα του τὰ κηρία. Τὸ μὲν Πάσχα εἰς τὴν ἀ' ἀνάστασιν, εἰς τὴν ἐννάτην ᾠδὴν, εἰς τὴν λειτουργίαν καὶ εἰς τὴν δευτέραν ἀνάστασιν τοῦ ἑσπερινοῦ, τῶν δὲ Χριστουγέννων καὶ Θεοφανείων ἐν τῇ παράμονῃ, εἰς τὸν μέγαν ἑσπερινὸν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἄπτοῦσι τὰ ἐπάνω κηρία τῶν μεγάλων λαμπάδων τῶνμανουαλίων, καὶ ὁ χορὸς ὅλος ἄχρι τῶν ἀναγνωσμάτων, καὶ σβύνονται, εἶτα εἰς τὸ τροπάριον τῆς λειτουργίας οἱ σταυροὶ καὶ τὰ κάτωθεν ἀπὸ δύο ἄπτοῦσιν, ὡς τὸ κοινωνικόν· εἰς δὲ τὴν ἀγρουπιαν ἐν τῇ λιτῇ, ἄπτεται ὁ πολυέλεος τοῦ νάρθηκος ὅλα τὰ κηρία, εἰς δὲ τὰ ἀπόστιχα οἱ σταυροὶ καὶ τὰ δύο κηρία καὶ τὰμανουάλια τὰ ἐπάνω καὶ κάτω κηρία, εἶτα, ὅτε ψάλλεται ὁ πολυέλεος, ἄπτονται ὅλα του τὰ κηρία, ἕως νὰ ἀναγνωσθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ ὄρθρου. Εἰς δὲ τὴν ἐννάτην ᾠδὴν ἄπτονται ὅλα τὰ τοῦ χοροῦ καὶ τὰ ἄνω καὶ κάτω τῶνμανουαλίων, καὶ σταυροὶ διπλά, ἕως τὸ τέλος τῆς δοξολογίας. Ὅμοίως καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν μετὰ τὴν πρώτην εἴσοδον ἄπτονται ὅλα, καὶ χορὸς καὶμανουάλια καὶ σταυροὶ, ἄνευ τοῦ μεγάλου πολυελέου, ἄπτονται δὲ τὰ μικρὰ πολυέλεα τέσσαρα τὰ εἰς τοὺς δύο χορούς, καὶ τὸ πρὸς τὰ βημόθυρα, καὶ τὸ πρὸς τὴν ὀσίν κατὰ τὴν ὠραίαν πόλιν, καθὼς ἐν τῇ μονῇ Ἐενοφώντος καὶ Ῥωσικοῦ συνηθίζουσιν. Ἐσπέρας δὲ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τῶν Χριστουγέννων καὶ Φώτων καὶ Πεντηκοστῆς, ἄπτεται ὁ χορὸς εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, διὰ τὸ γενέσθαι εἴσοδος μεγάλη, καὶ ψάλλεται τὸ Φῶς ἰλαρόν, καὶ τὰ μεγάλα προκείμενα. Ὅμοίως καὶ τῇ κυριακῇ τῆς ἀποτυρώσεως ἑσπέρας, ἄπτεται ὁ χορὸς διὰ τὸ μέγα προκείμενον καὶ διὰ τὸ Ἐλαμφεν ἡ χάρις σου, Κύριε, καὶ ἔναρξιν τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς, κρούουσι δὲ καὶ οἱ κώδωνες. Προσέτι τῇ δευτέρᾳ τοῦ Πάσχα, τῇ μετὰ τῶν Χριστουγέννων κς', τῆς συνάξεως τῆς Θεοτόκου, καὶ τῇ δευτέρᾳ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἄπτεται ὁ χορὸς ἐν τῇ ἐννάτῃ ᾠδῇ τοῦ ὄρθρου, ἕως τὸ τέλος τῆς δοξολογίας, ὁμοίως καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν, ὅτε ψάλλεται ὁ Τρισάγιος ὕμνος, ἕως τὸ κοινωνικόν. Ταῦτα τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν.

Πῶς ἄπτονται ταῖς λοιπαῖς Θεομητορικαῖς ἑορταῖς. Ἐν δὲ ταῖς Θεομητορικαῖς ἑορταῖς καὶ λοιπαῖς Δεσποτικαῖς ἐξίσου, ἤγουν εἰς τὸ Γεννέσιον τῆς Θεοτόκου, Ὑψωσιν τοῦ Σταυροῦ, Εἰσαδὸν τῆς Θεοτόκου, Ὑπαπαντῆν, Εὐαγγελισμόν, Βαΐων, Ἀναλήψεως, Πεντηκостήν, Προδρόμου Γεννέσιον, ἀγίων ἀποστόλων τῶν κορυφαίων, Μεταμορφώσεως καὶ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἄπτουσι οἱ σταυροὶ ἀπὸ δύο κηρία ὁ κάθε εἷς, ὁμοίως καὶ τὰ δύο κηρία τοῦ κάθε ἑνὸς μανουαλίου, καὶ τὰ ὀκτώ τοῦ χοραῦ, ἕως τὰ ἀναγνώσματα τῶν προφητειῶν. Εἰς δὲ τὴν λιτήν, ἄπτουσι ὅλα τὰ κηρία τοῦ ἐν τῷ νάρθηκι πολυελέου, ὁμοίως καὶ ὅτε ψάλλεται ὁ πολυέλεος, ἄπτονται ὅλα τοῦ τὰ κηρία. Καὶ πάλιν εἰς τοὺς αἶνους ἄπτουσι ὅλα, καθὼς εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα. Μάλιστα ὁποῦ τὰ Τυπικὰ διορίζουν εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς ἐξηρημένους ἑορτάς, νὰ διανεμῶνται καὶ κηρία εἰς ὅλους τοὺς ἀδελφούς, ὡς τὸ λαμπρὸν τῆς χάριτος τῶν τοιούτων ἑορτῶν ἐμφαίνοντας, καὶ λαμπαδηφοροῦντας νὰ ἀσπάζωνται τὰς ἀγίας εἰκόνας, καὶ νὰ χρίωνται ἀπὸ τὸ ἅγιον ἔλαιον τῆς κανδήλας, ὁποῦ ἄπτεται εἰς τὸ προσκυνητᾶριον, βαλλομένου ἐν τῇ κανδήλῃ πρότερον τοῦ εὐλογηθέντος ἐν τῇ ἀρτοκλασίᾳ ἐλαίου. Τὰ ὁποῖα αὐτὰ καλὰ ἐξ ἀμελείας καὶ φειδώλιας ἔλειψαν καὶ ἀφέθησαν.

Ὅμοίως καὶ ἐν τῇ λειτουργίᾳ τῶν ἄνω εἰρημένων ἑορτῶν ἄπτονται τὰ αὐτὰ [стр. 262], ἤτοι ἐν τῷ ἑσπερινῷ καὶ ἐν τῷ ὕθρῳ, ψαλλομένης τῆς δοξολογίας, περισσότερον μᾶλλον ἐχούσης ἔννοιαν τοῦ ἑσπερινοῦ· ἢ μὲν γὰρ φωτοχυσία τοῦ ἑσπερινοῦ τῶν μεγάλων ἑορτῶν δηλοῖ τὴν ἑσπέραν τοῦ βίου καὶ χρόνων ἐπ' ἐσχάτων χάριν τῆς ἐν σάρκει πρώτης παρουσίας τοῦ Κυρίου, ἢ δὲ τοῦ ὕθρου τὴν ἐπιφανῆ ἡμέραν τῆς ἐνδόξου δευτέρας ἐλεύσεως τοῦ Σωτῆρος. Πολλῷ δὲ τῶν δύο περισσότερον ἢ τῆς λειτουργίας, ἣτις περιέχει ὅλα τὰ μυστήρια, καὶ ὅλα τὰ τῶν ἑορτῶν τεκμήρια, τελεσιουργοῦσα τὰ πάντα, ὅτι μόνη ἢ ἀγρυπνία ἄνευ λειτουργίας, ὡς σῶμα χωρὶς κεφαλῆν λογίζεται.

Μὴ φειδόμεθα οὖν, πατέρες, τὰ πρὸς τὸν Θεὸν φερόμενα δῶρα, ἐπὶ λόγῳ σωματικῶν ἐκπληρώσεως χρειῶν ἀναγκαίων, ἵνα μὴ τοῦ ΚΑΙΝ ἑσπέρην προσφέρωμεν τῷ διδόντι ἡμῖν ὑπὲρ ἐκ περισσοῦ, ὧν χρεῖαν ἔχομεν, ἀλλ' ὡς ὁ δίκαιος Ἄβελ τὰ πρωτόλεια καὶ ἐκλεκτότερα τῷ δόντι προσφέρωμεν, ἵνα μὴ πρὸς ἡμᾶς ἢ ἀποστροφή ἐπιστρέψῃ κατησχυμένη, ὅτι εἰς σωματικὰς χρεῖας ἀφειδῶς δαπανῶμεν ἀκρίτως πολλά, πρὸς δὲ τὰ εἰς τὸν Θεὸν προσφερόμενα κηρία, ἄρτους, ἔλαιον καὶ οἶνον, φειδομένως, καὶ οὐ τὰ ἐκλεκτότερα καὶ καθαρότερα, προσ-

φέρομεν, ὅθεν, ἵνα μὴ οὕτω γένη εἰς ἡμᾶς, μὴ φειδόμεθα τὰ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Κυρίου ἐξοδευόμενα, ἵνα μὴ ὡς Ἡλὶ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ κατακριθῶμεν, ἀλλ' ὡς Σαμουὴλ καὶ Ζαχαρίας εὐλογηθῶμεν.

Ἐσχάτως σημειοῦμεν καὶ περὶ τῆς πανηγύρεως τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, ὡς ἀναγκαίης οὔσης. Πῶς δεῖ καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ πανηγύρει τοῦ θαυματουργοῦ καὶ προστάτου ἡμῶν Νικολάου ποιεῖν τὴν φωτοχυσίαν ἐν τῇ ἀγρουπνίᾳ τῆς αὐτοῦ πανηγύρεως.

Γνωστὸν καὶ πασιδὴλον εἶναι, ὅτι καθὼς πανηγυρίζομεν τὰς μεγάλας ἑορτὰς τῶν Χριστουγέννων καὶ Πάσχα, οὕτω καὶ τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, ὅθεν, καθὼς ἐδηλώσαμεν εἰς αὐτὰς τὰς ἑορτὰς, οὕτω γενέσθω ἡ φωταγωγία καὶ ἐν τῇ μνήμῃ τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἥγουν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἄπτονται ὅλα τὰ κηρία τῶν μανουαλίων καὶ χοροῦ, ὁμοίως καὶ ἐν τῇ λιτῇ, καὶ ὅτε ψάλλεται ὁ πολυέλεος, ἄπτονται ὅλα τὰ κηρία τοῦ πολυελέου. Μένει δὲ ἀπτόμενος ὁ πολυέλεος ἄχρι τρίτης ὥδης ¹⁾ [στρ. 263), εἶτα πάλιν εἰς τὴν ἐνάτην ὥδην ἄπτονται, καθὼς εἰς τὸν ἑσπερινόν, ἄχρι τοῦ τέλους τῆς δοξολογίας καὶ σβύνονται.

Καὶ πάλιν εἰς τὴν λειτουργίαν, μετὰ τὴν πρώτην εἴσοδον ἄπτονται ὅλα, καθὼς εἰς τὸν ἑσπερινόν. Αὕτη ἡ τάξις τῆς φωταγωγίας ἦτον καὶ σώζεται ἐν τῇ τοῦ Βατοπεδίου μονῇ, Ξενοφώντος καὶ Ῥωσσικοῦ, Χελανδαρίου, Ζωγράφου καὶ ἑτέρων. Μάλιστα ἄπτουσι καὶ εἰς τὰς Δεσποτικὰς ἑορτὰς τοῦ τέμπλου εἰκοσιτέσσαρα κηρία ἐκ παλαιᾶς παραδόσεως. Τὸ δὲ ἐν μόνῳ τῷ ἑσπερινῷ ἄπτειν ὅλα τὰ κηρία, εἰς δὲ τὴν δοξολογίαν, καὶ λειτουργίαν τὰ συνήθη λεπτόφωτα, καὶ μένειν τὸν ναὸν σκοτινὸν ἐν ταῖς λαμπραῖς ταύταις ἡμέραις, ὡς πενιχρόν, τοῦτο ἀνευλαβῶν ἰδιορρύθμων μεταγενεστέρων φειδωλίας ἐστὶν ἐφεύρεμα. Προσέτι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ τῆς πανηγύρεως, ἑσπέρας γίνεται εἴσοδος μεγάλη παρ' ὄλων τῶν παρατυχόντων ἱερέων, καὶ ἄπτεται ὁ χορὸς καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἑσπερινῷ.

Εἰς δὲ τὸ μνημόσυνον τῶν κτιτόρων, ἄπτεται ὁ πολυέλεος. Πρὸς τοῦτοις, εἰς τὴν Ὑψωσιν τοῦ Σταυροῦ, τῇ τρίτῃ κυριακῇ τῶν νηστειῶν, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ σταυροῦ, ὅτε ψάλλεται ἡ δοξολογία, ἄπτεται ὁ μέγας πολυέλεος, διὰ τὸ ἀποτίθεσθαι ὑποκάτωθεν αὐτοῦ τὸν τίμιον

¹⁾ Σημείωσαι, ὅτι κατ' ἐξαιρέτον εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Εἰσοδίων μένει ὁ πολυέλεος ἄχρι τῆς καταβασίας· Χριστὸς γεννᾶται, ἀπτόμενος, καὶ τῇ κυριακῇ τῶν Βαΐων ἄχρι τοῦ ἀσπαρμοῦ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ διχόσεως τῶν βαίων, καὶ εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, μέχρι τῆς τρίτης ὥδης.

σταυρόν. Ὅμοίως καὶ τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ εἰς τὸν ἑσπερινὸν ἄπτεται ὁ μέγας πολυέλεος, διὰ τὸ ἀποτίθεσθαι ὑποκάτωθεν αὐτοῦ τὸν ἐπιτάφιον, ὡσαύτως καὶ εἰς τὸν ὄρθρον, ὅτε ψάλλονται τὰ ἐγκώμια τοῦ Ἀμώμου, καὶ εἰς τοὺς αἶνους διὰ τὸν ἀσπασμὸν αὐτοῦ. Αὕτη ἐστὶν ἡ τάξις τῆς ἄφευς τῶν κηρίων.

Περὶ τῆς ἐν τῇ τραπέζῃ γινομένης παρακλήσεως.

Σημεῖωσαι καὶ τοῦτο, ὅτι, ὅτε φαίνεται εἰς τὸ Τυπικόν, τὸ εἰς τὴν τράπεζαν γίνεται παράκλησις τοῖς ἀδελφοῖς μεγάλῃ, ἔχει δύο σημασίας· ἡ μὲν τῶν φαγητῶν τῆς τραπέζης πλουσιοπάροχος παράδεισις καταλύσεως, ἡ δὲ μετὰ τὴν τράπεζαν ψάλλοντες, εἰσερχόμεθα μετὰ μανουαλίων εἰς τὸν ναόν, καὶ γίνεται αἴτησις· Καὶ ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι, Κύριε ἐλέησον τεσσαράκοντα κ. τ. λ. καὶ ἀπόλυσις. Ὁ δὲ πολυέλεος τῆς τραπέζης ἄπτεται τὸ Πάσχα, Χριστουγέννων, Φώτων καὶ εἰς τὴν πανήγυριν τοῦ ἀγίου Νικολάου, καὶ τῇ κυριακῇ ἑσπέρας τῆς ἀποτυρώσεως.

CXLIX. Τυπικὸν ἄριστον σὺν Θεῷ ἁγίῳ, περιέχον πᾶσαν τὴν διάταξιν καὶ ἐρμηνείαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τοῦ χρόνου ὅλου αἰωνῶν—1854. Τυπικὸν τοῦ παρόντος βασιλικοῦ πατριαρχικοῦ σταυροπηγιακοῦ ἱεροῦ κοινοβίου, τοῦ ἐπ' ὀνόματι τιμωμένου τοῦ ἀγίου ἐνδόξου πανευφήμου ἀποστόλου, πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχidiaκόνου Στεφάνου, τοῦ ἐπικεκλημένου Κωνσταμονίτου, συντεθὲν μὲν παρά τινος διδασκάλου κυρίου Διονυσίου μοναχοῦ, Πελοποννησίου Ξενοφωντεινοῦ, συλλεχθὲν δὲ παρά Μελετίου ἱερομονάχου Βεβροιαίου, ὑποτακτικοῦ τοῦ ὀσιολογιωτάτου γέροντος κυρ Ἰωσήφ Μιτυληναίου, καλλιγραφὲν δὲ καὶ ἐπιμελῶς διορθωθὲν παρά Δοσιθέου μοναχοῦ Λεσβίου, τέκνου γνησιωτάτου τῆς αὐτῆς μονῆς, προτροπῇ τοῦ πανοσιωτάτου καὶ σεβασμιωτάτου ἀγίου καθηγουμένου ἡμῶν κυρ Συμεῶν ἱερομονάχου, κατὰ τὸ σωτήριον ἔτος αἰωνῶν—1854. Οἱ δὲ ἀναγινώσκοντες καὶ πάντα τὰ ἀπορούμενα εὐκόλως εὐρίσκοντες ἐν αὐτῷ, εὐχεσθε πρὸς Κύριον ὑπὲρ τῶν κοπιασάντων. Соборный Типиконъ Аѳоно-Костаμονитскаго монастыря, рукопись въ листъ, писана прекрасною и чоткою скѳрописью на 210 страницахъ. По содержанию и по тексту Типиконъ сходенъ съ соборнымъ Типикономъ Ксенофскаго монастыря (стр. 532—538), за незначительными особенностями въ текстѣ, отмѣченными въ вариантахъ.

[стр. 1). Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας.

Τυπικά, ч. II, т. 3

Τάξις γινομένη ἐν ταῖς ἀγρυπνίαις.

Περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν ἀπέρχεται ὁ ἐκκλησιαάρχης ¹⁾ καὶ βάλλει μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ, καὶ ὑποστρέψας, σημαίνει τὸ χειροσήμεντρον. Τῶν δὲ ἀδελφῶν συναχθέντων ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ ναοῦ, βάλλει μετάνοιαν ὁ ἐφημέριος ἱερεὺς τῷ ἡγουμένῳ, εἰ πάρεστιν, εἰ δ' οὐ, εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ εὐλογήσαντος, ἀναγινώσκει τὴν θ' ὥραν ὁ διαβαστής ²⁾, ὁ αὐτὸς δὲ λέγει καὶ τὴν εὐχὴν τῆς ὥρας, ὁμοίως καὶ τὸν προοιμιακὸν ψαλμόν, καὶ οὐχ ὁ ἡγούμενος, ὡς σύνηθες. Εἶτα ἐκφωνεῖ ὁ κανονάρχης ἀπὸ τοῦ στασιδίου αὐτοῦ τὸν ἦχον, οἱ δὲ ψάλλται ψάλλουσι τὸ Κύριε ἐκέκραξα, καὶ τοὺς λοιποὺς στίχους μετὰ τῶν τροπαρίων τῆς τυχούσης ἑορτῆς ³⁾, τὸ Φῶς ἰλαρὸν ὁ διαβαστής ⁴⁾, ὁ δὲ κανονάρχης ἐκφωνεῖ πάλιν ἀπὸ τοῦ στασιδίου αὐτοῦ τὸ τῆς ἡμέρας προκείμενον, εἶτα τὸ Καταξίωσον, Κύριε, ὁ αὐτὸς διαβαστής, καὶ εὐθύς τὰ στιχηρὰ τοῦ στίχου, τὸ Νῦν ἀπολύεις, τὸ Τρισάγιον, τὸ ἀπολυτίκιον, ἐκτενὴ μικρὰ καὶ ἀπόλυσις [στρ. 2]. Καὶ εὐθύς εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, ἐὰν δηλαδὴ ἐστὶ διαφασία, εἰδ' οὐ, ἡσυχάζομεν ἐν τοῖς κελλίοις ἡμῶν.

Περὶ δὲ α' ὥραν τῆς νυκτός (ἐὰν καιρὸς θέρους ἐστί, ἐὰν δὲ χειμῶνος, μετὰ β', ἢ καὶ γ' τῆς νυκτός) ἀπέρχεται ὁ ἐκκλησιαάρχης ⁵⁾ καὶ ἄπτει τὰς κανδήλας, εἶτα πορευθεὶς τῷ ἡγουμένῳ, βάλλει μετάνοιαν, καὶ ἀπελθὼν, κρούει πρῶτον τὸ μέγα ξύλον, εἶτα τὸ σιδηροῦν, εἶτα καὶ τοὺς ἱεροὺς κώδωνας. Τῶν ἀδελφῶν συναχθέντων ἐν τῷ νάρθηκι, βάλλει ὁ ἐφημέριος ἱερεὺς μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ, καὶ εὐλογήσαντος, ἀναγινώσκει ὁ διαβαστής ⁶⁾ τὸ ἀποδείπνον, μετὰ δὲ τὸ εἰπεῖν τὸ Πιστεύω, ἀπέρχεται ὁ κανονάρχης ⁷⁾ ἐν τῷ μέσῳ, καὶ κανοναρχεῖ τὸν συνήθη παρακλητικὸν τῆς Θεοτόκου κανόνα, ὃν καὶ ψάλλομεν ἀργῶς καὶ εὐλαβῶς, μετὰ δὲ τὴν τούτου τελείωσιν ⁸⁾, ἀναγινώσκομεν καὶ τοὺς οἴκους τῆς Θεοτόκου, ἀργῶς καὶ μετὰ κατανύξεως. Τούτων δὲ πληρωθέντων, ἄρχεται ὁ διαβαστής τῆς ἀναγνώσεως τοῦ λοιποῦ ἀποδείπνου, μετὰ δὲ τὴν τούτου τελείωσιν, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς ἀπόλυσιν, καὶ εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ.

Ὁ δὲ ἐφημέριος ἱερεὺς, εἰσελθὼν ἐν τῷ ἀγίῳ βήματι, καὶ λαβὼν τὸ θυμιατὸν μετὰ θυμιάματος, ἀνοίγει τὰς ἀγίας θύρας. Ὁ δὲ ἐκκλη-

¹⁾ Рукоп. соборн. Типик. Ксенофскаго м. παρεκκλησιάρχης ²⁾ ὁ ἐκκλησιάρχης
³⁾ τυχόντων ⁴⁾ ὁ ἐκκλησιάρχης ⁵⁾ παραεκκλησιάρχης. ⁶⁾ ὁ ἐκκλησιάρχης
⁷⁾ ὁ ἐφημέριος ἱερεὺς ⁸⁾ ἀπέρχεται ἕτερος ἱερεὺς ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ καὶ ἀναγινώσκει

σιάρχης ¹⁾), ἔχων μανουάλιον προηυτρεπισμένον μετὰ λαμπάδος ἀπτούσης, βάλλει μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ λαβὼν τὸ μανουάλιον, ἐκφωνεῖ τὸ Κελεύσατε. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἐξέρχεται διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ θυμιᾷ, ὡς σύνηθες, ὄλον τὸν ναὸν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς, προπορευομένου τοῦ ἐκκλησιάρχου ²⁾ μετὰ τοῦ μανουαλίου, ὑποστρέφας δὲ εἰσέρχεται ἐν τῷ ναῷ διὰ τῆς βασιλικῆς πύλης, καὶ ποιήσας σταυρὸν μετὰ θυμιατοῦ ἐν τῷ μέσῳ, λέγει μεγαλοφώνως [εἶπρ. 3] καὶ μετὰ μέλους τὸ Κύριε εὐλόγησον, εἶτα θυμιᾷ αὐθις τὸν προσεστῶτα, ἢ τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ τὰς ἁγίας εἰκόνας. Εἰσελθὼν δὲ διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, καὶ στὰς ἐνώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης, ποιεῖ μετὰ τοῦ θυμιατοῦ σταυρὸν, καὶ εὐθὺς ἐκφωνεῖ τὸ Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ, καὶ τὰ ἐξῆς. Ὁ δὲ πρῶτος χορὸς ἀναγινώσκει τὸν προιμιακόν, καὶ ὁ ἱερεὺς ἐξελθὼν, ἵσταται ἀσκεπῆς ἐνώπιον τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ἀναγινώσκει μυστικῶς τὰς συνήθεις εὐχὰς τοῦ ἑσπερινοῦ. Ἐν δὲ τῇ ἑορτῇ τῆς μονῆς, ἐν ἣ ῥάλλονται τὰ Ἀνοιξαντάρια, οὐκ ἀναγινώσκει τὰς εὐχὰς ἐν τῇ ἐνάρξει τοῦ προιμιακοῦ, ἀλλὰ μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸ Πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας, εἶτα ποιεῖ ὁ ἱερεὺς μεγάλην συναπτὴν, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν στιχολογοῦμεν μετὰ μέλους τοὺς τρεῖς ψαλμοὺς τοῦ πρώτου καθίσματος, καὶ εἰ τύχη κυριακῆ, ἀναγινώσκωμεν καὶ τοὺς λοιποὺς ψαλμοὺς τοῦ καθίσματος, ὧν πληρωθέντων, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς μικρὰν συναπτὴν. Μετὰ τὴν ἐκφώνησιν δὲ ἀπέρχεται ὁ κανονάρχης, καὶ ἵσταται ἔμπροσθεν τοῦ χοροῦ, τοῦ ποιοῦντος τὴν ἐνάρξιν, καὶ λέγει ἐκφώνως τὸν τυχόντα ἦχον, οἱ δὲ χοροὶ ψάλλουσι τὸ Κύριε ἐκέκραξα, σὺν τοῖς λοιποῖς στίχοις. Ὁ δὲ κανονάρχης εἰς τὸ Πρόσχευ τῇ φωνῇ, βάλλει μετάνοιαν εἰς τὸν χορὸν, τοῦ δὲ δευτέρου χοροῦ ψάλλοντος τὸ Κατευθυνθήτω, ἐξέρχεται ὁ ἱερεὺς τοῦ ἁγίου βήματος, καὶ θυμιᾷ τὰς ἁγίας εἰκόνας καὶ πάντας τοὺς ἀδελφοὺς. Οἱ δὲ χοροὶ ψάλλουσι τὰ τυχόντα τροπάρια μετὰ τῶν στίχων, καὶ ὅταν ὁ β' χορὸς εἴπῃ τὸ Ὅτι ἐκραταιώθη, ποιεῖ ὁ κανονάρχης μετάνοιαν ἐν τῷ μέσῳ μικρὰν καὶ ἐκφωνεῖ τὸν ἦχον τοῦ εἰς τὸ Δόξα ἰδιομέλου, εἴσοδος, τὸ Φῶς ἰλαρόν, ὁ δὲ κανονάρχης, ἀπελθὼν ἐν τῷ μέσῳ, ἐκφωνεῖ ἀσκεπῆς τὸ προκείμενον τῆς ἡμέρας [εἶπρ. 4], ὑποψιθυρίζων καὶ τοὺς στίχους, εἶτα ἀναγινώσκει τὰς προφητείας, ἐὰν ἔχη ἡ ἡμέρα, εἰδ' οὐ ποιεῖ σχῆμα εἰς τοὺς δύο χοροὺς, ἀπελθὼν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, προσκυνεῖ, εἶτα βαλὼν τὸ κου-

¹⁾ παρεκκλησιάρχης

²⁾ idem.

κούλιόν του, καὶ κατὰ δυσμὰς στραφεῖς, ποιεῖ σχῆμα, καὶ ἀπέρχεται ἐν τῷ στασιδίῳ αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει τὸ Εἴπωμεν πάντες, καὶ τὴν συνήθη ἐκτενήν, ὁ χορὸς τὸ Καταξίωσον, ὁ δὲ ἱερεὺς τὸ Πληρώσωμεν τὴν ἐσπερινήν, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς συναπτῆς. Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν, ἐξέρχεται ὁ ἱερεὺς μετὰ θυμιατοῦ διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν καί, τοῦ κανονάρχου προπορευομένου μετὰ κηρομανουαλίου, ἐξέρχεται μετὰ τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν φαλτῶν ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ ναοῦ, ἐν ᾧ ψάλλομεν τὰ συνήθη τῆς λιτῆς τὰ τροπάρια, ὁ δὲ ἐκκλησιάρχης κλείει εὐθὺς τὴν βασιλικὴν θύραν. Μετὰ δὲ τὴν πλήρωσιν τῶν φαλλομένων τροπαρίων, ἀπελθὼν ὁ ἱερεὺς, καὶ στὰς πρὸ τῆς βασιλικῆς θύρας κατ' ἀνατολάς, λέγει ἐκφώνως τὸ Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου, κ. τ. λ. Τότε ὁ ἐκκλησιάρχης ἀνοίγει πάλιν τὴν βασιλικὴν πύλην, καὶ ὁ ἱερεὺς μνημονεύει, ὧν θέλει ζώντων καὶ τεθνεώτων, μετὰ δὲ τὸ Ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Θεός, καὶ τ. λ., ἀπερχόμενος ἄνωθεν τῶν μανουαλίων τῶν ἐν τῷ μέσῳ, βλέπων κατὰ δυσμὰς, λέγει τὸ Εἰρήνη πάσι, Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνατε, καὶ ἡμῶν κλινόντων τὰς κεφαλὰς, λέγει τὴν εὐχὴν· Δέσποτα πολυέλεε, εἶτα εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ, καὶ ψάλλομεν τὰ στιχηρὰ τοῦ στίχου. Ὁ δὲ ἱερεὺς, χαλάσας τὸ φελώνιον ¹⁾ αὐτοῦ, ἴσταται πλησίον τοῦ ἀριστεροῦ κίονος, βλέπων πρὸς τὸ ἀναλογεῖον τῶν ἄρτων, ἅμα δὲ τὸ εἰπεῖν τὸν ψάλτην τὸ Δόξα, στρέφεται κατ' ἀνατολάς καὶ προσκυνεῖ τρίς, εἶτα ποιήσας κατὰ δυσμὰς σχῆμα τοῖς ἀδελφοῖς, εἰσέρχεται εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, εἶτα τὸ Νῦν ἀπολύεις, ὁ διαβαστής ²⁾ τὸ Τρισάγιον, οἱ ψάλται τὰ [ετρ. 5) συνήθη τοχόντα τροπάρια. Τούτων δὲ ψαλλομένων, ἐξέρχεται ὁ ἱερεὺς διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ θυμιᾷ τοὺς ἄρτους γύρωθεν, σχῆμα μὴ ποιῶν αὐτοῖς, ἄρτος γὰρ ἔτι ἐστὶν ἀπλοῦς καὶ ἀνευλόγητος, εἶτα, θυμιάσας τὸν ἡγούμενον καὶ τὸν τῆς μονῆς ἅγιον, καὶ δοὺς τὸ θυμιατὸν τῷ ἐκκλησιάρχῃ, ἀπέρχεται, ἔνθα τὸ ἀναλογεῖον τῶν ἄρτων, λαβῶν δὲ ἕνα ἀνά χεῖρας, λέγει ἐκφώνως τὴν εὐχὴν. Ὅταν δὲ εἴπη τὸ Αὐτὸς εὐλόγησον καὶ τοὺς ἄρτους τούτους, ποιεῖ, σὺν ᾧ ἀνά χεῖρας ἔχει ἄρτω, σημεῖον σταυροῦ ἄνωθεν τῶν λοιπῶν ἄρτων, καὶ ὅταν εἴπη τὸ Ὅτι σὺ ὁ εὐλογῶν καὶ ἀγιάζων, κατατίθῃς τὸν ἄρτον ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ, καὶ εὐλογεῖ τῇ χειρὶ αὐτοῦ πάντας τοὺς ἄρτους, τὸν τε σῖτον, τὸν οἶνον καὶ τὸν ἔλαιον, εἶτα προσκυνήσας τρίς, καὶ σχῆμα ποιήσας εἰς τοὺς χορούς, εἰσέρχεται ἐν τῷ ἁγίῳ βήματι. Ὁ δὲ διαβαστής ἐκφωνεῖ τρίς τὸ

¹⁾ φενώλην

²⁾ ὁ ἐκκλησιάρχης.

Εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον, Δόξα καὶ νῦν, καὶ Εὐλογήσω τὸν Κύριον, μέχρι τοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν ὑστέρημα τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. Ὁ δὲ πρῶτος χορὸς ψάλλει μετὰ μέλους τὸ Πλούσιοι ἐπτώχευσαν, τοῦτου πληρωθέντος, ὁ ἱερεὺς, στὰς ἔσωθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ βλέπων πρὸς δυσμὰς, ἐκφωνεῖ τὸ Εὐλογία Κυρίου ἐφ' ἡμᾶς τῇ αὐτοῦ χάριτι, καὶ τὰ ἐξῆς, εἰπόντος πρῶτον· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ δὲ κανονάρχης ἀναγινώσκει τὴν ἐπιγραφὴν τῆς ἀναγνώσεως, καὶ εἰς τὸ τέλος αὐτῆς λέγει τὸ Εὐλόγησον, δέσποτα, ὁ δὲ ἱερεὺς τὸ Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, τότε ὁ κανονάρχης εἰπὼν τὸ Ἀμήν, ἀναγινώσκει τὴν ὑπὸ τοῦ ἐκκλησιάρχου ταχθεῖσαν ἀνάγνωσιν ἐν τῷ τετραπόδῳ, εὐρύθμως καὶ εὐτάκτως.

Ἰστέον δέ, ὡς, ὅταν ἀγρυπνία ἐστίν, ἐν τῇ ἐνάρξει τῆς ἀναγνώσεως, τὸ Εὐλόγησον, δέσποτα, ἐκφωνεῖ ὁ κανονάρχης, ἵνα τὸ Εὐλογητὸς ὁ Θεός, εἶπῃ ὁ ἱερεὺς, ὅπερ ἀφήκεν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἑσπερινοῦ [εἰρ. 6], διὰ τὴν τάξιν τῆς ἀγρυπνίας, ὅταν δὲ οὐκ ἔστιν ἀγρυπνία, ἀλλ' ὄρθρος, τὸ Εὐλόγησον, πάτερ, ἐκφωνεῖ καὶ ὁ ἱερεὺς καὶ τὸ Δι' εὐχῶν κ. τ. λ.

[εἰρ. 6]. Περὶ τοῦ πῶς ἐπιτελοῦμεν πάντοτε τὴν καθημερινὴν ἀκολουθίαν, ἑορτῆς τινὸς μὴ τυχούσης.

[εἰρ. 13]. Ἡ ἀκολουθία σαββάτου, ὅταν ἐστὶ Θεὸς Κύριος.

[εἰρ. 16]. Ἡ ἀκολουθία σαββάτου, ἔχοντος Ἀλληλούια.

[εἰρ. 17]. Ἡ ἀκολουθία τῆς κυριακῆς μόνης.

... Τελέσας δὲ ὁ ῥηθεις κανονάρχης τὴν ἀνάγνωσιν, ἐὰν οὐκ ἔχη ἴδιον τέλος ἢ ἀνάγνωσις, οὕτω ποιεῖ τέλος· Τῷ δὲ Θεῷ πρέπει Δόξα, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, Ἀμήν. Ἐἶτα, ἀπελθὼν ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ καὶ προσκυνήσας τρίς, βάλλει σχῆμα εἰς τοὺς χοροὺς καὶ ἀπέρχεται εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. Ὁ δὲ πρῶτος χορὸς λέγει τὸν ἐξάψαλμον ἀργῶς καὶ μετὰ φόβου Θεοῦ, καὶ ὅταν τελειώσῃ τοὺς τρεῖς ψαλμούς, ἐξέρχεται ὁ ἱερεὺς τοῦ βήματος, καὶ στὰς ἀσκεπῆς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, ἀναγινώσκει τὰς ἱλαστηρίους εὐχὰς τοῦ ὄρθρου μυστικῶς. Ἐὰν δὲ ἀγρυπνία γίνεται ἐν κυριακῇ, οὐ λέγομεν τὸν ἐξάψαλμον εὐθὺς μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν, ἀλλὰ ψάλλομεν τὸν τριαδικὸν κανόνα τοῦ τυχόντος ἡγου. Ἐὰν δὲ ἐν τοῖς λοιποῖς Τυπικοῖς οὐχ εὐρίσκεται τοῦτο γινόμενον, ἀλλ' ἡμεῖς ποιῶμεν ἐν τῷ κοινοβίῳ ἡμῶν ἐκ παραδόσεως, τοῦ δὲ κανόνος πληρωθέντος, ψάλλομεν καὶ τὰ συνήθη τριαδικά. Μετὰ δὲ ταῦτα, εὐθὺς τὸν ἐξάψαλμον, καὶ πᾶσαν τὴν συνήθη τοῦ ὄρθρου ἀκολουθίαν, ἥτις

ἀπαρλλάκτως ἐκτελεῖται πάντοτε, καὶ ἀγρυπνίας μὴ τελουμένης. [ετρ-20). Литургия. Ὁ δὲ ἐφημέριος ἱερεὺς, περὶ γ' ὥραν τοῦ ὠρολογίου, λαβὼν τὴν παρὰ τοῦ ἡγουμένου συνήθη εὐλογίαν, ἀπέρχεται ἐν τῷ ναῷ ποιῆσαι τὴν προσκομιδὴν. Ὁ δὲ ἐκκλησιάρχης, προεுτρεπίσας πάντα, μετὰ μικρὸν κρούει τὸ χειροσήμεντρον, καὶ συναχθέντων ἡμῶν ἐν τῷ νάρθηκι, ἀναγινώσκωμεν τὴν τριθέτην, μετὰ τὴν τῆς ς' ὥρας εὐχὴν εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ. Τοῦ δὲ ἱερέως τελέσαντος τὴν προσκομιδὴν καὶ ἀρξαμένου θυμιᾶν τὸ θυσιαστήριον καὶ τὰς ἀγίας εἰκόνας, λέγει ὁ διαβαστὴς τὸ Ἄξιόν ἐστιν, καὶ τὰ λοιπὰ συνήθη, καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν ἀπόλυσιν, καὶ ἐπομένως ἡ θεία λειτουργία. Ἐν δὲ τῷ κοινοβιακῷ ἀναγινώσκει ὁ ἡγούμενος τὴν κατήχησιν τοῦ ἁγίου Θεοδώρου (εἴ ἔχη ἡ ἡμέρα)· ἐν γὰρ ταῖς κοιναῖς ἡμέραις ἀναγινώσκωμεν τὰς κατηχήσεις, ὡς ἔθος, ἐν τῷ τέλει τοῦ ὄρθρου. Ἐν δὲ ταῖς κυριακαῖς καὶ λοιπαῖς Δεσποτικαῖς ἑορταῖς καὶ ἀγίων, ἐν τῷ κοινοβιακῷ τῆς λειτουργίας ἀναγινώσκειν εἰώθαμεν, μετὰ τὴν ταύτης ἀνάγνωσιν, οὐ λέγομεν τὸ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τροπάριον, ἀλλ' εὐθὺς ψάλλει τὸ κοινωνικὸν ὁ ψάλτης. Μετὰ δὲ τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχὴν, ἐὰν ἐστὶ κόλυβον, ψάλλομεν τὸ τροπάριον τοῦ ἁγίου, Δόξα τῷ κοντάκιον αὐτοῦ, Καὶ νῦν, Τῇ πρεσβεῖα, Κύριε, καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τῶν κολύβων ¹⁾, καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν εὐθὺς οἱ ψάλται ἐκφωνοῦσι τὸ Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον γ', [ετρ. 21) καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν ἀπόλυσιν, εἶτα ὁ διαβαστὴς τὸ Εὐλόγησω τὸν Κύριον, καὶ τὸ Ὑψώσω σε, ὁ Θεός μου, ἕως οὗ διανείμῃ ὁ ἱερεὺς τὸ ἀντίδωρον τοῖς ἀδελφοῖς. Εἰσελθὼν δὲ καὶ συστείλας τὰ ἅγια, καὶ τὰ ἴδια ἱμάτια ἐνδυσάμενος, ἐξέρχεται μετὰ μανδύου, καὶ προσκυνήσας ἐνώπιον τῶν ἁγίων θυρῶν, εὐλογεῖ ἡμᾶς. Τοῦ δὲ ἐκκλησιάρχου προπορευομένου μετὰ κηρομανουαλίου, ἀπερχόμεθα σὺν τῷ ἱερεῖ ἐν τῇ τραπέζῃ, τὸ τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς ἀπολυτικὸν ψάλλοντες. Ἐὰν δὲ τις ἑορτὴ τύχη Δεσποτικὴ, ἢ ἁγίου μεγάλου, ψάλλομεν τὸ τῆς ἑορτῆς, τῶν δὲ ἀδελφῶν ἐσθιόντων, γίνεται ἀνάγνωσις ὑπὸ τοῦ κανονάρχου ἐπ' ἄμβωνος, ἀλλὰ καὶ καθεκάστην γίνεται ἀνάγνωσις ἐν τῇ

¹⁾ Εἶτα ὁ ἐκκλησιάρχης τὸ Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, καὶ ψάλλομεν τὴν συνήθη παράκλησιν. Ὅταν γὰρ ποιῶμεν λειτουργίαν ἐν κατολικῷ, οὐ ψάλλομεν τὴν παράκλησιν ἐν τῷ ὀρισμένῳ καιρῷ, ἐξαιρουμένων τὰς ἑορτὰς ἐκεῖνας, ἐν αἷς ποιῶμεν ἀγρυπνίαν· τότε γὰρ διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας οὐ ψάλλομεν αὐτὴν μετὰ τὴν λειτουργίαν, ἀλλὰ τὸ ἑσπέρας μετὰ τὴν ἐνάτην ὥραν τοῦ γοῦν ἱερέως, εἰπόντος ἐν τῷ τέλει τῆς παρακλήσεως τὸ Ἐπάκουσον ἡμῶν, καὶ τὴν ἀκόλουθον ἐκφώνησιν, εὐθὺς ὁ ἐκκλησιάρχης ἐκφωνεῖ τὸ Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου γ' καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν ἀπόλυσιν, οὐ γὰρ λέγονται τὰ λοιπὰ τῆς παρακλήσεως. ὡς καὶ καθ' ἡμέραν, εἶτα ὁ ἐκκλησιάρχης τὸ Εὐλόγησω.

τραπέζῃ, ἰσταμένου τοῦ διαβαστοῦ (τοῦ τυπικᾶρη ὀρίζοντος αὐτήν). Τελέσαντος δὲ ταύτην, κατέρχεται ἐν τῷ τέλει τῆς τραπέζης, καὶ ποιεῖ μικρὰν μετάνοιαν τοῖς ἀδελφοῖς, λέγων τὸ Δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν, ἐν δὲ τῷ μέσῳ αὐτῆς, ποιεῖ ἑτέραν ὁμοίαν, λέγων τὸν αὐτὸν λόγον, πλησίον δὲ γενόμενος τοῦ ἡγουμένου λέγει· Δι' εὐχῶν τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν, καὶ ποιεῖ μεγάλην μετάνοιαν ἐνώπιον αὐτοῦ, παρ' οὗ λαμβάνει εὐλογίαν ἄρτου. Τῶν δὲ ἀδελφῶν φαγόντων, καὶ τοῦ τραπεζάρη συλλέξαντος τὰ τῶν ἄρτων κλάσματα, διὰ κρούσματος τοῦ ἡγουμένου, λέγει τὴν εὐχαριστίαν, ὡς ἔθος κατὰ τὴν ἡμέραν, καὶ ταύτην τελέσαντος, κατέρχεται καὶ ποιεῖ γονυκλισίαν σὺν τῷ τραπεζάρῃ καὶ μαγεῖρω, αἰτῶν συγχώρησιν παρὰ τῶν ἀδελφῶν.

Ἀπὸ δὲ τῆς παρασκευῆς ἑσπέρας μέχρι τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς κυριακῆς, οὐ ποιοῦμεν μεγάλας μετανόιας, οὔτε ἐν τῇ τραπέζῃ, οὔτε ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ σχῆμα μόνον. Ὅμοίως [στρ. 22] ποιοῦμεν καὶ ἀπὸ τῆς λαμπροφόρου ἡμέρας τῆς Ἀναστάσεως μέχρι τῆς Πεντηκοστῆς.

Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι πάντοτε ἐν τῇ τραπέζῃ ἀνάγνωσιν ποιοῦμεν ἀπὸ τῆς Κλίμακος, καὶ ἀπὸ τὸν Ἐφραίμ. Ἐξαιροῦμεν τὰς κυριακάς καὶ Δεσποτικάς ἑορτάς, τότε γὰρ ποιοῦμεν ἐκ τῶν λόγων αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ εἴαν τι ἀπολείπεται ἐκ τῶν βίων τῶν ἁγίων, τῶν ἐν τῷ ὄρθρῳ ἀναγινωσκομένων, ἐν τῇ τραπέζῃ ἀναγινώσκωμεν. Ἐν δὲ τῇ πλάσει τῆς ζύμης ¹⁾ τὰς ὥρας, ἢ τοὺς οἴκους τῆς Παναγίας διαβάζωμεν πάντοτε.

Ἰστέον, ὅτι, ὅταν γίνεται λειτουργία ἐν τῷ καθολικῷ, οὐ ψάλλωμεν τὴν παράκλησιν ἐν τῷ ὠρισμένῳ καιρῷ, ἀλλὰ τὸ ἑσπέρας μετὰ τὴν ἑννάτην ὥραν.

Ἰστέον ἔτι, ὡς ἐν πάσαις ταῖς κυριακαῖς τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἢ πρώτη ἀνάγνωσις μετὰ τὰ τριαδικὰ τίθεται ἀπὸ τὰ Κυριακοδρομία τοῦ ἀοιδίμου Νικηφόρου Θεοτόκη. Καὶ εἰ ἐστὶ μνήμη τινὸς ἁγίου μεγάλου, ἢ δευτέρα τίθεται ἐκ τοῦ βίου αὐτοῦ, εἰδ' οὐ, ἐκ τοῦ εὐαγγελικοῦ Κυριακοδρομίου τοῦ αὐτοῦ Θεοτόκη.

[στρ. 22). Περὶ ἁγίου ἑορταζομένου εἰς ἡ', εἰ τύχοι ἐν μέσῳ ἑβδομάδος.

[στρ. 23). Περὶ ἑορταζομένου ἁγίου εἰς ς' καὶ ἔχοντος εἴσοδον.

¹⁾ πάντοτε ὁ Ἐφραίμ ἀναγινώσκεται.

[стр. 24). Ἐὰν ἐν κυριακῇ τύχῃσι προεόρτια μετὰ ἀγίου, Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν ἑορτῶν.

[стр. 26). Ἐὰν τύχοι Δεσποτικῆ ἑορτῆ ἐν κυριακῇ.

— Εἰ τύχῃσι Θεομητορικαὶ ἑορταὶ ἐν κυριακῇ.

[стр. 28). Περὶ προερτίων καὶ μεθεόρτων τῶν Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν ἑορτῶν, ἐὰν τύχῃσιν ἐν κυριακῇ μετὰ ἀγίου, εἰς ζ' ἑορταζομένου.

[стр. 30). Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν ἑορτῶν, εἰ τύχῃσιν ἐν κυριακῇ.

[стр. 32). Περὶ τῆς ἀποδόσεως Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν ἑορτῶν ἔξω τῆς κυριακῆς.

[стр. 35). Περὶ ἀγίου, ἔχοντος ἀγρυπνίαν, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ.

[стр. 37). Ἐὰν ἅγιος ἑορταζόμενος ἢ τύχοι ἐν ἀποδόσει Δεσποτικῆς ἢ Θεομητορικῆς ἑορτῆς.

[стр. 38). Ἐὰν ἅγιος, ἑορταζόμενος εἰς η', τύχοι ἔξω τῆς κυριακῆς ἐπὶ μεθεόρτοις.

[стр. 39). Περὶ τοῦ πότε οὐ λέγομεν τὴν στιχολογίαν.

— Περὶ τοῦ πότε οὐ ψάλλεται ἡ Τιμιωτέρα, ἀλλὰ μόνη ἡ ἐννάτη τοῦ κανόνος ψδῆ.

[стр. 40). Περὶ τοῦ πῶς ἀναγινώσκεται τὸ Ψαλτήριον.

[стр. 41). Περὶ τοῦ πότε σχολάζει ὁ συνήθης παρακλητικὸς κανὼν τῆς Θεοτόκου ἐν τῷ ἀποδείπνῳ.

[стр. 43). Περὶ τῶν χορῶν τάξεως,

[стр. 44). Ἀρχὴ τοῦ Μηναίου τῶν δώδεκα μηνῶν.

Здѣсь службы положены лишь для праздниковъ и для дней важнѣйшихъ святыхъ, а для обычныхъ дней лишь сдѣланы ссылки, гдѣ искутъ имъ службы, при чемъ весьма нерѣдко ссылки дѣлаются на хирографы, филлады и новыя и старыя Минеи.

Сентябрь. Τῇ δ' τοῦ ἀγίου ἱερομάρτυρος Βαβύλα καὶ τοῦ θεόπτου Μωϋσέως τοῦ προφήτου, ἢ ἀκολουθία αὐτῶν, ὡς ἐν τῷ Μηναίῳ, ἀλλὰ ἡμεῖς ἔχομεν καὶ φυλλάδα τοῦ προφήτου Μωϋσέως εἰς τύπον, καὶ εἰ βούλεται ὁ τυπικάρχης δοξάσαι αὐτόν, λεγέτω καὶ ἐκ τῆς φυλλάδος, ὡς δόξει τῇ τοῦ ἡγουμένου βουλῇ. Ἀλλὰ δὴ καὶ εἰς ὄσους ἄλλους ἀγίους ἔχομεν φυλλάδας, ὁ τυπικάρχης (τῇ τοῦ ἡγουμένου βουλῇ) ποιησάτω τὸ κρεῖττον, ὡς βούλεται [стр. 46).

Τῆ ε' τοῦ ἁγίου προφήτου Ζαχαρίου, τοῦ πατρὸς τοῦ Προδρόμου, ἡ ἀκολουθία ὡς ἐν τῷ Μηναίῳ. Ποιοῦμεν δὲ εἴσοδον καὶ δοξολογίαν. Ὅρα καὶ εἰς τὸ χειρόγραφον Μηναῖον καθίσματα καὶ αἶνους. Ἔχομεν ἅγιον λείψανον, ποιοῦμεν καὶ κόλυβον [стр. 47).

Τῆ ιδ' ἡ παγκόσμιος Ὑψωσις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Ἄπασα ἡ ἀκολουθία, ὡς ἐν τῷ Μηναίῳ εὐρίσκεται. Τοῦτο δὲ μόνον σημειοῦμεν, ὅτι μετὰ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ ὄρθρου λέγομεν Δόξα, Σύ μου σκέπη, ὅπερ εὐρήσεις ὀπίσθεν ἐν τῇ λιτῇ, Καὶ νῦν, πάλιν τὸ αὐτό, εἶτα στίχος Ὑψοῦτε Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν καὶ προσκυνεῖτε, καὶ φάλλομεν Σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ, ὃ εὐρίσκεται ἐν τῷ ἰδίῳ τόπῳ αὐτοῦ, οἱ κανόνες· ὁ μὲν ἐν τῷ Μηναίῳ η', ὁ δὲ ἐν τῷ χειρογράφῳ λαμβικὸς εἰς ς', ὃς ἐστὶ ποίημα τοῦ ἁγίου Παύλου τοῦ Ἐήροποταμινοῦ. Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι ἔθος ἐστὶν ἡμῖν ἀναγινώσκειν ἐν τῷ πρὸ τῆς ἀγρυπνίας ἀποδείπνω, τὸν κανόνα καὶ οἶκους τοῦ Σταυροῦ, ὡς ἐν τῷ Ὁρολογίῳ εὐρίσκονται. Ἡ δὲ λοιπὴ ἀκολουθία πᾶσα, ὡς εἴπομεν, κατὰ τὴν τάξιν τοῦ Μηναίου.

Τῆ ιε' ἡ εὑρεσις τοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου ἐνδόξου ἀποστόλου, πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου καὶ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Νικήτα, ὅστις μετατίθεται εἰς τὰς ις', ἢ ιη' τοῦ παρόντος μηνός, καὶ φάλλονται τὰ τοῦ ἁγίου Στεφάνου μὲ τὴν μεθέορτον ἀκολουθίαν τοῦ τιμίου Σταυροῦ. Εἰ δὲ τύχοι κυριακῆ, προηγοῦνται τὰ ἀναστάσιμα καὶ φάλλονται ὁμοῦ καὶ αἱ τρεῖς ἀκολουθίαι. Ὅρα τὴν ἐρμηνεῖαν ταύτην καὶ τὴν ἀκολουθίαν εἰς τὸ χειρόγραφον. Ἰστέον ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐστὶ καὶ ἡ μνήμη τοῦ ὁσίου Γερασίμου τοῦ ἐκ Λακρηνίτζης καὶ τοῦ ἁγίου Βησσαρίωνος Δαρίσσης, ὧν αἱ ἀκολουθίαι εὐρίσκονται εἰς φυλλάδας εἰς τύπον, καὶ φάλλονται οἷα ἡμέρα βούλεται ὁ τυπικάρχης, σὺν τῇ βουλῇ τοῦ ἡγουμένου. Ἔχομεν καὶ ἅγιον λείψανον τὴν δεξιάν τοῦ ἁγίου Στεφάνου, ποιοῦμεν καὶ κόλυβον [стр. 50).

Τῆ κε' τῆς ὁσίας Εὐφροσύνης, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα τῆς Παρακλητικῆς γ' καὶ τῆς ἁγίας γ', ὁ δὲ ἕτερος αὐτῆς κανὼν λέγεται ἐν τῷ ἀποδείπνω. Ἡ δὲ λοιπὴ ἀκολουθία ὡς ἐν τῷ Μηναίῳ ¹⁾).

Ἰστέον, ὅτι πολλοὶ ἅγιοι ἐν τῷ Μηναίῳ ἄνευ δοξολογίας καὶ ἀργίας, ἔχουσι δύο κανόνας, ὅτινες οὐ φάλλονται καὶ αἱ δύο ἐν τῷ ὄρθρῳ· καὶ γὰρ μόνον τῶν μεγάλων ἁγίων ποιοῦμεν εἰς η' τὸν κανόνα αὐτόν, τῶν δὲ λοιπῶν ἁγίων εἰς ς', ἢ εἰς δ' ποιοῦμεν.

¹⁾ Везде въ Ксеноф. Типиконѣ прибавляется εὐρίσκεται.

Σημειοῦμεν δὲ ἐνταῦθα καὶ τοῦτο (εἰ καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ Τυπικοῦ ἔχομεν γεγραμμένον τὸ αὐτό), ὅτι δηλαδὴ, ἐὰν ὁ τοῦ Μηναίου ἔχη ἰδιόμελον εἰς τὸ Δόξα ὁ ἅγιος ἐν τῷ ἑσπερινῷ ποιῶμεν τὰ στιχηρά αὐτοῦ γ', λέγοντες καὶ ἐκ τῆς Παρακλητικῆς γ', καὶ τὸν κανόνα αὐτοῦ εἰς ε' φάλλομεν, λέγομεν καὶ τὸ ἀπολυτίκιον αὐτοῦ ἐν κυριακῇ, ἢ ἐν προεορτίοις, ἢ ἐν μεθεόρτοις. Ἐὰν δὲ οὐκ ἔχη τὸν κανόνα αὐτοῦ εἰς δ', φάλλομεν καὶ ἀπολυτίκιον αὐτοῦ, οὐ λέγομεν ἐν κυριακῇ καὶ μεθεόρτοις. Ἐὰν δὲ ἔχη δοξολογίαν, ἢ ἡ μὴ ἔχη τὸ λείψανον αὐτοῦ, τότε καὶ τὰ ἐν τῷ ἑσπερινῷ προσόμοια αὐτοῦ εἰς ε' γίνονται. Ὅμοίως καὶ ὁ κανὼν αὐτοῦ λέγεται καὶ τὸ ἀπολυτίκιον καὶ κοντάκιον αὐτοῦ εἰς τὰ Τρισάγια τῶν ὡρῶν. Ἐτι δὲ καὶ ἡ τοῦ κανόνος αὐτοῦ ᾠδὴ ε', κυριακῆς τυχούσης, καὶ ὁ ἀπόστολος καὶ τὸ εὐαγγέλιον αὐτοῦ [στρ. 52, 53].

Октябрь. Εἰς τὴν πρώτην τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀνακίου καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ῥωμανοῦ τοῦ μελωδοῦ. Πᾶσα ἡ ἀκολουθία αὐτῶν, ὡς ἐν τῷ Μηναίῳ. Ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐορτάζομεν καὶ τὴν ἁγίαν Σκέπην τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, ἅπασαν τὴν ἀκολουθίαν αὐτῆς ὅρα εἰς τὸ χειρόγραφον [στρ. 53].

Ἰστέον, ὅτι μετὰ τὴν κυριακὴν τῆς ε' συνόδου τῇ ἐρχομένῃ κυριακῇ φάλλεται καὶ ἡ ἀκολουθία δ' ὁσίων πατέρων, Μακαρίου τοῦ Ῥωμαίου, Γερασίμου τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Κεφαλληνίας, Συμεῶν, τοῦ νέου θεολόγου, καὶ Ἀλεξίου, τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅρα εἰς τὸ χειρόγραφον [στρ. 56].

Τῇ κ' τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Ἀρτεμίου, δοξολογοῦμεν αὐτόν, ὡς καὶ ἐν ὅλῃ τῷ ἁγίῳ τούτῳ Ὅρει, διὸ οὐ ποιῶμεν τὴν αὐτοῦ ἀκολουθίαν, ὡς ἐν τῷ Μηναίῳ, ἀλλ' ὡς ἔχομεν αὐτὴν εἰς τὸ χειρόγραφον βιβλίον. Ἐχομεν καὶ ἅγιον λείψανον, ποιῶμεν καὶ κόλυβον [στρ. 56].

Τῇ κβ' τοῦ ἁγίου καὶ ἰσαποστόλου Ἀβερκίου Ἱεραπόλεως καὶ τῶν ἁγίων ἑπτὰ παιδῶν τῶν ἐν Ἐφέσῳ. Ἡ ἀκολουθία αὐτῶν, ὡς ἐν τῷ νέῳ Μηναίῳ¹⁾, ἐν ᾧ ἔχει καὶ δοξαστικὸν εἰς τοὺς αἴνους Ὅρα καὶ κοντάκιον τῶν ἑπτὰ παιδῶν εἰς τὸ χειρόγραφον [στρ. 57].

Ноябрь. Τῇ κε' τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Αἰκατερίνης καὶ τοῦ μεγαλομάρτυρος Μερκουρίου. Ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ γράφουσι τὰ Μη-

¹⁾ Ксенофскія Типиконъ εὐρίσκεται, ἀλλ' εἰς τοὺς αἴνους οὐκ ἔχει ἰδιόμελον, εἰς τὸ Δόξα, ὅθεν λέγε τὸ εἰς τὸν στίχον ὅπισθεν. Δεῦτε πᾶσα κτίσις.

ναία ἀπόδοσιν τῆς ἑορτῆς, ἡμεῖς δὲ ἔχοντες ¹⁾ τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης φυλλάδαυ τοῦ τύπου, ποιουόμεν τὴν ἀπόδοσιν κατὰ τὴν εἰκοστὴν τοῦ παρόντος, φάλλοντες τοὺς κανόνας τῶν ὁσίων ἐν τοῖς ἀποδείπνοις. Ὁ δὲ τυπικάρης σὺν τοῦ ἡγουμένου βουλῆ ποιησάτωσαν, ὡς οἶδασι, τὴν ἀκολουθίαν τῆς ἁγίας καὶ τοῦ ἁγίου Μερκουρίου. Ποιοῦμεν εἴσοδον καὶ κόλυβα τῶν ἁγίων, ἀρχίαν δὲ οὐ ποιουόμεν [стр. 64].

Εἰς τὰς κη' ἑορτάζονται καὶ οἱ ἅγιοι πεντεκαίδεκα ἱερομάρτυρες οἱ ἐν Τιβεριουπόλει τῇ καλουμένῃ Στρουμνίτση. Ἔχομεν φυλλάδαυ εἰς τύπον [стр. 65].

Декабрь. Τῇ θ' ἡ σύλληψις τῆς ἁγίας Ἄννης καὶ ἡ ἀνάμνησις τῶν ἐγκαινίων. По поводу послѣдняго внизу сдѣлано примѣчаніе: Ἰστέον, ὅτι οὐδὲν τῶν ἐγκαινίων λέγομεν νῦν· προεφάληθησαν γὰρ κατὰ τὴν ιγ' τοῦ Σεπτεμβρίου [стр. 66].

Декабрь 28. Τοῦ ἁγίου ἐνδόξου ἀποστόλου, πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχidiaκόνου Στεφάνου (καὶ θερμοτάτου προστάτου τοῦ ἱεροῦ τούτου κοινοβίου Κωνσταμονίτου). Πᾶσα ἡ ἀκολουθία αὐτοῦ, ὡς ἐν τῷ χειρογράφῳ εὐρίσκειται [стр. 79].

Если Благовѣщеніе въ недѣлю крестопоклонную приходитя, то совершается литургія Златоуста [стр. 119].

Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τύχοι τῇ ἁγία καὶ
μεγάλῃ παρασκευῇ·

[стр. 133]. Τὰς δὲ μεγάλας ὥρας, ἐπειδὴ μέλλει νὰ γίνη ἡ λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου ταχύτερον, φάλλονται τὴν μεγάλην πέμπτην, ὁμοῦ μὲ τὰ τροπάρια, ἀναγνώσματα, ἀποστόλους καὶ εὐαγγέλια. Ἡμεῖς δὲ φάλλομεν κατ' αὐτὴν τὴν ἰδίαν ἡμέραν τῆς μεγάλης παρασκευῆς κατὰ τὸν παλαιὸν τύπον.

Σημαίνει δὲ κατὰ τὴν β' ὥραν τῆς ἡμέρας καὶ ποιεῖ ὁ ἱερεὺς Εὐλόγητόν, ὡς ἔθος, καὶ φάλλομεν αὐτάς. Ἐν τῇ τριθέκτῃ τίθεται ἀνάγνωσις ἐκ τῶν παθῶν τοῦ Κυρίου, καὶ μετὰ τὴν σ' ὥραν, ὅταν ἀρχίσῃ ὁ διαβαστὴς τὴν θ' ὥραν, ὁ ἐφημέριος λαμβάνει καιρὸν διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ Χρυσοστόμου, ἐν ἣ φάλλονται τὰ τυπικά. Ἐν τοῖς μακαρισμοῖς, ἡ γ' καὶ σ' ὥρῃ τῆς ἑορτῆς, εἰσοδικὸν τῆς ἑορτῆς, ἀπόστολον, εὐαγγέλιον καὶ κοινωνικὸν τῆς ἑορτῆς, καὶ καθεξῆς ἡ θεία λει-

¹⁾ λείψανον τοῦ ἁγίου Μερκουρίου, ποιουόμεν τὴν ἀπόδοσιν τῆς ἑορτῆς κατὰ τὴν κς' τοῦ παρόντος, φάλλοντες τοὺς κανόνας τῶν ἁγίων ἐν τοῖς ἀποδείπνοις (См. далѣе опис. этого Типикона стр. 533).

τουργία τοῦ Χρυσοστόμου. Λέγομεν δὲ εἰς τὰς μεγάλας ὥρας τροπάριον τῆς ἡμέρας καὶ [σπρ. 134] τῆς ἑορτῆς, ὁμοίως καὶ κοντάκια εἰς τὰ τρισάγια. Μετὰ δὲ τὴν δ' ὥραν τὸ Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου, χύμα, τὸ Ἄνες, ἄφες, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστὶν, κοντάκια τὰ ἀμφοτέρα, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', τὸ Παναγία Τριάς, Δόξα καὶ νῦν καὶ ἀπόλυσις· τὸ γὰρ Εὐλόγησω τὸν Κύριον, οὐ λέγομεν νῦν, διὰ τὸ λέγεσθαι αὐτὸ ἐν τῇ λειτουργίᾳ. Εἰς τὴν τράπεζαν οἶνον μόνον καταλύει.

Περὶ δὲ ὥραν δεκάτην τῆς ἡμέρας ποιούμεν ἑσπερινόν, ἐν ᾧ ἀποδίδομεν καὶ τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους δέκα, καὶ ψάλλομεν τὰ ἰδιόμελα τῆς ἡμέρας, τὸν πρῶτον, τοὺς τρεῖς δευτέρους, τοὺς δύο πλ. β' καὶ τῆς ἑορτῆς τὸ Βουλὴν προαιώνιον, κ. τ. λ. εἰς δ', Δόξα ἤχος πλ. β'. Φοβερὸν καὶ παράδοξον μυστήριον, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἤχος ὁ αὐτός· Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ Γαβριήλ, εἴσοδος, τὰ γ' ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας, τὸν ἀπόστολον, εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας, τὸ Εἴπωμεν πάντες, Καταξίωσον, Κύριε, τὸ Πληρώσωμεν καὶ τὰ ἀπόστιχα, ἤχος β'. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σε νεκρὸν κ. τ. λ. μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα, ἤχος πλ. δ' τῆς ἑορτῆς· Εὐφραυνέσθωσαν οἱ οὐρανοί, Καὶ νῦν, Σὲ τὸν ἀναβαλλόμενον, ἐν ᾧ εὐγάνομεν καὶ τὸν ἐπιτάφιον, καὶ θέτομεν αὐτὸν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, κατὰ τὴν συνήθειαν, καὶ ἀσπάζονται οἱ ἀδελφοὶ δύο δύο, κατὰ τάξιν, εἶτα τὸ Νῦν ἀπολύεις, τροπάριον· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, Ταῖς μυροφόροις γυναιξί καὶ Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῷ ἀγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ.

[σπρ. 135]. Χρὴ εἰδέναι, ὅτι εἰ τόχοι ὁ Εὐαγγελισμὸς τῷ ἀγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ, τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ, εἰς τὸν ἑσπερινὸν ἰστώμεν στίχους ς' καὶ ψάλλομεν τὰ εἰς τὸν ἑσπερινὸν τῆς μεγάλης παρασκευῆς ἰδιόμελα εἰς ς', τὸν πρῶτον, τοὺς τρεῖς δευτέρους, καὶ τοὺς δύο πλ. β', Δόξα ἤχος πλ. β'. Φοβερὸν καὶ παράδοξον, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς· Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὰ ἀναγνώσματα, ἀπόστολον καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας, τὸ Εἴπωμεν πάντες κ. τ. λ. Εἰς τὰ ἀπόστιχα τῆς ἡμέρας ἤχος β'. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σε νεκρὸν κ. τ. λ. μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα τῆς ἑορτῆς· Τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον, Καὶ νῦν τῆς ἡμέρας· Σὲ τὸν ἀναβαλλόμενον, ἐν ᾧ εὐγάνομεν καὶ τὸν ἐπιτάφιον, κατὰ τὴν συνήθειαν, καὶ ἀσπάζονται οἱ

ἀδελφοὶ δύο δύο κατὰ τάξιν, εἶτα τὸ Νῦν ἀπολύεις, Τρισάγιον, ἀπολυτικίον· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, Ταῖς μυροφόροις γυναιξί, Σοφία καὶ ἀπόλυσις.

Περὶ δὲ ὦραν β' τῆς νυκτός, σημαίνει τὰς βαρέας καὶ τὸ σιδηροῦν καὶ ἀναγινώσκωμεν τὸ ἀπόδειπνον, ἐν ᾧ ψάλλομεν καὶ τὸν θρηνητικὸν κανόνα τῆς Θεοτόκου, εὐρισκόμενον ἐν τῇ Κατηχήσει, εἶτα ἀρχόμεθα τὸν μέγαν ἑσπερινόν. Ἐν δὲ τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ, μετὰ τὸν προοιμιακόν, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ἢ καὶ ψάλλομεν τὰ προσόμοια τῆς ἑορτῆς· Βουλὴν προαιώνιον κ. τ. λ. εἰς ὀκτώ, Δόξα καὶ νῦν· Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, εἰσοδος, προκειμένον· Τίς Θεὸς μέγας, ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὴν λιτὴν τῆς ἑορτῆς, εἰς τὰ ἀπόστιχα τῆς ἑορτῆς, τροπάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ γ' καὶ ἡ εὐλόγησις τῶν ἄρτων καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἑορτῆς [στρ. 136], εἶτα τὸν ἐξάψαλμον, τὸ Θεὸς Κύριος καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν, τροπάρια· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, Ταῖς μυροφόροις γυναιξί, καὶ τῆς ἑορτῆς δις· Σήμερον τῆς σωτηρίας, εἶτα λέγομεν τὸν Ἄμωμον, ἔνθα μοιράζονται καὶ τὰ κηρία τοῖς ἀδελφοῖς. Εἶτα ψάλλομεν καὶ τὰ ἐγκώμια τοῦ ἐπιταφίου, εἰς στάσεις τρεῖς, εἰς πᾶσαν στάσιν θυμιάζουσι καὶ γίνεται αἵτησις. Πληρωθέντων δὲ τῶν ἐγκωμίων, εὐθὺς ἀρχόμεθα τὰ ἀναστάσιμα εὐλογητάρια· Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος, εἶτα κάθισμα τῆς ἡμέρας· Σινδόνι καθαρᾷ, Δόξα τῆς ἑορτῆς· Ὁ μέγας στρατηγός, Καὶ νῦν τῆς ἡμέρας τὸ ἕτερον· Ἐξέστησαν χοροί, καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας, εἶτα ὁ πολυέλεος καὶ τὰ καθίσματα τῆς ἑορτῆς, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκειμένον καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς, τὸν ν' καὶ στιχηρὸν τῆς ἑορτῆς, οἱ κανόνες τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ἢ καὶ τῆς ἡμέρας μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ἢ, καταβασίας, τοὺς εἰρμούς τῶν δύο κανόνων, ἀπὸ γ' ᾠδῆς, κοντάκιον καὶ οἶκον τῆς ἡμέρας, εἶτα κάθισμα τῆς ἑορτῆς, Δόξα τῆς ἡμέρας, Καὶ νῦν, πάλιν τῆς ἑορτῆς τὸ ἕτερον, ἀφ' ε' κοντάκιον καὶ οἶκον τῆς ἑορτῆς. Ἡ Τιμιωτέρα οὐ στιχολογεῖται, τὸ Ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐξαποστειλάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ γ', εἰς τοὺς αἶνους, Πᾶσα πνοή, ἰστώμεν στίχους ε' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἰδιόμελα τῆς ἡμέρας, τοὺς τρεῖς δευτέρους, καὶ τῆς ἑορτῆς προσόμοια γ' ἤχος α', Δόξα τῆς ἡμέρας ἤχος πλ. β'. Ἡτήσατο Ἰωσήφ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ἤχος πλ. δ'. Εὐφραίνεσθωσαν οἱ οὐρανοί, δοξολογία μεγάλη· ὁ δὲ πρῶτος τῶν ἱερέων ἀλλάσσει πᾶσαν τὴν ἱερατικὴν στολὴν αὐτοῦ, καὶ οἱ λοιποὶ μόνον τὰ ἐπιτραχήλια καὶ φελώνια, αἴρουσι τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον καὶ τὸν ἐπι-

τάφιον, εἰς τὸ τελευταῖον Τρισάγιον καὶ εἰσοδεύουσι, ποιῶντες [ετρ. 137] λιτανεῖαν γύρωθεν τῆς ἐκκλησίας, ἔνθα μνημονεύουσι. Α'. εἰς τὸν δεξιὸν χορὸν· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, δεόμεθά σου, ἐπάκουσον καὶ ἐλέησον. Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν. Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν (δεῖνος). Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ πατρὸς ἡμῶν . . . ἱερομονάχου, καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότητος. Ὁ ἡγούμενος· Ὅτι ἐλεήμων. Β'. Ὅπισθεν τοῦ ἀγίου βήματος· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, δεόμεθά σου ἐπάκουσον καὶ ἐλέησον. Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν μακαρίων καὶ ἀοιδίμων κτητόρων τῆς μονῆς ταύτης, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν προαναπαυσασμένων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν, τῶν ἐνθάδε κειμένων καὶ ἀπανταχοῦ ὀρθοδόξων. Ὁ ἐφημέριος· Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις. Γ'. Εἰς τὸν ἀριστερὸν χορὸν· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου . . . Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλεύσεως, ζωῆς, εἰρήνης, υἰείας, σωτηρίας, συγχωρήσεως καὶ ἀφέσεως ἀμαρτιῶν τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, τῶν ἐπιτρόπων καὶ συνδρομητῶν τῆς ἀγίας μονῆς ταύτης, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν, τῶν κατοικούντων καὶ εὐρισκομένων ἐν τῷ ἀγιωνόμῳ Ὁρει τούτῳ. Ὁ β' ἱερεύς· Ὅτι ἐλεήμων. Δ'. Εἰς τὸν νάρθηκα· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα . . . Ἔτι δεόμεθα καὶ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, τῶν [ετρ. 138] ἐν ταῖς διακονίαις ὄντων, καὶ πάντων τῶν ἐλεούντων καὶ διακονούντων καὶ διακονησάντων ἡμῖν ἐν τῇ ἀγίᾳ μονῇ ταύτῃ. Ὁ γ' ἱερεύς· Ὅτι ἐλεήμων. Εἶτα εἰσέρχονται εἰς τὸν ναόν, φθάσαντες δὲ εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ, ἐκφωνεῖ ὁ ἡγούμενος· Σοφία, ὀρθοί, χαράττων σταυροῦ τύπον μετὰ τοῦ εὐαγγελίου, εἶτα εἰσερχόμενοι ἐν τῷ ἱερῷ, ψάλλουσιν· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, Ὅτε κατήλθες πρὸς τὸν θάνατον, Ταῖς μυροφόροις γυναῖξί. Τούτων δὲ ψαλλομένων, γυρίζουσι τρεῖς τὴν ἀγίαν τράπεζαν, εἶτα θέτουσι τὸν ἅγιον ἐπιτάφιον ἐπάνωθεν τῆς ἀγίας τραπέζης. Καὶ εὐθὺς ὁ κανονάρχης λέγει τὸ τροπάριον τῆς προφητείας ἡμοῦ καὶ τὴν προφητείαν, καὶ τὸν ἀπόστολον, καὶ τοὺς στίχους, καὶ τὸ εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Τῇ ἐπαύριον, ἣτις ἐστὶ μετὰ τὴν παρασκευὴν, Εἴπωμεν πάντες κ. τ. λ., καὶ ἀπόλυσις, λέγομεν καὶ τὴν πρώτην ὥραν, τροπάρια τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ἑορτῆς, ὁμοίως καὶ κοντάκια εἰς τὰ Τρισάγια.

Περὶ δὲ ε' ὥραν τῆς ἡμέρας σημαίνει διὰ τὴν λειτουργίαν, καὶ ποιήσαντος τοῦ ἱερέως εὐλογητόν, ἀναγινώσκωμεν τὰς ὥρας, τὴν τριθέκτην, ἐνάτην καὶ τὰ τυπικά. Ὁ δὲ ἱερεύς ποιεῖ τὴν προσκομιδὴν,

εἶτα· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὁ δὲ ἡγούμενος λέγει τὸν προοιμιακόν, καὶ καθεξῆς ὁ ἐσπερινός. Εἰς δὲ τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ι', ἀναστάσιμα δ', τοῦ μεγάλου σαββάτου γ', καὶ τῆς ἑορτῆς, Βουλὴν προαιώνιον γ', Δόξα, Τὴν σήμερον μυστικῶς, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς· Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ. εἴσοδος, τὸ Φῶς ἰλαρόν, καὶ τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας ἅπαντα [στρ. 139), ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ λέγομεν τοὺς στίχους· Τὸν Κύριον ὑμνεῖτε, μετὰ δὲ τὴν τούτων συμπλήρωσιν, ἡ συναπτὴ, ἀντὶ δὲ τοῦ Τρισαγίου· Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, ἀπόστολος πρῶτον τῆς ἡμέρας, εἶτα τῆς ἑορτῆς, ἀντὶ δὲ τοῦ Ἀλληλούια, λέγομεν τοὺς στίχους· Ἀνάστα, ὁ Θεός, κρίνων τὴν γῆν, εὐαγγέλιον, πρῶτον τῆς ἡμέρας, εἶτα τῆς ἑορτῆς, ἀντὶ δὲ τοῦ χερουβικοῦ, τὸ Σιγησάτω πᾶσα σὰρξ καὶ καθεξῆς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, κοινωνικὸν τῆς ἑορτῆς καὶ τῆς ἡμέρας. Εἰς τὴν τράπεζαν οἶνον μόνον καταλύομεν.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι οἷα ἡμέρα τύχη ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς μεγάλης ἐβδομάδος, καταλύομεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον, ἐκτὸς τῆς μεγάλης παρασκευῆς καὶ τοῦ μεγάλου σαββάτου, τότε οἶνον μόνον καταλύομεν.

Δεῖ εἰδέναι, ὡς. ἐν ᾗ ἂν ἡμέρα τύχη ἡ ἑορτὴ τοῦ θείου Εὐαγγελισμοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ μ' ἢ κυριακῇ, ἢ ἐν ἄλλῃ ἡμέρᾳ, ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου τελεῖται.

Ἰστέον δ' ἔτι, ὅτι τῇ μεγάλῃ δευτέρᾳ, τῇ μεγάλῃ τρίτῃ, τῇ μεγάλῃ τετάρτῃ καὶ τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ, εἰ τύχοι ἡ ἑορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ποιῶμεν τελείαν λειτουργίαν τοῦ Χρυσοστόμου. Εἰ δὲ πάλιν τύχοι ἡ τοιαύτη ἑορτὴ τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ, ἢ τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ, τελεῖται ἡ θεία λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τύχοι τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ Πάσχα.

(στρ. 140). Χρὴ εἰδέναι, ὅτι, ἐὰν τύχη ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ Πάσχα, ἐσπέρας τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν ἀναστάσιμα γ', τοῦ μεγάλου σαββάτου γ', καὶ τῆς ἑορτῆς ἰδιόμελα τοὺς δ' τετάρτους, τὰ ἐν τῷ ἀποστίχῳ, Δόξα τῆς ἡμέρας, ἦχος πλ. β'. Τὴν σήμερον μυστικῶς, Καὶ νῦν, τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτός· Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ Φῶς ἰλαρόν, προκείμενον δὲ οὐ λέγεται, ἀλλ' εὐθὺς ὁ ἱερεύς· Σοφία, καὶ ἀναγινώσκομεν τὸ πρῶτον ἀνάγνωσμα τῆς ἡμέρας, εἶτα τὰ γ' ἀναγνώσματα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ

τὰ λοιπὰ ἀναγνώσματα τοῦ Πάσχα, κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν, καὶ ἡ λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

Εἰς τὴν παννουχίδα, ἤτοι εἰς τὴν ἀγρυπνίαν τοῦ μεγάλου σαββάτου, ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ἡ' καὶ ὁ κανὼν τῆς ἡμέρας εἰς ἡ' μετὰ τῶν εἰρμῶν, καταβασία, τὸν εἰρμὸν τῆς ἑορτῆς καὶ τῆς ἡμέρας, ἀπὸ γ' ᾠδῆς τὸ τῆς ἑορτῆς κοντάκιον καὶ τὸν οἶκον, εἶτα καθίσματα τῆς ἡμέρας, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσις αὐτῆς, ἀφ' ε' κοντάκιον τῆς ἡμέρας καὶ οἶκος, λέγομεν καὶ τὸν Συναξαριστὴν τῆς ἑορτῆς. Ἐν τῇ θ' ᾠδῇ οὐ στιχολογεῖται ἡ Τιμιωτέρα, μετὰ τὴν ἐνάτην Τρισάγιον, τροπάριον· Ὅτε κατήλθες πρὸς τὸν θάνατον, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἡ ἕκτενῆ καὶ ἀπόλυσις τῆς ἡμέρας, ἐν ᾗ ὁ ἐκκλησιάρχης διανέμει τὰ κηρία, ὁ δὲ κανδηλάπτης σημαίνει. Τίθεται δὲ (εἰ ἔχει ἡ ὥρα) ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας, καὶ τελεσθείσης, ἐξερχόμεθα ποιῆσαι τὴν ἀνάστασιν, ἀπαραλλάκτως, ὡς ἐδηλώσαμεν ἐν τῇ κυριακῇ τοῦ Πάσχα, ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ Πεντηκοσταρίου τοῦ παρόντος Τυπικοῦ. Μετὰ τὸ εἰπεῖν δεκάκις [στρ. 141] τὸ Χριστὸς ἀνέστη, εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ, ψάλλοντες· Καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι, μέχρι τοῦ εἰσελθεῖν τὸν ἱερέα εἰς τὸ ἱερατεῖον. Εἰσελθὼν δὲ ἐκφωνεῖ τὸ Δόξα, καὶ ὁ χορὸς τὸ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τροπάριον· Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον, Καὶ νῦν, πάλιν τὸ αὐτό, εἶτα ἡ συναπτή, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ἀρχόμεθα τοῦ κανόνος τοῦ Πάσχα μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ἡ', καὶ τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ἡ', καταβασία, τοὺς εἰρμούς τῶν δύο κανόνων, ἀπὸ γ' ᾠδῆς τὸ Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον, καὶ κοντάκιον τοῦ Πάσχα, καὶ τὸν οἶκον, εἶτα καθίσμα τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσιν καὶ τὸν οἶκον καὶ τὸ Συναξάριον τοῦ Πάσχα, εἶτα προκείμενον τῆς ἑορτῆς· Εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν ἕξ ἡμέρας, Πᾶσα πνοή καὶ εὐαγγέλιον τῆς Θεοτόκου, εἶτα τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεαζάμενοι, ἐκ τρίτου, καὶ τὸ Ἀναστάς ὁ Ἰησοῦς, ὡς ἔθος, εἶτα ἡ ζ' ᾠδῆ κ. τ. λ. Ἐν τῇ θ' ᾠδῇ, τὰ μεγαλυνάρια τοῦ Πάσχα καὶ τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν τροπαρίων, ἕξαποστειλάριον τοῦ Πάσχα ἄπαξ, καὶ τῆς ἑορτῆς δις. Εἰς τοὺς αἶνους, Πᾶσα πνοή, καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἀνστάσιμα δ', καὶ τῆς ἑορτῆς δ', εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον, ἃ εἰσὶν ἐν τῇ λιτῇ, δευτεροῦντες τὸ α', λέγοντες καὶ τοὺς στίχους αὐτῶν, ἔπειτα, Ἀναστήτω, ὁ Θεός, καὶ εὐθύς τὰ τοῦ Πάσχα στιχηρὰ μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα, τῆς ἑορτῆς, ἦχος πλ. δ'. Εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοί, Καὶ νῦν, τὸ Ἀναστάσεως ἡμέρα, τὸ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, ἕως οὗ γίνεται ὁ ἀσπασμός, ἡ κατήχησις τοῦ Χρυσοστόμου,

ἡ ἔκτενή καὶ ἀπόλυσις, αἱ δὲ ὄραι ἀναγινώσκονται, ὡς εἰσὶ τεταγμέ-
ναι ἐν τῇ κυριακῇ τοῦ Πάσχα [στρ. 142), καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν
τὰ ἀντίφωνα τοῦ Πάσχα, μετὰ δὲ τὴν εἴσοδον καὶ τὸ τοῦ Πάσχα εἰ-
σοδικόν, τὸ Χριστὸς ἀνέστη, εἶτα Δόξα, τροπάριον τῆς ἑορτῆς· Σήμε-
ρον τῆς σωτηρίας, Καὶ νῦν, Εἰ καὶ ἐν τάφῳ, ἀντὶ δὲ τοῦ Τρισαγίου,
τὸ Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, ἀπόστολον καὶ εὐαγγέλιον, πρῶτον
τοῦ Πάσχα, εἶτα τῆς ἑορτῆς. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου,
κοινωνικὸν τῆς ἑορτῆς καὶ τοῦ Πάσχα.

Если Благовѣщеніе приходилось въ понедѣльникъ свѣтлой
недѣли, то совершались двѣ вечерни—малая и великая. На ма-
лой вечерни безъ входа пѣли «Кто Богъ велиій, яко Богъ», а
на великой—положены входъ, великіѣ прокимень, пареміи и
чтеніе евангелія [στρ. 143).

Τῇ κα' (τ. ε. Μαῖα) τῶν ἁγίων ἐνδόξων θεοσέπτων μεγάλων
βασιλέων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, ἡμεῖς ἔχομεν καὶ τούτους (μετὰ
τὸν πρωτομάρτυρα Στέφανον) προστάτας καὶ κτήτορας τῆς μονῆς ἡμῶν,
διὸ ποιοῦμεν ἀφεύκτως ἀγρυπνίαν, ἐὰν δὲ τύχη ἐν μιᾷ τῶν Δεσποτι-
κῶν ἑορτῶν, ἴρα τὰς ἐρμηνείας ὀπισθεν τοῦ Θεολόγου καὶ ποιήσον.
Ἡ ἀκολουθία, ὡς ἐν τῷ Μηναίῳ καὶ εἰς χειρόγραφον, ἔχομεν καὶ λεί-
ψανα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ποιοῦμεν καὶ κόλυβα [στρ. 160).

[στρ. 177). Ἑρμηνεία εἰς πᾶσαν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Τριψ-
δίου.

[στρ. 195). Τῇ ἁγία καὶ μεγάλη παρασκευῇ. Περὶ ὧραν β'
σημαίνει ὁ κανδηλάπτης, καὶ ἀναγινώσκουμεν τὰς μεγάλας ὥρας, ὡς
ἐν τῷ Τριψδίῳ κάλλιστα εὐρίσκονται. Εἰς δὲ τὰ τέλη τῶν εὐαγγελίων
αὐτῶν οὐ λέγομεν τὸ Δόξα τῇ μακροθυμίᾳ σου, Κύριε, ἀλλ' οὐδὲ ὁ
ἱερεὺς λέγει ἐν ἐνάρξει αὐτῶν τὸ Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι ἡμᾶς.
Μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν τῆς ἐννάτης, λέγομεν τὴν κατήχησιν τοῦ ἁγίου
Θεοδώρου, εἶτα εὐθὺς τὸ Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ
βασιλείᾳ σου, καὶ τὰ συνήθη, μετὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν τὸ κοντάκιον, τὸ
Κύριε ἐλέησον μ', τὸ Εὐλόγησω τὸν Κύριον μόνον καὶ ἀπόλυσις.

Περὶ δὲ ὧραν ι' σημαίνει πάλιν, καὶ φάλλομεν τὸν ἐσπερινόν,
εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἀλλάσσει πορφυρᾶν στολήν,
μετὰ δὲ τὸ Πληρώσωμεν, αἴρεται ἡ Σταύρωσις, καὶ τίθεται ἡ Ἀπο-
καθίλωσις. Εἰς δὲ τὰ ἀπόστιχα, τοῦ ψάλτου ψάλλοντος τὸ α' τροπά-
ριον, ἐξέρχονται οἱ ἱερεῖς διὰ τῆς βορείου πύλης, ἐνδεδομένοι φελώνια,

καὶ κατέχοντες ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν τὴν τοῦ ἐπιταφίου ἱεράν σινδῶνα (προπορευομένων μανουαλίων μετὰ ἀπτομένων κηρίων) καὶ ἐρχόμενοι, ἵστανται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ καὶ εὐλαβῶς αὐτὴν καὶ εὐτάκτως τιθέασιν ἐν τῷ προκεκοσμηθέντι κραββάτῳ, εἶτα, τῶν τροπαρίων ψαλλομένων, προσκυνοῦσι τὸν ἐπιτάφιον, δύο δύο τῶν ἀδελφῶν καὶ ἀσπάζονται, εἶτα Τρισάγιον, καὶ τὸ Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, μόνον [стр. 196] ἀπαξ· ἀΐρομεν δὲ τὴν Ἀποκαθήλωσιν καὶ τίθεμεν τὴν ἐπιτάφιον εἰκόνα. Τὸ ἑσπέρας ψάλλομεν ἐν τῷ ἀποδείπνῳ τὸν θρηνητικὸν κανόνα τῆς Θεοτόκου, ὃνπερ ἔχει ἡ Κατήχησις τοῦ ἁγίου Θεοδώρου.

Ἐν δὲ τῷ ὄρθρῳ, μετὰ τὸν ἐξάψαλμον, τὸ Θεὸς Κύριος, καὶ τὰ τρία τροπάρια, ἃ ἔχει τὸ Τριψῆδιον ¹⁾, εἶτα λέγομεν τὸν Ἄμωμον, ἕως νὰ φορέσουν οἱ ἱερεῖς φελώνια καὶ πετραχήλια, καὶ ἐλθόντες, ἔνθα ὁ τοῦ ἐπιταφίου ἱερὸς κράββατος, καὶ γύρωθεν θυμιάσας ὁ ἱεροδιάκων ²⁾, ψάλλει ³⁾ ὁ ἡγούμενος τὸ α' τροπάριον· Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ, εἶτα ψάλλουσι καὶ οἱ ἱερεῖς, ⁴⁾, καὶ οἱ χοροὶ τὰ λοιπά. Ὁ δὲ διάκων ⁵⁾ θυμιᾷ τὸν ναὸν καὶ τοὺς ἀδελφούς, κατὰ στάσιν δὲ γίνεται συναπτὴ, καὶ πάλιν ὁ ἱεροδιάκων, ἢ ἕτερος τῶν ἱερέων, ποιεῖ τὴν αὐτὴν τάξιν καὶ θυμιᾷ ἐν ἐκάστη στάσει ⁶⁾, καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία, ὡς ἐν τῷ Τριψῆδιῳ. Ὅταν δὲ ἀρξῶνται οἱ χοροὶ τῆς μεγάλης δοξολογίας, ἐνδύονται πάντες οἱ ἱερεῖς καὶ τελεσθεΐσης αὐτῆς, αἴρουσι τὸν ἐπιτάφιον, ψάλλοντες τὸ Ἅγιος ὁ Θεὸς ἀργῶς πάνυ, καὶ ἐξελθόντες διὰ τῶν βασιλικῶν πυλῶν (προπορευομένων ἀδελφῶν μετὰ μανουαλίων ἀπτομένων καὶ καυστρίων μετὰ εὐώδους θυμιάματος), λιτανεύουσι κύκλῳ τοῦ ναοῦ. Ὁ δὲ ἡγούμενος ⁷⁾, ἢ ἐφημέριος ἱερεὺς προπορεύεται, κατέχων τῇ μὲν δεξιᾷ χειρὶ θυμιατόν, τῇ δὲ ἀριστερᾷ τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον ἐπὶ τῷ στήθει αὐτοῦ. Εἰσελθόντες δὲ ἐν τῷ ναῷ, ἐκφωνεῖ ὁ ἡγούμενος, ἢ ὁ ἐφημέριος ἱερεὺς, τὸ Σοφία, ὄρθοί. Οἱ δὲ λοιποὶ ἱερεῖς, ἄραντες τὴν σινδῶνα τοῦ ἐπιταφίου, εἰσέρχονται τῷ βήματι διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν, ψάλλοντες· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, ἕως τοῦ Κηδεύσας ἀπέθετο, ἄλλα δὲ [стр. 197] τροπάρια οὐ ψάλλομεν, ἀλλ' εὐθὺς λέγομεν τὴν προφητείαν, τὸν ἀπόστολον, τὸ εὐαγγέλιον ὁ ἱερεὺς, τὴν ἐκτενήν καὶ τὴν ἀπόλυσιν. Ἡ α' ὥρα μετὰ τῶν τριῶν τροπαρίων καὶ τοῦ

¹⁾ Ксенофонт. Тип. Ὁ δὲ ἐφημέριος ἱερεὺς ἐνδύεται στολὴν ἐρυθρὰν καὶ ἐλθόντων, ἔνθα ὁ τοῦ ἐπιταφίου ἱερὸς κράββατος, καὶ γύρωθεν и т. д. ²⁾ НѢТЬ. ³⁾ ψάλλει τὸ τροπάριον· Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ ⁴⁾ НѢТЬ καὶ οἱ ἱερεῖς ⁵⁾ ὁ ἐφημέριος ἱερεὺς ⁶⁾ τάξει ⁷⁾ НѢТЬ.

κοντακίου. Περί δὲ ὥραν ¹⁾ α' σημαίνει καὶ ἀναγινώσκωμεν τὰς ὥρας, λέγοντες τροπάριον, τῇ μὲν γ' τὸ Ὁ εὐσχήμων, τῇ δὲ ς' τὸ Ὅτε κατῆλθες, καὶ τῇ θ' τὸ Ταῖς μωροφόροις γυναιξί. Λέγομεν δὲ καὶ τὰ τυπικά ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ τὰ λοιπὰ ἔνδον τοῦ ναοῦ, μετὰ δὲ τὸ Παναγία Τριάς, Δόξα καὶ νῦν, Κύριε ἐλέησον γ' καὶ ἀπόλυσις, καὶ εὐθὺς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, μετὰ τοῦ ἐσπερινοῦ καὶ τῶν λοιπῶν. Μετὰ δὲ τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχήν, λέγομεν, ὡς ἔθος, τὸ Εὐλογήσω τὸν Κύριον καὶ τὸ Ὑψώσω σε.

Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἀποστόλου τῆς λειτουργίας, ψάλλουσιν οἱ χοροὶ τὸ Ἀνάστα, ὁ Θεός, κρίνων τὴν γῆν, λέγοντος τοῦ ἀναγνώστου τοὺς στίχους· τούτων δὲ λεγομένων, σκορπίζει τῷ ἐδάφει τοῦ ναοῦ ὁ ἐκκλησιάρχης φύλλα δένδρων ἀειθαλῶν, εἶτα λέγεται τὸ εὐαγγέλιον. Ἔτι ἰστέον, ὅτι ἀντὶ τοῦ Εἶδομεν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ψάλλομεν τὸ Μνήσθητί, εὐσπλαγχνε, καὶ ἡμῶν, καθὼς ἐμνημόνευσας τοῦ ληστοῦ, ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

Περί δὲ α' ὥραν τῆς νυκτός σημαίνει ὁ καθηλάπτης τὸ ξύλον, καὶ συναχθέντων τῶν ἀδελφῶν ἐν τῷ ναῷ, γίνεται ἀνάγνωσις (ἢ συνήθης) εἰς τὰς Πράξεις τῶν ἀποστόλων. Μετὰ δὲ τὴν τούτων τελείωσιν, ποιεῖ ὁ ἐφημέριος ἱερεὺς Εὐλογητόν, καὶ ὁ διαβαστής τὸ Τρισάγιον, τὸ Κύριε ἐλέησον ἰβ', Δεῦτε [стр. 198) προσκυνήσωμεν, τὸν γ' καὶ οἱ ψάλλται τὸν κανόνα· Κύματι θαλάσσης, ἀργῶς λίαν καὶ μετὰ μέλους, ἀπὸ γ' ῥοῆς τίθεται ἀνάγνωσις, καὶ πάλιν ἀφ' ς' ἀνάγνωσις. Τοῦ δὲ κανόνος τελειωθέντος, Τρισάγιον καὶ τὸ Ὅτε κατῆλθες, μόνον καὶ ἀπόλυσις. Δεῖ δὲ καιροφυλακτεῖν τὸν ἐκκλησιάρχην, ὥστε εἶναι τότε ἔκτην σχεδὸν ὥραν τῆς νυκτός· διανέμει οὖν τὰ κηρία, οἱ δὲ ἱερεῖς πάντες τῆς μονῆς (σὺν τῷ καθηγουμένῳ) εἰσέρχονται τῷ ἱερῷ βήματι, καὶ ὁ μὲν ἐφημέριος ἱερεὺς ἐνδύεται πᾶσαν τὴν ἱερατικὴν στολήν, δεῖ δὲ εἶναι αὐτὴν λευκήν, οἱ δὲ λοιποὶ ἱερεῖς φελώνην μόνον καὶ ἐπιτραχήλιον. Λαβόντες ¹⁾ δὲ τὴν εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως καὶ τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον ²⁾, ἐξέρχονται ³⁾ διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν, ψάλλοντες τὸ Τὴν ἀνάστασίν σου, Χριστέ Σωτήρ, ἄγγελοι ὕμνοῦσιν ἐν οὐρανοῖς κ. τ. λ., πάντων δὲ κρατούντων κηρία ἡμμένα, καὶ προπορευομένων κηρομανουαλίων ἀπτομένων, ἐξερχόμεθα πάντες ὁμοῦ εἰς τὸν ἔξω

¹⁾ Такъ въ подлинникѣ евангеліи не упоминается

²⁾ Ксеноф. Тип. Λαβὼν δὲ ὁ ἐφημέριος

³⁾ Ο

⁴⁾ μετὰ τῶν ἄλλων ἱερέων.

νάρθηκα τοῦ ναοῦ. Ὁ δὲ ἐκκλησιάρχης, ἐναπομείνας ἐνδον τοῦ ναοῦ, μετὰ καὶ ἐτέρου ἀδελφοῦ, ἄπτει πάντα τὰ κηρία τῶν τε μανουαλίων, τῶν σταυρῶν τοῦ χοροῦ, καὶ τῶν πολυελέων (κλείσας πρῶτον τὰς ἔξω θύρας), εἶτα ποιήσας πυρεῖα δύο, καὶ βαλὼν ἐν αὐτοῖς πολὺ θυμιάμα, τίθησι τὸ μὲν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, τὸ δὲ ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, ἀλλὰ καὶ ἐνδον τοῦ βήματος ἀπαιρωεῖ θυμιατὸν μετὰ θυμιάματος. Ὅντος δὲ τετραπόδου προευτρεπισμένου ἔξω ἐν τῷ ῥηθέντι νάρθηκι, τίθησιν ἐπάνω αὐτοῦ τὴν ἁγίαν εἰκόνα καὶ τὸ Εὐαγγέλιον, εἶτα ὁ ἱεροδιάκων, θυμιάσας αὐτὰ καὶ τοὺς ἀδελφούς, λέγει· Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξίωθῆναι ἡμᾶς κ. τ. λ., καὶ ὁ ἡγούμενος ἀναγινώσκει ἀργῶς λίαν καὶ μετὰ μέλους τὸ εὐαγγέλιον τῆς λειτουργίας τοῦ μεγάλου σαββάτου, οὗ ἡ ἀρχή· Ὅψε σαββάτων, τέλος· Μέχρι τῆς σήμερον, εἶτα λαβὼν πάλιν ὁ ἡγούμενος ⁴⁾ τὸ θυμιατόν, καὶ θυμιάσας κύκλῳ τοῦ τετραπόδου τὴν εἰκόνα, καὶ τοὺς ἀδελφούς ἀπὸ τοῦ τόπου αὐτοῦ, λέγει μεγαλοφώνως τὸ [срр. 199) Δόξα τῇ ἁγία καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ, καὶ ἀδιαιρέτῳ Τριάδι καὶ τὰ ἐξῆς, καὶ ἡμῶν εἰπόντων τὸ Ἄμην, ψάλλει μετὰ μέλους καὶ ἀργῶς τὸ Χριστὸς ἀνέστη. Ὁ δὲ ἐκκλησιάρχης πέμπει πρὸ τῆς ἐνάρξεως ἀδελφούς, ἐν ᾧ τόπῳ εἰσὶ τὰ σήμαντρα τοῦ σιδήρου καὶ ξύλου, καὶ ἅμα τῷ ἐκφωνῆσαι τὸν ἡγούμενον τὸ Χριστὸς ἀνέστη, κρούουν πάντα ὁμοῦ ἐπίσης. Τοῦτο δὲ ποιούσιν εἰς στάσεις τρεῖς, ἄχρις οὗ οἱ ἱερεῖς ψάλλωσι τὸ Χριστὸς ἀνέστη, ὑπὲρ ψάλλεται ἄνευ στίχων ς', εἶτα μετὰ τῶν στίχων δ', Δόξα, ἄπαξ, Καὶ νῦν, ἄπαξ, καὶ τελευταῖον ψάλλει αὐτὸ, καὶ αὖθις ὁ ἡγούμενος, καὶ οὕτω πληροῦται ὁ τρισκαιδέκατος ἀριθμὸς, ὃν δεῖ ἀκριβῶς φυλάττειν ἐν τε τῷ ἑσπερινῷ καὶ ὄρθρῳ, πάσης τῆς Διακαινησίμου ἐβδομάδος, καὶ προσέτι καὶ ἐν τῇ ἐνάρξει τῆς θείας λειτουργίας. Μετὰ δὲ τὴν πλήρωσιν τοῦ Χριστὸς ἀνέστη, λέγει ὁ διάκων τὰ εἰρηνικά καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν, ἀνοιγομένων τῶν πυλῶν, εἰσερχόμεθα, ψάλλοντες τὸν κανόνα τῆς ἀναστάσεως· Ἀναστάσεως ἡμέρα, λαμπρυνθῶμεν λαοί, καὶ ἀκολούθως πᾶσα ἡ ἀκολουθία, ὡς ἐν τῷ Πεντηχοσταρίῳ τετύπεται, ἣτις ἀπαραλλάκτως ψάλλεται ἐν ὅλῃ τῇ ἐβδομάδι [срр. 200). Οὐ μέντοι ἐνδύεται ὁ ἱερεὺς πᾶσαν τὴν ἱερατικὴν στολὴν ἐν ταῖς λοιπαῖς ἡμέραις τῆς ἐβδομάδος, ἐν τε τῷ ἑσπερινῷ, ὄρθρῳ, ὡς καὶ ἐν τῇ α' ἡμέρᾳ, ἀλλὰ φελώνην καὶ ἐπιτραχήλιον, ἀλλ' οὐδὲ τὸ Δόξα τῇ ἁγία καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ ἐκφωνεῖ ἐν τῷ ὄρθρῳ, ἀλλὰ τὰ

¹⁾ Нѣтъ.

Εὐλογητός, ὁ Θεός. Τὰς δὲ ὥρας ἀναγινώσκωμεν, ὡς αὐτὸ τὸ Πεντηκοστάριον γράφει, ὁμοίως καὶ τὸ ἀπόδειπνον.

Τῆς δὲ τραπέζης ἡ τελετὴ γίνεται οὕτω· λέγει ὁ διαβαστής τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ' ὄλον, Κύριε ἐλέησον γ', Εὐλόγησον, καὶ ὁ ἱερεὺς εὐλογεῖ τὴν τράπεζαν, τοῦ δὲ διαβαστοῦ λέγοντος τὴν ἀρχὴν τῆς ἀναγνώσεως, τὴν ὑπόθεσιν, καὶ τὸ Εὐλόγησον, Πάτερ, ὁ ἱερεὺς λέγει τὸ Χριστὸς ἀνέστη καὶ ὁ διαβαστής τὸ Ἀληθῶς ἀνέστη. Τῆς δὲ ἀναγνώσεως τελειωθείσης, κατέρχεται ὁ ἀναγινώσκων, καὶ ποιεῖ τὰ συνήθη σχήματα, λέγων ἐν ἐκάστῳ τὸ Χριστὸς ἀνέστη, καὶ λαμβάνει παρὰ τοῦ ἡγουμένου τὴν συνήθη εὐλογίαν τοῦ ἄρτου. Τοῦτ' αὐτὸ ποιεῖ καὶ ὁ τραπεζάρης ἐν τῇ συνήθει εὐλογῆσει τῶν κλασμάτων, ἡ δὲ μετὰ τὴν τράπεζαν εὐχαριστία γίνεται οὕτως· ἀνισταμένων τῶν ἀδελφῶν, λέγει ὁ διαβαστής τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ', Δόξα καὶ νῦν, Κύριε ἐλέησον γ' Εὐλόγησον. Ὁ δὲ διακονητής, λαβὼν ὀλόκληρον προσφόριον, τίθησιν ἐν τῷ παναγαρίῳ, καὶ λαβὼν τὴν ἐξ ἔθους συγχώρησιν ὁ τραπεζάρης, λαμβάνει τὸν ἄρτον ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, καὶ ὑψῶν μικρὸν, ἐκφωνεῖ· Χριστὸς ἀνέστη, τοῦ δὲ διαβαστοῦ ἀποκρινομένου τὸ Ἀληθῶς ἀνέστη, εἶτα χαράττει σταυρὸν μετὰ τοῦ ἄρτου, λέγων· Δόξα τῇ αὐτοῦ τριήμερῳ ἑγέρσει, καὶ ὁ διαβαστής αὐθις· Προσκυνοῦμεν αὐτοῦ τὴν τριήμερον ἑγερσιν, καὶ εὐθὺς λέγει ὁ αὐτὸς τὸ Προλαβοῦσαι [стр. 201] τὸν ὕψρον, εἶτα ψάλλουσιν οἱ ἀδελφοὶ τὸ Ὁ ἄγγελος ἐβόα, ὁ δὲ τραπεζάρης προσφέρει τὸν ἄρτον τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀσπάζονται αὐτόν. Ὁ δὲ ἐφημέριος, τελειωθέντος τοῦ εἰρμοῦ, ἐκφωνεῖ· Εἰς τὴν δόξαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος, καὶ ὁ διαβαστής· Αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Εἶτα λέγει αὐτὸς τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ', Δόξα καὶ νῦν, τὸ Εἰ καὶ ἐν ἀφῶ, Κύριε ἐλέησον γ', Εὐλόγησον. Ὁ δὲ ἡγούμενος, ἢ ὁ ἱερεὺς, οὐ ποιεῖ τὴν ἀπόλυσιν, ὡς ἔθος, ἀλλ' οὕτω· Ὁ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν, Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἀπολύσεως, ὡς καὶ ἐν τῷ ἐσπερινῷ καὶ ὄρθρῳ. Οὕτω ποιοῦμεν ἐν ὅλῃ τῇ ἐβδομάδι ἐσπέρα καὶ πρωί. Τὸ δὲ σάββατον κόπτομεν τὸν ἄρτον, καὶ δίδομεν τοῖς ἀδελφοῖς μετὰ τὸ ἀντίδωρον ¹⁾).

Ἀπὸ δὲ τοῦ σαββάτου μέχρι τῆς Ἀναλήψεως, λέγομεν τὰ πρὸ τῆς τραπέζης καὶ μετὰ τὴν τράπεζαν, ὡς καὶ ἐν πάσαις τοῦ ὄλου

¹⁾ Крестофск. Тип. Εἶτα κόπτομεν ἕτερον ἄρτον, καὶ ποιοῦντες μερίδα, ὑψοῦμεν αὐτήν, ὡς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ἡμέραις τοῦ χρόνου.

χρόνου ταῖς ἡμέραις, πλὴν ἐν τῇ ὑψώσει τοῦ ἄρτου, λέγει ὁ διακο-
νητὴς τὸ Χριστὸς ἀνέστη, καὶ ὁ διαβαστὴς τὸ Ἀληθῶς ἀνέστη γ' καὶ
ὁ διακονητὴς τὸ Παναγία Θεοτόκε βοήθει ἡμῖν.

Ἰστέον, ὅτι τῇ παρασκευῇ τῆς Διακαινησίμου ποιούμεν κῶλυ-
βον διὰ τὸ τῆς Θεοτόκου θαῦμα, εἰς δὲ τὰς ὥρας, μεσο-
νυκτικὸν καὶ ἀπόδειπνον, λέγομεν εἰς τὸ Δόξα, τὸ κοντάκιον τῆς Θεο-
τόκου. Ἰστέον ἔτι, ὅτι ἐν τῇ ἀπόλυσει τοῦ ὄρθρου, τῆς λειτουργίας,
καὶ τοῦ ἑσπερινοῦ, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς οὕτω· Τοῖς μισοῦσιν ἡμᾶς συγ-
χωρήσωμεν πάντα τῇ ἀναστάσει, καὶ οὕτω βοήσωμεν· Χριστὸς ἀνέστη,
καὶ οἱ ἀδελφοί· Ἀληθῶς ἀνέστη, Χριστὸς ἀνέστη, Ἀληθῶς ἀνέστη.
Χριστὸς ἀνέστη, Ἀληθῶς ἀνέστη, καὶ πάλιν ὁ ἱερεὺς· Δόξα τῇ αὐ-
τοῦ τριημέρῳ ἐγέρσει, καὶ ὁ ἐκκλησιαρχὴς [стр. 202]· Προσκυνοῦ-
μεν αὐτοῦ τὴν τριήμερον ἔγερσιν (τοῦτο δὲ γίνεται μόνον ἐν τῇ α'
ἑβδομάδι), εἶτα ὁ ἱερεὺς τὸ Δι' εὐχῶν, καὶ τὰ ἐξῆς.

Оканчивается ркп. такъ: Ἐλαβε πέρας τὸ παρὸν Τυπικὸν κατὰ τὸ
ᾠωνε' ἐν μηνί Νοεμβρίῳ, τῷ δὲ Θεῷ ἡμῶν εἶη δόξα, κράτος καὶ με-
γαλοπρέπεια εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

№ СL. Изъ рукъ извѣстнаго въ свое время типикаря и
знатока церковно-богослужебной практики на Аѳонѣ старца
Іакова ватопедца мы въ свое время получили на короткое
время объемистую тетрадь, содержащую въ себѣ собранные имъ
въ 1869 г. особенности и случаи богослужебной практики, какъ
своей Ватопедской обители, такъ и вообще Аѳонской горы и ея
многочисленныхъ монастырей. Рукопись составляетъ достоя-
ніе Типикарицы Ватопедской обители. По личности состави-
теля, по языку и нѣкоторымъ подробностямъ богослужебной
практики рукопись эта представляетъ значительный интересъ.

[л. 180). Εἰ τόχοι ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ κυριακῇ τῶν Βαΐων.
Τῷ σαββάτῳ ἑσπέρας ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ Εὐλόγητόν εἰς τὰ 7,
εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ς', καὶ ψάλλομεν γ' ἰδιόμελα
τῶν Βαΐων· Χαῖρε καὶ εὐφραίνου πόλις Σιών, καὶ τὰ ἕτερα δύο, καὶ
γ' τῆς ἑορτῆς τοῦ ἑσπερινοῦ· Κατοικτειρήσας τὸ ποίημα ὁ
Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, εἰς τὸν στίχον τῆς ἑορτῆς· Ἄρχων τῶν
ἄνω δυνάμεων, ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς καὶ τῶν Βαΐων, καὶ ἀπόλυσις,
καὶ ἀπερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν.

Ἐν δὲ τῇ ἀγρυπνίᾳ Εὐλόγητόν εἰς τὰς 10 καὶ κάρτον, μετὰ δὲ

τὰ ἀνοιξαντάρια ἀναγινώσκειται χύμα τὸ α' κάθισμα τοῦ Ψαλτηρίου. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ι', καὶ φάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια τῆς ἑορτῆς γ', ποιῶντες αὐτὰ ς', καὶ ἰδιόμελα τῶν Βαΐων δ', Δόξα τῶν Βαΐων [στρ. 181), Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ¹⁾). Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ ἰδιόμελα τῆς ἑορτῆς, Δόξα τῶν Βαΐων, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς, τῶν Βαΐων, καὶ Θεοτόκε Παρθένε, ἡ εὐλόγησις τῶν ἄρτων κ. τ. λ. καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς δις, καὶ τῶν Βαΐων ἅπαξ, εἰς τὴν α' στιχολογίαν καθίσματα τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσις τῶν Βαΐων, λόγος τοῦ ἀγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας. Εἰς τὴν β' στιχολογίαν καθίσματα τῶν Βαΐων, καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἑορτῆς ἀπὸ τὸν Μηνιάτην, ὁ μικρὸς λόγος, ὁ πολυέλεος, αἱ ἐκλογαί, α' τῶν Βαΐων, εἶτα τῆς ἑορτῆς, Λόγον ἀγαθόν, ἀργῶς, οἱ ἀναβαθμοί, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον, εὐαγγέλιον κ. τ. λ. τῶν Βαΐων. Ἀνάστασιν Χριστοῦ οὐ λέγεται, ἀλλὰ μετὰ τὸ εὐαγγέλιον ἡ εὐχή τῶν Βαΐων, φάλλεται ὁ ν', Δόξα, Σήμερον εἰσέρχεται, Καὶ νῦν, τὸ αὐτό, εἶτα τὸ στιχηρὸν τῶν Βαΐων, οἱ κανόνες, ὁ τῆς ἑορτῆς μετὰ τοῦ εἰρμοῦ εἰς ς', καταβασίαι διπλαί, καὶ τῶν δύο ἑορτῶν, ἀπὸ γ' ᾠδῆς κοντάκιον καὶ οἶκος τῶν Βαΐων καὶ κάθισμα, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον καὶ οἶκος τῆς ἑορτῆς, μετὰ τὴν θ' ᾠδὴν, τὸ Ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐκ γ', ἐξαποστειλάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ γ'. Εἰς τοὺς αἶνους ἰστώμεν στίχους η', δ' τῆς ἑορτῆς καὶ δ' τῶν Βαΐων, Δόξα τῶν Βαΐων, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Μετὰ τὴν δοξολογίαν ἀπολυτίκιον τῶν Βαΐων καὶ τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὴν λειτουργίαν ἡ γ' ᾠδὴ τῆς ἑορτῆς, καὶ ἡ ς', τῶν Βαΐων εἰς η', ἀποστολοευαγγέλια καὶ κοινωνικά τῆς ἑορτῆς καὶ τῶν Βαΐων.

[στρ. 182). Τῇ αὐτῇ κυριακῇ ἑσπέρας, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ς', γ' τῶν Βαΐων Χαῖρε καὶ εὐφραίνου πόλις Σιών, καὶ τὰ ἕτερα 2 καὶ γ' τῆς ἑορτῆς· Βουλὴν προαιώνιον, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς· Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, εἴσοδος, προκείμενον· Ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐν τῷ οὐρανῷ, ἀπόστιχα τῆς ἡμέρας, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς· Τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον ἀνακαλύπτεται, ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς, ἡ ἀπόλυσις, καὶ εὐθὺς τὸ μνημόσυνον τῶν κτητόρων. Μετὰ δὲ τὴν δια-

¹⁾ Εἴσοδος, προκείμενον τῆς ἡμέρας, τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἑορτῆς ε', καὶ γ' τῶν Βαΐων. Εἰς τὴν λιτὴν στιχηρὰ ἰδιόμελα τῆς ἑορτῆς καὶ τῶν Βαΐων, Δόξα τῶν Βαΐων, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς.

νομήν τῶν κολύβων κρούει ὁ κανδηλάπτης τὸ σίδηρον κάτω, ὁ δια-
βαστής τὸ μικρὸν ἀπόδειπνον, καὶ φάλλομεν τὸ τριώδιον τοῦ ἁγίου
Ἀνδρέου Κρήτης ἔξω.

Ἐν τῷ ὄρθρῳ τῆς μεγάλης β' ποιῶμεν Εὐλογητὸν εἰς τὰς 7,
βραδέα εἶναι, ἀλλὰ διὰ τὸν προλαβόντα κόπον τοῦτο ποιῶμεν, τὸ Ἀλ-
ληλούια φάλλεται δύο φοραῖς ἀργῶς, καὶ δύο σύντομα, τὸ Ἰδοὺ ὁ Νυμ-
φίος, δύο ἀργῶς, καὶ μία σύντομα, λέγομεν καὶ τὸ εὐαγγέλιον, ἀνά-
γνωσιν οὐ ποιῶμεν. Εἰς τὴν ἀπόλυσιν ποιῶμεν καὶ τὸ σύνηδες κομ-
βοσχοίνιον.

Εἰ τόχοι ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ ἁγία καὶ μεγάλη β', τῇ κυριακῇ
τῶν Βαΐων ἑσπέρας ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ Εὐλογητὸν εἰς τὰς 6. Εἰς
τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ς', γ' τῆς ἡμέρας καὶ γ' τῆς
ἐορτῆς τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς, ἀπολυτίκιον τῆς
ἐορτῆς ἅπαξ, ἀπόλυσις καὶ ἀπερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν ἐσυχώσαμεν
ὑψωμα [π. 183]. Εἰς δὲ τὴν ἀγρυπνίαν Εὐλογητὸν εἰς τὰς 10:2,
ἅπανα ἢ ἀκολουθία τῆς ἐορτῆς ἐν τε τῷ ἑσπερινῷ, ὄρθρῳ καὶ λει-
τουργίᾳ.

Τῇ αὐτῇ β' ἑσπέρα. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ι'
καὶ φάλλομεν τοὺς αἶνους καὶ τὰ ἀπόστιχα τῆς μεγάλης β' εἰς ς' καὶ
τῆς ἐορτῆς· Βουλὴν προαιώνιον εἰς δ', Δόξα τῆς ἡμέρας· Δευτέραν
Εὐὰν τὴν αἰγυπτίαν, Καὶ νῦν, Εὐαγγελίζεται ὁ Ἰαβριήλ, προκείμενον·
Ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐν τῷ οὐρανῷ, τὰ ἀναγνώσματα τῆς μεγάλης β', εἰς
τὸν στίχον, τοὺς αἶνους τῆς ἐορτῆς, Δόξα καὶ νῦν, Τὸ ἀπ' αἰῶνος μυ-
στήριον, ἀπολυτίκιον τῆς ἐορτῆς, ἐκ γ', ἀπόλυσις καὶ ἀπόδοσις. Περὶ
τοῦ μνημοσύνου ὄρα ἀντικρὺ τῇ κυριακῇ τῶν Βαΐων ἑσπέρας.

На утрени въ великиѣ пятокѣ. Μετὰ τοὺς μακαρισμοὺς, γί-
νεται εἴσοδος μετὰ τὴν εἰκόνα τῆς ἁγίας καὶ τοῦ σταυροῦ [π. 191].

Вечеромъ въ великиѣ пятокѣ. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ εἰς τὸν ἑσπε-
ρινὸν σημαίνει εἰς τὰς 10, μετ' ὀλίγον σημαίνει τὸ ἐπάνω κόπανον
καὶ σίδηρον. Μετὰ τὸν Εὐλογητὸν ὁ προσομιακός, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκρα-
ξα ἰστώμεν στίχους ς', ἄπτομεν τοὺς σταυροὺς καὶ τὸν χορόν, εἴσοδος
μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, ὁ διάκονος ἑσπερινὸν προκείμενον καὶ φάλλουν
οἱ ἱερεῖς ἀπὸ μέσα· Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου, καὶ οἱ φάλλται τὸ
αὐτὸ καὶ εὐθὺς τὰ ἀναγνώσματα, ὁ ἀπόστολος, τὸ εὐαγγέλιον, ἡ ἐκτε-
νή, τὸ Καταξίωσον, αἱ αἰτήσεις, τὰ ἀπόστιχα ἄρχονται ἀπὸ μέσα καὶ
γίνεται εἴσοδος τοῦ ἐπιταφίου, ἀφοῦ γυρίσουν γ' φοραῖς τὸν κράββατον
λέγει ὁ ἱερεὺς· Σοφία, ὄρθοί, καὶ φάλλουν τὸ Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ,

μέχρι τοῦ Κηδεύσας ἀπέθετο, καὶ θέτουσι τὸν ἐπιτάφιον εἰς τὸ κραββάτιον καὶ ψάλλει ὁ λαμπαδάριος τὸ Δόξα τῶν ἀποστίχων, μετὰ τὸ Τρισάγιον, "Ὅτι σοῦ ἐστίν, Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, Ταῖς μυροφόροις γυναιξὶ καὶ ἀπόλυσις.

Τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ εἰς τὸν ὄρθρον Εὐλογητόν, εἰς τὰς ς', μετὰ τὸν Εὐλογητόν, Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', τὸ Ἐπακοῦσαι σου, Κύριος, ὁ ἐξάφαλμος, τὸ Θεὸς Κύριος, τὰ γ' ἀπολυτικά, Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, "Ὅτε κατῆλθες, καὶ Ταῖς μυροφόροις γυναιξὶ, συναπτὴ μικρὰ παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ τὰ γ' καθίσματα πρὸς μίαν, ὃ ν' καὶ ψάλλομεν τὸν κανόνα μὲ οἰκονομίαν εἰς η', ἢ εἰς ς', κατὰ τὸν καιρὸν, μετὰ τὴν γ' ψδὴν καθίσματα. Τὸν τάφον σου Σωτήρ δις, ἀφ' ς' τὸ κοντάκιον καὶ τὸν οἶκον, τὸ Συναξάριον τοῦ μηνὸς καὶ τῆς ἡμέρας. Μετὰ τὴν καταβασίαν τῆς ὁγδοῆς ψδῆς ὁ διάκονος· Τὴν Θεοτόκον, οὔτε φορεῖ, οὔτε θυμιᾷ, ψάλλεται ἢ θ' μετὰ τὴν καταβασίαν τῆς θ', εὐθὺς ἢ ἀνάγνωσις λόγος τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου Κύπρου, πλησίον εἰς τὸ τέλος τῆς ἀναγνώσεως ἀνάπτομεν τὸν μέγαν πολυέλεον καὶ τὸν χορόν, μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀναγνώσεως εὐγαίνουσι οἱ ἱερεῖς καὶ ψάλλουσι τὰ ἐγκώμια, πρὶν τελειώσουν τὰ ἐγκώμια, ἀπτομεν τοὺς σταυρούς, εἶτα τὰ εὐλογητάρια, ἢ αἴτησις καὶ ψάλλομεν τὸ "Ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐκ γ', μόνον, εἶτα τοὺς αἶνους εἰς στίχους δ', Δόξα, Τὴν σήμερον μυστικῶς, Καὶ νῦν, Ὑπερευλογημένη, ἢ δοξολογία ἀργῶς. Μετὰ τὸ τέλος αἶροντες οἱ ἱερεῖς τὸν ἐπιτάφιον, εὐγαίνουσι, ἔξω λιτανεύοντες κύκλῳ τῆς ἐκκλησίας, μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἐρχόμεθα εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ, ἐκφωνεῖ ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν, ὁ προεστὼς· Εἰρήνη πᾶσιν, ὁ διάκονος· Σοφία, καὶ ψάλλουσι τὰ γ' ἀπολυτικά· "Ὅτε κατῆλθες πρὸς τὸν θάνατον, Ταῖς μυροφόροις γυναιξὶ καὶ τὸ Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, καὶ τίθεται ὁ ἐπιτάφιος ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, καὶ ἡμεῖς εὐθὺς ψάλλομεν τὸ τροπάριον τῆς προφητείας, λέγομεν τὴν προφητείαν καὶ τὸν ἀποστολὸν καὶ τὸ εὐαγγέλιον ¹⁾, εἶτα· Πληρώσωμεν τὴν ἐωθινήν. Μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ὁ διάκονος· Σοφία, Στερεώσαι, ὁ Θεός, καὶ τελεία ἀπόλυσις εἶτα ἢ α' ὥρα, ἢ μικρὴ ἀπόλυσις, καὶ ἀπερχόμεθα ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια.

Τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ (στρ. 207), εἰς τὴν λειτουργίαν τραβᾷ τὸ κουδούνη εἰς τὰς 7 παρὰ κάρτον, εἶτα τὸ χειροσήμεντρον κύ-

¹⁾ Εἰ ἐπιδημῆι ἀρχιερεὺς, ἀναγινώσκει τὸ εὐαγγέλιον, εἰ δὲ οὐκ ἐστίν, ἀναγινώσκειται παρὰ τοῦ διακόνου.

κλω τῆς ἐκκλησίας. Μετὰ τὸν Εὐλογητόν, εὐθὺς τὸ Τρισάγιον (Βασιλεὺς οὐράνιε οὐ λέγεται ἄχρι τῆς ν'), τὰς ὥρας ἐν τῷ νάρθηκι, μετὰ τὴν τῆς θ' εὐχὴν εἰσέρχεται ὁ διαβαστὴς μέσα εἰς τὸ ἀναλογεῖον καὶ λέγει τοὺς μακαρισμούς, μετὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν, "Ὅτι σοῦ ἐστι, τὸ κοντάκιον, Κύριε ἐλέησον ιβ', Παναγία τριάς, τὸ ὁμοούσιον κράτος, Δόξα καὶ νῦν, Κύριε ἐλέησον γ' καὶ ἀπόλυσις. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἄπτομεν τοὺς ὄ σταυρούς, τὸν χορὸν ὄλον, καὶ τὰ κόσκινα [стр. 208] τὰ ἡμισι, ὅταν ἀρχίσουν τὰ ἀναγνώσματα σβοῦμεν τὰ κόσκινα καὶ τοὺς σταυρούς, μετὰ δὲ τὸ εὐαγγέλιον πάλιν τὰ ἀνάπτομεν. Ἀντι τοῦ Εἶδωμεν τὸ φῶς, ψάλλεται τὸ Μνήσθητι εὐσπλαγγνε καὶ ἡμῶν, εὐγαίνομεν εἰς τὰς 10 παρά κάρτον.

Εἰς τὴν ἀγρυπνίαν κτυπᾶ τὸ σίδηρον εἰς τὴν 1. Μετὰ παρέλευσιν 10 λεπτῶν ἀρχόμεθα τῆς ἀναγνώσεως τῶν Πράξεων, ὅταν εἶναι ἡ ὥρα γ' παρά κάρτον ἄπτει τὰ κανδύλια τῆς ἀγρυπνίας, εἰς τὰς 3 τραβᾶ τὸ κουδοῦνι εἰς τὰς 3 καὶ 20 λεπ., σημαίνει ἐπάνω κόπανον καὶ σίδηρον εἰς τὰς 3 καὶ γίνεται Εὐλογητός. Μετὰ τοῦτο εὐθὺς τὸ Τρισάγιον, "Ὅτι σοῦ, Κύριε ἐλέησον, ιβ', Δόξα καὶ νῦν, Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', ὁ ν' καὶ ψάλλομεν τὸν κανόνα: Κύματι θαλάσσης, με οἰκονομίαν, ἀπὸ γ' ὠδῆς αἴτησιν καὶ τὸ κάθισμα δὶς, ἀφ' ἑκτης κοντάκιον καὶ οἶκος τοῦ μεγάλου σαββάτου. Μετὰ δὲ τὴν καταβασίαν τῆς θ' εὐθὺς ἡ ἀνάγνωσις, λόγος τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Ἀντιοχείας, οὗ ἡ ἀρχὴ: Ἐπαινετός, καὶ οὗτος ἔστιν. "Ὅρα εἰς τὸ Πανηγυρικὸν τῆς μ'. "Ὅταν τελειώσῃ ὁ κανὼν πρέπει νὰ εἶναι ἡ ὥρα 2, καὶ 6 λεπτά, διαρκεῖ καὶ ἡ ἀνάγνωσις μισὸ ὥρα καὶ ὅταν κτυπήσῃ ἡ ὥρα 6 ποιεῖ τέλος τῆς ἀναγνώσεως καὶ εὐγαίνομεν ἔξω καὶ ποιοῦμεν τὴν Ἀνάστασιν. Ἐξερχόμενοι τοῦ ναοῦ, ψάλλεται παρά τῶν ἱερέων τὸ Τὴν ἀνάστασίν σου, Χριστέ Σωτήρ, ἐκ γ', εἶτα τὸ εὐαγγέλιον: Ὁψὲ σαββάτων. Μετὰ τοῦτο, Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ, καὶ εὐθὺς τὸ Χριστὸς ἀνέστη ἰγ' φοραῖς, τὰ εἰρηνικὰ καὶ εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ, ψάλλοντες καὶ τὸν κανόνα τοῦ Πάσχα εἰς ιδ', ὁμοῦ με τὰς αἰτήσεις κατὰ τὴν τάξιν. Μετὰ τὸ δοξαστικὸν τῶν αἰνῶν, Χριστὸς ἀνέστη γ', εἶτα ὁ διάκονος: Σοφία, ὁ ἱερεύς: Ὁ ὢν εὐλογητός, Στερεώσαι, ὁ Θεός, εἶτα ἄρχεται ἡ κατήχησις τοῦ Χρυσοστόμου: Εἴ τις εὐσεβῆς καὶ φιλόθεος, εἶτα τὸ τροπάριον: Ἡ τοῦ στόματός σου καθάπερ πυρσός. Αἱ ὥραι ἀναγινώσκονται εἰς τὴν διανομὴν τοῦ ἀντιδώρου. Ἐξήλθομεν τῆς λειτουργίας εἰς τὰς 10.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ εἰς τὸν ἑσπερινόν, ἀντὶς τοῦ κουδοῦν τραβᾶ τὴν μεγάλην καμπάνα εἰς τὰ 7 παρὰ κάρτον, ἄπτομεν ὅλα τὰ κηρία, ποιεῖ Εὐλόγητόν εἰς τὰς 7, τὴν θ' μέσα, ἕως οὗ νὰ τελειώσῃ ἡ θ' ὁ πρῶτος τῶν ἱερέων εἰσέρχεται εἰς τὸ ἱερόν, καὶ φορεῖ ἅπασαν τὴν ἱερατικὴν στολὴν, ὁμοίως καὶ ὁ ἱεροδιάκονος, τὴν ἀπόλυσιν τῆς θ' ποιεῖ ὁ ἑβδομαδάρης ἱερέυς, ὁ ἱεροδιάκονος· Εὐλόγησον, ζέσποτα, ὁ προεστῶς· Εὐλόγητός ὁ Θεός, καὶ ψάλλει τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ', εἶτα ἀπ' ἔξω 9, καὶ πάλιν ἀπὸ μέσα τὸ ἥμισυ καὶ τὸ τέλος ἀπ' ἔξω. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστῶμεν στίχους ς' καὶ θυμιᾷ ὁ προεστῶς μετὰ ἐνὸς ἱεροδιακόνου ὅλον τὸν ναόν. Εἰ ἐνδοξμεὶ ἀρχιερέυς, φορεῖ ὅλην τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν, ὁ ἴδιος ποιεῖ Εὐλόγητόν καὶ θυμιᾷ καὶ ὅλον τὸν ναόν, προπορευομένων τῶν διακόνων ὅλων, εἰ ἔστι πολὺς λαός, ψάλλονται 2 ἢ 3 τροπάρια ἀργῶς καὶ εὐχαίνομεν εἰς τὰς 10 παρὰ κάρτον. Αὕτη τῇ ἡμέρᾳ ἀπόδειπνον οὐ λέγομεν ἐν τῷ νάρθηκι.

Τῇ β' τῆς Διακαιησίμου, εἰς τὸν ὄρθρον σημαίνει εἰς τὰς 7, 2 Εὐλόγητόν εἰς τὰς 8 καὶ κάρτον, ἄπτομεν ὅλα τὰ κανδήλια τῆς ἀγρουπνίας, τοὺς σταυρούς, τὰ κόσκυνα τὰ ἥμισυ, εἰς τὸ Συναξάριον τὰ σβοῦμεν καὶ πάλιν εἰς τὴν η' ὥδην τὰ ἀνάπτομεν, ἄπτομεν καὶ τὸν χορὸν ὅλον.

Τῇ β' ἑσπέρας Εὐλόγητόν εἰς τὰς 9, ἄπτομεν τὸν χορὸν ὅλον καὶ τοὺς σταυρούς.

Τῇ γ' τῆς Διακαιησίμου εἰς τὸν ὄρθρον Εὐλόγητόν εἰς τὰς 7 καὶ κάρτον, ἡ φωτοχυσία, ὡς χθές, τὸν κανόνα εἰς ἰδ'. Μετὰ τὸ τέλος τῆς λειτουργίας εὐγάζομεν τὴν Παναγίαν καὶ ἀπερχόμεθα ἐν τῇ πηγῇ καὶ ποιεῖ Εὐλόγητόν, καὶ ψάλλεται τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ', Ἀνάστασιν Χριστοῦ γ', καὶ ἀρχόμεθα τοῦ κανόνος τοῦ Πάσχα μετὰ τῶν θεοτοκίων, ἀντὶ τῆς Εὐσπλαγγνίας τὴν πύλην, ψάλλεται Σαρκὶ ὑπνώσας, ἀντὶ τὸ Νῦν ἐπέστη ὁ καιρὸς καὶ τὰ λοιπά, ψάλλομεν τὰ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα καὶ καθ' ἑξῆς.

[Л. 212). Ψάλλομεν καὶ εὐχαριστήριον ἀκολουθίαν (ВѢ СУДОУ НА ПАСХУ) εἰς τὴν κοινὴν τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀγίου Ὁρους προστάτιδα Ὑπεραγίαν Θεοτόκον διὰ τὴν ἀνελπίστως τε καὶ παραδόξως γενομένην ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀναχώρησιν τοῦ Ὀθωμανικοῦ στρατοῦ ἐκ τοῦ Ὁρους. Μετὰ τὸν Εὐλόγητόν τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ'. ὁ προοιμιάκος, τὸ α' κάθισμα τοῦ ψαλμοῦ, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστῶμεν στίχους ι', ς' τῆς ἑορτῆς καὶ δ' τῆς Θεοτόκου, Δόξα τῆς ἑορτῆς, Καὶ νῦν τῆς Θεοτόκου, τὰ ἀναγνώσματα τῆς Θεοτόκου. Εἰς τὴν λιτὴν 2 τῆς ἑορ-

τῆς καὶ 2 τῆς Θεοτόκου, Δόξα τῆς ἑορτῆς, Καὶ νῦν τῆς Θεοτόκου, εἰς τὸν στίχον τῆς ἑορτῆς, Δόξα τῆς αὐτῆς, Καὶ νῦν τῆς Θεοτόκου, ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς δις καὶ ἅπασι τῆς Θεοτόκου, τὰ αὐτὰ καὶ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, ἡ ἀνάγνωσις λόγος τοῦ Χρυσοστόμου, οὗ ἡ ἀρχὴ Ἰδοὺ καὶ πάλιν ἑτέρα ἡ πανήγυρις, ἡ β' καὶ ἡ γ' τῆς Θεοτόκου ἡ ἐρμηνεία καὶ ὁμιλία. Μετὰ τὴν α' καὶ β' στιχολογίαν καὶ μετὰ τὸν πολυέλεον, καθίσματα τῆς ἑορτῆς δις, Καὶ νῦν τῆς Θεοτόκου, οἱ ἀναβαθμοί, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον τῆς ἑορτῆς, εὐαγγελίον ἑωθινὸν α', οἱ κανόνες, ὁ τῆς ἑορτῆς εἰς η' καὶ τῆς Θεοτόκου εἰς ς', καταβασία τοῦ Πάσχα, ἀπὸ γ' ψῆδης ἡ ὑπακοή τῆς ἑορτῆς καὶ κοντάκιον καὶ οἶκος τῆς Θεοτόκου, εἰ βούλει, λέγε καὶ κάθισμα τῆς Θεοτόκου δις, ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον καὶ οἶκος τῆς ἑορτῆς, τὸ Συναξάριον τοῦ μηνὸς καὶ τῆς ἑορτῆς, ἡ Τιμιωτέρα οὐ στιχολογεῖται, τὸ Ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ τὸ Ὑψοῦτε Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν, ἕξαποστειλάρια δύο, τῆς ἑορτῆς καὶ ἐν τῆς Θεοτόκου, εἰς τοὺς αἴνους ἰστώμεν στίχους ς', γ' τῆς ἑορτῆς καὶ γ' τῆς Θεοτόκου, Δόξα τῆς ἑορτῆς, Καὶ νῦν τῆς Θεοτόκου, δοξολογία μεγάλη, ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς. Ἡ λιτὴ ἐν τῷ νάρθηκι, τὸ α' ἑωθινόν, εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικά, ἡ ψῆδὴ τῆς ἑορτῆς καὶ ς' τῆς Θεοτόκου, ἀποστολοευαγγέλια, καὶ κοινωτικὸν τῆς ἑορτῆς καὶ τῆς Θεοτόκου.

СЛІ. № 510. Топикὸν τοῦ ἱεροῦ κοινοβίου τοῦ Κουτλουμουσίου ἔτει σωτηρείῳ ρωο'. Рукопись въ 16 долю, 240 страницъ. Въ первой части содержатся лишь двѣ статьи: а) Διάταξις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ τῷ σαββάτῳ ἑσπέρας ἢ б) Ἡ θεία λειτουργία. Изложение ихъ немногимъ отличается отъ обычныхъ іерусалимскихъ Уставовъ. Эти различія чисто мѣстнаго характера и литургическаго значенія не имѣютъ. Съ ними мы познакомимся изъ ниже приводимыхъ выдержекъ.

Синаксарь содержитъ лишь службы на важнѣйшіе дни года, а для простыхъ дней имѣются только памяти святыхъ и краткія замѣчанія о возженіи свѣтильниковъ и о звонѣ. Марковыя главы размѣщены по праздникамъ и въ службахъ имѣютъ нѣкоторыя любопытныя особенности.

Εἰς τὴν α', εἰκόνα τοῦ ἁγίου Συμεὼν τοῦ Στυλίτου, ἅπτει ὁ χορὸς μετὰ τὸ μέγα, χαμπάνες, τὸ α' ἀντίφωνον, τὸ Μακάριος ἀνὴρ, μετὰ μέλους, ἐν ᾧ ἅπτουσι τὰ κηρία τῆς εἰκόνας, φορένει ὁ διάκο-

νος ἀφ' ἐσπέρας καὶ τὸ ταχὺ εἰς τὴν θ'. Ψαλλομένου δὲ τοῦ ἀντιφώνου, εἰς τὸν γ' ψαλμόν, εἰς τὸ Ἀνάστα, Κύριε, σῶσόν με, ἐπάρας ὁ διάκονος καιρὸν, εἰσέρχεται εἰς τὸ βῆμα καὶ φορένει, καὶ μετὰ τὴν πλήρωσιν τοῦ ἀντιφώνου ἐξέρχεται καὶ λέγει αἴτησιν μικράν, καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν ἐκφώνησιν, ἐν ἧ ἄπτουσι κηρία κυριακάτικα καὶ τοὺς σταυρούς, καὶ τὸ ταχὺ εἰς τὸν ὄρθρον καὶ ἐν τῇ λειτουργίᾳ. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν στιχηρά, ὡσάν κεῖνται εἰς τὸ Μηναῖον, στίχους δὲ λέγομεν· Σοὶ πρέπει ὕμνος, Εὐλόγησον τὸν στέφανον, καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία καὶ ἀπολυτικά, ὡσάν κεῖνται, καὶ ἀπόλυσις. Ἀπόλυσις τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Συμεῶν τοῦ Στυλίου καὶ πάντων τῶν ἁγίων, οὐ μέντοι μνημονεύομεν ἐν τῷ νάρθηκι, ἀλλ' οὐδὲ τὸ ταχὺ. Εἰς τὸ ἀπόδειπνον τὸ κοντάκιον τοῦ ἁγίου μόνον, τὸ δὲ ταχὺ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ ὄρθρου, τὸ σιδηροῦν συνήθως καὶ ψάλλομεν τὸ μεσονυκτικόν. Ἀπὸ τὴν σήμερον ἄρχονται οἱ ὠρολόγοι κρούειν τὸ σιδηροῦν εἰς τὸ μεσονυκτικόν κτύπους ριν', ἕως τὸ μέγα σάββατον. Ψάλλομεν δὲ καθ' ἐκάστην ἐν τῷ ὄρθρῳ ὥρας ε', καὶ τὰς κυριακάς ς', μετὰ τὸ μεσονύκτιον, τὸ μέγα, μεθ' οὗ αἱ καμπάνες, καὶ ἀρχόμεθα τοῦ ὄρθρου. Εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τὸ α' τροπάριον δις καὶ τὰ ἄλλα ἀνά μίαν. Ἀνάγνωσιν ἀπὸ τὸν βίον τοῦ ἁγίου Συμεῶν δόσεις γ', ἀνά φύλλα ς'. Εἰ δὲ θέλεις, βάλλε εἰς τὴν δ' φύλλα ε', ἄπτει ὁ χορὸς εἰς τὴν α' ἀνάγνωσιν, εἰς τὴν β' ἀνάγνωσιν προμήγουν τὰς κανδήλας. Ἀπὸ τὴν σήμερον ἀναγινώσκωμεν ἀναγνώσεις γ' καθ' ἐκάστην, τὰς δὲ κυριακάς δ', ἄρχονται δὲ καὶ οἱ ὠρολόγοι προμήγειν τὰς κανδήλας εἰς τὴν β' ἀνάγνωσιν καθ' ἐκάστην, τὰς δὲ κυριακάς μετὰ τὸν Ἀμωμον. Εἰς δὲ τὰς ἀγρυπνίας εἰς τοῦ κοινοβιάρχου τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ μετὰ τὸν πολυέλεον.

Ἰστέον, ὅτι καὶ τὰ σάββατα γ' ἀναγνώσεις ποιῶμεν τὸν χειμῶνα, ὡσαύτως καὶ τῇ β'. Εἰ δὲ τύχη καὶ γένηται τῇ κυριακῇ ἀγρυπνία, γίνονται δύο, τὰς δὲ ἀναγνώσεις ποιῶμεν εἰς τὰς Μεταφράσεις καὶ εἰς τὰ Πανηγυρικά, καὶ εἰς τοὺς Μαργαρίτας καὶ εἰς τὰ Ἀποστολικά, καὶ εἰς τὰ Ἡθικά τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Ἀρχονται δὲ τὰ Ἡθικά ἀπὸ τῶν Φώτων καὶ ἔμπροσθεν, τὰ Ἀποστολικά ἀναγινώσκονται τὸν ἕνα χρόνον καὶ τὸν ἄλλον οἱ Μαργαρίται, οὐ μέντοι ψάλλεται πολυέλεος ἐνταῦθα, ἀλλὰ μετὰ τὴν β' ἀνάγνωσιν ὁ ν' καὶ οἱ κανόνες τῆς Ἰνδίκτου ὁ εἰρμὸς δις καὶ τὰ τροπάρια εἰς δ', τῶν ἁγίων γυναικῶν εἰς δ' καὶ τοῦ ἁγίου Συμεῶν εἰς δ', καταβασίαι· Σταυρὸν χαράξας. Εἰς τὴν θ' φορένει ὁ διάκονος. Ἡ τιμιωτέρα οὐ στιχολογεῖται, ἀλλὰ μετὰ τὴν κα-

ταβασίαν τῆς ὀγδόης ψῆδος, εὐθὺς ὁ εἰρμὸς τῆς θ'. Ὁ κανονάρχης εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν κανόνων, λεγομένου τοῦ πεντηχοστοῦ, νὰ ποιήσῃ σχῆμα μετανοίας εἰς τὸν χορὸν, ὅπου ἄρχει νὰ εἰπῆ καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ εἰρμῶ, εἴθ' οὕτως νὰ ἀπέλθῃ καὶ εἰς τὸν ἄλλον χορὸν νὰ ποιήσῃ ὁμοίως. Εἰς τοὺς αἶνους, Πᾶσα πνοή, ἰστώμεν στίχους δ', δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις, καὶ ἡ α' ὥρα.

Ἰστέον, ὅτι κατὰ ἀρχημηνίαν ποιῶμεν ἀγιασμόν, καὶ διὰ τὸ μὴ εὐρίσκεσθαι πάντες οἱ ἀδελφοὶ συνηγμένοι, ποιῶμεν αὐτὸν μετὰ τὴν ἀρχημηνίαν ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ. Εἰς δὲ τὴν ἀρχὴν Αὐγούστου καὶ τοῦ Σεπτεμβρίου ποιῶμεν αὐτὸν ἀναμφιβόλως διὰ τὸ αἰδέσιμον, εἰς τὸν ἕνα διὰ τὴν Ἰψωσιν τοῦ τιμίου σταυροῦ καὶ εἰς τὸν ἄλλον διὰ τὴν ἀρχὴν λαμβάνειν ὁ ἑνιαυτός. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ὄρθρου, περὶ μιστὴν ὥραν τῆς ἡμέρας κρούουν οἱ ὠρολόγοι τὴν καμπάναν κτύπους γ', ὁ δὲ βηματάρχης ὑπάγει εἰς τὴν φιάλην τὰ μανουάλια, δίσκον ἔχων ἐντὸς βασιλικὸν καὶ σταυρόν, τὸν θυμιατόν, ἐπιτραχήλιον, φελώνη καὶ στιχάρη μετὰ ὠραρίου διὰ τὸν διάκονον. Ποιήσαντος δὲ τοῦ ἱερέως Εὐλογητόν, ἄπτουν τὰ κηρία, θυμιᾷ ὁ διάκονος τὴν φιάλην σταυροειδῶς, εἶτα τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς κατὰ τάξιν καὶ τοὺς ἰδιώτας ὄλους, καὶ ἡμεῖς ἀρχόμεθα τὸ Τρισάγιον. Малый чинъ водоосвященія. Καὶ μετὰ τὴν μυστικὴν εὐχὴν λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸν σταυρόν μετὰ τοῦ βασιλικοῦ καὶ ἀγιάζει τὸν λαόν κατὰ τὸ σῶνητες. Μετὰ δὲ τὸ εἰπεῖν τὸν διάκονον· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, ἐπέρνει ὁ βηματάρχης τὰ μανουάλια καὶ ἄπεισιν ἐν τῷ ναῷ, ὡσαύτως ἐπέρνει καὶ ὁ κανονάρχης τὸ χαρτί μετὰ τὴν μυστικὴν εὐχὴν. Ἐν ὅσῳ δὲ ἀγιάζει τὸν λαόν, ἴστανται οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ἔξω τῆς φιάλης, καὶ μετὰ τὸ Πηγγὴν ἱαμάτων, φάλλουσι καὶ τὰ κατ' ἤχον θεοτοκία, τὴν παγκόσμιον δόξαν καὶ τὰ ἕτερα. Μετὰ δὲ τὸ ἀγιᾶσαι τὸν λαόν, ἐξέρχεται ὁ ἱερεὺς καὶ ἀπέρχονται καὶ ἀγιάζουν τὸ μοναστήριον καὶ τὰ διακονήματα, ἀρξάμενος ἀπὸ τὸ ἡγουμενεῖον, προπορευομένου τοῦ διακόνου, καὶ οἱ ἐκκλησιαστικοὶ κατόπιν τοῦ ἱερέως, φάλλοντες τὰ θεοτοκία. Εἰς δὲ τὸ ἡγουμενεῖον λέγει ὁ ἱερεὺς, ὅταν τὸ ἀγιάζῃ· Χριστέ ὁ Θεός, εὐλόγησον τὸν οἶκον τοῦτον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ καὶ πληθύνον αὐτὰ διὰ τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον. Ὅτι σὺ εἶ ὁ εὐλογῶν καὶ ἀγιάζων καὶ πληθύνων. Εἰς τὰ ἕτερα, εἰς τὸ καθ' ἐν τὸ ἀρμόζον, τελευταῖον ἔρχονται εἰς τὸ ἀλευραρεῖον, φάλλοντες τὸ Ἄξιόν ἐστιν μετὰ μέλους, εἶτα ἐξεληθόντες, ἔρχονται εἰς τὸν ναόν, φάλλοντες ἰδιόμελον τῆς Ἰπεραγίας, τὸ Εὐφρανέσθωσαν. Εἰσεληθόντες δὲ ἐν τῷ ναῷ, ὁ μὲν ἱερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὸ

βῆμα, ὁ δὲ διάκονος ἵσταται ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων εἰκόνων, καὶ ἀνοίξας τὸ βημόθυρον, λέγει· Ἐλέησον ἡμᾶς. . . Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι, ἡμεῖς δὲ ἰστάμενοι εἰς τὰς ὡραίας πόλας κατὰ τάξιν, ψάλλοντες τὸ Κύριε ἐλέησον μ'. Ὁ ἱερεὺς· Ἐπάκουσον ἡμῶν, καὶ ἀνοίξας τὰ ἅγια θυρία, ποιεῖ ἀπόλυσιν, ὡσάν εἰς τὰς ὡραίας [στρ. 1—5].

Εἰς τὰς δύο, εἰκόνα τοῦ ἁγίου μάρτυρος Μάμαντος, ἀνάγνωσιν εἰς τὴν Μετάφρασιν, τὸ μαρτύριον αὐτοῦ δόσεις γ', φύλλα ιγ' ἐστίν, εἰ δὲ ἔχῃ ὦραν ἰκανήν, βάνει εἰς τὸν βίον τοῦ ἁγίου Συμεῶν δόσιν μίαν ἐλαφρῆν καὶ τὸ μαρτύριον τοῦ ἁγίου δόσεις β'.

Εἰς τὰς γ' τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἀνθίμου ἀνάγνωσιν εἰς τὴν Μετάφρασιν ἢ α' δόσις εἰς τὸν βίον τοῦ ἁγίου Συμεῶν, αἱ δὲ δύο τοῦ ἁγίου Ἀνθίμου φύλλα ι' [στρ. 5].

Εἰς τὰς ιδ' ἢ Ἑψώσις τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, εἰς τὴν παραμονήν, ἤτοι εἰς τὰς ιγ', πλύνουν τὴν ἐκκλησίαν, καὶ μετὰ τὴν λειτουργίαν στολίζουσι μεγάλην στολισίαν, ὡς ἐδηλώθη ὀπισθεν εἰς τὴν διάταξιν τῆς ἐκκλησίας, θέτει καὶ ὁ κανὼν κηρία ταῦτα, δρακόντια, σῶα μετὰ τῶν παρατεμπλίων, εἰς τὸ καθ' ἓν παρατέμπλιον πρὸς δύο, εἰς τὴν λάμπαν κβ', ἤτοι εἰς κάθε μίαν εἰκόνα γ', καὶ εἰς τὸν Χριστὸν δ', τὰ ὅποια ἀπέσθωσαν ἀπὸ τὴν ζ' εἰς τὰ μανουάλια δ' καὶ γ', ἤτοι εἰς τὰ δύο, ἀπὸ δ' καὶ τὰ ἄλλα δύο, τὰ εἰς τὰ δύο ἄκρα, ἤτοι τοῦ ἁγίου ἀπὸ γ' σταυροῦς ζ', τὰ δὲ μεγάλα μανουάλια τοὺς σολεάδους, τὸν χορὸν καὶ τὸ ἀκοίμητον κηρίον καὶ εἰς τὰς εἰσόδους τῆς λειτουργίας δ' μανουάλια. Ψάλλεται ὁ μικρὸς ἑσπερινός, εἰς τὸν καιρὸν αὐτοῦ, κατὰ τὸ σὺνηθες, ἀπόλυσις· Τῆ δυνάμει τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ, ἐτοιμάζομεν τὴν ἀναβάθραν, καμίζομεν αὐτὴν ἀπὸ τὸ ἡγουμενεῖον, οἰκονομεῖ καὶ ὁ βηματάρης τοὺς βασιλικούς, ἐπέρνει καὶ τὸν τίμιον Σταυρὸν καὶ χαρζάνη, κηρὸν ἐστὶ λειτουργικόν, καὶ τίθησιν αὐτὸν εἰς τὸ σὺνθρονον καὶ ἄπτει τὸν κηρὸν ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ ἄπτει ὄλην τὴν νύκτα, ὅταν οὐδὲν ἄπτουν τὰ ἄλλα κηρία [στρ. 20].

Если Срѣтеніе приходилось въ недѣлю первую поста въ понедѣльникъ, то служба совершалась праздника безъ всякаго переноса [στρ. 93].

[στρ. 151). Службы по Трїодямъ изложены также примѣнительно къ обычнымъ Типиконамъ XVI вѣка. Разностей интересныхъ немного.

Въ среду страстной седмицы совершается прощенье игумена съ братією [стр. 185).

Въ четвергъ послѣ утрени совершается чинъ елеосвященія [стр. 186 об.).

Въ лятницу великую на вечерни, послѣ ектеньи «Исполнимъ вечернюю», пέρνου τον σταυρόν και θέτουں την 'Αποκαθήλωσιν, κατεβάζουں τον σταυρόν των άγιων θυρών [стр. 192).

На утрени въ великую субботу метὰ τὸ τροπάριον ὑπάγουں την εικόνα εἰς την μέσην και τὰ манουάλια, τὰ δύο με κηρία και τὸ манουάλιον τῆς εἰκόνοσ ὀπισθεν метὰ δύο κηρίων, διανέμουں και τὰ κηρία τοῖς ἀδελφοῖς, και метὰ τὸ τεθῆναι ἡ εἰκὼν εἰς την μέσην, εὐθὺς ἄπτουں τὰ κυριακάτικα κηρία, και ἀρχόμεθα των μεγαλυναρίων· κανοναρχοῦں δὲ εἰς τὰ ἀναλόγια διάκονοι φορεμένοι [стр. 192, 193). Εἰς τοὺς αἶνους κρούουں την καμπάνα, ποιεῖ ὁ βηματάρης τοὺς ἱερεῖς μετάνοιαν νὰ φορέσουں διὰ τον ἐπιτάφιον, φορένουں δὲ στολὰς πορφυράς, ἐπιμάνικα στολισίας, ὁμοίως και οἱ διάκονοι ὠράρια στολισίας και ἐπιμάνικα, δίδουں και κηρία των ἱερέων, εἰς την ἔναρξιν τοῦ Δόξα ἐν ὑψίστοις, θέτουں και манουάλια ς' εἰς την μέσην τοῦ ναοῦ και ἄπτουں και αὐτὰ και εἰς τὰ ἀναλόγια, και κατ'εἰς метὰ λιβάνου, και ὅταν ἄρξωνται τῆς μεγάλης δοξολογίας, ἐξέρχεται ὁ ἐπιτάφιος ἀπὸ τὰ ἅγια θύρια, προπορευομένων των ς' манουαλίων метὰ λάμπάδων, και οἱ διάκονοι προπορευόμενοι метὰ θυμιατῶν και καυστρῶν, οἱ δὲ δομέστικοι τὸ "Άγιος ὁ Θεός, μίαν φορὰν, και οἱ ἱερεῖς ἄλλην, ἀργὰ και μεγαλοφώνως· ἐξέρχονται δὲ διὰ των βασιλικῶν πυλῶν και γυρίζουں, πορευόμενοι δὲ πάνυ ἀργά. Εἰσελθόντες δὲ ἐντὸς τοῦ ναοῦ, ἔρχονται εἰς τὸ πορφυροῦں, ὅπου λέγουں εὐαγγέλιον τῆ κυριακῆ, ἐκεῖ ἔρχεται ὁ διάκονος και ἱσταται ἔμπροσθεν τοῦ ἐπιταφίου και ποιεῖ σταυρόν метὰ τοῦ θυμιατοῦ, λέγων ἅμα· Σοφία, ὀρθοὶ και οἱ ἱερεῖς· Ὁ εὐσχημων Ἰωσήφ, ἕως τοῦ Κυδεύσας ἀπέθετο. Ἐπι λεγομένου τούτου, εἰσέρχονται ἅμα εἰς τὸ βῆμα διὰ των άγιων θυρών και τίθεται ὁ ἐπιτάφιος, και εὐθὺς την προφητείαν, τον ἀπόστολον, τὸ Ἄλληλούια και τὸ εὐαγγέλιον λέγεται ἔξω ὑπὸ τοῦ διακόνου [стр. 193, 194).

Χρισтосованіе совершается на утрени, при пѣннїи: «Свѣтисѣя свѣтисѣя». Ψάλλουں δὲ οἱ δομέστικοι τὸ Φωτίζου метὰ κρατήματος ἐν τῷ ἀσπάζεσθαι τοὺς ἀδελφούς. По случаю ноци полагається чтение послѣ христосованія [стр. 198). На обѣдни τὸ εὐαγγέλιον ὁ ἡγούμενος και ἄπτουσι δύο манουάλια ἔμπροσθεν τοῦ συν-

ἠρόνου, ὅπου ἴσταται ὁ ἡγούμενος, διὰ νὰ λέγῃ τὸ εὐαγγέλιον καὶ ὁ διάκονος εἰς τὸ πορφυροῦν λέγει δὲ ὁ ἡγούμενος μίαν λέξιν τοῦ εὐαγγελίου ἀπὸ τὸ Σοφία, ὄρθοί, καὶ ἀντιφωνεῖ ἀπὸ τῶν ἐκτὸς ὁ διάκονος τὴν αὐτὴν λέξιν. Οὕτω γίνεται καὶ ἐὰν λειτουργοῦν μόνον οἱ ἐφημέριοι [стр. 199].

На вечерни читаетъ евангеліе одинъ діаконъ [стр. 201].

[стр. 221). Добавленія къ Типикону. Εἶδησις τοῦ ἐσπερινοῦ καὶ ἀποδείπνων, καὶ ὄρθρου καὶ δουλειῶν τῶν δύο τεσσαρακοστῶν, ἧτοι τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ὅτε ἔστιν Ἀλληλούια.

[стр. 223). Εἶδησις τῶν ἀποδείπνων τῶν αὐτῶν δύο τεσσαρακοστῶν, ὅτε ἔστιν Ἀλληλούια καὶ Θεὸς Κύριος.

[стр. 224). Εἶδησις τοῦ ὄρθρου, ὅτε ἔστιν Ἀλληλούια.

[стр. 225). Εἶδησις τῶν ὥρῶν, πῶς φάλλονται τὰς δύο τεσσαρακοστάς, ὅτε ἔστιν Ἀλληλούια.

[стр. 227). Εἶδησις περὶ τῶν προκειμένων τῇ κυριακῇ ἐσπέρα καὶ παρασκευῇ ἐσπέρα.

— Εἶδησις τῶν σαββάτων τῶν αὐτῶν μ', ὅτε ἔστιν Ἀλληλούια.

[стр. 228). Εἶδησις περὶ τῶν ἡμερῶν, αἵτινες εἰσὶ διφαγία.

— Εἶδησις περὶ τῶν ἀγρυπνιῶν.

— Εἶδησις περὶ τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν.

[стр. 230). Εἶδησις περὶ ἁγίου ἑορταζομένου, ὅτε λάχῃ μέσον ἐβδομάδος.

[стр. 231). Περὶ ἁγίου, ἔχοντος ἰδιόμελον καὶ εἰκόνα, ποῖος ὀφείλει γίνεσθαι ἐν τῷ ὄρθρῳ τῆς κυριακῆς, ἄλλου δὲ ἔχοντος ἰδιόμελον, οὐχὶ δὲ εἰκόνα.

[стр. 235). Διάταξις περὶ μνημοσύνου.

[стр. 237). Εἰ τόχοι ἡ ἑορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ.

[стр. 238). Εἰ τόχοι τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ. Литургія Златоуста служилась отдѣльно, а послѣ того вечерня.

СЛП. Τυπικὸν συνοπτικὸν ὁμοῦ καὶ τυπικόν, περιέχον τὴν τοῦ Μηνολογίου, Τριφδίου τε καὶ Πεντηκοσταρίου σαφεστέραν ἐρμηνείαν μετὰ καὶ ἄλλων ἀναγκαιοτέρων κεφαλαίων τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν

Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ καὶ ἄλλων τινῶν, συγγραφέν μὲν τὸ πρόφην παρὰ τινος ἱερομονάχου Ἰγνατίου ἐν ἔτει 1624, μηνὶ Ἰανουαρίῳ, διὰ τὴν τοῦ Διονυσίου ἱερὰν μονήν, ἤδη δὲ ἀντεγράφη ἐξ ἐκείνου τὸ παρὸν διὰ τὴν ἡμετέραν ἱερὰν μονήν τῶν Ἰβήρων, ὡς ἀπαράλλακτον ὑπάρχον τοῦ πρόφην Τυπικοῦ τῆς αὐτῆς ἱερᾶς ἡμῶν μονῆς, τοῦ πυρποληθέντος ἐν ἔτει 1865, δεκεμβρίου 13. Ἐγράφη δὲ δι' ἐπιμελείας καὶ ἐπιστασίας τῶν ἀγίων ἀρχιμανδριτῶν τῆς αὐτῆς μονῆς κυρίου κυρίου Ἰλαρίωνος καὶ Ἀθανασίου καὶ ἀφιερῶθη τῇ ἱερᾷ μονῇ τῶν Ἰβήρων κτῆμα ἀναφαίρετον, μηδενὸς δυναμένου ἀποξενῶσαι αὐτὸ μηδέποτε. Ἐγένετο ἐν ἔτει σωτηρίῳ αῶογ', ἧτοι 1878, κατὰ μῆνα ἰούλιον. Рукопись въ большой листъ, 137 листовъ, писана мелкою четкою скорописью. На выходномъ листѣ, кромѣ упомянутой надписи, имѣется два креста—одинъ сдѣланъ карандашемъ и простой, а другой небольшой — киноварью съ овалами и лучами. Рукопись въ изящномъ переплетѣ и хранится въ Типокарицѣ въ футлярѣ.

На оборотѣ выходного листа имѣется слѣдующая статья отъ составителя Діонисиатскаго Типикона: Ὁ ἐν ἱερομονάχοις ἐλάχιστος Ἰγνάτιος, ὁ γράψας τὸ παρὸν Τυπικὸν κατὰ τὸ ἔτος αῤαχδ' (1624), τοῖς ἐντευξομένοις ἐν Κυρίῳ χαίρειν.

Δεῖ μὲν καὶ ἐν πᾶσιν ἢ εὐταξία καλὸν ¹⁾, κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον, φάσκοντα πάντα εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω, διαφερόντως δὲ ταύτην ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ἀκολουθίαις διατηρεῖσθαι ἐπάναγκες, ὡς τὸ θορυβῶδες ἐκ μέσου ποιούσης καὶ τὰς ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ ἐπιτελουμένας ἐκάστοτε προσευχὰς τε καὶ ψαλμωδίας, εἰρηνικὰς τε καὶ ἀταράχους πρὸς αὐτὸν ἀναπέμπεσθαι παρασκευάζουσα. Τοῦτο δὲ οὐκ ἂν ἄλλως, ὡς οἶμαι, κατορθωθείη, εἰ μὴ ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ κανόνι οἱ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας ἐπιμεληταὶ ἐπόμενοι φαίνοντο, ἀλλὰ μὴ κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ ἕκαστος τὰ τοιαῦτα διεξάγειεν. Ἡ συμφωνία δὲ πάλιν ἐν τούτοις οὐκ ἂν ἑτέρως συντηρηθείη, εἰ μὴ πρὸς τῷ ἄνωθεν παρὰ τῶν πατέρων παραδεδομένῳ τύπῳ, καὶ τὰ ἐξ ἀγράφου παραδόσεως διατηρηθέντα ²⁾ ἔθνη, διὰ βραχέων ἐγχαραχθείη, μαρτυρεῖ δὲ τῷ λόγῳ καὶ τὸ παρὰ τῇ ἱερᾷ καὶ θεῖα ³⁾ καὶ ἱερᾷ λαύρα Τυπικὸν λεγόμενον, τὰ εἰδικῶς ἐν αὐτῇ ἄνωθεν παρὰ

¹⁾ Διον. Τηπ. № 449 καθὼς φησὶ καὶ ἀπόστολος
 ὁσίους καὶ θεοφόρους πατέρας ἡμῶν Ἀθανασίου

²⁾ διακρατήσαντα ³⁾ τοῦ

τῶν πάλαι παραδοθέντα ἔθῃ ἐγγράφως περιέχον, ἵνα μὴ τοῦ χρόνου φέοντος καὶ τῆς περὶ τὰ καλὰ σπουδῆς ὑπομαραινόμενης καὶ μειουμένης ¹⁾, ἡρέμα τῇ λήθῃ ἀμαυρωθέντα, παντελῶς ἐξίτηλα γένηται, καὶ εἰς τὸ μὴ ὄν σχεδὸν ἐκχωρήσειεν, ὅπερ καὶ αὐτὸς ὑφορώμενος, τὰ μέχρις ἡμῶν ἐκ παραδόσεως τῶν παλαιότερων ²⁾ κεκρατηκότα ἔθῃ τινά, μετὰ καὶ τῶν τοῦ καθολικοῦ καὶ παλαιοῦ Τυπικοῦ ἐν συνόψει ἐρμηνειῶν, ἐγγράφως τοῖς μεθ' ἡμᾶς παραδοῦναι πειράσομαι, ἀρξόμεθα δὲ ἐντεῦθεν, ὅθεν καὶ ὁ τοῦ ἐνιαυτοῦ κύκλος ἄρχεται.

[**στρ. 1**]. Τυπικόν. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ, τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας διατάξεως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, τοῦ τε δηλονότι Μηνολογίου, Τριωδίου καὶ Πεντηχοσταρίου.

[**στρ. 1**]. Κεφάλαιον α'. Ἀρχὴ τῆς ἰνδίκτου, ἦτοι τοῦ νέου ἔτους καὶ μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Συμεῶν τοῦ Στυλίου, καὶ τῶν ἁγίων γυναικῶν. Κεφ. β'. Μάρκου ἱεράρχου, τοῦ Εὐγενικοῦ ³⁾ περὶ τῆς ἰνδίκτου, εἰ τόχοι ἐν κυριακῇ ἡμέρᾳ.

[**στρ. 36**]. Κεφ. ζ'. Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, (τῆς Ὑπαπαντῆς), εἰ τόχοι ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ.

Εἰ δὲ τόχοι ἢ τοιαύτη ἑορτὴ ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ, τῇ δευτέρᾳ δηλονότι τῆς α' ἐβδομάδος, ἀδύνατον γὰρ ἔστιν, ἵνα τύχη παρέμπροσθεν, τοῦτο δὲ συμβαίνει, ὅταν τύχη τὸ Πάσχα τῇ κβ' τοῦ μαρτίου μηνός. Ὅταν τύχη οὕτως, τῇ κυριακῇ τῆς τυρινῆς ἑσπέρα εἰς τὸν μικρὸν ἑσπερινὸν στιχηρὰ προσόμοια τοῦ Τριωδίου γ' καὶ τῆς ἑορτῆς ἰδιόμελον ἔν, ἦχος β', Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, εἰς τὸν στίχον τὸ ἰδιόμελον τοῦ Τριωδίου δις καὶ τὸ μαρτυρικόν, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ἦχος δ'. Σήμερον ἡ ἱερά Μήτηρ, τροπάριον τῆς ἑορτῆς καὶ τρεῖς μεγάλαι μετάνοιαι καὶ ἀπόλυσις. Ἐν δὲ τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ ἡ ἀκολουθία ἀπαραλλάκτως, ὡς προδεδήλωται, προκείμενον τὸ μέγα Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου, μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ. Ἐν τῷ ὄρθρῳ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ γ', ἡ συνήθης στιχολογία τῶν γ' καθίσματων, καὶ ὁ πολυέλεος. Εἰς τὴν α' στιχολογίαν τὰ δύο καθίσματα τοῦ Τριωδίου καὶ θεοτοκίον τῆς ἡμέρας ὅμοιον. Εἰς δὲ τὰς β' στιχολογίας καὶ τὸν πολυέλεον, λέγομεν

¹⁾ μειουμένης ²⁾ πρὸ ἡμῶν πατέρων κεκρατηκότα ἔθῃ τινά ἐγγράφως τοῖς μεθ' ἡμᾶς παραδοῦναι συντόμως προτεθῆναι, ταῖς εὐχαῖς τῶν εἰς τοῦτο προτρεφάντων με πατέρων τεταρτήκως. Ἀρξόμεθα δὲ ἐντεῦθεν, ὅθεν ἄρχεται τὸ Τριωδίον. ³⁾ ὅτα при-
давка домисль писцевъ Иверскаго Типикона, а въ Дионисіатскомъ Типиконѣ
ея нѣтъ [л. 7], и составитель послѣдняго хорошо знаетъ, кто этотъ Маркъ.

τὰ τῆς ἑορτῆς εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν, οἱ ἀναβαθμοί, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον, Πᾶσα πνοή καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς. Ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς, τοὺς εἰρμούς ἐκ β' καὶ τὰ τροπάρια εἰς ιβ'. Ἰστέρον δὲ πάλιν τὸν εἰρμόν, καταβασία. Ἐν δὲ τῇ α' ᾠδῇ, τῇ γ' καὶ θ' ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς μετὰ τοῦ εἰρμοῦ εἰς σ', καὶ τὰ τριψόδια εἰς η'. Εἰς τοὺς αἴνους, στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς, ὡς σύνηθες, Πᾶσα πνοή οὐ λέγομεν, διὰ τὸ μὴ γίνεσθαι μεγάλη δοξολογία. Εἰς τὸν στίχον τῶν αἰνων τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας δις, καὶ τὸ μαρτυρικόν, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Σήμερον ὁ πάλαι τῷ Μωσῆ, τροπάριον τῆς ἑορτῆς χύμα καὶ αἱ τρεῖς μεγάλοι μετάνοιαι. Συνάπτομεν καὶ τὴν α' ᾠραν ἄνευ στιχολογίας καὶ μετανοιῶν, πλήν τῶν ἐν τῷ τέλει τριῶν μεγάλων, καὶ οὕτω γίνεται τελεία ἀπόλυσις.

Περὶ δὲ γ' ᾠραν τῆς ἡμέρας σημαίνει καὶ, συναχθέντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ψάλλομεν τὰς τρεῖς ᾠρας ὁμοῦ, ἤτοι τὴν γ', τὴν σ' καὶ τὴν θ', στιχολογοῦντες καὶ τὰ καθίσματα αὐτῶν, ἄνευ μέντοι μετανοιῶν, πλήν τῶν ἐν τέλει τριῶν, εἶτα τοὺς μακαρισμοὺς χύμα καὶ καθεξῆς τὸν ἑσπερινὸν ἄνευ στιχολογίας. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας, δις, τὰ τρία προσόμοια τοῦ Τριψοδίου καὶ τῆς ἑορτῆς τὰ γ', ποιῶντες εἰς δ', Δόξα καὶ νῦν, Ἀνοιγέσθω ἡ πόλη. Ἐν δὲ τῷ ἐτέρῳ Τυπικῷ, ᾠφημί, τοῦ δεξιοῦ χοροῦ πρώτου, τὰ ἀναγνώσματα τοῦ Τριψοδίου, εἶτα τῆς ἑορτῆς, ἀλλὰ καὶ τὸ παρὸν οὕτω λέγει. Ἐξοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, προκείμενον τῆς ἡμέρας καὶ τὰ ἀναγνώσματα τοῦ Τριψοδίου, εἶτα τῆς ἑορτῆς, τὸ Κατευθυνθήτω, ἡ συναπτὴ τοῦ Τρισαγίου, προκείμενον, ἀπόστολον, εὐαγγέλιον καὶ κοινωνικὸν ἅπαντα τῆς ἑορτῆς. Ἐκτελεῖται δὲ ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου. Εἰς δὲ τὴν τράπεζαν καταλόομεν οἶνον μόνον καὶ βράσμα ἄνευ ἐλαίου, καὶ εὐθέως ἀποδίδεται ἡ ἑορτή, τὰ δὲ τοῦ ἁγίου Συμεῶν τὰ προσόμοια ψάλλονται τῇ ἐπαύριον, ἤτοι τῇ τρίτῃ πρωί (Діон. Тип. [л. 86]).

[стр. 36). Κεφ. νη'. Περὶ τοῦ πότε ἀποδίδεται ἡ αὐτὴ ἑορτή.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι, ἐὰν τύχη ἡ ἑορτὴ αὕτη τῇ κυριακῇ τοῦ ἀσώτου ἢ τῇ β', ἢ τῇ γ' τῆς ἀπόκρεω, ἀποδίδεται τῇ παρασκευῇ τῆς αὐτῆς ἑβδομάδος, εἰ δὲ τύχοι τῇ δ', ἢ τῇ ε', ἢ τῇ σ' τῆς αὐτῆς ἀπόκρεω ἑβδομάδος, ἢ τῷ σαββάτῳ, ἀποδίδεται τῇ γ' τῆς τυρινῆς, εἰ δὲ τῇ κυριακῇ τῆς ἀπόκρεω, ἢ τῇ β' τῆς τυρινῆς, ἀποδίδεται τῇ ε' τῆς αὐτῆς τυρινῆς, εἰ δὲ τύχοι τῇ γ', ἢ τῇ δ' τῆς τυρινῆς, ἀποδίδεται τῷ αὐτῷ σαββάτῳ, εἰ δὲ τύχοι τῇ ε', ἢ τῇ σ', ἢ τῷ σαββάτῳ τῆς

τυρινῆς, ἀποδίδεται τῇ αὐτῇ κυριακῇ τῆς αὐτῆς ἐβδομάδος (Діон. Тип. [л. 87]).

[стр. 42). Κεφ. ξη'. Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, ἡ α' καὶ β' εὐρεσις, εἰ τύχοι τῇ α' ἐβδομάδι τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς.

Χρῆ εἰδέναι, ὅτι ἐν ἡ ἂν ἡμέρα τύχη τῆς α' ἐβδομάδος ἡ εὐρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου, ἄνευ τῆς δευτέρας, καταλιμπάνονται αἱ μετάνοιαι, ὡς καὶ ἐν τῇ λοιπῇ τεσσαρακοστῇ, ἄνευ τῶν μεγάλων τριῶν, ἐκτελεῖται δὲ καὶ προηγιασμένη, ἐν τε παραμονῇ, ὡς καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ ἡμέρᾳ τῆς μνήμης αὐτοῦ. Καὶ εἰ μὲν τύχοι τῇ γ', ἢ τῇ ε' τῆς αὐτῆς ἐβδομάδος ἡ παραμονή, ἢ ἡ κυρία ἡμέρα τῆς ἑορτῆς, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς λειτουργίας δίδεται ἡμῖν ἀνὰ κλάσματος ἄρτου. Εἰ δὲ τύχοι τῇ δευτέρᾳ ἢ παραμονῇ, οὔτε λειτουργία γίνεται, οὔτε τροφῆς μετέχομεν, ἀλλὰ τῇ τρίτῃ, καθὼς εἴρηται. Εἰ μὲντοι τύχοι ἡ ἑορτὴ τῇ δευτέρᾳ, μετατίθεται καὶ προβάλλεται τῇ κυριακῇ τῆς τυρινῆς, ὡς διαιτέταται ὀπισθεν, διὰ τὸ τῆς τεσσαρακοστῆς ἀπάρξασθαι μετὰ τῆς προσηκούσης τάξεως ¹⁾ (Діон. Тип. [л. 99 об.]).

— Κεφ. οδ'. Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τύχοι τῷ σαββάτῳ τῆς ἀκαθίστου.

— Κεφ. οε'. Σημείωσαι ²⁾, ὅτι, εἰ τύχοι ἡ μνήμη τῶν ἁγίων μ' τῇ τετάρτῃ τῆς μεσονηστήμου, φάλλεται ὁ κανὼν τοῦ Σταυροῦ τῇ παρασκευῇ τῆς αὐτῆς ἐβδομάδος. Εἰ δὲ τύχοι τῇ ε' τοῦ μεγάλου κανόνος, φάλλεται ὁ μέγας κανὼν τῇ τρίτῃ τῆς αὐτῆς ἐβδομάδος. Εἰ μὲντοι τύχοι ἡ λειτουργία τῶν ἁγίων μ' ἐν τῇ παραμονῇ τοῦ μεγάλου κανόνος, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰσθῶμεν στίχους ἀπὸ τοῦ Πεσοῦνται ἐν ἀμφιβλήστρω καὶ ψάλλομεν τὸ ἰδιόμελον τοῦ Τριωδίου δις, καὶ τὸ μαρτυρικὸν καὶ τὰ προσόμοια τοῦ Τριωδίου, ὡς σύνηθες, καὶ ἐκ τῶν κατ' ἀλφάβητον στιχηρῶν τοῦ μεγάλου κανόνος, εἶτα τῶν ἁγίων εἰς δ', Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον, τὰ δὲ ὑπόλοιπα στιχηρὰ τοῦ μεγάλου κανόνος ψάλλομεν τῇ ἐπαύριον εἰς τοὺς αἶνους (Діон. Тип. [л. 107 об.]).

¹⁾ Въ обыкновенныхъ рукописныхъ Типиконахъ эта глава излагается иначе. Въ рукописномъ Типиконѣ XV в. Иверской библіотеки № 76 читаемъ: Χρῆ εἰδέναι, ὅτι ἐν ἡ ἂν ἡμέρα τῆς πρώτης ἐβδομάδος τύχη ἡ εὐρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς τῆς δευτέρας, καταλιμπάνονται αἱ μετάνοιαι, ὡς ἐν τῇ λοιπῇ μ', ἄνευ τῶν τριῶν μεγάλων· εἰ γὰρ ἐν τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ τῆς ἐβδομάδος τύχοι, φάλλεται τῇ κυριακῇ τῆς τυρινῆς, ὡς προεδήλωται. ²⁾ Діон. Типик.: Χρη εἰδέναι.

Σημείωσαι, ὅτι, εἰ τύχοι ἡ παραμονὴ κυριακῆ ἑσπέρας, ψάλλομεν τὰ δ' κατανοκτικὰ τοῦ ἤχου καὶ τὰ γ' προσόμοια τοῦ Τριφδίου καὶ τῶν ἁγίων μ' γ', Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον, ἀπόστιχα, τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας δὶς, καὶ τὸ μαρτυρικόν, Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον (ΔΙΟΝ. ΤΗΠ. [Π. 108]).

[στρ. 46). Κεφ. ος'. Περὶ τοῦ ἀποδείπνου καὶ μεσονυκτικῶν τῶν δύο ἑορτῶν, τοῦ τε δηλονότι Προδρόμου καὶ τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἐν ταύταις ταῖς δύο ἑορταῖς, νηστείας οὔσης, ἐν τῇ παραμονῇ ψάλλεται τὸ μέγα ἀπόδειπνον ἔνδον ἐν τῷ ναῷ χύμα καὶ ἄνευ μετανοιῶν, οὐ λέγεται δὲ παρὰ τῶν χορῶν ἕτερόν τι, παρέξ τὸ Παναγία Δέσποτα Θεοτόκε, καὶ αὐτὸ ἄνευ μετανοιῶν, ἤγουν καθῶς ποιῶμεν τῇ κυριακῇ ἑσπέρας. Εἰς δὲ τὸ Τρισάγιον ἀντὶ ¹⁾ τοῦ Φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου, λέγομεν τὸ τροπάριον τῶν ἁγίων, καὶ πάλιν ἀντὶ τοῦ Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, λέγεται τὸ κοντάκιον. Ψάλλομεν δὲ καὶ κανόνα ἢ εἰς τὸ Θεοτοκάριον, ἢ εἰς τὸ Μηναῖον, τὸ Κύριε τῶν δυνάμεων οὐ λέγεται νῦν, εἶτα Κύριε ἐλέησον μ', αἱ γ' μεγάλοι μετάνοιοι καὶ εὐθὺς τὸ Ἄσπιλε, ἀμόλυντε, καὶ ἡ ἀπόλυσις τοῦ μικροῦ ἀποδείπνου· ἡ γὰρ εὐχή· Δέσποτα πολυέλεε, οὐ λέγεται νῦν²⁾. Τὸ δὲ μεσονυκτικὸν καὶ αὐτὸ ἔνδον τοῦ καθολικοῦ ψάλλεται, ὡς καθ' ἑκάστην, ἄνευ μετανοιῶν, πλὴν τῶν γ' ἐν τῷ τέλει, καὶ ἡ ἀνάγνωσις δὲ γίνεται συνήθης ἐν τῷ τέλει τοῦ μεσονυκτικοῦ εἰς τὸ Λαυσαϊκόν, αἱ δὲ λοιπαὶ τοῦ ὄρθρου τῆς ἑορτῆς τῶν ἁγίων (ΔΙΟΝ. ΤΗΠ. [Π. 108]).

Σημείωσαι, ὅτι, εἰ τύχοι κυριακῆ ἑσπέρας ἡ παραμονὴ τῶν τοιούτων ἑορτῶν, ἐν τῷ ἑσπερινῷ εἰς τὸ Καταξίωσον, οὐ ποιῶμεν τὰς γ' μετανοίας, οὔτε μετὰ τὸ Νῦν ἀπολύεις, εἰς τὸ Τρισάγιον, ἀλλὰ μόνον τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς χύμα, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', αἱ τρεῖς μεγάλοι μετάνοιοι, Δόξα καὶ νῦν καὶ ἀπόλυσις. Καὶ εἰς τὸ τέλος δὲ τοῦ ὄρθρου, εἰ οὐκ ἔστι σάββατον, ἢ κυριακῆ, οὐ γίνεται ἐκτενή, ἀλλὰ μετὰ τὸ Ἀγαθὸν τὸ ἔξομολογεῖσθαι καὶ τὸ Τρισάγιον, ἐν ᾧ ποιεῖ καὶ ὁ κανονάρχης μετάνοιαν, ὁ ἱερεὺς· Ὅτε

¹⁾ ΔΙΟΝ. ΤΗΠΙΚ., τοῦ Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον, λέγεται ἀπολυτικίον τῆς ἑορτῆς. Ἀντὶ δὲ τῶν ἐτέρων τροπαρίων, ἤγουν τὸ Κύριε, εἰ μὴ τοὺς ἁγίους σου καὶ τῶν λοιπῶν, λέγεται τὸ κοντάκιον τῆς ἑορτῆς, τὸ Κύριε τῶν δυνάμεων οὐ λέγεται νῦν, εἶτα Κύριε ἐλέησον μ' καὶ τρεῖς. ²⁾ Ψάλλομεν δὲ καὶ κανόνα ἢ εἰς τὸ Θεοτοκάριον, ἢ εἰς τὸ Μηναῖον.

σοῦ, τὸ τροπάριον τῶν ἁγίων χόμα, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ γ' μεγάλαι μετάνοιαι καὶ ἡ α' ὥρα. Εἰς δὲ τὸ τέλος τῆς α' ὥρας οὐ λέγεται Τρισάγιον, οὔτε ἐν ταῖς δύο ἑορταῖς ταύταις, οὔτε ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἀλλὰ μετὰ τὰς γ' μεγάλας μετανοίας εὐθὺς τὸ Χριστέ τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, Τῇ ὑπερμάχῳ, ἡ κατήχησις καὶ ἀπόλυσις ¹⁾. Καὶ εἰς τὸ τέλος δὲ τῶν τυπικῶν κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς οὐ λέγεται Τρισάγιον, ἀλλὰ μετὰ τὰς γ' μεγάλας μετανοίας, Δόξα καὶ νῦν, καὶ γίνεται ἀπόλυσις (Діон. Тип. [л. 103 об.]).

Δεῖ γινώσκειν, ὅτι ἐν τῇ παραμονῇ τῶν δύο τούτων ἑορτῶν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἴ ἔστι νηστεία, ψάλλεται ἡ τριθέκτη, ὡς καθεκάστην, εἶτα πάλιν εἰς τὸν καιρὸν αὐτῆς ἡ θ' μετὰ τῶν μακαρισμῶν, ἐν ἧ συνάπτεται καὶ ὁ ἑσπερινὸς μετὰ τῆς λειτουργίας τῶν προηγιασμένων, σχολαζουσῶν τῶν μετανοιῶν ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς τοῦ ἑσπερινοῦ, πλὴν τῶν ἐν τῇ λειτουργίᾳ γενομένων, εἰς τὸ Κατευθυνθήτω, εἰς τὸ Νῦν αἱ δυνάμεις, καὶ Εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου. Κατὰ δὲ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς, ἦτοι ἐπὶ τὴν αὔριον, ἔθος ἐπεκράτησε παρὰ τῇ καθ' ἡμᾶς ταύτῃ μονῇ, ἵνα τὴν μὲν τῶν ὥρῶν ἀκολουθίαν ψάλλωμεν ὁμοῦ μετὰ τῶν τυπικῶν καὶ ποιῶμεν ἀπόλυσιν. Εἶτα μετὰ μικρὸν ἀρχόμεθα τοῦ ἑσπερινοῦ, ἐν ᾧ καὶ ἡ προηγιασμένη, ὡς γίνεται κατὰ παρασκευήν. Ἐν δὲ τῇ ἑορτῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τὸν ἑσπερινὸν καὶ τὴν λειτουργίαν τοῦ θείου Χρυσοστόμου, ὅπερ εἰ καὶ μὴ οὕτω διείληπται ἐν τῷ Τυπικῷ, ἀλλ' οὖν δοκεῖ εἶναι ἀρμοδιώτερον, διὰ τὴν ἐτοιμασίαν τῆς θείας μυσταγωγίας. Ἐν δὲ τῇ παραμονῇ τῶν τοιούτων ἑορτῶν ἐν τῷ ἑσπερινῷ, τῷ ὄρθρῳ καὶ λειτουργίᾳ, σημαίνει τὸ ἄνω σήμαντρον, θυμιᾶ καὶ ὁ διάκονος μετὰ τοῦ ἑορτασίμου θυμιατοῦ, ἀνάπτονται οἱ σταυροί. Ἐν τῇ τοῦ Προδρόμου δὲ μνήμῃ καὶ τῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἑορτῇ ψάλλομεν καὶ πολυέλεον, λέγομεν καὶ εὐαγγέλιον. Ἐν δὲ τῇ τῶν ἁγίων μ' μνήμῃ μόνον εὐαγγέλιον λέγομεν, ὁ δὲ πολυέλεος μόνον ἐν τῇ μονῇ αὐτῶν ψάλλεται (Діон. Тип. [л. 109]).

— Κεφ. οζ' Περὶ τῶν ἁγίων μ' μαρτύρων καὶ τοῦ τιμίου Προδρόμου, εἰ τόχωσιν ἐν σαββάτῳ.

Εἰ τόχοι ἡ μνήμη αὐτῶν ἐν σαββάτῳ ἐν τῷ β', ἢ τῷ γ', ἢ τῷ

¹⁾ Прибавлено: Τὸ μὲν Τυπικὸν φησὶν, ὅτι ἰουδὲ εἰς τὸ τέλος τῆς τριθέκτης λέγεται Τρισάγιον, ἀλλ' ἐπειδὴ παρ' ἡμῖν ἡ θ' συναπτεται μετὰ τῆς τριθέκτης, ποιῶμεν τοῦτο εἰς τὸ τέλος τῶν τυπικῶν.

δ', εἰς τὸν ὄρθρον ψάλλομεν τοὺς δύο κανόνας τῶν ἁγίων εἰς ι', λέγοντες τὸν εἰρμὸν δις, εἶτα ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ Τότε ἔσπευσαν· ἔχουσι γὰρ οἱ ἅγιοι μ' κανόνας δύο, ὁ δὲ κανὼν τοῦ Προδρόμου ψάλλεται εἰς τὸ ἀπόδειπνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ Προδρόμου, εἰ βούλη, λέγε πρῶτον τὸν κανόνα τοῦ ἐνορδίνου ἤχου τοῦ Προδρόμου μετὰ τοῦ εἰρμοῦ εἰς ς' καὶ τῆς Εὐρέσεως εἰς δ'. Εἰ τύχοι ἢ μνήμη τοῦ Προδρόμου τῷ β', ἢ τῷ γ' σαββάτῳ τῶν ἁγίων νηστειῶν, ζήτηι ὀπισθεν ἐν τῷ κη' κεφαλαίῳ κάτω εἰς τὸ περιθώριον. Ἀπὸ δὲ τῆς ς' ὥδης, ἐν ἧ ἄρχεται τὸ τετραψῆδιον, καταλιμπάνεται ὁ κανὼν τοῦ ἐνορδίνου ἤχου, ἦτοι ὁ β' κανὼν τῶν ἁγίων μ', καὶ ψάλλομεν τῶν ἁγίων εἰς ς', καὶ τοῦ Τριψοδίου εἰς η', τὸ δὲ περισσὸν τροπάριον, τὸ μετὰ τὸ θεοτοκίον, νῦν λέγεται πρὸ τοῦ Δόξα, μετὰ τοῦ ἐτέρου τροπαρίου εἰς τὸν δεῦτερον χορὸν. Οὐ στιχολογοῦμεν δὲ νῦν τὰς ὥδας, ἦτοι τὴν ζ' καὶ τὴν η', ἀλλὰ μόνον ψάλλομεν εἰς στίχους ιβ', λέγομεν δὲ καὶ καταβασίαν· Ἀνοίξω τὸ στόμα μου, καταλιμπάνομεν δηλονότι τῶν τοῦ Τριψοδίου καταβασιῶν, καὶ εἰς τοὺς αἴνους δὲ ψάλλομεν τὸ Πᾶσα πνοή, ποιοῦμεν δὲ καὶ δοξολογίαν εἰς τὸ τέλος τοῦ ὄρθρου καὶ ἐκτενήν. Εἰ δὲ ἐν ἄλλῃ τῶν ἄλλων ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος τύχοι μία τῶν δύο τούτων ἑορτῶν, οὐ γίνεται δοξολογία, οὔτε ἐκτενή, οὔτε ἄλλην τινὰ καταβασίαν λέγομεν, εἰ μὴ τὰς τοῦ Τριψοδίου, οὔτε Πᾶσα πνοή ψάλλομεν εἰς τοὺς αἴνους, ἀλλὰ μόνον Αἰνεῖτε τὸν Κύριον, στιχολογοῦμεν δὲ καὶ τὰς ὥδας τοῦ Τριψοδίου.

Ἐν ἄλλῳ δὲ Τυπικῷ ¹⁾ εὐρομεν, ὅτι αἱ καταβασαίαι ²⁾ αὗται, τὸ Ἀνοίξω τὸ στόμα μου, ψάλλονται μόνον, εἰ τύχοι ναός, ἢ μονή, ἐν ὀνόματι τιμώμενος τοῦ Προδρόμου, ἢ τῶν ἁγίων μ', ὃ καὶ ἀρμοδιώτερον. Ἐν ταῖς δύο λοιπὸν ταύταις ἑορταῖς, ἤγουν τοῦ Προδρόμου καὶ τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα καὶ αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς ἑσπέρας ψάλλομεν, ὡς καθεκάστην, μέγα ἀπόδειπνον καὶ αἱ μετάνοιαι ἐξ ἀρχῆς πᾶσαι κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν, ἐπεὶ ἡ ἑορτὴ ἀπεδόθη ἐν τῇ λειτουργίᾳ τῶν προηγιασμένων (ΔΙΟΝ. ΤΗΠ. [λ. 109 ὀβ., 110).

[стр. 48). Κεφ. οθ'. Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου.

Ἰστέον, ὅτι ἐν τῇ λαύρα τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τριψῆδια οὐ ψάλλ-

¹⁾ ДІОНИС. ТИП. НѢТЪ. ²⁾ λέγονται ἐν τῇ μονῇ τοῦ Προδρόμου, ὃ καὶ ποιητέον ἡμῖν. Εἰ τύχοι τοῦ Προδρόμου τῷ β', ἢ τῷ γ' σαββάτῳ τῶν νηστειῶν, ζήτηι ὀπισθεν ἐν τῷ κη' κεφαλαίῳ (См. ВЫШЕ ВЪ ИВЕР. ТИП.).

λονται, ἀλλὰ μόνα τῆς ἑορτῆς εἰς ιδ', ὁ δὲ ἐκκλησιάρχης διέρχεται τὰ τριψῆδια ἰδίως ¹⁾). Ἀπὸ γ' ψδῆς κάθισμα τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν λόγον τοῦ θείου Χρυσοστόμου, οὗ ἡ ἀρχή· Βασιλικῶν μυστηρίων ἑορτήν. Ἀφ' ἕκτης τὸ κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ τὸν οἶκον, ἐν δὲ τῇ δ' ψδῆ λέγομεν καὶ μεγαλονάρια ἐν τοῖς τροπαρίοις, τὸ Εὐαγγελίζου γῆ χαρὰν μεγάλην, τὸ ἑξαποστειλάριον ἐκ τρίτου, εἰς τοὺς αἴνους τὸ Πᾶσα πνοή, ἰσταῖμεν στίχους δ', καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια· Τῶν οὐρανίων ταγμάτων, Δόξα τὸ ἰδιόμελον τοῦ Τριψήδιου, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἦχος β'. Τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον, δοξολογία μεγάλη, τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς χύμα, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', καὶ αἱ γ' μεγάλαι μετάνοιαι καὶ ἀπόλυσις. Εἰ δὲ τύχοι ἡμέρα, ἔχουσα κατήσιν, ἀναγινώσκεται (Діон. Тип. [л. 112 об.]).

Κεφ. 5δ'. Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τύχοι τῇ ἀγία καὶ μεγάλη παρασκευῆ. См. ниже стр. 130 рукописи.

Κεφ. 5ε'. Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τύχοι τῷ ἀγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ. См. выше стр. 594—595.

[стр. 57]. Κεφ. 5ς'. Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τύχοι τῇ ἀγία καὶ μεγάλη κυριακῇ τοῦ Πάσχα.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι, εἰ ²⁾ τύχοι ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου ³⁾ τῇ ἀγία ⁴⁾ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ Πάσχα, ἑσπέρας ἐν τῷ ἀγίῳ ⁵⁾ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ε', καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα γ', ἦχος α', καὶ τοῦ μεγάλου σαββάτου ⁶⁾ γ', ἦχος πλ. δ', καὶ τῆς ἑορτῆς ⁷⁾ τοὺς δ', Δόξα τῆς ἡμέρας ⁸⁾, ἦχος πλ. β'. Τὴν σήμερον μυστικῶς, Καὶ νῦν ὁ αὐτός· Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, Φῶς ἰλαρόν, προκείμενον δὲ οὐ λέγεται, ἀλλ' εὐθὺς ὁ ἱερεὺς λέγει· Σοφία, καὶ ἀναγινώσκεται τὸ α' ἀνάγνωσμα τῆς ἡμέρας, τὸ Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, εἶτα τὰ ε' ἀναγνώσματα τῆς ἑορτῆς, καὶ αὐθις τὰ ἐπιλοιπα ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν, καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τῆς θείας λειτουργίας τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Εἰς τὴν παννυχίδα τοῦ μεγάλου σαββάτου ψάλλεται ⁹⁾ ὁ κανὼν τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν συνήθειαν. Ἀπὸ γ' ψδῆς τὸ κοντάκιον καὶ ὁ οἶκος

¹⁾ Тип. Пантел. соб. стр. 313: καθ' ἑαυτὸν вмѣсто ἰδίως. ²⁾ Въ рукописномъ Типиконѣ XV в. Иерусалимскоѣ редакціи изъ библ. Иверскоѣ: ἐν ³⁾ Нѣтъ. ⁴⁾ Тоже ⁵⁾ Тоже ⁶⁾ ἰδιόμελα ⁷⁾ Тоже ⁸⁾ Тоже. ⁹⁾ ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ε', καὶ τῆς ἡμέρας μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς η', καὶ τὸν εἰρμὸν τῆς ἡμέρας ἑμοῦ οἱ δύο χοροί.

τῆς ἑορτῆς, εἶτα κάθισμα τῆς ἡμέρας, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, καὶ ἀνάγνωσις· Πάλιν χαρᾶς εὐαγγέλια, ἀφ' ἑκτῆς τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας καὶ ὁ οἶκος καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας ¹⁾, μετὰ τὴν θ', Τρισάγιον, τροπάριον "Ὅτε κατῆλθες ²⁾ καὶ τῆς ἑορτῆς, ἡ ἑκτενὴ καὶ ἀπόλυσις καὶ ἀνάγνωσις ³⁾, εἰ ἔχοι ὥρα, ἐν ἧ ὁ ἐκκλησιαάρχης διανέμει τὰ κηρία τοῖς ἀδελφοῖς ⁴⁾.

Μετὰ ⁵⁾ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν, τῆς ἀρμοζούσης ὥρας τοῦ ὄρθρου φθασάσης, ὁ κανδηλάπτης ἀπέρχεται καὶ σημαίνει, ὡς σύνηθες, καὶ ἐξερχόμεθα πάντες ἐν τῷ νάρθηκι, προπορευομένου τοῦ ἱερέως μετὰ λαμπάδων καὶ θυμιατοῦ, καὶ κλεισθεισῶν τῶν πυλῶν, θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ νάρθηκι ἅπαντας, ὡς ἔθος ἐστίν, εἶτα σταθεῖς ⁶⁾ ἔμπροσθεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν, θυμιᾷ σταυροειδῶς ⁷⁾ ἐκ γ', λέγων· Δόξα τῇ ἀγία, καὶ ἡμῶν ἀποκριθέντων ⁸⁾ τὸ Ἄμην, ἄρχεται ὁ ἱερεὺς ψάλλειν τὸ Χριστὸς ἀνέστη, καὶ λέγεται τρις παρ' αὐτοῦ ⁹⁾ καὶ τρις παρὰ τῶν ἀδελφῶν, εἶτα ὁ ἱερεὺς στίχον α'· Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ, ὅτι ἀγαθός, στίχος β'· Αὕτη ἡ ἡμέρα, στίχος γ'· Συστήσατε ἑορτὴν ἐν τοῖς πυκάλουσιν. Λέγουσι ¹⁰⁾ δὲ οἱ ἀδελφοὶ ἐν ἑκάστῳ στίχῳ τὸ Χριστὸς ἀνέστη, καὶ αὐθις ὁ ἱερεὺς λέγει μεγάλη τῇ φωνῇ· Χριστὸς ἀνέστη ¹¹⁾. Καὶ ἀνοιγομένων τῶν πυλῶν, εἰσοδεύει, προπορευομένων λαμπάδων καὶ τοῦ προεστῶτος συνεφεπόμενου μετὰ τῶν ἀδελφῶν, φαλλόντων τὸ Καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζωὴν χαρισάμενος. Μετὰ δὲ τὸ εἰσελθεῖν τὸν ἱερέα εἰς τὸ ἱερατεῖον, λέγει· Δόξα ἡχος δ', καὶ λέγομεν τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς· Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον, Καὶ νῦν τὸ αὐτό, εἰδ' οὕτως συναπτὴ μικρὰ παρὰ τοῦ ἱερέως, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ¹²⁾, Ἀναστάσεως ἡμέρα, καὶ ψάλλομεν τὸν κανόνα τοῦ Πάσχα μετὰ τοῦ εἰρμοῦ ¹³⁾ εἰς ι', ἦτοι τοὺς εἰρμούς ἀνά δ', τὰ δὲ τροπάρια εἰς ς', ἄνευ στίχων, τοῦ δὲ κανόνος τῆς ἑορτῆς τοὺς εἰρμούς ἐκ β', ἐν δὲ τοῖς τροπαρίοις ἰστώμεν στίχους ς', ἦτοι ἀπὸ τοῦ Ἔως ἂν παρέλθῃ, καταβασία, τὸν εἰρμὸν τῆς ἑορτῆς, εἶτα τοῦ

¹⁾ ἐν τῇ θ' ᾠδῇ Ἡ τιμιωτέρα οὐ στιχολογεῖται ²⁾ Δόξα καὶ νῦν ³⁾ τῆς ἡμέρας ⁴⁾ Нѣтъ. ⁵⁾ Ὁ δὲ κανδηλάπτης σημαίνει τὸ μέγα καὶ τὸ σίδηρον καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἐξερχόμεθα πάντες. . . ⁶⁾ Ἰσταται ⁷⁾ κατὰ ἀνατολὰς ⁸⁾ ἀποκρινομένων, ἄρχεται ὁ ἱερεὺς τροπάριον ἡχος πλ. α' ⁹⁾ παρὰ τοῦ ἱερέως ¹⁰⁾ Λέγει δὲ ὁ λαὸς καθ' ἕνα στίχον τὸ Χριστὸς ἀνέστη ¹¹⁾ Діон. Тин. Ἰστῆον δὲ, ὅτι οἱ παρόντες στίχοι διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ λέγονται, καὶ ὅτε τύχη αὕτη, τότε ὀφείλουσι μόνον ψάλλεσθαι ¹²⁾ ἄρχεται ὁ προεστῶς. ¹³⁾ ркп. Тин. XV в. μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς η' καὶ τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς η', καταβασίαν τοὺς εἰρμούς τῶν δύο κανόνων ἀνά μέρος οἱ δύο χοροί.

Πάσχα. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς κοντάκιον τοῦ Πάσχα, καὶ τὸν οἶκον ¹⁾, ἡ γὰρ ὑπακοὴ ἐνταῦθα οὐ λέγεται, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεολόγον· Ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου στήσομαι, ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσις· Ἀναστάσεως ἡμέρα, εἶτα προκείμενον τῆς ἑορτῆς· Εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν ἕξ ἡμέρας, Πᾶσα πνοή, εὐαγγέλιον τῆς Θεοτόκου· Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἀναστᾶσα Μαριάμ, εἶτα τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, ἐκ γ' ἄνευ τοῦ ν', καὶ τὸ Ἀναστὰς ²⁾ ὁ Ἰησοῦς, ἐκ γ' μετὰ μέλους, εἶθ' οὕτως ἢ ζ' ᾠδῆ ³⁾ καὶ αἱ λοιπαί. Μετὰ δὲ τὴν θ' ἕξαποστειλάριον· Σαρκὶ ὑπνώσας, ὡς θνητός, ἄπαξ καὶ τῆς ἑορτῆς δις, εἰς τοὺς αἴνους, Πᾶσα πνοή, ἦχος α', ἰστώμεν στίχους ς' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα δ', τοῦ α' ἤχου, καὶ τῆς ἑορτῆς εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον προσόμοια γ', δευτεροῦντες τὸ α', λέγομεν δὲ στίχους· Εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν, εἶτα τὸ Ἀναστήτω, ὁ Θεός, καὶ εὐθύς τὰ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα, ἦχος πλ. δ' τῆς ἑορτῆς· Εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοί, Καὶ νῦν, ἦχος πλ. α'· Ἀναστάσεως ἡμέρα ⁴⁾, ὁ ἄσπασμός, ἢ κατήχησις τοῦ Χρυσσοστόμου, ἢ ἐκτενή ⁵⁾ καὶ ἀπόλυσις ⁶⁾. Αἱ ὥραι ψάλλονται ⁷⁾ τῆς Λαμπρᾶς, εἰς τὴν λειτουργίαν ἀντίφωνα τοῦ Πάσχα· Μετὰ τὴν εἴσοδον τὸ εἰσοδικὸν τοῦ Πάσχα· Ἐν ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν Θεόν, Χριστὸς ἀνέστη ⁸⁾ καὶ τὸ τροπάριον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, Δόξα, τὸ κοντάκιον αὐτοῦ, Καὶ νῦν τοῦ Πάσχα· Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατῆλθες, Ὅσοι ⁹⁾ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, ἀπόστολον ¹⁰⁾ δὲ καὶ εὐαγγέλιον, πρῶτον τοῦ Πάσχα ¹¹⁾ καὶ ὕστερον τῆς ἑορτῆς, κοινωνικὸν τῆς ἑορτῆς καὶ τοῦ Πάσχα.

[стр. 58]. Κεφ. 45'. Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῆ δευτέρᾳ τῆς Διακαινησίμου ¹²⁾. Малая и великая вечерня (Діон. Тип. [л. 129, 130]).

— Κεφ. 47' ¹³⁾. Ἐπιβεβαίωσις τοῦ ποιητοῦ, ὅτι καλῶς συνετάχθη ἡ ἔρμηνεία πᾶσα τοῦ Τυπικοῦ περὶ τῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἑορτῆς, καὶ μηδεὶς ἀμφιβάλλη.

¹⁾ καὶ τὸν οἶκον· ἡ γὰρ ὑπακοὴ ἐνταῦθα οὐ λέγεται нѣтъ ²⁾ замѣчанія: καὶ τὸ Ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς ἐκ γ', μετὰ μέλους нѣтъ ³⁾ ἐν τῇ θ', ἢ τιμιωτέρα οὐ στιχολογεῖται Ἐξαποστειλάριον Σαρκὶ ὑπνώσας ἄπαξ, καὶ τῆς ἑορτῆς δις ⁴⁾ Χριστὸς ἀνέστη ⁵⁾ παρὰ τοῦ ἱερέως ⁶⁾ Λιτὴ δὲ οὐ γίνεται ⁷⁾ ὡς εἰσὶ τεταγμένοι ἐν τῇ μεγάλῃ κυριακῇ ⁸⁾ Εἶτα Δόξα τῆς ἑορτῆς ἦχος δ'· Σήμερον τῆς σωτηρίας, Καὶ νῦν, Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατῆλθες . . . ⁹⁾ Ἀντὶ δὲ τοῦ Τρισαγίου· Ὅσοι εἰς Χριστὸν ¹⁰⁾ Ἀλληλουάριον ¹¹⁾ Εἶτα τῆς ἑορτῆς καὶ καθεξῆς ἢ θεία λειτουργία. ¹²⁾ Эта глава изложена въ рукописномъ Типиконѣ XV в. точно также, а въ Діонисіат. ¹³⁾ Тип. заглавіе читается такъ: Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ [л. 132 об.).

Ἰστέον, ὅτι οὐκ ἀπὸ ἰδίου σκοποῦ περὶ τοῦ πῶς δεῖ φάλλεσθαι τὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἀκολουθίαν ἐν τε ταῖς τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς ἡμέραις καὶ τῆς μεγάλης ἐβδομάδος καὶ τοῦ Πάσχα ἡμῖν πεπόνηται, ἀλλὰ τῷ Τυπικῷ τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας ἀκολουθήσαντες καὶ ἀκριβέσι Συναξαρίοις ἐντυχόντες τῆς τε ἀοιδίμου μονῆς τῶν Στουδίων καὶ τῶν λοιπῶν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῖς τῶν Ἱεροσολύμων, ταῦτα ἐντετύχαμεν· μηδεὶς οὖν ἐπαπορείτω, ἐντυγχάνων τῇ ἐναλλαγῇ τῶν στιχηρῶν καὶ τῶν κανόνων καὶ τῶν ἀναγνώσεων, ὅπως διώρισα, ἀλλὰ τὴν ἡμέραν σκοπεῖτω, ὅτε ἡ παραμονὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ γίνεται, εἶτα αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς, ὅποια ἐστὶ, καὶ εὐρήσει, ὅτι, ὅτε ἐν νηστεία τύχη ἡ παραμονή, διὰ τὸ σέβας τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς φάλλομεν τὰ στιχηρὰ τῆς ἡμέρας καὶ οἶονεὶ πέρασ διδόμεν τῇ νηστεία, εἶτα τὰ στιχηρὰ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τὴν τῶν προηγιασμένων λειτουργίαν, ἐξ ἐκείνης δὲ ἅτε ἀρχὴν λαβούσης τῆς ἑορτῆς, πάντα τὰ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ προηγοῦνται, τοῦ δὲ σαββάτου τοῦ ἁγίου Λαζάρου καὶ τῆς κυριακῆς τῶν Βαΐων προετάξαμεν τὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἀκολουθίαν, διὰ τὸ πρὸ τοῦ πάθους τοῦ Χριστοῦ γενέσθαι ταύτας τὰς ἑορτάς καὶ διὰ τὸ μὴ εἶναι νηστείαν ἐν αὐταῖς. Πάλιν δὲ ἐν ταῖς τῆς μεγάλης ἐβδομάδος ἡμέραις προεκρίναμεν, εἰ τύχοι ἐν αὐταῖς ἡ ἑορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, προηγεῖσθαι ἐν τῇ παραμονῇ εἰς τὸ λυχνικὸν τῆς ἡμέρας τὰ στιχηρὰ, εἶτα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ διὰ τὴν νηστείαν, καθὼς φθάσαντες εἴπομεν, καὶ τὸ τῆς ἡμέρας περιδοξόν. Γίνεται δὲ καὶ τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ προσκομιδῇ, εἰ τύχοι ἐν ταύτῃ ὁ Εὐαγγελισμός, καὶ γὰρ οἱ κανόνες ἄλλως διαγορεύουσιν, ἀλλ' οὖν εὔρομεν ἐν τοῖς Συναξαρίοις τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας μὴ μόνον εἰς τοὺς εὐκτηρίους οἶκους τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου γίνεσθαι προσκομιδὴν καὶ τελείαν λειτουργίαν τοῦ Χρυσοστόμου, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἅπασιν εὐκτηρίοις προσκομιδὴ γίνεται καὶ τελεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου. Сн. выше стр. 93—94 и варианты къ нимъ.

Ἰστέον, ὅτι ὁ Εὐαγγελισμὸς ἀνέρχεται ἕως τῆς δ' τῆς Διακαινησίμου καὶ κατέρχεται ἕως τῆς ε' τῆς γ' ἐβδομάδος (Діон. Тип. [л. 132 об.]).

Κεφ. ρθ'. Τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ ἐν τῷ Ἄθῳ. Εἰ μὲν βούληται ὁ προεστὼς ποιῆσαι ἀγρυπνίαν, ζητεῖ ἐν τῷ μεγάλῳ Τυπικῷ τοῦ Ἀδριανοπολίτου, εἰ δ' οὐ, δοξολογίαν μόνον ποιήσον (Діон. Тип. [л. 150]).

Ἄρχῃ σὺν Θεῷ ἁγίῳ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τοῦ Τριωδίου, ἦτοι τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς καὶ τοῦ Πάσχα.

Κεφ. α'. Τῇ κυριακῇ, ἐν ἣ ἀναγινώσκειται τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου.

Въ этой главѣ, кромѣ обычной службы, достоѣно замѣчанія слѣдующее: Деї εἰδέναι, ὅτι ἐπειδὴ παρὰ τοῖς πάλαι πατράσι καθεκάστην κυριακὴν ἐτελεῖτο ἡ τῆς ἀγρυπνίας ἀκολουθία, τούτου χάριν καὶ οὕτω τὰ τυπικὰ διαγορεύουσι, νῦν δέ, ἐπειδὴ τὸ τοιοῦτον ἔθος ἐξέλιπε καὶ οὐ πάσας ἀπλῶς τὰς κυριακάς, ἀλλὰ μόνον τινὰς ἐξ αὐτῶν ποιοῦμεν ἀγρυπνίαν, διὰ τοῦτο καὶ ἐν ταῖς τριαύταις τῶν ἀκολουθιῶν ἐρμηνεῖαι κατὰ τὴν νῦν τοῖς μοναστηρίοις ἅπασιν ἐμπολιτευμένην συνήθειαν, συντεθεῖναι δεῖ ἔδοξε. Μετὰ τὸ μεσονυκτικὸν ἡ ἀνάγνωσις συνήθως εἰς τὰς ἐπιστολάς, ἀρχόμεθα δὲ ἀπ' ἐντεῦθεν τῆς τεσσαρακοστῆς τοῦ πανηγυρικοῦ.

[стр. 39). Κεφ. β'. Κυριακὴ τοῦ ἀσώτου.

— Κεφ. γ'. Τῇ κυριακῇ τῆς ἀπόκρεω ἑσπέρας. Κεφ. δ'. Τῇ κυριακῇ τῆς ἀπόκρεω. Κεφ. ε'. Τῇ αὐτῇ κυριακῇ ἑσπέρας.

— Περὶ τοῦ ἀποδείπνου τῆς αὐτῆς κυριακῆς.

Τῇ κυριακῇ ἑσπέρας μετὰ τὸ δεῖπνῆσαι ἡμᾶς, ποιεῖ ὁ τραπεζάρχης στίχον καὶ ἐπαίρει τὰς περιουσίας τῶν κλασμάτων, καὶ εὐθὺς ὁ διάκονος ὁ παρεκκλησιάρχης κομίζει τὸ ἀπόνυμμα τῶν χειρῶν καί, μετὰ τὸ νίψασθαι πάντας τοὺς ἀδελφούς, ὑψοῦται ἡ Παναγία καὶ μετὰ τῆς εὐχαριστίας εὐθὺς ὁ ἐφημέριος ἱερεὺς ποιεῖ Εὐλόγητόν, καὶ φάλλομεν¹⁾ δὲ καὶ εἰς τὸ Ἄξιον ἐστίν, ἀντὶ δὲ κοντακίου λέγομεν Ἐλέησον ἡμᾶς κ. τ. λ., τὸ Κύριε ἐλέησον μ', Ὅ ἐν παντὶ καιρῷ, καί, ποιοῦμεν τὰς γ' μεγάλας μετανοίας καὶ τὰς ιβ', εἶτα Τρισάγιον καὶ μετανοίας γ', τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ' καὶ τὸ Ἄσπιλε, ἀμόλυντε, τὰ λοιπὰ²⁾ τοῦ ἀποδείπνου καὶ διανέμει ὁ δοχειάρχης κηρία τοῖς ἀδελφοῖς καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ἀποδείπνου, γίνεται στίχος παρὰ τοῦ προεστῶτος ἢ, ἀπόντος αὐτοῦ, παρὰ τοῦ ἐφημερίου ἱερέως, καὶ ἐξεληθόντος καὶ στάντος αὐτοῦ παρὰ τὴν θύραν τῆς τραπέζης ἐν τῷ συνήθει τόπῳ, λαμβάνομεν συγχώρησιν καὶ ἀπερχόμεθα ἐν εἰρήνῃ ἐν τοῖς κελίοις ἡμῶν (Діон. Тип. [л. 183 об.).

¹⁾ Діон. ркп. № 449 τὸ μικρὸν ἀποδείπνον, θυμιῶμεν δὲ καὶ εἰς τὸ Ἄξιον ἐστὶ
²⁾ φάλλομένου.

Κεφ. λ'. Περὶ τῆς ἀκολουθίας τῆς ἀκαθίστου. Сн. Діонис. Тип. [л. 202) и выше [стр. 614).

[стр. 91). Τῇ ¹⁾ παρασκευῇ τῆς ε' ἐβδομάδος ²⁾ ἐν τῷ ἐσπερινῷ ³⁾ μετὰ τὴν συνήθη στιχολογίαν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας δὶς, ἤχος ⁴⁾ πλ. β'. Ὡς ἐξ Ἱερουσαλήμ σοῦ τῶν θείων ἐντολῶν, εἶτα τὸ μαρτυρικὸν καὶ τὰ προσόμοια τῆς Θεοτόκου ἤχος πλ. β', πρὸς τὸ Ὁλην ἀποθέμενοι Βουλὴν προαιώνιον ⁵⁾ καὶ τὰ ἕτερα, ποιοῦντες αὐτὰ ἐπτὰ, Δόξα καὶ νῦν ἤχος β'. τὸ Ἀπ' αἰῶνων μυστήριον καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τῶν προηγιασμένων, τὰ κολουβα ⁶⁾ ψάλλομεν συνήθως ἐν τῷ νάρθηκι, εἶτα τὸ ἀπόδειπνον, ἐν ᾧ ψάλλομεν καὶ τὸ τετραψῆδιον τοῦ σαββάτου ἀντὶ κανόνος, κοντάκιον δὲ λέγομεν Τῇ ὑπερμάχῳ καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ μικροῦ ἀποδείπνου καὶ ἀπόλυσις. Ἐν δὲ τῷ ὄρθρῳ ⁷⁾ τοῦ αὐτοῦ σαββάτου ⁸⁾ σημαίνει ⁹⁾ καὶ τὸ ἄνω σήμαντρον ὥρα δ' τῆς νυκτὸς καὶ ψάλλομεν ἐν τῷ νάρθηκι τὸ μεσονυκτικὸν τοῦ σαββάτου, ὡς ἔθος. Ἐν ¹⁰⁾ δὲ τῷ

¹⁾ Варианты изъ Типикона Пантелеимоновскаго γούν. ²⁾ НѢТЬ ³⁾ ἐσπερινῶς ἐν τῷ λυχνικῷ. ⁴⁾ καὶ τὸ μαρτυρικὸν εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον τὸ β', εἶτα στιχηρὰ προσόμοια τῆς Θεοτόκου. ⁵⁾ ποιοῦμεν τὰ γ', ζ'. ⁶⁾ НѢТЬ, а слѣдуютъ слова: Вѣ δ' οὐκ εἰσὶ προηγιασμένα, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ψάλλομεν τὰ προσόμοια στιχηρὰ τῆς Θεοτόκου, εἰς τὸ Δόξα καὶ νῦν τὸ ῥηθὲν ἰδιόμελον. Εἰς τὸν στίχον τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας καὶ τὸ μαρτυρικὸν, Δόξα καὶ νῦν ἤχος β'. Εὐαγγελίζεται ὁ Γαβριήλ, ἀπολυτικίον ἤχος πλ. δ'. Τὸ προσταχθὲν μυστικῶς. Τὰ δὲ ἀπόδειπνα ψάλλομεν ἐν τοῖς καλλιῖσι, εἰ δὲ βούλει, ἐν τῷ νάρθηκι, ἵνα ψάλλομεν καὶ τὸ τοῦ σαββάτου τετραψῆδιον. ⁷⁾ Діон. Тип. σημαίνει ὥρα δ' τῆς νυκτὸς καὶ ψάλλομεν ἐν τῷ νάρθηκι τὸ μεσονυκτικόν. ⁸⁾ НѢТЬ. ⁹⁾ Пант. соб. Тип. ὥρα δ' τῆς νυκτὸς διὰ τὴν εὐχαριστήριον ἀκολουθίαν τῆς ἀκαθίστου καὶ εὐθὺς ἀρχόμεθα τοῦ ὄρθρου ἄνευ μεσονυκτικοῦ. ¹⁰⁾ Εἰς τὸ Θεός Κύριος, τροπάριον Τὸ προσταχθὲν, ἐκ γ' ἀργῶς, στιχολογοῦμεν τὰ συνήθη β' καθίσματα. Μετὰ τὸ α' κάθισμα ψάλλομεν τὸ κοντάκιον ἤχος πλ. δ'. Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ. Ὁ δὲ ἱερεὺς, φορέσας ἐπιτραχήλιον λευκὸν ἔσωθεν τοῦ ἁγίου βήματος, ψαλλομένου τοῦ κοντακίου, θυμῶ τὴν ἁγίαν τράπεζαν. Εἶτα ἵσταται ἐνώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ λέγει οἴκους ς', ἡμεῖς δὲ λέγομεν καθ' ἕκαστον οἶκον τὸ ἀκροτελεύτιον αὐτοῦ μετὰ μέλους. Εἰ δὲ ἐστὶ καὶ ψάλτης, ψάλλει καὶ αὐτὸς αὐτοὺς γ', ἤχον τὸν αὐτὸν οἶκον πρότερον μὲν ὁ ἱερεὺς, εἶτα ὁ ψάλτης, θυμῶ δὲ ὁ κανδηλάπτης (εἰς β' πάσαν στάσιν μετὰ κατζίου εἰς τὸ Τῇ ὑπερμάχῳ) ὡς σύνηθες. Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ς' οἴκων ψάλλομεν αὖθις τὸ κοντάκιον, καὶ γίνεται ἀνάγνωσις εἰς τὸν τῆς ἀκαθίστου λόγον, ὃν καὶ ποιοῦμεν δόσεις β'. Μετὰ τὸν Ἀρωμα τὸ κοντάκιον καὶ οἴκους ς', ὡς ἐδηλώθη, καὶ πάλιν τὸ κοντάκιον καὶ ἀνάγνωσις, ἡ δ' ν' καὶ ὁ κανὼν τῆς ἀκαθίστου, οὐ δευτεροῦμεν τοὺς εἰρημοὺς αὐτοῦ ὁμοῦ οἱ β' χοροὶ ἄνευ τῆς δ' φῶδης, ἐπεὶ γὰρ οὐ λέγομεν τὸ Ὁ καθήμενος ἐν δόξῃ. Ἀπὸ γ' φῶδης τὸ κοντάκιον καὶ οἴκους ς' καὶ αὖθις τὸ κοντάκιον καὶ ἀνάγνωσις, εἰ ἐστὶ τῆς Θεοτόκου ἐγκώμιον, εἰ δ' οὐ, εἰς τὴν Ἐξαήμερον. Μετὰ τὴν ς' φῶδην κοντάκιον καὶ οἴκους ς', τοὺς λοιποὺς καὶ τὸ κοντάκιον, εἶτα ποιεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν τῆς ς' μικρὰν συναπτὴν, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ψάλλομεν πάλιν τὸ κοντάκιον, εἶθ' οὕτως ὁ κανονάρχης τὸν α' οἶκον ἐν τῷ ἀναλογίῳ, ἐν ᾧ καθήμεθα καὶ ἀνάγνωσις εἰς Συναξίριον, εἰ δὲ ἔχει ὥρα, τίθεται εἰς τὴν Ἐξαήμερον ἀνάγνωσις. Ἐν τῇ θ' φῶδῃ Ἡ τιμιωτέρα οὐ στιχολογεῖται. Μετὰ δὲ ταύτην ἐξαποστειλάριον τῆς ἡμέρας ἐκ β'. Εἰς τοὺς αἶνους Πᾶσα

ὄρθρω εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, ψάλλομεν τὸ τροπάριον, ἦχος πλ. δ'. Τὸ προσταχθέν μυστικῶς ἐκ γ', εἶτα στιχολογοῦμεν τὸ κάθισμα τοῦ Ψαλτηρίου. Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, καὶ εἰς τὴν β' Δόξαν, βαλόντος τοῦ διαβαστοῦ μετάνοιαν, εἰσέρχεται εἰς τὸ ἅγιον βῆμα ὁ προσεστῶς καὶ ἐνδυσάμενος ἐπιτραχήλιον καὶ φελώνιον, θυμιᾷ σταυροειδῶς τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦ καθίσματος τοῦ Ψαλτηρίου, εὐθύς ἀρχεται ὁ ἱερεὺς ἐντὸς τοῦ βήματος ψάλλειν τὸ κοντάκιον. Τῇ ὑπερμάχῳ καὶ λέγει ἀπὸ ἕως τέλους. Εἶτα ψάλλει τὸ αὐτὸ ἕξωθεν ὁ α' χορὸς, καὶ ὁ ἱερεὺς λέγει τὸν α' οἶκον καὶ ὁ αὐτὸς χορὸς πάλιν ψάλλει τὸ τέλος, ἡγουν· Χαῖρε νύμφη ἀνούμφευτε. Καὶ πάλιν ὁ ἱερεὺς λέγει· Βλέπουσα ἡ ἁγία, καὶ ὁ αὐτὸς χορὸς τὸ Ἀλληλοῦια, καὶ ὁ ἱερεὺς πάλιν λέγει τὸν γ', δ' οἶκον καὶ ἀποκρίνεται ὁ β' χορὸς, ὁ ἱερεὺς πάλιν λέγει τὸν ε' καὶ ζ' οἶκον καὶ ἀποκρίνεται ὁ α' χορὸς, ὁ ἱερεὺς πάλιν τὸ κοντάκιον, καὶ ὁ α' χορὸς αὐθις ψάλλει αὐτό. Σημειῶσαι, ὅτι ἐν ἐκάστη στάσει, τῶν οἴκων ἀναγινωσκομένων, ἀνάπτονται τὰ κηρία τῶν σταταριῶν καὶ θυμιῶμεν μετὰ κατζίου, καὶ οὕτω τίθεται ἀνάγνωσις εἰς τὸν λόγον τῆς ἀκαθίστου, ὃν καὶ ποιοῦμεν εἰς δύοσεις γ', εἶτα στιχολογεῖται ὁ Ἄμωμος καὶ ἀναγινώσκονται παρὰ τοῦ δευτέρου ἱερέως ἕτι οἶκοι ἕξ, καὶ ψάλλει τὸ κοντάκιον ὁ β' χορὸς καὶ τὰ ἄλλα, ὡς καὶ ὁ πρῶτος, καὶ πάλιν ἀνάγνωσις, μεθ' ἣν ὁ ν' καὶ οἱ δύο κανόνες, ἦχος δ'. Ἀνοιξω τὸ στόμα μου, καταβασία τὸν αὐτὸν εἰρμόν. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς αἰτήσεις παρὰ τοῦ ἐφημέριου ἱερέως, καὶ ἀναγινώσκονται παρὰ τοῦ γ' ἱερέως οἶκοι ἕξ, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ ἐπίλοιπον τοῦ λόγου. Εἶτα ψάλλομεν τὰς γ' ᾠδὰς ἕτι, ἡγουν δ', ε' καὶ ζ', εἰς τὰς ὁποίας οὐ σβένονται τὰ κηρία τῶν σταταριῶν, ἕως οὗ ἀναγνωσθῶσι καὶ οἱ λοιποὶ οἶκοι, διὸ καὶ γενομένης μικρᾶς συναπτῆς, μετὰ τὴν ζ' ᾠδὴν ἀναγινώσκειται τὸ κοντάκιον παρὰ τοῦ δ' ἱερέως καὶ οἱ λοιποὶ ἕξ οἶκοι καὶ αὐθις τὸ κοντάκιον, καὶ οὕτω καθεσθέντων ἡμῶν, ἀναγινώσκει ὁ κανονάρχης τὸν α' οἶκον καὶ τὸ Συναξάριον, εἶτα ψάλλομεν τὰς λοιπὰς ᾠδὰς, ἡ δὲ ζ' ᾠδὴ οὐ στιχολογεῖται νῦν παρὰ τοῦ διαβαστοῦ, ἀλλ' οὐδὲ ἡ Ἰμιωτέρα λέγεται, ἀλλ' ἡ θ' ᾠδὴ τῆς Θεοτόκου. Εἰς τοὺς αἶνους ἰστώμεν στίχους δ' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια ἦχος δ', πρὸς τὸ Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσιν, Κεκρυμμένον μυστήριον, καὶ ἕτερα δύο, δευτεροῦντες τὸ α', Δόξα καὶ νῦν ὁ αὐτός· Γλῶσσαν,

πνοὴ στιχηρὰ προσόμοια τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, οἷα θέλεις, εἰς δ', Δόξα καὶ νῦν, ἦχος δ'. Γλῶσσαν, ἣν οὐκ ἔγνω, Δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις.

ἦν οὐκ ἔγνω, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις. Εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικὰ καὶ ἐκ τῶν κανόνων τῆς Θεοτόκου ὡδὴ γ' καὶ ς', ὁ ἀπόστολος τῆς ἡμέρας καὶ τῆς Θεοτόκου· Εἶχεν ἡ πρώτη σκηνή, ὁμοίως καὶ εὐαγγέλιον, κοινωνικόν· Ποτήριον σωτηρίου λήψομαι, ἀνάγνωσις ἐν τῇ τραπέζῃ εἰς τὸν Νέον θησαυρόν (ΔΙΟΝ. ΤΥΠ. [Л. 201, 202]).

[стр. 99). Κεφ. λθ'. Τῆ ἁγία καὶ μεγάλη πέμπτη. Κεφ. μ'. Περὶ τοῦ εὐχελαίου. См. выше стр. 617 [стр. 100). Κεφ. μα'. Τῆ ἁγία καὶ μεγάλη πέμπτη. См. выше стр. 618. Κεφ. μβ'. Τῆ ἁγία καὶ μεγάλη παρασκευῆ. См. выше стр. 618—620 и примѣч. Τῆ ἁγία καὶ μεγάλη παρασκευῆ ἑσπέρας. См. выше стр. 621 [стр. 101). Κεφ. μδ'. Τῶ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ. См. выше стр. 621. [стр. 103). Κεφ. α'. Τῆ ἁγία καὶ μεγάλη κυριακῇ τοῦ Πάσχα. См. выше стр. 626 и примѣч. Περὶ τῶν ὥρῶν τῆς Λαμπρᾶς. См. выше стр. 629—631 и вар. [стр. 104). Κεφ. γ'. Τῆ αὐτῆ ἁγία καὶ μεγάλη κυριακῇ ἑσπέρας. См. выше 631—632, вар. Κεφ. δ'. Τῆ δευτέρα Διακαινησίμου εἰς τὸν ὄρθρον. См. стр. 633—634 и примѣч. [стр. 105). Τῆ τρίτῃ τῆς Διακαινησίμου εἰς τὸν ὄρθρον ἡ ἀκολουθία, ὡς προγεγράφται.

[стр. 106). Περὶ τῆς τελουμένης λιτανείας ἐν τῇ αὐτῇ τρίτῃ πρωτῇ τῆς Διακαινησίμου.

Τῆ αὐτῆ δὲ τρίτῃ¹⁾ τῆς Διακαινησίμου ποιούμεν λιτανίαν²⁾ ἔξω τῆς μονῆς καὶ ἁγιασμόν. Ποιούμεν δὲ αὐτὴν οὕτως· τὸ πρωτῆ πρὸ τοῦ καιροῦ τῆς λειτουργίας, μετὰ τὸ ἐτοιμασθῆναι τὸν ἑφημέριον, ἐτοιμάζει ὁ διάκονος ὁ παρεκκλησιάρχης πάντα τὰ χρήζοντα³⁾ καὶ διὰ τὸν ἁγιασμόν, ἤγουν τὴν φυλλάδα τοῦ ἁγιασμοῦ, σταυρόν τε καὶ βασιλικόν, θυμιατόν καὶ θυμίαμα. Ὁ δὲ ἑφημέριος ἱερεὺς ἐνδύεται ἐπιτραχήλιον καὶ τὸ φελώνιον τοῦ ἁγιασμοῦ, φοραίνει δὲ καὶ ὁ διάκονος, καὶ ὁ μὲν ἱερεὺς λαμβάνει τὸν σταυρόν εἰς χεῖρας αὐτοῦ⁴⁾, ὁ δὲ διάκονος τὸ θυμιατόν, ἄλλοι δὲ τῶν ἀδελφῶν, ὁ μὲν λαμβάνει μανουάλιον μετὰ λαμπάδος ἀναμμένης, ὁ δὲ τὴν ἁγίαν⁵⁾ εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως μετὰ τῆς ποδίας αὐτῆς, καὶ ἄλλος τὸ ἱερόν σίγνον, ἤγουν τὸ φλάμπουρον, καὶ ἕτερος τὸ μικρὸν σημαντήρι, ὃ καὶ σημαίνει, προπορευόμενος ἔμπροσθεν, ἀπερχομένων ἡμῶν καὶ αὐθις κατερχομένων. Εἶτα, εὐλογήσαντος τοῦ ἱερέως λέγομεν χύμα τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ', ὁμοίως⁶⁾ καὶ τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι⁷⁾ κ. τ. λ. τροπάρια τῶν ὥρῶν τῆς

ΔΙΟΝ. ΤΥΠ. № 449. Τῆ δὲ νέᾳ τρίτῃ¹⁾ ἀπερχόμενοι ἄνω εἰς τὸν μύλωνα καὶ ποιῶντες ἁγιασμόν ἐκεῖθεν²⁾ χρειαζόμενα εἰς τὸν ἁγιασμόν³⁾ НѢТЬ εἰς χεῖρας αὐτοῦ⁴⁾ НѢТЬ⁵⁾ НѢТЬ⁶⁾ НѢТЬ⁷⁾ Ἐκ τρίτου

Λαμπρᾶς ἀπαξ καὶ οὕτως ἀρχόμεθα ψάλλειν τὸ Χριστὸς ἀνέστη, καὶ ἐξερχόμεθα τῆς ἐκκλησίας καὶ ψάλλομεν αὐτό, μέχρις οὗ φθάσωμεν εἰς τὸν διωρισμένον ¹⁾ τόπον, ἔνθα μέλλομεν ποιῆσαι τὸν ἁγιασμόν. Καὶ ποιήσας ἐκεῖσε πάλιν ὁ ἱερεὺς Εὐλόγητόν, θυμιᾷ τὴν ἁγίαν ²⁾ εἰκόνα, τὸ προσκύνημα ³⁾ καὶ πάντας τοὺς ἀδελφούς. Ἡμεῖς δὲ λέγομεν τὸ Χριστὸς ἀνέστη τρίς, τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι γ', καὶ τὰ λοιπὰ τροπάρια πρὸς μίαν, εἴθ' οὕτως ἀρχόμεθα ψάλλειν τὰ τροπάρια τοῦ ἁγιασμοῦ καὶ γίνεται ὁ ἁγιασμός, ὡς σύνηθες. Ὅταν δὲ εἴπωμεν, Τῶν σῶν δωρεῶν καὶ Πηγῆν ἰαμάτων ἔχοντες, τότε ἀρχόμεθα ψάλλειν ⁴⁾ τὸν κανόνα τῆς Ἀναστάσεως, τοὺς εἰρμούς ἐκ β', καὶ τὰ τροπάρια ἐκ ς', ὕστερον δὲ πάλιν τοὺς εἰρμούς καὶ τὸ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ γ', ἐλθόντων δὲ ἡμῶν εἰς τὸ προσκύνημα τὸ ἐν τῇ ὁδῷ, ἱστάμεθα, ἐκεῖ δὲ ποιεῖ ὁ διάκονος μικρὰν συναπτὴν καὶ ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ· Ὅτι ἡγιασται καὶ δεδόξασται. Ἐλθόντες δὲ ἔμπροσθεν τῆς πόλης τῆς μονῆς, ἱστάμεθα ἐκεῖσε, ψάλλοντες καὶ περιμένοντες, ἕως οὗ ἁγιάσῃ ὁ ἱερεὺς τὰ πέριξ πάντα. Εἶτα, εἰσελθόντων ἡμῶν ἐν τῷ ναῷ, λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου. Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι τὴν ἁγίαν μονὴν ταύτην κ. τ. λ., καὶ ἡμεῖς· Κύριε ἐλέησον μ', καὶ πάλιν ὁ ἱερεὺς· Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους, εἰρήνης κ. τ. λ. ⁵⁾ κατὰ τὸ ἔθος. Εἰς δὲ τὴν τράπεζαν ἀναγινώσκεται ὁ β' λόγος Γρηγορίου Νύσσης (ΔΙΟΝ. ΤΗΠ. Λ. 106).

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἑσπέρας εἰς τὸ λυχνικὸν τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἦχος δ' καὶ τὰ ς' στιχηρὰ ἀναστάσιμα τοῦ ἦχου, ὡς ἐδηλώθη, Δόξα τὸ ἕτερον, Καὶ νῦν τὸ δογματικόν, εἴσοδος, τὸ μέγα προκείμενον ἦχος πλ. δ'. Φωνή μου πρὸς Κύριον ἐκέκραξα, τὸ ὅποῖον ψάλλεται τετράκις μετὰ τῶν στίχων, εἶτα ἡ ἐκτενή, τὸ Καταξίωσον Κύριε καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ἑσπερινοῦ, ὡς δεδήλωται, ὁμοίως καὶ τὸ τοῦ ὄρθρου. Ἡ δὲ λειτουργία εἰς παρακλήσιον.

Κεφ. ζ'. Περὶ τῶν ὠρῶν τῆς νέας τετράδος, πέμπτης, παρασκευῆς καὶ σαββάτου.

Μετὰ τὸ ποιῆσαι τὸν ἱερέα Εὐλόγητόν, λέγομεν τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ', τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ γ', τὰ δὲ λοιπὰ τροπάρια ἀπαξ, ὡς

¹⁾ Нѣтъ. ²⁾ Нѣтъ ³⁾ Тоже ⁴⁾ τοῦ κανόνος τῆς λαμπρᾶς. Нѣтъ ψάλλομεν
⁵⁾ Καὶ ἡμεῖς τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ'. Εἶτα, Ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Θεός. . . . Εἰρήνη πάσι. Τὰς κεφαλὰς, καὶ λέγει τὴν εὐχὴν· Δέσποτα πολυέλεε, καὶ οὕτω ποιεῖ ἀπόλυσιν.

προδεδήλωται, καὶ τρισεύομεν αὐτά. Εἰς δὲ τὸ τέλος τῆς γ' στάσεως, μετὰ τὸ Κύριε ἐλέησον μ', Δόξα καὶ νῦν, Τὴν τιμιωτέραν καὶ ὁ ἱερεὺς τὸ Δι' εὐχῶν, καὶ ἀνεωχθείσης τῆς πύλης, εἰσερχόμεθα ἐντὸς εἰς τὸν ναόν, καὶ ὁ διαβαστής τὸ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ τρίτου, καὶ ἀναγινώσκειται ὁ ἀπόστολος καὶ τὸ εὐαγγέλιον, εἶτα πάλιν τὸ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ γ', τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ ἅπαξ, Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον καὶ τὰ λοιπὰ τροπάρια, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', Δόξα καὶ νῦν, Τὴν τιμιωτέραν. Ὁ Θεὸς οἰκτιρήσαι ἡμᾶς καὶ εὐθύς τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ' καὶ ἀπόλυσις. Εἰσελθόντων δὲ ἡμῶν εἰς τὴν τράπεζαν, λέγεται τὸ Χριστὸς ἀνέστη, παρὰ τοῦ διαβαστοῦ, τὸ Κύριε ἐλέησον, Εὐλόγησον. Καὶ ὁ ἱερεὺς εὐλογεῖ τὴν τράπεζαν, καὶ τίθεται ἀνάγνωσις τὰ ἐπίλοιπα τοῦ λόγου Γρηγορίου Νύσσης. Μετὰ δὲ τὸ ἀριστήσαι ἡμᾶς, ὑφούται ἡ προσφορά, καὶ γίνεται ἡ εὐχαριστία, ὡς δεδήλωται. Τὸ δ' ἑσπέρας τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς ἦχον πλ. α' καὶ φάλλομεν τὰς ε' στιχηρὰ ἀναστάσιμα καὶ καθ-εῖης, κατὰ τὸ σῦνηθες.

[στρ. 107). Κεφ. η'. Τῇ πέμπτῃ τῆς Διακαινησίμου εἰς τὸν ὄρθρον ἡ ἀκολουθία, ὡς προεγράφη. Ἡ λειτουργία εἰς παρακλήσιον. Αἱ δὲ ὥραι φάλλονται καὶ αὐταί, ὡς ἐδηλώθη.

Τῇ αὐτῇ πέμπτῃ ἑσπέρας εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, φάλλομεν τὰ ἀναστάσιμα καὶ τὰ ἀνατολικά τοῦ πλ. β' ἦχου εἰς ε', καὶ Δόξα τὸ ἕτερον, Καὶ νῦν τὸ δογματικόν, τὸ προκείμενον ἦχος βαρὺς Ἀγαπήσω σε, Κύριε, ἡ ἰσχὺς μου, καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ἑσπερινοῦ. Εἰς τὸν ὄρθρον ἡ ἀκολουθία, ὡς προδεδήλωται, καὶ αἱ ὥραι, ἡ δὲ λειτουργία εἰς παρακλήσιον. Εἰς τὴν τράπεζαν ἀναγινώσκειται ὁ εἰς τὸ Πανηγυρικὸν λόγος τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης, λόγος δ' εἰς μέσον. Τῇ αὐτῇ παρασκευῇ ἑσπέρας φάλλομεν τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς ἦχον πλ. δ', καὶ λέγομεν ἀναστάσιμα τοῦ αὐτοῦ ἦχου ε', Δόξα, τὸ ὕστερον, Καὶ νῦν, τὸ δογματικόν, εἴσοδος, Φῶς ἰλαρόν, τὸ προκείμενον ἦχος πλ. δ'. Ἐδωκας κληρονομίαν καὶ φάλλεται μετὰ στίχων κ. τ. λ.

Κεφ. λθ'. Τῷ σαββάτῳ τῆς Διακαινησίμου. Εἰς τὸν ὄρθρον, καὶ αὐτῇ, ὡς ἐν ταῖς προλαβοῦσαις ἡμέραις. Ἡ λειτουργία ἐν τῷ κοιμητηρίῳ. Αἱ ὥραι εἶτι αἱ αὐταὶ μετὰ τῶν ἑορτασίμων κρουσμάτων. Κατακόπτεται δὲ καὶ ἡ δι' ὅλης τῆς ἐβδομάδος προσφορά ἐν ἐνὶ δίσκῳ καὶ λαμβάνομεν αὐτὴν μετὰ τὸ ἀντίδωρον, καθὼς γίνεται καὶ ἐν ταῖς ἀγρυπνίαις, ἡ ἀρτοκλασία ἐν τῇ λειτουργίᾳ. Ὁ δὲ ἱερεὺς, ἀνελθὼν εἰς τὴν τράπεζαν, ἐκβάλλει ὕψωμα, τμήμα ἄρτου, καὶ ἀνατίθησιν ἐν τῷ

παναγαρίω, τοῦ δὲ διαβαστοῦ εἰπόντος τὸ Πάτερ ἡμῶν, καὶ τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ', ὁ ἱερεὺς εὐλογεῖ τὴν τράπεζαν. Μετὰ τὸ γεύσασθαι ἡμᾶς, ποιήσαντος τοῦ τραπεζαρίου στίχον, ἀνιστάμεθα καὶ λέγει· Δόξα καὶ νῦν, Κύριε ἐλέησον γ', Εὐλόγησον, ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ ἐλεῶν καὶ τρέφων ἡμᾶς καὶ τὰ ἐξῆς. Ἔττα ὁ τραπεζάρης αἰτεῖ συγχώρησιν, τὴν ὁποῖαν λαβῶν, ὕψοι τὸ τμήμα τοῦ ἄρτου, λέγων· Χριστὸς ἀνέστη, καὶ ἡμεῖς· Ἀληθῶς ἀνέστη, καὶ ὁ τραπεζάρης, τυπώσας διὰ τοῦ τμήματος τοῦ ἄρτου σταυρόν, λέγει· Παναγία Θεοτόκε, βοήθει ἡμῖν. Καὶ ὁ διαβαστής λέγει· Ταῖς αὐτῆς πρεσβείαις, ὁ Θεός, ἐλέησον ἡμᾶς καὶ σῶσον ἡμᾶς, καὶ τὸ τροπάριον· Μαχαρίζομέν σε. Καὶ ἡμεῖς φάλλομεν τὸν εἰρμόν καὶ τὰ τροπάρια τῆς θ' ὥδῆς τῆς Λαμπρᾶς, εἶτα ὁ ἱερεὺς· Εἰς τὰς πολλὰς πρεσβείαις τῆς Ὑπερευλογημένης ἐνδόξου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας κ. τ. λ. κατὰ τὴν τάξιν, καὶ οὕτως ἐξερχόμεθα.

[στρ. 116). Κεφ. κδ'. Περὶ τῆς μνήμης τοῦ αὐτοῦ (Ἰωάννου) ἀποστόλου, εἰ τόχοι τῇ τετάρτῃ πρὸ τῆς Ἀναλήψεως, ἐν ἧ ἀποδίδεται τὸ Χριστὸς ἀνέστη (ἐκ τοῦ Τυπικοῦ τοῦ ἀριστεροῦ χοροῦ).

Χρῆ εἰδέναι, ὅτι, εἰ τόχοι ἡ μνήμη τοῦ Θεολόγου τῇ τετάρτῃ πρὸ τῆς Ἀναλήψεως, ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ φάλλομεν τὰ δ' στιχηρὰ προσόμοια τοῦ ἁγίου, Δόξα τοῦ αὐτοῦ ἀποστόλου, Καὶ νῦν θεοτοκίον, εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ προσόμοια τοῦ ἀποστόλου, τὰ εἰς τὸν στίχον λεγόμενα τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ, μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα τοῦ αὐτοῦ, Καὶ νῦν θεοτοκίον, ἀπολυτίκιον τοῦ ἀποστόλου καὶ θεοτοκίον καὶ ἀπόλυσις ¹⁾). (Διον. Тип. л. 260).

(Γνώμη τοῦ δεξιοῦ χοροῦ ²⁾ Τυπικοῦ περὶ τούτου καὶ ὅρα). Εἰ τόχοι ἡ μνήμη τοῦ Θεολόγου τῇ πρὸ τῆς Ἀναλήψεως δ', μετατίθεται καὶ φάλλεται ἐν ἄλλῃ ἡμέρᾳ μετὰ διακρίσεως, διὰ τὸ βάρος τῶν δύο ὁμοῦ ἀγρουπνιῶν.

Изложение всенощнаго бдѣнія сходно почти съ обычною главою Марка іеромонаха объ этомъ праздниѣ. Стихирѣ на «Господи воззвахъ» 8, а не десять: 4 воскресныя и 3 со повтореніемъ первой-святому. Еἰς τὴν λειτουργίαν ἀντὶ τῶν τυπικῶν τὰ ἀντίφωνα τῆς Λαμπρᾶς, τροπάριον ἀναστάσιμον καὶ τοῦ ἁγίου, κοντάκιον τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ Πάσχα, καὶ ἀντὶ τοῦ Τρισαγίου, "Ὅσοι εἰς

¹⁾ Діон. Тип. далѣе служба великой вечери. ²⁾ Въ Діон. Типик. Ἐκ τοῦ παλαιοῦ Τυπικοῦ [л. 251).

Χριστόν, ἀπόστολον, εὐαγγέλιον καὶ κοινωνικὸν τοῦ Πάσχα καὶ τοῦ ἀποστόλου.

[**ετρ. 118**]. Κεφ. κη'. Εἰ τόχοι ἅγιος, ἔχων εἰκόνα ἐν μιᾷ τῶν κυριακῶν τῆς Πεντηκοστῆς.

Ἰστέον, ὅτι εἰ τόχοι ἅγιος, ἔχων εἰκόνα καὶ κόλυβα ἐν κυριακῇ τοῦ Πεντηκοσταρίου, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ψάλλομεν ἀναστάσιμα τοῦ ἡγίου δ', τῆς ἑορτῆς γ', καὶ τοῦ ἁγίου γ', Δόξα τῆς ἑορτῆς, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ δογματικόν, εἰς τὸν στίχον τὰ ἀναστάσιμα, τὸ ἰδιόμελον τοῦ ἁγίου, κατὰ στίχον, εἶτα Δόξα τοῦ ἁγίου, τὸ εἰς τὸν στίχον, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἀπολυτίκιον ἀναστάσιμον τοῦ ἁγίου καὶ θεοτοκίον, ὁ κανὼν τῆς Λαμπρᾶς εἰς δ' ἄνευ στίχου, τοῦ ἁγίου εἰς δ', λεγόντων ἡμῶν ἐξ ἀρχῆς τοὺς στίχους καὶ τῆς ἑορτῆς εἰς ς', ἀπὸ τοῦ Ἔως ἂν παρέλθῃ ὁ λαός σου, Κύριε. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς κοντάκιον τοῦ ἁγίου καὶ τὸν οἶκον, ἀφ' ἑκτῆς τῆς ἑορτῆς κοντάκιον καὶ τὸν οἶκον. Εἰς τοὺς αἴνους στιχηρὰ ἀναστάσιμα ς' καὶ τοῦ ἁγίου τὰ δύο δοξαστικά ἰδιόμελα μετὰ τῶν ἀρμοζόντων στίχων, Δόξα τῆς ἑορτῆς, Καὶ νῦν Ὑπερευλογημένη, δοξολογία μεγάλη, εἰς τοὺς μακαρισμοὺς ἀναστάσιμα δ', τοῦ ἁγίου ἢ γ' ᾠδὴ δ', καὶ τῆς ἑορτῆς ὁμοίως ἢ ς' εἰς δ', ἀπόστολον, εὐαγγέλιον, κοινωνικὸν τῆς κυριακῆς καὶ τοῦ ἁγίου (ΔΙΟΝ. ΤΗΠ. Π. 254 οβ.).

[**ετρ. 129**]. Τέλος τοῦ ἔλου Τυπικοῦ, τοῦ τε δηλονότι Μηνολογίου, Τριωδίου καὶ Πεντηκοσταρίου, ἐγράφη ἀπὸ 20 τοῦ μηνὸς Μαΐου ἕως 24 τοῦ μηνὸς Ἰουλίου τοῦ 1878, τὸ δὲ πρωτότυπον, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐγράφη τὸ παρόν, ἔτος ἔχει ἀρχὴν—1624.

[**ετρ. 130**]. Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὅταν τύχη τῆ ἁγία καὶ μεγάλη παρασκευῆ.

Μετὰ τὴν τάξιν τοῦ ἑσπερινοῦ κ. τ. λ. Περὶ ὥραν β' τῆς νυκτός σημαίνει τὰς βαρέας, τὸ μέγα καὶ τὸ σιδηροῦν καὶ ἀρχόμεθα τοῦ ὄρθρου. Εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τῆς ἑορτῆς

[**ετρ. 55**]. Περὶ τῆς ἑορτῆς ¹⁾ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῆ ἁγία ²⁾ καὶ μεγάλη παρασκευῆ.

Χρῆ εἰδέναι, ὅτι, εἰ τόχοι ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου ³⁾ τῆ ἁγία καὶ μεγάλη παρασκευῆ, τῆ ⁴⁾ μεγάλη πέμπτη ἑσπέρας, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ἰ' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἰδιόμε-

¹⁾ Рукоп. Ватоп. библ. XV ст.: τῆς ἑορτῆς ηΐβτβ. ²⁾ Ηΐβτβ. ³⁾ Τοже ⁴⁾ Εἰς τὴν παράμονήν, ἥως τὴν μεγάλην ἑσπέραν

δὲς, Δόξα καὶ νῦν, "Ὅτε οἱ ἔνδοξοι μαθηταὶ καὶ εὐθὺς τὸ α' εὐαγγέλιον καὶ τὰ ἕτερα μέχρι συμπληρώσεως τῶν ἀντιφώνων. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν αὐτῶν τὸ κοντάκιον· Τὸν δι' ἡμᾶς σταυρωθέντα, εἶτα τὸ ἐνόρδιον εὐαγγέλιον καὶ οἱ μακαρισμοὶ τῶν ἁγίων παιδῶν, ἦχος δ', καὶ τὸ προκείμενον· Διμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ πάλιν εὐαγγέλιον τὸ ἐνόρδιον καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας, εἶτα εὐθὺς οἱ ἀναβαθμοί, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἠχοῦ καὶ τὸ προκείμενον· Εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν ἕξ ἡμέρας, τὸ Πᾶσα πνοή, καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς· Ἀναστᾶσα Μαριάμ, καὶ αὐθις εὐαγγέλιον τῶν παιδῶν, τὸ μετὰ τὸν ν' λεγόμενον, εἶτα ὁ ν', Δόξα, Ταῖς τῆς Θεοτόκου, Καὶ νῦν τὸ αὐτό, εἶτα τὸ στιχηρὸν ἰδιόμελον τῆς ἑορτῆς, ὁ ἱερεὺς· Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου καὶ μετὰ τὴν ἔκφωνησιν ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ιδ', καταβασία τῆς ἑορτῆς. Ἐνθα δὲ τύχη ἡ ᾠδὴ τοῦ Τριωδίου, ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ς' καὶ τοῦ Τριωδίου μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς

λα τῆς ἡμέρας τοὺς ε' β', ὁμοίως ¹⁾ καὶ τῆς ἑορτῆς τὰ γ' ²⁾ προσόμοια ³⁾ εἰς ε', Δόξα τῆς ἡμέρας, ἦχος πλ. β'. Γέννημα ἐχιδῶν, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτός· Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, εἰσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου ⁴⁾, Φῶς ἰλαρόν, τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ἑορτῆς γ', ἡ συναπτή, τὸ Τρισάγιον ⁵⁾, ἀπόστολον ⁶⁾ καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας, καὶ καθ' ἑξῆς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Ἀντὶ δὲ τοῦ χερουβικῆ ὕμνου, Τοῦ δεῖπνου σου τοῦ μυστικῆ, ἐκ γ', τὸ αὐτὸ καὶ κοινωνικόν, καὶ ἀντὶ τοῦ Πληρωθῆτω. Μετὰ ⁷⁾ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τῆς λειτουργίας εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, καταλύομεν ⁸⁾ ἔλαιον καὶ οἶνον.

Περὶ δὲ ὥραν γ' ⁹⁾ τῆς νυκτὸς σημαίνει τὰς βαρέας, τὸ μέγα καὶ τὸ σιδηροῦν καὶ ἀρχόμεθα τοῦ ὄρθρου ¹⁰⁾, μετὰ τὸ διελεῖν τὸ μεσονυχτικόν ἐν τῷ νάρθηκι. Εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τῆς ἑορτῆς δὲς, Δόξα καὶ νῦν, "Ὅτε οἱ ἔνδοξοι μαθηταὶ ¹¹⁾, καὶ μετὰ τὸ τέλος τούτου, λέγει ὁ ἱερεὺς· Ὑπὲρ τοῦ καταξιοθῆναι

¹⁾ Нѣтъ этого слова. ²⁾ Нѣтъ τὰ γ'. ³⁾ προσόμοια πλ. β'. Βουλὴν προαιώνιον εἰς ε' ⁴⁾ προκείμενον ⁵⁾ Тоже ⁶⁾ Ἀλληλουάριον ⁷⁾ Μετὰ τὴν ὀπισθάμβρον εὐχὴν γίνεται ὁ νικτήρ κατὰ τὴν τάξιν αὐτοῦ καὶ εἰσερχόμεθα. ⁸⁾ καταλύοντες οἶνον μόνον ⁹⁾ Δευτέρην ¹⁰⁾ После сего прямо: Εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, а замѣчанія нѣтъ. ¹¹⁾ Прибавлено: Εἶτα συναπτὴ μικρὰ καὶ ἔκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιοθῆναι

ή, καταβασία, τὸν εἰρμὸν τοῦ Τριψιδίου ὁμοῦ οἱ δύο χοροί. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς κάθισμα τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσις. Πάλιν χαρᾶς εὐαγγέλια, πάλιν ἐλευθερίας μὴνόματα. Ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας μετὰ τὸν οἶκον καὶ Συναξαριστήν, ἐν τῇ θ' ᾠδῇ ἡ Τιμιωτέρα οὐ στιχολογεῖται, ἔξαποστειλάριον τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ἑορτῆς καὶ εὐθύς τὸ θ' εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην. Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, εἰστήκεσαν παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ. Εἰς τοὺς αἶνους στιχηρὰ τῆς ἡμέρας ἤχος α'. Πᾶσα ἢ κτίσις καὶ τοὺς β' β', Δόξα ἤχος πλ. δ'. Ἦδη βάπτεται κάλαμος ἀποφάσεως, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτός. Εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοί, εἶτα εὐαγγέλιον κατὰ Μάρκον τὸ ε', εἶθ' οὕτω. Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, ὁ ἱερεύς. Πληρώσωμεν τὴν ἐωθινήν, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν εὐαγγέλιον τὸ ια'. Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ προσόμοια τῆς ἑορτῆς ἤχος α', Δόξα ἤχος πλ. β'. Ἐξέδυσάν με, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ἤχος δ'. Γλώσσα, ἣν οὐκ ἔγνω καὶ τὸ ιβ' εὐαγγέλιον, εἶτα Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι

ναὶ ἡμᾶς τῆς ἀκροάσεως, εὐαγγέλιον α', ἔπειτα τὰ ἀντίφωνα καὶ ¹⁾ τὰ εὐαγγέλια τῶν ἁγίων παθῶν κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἀντιφώνων, εὐθύς τροπάριον ²⁾ ἤχος δ'. Ἐξηγόρασας ἡμᾶς, εἶτα τὸ ἐνόρδιον εὐαγγέλιον, οἱ μακαρισμοὶ τῶν ἁγίων παθῶν ἤχος δ'. ἀρχόμενοι δὲ τοῦ ³⁾ Ἐν τῇ βασιλείᾳ σου, ἰστώμεν στίχους ε', ἀπὸ τοῦ Μακάριοι οἱ πραεῖς, προκείμενον τῶν ἁγίων παθῶν. Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ⁴⁾, εὐαγγέλιον τὸ ἐνόρδιον καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας ⁵⁾. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν ταύτης, ὁ πολυέλεος καὶ ἀντίφωνα τῆς ἐκλογῆς, εἶτα κάθισμα τῆς ἑορτῆς, οἱ ἀναβαθμοί, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον. Εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν ἕξ ἡμέρας, Πᾶσα πνοὴ καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς (ὁ ν', Δόξα, Ταῖς τῆς Θεοτόκου Καὶ νῦν, Ταῖς τῆς Θεοτόκου, Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, καὶ ψάλλομεν τὸ ἰδιόμελον). Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀναστᾶσα Μαριάμ, καὶ εὐθύς εὐαγγέλιον τῶν παθῶν, εἶτα ὁ ν' καὶ πάλιν εὐαγγέλιον, ὁ ἱερεύς. Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου

¹⁾ Εἶτα ΒΜΨΣΟ: καὶ τὰ ²⁾ κοντάκιον τῶν ἁγίων παθῶν. Τὸν δι' ἡμᾶς σταυρωθέντα, εἶτα τὸν ἐνόρδιον ³⁾ τὸ ⁴⁾ Στίχος: Μακάριος ὁ συνίων ἐπὶ πτωχόν
⁵⁾ Τοῦτ' αὖ: Οἱ ἀναβαθμοὶ τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον. Πᾶσα πνοὴ καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς. Ἀναστᾶσα Μαριάμ καὶ αὐθις εὐαγγέλιον τῶν ἁγίων παθῶν, τὸ μετὰ τὸν ν' λεγόμενον, εἶτα ὁ ν', τὸ στιχηρὸν τῆς ἑορτῆς, ὁ ἱερεύς. Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου.

τῷ Κυρίῳ καὶ ψάλλειν τῷ ὀνόματι σου ὑψίστε, τὸ Τρισάγιον καὶ τὸ τροπάριον ἤχος α΄ Ἐξηγόρασας ἡμᾶς ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς· Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον, ἡ ἔκτενή, Σοφία καὶ ἀπολύσις. Προετοιμασθέντος δὲ τοῦ ἱερέως καὶ ποιήσαντος ἤδη τὴν προσκομιδὴν, εὐθὺς μετὰ τὴν ἀπολύσιν λέγει· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία, καὶ ἀρχόμεθα τῆς θείας λειτουργίας τοῦ Χρυσοστόμου καὶ οὕτω ψάλλομεν τὰ τυπικά· Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον κ. τ. λ. Εἰς δὲ τοὺς μακαρισμοὺς ψάλλομεν ἐκ τοῦ κανόνος τῆς ἑορτῆς μόνον τὴν γ΄ καὶ ς΄ ᾠδὴν, εἰσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ εἰσοδικόν· Εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν ἕξ ἡμέρας, τὸ τροπάριον δις· Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον, καὶ τὸ κοντάκιον δίχορον, ὁ ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς καὶ κοινωνικὸν ὁμοίως, καὶ οὕτω γίνεται ἀπολύσις, καὶ δίδεται τὸ κατακλαστόν μόνον τοῖς ἀδελφοῖς. Ἐρχομένης δὲ τῆς ὥρας, σημαίνει καὶ ψάλ-

τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ΄ καὶ ἐκφωνεῖ· Ἐλέει ¹⁾ καὶ οἰκτιρμοῖς, καὶ εὐθὺς ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς μετὰ τοῦ εἰρμοῦ εἰς ιδ΄, καταβασία τῆς ἑορτῆς ²⁾. Ἐνθα δὲ τύχη ἡ ᾠδὴ τοῦ Τριωδίου, ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς μετὰ τοῦ εἰρμοῦ εἰς ς΄, καὶ τοῦ Τριωδίου μετὰ τοῦ εἰρμοῦ εἰς η΄, ὕστερον δὲ πάλιν τὸν εἰρμόν τοῦ Τριωδίου, ὁ εἰς χορός, ὁ δὲ ἕτερος τῆς ἑορτῆς. Ἀπογ΄ ᾠδῆς κοντάκιον τῆς ἡμέρας καὶ κάθισμα τῆς ἑορτῆς· Πάλιν χαρᾶς εὐαγγέλια. Ἀφ΄ ἕκτης κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ τὸν οἶκον ³⁾ καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας ⁴⁾, ἔξαποστειλάριον τῆς ἑορτῆς καὶ τῆς ἡμέρας καὶ εὐθὺς τὸ θ΄ εὐαγγέλιον ⁵⁾. Εἰς τοὺς αἴνους στιχηρὰ προσόμοια ⁶⁾ τῆς ἑορτῆς ἤχος α΄ εἰς δ΄, Δόξα, ἤχος πλ. β΄, τῆς ἡμέρας· Ἐξέδυσάν με τὰ ἱμάτιά μου, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἤχος δ΄· Γλώσσαν, ἣν οὐκ ἔγνω, εἶτα εὐαγγέλιον τὸ ι΄, εἶθ' οὕτω Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, ὁ ἱερεὺς· Πληρώσωμεν, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τὸ ια΄ εὐαγγέλιον ⁷⁾. Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ ἰδιόμελα ⁸⁾ τῆς

¹⁾ Ἐλέει καὶ φιλανθρωπία, κανὼν

μα τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσις, Πάλιν χαρᾶς . . . Примѣчаниї нѣтъ никакихъ. ³⁾

Нѣтъ καὶ τὸν οἶκον ⁴⁾ Ἐν τῇ θ΄ ᾠδῇ ἡ Τιμωτέρα οὐ στιχολογεῖται ⁵⁾ Κατὰ Ἰω-

άννην· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἰστήκεισαν παρὰ τῷ σταυρῷ ⁶⁾ ἰδιόμελα τῆς ἡμέρας ἤχος

α΄· Πᾶσα ἡ κτίσις καὶ τοὺς γ΄ δευτέρους, Δόξα ἤχος πλ. δ΄· Ἦδη βάπτεται, Καὶ νῦν τῆς

ἑορτῆς ὁ αὐτός· Εὐφρανέσθωσαν οἱ οὐρανοί, εἶτα εὐαγγέλιον ι΄ κατὰ Μάρκον· Τῷ καιρῷ ἐκεί-

νῳ ἔλθων ὁ Ἰωσήφ, εἶθ' οὕτως Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, ὁ δὲ ἱερεὺς τὴν συναπτὴν· Πληρώ-

σωμεν. ⁷⁾ κατὰ Ἰωάννην· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἠρώτησε τὸν Πλάτον ⁸⁾ προσόμοια

τῆς ἑορτῆς ἤχος α΄, Δόξα πλ. β΄· Ἐξέδυσαν τὰ ἱμάτια, Καὶ νῦν ἤχος δ΄· Γλώσσαν, ἣν οὐκ

ἔγνω, εὐαγγέλιον ιβ΄· Τῇ ἐπαύριον, ἣτις ἐστίν, εἶτα Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι.

²⁾ ὁμοῦ οἱ δύο χοροί. Ἀπο γ΄ ᾠδῆς κάθι-

λονται αἱ ὥραι κατὰ τὴν τάξιν, ἀφορῶντες εἰς μόνον τῶν ἀγίων παθῶν τὴν σειράν καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Ὁ ἐσπερινὸς μετὰ τὴν εἴσοδον τοῦ ἐπιταφίου, τὸ Εὐλογήσω τὸν Κύριον κ. τ. λ. καὶ ἀπόλυσις. Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν τράπεζαν, ἐσθίωμεν βρώσιν τινα ἄνευ ἐλαίου, καὶ πίνοντες οἶνον εἰς δόξαν Θεοῦ.

ἡμέρας ἤχος α'. Πᾶσα ἡ κτίσις καὶ τοὺς γ' β', Δόξα ἤχος πλ. δ'. Ἦδη βάπτεται κάλαμος, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτός· Εὐφραίνεσθωσαν οἱ οὐρανοί. Εἰ βούλει, ποιήσον, ὡς γέγραπται, εἰ δ' οὐ, εἰπέ εἰς τοὺς αἴνους τῆς ἡμέρας, καὶ εἰς τὸν στίχον τῆς ἑορτῆς, εἶτα εὐαγγέλιον β', τὸ Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ Κυρίῳ, Τρισ-

άγιον, τροπάριον ἤχος δ'. Ἐξηγόρασας ἡμᾶς, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς· Σήμερον τῆς σωτηρίας, ἡ ἑκτένη ¹⁾ καὶ ἀπόλυσις. Ἡ δὲ α' ὥρα ψάλλεται, ὡς ²⁾ διατέτακται τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ· λέγεται ³⁾ δὲ τροπάριον τῆς ἑορτῆς καὶ τῆς ἡμέρας, ὡσαύτως δὲ κοντάκια. Περί δὲ ὥραν ε' σημαίνει τὸ μικρὸν ⁴⁾ καὶ ψάλλομεν τὰς γ' ὥρας τριψάλμους μετὰ τῶν τροπαρίων, τῶν ἀναγνώσεων ⁵⁾, τῶν ἀποστόλων καὶ εὐαγγελίων καὶ τῆς ἄλλης ἀκολουθίας αὐτῶν. Λέγονται δὲ ἐν αὐταῖς τὰ τροπάρια τῶν ὥρῶν, ἤγουν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ἑορτῆς, ὡσαύτως ⁶⁾ καὶ τὰ κοντάκια ⁷⁾. Γίνονται δὲ ἀναγνώσεις εἰς τὰς ὥρας εἰς τὸν λόγον τοῦ ἀγίου Γεωργίου Νικομηδείας, ἀναγινώσκεται δὲ οὗτος ὁ λόγος εἰς δύοσις γ', εἰς τὴν γ' ὥραν, εἰς τὴν σ' καὶ εἰς τὴν θ', εἶτα μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς θ' τὰ τυπικὰ χύμα, ἤγουν τὸ Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, καὶ οἱ μακαρισμοὶ ἄνευ μέλους ⁸⁾, κοντάκιον τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ἑορτῆς, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ ἀπόλυσις, τὸ ⁹⁾ Εὐλογήσω τὸν Κύριον ἐνταῦθα οὐ λέγεται ¹⁰⁾. Περί δὲ ὥραν η' σημαίνει τὸ μέγα καὶ ἀρχόμεθα τοῦ λυχνικοῦ, καὶ ὁ ἱερεὺς ¹¹⁾ ποιεῖ τὴν προσκομιδὴν. Εἰς δὲ τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια τῆς ἡμέρας ἤχος β'. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σε νεκρὸν, ποιούμεν αὐτὰ ζ' καὶ τῆς ἑορτῆς ἰδιόμελα δ', Δόξα τῆς ἡμέρας, ἤχος πλ.

1) София 2) καθὼς 3) Этого замѣчанія нѣтъ 4) καὶ ποιούμεν τὴν λιτὴν ἐξω τῆς μονῆς, καὶ ὑποστρέψαντες 5) ἀναγνωσμάτων 6) Нѣтъ этого слова 7) δὲ τῆς ἡμέρας· Τὸν δὲ ἡμᾶς σταρωθέντα. Ἐν τῇ θ' ὥρᾳ μετὰ τὸ εὐαγγέλιον τίθεται ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας, εἶθ' οὕτως· Μὴ δὴ παραδώης ἡμᾶς, Τρισάγιον, κοντάκιον τῆς ἡμέρας, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ εὐχέλαιον, τὰ τυπικὰ χύμα, ἤως τὸ 8) τὸ Πιστεύω εἰς ἕνα Θεόν, Ἄνευ, ἄφες, τὸ Πάτερ ἡμῶν, κοντάκιον τῆς ἡμέρας, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' 9) τὸ γὰρ 10) διὰ τὸ λέγεσθαι αὐτὸ ἐν τῇ λειτουργίᾳ 11) ὁ ἱερεὺς—нѣтъ

β'. Ὡς πῶς ἡ παράνομος συναγωγή, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτός· Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ Φῶς ἰλαρόν, προκείμενον καὶ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ἑορτῆς τὰ β' ¹⁾, ἡ συναπτή, τὸ Τρισάγιον, ἀπόστολον ²⁾ καὶ εὐαγγέλιον πρῶτον τῆς ἑορτῆς εἶτα τῆς ἡμέρας, κοινωνικὸν τῆς ἑορτῆς. Τελεῖται δὲ ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου. Εἰς τὴν τράπεζαν ἐσθίομεν ξηροφαγίαν, πίνομεν δὲ οἶνον.

[стр. 131—136). Πίναξ τῶν ἐμπεριεχομένων ἐν τῷ παρόντι Τυπικῷ ἑορτῶν. Μηνολόγιον.

СЛШ. Въ Аѳоно-Каракальскомъ монастырѣ нѣтъ самостоятельнаго Типикона. Служба правится по печатному Типикону пр. Саввы. Для праздника же Благовѣщенія имѣется особая въ 16. долю, небольшая тетрадка съ XIX в. заглавиемъ: Τυπικὴ διατάξις περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ θείου Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι ἐν τῇ ἀγία καὶ μεγάλη ἐβδομάδι τῶν σωτηριωδῶν παθῶν.

На всю страстную седмицу службы изложены подробно и сходно съ Типикономъ Филоѳеевскаго монастыря, съ небольшими особенностями. Напр., на праздникъ Благовѣщенія въ великую пятницу находимъ двѣ особенности, или совершенно отсутствующія въ упомянутомъ Типиконѣ, или же въ иномъ изложеніи: 1) Ψαλλομένου δὲ τοῦ ιε' ἀντιφώνου, τίθεται εἰς τὸ μέσον ὁ τίμιος σταυρὸς καί, μετὰ τὸ ἀσπασθῆναι αὐτὸν οἱ ἀδελφοί, αἴρεται ἐκ τοῦ μέσου διὰ τὸ αἰδέσιμον τῆς ἑορτῆς. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ δεκάτου πέμπτου ἀντιφώνου καὶ καθίσματος ἀναγινώσκομεν τὸ ι' εὐαγγέλιον.

2) Περὶ τῶν μεγάλων ὥρῶν τῆς μεγάλης παρασκευῆς, εἴθισται ἐν ταῖς μόναις, ταῖς ἐπ' ὀνόματι τοῦ θείου Εὐαγγελισμοῦ τιμωμέναις, ἀναγινώσκειν ταύτας τῇ ἀγία καὶ μεγάλη πέμπτη, καὶ σήμερον ἀναγινώσκουσι τὰς ὥρας τριφάλους, κατὰ τὴν συνήθειαν, διὰ νὰ γένη ταχύτερον ἡ θεία λειτουργία. Ἡμεῖς ὅμως ἀναγινώσκομεν σήμερον τὰς μεγάλας ὥρας συντομώτερον, σημαίνει δὲ ταχύτερον διὰ τὸ μέλλειν γενέσθαι καὶ λειτουργίαν τοῦ θείου Χρυσοστόμου, φάλλοντες τὰ ἀντίφωνα καὶ εἰσοδικὸν τῆς ἑορτῆς καὶ καθεξῆς τὰ λοιπὰ ἅπαντα τῆς ἑορτῆς.

¹⁾ τὸ Κατευθυνήτω. Стерго впоследствии . ²⁾ ἀλληλουάριον.

Въ той же тетради начато изложение службъ на Срѣтеніе и на празникъ Благовѣщенія въ субботу акаѳиста, но не окончено. Имѣются стихиры Андрею Первозванному, Василию Великому, Пантелеимону, Предтечѣ, Вознесенія и Пятидесятницы.

CLIV. Въ лаврѣ пр. Аѳанасія Аѳонскаго нынѣ не имѣется своего особаго Типикона. Для праздника Благовѣщенія мы нашли въ ней слѣдующую краткую запись руки XIX в.:

Ἑρμηνεία εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ θεοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὅταν τύχη τῆ ἁγία καὶ μεγάλη παρασκευῆ (προεόρτια καὶ μετέορτα οὐ ψάλλονται).

Τῆ παραμονῆ, ἤτοι τῆ ἁγία καὶ μεγάλη πέμπτη εἰς τὸν ἐσπερινόν, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν τὰ στιχηρὰ τῆς ἡμέρας ἰδιόμελα, τοὺς δ' β', τὸ Συντρέχει λοιπόν, τὸ Ἰούδας ὁ παράνομος, Κύριε, τὸ Ἰούδας ὁ προδότης, δόλιος ὢν, τὸ Ἰούδας ὁ δοῦλος καὶ δόλιος, καὶ τῆς ἑορτῆς προσόμοια ἦχος πλ. β', τὸ Βουλήν προαιώνιον καὶ τὰ ἄλλα δύο, δευτεροῦντες αὐτά, Δόξα τῆς ἡμέρας ἦχος πλ. β'. Γέννημα ἐχιδνῶν, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ἦχος ὁ αὐτός. Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ Γαβριήλ, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ Φῶς ἰλαρόν, καὶ εὐθὺς τὰ ἀναγνώσματα τοῦ Τριφιδίου μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, εἶτα καὶ τῆς ἑορτῆς τὰ τρία, ἡ συναπτὴ, τὸ Τρισάγιον, ὁ ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας, καὶ καθ' ἑξῆς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

Τῆ αὐτῆ ἡμέρᾳ ἐσπέρας, σημαίνει εἰς τὴν μίαν τὰς καμπάνας διὰ τὴν ἀγρυπνίαν, καὶ ἀρχόμεθα τοῦ μικροῦ ἀποδείπνου, ἕως τοῦ Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου καὶ εὐθὺς ἀρχίζομεν τὴν λιτὴν, ψάλλοντες ἀργῶς καὶ μετὰ μέλους (ἂν θέλωμεν) τὸ πρῶτον τροπάριον· τὰ δὲ ἕτερα δύο σύντομα, εἶτα τὸ Δόξα καὶ νῦν ἀργῶς, ἀκολούθως τὰ ἀπόστιχα, καὶ δις τὸ Σήμερον τῆς εὐδοκίας, τὸ Θεοτόκε παρθένε, ἡ εὐλογία τῶν ἁγίων καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἑορτῆς εἰς τὸν Δαμασκηνόν. Εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τὸ ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς δις, ἀργοσύνημον καὶ ἅπαξ Ὅτε οἱ ἔνδοξοι μαθηταί, εἶτα συναπτὴ μικρά. Ἐντεῦθεν δὲ ἀρχόμεθα τῶν εὐαγγελίων κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν μέχρι τοῦ ἐβδόμου εὐαγγελίου. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τούτου, ψάλλομεν εὐθὺς τὸ α' κάθισμα τῆς ἑορτῆς· Ὁ μέγας στρατηγός, δις, καὶ μετὰ τοῦτο ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας (εἰς τὸν Μηνιάτην) καὶ εὐθὺς τὸ η' εὐαγγέλιον, καὶ

ἀκολουθῶς τὸ β' κάθισμα τῆς ἑορτῆς, καὶ κατόπιν τὸν πολυέλεον, μετὰ τοῦτον κάθισμα πάλιν τῆς ἑορτῆς· Γαβριήλ ἐξ οὐρανοῦ, Δόξα καὶ νῦν, Ἀπεστάλη Γαβριήλ, εἶτα Ἐκ νεότητός μου, προκείμενον καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς, ὁ ν', Δόξα, Ταῖς τῆς Θεοτόκου, Καὶ νῦν τὸ αὐτό, εἶτα τὸ στιχηρὸν καὶ ὁ ἱερεύς· Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου, ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς εἰς ιδ', καταβασία τῆς ἑορτῆς· μετὰ δὲ τὴν γ' ψῆδὴν τὴν καταβασίαν, τὴν μικρὰν συναπτὴν καὶ εὐθὺς τὸ θ' εὐαγγέλιον, εἶτα τὸ κοντάκιον καὶ τὸν οἶκον τῆς ἡμέρας. ἀκολουθῶς τὰ καθίσματα τῆς ἑορτῆς (καὶ ἀνάγνωσιν τῆς ἑορτῆς ἐγκώμιον), εἶτα τὴν δ' ψῆδὴν αὐτῆς, ἔνθα ἐστὶ τριψῆδιον· ἡ ψῆδὴ τῆς ἑορτῆς εἰς η', καὶ τοῦ Τριψηδίου μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ζ', καταβασίας καὶ τὰς δύο, ὁ εἰς χορὸς τὸν εἰρμὸν τοῦ Τριψηδίου, ὁ δὲ ἕτερος τῆς ἑορτῆς. Μετὰ δὲ τὴν ε' ψῆδὴν, τὴν μικρὰν συναπτὴν καὶ εὐθὺς τὸ ι' εὐαγγέλιον, εἶτα τὸ κοντάκιον καὶ τὸν οἶκον τῆς ἑορτῆς, τὸ Συναξάριον τοῦ μηνὸς καὶ τῆς ἡμέρας. Ἡ Τιμιωτέρα οὐ στιχολογεῖται, ἀλλὰ ψάλλονται τὰ μεγαλυνάρια τῆς ἑορτῆς, μετὰ δὲ τὰς καταβασίας τῆς θ' τὴν μικρὰν συναπτὴν καὶ εὐθὺς τὸ ια' εὐαγγέλιον, ἀκολουθῶς τὰ δύο ἑξαποστειλάρια τῆς ἑορτῆς καὶ τῆς ἡμέρας τὸ ἐν ἅπαξ, καὶ εὐθὺς τὸ ιβ' εὐαγγέλιον (εἰς τὸ μέσον παρὰ τοῦ διακόνου), εἶτα τοὺς αἴνους, δ' τῆς ἡμέρας, καὶ δ' τῆς ἑορτῆς, μετὰ τῶν δύο στίχων αὐτῆς, Δόξα τῆς ἑορτῆς, Καὶ νῦν τῆς ἡμέρας, τὸ Ἐξέδυσάν με τὰ ἱμάτιά μου, δοξολογία μεγάλη, τὸ ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς, ἡ ἔκτενὴ κ. τ. λ. καὶ ἀπόλυσις μικρά, καὶ εὐθὺς Εὐλογημένη ἡ βασιλεία, τὰ τυπικά, οἱ μακαρισμοὶ τῆς ἑορτῆς ψῆδὴ γ' καὶ ζ', ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς, καὶ καθεξῆς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν, τὸ Εὐλόγησω καὶ τὸ Ὑψώσω σε, ὁ Θεός μου. Εἰς τὴν τράπεζαν καταλύομεν βράσματα ἄνευ ἐλαίου, πίνομεν δὲ καὶ οἶνον εἰς δόξαν τῆς Θεοτόκου, τὰς δὲ μεγάλας ὥρας ψάλλομεν εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν κατὰ τὸ σῶνηδες, πλήν σημαίνει βραδύτερον διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας. Ἰστέον καὶ τοῦτο, ὅτι εἰς τὸ τέλος τῶν μεγάλων ὥρων, τὰ τυπικά, τὸ Εὐλόγησω καὶ τὸ Ὑψώσω σε οὐ λέγονται, διὰ τὸ προλεχθῆναι ἐν τῇ λειτουργίᾳ, ἀλλὰ μετὰ τὴν εὐχὴν τῆς θ', τὸ Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε κ. τ. λ., Παναγία Τριάς, τὸ ὁμοούσιον κράτος, Δόξα Πατρὶ καὶ ἀπόλυσις. Εἰς δὲ τὸν ἑσπερινόν, οὐδὲν ψάλλομεν τῆς ἑορτῆς, ἀλλὰ πάντα τῆς ἡμέρας κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν.

Σημεῖωσις. Εἰ βούλη, μετὰ τὸ ὄρθρον γενέσθω διακοπὴ δύο ὥρας, καὶ κατόπιν ἅς σημάνη, νὰ ψαλλῶσιν αἱ μεγάλαι ὥραι ἀργασύν-

τομα, καὶ ἀκολούθως νὰ ἐπιτελεσθῇ ἡ θεία λειτουργία. Ὁ δὲ ἐσπερινὸς τοῦ ἐπιταφίου ψάλλεται εἰς τὴν διωρισμένην τοῦ ὄραν.

CLV. На Синаѣ пользуются при богослуженіи современнымъ Типикономъ Великой Церкви. Для литаній же имѣется небольшая тетрадка, писанная почеркомъ XIX в. Среди этихъ литаній заслуживаетъ вниманіе: Διάταξις τῆς λιτανίας τῆς κυριακῆ τῶν Βαΐων.

Τῆς κυριακῆ τῶν Βαΐων γίνεται ἡ λιτή, στιχηρὰ ἰδιόμελα ε', ἦχος πλ. β'. Σήμερον ἡ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἡμᾶς συνήγαγε, εὐαγγέλιον εἰς τὴν πόρταν, ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην (X, 1—9), ἦχος πλ. β'. Ὁ ἔχων θρόνον οὐρανόν, καὶ ὑποπόδιον τὴν γῆν, εἰς τοὺς τρεῖς Ἱεράρχας· εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν (XIX, 29—40), ἦχος πλ. β'. Δεῦτε καὶ ἡμεῖς σήμερον, πᾶς ὁ νέος Ἰσραήλ, εἰς τοὺς μάρτυρας Σέργιον καὶ Βάκχον εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον (XI, 1—11), ἦχος πλ. β'. Τὴν σεπτὴν Ἀνάστασιν, τὴν σὴν προτυπούμενος ἡμῖν, εἰς τοὺς πέντε μάρτυρας εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην (XII, 1—8), ἦχος πλ. β'. Πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ Πάσχα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν, εἰς τὴν μέσην κελλαρικὸν καὶ τράπεζαν, εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην (II, 1—11), Δόξα, ἦχος πλ. β'. Σήμερον ἡ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἡμᾶς συνήγαγε, (ἐκτός τῆς ἁγίας Βάτου) εἰς τὸν φούρνον καὶ εἰς τὸν μύλον εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον (XIV, 14—22), ἕτερα στιχηρὰ ἰδιόμελα, ἦχος δ'. Ὁ πλεῖστος ὄχλος, Κύριε, ἐστρώννουσιν ἐν τῇ ὁδῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, εἰς τὸ πηγάδι τοῦ Μωϋσῆ εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην (XII, 8—18), ἕτερον, ἦχος δ'. Μέλλοντός σου εἰσιέναι, εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, Κύριε. Κυριζόμενοι τελευταῖον εἰς τὸν Ἀλκουσέγιον, λέγομεν τὰ τοῦ ὄρθρου, καὶ μετὰ ταῦτα ψάλλομεν τὸ ἄνωθεν τροπάριον· Μέλλοντός σου εἰσιέναι εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, Κύριε . . . κ. τ. λ.

Къ стр. 153 (дополненія ркп. Авоно-Ватопедской библи. № 322 (956).

[л. 241). О точномъ соблюденіи Церковнаго Устава. См. выше стр. 255.

[л. 243 об.). Ἀκολουθία τῆς ὅλης ἐβδομάδος τῶν ἀλληλουιαροπροκειμένων καὶ κοινωνικῶν ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ, ὅτε οὐκ ἔστιν ἐορταζόμενος ἄγιος.

[л. 244). Ἀκολουθία ἐτέρα. Прокимны Богородицы, мучениковъ, священномучениковъ и др.

[л. 245). Εὐχὴ ἐπὶ εὐλογήσεως σταφυλῶν Goag. p. 553.

[л. 245 об.). Εὐχὴ ἐπὶ ὀπωρῶν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πρὶν μὲν τὴν γῆν τοῖς ἄνθεσι καλλωπίσας καὶ καρποφόροις φυτόις ἅπαν τὸ πρόσωπον ὠραίσας. . .

Особенность этого Типикона заключается главнымъ образомъ во множествѣ примѣчаній на поляхъ его, при чемъ весьма многія изъ этихъ примѣчаній въ другихъ Типиконахъ вошли прямо въ текстъ ихъ. Примѣчания эти дисциплинарнаго и служебно-литургическаго содержания. Ἐν ἄλλοις οὕτως εὐρηται, говорится о тропаряхъ 6 часа, Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, Δόξα, τοῦ κατὰ τὴν μονὴν ἁγίου, Καὶ νῦν, Τῇ πρεσβείᾳ и т. д. (см. выше стр. 83). Замѣчание о переносѣ службы Иоанна Златоуста съ 14 Сентября на 13 Ноября [л. 21). Ἐν ἄλλοις Τυπικοῖς, говорится о службѣ 26 Сентября, ἀγρουπνίαν μᾶλλον καὶ τὴν Ὀκτώηχον ψάλλομεν, ἔν τε τῇ ἑσπέρᾳ καὶ τῷ ὄρθρῳ· ὡς γοῦν δόξει τῷ προσεστῶτι, οὕτω γενέσθω [л. 26). Подъ 1 Ноября находимъ слѣдующую интересную службу [л. 32): Τῶν ἁγίων καὶ θαυματουργῶν ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, καὶ τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τῆς βασιλικῆς ταύτης μονῆς. См. ниже стр. 752 [л. 32). О славословіи на день апостола Филиппа говорится: Ἐνταῦθα παρὰ πᾶσι σχεδὸν οὐ γίνεται δοξολογία, εἰ θέλεις οὖν καὶ σύ, ποιήσον οὕτως [л. 36). Ἠπόρηταί μοι τίνος χάριν ἐνταῦθα ἢ τῶν ἐγκαινίων ἀκολουθία ἐγκριται, μήποτε οὖν ἔτυχε γενέσθαι τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ ἐκείνου, τῆς μονῆς δηλαδὴ τοῦ ἁγίου Σάββα, καὶ ἔκτοτε ἐτυπώθη ψάλλεσθαι κατ' ἐνιαυτὸν ἢ τοιαύτη ἀκολουθία, καὶ εἰ τοῦτο οὐκ ἐπάναγκες τελεῖσθαι ταύτην καὶ παρ' ἡμῶν ¹⁾ [л. 45). Ζητητέον περὶ τούτου, ὡς, εἰ τύχοι τινὸς ἄλλου ἁγίου μνήμη τῇ κυριακῇ ταύτῃ τῶν ἁγίων προπατόρων, πάντως ὀφείλει ψάλλεσθαι ἢ ἀκολουθία τοῦ τοιοῦτου ἁγίου ἐν τοῖς ἀποδείπνοις τῆς πάσης, καθὼς ὀρίζει τὸ Τυπικόν. Εἰ δὲ τύχοι τῶν ἁγίων τριῶν παιδῶν καὶ Δανιήλ τοῦ προφήτου, πῶς ὀφείλουσιν οὗτοι ἐναπομεῖναι ἀνεόρταστοι καὶ ὡς ἐν παραβύστῳ γενέσθαι τὴν ἀκολουθίαν. Πάλιν δὲ ψάλλειν τὸν ἀναστάσιμον κανόνα μετὰ τῶν β' κανόνων

¹⁾ Тоже въ Типик. ркп. библ. Аѳоно-Ватопед. № 323, л. 56.

τῶν ἁγίων καὶ τῆς κυριακῆς τῶν προπατέρων, ἐκβαίνει εἰς στίχους ις', ὅπερ οὐχ εὐρίσκεται ποτε ἐν τοῖς Ἱεροσολυμιτικοῖς Τυπικοῖς, δοκεῖ οὖν μοι, εἰ δόξει τῷ προεστῶτι ἢ τῷ ἐκκλησιάρχῃ, καλὸν καταλείψαι τὸν εἰρμὸν τοῦ α' ἀναστασίμου κανόνος καὶ τὸ θεοτοκίον, φάλλοντες β' μόνον ἀναστάσιμα, εἶθ' οὕτω λέγειν τῶν προπατέρων κανόνα καὶ τοὺς ἑτέρους β' τῶν ἁγίων. Εἰ βούλει φάλλειν εἰς ις', ἕξακεραίως φάλλειν καὶ τοὺς δ' κανόνας [л. 41 об.]. Ὅτε λέγεται εἰς τὴν ὑπακοήν, κάθισμα οὐ λέγεται, ἀλλ' εὐθὺς ἡ ἀνάγνωσις [л. 42]. О часахъ предъ Рождествомъ Христовымъ и Богоявлениемъ: Μετὰ τὸ εἰπεῖν ἀναγνώσματα τρία, λέγεται τὸ τροπάριον παρὰ τοῦ ἀναγνώστου, εἶτα καὶ παρὰ τοῦ λαοῦ, καὶ ὁ ἀναγνώστης τοὺς στίχους, εἰς ἕνα ἕκαστον ὁ λαὸς τὸ τέλος τοῦ τροπαρίου. Μετὰ δὲ ταῦτα Δόξα καὶ νῦν ὁ ἀναγνώστης τὸ τέλος, εἶθ' οὕτως ἕτερα τρία ἀναγνώσματα καὶ τὸ τροπάριον, καὶ τοὺς στίχους ὡσαύτως, καὶ μετὰ ταῦτα ἕτερα ἀναγνώσματα [л. 45 об., л. 52]. По окончаніи часовъ: Τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς, Δόξα καὶ νῦν, τὸ κοντάκιον καὶ ἡ φήμη τῶν βασιλέων, τοῦ πατριάρχου καὶ τοῦ προηγουμένου [л. 46]. О молитвахъ на вечернемъ Богоявленскомъ водоосвященіи. Εἰ οὐκ ἔστι διάκονος, λέγει τὴν μυστικὴν εὐχὴν ὁ ἱερεὺς, ἀναγνώσκομένων τῶν προφητειῶν, ἵνα ἦ ἕτοιμος μετὰ τὸ πληρῶσαι τὰ διακονικὰ ἀπάρξασθαι τῆς ἑτέρας εὐχῆς [л. 52 об.]. О службѣ 25 Января: Τινὲς δὲ ἑορτάζουσι τὸν ἅγιον καὶ φάλλουσι· Μακάριος ἀνὴρ καὶ πολυέλεον καὶ τὰ στιχηρὰ αὐτοῦ εἰς η', ὁμοίως καὶ εἰς τὸν κανόνα, εἰ θέλεις οὖν σύ, ποιήσον οὕτως [л. 59]. О стихирахъ въ службѣ на праздникъ Срѣтенія: Εὐρίσκονται ἐν τισιν εἰς τὸν βαρὸν ἦχον πλείονα καὶ μέχρι τῶν εἴξ, διὸ καὶ λέγουσι ταῦτα μᾶλλον οἱ πολλοὶ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα [л. 61]. Противъ 23 Апрѣля: Ἐνταῦθα γέγραπται ἐν τισι, ὅτι, εἰ θέλει ὁ προεστῶς, ποιεῖ ἀγρυπνίαν [л. 72]. 8 Мая: Μὴ θαυμάσης, εἰ πάλιν εἶπε· Τὸν οἶδν τῆς βροντῆς· καὶ γὰρ ἐν ἄλλοις οὕτως εὐρηται, οἶμαι, διὰ τὸ ἐξαιρετὸν τούτου τοῦ στιχηροῦ, σὺ οὖν, εἰ βούλει τοῦτο εἰπεῖν, δόξασον εἰς ἦχον δ'. Ἀναπεσὼν ἐν τῷ στήθει [л. 74]. На полѣ записанъ весь обрядъ выноса креста и поклоненія ему перваго Августѣ (см. выше), такъ какъ въ текстѣ не положено выноса, а говорится: Δεῖ εἰδέναι, ὅτι μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ὄρθρου ποιῶμεν τὴν προσκύνησιν τοῦ τιμίου Σταυροῦ κατὰ τὴν τάξιν τῆς γ' κυριακῆς τῶν νηστειῶν κ. τ. λ. Къ стихирамъ припѣвъ: «Кресту твоему» [л. 82 об.]. Ἀντίφωνα, говорится о праздникѣ Прео-

ображенія, ἐνταῦθα οὐ λέγεται, ὅτι οὐδὲ ἐδηλώθησαν, ὅποια εἰσὶ [λ. 83 ὀβ.]. Ἰστέον, ὅτι τῇ ις' τοῦ παρόντος μηνὸς ἐστὶν ἡ ἐξ Ἑδέσσης ἀνακομιδὴ τῆς ἀχειροποιήτου μορφῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἦτοι τοῦ ἀγίου Μανδηλίου, καὶ εἰ ἐστὶν ἀκολουθία, συμπάλλεται μετὰ τῆς ἑορτῆς τροπάριον· Τὴν ἄχραντον εἰκόνα σου, ἀναγινώσκειται δὲ καὶ ὁ ἐπ' αὐτῇ λόγος [λ. 85 ὀβ.]. О недѣлѣ мытаря и фарисея: Тὸ ἐσθίειν τυρὸν ἐν ταύτῃ τῇ ἐβδομάδι ἀποτρέπεται ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως κὺρ Νικόλαος καὶ λέγει, ἵνα ἐσθίωσιν ἰχθύας καὶ ἔλαιον [λ. 87]. Παράδοσις ἐστὶ τῶν ἀγίων, ὅπως μνημονεύονται οἱ ἐκδημοῦντες ἀφ' ἡμῶν ἅπαντες τῆς τελευταίας ἡμέρας καθημέραν μετὰ θεϊαν λειτουργίαν ἕως τῆς τεσσαρακοστῆς, διὰ τοῦτο γέγραπται καὶ οὕτως ἐνταῦθα [λ. 91], т. е. Замѣчаніе о непоминовеніи умершихъ братіѣ постомъ. Относительно поклоновъ и цѣлованія иконъ на 6 часѣ замѣчено: Τοῦτο οὐ γίνεται [λ. 93]. О тропаряхъ того же часа: Οἱ πλείονες λέγουσιν ἐνταῦθα τροπάριον· Εὐλογητός εἶ, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, Δόξα, Ταχεῖαν καὶ σταθεράν, Καὶ νῦν, Ἡ ἐλπίς καὶ προστασία. Ἄλλοι· Βασιλεῦ οὐράνιε, Δόξα καὶ νῦν, Ἐν τῷ ναῷ ἐστῶτες. Ἰστέον, замѣчено о тропаряхъ 9 часа, ὅτι οὐδὲ ἐν τούτοις τοῖς τροπαρίοις τῶν ὡρῶν εὔρηται ἰσότητα, λέγουσι γὰρ ἕκαστος, οἷα βούλεται, καὶ διὰ τοῦτο γέγονε σύγχυσις ἐν ταῖς μεταγραφαῖς, ἐκάστου τὸ οἰκεῖον τιθέντος [λ. 94]. О выходѣ на утрени въ великую субботу: Εἰς τὸ Τρισάγιον εἰσοδεύει ὁ ἱερεὺς ¹⁾. Ἐν ἄλλῳ οὕτως ἔχει· εἰσοδικὸν τροπάριον· Ὁ συνέχων τὰ πέρατα, εἶτα τὸ προκείμενον τῆς προφητείας [λ. 110]. О пѣніи припѣвовъ на литургіи: Μετὰ τὸ ἀναγνωσθῆναι ς'· Ἀσωμεν τῷ Κυρίῳ ἐνδόξως, καὶ ὁ λαὸς τὸ αὐτό, ὁ δὲ τοὺς στίχους, εἰς ἕνα ἕκαστον στίχον ὁ λαός· Ἀσωμεν τῷ Κυρίῳ, καὶ μετὰ τὸ πληρωθῆναι αὐτοὺς ὁ ἀναγνώστης· Δόξα καὶ νῦν, ὁ λαός· Ἀσωμεν τῷ Κυρίῳ, ὁ ἀναγνώστης· Ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται, εἶτα τὰ ἐπίλοιπα ἀναγνώσματα, καὶ ὁ ἀναγνώστης· Ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε, ὁ λαὸς τὸ αὐτό, ὁ δὲ τοὺς στίχους [λ. 110]. О молитвахъ на вечерни Пятидесятницы: Ἰστέον, ὅτι εὐρίσκονται εὐχαὶ ἐξ ἧ ἑπτὰ καὶ λέγονται ἀνά δύο, ἧ ἕτε-

¹⁾ Въ текстѣ изложенъ выходъ такъ: Καὶ ἀλλάσσει τὴν στολὴν καὶ εἰσοδεύει μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου. Μετὰ δὲ τὸ Τρισάγιον λέγει· Σοφία, ὀρθοί, εἰσοδικὸν τροπάριον· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, ὁ ἱεραὸς· Πρόσχωμεν, Εἰρήνη πᾶσι, Σοφία, ὀρθοί, ἦχος β'· Ὁ συνέχων τὰ πέρατα.

ρον αἱ τρεῖς [л. 123]. Ο Βλαговѣщеніи въ великую субботу: Εἰ θέλεις, ποιήσον ἀγρουπνίαν καὶ εἶπε ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ τὰ τῆς ἑορτῆς, ὡσαύτως καὶ ἐν τῇ λιτῇ, στιχολόγησον δὲ καὶ τὸ Μακάριος ἀνὴρ ἐν τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ [л. 186 об.]. Относительно стихиръ кресту: Πρόσχεσ, ὅτι τὰ ἀκριβῆ τῶν Τυπικῶν πλεῖον τῶν ἰδ' στιχων οὐχ ἰστώσιν, διὸ καὶ προσέχειν δεῖ τὰ τροπάρια, ἧ καὶ τριπτοῦν ταύτην, ἧ τεταρτοῦν, καὶ εἶτα κατὰ ψόδην ἔσχατον πάλιν τὸν εἰρμόν καὶ τοῦ ἀγίου εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον καὶ εἰρμόν [л. 22]. Ο службѣ св. Златоуста съ Воздвиженіемъ есть и другое замѣчаніе: Πρόσχεσ διὰ τὴν ἑορτὴν συμφάλλεσθαι τὸν Χρυσόστομον, λέγομεν τὸ Μακάριος ἀνὴρ, ἐπεὶ, εἰ μὴ ἑορτάζομεν τοῦ Χρυσοστόμου, οὐκ ἐστὶ χρεῖα φάλλεσθαι τοῦτο, εἰ μὴπως [л. 21 об.] Противъ службѣ 28 числа Сентября преподобнаго Харитона замѣчено: Μακάριος ἀνὴρ, εἰ βούλει и ниже: Τὸ Μακάριος ἀνὴρ, οὐκ οἶδα πῶς διὰ τοῦτο ὧδε ἐτόπωσεν οὐδὲ γὰρ οἶδαμεν ἐν οὐδεμιᾷ τῶν μονῶν τοῦτο γινόμενον· τὴν γὰρ συνήθη στιχολογίαν, ποιοῦντες ἀνεόρταστον τάχα τὸν ἅγιον, καταλιμπάνομεν, ἧ ἑορτάζοντες τοῦτον, ἐῶμεν τὴν συνήθη στιχολογίαν, τοῦ παραεκκλησιάρχου μονομερῶς καὶ ἰδίως στιχολογοῦντος τὸ κάθισμα, εἰ δὲ θέλει ὁ προεστὼς ἐν τῇ θ' καὶ τῷ ἑσπερινῷ, τὸ Μακάριος ἀνὴρ [л. 27]. Мы привели здѣсь лишь болѣе или менѣе интересныя для исторіи Типикона замѣчанія, но на поляхъ разсѣяно множество и другихъ замѣчаній и дополненій къ Уставу и иногда изложены даже цѣлыя службѣ, напр., если праздникъ Благовѣщенія случится въ воскресеніе [л. 66 об.], если отданіе этого праздника придется въ воскресеніе [л. 177 об.] и др. Всѣ эти приписки характерны и имѣютъ историческое значеніе.

[л. 32]. Τῶν ἁγίων ¹⁾ καὶ θαυματουργῶν ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ καὶ τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τῆς βασιλικῆς ταύτης μονῆς τοῦ Βατοπεδινοῦ.

Ἐσπέρας μετὰ τὸν προοιμιακὸν ψαλμὸν τὸ Μακάριος ἀνὴρ, τὸ πρῶτον ἀντίφωνον, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους η' καὶ φάλλομεν στιχηρὰ τῶν ἐγκαίνιων ἰδιόμελα ἦχος πλ. β' τρία, καὶ τῆς Θεοτόκου δύο, πρὸς Ἡ ἀπεγνωσμένη, καὶ τὸν ἅγιον γ', πρὸς Ὀλην ἀποθέ-

¹⁾ На полѣ замѣчено: Ἡ ἀκολουθία τῶν ἁγίων ἀναργύρων ζήτει Ἰουλίῳ εἰς τὴν α' ἧ οὐδὲν ἑορτάζεται τῶν ἐγκαίνιων τὴν μνήμην, и другое: Εἰ τόχοι ἐν κορινθῇ, ζήτει: εἰς τὴν ἐρμηνείαν κεφάλαιον 96.

μενοι, Δόξα ἤχος ὁ αὐτός· Ἀτελεύτητος ὑπάρχει, Καὶ νῦν ὁ αὐτός, Τὴν μνήμην τῶν ἐγκαινίων, εἴσοδος, προκείμενον καὶ τὰ ἀναγνώσματα τῶν ἁγίων· Δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα, εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ ἰδιόμελα τῶν ἐγκαινίων τοὺς α'. Πάλαι μὲν ἐγκαινίζων, καὶ τὰ ἕτερα, στιχηρὰ δὲ λέγομεν τῶν ἐγκαινίων· Τῷ οἴκῳ σου πρέπει, Σοὶ πρέπει ὕμνος, ὁ Θεός, Πλησθῆσόμεθα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς, καὶ τῶν ἁγίων· Τοῖς ἁγίοις τοῖς ἐν τῇ γῆ¹⁾ . . . Χάριν τῶν ἰαμάτων, Δόξα, ἤχος β' τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν ὁ αὐτός. . . τὸ ἀπολυτικίον τροπάριον ἤχος δ'· Ὡς τοῦ ἄνω στερεώματος, καὶ τῶν ἁγίων· Ἅγιοι ἀνάργυροι, Καὶ νῦν θεοτοκίον. Εἰς τὸν ὄρθρον μετὰ τὴν συνήθη στιχολογίαν ὁ πολυέλεος, καὶ ψαλμὸς πς'· Οἱ θεμέλιοι αὐτῶν, καὶ τῶν ἁγίων, ρλβ'· Ἴδου δὴ τι καλόν, οἱ ἀναβαθμοί, τὸ πρῶτον ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον ἤχος δ'· Μνησθήσομαι, στίχος· Ἐξηρεύεσθε, τὸ Πᾶσα πνοή, εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν· Ἀναστᾶσα Μαριάμ, ὁ ν', κανόνες τῶν ἐγκαινίων τῆς Θεοτόκου, τῶν ἁγίων, ἀπὸ γ' ὠδῆς κοντάκιον τῶν ἁγίων, ἀφ' ε' τῶν ἐγκαινίων, ἐξαποστειλάριον· Ἅγιος Κύριος, καὶ τῶν ἁγίων καὶ τῆς Θεοτόκου, εἰς τοὺς αἰῶνες, Πᾶσα πνοή, ἤχος δ', στιχηρὰ τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν ἁγίων εἰς ε', Δόξα τῶν ἁγίων· Πηγὴν ἰαμάτων, Καὶ νῦν τὸ αὐτό· Ἐγκαινίζεται σήμερον, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις. Εἰς τὴν λειτουργίαν, μετὰ τὸ ψάλλειν τὰς ὥρας καὶ τὰ τυπικά, γίνεται ἁγιασμὸς διὰ τὴν μνήμην τῶν ἁγίων καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ μηνός, ὡς ἔθος. Εἶτα ἄρχεται ἡ λειτουργία καὶ ψάλλομεν ἀντίφωνον α'· Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι, ἀντίφωνον β', Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν, ἀντίφωνον τρίτον· Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα, καὶ εὐθὺς λέγομεν τροπάριον· Ὡς τοῦ ἄνω στερεώματος, καὶ τῶν ἁγίων· Δόξα σοι, Χριστέ ὁ Θεός, ἀποστόλων καύχημα. Καὶ ἐξερχομένου²⁾ τοῦ ἱερέως μετὰ τοῦ διακόνου καὶ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς ἁγίας εἰκόνας τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, συνεξερχόμενοι ἅπαντες, ποιῶμεν λιτὴν³⁾. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τῆς λιτῆς, λέγει καθ' ἑαυτὸν ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τῆς εἰσόδου. Κεκλεισμένων τῶν βασιλικῶν πυλῶν· Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες. Αὐτοὶ ἀποκρίνονται ἔσωθεν· Τίς ἔστιν οὗτος ὁ βασιλεὺς, καὶ ἔξωθεν·

¹⁾ Здѣсь слова невозможны для прочтенія. ²⁾ На полѣ замѣчанія: Ἐξερχομένων δὲ ἡμῶν τοῦ ναοῦ ἐν τῇ λιτῇ, γίνονται πορταὶ διάφορα ἔνδον τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου μετὰ θυμιαμάτων πολλῶν, ὡς πλησθῆναι τὸν ναὸν ἅπαντα εὐώδους καπνοῦ. ³⁾ Καὶ κυκλοῦντες τὸν ναὸν ἐκ τρίτου, γίνεται ἐκτενὴ μεγάλη παρὰ τοῦ ἱερέως, ἢ τοῦ διακόνου, ἐν τῇ τῆν λιτῇ τρισσοῦσθαι, ἐν τῷ δεξιῷ τοῦ ναοῦ μέρει ὀπισθεν τοῦ βήματος, ἐν τῷ ἀριστερῷ κλίσει καὶ ἔξωθεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν.

Κύριος τῶν δυνάμεων, λέγοντες αὐτὰ ἐκ γ' μετὰ μέλους καί, ἀνοιγομένων τῶν πολῶν, εἰσέρχεται ὁ ἱερεὺς εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον, φалλότων ἡμῶν τὸ κοντάκιον τῶν ἐγκαινίων καὶ ἀγίων, καὶ τῆς Θεοτόκου· Τῆ ὑπερμάχῳ, ἡ Παρακλητικὸν ὅμοιον τούτου ἀποτολμῶντες ἐκ φυγῆς, ἐκφώνησις τοῦ Τρισαγίου καὶ τὸ Τρισάγιον, προκείμενον ἤχος δ'· Κύριε, ἡγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου σου, στίχος· Τοῦ ἀκοῦσαί με φωνῆς αἰνέσεως, καὶ τῶν ἀγίων· Τοῖς ἀγίοις τοῖς ἐν γῆ, ὁ ἀπόστολος τῶν ἐγκαινίων τῆς Θεοτόκου, πρὸς Ἑβραίους· Ἀδελφοί, εἶχεν ἡ πρώτη σκηνὴ Ἀλληλουάριον ἤχος δ'· Σοὶ πρέπει ὕμνος, στίχος· Παρέστη ἡ βασίλισσα, καὶ τῶν ἀγίων· Ἴδοὺ δὴ τί καλόν, εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐξεληθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου, ζῆτει Ἰουλίῳ κθ', καὶ τῶν ἀγίων, κοινωνικόν· Αἰνεῖτε τὸν Κύριον, Ποτήριον σωτηρίου καὶ Ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι ἐν Κυρίῳ.

[л. 33 об.). Подъ 7 Ноября положена память Лазаря Галисийскаго (См. подробнѣе выше стр. 81). О ней на поляхъ замѣчено: Ἡ ἀγρυπνία τοῦ ἀγίου Λαζάρου γίνεται ἐν τῇ μονῇ αὐτοῦ καὶ μόνον.

[л. 34). Служба Θεодору Студиту положена простая вмѣстѣ съ святыми Миною, Викторомъ и Викентіемъ. Εἰς τὴν τράπεζαν ἀναγινώσκεται ἡ διάταξις τοῦ Στουδίτου [л. 34 об.).

О службѣ Саввы Преподобнаго замѣчено, что еἰ θέλει ὁ προσετώς, ποιῶμεν ἀγρυπνίαν [л. 40).

4 Июля. Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀνδρέου Κρητὸς καὶ Μιχαήλ, ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν τοῦ Χωριάτου. Ἡ ἀκολουθία τῶν ἀμφοτέρων [л. 79).

Къ стр. 243 дополнение къ рукописи Аѳоно-Ватопедской библи. 1468 г. № 323 (934).

[л. 229 об.). Ἀρχὴ τῶν κοντακίων τοῦ ὄλου χρόνου.

[л. 247). Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῶν κοντακίων τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

[л. 251 об.). О точномъ соблюденіи Типикона. По изложенію эта статья нѣсколько отлична отъ Типикона № 59.

[л. 254—256). Нѣсколько замѣтокъ о послѣднихъ дняхъ византійской имперіи. Изъ интересныхъ можно указать на слѣдующія: Ἐν ἔτει εἰρηγ' Ἰνδικτιῶνος η', Μαρτίου κα', ἡμέρα παρασκευῆς μεγάλης, ἦλθεν ὁ βασιλεὺς κθρ Μανουήλ ἐν τῷ λιμένι τῶν

Κεχρεῶν τῆς Κορίνθου, καὶ τῆ ἡ' τοῦ Ἀπριλίου ἤρξατο ἀνακαθαίρειν καὶ οἰκοδομεῖν τὸ ἐξάμηνον, ὅπερ ἔνι τὸ μῆκος αὐτοῦ οὐργίας γ', ἀνέστησε δὲ πύργους ἐπ' αὐτῷ ρηγ'. εὐρέθησαν δὲ καὶ γράμματα ἐν μαρμάρῳ λαξευτὰ κατὰ τὸ μέρος τὸ ἐν τῇ Ἑλλάδι, λέγοντα οὕτως· Φῶς ἐκ φωτός, Θεὸς ἀληθινὸς ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, φυλάξει τὸν αὐτοκράτορα Ἰουστινιανὸν καὶ πιστὸν αὐτοῦ δοῦλον Βικτερίνον καὶ πάντας τοὺς ἐν τῇ Ἑλλάδι οἰκοῦντας, ἐν Θεῷ ζῶντας и дрyгоe: ἔτους ς' Πλῆ', μηνὶ μαρτίῳ κθ', τῆ δ' τοῦ μεγάλου κανόνος γέγονεν ἡ ἄλωσις τῆς Θεσσαλονίκης, πρὶν δὲ τῆς ἀλώσεως τῆς Θεσσαλονίκης χρόνους ε', τῷ ς' Πλβ' ἔτει, ἐπροσκύνησε Ἁγιον Ὅρος μεγάλον τὸν σουλτάν Ἀμουράτι εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν μὲ γνώμην τοῦ ἀοιδήμου κυροῦ Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου.

[л. 257). Ἀκολουθία τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ἡ ἀκάθιστος, ἐνωμένη μετὰ τῆς ἀκολουθίας τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

[л. 264). Ἀκολουθία εἰς μνήστρα. А. А. Дмитриевскій. Описан. литург., ркн. восточныхъ книгохранилищъ. т. II, Εὐχολόγια. Кіев. 1901 г. стр. 420—422.

[л. 285). Ἀκολουθία εἰς κόλυβον τῶν τεθνεώτων.

[л. 286). Πασχάλιον τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ. Сѣ 6966 г. по 6998 годѣ.

[л. 290 об.). Лунникъ.

Въ Типиконѣ имѣются замѣчанія на поляхъ. Нѣкоторыя изъ нихъ представляютъ научный интересъ. Относительно службы трехъ святителей замѣчено: Εἰ τόχοι ἡ ἐορτῆ τῶν ἁγίων γ' ἱεραρχῶν ἢ τῆ κυριακῇ τοῦ φαρισαίου, ἢ τοῦ ἀσώτου, ἢ τῆς ἀπόκρεω, ψάλλεται, ὡς συνετέθη κεφάλαιον γ' [л. 77 об.). 11 Мая служба: Τὰ γενέθλια τῆς πόλεως. Ο неѣ замѣчено: Τῆς Θεοτόκου ἡ πόλις τῆ Θεοτόκῳ προσφόρως τὴν ἑαυτῆς ἀνατίθεται σύστασιν· ἐν αὐτῇ γὰρ ἐστήρικται καὶ βασιλεὺς δι' αὐτῆς ἀνασώζεται καὶ κραταιοῦται, βοῶσα πρὸς αὐτήν· Χαῖρε ἡ ἐλπίς πάντων περάτων τῆς γῆς [л. 93). Относительно освященія плодовъ 6 Августа: Ἡμεῖς δὲ μετετίθεμεν τὴν τοιαύτην παράδοσιν ἕως τῆς Κοιμήσεως τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, τότε γὰρ εὐλογοῦνται παρὰ τοῦ ἱερέως αἱ σταφυλαὶ καὶ ἐσθίωμεν ταύτας [л. 103 об.) и подѣ 15 Августа: Δεῖ εἰδέναι, ὅτι παράδοσιν ἔχομεν, ἵνα κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Κοιμήσεως τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐσθίωμεν σταφυλάς, τὴν εὐλογίαν πρῶτον παρὰ τοῦ ἱερέως δεχόμενοι [л. 106). О праздникѣ Срѣтенія: Ἰστέον, ὅτι

ἀδύνατόν ἐστι τὴν ἑορτὴν τῆς Ὑπαπαντῆς ἐν ἄλλῃ ἡμέρᾳ τυχεῖν τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς, ἢ τῇ δευτέρᾳ τῆς καθαρᾶς καὶ μόνον, διὸ καὶ χρὴ ἐν τῇ ἑσπέρᾳ τῆς κυριακῆς τῆς τυροφάγου ψάλλεσθαι μέγαν ἑσπερινόν, τῇ δὲ ἐπαύριον, ἧγουν τῇ β', ψάλλεσθαι ἀκολουθία, ὡς τὸ παρὸν Τυτικὸν διατέτακται, ἐν δὲ τῇ τραπέζῃ ἐσθίωμεν βράσμα μετὰ ἐλαίου καὶ πίνομεν καὶ οἶνον [π. 181 ὀβ.).

Къ стр. 375 (дополнение къ Типикону ркп. патр. Иерусал. библ. № 635 (305).

[π. 254 ὀβ.). Ἐκ τῶν ἐπιστολῶν Νικήτα μοναχοῦ τοῦ Στηθάτου πρὸς Φιλόθεον καὶ ἠγούμενον· διὰ ποῖα ἐγκλήματα ὁ ἱερεὺς ἀφορίζεται μόνον καὶ διὰ ποῖα καθαίρεται.

[π. 255 ὀβ.). Περὶ τῆς ἑορτῆς τῶν ἁγίων μεγάλων τριῶν ἱεραρχῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

[π. 256). Τὰ ἀναστάσιμα τροπάρια καὶ ὑπακοαὶ μετὰ τῶν θεοτοκίων τῶν ὀκτώ ἡχῶν.

[π. 258). Τροπάρια, ψαλλόμενα παρ' ὅλην τὴν ἐβδομάδα.

[π. 259). Τροπάρια, θεοτοκία καὶ σταυροθεοτοκία τῆς ὅλης ἐβδομάδος, ψαλλόμενα ἐν τῷ τέλει τοῦ ἑσπερινοῦ.

[π. 260). Περὶ τῆς ἐρμηνείας τῶν εὐαγγελίων, πῶς λέγονται οἱ δ' εὐγγελισταί.

— Μεγαλυνάρια, ψαλλόμενα ἐν τῇ θ' ᾠδῇ τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν.

Τῇ κα' Νοεμβρίου εἰς τὴν Εἴσοδον τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἦχος δ'.

Ἄγγελοι, τὴν εἴσοδον τῆς Πανάγνου ὀρῶντες, ἐξεπλήττοντο, πῶς ἡ Παρθένος εἰσῆλθεν εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων.

Ἄγγελοι, ἀρχάγγελοι, δυνάμεις ἀθροίσθητε καὶ ἴδετε πῶς ἡ Παρθένος εἰσέδω εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων.

Ἀπόστολοι καὶ μάρτυρες καὶ προφῆται, συνάχθητε καὶ βλέφατε πῶς ἡ Παρθένος εἰσέδω εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων.

Μεγάλυνον, φυγὴ μου, τὴν εὐλογηθεῖσαν χερσὶ τῶν ἱερέων.

Σήμερον ἡ Παρθένος ἄγεται, ὡς δῶρον, εἰς ἅγια τῶν ἁγίων.

Σήμερον ἡ Παρθένος ἦλθε παραδόξως εἰς ἅγια τῶν ἁγίων.

Λαμπαδηφόροι κόραι σὺν τῇ Μητρὶ Κυρίου ἦλθον εὐφροσύνως εἰς ἅγια τῶν ἁγίων.

Εἰσάγεται, ὡς δῶρον, ἡ ἡγιασμένη, προσφέρεται ἀξίως εἰς ἅγια τῶν ἁγίων.

Μεγαλυνάρια, ψαλλόμενα εἰς τὴν Γέννησιν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν ὑπὸ τῶν μάγων, Θεὸν προσκυνθέντα.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν ἐν τῷ σπηλαίῳ τεχθέντα βασιλέα.

Ἄγγελοι ἀνύμνουν τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ τῷ γεννηθέντι.

Μάγοι ἐκ Περσίδος ἦλθον προσκυνῆσαι Θεὸν τὸν βασιλέα.

Μάγοι ὀδηγοῦνται ὑπὸ λαμπροῦ ἀστέρος ἐν Βηθλεὲμ τῇ πόλει.

Μάγοι καὶ ποιμένες ὕμνον σοι προσέφερον τῶν πάντων βασιλεῖ.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν ἐκ τῆς Παρθένου Θεὸν σαρκὶ τεχθέντα.

Σήμερον ὁ Δεσπότης τίκτεται, ὡς βρέφος, ἐν φάτνῃ τῶν ἀλόγων.

Σήμερον ὁ Δεσπότης τίκτεται, ὡς βρέφος, ἐν Βηθλεὲμ τῇ πόλει.

Σήμερον ὁ Δεσπότης γεννᾶται ἐκ Παρθένου, ὡς βρέφος, ἐν τῇ φάτνῃ.

Σήμερον ὁ Δεσπότης ἄγεται, ὡς βρέφος, ἐν Βηθλεὲμ τῇ πόλει.

Τῇ α΄ Ἰανουαρίου μεγαλυνάρια, ψαλλόμενα εἰς τὴν Περιτομὴν καὶ εἰς τὸν Μέγαν Βασίλειον.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὴν τιμιωτέραν καὶ ἐνδοξωτέραν τῶν ἄνω στρατευμάτων.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν ἐν τῇ ὀγδόῃ σαρκὶ περιτμηθέντα.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν ἐν τῇ ὀγδόῃ τὸν νόμον ἐκπληροῦντα.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν ἐν τῇ ὀγδόῃ τὸν περιτμηθέντα Θεὸν ἡμῶν Σωτῆρα.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν κατὰ τὸν νόμον Θεὸν σαρκὶ τμηθέντα.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν ἐν φιλοσόφοις Βασίλειον τὸν Μέγαν.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν ἐν θεολόγοις Βασίλειον τὸν Μέγαν.

Σήμερον ὁ Δεσπότης τέμνεται τὴν σάρκα, ὡς πληρωτὴς τοῦ νόμου.

Σήμερον ὁ Δεσπότης ἄγεται, ὡς βρέφος, ἵνα πληρώσῃ νόμον.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν τῆς ἐκκλησίας ὑπέρμαχον προστάτην Βασίλειον.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὴν λυτρωσαμένην ἡμᾶς ἐκ τῆς κατάρας, β'.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τῆς τρισυποστάτου θεότητος τὸ κράτος.

Τῆς ε' Ἰανουαρίου μεγαλυνάρια, ψαλλόμενα εἰς τὰ ἅγια Θεοφάνεια τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὴν τιμιωτέραν καὶ ἐνδοξοτέραν τῶν ἄνω στρατευμάτων.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν ἐν Ἰορδάνῃ Θεὸν σαρκὶ φανέντα.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν ὑπὸ τοῦ δούλου τὸ βάπτισμα λαβόντα.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν ὑπὸ Προδρόμου τὸ βάπτισμα αἰτοῦντα.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν ὑπουρανόθεν Υἱὸν μαρτυρηθέντα.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν ἐξ οὐρανῶθεν Υἱὸν μαρτυρηθέντα.

Σήμερον ὁ Δεσπότης κάραν ὑποκλίνει εἰς χεῖρας τοῦ Προδρόμου.

Σήμερον ὁ Δεσπότης βάπτισμα λαμβάνει ὑπὸ χειρὸς τοῦ Προδρόμου.

Σήμερον ὁ Δεσπότης ἦλθεν ἀγιαῖσαι τὴν φύσιν τῶν ὑδάτων.

Σήμερον ὁ Δεσπότης ἦλθε βαπτισθῆναι ἐν ρεῖθροις Ἰορδάνου.

Σήμερον Ἰωάννης ἄπτεται τῆς κάρας τοῦ Κτίστου.

Σήμερον ὁ Δεσπότης ἦλθεν ἀναπλαῖσαι τὴν φύσιν τῶν ὑδάτων.

Τῆς β' Φεβρουαρίου μεγαλυνάρια, ψαλλόμενα εἰς τὴν Ὑπαπαντήν.

Ἀκατάληπτόν ἐστι τὸ τελούμενον ἐν σοὶ καὶ ἀγγέλοις καὶ βροτοῖς, Μητροπάρθενε ἀγνή.

Ἀγκαλιζεταὶ χερσὶν ὁ πρεσβύτες Συμεὼν τὸν τοῦ νόμου ποιητὴν καὶ Δεσπότην τοῦ παντός.

Ἄννα πάλαι, ἡ σεμνὴ ἢ θυγάτηρ Θανουήλ, προφητεύει καὶ βοᾷ· Οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός.

Βουληθεὶς ὁ πλαστοουργός, ἵνα σώσῃ τὸν Ἀδάμ, μήτραν ᾤκησεν ἀγνῆς, τῆς Παρθένου Μαριάμ.

Γόνυ κάμψαντες, πιστοί, ἐν τῷ ναῷ τῷ νομικῷ καὶ κατίδωμεν ἐκεῖ τῆς Παρθένου τὸν Υἱόν.

Δεῦτε ἴδετε, λαοί, τὸν Δεσπότην τοῦ παντός, ὃν ἐγέννησεν ἀγνή, ἡ Παρθένος Μαριάμ.

Ἐπιβλέπεις πρὸς τὴν γῆν καὶ ποιεῖς τρέμειν αὐτήν, καὶ πῶς γέ-
ρων τρομερῶς νῦν κατέχει σε χερσίν.

Ζήσας ἔτη Συμεών, ἕως εἶδε τὸν Χριστὸν καὶ ἔβόα πρὸς αὐτόν·
Νῦν ἀπόλυσον κάμέ.

Ἦκουσεν ὁ Συμεών τῆς προφήτιδος ῥητόν· Ὅτι ἔστι ποιητῆς
οὐρανοῦ τε καὶ τῆς γῆς.

Θεοδόχε Συμεών, δεῦρο στήθι μεθ' ἡμῶν καὶ ὑπόδεξαι Χριστὸν
τὸν Σωτῆρα καὶ Θεόν.

Ἴνα σῶσῃ τὸν Ἀδὰμ Ἰησοῦς ὁ πλαστοουργός, μήτραν ὠκῆσεν ἀγνῆς,
τῆς Παρθένου Μαριάμ.

Κατελθὼν ἐξ οὐρανοῦ ὁ Δεσπότης καὶ Θεός, καὶ ἐδέξατο αὐτὸν
Συμεών ὁ γηραιός.

Λέγε γράμματος ἄκων· λῦσον, Δέσποτα, τὸν σὸν λάτρην νομικῆς σκιάς,
οἶδα γάρ σε καθαρὸν.

Μέλλει δέ σου τῆς ἀγνῆς καὶ ῥομφαία τῆ ψυχῆ διελεύσεται, φησί,
τῆ Παρθένω καὶ Μητρί.

Νῦν ἀπολύεις ζῶντα, ὁ πρέσβυς Συμεών, ὅτι εἶδόν σε, Χριστέ, τὸ
σωτήριόν μου φῶς.

Ἐέον θεάμα φρικτόν, ἐβάσταξε Χριστὸν ὁ πρέσβυς Συμεών καὶ
ἀπόλυσιν εὐρών, ὠμολόγησε τρανῶς, καὶ ἐκήρυξε σεπτῶς τὴν Τριάδα
τὴν σεπτὴν Συμεών ὁ θαυμαστός.

Πῶς οὐ τρέμω, θεωρῶν τὸν ἀόρατον Θεὸν ἐν ἀγκάλαις τῆς Μη-
τρός, ὡσπερ νήπιον βροτόν.

Ἔρχε πάλαι τοῦ Δαβὶδ ἡ Παρθένος Μαριάμ, ἣν κατήγγειλαν αὐ-
τὴν οἱ προφῆται καὶ Χριστόν.

Σεραφίμ καὶ χερουβὶμ ἀνυμνοῦσι τὸν Χριστόν, ὃν ἐγέννησεν ἀγνή,
ἡ Παρθένος Μαριάμ.

Τρέχει πάλαι Συμεών ὑποδέξασθαι Χριστῷ ἐνηγάλιζεν αὐτόν, τὴν
ἀπόλυσιν αἰτῶν.

Ἦμνον δῶμεν τῷ Θεῷ, τῷ τεχθέντι ἐξ ἀγνῆς, τοῦ πρεσβύτου
Συμεών Θεοδόχου κατειδόντος.

Φρίξον, ἄφθιτε ναέ, τὸν ἀχώρητον παντὶ νηπιάζοντα σαρκὶ εἰσ-
δεχόμενον ἐν σοί.

Χθές ἐτέχθη ὁ Χριστὸς καὶ αἰώνων Ποιητής, προσηνέχθη σήμε-
ρον ἐν χερσὶ πρεσβυτικαῖς.

Ψάλλοντες καὶ λέγοντες· Ἅγιος εἶ ὁ Πατήρ, ὁ δὲ πρέσβυς Συ-
μεών τὴν ἀπόλυσιν αἰτῶν.

Ὁ πρεσβύτεα Συμεών, ὑποδέχου τὸν Χριστόν, ὃν ἐγέννησεν ἀγνή, ἡ Παρθένος Μαριάμ.

Τῇ ἐξ Αὔγουστου μεγαλυνάρια, ψαλλόμενα εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου.

Ἄγγελοι, ἀρχάγγελοι καὶ δυνάμεις, ἀθροίσθητε καὶ ἴδετε, πῶς ἡ Παρθένος ἀπαίρει ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὰ ἄνω.

Ἄγγελοι, τὴν κοίμησιν τῆς Παναγίας ὁρῶντες, ἐξεπλήττοντο, πῶς, ἡ Παρθένος ἀπαίρει ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὰ ἄνω.

Ἀπόστολοι καὶ μάρτυρες καὶ προφῆται, ἀθροίσθητε καὶ βλέφατε, πῶς ἡ Παρθένος ἀπαίρει ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὰ ἄνω.

Αἱ γενεαὶ πᾶσαι σὲ μακαρίζομεν τὴν μόνην Θεοτόκον.

Αἱ γενεαὶ πᾶσαί σε μακαριοῦμεν τὴν φωτεινὴν νεφέλην.

Ἦλθον ἐκ περάτων κηδεῦσαι τὸ σῶμα, Παρθένε Θεοτόκε.

[π. 262). Τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ μεγαλυνάρια, ψαλλόμενα εἰς τὴν στιχολογίαν τοῦ Ἀμώμου.

Στάσις α'. Μεγαλύνομεν τὰ παθήματα, Λόγε, καὶ δοξάζομέν σου τὴν ἐν τάφῳ ὑπνωσιν, ἥνπερ δι' ἡμᾶς ἠνέσχου, Δέσποτα.

Στάσις β'. Ἄξιόν ἐστι καταπλήττεσθαι χοροὶ ἀγγέλων τὴν τῆς εὐσπλαγχνίας ὑπερβολήν, ἣν ὑπέσχου δι' ἡμᾶς, ὁ Θεός.

Στάσις γ'. Σὲ τὸν ὑψωθέντα ἐν τῷ σταυρῷ καὶ τοὺς ἐν τῷ Ἄδῃ ζωογονοῦντα ὕμνοις ἀσιγήτοις μεγαλύνομεν.

[π. 262 ὁβ.). Μεγαλυνάρια, ψαλλόμενα εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, εἰς τὴν στιχολογίαν τοῦ Ἀμώμου.

Στάσις α'. ἦχος πλ. α'. Μακαρίζομέν σε, Θεοτόκε Παρθένε, τὴν ἀειμακάριστον καὶ παναμώμητον καὶ Μητέρα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Στάσις β'. Σὲ τὴν μακαρίαν ἐν γυναιξὶ καὶ εὐλογημένην ὑπὸ Θεοῦ τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος ἐν ὕμνοις μεγαλύνομεν.

Στάσις γ'. Ἄξιόν ἐστίν, ὡς ἀληθῶς, μακαρίζειν σε τὴν Θεοτόκον, τὴν τιμιωτέραν τῶν Χερουβὶμ καὶ ἐνδοξωτέραν τῶν Σεραφίμ.

— Μεγαλυνάρια, ψαλλόμενα εἰς τὴν Ἀποτομὴν τοῦ Προδρόμου εἰς τὴν στιχολογίαν τοῦ Ἀμώμου, ἦχος πλ. α'.

Στάσις α'. Μακαρίζομέν σε, Πρόδρομε τοῦ Σωτῆρος, καὶ προσπίπτομέν σοι, βαπτιστὰ τοῦ Κυρίου, δέξαι τὴν ἰκέσιον φῶδὴν τῶν δούλων σου καὶ τὴν σκέπην σου ἀντίδος ἡμῶν.

Στάσις β'. Ἄξιόν ἐστίν, ὡς ἀληθῶς, μακαρίζειν σε, Θεοῦ προ-

φήτα, μείζων γὰρ σὲ πάντων τῶν γηγενῶν τοῦ Χριστοῦ τὸ στόμα ἀπε-
φήνατο.

Στάσις γ'. Σὲ τὸν τῶν ἀγγέλων σύσκηνον καὶ τῶν γηγενῶν προ-
στάτην θερμῶς πάντες κατὰ χρέος μακαρίζομεν.

— Τροπάρια, φαλλόμενα μετὰ τὸν Ἄμωμον τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ
σαββάτῳ.

Ἦχος πλ. α'. Εὐλόγητός εἶ, Κύριε, διδάξόν με. Ἐνείλισας τὸ
ἄχραντόν σου σῶμα σινδόνι καὶ σμύρνῃ, Σωτήρ μου, ὁ εὐσχήμων Ἰω-
σήφ, Χριστέ, σὺν Νικοδήμῳ μνήματι καινῷ οὐδεὶς θάπτεται, τὸν τὴν
κτίσιν ποιήσαντα κατέθεντο.

Εὐλόγητός εἶ, Κύριε, διδάξόν με. Ὅνπερ πάλαι ἠυλόγησας, Σωτήρ
μου, σαββατίζων τῶν ἔργων ἐν τῷ τάφῳ καθηγίαςας, Λόγε, πᾶσαν δὲ
πνοὴν καὶ ζωὴν δωρούμενος, δι' ἐμὲ σαρκῶθεις ἄπνους κατάκεισαι.

Εὐλόγητός εἶ, Κύριε . . . Ἐξαστράπτων ἐν τῷ τάφῳ ἄγγελος, ὃν
κατείδασιν αἱ μυροφόροι θαμβοῦμεναι, ἔλεγε· Τί κλαίετε; Ὅν ζητεῖτε
ἐξανέστη, ἴδετε τὸν τάφον, ὃν ἔκειτο, καὶ χαρὰν μαθηταῖς εὐαγγελί-
σασθε.

Εὐλόγητός εἶ, Κύριε . . . Τριήμερος ἀναστάς ὁ Κύριος τοῖς μα-
θηταῖς συνουπήσατο, Μαρία δέ μὴ μου ἄπτου, οὐπω γὰρ ἀναβέβηκα
πρὸς τὸν Πατέρα, ἀλλὰ σπεῦσον τοῖς Χριστοῦ εὐαγγελίσασθαι μαθηταῖς
μου καὶ Πέτρῳ τὴν ἀνάστασιν.

Εὐλόγητός εἶ, Κύριε . . . Τίς ὁ τρόπος ὁ ἕενος τῆς συνόδου
τῶν κάτω καὶ τῶν ἄνω ταγμάτων, οὐρανῶθεν ἀγγέλων μὲν τὰ πλήθη,
ἐκ γῆς δὲ μυροφόρων τὰ στίφη, νῦν τὸν χορηγὸν τῆς ζωῆς δοξάζον-
τες καταπαύσει τῶν ἔργων τῇ κηδεύσει αὐτοῦ.

Δόξα, Προσκυνήσωμεν Πατέρα . . . Καὶ νῦν, Ζωοδότῃν τεκοῦσα.

[π. 263]. Τροπάρια, φαλλόμενα μετὰ τὸν Ἄμωμον ἐ' Αὐγού-
στου εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου.

Ἦχος πλ. α'. Εὐλόγητός εἶ, Κύριε. Ἀρχαγγέλων ὁ κτίστης καὶ
ἀγγέλων ὁ δῆμος καὶ χορὸς ἀποστόλων ἐκ περάτων εἰς Σιών ἠθροί-
σθησαν, λειτουργῆσαι τῇ κηδεῖα τῆς ἀειπαρθένου τε καὶ Θεομήτορος
τῆς ἀπάσης ἐπέκεινα κτίσεως.

Εὐλόγητός εἶ, Κύριε, διδάξόν με . . . Ἀποστόλων ὁ δῆμος, συνη-
θροίσθη κηδεῦσαι τὸ θεοδόχον σῶμα τῆς ἀχράντου Παρθένου σὺν χο-
ροῖς ἀσωμάτων, ὃ πρὸς ἑαυτὸν ὑψώσας, Υἱὲ Θεοῦ, καὶ τῆς δόξης τῆς
ἑαυτοῦ ἡξίωσας.

Εὐλόγητός εἶ, Κύριε . . . Νοερῶς μὲν ἐν θεαστικωτάτῳ τῶν ἁγ-

γέλων ὁ δῆμος ἐπεκράτει, λογικῶς δὲ ἀποστόλων ἐξοδίους ἐφ' ὕμνοις, οἱ καὶ τὸν Δεσπότην ὀρῶντες, ἐξεπλήσσοντο, γυναικὸς τὴν ψυχὴν ἐγχειριζόμενον.

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε . . . Ἡ κιβωτὸς τοῦ Θεοῦ ἢ ἔμψυχος, τῷ χρυσῷ ἢ κατηγλαϊσμένη τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, μετάβαινε τῷ Υἱῷ ἀεὶ συνομομένη πρὸς τὰ ὑπερκόσμια νῦν σκηνώματα ἀποστόλων ὁ δῆμος ἐπεφώνησεν.

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε . . . Αἱ τῶν ἄνω ταγμάτων στρατηγίαι ἐξίσταντο, τὸν χτίστην τῶν ἀπάντων καθορῶσαι ἐν σώματι ἀφθάρτῳ θνητοσκόψῃ γυναικὶ παρεστῶτα καὶ τὴν ἑαυτῆς ψυχὴν χαριζόμενον καὶ χερσὶν οἰκείαις προσαναφέροντα.

Τίς ὁ τρόπος ὁ ξένος τῆς συνόδου τῶν κάτω καὶ τῶν ἄνω ταγμάτων, οὐρονόθεν ἀγγέλων μὲν τὰ [πλήθη τὴν τὸν χορηγὸν τῆς ζωῆς κύησασαν ἀπὸ γῆς μεταίρουσαν συνεκπέμπουσιν.

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε . . . Ὡ Παρθένε, πῶς θνήσκεις, ὑπὲρ λόγον τεκοῦσα τὴν ζωὴν τῶν ἀπάντων, πῶς δὲ τάφος χωρήσει σου τὸ σῶμα, χωρήσασαν τὸν συνέχοντα πάντα, Μῆτερ, λοιπὸν πρὸς τὰ ὑπερκόσμια καὶ Υἱῷ συνοῦσα ἡμῖν προΐστασο.

Κάθισμα, ἦχος πλ. α', προσόμοιον· Ἀνάπαυσον Σωτὴρ ἡμῶν.

Συνέλθετε οἱ ἄγγελοι καὶ μαθηταὶ συναθροίσθητε, παρθένοι προπορεύεσθε, καὶ μητέρες αὐτῆ ἔπεσθε, ὁ λαὸς δὲ τοῦ Θεοῦ συνεκκλησίασον τῆ μεταστάσει τῆς σεπτῆς Θεομήτορος καὶ κράξωμεν· Παναγία, μὴ παύσης ὑπὲρ ἡμῶν πρεσβεύουσα.

[π. 262 ὀβ.). Τροπάρια, ψαλλόμενα εἰς τὴν Ἀποτομὴν τοῦ Προδρόμου, ἦχος πλ. α'.

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε . . . Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος κατεπλάγη, ὀρῶν σου τὴν ὑπέρτατον κάραν, ὃ προφῆτα, τεμνομένην, ἐπὶ πίνακι δὲ φερομένην, ὄντως φοβερὸν θαῦμα καὶ παράδοξον τὸ ἐν σοὶ τελεσθὲν μακαριώτατε.

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε . . . Τί τὸ ξένον τῆς σφαγίας σου θέαμα, πανυπέριμε Θεοῦ προφῆτα, πῶς τολμᾶται φόνος ἐναγέστατος ἀπάντων φόνων; πάντως γὰρ εἶ σὺ γηγενῶν ἀνωτέρω κατὰ τοῦτο τυγχάνει καὶ τὸ τόλμημα.

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε . . . Πῶς οὐ φρίττεις, ὃ παρανομώτατε καὶ πανάδικε ἔγκονε ψεύδους, παραδοῦναι δι' ὄρκον ὀρχήσεως σφαλερῶς τὴν

τοῦ Προδρόμου κάραν; πλὴν ἀλλ' οὐ σιγᾶ γλῶττα ἢ πανεύφημος, ἀλλὰ μᾶλλον ἐλέγχει σε, παράνομε.

Ὡ ἀθλίου γενεθλίου, πότου τε καὶ ὀρχήσεως πλήρης αἱμάτων τέμνεται γὰρ ὁ χριστομαρτύρητος τιμίαν κάραν, ἦν ὡς κραταιὰν ἄγκυραν κατέχοντες, τῶν δαιμόνων τὰς φάλαγγας τροπούμεθα.

Πάλιν μαίνεται, ταράττεται ἀφρονέστατα πάλιν Ἡρώδης, εὐπρεπί-ας χάριν δοὺς ἀντίμισθον τὴν τιμίαν τοῦ Προδρόμου κάραν ἐλέσθαι· καὶ γὰρ αἶρει, ὡς ἀνδράποδος, καὶ φέρει δολίως, ὅπου βούλεται.

Ὡ προφήτα, βαπτιστὰ πανένδοξε, διπλὲ Πρόδρομε τοῦ Θείου Λόγου, σπεῦδε τάχος προδραμεῖν εἰς Ἄδου τε εὐαγγέλια κάκει κομίσαι τῆς δεσποτικῆς παρουσίας, ἥδη δὲ καὶ βαπτιστὰ τῷ οἰκείῳ αἵματι.

Χριστοκήρυξ καὶ χριστομαρτύρητε, διπλὲ Πρόδρομε, σεπτὲ προφή-τα τοὺς πιστῶς σου τὴν σωτηριόβρυτον καὶ πανίερον τελούντας μνή-μην ῥῦσαι τῆς φρικτῆς καὶ δεινῆς κολάσεως καὶ τῆς ἄνω λαμπρότη-τος ἀξίωσον.

Εὐλόγητός εἶ, Κύριε. . . Ἐξίσταμαι τοῦ τόκου σου, Παρθένε, τὸ μέγα καὶ παράδοξον θαῦμα, πῶς καὶ Μήτηρ καὶ Παρθένος δεῖκνυσαι ἐν ταύτῳ, πείραν ἀνδρὸς μὴ γνοῦσα, ὅθεν τοὺς τῆ σῆ σκέπη καταφεύγον-τας ὀφλημάτων παρόχευε τὴν λύτρωσιν.

Κάθισμα ἤχος πλ. α'. Ἀνάπαυσον Σωτὴρ ἡμῶν.

Συνέλθετε φιλόχριστοι πάντες, φιλέορτοι ἦκατε, προτίθεται γὰρ τράπεζα ἢ ψυχοτρόφος καὶ σωτήριος, ἢ τοῦ Προδρόμου κεφαλή, ἦν πάντες ἄσμασι πνευματικοῖς οἱ γηγενεῖς νῦν καταστέψωμεν, καὶ κρά-ξωμεν τῷ Δεσπότη, αὐτῆς πρεσβείαις σῶσον ἡμᾶς.

[π. 263 ὀβ.). Χερουβικά ψαλλόμενα.

[π. 264). Σκευασία τῆς καταμιγῆς.

Κάπνισμα μαῦρον (ὀγγίαι δ'), λάδανον (ἐξαγ. δ'), λίβανον καποῦ-ρα (ἐξαγ. ε'), μαστίχον (ἐξαγ. ε'), τριψίδην (ἐξαγ. γ'), σκυνάνθην (ἐξαγ. δ'), ξυλαλᾶν (ἐξαγ. ς'), κλιματοκάρβουνον (ἐξαγ. ε'), πριονίσμα-τα κυπαρισσένα (ἐξαγ. γ'), ἔμπαριν (ἐξαγ. ς'), ζαπέτην μύσχον (κου-κία ς'), ζαφαρὰν (ς'), ἀσαροᾶν (ἐξαγ. β'), σμύρναν (ἐξαγ. β'), στορά-κιν (ἐξαγ. δ'), στάχος (ἐξαγ. ς'), μοσχάρφια (ἐξαγ. γ'), κυθῆρε (ἐξαγ. ε'), ῥοδόσταγμαν (βικὴν ς'), κρασὶν ἄσπρον ψιλόν (βικὴν α'). Κομπά-νισον τὴν κυθῆρε ψηλὰ καὶ βάλε εἰς ἓνα μου χρόντην καὶ βάλε ῥο-δόσταγμα, κατακαίας ποιήσε ἡμέρας δ', ἕως ὅτου νὰ φουσκώσῃ καὶ κου-πάνησῃ τὰ εἶδη, ὅσα γράφει ἄνωθεν, ψιλὰ, πάρεξ τοῦ μύσχου, τοῦ ἄμ-παρ καὶ τοῦ ζαπετίου, καὶ βάλε αὐτὰ εἰς ἓν τζούκαλον καθαρὸν, καὶ

ἔφησε αὐτὰ μετὰ τοῦ κρασίου τοῦ ἄσπρου καὶ ἄβρασον καλήν μίαν δύο ἕως γ' βράσιν καλήν, καὶ τότε ἔπαρον αὐτὸ ἀπὸ τὸ λαμπρὸν καὶ ἄς ποιήσῃ τὸ τζούκαλλον χάμα ἡμέρας γ' καὶ ἄσεν σκεπασμένον καλὰ μὲ πανίν. Καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας βάλλε τὸν ἄσπρον, τὸν μόσχον καὶ τὴν ζανάτην εἰς ἓνα χανάν καὶ τότε ἀπομάλαξ' αὐτὰ μὲ τὸ ῥοδόσταγμα τῆς κυθήρας καὶ τότε σμίξε τα ὅλον ὁμοῦ μετὰ τοῦ ῥοδοστάγμου καὶ ποιήσον αὐτὰ πίτας μικρὰς καὶ θές τα εἰς τὸ σκεῦον, ἕως ὅτου ξηρανθῶσιν.

— Τὰ ἑπτὰ μυστήρια τῆς ἁγίας ἐκκλησίας.

— Καὶ τὰ ζ' θανάσιμα ἁμαρτήματα.

[π. 264). Αἱ ἐναντίαι ἡμέραι τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ὡς ἐφανέρωσεν ὁ Θεὸς Σεδράχ τῷ ἀρχιερεῖ αὐτοῦ, ἵνα ταύτας δῆλως ποιήσῃ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ.

Σεπτέμβριος γ' καὶ κδ', Ὀκτώβριος ς' καὶ κα', Νοέμβριος ς' καὶ ια', Δεκέμβριος γ' καὶ κδ', Ἰανουάριος β' καὶ κδ', Φεβρουάριος ιδ' καὶ κς', Μάρτιος δ' καὶ κ', Ἀπρίλιος γ' καὶ κ', Μάϊος ς' καὶ κ', Ἰούνιος γ' καὶ ιδ', Ἰούλιος ς' καὶ κδ', Αὐγουστος ς' καὶ κδ'. Ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις ὁ πεσὼν εἰς ἀβρώστιαν οὐκ ἀνίσταται, ὁ γάμον ποιήσας οὐ χαίρεται, τὸ γεννώμενον παιδίον οὐ ζῆ, ὁ εἰς πόλεμον ἀπερχόμενος οὐ στρέφεται, ὁ πραγματεῖαν ποιῶν οὐ κατευοδοῦται, οἱ δοῦλοι ἐκτραποδίζονται, ὁ εἰς κριτήριον ἀπερχόμενος στρέφεται κατησχυμμένος, ἐν ταύταις οὐ συμφέρει τινὶ συνουσιᾶσθαι, ἢ φλεβοτομηῆσαι, ἢ ἀμπελῶνας φυτεῦσαι, ἢ ἄλλο τι ποιῆσαι.

— Ἡ ἐρμηνεία τῶν κυριακῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένων ἀπὸ τῆς κυριακῆς τῆς α' τῶν Ἀγίων Πάντων.

[π. 265). Περὶ τῆς νηστείας τῶν ἁγίων ἀποστόλων, τῆς τοῦ Κυρίου Γεννήσεως καὶ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου.

[π. 265 ὁβ.). Εὐχὴ εἰς ψυχὴν κρινομένην.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός, ὁ παντοκράτωρ, ὁ πάντα ἀνθρωπον θέλων σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν, ὁ μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ. . .

[π. 266). Ἐκτενὴ εἰς κοιμηθέντας.

[π. 266 ὁβ.). Πεντηχοστάρια, ψαλλόμενα εἰς τὰς Δεσποτικὰς ἑορτάς на цѣлыѣ годѣ.

[π. 268). Ἀκολουθία ἁσματικοῦ ἑσπερινοῦ. А. А. Дмитриев-

скій, Богослужение страстной и пасхальной седмиць въ Иерусалимѣ IX—X в. Каз. 1894, стр. 289.

[л. 269). "Ὅπως γίνεται ἡ τοῦ μεγάλου μύρου κατασκευάσις ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐντὸς τῆς μεγάλης μ'.

Συνάγονται τὰ εἶδη καὶ ἀπὸ τὴν δευτέραν τῶν Βαΐων κοπανίζονται, ποῖα μέλουσιν ἐμβληθῆναι εἰς τὸν λέβητα, τῷ δὲ σαββάτῳ τοῦ Λαζάρου καὶ τῇ κυριακῇ τῶν Βαΐων ἀποκομίζονται εἰς τὸν ἀποτεταγμένον τόπον, ἐν ᾧ ἐμφηθῆναι μέλλει τὸ μῦρον, καὶ τὸ μὲν ἔλαιον εἰσάγεται εἰς τὸ κακάβιον καὶ σταθμίζεται, ὅποσον ἐστίν. Ἀπὸ δὲ τοῦ οἴνου εἰσάγεται εἰς ἕτερον κακάβιον, ὅσον δεκάμετρα, ἐμβαλὼν καὶ ἀπὸ τῶν βοτάνων ταῦτα, μυρσίνης φύλλον καὶ δάφνης, δενδρολίβανον, σάψιγον, βασιλικὸν ξηρόν, κόστον, βάλσαμον καὶ βράζει μετ' αὐτῶν. Καὶ ὅτε γένηται ἱκανή ἡ βράσις αὐτοῦ, ἐμβάλλεται ὁ οἶνος καὶ σακελιζεται, καὶ εἰσάγεται εἰς τὸ μέγα κακάβιον, ὅπ' ἐνὶ καὶ τὸ ἔλαιον. Τῇ δὲ μεγάλῃ δευτέρᾳ τὸ πρωί, ἐτοιμάζεται παρὰ τῶν ὑπηρετῶν κάτωθεν τοῦ κακαβίου φρύγανα πρὸς ἀναψιν εὐκολον τοῦ πυρὸς καὶ, πληρωθέντος τοῦ ὄρθρου, εἰσέρχεται ἐκεῖ ὁ πατριάρχης μετὰ τῶν κληρικῶν καὶ τοῦ λαοῦ καὶ γίνεται Εὐλογητὸς παρ' αὐτοῦ, τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ ἀπολυτικίον τῆς ἡμέρας καὶ τὸ κοντάκιον, ἐκτενῆ καὶ ἀπολύει. Τούτων δὲ ψαλλομένων, ὁ πατριάρχης θυμιᾷ σταυροειδῶς τὸ κακάβιον, εἶτα λαμβάνει τὴν τοῦ διακόου αὐτοῦ λαμπάδα ἀπτομένην καὶ ἄπτει ὑποκάτωθεν τοῦ κακαβίου φρύγανα, καὶ αὐτὸς μὲν καὶ ὄντας ἅπασ· ἐξέρχονται, οἱ δὲ εἰς τοῦτο· Σοὶ τῷ Θεῷ τῶν ἔλων καὶ βασιλεῖ τὸν ἀρχένα τῆς καρδίας εὐχαριστοῦντες, ἐκλίναμεν... Goar. p. 502 ob. Σφραγίζει τρίτον τῷ ἁγίῳ μύρῳ τὸ εἰς τὰ ἀγγεῖα τὰ ὑποδειχθέντα τὸ πλεόν, καὶ οὕτω τελειοῦνται καὶ ἀγιάζονται πάντοτε πλήν τοῦ ἀγγείου τοῦ κάρδου.

Τὰ δὲ τοῦ μύρου εἶδη εἰσὶ ταῦτα.

[л. 270 об.). Ἑρμηνεῖα, πῶς ἀνάγνωσις ἀναγνῶναι εὐαγγέλιον τοῦ Λουκᾶ.

ΟΤΔΒΛΒ ΤΡΕΤΗ.

(Δοπολνιτελνιτνι).

Τνιικονβ Βελικνι Τερκνι.

CLVI. № 40. Ρυκοπισ νιτρνρσην Γερυσαλιμσκνι βιβλιοτεκι (βυβσην Κρестнιη μοναστηρн) ββ λнσβ, 246 λнσβν, πнσана на пергаменβ чоткнмβ правнльнмβ почеркомβ X—XI в. и представляет списокβ сβ орнгинала, πнσаннιη ββ послбдннιη γοδн царствοваннιη Константнна Багрянороднιη, сына Льва VI мудраγ (μεжду 945 и 950 γοдами). Синаксарнннιη сказаннιη, нногда доволнο обшнрннιη, мы всюду οпускаемβ и печатаемβ здбсь лншь замбчаннιη уставнιηη характера. Начальннιη λнсты ρυκοписн отβ времннιη вытерлнсь и сβ трудомβ читаются. Заглавннιη λнσβ отсуτвуετβ и ρυκοпись начннаετβ такβ: [л. 1): Μηνι Σεπτεμβρην α' τοβ άγνου Συμεων τοβ στολнτου και συναξнς τнς άγнας Θεοτοκου των Μιασнνων, και μнμη η των άγнων μ' γυναικων, μαρτυρων ασκητριων, και των μαρτυρων 'Αειδαλα και 'Αμμων...¹⁾. 3) τнν Μεγάλην εκτεннн, και ερηνεуεи ο πατριάρχης, και άρχοηται οи ψάλται λέγειν το Θεοτοке Παρθένε, και κατέρχεται ο πατριάρχης μετὰ τнς λιτнς εиς τὰ Χαλκοπρατεиα. Εиς δε τнν Μεγάλην εκκλησίαν λέγονται αντίφωνα τρία και αναγνώσματα τρία Δικαιων ψυχαι, Δίκαιος εαν φθάση, Δίκαιοи εиς τον αιώνα. (οβ.) Καи μετὰ τουτο λέγουσнνοι ψάλται εν τω άμβωνι το τροпάριον τουτο ηχος α'. Υπομονнς σύλος γεγοηας, σнχος α'. Υπομένων οπέμεινα, σнχος β'. Ευαγγελισάμενος δικαιων, σнχος γ'. 'Αγαλλιάσθωσαν και ευφρανθήτωσαν και τнν περισσнν. Καи μετὰ ταυτα ο

¹⁾ Περννι λнσβ, κοπни нами случайно утраченβ и, по случайу военннх дбнствнй, пока не представляετβ возможности дополннιτβ ετοτβ деффектβ.

διάκονος· Σοφία, καὶ εὐθέως ἀπάρχεται προανάγνωσις παροιμιῶν, καὶ τῆς ὥρας παρελθούσης, ἤδη πρὸς αὐτὰς τὰς δυσμὰς προαναγινώσκεται ὁ βίος τοῦ ἁγίου Συμεών, ἕως ἐπιστῆ ὁ τῆς παννουχίδος καιρός, καὶ εἶθ' οὕτω γίνεται ἡ παννουχίς κατὰ τάξιν. Ὁ δὲ ὄρθρος τελεῖται ἐν τῷ ἄμβωνι, καὶ ψάλλουσι τὰ τρία ἀσκήτρια καὶ λέγουσι τὸ Εὐλογοεῖτε, καὶ εἰς τὸν ν' λέγουσι τροπάριον, ὃ καὶ εἰς τὴν εἴσοδον τῆς λειτουργίας λέγεται· Ὁ πάσης δημιουργός. Ἐν δὲ τοῖς Χαλκοπρατείοις, ἐπειδὴ εἶπομεν, ὅτι κατέρχεται ἡ λιτὴ μετὰ τοῦ πατριάρχου κατὰ τὴν ἐσπέραν, γίνεται ἡ τάξις οὕτως· εἰσοδεύει, κατὰ τὸ σὺνήθες, ὁ πατριάρχης καὶ ψάλλουσιν οἱ ψάλται προκείμενον, ᾧδὴ τῆς Θεοτόκου· Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου, καὶ μετὰ τρία ἀντίφωνα τὰ μικρά, λέγονται ἀναγνώσματα τρία, τὸ α' Γενέσεως· Ἐξῆλθεν Ἰακώβ, τὸ β', Ἰεζεκιήλ· Οὕτω λέγει Κύριος· ἔσται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ὀγδόης, τὸ γ' Παροιμιῶν· Ἡ σοφία ὠκοδόμησεν ἑαυτῇ· καὶ εἶθ' οὕτω ψάλλουσιν οἱ ψάλται τὸ τροπάριον τοῦτο, ἧχος βαρύς· Χαῖρε κεχαριτωμένη, [π. 2) καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ τροπαρίου, κατέρχεται ὁ πατριάρχης ἐν τῷ σεβασμίῳ οἴκῳ τῆς ἁγίας Θεοτόκου ἐν τοῖς Οὐρβικίου, διὰ τὸ εἶναι τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐκεῖσε ἐκκλησίας, καὶ θυμιᾷ καὶ ἄπτει κηρούς. Καὶ τὸ πρῶτ' μετὰ τὸν ὄρθρον ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ κατέρχεται ὁ πατριάρχης καὶ εἰσέρχεται διὰ τῆς πλαγίας εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον καὶ ποιεῖ εὐχὴν τοῦ Τρισαγίου, καὶ ἄρχονται οἱ ψάλται ἐν τῷ ἄμβωνι ἀντὶ λιτῆς τὸ Τρισάγιον, καὶ δοξάζουσιν οἱ ψάλται ἐν τῷ φόρῳ, καὶ εὐθέως γίνεται εὐχὴ, ἀντίφωνον τὸ α', ψαλμὸς α'· Ἀντιλαβοῦ μου, Κύριε, τὸ δεύτερον ψαλμὸς β'· Ἀλληλουῖα, τὸ δειλινὸν διπλοῦν, τὸ γ' ψαλμὸς ξδ', τροπάριον ἧχος γ'· Καταφυγὴ καὶ δύναμις. Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ τρίτου ἀντιφώνου, λέγει ὁ πατριάρχης τὰς συνήθεις εὐχὰς καὶ εὐθέως λέγεται τὸ προκείμενον ψαλμὸς ρμς', ἧχος γ'· Μέγας ὁ Κύριος ἡμῶν, στίχος· Αἰνεῖτε τὸν Κύριον, ὁ ἀπόστολος πρὸς Κολοσσαεῖς· Ἀδελφοί, ἐνδύσασθε, ὡς ἐκλεκτοὶ . . . τέλος· Ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τῷ Κυρίῳ. Ἀλληλουῖα ἧχος πλ. δ', ψαλμὸς ξδ'· Σοὶ πρέπει ὕμνος, στίχος· Εὐλογήσεις τὸν στέφανον, εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Ναζαρέτ, τέλος· Τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Καὶ μετὰ τὴν τοῦ εὐαγγελίου συμπλήρωσιν, λέγει ὁ διάκονος τὴν μεγάλην ἐκτενήν, καὶ ὑποστρέφει ἡ λιτὴ, καὶ ψάλλουσιν οἱ ψάλται τροπάριον· Ὁ πάσης δημιουργός. Τοῦτο προγέγραπται. Καὶ ἀπέρχεται ἡ λιτὴ ἐν τοῖς Χαλκοπρατείοις καὶ δοξάζουσι κακεῖσε οἱ ψάλται ὁμοίως·

ἀντίφωνα δὲ οὐ γίνονται, ἀλλ' εὐθὺς τὸ Τρισάγιον, καὶ τὸ προκείμενον, ψαλμὸς μδ', ἤχος β'. Μνησθήσομαι τοῦ ὀνοματός σου, στίχος: "Ἀκουσον θύγατερ, ὁ ἀπόστολος πρὸς Γαλάτας: Ἀδελφοί, ὁ καρπὸς τοῦ Πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, τέλος: Καὶ οὕτως ἀναπληρώσετε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. (οβ.) Ἀλληλοῦια, ψαλμὸς σα': Καταβήσεται ὡς ὑετός, εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν: Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀναστᾶσα Μαριάμ, κοινωνικόν: Ποτήριον σωτηρίου. Εἰς δὲ τὴν Μεγάλην ἐκκλησίαν γίνονται ἀντίφωνα γ' καὶ εἰς τὸ γ' ἀντίφωνον λέγονται τὰ δύο τροπάρια τὰ προγεγραμμένα, τὸ Ὑπομονῆς στύλος, καὶ τὸ Ὁ πάσης δημιουργός, προκείμενον ἤχος βαρύς: Εὐφρανθήσεται δίκαιος, στίχος: Εἰσάκουσον, ὁ Θεὸς τῆς φωνῆς μου. Ὁ ἀπόστολος πρὸς Τιμόθεον, ἐπιστολῆς α'. Τέκνον Τιμόθεε, οἱ καλῶς διακονήσαντες... τέλος: Ἀγιάζεται διὰ λόγου Θεοῦ καὶ ἐντεύξεως. Ἀλληλοῦια ἤχος δ': Δίκαιος, ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει. Εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν: Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Ναζαρέτ, τέλος: Ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς λειτουργίας ὁ πατριάρχης ἐν τῷ μεγάλῳ σεκρέτῳ ποιεῖ τὴν διάδοσιν τῶν εὐλογιῶν τοῖς τοῦ σεκρέτου.

Μηνὶ τῷ αὐτῷ β'. Ἀθλησις τῶν ἁγίων μαρτύρων Ἀειθαλᾶ, Ἰουλία, Φιλίππου καὶ Θεοδοῦτου, καὶ ἄθλησις τοῦ ἁγίου μάρτυρος Μάμαντος... Τελεῖται δὲ ἡ αὐτοῦ σύναξις ἐν τῷ αὐτοῦ μαρτυρίῳ, τῷ ὄντι ἐν τῷ Σήγματι, ἡ δὲ κατὰ τύπον ἀκολουθία ἐστὶν αὕτη: Εἰς τὸν ν' λέγεται τροπάριον ἤχος γ': Ἀθλοφόρε ἅγιε, πρόσφουε τῷ ἐλεήμονι Θεῷ, προκείμενον ἤχος βαρύς: Εὐφρανθήσεται δίκαιος, στίχος: Εἰσάκουσον, ὁ Θεός, τῆς φωνῆς μου. Ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους: Ἀδελφοί, ἡ σφραγὶς τῆς ἐμῆς ἀποστολῆς. Ἀλληλοῦια: Δίκαιος, ὡς φοῖνιξ. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην: Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς: ἐγὼ εἶμι ἡ ἄμπελος. Κοινωνικόν: Ἀγαλλιᾶσθε. [π. 3]. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μνήμη τῶν ἐν ἁγίοις πατέρων καὶ ἀρχιεπισκόπων γενομένων ταύτης τῆς θεοφυλάκτου καὶ βασιλίδος πόλεως, Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ καὶ Παύλου τοῦ νέου. Τελεῖται ἡ σύναξις αὐτῶν ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ... (ὀιογραφ. свѣдѣнія). Τελεῖται δὲ ἡ κατ' αὐτῶν σύναξις οὕτως: εἰς τὸν ν' λέγεται τροπάριον ἤχος πλ. δ': Ἐν τῇ τῶν τρόπων ἀπλότῃ, προκείμενον ἤχος βαρύς: Τίμιος ἐναντίον Κυρίου, στίχος: Τί ἀνταποδώσω τῷ Κυρίῳ. Ὁ ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους: Ἀδελφοί, μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ἡμῶν. Ἀλληλοῦια ἤχος βαρύς: Οἱ ἱερεῖς σου, Κύριε, εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον: Εἶπεν ὁ Κύ-

Errata et corrigenda.

Стр.	строк.		напечатано:	следует читать:
2	22	сверху	στοιχιδόν	στοιχηδόν
2	8	снизу	προσκυνείται	προσκυνεῖτε
2	5	»	γεγονότερον	γεγονώτερον
2	4	»	τελείον	τελευταῖον
4	17	сверху	μετανοίος	μετανοίας
4	23	»	εὐσπλαγγνίας	εὐσπλάγγνω
4	24	»	αἶνον	αἶνον
5	12	снизу	πολυέλαιον	πολυέλεον.
6	7	»	προηγιασμένω	προηγιασμένην
7	2	сверху	ἀναγινώσκωμεν	ἀναγινώσκωμεν
7	5	»	προηγιασμένων	προηγιασμένην
7	10	»	»	»
7	20	»	Πρόσχεσ τήν	Πρόσχεσ πρὸς τήν
8	13	»	ἤχου	ἤχου
8	7	подсроч. прим.	ἀληθείας	ἀλήθειαν
8	8	»	κακά τοῖς	αὐτοῖς κατά
9	10	сверху	ἴδιον	ιδιόμελον
9	21	»	αργούς	ἀργῶς
9	2	снизу	τὸ Πρωῖ	Τὸ πρωῖ
10	7	сверху	οἰκτείρησον	οἰκτείρησαι
12	8	»	τριτοέκταις	τρεθέκταις
13	1	»	γεγονότερον	γεγονώτερον
13	6	»	πρωεστῶς	προεστῶς
13	17	»	Ἡ Γέννησις	ἡ Γένεσις
13	24	»	οἰκτείρησον	οἰκτείρησαι
13	8	подсроч. прим.	κατάκλαστον	κατακλαστόν
14	2	сверху	προηγιασμένων	προηγιασμένην
14	6	»	ἱερέος	ἱερέως
15	5	снизу	σε	σου
16	15	сверху	οἰκτείρησον	οἰκτείρησαι
16	12	снизу	πρωεστῶτι	προεστῶτι
17	2	сверху	ἕτερος	ἕτεροι
17	10	»	προηγουμένων	προηγιασμένων
17	13	»	κατακλάστου	κατακλαστοῦ
19	1	»	ἴδιον	ιδιόμελον
19	3	»	»	»
19	11	»	τὸ Προσταχθέν	Τὸ προσταχθέν
20	6	снизу	οὐκ ἔνδον	οὐκ ἐνδημῆ
21	12	»	γεγονότερον	γεγονώτερον
22	2	сверху	Προφήτα	Προφῆτα
23	3	»	ἴδιον	ιδιόμελον
23	17	»	ἡμᾶς	ὕμας
24	10	»	Πληρωθείσης	Πληρωθείσης
25	11	»	ἴδιον	ιδιόμελον
26	12	»	πολυέλαιον	πολυέλεον
27	3	»	κοντάχιον	κοντάχιον
27	11	»	ἐκτενή	ἐκτενή

II

Стр.	строк.		напечатано:	слѣдуетъ читать:
27	7	снизу	ἀγία τοῦ ἀφράστου	ἀγία ἢ τοῦ ἀφράστου
27	6	»	σὶ	καὶ
28	5	сверху	κροκοιμηθέντων	προκοιμηθέντων
29	10	»	Μωσῆν	Μωϋσῆν
29	11	»	»	»
34	2	снизу	ἀσκητῆς	ἀσκητικῶν
35	6	сверху	πολυέλαιος	πολυέλεος
38	13	снизу	Καλυβήτου	Καλυβίτου
43	7	сверху	ψάλλονται	ψάλλοντες
43	15	»	Ἔτι ἐκτενῆς	Ἔτι τῆς ἐκτενῆς
43	22	»	ψάλλονται	ψάλλοντες
44	9	снизу	προηγουμένων	προηγουσμένων
44	5	»	τριτοέκτην	τριδέκτην
45	1	сверху	ἴδιον	ιδιόμελον
53	15	снизу	ὀσιομάρτυρος	ὀσιομάρτυρος
53	12	»	Πρότοπον	Προτυπῶν
54	12	сверху	πολυέλαιον	πολυέλεον
55	1	снизу	βοθοῖς	βάθει
56	4	сверху	λέγονται	λέγοντος
56	12	снизу	τίθονται	τίθωνται
56	10	»	πολυελαίου	πολυελέου
57	10	сверху	Ἄγαλλιᾶσασθαι	Ἄγαλλιᾶσθε
57	10	снизу	Τὰ βήματά μου	Τὰ διαβήματά μου
58	2	сверху	οἰκτειρήσαι	οἰκτειρήσαι
60	1	снизу	προηγουμένων	προηγουσμένων
62	1	сверху	ἀσκέπων	ἀσκεπῶν
63	3	»	δώσει	δύσει
63	17	»	ἀρχῆν	ἀρχιερεὺς
63	20	»	προκατάλαβε	προκαταλαβέτωσαν
64	6	»	σημάνοντος	σημάνοντος
64	7	снизу	γεγωνοτέρα	γεγωνοτέρα
64	6	»	»	»
64	1	»	»	»
66	13	»	ὀρίου	ὠρείου
66	19	»	γεγωνοτέρα	γεγωνοτέρα
68	1	сверху	φιαλίω	φιαλίω
68	19	»	πτωχῶν	πτωχῶν
69	16	»	ἀμφιβλήστροις	ἀμφιβλήστρω
69	22	»	αἶνον	οἴνου
72	19	»	Χριστοῦ γενῶν	Χριστουγεννων
72	24	»	»	»
72	9	снизу	πρωταποκρέω	πρωταπόκρεω
79	14	3 столб.	Ταῦτο	Τούτου
82	3	сверху	ψάλλει	ψάλλειν
82	10	снизу	πολυέλαιον	πολυέλεον
86	1	»	Ἀναστήτω	Ἀπεστάλη
87	6	сверху	πολυέλαιον	πολυέλεον
87	2	снизу	ξηρανθείσης	ξηρανθείσης
88	5	»	δεύτερον	δευτέρους
88	12	»	συνιῶν	συνιῶν
91	9	2 столб.	γεγωνοτέρα	γεγωνοτέρα
93	1	подсрочн. прим.	ἢ δε	εἰ δε
94	3	»	ἐδηλώσθη	ἐδηλώθη

Стр.	строк.		напечатано:	σλѣдуетъ читать.
95	4	сверху	τὸν οἶον	Τὸν οἶον
97	5	»	προηγιασμένων	προηγιασμένην
97	3	подсрочн. прим.	»	»
98	9	сверху	προηγιασμένων	προηγιασμένην
99	7	снизу	ἔνοι	ἔνοι
105	4	1 столб.	ἔχει τῆς ἀδείας	ἔχει τις ἀδειαν
106	3	3 »	ἐπίκοον	ἐπήκοον
107	11	1 »	οἰκτειρῆσαι	οἰκτειρήσαι
111	14	снизу	τρίψαλμοι	τρίψαλμον
111	11	»	χῶμα	χῶμα
115	9	сверху	προηγούντα	προηγούντα
119	13	»	τοῦδε	(τοῦδε)
121	3	»	δεῖνα	(δεῖνα)
124	5	снизу	τιθέντες	τιθέντες
126	9	»	ἐκτενοῦς	ἐκτενῆς
128	9	сверху	Κανηδίου	Κανθιδίου
132	9	»	Μεγαλόνω	Μεγαλόνων
137	15	»	αὐτῶν	αὐτῶν
138	4	снизу	συντάξεις	συναξεσι
160	16	сверху	οἴνου	οἶνον
160	16	»	εἰδὲ ἢ μὴ	εἰ δὲ μὴ
165	9	»	πολυέλαιον	πολυέλεον
166	16	»	εὐαγγέλιον	εὐαγγέλια
171	5	снизу	Εἰ μὲν οὖν βούλοι	Εἰ μὲν οὖν βούλοι (sic)
178	3	сверху	πιστευθέντων	πιστευθειῶν
184	15	снизу	μέλλει	μέλλῃ
186	17	»	τόνδε	(τόνδε)
188	8	сверху	δεῖνος	(δεῖνος)
192	5	снизу	ἐκτενῆν	ἐκτενή
193	2	сверху	κατάπαυσιν	κατάπαυσίν σου
195	9	снизу	διήλειπται	διείληπται
205	15	сверху	τὸν μέσον	τὸ μέσον
213	14	»	εἰς ἄλλου	ἐξ ἄλλου
213	15	»	εἰς ἄλλης	ἐξ ἄλλης
226	6	снизу	ἐν ταῖς	ἐν ταῖς
226	6	«	ἀγίων μονῶν	ἀγίαις μοναῖς
232	15	сверху	λάβωμεν	λέγομεν
235	7	снизу	πιστευθέντων	πιστευθειῶν
243	11	»	ἀποξενῶσα	ἀποξενῶσαι
253	8	снизу	ἐπιλανθάνοντων	ἐπιλαχχνόντων
255	18	сверху	πιστευθέντων	πιστευθειῶν
281	7	»	ποιε	ποιεῖ
310	6	снизу	πιστευθέντων	πιστευθειῶν
313	15	сверху	1894	1884
321	1	»	γλυκύσματος	γλυκίσματος
321	10	снизу	πιστευθέντων	πιστευθειῶν
323	8	сверху	σειρᾶς	σειρᾶς
323	12	снизу	συσταυροῖ	συσταυροῖ
328	1	сверху	ψάλλεται	ψάλλεσθαι
329	13	снизу	πιστευθέντων	πιστευθειῶν
332	19	сверху	πατρᾶσι	πατράσι
339	15	»	πιστευθέντων	πιστευθειῶν
350	14	»	τὸ μικρὸν	τὸν μικρὸν

IV

Стр.	строк.		напечатано:	слѣдуетъ читать:
350	19	сверху	άνιστάμενος	άνιστάμενοι
362	9	снизу	μεσονοκτικόν	μεσονοκτικόν
365	8	сверху	αυτό	αυτόν
365	9	»	έσαυτοῦ	έαυτοῦ
368	13	снизу	κατακλύειν	καταλύειν
337	4	сверху	τήν πάρησιν	τήν πάρησιν (?)
375	5	»	Περισφίγγει	περισφίγγειν
380	11	»	γινώσκουσίν σε	γινώσκουσί σε
402	13	снизу	καταλείψαντας	καταλείψαντας
404	13	сверху	τριψαλμοι	τριψαλμον
404	14	»	συνήθεις	συνήθως
404	8	снизу	σοι	σε
405	6	сверху	τριψαλμοι	τριψαλμον
405	12	снизу	έπιλήσει	έπιλήση
406	4	сверху	προσδοκωμένης	προσδοκωμένης
406	14	»	στίχος	στίχον
406	15	»	»	»
408	5	»	νι αυτοῦ	ένιαυτοῦ
410	4	»	ἴδια	ἰδιόμελα
514	16	снизу	πιστευθέντων	πιστευθεισῶν
551	20	сверху	διωρισμένον	διωρισμένους
554	1	снизу	οἶα	οἶα
560	8	»	ᾤμωσε	ᾤμωσε
564	16	сверху	ἰδιόμελλον	ἰδιόμελον
568	2	»	φαιλόιον	φελώνιον
568	5	»	τούς στίχους, τούς δέ	τούς στίχους τούς δε
568	5	»	στίχους α'	στίχος α'
573	13	»	ψάλλοντες	ψάλλονται
573	13	»	στίχους	στίχοι
576	6	снизу	τύχουσι	τύχωσι
583	15	»	ο	οί
583	12	»	θεμᾶν	θεμᾶν
591	6	сверху	ἰδιόμελλον	ἰδιόμελον
622	9	»	σοῦ	σοι
635	14	снизу	Σωτήρι	Σωτήρι
647	21	сверху	ύνοδον	σόνοδον
647	23	сверху	σδέ	δέ
648	14	снизу	κοιναβιάται	κοινοβιάται
651	7	сверху	άπολύσαι	άπολύσαι
654	7	снизу	νέ	έν
654	18	»	κατενώπιον	κατενώπιον
655	12	сверху	έπί τήν	Ἐπί τήν
659	7	снизу	ἄλλον	ἄλλων
669	3	сверху	άποθέτοντες	άποθέτοντες
679	16	»	Ἐξομολογήσθωσαν σοι	Ἐξομολογησάσθωσαν σοι
679	9	снизу	κήρυγμα	κήρυγμα
687	3	»	κατησχυμένη	κατησχυμένη
687	1	»	καθαρότερα	καθαρώτερα
688	9	»	σκοτεινόν	σκοτεινόν
699	1	сверху	Μηναῖα	Μηναῖα
752	15	»	έτύπωσεν	έτύπωσεν
764	18	»	πεσῶν	πεσῶν